Airepa Vae Reo Ovoi

Rotokas New Testament

© 1982 Wycliffe Bible
Translators, Inc.

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Language:
Country:
Publisher:
Copyright: © 1982 Wycliffe Bible Translators, Inc.
Last Updated: 2023-10-20
ID: 63f48165-06b2-4e0f-9380-925308b0268f
ISO: roo
ISBN:

MATYU 4
MAK 44
LUK 66
JON 111
APOSEL 143
ROM 181
1 KORIN 204
2 KORIN 226
GALESIA 241
EFESAS 250
FILIPAI 257
KOLOSI 263
1 TESALONAIKA 269
2 TESALONAIKA 274
1 TIMOTI 277
2 TIMOTI 284
TAITAS 289
FAILIMON 292
HIBRU 294
JEMS 311
1 PITA 317
2 PITA 324
1 JON 328
2 JON 334
3 JON 336
JUT 338
REVELESEN 341

MATYU

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Iravu disaipel irara iava rera ro Matyu. Ira-ia ovaisivu toupaiveira vao oiso, Livai. Uva oearovu tarai irara oearoa oiso purapaaveira, Ira vo vuku rigatoreva aue-ia 60 o 70 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Ovusa oearovu oiso purapaaveira aue-ia 80 o 90 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava oa rigatoreva.
Ro Matyu Jiu-pato, riro oirao pie vovouto-a rutu. Osa-a eisi osa iava Jiu vo rugorugooroaro ora voea vo tarairoaro sirova vo vukuo rigatoreva. Uva voari tuariripa vuuta-ia uva oisoa rerare tuepaave, oiso ra voeao Jiu tuvetuvereve Pauto vo Saraaro-ia koatasa. Eva-a oa vituaro iava Matyu Jisas iava rigatoreva, uvare rera raga ita arureva Pauto, oisore ra oirara rutu tuvetuvepareve Pauto vaaro Reo Ovoi oirao piepaoro. Ora oreorovu oureva Olpela Testamen iava varao oara Jisas iava oisoa tavipape. Eisi osa iava uvuipaai ra Jiu-pa irara ora voea vo reoaro raga-ia Jisas eveiive oiso, O ita, Pauto reraaro rutu ro Mesaia.
Jisas riroara ruu reoro vatepareva oirara siposipopaoro. Uva vara rigatoreva Matyu oara Pauto vo Saraaro iava oisoa tavitavipape (Mt 13:1-52).
1. Jisas Krais kavauaro iava vo Betlehem urui-ia, ora rera aao iraraaro vaisiaraaro, 1:1–2:23.
2. Jon Baptais ira pievira oirarapa siposiporeva, 3:1-12.
3. Jon Jisas baptaisreva vo uukova Jodan. Oa iava avaroepa Jisas raaka tapi iare vo uva kokarapato Seten rera-ia kokaraparoepa, 3:13–4:11.
4. Jisas Galili taere sovara-ia virireva rera vo kovoroaro ravoto kovoro purapaoro, 4:12–18:35.
5. Jisas Galili iava avaroepa oaravu kovoara purapaoro vore Jerusalem-ia, 19:1–20:34.
6. Turarovira koataroepa Jisas Jerusalem urui-ia ovoiopa wik-ia toupasa, ouruia-ia oeavu rera kotoiva evao parikou-ia, 21:1–27:66.
7. Jisas tova tapi iava vorevira toreroepa. Oa iava disaipel irara iare ora karekeroepa. Uva voea arureva vorarore Vearo Siposipo kosi piepasa, 28:1-20.

Jisas Krais Aao Iraraaro Vaisiaro-a Voeao
(Luk 3:23-28)

1 Voea-a voeao Jisas Krais aao iraraaro. Uva
vaiterei-a vaitereo Ebraham vaio ora Devit rera
aaotoareiaro ro Jisas.
2 † Oire uva Ebraham-a Aisak aitearo. Ari Aisak-a
Jekop aitearo. Uva Jekop-a Juda aitearo ora araoko
irara oaro.
3 †† Ari Judas-a Peres aitearo ora Sira vo araorei. Uva
aakova oaesi-a o-ia Tema. Uva Peres-a Hesron aitearo.
Uva Hesron-a Ram aitearo.
4 Ari Rama-a Aminadap aitearo. Uva Aminadap-a Na-
son aitearo. Ari Nason-a Salmon aitearo.
5 Uva Salmon-a Boas aitearo. Ari aakova-a o-ia Re-
hap. Uva Boas-a Obet aitearo ari aakova o-ia Rut. Uva
Obet-a Jesi aitearo.
6 Ari Jesi-a King Devit aitearo. Uva Devit-a Solomon
aitearo. Oire uva Solomon aakoaro-a Yuraia vatu-
avaaro tuariri.
7 ‡ Uva Solomon-a Riaboam aitearo. Ari Riaboam-a
Abaisa aitearo. Uva Abaisa-a Esa aitearo.
8 Ari Esa-a Jehosafat aitearo. Uva Jihosafat-a Joram
aitearo. Uva Joram-a Asaia aitearo.
9 Ari Asaia-a Jotam aitearo. Uva Jotam-a Ehas aitearo.
Uva Ehas-a Hesekaia aitearo.
10 Ari Hesekaia-a Manasa aitearo. Uva Manasa-a
Emos aitearo. Uva Emos-a Josaia aitearo.
11 Ari Josaia-a Jekonaia aitearo ora oeavu araoko irara
oaro. Oire uva vo vuuta vao oa-ia vo arao touiva Jekon-
aia arao osa Babilon vata Isrel-pa irara ouiva voea
tovosa vo tauai vego-ia Babilon-ia.
12 ‡‡ Uva voa Babilon-ia toupaoro Jekonaia Sialtiel
kavaureva. Oa iava Sialtiel-a Serababel aitearo.
13 Uva Serababel-a Abaiat aitearo. Ari Abiata-a Ela-
iakim aitearo. Uva Elaiakim-a Eso aitearo.
14 Ari Eso-a Sedok aitearo. Uva Sedok-a Ekim aitearo.
Ari Ekim-a Elaiat aitearo.
15 Ari Elaiat-a Eliesa aitearo. Uva Eliesa-a Matan
aitearo. Uva Matan-a Jekop aitearo.

† *1:2 Jen 25:9-26* †† *1:3 Rut 4:17-22*

‡ *1:7 1 Kro 3:10* ‡‡ *1:12 1 Kro 3:17*

16 Ari Jekop-a Josep aitearo. Uva Josep-a Maria vatuatoaaro, o-ia iria Jisas kavaueva. Uva rera-a ro ira vaisiiva oiso, Krais.
17 Oire uva Ebraham isivaaro iava katai tau vo resura (14) aao ora kavakavauaepa. Oa iava Devit-ia aue pura piropa katai tau vo resura (14) aaoro. Uva rera vo vuutaaro isivaaro iava ora kavakavauaepa. Oa iava oavu ita katai tau vo resura (14) aaoro ora puraaepa, voeao oea vo karekeepa vao-ia ovuuta-ia touiva vo Babilonia. Uva voa toupaoro Babilon-ia oavu ita katai tau vo resura (14) aaoro ora kavakavauaepa. Uva vo sara-a eva oa isivaaro iava Krais kavauroepa.

Maria Jisas Kavaueva
(Luk 2:1-7)

18 Oire uva va-a vao Jisas Krais kavauaro iava vo siposipo. Uva aakova-a o-ia Maria iria reesiiva, oiso ra oira oureve Josep. Uva rera ou asavira toueva osa vagevagevira kakae kovu-ia taraiopa ora oira-ia vao oa purareva Tugoropato Uraurato.
19 † Uva rera ro oira oiratoaaro torevoko vovouto. Ira viapau oiso rugooparoepa ra reo goru sirova Maria arii piereve. Uva oiso ruipaparoepa ra oisivi raga oira kavureve. Reasiparoepa ra riro irara oira-ia taraiave.
20 Oire uva va-ia Josep rirovira rugorugoo iraoparoepa, osa purapurapato enselto Turaro reraaro urioroepa aue-ia urusia rera iare. Uva oiso puraroepa purapurapato, “Josep, Devit aaotoaaro-a vii. Opeita uriripau riakova oara ou arapa Maria. Vo reo uvuri! Ari kakaeto karekeroi oira kovuaro-ia. Eera ira vaterevorao Tugoropato Uraurato oirapa. 21 †† Uva kakaeto kavauevere, ra rera vaisiri oiso Jisas. Eake iava? Uvare oirara oaro rutu iava vuriara verareverea vara opesi pieoro, ra ora rerapa voea oureve vorevira vova vuria iava.”
22 Vara rutu-a varao oiso karekeepa profet vo reoaro oirao piesa. Oreoa vatereva Turaro profet gisipoaro-ia oiso, 23 ‡ ‘Uvuta! Oiso iriavu iria viapau oiratoa vaiva uusiopa iria oiso kakaeto kavaueve. Oa iava rera vaisiiverea Emanyuel.’ Uva vo vaisio oa vituaro oiso toupai, Pauto vigei tapo toupareveira. 24 Oire uva Josep uusia iava toreroepa. Oa iava oiso piereva osa Turaro purapurapatoaaro rera tavireva. Oa iava oira oureva Maria.
25 ‡‡ Uva viapau oiso oira tapo oisoa uusiparo vore osa kakaeto kavaueva. Oa iava oiso rera vaisireva, Jisas.

Tarai Irara Urioaepa Jisas Kekesa

2 ## Maria Jisas kavaueva Betlehem urui-ia vo Judia taere-ia, vo osa voa oisoa Herot turaroparo. Oire uva vo vuuta-ia eva oeavu riro tarai irara aaviikoara-ia oea taraioro urioaepa Jerusalem iare tauai iava, vo uva ravireo kae uviroparoveira. 2 ##† Uva oiso akeiva, “Ovuia kakaeto kavauroe ro Turaro oae Jiu? Igei aaviiko sirova utuie iria rera reesipae. Iria kae oviro vova uvava ravireo kaeparo viroveira. Oa iava urioiei rera-ia vuurapa vaisi purasa.” 3 Oire uva King Herot vo reo uvureva. Oa iava rikerikeparoepa rirovira uriripaoro ora voea rutu voeao Jerusalem urui sovara-ia. 4 Uva Herot va iava reipa irara gurureva voeao pris irara oea oisoa tauopaave, ora riro tarai irara oea oisoa taraipaave aue-ia Reo Taisi. Oa iava voea akepareva oiso, “Aa vo uruio-ia kavaurovere Krais?” 5 Uva rera taviiva oiso, “Ari Betlehem urui-ia vo Judia taere-ia osa profet irara voari tuariri Pauto vo reoaro rigatoiva oiso,
6 ### ‘Vii vao vo Betlehem urui-a vo rasio-ia vo Judia taere-ia. Viapau oiso gare vaisi urui-a vii vo Judia taere sovara-ia. Uvare vii sovara iava iravu reito karekeroverea. Ira ragai voeaaro tuvetuvereverea voea tokioro voeao Isrel.’
7 Oire uva oisi-a eisi osa iava Herot oavu iare vataua paua riro tarai irarare keeraroepa voeao oea oisoa aaviikoara-ia taraipaave. Oa iava oiso voea akereva, “E ovirovu voki putevoiva, o-ia taraitae vo osa kaeo viro?”
8 Oa iava voea arureva Betlehem iare. Uva oiso voea tavireva, “Kasikasi pievira rutu rerare taraasa avata. Ra rera keketavora, ragai tavisa voreta. Ra ragai tapo rera-ia vuurapa vaisi puraa.”
9 Oire uva King Herot vo reoaro uvuiva. Uva avaaepa. Oa iava oira eira aaviiko kekeiva oira raga iria keke rovoiva, iria vova kaeo viropa uva ravireo kaeparo viroveira. Uva vo kepao aivaro rueva uvavi-ia kakaeto toupareva. 10 Oire uva aaviiko kekeoro voeare vovouisiro roru iraova rutu. 11 § Uva koataaepa vo kepa-ia kakaeto kekesa ora rera aakovaaro Maria. Oa iava voa kokoto rekuoro takua viropa rera-ia vuurapa vaisi puraoro. Oa iava moni tagiro oaive karuiva. Oire va iava rerapa oaravu vatevateara vateiva auero gol, ora frankinsens avuo geesi ovi, ora oavu mer vearo geesia iisi ovi. 12 Uva urusia-ia Pauto oiso voea vosireva, “Teapi vorepata Herot iare.” Oire uva va iava oraivavu raga gaeoro kareaepa voea vo taerearo iare.

Josep Aao Avaaepa Isip Iare

13 Oire uva kareaepa vo aao kavuoro. Oa iava enselto Turaro reraaro Josep iare karekeroepa urusia-ia. Uva oiso puraroepa rerare, “Toreu ra ovii avaorei oarava tapo avau torioro Isip iare. Uva voa toupatavere Isip-ia ragai vo reoarore tuepaoro. Oa-ia vii taviavere ra kareu vorevira vo avaoreiva, uvare Herot kakaeto uposa rerare taraaparevere.” 14 Uva va-a vao oa iava Josep aao ora vaseaepa vokiaro Isip iare. 15 §† Uva voa touiva osa Herot kopiiroepa. Uva oisi-a oiso osa pura piropa profetato vo reoaro oirao piesa oiso osa vo reo vatereva Turaro Pauto tuariri oiso puraoro,
‘Ragai oviitoa oaare keeraraepa Isip-ia kavusa.’

Herot Voea Tavireva Kakae Vure Uposa

16 Herot oiso tarairoepa, Voeao aaviikoara-ia taraipa irara ragai keaivora. Oa iava rirovira rutu kasipu iraoparoepa. Uva oeavu arureva vo kakaero rutu uposa oea vo peva ivaro-ia tugura asavira toupaiva vo Betlehem urui-ia, ora vo uruiro ouruiroa tutuu pie vi-

† *1:19 Diu 24:1* †† *1:21 Lu 2:21* ‡ *1:23 Ais 7:14* ‡† *1:25 Eks 13:2* ‡‡ *2:1 Lu 2:4-7* ‡‡† *2:2 Jer 23:5*

‡‡‡ *2:6 Mai 5:2* § *2:11 Sam 72:10-11* §† *2:15 Hos 11:1*

sivi oisoa toupaive. Aue iava uvare vaore rugooroepa osa tarai irara aaviiko iava rera taviiva oiso, Tuariri o aaviiko kaeo viropa. 17 Oire uva oiso osa varao puraiva Jeremaia vo reoaro oirao pieoro ro profet. Uvare oisi puraroepa voari tuariri oiso,

18 † ‘Gau guruko uvuivoi Rama urui-ia, sirao pie guruko rutu. Ovusa Resel gau iraopaevoi ovii irarapa. Uva viapau irai uvuiparoi ra oira vovouaro sisireve, uvare ovii vure rutu viapau toupai. Oea rutu kopiiae.’

Josep Ovii Avaorei Tapo Isip Iava Vorevira Kareroepa

19 Uva Herot vo kopiiaro isivaaro iava Turaro Pauto reraaro enselto Josep iare karekeroepa urusia-ia, vo osa Isip-ia toupareva. 20 Uva oiso puraroepa, “Toreu! Ra ovii avaorei oarava ora vaseu Isrel iare. Ari ro kopiiroera ira kakaeto uposa aueparoera.” 21 Oa iava Josep ovii avaoreiaro tapo avaroepa Isrel rasi iare. 22 †† Uva voa pou virooro Akeleas iava uvureva, uvare aiteto Herot vo tavukiaro oureva. Uva Judia taere-ia turaroparoepa. Eva-a oa iava Josep rirovira uririparoepa voa tou arapa. Uva Pauto oavu-ia urusia Josep ravaavira tavireva. Oa iava Galili taere iare avaroepa 23 ‡ voa tousa atoia Nasaret urui-ia. Oire uva eisi osa piereva oiso osa va puraiva profet irara voari tuariri. Oreoa oirao piereva oisi voa touoro, uvare oiso puraaepa, ‘Ira vaisiiverea oiso, Nasaret-pato.’

Jon Baptais Reoa Kosi Piereva

(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Jon 1:18-19)

3 Uva vo voki-a vao oa-ia Jon Baptais urioroepa raaka tapi tousa oiso Judia-ia. Uva voa oiso siposipo rovoroepa. 2 Oa-ia oiso puraroepa voeare, “Sopaura oavisii poreta, ra vuri vovouro kavuta. Uvare Pauto vo Saraaro tutuu pievoi, ra karekepe vova vuvuiua iava.” 3 ‡‡ Rera ro Jon ira iava taviroepa profet Aisaia ira oiso puraroepa,

‘Iravu ira keeraparoi vo raaka tapi oiso purapa, Turaro vo raivaaro vatatopopata va ravaaoro oa-ia pouro viroverea.’

4 ## Oire uva Jon apota visivi toupaoro aue kamel oruaro iava oisoa rera-ia kuvuparo kuvupato ora takipa iro aue iava bulmakau rakari. Uva aio oaro-a vao-ia siiko ora koisi. 5 Uva vo voki-a vao oa-ia voeao Jerusalem vata, ora voea rutu vova Judia distrik, ora voeao vova Jodan taere-ia rutu urioaepa rera iare Jon. 6 ‡‡† Oa iava vuri vovouro oaive kosi pieiva rera iare. Osa iava Jon voea-ia Tugoropa Sisu Baptais purareva vo uukova-ia o Jodan.

7 Oire uva Jon riro irara kekereva lotua-ia irapa irara voeao Farisi-pa irara ora oearovu Sadyusi-pa irara, oearea rutu urioaepa Baptais ousa. Oa iava voeare oiso puraroepa, “Visii vao rakoru ovii iraraaro vuri irara. Irouto visii vosipare, oa iava toripata Pauto vo kasipuaro asavira? 8 Visii iava sopaura poreta, ra vuri vovouro oavisii kavuta. Oa iava oirao pie vovou oavisii poeravira karekepere oearovupa. 9 Opeita oiso vovoupata ora visii raga vovouaro-ia, Ebraham-a igei aitearo oa iava igei-a Pauto oiraraaro rutu. Easi Pauto raga uvuipa vo avekero iava kakae vure purareve. Ra oiso pieive, Ebraham ovii iraraaro. 10 Torara eira iriaei ravaavira evaova vituaro-ia. Oire vo evaro oiso toupai osa visii, varao oara viapau oiso vearovira kuepape oara rutu taru toepaiverea vara vikipasa tuitui kasi-ia.

11 “Ragai visii baptaispaavoi uukoa raga-ia visii reesioro visiigoa vovouisiro oavisii poretavora. Ari ro ira ragai sirova uturovere, ira vo goruaro ragai vo goruaro-ia putevere, uvare rei vaisito-a. Uva viapau uvuiparai ra rera vaaro tasipa kaea, uvare akukuto-a ragai. Ari rera visii vaterevere vao baptaisa Tugoropato Uraurato vaaro visii reesipaoro Tugoropato Uraurato vo goruaro-ia ora tuituia vo goruaro. 12 ### Ira vururua-ia pitupare wit ragipasa oira rakariaro verapaoro. Oa iava oira aioaro orirurevere vo aio kitupa tapi oira rakariaro vikioro tuitui kasi-ia vao roko asa kasi.”

Jisas Baptaisreva Jon

(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

13 § Vo voki-a vao oa-ia Jisas Galili-ia kavureva uuko ovi iare avaoro vao Jodan, oiso ra baptaisa oureve Jon vavaearo-ia. 14 Osa Jon rerare korukoruparoepa oiso purapaoro, “Ae, apeisi ragavira ragai iare uriouei? Easi ragai uvuiparai ra vii ruvara-ia Baptaisa oua?” 15 Oire Jisas rera vo reoaro pukoreva oiso puraoro, *“Eagara, oisi va purave Pauto vo vovouaro sirova utuoro.”* Oa iava Jon rerapa vasereva.

16 §† Oire Baptaisa oureva Jisas. Uva ikauvira uuko ovi iava veraro viropa osa vuvuiua karu piropa. Uva Pauto reraaro Tugoropato Uraurato kekereva osa oiso vararoepa osa kurue. Uva Jisas-ia pitusa rerereva. 17 §†† Oa iava reoreoa varaepa vuvuiua iava oreoa-ia oiso puraroepa Pauto, “Rera-a eera Oviitoa oaa. Ira kavikopaaveira rutu rera-ia rorupaoro.”

Seten Kokaraparoepa Jisas-ia

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

4 Vo Tugoropato Uraurato Jisas siporeva kuvau rasi iare vo uva viapau oirara vai toupaive. Uva voa Seten rera-ia kokara ragaparoepa. 2 §‡ Uva Jisas oisoa aio kavuvira toupareve varao-ia vo resura tau (40) vokiro ora vo resura tau (40) ruparo. Oa iava ogoeroepa. 3 Uva rera ruvara iare kokarapato tutuu piereva oiso purasa, “Vosa vii Pauto Oviitoaaro rutu, oire ore aveke reou ra opovira ora poreo.” 4 §†† Uva Jisas rera aatoreva rera vo reoaro tuuoro oiso, *“Tugoropa Reo oiso purapai,*

‘Viapau oiso opoa raga tootooa vatepai oiratoapa. Ari oirato uvuiparoi ra tootooa oupareve vo reoro-ia oara vatepareveira Pauto.’”

5 Uva va-a vao oa iava Seten rerava avaroepa ouruivu iare Jerusalem urui Rovopa Kepa Tugoropa Kepa kukuearo-ia rera tovosa viara-ia rutu. 6 §† Uva rera

† *2:18 Jer 31:15* †† *2:22 Lu 2:39* ‡ *2:23 Ais 11:1* ‡† *3:3 Ais 40:3* ‡‡ *3:4 Sek 13:4* ‡‡† *3:6 Ap 19:4, 18*

‡‡‡ *3:12 Mal 3:3* § *3:13 Jo 1:31-34* §† *3:16 Ais 11:2, 42:1* §†† *3:17 Sam 2:7* §‡ *4:2 Eks 34:28* §‡† *4:4 Diu 8:3* §† *4:6 Sam 91:11-12*

tavireva, “Vosa vii Pauto Oviitoaaro rutu, oire ora vikiu vova rasiuaarore. Aue iava uvare Tugoropa Reo oisi purapai,
‘Ari ita, ensel irara oaro arurevere Pauto, ra vii pituive vo ora voea vavaearo-ia. Ra viapau vii iava kokotoa tatu piro avekeara-ia.’”
7 † Uva Jisas rera tavireva ita oiso, *“Tugoropa Reo oiso purapai, ‘Opeita Turaro Pautoa oavisii-ia kokarapata.’”*
8 Oire va iava Jisas oureva aia ita Seten oavu iare pukuia-ia riro kaekae pukui. Uva voava varao rutu-ia osararovu rutu Jisas kareke piepareva Seten, varao kekekeke pie sararo vo rasio iava. 9 Uva va iava oiso puraroepa Seten, “Vosa ragai-ia vuurapa vaisi purari ragai iare taku virooro, oire eva-a oa iava vii vateavere osararovu rutu.” 10 †† Osa iava rerare oiso puraroepa Jisas, *“Verau Seten! Tugoropa Reo oiso purapai,*
‘Pautoa raga-ia vuurapa vaisi purapata eera visii reraaro Turaro. Rara rera raga vo kovoaro purapata eera Kataitoa raga.’”
11 Uva oisi-a eisi osa iava Seten rera kavureva. Oa iava oearovu enselpa irara urioaepa Jisas tauvasa.

Jisas Kovo Rovoroepa Vo Galili-ia
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

12 Uva Jisas Jon iava uvureva osa rera tovoiva tuukepa kepa-ia. Oa iava Galili taere iare avaroepa. 13 Oire uva voava Nasaret-ia kavureva Kapaneam-ia toupasa. Uva voa vo Kapaneam urui oa Galili rovu ruvara-ia toupaiveira. Oiso ragavira Sebyulan Distrikrei sovara-ia ora Naptalai. 14 Vo taererei iare avaoro profetato Aisaia vo reoaro oirao piereva oreoa-ia oiso puraroepa Jisas iava,
15 ‡ ‘Vo rasio Sebyulan ora vo rasio Naptalai vo raivaoia vore toko rovu Jodan-ia toapaoro Galili-ia rupa vovou irara voaaro. 16 ‡‡ Voeao oirara rutu oea rupa pitupitu-ia oisoa toupaive oea riroa aviavia kekeiverea. Ora voeao-ia roroverea riroa aviavia, oea vo urauraaro kopiivira toupaiveira vo ovusa rupa rugoovira toupaiveira.’
17 Vo voki-a vao oa-ia Jisas ora rera vo siposipoaro rovoreva. Va poerapaoro oiso puraroepa, *“Poreta viro vuriara oavisii iava. Ari Pauto vo Saraaro vova vuvuiua oa tutuu pievoi!”*

Vo Jisas Keeraroepa Vo Resurare Oira Atari Oupa Irara Oiso Ra Rera Sirova Utupaave
(Mak 1:16-20)

18 ‡‡ Jisas vokapareva toko rovu vatuaro-ia vao vo Galili. Uva voa vo araoreo kekereva Saimon araorei, ro ira oisoa oiso vaisipaive Pita ora araokoto Andru. Vo osa kuverava vikivikipasiva toko rovu-ia, uvare vo kovo purapatoarei-a aue atari. 19 Uva vaiterei tavireva Jisas oiso, *“Ragai sirova utusi, ra vei siposipoa oira ivupasa ragai iare.”* 20 Uva ikauvira kuverava kavusiva rera taveosa utuoro.
21 Oire gare visivi vokaoro avaroepa. Oa iava vo araoreo-ia pouro viropa Jems araorei ora Jon, Sebedi oviitoareiaro. Osa oavu sovara-ia toupaiva uvuoa ora ro aiteto Sebedi. Uva voa kuverava torevokopaiva oira rekorekopaoro. Uva voa vo araorei kekeoro vaitereire keeraroepa. 22 Oa iava ikauvira uvuoa kavusiva ora aiteto tapo Jisas sirova utuoro.

Jisas Oirara Siposipopareva Ora Voea Tapo Porete Piepareva
(Luk 6:17-19)

23 ‡‡† Voraro rutu virireva vo taereo-ia vao vo Galili vo oirara rutupa siposipopaoro Reo Taisi Uvupa Keparo-ia aue Sinagog voea varaaro. Uva voeapa Vearo Siposipo kosi piepareva aue iava Pauto vo Saraaro. Oa iava oupiarovu iava oirara porete piepareva, ora orekerovu rutu varao oara oisoa varaura vuri piepaive oirara rutu iava. 24 ‡‡‡ Siposipoara rutu viriva rera iava voraro ruture Siria taere sovara-ia. Uva va-a eva vituaro iava vuri upia irara rutu sipopaiva rera iare osasararovu rutuva aue upia, ora voearo oearoa-ia oisoa vuri tugararo toupaive, ora voearo oearoa koakoapeko upiarova oisoa toupaive, ora voearo oearoa oisoa kerau upiarova toupaive. Oa iava voea rutu porete piereva. 25 Uva riro irara rutu vova Galili taere, Dekapolis uruiro, Jerusalem-ia, ora Judia-ia, ora vova uukova Jodan ivirovira oearoa rutu rera sirova utupaaepa.

Vo Jisas Voeapa Siposiporeva Pukuia-ia Kukuearo-ia Toupaoro

5 Uva riro irara kekereva. Oa iava iparoepa pukuiaia. Uva voa rera utuoro ora guruaepa rera voeaaro disaipel. Oa iava voea rutupa voa siposiporeva pauvira toupaoro.

Jisas Siposiporeva Vao Iava Oiraopa Roru
(Luk 6:20-23)

2 Oire uva Jisas voea vatepareva reoa oiso purapaoro voeare,
3 *“Oire voeao oea apotavira toupaiveira oea roruiverea. Aue iava rara oiso ora voea-ia taraipaave, Igei apota irara Pauto vo taraiaropa evoea oea Pauto vo Saraaro-ia toupaiveira.*
4 § *“Ari voearo oearoa gaupaive siraopaoro, oearoa roruiverea, aue iava rara Pauto voeapa gavaurea vatereve.*
5 *“Ari voearo oearoa kave vovouvira toupaiveira, oearoa roruiverea. Aue iava rara voeapa vara rutu vatereve Pauto varao oarare voeapa reo ovoi purareva vara vatesa ora rera vo Saraaro iavirava.*
6 §† *“Ari voearo oearoa ovovourovu rutupa torevoko vovouro ruipa iraopaave, oiso osa ro ira ogoeparo auepa aio ora rogepareve auepa uuko, evoearo oearoa roruiverea. Uvare Pauto voea vo ruiparoaro uvui pieoro vateroverea voeapa.*

† *4:7 Diu 6:16* †† *4:10 Diu 6:13* ‡ *4:15 Ais 9:1-2* ‡† *4:16 Ais 42:7* ‡‡ *4:18 Jo 1:35-42*

‡‡† *4:23 Mk 1:39* ‡‡‡ *4:24 Lu 2:2* § *5:4 Ais 61:2-3* §† *5:6 Ais 55:1-2*

7 *"Ari voearo oearoa oearovupa siraopaave oea roruiverea, rara Pauto voeapa siraoro.*
8 *"Ari voearo oearoa airerei vovouvira toupaiveira, oearoa roruiverea, rara Pauto kekeive.*
9 † *"Ari voearo oearoa gavaure vovou kataia goru piepaiveira vo oirara rutu ruvara-ia, oearoa roruiverea. Oeare oiso puraroverea Pauto, Ragai ovii iraraaro visii.*
10 *"Ari voeao oea Pauto vo ruipaaro sirova toupaiveira, oire va iava vuria oupaiveira voeao ruvara-ia oea viapau oirao pie vovouro vai, oea taru roruiverea, uvare Pauto vo Saraaro-ia toupaiveira.*
11 *"Ari vosa visii kekepaive vo osa ragai sirova utupataveira. Oire visii takaupaive ora visii vuri piepaive, ra oreoreorovu rutu purapaive kuuvu vaisiro visiire ragai iavirava, visiigoa rorutaverea. Oire vo osa oisi eisi visii piepaive visii vuri piepaoro, ra roru iraopata.*12 †† Uvare riroa toupai voria visii vaaro vuvuiua-ia. Ari ita, voari tuariri uva oiso ragavira profet irara oisoa tariopaive voea-ia vuri pitupituro purapaoro, voeao profet irara oea visiipa oisoa irapaave.

Ro Oirao Pie Vovouto Ira Oiso Toupare Osa Avaka Ora Aviavia
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

13 *"Oire visii vao oiso toupata osa avaka voeapa vo rasio-ia. Ari vosa avaka vo sipeiaro opesipe, ra apeisi ragavira vorevira avaka vo sipeiaro vorepe? Ari vosa oisi pieive vovueooro, ra viapau kovoa vaiaro va vao avaka. Oa iava va vikipaive, ra voava va-ia tasiasipaive oirara rutu.*
14 ‡ *"Visii-a vao visiigoa oiso toupata osa aviavia rasito vaaro. Oire vosa oai riro urui vai toupaive pukuia vai kukuearo-ia, ra viapau voa utopape.*15 Vosa iravu vuravu rukuereve, oire ra viapau oiso oira tovoreve baket sopaaro-ia. Ari uvuipa ra oira tovoreve viaevira tebol ivara-ia. Ra voava kepa rutu sopaaro-ia *roropaeve voea rutupa aviavia vatepaoro.*16 ‡‡ Eisi osa aviavia oavisii roro piepata vo oirara rutu osireiaro-ia. Ra vearo kovo oavisii kekepaive vao oa purapata. Oa iava Aite oavisii vaisiaro kae piepaivere ro vova vuvuiua.

Pauto Vaaro Iava Reo Taisi

17 ‡‡ *"Opeita oiso rugoopata, Ragai uriorai Reo Taisi verasa vao Moses vaaro ora voeao profet irara. Viapau! Easi, va uvui piesa uriorai vo reoro rutu oirao pieoro.*18 Oiraopavira rutu visii tavipaa, Oa-a vao Reo Taisi oa vo tugurasa osa auero rutu karekeperea varao oara Reo Taisi sovara-ia toupaiveira. Uva vuvuiua opesiperea ora rasito, ari viapau oavi gare rigatovi vai opesiperea vova Reo Taisi Pauto vaaro. 19 ‡‡† Oire vosa ro ira oavivu gareavi putepareve vao iava Reo Taisi, ora vosa oearovu tarai piepareve oisi piepasa, ira vaisiaro gareroverea vo Pauto vo Saraaro-ia. Ari vosa ro ira vearovira Reo Taisi sirova utuparoveira oirara rutu tarai piepaoro oisi piesa, ira riro vaisi oureverea vo Pauto vo Saraaro sovara-ia vao vo vuvuiua. 20 Visii tavipaavoi oiso, Vosa torevoko vovouro oavisii viapau Farisi vo vovouroaro-ia puteve varao torevoko vovouro ora voeao Reo Taisi-ia tarai irara, oa iava viapau uvuipatai ra Pauto vo Saraaro-ia koatata.

Kasipua Vo Pitupituaro Iava
(Luk 12:57-59)

21 ‡‡‡ *"Oire vo reo uvutavora oreoa ouiva aao irara oavi oa oiso purapai, 'Opeita oira upopau. Oire vosa iravu visii iava iravu uporeve, uva rera-a eera ira kortua-ia kosiro viroverea.'*22 § Ari ita, visii tavipaavoi oiso, Ro ira araokotoaarore kasipuparo ira rovirieia-ia kosiro virovere. Ora ro ira araokoto oaro takaupareve eera-a ira rovopatoa-ia kosiro virovere kaunsel. Ora ro ira oiso puraro, Vii-a kokoropatoa rutu, ira tuitui kasi iare avaroverea vo kasio oa viapau rokopaive.
23 *"Oire vosa rovopa kue oavisii vatesa tapo auepata Pautoa iare roru vaisi purapaoro, oire araokotoa oavisiire rugoo rovota, uvare rera-ia reoai visiire kasipua.*24 Oire rovopa kuero oavisii tovo rovota rerava ora reo rovosa. Ra kasipua opesi pie rovota. Oire ra voreta taru rovopa kue oavisii vatesa.
25 §† *"Vosa iravu visii tovosa aueparo kortua-ia, oire uva uvuipatai ra ikauvira rera tapo ora agiagi rovota. Teapi rera visiiva avaro reo rovirieipato vavaearo-ia visii tovosa. Oa iava visii vaterevere polis irarapa. Oire evoea visii tovoive tuukepa kepa-ia.*26 Visii tavipaavoi oiraopavira oiso, Vosa vao visii vaaro voria vo osa tuukepa kepa-ia toupata. Ra viapau va rutu opesi pieta ropa reo rovirieipato, ra viapau oiso tuukepa kepa iava kosi uvirota.

Otopa Pitupituaro Iava

27 §†† *"Visii vao vo reo uvutavora oa oiso purapapeira, 'Opeita ora oupa oaesi vuri piepasi.'*28 §‡ Ari ita, oiraopavira oiso visii tavipaavoi, Vosa iravu iriavu kekereve riakova, ra rerare sopaua ora sitape oirava garagarakooro. Oire ra va raga rerapa vo vovou purave oirare o riakova. Uva va-a eva oa-ia reo goru gasire vao ora oupa taisi vaaro.
29 *"Vosa ro oirapapato osireito vii kove piereve vuria iare, oire rera tateri rera-ia vikisa. Vearopai vosa orekerovu vova varaua opesipe. Ra viapau oiso ita vii iava varaua oara rutu vikiive vore tuitui kasi vao oa viapau rokopaive.*30 Ora vosa oirapapa vavae vii kove pieive vore vuria, oire vo vavae tokori va-ia vikisa. Vearopai vosa orekerovu vova varaua oara opesipe, ra viapau oiso vii iava varaua oara rutu vikiive vore tuitui kasi vao oa viapau rokopaive.

Ora Oupa Vo Pitupituaro Kavuaro Iava
(Matyu 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

31 §†† *"Tuariri vo reo karekeepa oiso, 'Vosa iravu oirato iriavu kavureve riakova, oire oira vatereve oavu pepa vao oa-ia reo goru iava oreovu toupaive, oiso ra viapau*

† *5:9 Ro 8:14* †† *5:12 Je 5:10* ‡ *5:14 Fl 2:15* ‡† *5:16 1 Pi 2:12* ‡‡ *5:17 Ro 3:31* ‡‡† *5:19 Je 2:10*

‡‡‡ *5:21 Eks 20:13* § *5:22 Je 2:20* §† *5:25 Pro 25:8* §†† *5:27 Eks 20:14* §‡ *5:28 Pro 6:25* §‡† *5:31 Diu 24:1-4*

oira oureve vorevira.” 32 Ari ita, visii tavipaa oiso, Vosa ro ira riakovaaro kavureve o iria viapau otopa pitupitu purapaeve, eera-a ira riakova oaro takau pierevoi reo goru-ia vao ora oupa. Oire ra iravu oueve. Osa iava rera tapo ita reo goru gasirevoi ora oupa.

Reo Ovoi Vo Pitupituaro Iava

33 † *“Oire oavu reoa vao oa ouiva aao irara oavisii tuariri oa iava va uvutavora. Oa oiso purapai, ‘Opeita vii vaaro reo ovoi puteri. Ari varao purari rutu oarare reo ovoi purarivora Turaropa vara purasa.’* 34 †† Ari ita, visii tavi iraopaa oiraopavira oiso, Opeita viara-ia vaisi ragapata reo ovoi purapaoro. Viapau rutu uvuipatai ra vuvuiua vaisi ragapata oreorovu goru pie ragapaoro. Eake iava? Uvare paupa tugoropa Pauto vaaro aue vuvuiua. 35 ‡ Ora opeita rasitoa tapo vaisi ragapata vo oreorovu goru pie ragapaoro. Oavu eva garea paupa oaro Pauto vo rasito uva tasipareveira. Ora viapau uvuipatai ra Jerusalem-ia vaisi ragapata vo oreorovu goru pie ragapaoro. Uvare rei-a urui Turaro vo uruiaro. 36 Ora opeita ora visii kukuearaaro-ia rei piepata oreorovu ora visii vo rugooaro-ia. Aue iava uvare viapau rutu uvuipatai ra kukue iava oavu orua popote pieta, eke voua rupa pieta. Viapau rutu. 37 O ita, uvuipatai oiso purapasa, Iu ita! ora Viapau rutu! Ari vosa ovaisivu outavere ita uvavuva va siguvasa va vao Iu ora Viapau, ra oiso purape, Seten vaaro.

Ora Tuutuukopa Pitupitu Iava
(Luk 6:29-30)

38 ‡† *“Ari ita, visii vo reo uvutavora oreoa tuariri karekeepa oiso, ‘Vosa iravu vii osireiaro vuri piereve, oire vii ita rera osireiaro vuri pieri. Ari vosa iravu vii reuriaro vuri piereve, oire ita vii ita rera reuriaro vuri pieri.’* 39 ‡ Ari ita, oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Opeita voearova ora tuutuukopata oea visii-ia vuria pura rovopaive. Vosa iravu visii tautauaraaro tapareve, oire rerapa ita ovaratavu poreta aia. 40 Ari vosa iravu visii tovo vovouparo kortua-ia, ra visii reraaro oureve siglis, oire vo popota rutu vateta ora kuvupato. 41 Ari vosa irouto riroto visii kae piereve orekevu-ia, oiso ra katai vuutaia va kaepaoro vokata. Oire rera tavita oiso, Erao vuuta-ia viipa va kaepaio. 42 ‡‡† Ari vosa ro ira visii arepareve orekevure, oire rera vateta. Ora vosa ro ira visii ruvara-ia ou ragasa aueparo, opeita rerare isivapata.

Keripa Irara Tapo Ora Agiagipasa
(Luk 6:27-28, 32-36)

43 ‡‡‡ *“Ari ita, vo reo uvutavora oa tuariri karekeepa oiso, ‘Vii vao voeaopa siraopau ora vii vate iraraaro. Oire ra voeao raga tapo ora kasipupau oea viiva ora keripaave.’* 44 § Ari visii oiso tavipaa, Katai vovou purapata voeaopa siraopaoro oearoa visiiva ora keripaave. Oire Pautoa iare variripata ra voea tauvapareve voeao oea visiire vuri vovoupaave. 45 Eisi osa iava oiso uvuipatai oiso kareketa, Aite ovii iraraaro visii ro ira vuvuiua-ia toupareveira oirara rutupa siraopaoro. Oiso osa ravireo kae piepareveira voeaopa vuri irara ora vearo irara. Ora aue tapo kokeva kove piepareveira voeaopa torevoko irara ora voeaopa tapo riro vakuvaku irara. 46 Vosa voeao ragapa siraopata oea visii tapo ora agiagipaaveira, ra eake vori outa rera ruvaraia Pauto va iava vao? Easi voeao vuri irara takis oupa irara oea vai pasi viapau oisi vai piepaiveira tapo oiso, raa? 47 Ari vosa vate irara oavisii raga tapo ora reopata, ra va iava rei vaisi outaverea, raa? Viapau. Uvare voeao rupa vovou irara tapo oisi piepaiveira oiso. 48 §† Oisi vo vovouo purapataveira osa vo vovouo purapareveira Aite oavisii ro vuvuiua-ia touto torevoko vovoutoa rutu.

Oearovivu Tauvapasa

6 *“Oire visii vao-ia vatatopo iraopata. Teapi taavoko ragapata oearovu osireiaro-ia visii varaaro purapaoro vearo pitupituro. Vosa oisi piepatavere, ra viapau voria vai oavisii outa vo Aite oavisii ruvara-ia vo vuvuiua-ia.*

2 §†† *“Vosa apota irarapa orekerovu vatepata voea tauvapasa, ra opeita va kareke piepata oirara rutu osireiaro-ia. Uva va-a eva osa voearo toupaiveira riro kuuvu irara oearoa oiso varao-ia utavepaaveira vo Reo Taisi Uvupa Kepa aue Sinagog vo raivara sirova ora voea vaisiaro rei piepaoro. Uva oisi-a eisi osa oiraopavira rutu visii tavipaa oiso, Voea-a evoea riro kuuvu irara oea voria oaive ou ovoiivora ora voea vaaro.”* 3 Oire vosa apota irara tauvapata, ra viapau oiso voearo tavitavipata va iava vate irara oavisii vao iava oa purapata voeapa vatauvira. 4 §‡ Oa-ia taraipa Aite oavisii osa eisi vara purapatavoi rera osireiaro-ia. Oa iava va-ia voria outavere Pauto ruvara-ia.

Variripa Pitupitu Iava
(Luk 11:2-4)

5 *“Oire vosa visii oiso variria purapata, ra viapau oiso va purapata osa voeao riro kuuvu irara. Oearoa tore ruipapaaveira, ra variripaave vo Sinagog Keparo sovara-ia. Ora vo raivara sirova, oiso ra voea kekepaive. Uva oiraopavira rutu visii tavi iraopaa oiso, Voea evoea riro rataratаa vovou irara oea voria oaive ou ovoiivora vo osa oirara raga rei vaisi pieivora.”* 6 §‡† Oire vosa variri vovoupata, ra tugiaravi iare koatapata rataoara tupapaoro voa variripasa Aite oavisii iare. Ira vo toupareveira vatau urui. Eera Aite oavisii ira visii-ia *taraiparoveira osa vatauvira variripata. Oa iava vara-ia voriaro outaverea.*

7 §† *“Ora vosa variripata, opeita riroara rutu purapata reo akukuro oiso rutu osa voeao rupa vovou irara. Oea oiso rugoopaai ra riro reoreoro vai rutu purapaive ra Pauto voea uvupareve.”* 8 Opeita voeao vo pitupituroaro sirova utupata. Pauto Aite orekerovu rutu-ia taraipa

† *5:33 Lev 19:12* †† *5:34 Je 5:12* ‡ *5:35 Ais 66:1* ‡† *5:38 Eks 21:24* ‡‡ *5:39 Pro 24:29* ‡‡† *5:42 Diu 15:8* ‡‡‡ *5:43 Lev 19:18* § *5:44 1 Ko 4:12*

§† *5:48 Lev 19:2; Je 1:4* §†† *6:2 Ro 12:8* §‡ *6:4 Kl 3:23-24* §‡† *6:6 2 Kin 4:33* §† *6:7 Ekl 5:2*

varao oarapa ruipapataveira. Varao oara-ia viapau rera arepata oara-ia taraiparoi.

9 † *"Visii uvuipatai ra oiso variripata,*
Igei Aitearo eisi toupari vuvuiua-ia, vii vaisiaropa avivikepaiei vii vaisiaro kae piepaoro rutu.
10 *Vii vo Saraaro urio pieri. Vii vo vovouaro puraive eisi vuvuiua, oiso osa raga igei uvui iraopaiei ra va siro-va utuio vo rasito.*
11 *Vo vokio igei vateri aioa vao vo vokio iare.*
12 *Igei varaaro vuri vovouro verari, vo rara oeavu iava oaravu vuriara vera rovopaio voeao oea igei vuri piepaiveira.*
13 †† *Opeita igei tovopari kokara-ia. Vara asavira igei vatatopo piepari kokarapatoapa tugarato Seten.*
14 *"Oire uvuta. Vosa oearovivu iava vuri vovouro vera rovopataveira varao oara purapaiveira visii-ia, osa iava Aite oavisii visii iava vuri vovouro oavisii vera-pareve.*15 Ari vosa viapau oisi eisi piepata, ra ita viapau Aite oavisii visii iava vuri vovouro verapareve.

Aio Kavupa Pitupitu Iava

16 ‡ *"Oire vosa aio kavupata rugooara oavisii vatepasa Pautoa-pa, ra opeita ora sirakoisi piepata oiso osa voearo riro kuuvu irara. Aio kavupaoro ora sirao keke piepaaveira, oisore ra va iava taraipaave oirara oiso, Eari aio kavupai. Uva oiraopavira rutu visii tavipaa oiso, Oea-a evoea riro rataratаa vovou irara oea voria oaive ou ovoiivora, vo osa oirara raga rei vaisi pieivo-ra.*17 Ari vosa aio kavupata rugoo vatepaoro rerapa. Oire korovo tovo rovopata vo ora visii kukuearo-ia, ora puaura oavisii tapo sisu rovopata. 18 Oire eva-a oa iava oearovu viapau oiso taraipaavere oiso, Voeao aio kavupai. Ari ita, Aite oavisii raga vara-ia taraiparovere. Eera Aite ira visii-ia taraiparoveira osa vatauvira aio kavupata. Oa iava vara-ia voria outavere rera ruvara-ia.

Vearopara Gurupa Pitupitu Iava
(Luk 12:33-34)

19 ‡† *"Visii vao viapau oiso uvuipatai ra vearopara gu-rupata vo-ia vo rasio-ia. Ari ita, vo rasio-ia atarike kare orekerovu vuri piepaiveira ora aue asikauru. Uva aue tapo kavirupa irara kovokovoara kasuraara tokopaiveira orekerovu kavirupasa.*20 ‡‡ Ari vosa vearopara gurupata vo Pauto vo uruiaro sovara-ia, uvare voa viapau atarike kare toupaiveira, ora viapau varao asikauruara, ora viapau voeao kavirupa irara oea kasuraara tokopaiveira orekerovu kavirupasa.
21 Oire vo uva vearopara oavisii toupaiverea, vo-a vo uva visii varaaro rutu rugorugooara oavisii toupaiveira varaore rugoopasa vearopara.

Osireito-a Aviaviaro Varaua
(Luk 11:34-36)

22 ‡‡† *"Oiso-ia osireitoarei-a aoa auepa sopaua. Vosa osireiara oavisii roroioara, oire sopaura oavisii rutu tapo roroiovira aviavivira toupaive.*23 Ari vosa osireiara oavisii vuriara, oire oisi raga ita sopaura oavisii rupavi-ra toupaive. Eisi osa raga ita oiso vosa vo aviavio visii sopaaro-ia rupavira toupaive, oire ra voava rirope rutu vo rupa vearo vovou rakusa.

Vaiterei Iava Tokipatoarei, Uva Irai Viapau Uvuiparoi Ra Vaiterei Roaropa Kovopareve
(Luk 16:13)

24 *"Viapau irai uvuiparoi ra aitereipa kovo tokipa-toarei vai kovopareve. Ra ita iravure vuri vovoupaoro iravu ragapa vearovira kovopareve vo iravupa reasi-paoro. Oire visii vao-ia viapau rutu uvuipatai oiso ra kasi pievira rugoopata vaiterei rutu vo kovoreiarore oiso-ia, Pauto vo kovoaro-a vao, ari monito vo kovoaro-a vao.*

Pautoa-ia Rugorugoopasa Rutu Rera-ia Raripaoro
(Luk 12:22-31)

25 ‡‡‡ *"Eisi osa iava oiso visii tavipaavoi, Opeita rirovira rugorugoopata vo ora visii varaarore aue aioara ora uukoara oavisii varao oara visiipa vearo tou vatepaiveira. Ora varao varoara varaura oavisii ori-topasa. Eake-a vao rovopa rutu, tootooa eke aioa vore varaua? Ora eake-a vao rovopa rutu, varaua eke varoa varaua oritopasa?*26 § Oire uva kokio kare kekepataveira oea viapau oiso kukara paupaiveira. Ora viapau oiso aio gurupaiveira, ra vo tovopaive aio guru-pa keparo-ia. Ari ita, Aite oavisii ro vova vuvuiua-ia voea aio piepareveira. Easi pasi Aite vo tokiaro visiipa kokio kare vaaro-ia putepaiveira vaopa oa vatepareveira visiipa? 27 §† Oire iroutoa vaiei visii iava ira uvuiparoi ra ivaara vai sigusiguvareve ora rera vo tootooaro uvuioro, vo rara rirovira rutu rugoru-gooparo ora rera tootooarore?
28 *"Visii vao eakere tuuparare rirovira rutu rugoru-goopataveira? Vearovira rutu rugoopata auere kokookoara oara ratau tou ragapaiveira. Ari ita, viapau oiso ora varapa kasivaripapeira ora tuupara vaire taraapaoro.*29 Ari ita, visii tavipaa aue iava King Solomon riro orekerovu rutu-ia pituto ira ora rera raga ora oritoroepa. Uva viapau oiso vearo oritoa vaiaro rera oaiaro oiso osa vao-ia vearoa rutu kokookoa. 30 Iu, isiso kouro toupai varuparo. Oire uva vokipavira vo kouro tateivere vara vikisa tuitui kasi-ia. Uva vara *evara okouroa oritopareveira Pauto. Oire uva apeisi-a? Uva viapau uvuiparoi Pauto ra oisi visii tapo orito-pareve? Ari ita oiraopavira, viapau oiso uvuivira rutu raripatai rera-ia!*31 Eisi ra opeita rirovira rugorugoopata oiso, Eake vai aiopere, o eake vai-a ukaioviovere, o eakero vai-a ora tuupaviovere? 32 [Ari ita, rupa vovou

† *6:9 Jo 17:6* †† *6:13 2 Te 3:3* ‡ *6:16 Ais 58:5* ‡† *6:19 Pro 23:4* ‡‡ *6:20 1 Ti 6:19; 1 Pi 1:4*

‡‡† *6:22 Mk 7:22* ‡‡‡ *6:25 Sam 55:22* § *6:26 Jop 38:41* §† *6:27 Sam 39:5*

irara oisi eisi rugorugoopaaveira varare varao.] Oara rutu-ia taraiparoveira Aite oavisii ro vova vuvuiua varao oarapa ruipapataveira. 33 Oire vearovira rutu rugorugoopata, ra vo rugoo-ia tagau rovopata Pauto vo Saraarore rugoo rovopasa ora rera vo ruipaarore tapo. Ra va iava Pauto visii-ia osireoparoverea. Oiso-ia osa iava viapau uvuipatai ra rera vo tokiaropa apotavira toupataverea. 34 Eisi osa iava visii viapau uvuipatai ra vo vokiore rugorugoopata vokipavira. Ovokia-ia tavaka uvuivira toupai. Teapi vo vokio iava vo tavakao takuvupata vo vokio iavapa ora vokipavira.

Oearovu Vo Rugorugooroaro Rovirieipa Pitupitu Iava
(Luk 6:37-38, 41-42)

7 † *"Opeita oirara togapata ikauvira reoara-ia. Uva va-a eva osa Pauto visii tapo ikauvira togareverea visii rovirieioro.* 2 *Uva vo pitupitu-a vao oa purapataveira oearovu-ia oirara voea toga ragapaoro reoara-ia ora voea rovirieipaoro, evo pitupitu purareverea Pauto visii rovirieioro. Vao oa purapataveira oirara-ia voea rovirieipaoro, uva va-a eva oa kareke piereverea Pauto visiipa.* 3 *Eakere koroto kekepaoro rera sisiropari eera araokoara osireiaro-ia? E viapau ora vii osireiaro-ia evo keposire rugoo rovo asapau?* 4 *Keposiua-a evoua vii osireiaro-ia. Uva apeisi ragavira uvuipau ra araokoara taviri oiso, Araoko, oiso ruipaparai ra koroto veraa eera vii osireiaro-ia?* 5 *Uva vii-a eva riro kuuvuto. Viigoa ora vii iava evo keposi vera rovori oa vii osireiaro tupapai. Oa iava utupavira araokoara osireiaro-ia vuravurarivere vearovira ra koro verau.*

6 †† *"Oire opeita orekerovu vatepata kaakau karepa varao iava oara tugoropapeira. Vosa oisi voeapa vara iava piepata, oa iava visii sirova utuavere visii aiosa. Opeita vearopara tapo varao aasiara vikipata koie karepa. Teapi vara-ia tasiasipaive vara uverepaoro ora vo kare tasiaro-ia.*

Oirato Uvuiparoi Ra Kasivarivira Variriparo
(Luk 11:9-13)

7 *"Areri variria-ia, ra viipa vatereve oa arepari. Ora taraari, ra va kekeri. Ora rataoa totori, ra viipa karureve Pauto.* 8 ‡ Voea rutu voeao oea Pautoa-pa variripaave oea orekerovu oupaive. Ora ro ira orekerovure taraapareve, ira vara kekepareve. Ora ro ira rataoa totoreve, irapa karureve Pauto.

9 *"Vosa oviitoa vaiaro irai aitetoa vai visii iava, ra irai arepareve oiso purapaoro, Aite, opoa vai ragaipa. Oire ra aveke vai vatereve?* 10 Ora vosa aiteto ruvara-ia atari arero, ra rerapa vuriva vai rakoru vai vatereve, raa? 11 Eisi osa toupai oiso, Vosa visii vuri irara oaravu vearopara vatevateara vatepata ovii kakaero oavisiipa, uva va-a eva oa iava ro vearotoa rutu Pauto orekerovu vearopara rutu vateparevere pute pievira voeapa oea rerare variripaaveira.

12 ‡† *"Ovovourovu rutupa ruipapata oiso ra vara purapaive oirara visiipa. Oire vo vovouro raga pura rovopata voeapa, uvare va-a vao Reo Taisi rutu vituaro ora vao profet irara vo siposipoaro vituaro.*

Gare Rataovi Tootoopa
(Luk 13:24)

13 *"Visii vao-ia koatapatai gare rataoavi-ia. Ari vao raiva vore opesipa tapi riroa rutu ora riro paraka. Oa sirova utupaaveira riro irara oirara.* 14 Ari vao raiva oa riaaro pipigovira toupaiveira vavagisia rutu vore Tootoopa ratao-ia. Oire uva kataipa iraravi raga va vao pipigo raiva gaeiverea pasi voa koatasa.

Visii Vao Ora Vatatopo Iraopata Profet Irarapa Voeao Riro Kuuvu Irara
(Luk 6:43-44, 13:25-27)

15 ‡‡ *"Oire voeaopa vatatopopata riro kuuvu irara profet irara. Oea visii iare uriopaavere sipsip rakariro-ia ora kuvupaoro visii keasa oiso, Vearo pitupitu igei vaaro. Uva oiraopavira rutu vara sovara-ia oiso rutu toupaivere osa vavarai kare kaakau kare vo kareo vuri kare.* 16 ‡‡† Uva voea eveipatavere varao iava voea vo kueroaro. Ari ita, viapau uvuipatai ra vearoara vai oupata aioara vai vo evaro iava rokarokapa ovaro. 17 Eisi osa raga vearo ova aio kuero purapaiveira vearopara, ora vao oava vuri kuero purapaiveira vuri ova. 18 Oire vao vearo ova oa viapau uvuipai ra vuri kue vai purave. Ora vosa vao vuri ova oa viapau uvuipai ra vearo kue vai purave. 19 ‡‡ Oeva toeivere va-ia vikisa tuitui kasi-ia. 20 Uva voea eveipatavere varao iava voea vo kueroaro, ra vara iava oiso taraipata voea-ia, Riro kuuvu irara voeao-ia profet irara.

Viapau Vii-ia Taraiparai

21 § *"Visii rutu vao-ia oirara viapau ra oiso rugorugoopata, Oirara rutu ragai vaisipaoro keerapaaveira oiso, Turaro, Turaro, oisore ra koataave Pauto vo Saraaro-ia. Viapau rutu. Ari voeao raga oea ragai Aitearo vo ruipaaro sirova utupaaveira ro vo vuvuiua, oea raga rera vo Saraaro-ia koataaverea.* 22 Ari ita, riro irara rutu vo vokio-ia vao oa urioperea utupaua ragaire oiso puraaverea, Turaro, Turaro. Igei-a vao igoa vii vaisiaro sovara-ia Pauto vo reoaro vatepaioveira. Ora oearovu tapo iava vuri tugararo kosi piepaioveira vii vaisiaro raga-ia, uvare riro gorutoa vii. Ora oaravu rutu ravoto kovoro oara tapo purapaioveira. 23 §† Oire uva vo voki-a eva oa-ia voea taviaverea oiso, Viapau visii-ia taraiparai. Voreta ragai ruvara iava. Visii-a riro vuri pitupituro purapa irara.

Vaitereo Iava Kepa Paupatoarei
(Luk 6:47-49)

24 §†† *"Ro ira ragai vo reoaro uvureve ra va sirova uturo, eera-a ira oiso touparevere, Ira-ia vearo rugorugoo toupai. Oa iava kepa oaro paureva avekeara ivara-*

† *7:1 Ro 2:1, 14:10* †† *7:6 Pro 9:7-8* ‡ *7:8 Jer 29:12-13*
‡† *7:12 Ro 13:8-10* ‡‡ *7:15 Jer 23:16; Re 16:13* ‡‡† *7:16 Je 3:12* ‡‡‡ *7:19 Jo 15:2, 6* § *7:21 Hos 8:2; Ro 2:13* §† *7:23 Sam 6:8* §†† *7:24 Je 1:22-25*

ia. 25 Ra vosa kokeva koveopa, ora vosa pirutupe aue uuko, ora vosa kiuvu vusireve goruava, oire vara rutu goruaro evara vo kepa-ia ora iupe, ra viapau oiso kovepe. Aue iava uvare simen votopaoi avekeara-ia vo rasito sovara-ia. 26 Ari vosa ro ira ragai vo reoaro viapau uvureve, ora viapau va sirova uturo, ira oiso toupare, Rera-a eera kokoropato. Ira kepa oaro paureva rogara raga ivara-ia. 27 Uva kokeva urioopa koveoro. Uuko oviro tapo pirutuepa, ora kiuvu tapo vusireva goruava, oire vara rutu evara goruaro vo kepa gugiugiva. Oa iava kove ovoiepa vuri ovoioro."

Pauto Vo Goruaro Iava Oisoa Siposipopareve

28 † Oire uva Jisas vo siposipo opesi pierevoiva, riro irara rutu oirara tavetave iraopaiva vo reo-ia vao rera vaaro. 29 Eake iava? Uvare viapau oiso voeapa siposiporeva osa voeao tarai irara vao-ia Reo Taisi. Ari oiso rutu toupai, Goruava voeapa siposiporeva.

Oirato Porete Piereva Jisas Ira-ia Oisoa Lepra Upia Toupaive

(Mak 1:40-44; Luk 5:12-14)

8 Oire uva pukui iava vararoepa, oa iava riro irara rutu rera sirova utuaepa. 2 Uva iravu ira-ia oisoa lepra upia toupaive Jisas iare tutuu piereva. Oa iava kotupiuarei rekuoro takuro viropa rera ruvara-ia oiso puraoro, "Turaro. Vosa ruipapau, ra ragai porete pieri." 3 Uva Jisas rera-ia vavaea taku pieoro oiso puraroepa, *"Oiso ruipaparai, ra sisigarueu."* Osa-a eisi osa iava lepra upia opesi ovoiepa. Oa iava sisigarueroepa. 4 †† Uva Jisas rera tavireva oiso, *"Vearovira rutu ora vatatopo iraopauei. Opeita irai taviparivere. Viapau. Ari varaua oara karekesa avapau pris irarapa. Ra tauoa vai purari oiso osa Moses tuariri puraroepa. Oa iava oirara rutu taraiavere oiso, Upia rutu vii iava opesiepa."*

Rom Amiaro Reitoaaro Kovopatoaaro Ira Porete Piereva Jisas

(Luk 7:1-10)

5 Vo Jisas Kapaneam urui-ia koataroepa. Uva iravu ami viurupa irara katai vovoto (100) oirara reitoaaro urioroepa rera goruvira rutu aresa. 6 "Turaro. Ragai reraaro kovopato upiaparoi. Uva reraei kepa-ia. Ira iava keruara rutu kopiiepa aue-ia kerau upia." 7 Uva Jisas rera tavireva oiso, *"Ira porete piesa urioravere rara."* 8 ‡ Oire uva rera ro viurupa irara reitoaaro rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, "Turaro. Viapau oiso vearotoa ragai ra ragai vo kepaaro-ia ora kiuu. Ari oiso raga ruipaparai ra vo raga touoro rerare reoreou osa poretero. 9 Ari ita, ragai tapo ro reroarovi toupaavoi ira reesiiva kepten rutu ragai tokipasa. Uva ragai raga oearovuva toupaavoi viurupa irara katai vovoto (100), oea ragai reroarovi ita toupai. Oire uva oiso-ia vosa irai arua voea iava oiso, Avau, ra avaro. Oire ita, iraire keerara oiso, Uriou, ra urioro. Ra ita kovopatoa oaa ragai reraaro tavia oiso, Vao purari, oire oai purareve." Oiso puraroepa ami reitoaaro. Uva evo reo oa kosi pieva Jisas vo goruaro. 10 Oire uva Jisas varao rutu uvureva rera ruvara-ia. Oa iava rirovira rutu vara-ia rugorugoo iraoparoepa. Uva voeao tavireva oea rera sirova utupaaepa oiso, *"Oiraopavira rutu visii tavipaavoi oisoia, Viapau oiso irai kekeavora Isrel-ia oiso osa ro-ia amipa irarapa irapato ira-ia oirao pie vovou toupai.*

11 ‡† *"Oire vo reore rugoopatai oiso, Riro irara oirara oisova uriopaavere uvarovu rutuva vo uvava ravireo kaeparo viroveira ora vova uva rokopareveira. Vo uva aueva Ebraham pauaverea aioa-ia ora Aisak ora Jekop vo vuvuiua Pauto vo Saraaro-ia.* 12 Ari ita, oirara rutu voeao Jiu-pa irara rera voeaaro oea *reesireva ora rerapa, oea iava oeavu kosi piereverea vore rupa tapi voea siguoro ora rera vo tokiaro sovara iava. Oea vurivira gaupaiverea ora voea reuriaro kuripaoro ora voeapa siraopaoro."*

13 Oire uva Jisas viurupa irara reitoaaro tavireva oiso, *"Kareu vaviopavira. Vii vaaro oirao pie vovou oa oiraopavira karekepere viipa."* Oa iava vo vuuta raga-ia eva porete ovoiroepa rera kovopatoaaro.

Pita Aigevaaro Iria Porete Piereva Jisas

(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

14 ‡‡ Jisas koataroepa Pita vo kepaaro-ia. Voa Pita aigevaaro kekereva osa voa kukue upia iava urua-ia gerevira toupaeva. 15 Oa iava oira vavaearo-ia pitureva. Oire uva kukue upia oira kavu ovoiva. Oa iava voava porete ovoioro Jisas-pa aioara vatatopo ovoieva.

Jisas Oirara Rutu Ora Riakora Porete Piepareva

(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

16 Uva ovaiaro riro irara rutu oirara ora riakora sipopaiva rera iare Jisas voearo oearoa-ia oisoa vuri tugararo rutu toupaive. Oa iava voa voeare reoreoparoepa tugara voea sigupaoro voeao vuri tugararo rutu. Uva voea rutu upiapa irara vorevira poretepaaepa. 17 ‡‡† Uva oisi-a eisi osa vara purapareva vo reo oirao piepaoro oa purareva Pauto Aisaia gisipoaro-ia ro profetato oiso puraoro,

'Eera ira upiara rutu vo vavataaro kaereverea vara verapaoro vigei iava.'

Voeao Oea Jisas Sirova Utusa Ruipa Ragapaave

(Luk 9:57-60)

18 Jisas riro irara oirara kekereva oea ora guruaepa rera kovokovopaoro. Oa iava ora rera voeaaro disaipel tavireva oiso, *"Vova iviropaviei vavo varata iare."* 19 Oire uva iravu riro taraito Reo Taisi-ia urioroepa oiso rerare purasa, "Tisato. Vosa ragaipa ruipapau, oire ra vegei rutu avave vo uruiro iare uvaroare avapau." 20 Uva Jisas rerare ora rera iavirava oiso puraroepa, *"Ari ita, Akau kare vo tavukiroaro toupai uusipa tavukiro rasiuaaro, ora kokio kare oea vo epitaroaro toupai. Ari ropa Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto viapau oiso tavukia vaiei rera-*

† *7:28 Mk 1:22, 6:2; Jo 7:46* †† *8:4 Lev 14:3-4, 10* ‡ *8:8 Sam 107:20*

‡† *8:11 Mal 1:11* ‡‡ *8:14 1 Ko 9:5* ‡‡† *8:17 Ais 53:4*

pa kukuearo vasepasa." 21 Oa iava iravu disaipelto Jisas tavipareva oiso, "Ragai ava rovoparai aite tova rovosa, eke?" 22 † Oa iava Jisas oiso rerare puraroepa, *"Eagara, voeaope kopii rugoo irara, oea raga ora tovapaavere osa ragai sirova utuu."*

Jisas Riroto Kiuvu Rite Piereva
(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

23 Jisas uvua sovara-ia koataroepa. Oa iava disaipel irara rera sirova utuaepa voa. 24 Oire rirova purepava kiuvuva toko rovu ivara-ia urioopa. Oa iava rirovira rutu uvuoa petopetopaiva toru kouro osa voa Jisas uusiparoepa. 25 Oire uva va-a vao oa iava disaipel urioaepa rera tore piesa oiso puraoro, "Turaro. Igei tauvari! Easi opesipaviei." 26 †† Uva voeare oiso puraroepa, *"E apeisi iava uriripatai? Easi gare visivi raga raripatai ragai-ia."* Uva voava toreroepa purepava kiuvuva rakote pie ovoisa ora uuko ovi vara ruture reooro. 27 Oa iava ora voea raga va-ia tavetavepaoro oiso ora reopaaepa, "Avoeao, eaketo-a irao ro oirato ira gisipoaro uvu ovoivoi vo vatakore kiuvu ora uuko ovi?"

Oiratoarei Iava Aiterea Iava Vuri Tugararo Verareva Jisas
(Mak 5:1-17; Luk 8:26-37)

28 Jisas ovaratavu iava toko rovu-ia pouro viropa vo Gadara vase vaaro. Oire uva voa aitereivu oiratoarei rerava aivarosiva raivaaro aiterea-ia oisoa vuri tugararo toupaive. Oa iava vavaraisiepa tova uruiro-ia uusipaoro. Uva eisi osa iava oisoa oirara ora riakora vo raiva vao viapau oisoa gaepaive vaiterei asavira. 29 ‡ Uva rirovira rutu oivepaoro vaiterei iava keerapaaepa oiso purapaoro, "Vii Pauto Oviitoaaro! Apeisi vai igei piesa uriouei? Vuuta igei vaaro tugura asavira toupaivoi ovusa igei rirovira upia piesa vagevagevira uriouei." 30 Ovusa oavu koie ragui tauaivi toupaiva aiopaoro. 31 Uva voea voeao vuri tugararo goruvira rutu Jisas arepaiva oiso purapaoro, "Vosa igei kosi piepari, ra vavore igei sipori koie ragui sovara-ia."

32 Uva va-a vao oa iava voea tavireva oiso, *"Avata!"* Uva vaiterei kavuoro koie ragui-ia koatasa avaaepa. Uva voava vo ragui riro varivarivira rutu ikauoro varaaepa oavu-ia ora vikisa vagapa toko rovu sovara-ia. Oa iava voa gisiaepa kopii ovoioro.

33 Uva koie tokipa irara toriiva riro urui-ia kare uvirosa. Uva voa toupaoro voeapa siposipopaiva varao iava oara rutu karekeepa vaiterei-ia tapo aiterea-ia oisoa vuri tugararo toupaive. 34 ‡‡ Oire uva oirara rutu voeao vo uruia iava Jisas-va aivarosa avaaepa. Oa iava rera kekeoro rerare oiso puraaepa, "Vova igei vo rasiaro iava avau uvai ragare."

Jisas Iravu Oirato Porete Piereva Ira-ia Oisoa Kerau Upia Toupaive
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

9 Jisas uvuoa sovara-ia koataroepa ovaratavu iare voresa voa vo toko rovu-ia. Uva voava vorevira karero viropa vore rera vo uruiaro torevokoaro-ia. 2 ‡‡ Uva iravu upiapato kaepaoro urioaepa rera iare ira iava keruara rutu kopiiepa. Oire uva Jisas rera vurareva peperava uru ivara-ia osa voa gerevira toupareva. Oa iava voea varaaro eveioro rari vovouro oiso puraroepa rerare, *"Sopaua oara kavepe viire. Vuria oara vera ovoiavoi vii iava."*

3 Evo reo uvupaoro voeao tarai irara aue-ia Reo Taisi oiso rugorugoopaaepa, Easi ro Pauto toviparevoi.

4 ‡‡† Ari ita, vo ovusa Jisas voea varaaro-ia tarairoepa rugorugooara. Oa iava oiso puraroepa voeare, *"Eakere eisi ora visii vovouroaro ragaire vurivira rugorugoopatai?* 5 Ari aa vo reo irao-a oa avekatapai rutu ragaipa, ra va-ia oiso purara, Vuria oara vera ovoiavoi vii iava, eke oiso purara, Toreu ra vokari? 6 Oa-a vao-ia oa purapaavoi visiipa ro vearo pieoro. Oire va kekepaoro oiso purapata ragai iavirava, Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto vo goruaro vao-ia oiraopa. Oa-a vao *uvuipai vuriara rutu verapasa oirara iava voeao rasitoa-ia tou irara."* Oire uva va-a vao oa iava rerare upiapato oiso puraroepa Jisas, *"Toreu, ra uruara kaepaoro kareu vii vo kepaaro iare."* 7 Uva oisi-a eisi osa iava avaroepa tore ovoioro rera vo kepaaro iare. 8 ‡‡‡ Oa iava oirara rutu va vao kekeoro va-ia tavetave iraopaiva. Uva taraipaaepa oiso, Pauto vo goruaro iava vo karopo vao-ia oa vatereva oirarapa. Oa iava Pauto vaisiaro kae pieiva.

Vo Jisas Matyu-re Keeraroepa
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

9 Jisas vokapaoro iravu kekereva osa pauparoepa moni oupa kepa-ia gavman vo kepaaro. Rera vaisiaro Matyu. Oa iava voa rerare oiso puraroepa, *"Matyu, ragai sirova utuu."* Uva rera sirova utu ovoisa toreroepa.

10 Oire uva kepa-ia toupareva voa aiooro. Uva voa riro irara rutu takis oupa irara ora riro irara vuri irara oearea rutu rera tapo aiosa urioaepa. Oa iava voea tapo aiopareva ora rera voeaaro disaipel. 11 § Oire uva Farisi va vao kekeiva. Oa iava disaipelre oiso puraaepa, "Uva apeisi visii reraaro tuvetuvepato voea tapo takis oupa irara ora voeao vuri vovou irara aiopare?"

12 Uva Jisas vo reo uvuoro oiso puraroepa, *"Voeao upia asa irara viapau oiso ra avapaave ruvarupatoa iare. Viapau. Ari voeao raga oea-ia upiara toupaive, oea raga uvuipaai rera iare avapaave ruvarupato.* 13 §† Visii vao-ia taraia ousa avata vo reo porearo-ia, oreoa Tugoropa Vuku sovara-ia toupaiveira oiso, 'Vaopa reasiparai tauo purapa pitupitu. Ragoa vaopa ruipaparai tauva vatepa pitupitu.' Oire viapau oiso voeaore keerasa urioraera torevoko vovou irara. Viapau. Ari

† *8:22 Jo 1:43, 21:19* †† *8:26 Sam 65:7, 89:9* ‡ *8:29 Het 11:12; 2 Sml 16:10* ‡† *8:34 Ap 16:39*

‡‡ *9:2 Ap 23:11* ‡‡† *9:4 Lu 6:8, 9:47, 11:17* ‡‡‡ *9:8 Ap 4:21, 11:18, 21:20* § *9:11 Ga 2:15* §† *9:13 Hos 6:6; 1 Ti 1:15*

voeaore keerasa urioraera rupa vovou irara vuri irara, oiso ra ora voea varaaro iava vuriara oaive porea viro."

Jisas Akepaiva Vo Aio Kavupa Pitupitu Iava
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

14 Uva vo vuuta-a eva oa-ia Jon voeaaro disaipel urioaepa oiso purasa rerare, "Uva apeisi iava igei rutu vao-ia aio kavupaioveira ora Farisi-pa irara osa vii voeaaro disaipel viapau oisi piepaive?"
15 † Oa iava Jisas voea tavireva oiso, *"Vosa irai oiratoa vai pitu pie asavira toupareve vo raga sara irara ruvara-ia, ra viapau oiso vovousopaave aioa purapaoro vao ora ousapa aio. Aue iava uvare utupauavi ora voea iava rera veraivere vo osa riako ouro. Oire ra viapau ita voea tapo sara irara toupareve. Uva vo vuuta-a eva oa-ia oisoa aio kavupaave taru voea sara irara rerapa siraopaoro, uvare tauaipa voea arova. Osa eisi ragai voeaaro toupaivoi. Oa vituaro iava viapau aio kavupaiveira vo ragai tapo toupaoro.*
16 *"Viapau rutu irai uvuiparoi ra ruta vai varoa vai taporeve voava airepa. Vosa oisi pieive, ra ita rutapa karikari piro airepa arova. Ra karia ita riro iraope.*17 Uva viapau irai uvuipa ra tuariripa rakari vai sovara-ia wain ovi vai airepa vai kuvureve. Vosa oisi piereve, ra meme rakariaro kari piro. Ra wain koko viro ovusa va tapo meme rakari opesi ovoipe. Ari vosa aue raga-ia airepa kuvupaave, ra vearovira raga oriruvira toupaive va-ia." Eisi osa voea vo akearo aatoreva Jon voeaaro disaipel.

Jisas Reito Jiu Oviivaaro Porete Piereva Ora Iriavu Iria Rera Vaaro-ia Varoa Pitueva
(Mak 5:22-43; Luk 8:41-56)

18 Oire uva Jisas vo reo raga vao purareva, ovusa ro reito urioroepa kokoto rekusa rera ruvara-ia. Oa iava oiso puraroepa, "Vo vokio raga-ia oviiva oaa kopiioi. Uva oiso ruipaparai ra uriou oira-ia vavaea tovosa, ra vorevira tooo." 19 Uva va iava Jisas rera sirova uturoepa ora disaipel irara tapo.
20 Uva voa-a evoa uva iriavu riakova toupaeva iria-ia oisoa kekira koveparo vokiara rutu-ia. Uva oisi raga toupaoro katai tau erao (12) ivaro-ia tuguraopa. Oire uva oira o rera isivaaro-ia urioopa varoa vatuaro-ia pitusa rera vaaro Jisas. 21 Uvare ora vovouaro raga-ia oiso rugorugoopaopa, Vosa rera vaaro-ia varoa pitua, ra va iava vearora poreteoro. 22 Oire uva Jisas ora poreroepa oirare oiso purasa, *"Oviiva oaa. Vii iava sopaua varaape kaveoro. Ari vii vaaro oirao pie vovou oa vii ravotovira porete pievoi."* Uva vo vuutavi raga-ia eva varaa ovoiopa porete ovoioro.
23 Oa iava Jisas voa vo pouro viropa reito vo kepaaroia ovusa pupipaiva ora riroa gau guruko purapaiva oirapa gaupaoro. 24 Uva oiso puraroepa Jisas voeare, *"Verata vova. Viapau oiso o kopiioe kakaeva. Iria uusi ragapaoi."* Oa iava rera agesipaiva. 25 Oire uva oirara rutu veraiva. Oa iava koataroepa Jisas oira vo tugiaroia oira vavaearo-ia pitusa. Oa iava tore ovoiopa. 26 Uva vo tavitavi vao vokava voraro vo taere-ia vo rasio-ia.

Jisas Voosito Vaio Vearo Piereva Ora Iravu Vaaruuto

27 †† Uva voava vo urui kavureva Jisas. Oa iava voosito vaio rera sirova keerapaoro utupasiepa oiso purapaoro, "Vii Jisas vegei aaotoaaro, Devit Oviitoaaro. Vegeivipa siraou." 28 Oa iava koataroepa oavu-ia kepa. Uva voa vaitereo voosito vaio Jisas iare uriosiepa. Uva vaitereire oiso puraroepa, *"Easi ragai vai-ia raripasiei, oiso ra vao puraa?"* Uva oiso purasiepa, "Iu, Turaro!" 29 Uva vavaerei tovoreva vaiterei osirearo-ia aarovira oiso puraoro, *"Va-a vao oa reivira karekepere vei vaarova oirao pie vovou."* 30 Oire uva vaitereire osireiara karu piropa. Uva va iava Jisas vaitereipa riro goru reo vatereva oiso puraoro, *"Opeita irai tavipasi vao iava."* 31 Oa iava voava kosi virooro rera iava Jisas siposiposa kosisi viropa. Uva voraro rutu viriva vo taereo-ia vo rasia vao.
32 Oire uva voava avasieiva, iravu ita sipoiva kapuu gisipoto rera iare ira-ia oisoa vurito tugarato toupareve. 33 Oa iava rera ro vurito tugarato kosi piereva rera iava. Uva voaviva vorevira reoroepa. Uva va iava vao-ia rirovira rutu tavetave iraopaiva oiso purapaoro, "Viapau rutu oiso oai karekeepa Isrel-ia oiso osa vaoia." 34 ‡ Oa iava Farisi oiso ora reopaaepa, "Easi eera tugara kare reitoaaro vo goruaro iava varao purapare ro Jisas."

Jisas Oirara Rutupa Siraoparoepa

35 Uva voava Jisas voraro rutu virireva riropa uruiro-ia ora garepa uruiro-ia Vearo Siposipo kosi piepaoro Pauto vo Saraaro iava. Ora oupiarovu rutu tapo iava voea porete piepareva ora ovovourovu iava raveraveara. 36 ‡‡ Oire uva voa-a evoa uva oeavu riro irara oirara kekeoro siraoroepa voeapa. Eake iava? Uvare voea varaaro rugorugooara piro piropaepa. Oa iava vurivira rutu toupaiva oiso rutu osa sipsip ragui voeao oea viapau tokipatoa vai oaive. 37 ## Uva eisi osa iava oiso disaipelre puraroepa, *"Riroara rutu aioara vioroe oara oiso toupai osa oirao pie asa irara vo ragai-ia Jisas. Osa viapau kovopa irara vai vo voea tavitavipasa.*38 Eisi osa iava uvuipatai ra rore Turaro Pauto variri iraopata ira ruvara-ia toupaiveira vo kovo. Ra va iava kovopa irara vai siporeve vo kovo aioaro gurusa."

Katai Tau Erao (12) Aposel Vaivaisiaro
(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

10 Jisas katai tau eraore keeraroepa voea iava oea oisoa rera sirova utupaave aue disaipel, auere voeapa goruaro karutusa vuri tugararo kosi piepasa, ora aue okopiirovu rutu iava voea porete piepasa, ora oaravu rutu raverave vovouro verapasa vova varaura.
2 Oire uva voea katai tau erao (12) vaivaisiaro-a voeao aposel irara oiso-ia, rovopato-a ro-ia Saimon, uva ovaisivu-a vao rera raga-ia aue Pita, ora araokoto aue Andru, ora Jems ro Sebedi oviitoaaro, ora ro

† *9:15 Ap 13:2-3, 14:23*

†† *9:27 Lu 18:38-39* ‡ *9:34 Lu 11:15* ‡‡ *9:36 Esi 34:5; Sek 10:2* ## *9:37 Jo 4:35*

araokoto Jon. 3 Ora Filip, ora Batolomyu, ora Tomas,
ora Matyu ro moni oupato, ora Jems Alfias oviitoaaro,
ora Tadias. 4 † Ora Saimon Selot, ora Judas Iskariot ro
ira Jisas kosi piereva keripa irara vavaearo iare.

Jisas Katai Tau Eraopa Aposel Kovo Vateroepa
(Mak 6:7-13; Luk 9:1-15)

5 †† Oire uva Jisas voea voeao katai tau erao siporeva
vao kaepasa Vearo Siposipo. Uva voeapa reo vatereva
oiso, *"Visii vao opeita ratau toupa irara iare avapata-
vere aue Jentael. Ora opeita tapo Sameria uruiro-ia ora
kiupatavere.*6 ‡ Ari visii vao voeao raga iare Isrel-pa
irara avapatai oea opesikoaepa rutu oiso rutu osa sip-
sip ragui voeao oea opesikopaaveira. 7 Ari ava
iraopatai ra oiso ragavira siposipota, Pauto vo Saraaro
vao vova vuvuiua tutuuvoi. 8 Uva oearovu porete
piepatavere upiapa irara, ora oearovu kopiipa irara ru-
tu vorevira tore piepatavere, ora voearo tapo leprapa
irara sisigarue piepatavere, ora oearovu iava vuri tu-
gararo tapo kosi piepatavere. Oire vo goru vao oa out-
avoi oa-ia viapau oiso *voria vaiei. Uva oisi raga ita voea
vatetavere akukuvira, ra viapau oiso vori oupata ita va-
ia.*

9 *"Viapau oiso uvuipatai ra moniara vai kaeoro avata
vo resipotara oavisii-ia.*10 ‡‡ Visii vao viapau uvuipatai ra
oapara vai-ia pitupaoro tapo avatavere varao vokapa
oaparo ora aue kuvupara vai. Ari katakataivira oaraiva
avatavere ora aue tasipara aue tapo tooroara. Oire
vosa ro ira vearovira rutu kovoparevere, ira aioa vatea
ouparevere voeao ruvara-ia oea tauvaparevere, aue ia-
va uvare voea vaaro-a rerare rugoopasa rera
tokipaoro.

11 *"Vosa visii vao ouruirovu-ia riropa uruiro karepata
virovere, eke ouruirovu garepa uruiro, oire vearovira
rutu oirara eveipatavere oiso, Aa ro avuo-a vearo
vovouto kovu taraa vovouto. Oire rera tapo touta vo
tugurasa uva vo urui arova ita avata.*12 Vosa okepavu-ia
koatata, oire vearo voki purata oirarava ora riakora
voeao vo kepa-ia tou irara. 13 Vosa vearo vovou irara
vai visiiva ora aatopaavere, oire ra voeapa ita kave
vovouro oavisii vatepata. Ari vosa viapau visii
aatopaive, oire visii iare ita vorevira visii vararo kave
vovouro vorepape varao torevokoara. 14 ‡‡ Ora vosa ou-
ruivu iava visiipa reasipaave vo visii uvu arapa ora
reasipaave visii tapo paupa arapa, ra voa ita kavuta. Ra
kokotoara tovetove rovota auere rasi voare voea vo
vuriaro reesipaoro. 15 Oiraopavira rutu oiso osa visii
tavipaavoi oiso, Vo vokio vao oa-ia oirara
rovirieireverea Pauto, ovokia-ia vo siitoka oa ouverea
vo uruireo Sodom ora Gomora urui, ouruirea oisoa
vuri pitupitu purapaive vo tuariri. Oa-ia puteverea vo
uruio vo vavataaro oa-ia visiipa reasipaave.

Okasipurovu Rutu Karekepere

16 ‡‡† *"Uvuta! Visii sipopaavoi oiso rutu osa sipsip
ragui akau kare vuutaaro iare, riro sipsip aio kare. Eisi
osa uvuipatai ra kasivarivira rutu rugoo rovopata oiso
osa o rakoru riro kasivari rugorugoova, ora oiso osa
ro-ia kurue kave vovouto, aiterea vo pitupituaro sirova
utupata. [Ra viapau vuri rugorugooro vai purapa-
ta.]*17 Oire vatatopo iraopatavere voearopa oearovu
oea visii sipopaivere Kaunsel irara iare, ra visii
rovirieipaive visii ragipaoro voea vo keparoaro sovara-
ia varao Reo Taisi Uvupa Keparo, Sinagog. 18 Ari ita,
oiso purapaavere, Oari Jisas voeaaro-a evoea. Oa iava
oiso visii oupaive vore gavman irara oaive vavaearo-ia,
ora vore turaro irara oaive vavaearo iare tapo. Oisore
ra voea rutupa ora voeao ratau tou irara tavitavipata
ragai vaisiaro iava. 19 Uva visii kosi piepaiverea kortua
iare, ra opeita uriripata oiso rugorugoopaoro, Apeisi
purapaiei? O Apeisi ragavira vo reo purapai? Viapau.
Ari evo vuuta raga-ia visiipa Pauto rera vo rugooaro
vateparevere. 20 Ra viapau oiso ora visii orugooaro iava
tavita. Viapau. Ari Tugoropatoaaro Aite oavisii ira raga
reoreoparovere visii gisipoaro-ia.

21 *"Oearovu voearo oea araoko irara oaive oiso
vatepaiverea vore gavman vavaearo iare, oiso ra voea
kopii piepareve. Ora oearovu oea ovii irara oaive kosi
piepaivere gavman vavaearo iare. Ora tapo oiso-ia ovii
irara aite irarava ora keripaavere ora aako riako, ra
voea vatepaivere gavman vavaearo iare, ra voea kopii
piepareve.*22 ‡‡‡ Vo vuuta-ia vao riro irara rutu visiire
vuri vovou iraopaavere. Eake iava? Uvare ragai
vaisiaro-ia toupata. Ari vosa ro ira goruvira rutu Pau-
toa-ia rugooa tovopareve vo tugurasa Ovoipa Voki-ia,
eera-a ira taru oureverea Pauto ora rera vo Saraaro
iare. 23 Ari vosa visii-ia oai puraive vuria vai vo ouruii-ia
riro urui vai, oire visii vao torioro ita avata ourui iare
ita. Ari ita, oiraopavira rutu visii tavipaa, Asi viapau
oiso kovoara oavisii potu pietavere vo uruiara rutu-ia
varao vo Isrel-ia vo osa Oirato Oviitoaaro ragai vorevi-
ra vorera vore rasito.

24 § *"Voeao tarai taraapa irara viapau oiso uvuipaai ra
tarai vatepatoa-ia putepaive ro voea reraaro. Ora
kovopa irara tapo viapau uvuipaai ra reito oaive-ia
putepaive.*25 Vosa tarai taraapato oiso toupareve osa
ro-ia tarai vatepato rera reraaro, uva vearopai oisi. Ari
vosa kovopato oiso toupareve osa ro reito rera
reraaro, uva oisi vearopai ita. Vosa vo vaisio vateive *ra-
gaipa visii reitoaaro, Bielsebul [ovaisio porearo vao
oiso purapai, Seten], ra va iava vearovira taraipata
oiso, Visii-a ragai voeaaro visiigoa tapo vurivira rutu
takaupaivere.*

Opeita Vigei Iavapa Irarapa Uriripata
(Luk 12:2-7)

26 *"Visii vao viapau uvuipatai rutu ra uriripata
voeaopa oirara. Ari ita, orekerovu rutu vatauara poer-
avira karekeperea utupaua. Ora vara rutu varao vatau
reoro oara rutu poeravira karekeperea ra vara-ia tara-
iave oirara.*27 Vo reo-a vao oa puraavoi visiipa rupa-ia,
oreoa taru vatepatavere vo ravireo-ia roroiovira. Ora
vo reo oa ogaoga visivi raga oa uvutavoi vao-ia, oreoa-

† *10:4 Jo 13:26; Ap 1:13* †† *10:5 Ap 8:5, 25* ‡ *10:6 Esi 34:5*
‡† *10:10 1 Ko 9:7* ‡‡ *10:14 Ap 13:51* ‡‡† *10:16 Ro 16:19*
‡‡‡ *10:22 Dan 12:12* § *10:24 Jo 13:16, 15:20*

va uvuipatai ra ora reopa tapiro-ia toupaoro vo reo-ia riropavira reopata. 28 † Ra visii vao opeita uriripatavere voeaopa oea visii varaaro vuri piepaivere. Ari ita, ra rataratаavira kopiipata osa urauraara oavisii viapau kopiipape. Viapau. Ari ro raga Pauto irapa uvuipatai ra avivikepata. Ro ira uvuipa ra visii iava varaura rutu ora urauraara oavisii opesi piereve vo vuri tapi.

29 *"Garetoareivi voripaiveira kokiotoarei katai toea-ia akukutoarei. Ari vosa aite oavisii reasiparo, ra viapau oiso kataitoavi kokioto kove ragaro vore rasito.* 30 †† Ari ita, visii kukuearo-ia oruara oavisii vieirevora Pauto Aite oavisii. 31 Eisi osa iava viapau uvuipatai ra uriripata vaopa, uvare viapau oiso toupataveira osa kokio kare akuku kare vo Pauto osireiaro-ia.

Ro Ira Jisas Vaisiaro Iava Tavitaviparo

(Luk 12:8-9)

32 ‡ *"Ro ira ragai vaisiaro iava tavitavirovere oirara rutu osireiaro-ia, ira iava ita taru taviraverea Aite osireiaro-ia ro vo vuvuiua.* 33 Ari ro ira ragaire isivaroverea vo oirara rutu osireiaro-ia, ragai tapo ita irare isivaraverea vo Aite osireiaro-ia.

Vo Jisas Upoa Kareke Piesa Urioroepa

(Luk 12:51-53, 14:26-27)

34 *"Visii vao viapau oiso ra oiso rugoopata, Ragai vo upo vo rasito opesi piesa urioraera. Viapau. Ora oiso tapo viapau oiso gavaurea vaiva urioraera, ari aue ragava toorio urioraera upo purapasa.* 35 ‡‡ Ari vao purasa urioraera ora keripa pitupitu oiso ra,

'Ovii irara aite irara tapo ora upopaave. Osa ita ovii riakoro aako riakoro tapo ora upopaave, ovusa vaireo aako riakoro taato riakoro tapo ora upopaave.

36 *Ari ita, katai kepa raga-ia oa-ia tou irara ora voeava upoaverea.'*

37 *"Oire vosa irouto aitetoarei ragapa siraoparo, ra viapau ragaipa oisi sirao rovoparo rutu, eerapa ira viapau oiso vaisiaverea oiso, Vatetoa oaa. Ora vosa irouto ovii vavuatareiaro ragapa siraoparo, ra viapau oiso ragaipa sirao rovoparo rutu, eera ita-a ira viapau oiso vaisiaverea oiso, Vatetoa oaa.* 38 Ari ro ira rera vaaro riro vavata siitoka viapau oiso oureve va kaesa ragai sirova utuoro, eera-a ira viapau vaisiaverea oiso, Vatetoa oaa. 39 ## Ari vosa ro ira ora tootooaro ragare taraapareve kovopaoro, ira vaaro tootooa taru opesiperea. Ari ro ira ragai raga-ia rugoopaoro rera vaaro tootooa eakapareve, ira oiraopa tootoo rutu oureverea taru.

Ro Iava Ira Vearoa Voria Oureverea

(Mak 9:41)

40 ### *"Ari ro ira visii vearopareve, eera-a ira ragai tapo vearopare. Ari vosa ro ira ragai tapo vearopareve, ira Pautoa tapo vearopare ro ira ragai siporeva.* 41 Ari ro ira profetato vearoreve aue iava uvare Pauto reraaro-a, ira voria oureverea oiso rutu osa vao profet irara vo voriaro. Ari vosa ro ira iravu vearoreve torevoko vovouto, aue iava uvare torevoko vovou-a rera vaaro oa purapareveira, ira-a eera voria oureverea oiso osa torevoko vovou irara vo voriaro. 42 ### Ari vosa irouto voeao *iava ragai voeaaro iravivu vatereve uukoa rera ukaio pieoro, uvare rera-ia taraiparo oiso, Ro Jisas siro-va utuparoveira, oire uva oiraopavira oiso visii tavipaavoi ro iava oirato, Ira vao voria rutu ou ira-oreverea taru."*

Jon Oearovu Disaipel Irara Rera Voeaaro Arureva Jisas Iare

(Luk 7:18-35)

11 Jisas vo reo vatereva kovoara purasa auepa katai tau erao (12) disaipel rera voeaaro. Vao isivaaro iava vo uruio kavuoro avaroepa vo uruiro iare tutuu pie uruiro voa voeapa siposiposa.

2 Vo osa Jon tuukepa kepa-ia toupaoro Krais vo kovoaro iava uvureva. Oa iava oeavu arureva rera voeaaro iava disaipel rera iare Jisas. 3 Uva rera-ia pou viropaoro rera akepaiva oiso, "Esa vii-a vao viigoa iava taviroepa Jon oiso, Iravu uriorovere? Eke aa ro-a irare tuepaiei, eke irai raga?"

4 Oire uva Jisas voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *"Vorepata Jon tavisa varao iava orekerovu rutu oara uvuta ora vara keketa oiso-ia,* 5 § Voosi irara vorevira vuraivoi. Ora voearo oearoa iava kokotoara oisoa kopiipape oea tapo vorevira vokaivoi. Ora voeao oea-ia lepra upiaaro toupaiveira oea tapo sisigarueai. Ora voearo uvagi irara oea tapo reo uvuai vorevira. Ora voeao kopii irara rutu oea vorevira tootoopai. Ora voea tapo apota irara oeapa Vearo Siposipo puraavoiva, va uvuivoi. 6 §† Ari vosa irouto ragai goruvira oirao pieparevere rutu, eera-a ira taru roruparevе!"

7 Oire uva va iava Jon voeaaro disaipel vorevira kareaepa ovusa Jisas voea isivaaro iava oirara rutu tavitavireva Jon iava. Oiso puraroepa voea akeoro, *"Eake-a vao kekesa avataera vo raaka tapi vo vokio-ia oa-ia Jon iare avataera? Esa pito isiva-ia aisia va ratesa avataera ovusa kiuvu vaisi vurevureparevora, raa? Viapau. Uvare Jon viapau oiso raveravea vaiva siposipoparevora oiso osa pito isi.* 8 Visii vao eake kekesa avataera? Easi pasi irai vaiva oiratoa vai ratepasa avataera osa vearotoa vai-ia kuvuparoera kuvutoa vai? Voearo iava, pasi, irai oirara oearoa vearopara-ia kuvupaoro kepaara raga sovara-ia toupaiveira reipa irara vo keparoaro. 9 Ari eake irao-a oare avataera? Irai vai profetatoa vai kekesa, eke? Iu. Visii tavipaavoi oiso, Eera profetato Jon ira oearovu rutu-ia putepareveira profet irara. 10 §†† Aue iava uvare rera iava taviepa Tugoropa Vuku oa-ia oiso puraepa,

'Uvuta! Ro sipopaavoi reo kaepato. Ira viipa irarovere, eera ira raiva oara vatatoporevere va ravaaoro viipa.'

11 *Visii tavipaa oiraopavira oiso, Jon Baptais kataito ira oirara rutu-ia putereva voeao oea karekeaepa vo rasio-ia. Ari ita, vosa aa ro avuo-a ro ira Pauto vo*

† *10:28 Ais 8:11-13* †† *10:30 Ap 27:34* ‡ *10:32 Ro 10:9; Re 3:5* ‡† *10:35 Mai 7:6* ‡‡ *10:39 Jo 12:25* ‡‡† *10:40 Ga 4:14*

10:42 Mt 25:40; Hi 6:10 § *11:5 Ais 35:4-6* §† *11:6 Ro 9:32* §†† *11:10 Mal 3:1*

Saraaro-ia akaipavira toupareve, eera-a ira Jon-ia putepare rei vaisi oupaoro.

12 *"Voea riro kasipu irara oea rirovira kaureopaaveira Pauto vo Saraarore, uvare oiso ruipapaaveira ra Pauto vo Saraaro-ia pituive rutu va vuri piepaoro. Voea vo pitupituaro vao oa rovoiva rutu vo Jon Baptais vo vokiaro-ia. Uva touvira vo vovou voka piepaivoi vo vokio iare.*13 Varao voeao rutu profet irara ora vao Reo Taisi Moses vaaro oearoa rutu Pauto vo Saraaro iava oisoa tavitavipaave vo tugurasa Jon Baptais vo vuutaaro-ia. 14 Oire vosa vo reo uvu ruipapata, ra oiso ragavira taraita, Jon eera-a Ilaija, ira vo urioaro iava tavitaviepa vo reo. 15 † Ro ira-ia kokito toupareve, oire uvureve!

16 *"Uva aa voeao-a voeao oea uvuipaai ra voeao tapo ora areiiave vo vokio iavapa irara? Uva voea-a evoea oea oiso toupaivoi osa kakae vure, oea paupaai vo uupa tapi okakaerovure keerapaoro.*17 Oiso purapaoro,

Igei visiipa pupiara-ia pupi ragapaio osa reasipatai roru arapa. Ora vo osa gau guruko tapo pura ragapaio osa reasipatai gau arapa.

18 *Jon urioroepa aio kavuvira ora viapau ukaioparoepa aue-ia wain ovi vai aue korovo. Oa iava oiso puraaepa, Ira-ia eera tugarato vurito toupare.*19 Oire uva Oirato Oviitoaaro ragai *urioraepa oearovu tapo aiopasa ora ukaiopasa. Oa iava oiso purapaaepa, Rera keketa riro aioto ora riro ukaioto riroara-ia aue wain oviro korovo. Eera-a takis oupa irara vatetoaaro ora voeao vuri irara. Ari ita, Pauto vo goruaro-a vegei vo kovoaro vituaro ora Jon. Eva-a oa iava vegei vo kovoaro kuearo eveipaivere."*

Siraovira Rutu Ouruirovu-ia Varao Oara Viapau Sopaura Oaive Porepai

(Luk 10:13-15)

20 Oire ouruirovu-ia uva Jisas riroara purareva ravoto kovoro oirara porete piepara. Uva viapau oiso oearovu iava sopaura oaive porepa piropa. Uva vo voki-a vao oa-ia Jisas voeare kasipuroepa oiso puraoro, 21 †† *"Siraovira rutu visiipa vao Korasin urui, ora siraovira rutu visiipa Betsaida urui. Vosa ragai oai ravoto kovo vai puraavori Taia uruireipa ora Saidon urui voari rutu tuariri oiso osa vao-ia oa puraavora visii ruvara-ia, oa iava tuariri vuri irara Taia vata ora Saidon vata oearea rutu vuri varorovi raga-ia tuupaaeri ra vo tuurova gavutara raga ivara-ia paupaave vuri vovouro oaiveva ariipaoro. Uva va-a eva oa iava vo vovouro evara tavario pirori.*22 Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Vo vokio vao oa-ia oirara rovirieireverea Pauto ovokia-ia vo siitoka oa ouverea vo uruireo Taia ora Saidon urui, oarea-ia puteverea vo tavaka visii vaaro. 23 ‡ Ari ita, visii vao Kapaneam vata visiigoa kaeta viroverea vuvuiua iare ora rei vaisipaoro, eke? Viapau. Easi visii oiso vara pieiverea vuri tapire. Vosa ragai oai ravoto kovo vai puraavori Sodom urui-ia voari rutu tuariri oiso osa vao-ia oa puraavora visii ruvara-ia, oire ra vo vokio-ia vearovira toupaive Sodom urui. 24 Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Vo vokio vao oa-ia oirara rovirieireverea Pauto ovokia-ia vo siitoka oa ouverea vo uruio Sodom urui, oa-ia puteverea rutu vo siitoka visii vaaro."

Ragai Iare Uriota Reareaa Ousa

(Luk 10:21-22)

25 ‡† Vo voki-a vao oa-ia Jisas oiso puraroepa, *"Aite, vii reipau vo vuvuiua-ia ora vo rasito. Vearovira rutu, uvare varao rutu vatauriva voeao asavira riro tarai irara, oa iava voeaopa vara karekeparivorao akaipa irara.*26 Iu ita Aite, vii vo ruipaaro oisi raga toupai oiso osa va puraparivoi.

27 *"Ragai Aitearo vara rutu vasereva ragai vavaearoia. Uva viapau irai taraipa Oviitoa-ia, ari Aitetoa raga kataito ira raga taraipa ragai-ia. Ora viapau oiso irai taraipa Aitetoa-ia, ari Oviitoa raga ragai taraiparai rera-ia, ora voeao oirara oeapa Aite oaa kareke piesa aueparai.*

28 ‡‡ *"Oire visii vao raverave vovou irara orekerovu vavataara kaepaoro visiigoa rutu uriota ragai iare ra visii vatea reareaa.*29 ‡‡† Ragai vo siposipoaro-a oiso osa evaova kaepa ova vao oa ragai vutuoaro-ia toupaivoi. Oa outa ra va kaeta vo ora visii vutuoaro-ia, ra ragai ruvara-ia tarai outa. Eake iava? Uvare ragai raga gavaure vovou purapaa vo oirara, uvare ora gare pieparai ragai raga. Auere ra visii vao reareaa outa ora visii varaaro-ia urauraara. 30 Vao kae ova ragai vaaro oa tovopaa visii vutuoaro-ia vearoa rutu, oa-ia visii vutuo piepaavoi oa-ia viapau oiso vavataa vaiei. Uva vao rutu-a Vearo Siposipo oa-ia visii kae piepaa varaata."

Kovo Arapa Tugoropa Pitupitu Sabat-ia

(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

12 ‡‡‡ Ovokivu-ia Sabat voki utupavira Jisas vokapareva kukara kovo sovara-ia rera voeaaro tapo disaipel ogoevira toupaoro. Oa iava vo kovo iava tueaepa aue kukara. Uva vara aioiva voea raga disaipel irara. 2 Uva va vao kekeiva Farisi. Oa iava rerare oiso puraaepa, "Kekeri vo pitupituo oa purai voeao disaipel oapa tugoropapeira vo vokio Sabat voki." 3 § Uva Jisas voea akereva oiso, *"Easi viapau pasi vo siposipo vieipataveira vao iava osa tuariri rutu Devit ogoevira toureva ora rera voeaaro tapo?*4 Oa-a vao oa iava Pauto vo kepaaro-ia koataaepa oavu bret aiosa. Oa-ia oisoa Pauto-ia vuurapa vaisi purapaive. Oa iava oisoa tugoropape rutu voeaopa akuku irara raga. Uva oisoa pris irara raga va aiopaive. 5 Easi pasi viapau vo siposipo vieipataveira oa vo vukuo-ia toupaiveira oa-ia Reo Taisi toupaiveira vao Moses vaaro? Oa voeao iava tavipapeira pris irara oea oisoa Tugoropa Kepa-ia tauo koko vatatopopaive. Uva oisi eisi kovopaoro Sabat vokiro rutu-ia oisoa Reo Taisi-ia tagaupaive. Uva va ia-va viapau vuria vai voea-ia. 6 Visii tavipaavoi oiso, Orugoovuei oa vo rugoo-ia putepaivoi orugooa purapataveira vore Tugoropa Kepa aue Tempel. 7 §† Ari vosa

† *11:15 Re 13:9* †† *11:21 Jna 3:7-8* ‡ *11:23 Ais 14:13* ‡† *11:25 1 Ko 1:26-29* ‡‡ *11:28 Jer 31:25* ‡‡† *11:29 1 Pi 2:21* ‡‡‡ *12:1 Diu 23:25* § *12:3 1 Sml 21:6* §† *12:7 Hos 6:6*

vearovira rutu vo reore rugoo rovota oreoa oiso purapai, ‘Ragai reasiparai auepa tauo, ragoa kaviko vovou ragapa ruipaparai oirara ruvara iava.’ Ra va iava viapau voea-ia kasipua tovopata oea-ia viapau vuria vai. 8 Easi Oirato Oviitoaaro raga ira uvuiparoi vo oirara rutu vo pitupituroaro rovirieipasa, varao opitupituroa purapaiveira vo Sabat voki-ia.”

Vo Sabat-ia Jisas Vuri Vavaeto Porete Piereva

(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

9 Uva voa vo kavureva Jisas Reo Taisi Uvupa Kepa iare aue Sinagog avaoro voea Jiu vo kepaaro. 10 † Uva voa toupareva iravu vuri vavaeto ira iava vavae keruepa. Oa iava oearovu oiso vovoupaaepa ra Jisas tavatavaeive. Oa iava rera akeiva oiso, “E vearopai ra Sabat vokiaro-ia vo kovo purapape oirara ruvarupaoro, eke?” 11 Oa iava Jisas oiso voeare puraroepa, *“Vosa irai visii iava iriaiaro sipsip vai rikui vai-ia koveo Sabat voki-ia, ra va iava oiso taraipavio rera-ia, Easi pasi ro viapau oiso sipsip kae pieparoveira vorevira rikui iava, raa?*12 Easi viapau sipsip ragui voriaro oirato vo voriaro-ia putepaiveira? Viapau. Oire uva va-a eva oa iava uvuipatai ra oirara tapo

tauvapata Sabat voki-ia Reo Taisi oavisii sirova utupaoro.” 13 Oa iava oiso rera tavireva rera ro puko vavaeto, *“Vavaea oara irairari va torevokooro.”* Uva oisi va piereva. Oa iava oiso pieva osa ovavaevu vearo ovoipaoro. 14 Uva va-a vao oa iava Farisi voava vo toreoro avaaepa ora reosa, oiso ra rera upoive.

Kovopatoa Rutu Jisas Pautoa-pa

15 Vosa Jisas vo reo-ia vao tarai ovoiroepa, oire va iava voa kavuoro avaroepa. Uva riro irara oirara rera sirova utupaaepa. Uva voa-a vo uva riro irara upiapa irara ravotovira porete piepareva. 16 Oa iava oiso voea tavipareva voea vosipaoro, *“Opeita vao iava tavipatavere ragai iava poeravira.”* 17 Eisi osa iava vo reo purareva Pauto profetato gisipoaro-ia Aisaia vao oirao pieoro oa purareva Jisas,

18 †† ‘Ro-ia ragai reraaro kovopato ira ropoavora rera reesioro. Ira kavikopaaveira rutu vovouisi-ia rera-ia rorupaoro. Ira-ia ragai reraaro Tugoropato Uraurato tovo pieaverea. Ira vao kosi piereve ragai vaaro oirara rovirieipa pitupitu vo ratau tou irarapa.

19 Eera ira viapau kaureoparoverea ora viapau oiso rirovira keeraparoverea takatovira reopaoro vo raivaro.

20 Aisivu pito isi aisia vikopi. Uva viapau oiso ra vaisi sigu piereve voava. Iravu wik vuravu iava ira gavagavaruvira rovapa. Oire ra va iava rera viapau oiso roko piereve rutu. Oire kovopareverea vo toupaoro vo tugurasa uva ovovourovu rutu vo pitupituroaro-ia rera vaaro torevoko pitupitu puteve.

21 Uva oearovu osararovu iava ratau tou sararo rera-ia raripaaverea rerare tuepaoro.’

Uva Jisas Vaisiiva Oiso, “Bielsebul Vo Goruaro-ia Kovopareveira”

(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23, 12:10)

22 Uva vo voki-a vao-ia oa-ia iravu sipoiva oirato ira-ia oisoa toupareve vurito tugarato. Ira iava osireitoarei voosisiepa, ora gisipo tapo rera iava tupao viropa. Oa iava Jisas rera ravotovira porete piereva. Uva vorevira vurareva ora reoreoroepa tapo. 23 Oire uva va-a vao oa-ia voeao riro irara tavetave iraopaiva. Oa iava oiso puraaepa, “Easi pasi Devit Oviitoaaro-a ro-ia ira roporeva Pauto, eke?” 24 Uva va iava Farisi va uvuoro oiso puraaepa, “Easi oiso ragavira vao vituaro toupai. Oa vituaro iava tugara vera purapareveira aue vo goruaro iava Bielsebul tugara kare turaroaro.”

25 Ari ita, tuariri tarai rovoroepa voea varaaro-ia rugorugooara. Oa iava voeare oiso puraroepa, *“Vosa oeavu oirara oavu katai sara ora roopa pieave, oire ora upoave ra va iava ora opesi pie ovoiave. Ora vosa oeavu katai urui iava eke katai kepa iava, ra ora roopa pieave vo sararei puraoro, oire ra ora upoave ra vo urui eva eke vo kepa eva viapau toupaive, ora opesi pie ovoiave.*26 Ari vosa Seten voeao sigureve ora rera voeaaro tugara kare, oire ra va iava rera vo saraaro pute *ovoireve. Ra apeisi ragavira rera vo saraaro goruvira toupaive?*27 ‡ Vosa oiraopavira Bielsebul ragai tauvareve vo tugara kosi piepaoro, oire ra irou voeao oea visii tauvapaiveira vatepaive gorua tugara kosi piepasa? Oire voea evoea visii raga voeaaro oea raga oiso visii vo vovouroaro rataratаa vovouro oavisii oiso kareke pieive, Visii-a vakuvakupaaverea. 28 ‡‡ Ari ita, vosa Pauto reraaro Uraurato ragaipa gorua vatepareveira, oire ra rera vo goruaro-ia tugara kosi piepaa. Ra va iava oiso taraipata, Pauto vo Saraaro pou pirora visii iare osa viapau va eveitavora.

29 *“Apeisi-a uvuipa irai oiratoa vai ra riro varivaritoa vai kepaa vaiaro-ia koataro vore, ra auero vaiaro kavirusa? Easi viapau uvuipai. Ari vosa rera tuuke rovoreve iroiro-ia, oire va iava orekerovu rutu rera varaaro kavirureve.*

30 *“Vosa irouto ro ira viapau oiso ragai tapo kovopareve, ira-a eera ragaire isivapa. Ora vosa irouto ro ira viapau ragai iare oirara gurupareve, uva rera-a eera ira oirara sikasikapareveira ragai arova.*

31 *“Uva eisi osa iava visii tavipaavoi oiso, Pauto vuriara rutu verarevere ora orekerovu rutu takau reoro varao oara purapaiveira oirara rutu. Ari vosa ro ira Tugoropato Uraurato takaupareve rera akai piepaoro, eva-a oa-ia viapau Pauto uvuipa ra va verareve rera iava va vao vuria oaro.*32 Vosa ro ira oavu purareve takau reo ragai-ia, oa-ia uvuipa Pauto ra va verareve. Ari vosa ro ira Tugoropato Uraurato takaupareve, oa-ia viapau uvuipa Pauto oiso ra va verareve rera iava. Eva rera vaaro vuria oava toupareverea vo vokio ora vo vokiri utupavira rutu. Viapau va-ia opesia vaiei.

† *12:10 Jo 9:16* †† *12:18 Ais 42:1-4*

‡ *12:27 Ap 19:13-16* ‡‡ *12:28 Dan 2:44, 7:14*

Vo Vuri Ova Kuearo Iava Toupai
(Luk 6:43-45)

33 *"Vosa vearo ova, oire vo eva kuearo tapo vearovira toupaive. Ari vosa vuri ova, oire vo eva kuearo tapo vurivira toupaive. Oire ra va iava vearovira vo evarei eveipari oiso, Vearo ova vao oa kuearo oiso toupai, ari vuri ova vao oa kuearo oiso toupai.*34 Visii vao-ia rakoru ovii iraraaro. Visiigoa uvuipatai vearo reo purasa, raa? Apeisi ragavira? Uvare vuri irara visii! Eake iava? Uvare eakero epao visii sopaaro-ia evara oara raga visii gisipoaro iava kosipa piroveira. 35 Ro vearoto oirato ira sopaaro-ia vearopa rugorugooro toupaive. Oire ra oisi raga ita vearo reoro kosi piepareve. Ari ro vurito ira sopaaro-ia vuri rugorugooro toupaive. Ra ita oisi raga ita vuri reoro kosi piepareve.

36 *"Ari ita, oiso visii tavi iraopaa, Varao reoreo akukuro raga oara purapaiveira oirara rutu, oarare Pauto voea rutu akereverea vo vokio-ia oa-ia oirara rutu rovirieireverea.*37 Oire uva va-a vao osa ragavira Pauto visii oirara eveipaoro visii rovirieireverea oiso, Vearoto-a ro ari vurito-a ro vara iava varao oara gisipoara oavisii iava kosipapi."

Vo Oearovu Oirara Jisas Akepaiva Ravotoara Kekepasa
(Mak 8:12; Luk 11:29-32)

38 † Uva vo voki-a vao oa-ia tarai irara Reo Taisi-ia oiso puraaepa ora oearovu Farisi-pa irara, "Tisato. Igei oiso ruipapaiei ra oai purari ravotoa vai, ra oai kekeio."

39 Oa iava oiso puraroepa, *"Oirara voeao vuri irara oirao pie asa irara vo vokio iava oea taraa ragapaiveira oiso, Eake ravoto reesi vai kekeoro oirao pieive? Ari ita, ragai arepata, uva viapau oiso ra visiipa va puraa. Ari vao raga vao oa keketaverea oiso osa piereva Jona ravotovira.*40 †† Vo tuariri uva Jona vo peva-ia voki toureva ora vo peva-ia rupa riroto atarito sopaaro-ia. Uva eisi osa ragai ro Oirato Oviitoaaro vo peva-ia voki touaverea ora vo peva-ia rupa vo rasito sovara-ia." Uva Jisas ora rera iava vo reo tavipareva voeapa oiso, 41 ‡ *"Utupaua Pauto oirara rovirieireverea vo vokio-ia oa-ia voeao Niniva kortua-ia toreaverea. Oire ra vo vokio iavapa irara togaive reoara-ia. Eake iava? Uvare Jona vo reoaro uvuiva vao oa-ia voea tavireva. Oa iava sopaura oaive poreiva. Ari ita, vo toupare ro ira Jona-ia putepare vo osa viapau rera vo reoaro uvupata vovouisiro oavisii poresa.*42 ‡† Vo osa vo voki-a vao oa-ia Pauto oirara rovirieireverea ovusa kwin o oisova Siba rovirieia-ia toreoverea. Oire ra voeao vo vokio iavapa irara togaeverea reoara-ia. Eake iava? Uvare oira o kwin tauai rutuva urioopa Solomon vo taraiaro uvusa, uvare riro taraito-a. Ari ita, uva vo touparevoi ro ira Solomon-ia puteparevoi." [Jisas ora rera raga iava voea tavipareva.]

Vurito Tugarato Voreroepa
(Luk 11:24-26)

43 *"Vo osa iravu iava kosiro viro ro-ia tugarato rera kavuoro vore avaoro raaka tapi voa ora rerapa toua vaire taraasa reareaa taraapaoro. Oire ra taraa raga-parevora.*44 Oiso puraro, Voreparai vo kepao iare uva tou rovopaavora tuariri. Oire vorero vo kepa kekesa vo rara vo kepa viouive, ra vo kepa-ia viapau irai. 45 ‡‡ Oire uva va-a vao oa-ia oisoa oeavu erao vatara tugara tuvetuvepareve ora rera iare, voeao oea vo vovouroaro vuri vovouro oisoa rera vo vovouroaro-ia putepaive rutu. Oire uva voea rutu tapo koataro vorevira voea tapo toupasa voa. Ra va iava rera vo touaro ro oirato vuri iraope rutu vo touo-ia puteoro oa-ia rera ro rovopato tugarato oisoa rera sopaaro-ia tou rovopareve. Uva oisi raga ita voeao toupaiverea vuri irara vo vokio iavapa irara."

Jisas Aakoaro Ora Rera Araoko Iraraaro Urioaepa Rerare
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

46 ‡‡† Jisas touvira oirara vatepareva reoara osa aakova urioopa ora araoko irara, oisore ra rera tapo ora reoave. Uva ratau toupaiva. 47 Oa iava iravu rera tavireva oiso, "Aako oara uvuri ora araoko irara oara vo avao ratau torepaai. Oea vii kekesa auepaai." 48 Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *"Irouva aako? Ora irou irara araoko irara oaa?"* 49 Oire uva ora rera voeaaro-ia disaipel pirooro oiso puraroepa, *"Aako keketa ora araoko irara oaa.*50 ‡‡‡ Vosa irouto Aite vo vovouaro sirova utuparo ro ira vuvuiua-ia toupare, eera araokotoa oaa ora taataava oaa ora aako."

Vo Toupai Reo Ruu Oiratoa Iava Ro Aio Takuraro Vikipato Varuparo
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

13 Uva vo voki raga-ia Jisas kepa iava kosiro viropa toko rovu ruvara-ia pausa. 2 Uva riro irara rutu oirara ora guruaepa rera ruvara-ia. Oa iava oavu-ia uvuoa kaero viropa voa pausa ovusa oirara rutu rogaraua-ia torepaaepa. 3 Uva riroara rutu reoara purareva voeapa voa aue-ia ovoovo reo. Oa-ia oiso puraroepa voeare, *"Iravu iava uvupata ira avaroera wit kokoro vikisa varuparo.*

4 *"Uva vikivikiparoera aue wit osa oaravu vo kovepaera raivaaro osa kokio kare voa vara aiopasa uriopaaera.*5 Osa oaravu vo kovepaera avekeara ivara-ia vo uva viapau riroa vai rasia vai toupaive. Uva eisi-a osa iava ikauvira kova ragapaera. 6 Vo osa ravireo kaeparo viro vara raverave piesa vara erako pieoro, aue iava uvare viapau vavurupara vai vara piepaivora vara wit kovaro. Oa iava kopiipaera. 7 Ari oaravu vo kovepaera kokopa kouro sovara-ia varao rokarokapara. Oa iava vara ururao papatapaivora rokarokapa kouro vara ruupasa. 8 Vo osa oaravu witara vo

† *12:38 1 Ko 1:22* †† *12:40 Jna 1:17* ‡ *12:41 Jna 1:2, 3:5* ‡† *12:42 1 Kin 10:2*

‡‡ *12:45 2 Pi 2:20-22* ‡‡† *12:46 Jo 2:12* ‡‡‡ *12:50 Jo 15:14*

kovepaera vearo rasi-ia, uva voa rirovira rutu witara kuepaera oiso, oaravu katai vovoto (100) kuero, ari oaravu katai vatara tau (60) kuero, ari oaravu vo peva tau (30) kuero. 9 Vosa irai-ia kokitoa vai karuvira toupareve, vearopai ra va uvureve, uvare uvupatoa ita kokito."

Jisas Vo Pitupituaro Vo Reo Ruuro Purapasa
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

10 Uva disaipel irara rera voeaaro urioaepa oiso purasa rerare, "Eakere reo ruuro purapariveira voeare?" 11 Oa iava voeare oiso puraroepa, *"Ari ita, Pauto visii kareke pierevora aue iava vatau reoro vituaro varao Pauto vo Saraaro-ia oara toupaiveira. Ari voeao, viapau.* 12 Vosa iravu orekerovu-ia pitupareve. Ra ita Pauto oaravu ita vatereve, ra riroara rutu pura piro rerapa. Ari vosa ro ira oaravu-ia garearavi pitupareve oara evara opesi ovoiperea rera arova. 13 † Ari ita, ragai reo ruu vituaro iava voeapa oiso ragavira puraparai. Uva vura ragapaivo osa viapau vo reo vituaro eveipaivo. Ora va uru pie ragapaivo osa viapau va-ia taraipaai. 14 †† Oire voea-a evoea oea-ia vo reo oirao pievira karekepai oa purareva Aisaia profetato oiso puraoro,

'Visii vao reoara uvu ragapata oa iava viapau
taraipatai vara vituaro-ia. Vara vura ragapata uva viapau orekevu avu vai eveipatavoi.

15 ‡ *Aue iava uvare voea ita iava rugorugooara vavagisiepa ora kokiara voea iava uvagiepa, uvare voea raga ora uvagi pieaepa. Ora osireiara oaive voea iava aauepa, uvare voea raga ora voosi pieaepa. Aue vituaro vosa viapau oisi eisi ragavira toupaive, ra va iava vearovira vurapaive ora voea varaaro iava osireiara. Ora vearovira tapo uvupaive voea varaaro iava kokiara vo rara tapo voea vaaro rugorugooara karuvira toupaive. Ra va iava ragai iare ora goripaave, ra voea porete piepaa vorevira.*

16 *"Ari ita, visii vao rorupata, uvare visii varaaro osireiara uvuipai orekerovu kekepasa, ora kokiara visii varaaro uvuipai oreorovu uvupasa.* 17 ‡‡ Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaa oiso, Tuariri riro irara profet irara ora oearovu torevoko irara oea oisoa ruipapaave orekerovu Pauto vo Saraaro iava vara kekepasa, ra va iava viapau vara kekepaive varao oara *kekepatavoi vo vokio. Ora varapa ruipapaave vara uvupasa varao reoara raga ita viapau vara uvupaive, varao-ia oara oupatavoi ragai ruvara-ia vo vokio.*

Reo Ruu Vituaro Aviavi Piereva Jisas Aue Iava Ro Aio Takuraro Vikipato
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 *"Visii uvuta ro iava oirato ira-ia reo ruu vituaro toupai aue iava wit takuraro varao oara vikiparevora varuparo.* 19 Oire vo osa oisoa oirara rutu voeao vo Pauto vo Saraaro-ia reoara rutu oisoa uvupaive, ra viapau roroiopaave vara-ia. Uva va-a eva oa-ia oiso toupai osa takuraro kove ragapapeira raivaro. Oire ra Seten ikaureve vo takuraro verasa varao oara oisoa pau ragapareve Pauto voea sopaaro-ia. 20 Uva oaravu wit takuraro kovepaaepa vo uva rirovira toupaiva avekeara. Oa oiso toupai, Ro ira ikauvira Pauto vo Saraaro iava vo reo uvureve, ra va iava roruparevе rutu. 21 Osa viapau rera sopaaro-ia oriruvira toupaive vo reo oa uvupareve. Oreoa oiso toupai osa ikopito ro ira viapau avekeara rutu-ia goruvira pitupare rokopaoro. Oire utupauavi oearovu Pauto vo reoaro tekipasa opitupiturovu purapaive ro oirato vuri piepaoro. Oa iava rera vaaro rari vuku viapau uvupai ra gorupe vo osa va kavureve. 22 ‡‡ Oire vo osa oaravu wit takuraro kovepaepa vo uva kokopa kouro toupai uva va-a eva oiso ragavira toupai, Ro ira Pauto vo reoaro uvu ragareve varaore rirovira vovousopaoro vo rasio-ia oiso osa varao orekerovu varaura oritopasa ora auero moniara. Uva vara-a evara oara oisoa Pauto vo reoaro vuri piepave vo rera sopaaro-ia, ra viapau aio kue vai reraia karekepe. 23 Ari vao wit oa kovepe vo vearo rasia oa oiso toupai, Ro ira reo uvuro vo rara rerapa aviavive, oire ra vare rugooparo. Oa iava rerapa kuepe oiso, katai vovoto (100), ora katai vatara tau (60), ora vo peva tau (30)."

Reo Ruu Aue Iava Isiso Kou Vuri Kou Vao Oa Karekepapeira Varuparo

24 ‡‡† Oire uva Jisas oavu reo ruu vatereva ita voeapa oa-ia oiso puraroepa, *"Pauto vo Saraaro oa oiso toupai, Iravu oirato vearo takuraro wit takuraro vikipareva varuparo vo rera voaro.* 25 Ari ita, vo osa oirara rutu uusiave osa rera ro keripato urioro. Oire ra vuri takuraro isiso takuraro vikireve wit takuraro sovara-ia. Oa iava vorero. 26 Oire uva wit kovo kovaepa. Oa iava kuesa auepaepa. Uva vuriva isiso kekeiva vo kovo sovara-ia. 27 Oa iava kovopa irara avaaepa ro iare ira vo kovoaro-a. Uva rerare oiso puraaepa, Turaro. Igei oiso rugoopaiei, Vearoara rutu wit takuraro vikirivora varuparo. Uva eake iava vuri kou isiso kou karekei?

28 *"Oire uva oiso voeare puraroepa, Easi keripatoa va-ia eera ira eisi evo kovo pierevo. Oa iava kovopa irara oiso rerare puraaepa, Uva apeisi vovoupau? Ra avaio oira aruosa eira vuriva isiso?* 29 Uva voeare oiso puraroepa, Viapau. Teapi aruopaoro isiso kou vuri kou sovara-ia wit tapo tatepata. 30 Vairei rutu eakata, ra vairei rutu riroere vo tugurasa uva vairei kuearo tokopere. Oire ra visii tavia visiigoa vo kovoaro-a. Ra oira vuriva isiso guru rovotavere oira tutuukeoro vo tuukero kasisa. Oa isivaaro iava wit kuearo gurutavere ragai vo kepaaro-ia aio orirupa kepa."

Vo Toupai Mastet Kuearo Iava Ora Yis Reo Ruu
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-21)

31 ‡‡‡ Jisas voea vatereva oavu reo ruu oa-ia oiso puraroepa, *"Sara vao Pauto vaaro oa oiso rutu toupaiveira, Oavu aioa oa oiso vaisipaiveira, mastet.*

† *13:13 Jer 5:21* †† *13:14 Ais 6:9-10* ‡ *13:15 Hi 5:11* ‡‡ *13:17 Hi 11:13*

‡‡ *13:22 Ro 12:2; 2 Ko 4:4* ‡‡† *13:24 Lu 13:18-20* ‡‡‡ *13:31 Mai 4:1*

*Uva iravu oirato oaravu oureva vara pausa rera vo kovoaro-ia va kuearo iava.*32 † Gare isivi rutu aisia-ia putepaiveira orekerovu rutu kuearo. Uva vosa kovape, ra kovaoro ipape, ra vara rutu-ia puteve evaoara riropavira rutu rao puraoro. Ra virata kokioro uri-opaave epitapasa voa."

33 †† Oire uva oavu ita kosi piereva reo ruu voeapa oa-ia oiso puraroepa, *"Vao Sara Pauto vaaro oa oiso rutu toupaiveira osa yis. Vosa iriavu riakova va oueve va tapo uveresa aue tapo plaua, oire va iava va vao plaua kae piro riropaoro."*

Jisas Tavitaviparoepa Reo Ruu Raga-ia
(Mak 4:33-34)

34 Vo reoro rutu varao oara-ia Jisas voeapa oirara ru-tu oiso siposipopareva ruuvira. Uva viapau oiso oai-ia voeapa aviavi pievira taviparoepa. Ari ruuvira raga voeapa siposipopareva. 35 ‡ Uva eisi-a osa vo reoa vao oa iava siposiporeva voeapa vo reo oirao piesa oa vatereva profetato. Oa-ia oiso puraroepa,
'Ragai gisipo karuavere ruuvira reooro. Ora vo reoro iava taviravere vatau reoro, oreoroa oisoa toupaive vo-va vo rasio rovoaro.'

Reo Ruu Vituaro Aviavi Piereva Jisas Vuri Kou Iava Isiso Kou

36 Oire uva Jisas voea arova oirara avaroepa kepa iare. Oa iava voa rera iare rera voeaaro disaipel irara utuaepa oiso rerare purasa, "Igei taviri vao iava reo ruu aue iava isiso kou vao oa karekeepa vo varuparo. Va vituaro kosi pieri igeipa."

37 Uva voea vo reoaro pukooro Jisas oiso puraroepa, *"Ro oirato ira vearo takuraro vikireva eera-a Oirato Ovi-itoaaro Ro Ropoto.*38 ‡‡ Uva va-a vao kovoa vo-ia rasitoa rutu-ia. Ari aue-ia vao-ia wit takuraro kuearo, voeao oirara oea Pauto vo Saraaro sovara-ia toupaiveira. Uva isiso vuriva oiso osa oearovu vuri irara Seten voeaaro. 39 ‡‡ Eera ro-ia keripato ira oisoa isiso takuraro vikipareve, ira-a vuriara aue Seten. Oire uva vo voki-a vao-ia aio kovo aioaro gurupa voki, vao-ia ovoiopa vu-uta oa-ia aioara guruiverea voeao-ia purapurapa irara ensel. 40 Ovokia-ia taru vuriva isiso guruiverea oira vikisa tuituia-ia. Eisi raga osa pieiverea Ovoiopa Vuuta-ia vao vo rasitoa-ia. 41 Uva Oirato *Oviitoaaro enselpa irara siporeverea ora rera voeaaro. Ra orekerovu rutu ouive varao oara oirara oirao pie vovouroaro vuri piepaiveira ora voeao tapo oirara oearoa vuri pitupituro purapaiveira. Oea vova veraiverea Pauto vo Saraaro-ia.*42 Uva vo voea vikiiverea riroa-ia tuitui kasi. Uva vo kasi-a vao-ia tuitui kasi oa-ia vurivira gau-paiverea siraovira ora reuriara oaive kuripaoro. 43 Oire uva vo voki-a vao oa-ia voeao Pauto voeaaro oirara torevoko irara sisikorepaiverea aviavipaoro oiso rutu roropaoro osa ravireo vo Aiteto oaive vo Saraaro so-vara-ia. Ari ita, ro ira-ia kokito toupareve oire vo siposipo orirureve.

Reo Ruu Ro Iava Oirato Ira Moni Bokis Kekereva

44 ‡‡† *"Vao-ia Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupaiveira osa moni bokis vao oa oisoa vataupape varuparo kovoa-ia. Uva iravu va kekereva. Oa iava va vataureva ita vorevira. Uva va-ia rorupaoro kareroepa oaravu rutu-ia moni ousa ora rera varaaro. Uva vara voriiva rera ruvara-ia. Oa iava vo moni-ia vo rasi vorire-va ora rerapa.*

Reo Ruu Vao-ia Aue Iava Aasi Isi Riro Vori Isi Rutu

45 *"Vao-ia Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupaiveira osa ro iravu oirato ira oisoa aasi isirore taraapareve vaisiro voripasa.*46 Oire uva aisivu kekereva vearo isi ru-tu. Oa iava orekerovu rutu-ia ora rera varaaro monia ousa avaroepa. Oa iava vaisi vorireva vaisio vearo isi rutu aasi isi.

Reo Ruu Kuverava Iava

47 ‡‡‡ *"Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupaiveira osa kuverava o iria oisoa vikipaive toko rovu-ia. Oire ra oira-ia osasararovu rutu kuverapaive aue atari.*48 Oire vosa agasio kuverava, ra oira ivuoro oira vera pieive. Ra pauave vearopa kare rovirieisa voea guruoro atari kare. Ra vo kareo tovoive vearopa kare vo pekuri-ia vo kareo vuri kare vikipaoro. 49 Eisi osa toupai vao-ia *Ovoiopa Vuuta osa pieiverea vo rasio-ia voeao enselpa irara. Oea urioaverea vearopa irara sovara iava vuri irara roporopopaoro*50 voea vikipasa tuitui kasi-ia. Oire uva voa-a evoa uva vurivira siraopaaverea gaupaoro ora reuri oaive raga kuripaoro."

Oirato Ro Ira Airepara Ora Rutaara Oupareveira

51 Uva Jisas oiso voea akereva, *"Asi visii vai taraipatai varao vituaro-ia reoara?"* Uva oiso rera taviiva, "Iu."
52 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Oire vo osa voea voeao tarai irara Reo Taisi-ia vao Moses vaaro oea uvuipaai ra Pauto vo Saraaro-ia tapo tarai oupaave. Oea oiso toupaivoi osa ro ira kepa tokipareve rera vaaro kotokoto gurupa kepa. Oire ra voa koataro oaravu ousa airepara ora rutaara, ra vara rutu kosi piereve."*

Vo Jisas-re Isivaaepa Nasaret Vata
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

53 § Oire uva Jisas reo ruuro pura rovorevoiva, vo urui kavuoro avaroepa. 54 Uva voare avaroepa vo ora rera vo taerearo rutu-ia voa Pauto vo reoaro vatesa oirara-pa Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog. Uva va-a vao oa iava ora sitaaepa. Oa iava rirovira tavetave iraopaiva oiso purapaoro, "Vo tarairo-ia ora varao ravotoara, ovu irao vara ourevorao rera ro-ia? 55 §† Esa kepa paupatoa avu oviitoaaro-a ro-ia, eke? Easi viapau oiso Maria ovi-itoaaro-a ro-ia? Ora viapau oiso rera araoko iraraaro-a voeao-ia, Jems vase ora Josep, ora Saimon, ora Judas

† *13:32 Esi 17:23* †† *13:33 Ga 5:9* ‡ *13:35 Sam 78:2; Ro 16:25-26* ‡† *13:38 Jo 8:44* ‡‡ *13:39 Re 14:15*

‡‡† *13:44 Ais 55:1* ‡‡‡ *13:47 Mt 22:10* § *13:53 Mt 7:28* §† *13:55 Jo 6:42*

evoea? 56 Ora vairo taataa riako rutu airoa vigei tapo toupaiveira? Oire uva ovu rutu-a vo uva varao ou iraorevorao?" 57 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Ari ita, profetatoapa avivikepaaveira vo uruiara rutu. Ari vo ora rera vo uruiaro rutu uva viapau avivikea vaiei rerapa ora vo rera vo kepaaro rutu-ia."* 58 Uva va-a vao oa iava viapau uvuiparoepa ra riroara vai rutu purareve ravotoara vai vo urui-ia vao rera vaaro. Aue iava uvare viapau rerapa avivikepaaepa ora oisoa rera vo reoroaro reroaropaive.

Jon Baptais Kopiiroepa
(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20, 9:7-9)

14 Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Herot ro Galili vata turaroaro Jisas iava uvureva. 2 Oa iava ora rera voeaaro kovopa irara tavireva oiso, "Jon Baptais eera ira tova tapi iava toreroi ravotopa goru ouoro." Oire oiso-ia osa ragavira iava Jon-ia rugooroepa. Aue vituaro iava uvare 3 † Herot ira Herodias oureva rera araokotoaaro Filip vatuavaaro. Iriapa oisoa Herot-re oiso puraparo Jon, "Viapau uvuipai ra araokotoara riakovaaro ouri. Viapau oisi torevokopapeira." Oa iava Herot Jon-ia rovorovosiparoepa, oiso ra rera uporeve. Uva aue ragapa uririparo Jiu-pa irara, oa iava viapau voa rera uporeva. Aue iava uvare voeao Jiu-pa irara oiso rugorugoopaaepa, Profetato ro-ia Jon. Oa iava Herot Jon raureva rera tuukesa sen iro-ia. Uva rera tovoreva tuukepa kepa-ia.

6 Oire uva vo voki-a vao oa-ia Herot kavaueva aakova ovokia-ia aioa purareva vo voki-a rugorugooro vao oaia rera kavaueva. Uva oearovu rutu tapo pauroepa vo aio-ia vao-ia. Uva vo aio aiopaiva osa Herodias oviivaaro urioopa vearovira rekurekusa rauraupaoro voea rutu osireiaro-ia. Oa iava oira vurapaoro rirovira Herot roruparevа rutu ovusa rekurekupaeva. 7 Uva reo ovoi purareva oirare oiso puraoro, "Vosa eakepa ruipapau, oire ragai taviri, ra vii vatea oai." 8 Uva aakova Herodias oirapa orugoovu vateeva oa-ia oiso puraopa, "Jon Baptais kukuearo tokopari. Ra ragaipa oira tovori tauo vaiia."

9 Uva eisi-a osa puraoiva, King Herot sopaaro vavataroepa. Oire uva vorevira vo reore rugorugooroepa ita oa purareva voea osireiaro-ia oiso puraoro, "Vosa eakepa ruipapau, oire ragai taviri, ra vii vatea oai." Oa iava oira vo rugooaro iava pura ovoi piropa. 10 Oa iava iravu arureva tuukepa kepa iare Jon Baptais kukuearo tokosa. 11 Uva rera kukuearo sipoiva iriavu-ia tauo. Uva oira vateiva o tavauruva vo koko. Oa iava vo koko siposa avaopa aakovapa. 12 Uva voeao Jon voeaaro disaipel oea urioaepa varaua ousa rera iava voua tovasa. Uva rera tovaivoiva Jon, avaaepa Jisas tavisa.

Jisas Ravoto Aio Purareva Vo Vavae Tukupa (5,000) Aue Oira
(Mak 6:31-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

13 Jisas vo reo uvurevoiva, vo uruio kavuoro avaroepa oavu-ia uvuoa ipasa uvavure avasa kuvau tapi uva viapau oirara vai toupaive. Rera raga voare avaroepa. Oire uva rera iava uvuoro oirara rutu uruiara oaive kavuoro rogaraua-ia utuaepa toko rovu sirova rera iare. 14 Uva voava Jisas veraro viropa. Oa iava riro irara rutu kekereva oirara. Uva voeapa siraoroepa. Oa iava voea iava oearovu upiapa irara porete piereva ravotovira.

15 Uva vokiarovi rera voeaaro disaipel urioaepa rera iare oiso purasa, "Kuvau tapi-a vo-ia uva viapau oirara vai toupaiveira. Uva apeisi viapau voeao arupari, ra avaave aioara vai vorisa ora voeapa voraro uruiara vo vuutavio-ia? Teapi ogoevira voeare vokipe." 16 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Eake iraore avaavere? Visii raga voea vateta aioara vai."* 17 Uva oiso puraaepa rerare, "Viapau oiso igei aioa vaiei vo-ia. Ari vo vavaevi raga aue bret oava toupaio ora kataitoarei atari." 18 Uva voeare oiso puraroepa, *"Varaviva uriota vore ragai iare."*

19 †† Uva oirara tavireva ora riakora oiso, *"Pauta evoa isiso kou ivara-ia."* Oa iava vo vavae oureva breteara ora ataritoarei. Uva vara-ia pitupaoro vuvuiua-ia vurareva vearo vaisi puraoro. Oa iava breteara rekarekareva disaipel vatesa. Uva oirara vatevateiva vara. 20 Voea rutu aioiva, oa iava vukuaepa. Oire uva ururukoara guruguruiva varao oara arova vukuaepa. Uva oisi raga disaipel irara katai tau erao (12) agasi pieiva aue pekuri. 21 Uva voea voeao oirara oea rutu vo aio aioiva vao vo vavae tuku rutu (5,000). Ari ita, viapau riakora vieiiva ora kakae vure.

Jisas Toko Rovu Ivara-ia Vokapareva
(Mak 6:45-52; Jon 6:15-21)

22 Uva Jisas rera voeaaro disaipel tavireva oiso, *"Uvuoa-ia irata vavo oisore iviropa varata toko rovu iava."* Oire uva oiso ruipaparoepa ra oirara ruture koruro, ra voreave kareoro uruiara oaive iare. 23 ‡ Uva rera raga oavu-ia pukuia-ia iparoepa voa varirisa. Oire uva voa toupareva osa rerare ovaiaepa. 24 Osa tauai rutu avaaepa uvuoa-ia disaipel irara raga. Oa iava vo rovu toko rovu vuruvuruaro rutu-ia ora tovoaepa. Uva voa riroto kiuvu voeare vusireva. Oa iava toruva uvuoa sisiputapaeva voa voeava. 25 Uva avipaepa ovusa Jisas voea iare uturoepa toko rovu ivara-ia vokapaoro voea ruvara-ia pou virosa, ovusa ravireo kae viro asavira toupareva. 26 Oa iava rera tueiva osa vokapaoro urioparoepa toko rovu ivara-ia voea iare disaipel. Uva rirovira rutu rikerikepaoro oivepaoro uriripaaepa rera asavira. Oa iava oiso puraaepa, "Avoeao, asi tugarato-a ro!" 27 Uva ikauvira Jisas voeare oiso puraroepa, *"Opeita uriri ragapata. Sopaura oavisii goru pieta. Easi ragai-a vao ragoa uturai."*

28 Uva Pita rerare oiso puraroepa, "Vosa vii-a vao Turaro, oire ragaire keerau. Ra vii iare oisi eisi vokaoro uriora vo vao ivara-ia rovua." 29 Uva Jisas oiso puraroepa, *"Uriou."* Oa iava Pita uvuoa iava rere ovoioro voka rovoparoepa uuko rovu ivara-ia Jisas iare. 30 Uva kiuvu sovooro uririroepa. Oa iava roko rovosa

† *14:3-5 Lev 18:16, 20:21*

†† *14:19 1 Sml 9:13; Lu 24:30* ‡ *14:23 Lu 6:12*

auepaoro osa oiso puraroepa, “Turaro! Ragai-ia pituri!”
31 Oire ikauvira Jisas vavaea tovoreva Pita-ia pituoro. Uva oiso puraroepa, *“Gareavi raga-a eva raria oava touparivoi. Eakere vo rugorugoorei rutuva toupari?”*
32 Oire uva voava kaesi viropa uvuoa iare osa kiuvu rakote ovoiroepa. 33 † Osa voeao oea uvuoa-ia toupaiva oea oiso purapaaepa rera-ia vuurapa vaisi purapaoro, “Oiraopatoa rutu vii Pauto Oviitoaaro.”

Jisas Riro Irara Upiapa Irara Porete Piereva Genesaret Urui-ia
(Mak 6:53-56)

34 Uva toko rovu ivirooro rereiva Genesaret iare.
35 Uva voea voeao voava vo-ia rera eveiiva oiso, Eari Jisas-a ro-ia. Oa iava reo vikiaepa uruiara rutu iare varao Genesaret taere sovara-ia. Oa iava upiapa irara rutu sipoiva rera iare. 36 †† Osa iava rirovira rutu rerare oiso purapaaepa, “Jisas, igeipa vaseri eera iava kuvupato, ra rera raga vatuaro-ia pitupaoro poretepaio.” Uva va iava oisi voeapa rera iava ora vaseroiva, rera vatuaro-ia pitupaoro porete ovoipaaepa voea rutu.

Pauto Vo Siposipoaro Aao Irara Vo Siposiporoaro-ia Putepaiveira
(Mak 7:1-13)

15 Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Farisi ora oearovu Reo Taisiro-ia tarai irara oea Jerusalem iava urioaepa Jisas iare. Uva oiso puraaepa, 2 “Apeisi iava voeao disaipel Reo Taisi-ia tagau iraopaiveira vigei aao iraraaro varaaro? Aue-ia vosa aiosa auepaave, ra viapau oiso vavaeara sisu rovoave Tugoropa Reo Taisi sirova utupaoro.”
3 Oa iava Jisas voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Apeisi ragavira iava ora visii raga vo pitupituroaro sirova utupataveira Pauto vaaro-ia tagaupaoro Reo Taisi?*4 ‡ Pauto oiso puraroepa, ‘Aitetoarei oarapa ora aakoara ora avivikepau. Ari vosa ro ira aitetoarei takaupareve, eera-a ira kopii pieivere oearovu.’ 5 ‡† Uva visii oiso purapataveira oirara siposipopaoro, Aako ora aite viapau uvuiparai ra vei vatea varao vei tauvapasa. Uvare vara rutu varao vate rovoavora Pautoa-pa. *Vosa eisi oirara tavitavipata oiso, Eagara, uvuipatai ra oisi eisi aite irara oavisii piepata. Oire eva-a oa-ia Pauto vaaro Reo Taisi akaipa piepatavere visii vo pitupituroaro rigaoro ora visii iare.*7 ‡‡ Visii vao-ia riro ratarataa vovou irara, visiigoa reesireva Aisaia vearovira rutu oiso puraoro,
8 *‘Voea rutu ragai vaisiaro kae pie ragapai gisipoara raga iava osa voea sopaaro tauaipai rutu ragaipa.*
9 ‡‡† *Oea oirara varaaro reo goruro iava tavipaaveira. Uva viapau oiso vo reo-a eva Pauto vaaro. Eisi osa iava ragai-ia vuurapa vaisi pura ragapaiveira.’”*

Varao Oara Oirara Vuri Piepaiveira
(Mak 7:14-23)

10 Oire uva Jisas oirara ruture keeraroepa ora rera iare. Uva oiso puraroepa voeare, *“Visii uvuta vearovira rutu, ra vare rugoopata.*11 Viapau oiso vao oa aiopare oirato oa rera sopaaro vuri piepaivoi. Ari varao-a oara rera sopaaro iava kosipa piroi, evara oara oirato vuri piepaivoi.”
12 Uva vo voki-a vao oa-ia urioaepa disaipel rera tavisa oiso, “Farisi vii vo reoaro uvuivo. Oa iava vuri vovoupai. E pasi va vai-ia taraiuei vao?”
13 ‡‡‡ Uva Jisas oiso puraroepa, *“Aite toupare eisi vuvuiua ira auero rutu ketoo piepareveira. Ari varao oara viapau ketoo piereve oara rutu evara tatereverea iroara tapo.*14 § Voea eakata uvare voea-a voosi irara oea raiva purapai oearovupa voosi irara. Ari ita, vosa vaiterei raga voositoarei ora tuvetuvepaoro avapasi raiva-ia, ra kovesi rikui-ia vaiterei rutu.”
15 Uva Pita Jisas aatoreva, “Oire vo reo vituaro karuri vao-ia reo ruu. Ra va uvuio.” 16 Uva Jisas oiso puraroepa, *“E avoeao, visii tapo viapau rugorugooara vaiei?*17 Easi visii viapau taraipatai auero rutu-ia varao oara gisipo-ia rokopaiveira vore sare. Oire ra sare vo vikieve vore gare kepa. 18 §† Ari vao oa gisipo iava kosipa piroveira vovouisi rutu iava, oa-a eva oirato *vuri piepaiveira.*19 §†† Oire uva vo rugooro-a varao vuri rugooro oara kosipa piroveira oirato sopaaro iava, oira upo, otopa pitupituro, kaakau kare vo pitupituaro, kaviru, keakea reo, reo toga. 20 Oara rutu oirara vuri piepaiveira. Ari vosa ro ira vavae sisu asavira aioa-ia pitureve, viapau oiso eva-ia vuria vai epao.”

Riakova Kenan Iava Oira Iria Oisoa Jisas-ia Rari Iraopao
(Mak 7:24-30)

21 Jisas vo uruio iava avaroepa vo taereo iare oa-ia oisoa vo uruireo toupaive Taia urui ora Saidon urui.
22 §‡ Uva iriavu riakova Kenan iava ratau tou irara iava oira, iria oiso keeraopa rerare, “Turaro vii-a Devit Oviitoaaro viigoa roporeva Pauto. Ragaipa siraou. Vurito tugarato kakaeva oaa vuri piepareveira.” 23 Uva viapau Jisas oira vo reoaro aatopareva. Oa iava disaipel urioaepa rera tavisa oiso, “O riakova keerapaoro vigei sirova utupaoi. Oirare koruu.”
24 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Pauto ragai siporevora voeao raga iare Jiu, oea oiso toupaiveira osa sipsip ragui voeao vova Isrel-ia oea opesikoaepa.”*
25 Uva riakova urioopa rekusa ora taku virosa rera ruvara-ia oiso puraoro, “Turaro, ragai tauvari!” 26 Uva Jisas oirare oiso puraroepa, *“Teapi aioara oupe kakae vure varaaro kaakau karepa vara vikisa.”* 27 Uva oiso puraopa, “Turaro, oiraopavira eisi purauei igeire ratau tou irara. Ari ita, kaakau kare ururukoara aiopaiveira varao oara tebol iava kovekovepapeira.” 28 §†† Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Ae auoo, vii vaaro riroa rutu*

† *14:33 Sam 2:7; Ap 8:37; Ro 1:4* †† *14:36 Mt 9:20; Mk 3:10* ‡ *15:4 Eks 20:12; Diu 5:16* ‡† *15:5-6 Eks 21:17* ‡‡ *15:7 Ais 29:13* ‡‡† *15:9 Kl 2:18-22*

‡‡‡ *15:13 Ais 60:21* § *15:14 Ro 2:19* §† *15:18 Je 3:6* §†† *15:19 Ro 14:14-21* §‡ *15:22 Mt 9:27* §‡† *15:28 Lu 7:50, 17:19*

raria. Oapa ruipapauei, oiso ra vii-ia karekepe." Uva vo vuuta raga-ia eva voaviva porete ovoiopa kakaeva.

Jisas Riro Irara Upiapa Irara Porete Piepareva Ravotovira
(Mak 7:31-37)

29 Uva voa vo kavuoro avaroepa Jisas toko rovu ruvara iare vao vo Galili. Uva voa pukuia-ia iparoepa pausa. 30 † Uva riro irara oirara ora riakora urioaepa rera ruvara iare ora gurupasa vuri kokoto irara sipopaoro rera iare, ora voosi irara, ora regorepa keru irara, ora voeao oea iava oisoa gisipoara kapuuvira raga toupaive, ora oearovu rutu oearoa tapo uriopaaepa rera kokotoaro ruvara-ia voea tovopasa. Uva voava voea porete piepareva ravotovira. 31 †† Uva rirovira rutu tavetave iraopaiva. Aue iava uvare reoreo asa irara reoreoaepa, ora voeao regorepa keru irara oea tapo vearopaaepa vorevira, ora voeao vuri kokoto irara oea tapo vorevira vokapaiva, ora voeao voosi irara oea tapo vorevira vuravuraiva. Uva eisi osa iava Pauto vaisiaro kae pieiva rera-ia vuurapa vaisi puraoro ro Jiu reraaro.

Jisas Vo Resura Tuku Rutu (4,000) Aio Piereva Ravotovira
(Mak 8:1-9)

32 ‡ Uva Jisas disaipelre keeraroepa. Oa iava oiso puraroepa voeare, *"Sirao iraoparai voeaopa oirara, uvare vo peva rutu-ia voki ragai tapo toupaivoi aio asavira. Uva reasiparai ra ogoevira voea arua. Teapi osireiara voeare avavaraopape raveravepaoro ogoetoa iava raivaaro karepaoro."* 33 Oa iava disaipel rera akeiva oiso, "Uva ovu opoara vai toupai voeapa, ra voea aio piepe? Ari raaka tapi raga vo-ia." 34 Uva Jisas voea akereva oiso, *"Visii ovirovua toupai aue bret?"* Uva rera taviiva, "Ari erao vatara (7) aue bret oarava toupaio ora garearavi atariara."

35 Oa iava Jisas oirara rutu tavireva oiso, *"Pauta evoa rasiuaaro."* 36 ‡‡ Uva erao vatara-ia bret ora aue atariara vearo vaisi purareva Pautoa-ia. Oa iava voava vara rekarekareva. Uva disaipel vatevatereva. Oa iava evoea oirara rutupa vara vatevateiva. 37 Uva voea rutu vukuaepa. Oa iava aio opesiaepa. Uva ururukoara guruguruiva. Oa iava erao vatara (7) pekuri agasi pieiva. 38 Uva voea rutu vieiaro-a voeao oirara vo resura tuku (4,000) rutu. Uva viapau oiso riakora tapo vieiiva ora kakae vure. 39 Oa iava Jisas voea aru ovoioro kaero viropa uvuoa-ia avaoro Magadan taere iare.

Ravotoara Kekepasa Rirovira Ruipapaaepa Rutu
(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

16 Vo Farisi urioaepa voearei ora Sadyusi-pa irara Jisas-ia kokarasa, oiso ra voea osireiaro-ia ravotoa vai purareve Pauto vo goruaro-ia karekeoro. 2 Ari Jisas voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *"O ita, visii vao visiigoa oiso purapataveira vo ovaiarovi, Vuvuiua revasivira kekepi. Ari vokipavira raipipere.*3 Ora vokipaua oiso purapataveira, Rukuta rupapaoi. Oa iava vuvuiua revasipai. Uva kiuvu vusirevere ora kokeva koveovere vo voki-ia. Iu ita, visii ita vuvuiua vo reesiaro kekepataveira. Oire vearovira rutu vara rovirieipata. Ari varao kekepataveira oara vo vuuta vao reesipaiveira osa viapau vara eveipata. 4 ‡‡ Oiraopavira, oirara voeao vuri irara oirao pie asa irara voeao vo vokio iava oea taraa ragapaiveira oiso, Eake ravoto reesi vai kekeoro Pauto oirao pieive? Ari ita, ragai arepata, uva viapau oiso ra visiipa va puraa. Ari vao raga oa keketaverea oiso osa piereva Jona vo peva voki-ia ora vo peva rupa peva." Uva Jisas voea arova avaroepa.

Reo Ruu Vao-ia Aue Iava Yis Farisi Ora Sadyusi Vaaro
(Mak 8:14-21)

5 Oire voeao-ia disaipel oea toko rovu iviropaoro urioopaaepa auere bret ovaupaoro. 6 Uva Jisas oiso puraroepa voeare disaipel, *"Visii vao-ia uutuvira rutu toupata vaore yis Farisi ora Sadyusi vaaro."* 7 Oa iava oiso ora voea raga ora reopaaepa, "Ari eake-a viapau aioara vaiva urioviei, oa iava oiso vigeire reopa?" 8 ‡‡† Oire uva Jisas voea-ia tarairoepa. Oa iava oiso puraroepa, *"Uva eakere oiso ora reopatai, Vigeire reopa aio arapa varao oarare ovauviei uriooro? Ari ita, visii vao gareavi ragava toupatavoi raria.*9 Easi pasi ragai vo goruaropa sopaivira toupata, raa? E viapau vaore rugoopatai bret vavae oa vateavora voeaopa vo vavae tuku (5,000) rutu aue oira, eke? Ora ovirovua pekuri oara agasi pietavora aue-ia aio ururukoro? 10 Ora pasi viapau vaore erao vatara breteara rugoopatai oara vateavora vo resura tuku (4,000) rutupa aue oira? Uva ovirovua pekuri oa agasi pietavora? 11 Apeisi iava viapau oiso taraipatai, Viapau visii tavipaavo aue iava bret? Visii vao ora vatatopo iraopata uutupaoro vaore yis Farisi ora Sadyusi-pa irara vaaro."

12 Oire uva va iava oiso taraiaepa, O asi viapau oiso vigeire reoparoi ra vaopa vatatopopavio yis vao plaua kae piepa. Viapau. Ari vaopa Farisi ora Sadyusi vo siposipoaro oapa vigei vatatopo pieparevoi.

Pita Jisas Vaisireva Oiso, Krais
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

13 Jisas oiso ragavira avaroepa Sisaria taere Filipai-ia. Uva vo vuuta-a vao oa-ia disaipel akereva oiso, *"Apeisi ragavira ragai vaisipaiveira oirara?"* 14 ‡‡‡ Uva oiso puraaepa, "Ari oearovu oiso vii vaisipaiveira, Jon Baptais, ovusa oearovu oiso, Ilaija, ari oearovu oiso, Jeremaia, ora oearovu oiso purapaai, Vii iravu voea iava profet irara." 15 Uva Jisas oiso voea akereva, *"Ari apeisi visii raga ragai vaisipata?"*

16 Uva Saimon Pita rerare oiso puraroepa, "Vii-a Krais Pauto Oviitoaaro, ro Tootoo Ovoi ira vii arureva vore."

17 § Oa iava Jisas oiso puraroepa rerare, *"Saimon, Jona oviitoaaro roruri, uvare viapau oiso vo rasitoa iava irai vii tavirevoi vo vaisio iava. Viapau. Ari Aite raga ro ira*

† *15:30 Lu 7:22* †† *15:31 Mt 9:8* ‡ *15:32 Mt 9:36* ‡‡ *15:36 1 Sml 9:13*

‡‡ *16:4 Jna 3:4-5; Mt 12:39* ‡‡† *16:8 Mt 6:30, 8:26, 14:31* ‡‡‡ *16:14 Jo 1:21* § *16:17 1 Ko 15:50; Ga 1:16*

*toupareveira vuvuiua-ia ira vo vaisio iava vii tavirevoi oiraopa.*18 Uva vii tavipaa oiso, Pita, oiso toupari osa aveke o peka pie asava. Lotua vituaro aveke-ia iria-ia vo Lotu pauavere. Uva kopiia vo goruaro viapau uvuipai oiso ra vo Lotu opesi pieive. 19 † Uva viipa ki vateavere karupava o iria-ia uvuipau ra karuri Pauto Saraaro-ia oearovu oirara koata piepasa. Vosa eake pitupituro-ia taraipau vova rasito, oire ra vara iava o pitupituruvure korukorupau, oarare korukorurovere vuvuiua-ia. Ari vao oa iava vaseri vo rasito, oa iava vaserevere Pauto vova vuvuiua." 20 Uva Jisas goruvira rutu voeare oiso puraroepa voeao disaipel, *"Opeita irai tavipatavere oiso ragai vaisipaoro, Ro Krais Pauto reraaro vigei Tuvetuvepato."*

Jisas Vo Ora Rera Iava Disaipelpa Ravaa Reo Vatereva Oiso Voea Tavioro, Ragai Kopiiravere Ora Vorevira Toreravere

(Mak 8:31–9:1; Luk 9:22-27)

21 †† Oire vo vuuta-a vao oa iava vo vokia Jisas ora rera iava roroio pievira disaipel tavitavireva voea vosipaoro. Oiso puraroepa, *"Jerusalem iare avaravere turaro irara iare voea rutu, ora voeao pris, ora voeao oea Reo Taisi-ia taraipaai, oiso ra voa riroara vai siitokaara ouavere vo osa ragai upoive. Oire ra vo peva voki-ia vorevira torera."*

22 Uva Pita rera auauoro avaroepa vatuarore rerare oiso pura rovosa, "Turaro. Easi viapau vao vii-ia karekepere!" 23 Uva Jisas ora poreroepa Pita-re oiso purasa, *"Seten. Ragai isivaaro-ia ora tovou. E ragai-ia kokarapau ragaire korupaoro Pauto vo ruipaaro pura arapa? Eva vii vaaro rugorugooa, viapau oiso Pauto vaaro-a. Oirara raga vo rugooaro eva."*

24 ‡ Oa iava voeare disaipel oiso puraroepa, *"Vosa irai ragai sirova utu vovouparo, oire ra ora rera iava vaisia vara pie rovoreve. Ra ora rerapa vavata siitoka kaeoro uturo ragai sirova, vo vavata vao oa oiso toupai osa evao parikou.*25 Ro ira *tootooa virivaripareve, oava eva opesiroverea tootooaro. Ari ro ira tootooaro vatereve vo oearovupa ragai vo ruipaaro sirova utupaoro, eera-a ira tootooaro tapo virivariavere taru.*26 Aa vao-a vearoa oa oureverea oirato vo rasio-ia vo rara auero rutu vo rasio iava oureve, vo osa tootooa oaro rutu viki ragapareve rasito oaraaro-ia rugorugoopaoro? Eake vai oureverea vorevira tootoo oaro-ia tavariovira? Viapau oavu avu vaiei rerapa. 27 ‡† Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto kerariava voreroverea Aiteto vaaro. Ora aue tapo enselpa irara oirara vorisa kovoara oaive uvuioro oiso osa uvuivira kovoivora. 28 ‡‡ Oiraopavira visii tavipaa oiso, Oearovuei vo-ia visii iava oea viapau tuguraaverea kopiia-ia oea tootoovira toupaiverea osa ragai Oirato Oviitoaaro turarovira urioraverea osa ragai kekeive."

† *16:19 Jo 20:23* †† *16:21 Lu 17:25* ‡ *16:24 Jo 12:25* ‡† *16:27 Ro 2:6* ‡‡ *16:28 Je 5:7*

Vo Sisikorevira Karekeepa Jisas Iava Varaua

(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

17 Uva katai vatara (6) aue voki putevoiva, Jisas vo Pita vase oureva, ora Jems araorei ora Jon. Uva voea tapo iparoepa oavu-ia riro pukui, uva voa raga toupaiva. 2 Uva Jisas iava varaua ora tavarioepa vo voea osireiaro-ia. Oa iava sisikorevira kekero viropa osa rera iava kagave aviavieva sirusiruoro rutu oiso osa ravireo. Varoara tapo rera varaaro popotevira keke piropa oiso osa aviavia. 3 Uva voa-a evoa uva Moses vaio ora Ilaija Pauto ruvara iava ora karekesiepa Jisas iare vo pukuia kukuearo-ia. Uva voa rera tapo ora reopasiepa osa voea disaipel vo peva siituepaiva. 4 Uva va-a vao oa kekereva aue Pita. Oa iava Jisas-re oiso puraroepa, "Turaro, vearovira rutu vo touei vigei rutu vao. Apeisi vovoupauei ra kepa peva vai pauio oiso, vii okepai, ari Moses okepai, ari Ilaija okepai?"

5 ‡‡† Uva oisi raga puraoepa osa rukuta popoteva voea tavurusa urioopa riro aviaviva. Uva oavu reo guruko karekeepa ruruta sovara-ia. Uva oavu reo guruko karekeepa rukuta sovara-ia oa-ia oiso puraroepa Pauto, "Eera-a ira Oviitoa oaa, ira kavikopaaveira rutu reraia rorupaoro. Ira vo reoaro uvuta!"

6 Uva voea disaipel vo reoreo vao uvuoro takua viropa rasiuaaro, uvare va uvuoro rirovira rutu uriri iraoaepa. 7 Uva Jisas urioroepa voea ruvara iare. Oa iava-ia pituoro oiso puraroepa, *"Opeita uriripata. Toreta."*8 Oa iava vuravuraiva. Uva viapau oiso irai kekeiva oiratoa vai. Ari Jisas raga. 9 Oire uva pukuia iava varapaoro touvira Jisas oiso goruvira rutu voea vosipareva oiso purapaoro, *"Vao-ia oa keketavoi opeita va iava tavipatavere. Ari vo raga osa ragai tova urui iava vorevira tore rovoraverea."*

10 ‡‡‡ Uva disaipel oiso rera akeiva, "Apeisi ragavira iava tarai irara Reo Taisiro-ia oiso purapaaveira, Ilaija urio rovoroverea, ra rera sirova uturo Pauto reraaro vigei tuvetuvesa?"

11 Uva oiso puraroepa, *"Ari ita, oiraopavira Ilaija urio rovoroverea orekerovu rutu torevoko rovosa.*12 § Uva visii tavipaavoi oiso, Ilaija urio rovoroera uva ora voeaia rera goguivora. Oa iava rera-ia oiso vo pitupituro puraivora eisi raga ita osa ragai pieiverea ragaipa siitoka vateoro ita." 13 Uva oisi-a eisi osa Jisas puraroepa. Oa iava disaipel rugorugooaepa oiso, O! Ari Jon Baptais iavirava Ilaija vaisirevo.

Jisas Iravu Viovokoto Ravotovira Porete Piereva Ira-ia Oisoa Vurito Tugarato Oisoa Toupareve

(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

14 Oire uva oirara rutu ruvara iare avaaepa. Oa iava voa rera ruvara-ia rekusa urioroepa iravu oirato 15 §† oiso puraoro, "Turaro. Siraou ragai oviitoaaropa. Ira kokopeko upia tapo purapareveira. Oa iava varaua rerare vurivira toupaiveira. Ari ita, vokiara rutu-ia koveparoveira tuitui kasiro iare. Ora vokiara rutu-ia

‡‡† *17:5 2 Pi 1:17; Ais 42:1* ‡‡‡ *17:10 Mal 4:5-6* § *17:12 Mt 11:14, 14:3, 10* §† *17:15 Mt 4:24*

tapo uuko oviro iare koveparoveira tuutuusipaoro.
16 Rera sipoavorao oeavu iare disaipel vii voeaaro. Uva viapau oiso uvuiaerao oiso ra rera porete pieive."
17 Uva Jisas oiso puraroepa, *"Ae! Visii vao-ia visiigoa-ia viapau oirao pie vovou vai toupai. Visiigoa viapau torevoko vovou vaiei. Uva ovirovu-ia vuuta visii tapo toupaaverea? Ora ovirovu purapaaverea visii vo vovouroaro-ia kasikasipaoro, osa viapau goruvira ragai vaaro-ia pitupata? Rera sipota ragai iare!"* 18 Uva Jisas rerare ro tugarato kasipuvira reoroepa rera kosi pieoro viovokotoa iava. Oa iava rera iava upia opesi ovoiepa.
19 Oire uva voea raga disaipel urioaepa Jisas iare rera akepasa oiso, "Apeisi ragavira iava viapau uvuipaiei tugara kosi piepasa?"
20 † Uva voea tavireva oiso puraoro, *"Raria oavisii garepai oa iava viapau uvuipatai. Iu, oiraopavira eisi osa visii tavipaa, Vosa rari vukuro vai toupaive oiso osa mastet kuearo garepa takurarovi rutu, oire va iava vo pukuiore oiso purata, Toreu ra vova avau uvaire. Ra avape. Vosa oisi eisi visii varaaro rariara oisi toupaive, oa iava uvuipatai osasararovu rutu purasa kovo oisi eisi.*21 [Uva viapau oraivai epao tugara kosi piepa raiva vai. Ari vao raga vosa aio kavu rovopata variria purapasa katai rugoo raga-ia.]"

Jisas Erao Pievira Ora Rera Iava Taviroepa Oiso, Kopiiravere Ra Vorevira Torera

(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

22 †† Uva avaaepa Galili iare. Oa iava voa Jisas disaipel vosireva oiso puraoro ora rera iava, *"Tutuu pievoi ra Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto tovoive oirara vavaearoia.*23 Ra rera upoive rera kopii pieoro. Oire voava vo pevapa vokia vorevira torerovere." Oa iava disaipel vovouaro rirovira vavataaepa.

Jisas Moni Vikireva Lotupa Kepa-ia Takisoro

24 ‡ Oire uva Kapaneam-ia pou virosa avaaepa. Uva voeao moni oupa irara urioaepa Pita ruvara-ia oiso akesa, "E visii tuvetuvepatoaaro avu moniara vai vikipareveira vo kepa-ia Rovopa Kepa Tugoropa Kepa takis voripaoro, eke?"
25 Uva Pita oiso puraroepa, "Iu." Oa iava koataroepa kepa-ia. Uva Jisas reo rovoroepa oiso rera akeoro, *"Saimon. Apeisi rugoopau voeao-ia turaro irara vo rasio tokipa irara. Irou ruvara-ia oisoa moni oupaave, ora voea raga vo ovii irara oaive ruvara-ia, eke oearovu raga voeao tauai irara?"*
26 Oire uva va-a vao oa iava Pita oiso puraroepa, "Ari voearo ruvara-ia oisoa moni oupaave tauai irara iava voea." Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"O ita, oa vituaro-a vao oa iava voeao ovii irara oaive viapau moni vikipaaveira takispaoro. Osa ita viapau uvuiparai ra monia vai vatea takisoro vo kepao-ia Aite oaa vo kepaaro.*27 ‡† Ari ita, teapi voea kasipu piepe. Uva oiso vii tavipaa, Avau toko rovu iare ataritoa vai kaa piesa. Uva rovotoa vai kaa pierivere, ra irai gisipoaro gaari. Ra monia vai ouri. Oire ra oaiva voreu vegeipa takis vorisa Tugoropa Kepa-ia vao uvui pieoro vegei vaaro."

Disaipel Jisas Akeiva Oiso, Irou Riropai Sara-ia Vao Vova Vuvuiua?

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

18 Uva vo vuuta-a vao oa-ia disaipel urioaepa Jisas iare oiso akesa, "Irou vai oearovu rutu-ia putepai vo Sarao-ia Pauto vaaro?"
2 Oire va iava Jisas iravure kakaeto keeraroepa. Oa iava rera tore piereva voea vuutaaro-ia. 3 ‡‡ Uva oiso voeare puraroepa, *"Visii tavi iraopaavoi oiraopavira oiso, Vosa visii vovouisiro oavisii iava viapau poreta viro, ra viapau oiso Pauto vo Saraaropa ruipapata osa ro-ia kakaeto vapa ruipaparoveira, uva viapau uvuita koatasa vo Pauto vo Saraaro-ia. Viapau rutu!*4 Vosa ro ira ora akaipa pieparo ra oiso karekero osa ro-ia kakaeto, ira oearovu rutu-ia putepare Sara-ia Pauto vaaro.
5 ‡‡† *"Ari vosa irai visii iava ragai vaisiarore rugoopaoro oiso irai tauvareve kakaetoa vai, ira-a eera ira ragai tauvapare.*

Vuri Pitupitu Oa Oirato Vaaro Vuri Piepaiveira Raria

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

6 ‡‡‡ *"Ari ita, vosa irai oiratoa vai ira kakaeto raria vaiaro vuri piereve voeao iava kakae vure oea ragai-ia raripaaveira, uva vearopai oiso ra oeai rera-ia riroa vai aveke vai tuuive rera okoearo-ia rera roko piesa avakava vuruvuruaro-ia.*
7 *"Siraovira rutu oirara-ia voeao vo rasio-ia oea oearovu kove piepaiveira vuri vovou-ia. Oiraopavira rutu vao-ia vuri pitupitu oa karekeperea. Ari ita, uva siraovira rutu-a ropa ira voea kove piepareveira vuriaia.*8 Oire vosa ovavaevu visii kove pieive ora okokotovu, vearopai va tokooro va-ia vikiu, ra katai vavae ragava ora katai kokoto toupari. Oa iava uvuipau ra vearo tootoo-ia ouri. Teapi vo vavaerei rutuva ora vo kokotoarei rutuva touparivora, vara rutuva vii vikiiverea tuitui kasi iare okasia viapau rokoa vai vo vuri tapi. 9 § Ari ita, vosa osireito vii kove piereve vuri vovou-ia, oire rera tateri rera vikisa, ra kataitoa ragava toupari. Oa iava uvuipau ra tootooa rutu-ia karekeu. Teapi vaiterei rutuva touparivora, vaitereiva vii vikiiverea vo tuituia-ia vao oa viapau rokopaive.

Reo Ruu Aue Iava Sipsip O Iria Opesikoopa

(Luk 15:3-7)

10 §† *"Visii vao vatatopo iraopata. Teapi oiso keapata voeao vuutaaro-ia kakae vure akaipa irara raga. Visii tavi iraopaavoi oiso, Vo vuvuiua uva enselpa irara epao voeao oea kakae vure tokipaiveira oea vokiara rutu-ia Aite puaaro kekepaiveira ira touparevoi vo vuvuiuaia.*11 §†† [Eake iava uvare ragai-a vao Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto urioraera oirara ousa vorevira voeao oea

† *17:20 Lu 17:6; 1 Ko 12:9* †† *17:22 Lu 18:31, 24:6-7* ‡ *17:24 Eks 30:13, 38:26; Ro 13:7* ‡† *17:27 Jo 6:61*

‡‡ *18:3 Mt 19:14; 1 Pi 2:2* ‡‡† *18:5 Lu 18:17* ‡‡‡ *18:6 Lu 17:1-2; 1 Ko 11:19* § *18:9 Mt 5:29* §† *18:10 Sam 34:7; Ap 12:11* §†† *18:11 Jo 3:16*

opesikoaepa, ra va iava voea vorevira vorea Pautoare.]

12 *"Apeisi vai rugorugoopatai? Vosa irai oiratoa vai katai vovoto (100) sipsip ragui tokipareve. Oire vosa iriavu opesikoo, ra viapau oirare taraapareve, eke? Iu! Ra ita aue raga kavu piro vo resura vatara tau vo resura vatara (99) pukuia-ia vo uva vo ragui tokipareve, ra oirare kataiva rororo. Ra voava oirare taraasa avaro o iria opesikoo.* 13 Oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Vosa vorevira oira oureve o iria opesikoo, ra rirovira rorupareve rutu. Vo roruo-ia pute pievira oa tou rovopaive vao-ia vo resura vatara tau vo resura vatara (99) sipsip vo rara vorevira oira oureve vo ragui iare. 14 Eisi osa raga vao toupai Aite oavisii vo vovouaro ro vova vuvuiua. Ira vaopa reasiparoveira, opeita iravu opesikoro voeao iava garepa kakaerovi.

Araokoto Torevokopa Pitupitu Ro Ira Vuria Purapareve

15 † *"Oire vosa araokotoa vai oavisii vuria purareve visii-ia, oire avata rera iare, ra rera tapo pauta rera aviavi piesa. Ra rugooro vaore vuria oa purareve visii-ia. Uva oiso rutu toupai, Rera agiagita vo rara visii vo reoaro uvureve.* 16 †† Ari vosa viapau visii uvureve, oire aitereivu outa ra visii peva rutu avata rera iare. Uva eva oiso toupai, Vaiterei evaiterei o vo peva oea rutu katai reo purapaoro vii vo reoaro oirao piepai, oiso osa purapapeira Tugoropa Vuku. 17 Ari vosa viapau visii vo reoaro uvureve, oire oirao pie vovou irara gururi voea tavisa va iava vao-ia voeao lotupa irara. Oire ra vosa voa evoa viapau visii rutu uvureve, ra oiso rerare purata, Auoro, oirao pie asato rutu vii kaviruto, takis oupato.

18 *"Oiraopavira oiso osa visii tavipaa oiso, Auero rutu varao oarare korukorupatai vo rasio-ia, Pautoa tapo oarare korukorurovere vo vuvuiua-ia. Ari varao oara rutu tapo vasepata vo rasito, Pautoa tapo-a oara vaseparevere vo vuvuiua-ia visiipa.*

19 ‡ *"Uva vorevira ita aia visii tavipaavoi oiso, Vosa visii iava aiterei katai vovou purasi ora vaiterei-ia vo orekevu avu vai-ia, oire varirisi. Ra Aite oisi va purareve vaitereipa.* 20 Iu, vosa vaiterei o vo peva ragai vaisiarore rugoo rovoave, oire uvavivu ora guruave, ra voa voea vuutaaro-ia toua voea tapo."

Reo Ruu Kovopatoa Iava Ro Ira Varao Ou Ragaara Kavu Ragapareve

21 ‡‡ Oire uva vo voki-a vao oa-ia Pita Jisas iare urioroepa. Oa iava voa oiso rera akereva, "Vosa ovirovu purareve araokotoa oaa vuriara ragai-ia, oire ra ovirovu-ia vuuta rera iava vara veraa? Erao vatara (7) vuutaro-ia?"

22 ‡‡ Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *"Easi viapau oiso eisi vii tavipaa oiso, Erao vatara vuutaro-ia. Ari oiso vii tavipaavoi, Erao vatara tau vuutaro-ia ora erao vatara vuutaro (77).*

23 *"Uva oisi-a eisi osa Sara vao vova vuvuiua oisi toupaiveira oiso, Uva iravu turaro oiso ruipaparoepa ra ou ragaaro torevokoreve kovopa irara varaaro voeao rera voeaaro.* 24 Oa iava rovoroepa vara torevokopaoro. Uva rera iare iravu sipoiva oirato ira varaaro oiso uvuipaepa katai tau ipu kina (Kl0,000) rutu-ia. 25 ‡‡† Ari ita, osa viapau monia vai toupaiva rera ruvara-ia kovopato. Oa iava turaro rerare oiso puraroepa, Vearopai vii-ia voriparai ora riakova oara ora kakae vure rutu voeao vii voeaaro ora orekerovu rutu varao vii varaaro oara rutu vatepaa iraipa. Oire ragaipa visii voriaro vatereve irai vao opesi piesa osa ragai ruvara-ia monia ou ragariva. 26 Oire uva oisi-a oiso-ia osa iava rera ro kovopato takuro viropa vo rasia vao oiso puraoro turarore, Turaro reito ragaivipa siraou tue rovooro ragaire. Oara rutu vore piepaa varao. 27 Oa iava turaro rerapa siraoroepa. Uva vara eaka ragareva varao ou ragaara.

28 *"Uva rera kovopato kosiro viropa iravu iare kovopato ira tapo oisoa kovopareve. Oa iava rerare oiso puraroepa rera okoearo-ia pituoro, Auoro! Ragai vaaro vore pieri erao vovoto kina (K200) rutu.*

29 *"Oa iava rera eera ira oisoa tapo kovopareve ira takuro viropa rerare oiso puraoro, Ragaivipa siraou tue rovooro ragaire. Oa vore piepaavere rara viipa.* 30 Vo osa roari reasiparoepa. Oa iava rera tovoreva tuukepa kepa-ia, oiso ra *voa toureve aue vore piepaoro vao oa ou ragareva.*

31 *"Oire uva va vao kekeiva kovopa irara. Oa iava rirovira kasipuaepa rutu. Uva vara rutu varao rera vo vovouroaro karekesa avaaepa turaro oaivepa.* 32 Oa iava turaro rerare keeraroepa ro kovopato rera akesa oiso, E vii-a vao vurito viigoa vao purarivo? Ari ita, riroara rutu eaka ragaavorao vii vore pieoro, uvare ragaire ora sirao pieuerao. 33 Oa iava ita viipa siraoraerao. Uva apeisi iava viapau eerapa ita siraouerao vii tapo kovopato? 34 Uva va-a vao oa-ia rirovira rutu kasipuroepa ro rera reitoaaro. Oa iava rera vatereva voeao vavaearo iare riro upia vate irara, oiso ra voa toureve vao rutu vore pieoro oa ou ragareva." 35 ‡‡‡ Oire uva vo reo opesi pieoro Jisas oiso puraroepa, *"Vosa viapau oisi oiso araoko irara oavisii iava viapau vuriara verapata, ra oisi raga ita Aite ro vova vuvuiua visii oisi piepareverea oiso-ia."*

Jisas Vao Iava Reoroepa Ora Oupa Pitupitu Putearo

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

19 Oire uva Jisas vo reoara rutu opesi piereva. Oa iava Galili-ia kavureva Judia taere iare oiso ragavira ivirovira Jodan. 2 Uva riro irara rutu oirara rera sirova utupaaepa. Uva voa voea iava upiara rutu porete piepareva ravotovira.

3 Oa iava vo Farisi rera tavatavaesa urioaepa oiso rera akepaoro, "Vosa oirato ora rera vo ruipaaro-ia riakovaaro kavu ovoireve, uva apeisi-a Reo Taisi vai pasi oisi purapai, Oiso vearopai oisi?"

† *18:15 Lev 19:17* †† *18:16 Diu 19:15; 2 Ko 13:1* ‡ *18:19 1 Jo 5:14* ‡† *18:21 Lu 17:4* ‡‡ *18:22 Kl 3:13*

‡‡† *18:25 2 Kin 4:1* ‡‡‡ *18:35 Je 2:13*

4 † †† Oa iava vo reo pukooro Jisas oiso puraroepa
voeare, *"E viapau vo siposipo vieipataveira oa
toupaiveira Tugoropa Vuku-ia vao rovoa iava? Oa-ia
Pauto oiratoarei pura rovoreva ora riakova ora oupa
pitupitu iava*5 ‡ oiso purapaoro,
*'Vosa oirato aitetoarei kavureve ora aakova. Ora vosa
riakova tapo rera oiraaro ra kataito purasi ora vaitereiia.'*
6 *Eisi osa iava viapau uvuipasiei ra oiso toupasi,
Vaiterei. Viapau. Ari oiso piesivoi kataiua varaua. Eisi
osa va vao Pauto otavosia purareva oa-ia viapau
uvuiparoi irai ra va sikareve."*
7 ‡† Oire uva Farisi rerare oiso puraaepa, "Ari eakere
Moses igei vatereva vao Reo Taisi oiso, Vo osa oirato
reo ovoi rigatooro riakova vatereve, ra oira sigureve?"
8 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *"Riro kaureo irara
visii visiigoa vo rugooroaro paivuruvira toupaiveira. Oa
iava Moses visii vaipa va vao karureva, oiso ra riakora
sigupata. Osa viapau rutu tuariri rutu vo pitupitu oisoa
toupaive.*9 Ari ita, visii tavipaa oiso, Vosa ro ira riakovaaro kavureve o iria viapau otopa pitupitu purapaeve,
eera-a ira ora oupa vo taisiaro-ia tagaure vo osa iriavu
riakova oureve ita."
10 Va-a vao oa iava disaipel rerare oiso puraaepa, "O
ita, vosa Reo Taisire rugooro irai vao ora oupa taisi
oiso, Riro gorua rutu-a vao ora oupa taisi. Eerapa
vearopa-a ira viapau ousa vo pitupitu puraревori
rovoa-ia."
11 ‡‡ Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Ari ita, viapau oiso oirara rutupa-a vo reoa vao-ia ora riakora. Viapau. Ari voeao raga vaaro-a oeapa va vatereva Pauto.*12 Aue iava uvare oearovu kavupaiveira aako riakoro
oisi raga, ra viapau va iava riakova vai oureve, ora
voearo oearoa kakae pura arapa reasipaoro ora itakorepaaveira, ora voearo oearoa vaore rugoopaaveira
Pauto vo Saraaro vova vuvuiua. Ari vosa aa ro avuo ro
ira vo reo vao sirova utu ruipaparo, oire rera eakata,
uvare rera vo reasiaro-a vao riako ou arapa."

Jisas Garepa Kakaero Viraakoreva
(Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

13 Va-a vao oa iava garepa kakaero sipoiva rera iare.
Oa iava oiso ruipapaaepa ra voea kukuearo-ia ora rera
vavaearo tovoreve varirioro, ovusa disaipel voeare korupaaepa. 14 Uva Jisas oiso puraroepa, *"Kakae vure
eakata, ra urioave ragai iare. Opeita voeare korupata.
Ari Pauto vaaro Sara voea vaaro oiso osa voeao
garepa kakaero."* 15 Oire uva voea kukuearo-ia
vavaearei tovoreva. Uva va eva purarevoiva, voea arova avaroepa.

Vo Viovokotoa Iava Toupaivoi Ro Riro Kotokoto Guruto
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

16 Iravu viovokoto Jisas iare urioroepa oiso purasa,
"Tisato. Eake vai puraa vearo pitupitu vai, ra oai iava
Tootoo Ovoi oua?"
17 Oa iava Jisas oiso rerare puraroepa, *"Eakere ragaire eisi purauei? Ari kataitoa raga-a vearotoa rutu
Pauto. Vosa rera vaaro Reo Taisi rutu sirova utuu
vearovira, oire va iava vo Tootoo ouri."*
18 ‡‡† Oa iava oiso Jisas akereva, "Aa vao-a Reo Taisi?"
Uva Jisas oiso puraroepa, *"Vao-ia Reo Taisi oiso-ia,
Opeita oira upopau, opeita otopau, opeita kavirupau,
opeita kuuvupau oearovu iava,*19 aiteara vaiopa
avivikepau ora aakoara, ora oearovu rutupa siraopau
oiso osa ora viipa siraopauveira."
20 Oa iava viovokoto oiso puraroepa, "Otaisiroa rutu
varao Reo Taisiro sirova utuparaveira. Uva eake vai ragapa potepaavoi?"
21 Oa iava Jisas oiso rera tavireva, *"Ari ita, vosa vearo
vovou rutu purasa auepau, oire auero rutu-ia vii
varaaro vori rovou. Oa iava uvuipau vara voriaro vaterivora voearopa apota irara, ra ragai sirova utuu. Eva
oa iava viipa varao pere vuvuiua-ia vearopara."*
22 Uva vo reo uvureva rera ro viovokoto. Oa iava
rerare sopaua vavataepa. Uva avaroepa, uvare riroara
rutu-a orekerovu rera varaaro.
23 Oire uva va iava Jisas ora rera voeaarore disaipel
oiso puraroepa, *"Ari ita, vavagisipapeira rutu voeaopa
riro kotokoto guru irara vore ora kiupa arapa Pauto vo
Saraaro sovara-ia.*24 Uva ita, vavagisipai vao tavaatoa
iava vo rito vo osa rirova vai vo kare iava kamel kare
iriai voa koatasa auepao. Uva oisi rutu rirovira vavagisi
iraopai ropa riro vori guruto vore koatapasa Pauto vo
Saraaro-ia."
25 Uva tavetave iraopaiva rera-ia. Oa iava oiso puraaepa, "Uva apeisi-a? Iroutoa vai-a ira uvuipa Tootoo
Ovoi ousa?"
26 ‡‡‡ Oa iava Jisas voeava vurapareva tuupavira. Uva
oiso puraroepa, *"Viapau uvuipa oirato. Ari Pautoa raga
uvuiparoi irai oisiri avu pierevora, rera vo Saraaro iare
koataro."*
27 Uva Pita rerare oiso puraroepa, "Ari ita, igei auero
oaio rutu kavuiovora vii sirova utupasa. Uva va iava
eake vai ouioverea?"
28 § Uva Jisas voeare oiso puraroepa ora rera iava,
*"Oiraopavira visii tavipaavoi. Vo utupaua orekerovu rutu isivaaro iava varao oara airepavira karekepaperea
osa varao vo rasitoa-ia torevoko rovoreverea Pauto,
ovuutaroa-ia oiso Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto kerariava pouro viroverea paupa-ia vao king vo vuutaaro. Evaa oa-ia visii tapo pautaverea aue katai tau erao (12)
paupara, visiigoa ragai sirova utupataveira. Oire katai
tau erao (12) aue sara vova Isrel oea taavataverea
voea rovirieioro.*29 Voeao oirara ora riakora oea ragai
vaisiarore rugoopaoro orekerovu rutu kavuivora oisoia, araoko irara, ora taataa riako, ora aite irara, ora
aako riako, ora kakae vure, ora voea varaaro rasiara,
oea vara-ia varao pute pievira rutu oaravu rutu ouiverea taru aue tapo Tootoo Ovoi. 30 Ari ita, uva voeao
oea visii sirova oisoa utupaave, evoea oea visiipa
iraaverea vo Pauto vo Saraaro sovara iare. Ovusa

† *19:4 Jen 1:27* †† *19:4 1 Ko 14:20; 1 Pi 2:2* ‡ *19:5 Jen 2:24; Ef 5:31* ‡† *19:7 Diu 24:1-4* ‡‡ *19:11 1 Ko 7:7-9*

‡‡† *19:18 Eks 20:12-16; Diu 5:16-20* ‡‡‡ *19:26 Jop 42:2* § *19:28 Re 3:21*

voeao oea visiipa oisoa irapaave, oea taru visii sirova utuaverea.

Wain Kovo-ia Kovopa Irara

20 *"Iu, Pauto vo Saraaro oa oiso toupaiveira osa iravu oirato ira vaaro-a riroa rasia. Oire vokipaua rutu ovokivu-ia avaroepa oearovu kovopa irara ousa wain kovo-ia kovosa rera vaaro.*2 Uva oearovu tapo kovopa irara ora reoparoepa katai vovou raga-ia, oisore ra katai vovou raga puraive. Ra katakataivira katai voki voriaro oupaive katai kina. Oa iava voea arureva voa kovosa wain kovo-ia. 3 Oire vo peva vuuta isivaaro-ia avaroepa ita oearovu kekesa vo uva oisoa aivaropaive osa tou ragapaiva voa. 4 Oa iava oiso voea tavireva, Visii tapo avata wain kovo-ia kovosa, ra va ia-va uvuivira visiipa monia vai vateavere. 5 Uva *avaaepa. Oire ravireo vuuta-ia ora ovaiaro avaroepa ita. Uva oisi raga ita piereva.*

6 *"Oire vokiarovi vo vavae vuuta-ia avaoro oearovu ita kekereva osa touiva. Uva oiso puraroepa voeare, Eakepa tou ragapatavoi vo-ia ro rutu-ia ravireo?*7 Uva rerare oiso *puraaepa, Ari aue iava uvare viapau irai igei vatepare kovoa vai. Oa iava oiso voeare pu-raroepa, Oire visii tapo avata, ra kovota wain kovo-ia.*

8 † *"Oire uva vokiepa voeare. Oa iava rera ro ira vo kovoaro-a wain kovo ira tokipato tavireva oiso, Kovopa irarare keerau voea vorisa. Uva voeao iava rovouvere utupa irara voeao-ia rekasipasa irapa kovo irara.*

9 *"Oire uva voeao oea vo vavae vuuta-ia kovo rovoaepa oea karea viropa katai kina raga ousa katakataivira.*10 Uva voeao oea irapavira rutu kovo rovoiva oea karea viropa ita. Uva oiso keapaaepa, Vigei riroa vai pute pievira oupai, osa viapau. Ari oisi raga ita katai kina katakataivira ouaepa voea rutu. 11 Oire *uva oisi-a oiso osa ouaiva, vara agarupaiva rerare re-opaoro ro ira vo kovoaro-a.*12 †† Oiso puraaepa, Evoeare oea utupavira kovoivo oea katai vuutavi raga-ia kovoivoi. Uva voea vo voriaro vaearivo rutu igei vaaro-va uvuipai. Ari ita, igei vao riro vavata kovoro rutu pura rovopaiovo rirotoa-ia ravireo.

13 *"Oa iava oiso puraroepa iravure oirato voea iava rera, Vatetoa oaa. Katai reo puravevo, oisore ra katai kina raga oupata visii rutu katakataivira. Uva viapau visii vuri pieavoi.*14 Vii vaaro voria ouri, ra vava kareu, uvare ragai vo ruipaaro-a, oa iava oisi raga eisi voeao voriavoi utupa irara rutu oiso osa vii vo voriaro. 15 ‡ Apeisi ragavira? Ra vosa orekevu avu vai purasa auepara vao-ia monia ragai vaaro, uva viapau oisi uvuiparai, eke? Vearo pitupitu puraavoi, uva va-ia agarupari." 16 Oire uva vo reo opesi pieoro voea iavira-va oiso puraroepa, *"Ari ita, uva voeao oea visii sirova oisoa utupaave, evoea oea visiipa iraaverea vo Pauto vo Saraaro sovara iare. Ovusa voeao oea visiipa oisoa irapaave, oea taru visii sirova utuaverea."*

Jisas Ora Rera Iava Vo Pevapa Tavi Purareva Oiso, Kopi-iravere Ra Vorevira Torera

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

17 Jisas Jerusalem iare ipasa aueparoepa. Oa iava dis-aipel ragare keeraroepa, uvare voea raga tapo ora reo ruipaparoepa vo vokapaoro raivaaro. Uva oiso pu-raroepa voeare, 18 ‡‡ *"Uvuta! Ipaviei Jerusalem iare uva Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto tovopai reipa irara vavaearo-ia pris irara ora voeao tarai irara Reo Taisi-ia. Oea rera tovopai kortua-ia. Ora reo goru puraivere rera kopii piesa.*19 ‡‡ Ra rera vateive oearovupa ratau tou irara iava. Ra rera tovipaive rera ragipaoro. Oire rera tapaive evao parikou-ia. Uva taru vo pevapa vokia torerovere kopiia iava tootooro vorevira." Eisi osa voea tavireva ora rera iava.

Jems Araorei Ora Jon Oiso Vovoupasiepa Ra Reipasi

(Mak 10:35-45)

20 ‡‡† Vo vokio-ia aakova vaitereo oviitoarei sipooro Sebedi oviitoareiaro, rekueva rasiuaaro Jisas areoro orekerovure. 21 Oa iava Jisas oira akereva oiso, *"Eake vaipa ruipapauei?"* Uva oiso Jisas tavieva, "Oiso ruipa-parai ra reo ovoi purari vaitereopa oviitoarei oaa. Ra oiso pausiverea utupaua, iravu vo pauroverea oirapa-pa varata, ari iravu vo koike varata vo osa turarou."

22 Uva Jisas oiso puraroepa vo araorei iare ovoovovi-ra, *"Viapau taraipasiei vao-ia oare akepasi. E uvuipasiei ra o-ia kap ukaiosi iria-ia ukaioravere, iria agasioi aue iava tavaka?"* Oa iava oiso rera tavisiva, "Iu, uvuipaveiei."

23 ‡‡‡ Oa iava Jisas vaitereire oiso puraroepa, *"Oiraopavira rutu. O-ia kap iria-ia ukaiosivere ragai oiraaro. Uva irouto-a ira vo oirapapa varata-ia ora koike varata ragai sirova paurovere? Uva vo reoa vao viapau oiso ragai vo reoaro-a. Viapau. Ari varao-ia pau-para oara ravaarevora Aite oearovupa oirara voeao oea reesireva."*

24 Uva vo reoa vao uvuiva voea katai tau (10) disaipel. Oa iava vo araoreire aveavepaaepa. 25 Uva va-a vao oa iava Jisas voeare keeraroepa ora rera iare. Uva oiso pu-raroepa voeare, *"Taraipatai oearovu-ia reipa irara oea ratau tou irarapa turaropaai, oea-ia kae pievira oearovupa toupaiveira uvare pute pievira goruava toupaiveira. Oire ita, oearovu reipa irara rutu voea-ia pute pievira rutu toupaive.*26 Uva vo pitupitu-a vao-ia oa viapau uvuipai ra visii vuutaaro-ia toupaive. Viapau. Ari ro ira oisi ora rei pieparo vo visii vuutaaro-ia ira oiso toupareverea kovopato visii tauvapaoro. 27 Ari vosa ro ira visiipa rei ruipaparo ira oiso toureverea, Visii reraaro kovopato. 28 § Oiso rutu osa ragai ragoa urioraera vore. Uva viapau oiso ruipaparaveira ra oearoi ragai kovopaive oirara vai. Ragoa urioraepa kovoa purasa voea tauvaoro. Ora ragai *vaaro tapo tootooa vatesa va iava vaseoro oirara rutupa voea oriruoro."*

† *20:8 Lev 19:3; Diu 24:15* †† *20:12 Je 1:11* ‡ *20:15 Diu 15:9*

‡† *20:18 Mt 16:21* ‡‡ *20:19 Ap 2:23, 3:13* ‡‡† *20:20 Jo 9:38* ‡‡‡ *20:23 Ap 12:2; Re 1:9* § *20:28 Fl 2:7; Ais 53:10*

Jisas Voositoarei Porete Piereva Ravotovira
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

29 Oire uva Jeriko iava avaroepa. Oa iava oirara rutu
Jisas sirova utuaepa. 30 † Uva voa vaiterei voositoarei
raiva vatuaro-ia pausiepa, vo osa rera iava uvusiva
Jisas osa vokapareva. Uva oiso puraoro rerare keera-
pasiepa, “Turaro. Vii-a Devit Aaotoaaro. Vegeivipa sir-
aou.” 31 Oa iava riro irara vaitereire korukorupaaepa
oiso purapaoro, “Avaitereo, ora tape piesi!” Osa gausi-
va ita rirovira rutu. Uva oiso purasiepa ita, “Vii-a Devit
Aaotoaaro. Vegeivipa siraou!”
32 Oa iava Jisas voavi toupaoro vaiterei aatooro oiso
puraroepa, *“Eake vai-a oapa ruipapasiei ra oai puraa
veipa?”*
33 Uva oiso rera tavisiva, “Turaro. Vegei oiso ruipa-
paveiei ra vegei osireiaro karuri.”
34 Oa iava Jisas vaitereipa siraoroepa. Uva vaiterei
osireiaro-ia vavaea tovoreva. Uva va iava vorevira vura-
siva. Osa iava rera sirova utusiepa.

Jisas Turarovira Koataroepa Jerusalem-ia
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

21 Oire Jerusalem iare avapaoro Betfasi urui iare
tutuu pieivoiva, Oliv Kovo Pukui varataaro-ia
aitereivu disaipeltoarei ira piereva vaiterei aruoro oiso,
2 *“Vo urui-ia kareu virosa irasi. Ra voa donki kekesi
ovusa variaua riara-ia toupaeve oviitoa tapo oira
reraaro. Uva vo avaorei rutu karusivere ra vaitereiva
voresi ragai iare.*3 Oire ra vosa irai vei akepareve oiso,
Eakere evaiterei avaorei oupasi? Ra oiso tavisi, Iria-ia
Turaro vo *kovoaro toupaivoi. Oai iare vaitereo
oupavevoi. Ra vaiterei iava vasereve ikauvira veipa.”*
4 Vo reo oirao piesa vao karekei oreoa purareva pro-
fetato oiso,
5 †† ‘Vii Saion vata taviuverea oiso, Eera visii reraaro
King ira urioparoi visii iare gavaure vovouto. Ira donki
kakae ivara-ia paupaoro urioparo.’
6 Oire uva vaiterei vaitereo disaipeltoarei oisi vaiterei
piesiva donki avaorei vaitereiva voreoro oiso osa Jisas
vaiterei tavireva. 7 Oa iava varoara tovosiva vaiterei
ivara-ia oara ivara-ia popotapavira pauparoepa Jisas.
8 Uva riro irara oirara ora riakora ora voea varaaro
varoara parakapaoro vara tovopaiva raivaaro. Osa
oearovu evaoara tosipaoro vara tovopaiva voa raga
raivaaro. 9 ‡ Uva voea oirara ora riakora pireripaoro
rerava irapaaepa, osa oearovu utupaaepa kaku
piepaoro oiso purapaaepa, “Hosana Devit aaotoaaro-ia
Pauto rera viraakoreve, ro-ia ira uriopa Turaro vaisiaro
sovara-ia! Hosana vore viara-ia Pauto!”
10 Oire uva Jisas Jerusalem urui-ia koataroepa. Oa ia-
va oirara rutu ora riakora voeao vo urui-ia tou irara
oea rera kekeoro paripariiva rutu oiso purapaoro,
“Avoeao! Iroutoa rutu-a ro-ia?”
11 ‡‡ Oa iava oirara ora riakora vokapaoro oiso pu-
raaepa rerare, “Profetato ro-ia Jisas, Nasaret iava rera
vo Galili taere sovara-ia.”

Vo Jisas Oirara Sigureva Tempel Sovara Iava
(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

12 Uva Jisas Rovopa Kepa-ia aue Tempel koataroepa.
Oa iava voava oirara rutu sigureva vo osa voa ora
voripaaepa vo kepa sovara-ia. Uva voa tebolara
petopetoreva oara-ia orekerovu-ia moniara ora tuu-
tuukopaaepa, ora varao paupara oara-ia paupaoro ora
tuutuukopaaepa kurue kare-ia. 13 ‡‡ Uva oiso voeare
puraroepa, *“Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Ragai
vo kepaaro-a vao-ia oa vaisipaiveira oiso, Variripa
kepa.’ Uva oiso rutu va piepatavoi, vataupa tapi kaviru-
pa irara voaro.”*
14 Uva voa toureva Tempel sovara-ia osa oearovuva
uriopaaepa voosi irara ora kotupipa irara rera iare voa.
Oa iava voea ravotovira porete pie ovoipareva. 15 Uva
reipa irara pris ora oearovu tarai irara Reo Taisi-ia vao
ravotoa kekeiva. Oa iava kakae vure uvuiva osa kaku
piepaiva Tempel sovara-ia oiso purapaoro, “Hosana
Devit Aaotoaaro-ia!” Osa-a eisi osa iava vuri vovou
iraopaaepa rutu rirovira kasipupaoro. 16 ‡‡‡ Uva oiso
puraaepa rerare, “E pasi vo reo uvurivoi oa purai viire?”
Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Iu. Oa uvuavoi.
Esa viapau vo reo vieipataveira oa oiso purapai,
‘Vii garepa kakaero oiso pieriva ora voeao sikeo irara
roroara-ia tou irara ra vii-ia vuurapa vaisi purapaive’?”*
17 Oire uva voea kavuoro kosiro viropa uruia iare vao
Betani voa tousa vo rupa-ia vao.

Vo Jisas Reoroepa Oa Iava Fik Ova Erakoepa
(Mak 11:12-14, 20-24)

18 Oire uva vokipaua rutu Jisas voreroepa riro urui
iare. Uva voa rirovira rutu ogoeroepa. 19 Oa iava oe-
vavu kekereva fik ova raivaaro. Uva vo eva iare
avaroepa. Uva viapau oiso kuea vai kekereva voa. Ari
guruvara raga toupaiva voa. Uva vo evare oiso pu-
raroepa, *“Viapau oiso ra kuepauverea ita.”* Oa iava
ikauvira erako ovoiepa.
20 Uva disaipel va vao kekeiva. Oa iava tavetave
iraopaiva oiso purapaoro, “Apeisi iava fik ova ikauvira
erako ovoiei?”
21 ‡‡‡ Uva Jisas voea vaaro pukoreva oiso, *“Ari ita,
oiraopavira visii tavipaa oiso, Vosa oirao pie vovou ru-
tu purapata vakuvaku asavira, oire ra oiso piepata osa
vo evaore fik ova pieavoi oa iava erakoei. Ari ita, ra via-
pau oiso va raga vao purapata. Ari uvuipatai ra vaore
pukuia tapo oiso purata, Toreu ra ora vikiu vore avaka-
va-ia. Oire ra oisi pieive.*22 § Uva vo *osa raripaoro rutu
variripata orekerovupa ruipapaoro, oa iava uvuipatai
ra vara oupata.”*

† *20:30 Mt 9:27; Sam 89:1-5* †† *21:5 Ais 62:11; Sek 9:9* ‡ *21:9 Sam 118:26*

‡† *21:11 Jo 6:14, 7:40* ‡‡ *21:13 Ais 56:7; Jer 7:11* ‡‡† *21:16 Sam 8:2* ‡‡‡ *21:21 Mt 17:20; Je 1:6* § *21:22 Je 5:16*

Jisas Akeiva Oiso, Irou Vaore Vii Reesiva
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23 † Uva Tugoropa Kepa-ia aue Tempel koataroepa
Jisas. Oa iava oirara rutu siposiporeva voa. Uva reipa
irara pris ora oearovu Isrel iava oearoa rutu urioaepa
rera akesa, "Eake reesia vao vii vaaro oa iava vo kovo
purapari? Irou vii vateva vo reesi?"
24 Oa iava Jisas voea aatooro oiso puraroepa, *"Ragai*
tapo ita visii akepaavoi oavure. Vosa ragai gisipoaro
pukota, oire ra ragai tapo ita visii aatoa visii tavioro ra-
*gai vo reesiaro iava.*25 Oire vo baptaiso Jon oa pura-
parevora, ovuva vo karopoa oa urioera Pauto ruvara-
ia, eke vova oiratoa raga? Ra ragai tavita!" Uva ora ru-
gorugoo piepaaepa oiso, Apeisi avu purapaviei? Vosa
oiso puravio, Vova Pauto, ra oiso purarovere, Uva
apeisi viapau va oirao piepata? 26 †† Ari vosa oiso pu-
ravio, Oirato vaaro, uva riro irarapa uriripaviei, uvare
oirara rutu oiso rugorugoopaai oiso, Jon-a profetato
rutu. 27 Oa iava oiso purapaaepa, "Viapau taraipaiei."
Uva Jisas voea tavireva, *"Ragai tapo ita viapau visii*
tavia vo reesi iava oa iava vo kovo purapaavora.

Reo Ruu Iravu Oviitoareiaro Iava

28 *"Apeisi rugoopatai? Iravu oirato ira oisoa ovi-*
itoareiaro toupasi. Oa iava avaiotoa iare avaroepa oiso
rera arusa, Oviitoa oaa avau wain kovo-ia kovosa vo
*vokio.*29 Uva rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa
avaioto, Reasiparai. Oire va isivaaro iava vovouisi pore-
oro ita avaroepa kovosa. 30 Oire uva kikootoa iare
avaroepa aiteto oiso raga ita rera tavisa. Oa iava oiso
puraroepa, Iu aite. Avaparai! Uva viapau oiso avaroepa
31 ‡ Oire uva vaiterei-a vaitereo oviitoarei, uva aa ro
aiteto *vo reoaro sirova uturoepa?"* Oa iava oiso pu-
raaepa, "Ari avaioto."
Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *"Oiraopavira rutu*
visii tavi iraopaa oiso, Voeao kavirupa irara takis oupa
irara ora vairo otopa riako oea Pauto vo Saraaro-ia
*koata rovoaverea iraoro visiipa.*32 Eake iava? Uvare Jon
torevoko pitupitu kareke rovosa urio rovoroepa visiipa.
Uva viapau rera oirao pietava ovusa voeao takis oupa
irara ora otopa riako rera oirao pieiva. Ari ita, uva va
keketava oa iava viapau oiso vovouisiro oavisii poreta-
va rera oirao pieoro.

Reo Ruu Vao Voeao Iava Vuri Irara Oea Oisoa Wain Kovo Tokipaive
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

33 ‡† *"Reo ruu uvuta vao oa oiso purapai, Iravu wain*
kovo paureva. Uva vo kovo rirore kasura purareva. Oa
iava voa rikui tekareva auere gerepara pigipato masin.
Uva voa uutupa kepa paureva vo kovo ruvara-ia. Oa ia-
va oiso oeavu kovopa irara tavireva, Vo kovo toki raga-
patavere ragai vo kovoaro monia purapaoro ragai
vaaro. Voea tavirevoiva, voea tovo pieoro vo kovo-ia
*otaerevu iare avaroepa.*34 Uva oivavu sovara-ia oeavu
arureva kovopa irara rera voeaaro vo kovo iare, oiso ra
vo kovo kuearo iava oarai ouive rerapa voea ruvara-ia
voeao oea oisoa vo kovo tokipaive. 35 Oire uva voeao
oea arureva rera kovopa iraraaro oea ouiva voeao
wain kovo tokipa irara. Oa iava voea iava iravu ragipai-
va, ari iravu kopii pie ovoiiva, ari iravu vurokoiva aue-ia
aveke. 36 Uva rera ro ira vo kovoaro-a oeavu ita arureva
kovopa irara rera voeaaro riro iraravi rutu. Oa iava oisi
raga ita voea pieiva. 37 Oire uva ovoiokuvira rutu rera
oviitoaaro rutu siporeva voea iare oiso rugoopaoro, Ira
vai-ia taru gisipoaro uvuivere ragai rutu oviitoaaro. 38 ‡‡
Oa iava oiso ora reoaepa voeao wain kovo tokipa irara,
Rera-a ro-ia turaro oviitoaaro rutu. Irare ra rera upo-
era, rera varaaro rutu oupe. Ra oisi iavirava kovoa
tokipe ora vigeipa. 39 Uva va iava rera-ia pituiva vo ko-
vo sovara-ia. Oire voava rerava kosia *viropa vo kovo*
*vatuaro-ia rera kopii piesa.*40 Uva apeisi vai rugoru-
goopatai vo siposipo uvupaoro? E utupavira uri-
oroverea ro ira vo kovoaro-a? Ra eake vai-a vao oa
purasa uriorovere voea-ia voeao vo kovo tokipa irara,
raa?"
41 Oa iava Jisas-re oiso puraaepa, "Ari voea rutu taru
uporeverea voeao vuri irara. Ra oeavu raga ita tovo
piereve vo kovo-ia. Uva vo aio oupa vuutaaro-ia vo ko-
vo iava oupaoro rerapa vatepaaverea torevokovira."
42 ‡‡† Uva voeare oiso puraroepa Jisas, *"Esa pasi vo reo*
vaio vieipataveira Tugoropa Vuku-ia oa oiso purapa-
peira,
'O-ia aveke iria veraiva voeao kepa paupa irara oira-ia
kepa paupa arapa, eira rutu ita-a avekeva rovopava ru-
tu kukuuvu tuuta oa eisi piereva Pauto Turaro. Uva evo
kovo purareva oa vigei osireiaro-ia ravotovira
toupaiveira.'
43 *Ari ita, Pauto rera vo Saraaro-ia visii Jiu rui*
piereverea oeavu raga vatesa voeao oea vearo kue pu-
*rapaiveira va-ia.*44 [Ari vosa ro ira kovero oira ivara-ia o-
ia aveke ra ora pegepegeoro ita. Ari vosa oira o aveke
koveo irai ivara-ia, oire ra garepa visivi rutu rera tari-
taoro koveo."]
45 Oire uva voea voeao pris ora Farisi va vao reo ruu
uvuiva oa purareva Jisas. Oa iava rera oriorisioro oiso
puraaepa, "Asi vigeire oiso puraparoi." 46 Uva va-a vao
oa iava oiso vovou ragapaaepa ra rera-ia pituive. Uva
rirovira rutu uriripaaepa ita oirara rutupa voeao oea
oisoa oiso purapaave rerare, Jisas profetato.

Reo Ruu Vao Riako Oupa Aio Iava Vao-ia Rei Voki
(Luk 14:16-24)

22 Oire uva oavu ita purareva reo ruu voeare oa-ia
oiso puraroepa, 2 ‡‡‡ *"Vao Pauto vo Saraaro oa*
oiso rutu toupai osa iravu reito king, ro ira oiso vo
pitupitu purareva vo osa oviitoaaro riako ousa
aueparo rei voki-ia. Oire riroa aioa purareva rera ro re-
*ito,*3 uvare oearovu oisoa reesi rovopareve oiso,
Voeaore kaokaoravere rara vo aio iare. Oire pura piro

† *21:23 Ap 4:7, 7:27* †† *21:26 Mk 6:20* ‡ *21:31 Lu 7:29, 50*
‡† *21:33 Ais 5:1-7*

‡‡ *21:38 Sam 2:8; Hi 1:2* ‡‡† *21:42 Sam 118:22-23; 1 Pi 2:7*
‡‡‡ *22:2 Mt 13:24*

vo voki vao oa-ia vo aio purareve. Oa iava rera voeaaro arureve, Voeaore keerasa avata. Ari vo osa reasipaave vo aio iare urio arapa. 4 Oa iava oisoa oeavu arupareva ita rera voeaaro kovopa irara oiso puraoro, Visii avata ita voeare keerasa ita oeare keera ragaraerao. Ra oiso voea tavita, Uvuta. Ragai vaaro vatatopoei aioa, varaoia oa puraavo oiso-ia bulmakau kare ora voeao taoropa kare. Ragai vo karearo oea upoavo. Oa iava vara rutu-ia vatatopoavo. Ari uriota va iare vao riako oupa aio.

5 *"Uva eisi-a osa kaokaosa avaaepa voea voeao kovopa irara voeare, osa reasipaaepa ita vo kaokao uvu arapa. Uva voava ora sikasikaaepa oiso oearovu ora voea vo kovoroaro iare vikuiva, osa oearovu ora voea vo kovoroaro purapasa sara kovoro avaaepa.* 6 Osa oeavu kovopa irara rauiva reito voeaaro voea vuri piesa voea kopii pieoro. 7 Uva oisi-a oiso osa iava rera ro reito rirovira rutu kasipuoro rera voeaaro arureva viurupa irara. Oa iava avaaepa voea opesi piesa voeao oea kovopa irara upoiva. Oa iava voea vo uruiaro-ia tapo piuaepa.

8 *"Uva va-a vao oa iava reito rera voeaaro kovopa irara tavipareva oiso, Aioa vao oa vatatopoe tuariri. Oa iare voeare keera ragarae oea reesi rovoavora. Uva viapau uvuipaai ra urioave, uvare viapau uvuivira toupai voea vo rugorugooroaro.* 9 Oa iava visii tavipaa oiso, Vusita riro raiva iare voa siituepasa oearoire oirara vai ora riakora vai. Ra oeaire keerapaoro oiso purapata, Uriota riako oupa aio iare. 10 Uva eisi-a osa puraroepa, oa iava avaaepa kovopa irara riro raiva iare oirara rutu gurusa ora riakora voearo tapo vuri irara ora voeao vearo irara. Oa iava voea rutu pausa urioaepa kavatao kepa-ia. Uva agasiepa voea iava.

11 † *"Oire uva voa paupaaepa oirara rutu vo aio-ia osa reito koataroepa voea kekesa. Oa iava voea sovara-ia iravu kekereva ira viapau vearovira oritooro urioroepa vo vokia eva riako oupa aio-ia.* 12 Oa iava rerare oiso puraroepa reito, *Vatetoa oaa. Apeisi iava viapau vearotoa vai-ia kuvutoa vai kuvuoro uriouei vo aio iare? Osa viapau rera aatopareva.* 13 Oa iava rera voeaaro tavireva oiso, Rera vavaearo tuuketa ora kokotoarei tapo. Ra oisi rera pieoro rera kosi pieta vova eisire rupa-ia. Ra voa rupavira toupaoro ora reuriaro kuripareve ora rerapa siraopaoro. 14 Uva oisi-a eisi osa Pauto kaokaoparoveira riro irarare. Ari katakataipa irara raga ora rerapa reesipareve koatapasa rera vo Saraaro-ia."

Vo Jisas Akeiva Takis Moni Vatesa Sisa-pa

(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 Oire uva Farisi oiso vo reo purasa avaaepa, "Eake reo vai-ia rera tavatavaepe, ra oa iava rera piro piepe ro Jisas?" 16 Osa iava Herot aruiva disaipel tapo voeao Farisi voeaaro. Oa iava Jisas iare avaaepa oiso purasa, "Tisato, igei vii-ia taraipaiei oiso, Vii-a oiraopa reotoa rutu. Uva oiraopa vovou rutu vii vaaro oa iava oirara rutupa siposipopariveira Pauto vo pitupituaro iava. Uva viapau oiso oearovure rugoopauveira oiso, Teapi ragaire vuri rugoo puraive. Viapau. Ari katai reoa raga puraparivеira oirara rutupa. 17 Uva oisi-a eisi osa iava igei tavipari, Apeisi rugoopauei? E torevokopai ra rerapa Sisa takisvio moni vateoro ro gavman vigei reitoaaro, eke viapau?"

18 Uva Jisas voea vo reoaro oriorisioro oiso puraroepa, *"Visii vao riro rataratаa vovou irara. E ragai tavatavaepata?* 19 Ragai roro pie rovota oai iava takispa moni vai." Oa iava oavuva urioaepa rera vatesa Jisas. 20 Uva oiso voea akereva, *"Irouto puaaro-a ro-ia? Ora irouto vaisiaro-a?"*

21 †† Oa iava oiso puraaepa, "Ari Sisa." Uva oiso puraroepa, *"Vosa Sisa vaaro, oire rera vateta Sisa. Ari vosa Pauto vaaro, oire Pautoa-pa va vateta."*

22 Uva vo reo-a vao oa uvuoro rirovira rutu va-ia rugorugoo iraoaepa. Oa iava rera arova avaaepa.

Jisas Akeiva Oiratoa Iava Ro Ira Kopiiro Ra Vorevira Torero

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

23 Oire uva vo voki raga vao oa-ia reipa irara Sadyusipa irara vova lotua Jisas akesa urioaepa. [Evoea oea oisoa kopiipa irarare oiso purapaave, "Viapau oiso torepaaverea vorevira kopii tapi iava."] 24 ‡ Uva oiso rerare puraaepa, "Tisato, Moses oiso puraroepa, Vosa iravu kakae pura asavira kopiiro riakovapa, oire ra araokoto ita oira oureve. Oire rerapa ro kopiito oira-ia kakaeto purareve araokoto. 25 Oire vo tuariri erao vatara (7) rutu oaraovu oea oiso igei ruvara-ia toupaive. Oea iava iravu avaioto iriavu arova riakova kopiiroepa kakae pura asavira. Oa iava kikooto ita aia oira oureva. 26 Uva eraopato ora vo pevapato oisi raga ita piesiva oira arova. Oa iava vo arao rutu vo rekasiaepa erao vatara rutu-ia oirapa kakae asavira raga kopiipaoro. 27 Oire uva vo arao rutu opesiaepa kopiioro. Oa iava vo arao isivaaro iava kopiiopa ita oira. 28 Uva vo vokio-ia oa-ia oirara rutu toreaverea vova kopiia-ia. Uva irouto vo arao iava oira oureverea? Aue iava uvare vo arao rutu oisoa oira oupaive oira arova kopiipasa."

29 Oa iava Jisas oiso voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *"Viapau oiso taraipatai Tugoropa Vuku vo rigatoaro-ia. Ora viapau tapo taraipatai Pauto vo goruaro-ia tapo. Eisi osa kokoropavira ora reopatai.* 30 Oire vo vokio oa-ia oirara rutu kopiia iava vorevira toreaverea oa-ia viapau oiso voreria vaiei riako ou vai. Ari oiso raga toupasa vorevira toreaverea osa purapurapa irara ensel voeao vuvuiua.

31 *"Uva vo reo-a vao oa iava visii akepaa voea iava voeao kopii irara oea torepaaverea. Asi viapau pasi vo reo vieipataveira oreoa iava Pauto visii tavireva? Oa-ia oiso puraroepa,* 32 ‡† 'Ragai-a Pauto oaive Ebraham, ora Aisak, ora Jekop voeao oea urauraaro tootoovira toupaiverea.' Ari ita, uva va-a vao vituaro iava oiso purapai, Viapau oiso kopii irara reraaro-a Pauto. Ari Pauto-a voea reraaro oea tootoopai." 33 Oire uva voea

† *22:11 2 Ko 5:3; Kl 3:10-12; Re 3:4, 16:15, 19:8*

†† *22:21 Ro 13:7* ‡ *22:24 Diu 25:5* ‡† *22:32 Eks 3:6, 16; Hi 11:16*

voeao oea vo reo uvuoro vao-ia ora sitaaepa va-ia tavetavepaoro.

Vo Toupai Reo Taisi Vao Rovopa Rutu Pauto Vaaro
(Mak 12:28-31; Luk 10:25-28)

34 Uva voa-a vo uva Sadyusi-pa irara tape piereva Jisas voea vo reoaro tuuoro. Oa iava Farisi va iava uvuoro urioaepa. Oire voava voearei rutu ora guruaepa rera ruvara-ia. 35 Uva voearei rutu iava iravu riro reo kerisito Reo Taisi-ia toupareva. Ira oiso vovouparoepa ra Jisas tavatavaereve rera akeoro. 36 Uva oiso puraroepa, "Tisato. Aa vao-a reo goru oa vara rutu-ia reo goruro pute iraopai?"

37 † Oa iava Jisas vo akeo aatooro oiso puraroepa, *"Reito Pauto vii reraaro irapa sopaua oara rutu vateri, ora rugorugooara rutu, ora taraiara rutu varao vii varaaro rera ragapa vateri.*38 Va vao-ia reo goru oa reipai rutu ora rovopa rutu. 39 †† Uva eraopa oa vava areiivira raga oiso purapai, Ora vii *sopaaro rutu vatepari voeaopa oea vii ruvara-iavi toupaiveira, oiso rutu osa ora viipa siraopauveira.*40 Vo taisireo Reo Taisi rutu vituaro varao Moses vase ora profeta irara varaaro."

Jisas Farisi Akereva Ora Rera Iava Krais
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 Vo uvuru raga-ia toupaiva Farisi osa Jisas oiso voea akereva, 42 *"Apeisi rugorugoopatai Krais-ia. Irou aaotoaaro?"* Oa iava oiso rera taviiva, "Ari Devit aaotoaaro."

43 Uva oiso puraroepa voeare, *"Uva apeisi iava Devit vatereva Tugoropato Uraurato vo rugoo oa iava Krais-ia Turaro vaisi tovoreva oiso puraoro,*

44 ‡ *'Turaro Pauto ragai reraarore Turaro oiso puraroepa, Vo paupauverea oirapapa varata-ia vo tugurasa ovokia-ia voeao vii voeaaro keripa irara tovoaverea vii kokotoaro reroaro.'*

45 *Ari ita, Devit raga turarovira Krais vaisireva. Uva apeisi ragavira? Uvare Devit aaotoaaro-a ro Krais ira Devit sirova kavauroepa."*

46 Oa iava viapau oiso irai uvuiparoepa vo reo pukosa Jisas vaaro. Uva voa-a evoa uva rovoaepa uriripaoro rera ake arapa vorevira.

Tisa Irara Vo Pitupituroaro Aue-ia Reo Taisi Voearei Ora Farisi
(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46, 20:45-47)

23 Utupavira Jisas oirara rutu tavireva ora voeao rera voeaaro disaipel. 2 ‡† Uva oiso puraroepa, *"Voeao tisa irara tarai irara Reo Taisi-ia voearei ora Farisi oearea reesiiva oeavu oavu-ia paupa vo uva oisoa Moses varaaro Reo Taisi aviavi piepaive.*3 Uva oisi-a eisi osa vao oiraopa reo rutu va vatepaiveira visiipa. Uva uvuipatai ra va uvupata, ra va sirova utupata. Ari vao voea vo pitupituaro, viapau oiso vao Reo Taisi sirova utupaaveira oa-ia voeao oirara siposipopaiveira. Eva-a oa vituaro iava viapau rutu oiso ra voea vo pitupituroaro sirova utupata. 4 ‡‡ Ora riro vavatapa ruuro tuukepaiveira oirara vutuaaro-ia vara tovopasa, vo osa ora voea raga viapau varavi-ia pitupaive sipareoaravi raga iava voea tauvapaoro oea vara kaepaive. 5 ‡‡† Uva vara rutu purapaiveira oiso ra oirara vara kekepaive. Iu. Riropa pakoro oara oisoa purapaive Tugoropa Reo-ia pakopasa vara-ia. [Oire varava riro kaekaepavira variripaave.] Ora aue tapo papaapa varoro oara-ia oisoa oritopaave, oara oisoa kokotoara rutu iare vara piepaive. [Oire ra vara vituaro-ia riro paraka turua purapaive va iava ora reesipasa, oiso ra oirara rutu vara iava oiso auepaave vara kekepaoro, O, riro tarai irara voeao Tugoropa Reo-ia.] 6 Ora oisoa rovopa tavukipa ruipapaave paupa vo aiopa vokia. Ora vao tapo paupa vo Reo Uvupa Kepa-ia Sinagog oa-ia oisoa paupaave reipa irara. 7 Ora oiso tapo ruipapaave ra oirara rutu voeapa ora avivikepaoro oiso voeare purapaave, Vearo voki, vo uruiara rutu sovara-ia. Ora oiso tapo purapaave, ra oiso voea vaisipaive, Tisa irara.

8 *"Uva oiso ruipaparai ra viapau oisi visii vaisipaive oiso, Tisa irara. Viapau. Ari kataitoa raga, visii reraaro Tisato. Ari visii rutu-a katai arao rutu.*9 ‡‡‡ Uva vo rasio-ia viapau uvuipatai ra irai rei piepata irai vaisipaoro oiso, Vigei aitearo. Viapau. Ari kataitoa raga Aite oavisii ira oiso toupare vuvuiua-ia. 10 Ora viapau tapo ra oiso visii vaisipaive, Turaro. Viapau. Ari kataitoa raga visii reraaro, Ragai ita Krais. 11 Ari vosa ro ira visiipa reiparo, ira-a eera uvui iraopa ra ora vaisiro oiso, Visii reraaro kovopato. 12 Ari ro ira ora vaisiaro raga kae piepareve, ira-a eera vaisiaro akaipa pierevere Pauto. Ovusa ro ira ora rera vaisiaro vara piepareve, ira vaisiaro kae pierevere utupaua Pauto.

Jisas Tisa Irara Ora Farisi Tavireva Vao Iava Vuri Pitupitu Oa Oisoa Purapaive
(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52, 20:47)

13 *"Oire visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi visiigoa vatatopo iraopata riro kuuvu irara rutu visii. Visiigoa rataoa tupapataveira vao Pauto vo Saraaro iava vo oirara rutu osireiaro-ia. Ora visii ruture tupapataveira vo osa oearovu koata ruipa ragapaave. Oire ra visii raga vo vovouroaro-ia paipaipaive oearovu rara visii raga voeare tupapata.*

14 *"[Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi visiigoa vatatopo iraopata riro kuuvu irara rutu visii. Ora riro raroe riakore vo keparoaro ou raga irara. Visiigoa vao oirara osireiaro-ia riro kaekaepa varirriro purapataveira vuriara oavisii vataupaoro. Oire uva va-a eva oa vituaro iava vuria rutu oupataverea riroa voria vuria.]*

15 *"Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi visiigoa vatatopo iraopata, riro kuuvu irara rutu visii. Visiigoa avakava-ia viripataveira ora voraro vo rasio rutuia kataitoa ragare taraapaoro disaipelto, oiso ra visiipa disaipelparo. Oire ra oisi rera pietavora, rera ava pieta Vuri Tapi iare. Ra visii raga vo vovouroaro sirova uturo*

† *22:37 Diu 6:5* †† *22:39 Lev 19:18; Ro 13:9; Je 2:8* ‡ *22:44 Sam 110:1; Ap 2:34; Hi 1:13, 10:13* ‡† *23:2 Esr 7:6, 25; Nie 8:4* ‡‡ *23:4 Ga 6:13* ‡‡† *23:5 Diu 6:8* ‡‡‡ *23:9 Mal 1:6*

ita oiso osa vara sirova utupataveira visii. Uva va iava eva visii vo voriroaro-ia vuriara rera vo voriaro vuria rutu pute pievira karekepe.

16 *"Visii vao-ia visiigoa oearovu tuvetuvepataveira raivara-ia oiraravoosipaoro. Visiigoa vatatopo iraopata. Visiigoa ora visii vo siposiporoaro vatepataveira oearovupa. Oire ra oiso voeare purapata, Vosa irouto Tempel vaisi ragapaoro reo ovoi purareve, ra oiso puraparo, Oiraopavira rutu, oa oiso toupaivoi kiuvu reo raga eva. Ari vosa irouto ro ira gol vaisioro reo ovoi purareve vao oa Tempel sovara-ia toupaiveira, oire ra viapau uvuipa ora rera raga vo reoaro gasireve.*

17 † *"Visii kokoropa irara ora voosi irara. Eake vai-a vao oa reipai? Gol pasi oa reipai, eke Tugoropa Kepa aue Tempel oa gol tugoro pievira karekepapeira, ra va iava rei vaisipape?"*18 Ora vao tapo osa ora visii vo siposiporoaro iava oaravu *vatepataveira oearovupa. Uva voeare oiso purapata, Vosa irouto eravao raga vaisipaoro oiso puraro, Oiraopavira rutu, oa oiso toupai kiuvu reo raga eva. Ari vosa irouto tauoa eravao-ia toupaive osa oiso puraro, Oiraopavira rutu, oire ra viapau uvuipa ora rera raga vo reoaro gasireve.*19 †† Visii vao voosi irara. Eake vai reipai? E pasi tauoa reipapeira, eke eravao tauoa rei piepaiveira. Oa iava tugoropavira karekepapeira, eke? 20 Uva eisi osa iava oisoa oirato eravao oirao piepaoro oiso puraparo, Oiraopavira rutu, ora orekerovu rutu varao oara oira ivara-ia toupaive. 21 Ari vosa ro ira Tempel vaisioro oisi puraro oiso, Oiraopavira rutu, oire uva rera-a eera ira voa Pauto tapo vaisire. Eake iava? Uvare Pauto voa toupareveira Tugoropa Kepa vao Tempel. 22 ‡ Ari vosa ro ira vuvuiua-ia vaisioro oisi puraro oiso, Oiraopavira rutu, oire uva rera-a eera ira Pautoa tapo vaisire voa. Eake iava? Uvare Pauto voa pauparoveira.

23 *"Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi riro kuuvu irara. Visii vao garepa aiorovi iava akuku aioro katakataivira vara vatevate ragapataveira varao iava tautauara rutu iava. Oiso osa varao aiorovi taraipara utuuva geesi piepataveira aue-ia geesi kouro Pautoapa tauoa purapasa. Ovusa varaore reipara ovaupataveira rutu oiso osa varao-ia oira rovirieipa pitupitu oiraopa, ora oirarapa siraopa pitupitu, ora oirao piea vo pitupituaro. Oire rovopa vao-ia vosa varao purapata, ra viapau oiso gareparavire tapo ovaupata vara purapa arapa. [Oiso osa vao-ia taraipa aioro utuuva geesi piepa.]"*24 Visii toupata oiso rutu osa voosi irara. Visiigoa oisore auepataveira ra oirara tuvetuvepata vo raivao-ia oa-ia auere ora kasivaripataveira kuvikuvi kare veraverapaoro roviara iava. Ari vosa koie ra oira rutu kopata.

25 *"Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi riro kuuvu irara visii. Visiigoa kap iava varaua raga sisupataveira ora dis, ovusa vara sopaaro agasipape varao iava kavirupa pitupituro ora varao ora aio piepa pitupituro visii raga varaaro.*26 Vii Farisi voosito! Viigoa kap sopaaro sisigarue pie rovopari, ra oira varaaro tapo sisigarue epao.

27 ‡‡ *"Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi riro kuuvu irara. Visiigoa vatatopo iraopata. Visiigoa oisi rutu toupataveira osa tova urui. Oa ivara-ia vatoe kerarire vearo kekepapeira vo ragava ivara-ia. Ovusa rikuara sovara-ia riroara oira eruro keruara toupaive, ora oaravu rutu eruara.*28 Eisi osa visii iava varaura sopaaro toupaiveira. Oire ra oearovu rutu oirara visii varaaro kekepaoro oiso keapaave, Torevoko irara, ovusa visii iava sopaura oavisii agasipape varao iava rataratаa vo pitupituro ora varao tapo Reo Taisiva kaureopa pitupituro.

Jisas Voea Rutu Tisa Irara Tavireva Oiso, Vuri Vori Outaverea

(Luk 11:47-51)

29 *"Visii tarai irara Reo Taisi-ia ora visii Farisi riro kuuvu irara. Visiigoa vatatopo iraopata. Visiigoa tova uruiro oritopataveira vo uruiro uva voeao tovaiva torevoko irara ora profet irara.*30 Oire oiso purapataveira, Vosa voari rutu toupaiovori igei aao iraraaro vo vuutaaro-ia tuariri, oire ra viapau voea tauvapaio profet irara upopaoro. 31 ‡‡ Uva evo reo oa purapatavoi ora visii iavirava oa-ia vaisipatavoi oiso, Igei aao iraraaro oea oisoa profet irara upopaive. 32 ‡‡† Visii vo pitupitu vao ovoi pie iraopata, oa rovoiva visiipa aao irara oavisii voari tuariri. 33 Visii rakoru kare, ora rakoru kare ovii iraraaro. Apeisi-a oiso osa rugorugoopatai vao-ia reesia vore Vuri Tapi? Viapau visii ouverea, raa? Uva ovu rutu iare toritaverea?

34 *"Uva va-a eva oa vituaro iava voeao siposa aueparai visii vuruvuruaro iare riro tarai irara profet irara, ora tisa irara. Oea iava oearovu upopataverea, vo rara kare uviropaave visii vuruvuruaro iare. Ari oearovu tapapataverea evao parikouro-ia voea iava, ora oearovu ragipataverea Tugoropa Keparo sovara-ia. Ora voea tapo iava oearovu sigupataverea ouruirovu iava, ora voea tariopataverea ra avapaave ouruirovu iare.*35 ‡‡‡ Uva eisi-a osa iava vao visii-ia karekeperea oa puraiva visii aao iraraaro voeao-ia vo rasio-ia. Ari ita, torevokoto Ebel ira kopii pieiva rera upooro. Oire reraia rovoaepa oa iava Sekaraia-ia pou piropa vo pitupitu raga eera Berekaia oviitoaaro. Uva *voea-a evoea oea upoiva Tempel iava vo tugi vuutaaro-ia ora eravao. Uva evoea-a oea-ia eva puraiva ovuria eva oa vorevira visii-ia kare piereverea Pauto.*36 Oiraopavira oiso visii tavipaavoi vao iava oa puraiva voari tuariri oa voriaro vuriaro ouiverea voeao vo vokio iavapa irara."

Jisas Gaureva Jerusalem-iapa

(Luk 13:34-35)

37 § Oiso puraroepa, *"Ae! Visii vao Jerusalem vata! Ae, visii Jerusalem vata! Visiigoa profet irara upopataveira voea vurukopaoro aveke-ia. Pauto kovopa irara oaro oea sipo ragapareveira vokiara rutu-ia. Ari ita, visii kakae vure oaa guru ragapaaveira oiso osa kokootu aakova ovii irara rakupaeveira putaeuarei-ia, osa ra-*

† *23:17 Eks 30:29* †† *23:19 Eks 29:37* ‡ *23:22 Sam 11:4* ‡† *23:27 Ap 23:3* ‡‡ *23:31 Ap 7:51-52* ‡‡† *23:32 1 Te 2:16* ‡‡‡ *23:35 Jen 4:8; Sek 1:1* § *23:37 2 Kro 24:21*

*gaire korukorupata ora visii-ia.*38 Oire oiso visii tavipaavoi, Uruia oavisii vao kuvaupai rara. 39 † Uvare oiraopavira visii tavipaa, Viapau oiso ragai keketavere vorevira vo rekasisa utupaua, vo vuuta-a eva uva oiso puratavere, Pauto viraakoa vateri ropa ira urioroi Turaro vaisiaro-ia."

Jisas Tugoropa Kepare Reoroepa Oiso Ra Opesi Ovoipe

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

24 Uva kosiro viropa vova Rovopa Kepa-ia Tempel osa disaipel rerare ravaaepa, vo osa voava urioparoepa. Oa iava Tugoropa Keparore rerare oiso puraaepa, "Auoro, vo keparo kekeri Tugoropara." 2 †† Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Iu! Oara kekepata evara reipa keparo. Uva oiraopavira rutu oiso visii tavipaavoi, Viapau iriai aveke vai eakave iriai ivara-ia aveke vai osa toupaive. Oara evara kururu piroverea koveoro."*

Jisas Voea Tavireva Aue Iava Riroa Tavaka

(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

3 Uva vo tou-ia vao-ia pauroepa vo pukuia-ia Oliv Kovo-ia. Oa iava voa rera iare urioaepa disaipel. Uva voa rera eripaiva rera akepaoro oiso, "Igei taviri oiso, Aa vo vuutao-a vao oa-ia evara karekeperea? Uva eake vai-a vao oa iava vo vuuta eveiioverea oiso, Vao vii vo vokiaro vao oa-ia kareuverea, ari vao ovoiopa vuuta?"

4 ‡ Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Visii ora vatatopo iraopata, teapi irai visii kearevere.*5 Riro irara uriopaaverea ragai vaisiaro raga-ia ora vaisipaoro, ra oiso purapaave, Ragai raga-a vao Krais. Uva riro irara rutu oirara ora riakora keakeapaiverea. 6 Uva oiso upoa gurukoaro uvutaverea, ora va iava siposipo ovusa uvavu toupaive. Ra opeita rirovira rugorugoopata ora sitapaoro vo osa va vao kosi piro. Aue iava uvare va-a eva oa kareke rovoperea, ra vovio vo utupaua ovoiopa voki karekeperea rara. 7 ‡† Oiso-ia oearovu oirara upoa kosi piepaiverea oearovu-ia oirara, ovusa osararovu osararovuva ora upoaverea. Ovusa ogoe vuutaro kosi piroverea voraro rutu ora ravurikeara. 8 Uva varao oiso rutu toupaiveira osa riakova oisoa kakaetoava upia rovopao rera kavausa.

9 *"Vo vuuta-a vao-ia oa-ia visii oupaiverea visii vao kovopa irara oaro Pauto vatepasa upia ora kasipua visii upopaoro tapo. Uva osararovu rutu iava oiso visiire vuri vovoupaaverea rutu. Eake iava? Uvare vaisia oaa visii-ia toupai.*10 Uva vo vuuta-a vao oa-ia oearovu voea varaarore ovauaverea oirao pie vovouro. Ra araoko irara oaive iava gasipaive keripa irarapa ora voeare kasipupaoro rutu. 11 Riro irara rutu tapo profet irara oea karekeaverea oirara rutu keakeasa. 12 Oiso-ia vuri pitupituro rutu karekeperea riro irara-ia. Oa iava ora voeapa siraopa vovouro oaive kavuiverea. 13 ‡‡ Ari vosa ro ira viapau raveraveparo vo tugurasa ovoiopa vuuta iava vo voki-ia, uva rera-a eera ira oureverea Pauto ora rera iare. 14 ‡‡† Ari ita, oearovu Vearo Siposipo kosi piepaivere Pauto vo Saraaro iava *siposipopaoro voraro rutu rasitoa rutu-ia. Ra va iava oirara rutu vo siposipo-ia taraipaave vao-ia. Oa isivaaro-ia karekeperea vao-ia ovoiopa voki.*

Vuri Siitoka Rutu Karekeperea

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

15 ‡‡‡ *"Oire uva va-a vao riroa rutu vuria oa keketaverea. Eva-a oa vituaro iava vo reo purareva Daniel tuariri voa toupaoro vo Tugoropa Tapi. [Ari ita, ro ira vo reo vieireve vao-ia, oire ra vearovira vare rugooparo.]*16 Uva vo vuuta-a vao-ia oa-ia oirara rutu Judia-ia touiverea, ra uriripaoro voava tori iraoive pukuia iare. 17 Ari vosa ro ira kepa ivara-ia kiuvu oupaoro uvuruparoverea, ra viapau oiso voava rerereve auero rutu gurusa varao rera varaaro. 18 Ari vosa ro ira varuparo toureverea, oire ra viapau oiso voava ora porero kuvuparare rugooro varao rera varaaro. 19 Siraovira rutu vairoviopa taruko riako, ora vairo airoa sikeo kakaero roro piepaiverea vo voki-ia vao. 20 Variripatavere tuepaoro. Teapi torita vo kiuvupa vuuta eke vao-ia Tugoropa Voki ra Reo Taisi oaro Pauto gasita vokaoro Tugoropa Voki iava vo reo. 21 § Aue iava uvare vo vuuta-ia eva riroa rutu toupaiverea tavaka. Uva viapau oiso oai va-ia putepai vao iava oa pura piropa voari tuariri oa vao vo vokio-ia tugurapai. Va rutu vao isivaaro iava viapau oiso otavakai perea voari rutu utupaua oiso osa va vao-ia. 22 §† Ari vosa Pauto viapau vo vuuta vao poteku piepareve, ra oirara rutu opesiave. Ari ita, voeao ragare rugooro vo vuuta poteku piereverea oea reesireva ora rerapa.

23 *"Vo vuuta-ia vao oire vosa irai visii tavipareve oiso, Krais-a ro vo-ia ira keketa. Eke oiso puraro, Varo vavoia, oire ra viapau rera vo reoaro oirao piepata.*24 §†† Ora oearovu keakea irara krais irara ora oearovu profet irara oearoa rutu toreaverea karekeoro riropara rutu purapaoro ravotoara. Ora oaravu pisipisa kovoro oara tapo ravotovira puraiverea. Ari ita, vosa uvuipaave, oire ra oirara rutu ivuive ora voea iare voeao *oea reesireva Pauto ora rerapa.*25 Uvuta! Vao iava visii vosiavoi ravaavira, ra uutupata.

26 *"Eisi vosa visii tavipaive, Rera keketa varo ira vavo toupare kuvau tapi. Oire ra viapau voea vo reoaro uvupaoro voare avapata. Ora vosa oiso visii tavipaive, Roia kepa sovara-ia ira vataupa. Oire ra viapau oiso voea vo reoroaro oirao piepata.*27 Taraipataveira varakeotoaia ira parakaupaoro voraro rutu aviaviparevera vuvuiua-ia. Eisi osa parakauoro voreraverea Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto vo oirara rutu osireiaro-ia.

28 *"Uva osa-a eisi osa vatau asavira ruega kare ora gurupaaveira eru karero aiopasa.*

Utupaua Oirato Oviitoaaro Urioroverea

(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

29 §‡ *"Vo osa vo voki vao tavakapa voki isivaaro iava ravireo ruparoverea, ora kekira tapo oiso viapau ro-*

† *23:39 Sam 118:26; Mt 21:9* †† *24:2 Jo 2:19* ‡ *24:4 Jer 29:8; 2 Te 2:3* ‡† *24:7 Ais 19:2; Sek 14:13* ‡‡ *24:13 Re 2:7*

‡‡† *24:14 Ro 10:18* ‡‡‡ *24:15 Dan 9:27* § *24:21 Dan 12:1* §† *24:22 Ais 65:8-9* §†† *24:24 Re 13:13*

*roreverea. Aaviikoara kovekoveperea vova vuvuiua iava. Orekerovu rutu goruara vova vuvuiua ravurikeperea.*30 † Uva vo vuuta-a vao oa-ia ragai vo reesiaro vuvuiua-ia karekeperea. Oire uva oirara rutu vo rasio-ia va kekeoro gauiverea, vo rara ragai Oirato Oviitoaaro tueiverea ovusa rukuta sovara-ia uriora riroa rutuva gorua ora keraria ragai vaaro. 31 †† Oire utaveoro varapaaverea vo rara ragai voeaaro aruave enselpa irara, ra voea guruive voeao oea ropoava voraro rutuva vo rasito rekasiaro-ia.

Fik Ova Oa Aue Reesipaiveira Vuuta Vao Rovirieipa Pitupitu Iava

(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

32 *"Visii uvuipatai ra vao-ia fik ova tarai oupata vo rara airepa guruvaro kosi pieive. Oire ra va iava oiso taraita, Uukoa toupai vai-ia, oa iava poretevira toupaivoi. Ra va iava oisi ragavira taraipata raipipa vuuta tutuu piepai oa-ia ravireo rororovere.*33 ‡ Eisi ragavira ita osa iava uvuipatai ra ragai iava *taraipata oiso, Reraei ira ratao riaaro-ia ora tovoroi koatasa.*34 Oiraopavira rutu visii tavi iraopaavoi oiso, Oirara rutu voeao vo vuuta-ia eva viapau oiso voea rutu kopiiaverea vosa vara rutu evara kareke rovoperea. 35 ‡‡ Oire oiso-ia vuvuiua opesiperea ora rasito. Ari ragai vo reoaro viapau rutu oiso opesiperea.

Viapau Irai Taraipa Vuuta-ia Ora Vo Vokio Oa-ia Voreroverea

(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)

36 *"Uva viapau irai taraiparoi vo voki-ia ora vo vuuta-ia, ora purapurapa irara voeao ensel oaro tapo voeao vo vuvuiua oea viapau taraipaai, ora Oviitoaaro tapo viapau taraipa. Ari Aitetoa raga taraipa Pauto.*37 ‡‡ Vo pitupituro oara puraiva vo Noa vo vuutaaro-ia osa raga eisi osa ita pieiverea vo vuutao-ia oa-ia voreraverea Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto. 38 Voari tuariri uva rirova pirutuva kareke asavira toueva ovusa vo vuuta-ia vearovira aiopaiva, ora vearovira ukaiopaaepa osa oearovu vo vuuta-ia vearopavira raga riako oupaaepa. Oire vo tugurasa urioaepa oisi raga piepaoro uva Noa uvuoa sovara-ia koataroepa, va vaisiaro, aka. 39 Ari ita, viapau oiso oisi rugoopaaepa. Oa iava akukuvira raga toupaiva osa rirova pirutuva urioopa voea rutu oirara ora riakora turosa. Uva oisi raga ita-a eisi osa pieiverea vosa Oirato Oviitoaaro vorero vo uva viapau rera vorearore rugorugoopaave. 40 Ari vo osa aiterei toupasiverea varuparo vai. Oire uva vaiterei iava iravu oureverea Pauto iravu arova voa raga. 41 Ari vo osa airei riakorirei vai plaua purapaereverea auere bret, osa Pauto vairei iava iriavu oureve iriavu arova voa raga. 42 Uva eisi osa iava vearovira rutu uutupata. Viapau oiso taraipataveira vo vokio-ia oa-ia Turaro oavisii voreroverea. 43 ‡‡† Vare vao rugoo iraopata. Oire rovovira rutu ro ira vo kepaaro-a kepa oiso rugorugooparo, Esa vokiaro vai urio viarovere kavirupato, ra uutuparo. Ra viapau oiso rera eaka ragapareve ovusa rera vo kepaaro tatepareve koatasa. 44 ‡‡‡ Uva visii tapo vao-ia vatatopopata tuevira vokiara rutu-ia vaore rugoopaoro oa-ia Oirato Oviitoaaro voreroverea. Vo ovuutai-ia viapau oiso ra *oiso rugoopata, Uriorovere rara. Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia oirara rutu rerapa vovou vakuvakuvira touiverea oiso purapaoro, Viapau oiso vo vokio uriorovere. Ovoki-a eva oa-ia voea sita piereverea.*

Vo Toupai Oiratoarei Iava Kovopatoarei Oiso Iravu-a Vearoto, Ari Iravu-a Vurito

(Luk 12:42-46)

45 *"Oire irouto-a ro kovopato ira oisoa toupareve, Eera vearo rugorugooto ora vearo kovo purapato. Oare rera tovoreva reito ro rera reraaro oearovu-ia kovopa irara vuravurapasa voea tokipaoro ora aio vatepasa vo ora rera vo vuutaroaro-ia.*46 § Oire utupaua reitoa ro voreroverea, ra rera kekereve ro kovopato ovusa vo kovo purapareve oiso osa vare rera tavireva, ra va-ia rera ro kovopato rorureve. 47 Uva oiraopavira rutu visii tavipaavoi oiso, Auero rutu rera varaaro tokipasa rera tovoreva kovopato. 48 Ari vo osa ro kovopato vurito ora rera raga ora keaparo oiso purapaoro, Ragai reraaro reito viapau uvuipa ra ikauvira urioro. 49 §† Oire rovoro ora rera voeaaro upopaoro kovopa irara aue raga purapaoro ukaio ora aue tapo aio oearovu tapo oirara. 50 Oire rera ro vurito kovopato reraaro reito voreroverea vo vokio-ia ovokia-ia viapau oiso rerare tuero. Viapau oiso rrare tueroverea viapau rera-ia taraipaoro osa urioro. 51 §†† Ra kovopato oaro vurivira rutu uporeve rera ragipaoro. Ra voava rera tovoreve voeao ruvara-ia riro kuuvu irara. Ra voea rutu voa ora reuri oaive kuripaive ora voeapa siraopaoro evoa opesipa tapi.

Reo Ruu Vao Katai Tau (10) Iava Tavauru Riako

25 *"Vo vuuta-a eva oa-ia Pauto vo Saraaro iava oiso karekeperea osa vairoo tavauru riako katai tau (10) rutu. Airoa vuravuara oaive ouoro avaaepa rova aivarosa ira reesiiva oiso ra riakova oureve.*2 §‡ Uva ovavaevu-a vaaruu vovou riako vairo raga iava, ari ovavaevu-a vearo rugorugoo riako. 3 Oire uva vairoo vaaruu vovou riako vuravuara ragava avaaepa osa viapau aue kerasina vai vara iare auere vosa vara iava ita opesipe, ra ovuva ita oarai tovoive vara-ia? 4 Ovusa vairoo *vearo rugoo riako kerasin oviro tapo ora vairo varaaro kaeiva vuravuara.*5 §‡† Uva rera ro riako oupato viapau urioroepa ikauvira. Oa iava ruraiva. Uva va iava uusiaepa.

6 *"Uva vo voki vuuta-ia oavu keera urioepa vairore oiso purasa, Rera ro riako oupato ira urioroi. Avata rerare korotosa. Ra rerava aivarooro rerava uriota!*7 Oire va iava vuravuara vatatopopaiva. 8 Uva vairoo vaaruu vovou riako oiso puraaepa vairore vearo ru-

§‡ *24:29 Ais 13:10; Esi 32:7* † *24:30 Dan 7:13* †† *24:31 Sek 9:14* ‡ *24:33 Je 5:9* ‡† *24:35 Mt 5:18* ‡‡ *24:37 Jen 6:5, 7:6-23* ‡‡† *24:43 2 Pi 3:10*

‡‡‡ *24:44 1 Te 5:6* § *24:46 Re 16:15* §† *24:49 Lu 21:34* §†† *24:51 Mt 8:12, 25:30* §‡ *25:2 Mt 7:24* §‡† *25:5 1 Te 5:6*

gorugoo riako, Ae, igeipa kerasinara vai vateta. Ari igei varaaro iava opesiei. 9 Oa iava vairoo vearo rugorugoo riako vo riako aatooro oiso puraaepa, Viapau varao kerasinara vigei rutuva uvuipai. Oara igei raga varaarova uvuipai. Ari avata evoraro voripa kepa vai-ia oarai vorisa. 10 † †† Uva avaaepa kerasin vorisa ovusa riako oupato urioroepa. Osa vairo airoa vatatopoaepa airoa raga rera tapo koataaepa kepa-ia rera tapo pausa riroa-ia aioa vao ora oupa aio. Uva rataoa voea ururao tupa piropa.

11 ‡ *"Oire uva utuaepa vairo airoa uutupaaepa. Oa iava voa pou virooro oiso puraaepa, Turaro, turaro, igeivire karuri!* 12 Oa iava vairo vo keeraaro uvuoro vairore oiso puraroepa, Oiraopavira rutu visii tavipaavoi, viapau taraiparai visii-ia." 13 ‡† Uva reo ruu opesioro oiso puraroepa Jisas ora rera iava, *"Eisi osa toupai oiso, Vearovira rutu uutupata. Viapau taraipatai vuuta-ia ora voki-a vao oa-ia urioroverea Oirato Oviitoaaro.*

Reo Ruu Kovopa Irara Iava Voeao Oea Moni Ruuro Ouiva

(Luk 19:11-27)

14 *"Vao Pauto vo Saraaro oa oiso rutu toupaiveira osa ro iravu oirato ira uvavu vokasa aueparoepa. Oa iava rera voeaarore keeraroepa kovopa irara voea vavaearo-ia varao tovosa rera varaaro, oiso ra vara purapaive vara tokipaoro.* 15 Oire vo voki-a vao oa-ia voea vo pitupituarore rugorugoo rovoroepa ora voea varaaro tapo goruara voea voeao kovopa irara katakataivira. Oa iava monia roo piereva voeapa oiso, iravu vatereva vo vavae tuku kina (K5,000), ari iravu vatereva erao tuku kina (K2,000), ari iravu vatereva katai tuku kina (K1,000). Uva oiso va puraoro voeapa avaroepa vokasa. 16 Uva avaroepa osa rera isivaaro iava ro ira vo vavae tuku kina oureva, ira va-ia eva oavu sara kovo purareva. Oa iava oavu ita kareke piereva oisi va-ia kovooro pute piea vo vavae tuku. 17 Ari ro ira erao tuku kina oureva ira va-ia eva oavu sara kovo purareva. Oa iava oavu ita kareke piereva oisi va-ia kovooro pute piea erao tuku. 18 Ovusa ro ira katai tuku kina oureva, oa iava vare rikui tekareva va tovasa rasiuaaro. Uva voa-a vo uva rera reraaro reito vo moniaro vataureva.

19 *"Oire uva riro kaekae vuuta rutu puteva. Oa iava va isivaaro iava reito oaive voea iare kovopa irara urioroepa vorevira. Uva oiso rugooparoepa ra voea tapo reoa torevokoreve varao iava moniara oara-ia voea pitupitu piereva.* 20 Uva ro ira vo vavae tuku kina oureva, oa iava oavu ita karekereva vo vavae tuku kina va sipooro. Uva oiso puraroepa, Reito, ragai vaterivora vo vavae tuku kina (K5,000). Va kekeri vao-ia oa-ia sara kovo puraavora. Uva oavu ita ouvora vo vavae tuku kina pute piea. 21 Oa iava rera ro reito oaro oiso rerare puraroepa, Vii vearoto-a rutu kovopato. Viigoa vearoa purarivorao ora vearovira kovoa tokirivorao. Oire varavi tapo gareparavi kasivarivira tokipariveira, uva eisi osa iava vii tovopaa riropaara rutu orekerovu tokipasa. Uriou ra roruri ragai tapo.

22 *"Ari ro ira erao tuku kina (K2,000) oureva, ira tapo urioroepa. Oa iava oiso puraroepa, Reito, ragai vaterivora erao tuku kina. Va kekeri vao-ia oa-ia sara kovo puraavora. Uva oavu ita ouvora erao tuku kina pute piea.* 23 Oa iava reito oiso rera tavireva, Vearoto ita vii kovopato. Viigoa vearoa purarivorao ora vearovira kovoa tokirivorao. Oire varavi tapo gareparavi kasivarivira tokipariveira, uva eisi osa iava vii tovopaa riropaara rutu orekerovu tokipasa. Uriou ra roruri ragai tapo.

24 ‡‡ *"Uva ro tapo urioroepa ira katai tuku kina (K1,000) oureva. Ira oiso puraroepa, Reito, vii-ia taraiparai riro kasivarito vii, viigoa vo kovoro tatepariveira oara viapau oiso paupariveira. Ora varao tapo oara vikipaiveira oearovu vara paupaoro kukaraara vo rasio-ia. Oire uva vara tapo ou ragapariveira.* 25 Uva eisi osa iava uririraepa. Oa iava vao vatauava katai tuku kina vo rasito. Va kekeri vao-ia vii vaaro!

26 *"Uva reito oaro rerare oiso puraroepa, Vurito-a rutu vii kovopato riro reasito. Uva pasi taraipauveira ragai-ia oiso, Ragai vo kovoro tatepaaveira oara viapau oiso paupaaveira. Ora varao tapo oara vikipaiveira oearovu vara paupaoro kukaraara. Uva evara tapo ou ragapaaveira?* 27 Uva eakepa ragai vaaro monia tovo asariva beng-ia? Oa iava voa va iava pute piea tapo ouavori? 28 Oire rera ruvara iava va outa ro vatesa ira vo vavae tuku kina-ia (K5,000) pitupareva. 29 Eake *iava? Uvare oirara rutu vao raga-ia pitupai uva oavu ita vatepaa voeapa tauvavuvira pute piea. Ari ita, vosa iravu viapau orekerovu-ia pitupareve, oire gareavi raga-ia pitupareve eva oa-ia rera itoavere rera ruvara iava.* 30 ‡‡† Uva oiso voea tavireva rerare vurito kovopato, Rera siguta evoare rupa-ia. Ra voa toupaoro ora rera raga iava reuriara kuripareve ora rerapa siraopaoro.

Oirato Oviitoaaro Oirara Rutu Rovirieireverea Utupaua

31 *"Utupaua turarovira urioraverea aueva keraria voea tapo enselpa irara. Uva va iava paupa-ia uvuruaverea vao king paupaaro.* 32 ‡‡‡ Oirara rutu vova rasito ragai ruvara-ia ora guruaverea, ra voava voea rovirieiaverea oiso osa sipsip ragui ora meme ragui toupaiveira oiso, sipsip ragui uvavu, meme ragui uvavu. 33 Eisi osa voeao sipsip ragui tovoaverea vo ora ragai vaaro-ia oirapapa varata, ovusa meme ragui oisova tovoave koike varata-ia. 34 § Oa iava voea-a voeao oirara oea toupai oirapapa varata-ia oea taviaverea oiso, Visii viraakoreva Aite oaa. Visiigoa uriota ra va outa Sara oa puraava visiipa voari rutu rasito rovoaro-ia. 35 §† Eake iava? Uvare vo tuariri oisoa ogoevira toupaa osa ragai aio vatepata. Ora vosa uuko regapara, ra ragai vatepata uukoara. Ragai ita vao ouruivu raga iava taveteto ragoare oisoa keerapata vo-

† *25:10 Re 19:9* †† *25:10 Lu 13:25* ‡ *25:11 Mt 7:21-23* ‡† *25:13 Mt 24:42, 44*

‡‡ *25:24 Jo 10:28-29; 2 Ti 2:19* ‡‡† *25:30 Lu 13:28* ‡‡‡ *25:32 Esi 34:17, 20* § *25:34 Re 13:8, 17:8* §† *25:35 Je 1:27*

rarore ora visii vo keparoaro-ia. 36 Vosa tapo oisoa varo
apotapara, ra ragai vatepata varoara. Ora vosa tapo
oisoa upiapara, ra ragai ruvarupata. Ora vosa tapo
oisoa tuukea-ia toupaa, osa voa ragai kekepasa uri-
opata.
37 *"Uva oisi-a eisi osa iava voeao torevoko irara ragai*
aatooro oisо puraaverea, Turaro. Aa vo vokio vii
kekeiovora osa ogoepauera uva vii vateiovora aioara?
Ora aa vo vokio uuko regapauera oa iava vii vateiovora
*aue uuko?*38 Ari aa vo vokio-ia vii kekeoro oiso pu-
raiera, Uriou, vii-a taveteto ouruivu *raga iava vore igei*
vo kepaaro? Ora aa vo vokio-ia apotapauera auepa
*varo oa iava viipa vaaro vateiera?*39 Ari aa vo vokio-ia vii
kekeiovora osa upiapauera, ora tuukea-ia touparivora,
uva aaviopavira vii kekesa urioiera?
40 † *"Uva oiso voeare puraraverea, Ragai visii*
tavipaavoi oiraopavira oiso, Varao oara oisoa purapata
ro-ia akaipato ragai araoko iraraaro iava rera, uva ra-
gai-ia ita rera ragoa-ia vara puratavora.
41 *"Oa iava voeao taviaverea oea koike varata-ia*
toupai oiso, Opesi irara visii. Visiigoa ragai kavupata
tuitui kasi iare avaoro vao oa viapau opesipape. Okasia
tovoreva Aite auepa Seten ora voeao purapurapa irara
*ensel Seten voeaaro.*42 Eake iava? Vosa oisoa ogoevira
toupaa, osa viapau ragai vatepata aioara vai voari tu-
ariri. Ora vosa oisoa uuko regapara tapo, uva viapau
oisoa ragai ukaio piepata. 43 Ari ita, ragai-a taveteto
ouruivu raga iava, uva viapau oisoa ragaire keerapata
vorarore ora visii vo keparoaro iare. Ora vosa oisoa
varo apotapara, osa viapau ragai vatepata varoara vai.
Ora vosa oisoa upiapara, ora vosa oisoa tuukea-ia
toupaa, osa viapau ragai kekepasa uriopata.
44 *"Uva eisi osa iava voea tapo ragai vo reoaro*
pukopaiverea oiso purapaoro, Turaro. Aa vo vokio-ia
vii keke ragapaiovora osa ogoevira touparivora, ora
vosa uuko regapauera, ora vosa ouruivu raga iava vii-a
taveteto, ora vosa varo apotapauera, ora vosa upia-
pauera, ora vosa tuukea-ia touparivora osa voa viapau
vii tauvapaiovora?
45 *"Uva voea aatoaverea oiso puraoro, Oiraopavira*
visii tavi iraopaavoi, Ari ita, varao oara oisoa viapau pu-
rapata ropa akaipatoavi voeao iava ragai araoko irara
oaro rera, oire uva ragai-a ita rera ragoapa oisoa reasi-
*pata oisi vara purapa arapa.*46 Uva eisi osa ragavira ia-
va voeao oirara vuria oaive voriaro ouiverea aue-ia up-
ia ora siitoka ora voeapa vokiara rutu-ia. Osa voeao
torevoko irara Tootoo Ovoi ouive vao oa viapau opesi-
pape."

Turaro Irara Reipa Irara Reo Goru Puraiva Jisas Uposa

(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

26 Oire uva Jisas rera vo siposiporoaro opesi piere-
va. Oa iava rera voeaaro disaipel tavireva oiso,
2 †† *"Visii taraipatai oiso ragavira vo vokirei isivaaro iava*
Tagausapa Vurei Pasova pura pirovere, ra ragai kosi
pieivere ragai vuri piesa evao parikou-ia."
3 Uva vo voki raga-ia Rovopato Pristo tauo purapato
vo kepaaro-ia ora guruaepa Kaiafas voearei rutu pris
irara ora reipa irara vova Isrel. 4 Uva oiso ragavira Jisas-
re reo goru puraiva ra rera tuve pieive. Oire ra voava
kaviruvira rera rauive, ra rera kopii pieive. 5 ‡ Uva oiso
puraaepa ora voea ragare, "Avoeao, asi viapau
uvuipaviei ra vao purape vao-ia vo vokio-ia oa-ia riroa
aioa purapapi. Teapi oirara rutu ora sitaoro upoa vai
kosi pieive."

Riakova Riro Geesia Ovi Sanda Ovi Petoeva Jisas Kukuearo-ia

(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

6 ‡† Jisas Betani-ia toureva leprapato vo kepaaro-ia
Saimon. 7 Uva iriavu riakova urioopa aueva korovo ovi
sanda aue-ia popotepa tou vearoa Alabasta, oiso osa
aveke. Uva vo ovi kokoeva Jisas kukuearo-ia rera rei
pieoro osa tebol-ia pauparoepa. 8 Oa iava oearovu dis-
aipel irara va tueoro oiso ora reopaaepa, "Avoeao, uva
apeisi o vao pire ragapae korovo ovi? 9 Ari ita, vosa oira
vateeri iraipa, oire va iava oira-ia riroa vai voria vai
vatereve vigeipa irai. Oire ra oai vatepe voeaopa apota
irara."
10 Oa iava Jisas voea vo vovouaro-ia tarai ovoiroepa.
Oa iava oiso puraroepa voeare, *"Eakere o vovouaro va-*
vata pie ragapata? Iria vearo pitupitu purae ragai-
*ia!*11 ‡‡ Easi apota irara visii tapo toupaiverea vokiara
rutu-ia. Ari ragai viapau oiso visii tapo toupaavere.
12 Ari o riakova iria o petoe sanda ragai varaaro-ia tova
iare, oa puraevoi ragai-ia ravaavira. 13 Oiraopavira visii
tavipaavoi oiso, Vo uvarovu rutu uva Vearo Siposipo
kosi piepaiverea rasitoa rutu-ia, ra va-ia vao tapo ora
reopaave vare rugoopaoro oa puraevoi o-ia riakova ra-
gai-ia."

Judas Reo Ovoi Purareva Jisas Iava Vearo Vaisi Puraoro Turaro Irarapa

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

14 Vo vuuta-a vao oa iava vo vokia avaroepa iravu
voea iava katai tau erao (12) disaipel. Rera vaisiaro, Ju-
das Iskariot. Ira avaroepa reipa irara iare pris 15 ‡‡† oiso
purasa, "Eake vai vate ruipapatai ragaipa, ra visii riara
iare rera karekea?" Oire uva va iava rera vateiva vo pe-
va tau (30) aue silva moniro. 16 Uva voava rovoroepa
rerare raiva taraapaoro oiso, Aa vo voki avuo-ia Jisas
kosi piepaa voea vaveaaro iare?

Jisas Ovapa Aio-ia Vao Tagausapa Vurei Pasova Disaipel Tapo Aioreva

(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

17 Uva vo rovo vokiaro-ia Yis Asa Aio aue bret oa-ia di-
saipel urioaepa Jisas akesa, "Ovu-ia viipa ravaavira aioa
vai puraiovere aue Pasova Vurei vai?" 18 Oa iava oiso
voea tavireva, *"Kareta viro evoare Jerusalem urui so-*
vara-ia irai iare. Ra oiso irai tavita, Tisato oiso puraroi,
Ragai vo vuutaaro tutuu pievoi. Uva Pasova Vurei aiosa

† *25:40 Pro 14:31, 19:17* †† *26:2 Jo 13:1*
‡ *26:5 Mt 27:24* ‡† *26:6 Mt 21:17* ‡‡ *26:11 Diu 15:11*
‡‡† *26:15 Eks 21:32; Sek 11:12*

ruipaparai voea tapo disaipel vo vii vo kepaaro-ia." 19 † Oire voea disaipel oisi va puraiva oiso osa voea tavireva Jisas-pa va ravaaoro Pasova Vurei.

20 Oa iava ovaiarovi tebol-ia pauroepa voea tapo katai tau erao (12) disaipel rera voeaaro. 21 Uva aiopaiva ovusa oiso puraroepa, *"Oiraopavira visii tavipaa, Iravu visii iava ira ragai kosi pieparevoi rara."* 22 Oa iava vovouisiro rutu vavataepa voeare siraooro. Uva voava rovoaepa rera-ia ora veraoro rera akeoro oiso, "Turaro, esa ragai-a?" 23 †† Uva voea aatoreva oiso, *"Easi eera ira bretea rupu piere tapi rovu-ia va aiosa ragai tapo, ira-a eera ira ragai kosi pierevere.*24 Iu. Oirato Oviitoaaro avapa kopiia-ia oiso osa Tugoropa Vuku taviepa ragai iava. Ari ita, siraovira rutu rerapa ro ira Oirato Oviitoaaro kosi pierevere. Vearopai vosa viapau aakova rera kavauevori?" 25 Uva Judas rera kosi piesoto ira rera akereva oiso, "Tisato. Esa ragai-a pasi?" Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Iu ita, vii raga-a eva viigoa eisi purauei."*

Vo Jisas Kovukovu Aio Komunion Vatereva Disaipelpa

(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

26 ‡ Uva voa-a vo aiopaiva uva Jisas bret oureva va-ia vuurapa vaisi purasa Pautoa-ia. Oa iava va puteputereva voeapa disaipel va vatevatesa. Uva oiso puraroepa, *"Va-a eva ragai varaaro oa ouri ra va aiori."* 27 Oa iava kap-ia wain karo oureva. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi purareva va-ia. Uva voava voea vateoro oiso puraroepa, *"Ieta, visii rutu vao-ia ukaiota.*28 ‡† Eira revasiva oaa iria paruevere ragai iava osa kopiira oirara rutu iava vuriara veraoro Pauto vaaro Reo Ovoi oirao pieoro. 29 ‡‡ Ragai oiso visii tavipaa, Vo vuutao iava vo vokia vo utupaua uva viapau ukaioravere wain karova-ia. Ari ita, vo raga uva airepa karova-ia ukaioraverea utupaua visii tapo Aite vo Saraaro sovara-ia."

30 Oa iava iriavu-ia eraaepa erava. Uva voava kosia viropa Oliv Kovo Pukui iare avasa.

Jisas Vo Pita-re Oiso Puraroepa, Ragaire Isivauvere Rara

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

31 ‡‡† Oa iava Jisas oiso voeare puraroepa, *"Visii rutu varaaro oirao pie vovouro vuripai ragaipa vo rupao-ia vo rara ragai arova torita. Ari ita, aue iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira, 'Pauto sipsip ragui tokipato uporeverea, ra rerare rorooro sikaa viro sipsip ragui.'*32 ‡‡‡ Uva vorevira toreravere kopiia iava, ra va iava visiipa irara Galili iare." 33 Oire Pita rerare oiso puraroepa, "Ari ita, vosa voea rutu varaaro oirao pie vovouro vuripere viipa, eagara osa ragai vaaro oirao pie vovou viapau oiso ra vuripe!" 34 Oa iava Jisas Pita aatoreva oiso purapaoro, *"Pita, oiraopavira vii tavipaa oiso, Vo vokiaro vo osa kookai gau asavira tourevere ovusa vo peva purari ragai vaisiaro taeapaoro."* 35 Uva Pita oiso puraroepa rerare, "Viapau rutu. Asi vii tapo kopiiravere vo rara viapau vii vaisiaro taeaa." Oa iava voea rutu disaipel oisi aga puraaepa.

Jisas Variriroepa Getsemani-ia

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

36 Oire uva Jisas voea tapo avaroepa uvavure uva oiso vaisipaive oiso, Getsemani. Oa iava voeare disaipel oiso puraroepa, *"Vovio toupatavora, osa vavoviore avara voa varirisa."* 37 Oa iava Pita vase oureva ora Sebedi oviitoareiaro. Uva voea tapo avaroepa. Oire uva rerare sopaua rirovira rutu siraoepa. 38 § Uva voa oiso voea tavireva, *"Ragaire sopaua rirovira rutu vavatae siraooro, osiraoa vao oiso rutu sovoa oa iava kopiirai vao-ia. Vo touta ragai tapo uutupaoro, ra ragai vo vavataaro sovota."* 39 §† Oire voava gare visivi avaoro kopukopua ivara-ia gerevira koveroepa. Oa iava voa variri ovoiroepa oiso puraoro, *"Aite. Vosa ruipapau ra ragai iava o kap verari iria agasioi rutu aue iava siraoa vo vavataaro. Uva viapau uvuipau ra ragai vo ruipaaro sirova utuu. Viapau. Ari vii raga vo ruipaaro sirova utuu."*

40 Uva voreroepa Pita vase kekesa osa uusipaaepa. Oa iava oiso puraroepa Pita-re, *"E viapau uvuipatai ra ragai tapo uututa katai vuutavi vai raga-ia, raa?*41 §†† Uutupaoro variripata. Teapi kokarapa vovou visii iare uriope visii kove piesa. Ari ita, vovouisiro oavisii ruipapai oiso ra ragai tapo touta, ovusa varauraro oavisii raga visii iava raveravepai."

42 Oire uva voreroepa ita erao pie vuuta-ia voare ita varirisa oiso, *"Aite. Vosa o-ia kap viapau oiso uvuipauei ra oira verari ragai arova, iria-ia ukaioparai, uvare vii vo ruipaaro-a oa purasa-a."* 43 Oa iava voreroepa ita voea iare osa uusipaaepa, uvare voeare rurapaiva osireiara. 44 Uva voava voea arova voreroepa ita vo peva pie vuuta-ia varirisa oiso raga osa variri rovoroepa rovovira.

45 Oa iava voava voea iare urioroepa disaipel. Uva voeare oiso puraroepa, *"E touvira uusipatai reareapaoro? Oire uvuta! Vuuta vao tuguraei oa-ia Oirato Oviitoaaro kosi piepai vo vuri vovou irara vavaearo iare.*46 Toreta ra avavio. Rera keketa! Ro-ia ira ragai kosi pierevoi. Ira-a ro ira urioroi."

Judas Jisas Kosi Piereva Keripa Irara Vavaearo Iare

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

47 Oire uva vo Jisas touvira reoreoparoepa, ovusa Judas pouro viropa voea iava rera voeao katai tau erao (12). Ira riro irara tuvetuveoro urioroepa oea toorioara kaepaoro urioaepa ora aue kakuara voeao oea aruiva pris irara voearei rutu ora reipa irara vova Isrel. 48 Uva rera ro ira rera kosi piereva voeapa ira oavu reesia tovoreva voeapa oiso puraoro, "Vosa rerava uugaaravere, oire ra rera-ia pitu ovoita." 49 Uva voava ikauvira urioroepa Jisas iare oiso puraoro, "Vearo rupa Tisato." Uva rerava uugaa ovoiroepa. 50 Oa iava Jisas oiso puraroepa rerare, *"Vatetoa oaa, vao oare uriouei oire va*

† *26:19 Diu 16:5-8* †† *26:23 Sam 41:9; Dan 9:26* ‡ *26:26 1 Ko 10:16* ‡† *26:28 Eks 24:6-8* ‡‡ *26:29 Ap 10:41* ‡‡† *26:31 Jo 16:32; Sek 13:7* ‡‡‡ *26:32 Mt 28:7, 10*

§ *26:38 Jo 12:27* §† *26:39 Jo 6:38; Fl 2:8* §†† *26:41 Mt 6:13*

pura ovoiri ikauvira!" Uva evo reo isivaaro iava tupe ovoiaepa rera rauoro Jisas.

51 Iravu ro ira Jisas tapo toupareva ira toorio gororeva. Oa iava Rovopato Pristo kovopatoaaro uvareoaro pakoreva rera toeoro. 52 † Oa iava Jisas rera tavioro oiso puraroepa, *"Toorio vore pieri eera rera vo tavukiaro-ia, uvare oirara rutu toorioara-ia ora upopai, oara-a evara voea upoverea voea varaaro vuria oaive kare pieoro.* 53 †† Easi pasi vii viapau taraipauei oiso osa ragai uvuiparai vosa oisi oai purasa ruipapara, oire ra Aite area, ra va iava ragai vatereve riro tuku (tausen) vai rutu aue enselpa irara vai ragai-ia tuesa. 54 ‡ Ari vosa oisi oai purasa auepara, ra apeisi ragavira Pauto vo reoaro oiraopavira karekepe, vo reo oa oiso puraepa, Oiso ragavira oiso pieri?"

55 Uva vo vuuta-a vao oa-ia voeare oiso puraroepa Jisas, *"E ragai ousa uriotai evarava toorioara ora evara ragi vurukoro? Ari ita, oisopai rutu visiipa, Kavirupato ira tuukesa uriotai. Vokiara rutu-ia oirara rutu oisoa siposipopaa Tugoropa Keparo-ia osa eakepa voa ragai rau asapata?* 56 Ari ita, profeta irara vo rigatoroaro ragai iava oirao piesa ragai-ia oara rutu varao kareke piepaa." Oa iava disaipel rera arova tori ovoiiva.

Jisas Rovirieiiva Kaunsel Irara Osireiaro-ia

(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

57 Oire rera rauoro rerava avaaepa Rovopato vo kepaaro iare Pristo Kaiafas vo kepao, oa-ia voeao rutu toupaiva Reo Taisi-ia tarai irara ora reipa irara. 58 Uva evoa tauaivi Pita rera sirova utuoro riro sitavi-ia kasura-ia rekasiroepa vao Rovopato Pristo vo kepaaro kasuraaro. Oa iava voa koataroepa pausa oeavu ruvara iare polis irara. Aue iava uvare oiso ruipaparoepa ra vao kekereve oa purapai rera-ia Jisas.

59 Oire uva reipa irara pris ora Kaunsel irara oea rutu oiso ora reopaaepa, ra irai oiratoa vai reesiive. Ra irai rera iava Jisas kuuvuro kortua-ia vo kuuvu-ia. Ra oa iava rera upoive. 60 ‡‡ Oire uva va iava oearovu riro irara uriopaaepa. Oa iava oaravu-ia kuuvu reoro rera toga ragapaiva. Aue iava uvare viapau oiso oai vituaro oiraopavira kekepaiva, oisore ra oai iava rera kopii pieive. Uva va-a vao isivaaro iava aitereivu pousi viropa 61 oreovuva rera iavirava vo reo oa purareva. Uva oiso purasiepa, "Easi ro oiso puraroepa, Ragai uvuiparai ra Pauto vo kepaaro Rovopa Kepa Tugoropa Kepa pakoa. Ra ita vorevira vo peva raga-ia voki vo kepa paua ita."

62 Oire uva Rovopato Pristo toreoro Jisas-re oiso puraroepa, "E reasipauei vo reo eva aato arapa, raa? Apeisi vo reo-a eva oa-ia vii togapaivoi?" 63 ‡‡ Osa viapau Jisas reoparoepa. Uva Rovopato Pristo rerare oiso puraroepa ita, "Ragai vii ake iraopaavoi Pauto vaisiarore ro Tootoopato, ra igei tavi iraori oiso, E vii-a Krais Pauto Oviitoaaro, viigoa vigei Jiu-pa irara tuvetuvepasa uriouera, eke?"

64 ‡‡‡ Uva Jisas rera aatooro oiso puraroepa, *"Eisi osa purauei. Uva visii tavipaavoi oiso, Vo vuutao iava vo vokia vo utupaua uva ragai-a vao Oirato Oviitoaaro keketaverea, ovusa paupara vo oirapapa varata-ia vao Pauto, ro ira goruara rutuva toupareveira. Uva rukuta sovara-ia tapo vorevira urioraverea vova vuvuiua-ia."*

65 ‡‡‡ Oire uva oisi-a osa puraroiva Jisas, Rovopato Pristo ora rera iava kuvupato karikarioro kasipuroepa oiso puraoro, "Pauto toviparevoi! Uva viapau ita uvuipaviei ra oeaire keeravio rera vo reoaro rovirieisa. Ira ro Pauto tovipare! Ari ita, rera uvutavoi ita! 66 Uva apeisi vai rugoopatai?" Oa iava oiso puraaepa rerare, "Ira-a eera uvuipa ra kopiiro. Ira-ia vuria epao!"

67 Oa iava rera kagavearo-ia ruipaaepa oearovu rera tapatapapaoro. 68 Uva oiso rerare puraaepa, "Vosa oiraopato-a vii profetato, oire igei taviri, Irouto vii tapare?"

Pita Jisas Taeareva Oiso Puraoro, Viapau Taraiparai Eera-ia

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

69 Uva Pita ratau pauparoepa kepa kasuraaro sovara-ia osa voa iriavu kovopava rera iare urioopa oiso purasa, "Vii tapo-a ita iravu viigoa oisoa Jisas tapo toupari ro vova Galili." 70 Oa iava Pita oiso puraroepa voea rutu osireiaro-ia, "Easi viapau eva-ia taraiparai osa purapauei." 71 Oire uva Pita kosiro viropa rataoa riaaro iare. Oa iava voa iriavu ita kovopava oiso puraopa rera kekeoro voeao tavioro oea voa toupaiva, "Easi iravu-a ro ira oisoa Jisas tapo toupareve ro vova Nasaret." 72 Oa iava Pita taearoepa ita erao pievira oiso puraoro, "Oiraopavira rutu vavo oiso viara-ia, viapau taraiparai rera-ia eera." 73 Oa iava oearovu ita utupauavi toreoro ita oiso rerare puraaepa, "Oiraopavira rutu. Easi iravu-a ita vii voea iava. Viigoa eveipaio reoa iava vii vaaro." 74 Oire uva ovoiopa reo-ia oiso voeava kaureopaoro oiso puraroepa, "Avoeao! Oiraopavira rutu viapau rera-ia taraiparai eera. Vosa viapau oiraopa reo vai purapaavori, ra va iava Pauto ragai vuri piereve rutu." Oire oisi reoroiva, kookai gaureva. 75 § Osa iava Pita vo reore rugooroepa vao oa-ia Jisas rerare oiso puraroepa, *"Vo osa kookai gau asavira tourevere, ovusa vo peva purari ragai vaisiaro taeapaoro."* Oa iava kosiro viropa Pita rirovira gaupasa.

Jisas Sipoiva Pailat Iare

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

27 Oire uva avia sikereva ovusa reipa irara pris ora turaro irara voeao vova Isrel ora reopaaepa, oiso ra rera upoive Jisas. 2 §† Oa iava rera tuukeiva iroiro-ia rerava avapaoro rovopatoa iare Pailat Rom gavman iava rera.

Judas Kopiiroepa

(Aposel 1:18-19)

3 Oire uva rera ro Judas ira Jisas kosi piereva, ira rera-ia voea tuereva osa rera Jisas ivaoiva kopiia-ia. Oa iava rerare vovouisi ora poreepa. Uva oiso vovouparoepa

† *26:52 Jen 9:6; Re 13:10* †† *26:53 Dan 7:10* ‡ *26:54 Lu 24:25, 44, 46* ‡† *26:60 Sam 27:12, 35:11* ‡‡ *26:63 Ais 53:2-11* ‡‡† *26:64 Sam 110:1* ‡‡‡ *26:65 Ap 14:14* § *26:75 Jo 13:38* §† *27:2 Ap 3:13*

ra silva moni vo peva tau (30) vore piereve voeapa voeao reipa irara pris ora turaro irara. 4 Oa iava oiso puraroepa, “Ari ita, ragai vao ragoa vuria puraavo, uvare ro kosi pieavo oirato ira-ia viapau vuria vaiei. Ira ivaoivo kopiia-ia.” Oa iava oiso puraaepa, “Viapau oiso igei vaaro-a. Vii raga vaaro-a vao vuria.” 5 † Uva va iava Judas monia vikireva Tempel sovara-ia. Uva voava voea arova avaroepa iroiro-ia ora kaasa.

6 Oire uva voeao reipa irara pris irara vo moni vao silva ouoro oiso puraaepa, “Oira upo voriaro vao-ia oa-ia viapau uvuipaviei ra vao tapo va takuvupe Tugoropa Kepa-ia tou moni.” 7 Oa iava vo moni-ia oreovu goruiva vao. Oa iava iravu vo rasiaro voriiva katai vovou raga-ia, ira oisoa pitoka puraparo. Oire va iava vo rasi ouiva voeaopa tauaipa irara, auere ra voea tovapaive voa. 8 Uva oiso vo rasi vaisiiva, Revasi Tova rasi. Oire uva touvira vo vaisiei toupai vo vokio voa. 9 †† Eisi osa oreovu toupaiveira Pauto oreoa purareva profet Jeremaia gisipoaro-ia. Uva oisi-a eisi osa oiraopavira karekeepa vao-ia oa oiso purapai,

‘Vao ouiverea vo peva tau (30) aue silva moni Isrel-pa irara oa reesiiva oiso ra ro voriive oirato. 10 Ro vo rasiaro vorisa pitoka purapato. Eisi osa ragai tavireva Turaro.’

Pailat Jisas Akepareva

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

11 Jisas tore pieiva reito gavman osireiaro-ia. Oire uva rera-a eera rovopato gavman ira rera akepareva oiso, “E vii-a Jiu reraaro king, raa?” Uva Jisas oiso puraroepa, *“Vii raga ita-a eva viigoa eisi purauei.”* 12 ‡ Oa iava reipa irara pris ora turaro irara rera togapaiva oaravu-ia reoara. Osa viapau oarai pukopareva vo reoro iava. 13 Uva va iava Pailat rerare oiso puraroepa, “Easi pasi viapau vo reoro vaio rutu uvupari oara-ia vii togapai?” 14 ‡† Uva viapau rutu oiso Jisas oreoi aatoreva vo Pailat-pa oreoiaro. Uva va-a eva oa iava ro rovopato gavman tavetave iraopareva.

Pailat Taviroepa Jisas Tapasa

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-15; Jon 18:39–19:16)

15 Uva vo ivara rutu-ia uva oisoa ro rovopato gavman oiratoa vai kosi piepareve tuukepa kepa iava vo vokia vao oa-ia oisoa Tagausapa Vurei Pasova aiopaive, vo rara oirara rutu irai arepaive. 16 Uva vo voki-a vao oa-ia iravu oirato vuritoa rutu toupareva tuukepa kepa-ia rera vaisiaro, Barabas. 17 Uva oirara rutu ora guruaepa. Oa iava Pailat oiso voea akereva, “Aa ropa ruipapatai ra visiipa rera kosi piea Barabas eke Jisas ro ira vaisipaiveira oiso, Krais?” 18 Ari ita, Pailat voeao-ia tarairoepa oiso osa oisoa rera riiriipaive. Oa-a eva oa iava rera kosi pieivora kortua iare.

19 ‡‡ Pailat paupa-ia pauparoepa vo kepa-ia oa-ia oisoa oirara rovirieipareve. Oire uva voa-a evoa uva toureva ovusa vatuava rerare oavu tavia ava pieeva oiso puraoro, “Viapau oiso uvuipauei ra orekevu avu vai purari eera-ia torevokoto. Vo vokiaro ira kekeavo urusa-ia. Uva riroa rutu sovoavo vavata vo rera kekeoro.”

20 Uva voeao reipa irara pris ora voeao turaro irara oearea oirara rutu vovouaro tore pieiva, oiso ra Pailat arepaoro oiso puraave, “Barabas eakaoro Jisas kopii pieri!” 21 Oire uva ro rovopato gavman oiso voea akereva ita, “Iroutoapa ruipapatai vaitereo iava, ra rera vorevira eakaa visiipa?” Oa iava oiso puraaepa ita, “Ari Barabas!” 22 Oire uva oiso puraroepa Pailat, “Ari apeisi ro piepaavoi Jisas ira vaisipaiveira oiso, Krais?” Oa iava oiso puraaepa raga pieoro, “Rera kotori evao parikou-ia!” 23 Uva Pailat oiso voea akereva, “Eake rutupa? Eakea vuri-a oa purarevora?” Osa rirovira rutu raga piepaoro oiso raga purapaaepa oiso, “Rera kotori evao parikou-ia!”

24 ‡‡† Uva Pailat ora rera-ia oiso aueroepa, Easi viapau uvuiparai ra oavu vai purasa rera-ia. Teapi riroa rutu karekepe upoa. Eisi osa iava uukoa oureva ora rera ia-va vavaea sisusa voea rutu osireiaro-ia oiso puraoro, “Viapau vuria vaiei oiso ra oai iava rera upoa. Ari aue oavisii-a visii raga.” 25 Oa iava voea rutu oiso puraaepa, “Oa-a eva vuria uvuipai ra va kekepaioverea ora voeao igei aao kakaeroaro!” 26 ‡‡‡ Eisi osa iava Pailat Barabas iava vasereva voeapa. Oire uva Jisas iava vasereva voeapa upo pura irara, oiso ra rera ragi rovopaoro rera tapaive vo evao parikou-ia.

Jisas Tovipaiva Upo Pura Irara

(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

27 Oire uva voeao upo pura irara oaro ro Pailat oea Jisas koata pieiva gavman vo kepaaro-ia. Oa iava vo rerare voea rutu voeao upo pura irara ora guruaepa. 28 Uva voa rera iava kuvupara veraiva iravu raga tavari pieoro revasito rera reesioro oiso, Vii-a king. 29 § Uva oavu kukuvaipa puraiva rokarokapa iro iava. Oa iava va tovoiva rera kukuearo-ia. Uva pito isi-ia rera tooro pieiva oisova oirapapa vavae-ia. Oa iava rerare kokoto rekupaoro oiso purapaaepa, “Jiu reraaro king! Vearo voki rutu!” rera tovipaoro. 30 §† Uva rera-ia ruipaaepa. Oire voava vaisi pito isi ouoro rera kukuearo ragiiva vaisi-ia. 31 §†† Uva rera tovi rovopaivoiva, kuvupato veraiva rera iava. Uva voava ora rera reraaro-ia kuvupato rera kuvuiva vorevira. Oa iava rerava avaaepa rera tapasa evao parikou-ia.

Jisas Tapaiva Evao Parikou-ia

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

32 §‡ Oire uva voa-a vo uva rera tapo avapaaepa. Oa iava voa avapaoro iravu kekeiva oirato Sairini iava, rera vaisiaro, Saimon. Oa iava voa rera aruiva goruvira rutu Jisas vaaro kaesa evao parikou.

33 Oa iava uvavu poua viropa opukuivu-ia, va vaisiaro, Golgota. Oa porearo oiso toupaiveira, Kukue Pukui [aue iava uvare oiso kekepa piroveira osa kukue keru].

† *27:5 Ap 1:18* †† *27:9 Sek 11:12-13* ‡ *27:12 Mt 26:63* ‡† *27:14 1 Ti 6:13* ‡‡ *27:19 Ap 12:21* ‡‡† *27:24 Diu 21:6-8; Sam 26:6* ‡‡‡ *27:26 Ais 53:5* § *27:29 Sam 69:19; Ais 53:3* §† *27:30 Ais 50:6* §†† *27:31 Ais 53:7* §‡ *27:32 Hi 13:12*

34 † Uva voa rera vateiva wain ovi va uvereoro oavu
tapo itakopa ovi. Oire uva vapa reasiparoepa ukaio
arapa, uvare vo gisipo raga-ia vo ovi sovoreva itakovi-
ra. 35 †† Oa iava rera tapaiva evao parikou-ia. Uva rera
varaaro-ia kuvupara satu visiko purapaiva vara roo
piepaoro ora voeapa. 36 Uva voa toupaiva rera-ia uutu-
paoro. 37 Vo rera kukuearo isivaaro uva vo reo rigatoi-
va oreoa-ia rera togaiva tavaa iare. Uva oiso vo reo
rigatoiva, KING OAIVE JIU.
38 ‡ Oire uva voa-a vo uva rera ruvara-ia Jisas aitereivu
tapaiva riro kavirutoarei oiso iravu vova oirapapa vara-
ta, ari iravu vova koike varata. 39 Uva oirara rutu ora ri-
akora voa rera tovipaoro putepaiva rerare kukue
pikupikupaoro oiso purapaaepa, 40 "Vii-a vao Tugoropa
Kepa pakopato. Vo peva raga-ia voki vo kepa paupasa
vorevira! Oire ora vii avu raga ora tauvau ita, uvare vii-
a Pauto Oviitoaaro. Evoava evao parikou-ia rereri!"
41 Uva voea tapo voeao reipa irara pris ora turaro irara
oea tapo rera akaipa piepaiva oiso purapaoro, 42 "Ari
oearovu raga oisoa tauvapareve. Uva viapau uvuipa ra
oisi ora rera raga ora tauvaro? E rera ro Isrel reraaro
king? Uva eakepa ra evao parikou kavureve, ra va iava
rera-ia oiraovio! 43 ‡† Ira ro oisoa Pauto oirao piepareve
oiso purapaoro, Ragai-a Pauto Oviitoaaro. Uva eakepa
ra Pauto rera tauvareve, vo rara rera-ia vovouparo!"
44 Oire uva vaiterei-a vaitereo oira upopatoarei ora
kavirupatoarei aiterea tapo kotoiva evao parikourei-ia
uva Jisas vuruvuru-ia siva. Ari ita, vaiterei apo akaipavi-
ra vo reo raga purapasiva rerare Jisas.

Jisas Kopiiroepa
(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

45 ‡‡ Oire uva ravireo vuuta-ia ravireo utoroiva, rupa
rovoepa vo rasitoa rutu-ia. Uva vo peva rutu-ia vuuta
(3 klok) rekasiepa vo rupa. 46 ‡‡† Uva vo peva vuuta ru-
vara-iavi Jisas koikoiroeva oiso puraoro, *"Eli, Eli, lema
sabaktani?"* Oa oiso ragavira porearo toupai, *"Pautoa
oaa, Pautoa oaa, Eakere ragaivi kavupari?"* 47 Oa iava
voearo oea rera ruvara-ia toupaiva oea rera uvuoro
oiso puraaepa, "Easi profetatoare keerapa ro Ilaija."
48 ‡‡‡ Uva iravu ikaureva pupupua rupu piesa aue-ia
uureopa ovi viniga ovi. Oa iava evao rao-ia vo ovi
vatepareva rerapa Jisas. Osa oearovu oiso puraaepa,
49 "Tue rovou, ra Ilaija rera rere piesa urio rovoro, pasi."
50 Oire Jisas rirovira koikoioro vovoua vikireva kopii
ovoioro.
51 Uva vo voki raga-a vao oa-ia riroua varoua vo
rataoa-ia touua Pauto vo topisiaro iava oua vo Tu-
goropa Kepa-ia aue Tempel vuritavira kari piropa vo
rutuva viara-ia vo ruture rasiuaaro. Vouao oua kari
pirora, oiso ra oirara rutu Pauto ruvara iare tutuu
pieive. Ovusa rasito tapo rikerikeroepa. Oa iava riropa
avekero tapo poroporo piropa. 52 Osa tova urui tapo
karu piropa vo uva voeao Pauto voeaaro oea oisoa to-
vapaive toreaepa tootoooro vorevira. 53 Uva voea-a
voeao oea tova urui iava toreaepa vo vokio isivaaro ia-
va oa-ia toreroepa Jisas. Oa iava voea rutu karea vi-
ropa Tugoropa Urui iare Jerusalem. Osa iava voa voea
rutu kekeiva oearovu. 54 Uva voa reito oaive tapo viuru-
pa irara toupaiva Jisas-re uutupaoro. Uva vao kekeiva
osa rasito rikerikeroepa ora orekerovu rutu varao oara
rutu karekeepa. Oara rutu kekeoro rirovira rutu uriri-
paaepa. Oa iava oiso puraaepa, "Oiraopavira rutu rera
ro Pauto Oviitoaaro!"
55 § Voa riro riako toupaiva vairo airoa Jisas sirova
utuaepa Galili-ia kavuoro rera tauvapaoro. Uva vairo-a
evairo airoa tauaivi torepaoro rera siituepaiva 56 oiso-
ia, iriavu-a o-ia Maria Makdala iava, ora iriavu ita
Maria, Jems araorei aakoaro ora Josep. O tapo Sebedi
oviitoareiaro aakoaro, ora airorovu tapo.

Aveke Rikui-ia Jisas Tovoiva
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-55; Jon 19:38-42)

57 §† Uva vo ovaiarovi iravu Arimatia iava rera riro
monito, rera vaisiaro, Josep ira urioroepa. Uvare iravu
Jisas disaipeltoaaro rera-a. 58 Ira Pailat-ia pouro viropa
Jisas kopiire rera aresa. Oa iava Pailat rera voeaaro
tavireva, "Vo kopii vatesa rerapa." 59 Uva Josep vo kopii
oureva rera tavurusa airepa-ia varoa popotea. 60 §†† Oa
iava rera tovoreva aveke rikui-ia rera vaaro oa ravaavi-
ra teka ragaiva iriavu-ia aveke. Uva vo rikui iare iriavu
rirova aveke perireva vo riku riaaro ivitasa oira-ia.
61 Ovusa Maria vaio o Makdala iava ora iriavu Maria
airea paupaereiepa vo tova ruvara-ia.

Pailat Uutupa Irara Tovoreva Tova-ia Uutusa

62 Uva aio ravaapa voki putevoiva vao Sabat iare. Oa
iava vo voki isivaaro iava avaaepa reipa irara pris
voearei ora Farisi oearea rutu ora guruaepa rera ru-
vara-ia Pailat. 63 §‡ Oire uva voa oiso puraaepa rerare,
"Oreovu vao-ia oare rugooiei Jisas vo reoaro. Oa-ia
oiso puraroepa rera ro riro kuuvuto, *Vo pevapa voki
isivaaro iava vorevira toreravere*, vo osa touvira tou-
pareva vo. 64 Uva eisi osa iava vii rugoo piepaiovoi, ra
taviu va iava. Oire ra vii voeaaro upo purapa irara
tovori vo tova-ia uutupasa vo peva rutu-ia voki. Auepa
teapi rera voeaaro disaipel rera kavirusa urioave, ra
oirara rutu tavitaviive va iava kuuvuvira oiso, Vorevira
toreroe tova urui iava. Teapi vo kuuvuo-ia rovopa
puteve vo kuuvuo utupa." 65 Oa iava Pailat oiso voea
tavireva, "Oire uutupa irara vai tavita, ra avata avukivi-
ra rutu vo tova rukusa oiso osa ruipapatai." 66 §‡† Uva va
iava avaaepa vo tova-ia uutupasa. Oa iava pisikui
reesivira tovoiva o ivara-ia aveke iria taku pievira tovoi-
va vo tova-ia. Oisore ra va-ia oovaupaave [auepa teapi
irai vo tova kavirureve.]

† *27:34 Sam 69:21* †† *27:35 Sam 22:18* ‡ *27:38 Ais 53:12* ‡† *27:43 Sam 22:8* ‡‡ *27:45 Amo 8:9* ‡‡† *27:46 Sam 22:1* ‡‡‡ *27:48 Sam 69:21*

§ *27:55 Lu 8:2-3* §† *27:57 Ap 13:29* §†† *27:60 Mk 16:4* §‡ *27:63 Mt 16:21; Mk 8:31; Jo 2:19* §‡† *27:66 Mt 28:11-15*

Jisas Vorevira Toreroepa Tova Iava
(Mak 16:1-10; Luk 24:1-10; Jon 20:1-18)

28 † Oire uva Sabat voki topekakao vo putevoiva,
ravireo sikerereva vo vokio iava wiki-ia vituaro
vo voki. Oa iava vaireo urioereiepa Maria Makdala ora
o iriavu Maria vo tova kekesa. 2 Vo osa rasito ravurike
ovoiroepa rirovira rutu. Uva Turaro reraaro purapurap-
ato ensel vuvuiua iava vararoepa aveke vera ovoisa
oira peka pieoro. Oa iava voava oira ivara-ia pau-
paroepa. 3 †† Uva rera iava varaua rutu sisikorepaiva
aviavipaoro. Ora varoa kuvupara rera iava oisi raga
popotevira rutu toupaoro roropaiva. Viapau oiso oai
aviaviaro uvuipa ra rera vo aviaviaro-ia puteve. 4 Uva
va-a vao oa iava voeao uutupa irara rirovira rutu rope
kopii puraiva rirovira rutu uriripaoro. Uva oiso paaepa
rutu, Voeapa kopiipai.
5 Oa iava enselpato Maria vaiore oiso puraroepa,
“Teapi uriripaere. Taraiparai vei-ia veigoa urioereie
Jisas-re vurasa ro ira kotoivorao evao parikou-ia. 6 ‡ Via-
pau oiso vo touparevoi. Ira toreroi vorevira oiso osa
puraroera voviri. Ari ita, urioereiei vo tavukio raga
kekesa uva toupaivo vo kopii. 7 Ra ikauvira voreere dis-
aipel irara tavisa oiso, Vorevira toreroe tova iava. Ira
visiipa iraroi Galili iare. Rera kekesa utupatai. Uva vo
reo-a vao ragai vo reoaro oa vateavoi veipa oare ru-
goopaerevere.” Oiso osa puraroepa enselto.
8 Oa iava vairei riakorirei rirovira rutu uriripaereiepa
ora rirovira tapo rorupaereva. Uva ikauvira rikui raga
ruvara iava avaereiepa disaipel tavisa. 9 ‡† Uva voa-a vo
uva Jisas vairei iare pouro viropa raivaaro. Oa iava
vairei kekeoro oiso puraroepa, *“Vearo voki rutu.”* Oa ia-
va rera iare tutuu pieereva rerapa avivikepaoro rera
kokotoaro-ia pitusa. Uva rera-ia vuurapa vaisi puraere-
va. 10 Oire uva Jisas vaireire oiso puraroepa, *“Opeita
uriripaere. Avaere araoko irara oaa tavisa, ra Galili iare
avaave uva ragai kekeivere.”*

Vo Uutupa Irara Vo Reoaro-a Vao-ia

11 ‡‡ Oire touvira avapaereiepa osa oearovu voea iava
vo tova-ia uutupa irara karea viropa vo Jerusalem urui
iare reipa irara pris tavitavisa varao rutu iava
orekerovu oara karekeepa voa. 12 Uva va-a vao oa iava
voea rutu ora guruaepa pris irara ora turaro irara. Oire
vo pau-a vao oa-ia oavu reoa goruiva. Oa iava riroa
monia vateiva voeaopa vo tova-ia uutupa irara 13 oiso
voea vosipaoro, “Teapi eisi tavitavipatavere. Ari oiso ra-
ga purapatavere, Rera voeaaro disaipel urioae voava
rera kavirusa osa uusivira touiovo. 14 ‡‡† Ari ita, vosa
rovopato gavman vo reo iava vao uvurevere, oire ra
rera vovouaro poreio. Ra va iava viapau visii-ia vuria
vai karekepe.” 15 Uva eisi osa iava monia-ia pituoro
voea vo reoaro sirova utuaepa. Oa iava oisi raga vo reo
sikataiva Juda taere iare. Oa iava oisi va purapaivoi vo
vokio-ia tapo.

Jisas Ora Karekeroepa Disaipel Irara Iare Voea Tavisa, Avata Oirara Siposipopasa
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

16 ‡‡‡ Vo katai tau katai (11) disaipel irara vokapaoro
avaaepa Galili iare. Oa iava vo pukuio-ia poua viropa
oare Jisas voea tavireva oiso ra voare avaave. 17 Uva
voa-a vo uva rera kekeiva Jisas. Oa iava rera-ia vuurapa
vaisi puraiva. Ari ita, vosa oearovu voea iava viapau
oiso rera oirao piepaiva. 18 § Oa iava Jisas voea iare tu-
tuu piereva. Oire voava voea tavireva oiso, *“Pauto vo
goruro rutu vuvuiua iava ora vo rasito vatereva ra-
gaipa.*19 §† Oiso osa iava uvuipatai ra oirara rutu vo ra-
sitoa-ia disaipel pieta ragai voeaaro. Voea baptaisoro
voea reesita Aite vaisiaro-ia, ora Oviito, ora Tugoropa-
to Uraurato. 20 Rara voea siposipopata vo reoro rutu ia-
va oara vateavora visiipa. Oire ra vearovira rutu vara
sirova utupaave. Ragai uvu iraopata! Ragoa visii
tavipaa oiraopavira rutu oiso, Visii tapo toupaaverea
vokiara rutu-ia vo tugurasa vo rasio vo vuutaaro ope-
siaro-ia.”

† *28:1 Mt 27:56* †† *28:3 Dan 7:9, 10:6* ‡ *28:6 Mt 12:40, 20:19* ‡† *28:9 Jo 20:14-18*

‡‡ *28:11 Mt 27:65-66* ‡‡† *28:14 Mt 27:2* ‡‡‡ *28:16 Mt 26:32* § *28:18 Dan 7:13-14; Fl 2:9-10* §† *28:19 Ap 1:8; Ap 2:42*

MAK

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Ro ira vo vukuo rigatoreva ira oisoa vaisipaive Jon Mak. Rera raga ita ira oisoa Pol vaio ora Pita tauvapareve Pauto vo kovoaro purapaoro (Ap 13:5, 13 ora 1 Pita 5:13). Oearovu oiso rugorugoopaaveira, Ira raga ita ro ira torireva viurupa irara asavira vo osa Jisas ousa urioaepa Oliv Kovo sopaaro-ia (Mk 14:51-52). Uva vo vuku rigatoreva 60 o 70 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava.
Mak rigatoreva voeaopa Rom-pa irara oea oisoa ruipapaave ra vo siposiporo uvupaive oara oirato vo goruaro iava oisoa tavipape. Eva-a oa iava rirovira tavitaviroepa Mak varao iava riro goru kovoro ravoto kovoro oara oisoa purapareve Jisas vo Pauto vo goruaro iavirava.
Uva vo vukuo sovara-ia Jisas vaisireva oiso, Pauto Oviitoaaro (Mk 1:1 ora Mk 15:39), ora oiso tapo Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto. Ari kataitoa raga-a, Jisas ira riro siitoka ou rovorevoiva, vorevira voreroepa Pauto Aite iare. Uva vo utupavira voreroverea oirao pie vovou irara rera voeaaro ou piesa ita (Mk 8:38; Mk 13:26, ora Mk 14:62).
1. Jon Baptais iava vo osa Vearo Siposipo kosi piereva raiva puraoro oa-ia pouro viropa Jisas, 1:1-13.
2. Jisas Galili taere sovara-ia virireva rera vo kovoroaro ravoto kovoro purapaoro, 1:14–9:50.
3. Jisas vova avaroepa Galili-ia vore Jerusalem, 10:1-52.
4. Turarovira koataroepa Jisas Jerusalem urui-ia ovoiopa wiki-ia toupasa, ouruia-ia oeavu rera kotoiva evao parikou-ia, 11:1–15:47.
5. Jisas vorevira toreroepa vova kopiia-ia, 16:1-8.
6. Vorevira toreroepa Jisas vo pevapa voki-ia, oa iava ovokivu-ia disaipel irara iare ora karekeroepa ora oearovu iare tapo, 16:9-20.

Jon Baptais Vo Siposipoaro
(Matyu 3:1-12; Luk 3:1-9, 15-17; Jon 1:19-28)

1 Rovoaro Vearo Siposipo Jisas Krais iava, Pauto Oviitoaaro.
2 † Oa iava oiso va rigatoreva profetato ro reo topa piepato, Aisaia. Oreoa oiso purapai,
‘Uvuri. Ro iava ira ira pieavoi vii iare reo kaepato. Ira raiva oara vatatopoparevere va ravaaoro viipa.’
3 †† ‘Iravu ira keeraparoi vo raaka tapi oiso purapa, Turaro vo raivaaro vatatopopata va ravaaoro oa-ia pouro viroverea.’
4 Uva vo reo-a vao oirao pieoro karero viropa Jon baptais vatepato vo raaka tapi. Uva voeapa siposipopareva Jon, oiso ra porea viro ra baptaisa ouive, vo rara Pauto voea iava vuriara verareve. 5 Uva voea rutu avaaepa rera iare voea rutu voeao vova Judia taere ora vova riro urui Jerusalem. Uva vuriara oaive kosi piepaoro vo vuuta raga-ia baptaisa ouiva Jon ruvara-ia vo uukova Jodan.
6 ‡ Uva Jon aue kamel oruaro iava oisoa rera-ia oiso kuvuparo kuvupato, ora takipa iro bulmakau rakari. Uva rera vo aioaro-a vao-ia siiko ora koisi. 7 Uva oisi siposipopareva, “Ro ira utuparoi ira ragaipa reipa. Uva viapau uvuipara ra rerapa akaipa kovo vai pura ragaa, oiso osa vao rera vaaro tasipa oa-ia viapau uvuiparai ra va akaipavira vera ragaa. 8 ‡‡ Uva visii baptaispaavoi aue-ia uukoa. Ari rera visii baptaisrevere Tugoropato Uraurato vo goruaro-ia visii reesipaoro rutu.

† *1:2 Mal 3:1* †† *1:3 Ais 40:3* ‡ *1:6 Lev 11:22*

Jon Jisas Baptaisreva
(Matyu 3:13-17; Luk 3:21-22)

9 Ovuuta-a eva isivaaro iava Jisas Nasaret iava Galili-ia urioroepa. Oa iava Jon rera baptaisreva vo Jodan sir.
10 ‡‡‡ Oa iava veraro viropa voava uukova sirova. Uva voava vuvuiua kekereva osa karu piropa. Uva Tugoropato Uraurato oiso vararoepa osa kurue rera-ia pitusa. 11 ‡‡‡‡ Uva reoreoa varaepa vuvuiua iava oa oiso puraepa, “Vii-a ragai Oviitoaaro rutu. Viigoa-ia roru iraopaavoi rutu vii kavikopaoro.”

Seten Jisas-ia Kokaraparoepa
(Matyu 4:1-11; Luk 4:1-13)

12 Uva ikauvira Tugoropato Uraurato rerava avaroepa raaka tapire vo uva viapau oirara vai. 13 ‡‡‡‡ Uva voa toureva aue-ia vo resura tau (40) voki, osa Seten voa rera-ia kokara ragaparoepa. Uva okarerovu rutu tapo

‡‡ *1:8 Ais 44:3; Joe 2:28* ‡‡‡ *1:10 Jo 1:32* ‡‡‡‡ *1:11 Sam 2:7; Ais 42:1* ‡‡‡‡‡ *1:13 Sam 91:11-13*

toupareva vavarai kare, osa enselpa irara voa rera tokipaiva.

Jisas Ora Rera Vo Kovoaro Rovoreva Galili-ia
(Matyu 4:12-17; Luk 4:14-15)

14 Oire uva Jon tovoiva vo tuukepa kepa-ia. Oa isivaaro-ia Jisas urioroepa vore Galili. Uva voa siposipopareva Pauto vaaro iava Vearo Siposipo. 15 † Uva oiso puraroepa, *"Vo vuuta vao-ia oa pou piroi oapa tutuu piei ra karekepe vo vuutao iare oa-ia Pauto ora rera vo Saraaro tokirevere. Poreta viro, ra Vearo Siposipo oirao pieta."*

Vo Jisas Ataripa Resua Roporeva
(Matyu 4:18-22; Luk 5:1-11)

16 Jisas Galili rovu vatuaro-ia vokareva. Uva Saimon vaio kekereva vaiterei ora Andru vo araorei, ovusa varuerepasiepa. Uvare vaiterei-a pakupatoarei moni oupasa. 17 Uva Jisas vaitereire oiso puraroepa, *"Ragai sirova utusi, ra vei siposipoa oira ivupasa ragai iare."* 18 †† Oa iava ikauvira raga kuverava kavusiva rera sirova utuoro.

19 Uva oisivi vokaoro Jems-ia pouro viropa Sebedi oviitoaaro vo araorei ora Jon, vo osa uvuoa-ia kuverava murupaoro toupasiva. 20 Uva vaitereire keeraroepa. Oa iava Sebedi aiteto kavusiva uvuoa-ia ora kovopa irara utupaoro rera sirova.

Jisas Vurito Tugarato Verareva Oiratoa Iava
(Luk 4:31-37)

21 ‡ Uva Kapaneam-ia karea viropa. Uva voa-a vo uva Sabat Voki-ia Reo Taisi Uvupa Kepa-ia Sinagog koataroepa. Uva voa oirarapa siposiporeva. 22 ‡‡ Oa iava rera vo siposipoaro-ia tavetaveiva, uvare rera vo reoaro-ia gorua toupaiva. Viapau oiso rera-a osa voeao oea Reo Taisi iava siposipopaiveira.

23 Uva voa toureva Sinagog sovara-ia evoa uva toupareva iravu oirato ira-ia oiso toupareve tugarato. 24 ‡‡ Uva-a vo uva oirato iava tugarato oiveoro oiso puraroepa, "Eake vai purari igeire vii Jisas vova Nasaret? Vii uriouei igei opesi ovoi piesa, eke? Ari ita, taraiparai vii-ia. Vii-a Torevokotoa rutu vova Pauto." 25 Uva Jisas rerare koruoro oiso puraroepa, *"Ora tape pieu, ra eera arova kosiu viro."* 26 Oa iava voea tugara rera-ia taketokoaepa rera rikerike pieoro, osa rirovira oiveroiva, rera iava kosia viropa. 27 Uva voea rutu tavetaveiva. Oa iava voea raga ora akeakepaaepa oiso, "Eake irao vaoia? E airepa siposipo-a oa karekei vo goruova oa iava tugara rera uvui?" 28 Osa iava ikauvira rera iava vo siposipo viriva voraro rutu vo Galili taerero sovara-ia.

Jisas Pita Aigevaaro Porete Piereva
(Matyu 8:14-15; Luk 4:38-39)

29 Uva Jisas tapo kosia viroiva Sinagog iava. Oa iava koataaepa voeao disaipel ora Jems vaio ora Jon, vo kepa-ia Saimon vaio vo kepaaro ora Andru. 30 Uva-a vo uva Saimon aigevaaro kukue upia puraiva. Oa iava oira iava Jisas taviiva. 31 Uva avaroepa oira-ia pitusa vavaeaia oira tore pieoro. Oa iava kukue upia oira kavu ovoiva. Oa iava voeapa aioara vatatopo ovoieva.

Riro Irara Porete Piereva Jisas Ovaiarovi
(Matyu 8:16-17; Luk 4:40-41)

32 ‡‡† Uva vo ovaiarovi ravireo ovusa rokoreva uva rera iare oearovu upiapa irara siposa urioaepa, ora oearovu tugara upo irara. 33 Oirara rutu voeao vo uruio iava vao riroa oea vo uvuruaro kepa rataoaro tupaiva. 34 ‡‡‡ Uva-a vo uva oirara iava oupirovu rutu ruvarureva, ora oearovu oearoa iava vuri tugararo kosi piereva. Uva tugarare koruroepa oiso ra ora tape pieave, uvare rera-ia taraipaaepa.

Jisas Siposipopaoro Virireva Galili-ia
(Luk 4:42-44)

35 § Vo vokipakou rutu-ia Jisas toreroepa. Oa iava voava kosi virooro avaroepa varirisa kuvau tapi. 36 Uva Saimon vase ora voeao oea rera tapo vokapaiva oea rerare taraapaoro utupaaepa. 37 Oa ava rera kekeoro rera taviiva oiso, "Oirara rutu viire taraapaivoi. 38 §† Oa iava voeare oiso puraroepa, *"Irata. Ra voraro tutuu pievira ourui iare avavio, ra oa-ia voa siposipoa vao iava oa vituaro rutu iava vore urioraera."* 39 §†† Uva oiso ragavira avaaepa Galili-ia. Uva voa siposiporeva Sinagog sovara-ia Jiu vaaro, ora tugara kosi pie tapo purareva voraro rutu vo Galili taerero sovara-ia.

Jisas Iravu Lepra Sisigarue Piereva
(Matyu 8:1-4; Luk 5:12-16)

40 §‡ Uva rera iare Jisas urioroepa iravu ira-ia oisoa lepra upia toupaive. Ira rera areoro rerare rekureva oiso puraoro, "Vosa apeisi vovoupau ra ragaivi porete pieri." 41 Uva Jisas rerapa siraoroepa rutu. Oa iava rera-ia pitureva vavaea tovooro. Uva rera tavireva oiso, *"Ruipaparai ra sisigarueu."* 42 Uva va-a eva lepra upia rera kavuva. Oa iava vearoroepa. 43 Uva goruvira rera vosipareva rera arupaoro. 44 §‡† Osa iava rerare oiso puraroepa, *"Opeita irai taviparivere. Viapau. Ari varaua oara karekesa avapau pris irarapa. Ra tauoa vai purari oiso osa va iava visii taviva Moses vo rigatoaro. Oire ra oearovu rutu taraiavere oiso, Upia rutu vii iava opesiei."* 45 §† Ari ita, avaroepa voraro rutu siposipopaoro. Osa-a eisi vituaro iava Jisas viapau uvuiparoepa ra avaro ouruirovu iare. Ari ratauro raga toupareva kuvau tapiro-ia. Osa iava rera iare urioaepa oirara vova voraro rutu.

Jisas Kerauto Porete Piereva
(Matyu 9:1-8; Luk 5:17-26)

2 Uva ovokirovu isivaaro iava vo Kapaneam-ia pouro viropa. Uva voa rera iava tavia avaepa vo

† *1:15 Ga 4:4; Ef 1:10; Ap 20:21* †† *1:18 Mt 19:27* ‡ *1:21 Mt 4:23* ‡† *1:22 Mt 7:28* ‡‡ *1:24 Jo 6:69; Ap 3:14* ‡‡† *1:32 Mk 4:24* ‡‡‡ *1:34 Mt 4:23; Ap 16:17-18* § *1:35 Mt 14:23* §† *1:38 Ais 61:1* §†† *1:39 Mt 4:23-25* §‡ *1:40 Mk 10:17* §‡† *1:44 Lev 13:49, 14:2-32* §† *1:45 Jo 6:2*

osa kepa sovara-ia toupareva voa. 2 Uva riro irara rutu ora guruiva, agasiepa. Uva viapau oiso oavi viapaa vai touva vo kepa rataoaro-ia. Uva-a vo uva voeapa siposiporeva va iava vao Vearo Siposipo. 3 † Uva oresuravu iravuva kerauto kaepaoro urioaepa. 4 Ari ita, viapau uvuiaepa vo kaeva koatasa, uvare riroa ita uvurua. Osa iava kepa kukuuvuaro tokoiva Jisas aivarova. Oa iava vo kae vara pieiva. 5 Uva Jisas voea varaaro oirao pie vovouro kekereva. Oa iava kerautore oiso puraroepa, *"Oviitoa oaa. Vii vaaro vuria verapi."*

6 Vo osa oearovu voavi paupaaepa Reo Taisi-ia tarai irara, oea oiso ora rugorugoo piepaaepa ora voea raga vovouaro-ia. 7 †† Eake vituaro iava eisi puraroi rera ro-ia? Ira Pauto toviparevoi rera reroaropaoro. Irou vai uvuipai vuriara verapasa. Easi Pautoa raga. 8 Uva Jisas voea sovoreva ora rera iava sopaua-ia. Oa iava voea oiso akereva, *"Eakere eisi ragaire vurivira rugorugoopatai ora visii raga sopaaro-ia?*9 E aa vo reo irao-a oa avekatapai rutu ragaipa, ra va-ia oiso purara, Vuriara oara verapi, eke oiso, Toreu ra urua vii vaaro kaeri, ra vava kareu vokapaoro? 10 Ari ita, ragai-ia taraipatai ragoa ro arua oiso, Urua kaeri ra vava kareu vokapaoro, auere ra va kekepaoro oiso purapata ragai iavirava, Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto vo goruaro vao-ia oiraopa. Oa vao uvuipai vuriara verapasa oirara iava voeao vo rasitoa-ia tou irara." 11 Oire kerauto tavireva oiso, *"Vii tavipaavoi, Toreu, ra urua oara kaeoro ra kareu vii vo kepaaro iare."* 12 ‡ Uva tore ovoiroepa urua oaro kaesa. Uva kareroepa ora karekesa voeare. Oa iava rera-ia tavetavepaiva. Uva Pautoa-ia vuurapa vaisi puraiva oiso puraoro, "Viapau oiso oai kekeiova oisoia."

Vo Livai Oureva
(Matyu 9:9-13; Luk 5:27-32)

13 ‡† Uva vorevira pouro viropa toko rovu rogaraaroia. Uva riro irara rutu oirara ora guruaepa voa rera iare. Oa iava voa voeapa siposiporeva. 14 ‡‡ Uva Jisas voava avapaoro Livai kekereva, Alfias oviitoaaro, vo osa vo pauparoepa takis oupa kepa-ia moni vikipa tapi. Uva rera tavireva oiso, *"Ragai sirova utuu."* Oa iava toreoro rera sirova utu ovoiroepa.

15 Uva aiosa avaroepa Jisas voavi pauoro Livai vo kepaaro-ia. Uva riro irara voeao moni oupa irara ora voeao vuri vovou irara, oea tapo toupareva, ora disaipel irara voeao rera voeaaro. Aue iava uvare riro irara rutu rerare utupaaepa. 16 ‡‡† Uva voeao Reo Taisi-ia taraipa irara Farisi iava voea oea rera tueiva osa vuri vovou irara tapo aiopareva ora takis oupa irara. Uva voea disaipel akeiva, "Uva apeisi moni oupa irara tapo aiopare ora vuri vovou irara?" 17 ‡‡‡ Uva Jisas va uvureva. Oa iava oiso puraroepa voeare, *"Voeao upia asa irara viapau oiso ra avapaave ruvarupatoa iare. Viapau. Ari voeao raga vuri vara irara. Ari ita, voeare torevoko vovou irara viapau oiso keerasa urioraera. Ari voeao-a vuri vovou irara, oiso ra vuriara oaive iava porea viro."*

Aio Kavupa Pitupitu Iava
(Matyu 9:14-17; Luk 5:33-39)

18 Uva Jon voeaaro disaipel ora Farisi urioaepa voeao aio kavu irara. Oa iava oeavu Jisas akeiva oiso puraoro, "Uva apeisi Jon voeaaro disaipel voearei ora Farisi voeaaro aio kavupai, oiso ra vearovira lotu purapaive, vo osa vii voeaaro disaipel viapau oiso aio kavupaaveira?" 19 Uva Jisas voea akereva, *"E vosa voeao oea saratoaaro riakoparo, oea uvuipaai ra aio kavuave rera tapo touoro, eke? Asi viapau, uvare toupare voea tapo.*20 § Ari ita, ovokivu oa uriopere oa-ia ora voea iava rera veraivere vo osa riako ouro. Oire evo voki oa-ia oiso aio kavuavere siraopaoro."

21 Uva vo reo-a vao oa iava oiso puraroepa, *"Viapau rutu irai uvuiparoi ra ruta vai ora airepa varoa vai taporeve. Vosa oisi piereve, ra ita ruta karikari piro airepa arova. Ra karia ita riro iraope.*22 Oire vosa airepa ovi wain ovi ora riro piepe, ra viapau rutu irai uvuiparoi ra va vao airepa ovi wain ovi *kuvureve ruta tou-ia aue iava meme rakariaro, auepa uvare tuakaka. Vosa oisi va piereve ra poko piro vo oviva, ra va iava vuri ovoipe. Ari vosa airepa ovi raga kuvureve airepa tou-ia, ra oriruvira toupaive."*

Disaipel Kukara Tueiva Sabat Voki-ia
(Matyu 12:1-8; Luk 6:1-5)

23 §† Uva poua viropa kukara kovo-ia Sabat voki-ia. Uva rera voeaaro disaipel kukara tuepaoro rovoaepa vo kovo sovara-ia vokapaoro. 24 Uva rerare oiso puraaepa Farisi, "Kekeri. Uva apeisi iava oiso piepai Sabat voki-ia oa-ia viapau uvuipaai, uvare Reo Taisi putepaivoi?"

25 Oa iava voea akereva Jisas, *"E viapau va vieipataveira vao iava osa piereva Devit tuariri rutu, ira ogoevira toureva ora voeaovio oea tapo toupareva?*26 §†† Oa-ia ita koataroepa Pauto vo kepaaro-ia vo vuutao-ia oa-ia Abaiata prisparoepa. Uva bret aioreva vao oa-ia viapau uvuipa akukutoa vai ra va aioreve. Va vao bret oa oisoa vatepaive Pautoa-pa ra va kekepareve. Pris irara raga uvuipaai va aiopasa. Uva rera voeao vatereva oea tapo oisoa toupareve?"

27 §‡ Uva voea tavireva, *"Sabat voki oirato tauvapasa pura piropa. Viapau oiso oirato puraro viropa Sabat vokipa oiso ra rera tokipaive.*28 Easi Oirato Oviitoaaro raga ira uvuiparoi vo oirara rutu vo pitupituroaro rovirieipasa varao opitupituroa purapaiveira vo Sabat voki-ia."

Jisas Pakoeto Ruvarureva
(Matyu 12:9-14; Luk 6:6-11)

3 Uva voava ita vo ovokivu-ia uva vorevira koataroepa Reo Taisi Uvupa Kepa-ia Jiu vaaro, osa voa toupareva iravu oirato kopii vavaeto. 2 §†† Uva rera-

† *2:3 Mt 4:24* †† *2:7 Ais 43:25* ‡ *2:12 Mt 9:33* ‡† *2:13 Mk 1:45* ‡‡ *2:14 Mt 8:22* ‡‡† *2:16 Ap 23:9* ‡‡‡ *2:17 1 Ti 1:15*

§ *2:20 Lu 17:22* §† *2:23 Diu 23:25* §†† *2:26 1 Sml 21:1-6; 2 Sml 8:17* §‡ *2:27 Eks 23:12* §‡† *3:2 Lu 14:1, 20:20*

ia siituepaaepa oiso vosa rera porete piereve vo Sabat voki-ia, ra rera iava gasiive oai iava. 3 Uva rera pakoeto tavireva, *"Toreu ra uriou vore."* 4 Oa iava voea akereva Reo Taisi iava oiso puraoro, *"Apeisi torevokopai vao Sabat voki vearoa purapasa, eke vuria purapasa? Oira porete piepasa, eke oira upopasa?"* Oa iava ora tape pieaepa ita. 5 Uva kasipuvira poreroepa voeare, uvare voea iava sopaura vavagisipaepa. Oa-a vao oa iava rerare vovouisi vavataepa. Uva rera pakoeto tavireva, *"Vavaea irairari va torevokooro."* Uva va irairareva. Oa iava rerare vavaea vearo ovoiepa. 6 † Uva Farisi ora reosa avaaepa voeao tapo King Herot tauvapa irara oiso, "Apeisi vai iava rera upope?"

Riro Uvuru Touva Toko Rovu Vatuaro-ia Rogaraua-ia
(Matyu 12:15-21)

7 †† Jisas rera voeaaro tapo disaipel vararoepa vore toko rovu. Oa iava voeareo vova Galili-ia ora Judia-ia oearea rutu rera sirova utupaaepa. 8 Ora voeao Jerusalem iava ora vova Idumia, ora vova ivirovira Jodan ora voeao Taia-ia vatuaro ora Saidon-ia. Oguruoa rutu-a voeao oea rera iare urioaepa, uvare riro-a Jisas vo kovoaro oa iava uvuiva. 9 Osa iava voea tavireva disaipel irara oaro, oiso ra uvuoa vai ravaaive. Teapi oirara urioave ra rera tavuruoro ora guruave. 10 Uvare voa riro irara rutu porete pie rovorevoiva, oearovu oupiarovuva vo uvuru ugapaoro koatapaaepa Jisas-ia rirupasa. 11 ‡ Uva tugarapa irara rera kekeiva. Oa iava rerare takua viropa oiveoro oiso puraoro, "Vii-a Pauto Oviitoaaro." 12 ‡‡ Oa-a eva oa iava voea vosireva riro goruvira oiso puraoro, *"Opeita ragai iava tavipatavere poeravira."*

Katai Tau Erao (12) Roporeva Jisas
(Matyu 10:1-4; Luk 6:12-16)

13 ‡‡‡ Uva Jisas iparoepa pukuia-ia, uvare oiso ruipaparoepa ra oeai reesireve. Oa iava voeare voeao keeraroepa. 14 Uva katai tau erao (12) roporeva oiso ra rera tapo toupaive. Oa iava voea vaisireva oiso, Aposel irara. Ra va iava voea siporeve oearovu rutupa siposipopasa. 15 Uva gorua voeapa karoporeva vaore, oiso ra va iava tugara kosi piepaive. 16 §‡ Voea-a voeao katai tau erao oiso, Saimon-a ro ira-ia vo vaisio tovoreva, Pita. 17 Ora Jems Sebedi oviitoareiaro ora Jon, vo araorei vaisireva oiso, Boanesis. Va vituaro iava uvare riro varakeo reotoarei-a. 18 Andru ora Filip, ora Batolomyu, ora Matyu, ora Tomas. Jems oviitoaaro Alfias ora Tadias ora Saimon Selot. 19 Ora Judas Iskariot, ro ira Jisas kosi piereva keripa irara vavaearo iare.

Vo Jisas Vaio Vo Reoaro Toupai Ora Bielsebul
(Matyu 12:24-32; Luk 11:14-23, 12:10)

20 Oire uva Jisas kepa-ia koataroepa. Oa iava voa rera iare vorevira ita ora guruaepa oirara rutu. Osa-a eisi osa iava viapau uvuiaepa oiso ra aioive, uvare riro uvuru rutu-a. 21 §§ Uva Jisas sara iraraaro va iava vao uvuiva. Osa iava urioaepa rera ou piesa, uvare oeavu oirara oiso puraaepa, "Easi ro kokoropa."

22 Uva voea Reo Taisi-ia tarai irara urioaepa Jerusalem iava varaoro. Uva oiso puraaepa, "Ira-ia pouparo viroveira tugarapa reipato rera vaisiaro, Bielsebul. Ira vo goruaro iavirava tugara kosi piepareveira." 23 Oa iava Jisas voeare keeraroepa ruu reo purasa voeapa oiso, *"Apeisi ragavira ra Seten uvuipa ra ora siguro?* 24 Vosa osarai ora aveavepaave, ra viapau vearovira toupaive. 25 Ora vosa oaaoi ora sikaave katai kepa vai ora upooro, uva viapau uvuipaai ra oisi iava vearovira touive. 26 Ra vosa Seten ora vuri pieparo, ra viapau goruvira toupareve. Ra rera vo saraaro toko ovoi piro, ra oisi iava opesi ovoiro."

27 § Uva vo reo-a vao oa-ia oiso puraroepa, *"Viapau irai uvuipa ra koata ragaro vo goruto vo kepaaro-ia rera varaaro kavirusa. Ari vosa rera tuuke rovoreve iroiro-ia ro goruto, oire ra rera varaaro kavirureve.*

28 *"Oiraopavira rutu visii tavipaa oiso, Pauto vuriara rutu verarevere ora orekerovu varao takau reoro varao oara purapaiveira oirara.* 29 Ari vosa ro ira Tugoropato Uraurato takaupareve rera akaipa piepaoro, eva-a oa-ia viapau Pauto uvuipa ra va verareve rera iava va vao vuria oaro. Oa touvira rera vuri piepaiverea vokiara rutu-ia." 30 Uva Jisas oiso puraroepa uvare oearovu oiso purapaaepa, "Ira sopaaro-ia ro tugarato touparevoi."

Jisas Aakoaro Iava Ora Araoko Iraraaro
(Matyu 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 Uva aakova ora araoko irara oavaoa karea viropa ratau tousa uvava aruaepa rerare, oiso ra vo avao iare urioro. 32 Ari ita, riro uvuru rutu Jisas tavurupaiva. Uva rera taviiva oiso puraoro, "Kekeri. Aakoara ora vii araoko iraraaro oavaoa oiso torepaai ratau. Oea vii kekesa auepaai." 33 Oa iava voea vo reoaro pukooro oiso voea akereva, *"Irouva aako ora irou irara araoko irara oaa?"* 34 Uva ora poreroepa voea iare oea rera tapo toupaiva voeare oiso purasa, *"Visii-a aakoa vase ora visii-a vao ragai araoko iraraaro.* 35 Uvare ro ira Pauto vo vovouaro sirova utuparo, ira ita-a eera araokotoa oaa ora taataava oaa ora aako."

Vo Oirato Vuruara Vikipareva Kovoa-ia
(Matyu 13:1-9; Luk 8:4-8)

4 §† Uva vorerivira ita voea siposipopaoro rovoroepa vo toko rovu-ia Galili-ia. Uva riro uruiro rera tavuruiva. Oa iava kaero viropa uvuo-ia voa pausa, osa toko rovu ivara-ia toupaeva. Uva va-ia pauroepa ovusa vo uvuru rogaraua-ia toupaiva. 2 Uva voava voea siposiporeva riroara rutu-ia ovoovo reoro oara-ia oiso puraroepa voeare,

3 *"Uvuta. Iravu oirato avaroera wit koko vikisa varuparo.* 4 Uva vara vikiparevora osa oaravu vo kovepaera raivaaro. Uva kokio kare vara aiopasa uriopaaera. 5 Ovusa oaravu avekepa tapiro kovepaera vo uva viapau rirovira toupaive rasia vai vearoa vai. Oa iava ikau-

† *3:6 Mk 12:13* †† *3:7 Mt 4:25* ‡ *3:11 Mt 14:33* ‡† *3:12 Mk 1:25, 34* ‡‡ *3:13 Mt 5:1; Lu 9:1* ‡‡† *3:16 Jo 1:42*

‡‡‡ *3:21 Jo 10:20; Ap 26:24* § *3:27 Ais 49:24-25* §† *4:1 Mk 2:13*

vira raga kova ovoiera. 6 Uva ita, ravireo kaero viro vara raverave piesa vara erako pieoro. Aue-ia ita uvare viapau vavurupatoa vai ita. Oa iava raveraveera. 7 Ari oaravu kovepaera kokopa kouro sovara-ia varao rokarokapara. Uva kokopa kou varare tavuruoro riroera. Oa iava viapau kueera ita. 8 † Ari oaravu koveera vearo rasi-ia. *Oa iava vearovira raga kovaera. Uva vearovira kueera rirovira. Oaravu aue-ia uvuipaera peva tau (30), ari oaravu aue-ia katai vatara tau (60), ari oaravu aue-ia uvuipaera katai vovoto (100).”* 9 Uva oiso puraroepa, *“Vosa irai-ia kokitoa vai karuvira toupareve, vearopai ra va uvureve, uvare uvupatoa ita kokito.”*

Vo Ovoovo Reo Vituaro Toupai
(Matyu 13:10-17; Luk 8:9-10)

10 Uva oearovu oirara Jisas arova kareaepa ora katai tau erao (12) disaipel. Ora oearovu oea rera tapo toupaiva, oea rera akeiva vo reoro porearore varao ovoovo reoro. 11 †† Oa iava voea raga tavireva oiso, *“Vo reo vao oa vataupai, oa vituaro iava visii tavirevora Pauto ora rera vo Saraaro iava. Ari ita, voeao oea ratauvira toupaiveira ragai vo vovouaropa, oeapa vo siposipo puraavoi ovoovovira.* 12 ‡ Ari ita,
‘Vura ragapaivo osa viapau vo reo vituaro eveipaivo. Ora va uru pie ragapaivo osa viapau va-ia taraipai oisopa, Teapi porea viro ra vuriara oaive vera piro voea iava.’”

Ovoovo Reo Aue Iava Wit Koko Vikipato Aviavi Piereva Jisas
(Matyu 13:18-23; Luk 8:11-15)

13 Uva Jisas voea tavireva, *“Vosa viapau vao-ia taraipata ovoovo reo, uva apeisi ragavira oreorovu-ia taraipatavere ovoovo reoro?* 14 Wit koko vikivikipato ira oiso toupare osa ro ira Pauto vo reoaro paupare. 15 ‡† Uva varao oara kovepai raiva-ia, uva evoa ora paupai reoa. Ovusa uvupaive ra Seten ita urio ovoiro vo reo kaviru ovoisa vao oa oisoa voea sopaaro-ia toupave. 16 Ari varao oara ora paupape avekepa tapiro oa oiso toupai, Oea-a vo reo uvuivoi. Oa iava va ou ovoivoi roruvira raga. 17 Vo osa viapau ikopitoa vai va-ia, vo osa ovurirovu rutu sasararo pou piro vare vao Pauto vo reoaro. Oire ra va iava ikauvira vo reo kavuive. 18 Ari oearovu *oiso toupai, Oea vuutaaro-ia wit koko kovepai rokarokapa kou sovara-ia. Evoea ita oea vo reo uvuivoi.* 19 Ari ita, rirovira rutu rugorugoopaai varao ruture vo rasio iava vara, uvare oiso rugoopaai ra riroara vai rutu gurupaive moniara vai ora orekerovu rutu riiriipaive. Oara rutu evara oara Pauto vo reoaro tavurupaiveira. Eisi osa vituaro iava viapau vo reo eva kuea vai voea sopaaro-ia. 20 Ari ita, oearovu oiso toupai osa vearoa rasia, oa iava voa vearovira ora pauepa. Uva voa vo reo tokiiva va sirova utuoro. Oa iava rirovira kueepa oiso, oaravu uvuipaepa peva tau-ia (30), ari oaravu katai vatara tau-ia (60), ari oaravu uvuipai katai vovoto-ia (100) uvuiepa.”

Vuravu Vatauiva Baket Reroaro
(Luk 8:16-18)

21 Uva voea akereva, *“E vuravu kaepatavoi ra oira tovota baket sopaaro-ia, ora uruara ita reroaro oira tovota voa? Viapau. Easi tebol ivara-ia oira tovopata.* 22 ‡‡ Ari ita, orekerovu rutu vatauvira toupaiveira oara rutu poeravira kosi piroverea. Ora varao oara rakupareve, oara rutu poerareverea rara utupaua. 23 Vosa irai-ia kokitoa vai karuvira toupareve, vearopai ra va uvureve, uvare uvupatoa ita kokito.”
24 ‡†† Uva voeare oiso puraroepa, *“Vearovira rutu uvupata. Vosa gare visivi uvupata, eva-a oa iava gare visivi taraipatavere. Ari vosa rirovira rutu uvupata, osa iava uvuipatai ita ra taraipatavere rutu. Vosa vearovira rutu vo reo sirova utupata, eisi osa iava vo reo-ia vearovira tarai iraopataverea.* 25 ‡‡‡ Vosa vo taraio kovo piereve, ira ita uvuiparoi ita vorerivira ouroverea. Ari vosa ro ira viapau garea vai-ia pitureve, ira uvuiparoi ita apotaroverea rutu.”

Ovoovo Reo Aue Kovaaro Iava Wit Koko

26 § Uva oiso puraroepa voeare, *“Pauto vo Saraaro oiso rutu toupai osa oirato ira wit takuraro vikiparoi vo rasitoa-ia.* 27 Uva *kareroe vokiaro uusisa. Uva avitoa-ia eraoroe osa kovae. Osa viapau vara-ia taraiparoe.* 28 Rasito raga iava kovapapeira varao witara. Uva rovovira rovopa vakipa kae rovo piro. Ari va isivaaro iava kuepe viorosa. 29 §† Uva vioroepa vo kue. Oa iava rotureva, vo uvare rotupa vuuta-ia tuguraepa.”

Ovoovo Reo Mastet Vuruaro Iava
(Matyu 13:31-32; Luk 13:18-19)

30 Uva ita oiso akereva, *“Aa vao oiso toupai Pauto vo Saraaro? Ora aa vo reo ovoovo reo vava ovoovopai, oa iava uvuipatai oai iava ra va-ia roroiopata?* 31 Oiso rutu toupaivoi osa oavu aioa oa oiso vaisipaiveira, mastet. Oeva iava oisoa *aisivu pauive ra kovape. Ra rirovira rirope. Gare isivi rutu aisia-ia putepaiveira orekerovu rutu kuearo.* 32 Uva vosa kovape, ra kovaoro ipape. Ra vara rutu-ia puteve evaoara riropavira rutu rao puraoro. Osa iava virata kokioro pitupaive vuavuapasa voa, ora voa epitapaave tapo.”

Jisas Siposipopaoro Ovoovo Reo Purareva
(Matyu 13:34-35)

33 §†† Oire uva vo reoro-ia ovoovo reoro voea tavitavireva, oiso ra uvuiave vara uvusa. 34 §‡ Uva ita, viapau oiso voeapa vo reoro aviavi piereva varao ovoovo reoro. Ari vosa disaipel irara oaro raga tapo oisoa toupareve, ra voea ragapa orekerovu rutu aviavi piepareve.

† *4:8 Jo 15:5; Kl 1:6* †† *4:11 1 Ko 5:12; Kl 4:5* ‡ *4:12 Ais 6:9; Ro 11:8* ‡† *4:15 Mk 2:23, 26*
‡‡ *4:22 Mt 10:26* ‡‡† *4:24 Lu 6:38* ‡‡‡ *4:25 Mt 13:12, 25:29*
§ *4:26 Mt 13:24* §† *4:29 Re 14:15* §†† *4:33 Jo 16:12* §‡ *4:34 Jo 16:25*

Purepa Kiuvu Rite Piereva Jisas
(Matyu 8:23-27; Luk 8:22-25)

35 Ovaiarovi vuri eveivei-ia voea disaipel tavireva oiso,
"Irata, ra ouruiara ivirovio ovarata-ia." 36 † Uva vo uvuru
arova kaea viropa uvuoa-ia rera tapo Jisas. Vo osa oar-
avivu garepa uvuoro oara voea sirova utuepa. 37 Uva
vusireva riroto kiuvu. Oa iava sigato kaero viropa
uvuoa sovara iare ora va ivara-ia. Uva gareavi raga
kavu piropa, ra agasio uukova uvuoa-ia. 38 Vo osa rera
oira vituaro-ia uusiparoepa orave ivara-ia kukue otara-
paoro. Uva rera eraopaiva oiso purapaoro, "Tisa, e via-
pau vao sovoparivoi oa iava viapau igeipa siraopau?
Oa-ia igeipa tutuu pievoi ra kopiiio." 39 Oa iava Jisas
erao ovoiroepa. Uva kiuvu rakote piesa reoroepa ora
rirova toruva tavireva, *"Varau ra ora siroi pieu."* Uva ki-
uvu rerereva riteoro. 40 †† Oa iava Jisas voea akereva
oiso, *"Eakepa uriripatai? Ari ita, vosa raria vai toupaive,
oire ra viapau uriripata."* 41 Osa uriri iraopaoro ora
voea raga oiso puraaepa, "Easi iroutoa rutu-a ro, uvare
kiuvu rera uvu ovoire ora uukova?"

Tugara Kosi Piereva Oiratoa Iava Gerasa Taere-ia
(Matyu 8:28-34; Luk 8:26-39)

5 Uva Jisas ora rera voeaaro disaipel rereiva iviroviра rovua iava vao Gerasa taere-ia sovara-ia. 2 Oire
vosa uvuoa iava rereiva uva oiratoava aivaroivoiva, ira
tova urui iava kosiro viropa. Ro ira-ia oisoa toupaive
tugara. 3 Uva voa raga oisoa toupareve tova urui-ia.
Uva viapau oiso ra oiratoa vai uvuiro rera tuukesa voa
aue-ia sen iro vai. 4 Ari ita, vokiara rutu-ia oisoa rera
vavaearaaro tuuke ragapaive sen iroro-ia. Ora oaravu
oara-ia oisoa rera kokotoaro taki ragapaive, ovusa
vara rutu tokotokopareve. Viapau rutu irai uvuiparo ra
rera tuukereve rera tarai piesa. 5 Oire vo osa vokiara
rutu-ia aue-ia aviaviaroro ora vo vokiaroro uva oisoa
toupareve vo pukuiara ora vo tova uruiro. Ra gau-
pareve ora rera raga ora upopaoro vorarova varaua ia-
va aue-ia aveke ora tatupaoro.

6 ‡ Uva Jisas tuepaoro tauai ikaureva rerare taku vi-
rosa. 7 ‡† Oa iava rirovira oivepaoro oiso puraroepa,
"Apeisi vai ruipapauei ragaire vii Jisas? Pauto Ovi-
itoaaro ro oiso rutu viara-ia. Ragaipe. Vii arepaavoi vo
Pauto vaisiaro sovara-ia oiso, Opeita ragai tekipari."
8 Oiso puraroepa oiso-ia uvare Jisas rerare oiso pu-
raroepa, *"Oiratoa iava kosi virou eera vii tugarato."*
9 Oa iava Jisas rera akereva oiso, *"Irouto-a vii vaisiaro?"*
Uva rera tavireva, "Vaisia oaa Riro Irara, uvare riro irara
igei tugara." 10 Uva tuupavira oiso raga rera akepareva
oiso puraoro, "Opeita igei sigupari tauai vaire."

11 Uva oisoa koiepa tapatapa toupaive pukuia-ia vat-
uaro-ia. Oa oisoa aiopaive. 12 Uva Jisas akeiva oiso pu-
raoro, "Igei siguri ra koie kare sopaaro-ia rokoio."
13 Uva voea iava vasereva. Oa iava voea tugara kosia vi-
ropa vo koie kare-ia koatasa. Uvava koie kare ikauoro
varaaepa vaesia-ia ora vikisa rovu-ia. Oa iava kopiiaepa
uuko ovi sovara-ia. Voea rutu uvuiaro erao tuku
(2,000).

14 Uva koie tokipa irara toriiva vorarore uruiara-ia ora
uvarovu tapo tavitavipasa. Oa iava urioaepa aue keke-
sa vao oa purareva. 15 Uva urioaepa Jisas iare. Oa iava
rera kekeiva ira-ia oisoa toupaive riro irara tugara, osa
varo tuuava pauparoepa ora torevoko rugoo tapo. Oa
iava uririaepa. 16 Oire voea-a voeao oea ruvara-ia tu-
gara kosi piereva rera iava ro-ia, oea oearovupa
siposipopaiva vao iava, uvare oisoa tugara rera-ia
toupaive ora aue iava koie ragui. 17 Oire eva-a oa iava
Jisas aruiva, oiso ra uruia oaive iava avaro.

18 ⌗ Osa-a eisi osa iava koataroepa uvuoa-ia. Uva rera
ro ira-ia oisoa toupaive tugara ira ruipaparoepa oiso ra
rera sirova utuparo. 19 Uva Jisas rerare koruoro rera
tavireva oiso, *"Avau vore uruia oara ora sara irara oara
iare. Ra voea taviri aue iava siraoa oa-ia vo kovo pu-
rare Turaro vii-ia."* 20 Oire uva avaroepa vo uruiro iare
Dikapolis oa porearo oiso vaisipaiveira, Katai Tau
Uruiro. Uva voa vao iava tavitaviroepa riro kovo oa pu-
rareva Jisas rera-ia. Osa iava uruiara rutu tavetaveiva
va iava.

Vo Jisas Reito Oviivaaro Porete Piereva Ora Iriavu Ri-akova Iria Rera Varoaro-ia Pitueva
(Matyu 9:18-26; Luk 8:40-56)

21 Oa iava Jisas iviroroepa ovaratavu iare. Uva riro
irara ora guruaepa rera iare. Uva vo raga toureva uuko
ovi vatuaro. 22 Uva Jiu vaaro Reo Taisi Uvupa Kepa
tokipato urioroepa. Rera vaisiaro ro-ia, Jairas. Uva Jisas
kekeoro takuro viropa vo rera kokotoaro-ia rekuoro.
23 Oa iava oiso puraroepa rirovira rutu rera areoro,
"Kakaeva oaapa tutuu piepai ra kopiio. Vii arepaavoi ra
vavaea oara tovori oira-ia, ra va iava poreteo ora tooo
vorevira." 24 Oire uva Jisas rera sirova uturoepa. Uva
riro irara vaiterei sirova utuaepa. Oa iava tutututuu
piepaiva.

25 ⌗† Uva iriavu riakova iria-ia oisoa kekira koveparo
vokiara rutu-ia. Uva oisi raga toupaoro katai tau erao
(12) ivaro-ia tuguraopa vo upia purapaoro. 26 Uva riro
irara rutu iare oisoa ava ragapao, oiso ra oirapa vo ru-
varu purapaive, ra opesipe vo kopii. Uva oisoa voeapa
ora vori via pie ragapao. Vo ovusa vo kopii oirare
riropape rutu, ovusa ora apota pie ragapao. 27 Uva
Jisas iava uvueva, oa iava riro uvuru sovara-ia rera iare
koataopa, oiso ra oira porete piereve. Uva varoa vatu-
aro-ia pitueva vao rera vaaro. 28 Aue iava uvare oira ra-
ga oiso ora rugoopaopa, Vosa rera vaaro-ia pitua
varoa, ra vearora poreteoro. 29 Uva vo vokia-a eva ope-
siepa upia. Uva varaua sovoeva uvare varaaepa. 30 ⌗⌗
Oisi-a eisi osa iava varaua sovoreva Jisas oiso, Easi
iravu iare avai gorua ragai iava. Oa iava ora poreroepa
voeare oiso puraoro, *"Irou varoa-ia pituvoi?"* 31 Uva
rera voeaaro disaipel rera akeiva oiso, "E vo uvuruo vu-
rapari oea vii iare tutuu piepai. Uva apeisi iava oiso
akepari, Irouto ragai-ia piture?" 32 Oa iava voea vuravu-
rapareva oiso ra ro kekereve ira rera-ia piturevoi.

† *4:36 Mk 5:2, 21* †† *4:40 Mk 16:14* ‡ *5:6 Mt 4:9* ‡† *5:7 Ap 16:17; Hi 7:1*

‡‡ *5:18 Ap 16:39* ‡‡† *5:25 Lev 15:25* ‡‡‡ *5:30 Lu 5:17*

33 Osa riakova raga va vao ravaeva oa oira-ia kare-
keepa. Oa iava rikerikepaopa uriripaoro. Uva rekueva
rera kokotoaro-ia. Oa iava oiraopavira rera tavieva. 34 †
Uva Jisas oiso puraroepa oirare, *"Oviiva oaa. Vii vaaro
oirao piea vii porete pievoi ravotovira. Avau gavaurea-
ia, ari vearouei."*
35 Uva eisi puraparoepa ovusa Sinagog tokipato
voeaaro poua viropa oiso tavisa, "Vii oviivaaro kopiioi.
Uva uvuipau ra rerare koruu eera Tisato. Ra oirape iria
kopiioi." 36 Uva Jisas voea uvupaoro rera tavireva Sina-
gog tokipato oiso, *"Opeita uriripau. Ragai oirao pieri."*
37 Uva voeare koruroepa. Oa iava voea raga oureva
oiso-ia, Pita-a ro, ora Jems, ora Jon araokotoaaro Jems.
38 Uva karea viropa voa vo Jairus vo kepaaro-ia. Oa iava
gauara uvuiva. Uva voea kekereva vo ovusa sir-
aopaaepa gau iraopaoro rutu. 39 †† Uva Jisas
koataroepa. Oa iava voeare oiso puraroepa, *"Eake
iraopa gaupata? Ari o kakaeva viapau oiso kopiioi. Iria
uusipaoi."* 40 Oire uva rera agesipaiva rutu. Oa iava
voea kosi piereva. Uva aitetoarei ora kakaeva aakoaro
rera sirova utuaepa, ovusa koataroepa vo uva toupae-
va kakae kopii. 41 Oire oira vavaearo-ia pituoro vo reo
purareva, *"Talita kumi."* Oa porearo oiso purapai,
"Tavauruva, ragai vii tavipaa oiso ra toreu." 42 Oire uva
oira-a eira tavauruva vaviopavira raga toreopa voka
ovoisa. Oa iava oira-ia tavetave iraoiva rutu. Oira
uvuiaro riroaro aue-ia uvuipaoi katai tau erao (12)
ivaro. 43 Uva Jisas voea vosireva va iava vao-ia oa pu-
rareva oiso, *"Teapi irai uvureve oira iava. Oire ra aioa
vai vateta oirapa ra oai aioeve."*

Viapau Jisas-pa Oisoa Avivikepaave Vo-ia Nasaret-ia
(Matyu 13:53-58; Luk 4:16-30)

6 Uva Jisas voa kavureva vore rera vo taerearo rutu
iare. Oa iava rera sirova utuaepa rera voeaaro dis-
aipel. 2 ‡ Uva Sabat voki tuguraepa. Uva avaroepa
siposiposa vo Reo Taisi Uvupa Kepa-ia. Uva tavetave
iraopaiva rera vo siposipoaro uvupaoro. Osa iava oiso
puraaepa, "Ovu irao ro vo pitupituro ourevora? Iroutoa
vai rera vaterevora vo tarairo? Ora vao ravoto kovo, oa
purapare ora rera vavaearo-ia? 3 ‡† Easi viapau oiso
kepa paupato rera ro-ia Maria oviitoaaro, raa? Uvare
oiratoa raga-a ro-ia. Ari ita, araoko irara voeao Jems
vase ora Josis, ora Judas, ora Saimon, ora taataa ri-
akoaro vairo airoa vigei tapo toupaiveira." Uva rerare
kasipuaepa. 4 ‡‡ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *"Vosa
oearovu voeao ouruirovu raga iava, evoea-a oea profe-
tatoapa avivikepaaveira. Ari viapau oiso voeao rera vo
taerearo rutu-ia tou irara rerapa avivikepaaveira, ora
sara irara oaro, ora voeao oea vo aao vo kepaaro-ia
toupaiveira."* 5 Osa iava viapau uvuipa ra riropa ravo-
toro vai purapareve voa. Ari uvuipa ra vavaea raga
tovopareve voearovio-ia upiapa irara voea porete
piepaoro. 6 Uva Jisas tavetave iraopareva voea vo
vovouroaro-ia varao oirao pie asa vovouro. Vo osa
avaroepa siposiposa uruiara rutu-ia oirarapa.

Jisas Katai Tau Eraopa Disaipel Kovo Vateroepa
(Matyu 10:5-15; Luk 9:1-6)

7 ‡‡† Uva voea voeao katai tau erao (12) oeare keer-
aroepa. Oa iava voea arureva toatoa pievira. Uva voea-
pa gorua karoporeva auere ra va iava tugara kosi
piepaive. 8 Uva goruvira voea tavireva oiso, *"Teapi oar-
avu avu vai kaepatavere vokapaoro. Ari aue raga
tooroara vai. Viapau aue breteara vai ora oapara vai
ora moniara vai.* 9 Ari aue raga tasipara. Ora viapau
oiso ra vaiterei kuvupatoarei, ari kataitoa raga. 10 Vosa
ourui-ia kareta virora, uvuipatai ra koatata katai kepa
vai-ia. Evoa uva toupaoro uvuipatai ra oirara-ia
kovopata uruia sovara-ia. Oire voava visii rutu ita kosi-
ta viro ita ra avata. 11 Vosa ourui visiipa reasipape visii
uvu arapa, ra voa kavuta ora visii iava kokotoara iava
poupou tovetoveoro, voea vo kaureoroaro reesioro."
12 ‡‡ Uva avaaepa siposiposa oiso ra oearovu rutu iava
sopaura poreive. 13 § Uva riro irara rutu iava tugara
kosi piepaiva. Uva gorua ovoovopaoro korovo oviro
tovopaiva voeao-ia oea upiaarava toupaiva. Oa iava
porete ovoipaaepa.

Jon Baptais Kopiiroepa
(Matyu 14:1-12; Luk 3:19-20, 9:7-9)

14 Uva King Herot uvureva varao iava, uvare uvarovu
rutu Jisas vaisiaro virireva. Osa iava eisi oeavu oiso pu-
raaepa, "Easi pasi Jon Baptais vai-a eera, ira vorevira
tootooroi. Ira uvuipa ra evo kovoro ravoto kovoro pu-
rapareve ita." 15 §† Vo osa oearovu oiso purapaaepa,
"Easi Ilaija-a eera profetato." Osa oearovu oiso pura-
paaepa, "Profetatoa rutu-a eera oiso rera osa tuariri-
pato."
16 Oa iava Herot oiso puraroepa, "Easi Jon vai-a eera
ro ira tokoavora, ira vorevira toreroe." 17 §†† Vao iava
osa Herot voea arureva tuaririvi oiso ra rera rauive aue
Jon. Ra rera tuukeive vo tuukepa kepa auepa Herodias
riakovaaro Filip araokoto iria ita oureva Herot. Uva
Herodias aveave iraopaopa rirovira rerare, uvare Jon
Herot-re kasipuroepa oiso puraoro rerare, "Vuria pu-
rari ora vii araokotoaaro riakooro. Viapau oisi tore-
vokopapeira. Oa iava Herodias oiso ruipapaopa ra Jon
kopiiro. Uva viapau uvuipaopa. 20 Vo osa Herot
avivikeparoepa Jon-pa, uvare rera-ia taraiparoepa oiso,
Vearo vovouto ora vearo sopato. Oa iava vearovira
rera tokipareva. Oire vosa uvureva, oa iava ruru-
vutuepa rugooaro rerare. Oa iava oiso ruipaparoepa
ra rera rutu tuu pievira rera uvureve.
21 Uva pou piropa vo vuutao oa iava vo vokia kavau-
roepa Herot, ovokia-ia uvuiopa oiso ra oira vo ruipaaro
kosi pieeve. Uva vo vokia voeapa aioa purareva reipa
irara oaro, ora ami iava ofisa irara, ora oira vasi irara
vova Galili. 22 Oire uva koataopa Herodias oviivaaro
rekurekusa. Osa iava eisi Herot vearovira rutu oira vo
rekurekuaro tuereva ora voeao oea rera tapo pau-
paaepa. Uva reito king oira tavireva tavauruva, "Vosa

† *5:34 Je 2:16* †† *5:39 Jo 11:11* ‡ *6:2 Mt 4:23* ‡† *6:3 Mt 12:46, 11:6* ‡‡ *6:4 Jo 4:44*

‡‡† *6:7 Lu 10:1* ‡‡‡ *6:12 Mt 11:1* § *6:13 Je 5:14* §† *6:15 Mt 16:14* §†† *6:17-19 Lev 18:16, 20:21*

eakepa ruipapau, ra vii vatea va." 23 † Uva oiso puraroepa oirare reo ovoi puraoro, "Vao oa areri ragai ruvara-ia oa-ia uvuiparai ra viipa va vatea. Eagara vosa eake vatea ragai varaaro iava oara tokipaaveira, oara-ia pute piea vai rutu-ia uvuiparai ra vii vatea oai."

24 Oire uva va iava avaopa aakova akesa oiso, "Eake vai arepaa?" Uva aakova oira tavieva, "Ari Jon Baptais iava kukue." 25 Oa iava ikauvira rutu voreopa vore reito. Uva oiso puraopa, "Vao-ia oapa ruipaparai. Ra va vateri ragaipa Jon Baptais iava kukueva, ra rera kukuearo tovori aue-ia tauo vai." 26 Uva rerare sopaua vavataepa rutu, uvare viapau oiso uvuiparoepa ora rera vaaro reo ovoi gasireve, vao oa purareva oira uvuru osireiaro-ia. 27 Oa iava iravu arureva voeao iava viurupa irara rera voeaaro. Uva rera tavireva oiso ra Jon kukuearova urioro. Uva avaroepa rera tokosa tuukepa kepa-ia. 28 Uva vo kokova voreroepa tauo-ia. Oa iava vo kokoa vatereva oirapa tavauruva. Uva vo kokova avaopa aakova vatesa.

29 Uva disaipel irara voeao Jon voeaaro rera iava uvuoro urioaepa vo kopii ousa. Oa iava rera tovaiva vo tova urui.

Jisas Riro Irara Rutu Aio Piereva Vo Vavae Tuku Rutu (5,000)

(Matyu 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

30 Uva aposel irara vorevira kareaepa Jisas iare rera tavitavisa varao iava oara puraiva ora varao oara iava siposipoiva. 31 †† Uva oirara rutu ora voreripaaepa. Oa iava Jisas-pa ora rera voeaaro aposel viapau vuutaa vai toupaiva oiso ra oai-ia aioive. Eisi osa iava Jisas voea tavireva oiso puraoro, *"Oire irata ra vigei raga avavio uvavire kuvau tapi vai, ra voa reareata gare visivi."* 32 Oa iava ipaaepa uvuoa-ia. Oa iava rera tapo avaaepa uvavure kuvau tapi.

33 Uva riro irara rutu voea tueiva vo uva avaaepa. Oa iava taraiaepa voea-ia. Uva rovoaepa ikaupaoro vova atoiaro oaive. Osa iava Jisas-re vage rovopaoro voa poua viropa. 34 Oa iava Jisas vera uviroroepa rogaraua iare, vo osa riro irara rutu kekereva. Oa iava oiso voeapa siraoroepa, uvare oiso rutu paepa voeapa osa sipsip kare, voeao oea viapau tokipatoa vai. Oire uva Jisas rovoroepa voea siposipopaoro riroara rutu iava. 35 Uva ravireo rokosa aueparoepa, oa iava disaipel irara urioaepa rera iare rera tavisa oiso, "Voavi-a vo-ia kuvau tapi. Uva vokiei vigeire. 36 Voea aruri ra avaave uvaire ora ouruiroi iare, ra aioara vai voriive ora voeapa." 37 ‡ Oa iava voea tavireva oiso, *"Voea vateta aioara vai."* Uva rerare oiso puraaepa, "E apeisi-a, ruipapau ra vaova avaio vao-ia erao vovoto kina (K200) bret vorisa voeapa, eke?" 38 Uva voea akereva, *"Aa voviroa aue bret, oara epao visii ruvara-ia?"* Oire uva va iava rera taviiva oiso, "Easi vo vavaevi raga aue bret ora kataitoarei ataritoarei."

39 Uva voea tavireva oiso ra voea pau pieive isiso kouia. 40 Uva pauaepa guruvira roopavira. Oeavu aue-ia uvuipaaepa katai vovoto (100), ari oeavu aue-ia uvuipaaepa vo vavae tau (50). 41 Uva bret vavae oureva ora ataritoarei. Uva viara-ia vurareva vo vuvuiua vuurapa vaisi puraoro. Oa iava vara puteputereva. Uva vara vatereva disaipelpa, oiso ra voea roo pieive vara rutu-ia. 42 Oa iava voea oirara rutu aiooro vukuaepa. 43 ‡† Oa iava vara ururukoaro guruguruiva. Uva aue-ia uvuiepa katai tau erao (12) pekuri. 44 Voea uvuiaro voeao oirara raga ouvurua bret aioiva aue-ia uvuipaaepa vo vavae tuku (5,000) oirara.

Jisas Toko Rovu Ivara-ia Vokareva

(Matyu 14:22-23; Jon 6:15-21)

45 ‡‡ Uva Jisas voea disaipel aru ovoireva uvuoa iare, oiso ra iraave eisire Betsaida iare voea iava vaseoro oirara. 46 Oa iava voeava tavariooro varirisa iparoepa pukuia-ia. 47 Uva vokiepa rerare osa uvuoa touvira vokapaiva toko rovu vuutaro-ia, vo osa Jisas raga touvira vo pukuia-ia toupareva. 48 ‡‡† Uva voea tuereva Jisas osa ora takau piepaaepa tuaapaoro kiuvu iare. Oa iava voea iare vokipaua rutu vokiroepa vo osa ravireo kae viro asavira toureva. Uva avaroepa vo toko rovu ivara-ia vokapaoro voeava aivarosa. 49 Uva rera siituepaiva osa uuko rovu ivara-ia vokapaoro urioroepa. Uva oiso keapaaepa, Rera urauraaro. Uva rerapa uriripaaepa gaupaoro. 50 ‡‡‡ Vao iava uvare rera vurapaoro rirovira rutu uriri iraopaaepa. Oa iava voeare reoroepa oiso puraoro, *"Ora tape pieta. Opeita uriri ragapata. Easi, ragai-a vao,"* osa puraroepa Jisas voeare. 51 Uva vo osa iparoepa uvuoa-ia, uva kiuvu opesiroepa. Osa-a eisi osa iava rera-ia tavetave iraopaiva. 52 Ari ita, uvare viapau roroiopaaepa vo kovo-ia oa purareva bret-ia. Osa iava eisi rera eveiivori rera vo goruaro iavirava. Ari voeare vavagisivira raga toupaiva rugooara.

Upiapa Irara Porete Piereva Jisas Genesaret-ia

(Matyu 14:34-36)

53 § Uva iviroaepa. Oa iava veraa viropa vo Genesaret urui-ia. Oire uvuoa tuuiva vo toko rovu vatuaro-ia. 54 Uva vera uviroaepa, oa iava rera evei ovoiiva. 55 Uva tariripaaepa voraro rutu upiapa irara kaepaoro rakorako ururo-ia rera iare. Uva ouruirovu iava uriopaaepa Jisas iava uvupaoro vore uva toupareva. 56 §† Oire oa iava Jisas uvarovure oisoa avaparo garepa uruirovu iare ora riropa uruiro. Uva oisoa upiapa irara tovopaive vo uupa tapiro. Uva rera arepaiva oiso ra varoa vatuaro-ia pitupaive ra porete ovoipaave. Oa iava va-ia pitupaiva, uva porete ovoipaaepa voea rutu.

Pauto Vaaro Reo Taisi Oisoa Voea Aao Iraraaro Vo Taviaro-ia Putepaive

(Matyu 15:1-9)

7 Uva Farisi rera ruvara-ia ora guruaepa ora Reo Taisi-ia tarai irara, oea vova urioaepa Jerusalem-ia. 2 §†† Oa iava eva disaipel irara tueiva rera voeaaro osa aiopaiva vavae sisu asavira raga, vo pitupituo Farisi

† *6:23 Est 5:3, 6, 7:2* †† *6:31 Mk 3:20* ‡ *6:37 2 Kin 4:42-44* ‡† *6:43 Mk 8:14-21* ‡‡ *6:45 Mk 8:22* ‡‡† *6:48 Mt 13:35, 24:43* ‡‡‡ *6:50 Mt 9:2* § *6:53 Jo 6:24-25* §† *6:56 Mt 9:20* §†† *7:2 Lu 11:38*

vaaro gasipaoro. 3 Uva Farisi-pa irara ora Jiu-pa irara
vo pitupituaro-a vao-ia vosa viapau vavaeara sisu
rovoive, ra viapau uvuipaai ra aioive. Aue iava aao irara
vo siposipoaro oisoa sirova utupaave. 4 Ora vosa
aivaropa tapirova kareave, ra viapau vavae sisuave, ra
ita viapau aioive ita. Uvare vo pitupituro rutu-a varao
voea aao iraraaro varaaro oisi, vao kap sisupa, ari vao
pitoka sisupa, ora tauoara varao oara oisoa purapaive
bras-ia. 5 Uva Farisi ora Reo Taisi-ia tarai irara rera akei-
va oiso, "Uva apeisi iava vii voeaaro disaipel viapau
vigei aao iraraaro vo pitupituroaro sirova utupaai? Uva
viapau vavae sisuai, oa iava aioivoi." 6 † Uva Jisas
voeare oiso puraroepa, *"Oiraoei ravaa reo vao profeta-
to Aisaia oa-ia torevokovira rutu visii reesioro va riga-
toreva riro rataratаa vovou irara visii.*
*'Voea rutu raga vaisiaro kae pie ragapai gisipoara ra-
ga iava, osa voea sopaaro tauaipai rutu ra-
gaipa.*7 Oirara raga vo siposipoaro iava
siposipopaiveira, ra oiso purapaave, Va vao-ia Pauto
vo reoaro. Eisi osa iava ragaipa akukuvira rutu lotu ra-
gapaaveira.'
*Eisi osa puraroepa Aisaia.*8 Oa ita kavutava Pauto
vaaro Reo Taisi oirato raga vo siposipoaro sirova utu-
pasa."
9 Uva voea tavireva, *"Pauto vaaro Reo Taisi gasi
iraopatavoi, oisore ra ora visii vo pitupituaro raga
tokipata.*10 †† Uvuta! Moses oiso puraroepa,
*'Aako oarapa ora avivikepau ora aiteara. Ari ro ira
aitetoarei takaupareve, eera-a ira kopii pieivere
oearovu.'*
11 *Vo osa visii oiso purapataveira, Aako ora aite via-
pau uvuiparai ra vei vatea varao, uvare Pautoa-pa vara
rutu vate rovoavora.*13 Vosa oisi piepata eisi, oire eva-a
oa-ia Pauto vaaro Reo Taisi akaipa piepataveira visii vo
pitupituroaro rigapaoro oearovu iare. Uva riroara rutu-
a oara purapataveira."

Varao Iava Toupai Oara Sopaura Vuri Piepaiveira
(Matyu 15:10-20)

14 Uva Jisas voeare keeraroepa ita. Oa iava voeare
oiso puraroepa, *"Visii rutu uvuta! Ra roroiota vao-
ia.*15 Viapau oiso vao oa aiopare oirato oa rera sopaaro
vuri piepaivoi, ari vao-a oa rera sopaaro iava kosipa
piroi. Evara-a oara oirato vuri piepaivoi. 16 [Vosa irai-ia
kokitoa vai karuvira toupareve, vearopai ra va uvureve,
uvare uvupatoa ita kokito.]"
17 ‡ Uva koataroepa kepa-ia oirara rutu arova ratau.
Oa iava voa disaipel rera voeaaro rera akeiva vao iava
ruu reo. 18 Oa iava voeare oiso puraroepa. *"E viapau
taraia vaiei visii-ia oiso osa evoea oearovu? Uva viapau
vara eveipatavoi varao oirato sopaaro-ia ora kiupai.
Uva viapau rera vuri piepaivoi.*19 ‡† Ari ita, aue iava
uvare viapau ora kiupai sopaua-ia, ari vo raga sare-ia.
Ra vorevira vusive." Uva vo reo-a vao oa-ia aioara ru-
ture oiso puraroepa, *"Vearoara varao aioara rutu
aiopasa."* 20 Uva va-a vao oa iava oiso puraroepa, *"Ari
vaoa-ia vuri vovou oa oiratoa iava kosipapi oa rera vuri
piepai.*21 Ari ita, vo vuri rugooro-a varao oara kosipapi
oirato sopaaro iava vuri rugorugooro oiso-ia, otopa
pitupituro, kaviru, oira upo, riako riirii, 22 ⌗ Oearovu
vaaro riirii, vuri vovou, keakea reoro, getegete,
*roruoru, reo toga, egaega, ora kokoropa
vovou.*23 Evara rutu oara kosipa piroveira visii sopaaro
iava oara oirara vuri piepaivoi."

O-ia Finisia-pava Iria Jisas Oirao Pieva Rutu
(Matyu 15:21-28)

24 ⌗† Uva evoava ita toparo viropa Jisas aue iare
avaoro Taia-ia. Uva voa okepavu-ia voea asavira
koataroepa. Ari ita, viapau oiso uvuiparoepa ra tou ra-
gareve rera raga. 25 Oa iava vo voki raga-ia eva iriavu
rera iava uvuoro rera iare urioopa, iria oisoa oviivaaro-
ia tugara toupaive. Oa iava rera kokotoaro-ia Jisas
rekueva. 26 Oire uva osaravu raga iava oira, vo sarao
vo-ia Finisia oea oisoa Siria taere-ia toupaive. Iria Jisas
areeva oisore ra tugara kosi piereve oviiva iava. 27 Uva
oiso oira tavireva, *"Kakae vure aio pie rovopai. Viapau
oiso vearopai ra kakae vure vo kuroroaro aio kuroro
oupe vara vikisa kaakau karepa."*
28 "Oiraopavira ita Turaro," osa puraopa riakova,
"Uvare kaakau kare uvuipaai ururukoara raga aiopasa
varao oara kovepapeira vova tebol iava kakae vure
vaaro."
29 Oa iava Jisas oiso oirare puraroepa, *"Kareu ari tu-
garato kosirovi oviiva oara iava, uvare vearo reo pu-
rari."* 30 Uva pouo viropa oira vo kepaaro-ia. Oa iava
oviiva kekeeva urua ivara-ia uusivira, vo uvare tugara-
to oira iava kosiro viropa.

Jisas Uvagito Vaaruuto Vearo Piereva
(Matyu 15:29-31)

31 Oire va-a eva oa iava vorevira virireva Taia taere ia-
va vore Saidon-ia putesa aue iare Galili Rovu. Ora aue-
ia tapo putereva Katai Tau Uruiro-ia, Dekapolis. 32 ⌗‡
Uva iravuva urioaepa uvagito vaaruuto. Oa iava Jisas
areiva oiso ra rera-ia vavaea tovoreve. 33 § Oa iava voea
arova rerava avaroepa kuvau tapire. Uva voa sipareo
tovoreva rera kokiaro-ia ora ruiroepa. Oa iava aia ita
arevuotoa-ia pitureva. 34 Uva vuvuiua-ia vurareva. Uva
vovou iparoepa rerare oiso puraoro, *"Efata."* Oiso ra-
gavira oa porearo toupai, *"Auero rutu karu piroi."* 35 §†
Uva karu ovoiro viropa kokito rerare, osa arevuoto
tapo vase ovoireva. Osa-a eisi osa iava torevokovira
reo ovoiroepa. 36 §†† Uva Jisas riro goruvira rutu voea
vosi ragareva va iava vao oiso ra viapau iraipa taviave.
Ari ita, riro goruvira rutu voea vosi ragapareva vo osa
ora gorupaaepa rutu va iava vao siposipopaoro. 37 Uva
tavetaveiva rutu oiso purapaoro, "Avoeao, vearoa rutu
purarevo ro-ia voeao uvagi irara oea uvu piepaoro, ora
vaaruu irara reoreo pierevo," eisa osa purapaaepa.

† *7:6 Ais 29:13* †† *7:10 Eks 20:12; Diu 5:16; Lev 20:9* ‡ *7:17 Mk 9:28* ‡† *7:19 Ro 14:1-12; Kl 2:16*

‡‡ *7:22 Mt 6:23* ‡‡† *7:24 Mt 11:21* ‡‡‡ *7:32 Mk 5:23* § *7:33 Mk 8:23* §† *7:35 Ais 35:5-6* §†† *7:36 Mk 1:44, 5:43*

Jisas Vo Resura Tuku Rutu (4,000) Aio Piereva
(Matyu 15:32-39)

8 Uva vo vokia-a vao oa-ia riro uvuru toupaiva. Via-
pau aioa vai voeapa. Uva voeare keeraroepa rera
voeaaro disaipel voea tavisa oiso, 2 † *"Siraoparai
voeaopa uvare vo peva-ia voki touivo vigei tapo. Uva
viapau aiopaivo.* 3 Vosa voeare koruvio, ra voreave vo-
rarore ora voea vo uruiroaro. Ra raveraveave vo
raivaaro, uvare oearovu riro kaekae tapirova uri-
opaaerao." 4 Oa iava disaipel rera akeiva oiso, "Uva ovu
vai voea aio piepai. Ari raaka tapi raga-a vo." 5 †† Eisi
osa iava oiso voea akereva, *"Ovirovua bret oa epao
visii ruvara-ia?"* Oa iava oiso puraaepa, "Ari erao
vatara."
6 Uva voea pau piereva vo rasito. Oa iava aue oureva
erao vatara (7) bret. Uva vara-ia vearo vaisi purareva
vara puteputeoro. Osa iava vara vatereva rera
voeaaropa disaipel, oiso ra voea vatevateive taru. 7 ‡
Uva toupaiva atari kare gare karevi raga. Uva vo kare-
ia ita aia vearo vaisi purareva. Oa iava voea tavireva
oiso, *"Voea vateta atari kare."* 8 Uva voea aioivoiva,
vukuaepa. Oa iava ururukoara guruiva erao vatara
pekuri agasi pieoro vara-ia. 9 Uva voea rutu uvuiaro-a
voea oiso toupaiva, vo resura tuku (4,000). 10 Oa iava
voeare koruroepa. Uva rera tapo voeava tavari ovoioro
uvuoa-ia ipa ovoiroepa ora disaipel irara tapo vore
avasa vo Dalmanuta taere.

Vo Oearovu Jisas Arepaiva Oiso Ra Ravotoara Vai Kekeive
(Matyu 16:1-4; Luk 12:54-56)

11 ‡‡ Uva Farisi-pa irara urioaepa rera akesa oiso,
"Ruipapaiei ra ravotoa vai purari vo goruo kareke
pieoro vuvuiua iava." Oisi-a eisi osa kokarapaaepa.
12 Oa iava Jisas-re sopaua vavataepa. Osa iava oiso pu-
raroepa, *"Eake vaire voeao vo vuutao iavapa irara
ravoto arepaai? Oiraopavira rutu oiso visii tavipaavoi,
Viapau rutu uvuiparai ra ora ragai vo ravotoaro vituaro
kareke piepaa visiipa."* 13 Oa iava voea arova voa kae vi-
roroepa uvuoa iare. Uva avaroepa ivirosa ovaratavu
iare.

Jisas Ovoovoa Purareva Yis-ia Vao Farisi-pa Irara Ora Herot
(Matyu 16:5-12)

14 Uva disaipel ovauaepa auere bret ora voeapa osa
kataiavi raga toupaiva vo uvuoa. 15 ‡‡ Osa-a eisi osa ia-
va Jisas voeare oiso puraroepa ovoovovira, *"Vaopa yis
vatatopopatai Farisi-pa irara vaaro ora ro Herot."*
16 Uva oiso puraaepa ora voea raga, "Aue iava ita oiso
vigei tavirevoi, uvare viapau bretea vaiei." 17 ‡‡† Uva
Jisas vo reo sovoreva, oa iava oiso puraroepa, *"Apeisi
iava eisi ora reopatai oiso, Viapau vigei bretea vaiei? E
viapau sovopata ora viapau taraipatai? E sopaura oav-
isii vavagisipai?* 18 ‡‡‡ Ari ita, osireiara oavisii epao, uva
viapau vara iava vurapataveira. Ora kokiara oavisii, uva
viapau vara iava uvupataveira. E viapau vaore ru-
goopatai oa-ia vo vavae tukupa (5,000) vo *vavaea bret
puteputeavora. Uva ovirovua pekuri oara agasi pieta-
vora?"* Oa iava rerare oiso puraaepa, "Katai tau erao
(12) aue pekuri." 20 Eisi osa iava voeare oiso puraroepa,
*"Ari ita, ovokivu-ia resura tuku (4,000) vao aioivora
erao vatara bret. Uva ovirovua aue pekuri oa agasi
pietavora aue-ia bret ururukoro?"* Oa iava oiso pu-
raaepa, "Erao vatara." 21 § Osa iava eisi voea akereva
oiso, *"E touvira vo kovo vituaro iava taraitavere vao-ia,
raa?"*

Jisas Voosito Vura Piereva Betsaida-ia

22 §† Uva Betsaida urui-ia poua viropa. Oa iava iravu
sipoiva rera iare voosito. Uva Jisas arepaiva oiso ra
rera-ia pitureve. 23 §†† Oa iava Jisas rera vavaearo-ia
pituoro rerava kosiro viropa uruia iava. Uva Jisas rera
osireiaro-ia ruiroiva, rera-ia vavaearei tovoreva. Oa ia-
va oiso rera akereva, *"E oavu avu vai vurapari?"* 24 Uva
voosito vurareva viara-ia oiso puraoro, "Ari ita, oirara
siituepaavoi oea vokapaivoi. Uva voeapa oisi pai
evaoara oara vokapaivoi." 25 Uva Jisas vorerivira ora
rera iava vavaearei rera-ia ita tovoreva. Oa iava rera ro
voosito tuupavira vurareva. Uva porete ovoiroepa ro-
roiovira vuravura ovoioro. 26 §‡ Osa iava eisi Jisas rera
aruoro oiso puraroepa, *"Kareu vii vo kepaaro iare. Ra
opeita vo uruio iare vorevira voreu."*

Pita Jisas Vaisireva Oiso, Krais
(Matyu 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 §†† Uva Jisas avaroepa rera voeaaro tapo disaipel vo
urio iare vo Sisaria voa raga Filipai. Uva voare ava-
paoro voea akereva oiso, *"Apeisi oirara ragai vaisi-
paiveira?"* 28 Uva oiso rera taviiva, "Ari oearovu oiso pu-
rapaaveira, Jon Baptais eera, osa oearovu oiso pura-
paave, Ilaija eera ro profetato. Ari oearovu oiso pura-
paaveira, Vii iravu voea iava profet irara." 29 §† Oa iava
voea akereva, *"Ari apeisi visii raga ragai vaisipata?"* Oa
iava Pita oiso puraroepa, "Ari vii-a Krais ro Ropoto vi-
igoa arureva Pauto vore." 30 Uva voea vosireva oiso,
"Opeita eisi ragai iava oearoipa tavipatavere."

Ravaavira Voeapa Tavitaviroepa Ora Rera Vaaro Iava Kopiia Jisas
(Matyu 16:21-28; Luk 9:22-27)

31 Va vao isivaaro iava voea siposipooro rovoroepa
ora rera iava oiso, *"Oirato Oviitoaaro riroara siitokaara
ourevere. Irare isivaavere taru oira vasi irara, ora pris
irara voeao reipa irara, ora Reo Taisi-ia tarai irara, ora
rera upoivere. Ra vo peva pie voki-ia torero vorevira."*
32 §‡ Uva poeravira eisi voea tavirevoiva, Pita rera-ia
pituoro Jisas oureva rera tape piesa oiso puraoro,
"Opeita oiso purapau." 33 Uva voeao disaipel vurasa
ora poreroepa. Osa iava Pita vo rugooaro tore-

† *8:2 Mt 9:36* †† *8:5 Mk 6:38* ‡ *8:7 Mt 14:19* ‡† *8:11 Mt 12:38-39; Jo 6:30* ‡‡ *8:15 Lu 12:1* ‡‡† *8:17 Ais 6:9-10* ‡‡‡ *8:18-19 Jo 6:13* § *8:21 Mk 6:52* §† *8:22 Mt 11:21* §†† *8:23 Mk 7:33* §‡ *8:26 Mt 8:4* §‡† *8:27 Jo 6:66-69* §† *8:29 Jo 6:69, 11:27* §‡ *8:32 Jo 18:20*

vokopasa oiso puraroepa, *“Seten, ragai isivaaro-ia ora tovou. Viapau rutu rugoopauei Pauto varaarore. Ari varao ragare rugoopau oirato varaaro,”* osa puraroepa Jisas.

34 † Oa iava oirara ruture keeraroepa ora disaipel irara ora rera iare. Uva voeare oiso puraroepa, *“Vosa ro ira vovouparo ra ragai sirova uturo, oire ra ora rera iava vaisia vara pie rovoreve. Oa iava uvuipa ra ora rerapa vavata siitoka kaereve, oiso osa vao evao parikou ragai sirova utupaoro vokiara rutu-ia.*35 Ari ro ira tootooa virivaripareve, oava eva opesiroverea tootooaro. Ari ro ira tootooaro vatereve vo oearovupa ragai vo ruipaaro sirova utupaoro ora vao iava Vearo Siposipo eera-a ira tootooaro tapo virivariavere taru. 36 Aa vao-a vearoa oa oureverea oirato vo rasio-ia, vo rara auero rutu varao vo rasio iava oureve, ovusa tootooa oaro rutu viki ragapareve? 37 Uva eake vai oureverea vorevira tootooaro-ia tavariovira? 38 †† Ro ira ragaipa ariiro ora ragai siposipoaropa tapo vo oearovu osireiaro-ia voeao iava riro otopa irara ora voea vuri vovou irara, irapa ita eera utupaua Oirato Oviitoaaro ariiroverea vo vokio-ia oa-ia voreraverea vo Aiteto vaarova keraria, ora voeao tapo tugoropa irara ensel irara.”

9 ‡ Uva Jisas voea tavireva oiso, *“Oiraopavira visii tavipaavoi, Oearovuei visii iava oea toupai vo-ia oea kopii asavira toupaoro Pauto vo Saraaro keke rovopaivere, vo osa goruvira karekepe.”*

Jisas Iava Varaua Sisikorevira Karekeepa
(Matyu 17:1-13; Luk 9:28-36)

2 ‡† Uva katai vatara vokiro putevoiva, Jisas Pita vase tapo iparoepa ora Jems ora Jon pukuia iare riro pukui vo uva varaua rera iava ora tavarioepa. 3 Varoara tapo oara sisikoreva. Uva viapau oiso irai vo rasio iava ra oisi eisi sisikoreve osa evara varoara. 4 Uva Ilaija vaio ora Moses ora karekesiepa. Uva vaiterei siituepaiva ovusa Jisas tapo ora reopasiepa. 5 Oa iava Pita Jisas-re oiso puraroepa, “Tisa, vo toupai vearovira. Uva igei uvuipaiei ra kepa peva vai pauio oiso, viipa okepai, ari Moses okepai, ari Ilaija okepai aue guruva keparo vai.” 6 Oisi-a eisi osa pura ragaroepa Pita uvare rirovira rutu uririparoepa. Oa-a eva oa iava viapau vearovira rutu reoroepa. 7 ‡‡ Uva rukuta voea ruueva, osa oavu reo guruko karekeepa rukuta sovara-ia, oa-ia oiso puraroepa Pauto, “Eera rutu ragai Oviitoaaro ira kaviko iraopaaveira rutu. Ira uvu iraopata.” 8 Osa iava ora vura ragapaaepa. Uva viapau oiso iravu avu vai kekepaiva, ari Jisas raga.

9 Uva vo osa varapaaepa pukui iava, uva Jisas voea vosipareva oiso ra viapau oearoi tavipaivere vao iava oa kekeivoi. Ari vo raga osa Oirato Oviitoaaro tore rovorovere kopii tapi iava. Uva oisi-a eisi osa ora rera raga iava voea tavireva. 10 Uva vo tavi uvu ovoiiva, oiso ragavira ora akepaaepa, Eake rutu-a torea vituaro porearo? 11 ‡‡† Oa iava rera akeiva oiso puraoro, “Uva ari eakere Reo Taisi-ia tarai irara oiso purapaaveira, Ilaija ira urio rovorovere?” 12 ‡‡‡ Osa-a eisi osa iava voea tavireva oiso, *“Oiraopavira ita oiso osa ragaipa iraro-vere Ilaija, ira auero rutu torevokoreve. Ari apeisi vo rigato oa oiso purapapeira, Ro-ia Oirato Oviitoaaro ira taru siitoka oureverea, ora rera akaipa piepaiverea?*13 Ari ita, visii tavipaavoi oiso, Ilaija ira urioroera voviri. Uva oirara oisoa ora voea raga vo ruiparoaro sirova oisoa utupaave. Eisi osa vara sirova utuaiva, opitupiturovu rutu puraiva rera-ia oiso osa Tugoropa Vuku purapai.”

Jisas Viovokotoa Iava Tugarato Kosi Piereva
(Matyu 17:14-21; Luk 9:37-43)

14 Oire uva vo peva evoea disaipel iare poua viropa. Uva voa riro irara rutu oirara kekeiva osa voa ora gurupaaepa voeao tapo Reo Taisi-ia tarai irara, oea disaipel irara tapo ora reopaaepa ora kaureopaoro. 15 § Oa iava voea rutu Jisas kekeiva rera-ia tavetavepaoro. Uva ikauiva rerava ora reosa. 16 Uva voea disaipel akereva Jisas, *“Eake-ia evoea tapo ora reopaoro voeava ora kaureopatai?”*

17 Uva iravu voea iava Jisas iare urioroepa. Oa iava rerare osa puraroepa, “Tisa, ragai oviitoaaro vaaruuto ira vaaruu piepareveira vurito tugarato. Irava uriorai vii iare. 18 Ovuutarovu rutu-ia vurito tugarato rera-ia goruvira rutu pitupaoro rera-ia vikipareveira rasiuaarore. Oa iava ruiruisoara karekepapeira rera gisipoaro-ia, ora tapo vo osa ora rera iava reuriara aiopareveira. Vo osa ora rera iava varaua rutu tuukaupe. Uva eva-a oare vii voeaaro ake ragaavora disaipel. Uva viapau oiso uvuipaaerao ra rera kosi pieive tugarato.”

19 Uva Jisas vo reo uvurevoiva, voeare oiso puraroepa, *“Avoeao! Visii vao-ia visiigoa viapau oirao pie vovou vai toupai. Ovirovuro-ia vuuta uvuiparai ra visii tapo toupaa. Ora ovirovuro-ia vuuta uvuiparai ra visii ateate piepaoro ragai eisi piepata? Viovokotoava uriota eera ragai iare.”* 20 §† Uva rera iare rerava avaaepa. Uva Jisas vurareva tugarato, oa iava kakaeto tuutuusi piereva. Oa iava koveroepa rasiuaaro vereverekooro ruiruisopa akutaoro.

21 Uva Jisas aiteto akereva oiso, *“Ovirovua voki oa-ia oiso tourevora?”* 22 Oa iava Jisas tavireva aiteto oiso, “Ari ita, riroara rutu vokiara oara-ia oisi raga rovoroepa, osa rera tovopareveira tugarato eto kasiroia ora vo uuko oviro-ia, oiso ra rera kopii piereve. E uvuipauei oavu avu vai purasa ra vegeivipa siraou vegei tauvasa?” 23 §†† Eisi osa iava oiso Jisas rera akereva, *“Eakere eisi purauei oiso, E uvuipau? Ari ita, ro ira oirao piepareve rutu, irapa uvuipa ra oaravu rutu oiraopape rerapa.”* 24 Uva aiteto rirovira gauoro oiso puraroepa, “Ragai oirao pie iraopaaveira. Uva oiso ruipaparai ra ragai vo oirao piearo vao-ia riro pieri.” 25 Uva Jisas uvurua kekereva osa ora guru ovoiaepa. Oa iava tugaratoare oiso puraroepa, *“Vii tugarato vaaruuto uvagito, viire goruvira reoparai ra kosiu viro*

† *8:34 Mt 10:38; Lu 14:27* †† *8:38 Mk 13:26* ‡ *9:1 Mt 24:30; Lu 22:18* ‡† *9:2 Mk 5:37* ‡‡ *9:7 Mk 1:11; 2 Pi 1:17-18*

‡‡† *9:11 Mt 11:14* ‡‡‡ *9:12 Sam 22:6; Fl 2:7* § *9:15 Mk 14:33* §† *9:20 Mk 1:26* §†† *9:23 Mk 11:23; Lu 17:6; Jo 11:40*

rera varaua iava. Ra opeita vorevira ita voreu rera iava varaua iare." 26 Oa iava oiveroepa tugarato kakaeto rirovira tuutuusi pieoro. Oire uva rera iava ovoivira kosi ovoiro viropa. Uva oiso paepa kopiito kakaeto. Oa iava oearovu oiso purapaaepa, "Kakaeto kopii ovoiroi." 27 Eisi osa iava Jisas rera vavaearo-ia pitureva rera tore piesa. Oa iava tore ovoiroepa rera ita.

28 Uva Jisas koataparoepa osa oiso rera akepaiva disaipel, "Eake rutu vituaro iava viapau uvuipaierao tugara verapasa?" 29 Uva voea tavireva, *"Viapau oiso oavu avu vai-a oa uvuipai. Ari variria raga-ia."*

Jisas Vorevira Voea Tavireva Ita Ora Rera Vaaro Iava Kopiia

(Matyu 17:22-23; Luk 9:43-45)

30 Oire uva evo urui kavuiva, oa iava Galili-ia puteoro avaaepa. Uva oiso rugooparoepa, Teapi vo voka-ia taraiave oearoi, 31 † uvare rera voeaaro raga disaipel ora rera iava siposiposa ruipaparoepa. Uva voeare oiso puraroepa, *"Iravu Oirato Oviitoaaro kosi pierevere oirara vavaearo iare, oiso ra rera upoive. Vosa kopiirovere, ra torerovere ita vorevira vo pevapa voki-ia."* 32 †† Uva viapau roroiopaaepa vo siposipo-ia. Oa iava rerapa uriripaaepa rera ake arapa va iava.

Irouto-a Rutu Rovopato Oirara Rutu Iava?

(Matyu 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Uva Kapaneam-ia poua viropa. Oa iava koata ovoiroepa kepa-ia. Uva voa disaipel akepareva, *"Eake-ia ora reopatae eisi raivaaro?"* 34 ‡ Uva viapau reopaaepa, uvare ora reopaoro vokapaiva vo raivaaro vao-ia oiso, Irou vai oiso rovope voeapa. 35 ‡† Uva Jisas pauroepa katai tau eraore (12) keeraoro disaipel. Oa iava oiso voea tavireva, *"Vosa irai ira vovouparo ra ita ira pievira rutu ora tovoro, eera-a ira oirara rutupa kovorevere oiso osa ovoiokuto akaipato."* 36 Oa iava iravu oureva kakaeto rera tore piesa voea vuutaaro-ia. Uva rera kaverukooro rera-ia pitureva oiso puraoro voeare, 37 ‡‡ *"Oire vosa irai tauvareve kakaetoa vai vo ragai vaisiaro-ia, ira ita-a eera ira ragai tauvapare. Uva viapau oiso ragai raga, ari ro tapo ira ragai siporeva."*

Ro Ira Viapau Vigeiva Keriparo Ira Vigeiva Tavosivira Toupare

(Luk 9:49-50)

38 ‡‡† Uva Jon rera tavireva oiso puraoro, "Tisa, iravu kekeiovora ira vuri tugararo kosi pieparevorao vii vaisiaro-ia. Uva rerare koruierao uvare viapau oiso vigei iava rera-a." 39 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Opeita rerare korupata. Vosa irai vao ravoto kovo puraparevo vo ragai vaisiaro sovara-ia, oire ra viapau rutu oiso ra ragai takaupareve.*40 Ari ro ira viapau vigeiva keriparo, ira-a eera vigeiva tavosivira toupare. 41 ‡‡‡ Oiraopavira visii tavipaavoi. Vosa irouto voeao iava ragai voeaaro iravivu vatereve uukoa vai rera ukaio piepaoro, aue iava uvare ragai vaisiaro-ia Krais kovopareveira ira vo vorio ou iraoreverea taru Pauto ruvara-ia.

Vo Kokara Toupai Auere Vuri Vovou Purapasa

(Matyu 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 *"Vosa iroutoa vai vo kakaeo kove piereve ragai-ia kavusa okakaea ragai oirao piepaiveira, uva ita vearopai vosa oiso vo vovou purasa aueparo, oire voea rutu rera-ia rirova vai aveke vai kotoive iriai tuuoro rera okoearo-ia rera roko piesa riku rovu-ia.*43 § Ari vosa vii iava vavaea raga vii kove pieive vore vuria, oire vo vavae tokori. Oa iava vearopai ra vava avau vao katai vavaea vore uva tootooa viapau opesipape. Oa iava viapau oiso avauverea vore opesipa tapi eto kasi-ia vo vavaerei *rutuva.*44 [Vo uva aviko kare viapau opesipaave varaura aiopaoro, ora viapau rokopaive eto kasi voava.] 45 Ari vosa vii iava kokoto vii kove pieve vuria purasa, ra va poturi. Oa iava vearopai ra katai kokotova avau vore uva tootooa viapau opesipape. Oa iava viapau vii vikiiverea vore opesipa tapi vo eto kasi-ia. 46 [Vo uva aviko kare viapau opesipaave varaura aiopaoro, ora viapau rokopaive eto kasi voava.] 47 Ari vosa iravu vii iava osireito vii kove piereve vuria purasa, oire vearopai ra rera tateri. Oa iava vearopai ra kataitoava koatau vo Pauto vo Saraaro sovara-ia. Oa iava viapau vii vikiiverea vore opesipa tapi eto kasi-ia. 48 §† Vo uva aviko kare viapau opesipaave varaura aiopaoro, ora viapau rokopaive eto kasi voava.

49 §†† *"Oire uva oirara rutu ruuverea eto kasi oiso osa aioara ruupaiveira avakara vara vearo piepaoro.*50 §‡ Vearoa rutu avaka aioara vearo piepa. Ari vosa opesipe sipeia va iava, ra apeisi ragavira vorevira va sipei pieta ita. Oire oisi ita toupata visii vao-ia oiso osa avaka sipei vuutaaro. Osa ragavira ora vovou oavisii tokita kavevira visii rutu vearoa puraoro oiso osa avaka (sol)."

Jisas Siposiporeva Aue Iava Ora Oupa Pitupitu

(Matyu 19:1-12; Luk 16:18)

10 Jisas vo uruio kavuoro avaroepa Judia taere iare. Oa iava uukova Jodan-ia iviroreva. Uva riro irara vorevira voreaepa rera iare, oa iava voea rutu siposiporeva, uvare rera vo pitupituaro-a oirara rutu siposiposa.

2 Uva Farisi-pa irara urioaepa rera-ia kokarasa oiso puraoro, "E vearopai oiso-ia vao-ia Reo Taisi, vosa iravu vatuava vaiaro kavu ovoireve?" 3 Oire uva voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *"Ari aa vo reo goru reo vatereva Moses visiipa?"* 4 §‡† Oa iava rera aatoiva oiso puraoro, "Moses oiso puraroepa, Uvuipai vosa riakova kavuoro oavu rigatoreve reo ovoi, ra va-ia oira sigureve." 5 Oa iava Jisas oiso voea tavireva, *"Ari ita, riro kaureo vovou irara visii, oa iava vo taisi vao reo taisi rigatoreva.*6 §† Ari ita, vo rasito rovo oaro-ia, uva Pauto oirato purareva ora riakova.

† *9:31 Mt 16:21; Mk 8:31* †† *9:32 Jo 12:16* ‡ *9:34 Lu 22:24* ‡† *9:35 Mt 20:26-27* ‡‡ *9:37 Jo 12:44, 13:20* ‡‡† *9:38 Nam 11:27-29* ‡‡‡ *9:41 Mt 10:42*

§ *9:43 Mt 5:29-30, 25:41* §† *9:48 Ais 66:24* §†† *9:49 Lev 2:13* §‡ *9:50 Ro 12:18* §‡† *10:4 Diu 24:1-4* § *10:6 Jen 1:27, 5:2*

7 † *‘Oire vearopai vosa viovokoto aitetoarei kavureve*
riako ouoro.
8 *Ra kataivira rutu toupaoro vo tou-ia kataiua varaua*
purasi.’
Osa-a eisi osa iava viapau oiso toupasi vaiterei, ari
oiso piesivoi kataiua-ia varaua toupasivoi. 9 Vosa
vaitereo aiterea pitu piereve Pauto vaiterei aivaro
pieoro, uva viapau irai uvuipa ra vaiterei vorevira
sikareve.”
10 Uva vorevira koataaepa kepa sovara-ia ita. Oire uva
voa disaipel rera akeiva vo reo iava. 11 †† Uva voea
tavireva oiso, *“Ro ira riakova oaro kavu ovoireve iriavu*
raga ousa, uva va-a eva oa-ia otopa pitu purare iriavu-
va ita. 12 Ora vosa iriavu riakova oirato kavu ovoieve
iravu ousa, eva-a oa-ia rerava otopa pitupitu pura-
paevoi.”

Jisas Kakae Vure Viraakoreva

(Matyu 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Uva vao isivaaro iava kakae vureva urioaepa oiso
ra voea-ia pitureve. Uva disaipel irara voeare koru-
paaepa. 14 Oa iava Jisas voea kekeoro kasipuroepa. Uva
oiso puraroepa, *“Voea eakata oea kakae vure sipopai*
ragai iare. Opeita voeare korupata. Pauto vo Saraaro-a
vao oa toupaivoi voeapa oiso osa voeao kakae vure.
15 ‡ Oiraopavira rutu visii tavipaavoi, vosa irouto viapau
oiso vo ruipaaro toupaive osa ro kakaeto ira vaopa
ruipaparoveira Pauto vo Saraaro, oire uva rera-a eera
ira viapau uvuipa oiso ra Pauto vo Saraaro sovara-ia
toupareve.” 16 ‡† Oa iava kakae vure oureva voea
kaverukooro. Uva voea viraakosa voea rutu-ia
vavaeareiaro tovoreva.

Viovokotoa Iava Ro Riro Kotokoto Guruto

(Matyu 19:16-30; Luk 18:18-30)

17 ‡‡ Vo osa Jisas voka rovopareva vo raivaaro uva
iravu rera iare ikaureva. Uva rekuoro rerare oiso pu-
raroepa, “Tisa Vearoto. Eake vai puraa, ra Tootoo Ovoi
oua?” 18 Uva Jisas rera akereva oiso, *“Apeisi iava ragai*
vaisipari oiso, Vearoto? Asi viapau iraiei vearotoa vai.
Ari kataitoa raga Pauto Vearotoa rutu. 19 ‡‡† Taraipau
vao-ia Reo Taisi Pauto vaaro oa oiso purapai,
‘Opeita otopau, opeita oira upopau, opeita kavirupau,
opeita oearovu iava kuuvupau, opeita oearovu keakea-
pari orekerovu karutupaoro, ora aiteara vaio ora
aakoarapa avivikepau.’”
20 Uva oiso Jisas tavireva, “Tisa, easi varao rutu oisoa
tokipaa vova rovoaro osa kakaevira oisoa toupaa.”
21 Oa iava Jisas rera-ia vurareva rerapa siraooro. Uva
rerare oiso puraroepa, *“Ari ita, vosa vearo vovou rutu*
purasa auepau, oire auero rutu-ia vii varaaro vori
rovou vara-ia moni ouoro apota irarapa oarai vatesa.
Eva-a oa iava uvuipau ra vearoa ouriverea vo vuvuiua.
Oire ra uriou ragai sirova utuoro.” 22 Uva vo reo-a vao
oa-ia rera tavaka piereva. Oa iava rerare vovouisi va-
vataepa. Osa iava avaroepa, uvare riro vori guruto-a.
23 Uva Jisas voeava vurapaoro ora poreroepa rera
voeaaro disaipel tavisa oiso, *“Ari ita, vavagisipapeira*
rutu voeaopa riro kotokoto guru irara vore ora kiusa
Pauto vo Saraaro sovara iare.” 24 ‡‡‡ Uva disaipel irara
vo reo iava rera-ia tavetave iraopaiva. Oa iava Jisas
oiso voeare puraroepa, *“Kakae vure oaa oirara. Vav-*
agisipai rutu voeaopa oea moni raga-ia rugoru-
goopaaveira vore koatapasa Pauto vo Saraaro-ia.
25 Ari
ita, vavagisipai vao tavaatoa iava vo rito vosa rirova vai
vo kare *iava kamel kare iriai voa koatasa auepao. Ari*
ita, uva oisi rutu rirovira vavagisi iraopai ropa riro vori
guruto vore koatapasa Pauto vo Saraaro-ia.” 26 Uva
tavetave iraopaive rera-ia. Oa iava oiso puraaepa
rerare, “Uva apeisi-a. Iroutoa vai-a ira uvuipa Tootoo
Ovoi ousa?” 27 § Oa iava Jisas voeava vurapareva tuu-
pavira. Uva oiso puraroepa, *“Viapau uvuipa oirato, ari*
Pautoa raga uvuiparoi irai oisiri avu pierevora, rera vo
Saraaro iare koataro.”
28 Uva Pita rerare oiso puraroepa, “Ari ita, igei auero
oaio rutu kavuiovora vii sirova utupasa.” 29 Uva Jisas
rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Oiraopavira*
rutu visii tavipaavoi oiso, Viapau irai oaravu avu vaiaro
rutu kavupare. Ari ita, vosa oiso-ia irai vara rutu
kavureve oiso, kepa-a vao, ari araoko irara, ari taataa
riako, ora aitetoarei ora aakova, ora kakae vure oaro,
ora rasiara oaro rutu vo ragai tauvasa utuoro aue-ia
tapo Vearo Siposipo, 30 rera-a eera ira riroara pute
pievira rutu ourevere kepaara, ora araoko irara ora
taataa riako, ora aite *irara, ora rasiara oaro rutu, ora*
varao sirova tapo tavakaara vo voki-ia uva utupaua
taru Tootoo Ovoi oupareverea. 31 Ari ita, uva voearo
oea visii sirova oisoa utupaave, evoea oea visiipa
iraaverea vo Pauto vo Saraaro sovara iare. Ovusa
voeao oea visiipa oisoa irapaave, oea taru visii sirova
utuaverea.”

Voea Ita Tavireva Ora Rera Vaaro Iava Kopiia Vo Peva Pievira Jisas

(Matyu 20:17-19; Luk 18:31-34)

32 §† Uva vokapaoro raivaaro ipapaaepa Jerusalem
iare vo osa Jisas voeapa iraparoepa. Oa iava rirovira
tavetave iraopaiva disaipel irara, vo osa oearovu uriri-
paaepa oea tapo rera sirova utupaaepa. Oa iava rera
voeaaro ragapa disaipel rovoroepa siposipooro varao
iava oara karekepape utupaua rera-ia. 33 Uva oiso pu-
raroepa, *“Uvuta! Ipaviei vore Jerusalem-ia. Uva voea*
ragai-a vao Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto tovopaivere
reipa irara vavaearo-ia pris irara ora voeao Reo Taisi-ia
tarai irara. Oea reo ovoi puraivere oiso, Rera kopii
pieta. Oa iava voeaopa ragai kosi pieivere osararovu
iava voea. 34 §†† Ra ragai akaipa piepaive, ora ragai-ia
ruipaave, ora ragai ragipaive, ora ragai upoive. Oire
vosa vo peva voki puteve, ra toreravere vorevira.”

† *10:7 Jen 2:24; 1 Ko 6:16* †† *10:11 Ro 7:3* ‡ *10:15 Mt 18:3; 1 Pi 2:2* ‡† *10:16 Mk 9:36* ‡‡ *10:17 Lu 10:25* ‡‡† *10:19 Eks 20:12-16; Diu 5:16-20*

‡‡‡ *10:24 Sam 52:7* § *10:27 Jer 32:17* §† *10:32 Mk 8:31, 9:31; Lu 9:22* §†† *10:34 Mt 26:67, 27:30; Mk 14:65*

Vaitereo Vo Ruipaaro Iava Jems Vaio Ora Jon
(Matyu 20:20-28)

35 Uva Sebedi oviitoareiaro Jems araorei ora Jon
uriosiepa oiso purasa, “Tisa, vaopa ruipapaveiei ra va
purari vegeipa oa arepave vii ruvara-ia.” 36 Oa iava oiso
vaiterei akereva, *“Eake-a vao oapa ruipapasiei ra va
puraa veipa?”*
37 † Uva oiso purasiepa, “Vegeipa vase ra irai pauro vo
oirapapa varata oara-ia, osa irai vo koike varata oara-ia
vovio uva tokipauveira turaropaoro vii vo goruaro-ia.”
38 †† Uva Jisas oiso puraroepa vaitereire ovoovovira,
*“Viapau taraipasiei vao-ia oare arepasi. E uvuipasiei ra
tavakao ousi oa oupaa o-ia ukaiooro kap iria agasipaoi
aue iava siitoka? E uvuipasiei ra koatasi vo tavakao-ia
oa-ia koataparai?”*
39 ‡ Oa iava oiso purasiepa, “Uvuipaveiei.” Uva Jisas
oiso puraroepa, *“O ita. Ukaiosivere o-ia iria-ia
ukaioparai. Ora vo tavakao-ia tapo koatasivere oa-ia
koataparai.*40 Uva viapau oiso ragai vaaro-a ra vei pau
piea varei-ia oiso, iravu oirapapa varata iava, osa iravu
koike varata iava. Ari Pauto auearo-a ira aitereivu
reesirevora, oa iva tavukiarei vatatoporevora
vaitereipa.”
41 Oire vosa katai tau disaipel va iava vao uvuiva, uva
kasipuaepa vaitereire Jems araorei ora Jon. 42 Uva Jisas
keeraroepa voeareire oiso puraoro, *“Taraipatai voeao-
ia ratau tou irara oea vo kovoaro oiso toupaiveira,
Oearovu oirara tokipasa. Oea ora rei vaisi piepaaveira
voeare. Ora voea iava oearovu riro goruva toupaiveira
oea oirarapa kovo vatepaaveira.*43 ‡‡ Ari visii viapau oisi
eisi toupatavere osa evoea. Ari ro ira ruipaparo oiso ra
rera raga ora rei piero visiire, eera-a ira taru visii tauva-
paoro kovorevere. 44 Ari ro ira iraparo visiipa, eera-a
kovopato oavisii vo utupaua. 45 Oiso rutu osa urioraera
vore. Uva viapau oiso kovopa irara vai ousa ora ra-
gaipa, ari kovoa purapasa oeavu tauvapaoro. Ora
vaore tapo ragai vo tootooaro vatepasa voea rutupa
oirara voea vorevira voripaoro vuri vovou sovara iava.”

Voositoa Batimias Ira Vura Piereva Jisas
(Matyu 20:29-34; Luk 18:35-43)

46 Va isivaaro iava Jeriko-ia poua viropa. Oire vo osa
vo uruio kavureva disaipel irara tapo, ora oearovu riro
irara, uva iravu voosito Batimias ro oviitoaaro Timias
ira raivaaro pauroepa arepaoro. 47 ‡‡ Uva Jisas ro vova
Nasaret ira iava uvureva. Oa iava rerare keeraroepa
oiso purapaoro, “Jisas Devit Oviitoaaro. Ragaipa sir-
aou.” 48 Oa iava riro irara rerare reopaaepa oiso pura-
paoro, “Auoro, ora tape pieu,” osa keeraroepa ita
rirovira rutu. Uva oiso puraroepa ita, “Vii Devit Ovi-
itoaaro. Ragaivipa siraou.” 49 Oa iava Jisas voka tuuke
piereva oiso puraoro, *“Rerare keerata.”* Uva rerare
keeraaepa voosito oiso, “Toreu, ra roruri, uvare viire
keerapa.” 50 Osa iava varo rakuraku veraoro tokaoro
toreroepa Jisas iare uriooro. 51 ‡‡‡ Oa iava Jisas rera ak-
ereva oiso, *“Eake vaipa ruipapau ra oai puraa viipa?”*
Uva oiso puraroepa, “Tisa, ragaivi vura pieri vorevira.”
52 ‡‡‡ Uva Jisas rera tavireva, *“Ora poreu ra avau. Aue ia-
va uvare vii raga vaaro oirao piea vii vorevira ravotovi-
ra porete pie ovoivoi.”* Oa iava vearovira vura
ovoirevoiva, Jisas sirova utu ovoiroepa raivaaro.

Jisas Turarovira Koataroepa Jerusalem-ia
(Matyu 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

11 § Uva tutuu pieiva vokapaoro Jerusalem iare. Oa
iava Betfasi urui-ia poua viropa ora Betani-ia vo
uva Oliv Kovo Pukui toupaiveira. Oa iava Jisas voava
aitereivu arureva voea iava voeao katai tau erao (12)
disaipel. 2 Uva oiso vaiterei tavireva, *“Vavo oiso avasi
vavo uruio-ia. Vosa karesi virovere voa, ra gareva vai
kekesi donki iria tuu iro riara-ia toupaevoi, o iria-ia via-
pau irai vokapareva uvare koruova. Ra oira karusi, ra
oira ivupaoro uriosi.*3 Vosa irai vei akepareve oiso,
Eakere purapasi? Ra rera tavisi oiso, Iria-ia Turaro vo
kovoaroei. Iria vore pierevere rara.” 4 Oa iava avasiepa.
Uva oira donki kekesiva kakaeva osa tuu iro-ia toupae-
va kepa rataoaro riaaro-ia vo raivaaro. Oire uva oira
karusiva. 5 Vo ovusa oeavu voa toupaoro vaiterei ake-
paiva oiso, “Eakere eira donki karupasi?” 6 Uva voea
tavisiva oiso osa Jisas vaiterei tavireva. Osa iava
vaiterei iava vaseiva vorevira. 7 Oa iava oirava vore-
siepa donki vore Jisas. Oa iava oira ivara-ia varoara
tovoiva varao oara-ia pauroepa. 8 Uva vo voki-a vao oa-
ia riro irara rutu varoara oaive-ia urupaiva raiva-ia, osa
oearovu evaoara tosipaiva vegoaro vara tovopasa
raivaaro rera-ia rorupaoro. 9 §† Oire uva oearovu ira-
paaepa osa oearovu ita utupaaepa. Oearea rutu rera-
va rorupaoro kaku piepaiva oiso purapaoro,
“Hosana! Vigei Kae Pietoaaro! ‘Pauto ira viraakopare
ro-ia ira uriopa vo Turaro Pauto goruaro sovara-ia.’
10 Rera-ia vuurapa vaisi purape, eera ira turarorovere
oiso rutu osa Devit ro vigei aaotoaaro ira turaroroepa.
Vuurapa vaisi purape Pautoa-ia, Reitoa rutu. Hosana
vore viara-ia Pauto!”
11 Uva Jisas karero viropa vo Jerusalem. Uva voa
koataroepa Rovopa Kepa-ia Tugoropa Kepa Tempel.
Uva voa orekerovu rutu vuravurareva. Oa iava vorevira
Betani iare katai tau erao (12) disaipel tapo kareroepa,
uvare ravireo rokosa aueroepa.

Fik Ova Vao Oapa Kasipuroepa Jisas
(Matyu 21:18-19)

12 §†† Oa iava vokiaepa Betani iava voreoro. Uva vo vo-
ka-a vao oa-ia ogoeroepa. 13 Uva oevavu fik ova evaova
kekereva tauaivi, riro guruva ova rutu. Oa iava vo eva
iare urioroepa oiso ra voava kueara vai oureve. Uva vo
evao-ia pou virooro kasikasiroepa vura ragaoro, oiso
ra kuea vai kekereve osa guruvara raga oisoa voa
toupaive. Aue iava uvare kuepa vuuta-ia viapau tugu-
raaepa. 14 Oa iava Jisas vo evare oiso puraroepa, *“Via-*

† *10:37 Mt 19:28* †† *10:38 Jo 18:11* ‡ *10:39 Ap 12:2; Lu 22:25-27* ‡† *10:43 Jo 13:14* ‡‡ *10:47 Mt 9:27*

‡‡† *10:51 Jo 20:16* ‡‡‡ *10:52 Mt 9:22; Lu 7:50, 8:48, 17:19*
§ *11:1 Mt 21:17* §† *11:9 Sam 118:26* §†† *11:12 Lu 13:6-9*

pau irai vii kuearo aiopareverea vokiara rutu-ia." Vo osa rera voeaaro disaipel rera uvuiva.

Orekerovu Vuriara Sigureva Jisas Tempel Iava
(Matyu 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

15 Uva urioaepa vore Jerusalem-ia Tempel-ia koatasa. Uva oeavu oirara sigureva osa uupaaepa voa orekerovu-ia ora tuutuupaoro vo Tugoropa Kepa sovara-ia. Uva tebolara petopetoreva voeare oea ora tuutuupaaepa aue-ia moni, ora paupara oaive voeao oea kurue kare-ia ora tuutuupaaepa. 16 Uva voeare korukoruoro rutu goruvira oiso puraroepa, *"Viapau rutu oiso ra ora visii varaarova oapara oavisii vo Tugoropa Kepa sovara-ia ora putepata."* 17 † Uva va isivaaro iava voea siposiporeva oiso puraoro voeare, *"Tugoropa Vuku oiso purapapeira, 'Ragai vo Kepaaro-a vao oa oiso vaisipaiveira, Variripa Kepa.' Ari visii vo kepao oiso piepata, vataupa tapi kavirupa irara vaaro."*

18 †† Uva voeao pris reipa irara ora voeao Reo Taisi-ia tarai irara oea vo reo uvuiva. Oa iava raiva taraapaaepa oiso ra rera upoive. Aue iava uvare rera uriripaiva, uvare oearovu rutu tavetavepaiva rera vo siposipoaro-ia.

19 Oire vo osa vokiaroviepa voeare, oa iava kosia viropa voava vo riro uruia-ia.

Fik Ova Iava Vao Raverave Ova Vao Oare Reoroepa Jisas
(Matyu 21:20-22)

20 ‡ Oire uva vokipaua avaaepa. Uva voa avapaoro fik ova kekeoro puteva osa raveraveepa vo eva vavurupaaro tapo. 21 Oa iava Pita Jisas vo reoarore rugoooro oiso puraroepa, "Tisa. Vao kekeri fik ova oevare ovoieivira reouerao. Oa iava erakoerao." 22 Oa iava Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *"Pautoa-ia oirao pie vovouro oavisii tovota.*23 ‡† Oiraopavira rutu visii tavipaa, Vosa oirao pie vovou rutu purapata vakuvaku asavira, oire ra vaore pukuia oiso purata, Toreu ra ora vikiu eisi avakava. Oire ra oisi pieive, vo rara evo reo oirao piepata rutu. 24 ‡‡ Osa-a eisi osa iava visii tavipaa oiso, Vosa variripata orekerovure arepaoro, oire ra vara oirao piepata, ra vara oupata.

25 ‡‡† *"Oire vosa torepata variripasa, ari vosa iravuva ora aveaveu, oire va eaka pie rovori. Oisore ra vii vaaro vuri vovou verareve Aite oavisii ro vova vuvuiua.*26 [Ari ita, vosa viapau oiso iravu iava viapau oiso vuri oaro vera rovori, ra viapau vii Aitearo vii iava vuri oara verareve ro ira vuvuiua-ia toupareveira.]"

Oeavu Jisas Akepaiva Rera Vaarore Reesia
(Matyu 21:23-27; Luk 20:1-8)

27 Uva va vao isivaaro iava voreaepa Jerusalem iare. Uva voa Tempel sovara-ia vokapaoro urioaepa Jisas iare voeao Reo Taisi-ia tarai irara, ora pris reipa irara, ora oira vasi irara. 28 Oa iava oiso rera akeiva, "Eake reesi-a vao vii vaaro oa iava vo kovo purapari? Irou vii vateva vo reesi?"

29 Oire uva Jisas voeare oiso puraroepa, *"Visii akea ra ragaipa vo reo vituaro pukota. Ra visii tavia ita vo reesi iava oa-ia varao purapaa.*30 Oire e baptaisa vao Jon oa puraparevora, ovuva vo reesia oa urioera Pauto ruvara-ia, eke vova oiratoa raga? Oire ita ragai tavita."

31 Uva ora rugorugoo piepaaepa oiso, Apeisi avu purapaviei. Vosa oiso puravio, Vova Pauto, ra oiso pararovere, Uva apeisi viapau va oirao piepata? 32 ‡‡‡ Ari vosa oiso puravio, Oirato vaaro. Uva ora voea ragapa uriripaaepa, uvare voea rutu oirara oisi taraipaaepa oiso, Rera-a ro profetatoa rutu. 33 Oa iava oiso purapaaepa, "Viapau taraipaiei."

Uva Jisas voea tavireva oiso, *"Ragai tapo ita, viapau oiso ra visii tavia vo reesi iava oa-ia vo kovo purapaavora."*

Ovoovo Reo Wain Kovo Iava Ora Vo Kovo Tokipa Irara Iava Tapo
(Matyu 21:33-46; Luk 20:9-19)

12 § Uva rovoroepa voeapa siposipopaoro aue-ia ovoovo reoro oiso, *"Iravu wain kovo paureva. Uva vo kovo rirore kasura purareva. Oa iava rikui tekareva auepa pigipava masin gerep. Uva voa kepa paureva uutupa kepa vo kovo-ia. Uva oeavu kovopa irara tavireva auere ra vo kovo tokipaive moni oupaoro ora rerapa. Oire uva va-a vao oa iava avaroepa otaerevu iare uvavu.*2 Uva oivavu-ia iravu kovopato rera reraaro siporeva, oiso ra kovoa iava kuearoa vai oureve voea ruvara-ia vo kovo tokipa irara. 3 Oa iava rera rauiva. Uva rera ragipaivoiva, viapavira rera siguiva vorevira. 4 Oire uva iravu ita ava piereva ita. Oa iava rera kukuearo gagoagoiva rera tapatapaoro. Uva rera vuri pieiva. 5 Oa iava iravu ita arureva ita. Osa iava rera kopii pie ovoiiva. Uva oisi raga oisoa piepaive oiso oearovu oisoa ragi ragapaive, ari oearovu oisoa kopii pie ovoipaive. 6 Uva kataitoaviei ira toupare rera oviitoaaro, ira oisoa kavikopareve rutu. Oa iava ovoiokuvira rera utu piereva ita *voea iare oiso rugoopaoro, Ira vai-ia taru gisipoaro uvuivere oviitoa oaa.*7 Oa iava oiso ora reoaepa voea voeao oea oisoa kovoa tokipaive, Rera ro-ia reito oviitoaaro rutu. Irare ra rera upope. Ra rera vaaro ouoro vo kovo vao tokipe ora vigeipa. 8 Oa iava rera rauiva rera kopii pie ovoisa. Oire wain kovo sovara iava vo kopii kosi pieiva."

9 Uva vo reo-a vao ovoovo reoa oa iava oiso akereva Jisas, *"Uva eake vai purarevere ro ira vo kovoaro-a vao-ia wain kovo? Oire uva ro ira uriorovere voeao vo kovo tokipa irara opesi piesa voea rutu kopii pieoro. Oire ra ita oeavu raga ita tovo piereve vo kovo tokipasa ita.*10 §† E viapau vo reo vieitavora Tugoropa Vuku-ia oiso,

*'O-ia aveke iria veraiva voeao kepa paupa irara oira-ia kepa pau arapa, eira rutu ita avekeva rovopava rutu kukuuvu tuuta.*11 Easi, vo kovo purareva Turaro, oa vigei osireiaro-ia ravotovira toupaiveira'?"

† *11:17 Ais 56:7; Jer 7:11* †† *11:18 Mt 21:46, 7:28* ‡ *11:20 Mt 21:19* ‡† *11:23 Mt 21:21* ‡‡ *11:24 Mt 7:7; Jo 14:13-14, 15:7* ‡‡† *11:25 Kl 3:13*

‡‡‡ *11:32 Mt 14:5* § *12:1 Ais 5:1-7* §† *12:10 Sam 118:22-23; Ap 4:11; 1 Pi 2:7*

12 Uva oiso ruipa ragapaaepa ra Jisas ouive rera kortusa voeao reipa irara Jiu iava. Ari ita, oeavu ragapa oirara uriripaaepa, uvare oiso taraipaaepa, Asi vao ovoovo reo vigei togapare vo-ia. Uva rera kavuoro avaaepa.

Jisas Akeiva Takis Moni Iava
(Matyu 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 † Uva va-a vao oa iava oeavu Farisi ora voeao tapo King Herot tauvapa irara oea sipoiva rera iare oiso ra ora rera oaiaro-ia ora rera raga ora kove piero. 14 Uva evoearei rutu urioaepa. Oa iava rerare oiso puraaepa, "Tisa, taraipaiei vii-ia, uvare vii-a oiraopa reotoa rutu. Ari vaeavira rutu voea rutu siposipopari vo Pauto vo pitupituaro iava. Oire uva apeisi-a? E torevokopai ra Sisa-pa takisvio moni vateoro, eke viapau?"

15 Ari ita, tarai ovoiroepa voea vo kuuvuaro-ia. Uva voea akereva, *"Eakere ragai-ia kokarapatai? Oire ragai vateta moni isi vai ra aisi eveia."* 16 Uva aisivu vateiva. Uva voea akereva oiso, *"E irou puaaro-a vao-ia vo kiroia?"* Uva rera taviiva, "Ari Sisa." 17 †† Oire va iava oiso puraroepa, *"Vosa Sisa varaaro, oire Sisa-pa vara vateta. Ari vosa Pauto varaaro, oire Pautoa-pa vara kare pie iraota."* Oa iava vo reo iava rirovira rutu rugorugoo iraopaaepa.

Jisas Akeiva Oiratoa Iava Ro Ira Kopiiro Ra Vorevira Torero
(Matyu 22:23-33; Luk 20:27-40)

18 Uva Sadyusi-pa irara urioaepa rera iare voeao oea oisoa viapau kopiia torearo iava oirao piepaive. Oa iava oiso rera akeiva, 19 ‡ "Tisa, Moses oiso igeipa rigatoroepa, Vosa irai araokotoa vaiaro kopiiro, vo osa riakovaaro toupaeve kakae pura asavira raga. Ra ita araokoto oira oureve rerapa ro kopiito oira-ia kakaeto purasa. 20 Uva erao vatara oaraovu oea oisoa toupaive. Oea iava avaioto riakoparoepa. Oa iava oira arova kopiiroepa osa viapau kakaetoa vai. 21 Uva ro kikooto oira ita oureva. Uva kopiiroepa ita, osa ita viapau kakaetoa vai. Uva peva piepato oisi raga pie ragareva ita. 22 Uva oisi raga piepaoro oira arova opesiaepa vo arao rutu erao vatara, osa viapau kakaetoa vai kavaupaive. Uva utupaua vo arao isivaaro iava kopii ovoiopa. 23 Oire uva vo vokio-ia oa-ia oirara rutu toreaverea vova kopiia-ia, uva irouto vo arao iava oira oureverea? Uvare voea voeao erao vatara rutu oea oira ouiva."

24 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Rugorugooara oavisii pirovira avapai. Aue iava uvare viapau taraipatai aue-ia Tugoropa Vuku vo rigatoaro ora goruaro Pauto.*25 ‡† Vo kopiia iava torea-ia viapau oiso riako ou vai, uvare viapau ora oupaaverea. Viapau. Ari oisi rutu oiso toupaiverea osa enselpa irara vo vuvuiua-ia.

26 ‡‡ *"Oire ari voeao-ia kopii irara vosa toreave vorevira, uva viapau voea iava vieipataera vo siposipo-ia oaia gare kairi evaoa rovaepa. Osiposipo-ia Moses tavireva Pauto oiso, 'Ragai-a Pautoaaro Ebraham, ora Pautoaaro Aisak, ora Pautoaaro Jekop?'*27 Oire vo Pauto vo rugorugooaro vuraaro-ia voeao tootoovira toupai oea kopiiaepa. Oa-a vao oa iava oiso puraroepa, Ragai Pauto oaive voeao oea tootoopai. Ari rugorugooara oavisii viapau oiso torevokopai."

Rovopa Rutu Reo Taisi
(Matyu 22:34-40)

28 Oire uva iravu urioroepa Reo Taisi iava siposipopato voea uvusa osa ora akepaaepa. Uva Jisas vo reoaro eveireva osa voea vo reoroaro pukopareva. Osa iava rera akereva oiso, "Aa vao-a rovopa rutu Reo Taisiro rutupa?" 29 ‡‡† Oa iava Jisas rera vo reoaro pukoreva oiso puraoro, *"Vao-ia rovopa rutu Reo Taisi oa oiso purapapeira,*

'Isrel-pa irara uvuta. Ro-ia Turaro Pauto oavi, rera raga ira turaroparoveira.

30 *Ira-ia sopaura oavisii rutu tovota, ora rugorugooara oavisii rutu, ora taraiara oavisii rutu, ora goruara oavisii rutu.'*

31 ‡‡‡ *Ari erao piepa vao-ia oiso,*

'Voeaopa oea vii ruvara iavi toupaiveira siraopau rutu, oiso rutu osa ora viipa siraopauveira.'

Viapau oiso oarai Reo Taisiro vai vareo-ia putepaiveira."

32 Uva Reo Taisi-ia taraito rera tavireva, "Oiraopavira Tisa. Ari kataitoa raga Turaro Pauto. Uva viapau iraiei turaro vai oiso osa ro-ia. 33 § Uva vosa rera-ia vii iava sopaua rutu tovori, ora rugorugooara rutu, ora vii vaaro gorua rutu, ora vao tapo-ia oiso ra iravupa siraopau oiso osa ora viipa siraopauveira, oire uva vara-a varao oara koruoupa pitupitu-ia putepaiveira, opitupitua-ia oisoa koruoupa kare riipu piepaiveira."

34 Uva Jisas rera-ia tarairoepa uvare vearovira rera vo reoaro pukopareva. Oa iava rera tavireva oiso, *"Viapau oiso tauaipauei Pauto vo Saraaropa."*

Osa-a eisi osa iava voea rutu uriripaaepa Jisas ake arapa vorevira.

Vo Devit Oviitoaaro Iava Akea Toupai
(Matyu 22:41-46; Luk 20:41-44)

35 Vo osa Jisas siposiporeva Tugoropa Kepa-ia Tempel, uva oiso puraroepa, *"Easi eake iava Reo Taisi-ia tarai irara oiso purapaai, Asi Krais Devit aaotoaaro ro vo rasio raga iava.*36 §† Aue iava ita uvare rera raga Devit vatereva Tugoropato Uraurato vo rugoo oa iava oiso puraroepa,

'Turaro Pauto ira oiso puraroepa rore ragai Turaroaro, Pauu vo oirapapa varata vao-ia vo vuutaore tuepaoro oa-ia vii voeaaro keripa irara tovoaverea vii kokotoaro reroaro, vo rara voea-ia puteri.'

37 §†† *Ari ita, Devit raga ira turarovira Krais vaisireva. Uva apeisi-a, Krais rera aaotoaaro Devit ira Devit sirova kavauroepa?"* Uva riro uvuru rera vo reoaro roruvira uvuiva.

† *12:13 Mk 3:6; Lu 11:54* †† *12:17 Ro 13:7* ‡ *12:19 Diu 25:5* ‡† *12:25 1 Ko 15:42, 49, 52* ‡‡ *12:26 Eks 3:6* ‡‡† *12:29 Diu 6:4* ‡‡‡ *12:31 Lev 19:18; Ro 13:9; Ga 5:14; Je 2:8* § *12:33 Hos 6:6* §† *12:36 Sam 110:1; Hi 1:13* §†† *12:37 Jo 12:9*

Reo Taisi-ia Tarai Irara Vo Pitupituroaro
(Matyu 23:1-36; Luk 11:37-54, 20:45-47)

38 † Uva voea siposipopaoro voea tavireva oiso, *"Ora vatatopopata evoeapa Reo Taisi-ia tarai irara oea vearopara-ia kuvupaai kuvupara varoara, ora oiso uvare vaopa tapo ruipapaaveira, oiso ra oearovu oirara voeapa ora avivikepaoro oiso purapaave, Vearo voki voeare vo aivaropa tapi.*39 Ora oiso tapo osa varaopa ruipapaaveira rovopara paupara varao Reo Taisi Uvupa Keparo sovara-ia touara. Ora varaopa tapo vasivasi tapiro roro pie visivi vo vureipa vokiro-ia.
40 Evoea oea auero ou ragapaiveira raroe riako varaaro, ra kuuvuvira riro kaekaepavira variripaaveira ita. Evoea ita oea riroa siitoka ouiverea. Va-a eva vuri oaive voriaro oearovu rutu varaaro-ia oara putepaverea rutu."

Raroeva Sirao Vatea Moni isi Vikieva
(Luk 21:1-4)

41 †† Uva ipa pie visivi pauroepa Jisas vo moni oupa tapi. Uva voea siituepareva osa moni vikipaaepa voa. Uva voeao riro moni irara oea tapo riropara moniara vikipaiva. 42 Osa-a eisi osa iriavu urioopa raroeva apotavavi. Uva aisireivivu vikieva moni isirei gare isireivi bokis iare. Uva ora takuvuepa, uva aue raga-ia uvuipaepa katai tau toea (10t). 43 ‡ Uva disaipel irarare keeraroepa ora rera iare. Oa iava voea tavireva oiso, *"Oiraopavira rutu vikioi apotavavi ita voeao-ia puteoro oea riropa moni vikipai.*44 Ari ita, voea rutu vikiae riroara iava ita, osa oiravi ita iria ora oira iava sopaua rutu tapo vikievo oa-ia oearovu rutu-ia puteevoi."

Jisas Voea Ravaavira Tavitavireva Tugoropa Kepa Tempel Opesiaro Iava
(Matyu 24:1-2; Luk 21:5-6)

13 Uva kosiro viropa vova Tempel, osa iravu voea iava disaipel rerare oiso puraroepa, "Tisa kekeri. Vearopara-ia avekeara ora vearo keparo-ia." 2 ‡† Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"O ita, oara kekepata riropa keparo. Ari viapau iriai aveke vai eakave iriai ivara-ia aveke vai osa toupaive. Oara rutu evara kururu piroverea koveoro."*

Vo Siitoka Rovoaro Iava Toupai Oa Karekeperea Vo Ovoio Voki
(Matyu 24:3-14; Luk 21:7-19)

3 ‡‡ Uva-a vo uva pauparoepa Jisas vo pukuio-ia Oliv Kovo Pukui aueva Tempel tuuravira pauparoepa, osa rera akepaiva vatau visivi voeao Pita vase, ora Jems, ora Jon aue tapo Andru. 4 "Igei taviri. Aa vo vokio ora purapere vara varao, ora eake ravaa reesiro-a oara ora purapere vara-ia?"
5 ‡‡† Uva Jisas oiso puraroepa voeare, *"Vatatopopata. Teapi visii piro piereve oiratoa vai.*6 Riro irara rutu uriopaaverea ragai vaisiaro-ia, ra oiso puraave, Ragai-a vao Krais. Ra riro irara vai keakeapaive oirara vai.
7 *"Vo osa upoara siposipoaro iava uvutavere varao oara tauai toupaive visiipa ora tutuu pievira visiipa, ra viapau oiso uriripata. Uvare vara-a varao oara pou piroverea taru. Uva viapau oiso vara varao opesiapa tutuu piepai, ari orekerovu urio rovopapere*8 oiso-ia, osararovu osararovuva ora upoaverea. Ari gavman tapo ora rera ragava aia ita gavman ora uporoverea. Ravurikepaperea otaererovu-ia, ora ogoepa vokiro oara poupa piroverea voraro rutu. Uva vara rutu-a varao oara-ia siitoka rovoaro pura piroverea.
9 ‡‡‡ *"Voeaopa vatatopo iraota oea visii vateiverea auepa Kaunsel irara oea visii ragipaiverea vo keparo-ia Sinagog keparo. Ora oiso tapo osa visii tore piepaiverea vo reipa irara osireiaro-ia, ora vo king irara osireiaro-ia, uvare ragai sirova utupataveira. Uva voea-a voeao turaro irara oeapa tavitavipatavere ragai vo kovoaro iava.*10 Ari ita, vo osa Vearo Siposipo uvu rovoiverea oirara rutu osararovu rutu iava. Oa isivaaro iava taru Opesi Voki pou piro. 11 Vosa visii sipopaiverea voeapa oea visii rovirieipaiverea kortua-ia. Oire uva opeita uriripata oiso rugorugoopaoro, Apeisi purapaiei *voea vo reoroaro pukopaoro. Rera raga visii vatereverea eva oa iava tavitavitaverea. Viapau oiso visii-a visiigoa reoreotaverea, ari Tugoropato Uraurato vo visii gisipoaro-ia.*12 § Oiso-ia tapo, iravu araokoto vatereverea vore gavman vavaearo iare, oiso ra rera kopii pierevere. Ora aiteto oviito vatereverea iravupa ra rera kopii pierevere. Ari ovii irara aite irarava keriaverea ra voea upoive. 13 Ari ita, oirara rutu visiire vuri vovou iraopaaverea, uvare ragai vaisiaro-ia toupataverea. Ari ro ira goruvira rutu Pautoa-ia rugooa tovopareve vo tugurasa Ovoipa Voki-ia, eera-a ira taru oureverea Pauto ora rera vo Saraaro iare.

Vuria Rutu Karekepere Vo Utupaua
(Matyu 24:15-28; Luk 21:20-24)

14 §† *"Vosa vao keketaverea oa uvuipai riroa vuria pura iraopasa aue-ia Tugoropa Tapi, oire ra uriripaoro torita visii vao Judia-ia tou irara pukuiara iare. [Ari ro ira vao vieipareve, oire tarairo va-ia vao].*15 Ro ira kepa ivara-ia toupareve, viapau oiso uvuipa ra vararo oavu avu vai ousa vo kepa oaro-ia. 16 Ro ira toupareve varuparo, viapau uvuipa ra ora rakurakupaarore vorero varoa. 17 §†† Ari vo riakovio airoa tarukovira toupaiverea, oriakoa sirao iraoaverea tavaka ouoro, ora vairo sikeo kakaero roroopa riako vo voki-ia.
18 Variripata. Oa iava viapau pou piroverea vo tavakaro varao vo kiuvupa vuuta-ia. 19 §‡ Oire vo vokio-ia oa-ia rasito rovoreva Pauto vo vokio-ia pou virosa vao-ia, uva varei sovara-ia vareo viapau oiso oavu avu vai tavaka vai vareo sovara iava oai vo tavakao-ia putepai oa urioperea utupaua riroa rutu. Oire ita vara isivaaro iava varao viapau oiso otavakai ita urioperea oiso osa

† *12:38 Lu 11:43* †† *12:41 Jo 8:20; 2 Kin 12:9* ‡ *12:43 2 Ko 8:12* ‡† *13:2 Lu 19:44; Ap 6:14* ‡‡ *13:3 Mk 5:37* ‡‡† *13:5 Ef 5:6; 1 Te 2:3*

‡‡‡ *13:9 Mt 10:17* § *13:12 Mai 7:6; Mt 10:21* §† *13:14 Dan 9:27, 11:31, 12:11* §†† *13:17 Lu 23:29* §‡ *13:19 Dan 9:26, 12:1; Joe 2:2*

vo tavaka vao-ia. 20 Vosa viapau rugorugooparoeri
Pauto vo vuutao poteku piesa, ra viapau oiso iraipe
tootoovira toupaoro. Ari voea ragare rugoooro vo vuu-
ta poteku piereverea voeao oea roporeva ora rerapa.
21 *“Vosa irai visii tavipareve oiso, Ro keketa Pauto*
reraaro Ropoto. O ita, Rera keketa ro, oire ra viapau
oiso rera vo reoaro oirao piepata. 22 Riro irara rutu krais
irara kuuvu irara oea urioaverea. Ora riro irara profet
irara kuuvu irara oea ravaavira oreorovu puraiverea
ora ravoto kovoro. Oara-ia voeao piro pieiverea vosa
uvuipaave voea oea roporeve Pauto. 23 Ari ita, visii
vatatopo piepaa varao iava visii tavitavi rovopaoro.

Pauto Reraaro Iava Ropoto Vorearo Iava

(Matyu 24:29-31; Luk 21:25-28)

24 † *“Uva tavakapa vuuta isivaaro iava ravireo ru-*
paroverea ora kekira tapo. 25 Aaviikoara kovekoveperea
vova vuvuiua iava. Orekerovu rutu goruara vova vu-
vuiua ravurikeperea. 26 †† Vo voki-a vao oa-ia ragai Oira-
to Oviitoaaro tueiverea oirara rutu, ovusa iriavu rukuta
sovara-ia uriora riroa rutuva gorua ora riroa ragai
vaaro keraria. 27 Uva voea aruaverea enselpa irara oaa,
ra voea guruive voeao oea roporeva ora rerapa voraro
rutuva vo rasito rekasiaro-ia.

Fik Ova Iava Voea Tavireva

(Matyu 24:32-35; Luk 21:29-33)

28 *“Oire uva vo evao fik ova taraitavere rara rovovira*
airepa guruvaro kosi pieve rovo guruvaro. Ra oiso
taraita, Raipipa vuuta tutuu piepai oa-ia ravireo rorororo-
vere. 29 Ari ita, visii tapo varao iava taraitaverea vara
kekeoro, ra oiso aueta, Ragaipa karepa vuuta tutuu
pievoi. 30 ‡ Oiraopavira visii tavipaavoi, Oirara rutu
voeao vo vuuta-ia eva viapau oiso voea rutu kopi-
iaverea vo osa vara rutu evara kareke rovoperea.
31 Oire oiso-ia vuvuiua opesiperea ora rasito, ari ragai
vo reoaro viapau rutu oiso opesiperea.

Viapau Oiso Oiratoa Vai Taraipa Karepa Vuuta-ia

(Matyu 24:36-44; Luk 17:26-30, 34-36)

32 ‡† *“Uva viapau irai taraiparoi vo voki-ia ora vo aua-*
ia. Ora enselpa irara tapo voeao vo vuvuiua oea viapau
taraipaai. Ora Oviitoaaro tapo viapau taraipa. Ari Aite-
toa raga Pauto ira karepa voki rutu-ia taraipa.
33 ‡‡ *“Vearovira rutu uutupata. Uvare viapau taraipatai*
vo vuuta-ia vao oa-ia urioperea. 34 Oiso rutu osa iravu
aapaapauroepa ouruivu iare kepaaro kavuoro. Uva
kovoara rovirieireva kovopa iraraaropa. Uva goruvira
rutu ratao tokipato tavireva oiso ra vara rutu
tokipareve. 35 Oire visii vao vatatopo iraopatai
tuepaoro, uvare viapau taraipatai rera-ia eera reito ira
voreroverea rera vo kepaaro kekesa ovaiaro eke voki
vuuta-ia, eke vosa kookai kare gaupaive, eke vokipaua.
36 Teapi visii sita piesa urioro visii kekeoro osa uusipa-
ta. 37 Uva va-ia vao visii tavipaa ravaavira ora oearovu
rutu, ra ora vatatopopata rutu.”

Reipa Irara Ora Reoaepa Oiso Ra Jisas Upoive

(Matyu 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

14 ‡‡† Oire uva reipa irara pris irara ora Reo Taisi-ia
tarai irara oea raiva taraapaaepa ora voea-ia,
oisore ra oa-ia kaviruvira rera rauive. Ra rera upoive vo
vokireo isivaaro iava, ovokirea-ia aioa pura pirovere
Pasova Vurei ora oaiorovu Yis Asa Aioro aue Bret.
2 Oire uva vo voki-ia rugoopaoro oiso ora reopaaepa,
“Teapi vo vokiro raga-ia varao oara-ia aioara purapa
pirovere rera-ia pituera, oearoi ora sitaoro kasipuave
vigei uposa.”

Iriavu Sanda Ovi-ia Rera Atoatoeva Vo Betani Urui-ia

(Matyu 26:6-13; Jon 12:1-8)

3 ‡‡‡ Uva Jisas toureva Betani-ia ro leprapato vo
kepaaro-ia Saimon. Uva voa pauroepa aiopaoro ovusa
iriavu riakova urioopa aueva korovo ovi sanda, oovia
vaisipai oiso, nad. Oa oisoa purapaive aue iava airepa
ruu piero. Oa toupaiva aue-ia popotepa tou vearoa Al-
abasta oiso osa aveke. Ipa pie vori ovi oava urioopa.
Uva vo ovi keeva, oa iava va kokoeva Jisas kukuearo-ia.
4 Uva oearovu oiso ora reopaaepa kasipupaoro, “Apeisi
o vao ropi ragapae korovo ovi? 5 Ari uvuipaoi ra va-ia
monia vai oueve korovo ovi vo peva vovoto kina
(K300), ra oai vateeve voeaopa apota irara.” Uva ora re-
opaaepa rirovira rutu oirare kasipupaoro. 6 Oa iava
oiso puraroepa Jisas, *“Oirape, ra va puraeve. Eakere*
oira vovouaro vavata pie ragapata? Vearo pitupitu rutu
purapae ragaipa. 7 § Ari ita, apota irara oea toupaiveira
touvira rutu visii tapo vokiara rutu-ia. Vosa oisi voeapa
oaravu tauvaara purasa ruipapata, uva uvuipatai oisi
eisi purapasa. Ari ragai viapau oiso visii tapo toupaa-
vere touvira. 8 Oira o iria va puraevoi oiso osa uvuioi va
purasa. Iria ita ragai iava varaua atoato rovoevo
ravaavira korovo ovi-ia, auere vava ragai tovasa.
9 Oiraopavira rutu visii tavipaavoi, Vo uvarovu rutu uva
Vearo Siposipo kosi piepaiverea vo rasio-ia, ra va-ia
vao tapo ora reopaave vare rugoopaoro oa puraevoi o-
ia riakova ragai-ia.”

Reo Ovoi Purareva Judas, Oiso Ra Jisas Kosi Piereve Keripa Irarapa

(Matyu 26:14-16; Luk 22:3-6)

10 §† Uva iravu voea iava katai tau erao (12) disaipel ro
Judas Iskariot ira avaroepa reipa irara iare pris voea
ravaavira tavisa, “Visiipa Jisas kosi pieavere.” 11 Uva Ju-
das vo reoaro uvuoro roruiva rutu. Oa iava ovoivira
rera taviiva aue iava moni. Osa-a eisi osa iava ora rera-
pa raiva taraaroepa, oiso ra Jisas kosi piereve voea
vavaearo iare.

---

† *13:24 Sef 1:15* †† *13:26 Dan 7:13; 1 Te 4:16; 2 Te 1:7, 10*
‡ *13:30 Mk 9:1* ‡† *13:32 Ap 1:7* ‡‡ *13:33 Ef 6:18; 1 Te 5:6; Kl 4:2*

‡‡† *14:1 Mk 11:18* ‡‡‡ *14:3 Lu 7:37-39* § *14:7 Diu 15:11*
§† *14:10 Lu 22:3-4; Jo 6:71*

Jisas Tagausapa Vurei Aioreva Rera Voeaaro Tapo Disaipel

(Matyu 16:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

12 † Uva vo rovo vokiaro-ia Yis Asa Aio aue Bret oa-ia sipsip kakae-ia koruoua oisoa puraive. Oa iava vo vokia vao disaipel irara Jisas akeiva oiso, “Ovu-ia viipa ravaavira aioa vai puraiovere Tagausapa Aio Pasova Aio vai?” 13 Uva disaipeltoarei arureva oiso, *“Karesi viro urui iare. Vosa iravuva aivarosivere osa uuko ovi vai kaepareve rirova-ia pitokava, ra rera sirova utusi.*14 Uva iravu vo kepaaro koatarovere. Oire ro *ira vo kepaaro-a irare oiso purasi, Ro-ia Tisato ira oiso puraroi, Ovu-ia ragai vo tugiaro epao tavete tugi uva Pasova Vurei aioavere disaipel irara oaa tapo?*15 Uva vei kareke pierevere riro tugia oa toupai ravaavira vo viara-ia. Uva voa aioara ravaasivere vigei rutupa.” 16 Uva disaipeltoarei karesi viropa urui iare. Uva va kekesiva vao oare Jisas taviroepa. Oa iava voa Pasova Vurei vatatoposiva.

17 Uva vokiarovi pouro viropa Jisas ora katai tau erao disaipel. 18 †† Oa iava aiopaiva osa Jisas voeare oiso puraroepa, *“Oiraopavira visii tavipaa, Iravu visii iava ira ragai kosi pierevere oearovupa.”* 19 Oa iava vovouisiro rutu vavataepa voeare siraooro. Uva voea rutu oisi raga puraaepa, “Easi viapau ragai-a?” 20 Oa iava oiso voea tavireva, *“Ro katai tau erao iava disaipel, ira vavae roko piere breteva tapi rovu viipaoro va-ia ragai tapo, eera-a ira ragai kosi pierevere.*21 Iu, Oirato Ovi-itoaaro avapa kopiia-ia oiso osa Tugoropa Vuku taviepa ragai iava. Ari ita, siraovira rutu rerapa ira ragai kosi pierevere. Vearopai ita vosa viapau aakova rera kavau rovoevori.”

Vo Jisas Komunion Aio Vatereva Disaipelpa

(Matyu 26:26-30; Luk 22:15-20; 1 Korin 11:23-25)

22 ‡ Oire vo osa aiopaiva uva Jisas bret oureva va-ia vearo vaisi purasa. Uva va puteputeoro vara vatereva voeapa oiso puraoro, *“Ieta, vao outa ragai iava varaua.”* 23 ‡† Oa iava kap-ia wain karo oureva va-ia vearo vaisi purasa. Uva voea vatereva va. Oa iava voea rutu ukaioaepa oira iava. 24 ‡‡ Uva oiso voea tavireva, *“Eira ragai iava revasiva iria paruevere ragai iava vo osa kopiira voea rutupa oirara Pauto vaaro Reo Ovoi oirao pieoro.*25 Oiraopavira ita visii tavipaavoi, Viapau oiso ra vorevira ita vao-ia wain ovi ukaioravere. Ari vo raga uva airepa karova-ia ukaioravere utupaua vo Pauto vo Saraaro-ia.”

26 Uva iriavu-ia eraaepa erava. Oa iava ipaaepa Oliv Kovo Pukui iare.

Jisas Pita Tavireva Oiso, Ragai Taearivere

(Matyu 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

27 ‡‡† Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Ragai arova toritavere ragai raga kavuoro, uvare oisi ita va iava rigatoiva vo Pauto vo reoaro-ia oiso, ‘Pauto sipsip ragui tokipato uporevere ra rerare rorooro sikaa viro sipsip ragui.’*

28 ‡‡‡ *Vo osa kopiia oaa iava toreoro visiipa iraravere Galili iare.”* 29 § Uva Pita rerare oiso puraroepa, “Vosa voea rutu varaaro oirao pie vovouro vuripere viipa, eagara osa ragai vaaro oirao pie vovou viapau oiso ra vuripe.” 30 Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *“Oiraopavira rutu vii tavipaavoi, Vo osa kookai touvira erao piepa gau purarevere vo vokiaro, ovusa vo peva purari ragai vaisiaro ora taeapaoro.”* 31 Uva oisi-a oiso osa iava Pita goruvira rutu rera tavitavipareva oiso, “Viapau rutu. Asi vii tapo kopiiravere, vo rara viapau vii vaisiaro taeaa.” Uva voea rutu disaipel oea oisi raga puraaepa oiso osa puraroepa Pita.

Jisas Vaaro Variria Oa Purareva Getsemani

(Matyu 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 Uva avaaepa aue iare Getsemani-ia. Oa iava rera voeaaro disaipel tavireva oiso, *“Vovio pautaera osa avara variri rovosa.”* 33 Uva Pita vase tapo avaroepa voea Jems ora Jon. Oa iava rovoroepa rirovira rutu siraooro osa vovouisi rerare vavataepa rutu. 34 §† Uva voea tavireva ita oiso, *“Ragaire sopaua rirovira rutu vavatae siraooro. Osiraoa vao oisi rutu sovoa, oa iava kopiirai vao-ia. Vo tou rovopaoro uutupata.”* 35 Uva gare visivi avapaoro gerevira koveroepa rasiua arore. Uva voa variriroepa oiso ra rera-ia puteve vao tavaka vuuta. 36 §†† Uva oiso puraroepa, *“Aite. Vosa ruipapau ra ragai iava o kap verari iria agasioi rutu aue iava siraoa vo vavataaro. Uva viapau uvuipau ra ragai vo ruipaaro sirova utuu. Viapau. Ari vii raga vo ruipaaro sirova utuu.”*

37 Uva voreroepa voea kekesa osa uusipaaepa. Uva Pita-re oiso puraroepa, *“Saimon. Eari uusipauei? E viapau uvuipauei ovuutavi-ia tokisa?*38 §‡ Uutupata ora variripata. Teapi kokarapa vovouro visii iare uriope visii kove piesa. Ari ita, vovouisiro oavisii ruipapai oiso ra ragai tapo touta, osa varauraro oavisii raga visii iava raveravepai.”

39 Uva voreroepa ita varirisa. Oa iava oiso raga ita variriroepa. 40 Uva ita voreroepa voea kekesa osa uusipaaepa, uvare rura iraopaiva rutu. Uva viapau reoavi vai ra oai iava rera aatoive.

41 Uva ita, vo peva piepa vuuta-ia voreroepa rera ita. Uva voea tavireva, *“Touvira uusipatai reareapaoro? Oire uvuta! Vuuta-a vao tuguraei oa-ia Oirato Ovi-itoaaro kosi piepai vo vuri vovou irara vavaearo iare.*42 Toreta ra avavio. Ro keketa ira ragai kosi pierevoi. Ira-a ro ira urioroi.”

Jisas Kosi Piereva Judas Keripa Irarapa Oiso Ra Rera Kortuive

(Matyu 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

43 Uva Jisas touvira reoreoparoepa, ovusa pouro viropa Judas, iravu ita voea iava voeao katai tau erao

† *14:12 Eks 12:11* †† *14:18 Mk 14:44-45* ‡ *14:22 Mk 6:41, 8:6; 1 Ko 11:23-25* ‡† *14:23 1 Ko 10:16* ‡‡ *14:24 Eks 24:8; Hi 9:20* ‡‡† *14:27 Sek 13:7*

‡‡‡ *14:28 Mk 16:7* § *14:29 Jo 13:37-38* §† *14:34 Jo 12:27* §†† *14:36 Ro 8:15; Ga 4:6; Jo 5:30* §‡ *14:38 Lu 11:4; Ro 7:23; Ga 5:17*

(12). Ira riro irara tapo urioroepa auerova kakuara ora toorioara, voeao oea aruiva rovopa irara pris irara ora Reo Taisi-ia tarai irara, ora oira vasi irara. 44 Uva oisi-a oiso osa voea ravaavira tavireva oiso, “Ro irava uugaaparai, ira-ia pitu ovoita rerava avasa.”

45 † Uva urioroepa Judas rera iare ava ovoioro oiso purasa, “Tisa.” Oa iava rerava uugaa ovoiroepa. 46 Oa iava rera-ia pituiva rera rauoro.

47 Uva iravu ruvara-ia toupareva ira toorio gororeva. Uva Rovopato Pristo reraaro kovopato iava uvareoua pakoreva voua toeoro. 48 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“E oiso rutu ragaire taraapata osa kavirupato? Oa iava toorioara kaepata ora aue kakuara vo ragai-ia pitusa?”* 49 †† Ari ita, siposipopaavora vokiara rutu-ia visiipa vo Tugoropa Kepa-ia. Uva eakepa viapau *voa ragai-ia pitu asatavora? Oire uva va-a eva oa iava vearopai ra va vao Tugoropa Rigato oirao pieve vao oa pura piropa vo ragai-ia.”* 50 ‡ Oa iava voeao disaipel rera arova tori ovoiiva.

Vo Viovokoto Torireva Gapuvira

51 Uva iravu viovokoto Jisas sirova uturoepa ira varoa-ia tuuparoepa. Uva rera-ia pituiva. 52 Oa iava varoa iava vase ovoioro gapuvira raga torireva rera ita.

Jisas Rovirieiiva Kaunsel Irara Osireiaro-ia

(Matyu 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

53 Uva Jisas-va avaaepa Pristoa iare ro Rovopato, vo uva ora gurupaaepa pris irara voea reipa irara, ora voeao oira vasi irara, ora Reo Taisi-ia tarai irara. 54 ‡‡ Uva tauaivi Pita rera sirova uturoepa. Oa iava rera tapo koataroepa vo Rovopato vo tugiaro, oa reroarova oisoa toupaive rera vo kepaaro-ia Pristo. Uva polis irara tapo pauparoepa eto kasi-ia tuituipaoro.

55 Oire uva reipa irara pris irara oearovu reipa irara Jiu iava oearea ora reoreopaaepa oiso ra Jisas togapaive oara iava reoara vai, auere ra rera kopii pieive oara iava. Uva taraa ragapaiva. 56 Ari ita, oearovu riro irara rera togapaiva oreorovu-ia kuuvu reoro rera vo kovoaro iava. Uva viapau oiso vaea reoro-a. Osa-a eisi iava viapau oreoi puraiva vao oiraopa reo vai rutu. 57 Uva va-a vao isivaaro iava oearovu torepaaepa oiso kuuvupasa oiso-ia, 58 ‡‡ “Easi oiso rera uvuiova osa oiso puraroepa, *Avoeao, vao Tempel pakoavere oa puraiva vavaeara iava. Ra vorevira vo kepa paua ita vo pevavi raga-ia voki. Vo kepao oa viapau uvuipaoi ra vavae-ia oira paureve.”* 59 Uva ita, viapau vaea reorovi-a varao oara purapaiva rerare.

60 Uva Rovopato Pristo toreroepa voea vuutaro-ia. Oa iava Jisas akereva oiso, “E reasipauei vo reo eva aato arapa, raa? Apeisi vo reo-a eva oa-ia vii togapaivoi?” 61 ‡‡‡ Ora uru pie ragapaoro viapau oiso rera vo reoaro pukopareva.

Oa iava Jisas akereva rera ita Rovopato Pristo, “Easi vii avu-a Ropoto Krais Pauto Reraaro rutu. Ro Ovitoaaro ira-ia vuurapa vaisi purapaioveira?” 62 ‡‡‡ Oa iava Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Ragai rutu vao-ia. Uva Oirato Oviitoaaro ragai ragoa kekeriverea osa paura vo oirapapa varata-ia Pauto vaaro ira-ia riroa gorua toupaiveira. Ora vo osa rukuta kouro sovara-ia voreraverea vova vuvuiua.”* 63 Oire uva oisi-a eisi osa puraroiva Jisas, Rovopato Pristo ora rera iava kuvupato karikarioro kasipuroepa rutu oiso puraoro, “Uva aa vo reore taraapai toga reo? 64 § Ari rera uvutavoi osa Pauto tovipare! Uva apeisi vovoupatai?” Oa iava voea rutu katai reo puraoro rera iava vaseiva oiso ra rera kopii pieive.

65 Uva oearovu rerapa rui vikipaaepa. Uva rera puaaro tavuruoro rera tapatapapaoro rerare oiso purapaaepa, “Taviu, irouto vii tapare?” Oire uva va-a vao oa iava polis irara rera taparakopaiva.

Pita Jisas Taeareva

(Matyu 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

66 Uva Pita otugivivu-ia toupareva reroarovi. Uva Rovopatoapa Pristo oiraaro kovopava urioopa 67 §† Pita kekesa osa tuituiparoepa. Oa iava rerava vurapaoro rerare oiso puraopa, “Easi vii vai tapo-a iravu Jisas reraaro ro vova Nasaret-ia.” 68 Oa iava taeaparoepa oiso purapaoro, “Viapau taraiparai vao-ia oare oisi purapauei.” Oa iava kosiro viropa rataoa riaaro iare. Uva kookai kokorokureva. 69 Oa iava ita rera kekeoro voeao tavieva oira o kovopava oea rera ruvara-ia toupaiva, “Easi iravu-a ro voea iava.” 70 §†† Oa iava ora taearoepa ita.

Oire uva gare visivi rerare Pita oiso purapaaepa, “E auoro. Easi vii-a iravu voea iava, uvare vii-a ita Galili iava.” 71 Oa iava ora rerare vuri reo purareva goruvira rutu ora takauoro oiso puraoro, “Avoeao, viapau rutu taraiparai eera-ia ira iava ragaire eisi purapatai.” 72 Uva kookai erao pie gau purareva. Oa iava Pita ora rugoo pieroepa Jisas vo reoarore, vo reo oa iava rera tavireva Jisas, *“Kookai touvira erao piepa gau purarevere vo vokiaro ovusa vo peva purari ragai vaisiaro taeapaoro.”* Uva ora rugoo pieoro vo reore Pita gau ovoireva rirovira rutu.

Jisas Sipoiva Pailat Ruvara Iare Ro Rom Gavman Iava Rera

(Matyu 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38)

15 §‡ Uva vokipakou rutu ora reopaaepa reipa irara pris irara, ora Reo Taisi-ia tarai irara, ora oira vasi irara, ora voeao rutu Kaunsel irara ora reoaepa. Oa iava Jisas tuukeiva. Uva voava rera ivuoro avaaepa Pailat iare Jisas vatesa rerapa. 2 Uva Pailat rera akereva, “E vii-a Jiu reraaro king, raa?” Uva Jisas rera aatoreva, *“Iu. Eisi osa purau.”* 3 Osa iava riroara rutu-ia reoara Jisas togaiva pris irara. 4 Oa iava Pailat vorerivira ita rerare oiso puraroepa, “E reasipau voea aato arapa? Oire uvuri. Easi riro reoro-ia vii togapaivoi.” 5 §†† Osa

† *14:45 Mt 23:7* †† *14:49 Ais 53:7; Lu 19:47* ‡ *14:50 Sam 88:8; Mk 14:27* ‡† *14:54 Jo 18:18* ‡‡ *14:58 Jo 2:19; Ap 6:14* ‡‡† *14:61 Ais 53:7*

‡‡‡ *14:62 Dan 7:13* § *14:64 Lev 24:16* §† *14:67 Mk 1:24* §†† *14:70 Ap 2:7* §‡ *15:1 Mt 5:22; Jo 18:28* §‡† *15:5 Ais 53:7*

Jisas viapau reoparoepa. Oa iava Pailat tavetave iraopareva.

Vo Jisas Vatereva Rera Kopii Piesa
(Matyu 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39–19:16)

6 † Vo osa Tagausapa Vurei vao Pasova pura piro ra oisoa iravu tuukepato karupareve Pailat voeapa ro irapa ruipapaave rera kosi piesa. 7 Oire uva iravu ro-ia Barabas ira toupareva oeavu tapo tuukepa irara voeao-ia oea gavman oaiveva ora upopaoro iravu kopii pieiva. 8 Uva poua viropa Pailat ruvara-ia rera aresa oiso, “Vo pitupitu purari oiso osa vara purapariveira.” 9 Uva Pailat oiso puraroepa, “E oiso vovoupatai ra rera karua visiipa ro Jiu reraaro king?” 10 Ari ita, rera Pailat voeao-ia tarairoepa oiso osa oisoa Jisas vo goruaro riiriipaive. Oa iava Pailat-pa rera vateiva Jisas. 11 †† Uva reipa irara pris irara oearovu rutu vovouaro kasipu piepaiva, oiso ra aue Barabas karureve voeapa. 12 Oa iava Pailat voea akereva ita, “Eake vai purapaa visiipa ro-ia ira vaisipata oiso, Jiu reraaro king?” 13 Uva rirovira ora reoaepa, “Ae! Rera tapata evao parikou-ia!” 14 Uva Pailat oiso puraroepa, “Eake rutupa? Eakea vuri-a oa purarevora?” Oa iava ita voea rutu rirovira ita oiso puraaepa, “Ae! Rera tapata evao parikou-ia!” 15 ‡ Uva Pailat oiso vovouparoepa ra voea rutu vovouaro roru piereve. Oa iava ro Barabas karureva voeapa. Oire uva Jisas vatereva oearovupa. Oa iava rera ragi rovopaoro rera iava taru vasereva voeapa, oiso ra rera tapaive vo evao parikou-ia.

Vo Upo Pura Irara Jisas Akaipa Pieiva
(Matyu 27:27-31; Jon 19:2-3)

16 ‡† Oa iava upo pura irara rerava koataaepa gavman vo kepaaro-ia, okepa oisoa vaisipaive oiso, Pretoriam. Uva voa ora guruaepa voea rutu upo pura irara. 17 Uva Jisas tuuiva varoa-ia revasipa varo, ora kukuvaipa puraiva rokarokapa iro iava. Oa iava rera kukuvaiva va-ia rera turaro pieoro kuuvuvira. 18 Uva rerare oiso puraaepa avivikevira, “Riro kaekaevira turarovira touri vii vao Jiu reraaro king!” 19 Oa iava aue-ia pito tapoko rera ragiiva rera kukuearo. Osa ita rera-ia rui vikipaaepa rerare taku viropaoro kuuvuvira. 20 Uva voa rera tovi rovopaivoiva, revasipa varo veraiva rera iava. Oa iava rera vaaro rutu-ia rera tuuiva vorevira. Uva rerava avaaepa rera tapasa.

Jisas Tapaiva Vo Evao Parikou
(Matyu 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

21 ‡‡ Oire uva Saimon ro vova Sairini, Aleksanda vaio ora Rufus aitearo ira urioroepa uvavuva. Uva rera aruiva goruvira evao parikou kaesa vao Jisas vaaro.

22 Uva avaaepa uvavure voa vaisiaro Golgota-ia. Oa porearo oiso toupaiveira, Kukue Keru Pukui. 23 Oa iava rera vateiva wain ovi va uvereoro oavu tapo itakopa ovi, oiso ra ovirei rutu-ia ukaioro. Vo osa vo ovipa reasiroepa. 24 ‡‡† Oa iava rera tapaiva evao parikou-ia, vo osa rera varaaro-ia varoara ora roo pieaepa ora voeapa. Oa iava varare satu visiko purapaiva.

25 Aue-ia vo resura vatara vuuta-ia (9 klok) vokipaua, ovuuta-ia rera tapaiva. 26 Oa iava vo vaisio rigatoiva oa vituaro iava rera tapaiva oiso puraoro, JISAS KING OAIVE JIU. 27 Uva rera tapo aitereivu tapaiva kavirupatoarei oiso-ia, iravu oirapapa varata iava, ari iravu koike varata iava. 28 [Va vao Tugoropa Vuku iava vo rigato oa oirao pieiva rera-ia va karekeoro, uvare oiso purapapeira, ‘Oa-ia oiso rugooaepa, Iravu ro vuri irara iava rera.’]

29 ‡‡‡ Oire vo osa oearovu rera-ia putepaoro rerare kukue pikupikupaoro oiso purapaaepa, “Aika, ari vii-a vao viigoa Tugoropa Kepa pakosa auepauera. Oire vo kepa vorevira paupari vo peva-ia aue voki! 30 Oire ora tauvau ra evao parikou iava varau!” 31 § Uva pris irara reipa irara, ora Reo Taisi-ia tarai irara tapo rera akaipa piepaiva rerare oiso purapaoro, “Ia, ari oearovu oisoa tauvapareve. Uva viapau oiso ra oisi ora rera raga ora tauvaro. 32 Oire vosa vii oiraopatoa rutu Ropoto Krais Pauto reraaro vii Isrel reraaro King, oire varau evoava evao parikou. Ra vii oirao pieio va iava!” Vo osa vaitereo tapo aiterea tapo rera tapaiva rera akaipavira reopasiepa.

Jisas Kopiiroepa
(Matyu 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

33 Oa iava ravireopa vuuta-ia (12 klok), ravireo utoroiva, rupa rovoepa voeare aue-ia rekasisa vo peva vuuta (3 klok) vokiarovi vo taere rutu-ia vao. 34 §† Oa iava vo peva vuuta-ia rirovira oiso puraroepa Jisas, *“Eloi, Eloi lama sabaktani.”* Oa vao porearo oiso purapapeira, *“Pautoa oaa, Pautoa oaa. Eakere ragaivi kavuri?”* 35 Oa iava rera oisi uvuiva voeao oea toupaiva rera ruvara-ia. Oire uva oiso puraaepa, “Uvuta. Keeraroi Ilaija-re.” 36 §†† Uva iravu ikaureva iruta rupu piesa aue-ia uureopa viniga ovi. Oa iava evao rao-ia vo ovi vatepareva rerapa Jisas oiso purapaoro, “Tue rovota osa Ilaija rera rere piesa urio rovoro pasi.” 37 Uva Jisas rirovira gauoro vovouisi vikireva kopii ovoioro.

38 §‡ Osa riroua varoua Tempel rataoa-ia kotovira touua, oua vurita piropa varei puraoro vova Pauto vo topisiaro viara iava rovoepa vore rasiuaaro. 39 Oa iava ro ira oisoa katai vovoto (100) viurupa irara tokipareve rera Jisas eveireva vosa kopii ovoiroepa. Oa iava oiso puraroepa, “Oiraopavira! Oviitoaaro Pauto eera-a!”

40 §‡† Uva riakora tapo toupaiva voa rerava vurapaoro tauaiva. Uva aue tapo toupaeva vao Maria aue iava Makdala ora iriavu ita Maria Jems aakoaro ro avaioto, ora Josis, ora Salomi. 41 Uva voea-a voeao oea rera oisoa sirova utupaave rera tokipaoro vo osa toupareve Galili, ora airovu riro riako rutu airoa tapo rera sirova utuaepa Jerusalem iare.

† *15:6 Mt 27:15; Jo 18:39* †† *15:11 Ap 3:14* ‡ *15:15 Jo 19:1, 16* ‡† *15:16 Ap 10:1* ‡‡ *15:21 Lu 23:26; Ro 16:13*

‡‡† *15:24 Sam 22:18* ‡‡‡ *15:29 Sam 22:7; Jo 2:19* § *15:31 Sam 22:8* §† *15:34 Sam 22:1* §†† *15:36 Sam 69:21* §‡ *15:38 Hi 10:19-20* §‡† *15:40 Sam 38:11; Jo 19:25*

Aveke Rikui-ia Jisas Tovoiva
(Matyu 27:57-61; Luk 23:50-55; Jon 19:38-42)

42 † Uva vo ovaiarovi vo vokio ovokia oisoa vaisipaive,
Aio Ravaapa Voki vo vokio iare Sabat voki. 43 †† Ovokia-
ia urioroepa Josep vova Arimatia ro torevoko vovouto
Kaunselto. Ro ira oisoa Pauto vo Saraarore tapo ru-
gorugooparo vare tuepaoro. Ira Pailat iare uriri asavira
avaroepa. Uva Jisas kopiire rera arepareva. 44 Oa iava
Pailat rirovira rugorugooroepa, uvare ikauvira kopii
ovoiroepa Jisas. Uva ro ira oisoa katai vovoto (100) viu-
rupa irara tokipareve rerare keeraroepa Pailat. Oa iava
rera akereva, "E kopiiroe Jisas?" 45 Uva viurupa irara
tokipato vo taviaro uvureva oiso, Kopiiroe. Oa iava
Jisas iava varaua vatereva Josep-pa. 46 Oa iava rera
Josep ouavu vorireva varoua popoteua. Oa iava Jisas
rere piereva rera tavurusa va-ia varoa popotea. Oa ia-
va rera tovoreva aveke rikui-ia, oa ravaavira teka ragai-
va rirova-ia aveke. Uva vo rikui iare iriavu rirova aveke
perireva iria-ia vo riku riaaro ivitasa. 47 Uva vao isivaaro
iava Maria Makdala vairei ora iriavu ita Maria Josis
aakoaro airea tapo voa kekeereva vo uva Jisas tovoiva.

Jisas Vorevira Toreroepa Tova Iava
(Matyu 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

16 ‡ Oire uva Sabat voki isivaaro iava Maria Mak-
dala, ora Maria aue Jems aakoaro ora Salomi
airoa vearo geesipara voriiva, oiso ra varava avaave
Jisas varaaro kipusa. 2 Vo vokipakou rutu-ia vo vokio-ia
rovopa voki wik iava oa-ia avaaepa tova urui iare. Vo
ovusa ravireo kaeparo viropa. 3 ‡† Oa iava ora
akeakepaaepa voa oiso, "Esa, irou vai vigeipa vao
aveke veravere vova rikui riaaro iava?" 4 Uva voava vu-
rapaiva tuupavira. Oa iava ore rirova aveke vura ragai-
va iria voava peri ovoio viropa. 5 Uva koatapaaepa
rikui-ia. Uva voa iravu kekeiva viovokoto ira oirapapa
varata-ia pauparoepa popotetoa-ia kuvupaoro. Oa iava
ropeaepa.

6 Uva vairo tavireva oiso puraoro, "Opeita uriripata.
Jisas ro vova Nasaret-ia, ro ira kopii pieivora, irare
taraapatavoi ita, ira vorevira toreroi. Viapau oiso vo
touparevoi. Keketa. Vo uva ita rera tovoivorao. Uva via-
pau. 7 ‡‡ Oire voreta disaipel tavisa rera voeaaro Pita
tapo. Ira ita iraroe eisi Galili-ia. Uva voa rera keketa-
vere oiso osa visii tavirevora."

8 Uva rikui iava torioro voreaepa osa rikerikepaoro
ora ropepaoro tapo. Uva viapau oiso oearoiva ora re-
opaaepa, uvare rirovira uriripaaepa.

Jisas Ora Karekeroepa Maria Iare O Vova Makdala
(Jon 20:11-18)

9 ‡‡† Uva toreroepa Jisas vokipakou-ia avitoava rovopa
voki rupaaro iava vo wik iava. Oa-ia Maria o vova Mak-
dala iriare ora karekeroepa rovovira. O iria iava erao
vatara sigureva aue tugara. 10 Oa iava voea tavitavisa
kareopa voeao oea oisoa rera tapo toupaive. Vo osa
gau eraro-ia gaupaoro gaupaiva. 11 Oire vo osa oisi
uvuiva oiso, Vorevira tootooro toreroi, oa iava rera ke-
keeva. Uva viapau oiso oira vo reoaro oirao piepaiva.

Jisas Ora Karekeroepa Disaipeltoarei Iare
(Luk 24:13-35)

12 Oire va isivaaro iava vaitereore ita ora karekeroepa
pisavira aiterea raiva-ia vokapasiva. 13 Oa iava va iava
voeapa tavitavisa karesiepa. Uva ita, viapau oiso
vaiterei vo reoroaro oirao piepaiva.

Jisas Katai Tau Katai Siporeva Voraro Ruture Aueva Rera Vo Goruaro
(Matyu 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

14 ‡‡‡ Oire uva voea-ia katai tau katai (11) iare ora
karekeroepa osa aiopaiva. Oa iava voeare aveavevira
reoroepa aue-ia kaureo rugoo oaive ora aue vavagisi
vovouro oaive. Aue iava uvare viapau voeao reoaro
oirao piepaiva oea rera kekeiva vo osa toreroepa.
15 Uva voea tavireva oiso puraoro, *"Avata voraro ruture
vo rasio-ia Vearo Siposipo iava tavitavisa oirara rutu-
pa.* 16 Ro oirato ira ragai oirao pierevere ra baptaisa
oureve, ira-a eera ira oureverea Pauto ora rera iare. Ari
ro ira viapau oirao pieparevere ira iava viapau oiso
opesipaperea rera vaaro vuri vovou. 17 Uva varao ravaa
reesiro toupavere voeao-ia oea oirao piepaiveira oiso-
ia, Taraiavere tugara kare sigupasa vo raga ragai vo
goruaro-ia, ora pisa reoro-ia ora reopaaverea. 18 Oea
rakoru-ia pituivere, ora itakopara-ia ukaioavere. Uva
varei rutu evarei uvuipai oirato kopii pieve. Ari ita, via-
pau oiso voea vuri piepaivere ita vareo. Oea ita
vavaeara oaive tovopaivere voeao-ia upiapa irara voea
porete piepaoro."

Jisas Iparoepa Vuvuiua Iare
(Luk 24:50-53; Aposel 1:9-11)

19 § Oire uva vo tavitavia vao isivaaro iava Pauto rera
ipa pie ovoireva Turaro Jisas vuvuiua iare vo uva pau-
paroveira oirapapa varata iava Pauto vaaro. 20 §† Uva
va-a vao oa iava ava ovoiaepa voraro ruture rera iava
siposiposa. Vo osa Turaro voea vo siposiporoaro oirao
piereva aue-ia ravoto kovoro.

† *15:42 Diu 21:22-23* †† *15:43 Ap 13:50, 17:12; Lu 2:25, 38*
‡ *16:1 Lu 23:56; Jo 19:39* ‡† *16:3 Mk 15:46* ‡‡ *16:7 Jo 21:1-23*
‡‡† *16:9 Jo 20:11-18* ‡‡‡ *16:14 Lu 24:36-38; Jo 20:26* §
16:19 Ap 2:33-34 §† *16:20 Ap 14:3; Hi 2:3-4*

LUK

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Rera-a ro Luk ira oisoa dokta kovo purapareve. Voea iava rera ro Jentael-pa irara. Uva rera vo rigato purareva aue-ia 60 o 70 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava.
Luk oisoa vokapareve Pol tapo vo vuutao-ia oa-ia oisoa Pol tapo toupareve vo Troas urui-ia (Ap 16:10-41). Uva vo vuku-a vao oa rigatoreva Pol tapo toupaoro vo tuukepa kepa-ia (Ap 27:1–28:16).
Oa iava vo siposipo oa rigatoreva Jisas iava, oa-ia oiso puraroepa, Jisas ira oiso rutu oisoa toupareve vo rasio-ia oiso osa oirara. Ira siraoa vo vavataaro sovoreva oiso rutu osa vigei oirara. Ira rirovira voeao rutupa oisoa sir-aoparo voeao oiso-ia, kakae vure, ora vairo raroe riako, ora voeao apotapa irara, ora voeao upiapa irara, ora oearovu rutu tapo oirara. Luk riro reoro rigatoreva variria vo pitupituaro iava (Lu 3:21, 5:16, 6:12, 11:1, 22:32, 23:24-26), ora aue iava Tugoropato Uraurato vo kovoaro iava tapo (Lu 4:1-14, 10:21, 24:49).
1. Ira pie reo vao iava oa ora karekepere, 1:1-4.
2. Vaiterei kavauaro iava Jon Baptais vaio ora Jisas, ora vo osa riroparoepa Jisas, 1:5–2:52.
3. Jon Baptais voraro virireva oirarapa siposipopaoro, 3:1-20.
4. Jon Jisas baptaisreva vo uukova-ia Jodan. Oa iava avaroepa Jisas raaka tapi iare vo uva kokarapato Seten rera-ia kokaraparoepa, 3:21–4:13.
5. Jisas Galili taere sovara-ia virireva rera vo kovoroaro ravoto kovoro purapaoro, 4:14–9:50.
6. Jisas Galili iava avaroepa vore Jerusalem iare Jeriko urui-ia puteoro, 9:51–19:27.
7. Turarovira koataroepa Jisas Jerusalem urui-ia ovoiopa wiki-ia toupasa, ouruia-ia oeavu rera kotoiva evao parikou-ia, 19:28–23:56.
8. Vorevira toreroepa Jisas vo pevapa voki-ia, oa iava ovokivu-ia disaipel irara iare ora karekeroepa ora oearovu iare tapo, 24:1-53.

Luk Vo Siposipo Rigatoreva Auepa Tiofilas

1 Reito Tiofilas, vo tuariri uva oearovu rovoaera siposipoara rutu rigatooro varao rutu iava oara karekereva Pauto igei rutu vuutaaro-ia. 2 † Uva voeao gisipoaro sirova utuaera oea Jisas vo kovoaro kekeiva ora voea osireiaro iava voari rovoa-ia ora vo vokiara rutu-ia tapo. Aue iava uvare voea oea oisoa oiso toupaive, Pauto vo reoaro kosi piepa irara. Uva voea-a evoea oea igei vateivora vo siposiporo varao. 3 †† Uva oisi-a eisi osa iava ragai tapo ita vo siposipo rigatopaavoi, oiso ra viipa reito Tiofilas va sipoa, vo rara vara rutu vituarore taraa rovopaavoi vearovira. Ra va iava torevokovira vara rigatoa oiso rutu osa tuariri karekeepa. 4 Eisi osa iava uvuipau ra vara-ia vearovira taraiu oiso, Oiraopara varao oara-ia vii siposipoivora Jisas vo kovoaro iava.

Vo Sekaraia Tavireva Enselto Jon Iava Ira Kavaurovere

5 ‡ Vo osa King Herot reiparoepa ro vova Judia taere-ia, osa vo vuuta-ia oisoa iravu koruou purapato pristo toupareve. Rera vaisiaro, Sekaraia voeao iava pris irara Abaisa voeaaro. Ari o-ia tapo Ilisabet vatuava vo sarao iava oira pris irara voeao Eron voeaaro. 6 ‡† Aiterea vaitereo oisoa torevokovira rutu oisoa toupasi Pauto osireiaro-ia. Uva varao Reo Taisiro rutu oara oisoa oirao piepasi, ora varao Pauto vo reoroaro. Oa-a vao oa iava viapau vuria vai vaiterei-ia. 7 Vo osa viapau vaiterei oviitoa vaiaro, uvare Ilisabet-a asaova. Oa iava viapau oiso kakae kavaupao. Uva avuka ragasiepa kakae kavau asavira.

8 Oire uva ovokivu-ia Sekaraia pris kovo purareva Pauto osireiaro-ia vo vuutao-ia oa-ia oisoa rera voeaaro pris kovo purapaive. 9 ‡‡ Uvare oisi rera reesii-va voea vo pitupituaro sirova utupaoro, oiso ra Tu-goropa Tugi-ia koataparo vao Turaro Pauto vaaro, aue koruou kuparero purapasa. Otugia-a vao oa Rovopa Kepa Lotupa Kepa Tempel sovara-ia rutu oisoa toupaive. 10 ‡‡† Oire uva vo vuuta vao koruou kupare purapa vuuta oa-ia riro irara rutu Jiu ora guruaepa varirisa ratauva. 11 Uva Sekaraia purapurapato enselto kekereva eravao vatuaro-ia oirapapa varata iava, uvare voa rera ruvara iare karekeroepa. 12 Oa iava voa rera

† *1:2 Hi 2:3; 1 Pi 5:1* †† *1:3 Ap 11:4, 18:23, 1:1* ‡ *1:5 1 Kro 24:10*

‡† *1:6 Jen 7:1* ‡‡ *1:9 Eks 30:7-8* ‡‡† *1:10 Lev 16:17*

kekeoro rirovira ora sitaroepa. Uva uririparoepa. 13 Uva
enselto rerare oiso puraroepa, “Sekaraia. Teapi uriri-
pau. Ari Pauto vii vaaro variria uvurevoi. Uva vii
tavipaavoi oiso, Vii vatuavaaro Ilisabet veipa oviito
oaesi kavauevere. Oa iava oiso rera vaisirivere rara,
Jon. 14 Osa iava vii iava sopaua vearovira touvere ora
tapo rorurivere. Ra riro irara tapo roruivere rera-ia
ovusa kavauro. 15 Ira rei vaisirovere kovopaoro vo Tu-
raro Pauto osireiaro-ia. Uva viapau rutu oiso
ukaioparovere varao-ia riro gorupara aue wain oviro,
vo oviro oara uvuipai oirara kokoro piepasa. Ira-ia
goruvira touparevere Tugoropato Uraurato rera iava
sopaua uvui piepaoro vo vuutao-ia vao vo osa aakova
kovuaro-ia touparevere, ora vo osa kavauro. Uva vuku-
parovere Tugoropatoa-ia Uraurato. 16 Ira riro irara ro-
roiovira soporeparevere voeao vova Isrel-ia. Ra Tu-
rarore poreave ro voea reraaro Pauto oaive. 17 Ira-ia
Tugoropato Uraurato ora gorua toupaivere, ro Uraura-
to ora vo goruo oarea oisoa Ilaija-ia toupaive vo osa
Pauto vo reoaro kosi piepareve voari tuariri. Ra iraparo
Reitoapa Turaro. Eera oviitoara ira vo aaoro rutu
vovouaro porerevere ra ora agiagiave ora voeao tapo
riro kaureo irara. Oire ra va iava vearo rugoo ouive
voeao torevoko vovou irara vaaro. Ora voea tapo
oirara rera voeaaro ravaarevere ra Reitoare Turaro tue-
vira toupaive rera vo kovoaro purapasa.”
18 Uva va-a vao oa iava Sekaraia rerare enselto oiso
puraroepa, “Uva eake iava oiso puraravere, Oiraopa
reo vao-ia? Easi ragai avukaraerao vegei rutu ora ri-
akova oaa.”
19 † Oire oa iava enselto oiso rera aatoreva, “Ragai-a
Gebriel ragoa Pauto ruvara-ia toreparaveira. Ari ita,
uva Pautoa raga-a ira ragai arurevoi oa iava uriorai vii
tavisa vao iava vearo siposipo vii oviitoaaro iava. 20 ††
Oire uvuri! Vii iava gisipo kapuuevoi, uvare viapau ra-
gai vo reoaro oirao pieparivoi. Ra viapau reopau vo ru-
tu rekasisa, uva vara rutu varao karekepere ragai vo
reoroaro oirao pieoro.”
21 Oire uva voea rutu oirara rerare tue ragapaaepa
Sekaraia oiso purapaoro, “Eake vai karekei Tugoropa
Tugi-ia rerare oa iava viapau vigei tavisa kosiro viroi?”
22 Uva va isivaaro iava kosiro viropa. Oa iava viapau
voeapa reoara vai vatereva. Uva va iava oiso taraiaepa,
Easi oavu avu rutu kekerevoi evoa Tugoropa Tugi so-
vara-ia. Uva vavaea raga-ia voeare reoreoparoepa
uvare gisipo rerare kapuueva. 23 Oa iava Sekaraia vo
kovoaro vao koruou purapa kovo opesiepa. Uva vore-
vira kareroepa ora rera vo uruiaro iare. 24 Oire uva va-a
vao osa kakae kovu pura piropa oira kovuaro-ia Ilisa-
bet. Oa iava oisoa toupaeve vo kovuva vo raga oira vo
kepaaro raga sovara-ia vo vavae rutu sovara-ia aue
kekira. Oa iava oiso puraopa, 25 “Ari ita, kakae kavau
asava ragai. Uva Turaro Pauto ragaipa siraoroi. Oa iava
oiso ragai pierevoi ariia veraoro ragai iava oirara rutu
osireiaro iava.”

† *1:19 Mt 18:10* †† *1:20 Esi 3:26, 24:27*

Enselto Maria Tavireva Jisas Iava Ira Karekerovere

26 ‡ Uva katai vatara-ia (6) kekira kakae kovuva
toupaeva Ilisabet-ia, ovusa Pauto purapurapato Ge-
briel arureva ouruivu iare vo uruio Galili taere-ia. Va
vaisiaro, Nasaret. 27 Osa iava avaroepa iriavu iare
tavauruva riakova iria reesiiva oiso ra oirato oira
oureve. Rera vaisiaro, Josep, King Devit aao iraraaro ia-
va rera. Uva oira vaisiaro-a, Maria o-ia iria viapau oira-
toa vaiva uusiopa. 28 ‡‡ Oa iava Gebriel oira iare
avaroepa. Uva oirare oiso puraroepa, “Vearovira Maria.
Pauto vii viraakopare viipa siraooro. Oa iava Turaro vii
tapo toupareveira vii tauvapaoro.”
29 Oire uva Maria vo reo vao uvuevoiva, oirare
sopaua vavataepa rirovira rutu oiso rugorugoopaoro,
Apeisi raga reo-a vao-ia?
30 Oa iava purapurapato enselto oiso oira tavireva,
“Maria. Opeita uriripau. Pauto vo vovouaro vearopa
vii-ia. 31 ‡‡‡ Uvuri! Kakae kovu purapapi vii-ia rara, ra
iravu kavauri kakaeto ira vaisirivere oiso, Jisas.
32 ‡‡‡† “Ira turarovira toupareverea. Oa iava oiso rera
vaisiiverea, Pauto Oviitoaaro ro oiso viara-ia. Oa iava
Pauto turarovira rutu rera tovoreverea oiso rutu osa
rera aaotoaaro King Devit. 33 ‡‡‡‡ Ira taru Jekop
voeaaropa Jiu-pa irara turaroparoverea vokiara rutu-ia.
Ra rera vaaro tokia viapau oiso opesiperea.”
34 Oa iava Maria rerare enselto oiso puraopa, “Uva
apeisi ragavira karekepere va vao-ia, uvare oira ou
asavira toupaavoi.”
35 Oire uva enselto oira vo reoaro pukooro oiso pu-
raroepa, “Ari! Tugoropato Uraurato ira vii iare uriopa,
vo osa Pauto vo goruaro vii ruuve. Eisi osa iava rera
reraaro kakaeto kavaurivere rara utupavira. Uva va-a
eva vituaro iava oiso rera vaisipaivere oiso, Roroio
Vovoutoa Rutu Pauto Oviitoaaro.
36 “Uvuri! Easi Ilisabet sarava oara iria avukaopa rutu.
Iria-ia kakaetoa epao oira kovuaro-ia. Iriare tuariri
oisoa oiso purapaave, Viapau uvuipaoi ra kakaetoa vai
kavaueve. Ovusa vo vokio-ia oira kovuaro-ia kakae
kovuei. Ari ita! Katai vatara (6) kekira oira vaaro oa
putevoi. 37 Pauto uvui iraopa auero rutu purapasa.”
Uva oisi-a eisi Maria tavireva enselto vo osa vairei
reesipareva vaireo airea kakaetoarei kavausa
auepaereiepa.
38 Oa iava Maria rera vo reoaro aatooro oiso pu-
raopa, “Ari ita! Ragai-a Turaro oiraaro kovopava. Ira
uvuipa ra ragaipa oisi va purareve oiso osa purauei.”
Oa iava enselto oira arova avaroepa.

Maria Ilisabet Kekesa Avaopa

39 Oire uva vo vuuta iava vao vo vokia Maria toreoro
ikauvira avaopa ouruivu iare pukuiara vuutaaro-ia vo
Judia taere-ia. 40 Oa iava Sekaraia vo kepaaro-ia
koataopa. Uva voa Ilisabet-va vearo voki puraeva.
41 Uva Ilisabet Maria uvueva osa oirava vearo vokieva.

‡ *1:26 Mt 2:23* ‡† *1:28 Dan 9:23* ‡‡ *1:31 Ais 7:14* ‡‡† *1:32 Ais 9:6-7* ‡‡‡ *1:33 Hi 1:8*

Ovusa kakaeto oira kovuaro-ia toupareva Ilisabet. Uva voa toritoripareva. Oa iava Tugoropatoa-ia Uraurato agasiopa Ilisabet. 42 † Oa iava rirovira rutu goruvira reoopa oiso puraoro, “Vii-ia riroa viraakoa toupaivoi Pauto vaaro. Oa vituaro iava vii vo roruaro oriakorovu rutu vo roruroaro-ia putepaivoi. Uva eera tapo kakaeto vava touparevoi iraei vii kovuaro-ia. 43 †† E apeisi vai ragai iare taveteevoi Turaro aakoaro. Asi viapau riro vaisivavi-a ragai? 44 Ari ita! Vii uvuavoi ovusa ragaiva vearo vokirivoi vo pou virooro. Oa iava kakaeto ro iraei ragai kovuaro-ia vo uvava ora sitaoro rorurevoi. 45 Vii-a vao riakova viigoa roruava touparivoi vo rera vo reoaro oirao pieoro oiso osa vii tavirevo. Uva oisi oiraopavira vii-ia karekepere.” Eisi osa puraopa Ilisabet oirare Maria.

Erava Maria Oiraaro

46 ‡ Maria oiso puraopa,

“Ragai iava sopaua oaa Turaro vaisiaro kae piepaivoi. 47 ‡† Oa iava ragai reraaro uraurato Pautoa-ia roruparevoi ro ira ragai virivaripareveira. 48 ‡‡ Ragai-a vao rerapa kovopava. Ragai akaipavavi raga ragoapa siraoroi. Vo vokio ora vo utupaua uva oirara rutu ragai iava oiso purapaaverea, Pauto oirapa riroa vaterevoi rorua. 49 ‡‡† Aue iava uvare riro gorua rutu purare ragai-ia. Rera raga ro Tugoropa Vaisitoa Rutu, ira riro kovo purapareveira. 50 ‡‡‡ Ira vaaro siraoa voeaopa toupai oea rera rei piepaiveira rerapa avivikepaoro. Oire uva oisi raga ita voeaopa tapo siraoparoverea ovii irara ovii iraraaro. 51 Ira iava vavae-a riro goru kovo purava. Ora voea sikasikareva voea siguoro voeao riro kaureo irara oea oisoa ora rei vaisi piepaave ora voea raga. 52 Ira reipa irara vaisiaro vara piereva voeao vaisiaro kae pieoro akaipa vaisi iraravi. 53 Ira voeao sopaaro vuku piepareveira oea iava sopaura ogoepapeira vearoparapa. Vo osa voeao vore piereve riro kotokoto guru irara, vo osa viapau oarai ouive rera ruvara-ia.

54 § Uva rerapa kovopa irara tauvarevo vigei vao Isrel, uvare rera vaarore siraoa rugooroe. 55 Oiso osa puraroepa vigei aao iraraarore oiso, Ebraham-pa siraoparaverea ora rera voeaaro utupa irara voari rutu tugurasa utupa vokiro rutu-ia.”

56 Maria vo peva-ia kekira Ilisabet tapo toupaeva. Oa iava vorevira ora oira vo uruiaro iare kareopa.

Ilisabet Jon Kavaueva

57 Oire uva oira vo vuutaaro pou piropa. Oa iava oviito kavaueva Ilisabet. 58 §† Uva voeao oira vo uruiaro-ia tou irara ora sara irara oea rutu vo siposipo iava vao uvuiva. Vo uvare Turaro Pauto oirapa siraoroepa rutu. Uva va-a eva oa iava oira tapo rorupaiva.

59 Uva vo peva vatarapa voki (8) pou piropa. Oa iava vo voki-ia urioaepa rera kakaeto iava rakari verasa rera-ia vo vaisio tovooro, Sekaraia, aiteto vaisiaro. 60 Vo osa aakova oiso puraopa, “Viapau. Ari vao iava oiso rera vaisipai, Jon.” 61 Uva oirare oiso puraaepa, “Uvare saratoa vai oara oisi ovaisiei oa oisi toupai, oa iava oisi ruipapauei? Viapau!” 62 Oire oa iava vavaeara raga-ia Sekaraia akeiva oiso, “Aa vo vaisio-a vao oa iava rera vaisipai ro-ia vii oviitoaaro?” 63 Uva slet pero arereva. Oa iava vo vaisi vao Jon-pa rigatoreva va-ia voeapa. Uva rirovira rugorugoopaaepa. 64 Oire uva vo vuuta raga-ia Sekaraia iava gisipo karu ovoio viropa. Oa iava arevuoto rera iava vorevira vearoroepa. Uva va iava Pautoa-ia vuurapa vaisi pura ovoireva. 65 Uva voeao rera vo uruiaro-ia tou irara uririaepa. Oa iava vara rutu iava varao vo siposipo viriva vo Judia pukuiro vo taerearo rutu-ia. 66 §†† Uva va iava oirara rutu vo siposipo vao uvuoro rirovira rutu tavetavepaiva rugorugoopaoro vo ora voea iava sopaura-ia. Uva oiso puraaepa, “Esa apeisi vai ragavira utupaua touparevere rera ro kakaeto?” Ari ita! Uvare taraipaaepa oiso, Pauto vo goruaro toupai rera-ia.

Sekaraia Oiraaro Erava

67 §‡ Oire uva Tugoropato Uraurato Sekaraia sopaaroia koataroepa rera vuku pieoro ro kakaeto aitetoaaro. Oa iava ravaa reo purareva oiso puraoro,

68 §‡† “Turaro vaisiaro-ia vuurapa vaisi purape, ro Pauto Isrel reraaro. Ira vigei oirara tauvasa urioroi ora rera voeaaro. Uvare vigeipa oraivavu purareva oraiva iavirava uvuipaviei ra virivarivira toupape. 69 §† Uva vova rera kovopatoaaro Devit ira sara iraraaro iava iravu riro goruto oirato tore pierevoi vigei oupasa vorevira ora rerapa vova vuria iava. 70 Eisi osa siposiporeva voari tuariri profet irara gisipoaro-ia voeao torevoko vovou irara. 71 Oa-ia oiso puraroepa, Vigei virivaripareverea voeao vavaearo iava oea vigeiva keripaaveira, ora voeao tapo vavaearo iava oea vigeire vuri vovoupaaveira rutu. 72 Ira vigei aao iraraarore oiso puraroepa, Visii tauvapaaverea. Oire uva va-a vao Reo Ovoi oare rugoooro va oirao piere vigeipa. 73 §‡ Eisi osa puraroepa rore vigei aaotoaaro Ebraham va vao Reo Ovoi puraoro oiso, Vigei vorevira vore ovoireverea voeao vavaearo iava vigeiva keripa irara. Ra va iava rera vo kovoaro purape uriri asavira. Rara avivikepavio rera osireiaro-ia aue torevoko vovou purapaoro vokiara rutu-ia.

76 §§† “Oire uva vii-a vao kakaeto viigoa vaisiiverea oiso, Profetato Pauto reraaro ro oiso rutu viara-ia. Viigoa irauvere Turaropa raiva vatatopopaoro. 77 Uva oirara rutu siposiporivere voeao rera voeaaro. Oire ra vo reoro iava taraiave oiso, Ira taru voea iava vuri vovouro verapareverea voea vorevira oupaoro ora rerapa. 78 Aue vituaro iava uvare rirovira vigeipa siraopa vovou purapareveira Pauto ro vigei reraaro. Osa oiso piepareverea ro ira ora rera iava aviavi piea vatepareverea vigeipa. 79 Osa iava voeaopa aviavia vatepareverea oea kopiia vo goruaro sovara-ia

† *1:42 Het 5:24* †† *1:43 Lu 2:11* ‡ *1:46 1 Sml 2:1-10; Sam 34:2-3* ‡† *1:47 Sam 35:9* ‡‡ *1:48 Sam 138:6* ‡‡† *1:49 Sam 71:19, 111:9* ‡‡‡ *1:50 Sam 103:17* § *1:54 Sam 98:3* §† *1:58 Jen 19:19*

§†† *1:66 Lu 2:19, 51; Jen 39:2; Ap 11:21* §‡ *1:67 Joe 2:28* §‡† *1:68 Sam 72:18* §† *1:69 Sam 89:17, 132:17* §‡ *1:73-75 Ro 6:18* §§† *1:76 Mal 3:1, 4:5*

toupaiveira voeao rupa vovou irara. Uva vigei kokotoaro torevokoreverea vigei tuvetuvepaoro. Ra va iava gavaure vovou vo raivaaro-ia vokape."

Eisi osa puraroepa Sekaraia.

80 Oire uva riroroepa rera kakaeto. Uva rera iava varaua ora uraurato goruvira karekeepa. Oa iava vo toureva raaka tapi vo tugurasa uva ora karekeroepa Israel-pa irara osireiaro-ia ro aue Jon.

Maria Jisas Kavaueva
(Matyu 1:18-25)

2 † Vo vuuta-ia vao oa-ia King Sisa Ogastas oavu reo ovoi purareva, oiso ra vo voki-ia oirara rutu vieiaro vaivaisiaro ouive. 2 Oire uva rovopa voki rutu-a va vao oa-ia vaisi oupaaepa oirara rutu iava. Ovusa aue Sairinias voa reiparoepa gavmanpaoro vo Siria-ia vo vo voki-ia eva. 3 Uva oisi-a eisi osa iava voea rutu oirara vo urui iare eva voea rutu vo uruiaro torevokoaro avaaepa, oiso ra voea rutu vaivaisiaro vieiaro ouive voa. 4 †† Ari ita, Josep-a Devit sara iraraaro iava rera. Oa iava ora rera vo uruiaro iava gare urui avaroepa vao Nasaret vo Galili taere-ia. Oa iava voare vo Judia avaroepa vo King Devit vo uruiaro-ia uva oisoa vaisipaive oiso, Betlehem-ia. 5 Uva oira tapo Maria avaroepa voare o iria reesiiva rerapa, oisore ra vaiterei rutu vaisiaro tapo ouive voa. Vo osa kakae kovuva toupaeva Maria. 6 Uva vo urui raga-ia vao Betlehem urui touvira toupasiva. Oa iava voa kakaeto kavausa aueopa. 7 Oire uva bulmakau kare vo kepaaro-ia toupaoro rera eera avaiotoa rutu ira kavaueva voa, uvare tavetepa irara vo kepaaro agasiepa. Oa iava voa rera ruueva varoa-ia. Uva voa rera uusi pieeva bokis-ia o iria-ia oisoa bulmakau kare aiopaive.

Purapurapa Irara Ensel Sipsip Tokipa Irara Taviiva

8 Uva voa-a vo uva oearovu sipsip tokipa irara toupaiva vo urui vatuaro-ia voea vo raguiroaro tokipaoro vokiaro. 9 ‡ Uva Turaro reraaro ensel voea iare urioroepa. Uva voa Turaro vaaro keraria voeare sisikorevira aviaviva. Oa iava rirovira rutu uririaepa. 10 Uva enselto oiso puraroepa voeare, "Opeita uriripata. Uvuta! Ragai visiipa Vearo Siposipo sipoavoi vao oa oirara rutu roru pie iraovere. 11 ‡‡ Vo voki-a vao oa-ia iriavu riakova kakaeto kavauevoi vo King Devit vo uruiaro sovara-ia. Ro ira visii ourevere vorevira vova vuria iava. Eera Krais Turaro ira Pauto oiraraaro tuvetuvepareverea. 12 ## Uva ora visii vo reesiroaro iava rera vo kavauaro-ia taraitai eisi osa. Uva rera kakaeto keketavere ira ruuevo varoa-ia rera uusi piesa bulmakau kare aiopavaaro-ia bokis."

13 Oire uva voavi ragava riro irara rutu vuvuiua-ia tou irara poua viropa vuvuiua iava vo toupasa enselto ruvara-ia. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaoro oiso purapaaepa erapaoro, 14 ### "Pauto vaisiaro-ia vuurapa vaisi purata vo vuvuiua rutu-ia. Ra gavaure vovou rutu outa vo rasitoa-ia toupaoro visii vao visiigoa-ia roruparevera Pauto."

Sipsip Tokipa Irara Jisas Kekesa Avaaepa

15 Oire uva enselpa irara voea arova voreaepa vuvuiua iare. Oa iava voeao sipsip tokipa irara ora reoaepa oiso "Irata, ra avavio voare Betlehem-ia. Ra va avu kekepe vao oa karekei voa oa iava Turaro Pauto vigei tavirevoi." 16 Oa iava ikauvira avaaepa. Uva vaiterei Maria vaio ora Josep kekeiva voa osa voa toupasiva. Ovusa kakaeto bulmakau kare aiopavaaroia bokis uusiparoepa. 17 Uva rera kekeivoiva, vo reo vao taviiva oa uvuiva rera iava ro-ia kakaeto vo enselto ruvara-ia. 18 Oire uva voea rutu oirara vo reo uvuiva sipsip tokipa irara ruvara-ia, oea vo reo-ia rirovira rugorugoopaaepa. 19 ### Vo osa Maria vo reoro rutu varao ora oira sopaaro-ia orirupaeva. Oa iava voa varare rugoopaopa rutu. 20 § Uva sipsip tokipa irara vorevira kareaepa Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaoro. Oa iava rirovira rutu rorupaiva Pautoa-ia vara-ia varao oara rutu uvuiva, ora vara rutu tapo kekeiva oiso osa enselpa irara voea taviiva.

Jisas Vateiva Vaisia

21 §† Uva vo peva vatarapa voki (8) pou piropa, oa iava Jisas rakari veraiva rera-ia vo vaisio tovo ovoioro, Jisaspa vaisi. Ari ita, vo osa vo kovutoa-ia pou viro asavira toureva, ovusa enselto vo vaisi iava rera vaisireva.

Simion Vaio Ora Ana Jisas Kekesiva Lotupa Kepa Sovara-ia

22 §†† Oire uva vo vuuta-a vao oa pou piropa vo avaorei rutu sisigarue piesa oiso osa Moses vaaro Reo Taisi puraepa. Oa iava aiteto avukarei vo kakaeva avasiepa Jerusalem iare Pauto Turaro vatesa rera. 23 §‡ Oiso osa oisoa rigatoa purapape vo Turaro vaaro-ia Reo Taisi oiso,

'Vosa avaio kakae kavaueve aakova, oire ra Turaropa Pauto rera vateive rera reesioro rerapa.'

24 Oa iava oiso ruipapasiepa tapo ra pristo koruoua vai tapo purareve vaiterei vo vovouaro sirova. Oiso osa puraepa Turaro vaaro-ia Reo Taisi oiso,

'Viovokotoarei kurue vaio, eke tavaururirei vai uruvaurirei.'

25 Oire uva iravu oirato Jerusalem-ia toupareva rera vaisiaro Simion. Torevokotoa rutu ora tapo riro avivikeeto Pautoa-pa. Ira oisoa rerare ro tueparo ira Isrel-pa irara vorevira oureverea ora rerapa vova vuria iava. Vo osa Tugoropato Uraurato oisoa Simion sopaaro-ia toupareve. 26 §†† Ari ita, Tugoropato Uraurato rera tavireva ravaavira oiso, "Viapau ikauvira kopiiuvere. Viapau. Ari Krais keke rovorivere, ira arureva Turaro Pauto vore rasitoa-ia rera voeaaro tuvetuvepasa." 27 Uva Tugoropato Uraurato Simion tuvetuvepaoro koataroepa Rovopa Kepa Lotupa Kepa Tempel sovara-ia, vo osa aiteto ora

† *2:1 Lu 3:1* †† *2:4 Lu 1:27* ‡ *2:9 Ap 5:19* ‡† *2:11 Jo 4:42* ‡‡ *2:12 1 Sml 2:34; Ais 7:14* ‡‡† *2:14 Ais 57:19*

‡‡‡ *2:19 Lu 2:51* § *2:20 Mt 9:8* §† *2:21 Lu 1:31, 59* §†† *2:22 Lev 12:2-6* §‡ *2:23 Eks 13:2, 12* §‡† *2:26 Sam 89:48*

aakova Jisas kakaeva uriosiepa vo pitupituo purasa osa oisoa purapape Reo Taisi. 28 Oire uva Simion Jisas kavaureva ora rera vavaearo-ia. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi purareva rerava oiso puraoro,
29 "O Turaro Pauto. Ro iava vii reraaro kovopato vaseri ra vova avaro, uvare ragai vo vovouaro gavaurevira toupai. Ra va iava vii vo reoaro oirao pieri oreoa purariva voari tuariri. 30 † Aue iava uvare ragai iava osireitoarei oaa vao kekesivoi oa purarivoi auere vorevira igei ora viipa ousa vova vuria iava. Va-a eva oa iava kopiisa vovouparai. 31 Vii vao ravaarivora oirara rutu osireiaro-ia 32 †† eva aviavia. Oa-a vao aviavia vatepareverea vo osararovu rutu vo rugorugooroaro karupasa, oiso ra vii vo raivaaro-ia taraiave. Ra va iava vii voeaaro Isrel riro vaisi ouive."
33 Aitetoarei ora aakova rirovira rutu rera-ia Simion tavetave iraopasiva vo reo iava vao oa purareva. 34 Oire uva Simion voea vatereva viraakoa. Oa iava Maria tavipareva oiso,
"Uvuri! Ro-ia kakaeto ira oearovu rutu Isrel-pa irara kove pierevere ora riro irara tapo tore pierevere tapo. Ra oiso toupareve, Reesia Pauto vaaro. Uva riro irara rutu rera takaupaivere rara. 35 Eisi osa iava riro irara varaaro rugorugooara roroiovira karekepere, [Uva iravu toorio ira avuavuaro oiso toupare osa siraoa ira vii sopaaro togarevere.]"
36 Oire uva iriavu profetava riakova toupaeva voa. Oira vaisiaro, Ana o-ia Fanyuel oviivaaro ro vova Asapa irara. Iria erao vatara (7) ivaro-ia vatuato tapo toupaeva. Oa iava kopiiroiva, rera isivaaro-ia avukaopa rutu raroevira. 37 Uva vo peva vatara tau vo resura (84) ivaro-ia oira vaaro oa-ia tuguraopa. Uva viapau oisoa Tugoropa Kepa Tempel kavupaeve. Ari ita, oisoa aioara kavupao katai rugoo purapasa variripaoro, uvare oisoa Pauto vo kovoaro-ia pitupaeve vo vokiaro ora tapo ravireo-ia. 38 Oire uva vo vuuta raga-ia vao urioopa Pautoa-ia vearo vaisi purasa. Oa iava oira tapo siposipoeva rera iava ro kakaeto voeapa oirara voeao oea oisoa Pautoa-re tuepaave, oiso ra Jerusalem vore piereve ora rerapa.

Josep Nasaret Iare Kareroepa Vorevira

39 Oire uva vara rutu varao puraiva oiso osa Pauto vaaro Reo Taisi puraepa. Oa iava ora voea vo uruiaro iare vorevira kareaepa vao vo Galili taere-ia gare uruivi Nasaret-ia. 40 ‡ Uva kakaeto riroroepa goruoro rutu. Oa iava vearopa tarairo rera-ia karekeepa. Uva Pauto vaaro tapo viraakoa toupaiva rera-ia.

Viovokovira Toupaoro Jisas Lotupa Kepa Tempel Sovara-ia Toupareva

41 ‡† Jisas aitearo avukarei ipasiepa ovokivu-ia Jerusalem iare, vao iare Tagausapa Vurei aue Pasova, oa oisoa purapa piro vo ivara rutu-ia katakataivira. Ra Pauto vaarore siraoa oisoa rugorugoopaave vorevira vo osa voea tauvareva Isip iava voea kosi pieoro. 42 Uva Jisas katai tau erao (12) ivaro-ia uvuiroepa. Oa iava vo voki vao vo pitupituaro sirova utuaepa Pasova Aio purapa voki. 43 Uva vo vokiroa varao Pasova Aio purapa vokiro oara opesieiva, vorevira kareaepa. Ovusa Jisas viovokoto voa raga touvira toupareva Jerusalem-ia. Uva aitetoarei viapau rera-ia taraipasiepa vo osa touvira voa toupareva. 44 Uva oiso keapasiepa, Oearoi tapo vokapare. Oa iava riro sita rutu purasiva rera kavuoro. Oire uva va iava voeao vuruvuru-ia vate irara oaesi ora sara irara vuravura ragasiva rerare. Uva taraa ragapasivoiva rerare, katai voki rutu isivaaro iava vorevira voresiepa Jerusalem iare rerare taraasa voa. 46 Uva voa raga rerare taraapasiva vo peva rutu-ia voki peva. Oa iava voa rera kekesiva Tempel atoaro, osa voa pauparoepa tisa irara vuutaro-ia vo voea varaaro reoara uru piepaoro. Uva toupareva, ora voea tapo akepareva vorevira vara iava. 47 ‡‡ Vo ovusa rera vo reoroaro uru piepaiva. Uva rera-ia rirovira rutu tavetave iraopaiva aue iava rera vaaro taraia rutu, ora vo reo vearovira oa purareva voea aatooro. 48 ‡‡† Oa iava aitetoarei voa rera kekeoro ora sitasiepa rutu. Uva aakova rerare oiso puraopa, "Ae kakaeto. Eakere vegeivi oiso pierivoi oa iava viire taraa raga vasipavevoi?" 49 Uva oira vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *"Ari eakere ragaire taraa rovo asasivo Aite vo kepaaro-ia? Uva kasikasi ragapasiei ragaire taraa ragapaoro?"* 50 Oa iava vo reo-ia vavagisipasiepa eva oa purareva vaitereire.
51 Uva va-a vao oa iava vaiterei tapo kareroepa. Oa iava Nasaret-ia karea viropa. Uva voa oisoa vokiara rutu-ia vaiterei gisipoaro sirova utuparo. Ari ita, uva aakova vara rutu varao-ia orirupaeva oara kekeeva vo rera ruvara-ia. 52 ‡‡‡ Oire uva Jisas riroroepa. Oa iava taraia rera vaaro vearovira rutu karekeepa. Uva Pauto ora oirara rutu rerare vearo vovouaepa rutu.

Jon Baptais Siposiporeva

(Matyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Jon 1:19-28)

3 § Taibirias Sisa Rom-pa irara tokireva katai tau vo vavae (15) ivaro sovara-ia. osa Pontias Pailat gavmanpaoro toupareva Judia-ia. Uva vo vuuta-a vao oa-ia aue Herot reiparoepa Galili taere-ia, ovusa voraro araokoto Filip reiparoepa Ituria taere ora Trakonaitis, vo osa ro Laisenias Abilin taere-ia reiparoepa. 2 Vo osa Anas vaio ora Kaiafas pris kovo-ia reipasiepa. Vo vuutao-ia oa-ia Jon Sekaraia oviitoaaro vo rasitoa-ia toupareva kuvau tapi. Uva Pauto vo reoaro urioepa rera iare voa. 3 Uvava-a eva oa iava voraro rutu avaroepa Jodan oirara rutupa siposipopaoro, oiso ra sopaura oaive poreive. Ra va iava baptaisa ouive rara Pauto voea iava vuri vovouro vera rovoreve. 4 §† Oiso osa profet Aisaia vo vukuaro-ia oisoa rigatoa toupaive,
'Iravu ira keeraparoi vo raaka tapi oiso purapa, Turaro vo raivaaro vatatopopata va ravaaoro oa-ia pouro viroverea. 5 Oiso ra goreara rutu agasi pieive pukuiara erioro vara vaeaoro. Regorepa raivaro tapo tore-

† *2:30 Ais 52:10* †† *2:32 Ap 13:47* ‡ *2:40 Lu 1:80, 2:52* ‡† *2:41 Eks 23:15; Diu 16:1-6*

‡‡ *2:47 Mt 7:28* ‡‡† *2:48 Mk 3:31-35* ‡‡‡ *2:52 1 Sml 2:26* § *3:1 Mt 27:2* §† *3:4 Ais 40:3-5*

vokooro ra torevokope. Ora varao tapo vuri raivaro
oara vearo pieive rara. 6 Ra va iava oirara rutu vo kovo
vao kekeive Pauto oa purapare vigei vorevira ousapa
vuriara iava.'
7 Oire uva riro irara rutu oirara urioaepa Jon
vavaearo-ia baptaisa ousa. Oa iava oiso voeare pu-
raroepa. "Visii vao rakoru ovii iraraaro! Irouto visii vosi-
pare, oa iava toripata Pauto vo kasipuaro asavira?
8 Visii iava sopaura poreta, ra vuri vovouro oavisii kavu-
ta. Oa iava oirao pie vovouro oavisii poeravira
karekepere oearovupa. Opeita ora visii raga vo
vovouroaro iava oreorovu kareke piepata oiso pura-
paoro, Ebraham-a igei aitearo. Oa iava igei-a Pauto
oiraraaro rutu. Ari ita, visii tavi iraopaavoi, Pautoa raga
uvuipa vo avekero iava kakae vure purapasa. Ra oisi
pieive, Ebraham ovii iraraaro. 9 Torara eira iriaei
ravaavira evaova vituaro-ia. Oire vo evaro oiso toupai
osa visii. Varao oara viapau oiso vearo kuero vai kae-
paive oara rutu taru toepaiverea vara vikipasa tuitui
kasi-ia." Eisi osa puraroepa Jon.
10 † Uva voea rutu Jon akeiva oiso puraoro, "Eake vai
puraio?" 11 †† Oa iava oiso puraroepa voea aatooro, "Ro
ira vaiterei kuvupatoarei, oire iravu vatereve ropa
apotato. Ari ro ira aioara toupaive, oire oisi raga ita
piereve iravupa oaravu vateoro," 12 Uva oearovu tapo
takis oupa irara urioaepa, oiso ra voea tapo baptaisa
ouive rera ruvara-ia. Oa iava rerare oiso puraaepa, "Ti-
sa. Eake vai purapaio?" 13 Oa iava voeare oiso pu-
raroepa, "Ari moni oupatai oiso osa gavman visii
tavirevora. Oire ra viapau vo reesi iava ita pute pievira
oarai ita ou ragapata." 14 Uva oearovu tapo ita viurupa
irara rera akeiva oiso, "Eake vai purapaio?" Oa iava
oiso voeare puraroepa, "Viapau oiso ra oira upopata
ora viapau oiso ra kuuvuvira voea rovirieipata kortua-
ia voea varaaro ivu ragapasa moniara. Ari voriara oav-
isii raga rekasiaro reesiaro-ia rorupata."
15 Oire uva voeare vovouisiro riro varivarivira
toreepa. Oa iava rirovira rugorugoopaaepa oiso pura-
oro, "Easi, Jon-a ro-ia Krais, eke?" 16 Uva va iava Jon
voea vo reoaro pukoreva oiso purapaoro, "Visii bap-
taispaavoi uukoa raga-ia visii reesioro visiigoa
vovouisiro oavisii poretavorao. Ari ro ira ragai sirova
uturovere, ira vo goruaro ragai vo goruaro-ia putevere
uvare riro vasitoa-a. Uva viapau oiso uvuiparai ra rera
vaaro tasipa kaea, uvare akukutoavi raga-a ragai. Ari
rera visii vaterevere vao baptaisa Tugoropato Uraurato
vaaro visii reesipaoro aue-ia Tugoropato Uraurato vo
goruaro-ia ora eto kasi vo goruaro-ia. 17 ‡ Ira vururua-
ia pitupare wit ragipasa oira rakariaro verapaoro. Oire
ra oira aioaro gurureve rera vo kepaaro-ia wit kepa vo
aio kitupasa voa. Oa iava oira rakariaro kasirevere vao-
ia tuitui kasi-ia oa viapau rokopaive."
18 Jon oreorovu rutu tapo purareva voea iava sopaura
tore pieoro. Uva vo pitupitu-a vao oa purareva vearo
siposipo purapaoro oirara rutupa.

Vo Herot Jon Tuukereva

19 ‡† Oire uva Jon tuu pievira Herot tavireva rera vaaro
iava vuria, ro voea reraaro rovopato gavman. Aue iava
uvare vuria purareva aue-ia Herodias araokoto vatu-
avaaro ouoro. Ora opitupiturovu rutu tapo-ia oara
oisoa purapareve rera Herot. 20 Uva varao vuriara oara
oisoa purapareve rera Herot uva vo vuria vao puteva
rutu, uvare vao riroa rutu vuria purareva Jon tovooro
tuukepa kepa-ia.

Jon Jisas Baptaisreva
(Matyu 3:13-17; Mak 1:9-11)

21 ‡ Uva vo vuuta-a vao oa-ia oirara rutu baptais
rovopaaepa. Oa iava voa raga ita Jon Jisas tapo bap-
taisreva. Oire voa baptaisroiva, variri ovoiroepa voa.
Uva vuvuiua karu piropa. 22 ‡‡† Oa iava Tugoropato
Uraurato vararoepa. Uva oiso rera kekeiva osa kurue.
Uva Jisas-ia pitusa rerereva. Oa iava vuvuiua iava Pau-
to vo reoaro varaepa oa oiso puraepa, "Vii-a ragai Ovi-
itoaaro rutu viigoa kaviko iraopaaveira. Uva vii-ia roru-
paaveira rutu."

Jisas Aao Iraraaro Vaisiaro
(Matyu 1:1-17)

23 ‡‡‡ Jisas ora rera vo kovoaro rovoreva vo peva tau
(30) ivaro-ia uvuivira toupaoro. Uva oirara rutu rerare
oiso puraaepa, "Eera-a Josep oviitoaaro." 24 Oiso-ia
Josep-a Hilai oviitoaaro, ari Hilai-a Matat oviitoaaro, ari
Matat-a Livai oviitoaaro, ari Livai-a Melkai oviitoaaro,
ari Melkai-a Janai oviitoaaro, ari Janai-a Josep ovi-
itoaaro, 25 ari Josep-a Matataias oviitoaaro, ari Matata-
ias-a Emos oviitoaaro, ari Emos-a Neam oviitoaaro, ari
Neam-a Eslai oviitoaaro, ari Eslai-a Nagai oviitoaaro,
26 ari Nagai-a Meat oviitoaaro, ari Meat-a Matataias
oviitoaaro, ari Matataias-a Semen oviitoaaro, ari Se-
men-a Josek oviitoaaro, ari Josek-a Joda oviitoaaro, 27 §
ari Joda-a Joanan oviitoaaro, ari Joanan-a Resa ovi-
itoaaro, ari Resa-a Serababel oviitoaaro, ari Serababel-
a Sialtiel oviitoaaro, ari Sialtiel-a Nerai oviitoaaro, 28 ari
Nerai-a Melkai oviitoaaro, ari Melkai-a Edai oviitoaaro,
ari Edai-a Kosam oviitoaaro, ari Kosam-a Elmadam ovi-
itoaaro, ari Elmadam-a Er oviitoaaro, 29 ari Er-a Josua
oviitoaaro, ari Josua-a Eliesa oviitoaaro, ari Eliesa-a
Jorim oviitoaaro, ari Jorim-a Matat oviitoaaro, ari
Matat-a Livai oviitoaaro, 30 ari Livai-a Simion oviitoaaro,
ari Simion-a Juda oviitoaaro, ari Juda-a Josep ovi-
itoaaro, ari Josep-a Jonam oviitoaaro, ari Jonam-a Ela-
iakim oviitoaaro, 31 §† ari Elaiakim-a Melia oviitoaaro, ari
Melia-a Mena oviitoaaro, ari Mena-a Matata oviitoaaro,
ari Matata-a Netan oviitoaaro, ari Netan-a Devit ovi-
itoaaro, 32 Devit-a Jesi oviitoaaro, ari Jesi-a Obet ovi-
itoaaro, ari Obet-a Boas oviitoaaro, ari Boas-a Salmon
oviitoaaro, ari Salmon-a Nason oviitoaaro, 33 ari Nason-
a Aminadap oviitoaaro, ari Aminadap-a Atmin ovi-

† *3:10 Ap 2:37* †† *3:11 Je 2:15-16* ‡ *3:17 Ais 30:24; Mai 4:12*

‡† *3:19 Mt 14:3-4; Mk 6:17-18* ‡‡ *3:21 Lu 5:16* ‡‡† *3:22 Sam 2:7; Ais 42:1; Ap 10:38* ‡‡‡ *3:23 Jo 8:57* § *3:27 Mt 1:12* §† *3:31 1 Kro 3:5*

itoaaro, ari Atmin-a Anai oviitoaaro, ari Anai-a Hesron oviitoaaro, ari Hesron-a Peres oviitoaaro, ari Peres-a Juda oviitoaaro, 34 † ari Juda-a Jekop oviitoaaro, ari Jekop-a Aisak oviitoaaro, ari Aisak-a Ebraham oviitoaaro, ari Ebraham-a Tira oviitoaaro, ari Tira-a Neho oviitoaaro, 35 ari Neho-a Serak oviitoaaro, ari Serak-a Reu oviitoaaro, ari Reu-a Pelek oviitoaaro, ari Pelek-a Ebe oviitoaaro, ari Ebe-a Sela oviitoaaro, 36 ari Sela-a Kenan oviitoaaro, ari Kenan-a Apaksat oviitoaaro, ari Apaksat-a Siem oviitoaaro, ari Siem-a Noa oviitoaaro, ari Noa-a Lamek oviitoaaro, 37 ari Lamek-a Metusala oviitoaaro, ari Metusala-a Inok oviitoaaro, ari Inok-a Jaret oviitoaaro, ari Jaret-a Mahalalel oviitoaaro, ari Mahalalel-a Kenan oviitoaaro, 38 †† ari Kenan-a Inos oviitoaaro, ari Inos-a Set oviitoaaro, ari Set-a Adam oviitoaaro, ari Adam-a Pauto oviitoaaro.

Jisas-ia Kokaraparoepa Seten
(Matyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

4 Vo Tugoropato Uraurato iava vukuroepa Jisas. Oa iava uukova iava veraro viropa Jodan. Oire voava voreroiva, Tugoropato Uraurato rera tuvetuvepaoro avaroepa kuvau tapirore. 2 ‡ Oa iava resura tau (40) vokiro rutu-ia toureva. Uva voa Seten rera-ia kokara ragaparoepa,

Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia oisoa aio kavuvira toupareve. Oa iava vo vokiro varao opesieiva, ogoeroepa rera Jisas. 3 Osa iava Seten rera tavireva oiso, “Vosa vii Pauto Oviitoaaro rutu, oire o taviri aveke ra opovira ora poreo.” 4 ‡† Uva Jisas rera aatoreva oiso puraoro, *“Viapau. Uvare Pauto vo reoaro oiso purapai, ‘Opoa raga viapau uvuipai ra oiratoapa tootooa vatepaive.’”*

5 Oire uva voaviva Seten rera ipa piereva. Oa iava osasararovu ruture voava rera kareke piereva varao vo rasitoa-ia katai vuutavi raga-ia. 6 ‡‡ Uva va iava rera raga Seten oiso Jisas tavipareva, “Vo goruro rutu-a varao oara vatepaavoi viipa, ora vao tapo riro vaisi vo vara iavirava, uvare vara rutu-a evara ragai varaaro. Uva oiso toupai, Vosa irai vate ruipapara vara, oire ra irai vatea vara. 7 Vosa ragai-ia vuurapa vaisi purapaoro taku virou, oire ra vii ragapa vara rutupe varao.” 8 ‡‡† Uva Jisas oiso puraroepa, *“Pauto vo reoaro oiso purapai,*

‘Pautoa raga-ia vuurapa vaisi purapata eera visii reraaro Turaro. Rara rera raga vo kovoaro purapata eera kataitoa raga.’”

9 Uva voa-a vo uvava rerava Jisas avaroepa Seten Jerusalem iare Rovopa Kepa Lotupa Kepa kukuearo-ia rera tovosa viara-ia rutu. Oire uva voa rera tavipareva oiso, “Vosa vii-a Pauto Oviitoaaro rutu, oire vo toreu ra voava ora vikiu. 10 ‡‡‡ Uvare vo rigato toupai oa oiso purapai, ‘Pauto voeao arurevere enselpa irara ra vii tokiive vii-ia uutupaoro.’ 11 Uva oreovu oiso purapai, ‘Oea vii-ia pituivere ora voea vavaearo iava. Ra viapau oiso avekeara vai-ia ora upou kokotoa iava.’”

12 § Oire uva Jisas oiso puraroepa, *“Easi, oreovu oiso purapai, ‘Opeita Turaro Pauto oavisii-ia kokarapata.’”*

13 Vo kokaraara rutu purareva Seten rera-ia. Uva voa Jisas kavureva Seten ovokivure ita tueoro.

Jisas Ora Rera Vo Kovoaro Rovoreva Galili-ia
(Matyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

14 §† Oire uva Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava vorevira voreroepa Jisas Galili iare. Uva voa rera iava vo siposipo viriva voraro rutu vo taere-ia vao-ia. 15 §†† Uva oisoa oirara rutu siposipopareve voea vo keparoaro-ia, Reo Taisi Uvupa Keparo Sinagog. Oa iava oirara rutu rera-ia rei vaisi purapaiva.

Nasaret Vata Isivaaepa Rerare Jisas
(Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Oire uva Jisas Nasaret iare avaroepa. Ari ita, kakaevira oisoa vo urui-ia toupareve. Oa iava voa toupaoro riroroepa. Uva Sabat voki-ia voa Sinagog-ia koataroepa ora rera vo pitupituaro sirova utuoro. Uva voa toreparoepa Pauto vo reoaro vieipasa. 17 Uva oisi-a eisi osa iava profet Aisaia vo vukuaro vateiva rerapa. Oa iava va-ia vo rigato kekereva oa oiso purapapeira,

18 §‡ *‘Turaro Pauto reraaro Uraurato ira epao ragai-ia. Ira ragai reesirevora rera vo reoaro iava siposiposa voeaopa apotapa irara. Eera ira ragai arurevora voeaopa tuukepa irara siposipopasa, oiso ra tuukea iava kosipaa viro. Ora voeaopa siposipopasa voosi irara, oiso ra vorevira vuravurapaive. Ora oearovu rutu tauvapasa voeao oea riro vavatapara rutu siitokaara kaepaiveira.*

19 §‡† Ora voea rutu oirara tavitavipasa vo vuutao iava Turaro vaaro, ro ira ora rera voeaaro oureverea vorevira ora rerapa.’

20 Oire Jisas vukua kapu piereva. Oa iava uutupatoapa va vatereva. Uva va isivaaro iava pauparoepa voa Sinagog-ia, ovusa voeao oea tapo voa toupaiva oea rerava tuupavira rutu vurapaiva.

21 Uva voa rovoroepa voea tavitavipaoro oiso, *“Oiraopavira rutu vo rigato-ia Pauto vaaro. Oa oiraoei vo vokio vo osa vo reo uvutavoi.”* 22 §† Uva va iava rera egaegaiva rutu, uvare vo reoro iare rugoopaaepa vearo reoro oara karekereva ora rera gisipoaro iava. Oa iava oiso puraaepa, “Apeisi ragavira? Easi pasi viapau Josep oviitoaaro ro-ia?”

23 Uva oiso voeare puraroepa, *“Oiraopavira rutu! Osa ita vo reo puratavere ragaire oiso, Ruvarupato ora vii raga iava varaua porete pieri. Ora oiso puratavere, Eva-ia ravoto kovo oa purarivora Kapeneam-ia evoa oa uvuiovora, osa raga ita eisi osa va purarivere vo ora vii vo uruiaro rutu-ia.”* 24 Uva oiso puraroepa, *“Oiraopavira rutu visiire oiso puraparai, Oirara viapau uvuipaai ra irai profetatoa vai gisipoaro uvupaive vo ora rera vo uruiaro rutu-ia. Ari ita, voa rera reroaropaive.*

25 §‡ Uva ita, oiraopavira oiso puraparai, Voeao Ilaija vo vuutaaro iava oea iava riro riako toupai Isrel-ia airoa vatua

† *3:34 Jen 11:24, 26* †† *3:38 Jen 5:1-2* ‡ *4:2 Eks 34:28* ‡† *4:4 Diu 8:3* ‡‡ *4:6 Jo 12:31* ‡‡† *4:8 Diu 6:13* ‡‡‡ *4:10 Sam 91:11-12*

§ *4:12 Diu 6:16* §† *4:14 Mt 9:26* §†† *4:15 Mt 9:35, 11:1* §‡ *4:18 Ais 61:1-2* §‡† *4:19 Lev 25:10* §† *4:22 Sam 45:2* §‡ *4:25 1 Kin 17:1, 8-16*

iraraaro kopiiaepa. Vo vokio-ia oa-ia vuvuiua tupa piropa rutu. Oire uva viapau kokeva vai vo peva ivaro rutu-ia ora katai vatara kekira vai-ia. Uva voava riroto ogoeto karekeroepa voraro rutu. 26 Ari ita, oiso-ia viapau oiso Ilaija arureva Pauto iriai iare riakova vai vova Isrel oira tauvasa. Viapau. Ari o ratau touva tauvasa rera arureva iria vo kavauopa Sarefat urui-ia. Iria oisoa raroevira toupaeve vo Saidon-ia. 27 † Oiso osa tapo voari tuariri vo vuutao-ia oa-ia profet Ilaisa epao. Oa-ia riro irara leprapa irara oisoa toupaive Isrel-ia. Oire uva viapau voea iava irai porete piereva Ilaisa. Ari aue raga Neman ro vova Siria ratau touto ira vearo piereva." Jisas evo reo purareva vo Jiu iavirava voeao riro reo uvu asa irara.

28 Oire uva Reo Taisi Uvupa Kepa-ia toupaoro vo reo uvuiva rerare kasipu iraopaoro. 29 Uva voava vusiiva rera sitasa. Oa iava rera ivupaoro kosia viropa vo urui isivaaro iava oa oisoa pukuia-ia kukuearo-ia toupaive. Uvare oiso vovoupaaepa ra voava Jisas-ia vikiave vara pievira. 30 Osa voea raga sovara-ia vokaoro avaroepa voea gogu pieoro.

Jisas Iravu Vurito Tugarato Verareva Iravu Iava Oirato

(Mak 1:21-28)

31 †† Uva Kapaneam urui iare avaroepa vo Galili taere sovara-ia. Oa iava voa Sabat voki-ia oirara rutu tarai piepareva voea siposipopaoro. 32 Uva rera vo siposipoaro uvuivoiva, vovouisiro oaive rirovira rutu ipaepa. Uvare rera vo reoaro-ia gorua toupaiva. 33 Oire uva voa Sinagog-ia iravu oirato toupareva. Ira-ia vurito tugarato oisoa toupareve. Oa iava voa toupaoro rirovira rutu oiveoro keeraroepa oiso puraoro, 34 ‡ "Auoro Jisas Nasaret iava! Eake purasa uriouei igei-ia? Igei opesi ovoi piesa, eke? Vii-ia taraiparai, Tugoropato Pauto reraaro."

35 ‡† Oa iava Jisas rerare koruroepa oiso puraoro, *"Eakau! Eera iava kosi virou."* Oa iava rera tugarato oiratoa-ia vikiroepa rasiua arore. Uva voa koveroepa voea vuutaaro-ia. Osa iava rera arova ava ovoiroepa rera tugarato. Vo osa viapau vuria vai purareva rera-ia oirato. 36 Oa iava voea rutu ropeaepa. Oire ora voea vovouro arova taavi iraopaiva oiso ora reopaoro, "Avoeao! Apeisi raga reo irao-a vao-ia oa iava voeaore vuri tugararo reoroi? Easi ro vai-ia reesia vaiei ora gorua vai. Oa iava rera uvu ovoipaiveira ra oirara arova ava ovoipaave?" 37 Uva oisi-a eisi osa iava rera iava Jisas viriva vo siposipo vao-ia voraro rutu vo taere-ia vao-ia.

Jisas Pita Aigevaaro Porete Piereva

(Matyu 8:14-15; Mak 1:29-31)

38 Uva Sinagog iava kosiro viropa Jisas. Oa iava Saimon vo kepaaro-ia koataroepa. Vo osa voa Saimon vatuavaaro aakoaro riro upia-ia kukue upia toupaeva. Uva va-a eva oa iava rerare Jisas keeraaepa vo oira porete piesa. 39 Uva voa oira ruvara-ia toresa urioroepa vo upia iare reosa. Uva oira iava opesi ovoiepa vo upia. Oire voava vearo ovoioro rerapa aioara vatatopo ovoieva.

Jisas Riro Irara Porete Piereva Ravotovira

(Matyu 8:16-17; Mak 1:32-34)

40 ‡‡ Uva vo ovaiarovi ovusa ravireo rokopareva, uva rera iare oearovuva vuri vara irara urioaepa, ora voearo tapo tugara oearoa oisoa upopaive. Oa iava voea rutu porete piereva ravotovira voea-ia vavaearei tovopaoro. 41 ‡‡† Oire uva riro irara rutu iava kosia viropa. Uva voea evoea vuri irara tugara oea rirovira oiveoro oiso puraaepa, "Vii-a Pauto Oviitoaaro." Osa iava voeare koruparoepa rera iava oreoi pura arapa, uvare taraipaaepa oiso, Rera ro-ia Krais.

Jisas Kovopaoro Virireva Uruiara Rutu-ia

(Mak 1:35-39)

42 Oire uva avitoava eraoroepa Jisas. Oa iava rokoreva uvavure kuvau tapi voa varirisa. Uva voa-a evoa uva toureva osa rerare taraa ragapaiva. Oa iava rera kekeoro voa oiso rugoopaaepa ra ora voea raga iare rera voreive. 43 Oa iava voeare oiso puraroepa, *"Oiso ruipaparai ra Vearo Siposipo iava siposipoa aue iava Pauto vo Saraaro voraro ouruirovu-ia tapo. Aue vituaro iava uvare Pauto ragai arurevora okovoa purasa vao-ia."* 44 ‡‡‡ Oa iava vo Judia Distrik-ia riro keparo-ia Reo Taisi Uvupa Keparo siposiporeva va iava vao Vearo Siposipo voeapa.

Jisas Pita Tavireva Oa Iava Rirovira Atariroepa

(Matyu 4:18-22; Mak 1:16-20)

5 Oire uva ovokivu-ia rogaraua-ia toreparoepa vo toko rovu vatuaro-ia vao vo Genesaret. Uva ovaisivu-a vao-ia oiso Galili. Uva voa oirara rutu Jisas tapo toupaiva ora voea-ia paipaoro vo reo vao Pauto vo reoaro uvupasa. 2 Uva voa uvuoarei kekereva uvuoarei rogaraua-ia vo toko rovu-ia. Uva voa voeao atari oupa irara vo uvuoarei iava veraa viropa kuverara sisupasa. 3 § Oire uva vo uvuoarei iava oavu-ia kaero viropa aue Saimon vo uvuoaro. Oa iava Jisas rera tavipareva oiso, *"Vo uvuo gare visivi topari rogaraua iava rovua iare."* Oire uva vo uvuo-ia paupaoro Jisas voeapa siposipopareva oirara.

4 §† Uva voeapa siposiporevoiva, rera Saimon tavireva oiso, *"Uvuoa viru pieri vavore uva riro rokopai. Ra voava kuverava roko pieta. Ra atari kare vai ivuta."* 5 Uva Saimon oiso puraroepa, "Turaro. Easi igei kasivarivira rutu kovo ragaiovo vo rupao-ia. Uva viapau okarei ivuiovo aue atari. Ari ita, vii uvuavoi osa ragai tavitaviri. Uva oisi va purapaavoi." 6 Oa iava oisi oira pieiva. Uva riro kare atari kare ivuiva. Oa iava kuverava toko rovoopa. 7 Oisi-a eisi osa iava oearovure puepueiva ora voea raga iava, voeao oea ouvuovu raga-ia toupaiva. Oiso ra urioave voea tauvasa. Oa iava urioaepa. Uva voea rutu vo uvuoarei agasi pieiva vo kare-ia atari kare. Uva roko rovoepa vo uvuoarei rutu vo kare vavat-

† *4:27 2 Kin 5:1-14* †† *4:31 Mt 4:13* ‡ *4:34 Sam 16:10; Dan 9:24* ‡† *4:35 Mt 8:26*

‡‡ *4:40 Mk 5:23; Mt 4:23* ‡‡† *4:41 Mt 4:3* ‡‡‡ *4:44 Mt 4:18-22; Jo 1:40-42* § *5:3 Mt 13:1-2* §† *5:4 Jo 21:6*

apaoro. 8 Uva va-a vao oa kekerevoiva Saimon Pita,
Jisas kokotoaro ruvara-ia kokoto rekuoro pauroepa
oiso puraoro, “Turaro, ragai ruvara iava avau. Ari ragai-
a vurito.” 9 Uvare vo kare evoea atari kare kekereva
okarea ivuiva. Oa iava rirovira rutu roperoepa. Ora
voeao oea rera tapo toupaiva oea tapo ropeaepa.
10 Aue oviitoareiaro tapo Sebedi, Jems araorei ora Jon
aiterea rera tapo oisoa kovopasi aue Saimon, aiterea
tapo ora sitasiepa. Uva va-a vao oa iava Jisas Saimon-
re oiso puraroepa, *“Teapi uriripau. Ari utupaua oiso
oirara ivurivere rara ragai iare.”* 11 † Oa iava uvuoarei
rere pieiva rogaraua iare, vo osa auero rutu voea
varaaro kavuiva rera sirova utuoro.

Jisas Iravu Oirato Sisigarue Piereva, Ira-ia Oisoa Lepra Upia Toupaive

(Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

12 †† Vo riro urui-ia toureva Jisas. Uva voa-a evoa ou-
ruia-ia iravu oisoa toupareve oirato ira-ia oisoa lepra
upia toupaive. Oa iava Jisas kekeoro kokotoarei-ia
rekureva varirioro rerare. Oiso puraroepa, “Vosa ra-
gaipa ruipapau ra ragai porete pieri.” 13 Oa iava Jisas
rera-ia vavaea tovooro oiso puraroepa, *“Oiso ruipa-
parai ra sisigarueu.”* Oa iava vaviopavira raga rera iava
vo upia eva lepra upia opesiepa. 14 Uva Jisas riro goru-
vira rutu rera vosireva oiso puraoro, *“Opeita irai ita
taviparivere. Viapau. Ari avapauei ora vii iava varaua
karekesa auepa pris koruoua vai puraoro oiso osa pu-
rapapeira Reo Taisi vao Moses vaaro. Ra va iava oirara
rutu oiraopavira oiso taraiave, O ari vii-a vao viigoa ia-
va upia opesiei rutu.”* 15 ‡ Vo ovusa vara iava vo
siposipo viripaoro avaepa varao oara rutu purareva
Jisas voea-ia. Oire uva va-a eva oa iava riro irara rutu
urioaepa rera vo reoaro uvusa. Ora oiso tapo ra upiara
iava voea tapo porete piepareve varao voea varaaro.
16 ‡‡ Oire uva voea arova rera raga avaparoepa uvavure
kuvau tapivi voa variripasa.

Jisas Iravu Oirato Porete Piereva Kerauto

(Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 ## Ovokivu-ia oirara tarai piepareva ovusa oearovu
rataratаa vovou irara aue Farisi ora tisa irara tapo
voeao Reo Taisiro-ia tarai irara, oea tapo paupaaepa
voa voeao oea vo uruiro iava urioaepa oiso-ia, Galili-ia
vo, ari Judia-ia, ora Jerusalem-ia. Vo osa Pauto vo goru-
arova Jisas toupareva ogorua iava oirara porete
piepareva. 18 Uva oresuravu iravu-ia kaepaoro
urioaepa. Ira-ia kerau upia oisoa toupaive keruara ru-
tu-ia. Oire uva oiso ruipapaaepa ra rera kaepaoro
urua-ia koataave Jisas iare atoaro voa rera tovosa. 19 Vo
osa oirara rutu iava tupapaa piropa. Oa iava oiso
auepaaepa ra apeisi vai ragavira rera koata pieive rera
iare voa atoaro. Oire uva va iava vo kepa ivara iare rera
kaepaoro ipaaepa. Oa iava kukuuvua veraiva voava
iroiro-ia rera vara piesa urua tapo voa vo voea rutu
oirara vuutaaro-ia. Oa iava rera tovoiva vo uva Jisas
toupareva. 20 ### Uva Jisas voea varaaro oirao pie
vovouro eveirevoiva, rerare oiso puraroepa, *“Vatetoa
oaa, vii iava vuri vovouro veraavoi.”*

21 ### Oire uva va-a vao oa iava voeao riro tarai irara
Reo Taisi-ia ora voeao Farisi oearea rutu ora voea raga
ora reopaaepa. Oa iava voea iava oearovu riro irara
oiso puraaepa, “Avoeao! Iroutoa rutu-a ro-ia ira vao
tovi reo purare Pautoa-ia? Irou vai uvuipai vuriara ver-
apasa? Easi Pautoa raga.” 22 Uva Jisas voea vo rugoru-
gooroaro-ia tarai ovoiroepa. Oa iava voeare oiso pu-
raroepa, *“Eakere eisi ragaire vurivira rugorugoopatai
ora visii raga sopaaro-ia?”* 23 Ari aa vo reoa-a vao oa-ia
avekata vaiei ragaipa ra oa-ia oiso purara, Vii iava vuri
vovou veraavoi? Eke oiso, Toreu ra vokari? 24 Uva oiso
*ruipaparai ra oiraopavira rutu taraita oiso, Oirato Ovi-
itoaaro Ro Ropoto ragai raga goruava toupaaveira vo
rasio-ia. Vao oa iava uvuiparai varao verapasa vuri
vovouro. Eisi osa iava oiso purarai rore ira iava keruara
rutu kopiiepa, Toreu, ra vii vaaro ouri urua, ra avau
vore vii vo kepaaro iare.”* 25 Oire uva va-a vao oa iava
voea rutu oirara osireiaro-ia toreroepa urua ouoro vao
oa-ia uusiparoepa. Uva rera vo kepaaro iare vava
avaroepa. Oa iava voa Pautoa-ia vuurapa vaisi purare-
va karepaoro. 26 § Oire uva oirara rutu ropeaepa ora
sitaoro. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi puraiva rerapa
avivikeoro. Osa iava oiso puraaepa, “Vo vokio rutu-ia
oavu raga ravotoa rutu kekei.”

Jisas Livai-re Reoroepa

(Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17)

27 Uva utupavira Jisas vokapaoro avaroepa. Oa iava
iravu oirato kekereva ovusa takis oupa kepa-ia pau-
paroepa. Rera vaisiaro ro-ia, Livai. Uva rerare Jisas
keeraroepa oiso puraoro, *“Uriou ragai sirova utusa.”*
28 Oire tore ovoiroepa rera varaaro rutu kavuoro, osa
toupaiva vo Jisas sirova utuoro.

29 §† Uva rera Livai oavu riroa aioa purareva rerapa
Jisas ora rera vo kepaaro-ia. Oa iava oearovu riro irara
takis oupa irara va iare urioaepa ora oearovu tapo vuri
irara. Oea rutu vaiterei tapo paupaaepa aiopaoro. 30 §††
Uva va-a vao oa iava Farisi ora Reo Taisi-ia tarai irara
iava voeare kasipupaoro oiso purapaaepa disaipel ru-
vara-ia voeao Jisas voeaaro, “Uva apeisi iava takis oupa
irara tapo voeao kavirupa irara aiopatavoi ora oearovu
voeao vuri vovou irara?” 31 Oa iava Jisas voea vo reoaro
pukooro oiso puraroepa, *“Ari ita! Voeao upia asa irara
oea viapau oiso ruvarupatoa iare avapaaveira. Viapau.
Asi upiapa irara raga oea ruvarupatoa iare ava-
paaveira.”* 32 §‡ Ari ita, viapau oiso voeaore keerasa urio-
raera *torevoko vovou irara. Viapau. Easi voeaore
keerasa vuri vovou irara urioraera, oiso ra sopaura
oaive iava porepaa viro vova vuria.”*

† *5:11 Mt 19:29* †† *5:12 Lu 17:11-19* ‡ *5:15 Mt 9:26* ‡‡ *5:16 Mk 6:46* ### *5:17 Mt 15:1*

‡‡† *5:20 Lu 7:48-49* ‡‡‡ *5:21 Ais 43:25* § *5:26 Lu 7:16* §† *5:29 Lu 15:1* §†† *5:30 Ap 23:9* §‡ *5:32 1 Ti 1:15*

Vo Toupai Aio Kavupa Pitupitu
(Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22)

33 † Oire uva Jisas taviiva oiso, “Voeao Jon voeaaro disaipel oea oiso aio arapa kavupaive rirovira rutu variripaoro vo riro vuutaro rutu-ia. Ora voeao Farisi vo disaipelaro oea tapo oisi raga oisoa piepaive. Ari vii voeaaro disaipel oea aioara rutu aiopaiveira ora ukaiopaaveira.” 34 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Easi visii uvuipatai vai pasi ra vova sara irara vai aio kavu piepata oea iava rera sarato riako ousa aueparo, vo osa voea raga ruvara-ia toupareve, eke? Ari viapau uvuipai.*35 †† Oire uva utupavira ora voea iava rera veraive oearovu vo osa riako ouro. Ra va iava tauaivira toupaoro viapau oiso vorerivira voea tapo toupareve evoea sara irara. Oire uva vo voki-a vao oa-ia aio kavuave taru rerapa siraopaoro. Osa eisi ragai voeaaro tapo toupaivoi. Oa vituaro iava viapau aio kavupaaveira vo ragai tapo toupaoro.”

36 Uva Jisas voeapa oavu reo ruu tapo vatereva. Oa-ia oiso puraroepa, *“Viapau oiso irai uvuiparoi ra airepatoa vai kuvupatoa vai karireve, ra rutatoa vaiva oai turureve karia vai-ia. Oire vosa irai oisi oai piereve, ra rera raga airepato vuri piereve. Ra va iava va vao airepa varoa viapau oiso areiivira kekepa piro vao tapo ruta.*37 Ora viapau irai uvuipa ra airepa wain ovi vai kuvureve ruta rakari vai-ia aue meme. Oire vosa irai oisi oa-ia piereve airepa wain vai kuvuoro, ra ita va vao ruta rakari karikari piro vo osa riropape airepa wain. Ra va vao wain ovi rasiua arore koko piro. Oire ra ita meme rakari tapo vuri ovoipe. 38 Uva oirato uvuiparoi ra airepa rakari-ia airepa wain kuvureve. 39 Ari ro ira rutapa-ia ukaioro wain, ra ita viapau oiso auepa airepa ruipaparo. Oire ra oiso puraro, Va vao vearopai uvare airepa-ia putepai aue wain!”

Jisas Akeiva Tugoropa Voki Iava
(Matyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

6 ‡ Ovokivu-ia Sabat voki Jisas wit kovo sovara-ia vokapareva. Vo osa voa rera voeaaro disaipel okokorovu ouiva aue wit. Oa iava vara ruviruviiva ora voeapa vara aiosa. 2 ‡† Uva oeavu rataratаa vovou irara Farisi-pa irara oiso puraaepa, “Easi varao tugoropapeira Sabat voki-ia. Uva apeisi iava oiso pieivoi?” 3 ‡‡ Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Easi pasi, viapau vao vieipataveira osa tuariri rutu Devit ora rera voeaaro tapo ogoeroepa?*4 Uva Devit Pauto vo kepaaro-ia koataroepa bret ousa pristo ruvara-ia, vao oa oisoa Pauto osireiaro-ia toupaive. Va-a vao tugoropa bret oa oisoa aiopaive koruou purapa irara raga pris irara. Ari ita, uva Devit va aioreva rera voeaaro tapo Reo Taisi-ia gasioro. Osa-a eisi osa ragai voeaaro tapo viapau oiso vuria vai purapaivoi wit aiopaoro vo vokio-ia.” 5 Oa iava oiso puraroepa ora rera iava Jisas voea ruture, *“Oirato Oviitoaaro raga ira uvuiparoi vo oirara rutu vo pitupituroaro rovirieipasa varao opitupituroa purapaiveira vo Sabat voki-ia.”*

Jisas Sabat Voki-ia Iravu Vuri Vavaeto Ravotovira Porete Piereva
(Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

6 ‡‡† Vo oavu-ia Sabat voki Reo Taisi Uvupa Kepa-ia Sinagog koataroepa. Oa iava voa oirara tarai pieparева siposipopaoro. Uva voa iravu oirato toupareva ira iava oirapapa vavae vuriepa kopiioro. 7 Uva riro tarai irara Reo Taisi-ia voearei ora Farisi oearea rerava situepaaepa Jisas. Uvare oiso ruipapaaepa ra oai iava rera tavatavaeive. Vo rara taraiave rera-ia oiso, Ari Sabat voki-ia va purarevoi upiapa irara porete piepaoro. 8 ‡‡‡ Uva rera raga voea oriorisi ovoioro voea vo vovouroaro-ia tarai ovoiroepa. Oa iava rera tavireva ira iava vavaea kopiiepa oiso, *“Uriou. Ra vo-ia torevira toupari.”* Oa iava toreroepa. 9 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Visii akea oiso, Apeisi purapai vao Reo Taisi vigei vaaro, ra vuria purapape, eke vearoa purape oirara-ia vo Sabat voki? Ora oirato porete piepe, eke rera kopii piepe?”* 10 Uva voea rutu-ia vuraoro rera tavireva oiso, *“Vavaea irairari va torevokooro.”* Uva oisi va piereva. Oa iava rera iava vavaea torevoko ovoiepa vorevira. 11 Oire uva rirovira rutu kasipu iraopaaepa. Oa iava voea raga ora reopaoro oiso purapaaepa, “Avoeao! Eake vai purapere ro-ia Jisas?”

Jisas Katai Tau Erao Reesireva Aue Aposel
(Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 § Uva vo vuuta-a vao oa-ia Jisas iparoepa pukuia-ia varirisa Pautoa iare. Oa iava avia-ia rekasiroepa variripaoro. 13 §† Uva ravireo kaero viroiva, voeare keeraroepa disaipel voea rutu oea oisoa rera sirova utupaave. Uva voea iava katai tau erao (12) reesireva. Oa iava voeapa aposelpa vaisi vatereva voeao reo kaepa irara rera voeaaro. 14 Uva voea katai tau erao vaivaisiaro-a voeao-ia, Saimon [uva Jisas rera-ia Pita-pa vaisi tovoreva], ari Andru, Saimon araokoaro, ora Jems araorei ora Jon, ora Filip, ora Batolomyu. 15 Ari Matyu, ora Tomas, ora Jems aue Alfias oviitoaaro ora aue Saimon, rera raga aue Selot. 16 §†† Ora Judas, Jems oviitoaaro, ora Judas Iskariot ro ira Jisas kosi piereva keripa irara vavaearo iare.

Jisas Oirara Rutu-ia Kovoreva
(Matyu 4:23-25)

17 §‡ Uva Jisas katai tau erao (12) tapo vararoepa tuuria iare voa toresa oearovu tapo riro irara disaipel rera voeaaro. Oa iava voa riro irara rutu voea tapo toupaiva vorarova voea Judia Distrik ora Jerusalem ora voraro tapova avakava sirova aue ruvara-ia Taia-iarei ora Saidon-ia. 18 Oea rutu uriopaaepa rera vo reoaro uvupasa. Ora oiso tapo ra voea iava upiara veraреve. Ora voea ro oea-ia oisoa vuri tugararo

† *5:33 Lu 7:18; Jo 3:25-26* †† *5:35 Lu 9:22, 17:22* ‡ *6:1 Diu 23:25* ‡† *6:2 Eks 20:10, 23:12; Diu 5:14* ‡‡ *6:3 1 Sml 21:6* ‡‡† *6:6 Lu 13:14, 14:3; Jo 9:16* ‡‡‡ *6:8 Mt 9:4* § *6:12 Mt 14:23; Lu 9:28* §† *6:13 Mk 6:30* §†† *6:16 Ju 1* §‡ *6:17 Mt 4:25; Mk 3:7-8*

toupaive oea tapo urioaepa. Oa iava Jisas voea rutu ravotovira porete pie ovoipareva vo tugararo kosi piepaoro. 19 † Uva voea rutu oirara rera-ia vavaeara tovo ruipapaaepa. Aue iava uvare rera vo goruaro ava ovoipaepa oirara porete pie ovoipaoro.

Vo Taviroepa Voeaore Oea Rorupaive Ora Oea Gaupaive
(Matyu 5:1-12)

20 Oire uva Jisas ora rera voeaaro-ia disaipel vuraoro oiso puraroepa,

"Visii vao apota irara Pauto vo taraiaropa visiigoa roruta, uvare visii-ia Pauto vo Saraaro-ia toupataveira.

21 †† *"Ora visii vao visiigoa ovovourovu rutupa torevoko vovouro ruipa iraopata oiso osa ro ira ogoeparo auepa aio visiigoa rorupata. Uvare Pauto visii vo ruiparoaro uvui pieoro vaterovere visiipa.*

"Ora visii vao visiigoa gaupataveira visiigoa tapo roruta. Aue iava uvare utupaua taru agesitavere rorupaoro aue-ia Pauto vaaro kaviko vovou.

22 ‡ *"Vo utupaua oirara rutu visii vuraivere osa ragai sirova utupata. Ra va iava visiire rirovira rutu vuri vovou iraopaave. Oire ra vurivira rutu visii vaisiaro akaipa piepaive visii tovipaoro. Oa-a eva oa-ia uvuipatai ra rorupata.*23 ‡† Vosa oisi visii piepaive, ra vaia rorupata vearo vovoupaoro rutu. Uvuta! Riroa rutu epao voria visii vaaro vuvuiua-ia. Ari ita, voeao aao irara oaive oea oisi raga eisi oisoa profet irara piepaive voari tuariri.

24 ‡‡ *"Ari visii vao-ia riro moni guru irara visiigoa ora vatatopo iraopata. Eake iava? Uvare visii roru piepaiveira varao oara-ia pitupataveira varao vo rasio iava. Oara rutu opesipere visii arova vo utupaua.*

25 ‡‡† *"Visii vao visiigoa aiopatavoi oa iava vukupatai, visiigoa ora vatatopo iraopata rutu. Visiigoa taru ogoetavere utupaua.*

*"Ora visii vao visiigoa agesipataveira, visiigoa ora vatatopo iraopata. Visiigoa gautavere utupaua, ra visii osireiaro-ia gau oviro varape.*26 ‡‡‡ Ora vatatopo iraopata. Teapi visii vaisiaro-ia vuurapa vaisi pura ragapaive oiso rutu osa oisoa voari tuariri voea aao iraraaro piepaive oearovu iava profet irara riro kuuvu *irara. Aue vituaro iava uvare oisoa oearovu roru pie ragapasa oreorovu raga kuuvu reo oisoa purapaive.*

Vo Keripa Irarava Ora Agiagipa Pitupitu Toupai
(Matyu 5:38-48)

27 § *"Ari ita, visii tavipaavoi vao visiigoa ragai vo reoaro uvutavoi, oiso ra voearova agiagipata oea visiiva ora keripaaveira. Ora voea tapo ora vearo vovoupata oea visiiva ora vuri vovoupaaveira.*28 §† Ora voeaopa tapo vearo vovou vatepata oea visii vuri piepasa oreorovu purapaiveira. Ra tapo variripata voea tauvapasa voeao oea visii tovipaive. 29 Vosa irai vii tautauaro tapareve, oire otautauvu ita poreri rerapa, ra va tapareve ita. Ora vosa irai vii kuvupatoa vaiaro itopareve, opeita rerare korukorupau. Rera vate vo popota rutu ora siglis. 30 §†† Vosa irai vii arepareve orekevu avu vaire, rera vateri oai. Ora vosa irai vii oavu avu vaiaro oureve, oire ra viapau oiso va voreri vorevira rera ruvara-ia. 31 §‡ Ari vosa vo vovouroa vo oarapa ruipapata oiso ra oirara vara purapaive visiipa, oire ra visii tapo oisi vara pura rovopata voeapa.

32 *"Ora vosa voea ragapa sirao vovouro oavisii vatepata voeao oea visiipa sirao vovouro oaive vatepaive. Ra eake vai vearoa outa Pauto ruvara-ia, raa? Ari ita! Oiraopavira voeao vuri irara oea oisi raga ora voeapa sirao vovouro oaive vatepaiveira voeaopa oea voeapa sirao vovouro oaive vatepaive.*33 Ora vosa voeaopa vearo vovou purapata oea visiipa vearo vovou purapaive. Oire ra eake-a vearoa oa outa Pauto ruvara-ia? Oiraopavira, voeao vuri irara oea oisi raga ora voeapa sirao vovouro oaive vatepaiveira voeaopa oea voeapa sirao vovouro oaive vatepaive. 34 Ari vosa voeapa orekerovu vatepata ra oisi rugoopata, Vorevira visiipa vara kare piepaive. Oire aa vao-a vearoa oa outavere Pauto ruvara-ia va-ia vao, raa? Ari ita, voea tapo vuri irara orekerovu vatepaiveira voearopa oearovu vuri irara oisore ra kataia raga oupaive vorevira.

35 Voeao agiagipata oea visiiva ora *keripaaveira, ora voea-ia vearo vovou purapata, ora voeapa orekerovu vatepata. Ra viapau varare vorevira rugoopata oiso ra oarai kare piepaive visiipa vara iava. Oire vosa oisi oiso piepata, ra va iava riroa rutu voria visii vaaro. Uva voeapa siraopaoro oea viapau vearo vaisi purapaiveira visii-ia, uva oiso purapaoro oiso rutu toupata, Pauto ovii iraraaro ro oiso viara-ia. Uvare ro Aite ira voeaopa siraoparoveira oea viapau rera-ia vearo vaisi purapaive. Ora voeao vuri irara oea ora voea raga-ia rugorugoopaaveira, oea tapopa vereopa vovou purapareveira.*36 Oirarapa siraopata oiso osa Aite oavisii siraoparoveira.

Vo Oirara Rovirieipa Pitupitu Toupai Oiso Osa Jas
(Matyu 7:1-5)

37 §†† *"Opeita oirara vo vovouroaro rovirieipata oiso osa jas, eva-a oa iava viapau ita Pauto visii rovirieireverea. Ora vosa viapau oirara toga ragapata oreorovu-ia, oa iava ita Pauto viapau visii ita togareverea vo utupaua. Ari oiso ruipaparai ra oirara iava vuriara vera ragapata, oa iava ita Pauto visii iava vuri vovouro verarevere.*38 §† Orekerovu avu vai vatepata oearoipa. Oa iava Pauto visiipa ita oarai vaterevere oisi ragavira ita osa vao, osa visiipa vavaeara agasi pierevere rutu Pauto pute pievira visiipa vateoro. Vo uvuioia oa-ia oearovupa oaravu vatepata, oire uva vo uvui raga-a eva oa-ia visii vaterevere ita Pauto."

39 §‡ Oire uva Jisas oavu tapo reo ruu vatereva voeapa oa-ia oiso puraroepa, *"Easi pasi, voositoa vai uvuipa ra irai voositoa vai tuvetuvepareve raiva vai-ia pasi, eke? Uva viapau. Ra ita vaiterei rutu kovesi vo rikui-ia.*40 §§†

† *6:19 Mk 3:10* †† *6:21 Ais 61:3* ‡ *6:22 1 Pi 4:14* ‡† *6:23 Kl 1:24* ‡‡ *6:24 Je 5:1* ‡‡† *6:25 Ais 65:13* ‡‡‡ *6:26 Jo 15:19* § *6:27 Ro 12:20* §† *6:28 Ap 7:60*

§†† *6:30 Diu 15:7-8, 10* §‡ *6:31 Mt 7:12* §‡† *6:37 Ro 2:1* §† *6:38 Je 2:13* §‡ *6:39 Mt 15:4*

Viapau oiso tarai taraapato rera reraaro-ia puteparevoi tisato. Ari vorara tarai rovoro, oire ra rerava tisato oaro areiireve.

41 *"Eakere korotoava vurapari eera araokoara osireiaro-ia, osa viapau riro perore rugoo rovopau eva vii osireiaro-ia?*42 Uva apeisi ragavira uvuipau ra araokoara taviri oiso, Araoko, ragai oiso ruipaparai koroto veraa eera vii osireiaro iava. *Vorara viapau ora vii iava evo keposi riroa rutu viapau vera rovori, vao vuri vovou oa vii tupapai? Ari ita, riro ratarataa vovoutoa rutu vii. Viigoa riro pero rutu vera rovori eva vii osireiaro iava. Viigoa ora osireiara sisiro rovori vearovira. Oa iava araokoara osireiaro sisirorivere rara. Oire ra va iava vearovira vuravurapaoro koro verauvere araokoara osireiaro iava.*

Vo Vuri Ova Iava Toupaiveira Vao Oa Vuri Kue Purapaiveira

(Matyu 7:17-20, 12:33-35)

43 † *"Vao vearo ova oa viapau oiso vuri kuero vai purapaiveira. Eisi osa raga ita vao vuri ova oa viapau oiso vearo kuero vai purapaiveira.*44 †† Oire uva oirara oisoa vo eva kuearo keke rovopaive auere tarai rovosa vearovira oiso, O vearo ova, eke vuri ova. Oirara viapau oiso ra rokarokapa iroiro-ia fik ova kuearo oupaive. Ora viapau oiso ra kapuasisi kouro sovara-ia wain kuearo oupaive. 45 ‡ Ari ita, ro vearoto oirato ira-ia vearo rugorugoo rutu toupaive vo rera sopaaro-ia, eva-a oa vituaro iava vearo pitupituro ita purapareveira. Ari vosa ro ira-ia vuri rugorugooro toupaive, oire ra oisi raga ita vo pitupituro kosi piepareveira varao oara iava rera iava sopaua agasipapeira, vo rara vova rera gisipoaro-ia kosipa piro reoara.

Kepa Paupa Pitupiturei Iava

(Matyu 7:24-27)

46 ‡† *"Eakere ragai vaisipatavoi oiso, Turaro, Turaro. Vo osa viapau ragai sirova utupataveira varao-ia oara-ia visii tavipaaveira?*47 ‡‡ Ari ro ira ragai iare urioparo ragai vo reoaro uvupasa ora ragai vo reoaro purapasa, ira-a eera oiso toupare osa ro ira iava visii tavipaavoi. 48 Roia oirato ira kepa paureva. Oire uva riro kaekaevira rikui teka rovoreva. Oa iava voava aue simen tovoreva rirova-ia aveke oira voto pie rovooro rutu vo *rasito sovara-ia. Ra oira ivara-ia vo kepa tore piereva o-ia aveke. Uva utupaua pirutuva urioopa. Oa iava viapau uvuiopa vo kepa tatesa. Ari va vurevure ragapaeva. Eake iava? Uvare vearovira rutu vo kepa paureva goruvira.*49 Ari ita, ro ira ragai vo reoaro uvu ragareve ra viapau va sirova uturo, oiso osa ro oirato ira rasito raga-ia kepa paureva. Uva viapau simen tovo rovoreva vo rasito sovara-ia. Oa iava pirutuva vo kepa-ia ora vikiopa ovusa ikauvira peka ovoi piropa. Oa iava vuri ovoiepa rutu."

Jisas Rom Ami Keptentoaaro Kovopatoaaro Porete Piereva Ravotovira

(Matyu 8:5-13)

7 ‡‡† Oire uva Jisas vo reo oirarapa vaterevoiva, Kapeneam-ia kare uvirosa avaroepa. 2 Ovusa voa Rom ami keptentoaro toupareva ira reroaro katai vovoto (100) viurupa irara oisoa toupaive. Ira reraaro kovopato toupareva ira oisoa kavikopareve rutu. Uva upiaparoepa kovopato. Oa iava tutuu pieepa rerapa rutu oiso ra kopiiro. 3 Oire uva rera kepten Jisas iava uvureva osa toupareva. Osa iava oearovu tuvetuvepa irara Jiu iava voea arureva rera ou piesa, oiso ra urioro rera ro kovopato porete piesa. 4 Uva rera-ia poua viropa Jisas. Oa iava goruvira rutu rera kegipaoro oiso purapaaepa, "Vearotoa rutu ira reraaro-ia uvuipau ra rera vearo pieri rera tauvaoro. 5 Ira vigeipa sopaua rutu vatepareveira vigei vao Jiu. Uva rera raga vigei vo kepaaro paurevora vao Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog."

6 Oire uva Jisas voea tapo voreroepa. Oa iava kepa iare tutuu piereva. Uva rera ro kepten oearovu arureva ora rera vate iraraaro rera tavisa Jisas oiso, "Turaro. Viipe. Teapi ora reasi pie ragau. Ari ita, viapau oiso vearoto-a ragai, ra uriou ragai vo kepaaro-ia koatasa. 7 Uva oisi-a eisi osa rugoorai oiso, Viapau vearoto-a ragai, ra vii iare uriora. Uva oiso ruipaparai ra evoa ragava reou, ovusa ro ragai reraaro kovopato porete ovoiro vorevira. 8 Eake iava? Uvare ragai tapo ro ita reroarovi toupaavoi ira ragaipa kovo vatepareveira. Ari ita, ragai raga oeavuva toupaa viurupa irara oea ragai reroarovi toupaiveira. Oa iava oiso voea piepaaveira. Vosa irai arua voea iava oiso, Avau. Oire ra irai avaro. Ari vosa iraire voea iava keerara oiso, Uriou. Ra ita irai urioro. Ari vosa ragai kovopatoaaro tavia oiso, Vo kovo purari. Oire ra oai purareve." Oiso puraroepa kepten. Uva evo reo oa kosi pieva Jisas vo goruaro.

9 ‡‡‡ Uva Jisas vo reo vao uvuoro rirovira rutu rugorugoo iraoparoepa rerare ro oirato. Oire voava ora poreroepa voeaore riro irara oiso purasa, *"Oiso visii tavipaavoi, Oiraopavira rutu, Viapau oiso irai oirao pie vovoutoa vai kekeavora Isrel-ia oiso osa ro-ia Rom amipa irara irapato."* 10 Oa iava voeao oea arureva rera kepten oea vorevira voreaepa kepa iare. Uva voa rera kovopato kekeiva osa porete ovoiroepa ravotovira.

Jisas Viovokoto Porete Piereva Nen Iava Rera

11 § Uva utupa visivi Jisas ouruivu iare avaroepa vo urui vaisiaro vao-ia, Nen. Uva rera voeaaro disaipel ora riro irara rutu oea rutu rera tapo avaaepa. 12 Oire uva riro ratao iare tutuu piereva vao vo urui vo rataoaro, ovusa iravu oirato kaepaoro kosia viropa kopiito. Uvava aakova oisoa raroevira toupaeve ro raga tapo kataito oviito. Iria sirova utupaaepa riro irara oirara vo kae sirova.

---

§§† *6:40 Mt 10:24; Jo 13:16, 15:20* † *6:43 Mt 7:16, 18, 20* †† *6:44 Mt 12:33* ‡ *6:45 Mk 7:20* ‡† *6:46 Mt 7:21* ‡‡ *6:47 Je 1:22-25*

‡‡† *7:1 Mt 7:28* ‡‡‡ *7:9 Lu 7:50* § *7:11 1 Kin 17:17-24*

13 Uva Turaro oira o riakova kekereva. Oa iava rera ia-
va sopaua siraoepa rutu. Osa iava oirare oiso pu-
raroepa, *"Auoo. Opeita gaupari."* 14 † Oire uva vo kes ru-
vara iare avaroepa va-ia pitusa vao urua peperava uru.
Uva voeao oea vo kes kaepaiva oea voavi torepaaepa.
Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Viovokoto. Vii tavipaa
oiso, Vorevira toou, ra toreu."* 15 Oa iava rera ro ira
kopiiroepa ora porete ovoioro toreroepa voa paupasa.
Oire voava rovoroepa reoreopaoro. Oa iava Jisas aako-
vapa rera vatereva. 16 †† Uva oisi-a eisi osa iava oirara
rutu rirovira rutu ropeaepa. Oa iava Pautoa-ia vuurapa
vaisi puraiva oiso puraoro, "Iravu ro-ia reito profetato.
Ira vigei vuutaaro-ia pouro viroi." Uva aia ita oiso pu-
raaepa, "Pauto ro-ia ira vo pouro viroi rera voeaaro
oirara tauvasa." 17 Uva rera iava Jisas vo siposipo viriva
oiso Judia Distrik sovara-ia ora uvarovu rutu.

Jon Baptais Disaipeltoarei Arureva Jisas Iare
(Matyu 11:2-19)

18 Uva vara rutu iava voeao Jon voeaaro disaipel rera
taviiva. 19 Oa iava voea iava aitereivure keeraroepa dis-
aipeltoarei. Uva vaiterei arureva Jon oreovu siposa Tu-
raropa. Oa-ia oiso puraroepa, "Tuariri oeavu oirara
oisoa oiso purapaave, Iravu oirato ira urioroverea Pau-
to reraaro. Easi vii vai-a vao viigoa uriouei? Eke iravu
raga-a irare tuepaioveira?" 20 Uva Jisas iare uriosiepa
aitereivu. Oa iava oiso purasiepa, "Jon Baptais vegei
arurevoi vii iare ira oiso puraroe, Easi vii vai-a vao vi-
igoare tuepaiei osa uriouei. Eke irai raga-a irare tue-
paiei?"

21 Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Jisas riro irara ravo-
tovira porete piepareva oea-ia oupiarovu rutu oiso
toupaive oiso-ia, oearovu-ia oisoa vuri tugararo
toupaive, ari riro irara voosi irara oearoa tapo vorevira
vuravura piepareva. 22 ‡ Uva oiso puraroepa vaitereire,
*"Voresi Jon tavisa varao rutu iava oara kekesivoi ora
varao oara uvusivoi oiso-ia, voosi irara vorevira vu-
ravuraivoi. Ora voeao vuri kokoto irara oea tapo vore-
vira vokaivoi. Ora voeao leprapa irara oea tapo vore-
vira sisigarueai. Ora voeao uvagi irara oea tapo reo
uvuai. Ora kopii irara oea tapo vorevira toreai. Ora
voeao apotapa irara oea tapo Vearo Siposipo uvuiv-
oi.*23 Ari ita, ro ira ragai goruvira oirao piepareverе rutu
ira uvuipa ra viraakoa ouoro rorupareve vo ragai."

24 Oire uva Jon vaitereiaro disaipeltoarei karesiepa.
Oa iava oirara rutu tavireva Jisas Jon iava oiso puraoro,
*"Eaketo-a ro ira kekesa avataera vo raaka tapi vo
vokio-ia oa-ia Jon iare avataera? Esa pito isi vai-a aisia
va ratesa avataera, ovusa kiuvu vaisi vurevureparevo-
ra, raa? Viapau. Uvare Jon viapau oiso raverave vaiva
siposiporevora oiso osa pito isi.*25 Eke eake-a oa kekesa
avataera voa. Easi pasi visii vai irai vai kekesa avataera
osa vearopara vai-ia kuvupara vai kuvuparoera voa?
Eke viapau? Oearoi pasi oea vai-ia vearopa kuvuro vai-
va toupaivora voa ora varao vearopara voea varaaro-
ia, varao oarava toupaiveira king irara vo voea vo
keparoaro-ia. 26 Ari eake irao-a oa kekesa voa
avataera? Easi irai vaia eera profetato? Iu. Ragai visii
tavipaa oiso, Eera profetato Jon ira oearovu rutu-ia
profet irara puterevora rei vaisi oupaoro. 27 ‡† Voari tu-
ariri uva Jon iava Pauto Tugoropa Vuku-ia taviroepa
oiso,

*'Ragai Pauto iravu sipopaa reo kaepato. Ira viipa ira-
paroverea viipa raiva vatatoposa.'*

28 *Uva oiso visii tavipaavoi, Jon voeao rutu-ia put-
erevora oea vo toupaiveira rasitoa-ia. Ari ro ira Pauto
vo Saraaro-ia ora akaipa pieparoi, ira ita Jon-ia
puteparevoi rei vaisi oupaoro."*

29 [Oire uva vo reo-a vao oa uvuiva Jisas oa purareva.
Oa iava voea rutu ora reopaaepa ora voeao takis oupa
irara oea rutu oiso puraaepa, "Iu. Ari Pauto vo
pitupituaro-a torevokoa." Oreoroa varao voea varaaro
oirao piepaoro baptaisa oupaiva Jon vavaearo-ia. 30 ‡‡
Vosa voeareo rataratаa vovou irara Farisi ora voeao
riro tarai irara Reo Taisi-ia oearea viapau oiso baptaisa
ouiva Jon ruvara-ia. Eva-a oa vituaro iava isivaaepa
vaore vearo raiva Pauto vaaro.]

31 Uva va-a vao oa iava Jisas voeare oiso puraroepa,
*"Uva eake vai-a vao oa visii vao vo vokio iavapa irara
reesiavere oiso apeisi raga irara?*32 Visii vao visiigoa
oiso rutu toupatavoi osa voeao kakae vure oea uruia
vuutaaro-ia paupaaepa okakae vure keerapaoro. Oiso
purapaaepa,

*Ari ita, igei visiipa pupiara-ia pupi ragapaio, osa kovaa
arapa reasipatai. Ora visiipa gau eraro-ia kovaa raga-
paiei, osa gau arapa reasipatai tapo.*33 *Uva Jon Baptais
urioroera. Uva viapau breteara vai aioparevora. Ora
tapo viapau wain oviro vai-ia ukaioparoera. Oa iava
eva oisoa oiso purapata rerare, Vuri tugararo ira-ia
toupaiveira ro-ia Jon.*34 ‡‡† Oire uva Oirato Oviitoaaro ra-
gai urioraera aiopasa ora ukaiopasa tapo aue-ia wain.
Oa iava oiso purapataera, Rera keketa eera riro aioto
ora riro ukaioto riroara-ia aue wain oviro. Takis oupa
irara vatetoaaro ora voeao vuri irara. Eisi osa ragaire
purapataveira visii. 35 Pauto vo taraiaro-a vegei vo
kovoaro vituaro ora Jon. Eisi osa vegei vo kovoaro
kuearo eveipaivere."

Iriavu Riakova Jisas Kokotoaro Iisieva Aue-ia Korovo Ovi

36 ‡‡‡ Oire uva iravu Farisi-pato Jisas-re keeraroepa
rera tapo aiosa. Oa iava rera iare avaroepa. Uva pau-
roepa aiosa. 37 Uva voa iriavu vo urui-ia vuriva riakova
toupaeva. Oa iava voa toupaoro rera iava Jisas uvueva
ovusa rera tapo Farisi-pato aiopareva vo rera vo
kepaaro. Oa iava oira o riakova oavu vearo ovi rutu
sanda ovi ouoro urioopa, oovia popotepa tou-ia aveke
tou sovara-ia toupaiva. 38 Uva Jisas isivaaro iare avaopa
rera kokotoaro ruvara iare. Oa iava gaupaeva, vo osa
oira osireiaro iava gau oviro kovekovepaepa rera koko-
toaro iare Jisas. Oa iava ora oira oruaro-ia vara posi-
posi piepaeva rera kokotoaro iava. Oire vo osa rerapa

† *7:14 Lu 8:54; Ap 9:40* †† *7:16 Lu 1:65; Jo 6:14* ‡ *7:22 Ais 29:18; Lu 4:18*

‡† *7:27 Mal 3:1* ‡‡ *7:30 Mt 22:35* ‡‡† *7:34 Lu 5:29, 15:1-2* ‡‡‡ *7:36 Mt 26:6-13; Jo 12:1-8*

avivikepaoro rera kokotoarova uugaapaoro rera kokotoaro kipupaeva aue-ia sanda ovi.
39 Uva va-a vao oa kekereva rera ro Farisi-pato, ira
rerare Jisas oiso rugorugooparoepa ora rera raga
sopaaro-ia, Vosa oiraopatoa rutu rera ro profetato,
oire ra va iava oira-ia tarairo iria rera-ia vavaea tovosa
uriooi. Ora varao-ia tapo oira vovouroaro tarairo vara
eveioro. Ra oiso auero, Vuriva o-ia otopava.
40 Uva Jisas Farisi-pato vo rugooroaro pukoreva oiso
puraoro rerare, *"Saimon. Ragai reo-a vao oava oiso
ruipaparai ra vii vatea va."* Osa iava Saimon rerare oiso
puraroepa, "Oire Tisato vo reo kosi pieri." 41 † Oa iava
Jisas oiso puraroepa, *"Aitereivu oiratoarei aiterea iravu
vaaro moni ou ragasiva oiso, iravu aue uvuiaro vo
vavae vovoto kina (K500), ari iravu aue vo vavae tau ki-
na raga (K50).*42 Oire uva viapau oiso uvuisiepa oiso ra
varei kare piesi vorevira rerapa ro oirato. Oa iava
vaitereipa varei eaka ragareva. Oire uva iroutoa vaiei
vaiterei iava ira pute pievira rorupaoro ora rera iava
sopaua vaiaro vaterevere rerapa ro oirato?"
43 "Ari ro oirato ira riroa rutu ou ragareva," osa pu-
raro Saimon. Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Ari ita,
torevokovira oisi rugoouei eisi."*
44 †† Oa iava oirare ora poreroepa o-ia riakova oiso
purasa rerare Saimon, *"E oira kekeri o-ia riakova? Ari
ita, vii vo kepaaro-ia koatasa uriorae. Uva viapau ragai
vaterivo uukoa vai kokoto sisusa vao ragai iava vigei
vo pitupituaro sirova utupaoro. Osa o riakova ragai
kokotoaro sisuevoi ora oira osireiaro iava gau ovi-ia.
Oa iava ora oira iava orui-ia vo ovi posiposi
pieevoi.*45 Ora viapau oiso ragaiva uugaaue. Ari ita,
vosa koatarae uva oisi raga ita oiso osa toupaavoi
vaviopavira. Oa iava oira o-ia riakova iria ragai koko-
toarova uugaapaoi touvira ragaipa avivikepaoro. 46 ‡
Ari ita, ragai kukuearo viapau iisirivo korovo ovi vai-ia.
Ari o riakova ragai kokotoaro iisievoi vao-ia korovo ovi
aue sanda. 47 Oire uva oisi-a eisi osa iava vii tavipaavoi
oiso, Oira-a o riakova iria ora oira iava sopaua rutu
vate iraoevoi ragaipa, uvare oira varaaro-a riroara vuri-
ara, oara verarevora Pauto. Ari ita, Pauto oavivu garea
vuria verareve iravu iava oirato, oire ra oisi raga ita ro
oirato ora rera iava gare visivi sopaua vatereve iravupa
oirato." 48 Oa iava Jisas o riakova tavireva oiso, *"Vii iava
vuriara veraavoi."* 49 Uva rera tapo paupaaepa oirara
tebol-ia voeao oea voa rovoaepa rerare oiso puraoro,
"Avoeao! Iroutoa rutu-a ro-ia ira vuriara verapare?" 50 ‡‡
Uva Jisas oirare oiso puraroepa, *"Ari ita, ragai oirao
pierivoi, oa iava vii iava vuriara veraavoi. Avau, ra kave
vovouvira toupari."*

Vo Airorovu Riakora Jisas Sirova Utuaepa Rera Tapo Vokapaoro

8 Oire uva utupa visivi riropa uruiro-ia virireva Jisas
ora garepara-ia tapo voraro vokapaoro. Uva Vearo
Siposipo vao Pauto vo Saraaro iava voeapa oirara
oisoa siposipopareve. Uva voea disaipel katai tau erao
(12) rera tapo vokapaiva. 2 ‡‡ Ora airorovu riakora airoa
iava tuariri tugara verapareva Jisas ora oupiarovu rutu.
Airoa-a vairo oriakora rera tapo vokapaiva oiso-ia, iri-
avu o-ia Maria [iria vova Makdala urui iava]. Iria iava
Jisas erao vatara (7) aue tugara verareva. 3 Ora aue
Joana rera Susa vatuavaaro, ro ira Herot vo kepaaro-ia
oisoa tokipareve. Ora o-ia Susana, ora airorovu rutu
tapo rera tapo avapaaepa airoa Jisas tauvapaiva ora
voea disaipel aue-ia moniara varao vairo varaaro.

Reo Ruu Vao Oirato Iava Ira Wit Takuraro Vikipareva Varuparo

(Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9)

4 Uva oirara rutu urioaepa ora gurusa Jisas iare
voeao vova uruiara rutu iava. Oa iava voea vatereva
oavu ruu reo. Oa-ia oiso puraroepa, 5 *"Uva iravu oirato
avaroera wit takuraro vikisa varuparo. Oa iava vara
vikiparevora. Uva oaravu raivaro kovepaera. Oa iava
voa vara-ia tasiasipaivora oirara. Uva kokio kare vara
aiopasa uriopaaera voa.*6 Uva oaravu witara kovepaera
vo uva avekeara toupaivora. Oa iava voa kova raga-
paera osa viapau aue uukoa vai. Uva vorevira kopii
ovoipaera voa erako ovoipaoro. 7 Ari oaravu witara vo
kovepaera vo kokopa kouro sovara-ia varao rokaroka-
para. Oa iava voa vo kovaro ururao papatapaivora vara
ruupaoro witara. 8 ‡‡† Ari oaravu witara vo kovepaera
vearopa rasiro-ia. Oa iava voa *rirovira rutu kuepaera
oiso, oaravu katai vovoto (100) kuero puravora."* Uva
Jisas oisi oiso puraroepa. Oa iava rirovira oiso ita pu-
raroepa, *"Ro ira-ia kokito toupareve, oire vo siposipo
orirureve va kuverapaoro ora rera sopaaro-ia."*

Jisas Vo Pitupituaro Reo Ruu Purapasa

(Matyu 13:10-17; Mak 4:10-12)

9 Oire uva rera voeaaro disaipel va vituarore vao reo
ruu rera akeiva. 10 ‡‡‡ Oa iava oiso puraroepa Jisas,
*"Pauto raga visii tavipare vao vatau reo vituaro iava
rera vo Saraaro iava vo reo. Ari oearovupa oirara reo
ruuro raga vatepaaveira, oiso ra osireiara voea iava vu-
ra ragapaive, vo osa viapau vo reoro vituaro eveipaive.
Ora vo reoro tapo uvu ragapaive, osa viapau taraipaive
vara vituaro-ia.*

Vo Toupai Wit Takuraro Vituaro Iava Vao Reo Ruu

(Matyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

11 § *"Vao reo ruu vituaro oiso toupai, Vao-ia wit taku-
raro oara oiso toupai, Eva Pauto vo reoaro.*12 Oaravu
witara vo kovepaepa raivaro oa oiso toupai, Oirara vo
reoro uvupaiva, oa iava Seten urioparoepa vo reoro
verapasa voea sopaaro iava. Uvare oiso rugoru-
gooparoepa, Teapi vo reo oirao pieive, ra va iava Pauto
voea voreveve vorevira ora rerapa. 13 Ari oaravu vo
kovepaepa uva rirovira avekeara toupaiva, oa vituaro
oiso toupai, Voeao-ia oirara oea ikauvira Pauto vo
Saraaro iava vo reoro uvupaoro vara oupaiva vara-ia
rorupasa rutu, osa viapau voea iava sopaura-ia oriruvi-

† *7:41 Mt 18:28* †† *7:44 Het 19:21* ‡ *7:46 Sam 23:5* ‡† *7:50 Lu 8:48*

‡‡ *8:2 Mt 27:55-56* ‡‡† *8:8 Mt 11:15* ‡‡‡ *8:10 Ais 6:9-10; Jer 5:21; Esi 12:2* § *8:11 1 Te 2:13; 1 Pi 1:23*

ra toupaive vo reo. Oreoa oiso toupai osa ikopito ro ira viapau avekeara rutu-ia goruvira toupare o pitupare. Oire utupauavi oearovu Pauto vo reoaro tekipasa opitupiturovu purapaive voeao oirara vuri piepaoro. Oa iava voea vaaro oirao pie vovou viapau uvuipai ra gorupe vo osa va kavuive. 14 Ari varao witara oara kokopa kouro-ia kovepaepa oa vituaro oiso toupai, Oirara *evoea oea reoara uvu ragapaoro vokapaiva vo osa orugorugoorovu rutuva toupaiva vo ora voea vo touaro iava, ora orekerovu rutuva rugorugoopaoro moniara oaive, ora varao vearopara rutu oara-ia oisoa rorupaive. Oire uva vara-a varao oara Pauto vo reoaro oisoa vuri piepaive rutu vo voea iava sopaura. Ra viapau aio kue vai voea-ia karekepe.* 15 Vo osa varao vearopa rasiro-ia kovepaepa witara oara vituaro oiso toupai, Evoea oirara oea reo uvupaaepa, oa iava vara goruvira orirupaiva ora voea iava sopaura varao vearopaura. Oa iava kuepaepa voeapa vo osa goru vovouvira toupaive.

Vo Aviavi Iava Toupai Oa Vatauiva Baket Sovara-ia
(Mak 4:21-25)

16 † *"E oirara vuravu rukuepaiveira ra oira vataupaive baket sovara-ia, eke uruara reroaro, raa? Viapau! Asi oirara vuravu tovopaiveira tebol ivara-ia viaevira. Oire ra voava roropaeve osa vo aviaviva vurapaoro koatapaavere voeao oea vo kepa-ia toupaiveira.* 17 †† Ari ita, varao oara vatauvira toupaiveira oara rutu poeravira ora karekeperea. Ora varao rutu varao oara tavuru-pareve oirato, oara rutu tapo oiso utupaua poeravira ora karekepe. Oire ra va iava oirara vara-ia taraiave.
18 ‡ *"Ora vatatopo iraopata visii vao-ia ra vearovira reo uvu iraopata. Vosa irai oiratoa vai oisi vo reo-ia vao pitureve, oire ra ita Pauto aviavi pievira oreorovu ita vatereve rerapa. Ari ro ira oiso kearo, Vo reo ou ovoiavoi va-ia orirusa. Oire uva rera-a eera ira iava vo tarai eva verarevere Pauto."*

Jisas Aakoaro Iava Ora Rera Araoko Iraraaro
(Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35)

19 Vo vuutao iava vo vokia aakova ora rera araoko iraraaro urioaepa Jisas iare, vo osa riro irara rutu ora gurupaaepa. Oa iava viapau uvuipaaepa ra rera iare tutuu pieive. 20 Uva oearovu rera taviiva oiso, "Aakoara vase-a ora araoko irara oiso torepaai ratau. Oea vii kekesa auepaai." 21 ‡† Uva voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *"Ro oirato ira Pauto vo vovou sirova utuparo eira-a ragai aakoaro ora ragai araokotoaaro."*

Jisas Kiuvu Rakote Piereva
(Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41)

22 ‡‡ Ovokivu-ia Jisas oavu-ia kaero viropa uvuoa disaipel iraraaro tapo. Oa iava voeare oiso puraroepa, *"Oiso ragavira ivirovira toko rovu avapaviei."* Osa iava voare avaaepa. 23 Uva uvuoa ikauvira avaaepa vo osa Jisas uusiparoepa va-ia. Oire uva riroto kiuvu vusireva voeare uuko rovu-ia. Uva tutuu piepa voeapa oiso ra opesiave. 24 ‡‡† Oa iava Jisas tore piesa avaaepa oiso puraoro rerare, "Reito! Rokosa tutuu piei." Oa iava toreroepa kiuvu rakote piesa ora rirova toruva. Oa iava vo vatako rutu rakote ovoiepa vao kiuvu ora toruva. Oa iava uuko rovu viapau oiso ora vurevurepaepa.
25 Uva voeare disaipel oiso puraroepa, *"Ovu-ia visii varaaroi oirao pie vovouro?"* Osa iava rirovira rutu rugorugoopaoro voea raga ora reopaaepa oiso purapaoro, "Avoeao! Irouto-a ro-ia ira vo vatakore kiuvu ora uuko ovi reoroi, oa iava rera gisipoaro uvu ovoivoi?"

Jisas Iravu Iava Kokoropato Vurito Tugarato Verareva
(Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

26 Oire uva Gegesa-ia poua viropa Galili-ia vo toko rovu isivaaro-ia. 27 Oa iava Jisas uvuoa iava rerereva, osa iravu oirato vo urui iava vao urioroepa rera iare, ira-ia oisoa vuri irara tugara toupaive. Ari ita, riro kaekaevira rutu oisoa varo tuu asavira toupareve. Ora tapo viapau kepaara vai-ia toupareve. Viapau. Ari tova urui raga-ia oisoa toupareve. 28 ‡‡‡ Uva Jisas kekereva rera ro. Oa iava rirovira rutu oiveoro koveroepa rasiua arore rera kokotoaro ruvara-ia Jisas-pa avivikepaoro. Oa iava voava rerare riro akutaroepa oiso puraoro, "Jisas. Vii-a Pauto Oviitoaaro ro oiso rutu viara-ia. Viire variriparai oiso ra viapau ragai vuri pieri."
29 Uva oisi-a eisi osa puraroepa tugarato Jisas-re, uvare Jisas tugarato kosi piesa aueparoepa oiratoa iava. [Aue iava uvare oisoa oiratoa-ia toupaoro rera varivari piepareve. Ra va iava sen tokopareve ora hankap, vorara vara-ia rera tuuke ragapaive. Oa iava oisoa rera tuvetuvepaoro vorarore kuvau tapiro rerava avaparo tugarato uva viapau oisoa oirara vai toupaive.]
30 Uva oisi-a eisi osa iava Jisas rera akereva oiso, *"Irou vaisito-a vii?"* Uva oiso puraroepa, "Ragai-a, Riro Irara." Aue iava uvare riro irara rutu tugara irara oea koataaepa rera sovara iare. 31 § Oa iava voeao vuri irara tugara rirovira rutu Jisas-re oiso purapaaepa, "Teapi igei sigupari vuri tapi vaire rikui vai sovara iare."
32 Uva oavu koue ragui oa pukuia-ia ororoaro-ia aiopaoro voa toupaiva gare pukui raga. Uva va-a eva oa iare Jisas kegi iraopaiva oiso purapaoro, "Igei tariori vavore koue ragui-ia koatapasa." Osa iava voea sipo piereva voare. 33 Oa iava voeao vuri irara tugara rera iava ro oirato kosia viropa. Uva avaaepa koue ragui-ia koatasa. Oa iava vo ragui vao riro varivarivira ikauoro varaaepa vagapa-ia ora vikioro toko rovu-ia rokosa. Uva voa gisi ovoiaepa kopiioro.
34 Oire uva va vao kekeiva voeao oea oisoa vo ragui tokipaive. Oa iava toriiva oirara rutu tavitavisa voeao oea riro urui-ia oisoa toupaive ora uvarovu rutu tapo.
35 Uva oirara rutu va vao kekesa urioaepa. Oa iava Jisas ruvara-ia poua viropa, ovusa rera kokotoaro ruvara-ia pauparoepa varoa-ia tuupaoro, rera ro ira iava tugara kosia viropa. Uvare rera iava rugorugooara roroioepa

† *8:16 Mt 5:15; Lu 11:33* †† *8:17 Mt 10:26* ‡ *8:18 Mt 13:12, 25:29; Lu 19:26* ‡† *8:21 Lu 11:28; Jo 15:14* ‡‡ *8:22 Mk 6:47-52; Jo 6:16-21*

‡‡† *8:24 Lu 5:5, 4:39* ‡‡‡ *8:28 Mk 1:24* § *8:31 Ro 10:7; Re 20:1, 3*

vorevira. Uva va vao kekeoro rirovira rutu voea iava
vovouisiro uririepa Jisas vo goruaro asavira. 36 Oire uva
voeao oea va vao kekeiva opitupitua purareva Jisas. Oa
iava siposipopaiva va iava vao oa purareva ro oirato
ira-ia tuariri vuri tugararo oisoa toupaive. 37 † Oa iava
oirara rutu voeao vorarova Gegesa oea Jisas-re oiso
puraaepa, “Vo kavuoro ava iraopauei,” uvare uriri-
paaepa. Oire uva va-a vao oa iava Jisas uvuoa-ia kaero
viropa vorevira karesa. 38 Uva rera ro ira kavuiva tugara
Jisas kegipareva rutu oiso purapaoro, “Ruipaparai ra
vegei rutu kareve.” Oa iava Jisas vorevira rerare ko-
ruroepa oiso puraoro, 39 *“Voreu atoiare vo vii voaaro.
Ra voa siposipori varao iava Pauto oara purare vii-ia.”*
Oa iava voare kareroepa voea rutupa oirara siposiposa
vo rera vo uruiaro vara rutu iava varao Jisas oara pu-
rareva rera-ia.

Jisas Reito Oviivaaro Ravotovira Porete Piereva Ora O Iria Rera Iava Varoa-ia Pitueva

(Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

40 Oire uva Jisas vorevira kareroepa uuko rovu ivi-
ropaoro. Oa iava oirara rutu rera-ia rorupaiva. Uvare
rerare tuepaaepa voea rutu, osa vorevira kareroepa
voea iare. 41 Oa iava iravu pouro viropa rera vaisiaro,
Jairas reito Reo Taisi Uvupa Kepa iava rera. Ira uri-
oroepa Jisas kokotoaro ruvara-ia rekusa. Oire uva voa-
va goruvira rutu rerare oiso puraparoepa, “E uvuipauei
ra urio iraou vore ragai vo kepaaro-ia?” 42 Ira oviivaaro
kataivavi raga. Iria katai tau erao (12) iva-ia uvuipaopa.
Oire uva tutuu piepa oirapa oiso ra kopiio. Oa iava
voare Jisas avaroepa.

Uva riro irara rutu oirara rera kovokovoiva voa rerare
ora guruoro. 43 Uva voa-a evoa uva iriavu riakova voea
tapo toupaeva. Iria-ia kekira oisoa koveparo vokiara
rutu-ia. Uva aue rutu uvuiaro-ia toueva rera ragava
kekira katai tau erao (12) ivaro vo osa oira oupareve.
Uva va-a eva oa-ia oisoa riroara moniara viki raga-
paeve riro irara rutupa ruvarupa irara, vo rara oira ru-
varupaive. Osa viapau irai oisoa oira iava vo upia opesi
piepareve. 44 Oire uva urioopa rera isivaaro iare tutuu
pieoro Jisas. Uva voaviva rera iava varoa vatuaro-ia
pitueva. Oa iava vagevagevira raga revasi upia opesi
ovoiepa oira iava posiposi ovoioro. Uva viapau oiso
vorerivira ita oira oupaiva vo upia eva. 45 †† Uva Jisas
ora rera-ia oira sovooro oiso puraroepa, *“Irouto ragai-
ia piture?”* Oa iava voea rutu taeaaepa oiso puraoro,
“Ae, igei viapau.” Uva Pita oiso puraroepa rerare, “Re-
ito. Easi voeao vaio-a riro irara rutu oea vii ko-
vokovoivoi viire ora guruoro.” 46 ‡ Oa iava Jisas oiso pu-
raroepa, *“Iravu ira ragai-ia piturevoi. Oa iava oavure
gorua rororai, oa avaei ragai iava irai vearo piesa.”*
47 Oire uva oira o riakova iria taraiopa. Uva viapau oiso
uvuipaopa ra rerare vatauo. Oa iava rerapa uriripaoro
rirovira rikerikepaopa. Uva rera ruvara-ia rekusa uri-
oopa vo oirara rutu osireiaro-ia. Oa iava voea rutupa
tavitaviopa vao vituaro iava oa iava vavaea tovoeva
Jisas-ia pituoro. Uva oiso puraopa, “Ragai iava ikauvira
raga upia opesi ovoiei.” 48 Oa iava Jisas oiso oirare pu-
raroepa, *“Oviiva oaa, vii vaaro oirao pie vovouaro oa vii
ravotovira porete pie ovoivoi. Avau. Ra vii iava sopaua
gavaurevira toupaive.”*

49 Oire uva touvira reoreoparoepa, ovusa iravu oirato
ro Jairas vo kepaaro iava urioroepa rera tavisa oiso, “Vii
oviivaaro kopiioi rutu. Teapi touvira Tisato pugu
piepari va iava vao.” 50 Oire uva Jisas va vao uvureva.
Oa iava rera vo reoaro aatooro oiso puraroepa,
*“Eakepa uriripauei? Ragai oirao pieri. Oviiva oara ravo-
tovira poretepaoi vorevira tootoooro.”* 51 Oa iava Jisas
avaroepa Jairas vo kepaaro iare. Uva voa voea rutu
kosi piereva. Vo osa voeao raga tapo voare koataro Pi-
ta vase ora Jon, ora Jems, ora aiteto avukarei, vaitereo
uvava oviiva. 52 ‡† Ovusa oirara rutu oirapa kakaeva
gaupaiva. Uva va-a vao oa iava Jisas voeare oiso pu-
raroepa, *“Opeita gaupata. Viapau oiso kopiioi rutu.
Easi eira uusi ragapaoi.”* 53 Oire uva rera agesipaiva ru-
tu. Eake iava? Uvare oiso taraipaaepa, Iria o kopiioe ru-
tu. 54 ‡‡ Oa iava Jisas oira vavaearo-ia pituoro oirare
oiso puraroepa, *“Kakaeva toreu.”* 55 Oa iava tootooa
oira iava kakaeva vorevira voreepa oira iare. Uva ikau-
vira vaaraa ovoiopa. Oa iava Jisas oiso voea tavireva,
“Oirapa aioara vai vateta.” 56 ‡‡† Uva aitetoarei rirovira
rope iraopasiepa. Oa iava Jisas goruvira rutu oiso
vaiterei tavireva, *“Opeita irai tavipasivere.”*

Jisas Kovoa Vatereva Katai Tau Eraopa Aposel

(Matyu 10:5-15; Mak 6:7-13)

9 ‡‡‡ Oire uva voeare katai tau erao (12) disaipel
keeraroepa. Oa iava voea vatereva riroa gorua ora
reesia tapo voeapa aue rei vaisi, oisore ra va iavirava
vuri tugararo kosi piepaive, ora oaravu rutu tapo upi-
ara. 2 § Uva voea arureva Pauto vo Saraaro iava
siposipopasa ora upiapa irara tapo porete piepasa.
3 Oire uva oiso voea tavipareva, *“Viapau oiso ra oaravu
avu vai rutu kaepatavere vokapaoro. Ora viapau oiso
ra tooroara vai-ia pitupatavere vokapaoro, ora oapara
vai, ora opo, ora moniara vai. Ora viapau oiso ra er-
aeraovira kuvupara vai-ia pitupata tapo ora visiipa.
Uvare voea auearo-a visii tokipasa voeao oea tauva-
pasa avapatai.*4 Vosa okepai-ia koatata, oire ra vo kepa
raga-ia touta vo tugurasa uva vo kepa-ia toupaoro ou-
ruivu iare topa uvirosa auepata ita. 5 §† Ari vosa viapau
visii oupaive vore ora voea vo kepaaro-ia, oire ra vo
urui eva kavuoro avata. Ra ora visii iava kokotoaro iava
rasiara tovetoveta voare voea vo vuriaro reesipasa. Ra
va iava ora voea vo pitupituroarore evara rugooave.”
6 Uva va-a eva oa iava avaaepa Vearo Siposipo pura-
pasa vo uruiara rutu-ia. Uva upiapa irara rutu tapo
ravotovira porete piepaiva vorevira.

King Herot Jisas Iava Uvureva

(Matyu 14:1-2; Mak 6:14-16)

7 Oire uva King Herot Galili iavapa irara reitoaaro ira
vara rutu iava varao uvureva. Oa iava vavagisiparoepa

† *8:37 Ap 16:39* †† *8:45 Lu 5:5* ‡ *8:46 Lu 5:17*
‡† *8:52 Jo 11:11, 13* ‡‡ *8:54 Jo 11:43* ‡‡† *8:56 Lu 9:21*
‡‡‡ *9:1 Mk 3:13-14* § *9:2 Lu 10:1, 9* §† *9:5 Ap 13:51*

rutu. Eake iava? Uvare oearovu oiso purapaaepa, “Jon
eera ira tova tapi iava vorevira toreroi.” 8 † Osa oearovu
oiso purapaaepa, “Easi Ilaija eera ira vorevira ora
karekeroi.” Vo osa oearovu oiso purapaaepa, “Easi reo
topa piepato-a profetato eera tuariripato ira vorevira
toreroepa.” 9 †† Oa iava ro Herot oiso puraroepa, “Jon
kukuearore ragai voeaaro aruavora. Ari iroutoa rutu-a
ro ira iava siposipopaivoi oirara?” Oire uva va-a vao oa
iava oiso ruipaparoepa ra Jisas kekereve rutu.

Jisas Vo Vavae Tuku (5,000) Aio Piereva

(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-13)

10 Uva vorevira rera voeaaro aposel irara kareaepa
Jisas iare. Oa iava rera tavipaiva varao rutu iava oara
puraiva. Osa iava voea raga roporeva voea ouoro
oirara rutu sovara iava. Uva ouruivu iare voea tapo
avaroepa, oiso ra reareaave. Vo urui vaisiaro, Betsaida
urui. 11 Uva va iava uvuivoiva, voea sirova utuaepa. Uva
viapau oiso Jisas voeare koruroepa. Uva voea rutupa
Pauto vo Saraaro iava siposipopareva. Ora oearovu ru-
tu tapo upiapa irara ravotovira porete piepareva.
12 Ovaiarovi katai tau erao (12) Jisas iare urioaepa
rerare oiso purasa, “Voeao taviri ra evoraro uruiara vai-
ia uusisa avaave. Ora voeapa aioara vai voripaive vo-
raro. Ari kuvau tapi-a vo-ia uva toupai. Uva viapau
oirara vai toupaive.” 13 ‡ Oa iava Jisas voea tavireva
oiso, *“Visii raga voeapa aioara vai vateta.”* Uva oiso pu-
raaepa, “Viapau riroara vaiei vo igei vara. Ari vo vavae-
vi raga vao-ia bret ora kataitoarei ataritoarei oaravia
rutu-a varao toupai. Esa oiso vaio ruipapauei ra voea-
pa aioara vai vorisa avaio, eke?” 14 [Aue rutu vao vo
vavae tuku (5,000) rutu uvuiaro oirara, vo osa viapau
riakora ora kakae vure vievieiiva voeao oea toupaiva.]

Uva Jisas rera voeaaro disaipel tavireva oiso, *“Voea
totoevira pau pieta oiso, oeavu vo vavae tau (50) uva-
vivu, ra oeavu vo vavae tau uvavivu pauave, osa oeavu
ita vo vavae tau uvavivu pauave.”* 15 Oa iava disaipel
oisi voea roorookavira paupau pieiva. Osa iava voea
rutu oirara rutu pau pieiva. 16 ‡† Oire uva Jisas bret
vavae ouoro ora ataritoarei vara rutuva vuvuiua-ia vu-
rareva vearo vaisi puraoro. Oa iava vara puteputeoro
voeapa disaipel vara vatereva, oiso ra vara vateive
voeapa oirara. 17 Uva voea rutu uvuivira aioiva. Oa iava
ururukoara guruiva varao oara kavu piropa. Oara-ia
katai tau erao (12) aue pekuri agasi pieiva.

Pita Jisas-pa Taviroepa Oiso, Vii-a Krais

(Matyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

18 ‡‡ Ovuutavu-ia rera raga Jisas variriroepa vo osa di-
saipel irara rera tapo toupaiva. Oa iava voa oiso voea
akereva, *“Apeisi ragai vaisipaiveira oirara?”* 19 ‡‡† Oa iava
rerare oiso puraaepa, “Ari oearovu oiso vii vaisi-
paiveira, Jon Baptais, osa oearovu oiso, Ilaija ira oisoa
reo topa piepa kovo purapareve voari tuariri. Ari
oearovu oiso, iravu tuariripato profetato roari ira vore-
vira toreroepa.” 20 ‡‡‡ Oa iava oiso ita voea akereva, *“Ari
apeisi visii raga ragai vaisipata?”* Oa iava Pita oiso pu-
raroepa, “Ari vii-a Krais ro Ropoto viigoa arureva Pauto
vore.”

Jisas Ora Rera Iava Taviroepa Oiso, Kopiiravere Ra Vorevira Torera

(Matyu 16:20-28; Mak 8:30–9:1)

21 § Oire uva vo reo-a vao oa iava Jisas goruvira voea
vosireva oiso, *“Opeita oisi ragai iava irai tavita.”* 22 Oa
iava topa pievira oiso voea tavireva ora rera iava. *“Oira-
to Oviitoaaro oiso riroara vai siitokaara vai oureve. Uva
lotupa irapa irara, ora reipa irara pris, ora voeao Reo
Taisi-ia tarai irara rerare isivaavere. Uva rera upoivere,
ra vo pevapa voki-ia vorevira torerovere.”*

23 §† Oa iava oiso voeare puraroepa, *“Vosa ro ira ragai
sirova utu ruipaparo, oire ra ora rera iava vaisia vara
pie rovoreve. Oa iava uvuipa ra ora rera vo vavataaro
kaereve, oiso osa vao evao parikou ragai sirova utu-
paoro vokiara rutu-ia.”* 24 Ro ira tootooaro virivaripareve,
oava eva opesiroverea tootooaro. Ari ro ira tootooaro
vatereve vo oearovupa ragai vo ruipaaro sirova utu-
paoro eera-a ira tootooaro tapo virivariavere taru.
25 Vosa irai sara kovo vai purareve, ra auero rutu
oureve varao vo rasio-ia, vo osa eisi piepaoro ora vuri
piero, oire aa vao-a *vearoa oa oureverea oirato vo ra-
sio-ia?* 26 §†† Vosa irai ragaipa ariiparo vo oearovu
osireiaro-ia ora ragai vo siposipoaropa tapo. Uva oisi-a
eisi osa rerapa ita ariiraverea ragai vao Oirato Ovi-
itoaaro, vo osa ragai vaarova keraria vorera. Ora vao
Aiteto, ora voeao tugoropa irara enselpa irara vaaro
keraria, oea rutu osireiaro-ia rerapa eera ariiraverea
rara. 27 §‡ Oiraopavira rutu visii tavi iraopaavoi oiso, Ari
ita, oearovu oirara visii iava tootoovira toupaiverea
oea viapau tuguraaverea kopiia-ia. Oea Pauto vo
Saraaro keke rovoivere taru.”

Jisas Iava Varaua Avokorivira Karekeepa

(Matyu 17:1-13; Mak 9:2-13)

28 §‡† Jisas vo reo purareva, oa iava utupavira vo peva
vatara vokiro isivaaro iava vo peva vao oureva oiso, Pi-
ta, Jon, ora Jems. Uva voea tapo iparoepa oavu-ia riro
pukuia oiso ra voa variriro. 29 Voa variriparoepa. Uva
rera iava puaua avokorivira karekeepa, osa rerare ku-
vupara tapo popoteepa rutu oiso sisikoreoro osa avi-
avia. 30 Oa iava voa aitereivu oiratoarei rera iare ora
karekesiepa voava Pauto vo uruiaro. Uva evaiterei Jisas
tapo ora reopasiepa Moses vaio ora Ilaija. 31 §† Aiterea
Pauto vaaro-ia karekesiepa keraria eva aviavia. Uva
voa ora reopasiepa aue tapo Jisas varao iava oara pu-
rarevere Jerusalem-ia kopiioro Pauto vo vovouaro siro-
va utuoro. 32 Oire uva Pita vase iava osireiara rurava.
Oa iava oiso ruipapaaepa ra uusiave, osa viapau oiso
uusipaaepa. Oa iava vorevira voea iava osireiara pari-
va Jisas vaaro keraria kekesa, ora vaitereo tapo aiterea

† *9:8 Mt 16:14* †† *9:9 Lu 23:8* ‡ *9:13 2 Kin 4:42-44* ‡† *9:16 Lu 22:19; Ap 2:42, 20:11* ‡‡ *9:18 Jo 1:49, 11:27* ‡‡† *9:19 Mk 9:11-13*

‡‡‡ *9:20 Jo 6:69* § *9:21 Mt 16:20* §† *9:23 Mt 10:38* §†† *9:26 2 Ti 2:12; 1 Jo 2:28* §‡ *9:27 Jo 21:22* §‡† *9:28 Lu 3:21* §† *9:31 2 Pi 1:15*

rera tapo torepasiepa. 33 † Oire uva va-a vao oa iava
Jisas arova avasa auepasiepa ovusa Pita Jisas-re oiso
puraroepa, “Reito. Igei-a vao vo toupaio vearopai ra
kepa peva vai pauio oiso, Vii okepai, ora Moses okepai,
ora Ilaija okepai.” [Aue iava uvare Pita viapau vearovira
taraiparoepa va-ia vao oa iava oisi eisi puraroepa.]
34 Oire uva touvira raga vo reo vao purapareva osa
iriavu rukuta voea ruueva. Oa iava rirovira rutu uriri
iraoaepa. 35 †† Oira sovara-ia o rukuta oreovu Pauto vo
reoaro oiso puraepa, “Eera-a ragai Oviitoaaro ira reesi-
avora rera ropooro. Ira uvu iraota.” 36 Uva oisi-a oiso
osa puraeiva vo reo vao, voa rera raga kekeiva osa
toreparoepa. Oa iava ora tape pieaepa. Uva viapau irai
tavipaiva va iava vao oa kekeiva voa.

Jisas Ravotovira Iravu Viovokoto Porete Piereva Vurito Tugarato Veraoro

(Matyu 17:14-21; Mak 9:14-29)

37 Vokipavira pukuia iava vokiaepa voava varaoro,
osa oeavu riro irara rera iare Jisas urioaepa raivaaro
rerava aivarosa voa. 38 Uva iravu oirato voea iava Jisas-
re keeraoro oiso puraroepa, “Tisato, goruvira rutu vii
arepaavoi oiso ra oviitoa oaa kekeri kataitoavi raga.
39 Ira-ia pitupareveira iravu vurito tugarato. Oa iava
rirovira oivepaoro ikaupavira kove ovoiparoveira
vurivira rutu. Ra popotevira rera gisipoaro-ia kosikosi-
pa piro aue ruiruiso. Ari ita, rera iava varaua vuri pie
iraopareveira. Ra va iava viapau oiso ikauvira rera
eakapareveira. 40 Oa iava vii voeaarore gau ragapaavo-
rao disaipel, oiso ra rera ro vurito tugarato kosi pieive.
Osa viapau uvuipaaerao.”
41 Oa iava Jisas rera aatooro oiso puraroepa voeare,
*“Ae visii vao-ia oirara vo vokio iava. Viapau oiso oirao
pie vovou vaiei visii-ia. Vuri sopa irara rutu-a visii. Ovi-
rovu-ia vuuta visii tapo toupaaveira? Ora ovirovu pura-
paavere visii vo vovouroaro-ia kasikasipaoro, osa via-
pau goruvira ragai vaaro-ia pitupata?”* Uva va-a vao oa
iava rerare ora poreoro oiso puraroepa, *“Oviito oarava
uriou.”* 42 Oire uva rera raga kakaeto urioroepa. Oa ia-
va rera vurito tugarato rera-ia vikiroepa rasiua arore
rera sisiputaoro rutu vurivira. Osa iava Jisas rerare tu-
garato kasipuroepa rera kosi pie ovoioro rera iava ro
kakaeto. Oa iava vorevira aiteto vatereva rera. 43 ‡ Oire
uva voa-a vo uva oirara rutu vao riroa Pauto kerariaro
vo goruaro kekeiva. Oa iava ora sitaaepa rutu va-ia
tavetavepaoro.

Jisas Erao Pievira Ora Rera Iava Taviroepa Oiso, Kopi-iravere

(Matyu 17:22-23; Mak 9:30-32)

Oa iava rirovira rutu vara iava rugorugoo iraopaaepa
varao oara purareva. Oa iava Jisas voea disaipel tavire-
va oiso, 44 *“Vearovira rutu ora visii iava kokiara gereta,
ra vo reo uvuoro va oriruta. Uvare utupauavi Oirato
Oviitoaaro vateivere keripa irara vavaearo iare.”* 45 ‡†
Osa iava viapau vo reo vituaro-ia taraipaaepa vao
vatau reo oa purareva ora rera iava voeare. Oa iava vi-
apau vo reo-ia taraipaaepa vearovira. Uva vo reore ake
arapa uriripaaepa rera asavira.

Irouto-a Reito?

(Matyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

46 Uva voea raga disaipel reoa-ia ora upopaaepa oiso
ora reopaoro, Iroutoa rutupa ro ira vigei iava reiparoi?
47 Uva Jisas voea vo rugorugooaro-ia tarairoepa vao oa
toupaiva voa voea iava sopaura. Oa iava iravu oureva
kakaeto garetoavi ora rera ruvara-ia rera tore piesa.
48 ‡‡ Uva voeare oiso puraroepa, *“Ro ira ro kakaeto tau-
vapareve vo ragai vaisiaro-ia, rera-a eera ira ragai tau-
vapare. Ora ro ira ragai tauvapare, ira ita ro tauvapare
ira ragai arureva vore. Ari ita, ro ira gare visivi rutu tou-
pare akaipavira visii rutu vao-ia vuutaaro-ia, ira-a eera
rovopatoa rutu visii rutupa vo Pauto osireiaro-ia.”*

Ro Ira Viapau Visiiva Keriparo Uva Rera Eera Vatetoa Oavisii

(Mak 9:38-40)

49 Jon oiso puraroepa, “Reito, iravu oirato kekeiovo
osa vuri tugararo kosi piepare vii vaisiaro-ia. Ari ita, vo
osa viapau vii sirova utuparoveira oiso osa igei vii siro-
va utupaioveira. Uva va-a eva oa vituaro iava rerare ko-
ruie.” 50 ‡‡† Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *“Eakere
rerare korutae? Ari ita, ro ira viapau vigeiva ora keri-
paro, eera-a ira vigeiva tavosivira toupare.”*

Vo Sameria-pa Irara Ora Voea Vo Uruiaro-ia Korukoru-paoro Jisas Siguiva

51 ‡‡‡ Vo vuuta-a vao oa tutuu pieiva oa-ia Pauto oiso
ruipaparoepa ra Jisas kae piereve vorevira vuvuiua
iare. Oire uva vo vuuta iava vo vokia rovoroepa rera vo
ruipaaro tovooro, oiso ra Jerusalem iare avaro. 52 § Osa
iava oeavu ira piereva vo reova vao ora rera iava. Uva
ouruivu-ia karea viropa Sameria vo uruiaro. Oa iava
rera varaaro vatatoposa aueaepa. 53 Vo osa voea voeao
vo uruia vao rerapa Jisas reasi iraopaaepa vova ora
voea vo uruiaro-ia. Aue iava uvare oiso taraipaaepa
rera-ia, Ari ro-ia Jiu ira Jerusalem iare avaparoi, osar-
avu rutu iava rera. 54 §† Uva va vao kekesiva vaitereo
Jems vaio ora Jon. Oire oa iava Jisas-re oiso purasiepa,
“Turaro, apeisi vovoupauei ra tuitui kasire keeravio. Ra
voeao oirara kasisa varape vova vuvuiua iava?” 55 Uva
Jisas vaitereire kasipuoro vaiterei tape piesa ora
poreroepa. 56 Oa iava ouruivu raga iare topaa viropa
ita.

Irouto Ro Ira Jisas Sirova Utu Ruipaparo

(Matyu 8:19-22)

57 Oire uva raivaaro vokapaoro avapaaepa. Uva voa
iravu oiso Jisas tavipareva, “Voraro ouruiroa rutu-ia
vokapaoro avapauvere, uvaroa vii sirova utuparavere.”

---

† *9:33 Lu 5:8, 8:24, 45* †† *9:35 2 Pi 1:17-18* ‡ *9:43 2 Pi 1:16* ‡† *9:45 Lu 2:50, 18:34*

‡‡ *9:48 Mt 10:40; Jo 12:44, 13:20; Mt 23:11-12* ‡‡† *9:50 Mt 12:30* ‡‡‡ *9:51 Lu 13:22* § *9:52 Mt 10:5; Jo 4:4* §† *9:54 1 Kin 1:10, 12*

58 Uva oirato vo vovouaro rutu kareke piesa oiso pu-
raroepa rerare, *“Aakau kare varaaro rikuara
toupaiveira rasiuaaro. Ora kokio kare oea tapo varaaro
epitara toupaiveira. Ari ragai Oirato Oviitoaaro viapau
oiso oai epao tavukia vai ragaipa ora ragai iava kukue
uusi piepasa.”*
59 † Uva va-a vao oa iava Jisas oiso iravu tavireva, *“Ra-
gai sirova utuu.”* Oa iava rera ro oiso puraroepa,
“Vearopai ra ragai iava vase rovori. Ra aite tova rovosa
vore rovora, vo rara kopiiro.” 60 Uva Jisas rerare oiso
puraroepa, *“Eagara, voeape evoea kopii rugoo irara ra
ora voea raga ora tovapaave. Osa vii Pauto vo Saraaro
iava siposiposa avau.”*
61 Uva iravu ita rera tavipareva oiso, “Turaro, oiso
ruipaparai ra vii sirova utupara. Uva apeisi vovoupau?
Ra ragai iava vase rovori auere ra sekan rovosa vore
rovora ragai voeaarova.” 62 Oire uva Jisas rerare oiso
puraroepa, *“Ro ira ora rera vo kovoaro-ia pitu
rovoreve, oire ra voava orugorugoorovu ita porero
utupavira, ra apeisi ragavira rera vo kovoaro vearovira
rutu karekepe? Ira-a eera viapau uvuiparoi vo kovo-ia
pitureve Pauto vo Saraaro-ia okovoa toupaiveira.”*

Jisas Erao Vatara Tau Erao (72) Siporeva Rera Vo Kovoarova

10 †† Vo utupavira Turaro erao vatara tau erao (72)
reesirevoiva, voea eraeraopavira siporeva. Uva
iraaepa rerapa uruiara rutu iare, varao reipa uruiro ora
garepa uruiro tapo. Uva utupavira rera raga avasa
aueparoepa vo uruiro iare varao. 2 Oire uva Pauto vo
kovoaro reesioro oiso puraroepa voeare, *“Riroara
aioara vioroe, oara oiso toupai osa oirao pie asa irara
vo ragai-ia Jisas. Osa viapau kovopa irara vai vo voea
tavitavipasa. Eisi osa iava variripatavere rore ira vo
kovoaro-a. Ra va iava kovopa irara vai siporeve rerapa
aioara gurusa aue oirara.*
3 *“Uvuta! Visii sipopaavoi oiso osa sipsip kakaero
aakau kare vuutaaro iare, okarea vo kakaero
aiopaiveira.*4 Opeita moni oaparo vai kaepatavere, ora
ogataara vai, ora aue tasipa su. Teapi ora visii vo vuu-
taroaro pute pie ragapata ora reoreo *ragapaoro
oearovu tapo voraro raivaaro.*5 Oire vosa oai-ia kepa
vai koatasa auepata, oire ra oisi pura rovota, Visii vao
vo kepao iava kave vovouvira touta. 6 Vosa irai kave
vovoutoa vai vo kepa-ia toupareve, oire ra va vao kave
vovou tovota rera-ia. Ra rera iare vira piro. Ari vosa via-
pau oisi irai, oire ra visii vaaro kave vovou vao oa vate-
ta oa visii iare ita vorevira vorepere, vo rara irai viapau
va oupareve. 7 ‡ Oire ra voa katai kepa raga-ia toupata.
Ra vo kepa raga-ia aiopata ora ukaiopata tapo varao
oara vatepaive visiipa voa. Aue iava uvare ro ira Pau-
toa-pa kovopareve oirara tauvapaoro, irapa tore-
vokopai oiso ra tauvaa oupareve oearovu ruvara-ia,
voeao oea tauvapareve voea tokipaoro. Ari ita, viapau
uvuipatai ra okeparovu iare ora sikasikapata. Ari
uvuipatai ra katai kepa raga-ia toupata.
8 *“Oire vosa ourui-ia kare uvirota, ra voa visii ouive
vorarore ora voea vo keparoaro-ia. Oire ra aioara
aiopata varao oara visiipa vatepaive.*9 Upiapa irara
porete piepata voa vo urui-ia. Ra oisi voea tavipata
tapo, Pauto vo Saraaro tutuu piepaivoi visii iare. 10 Ari
vosa ourui-ia kareu virota vao oa-ia visiire korukoru-
paave, oire ra vo urui vuutaaro-ia toresa avata voava
voea siposiposa 11 oiso puraoro, Ae! Poupou rasiro igei
kokotoaro-ia votoei. Oire uva visiipa Pauto vo
kasipuaro kareke piepaiovoi vara vorevira tovetoveoro
ora igei kokotoaro iava. Ra va iava oiso vearovira tarai-
ta, Ari ita, Pauto vo reoaro visiire keera ragapai osa va
uvu ragapatavoi. [Ari ita, tutuu pie ragavoi Pauto vo
Saraaro ovusa vapa reasipatai]. 12 ‡‡ Oire uva visii
tavipaa vao iava Ovoiopa Voki oa-ia Sodom vata voeao
oea oisoa vuri pitupitu purapaive, oea vo siitokaaro
ouiverea, oa-ia visii vo siitokaaro puteverea riroa rutu.

Siraovira Rutu Vo Uruiropa Oara-ia Viapau Ora Voea Iava Sopaura Oaive Porepaive

(Matyu 11:20-24)

13 ‡‡ *“Siraovira rutu visiipa vo Korasin urui. Ora sir-
aovira rutu visiipa Betsaida urui. Vosa ragai oai ravoto
kovo vai puraavori Taia uruireipa ora Saidon voari rutu
tuariri, oiso osa vao-ia oa puraavora visii ruvara-ia, oa
iava tuariri vuri irara Taia vata ora Saidon vata oearea
rutu vuri varorovi raga-ia tuupaaeri. Ra vo tuurova
gavutara raga ivara-ia paupaave vuri vovouro oaiveva
ariipaoro. Oa iava sopaura oaive voea iava pore pirori
vova vuriara oaive iava.*14 Oiraopavira rutu oiso osa
visii tavipaavoi oiso, Vo vokio vao oa-ia oirara
rovirieireverea Pauto ovokia-ia vo siitoka ouverea vo
uruireo Taia uruirei ora Saidon, oa-ia puteverea rutu
vo tavaka visii vaaro. 15 Ari visii Kapaneam vata visiigoa
kae viro ruipapataveira vuvuiua iare, oiso ra rei vaisi-
pata, raa? Ari viapau. Easi visii vara piereverea vuri
tapire.”
16 ‡‡† Oa iava oiso Jisas rera voeaaro disaipel tavireva,
*“Ro ira visii gisipoaro uvureve, oire uva rera-a ita eera
ira ragai gisipoaro uvurevoi. Ari ro ira visiire isivaro,
eera-a ita ragaire isivaroi ora ro tapore Pauto ira ragai
arurevora vore.”*

Erao Vatara Tau Erao (72) Kovopa Irara Oea Vorevira Kareaepa

17 Oire uva utupa visivi erao vatara tau erao (72) vore-
vira kareaepa. Oa iava rorupaiva oiso puraoro, “Turaro,
igei vii vaisiaro iavirava voeaore reopaie vuri irara tu-
gara. Oa iava igei vo reoaro uvupaivo rutu, vo osa
oearovu iava voea kosi piepaio. 18 ‡‡‡ Oa iava Jisas oiso
voeare puraroepa, *“Seten tueava osa oiso vararoepa
osa parakauoro vuvuiua iava koveoro, vo uvare viapau
gorua vai epao rera oaiaro.*19 § Uvuta! Ragai visiipa
gorua vatepaavoi. Oa iava ro-ia putetavere ira vigeiva
keriparoveira Seten. Ra va iava vo kareo rutu-ia tapo
puteta voea-ia tasioro rakoru kare ora siikopi kare. Ra

† *9:59 Mt 8:21, 22* †† *10:1 Mt 10:1; Mk 6:7* ‡ *10:7 Mt 10:10; 1 Ko 9:14; 1 Ti 5:18* ‡† *10:12 Mt 10:15, 11:24* ‡‡ *10:13 Lu 6:24-26* ‡‡† *10:16 Mk 9:37; Jo 13:20* ‡‡‡ *10:18 Jo 12:31; Re 9:1, 12:8-9* § *10:19 Ap 28:5*

va iava viapau visii vuri piereve ro vurito. 20 † Opeita
rorupaoro oiso purapata, Vuri tugararo igei vo re-
oroaro uvupaiveira. Viapau. Ari *Pautoa-ia roru iraopata
ira visii vaivaisiaro rigatoreva rera vo uruiaro-ia oiso
puraoro, Ragai voeaaro-a visii."*

Jisas Rorupareva Rutu Oa iava Vearo Vaisi Purareva Pautoa-ia Aiteto

(Matyu 11:25-27, 13:16-17)

21 †† Vo vuutao-ia Tugoropato Uraurato rorua kareke
piereva Jisas sopaaro-ia. Oa iava oiso puraroepa, *"Aite,
vii Reito Turaro vuvuiua-ia ora vo tapo rasitoa-ia. Vii-ia
vearo vaisi puraavoi. Uvare viigoa varao rutu vatauriva
voeao asavira oirara oea-ia taraiara toupai vo ora voea
vo rugorugooaro-ia. Oa iava voeao raga kareke pieriva
oea oiso toupaiveira osa garepa kakaero. Iu ita. Aite,
vii raga vo ruipaaro osa oiso vearovira toupaiveira.*
22 ‡ *"Aite ragai vavaearo-ia varao rutu tovoreva. Uva
viapau irai oiratoa vai taraipa rutu ragai-ia Oviito. Ari
Aite raga kataito. Ira ragai tarai iraopa ragai-ia. Ora vi-
apau irai Aite-ia taraipa rutu. Viapau. Ari ragai raga
rera-ia tarai iraoparai, ora voeao oea-ia Aiteto kareke
piepareveira Oviito ora rera vo ruipaaro sirova."*
23 Oire uva voea raga disaipel Jisas tapo toupaiva. Oa
iava voea iare ora poreroepa oiso puraoro, *"Oearovu
oirara roruive vosa oarai kekepaive varao oara
kekepatavoi vo vokio ragai ruvara-ia.*24 ‡† Ari ita, visii
tavipaavoi oiso, Voari tuariri uva riro irara profet irara
ora king irara oearoa orekerovu rutupa varao oisoa
ruipapaave, oiso ra vara kekepaive varao Pauto vo
Saraaro iava oara kekepatavoi. Uva viapau oisoa vara
kekepaive. Ora vara tapopa ruipapaave oiso ra vara
uvupaive varao oreoroa ragai iava. Uva viapau vo reo
oisoa uvupaive."

Vo Sameria-pato Ora Rera Keripatoaaropa Siraoroepa

25 Oire uva iravu taraito Reo Taisi-ia toreroepa Jisas-ia
kokarasa rera tavatavaeoro. Ira oiso puraroepa, "Ti-
sato. Eake vai-a uvuiparai ra oai puraa. Ra va iava
Tootoo Ovoi oua vao oa opesi asavira toupai?" 26 Oa ia-
va Jisas rerare oiso puraroepa, *"Oavu rigato-a oa
toupai Reo Taisi-ia. Oire uva apeisi ragavira rugoru-
goopau va vieipaoro?"* 27 ‡‡ Uva Jisas vo reoaro aatooro
oiso puraroepa, "Turaro eera-a vii reraaro Pauto. Ira
ragapa vii iava sopaua rutu vateri, ora vii vaaro rutu
tapo rugorugooara rutu, ora gorua, ora taraiara rutu
rera ragapa. Ora eisi osa ropa siraopau ira vii ruvara-
iavi toupareveira, oiso rutu osa ora viipa siraopau-
veira." 28 ‡‡† Oa iava Jisas oiso rera tavireva, *"O ita! Tore-
vokovira vo reo aatori. Uva oisi-a eisi osa iava
uvuipauei ra va iava Tootoo Ovoi rutu ouri."*
29 Ari ita, ovusa rera ro riro taraito oiso ruipaparoepa
ra ora rera raga vaisiaro raga vearoreve. Oa iava Jisas-
re oiso puraroepa, "Iroutoa irao-a ira ragai ruvara-iavi
toupareveira?" 30 Oa iava Jisas rera vo reoaro topa
piepaoro oiso puraroepa,
*"Iravu oirato ira Jerusalem iava vararoepa Jeriko iare.
Uva vuri irara riro kaviru irara rerava aivaroiva
raivaaro. Oa iava auero rutu rera varaaro ouiva voa
rera vurivira rutu upooro. Oa iava kopii ragaroepa ru-
tu.*31 Oire uva iravu koruou purapato pris ira vo raiva
gaepareva. Oa iava voa rera vatavatareva vo raiva vat-
uaro-ia avaoro. 32 Uva iravu ita Livai ira oisoa Tugoropa
Kepa-ia kovopareve, ira ita oisi raga rera kekeoro rera
vatavatareva.
33 *"Oire uva iravu Sameria-pa irara iava rera, voeao
oea oisoa voeava Jiu ora keripaave, ira voa rera keke-
oro rerapa rirovira rutu siraoroepa.*34 Oa iava rera ru-
vara iare tutuu piereva. Uva voa rera-ia aue wel
petoreva. Ora wain ovi tapo oa ro iava kokoroepa vo-
rarore kapuara-ia, oiso ra opeisipe. Oa iava rera kae
piereva ora rera oiraaro iare donki. Osa iava rerava
avaroepa rera tovosa oavu-ia tavete uusi piepa kepa.
Oire uva voa-a evoa uva vearovira rutu rera tokireva.
35 Vokipavira moni erao kina (K2) vatereva ropa ira vo
kepaaro-a va vao tavete uusi piepa kepa. Uva oiso rera
tavireva, Vearovira rera tokipari. Ari vosa vii oaiaro-ia
rera tokirivere, oire vosa vorevira vorera ra viipa oai
kare piea vorevira. 36 Oire ra apeisi rugorugoopauei?
Iroutoa vai-a vo pevao iava ira oisi eisi rera piereva vo
uvare rera ruvara-iavi toupare, ro ira vuri pieiva kaviru-
pa irara?" 37 Uva va-a vao oa iava rera ro Reo Taisi-ia
taraipato oiso puraroepa, "Ari ro oirato ira rerapa sira-
oroepa rera tauvaoro." Uva Jisas oiso puraroepa
rerare, *"O ita, uva oisi raga piesa avapauei."*

Vo Mata Vaio Iava Toupai Ora Maria

38 ‡‡‡ Oire uva vokapaoro avaparoepa raivaaro dis-
aipel iraraaro tapo. Oa iava ouruivu-ia karea viropa.
Uva iriavu riakova, oira vaisiaro, Mata iria rera ou piee-
va ora oira vo kepaaro iare, oiso ra aioa vai vateeve
rerapa. 39 § Uva oira Mata taevaaro toupaeva Maria. Oa
iava urioopa Maria rera Turaro kokotoaro ruvara iare.
Uva voava rera vo reoaro uru piepaeva. 40 Vo osa Mata
riro kovo rutu purapaeva aioara ravaapaoro rerapa.
Oa iava oirare rugorugooara viriva rutu. Uva Jisas iare
urioopa oiso purasa, "Turaro. Asi ragai taevaaro ragai
arova avaoi. Oa iava ragai raga varao-ia virikasiparai
vara vatatopopaoro aioara. Oire uva apeisi vai-a vao
rugorugoopauei? Oiso ruipaparai ra oira aruri ragai
tauvasa." 41 Oire uva oira aatooro oiso puraroepa ro
Turaro, *"Mata. Eakere riro rugorugooro rutu purapari
ora vii iava sopaua vavata pie ragapaoro?*42 §† Ari ita,
kataia ragapa poteparivoi oa vearopai viipa. Oa-a vao
oa purasa oira vo vovouaro tovopaevo Maria, oiso ra
ragai vo reoaro uru piepaeve. Ari ita, viapau
uvuipaveiei ra va vao vearo ruipa verave oira iava."

† *10:20 Sam 69:28; Dan 12:1; Hi 12:23; Re 13:8, 21:27* †† *10:21 1 Ko 1:26-29* ‡ *10:22 Mt 28:18* ‡† *10:24 1 Pi 1:10* ‡‡ *10:27 Diu 6:5; Lev 19:18; Ro 13:9; Ga 5:14* ‡‡† *10:28 Lev 18:5; Mt 19:17*

‡‡‡ *10:38 Jo 11:1* § *10:39 Lu 8:35; Ap 22:3* §† *10:42 Sam 27:4*

Vo Toupai Variripa Pitupitu Iava
(Matyu 6:9-15, 7:7-11)

11 † Oire uva uvavu variripaoro toureva Jisas. Oa iava variri opesiroiva, iravu disaipelto rerare oiso puraroepa, "Vearopai Turaro ra igei tarai pieri variria vo pitupituaro iava, oiso osa Jon ora rera voeaaro tarai piereva disaipel." 2 Osa iava Jisas oiso voea tavireva,
"Vosa variripata, ra oiso purapata,
Aite. Vii vaisiaropa avivikepaiei va kae piepaoro rutu,
uvare Tugoropa Vaisito-a vii.
Vii vaaro Sara urio pieri poeravira.
3 *Vo vokio igei vateri aioa vao vo vokio iare.*
4 †† *Igei varaaro vuri vovouro verari, vo rara oearovu*
iava oaravu vuriara vera rovopaio voeao oea igei vuri
piepaiveira.
Ora vosa kokarapara igei iare tutuu piepaive, oire
varapa igei vatatopo piepari oiso, teapi vara-ia koveio-
vere."
5 Uva Jisas oiso puraroepa, *"Easi pasi, visii iava irai epao ira vatetoa vaiaro epao. Uva eera ovokivu-ia voki vuuta-ia avaroepa rera tavisa oiso, Ragaipa bret peru-va vai vateri vatetoa oaa.*6 Ari iravu ragai saratoaaro urioparoi raivaaro ragai iare. Uva viapau aioa vaiei oa vateavere rerapa. 7 Oire uva rera ro ira kepa sovara-ia toupareva ira rerare oiso puraroepa, Auoro tupavo. Viapau uvuipauei ra ragai pugu pie ragari uusi arapa. Ari ita, kakae vure uusiai ragai tapo urua-ia. Uva viapau uvuiparai viipa oavu avu vai vatesa! Oire uva apeisi-a? 8 Visii tavipaavoi, Vosa taraiparoeri oiso, Ragai vatetoaaro ro-ia, oire ra viapau rerapa aioa vai vatereva. Uva kasivarivira rutu rera arepareva. Uva va-a vao vituaro iava rera vatereva aioara. 9 ‡ Osa iava oiso visii tavipaavoi, Pautoa-pa variripata arepaoro, ra va iava visiipa vara vatepareve. Taraapata, ra vara kekepata. *Rataoa totota, ra Pauto visiipa karureve.*10 Ari ita, voeao oirara oea Pautoa-pa variripaave, ra va iava orekerovu oupaive. Ari ro ira orekerovure taraapareve, ra rera ita vara kekepareve. Ari ro ira rataoa totoreve, irapa eera Pauto karurevere, vo rara rera vaaro uvureve variria.
11 *"Oire vosa irai oviitoa vaiaro visii iava irai aitetoa vai arepareve oiso purapaoro, Aite. Ragaipa ataritoa vai vateri, ra irai aioa. Uva apeisi-a? Ra aiteto rakoru vai vatereve rerapa, raa? Viapau.*12 Ora vosa rera oviito rera aiteto arepareve, oiso ra rera vatereve aue takura vao va aiosa. Ra pasi vuritoa vai vatereve aue siikopi? Easi eva tapopa viapau. 13 Oire visii vao vuri irara visiigoa vearopara vatepataveira ovii irara oavisiipa. Uva oisi-a eisi osa iava vearovira rutu taraipavio va-ia vao, Osa ragavira Aite vearotoa rutu ro vova vuvuiua-ia Tugoropato Uraurato pute pievira vatepareveira voeaopa oea rera arepaiveira rerare variripaoro."

Vo Oiso Puraaepa, Jisas Bielsebul Tapo Kovopare
(Matyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

14 ‡‡ Oire uva Jisas iravu vurito tugarato kosi piereva iravu iava oirato ira iava gisipo kapuueva. Uva rera iava rera ro tugarato avaroepa. Oa iava ro kapuu gisipoto vorevira reoreoroepa. Uva va-a vao oa iava tavetave iraopaiva rirovira rutu rugorugoopaoro. 15 Ovusa oearovu oiso purapaaepa, "Easi ro voeao vuri irara tugara kosi piepare aue Bielsebul vo goruaro iava, ro vuri irara tugara turarotoaaro." 16 ‡‡ Vo osa oearovu oiso purapaaepa rera arepaoro, "Ravotoa vai purari. Ra oai iava vii-ia taraiio oiso, O oiraopavira vii vao arureva Pauto vuvuiua iava." Uva va-a vao oa-ia oiso ruipapaaepa ra va iava vao rera tavatavaeive. 17 ‡‡† Ari ita, osa voea vo vovouroaro-ia tarai rovoroepa. Oa iava oiso voeare puraroepa, *"Vosa oeavu oirara oavu katai sara ora roopa pieave, oire ora upoave. Ra va iava ora opesi pie ovoiave. Ora vosa oeavu katai kepa iava, ra ora roopa pieave vo keparei puraoro. Oire ra ora opesi pie ovoiave ita.*18 Vosa Seten rera raga ita Bielsebul ira vo saraaro ora *sikaave, ra apeisi ragavira gorua oupaive ora voea-ia? Eisi osa ragaire purapatai oiso, Aue Bielsebul vo goruaro iava vuri tugararo kosi pieparevo. Asi viapau oiso uvuipaai ra voea raga ora kosi piepaave. Uvare voea raga ita-a.*19 Oire vosa Bielsebul oiraopavira ragai tauvapareve vo osa vuri irara tugara verapaa, oire ra irou visii voeaaro tauvapaive vuri tugararo verapasa, raa? Uva voea-a evoea visii raga voeaaro oea visii vo vuriaro karekeivere poeravira rara. 20 ‡‡‡ Ari vosa Pauto vo goruaro ragai tauvapaive voeao vuri irara tugara kosi piepaoro, oire ra va iava oiso taraita, Pauto vo Saraaro pou pirora visii iare osa viapau va eveitavora.
21 *"Vosa riro varivaritoa vai ora irai okepaiaro-ia uutuparo togava vaiva, ra va iava vearovira rutu vara rutu rera varaaro oriruvira toupaive.*22 Oire ra irai riro varivaritoa vai karero viro rera iare. Ra rera-ia putereve varao rutu itooro rera ruvara-ia togara ora toorio varao upo purapara oara-ia rariparo. Ra va iava vara rera varaaro roo piereve oearovu rutupa.
23 § *"Vosa irouto ro ira viapau oiso ragai tapo kovopareve, ira-a eera ragaire isivapa. Ora vosa irouto ro ira viapau ragai iare oirara gurupareve, ari ita uva rera-a eera ira oirara sikasikapareveira ragai arova.*

Vurito Tugarato Vorevira Voreroepa
(Matyu 12:43-45)

24 *"Vosa iravu iava kosiro viro ro-ia tugarato vore avaoro raaka tapi voa ora rerapa toua vaire taraasa rearea taraapaoro. Oire ra taraa ragaparevoiva, oiso puraro, Voreparai vo kepao iare uva tou rovopaavora tuariri.*25 Oire vorero vo kepa kekesa, vo rara vo kepa viouive va rekooro. 26 §† Uva va-a vao oa-ia oisoa oeavu erao vatara tugara tuvetuvepareve ora rera iare, voeao

† *11:1 Mk 1:35* †† *11:4 Mt 18:35; Mk 11:25* ‡ *11:9 Je 1:5-8; 1 Jo 5:14-15*

‡† *11:14 Mt 9:32-34* ‡‡ *11:16 Mt 16:1; Mk 8:11* ‡‡† *11:17 Jo 2:25* ‡‡‡ *11:20 Eks 8:19* § *11:23 Lu 9:50* §† *11:26 Hi 10:26; 2 Pi 2:20*

oea vo vovouroaro vuri vovouro oisoa rera vo vovouroaro-ia putepaive rutu. Oire ra voea rutu tapo koataro vorevira voea tapo toupasa voa vo oirato sopaaro-ia. Ra va iava rera vo *touaro ro oirato vuri iraope rutu vo touo-ia puteoro oa-ia rera ro rovopato tugarato oisoa rera sopaaro-ia tou rovopareve."*

Vo Rorua Rutu Oupa Pitupitu Iava Toupai

27 † Jisas vo reo purareva ovusa riro irara toupaiva. Oea vuruvuru-ia iriavu riakova toupaeva. Iria oiso puraopa keeraoro, "O-ia iria vii kavaueva ora vii roro pieeva iria rirovira rorupae, uvare viraakoava toupaevoi." 28 †† Vo osa Jisas oira vo reoaro aatooro oiso puraroepa, *"Viapau. Asi voeao-a oea Pauto vo reoaro uvupaoro va sirova vearovira utupaave, oea roruive."*

Oearovu Ruipapaaepa Oiso Ra Ravotoa Vai Kekeive
(Matyu 12:38-42; Mak 8:12)

29 ‡ Uva rirovira ora gurupaaepa. Oa iava oiso voea tavireva, *"Visii vao vo vokio iavapa irara vuri irara. Visiigoa ragai arepata oiso ra ravoto reesi vai puraa ora ragai reesipasa. Ra oai keketa. Osa viapau oiso ra visiipa va puraa. Ari vao raga-a vao oa keketaverea oiso osa piereva Jona ravotovira.* 30 Vo tuariri uva Jona ro reo topa piepato profetato vao reesia karekereva voeaopa Niniva, vo osa ravotovira vo pevapa voki-ia vova atarito sopaaro iava vorevira toreroepa oirara vuutaaro-ia. Oire uva oisi-a eisi osa pieaverea ravotovira visiipa va vao reesia karekeoro visiigoa vo vokio-ia toupatavoi. 31 ‡‡ Uva vo osa vo vokia-a vao oa-ia Pauto oirara rovirieireverea, ovusa kwin o oisova Siba rovirieia-ia toreoverea aue kort. Oire ra voeao vo vokio iavapa irara togaeverea reoara-ia. Eake iava? Uvare oira o kwin tauai rutuva urioopa Solomon vo taraiaro uvusa, uvare riro taraitoa. Ari ita, uva vo touparevoi ro ira Solomon-ia putepare. Vo osa viapau rera vo reoaro uvupata vovouisiro oavisii poresa. 32 ‡‡ Utupaua Pauto oirara rovirieireverea vo vokio-ia oa-ia voeao Niniva kortua-ia toreaverea. Ra vo vokio iavapa irara togaive reoara-ia. Eake iava? Uvare Jona vo reoaro uvuiva vao oa-ia voea tavireva. Oa *iava sopaura oaive poreiva. Ari ita, vo toupare visii vuutaaro-ia ro ira Jona-ia putepare."* Eisi osa puraroepa Jisas ora rera iava tavipaoro.

Varaua Vo Aviaviaro
(Matyu 5:15, 6:22-23)

33 ‡‡‡ Uva oiso puraroepa, *"Viapau vuravuara rukuepaiveira, ra vara tovopaive rikuara sovara-ia vo kepaara sovara-ia, eke vo baket vai reroaro. Viapau. Asi vo tebol ivara-ia oira tovopaiveira. Ra voeao oea koatapaave vo aviavi kekepaoro vao-ia aviavia.* 34 ‡‡‡ Oiso-ia osireitoarei-a aoa auepa sopaua. Vosa osireiara oavisii roroiovira toupaive, oire sopaura oavisii rutu tapo roroiovira ita aviavivira toupaive. Ari vosa osireiara oavisii tapo rupavira toupaive, oire oisi raga ita tapo sopaura oavisii rupavira toupaive. 35 Oisi-a eisi osa raga ita ora vatatopopata. Teapi eva aviavia oa visii sopaaro-ia toupai rupape. Ra va iava viapau vearo rugooro eveita. 36 Oire vosa visii iava rugorugooara rutu aviavivira toupaive, ra viapau oa visii vara iava rupapape. Oire ra oiso aviavipaive osa vuravu o iria roropaeve visii rutu-ia."

† *11:27 Lu 23:29* †† *11:28 Lu 8:21; Jo 15:14* ‡ *11:29 Mt 16:4* ‡† *11:31 1 Kin 10:1; 2 Kro 9:1* ‡‡ *11:32 Jna 3:5* ‡‡† *11:33 Mk 4:21; Lu 8:16* ‡‡‡ *11:34 Mt 6:22-23*

Vuri Pitupitu Puraiva Farisi Voearei Ora Tisa Irara
(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

37 § Vo reo-a vao oa purareva Jisas. Oa iava iravu rataratаa vovouto Farisi-pato rerare keeraroepa oiso ra rera tapo aioreve. Osa iava Jisas koataroepa tebol-ia pausa. 38 Oire uva rera ro Farisi-pato rerava vurapareva osa voa paupaoro aiopareva, uvare viapau vavaea sisu rovoreva Reo Taisi sirova utupaoro. Oa-a vao oa iava rirovira rutu rugorugoo iraoparoepa. 39 Uva Turaro oiso rerare puraroepa, *"Visii vao-ia Farisi visiigoa kap iava varaua raga sisigarue piepataveira ora aue dis, osa visii iava sopaura oavisii agasipape varao iava kavirupa vovouro ora varao vuri pitupituro.* 40 Visii vao evao kukue irara. E Pauto auero iava varaura raga purareva, uva *viapau tapo vara sopaaro purareva, raa?* 41 Ari ita, vao oa visii sovara-ia toupaive oa-ia uvuipatai ra va-ia voeao apota irara tauvata. Oire vosa oisi oiso piepata, ra va iava visii iava auero rutu sisigaruepape.

42 §† *"Visii vao-ia Farisi visiigoa ora vatatopo iraopata. Visiigoa vao garepa aiorovi iava akuku aioro katakataivira vara vatevate ragapataveira varao iava tautauara rutu iava. Oiso ra utuuva geesi purapata Pautoa-pa koruou purapaoro. Uva eisi osa piepaoro torevoko pitupitu vatavata iraopataveira ora varao visii varaaro Pautoa-pa siraopa vovouro. Eisi osa vo pitupituro purapata koruou purapasa. Oire ra viapau opitupiturovu varao reipara kavupata. Ra va iava visiipa torevokopape.*

43 *"Visii Farisi ora vatatopo iraopata. Visiigoa oirara rutu osireiaro-ia pau ruipapataveira Reo Taisi Uvupa Keparo sovara-ia vo rovopara-ia paupa tavukiro. Ora riro oiso ruipa irara visii ra oirara rutu visiiva vearo voki purapaive visiipa ora avivikepaoro voraro uupa tapirovi.*

44 *"Visii vao-ia ora vatatopo iraopata. Visiigoa oiso rutu toupataveira osa tova vao oa rasito sovara-ia toupaiveira. Oire ra oirara viapau va-ia taraipaoro va ivara-ia tasiasipaoro vokapaive vo eruro ivara-ia. Eisi osa visii iava sopaura toupaiveira vao iava vuri vovouro."*

45 Oire uva iravu riro taraito Reo Taisi-ia ira rera vo reoaro aatooro oiso puraroepa, "Tisato. Asi vii eisi purapaoro igei tapo toviparivoi." 46 Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Visii vao tarai irara Reo Taisi-ia visiigoa ora vatatopo iraopata. Visiigoa riro vavatapa ruuro-ia oirara ogata piepataveira varao visii raga varaaro reo goruro. Vo osa ora visii raga tapo viapau varavi-ia pitu-*

§ *11:37 Lu 7:36* §† *11:42 Mt 23:23*

pata sipareoaravi raga iava voea tauvapasa oea vara kaepaive.

47 † *"Visii ora vatatopo iraopata, uvare voari tuariri aao irara oavisii oisoa profet irara upopaive. Oa iava voea vo tova uruiroaro oritopataveira.*48 Oire uva oisi raga-a oiso osa piepaoro visii vo rugorugooroaro karekepatavorao oiso purapaoro, Vearo pitupitu-a vao oa puraiva voeao igei aao iraraaro voeao profet irara upooro. Uva va-a vao oa iava voea *vo tovaroaro oritopataveira.*49 †† Aue iava uvare Pauto ora rera taraiaroia riroa oiso puraroepa, Voea iare profet irara sipoaverea ora voeao aposel irara. Oa iava voea iava oearovu tariopaiverea voea upopasa. Ra oearovu tapo voea iava vuri piepaive. 50 Uva va-a eva oa-ia voeao vo vokio iava voea vo vuriaro vo voriaro ouivere. Aue iava uvare profet irara upopaiva voari tuariri rutu. Uva vo vokio-ia tugurasa urioi oisi raga piepaoro oiso. 51 ‡ Osa raga ita voari tuariri uva Ebel uporeva araokoto ro torevoko vovouto. Oire ira-ia rovoepa. Uva Sekaraia-ia pou virosa vo pitupitu raga urioepa. Uva oeavu tapo ita oea upoiva Tugoropa Kepa iava vo tugi vuutaaro-ia ora eravao. Uva voea-a evoea oea iava eva puraiva ovuria oiso eva oa vorevira visii-ia oiso kare piereverea Pauto.

52 *"Visii riro tarai irara Reo Taisi-ia visiigoa ora vatatopo iraopata. Aue iava uvare ki veratavora o tarai oupava. Oa iava Tugoropa Vuku karupataveira ovukuaia taraia toupaiveira. Oire uva va-a vao oa-ia ora visii ruture raiva tupatava. Vo osa oearovu oiso ruipa ragapaave ra koataave. Oa-a eva oa-ia visii raga vo vovouroaro-ia paipaipaiveira oearovu, aue iava rara visii raga voeare tupapata."*

53 Oire uva Jisas vo kepa iava kosiro viropa. Oa iava voearei voeareo Farisi ora Reo Taisi-ia tarai irara kasipu iraoaepa. Oa iava rera togapaiva oreorovu-ia. Vo osa oaravu rutu akeara purapaiva rera akepaoro, 54 oiso ra rera tavatavaeive. Oire ra oreoi uvuivora rera gisipoaro iava rera iava gasiive kortua iare.

Ora Vatatopo Iraopata Vaopa Kuuvupa Pitupitu

(Matyu 10:26-27)

12 ‡† Riro tukuro rutu (tausen) oirara ora guruaepa. Oa iava voea iava tupa piropa rutu. Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Jisas ora rera voeaarore disaipel reo rovoroepa. Uva oiso puraroepa, *"Avoeao. Vaopa kuuvu pitupitu ora vatatopo iraopata. Oa oiso rutu toupaiveira osa vao yis Farisi vo pitupituaro voeao riro rataratаa vovou irara.*2 ‡‡ Ari ita, varao oara rutu vataupapeira, oara karekepere utupaua poeravira vore viaea-ia. Uva ita, tavuruvira oisoa toupave, oire ra utupaua oirara vara-ia taraipaave. 3 Oire vo reoro oara purapataveira vo rupa-ia, oreoroa uvuivere vo ravireo-ia. Ari vo reo oa-ia ogaogavira ora reopataveira vo kepaara sovara-ia, oarava torepaavere oearovu voraro ora reopa tapiro vara iava siposipopaoro.

Oirato Uvuipa Ra Uririparo Kataitoa Ragapa

(Matyu 10:28-31)

4 ‡‡† *"Vate irara oaa, visii tavipaavoi oiso, Opeita voeao ragapa uriripata oea visii iava varaura raga kopii piepaiveira. Uva voea evoea viapau uvuipaai ra utupaua oavu avu vai ita puraive vo visii-ia.*5 ‡‡‡ Ari visii tavi iraopaavoi rutu ro iava irapa uvuipatai ra rerapa uriri iraopata. Ro-ia Pauto irapa uriri iraopata. Ira uvuiparoi ra oirato kopii pie ovoireve. Uva toupai tapo rera vaaro gorua vore utupaua uva oirara vikirevere vore vuri tapi. Iu, eisi osa visii tavi iraopaavoi oiso, Eera irapa uriri iraopata.

6 *"Ari ita, taraipatai oiso, Oirara vo vavae kokio kare garepa kare voripaiveira aue-ia erao toea (2t). Osa Pauto viapau oisi iravire ovauparo eisi.*7 § Ari ita, visii tokipaoro visii kukuearo iava oruara rutu vieireva. Uva va-a eva oa iava viapau uvuipatai ra uriripata. Visii vaaro voria vo kareo voriaro-ia putepaiveira garepa kare kokio kare. Eva-a oa vituaro iava Aite vearovira visii tokipareveira.

Vo Jisas Iava Siposipopa Pitupitu Toupaivoi

(Matyu 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

8 §† *"Visii tavipaavoi oiso, Vosa irai ragai vaisiaro iava taviro vo oirara rutu osireiaro-ia oiso puraoro, Eera-a ragai reraaro Turaro. Oire uva ira-a eera vaisiaro iava taviraverea ita, ragai Oirato Oviitoaaro vo enselpa irara osireiaro-ia voeao Pauto voeaaro.*9 Ari ro ira ragaire isivaro vo oirara rutu osireiaro-ia, ragai tapo ita irare taru isivaraverea vo Pauto voeaaro enselpa irara osireiaroia.

10 *"Ari ita, ro ira ragaire oavu takau vaisi purareve vuria, oa-a eva verarevere Pauto rera iava. Ari vosa ro ira Tugoropato Uraurato-ia takau vaisi purareve, uva va-a eva oa-ia Pauto viapau rutu oiso uvuipa ra evo vuri verareve rera iava.*

11 §†† *"Oire vosa visii rovirieisa kortua-ia visii sipopaivere vorarore voea vo keparoaro-ia Sinagog. Ora vosa vorarore gavman irara osireiaro-ia ora reipa irara kort purasa visii sipopaivere uvare ragai sirova utupataveira, oire ra viapau oiso uriripata voeapa oiso rugorugoopaoro, Apeisi ragavira reoara pukopaiovere?*12 Uvare vo vuutavi raga-ia Tugoropato Uraurato visii tavirevere vo reo iava oa-ia voea vo reoroaro pukosa auepata."

Reo Ruu Vao-ia Riro Monitoa Iava Oirato Ira Kokororoepa

13 Oire uva iravu voea iava oirara ira Jisas-re oiso puraroepa, "Tisato, oiso ruipaparai ra araokotoa oaa taviri. Ra auero roo piereve varao aite varaaro. Oire ra ragaipa oarai vatereve." 14 §‡ Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *"Irouto ragai reesirevora vei rovirieisa. Ora veipa auero roo piesa vei aitearo varaaro?"* 15 Oa iava

† *11:47 Ap 7:51-53* †† *11:49 1 Ko 1:24; Kl 2:3* ‡ *11:51 Jen 4:8* ‡† *12:1 Mt 16:6* ‡‡ *12:2 Lu 8:17; Ef 5:13*

‡‡† *12:4 Jo 15:14-15* ‡‡‡ *12:5 Hi 10:31* § *12:7 Mt 12:12; Ap 27:34* §† *12:8 Mk 8:38; 2 Ti 2:12; 1 Jo 2:23* §†† *12:11 Mk 13:11; Lu 21:14* §‡ *12:14 Mai 6:8; Ro 2:1, 3*

voeare oiso puraroepa, *"Avoeao. Ora vatatopo iraopata. Ra vearovira rutu uutupata. Opeita orekerovu riiriipata. Ari ita, ro ira riroara rutuva toupareve orekerovu, oire uva uvuipa ra vara-ia riro kaekae tootoo tapo oupareve? Easi viapau!"*

16 Uva voeapa oavu reo ruu vatereva Jisas. Oa-ia oiso puraroepa, *"Aio kovo iravu riro monito oirato vaaro, okovoa rirovira aio puraera.*17 Osa iava ora rera raga sopaaro-ia oiso rugorugooparoera, Eake vai puraa? Viapau oiso kepa vaiei ragai oaiaro oa uvuipai varao aioara gurusa oa-ia vara oriruoro. 18 Uva oiso puraroepa, Oiso ragavira va purapaavoi. *Vara rutu varao aio kitupa keparo pakopaavoi vara rigaoro. Oire ra riroa rutu puraa va-ia vao. Ra va iava vara rutu witara gurua voa ora varao vearopara ragai varaaro vo kepaia.*19 † Ra ora ragai raga ora tavira oiso puraoro, Riroara rutu vearopara vii varaaro. Oara vearovira touvora riroara rutu-ia ivara voarire utupaua tapo uvuivira. Oire reareau aiopaoro, ora ukaiopaoro tapo, ora roruvira touri. 20 †† Oa iava Pauto oiso puraroepa rerare, Auoro. Kokoropato-a vii, viigoa kopiipauei vo rupao raga-ia. Osa vara rutupe varao oara vatatoporivo. Oire uva iroutoa vai vii varaaro ourevere? 21 Eisi osa ragavira ita oearovu orekerovu rutu vo rasio raga iava voea varaaro gurupaiveira ora voeapa vo Pauto osireiaro-ia. Vo osa Pauto voea vaisipareveira oiso, Apota irara raga voea."

Pautoa Raga-ia Raripasa
(Matyu 6:25-34)

22 Oire uva Jisas ora rera voeaarore disaipel oiso puraroepa, *"Osa-a eisi osa iava visii tavipaavoi oiso, Opeita ora visii varaarore rugorugoopata rutu tootooara oiso purapaoro, Eake vai aiopaio? Ora eake vai-ia varaura oaio rakurakupaio?*23 Aioarei ora varoa viapau oiso uvuipai ra visiipa vearo tootoo vai vatepaive. 24 ‡ Oire voeaore kokio kare rugoopata oea viapau wit taraapaaveira, ora tapo viapau oiso aio gurupaaveira. Uvare viapau voea kepaa vaiaro aio gurupasa ora orekerovu oaive tovopasa. Ari ita, Pauto voea vatepareveira aioara. Oire uva visii oirara voriaro vo kare vo voriaro-ia putepaiveira rutu. Oa iava Pauto pute pievira visii tokipareveira. 25 ‡† Iroutoa vaiei visii iava ira uvuiparoi ra ivara vai sigusiguvareve ora rera vo tootooaro uvuioro, vo rara rirovira rutu rugorugooparo ora rera tootooarore? 26 Oire vosa viapau uvuipatai ra oiso oavi gareavi vai purata ivara siguvapaoro, ra eakere riroara ruture vovousopata?

27 ‡‡ *"Vearovira rutu rugoopata auere kokookoara oara ratau tou ragapaiveira. Ari ita, viapau oiso ora varapa kasivaripapeira kovopaoro ora rakurakupara vai turupaoro. Ari ita, visii tavipaa aue iava King Solomon riro orekerovu rutu-ia pituto, ira oisoa ora rera raga ora oritoparo tuariri rutu. Uva viapau oiso vearo oritoa vaiaro rera oaiaro vearoara rutu oiso osa varao-ia kokookoara.*28 Iu, isiso kouro toupai varuparo. Uva vokipavira vo kouro tosiivere vara vikisa tuituia-ia. Uva vara-a evara okouroa oritopareveira Pauto. Oire uva apeisi-a? Easi uvuiparoi Pauto ra oiso visii tapo orito iraopareve? Ari ita, oiraopavira viapau oiso uvuivira rutu raripatai rera-ia. 29 Eisi ra opeita rirovira rugorugoopata oiso, Eake vai aiopere, o eake vai-ia ukaioviovere? Ra varare taraapata. 30 ‡‡† Ari ita, rupa vovou irara oisi eisi oiso rugorugoopaaveira varare varao. Va-ia vao taraiparoveira Aite oavisii ro vova vuvuiua oiso, Vosa viapau aioara vai, ra ogoepaoro kopiitavere. 31 Easi uvuipatai ra vao ruture rugorugoo iraopata Pauto vo Saraaro vare taraapasa. Ra va iava vara tapo evara vatereve visiipa.

Vearopara Gurupasa Vo Vuvuiua-ia
(Matyu 6:19-21)

32 ‡‡‡ *"Opeita uriripata sipsip ragui ragai voeaaro. Ari Aite oavisii reo ovoi purareva rera vo Saraaro vatesa visiipa, oiso ra va iava oearovu oirara tokitavere voeapa reipaoro Pauto tapo toupaoro.*33 § Ari auero rutu vateta oearoipa. Ra vara voriive. Oire voeao vateta vo moni oea apotapaaveira voea tauvapaoro. Ra vaore moni bokis taraata oa viapau vuripapeira. Oire ra va-ia vearopara guruta vo vuvuiua varao oara viapau opesipape vo vuvuiua-ia. Aue iava uvare kavirupa irara viapau voare tutuu piepaiveira. Ora viapau rivute kare vara vuri piepaiveira voa. 34 §† Oire uva vo tavuki-a vao visii vaaro oa-ia visii varaaro vearopara toupaiverea, uva vo tavuki-a eva oa-ia visii vo vovouroaro toupaiverea vearoparare rugoopaoro.

Kovopa Irara Iava Voeao Oea Vatatopopaai Uutupaoro

35 *"Goruvira tuuta aue-ia takipa iroro. Oire ra vuravuara rukueta vatatopovira tuevira tousa.*36 Ra oiso rutu tuepaoro touta, Oea rore reito tuepaoro toupaivoi. Ira riroa iava riako oupa aio kareparoi. Oa iava rerare tuepai vo osa voava kareparo. Ra voava tupa totosa pouro viro. Oire ra rerapa karuive ikauvira. 37 Ra voava kareoro voea iare pouro viro osa torevira raga toupaive voea kovopa irara. Oire ra va iava rirovira rutu roruive. Ari ita, oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Ora rera raga vaisiaro vara piepaoro ro reito tuu iro goruvira takirevere. Oa iava voava voea tavirevere pausa tebol-ia. Ra rera raga voa voeapa aioara vatevaterevere. 38 Ari vosa voki vuuta rutu-ia pou virooro urioro, eke vo osa rovo gau purapareve kookai, ra voea kekereve osa viapau uusipaave. Oire ra va iava roruive voea kovopa irara.

39 §†† *"Vaore rugoopata vao-ia. Vosa rera ro ira vo kepaaro-a tarairo oiso, Vo vokio-ia kavirupato urioparoi. Oire ra viapau oiso rera eaka ragaparevori osa vo kepai tateoro kavirusa koataparo. Viapau.*40 §‡ Oire uva visii tapo vatatopopatavere tuevira. Aue iava uvare Oirato Oviitoaaro vo voki-ia uriorovere oa-ia viapau taraipata oiso, Vo vokio-ia uriorovere."

† *12:19 Ekl 11:9; Je 5:5* †† *12:20 Jer 17:11; Sam 39:6* ‡ *12:24 Jop 38:41* ‡† *12:25 Sam 39:5* ‡‡ *12:27 1 Kin 10:4-7* ‡‡† *12:30 Mt 6:8* ‡‡‡ *12:32 Jo 21:15-17* § *12:33 Mk 6:20* §† *12:34 Mt 6:21* §†† *12:39 Mt 24:43; Re 3:3, 16:15* §‡ *12:40 Mt 24:44; Mk 13:33*

Vearotoa Iava Kovopato Ora Iravu Vurito Kovopato
(Matyu 24:45-51)

41 Oire uva Pita oiso puraroepa, “Turaro. Easi vii vao
reo ruu vatepari igei ragapa, eke oirara rutupa tapo?”
42 † Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Easi, aa ro-a ro
tokipato ira toupare vearo rugorugoo vaiva, ra va iava
osivu avu rutu ora rera vo kovoroaro tokipareve? Vosa
ro ira oisi ragavira oiso-ia toupareve, oire uva rera-a
eera ira reesirevere reito rera voeaaro kovopa irara
tokipasa. Ora voeapa aio vatepasa vo voea vo vuu-
taroaro-ia aiopa vuutaro.*43 Oire ra utupavira rera re-
itoaaro vorevira vorero. Uva rera reraaro kovopato
kekerevere, vo osa varao rutu purareve oiso osa rera
tavireva voari tuariri. Oire ra va iava rorureve rera ro
kovopato. 44 Oiraopavira visii tavipaavoi oiso-ia, Reito
oaro oiso rera tovoreve auero rutu tokipasa varao rera
varaaro. 45 Oire ra pasi *ora rera raga sopaaro-ia rera ro
kovopato oiso rugorugooro, Viapau uvuiparoi ragai
reraaro reito, ra vorevira vorero ovoki-ia ikauvira. Oire
ra va iava rovoro oearovu kovopa irara upopaoro. Ora
airorovu kovopa riako tapo upopareve. Ra va iava
rovoro aioa raga purapaoro, ora aue ukaio spak vuri
reoreoro raga purapaoro.*46 Oire vosa oisi piepareve
osa rera ro reito vorevira vorero ovokivu-ia, ovusa vo
voki-ia rera ro kovopato viapau rerare tuero. Vo voki-a
vao oa-ia oisoa viapau rerare rugorugoopaoro tou-
pareve. Oire ra va iava rera ro reito rera vuri piereve
rutu. Ra va iava vo vuri tapi rera tovoreve voea ruvara-
ia oea viapau vearovira ora voea vo kovoroaro
tokipaive.
47 †† *“Kovopato oiso taraiparo rutu rera reraaro reito
vo vovouaro-ia. Uva viapau rerare tuevira vatatoporoi,
uvare viapau rera vo vovouaro sirova utuparoveira.
Oire uva rera-a eera ira vurivira rutu uporevere taru re-
ito.*48 ‡ Ari ro kovopato raga ira viapau oisoa taraipa vo
reito vo ruipaaro-ia, oire ra oiso raga ita tarai asavira
viapau vearo kovo vai purareve. Oire ra va iava oisivi
raga ita gare visivi rera uporeve reito. Ora iroutoa ru-
tu-a ro ira vearo taraiva toupareve, ira ita uvuiparoi ra
vearo kovo purareve rera vo taraiaro oirao pieoro vo
oearovu osireiaro-ia. Ora vosa Pauto irai ruvara-ia oisi
oiso oai riro kovo vai tovoreve oiso ra va purareve, oire
ra utupavira Pauto oiso ruiparo ra vearoa vai kekereve
vo kovo-ia vao oa tovoreva.

Jisas Vo Kovoaro Oa Oirara Roo Pieva
(Matyu 10:34-36)

49 *“Urioraera tuituia kasisa vo rasitoa-ia. Uva oiso
ruipaparai ra ikauvira vuvuoro vuriara rutu rovape vo
rasio iava.*50 ‡† Oa vituaro iava oiso ruipa iraoparai ra
ikauvira baptaisa vai oua, ra vo tavakao opesipe vao
oa ragaipa siitoka vatepaiveira. Obaptaisa iava sopaua
rirovira rutu ragai iava siraope. Ra vo tugurape uva
opesipere vo sirao utupaua. 51 Esa pasi oiso vaio *keap-
atai, Varao rutu upoara opesi piesa urioraera vo rasio-
ia, raa? Viapau. Easi oiso oiraopavira visii tavipaavoi,
Ragoa voea oirara oisi piesa urioraera, ra ora voea iava
voearei puraive ora tokopaoro. Oa iava oeavu ragai vo
reoaro uvuive osa voea-ia oeavu raga viapau.*52 Vo vo-
ki-a vao oa-ia oira vavae toupaivere katai kepa-ia. Oire
uva voava ora voea-ia voearei puraivere ora voea-ia
tokooro oiso, operuvavu aitereivuva ora upoave ragai
iavirava. Osa ita aitereivu vo peruvava ora uposi ita.
53 ‡‡ Ora vo osa aite irara ovii irarava ora upoavere.
Ovusa ita voea-ia ita ovii irara aite irarava ora upoa-
vere. Osa ovii riako aako riakova ora upopaave. Ovusa
aako riako ovii riakorova ora upoave. Ovusa oirato
aakovaaro taatovava ora upopao. Ovusa oirato vatu-
avaaro oirava ita taatova oira ita ora upopao.”

Vo Pitupituo Varao-ia Taraipasa Oara Karekesa Auepape
(Matyu 16:2-3; Mak 8:11-13)

54 Oire uva Jisas oirara ruture oiso puraroepa, *“Ruku-
ta kekepataveira vo osa uriopaoi vova uva ravireo
rokopareveira. Oire ra va iava ikauvira oiso purata,
Kokeva kovesa auepaoi. Ari oiraopavira iria kovepaoi
rara.*55 ‡‡† Oire uva oisoa kiuvu tapo sovopaoro oiso pu-
rapata, Ravireo rirovira kasiraoparoi rara. Ari ita, uva
oiraopavira osa karekeparoveira eisi. 56 ‡‡‡ Avoeao! Riro
rataratаa vovou irara rutu visii. E vearovira rasito vo
reesiaro kekepataveira ora vuvuiua, raa? Oire uva
apeisi iava viapau vo vokio vo reesiaro eveipata varao
iava oara purapaavorao.

Vo Toupai Ora Agiagipa Ro Tapo Irai Vii Iava Gasisa Aueparo
(Matyu 5:25-26)

57 *“Oire eakere visii raga vearovira rutu rugorugoo
rovo asapataveira. Ra va iava viapau torevoko rugooro
rovirieipata varao purapaoro?*58 Vosa touvira raivaaro
vokapaoro avapasi ro tapo ira vii iava gasireve, oire ra
raivaaro raga tousi. Oire uva vo vuuta-a eva oa-ia
uvuipau ra rera tapo vorevira ora agiagiu. Teapi rera
eera viiva avaro reo rovirieipato vavaearo-ia vii tovosa.
Oa iava vii vaterevere polis irarapa. Oire evoea vii
tovoive tuukepa kepa-ia. 59 § Oiraopavira visii
tavipaavoi, Viapau rutu uvuipauei oiso ra ikauvira
tuukepa kepa iava kosi virou. Ari vo raga rara varavio
rutu garepa pitupituro vuriara vori rovori. Ora varao
riropara varao rutu oara voriaro opesi pie rovorivere
rutu.”

Ro Ira Iava Sopaua Viapau Pore Piro Ira Opesirovere

13 §† Oire uva ovokivu-ia oeavu oirara toupaiva oea
Jisas tavipaiva oeavu iava Galili iava, oea upore-
va Pailat voea iava revasiva karasa. Oa iava oira uver-
ereva varao tapo oara-ia Pautoa-pa koruoua purasa
auepaaepa voeao Jiu-pa irara. 2 §†† Uva Jisas voea vo
reoaro aatooro oiso puraroepa, *“O ita, oiso ru-*

† *12:42 Lu 7:13* †† *12:47 Nam 15:30; Diu 25:2* ‡ *12:48 Lev 5:17* ‡† *12:50 Mk 10:38; Jo 12:27*

‡‡ *12:53 Mai 7:6; Mt 10:21* ‡‡† *12:55 Mt 20:12* ‡‡‡ *12:56 Mt 16:3* § *12:59 Mk 12:42* §† *13:1 Mt 27:2* §†† *13:2-3 Jo 9:2-3*

goopataveira, Voeao raga pute pievira vuri vovou purapaiveira oea rirovira tavaka siraoaro oupaiveira oiso rutu osa voeao oea uporeva Pailat. Ovusa oeavu oea vearovira toupaiveira viapau vuri vovou purapaiveira. Uva visii tavipaavoi, Viapau torevokopai evo rugorugoo, uvare vaeapai voeare rutupa. Oa vituaro iava uvui iraopaai ra vovouisi oaive poreive Pautoa iare. Oa vituaro iava vosa viapau visii vao sopaura oavisii poreta vova vuri vovouro oavisii iava, oire uva va-a eva oa vituaro iava visii rutu opesitaverea taru oisi raga ita eisi.[4] † Oire voeao-ia katai tau vo peva vatara (18) rutu oirara voeao-ia oea rakuva riro kaekae kepa koveoro vo uuko rovu vatuaro-ia vao Siloam, oa iava kopiiaepa. Oire uva apeisi rugoopatai? Voea vo vuriaro oearovu vo vuriaro-ia putepaivoi *voeao oea epao Jerusalem-ia, uvare oisi raga kopiiaepa, raa?*[5] Torevokovira visii tavipaavoi oiso, Viapau rutu. Ari ita, vosa viapau visii vao sopaura oavisii poreta vova vuri vovouro, oire uva va-a eva oa vituaro iava visii rutu opesitaverea taru oisi raga ita eisi."

Reo Ruu Vo Evao Iava Oa Viapau Aio Kuero Vai Purapaive

[6] †† Oire uva oavu reo ruu kosi piereva oa-ia oiso puraroepa, *"Iravu oirato varuparo fik ova paureva wain kovo-ia rera vaaro. Uva utupavira urioroepa vo eva kekesa, oiso ra aio kue vai kekereve vo osa viapau oiso kuepape vo eva.*[7] ‡ Oa iava rera roari vo kovo tokipato tavireva rera ro reito oiso puraoro. Uvupari? Vo peva rutu-ia aue ivaara oara sovara-ia oisoa urio ragapara vo eva ivia ragapasa, osa viapau aioara vai vo eva-ia. Oire uva vii taviipaavoi ra vo eva toeri. Eake iava? Uvare rasia goruaro opesi pie ragapaiveira. Osa viapau aioara vai vo evao iava toupai. [8] Oa iava ro kovo tokipato oiso puraroepa, Reito, *eaka rovou. Ra vo eva vituaro eri rovoavere bulmakau opokoaro tovo rovosa voa gorua vatepasa.*[9] Easi pasi, uvuipai ra oiva-ia kuepe vo eva vao. Vosa viapau, oire ra vo eva tateri."

Iriavu Riakova Iria Ravotovira Porete Piereva Jisas Sabat Voki-ia

[10] Jisas ovokivu-ia Sabat voki voeapa siposiporeva Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog sovara-ia, [11] ovusa voa iriavu riakova toupaeva iria-ia vurito tugarato oisoa toupareve. Oire uva oira-ia oisoa toupaoro oirapa riroa upia rutu oisoa vatepareve katai tau vo peva vatara (18) ivaro rutu sovara-ia. Uva va-a vao oa iava oira iava avuaua puko piropa. Osa iava viapau oisoa torevokovira torepao. [12] Oire uva Jisas oira kekereva. Oa iava oirare oiso puraroepa, *"Vii iava upia opesi pieavoi."* [13] ‡‡ Uva oira kukuearo-ia vavae tovoreva. Oa iava ravotovira raga torevokovira tore ovoiopa. Osa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi pura ovoieva. [14] ‡‡ Vo osa ro ira oisoa Sinagog-ia reiparo rirovira rutu kasipu iraoparoepa, uvare Jisas vo voki-ia vao oa purareva oira ravotovira porete pieoro. Oa iava oiso puraroepa reito voeare, "Ari katai vatara (6) vokiro toupai visiipa kovopasa, ovokiroa-ia uriopata ruvarupa tauva oupasa. Uva viapau uvuipatai ra vore uriopata varao purapasa vo vokio-ia vao Sabat voki." [15] ‡‡† Oa iava reito vo reoaro pukooro oiso puraroepa Jisas, *"Avoeao! Riro ratarataa vovou irara rutu visii. Easi Sabat Vokiro-ia avapataveira bulmakaupa kepa iare vo karere karupasa voeaore bulmakau kare, ora aue donki kare tapo auere vo kare ukaio piepasa, eke?*[16] ‡‡‡ Ari o-ia riakova eira iriavu aue Ebraham aaovaaro Jiu-pava, iria tuukereva Seten aue rutu uvuiaroia katai tau vo peva vatara ivaro (18). Oire uva va-a eva oa iava oira iava vo tuuke karuavoi oira porete piepaoro vo vokio sovara-ia vao Sabat voki. Uva apeisia? Oira-ia vuria puraavoi?" [17] Oire uva oisi-a eisi osa puraroepa. Oa iava voeao rerava keripa irara rirovira ariiaepa rutu. Osa oirara rutu rirovira roru iraopaiva vara rutu-ia varao vearopara oara oisoa purapareve.

Reo Ruu Mastet Kuearo Iava Ora Aue Yis

(Matyu 13:31-33; Mak 4:30-32)

[18] Uva va-a vao oa iava voea oirara akereva Jisas oiso, *"Aa vao oiso toupai Pauto vo Saraaro?*[19] Oa-a eva oiso rutu toupaiveira, Oavu aio kue oa vaisipaiveira oiso, mastet. Oa iava aisivu oureva gare isivi rutu iravu oirato vaisi pausa varuparo vo ora rera vo kovoaro-ia. Oa iava voa rirovira rutu riroepa oiso osa evaova. Uva va iava oisoa kokio kare vo eva raoaro-ia pitupaoro epitapasa uriopaave voa."

[20] Oire uva Jisas oiso ita puraroepa, *"Apeisi ragavira vai uvuiparai ra Pauto vo Saraaro ovoovoa? Eake vaiia?*[21] Oa oiso toupai osa aue yis. Vao yis oa oueva iriavu riakova aue tapo plaua dram va uveresa. Oa iava utupavira va vao plaua kae piropa riropaoro."

Gareavi Rataoa

(Matyu 7:13-14, 21-23)

[22] § Oire uva Jisas vokapaoro avaroepa ouruirovu-ia reipa uruiro ora varao tapo garepa uruiro. Oirara rutu tarai piepaoro vokapaoro avaparoepa. Uvare oiso vovouparoepa ra Jerusalem-ia kare uviroro. [23] Oa iava iravu oirato oiso rera akereva, "Turaro. Esa Pauto katakataipa iraravi vai vorevira oureverea ora rerapa pasi, raa?" Oa iava Jisas oiso rerare puraroepa, [24] §† *"Ora visii vo vovouroaro goru pie iraota. Oa iava uvuipatai ra vaovio gare ratao-ia koatata Pauto vo Saraaro iare taru. Visii tavi iraopaavoi oiso, Riro irara rutu oiso ruipapaave oiso ra koataave, vo osa viapau uvuipaai.*[25] Ari ita, vo utupaua uva ro ira vo kepaaro-a ira rataoa tupareverea. Oire ra ratau torepasa uriota vo ratao totopaoro. Uva oiso purapataverea, Reito. Rataoa karuri igeipa. Osa iava oiso visii akereverea, Ovu iava visii? Viapau visii-ia taraiparai. [26] Oire ra oiso purapata, *Easi igei vii tapo aioiovora ora ukaioiera, vo uva igei vo uruiaro vuutaaro-ia torepaoro igeipa siposipoparivora.*[27] §†† Oire uva visiire oiso puraroverea,

† *13:4 Lu 11:4* †† *13:6 Mt 21:19* ‡ *13:7 Mt 3:10, 7:19; Lu 3:9* ‡† *13:13 Mk 5:23* ‡‡ *13:14 Eks 20:9; Lu 6:7*

‡‡† *13:15 Lu 7:13* ‡‡‡ *13:16 Lu 19:9* § *13:22 Lu 9:51* §† *13:24 Mt 7:13* §†† *13:27 Mt 7:23, 25:41*

Avoeao! Ovu iraova visii? Viapau visii-ia taraiparai. Visiia riro vuriara pura irara. Visiigoa ragai ruvara iava vova avata. 28 † Oire uva voeao Ebraham vase ora Aisak ora Jekop, ora voea rutu reo topa piepa irara profeta irara oea rutu keketaverea, ovusa Pauto vo Saraaro-ia toupaive. Ovusa visii raga ratau toupata ora visiipa vurivira rutu gaupaoro, ora visii iava reuri oavisii raga kuripaoro siraovira. 29 Vo osa oirara rutu vorarova rutu vo rasio-ia ora aivaro piesa urioaverea pauoro vo Pauto vo Saraaro sovara-ia aiopaoro vearotoa-ia tebol. 30 Ari ita, uva voearo oea visii sirova oisoa utupaave, evoea oea visiipa iraaverea vo Pauto vo Saraaro sovara iare. Ovusa voeao oea visiipa oisoa irapaave, oea taru visii sirova utuaverea."

Jisas Gaureva Jerusalem-pa
(Matyu 23:37-39)

31 Oire uva vo vuutavi raga oa-ia torevokovira urioaepa Farisi oiso rera tavisa, "Avau vova uvai ragare. Ari King Herot vii uposa aueparoi." 32 †† Oa iava Jisas oiso voea tavireva, *"Voreta oiso rera tavisa Herot ro ira vuri rugoo purapareveira kaakau aakauto. Uvuri! Vo vokio-ia ora vokipavira uva vuri irara tugara kosi pieavere, ora upiapa irara porete piepaavere. Oire uva vo pevapa voki-ia ragai vo kovoaro opesi pieavere.*33 Ari ita, vo vokio ora vokipavira ora vo vokipari-ia utupa uva vokapaoro avaravere Jerusalem iare. Aue iava uvare voeao vo kovoaro-a profet irara upopasa oea Jerusalem-ia toupaiveira. Teapi oeai raga ragai upoive ourui raga-ia.

34 ‡ *"Ae! Visii vao Jerusalem vata! Ae, Visii Jerusalem vata! Visiigoa profet irara upo iraopataveira. Ora voeao vuroko iraopataveira aue-ia avekeara Pauto oea sipo ragapareveira visii iare. Visii ovii iraraaro-ia guru ruipa ragapaaveira oiso osa kokootu ovii irara tavurupaeveira putaeuarei-ia. Vo osa visii vao reasipataveira ragaipa.*35 ‡† Uvuta! Pauto visii vo uruiaro *kavurevoi. Uva oisi-a eisi osa iava visii tavipaavoi, Viapau oiso ragai keketaverea vorevira vo rekasisa utupaua, uva oiso purataverea ragaire ragoa roporeva Pauto, Pauto vearoa viraakoa vatereva ropa ira urioroi Turaro vaisiaro-ia."*

Iravu Oirato Ira Iava Varaua Rutu Tuvuuepa Ira Vorevira Porete Piereva Jisas

14 ‡‡ Uva ovokivu-ia Sabat voki Jisas aiosa avaroepa iravu vo kepaaro iare ro Farisi reraaro reito. Osa voa Jisas siitueiva kasikasi pievira. 2 Oire uva iravu oirato ira iava varaua tuvuuepa rera ruvara-ia toupareva. 3 ‡‡† Uva Jisas rera kekeoro voeao Reo Taisi-ia tarai irara akereva voearei rutu ora rataratаa vovou irara Farisi oiso, *"E pasi, uvuipaviei ra Sabat voki-ia upiapa irara ruvarupape, eke viapau?"* 4 Uva ora tape pieaepa. Osa iava rera oureva. Uva rera vorevira ravotovira porete piereva. Oa iava rera iava vasereva. Uva avaroepa. 5 ‡‡‡ Oire uva oiso voeare puraroepa, *"Vosa irai oviitoa vaiaro visii iava, eke bulmakau vai kove rikui vai-ia uukopava vai, oire ra viapau pasi ikauvira rera vorevira kae piereve vo voki-ia vao Sabat voki, raa?"* 6 Oa iava ariipaoro viapau rera vo reoaro vao aatoiva.

Ro Ira Ora Rera Raga Ora Akaipa Pieparo

7 Oire uva Jisas voea siituepareva, ovusa vo aio iare urioaepa varao raga-ia rovopara paupasa paupara. Osa iava voeapa oavu reo ruu vatereva. Oa-ia oiso puraroepa, 8 § *"Vosa irai viire keeraro kaokaooro, oire ra avau vao iare riako oupa aio. Ra viapau oiso paupau vao-ia rovopa paupa. Auepa teapi rera ro iravure ita keerarovere, ro rei vaisitoa rutu ro ira vii vaisiaro-ia pute pievira toupare.*9 Oire ra rera ro ira veire keeraro ira urioro oiso puraoro viire, Evoava rovopa-ia paupa verau eerapa. Ra va iava rirovira rutu ariioro vuria-ia pausa rereri. 10 Ari vosa irai viire keeraro, oire ra avau vo aio iare. Ra isivauaro rutu pauu. Oire vosa oisi pieri, ra rera ro ira viire keeraro urioro viire oiso purasa, Vatetoa oaa, uriou vo pausa viara-ia ragai ruvara-ia. Oire ra oisi vii piereve oiso-ia. Oa iava uvuipau ra riro vaisi rutu ouri vo oirara rutu osireiaro-ia voeao oea tapo aiopari. 11 §† Ari ita, vosa ro ira ora rera raga vaisiaro kae piepareve, uva rera-a eera Pauto ira vaisiaro akaipa piereverea. Osa ro ira ora rera vaisiaro akaipa piepareve, eera-a Pauto ira vaisiaro kae piereverea taru."

Oirarare Kaokaopa Vo Aioa Iare

12 Oire uva Jisas oiso puraroepa rerare ro ira rerare keeraroepa vo aio iare, *"Vosa oai aioa vai purarivere, ra viapau oiso ora vii vate iraraarore keerau, ora araoko irara vai oara, ora vii sara irara vaiaro, ora oearoi vii iavapa irara vai voearo riro moni irara. Auepa teapi vorevira viire keeraave, ra avau voea vo kepaaro iare aiosa. Oire ra vo aio vao vii vaaro kare pieive viipa vorevira.*13 Viapau. Ari vosa oai riroa vai purari aioa vai. Oire ra voeaore apota iraravi keerau, ora voeao vuri vara irara, ora voeao vuri kokoto irara, ora voeao voosi irara. 14 Oire uva voea-a evoea oea viapau uvuipaai ra viipa oaioi puraive vo aio kare pieoro oa purarivora voeapa. Ari ita, uva oisi-a eisi osa iava uvuipau ra roru iraopari. Eake iava? Uvare Pauto viipa vo aio vao purareverea vo vokio-ia oa-ia voeao torevoko irara toreaverea vova tova urui-ia."

Reo Ruu Vao Riroa Iava Aioa
(Matyu 22:1-10)

15 §†† Uva va isivaaro iava iravu voea iava voeao oea rera tapo aiopaiva ira vo reo vao uvureva. Oa iava rerare Jisas oiso puraroepa, "Ro ira Pauto vo Saraaro sovara-ia paupaoro aiopareverea, ira uvuipa ra roru iraopareve." 16 Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *"Iravu ira riroa aioa purasa aueparoepa. Oire uva va iare riro*

† *13:28 Mt 8:11-12* †† *13:32 Hi 2:10, 7:28* ‡ *13:34 Mt 23:37-39; Lu 19:41* ‡† *13:35 Sam 118:26; Mt 21:9* ‡‡ *14:1 Mk 3:2* ‡‡† *14:3 Mt 12:10; Mk 3:4* ‡‡‡ *14:5 Eks 23:5; Lu 13:15*

§ *14:8 Pro 25:6-7* §† *14:11 Mt 23:12; Lu 18:14; Je 4:6; 1 Pi 5:5-6* §†† *14:15 Re 19:9*

*irarare keeraroepa kaokaooro vo aio iare oiso ra urioave.*17 † Oire uva vo vuuta rutu-a vao vo aio vaaro oa karekeepa. Oa iava voeare rera voeaaro arureva kovopa irara, oiso ra voeare avaave oeare kaokaoa pura rovopareva. Oa iava oiso voeare puraaepa, Uriota aiosa. Ari auero rutu vatatopoe. 18 Uva voea rutu vaea reo raga ita purapaiva oiso, Viapau uvuipai oiso ra evo aio iare avavio. Oire uva va-a vao oa-ia iravu oiso puraroepa, Oavu aio kovo voriavo. Vearovira rutu ari viapau uvuiparai ita ra evo aio iare uriora. Uvare oiso ruipaparai vo kovo keke rovosa ava rovora. 19 Ari iravu oiso voea tavireva, Ari ita, katai tau voriavo aue bulmakau kovopa kare. Oire uva oiso vovouparai ra voea akeakesa avara. Vearovira kaokaoa-ia. Ari viapau uvuiparai oiso ra evo aio iare uriora. 20 †† Uva ita, iravu voeare oiso puraroepa, Ari ita, vaviopavira raga riako ourai. Oa iava viapau uvuiparai ra uriora evo aio iare.

21 *"Oire uva oisi-a eisi osa iava kovopa irara voreaepa reito tavisa va iava vao-ia. Oa iava rera ro ira vo kepaaro-a rirovira rutu kasipuparoepa. Uva oiso kovopa irara tavireva, Ikauvira avata oiso ragavira riropa raivaro iare, ora varao garepa raivaro varao vorarore riropa urui sovara-ia. Voeaore avata apota irara rutu, ora voeao vuri vara irara, ora voosi irara, ora voeao vuri kokoto irara. Oire ra voea rutu koata piesa uriota vo ragai vo kepaaro-ia.*22 Oa iava voea voeao kovopa irara oiso puraaepa, Ari ita, reito vii vo reoaro puraiovora. Ari touvira oaravu-a varao paupa tavukiro viapavira.

23 *"Oa iava ita rera ro reito voea tavireva oiso, Avata vorarore riropa raivaro, ra voa kasuraara gaeta varao aio kovoro. Oire ra voava voea rutu ivuoro voreta voea koata piesa vo-ia ragai vo kepaaro. Uvare oiso ruipaparai ra ragai vo kepaaro agasipe rutu.*24 ‡ Uva oiso visii tavi iraopaavoi, Voeao iava oeare keera ragaraerao oea viapau rutu uvuipaai ra vo aio ouive ragai vaaro."

Vearovira Rutu Rugorugoo Rovoparo Ra Jisas Sirova Uturo

(Matyu 10:37-38)

25 Riro irara rutu Jisas tapo vokapaiva. Uva voeare ora poreoro oiso puraroepa, 26 *"Oire vosa ro ira ragai sirova utu ruipaparo, oire ra aitetoareire isiva rovoro ora aakova, ora riakovaaro, ora kakae vurearo, ora araoko iraraaro, ora taataa riakoaro, ora vao tapo rera vo tootooaro raga. Vosa viapau oisi pie rovoreve ragaire pute pievira rugoopasa, oire uva viapau oiso rera-a eera ragai reraaro-a disaipelto.*27 ‡† Ora ro tapo ira viapau ragai sirova utuoro ora rerapa evao parikou aue siraoa vo tavakaaro kaereve. Oire uva rera-a ita eera viapau oiso ragai reraaro-a disaipelto.

28 *"E apeisi-a? Vosa irai visii iava riro kaekae kepa vai pausa aueparo viara-ia ruture. Oire ra pau rovoparo vo kepa voriarore vearovira rutu rugoo rovopasa oiso rugoopaoro, Esa ragai vo moniaro uvuipai avu ra va-ia vo kepa vao opesipe, eke viapau?*29 Vosa viapau oisi vo kepa pie rovoreve, ra va iava utupavira simen tovoreve. Oire ra viapau oiso ikauvira vo kepa opesi piereve. Ra ita, riro irara rutu rera agesipaoro rera tovipaive. 30 Ra oiso puraave, E rera-a ro ira vo kepa rovorevorao? Uva apeisi viapau vo kepa opesi pierevo?

31 *"Ora vosa irai king vai iraiva ita king vai ora uposa avaro. Oire ra oiso pau rovoro vearovira rutu rugorugoo rovosa. Aue iava uvare rera voeaaro-a katai tau tuku rutu (10,000) viurupa irara voeao rera voeaaro. Vo osa roari iravu erao tau tuku rutuva (20,000) urioro voeao rera voeaaro viurupa irara. Uva va-a eva oa iava vearovira rutu oiso ora rugorugoo pie rovosa pauro oiso, Esa pasi uvuiparai ra rera roari king upoa rera siguoro, eke viapau?*32 Ari vosa oiso rugooparo, Viapau uvuiparai. Ra va iava rerava keripatoapa tauaivira toupareve. Oire ra va iava oearovu arupareve rera iare roari rera arepasa, oiso ra vearo reoa vai purasi vo upo opesi piesa.

33 ‡‡ *"Osa raga ita oiso-ia, vosa irai visii iava vearo rugoo-ia varao ruture rera varaarore isiva rovoparo vara iava vase rovopaoro, oire ra oiso toupareve, Ragai reraaro disaipelto.*

Vo Toupai Avaka Iava Uvakoa

(Matyu 5:13; Mak 9:50)

34 *"Avaka vearoa rutu. Ari vosa va vo sipeiaro opesipe, ra uvuipai ra oai purape vare? Ra oai iava vorevira sipeipe, raa?*35 ‡‡† Vo avaka vao-ia oiso-ia, oa-ia viapau uvuipaviei ra va tovopape varuparo aue tapo bulmakau eekoaro vao uverepaoro, auere gorua vatepasa rasiapa. Oire ra va iava avaka vera ovoiive. Ari vosa ro ira-ia kokito toupare, oire vo siposipo orirureve va kuverapaoro ora rera sopaaro-ia."

Reo Ruu Sipsip Iava O Iria Opesikoopa

(Matyu 18:12-14)

15 ‡‡‡ Takis oupa irara ora oearovu vuri irara oearea rutu Jisas iare urioaepa rera vo siposipoaro uvusa. 2 § Uva va-a vao oa iava rataratаa vovou irara Farisi ora voeao tarai irara Reo Taisi-ia oearea rutu rirovira kasipu iraopaaepa oiso purapaoro, "Rera-a roia vuri irara vatetoaaro. Ira voea tapo aiopareveira."

3 Uva oisi-a eisi osa iava vao reo ruu vatereva Jisas voeapa. 4 *"Vosa irai visii iava oaiaro aue katai vovoto vai (100) sipsip. Oire vosa iriai voava opesikoo. Oire ra rera ro ira vo raguiaro-a aue raga kavureve vo resura vatara tau vo resura vatara (99), ovusa aiopaive toupaoro uvavivu. Osa avaro oirare o taraasa sipsip iria opesikoo. Osa iava oirare voraro kasivarivira taraapareve. Ra vova oira oureve vorevira.*5 Oire vo osa oira ouro, ra oira kaverukopaoro vorevira karero oira-ia rorupaoro. 6 Oire ra ora rera vo kepaaro iare urioro oirava. Ra voava ora *rera iavapa irarare keeraro voeao rera vate iraraaro. Ra voava urioave ora gurusa. Oa iava voa voea tavireve oiso, Ragai tapo rorupata. Uvare iriavu sipsip ragai oiraaro opesikoora virataoro. Oa ia-*

† *14:17 Pro 9:2, 5* †† *14:20 Diu 24:5; 1 Ko 7:33* ‡ *14:24 Ap 13:46* ‡† *14:27 Mt 16:24; Mk 8:34; Lu 9:23*

‡‡ *14:33 Fl 3:7; Hi 11:26* ‡‡† *14:35 Mt 11:15* ‡‡‡ *15:1 Lu 5:29* § *15:2 Mt 9:11*

*va oirare taraaavoi vorevira oira ousa.*7 † Uva oisi-a oiso osa visii tavipaavoi, Oiso osa raga ita vuvuiua-ia rorupaiveira oearovu-ia oirara oiso, Voea torevoko vovou irara vo resura vatara tau vo resura vatara (99). Aue iava gareara voea varaaro vuri vovouro. Oire uva vara iava vorevira porepaa virove sopaura oaive iava. Ari ita, vosa irai vuritoa vai iava sopaua vai oisi oiso vorevira pore piro, oire ra va iava riroa rutu rorua karekepe pute pievira vuvuiua-ia.

Reo Ruu Moni Iava Vao Oa Opesikoepa Voraro

8 *"Vosa iriai riakova oaiaro katai tau (10) aue monia vai. Oire ra utupaua aisivu voava monia-ia opesikope. Ra vaisire vuravu rukueeve vo aviavia kepa iava vearovira rutu viousa vuravurapaoro. Oire uva vaisire taraapaeve vo tugurasa uva vaisi kekeoro vaisi oueve vorevira.*9 Oire vaisi ouoro keerao oearovure voeao oira iavapa irara. Ra va iava urioave oira ruvara-ia ora gurusa. Ra voa voea tavieve oiso puraoro, Ragai tapo rorupatavoi. Uvare aisivu moni isi ragai vaisiaro opesikoera. Uva taraaavo vaisire, oa iava vorevira vaisi kekeavo. 10 Uva oisi-a eisi osa raga ita Pauto voeaaro purapurapa irara ensel rorupaiveira, vo rara kataitoavi raga vuritoavi vorevira ora rera iava sopauaaro porereve."

Viovokoto Ira Aiteto Kavureva

11 †† Jisas oiso puraroepa, *"Iravu oirato ira-a vaiterei oviitoarei.*12 ‡ Uva kikooto oiso puraroepa, Aite. Ragai vateri varao oara iava ragai taviriva oiso, Veipa oiso varao roo piea vovio utupauavi. Oire ra ragai oai oua, rara ragai vateri oai. Uva vearo vaisi purareva aiteto. Oa iava vara rutu roo piereva vaitereipa. 13 Ikauvira raga rera ro kikooto auero rutu gurureva ora rerapa. Oa iava varava ouruivu iare tauai rutu avaroepa. *Osa iava vara rutu moniara oisoa viki ragapareve opitupiturovu rutu-ia vuriara. Uva oisi-a eisi osa oisoa piepareve rera ro kikooto.*14 Oire uva vara rutu moniara varao vikireva. Uva va-a vao oa iava ogoeto karekeroepa voa vo taere sovara-ia. Uva viapau monia vai rerapa vao rera tauvapasa. 15 Osa iava iravu ruvara-ia kovo ousa avaroepa voava rera vo taere-ia. Uva vuri kovovi raga iare rera siporeva vo ora rera vo rasiaro iare, oiso ra koie ragui tokipare voa. 16 Uva oevavu kuearo iava eva ova vo ragui oisoa aio piepareve, uvare vo ragui raga vaaro-a aioa. Oire uva oisoa rera tapo oiso ruipaparo ra vo ragui tapo aiopareve. Uvare viapau irai rerapa aio vatepasa.

17 *"Uva va-a vao oa iava rera rugorugooa karu piropa. Oa iava oiso puraroepa, Aite voeaaro kovopa irara oea riroa rutu aioara aiopaoro toupaiveira. Ari vo uva toupaavoi uva vuri iraorai ogoetoa iava.*18 Eagara, uvava vo kareparai aite iare. Ra oiso rerare purara, Aite, asi Pautoa-ia vuria puraavora ora vii-ia tapo. 19 Uva viapau oiso vearoto-a ragai, ra oiso ragai vaisipari, Vii oviitoaaro ragai. Viapau. Ari ragai tovopari oiso, Iravu ragai viipa kovopato. 20 ‡† Oire uva voava kareroepa rera iare aiteto.

*"Oa iava tauai rutu urioparoepa, osa aiteto rera tuereva. Uva va-a vao oa iava aitetoa iava rirovira rutu sopaua sirao iraoepa. Uva voava ikaureva oviitoa-ia pitu ovoisa. Oire uva rerava uugaa ovoiroepa.*21 ‡‡ Oa iava oviito oiso rerare puraroepa, Aite. Ragai Pautoa-ia vuria puraavora ora vii-ia tapo. Uva viapau oiso vearoto-a ragai, ra oiso ragai vaisipari vii oviitoaaro ragai. 22 Oa iava aiteto rera voeaaro kovopa irara tavireva oiso, Roari rovopato kuvuto ragai reraaro ouoro uriota ikauvira, ra rera-ia rera kuvuta. Ring vai tapo rera sipareoaro-ia tovopatavoi. Ra va iava vorevira reesia oureve oiso, Ragai oviitoaaro-a rutu. Ora tasiparei vai rera kokotoaro-ia tapo tovopatavoi. 23 Ra taoropa koruou vai bulmakau upooro oaiva tapo uriota. Ra oai aiopaoro rera tapo *rorupe.*24 ‡‡† Eake iava? Uvare rera ro ira opesikoroepa oiso rutu osa kopiito ragai oviitoaaro. Oire uva vo vokio vorevira ita ira tootooroi. Ira-a ro opesikoroepa. Oa iava vorevira rera kekeoro rorupai ita. Osa iava rovoaepa rera tapo aiopaoro rorupaoro.

25 *"Vo ovusa avaioto varuparo toupareva kovoa-ia. Uva voava kareparoepa. Oa iava kepa iare kare uviro tutuuroepa. Uva voava pupi guruko uvureva ora aue raurauara.*26 Uva va-a vao oa iava iravure kovopato keeraroepa oiso rera akesa, Eake-a vao oa purapai? 27 Uva oiso kovopato rera tavireva, Ari vii araokotoaaro ira vorevira karero viroi. Oa iava aiteara taoropa koruou uporevo aue bulmakau. Uvare rera iare vorevira voreroe oviito, osa viapau oiso oavu avu vai vo rera varaaro-ia. 28 Uva va-a vao oa iava avaioto rirovira rutu kasipu iraoparoepa. Osa iava reasiparoepa koata arapa. Oa iava aiteto kosiro viropa rera vovouaro vuavua piesa rerare kavevira ora reooro. 29 Uva aiteto vo reoaro pukooro oiso puraroepa avaioto, Ari ita, riroara rutu-ia ivara vii vo kovoaro-ia pitu ragapaaveira oiso rutu osa ro kovopato akukutoavi. Osa viapau ovokivi-ia vii varaaro-ia reo goruro tagaupaa vara gasipaoro. Uva va-a eva oa iava viapau ragaipa oavi meme kakae vai vatepariveira, oiso ra ragai voeaaro tapo vate irara oaa rorua oai aiooro. Osa viapau rutu. 30 Vo osa eera oviito oara vii varaaro rutu opesi pie ragaparevora vairoropa otopa riako. Oa iava vorevira kareroi. Uva rerare rugooro rerapa taoropava bulmakau uporivoi.

31 *"Oa iava aiteto rerare oiso puraroepa, Oviitoa oaa. Vokiara rutu-ia toupaveaira vegei rutu. Osa iava auero rutu-a varao vii varaaro vo ragai vo kepaaro sovara-ia.*32 Uva vo vokio-ia roru iraopai, auere ra vigei iava sopaura vearope rorupaoro rera-ia ro araokotoa oara. Ira opesikoroepa rutu oiso rutu osa kopiito. Oa iava tootooroi. Osa iava vorevira rera kekepai ita."

† *15:7 Lu 19:10; Je 5:20* †† *15:11 Mt 21:28* ‡ *15:12 Diu 21:17*

‡† *15:20 Jen 45:14, 46:29* ‡‡ *15:21 Sam 51:4* ‡‡† *15:24 1 Ti 5:6*

Tokipatoa Iava Ira Oisoa Vuri Kovo Purapareve

16 † Oire uva Jisas ora rera voeaaro disaipel tavire-
va oiso, *"Iravu riro monito ira reraaro kovo tokipato oisoa toupareve. Uva oearovu rera iare ro riro monito urioaepa. Oa iava rera ro kovo tokipato toga-paiva oaravu-ia reoara. Varao oara-ia oiso purapaaepa, Eera vii reraaro kovo tokipato ira auero rutu viki raga-pareveira.*2 Oa iava rerare keeraroepa ro kovo tokipato. Uva oiso rera akereva, Auoro. Apeisi ragavira vii iava uvuavoi? Avau auero rutu torevokovira vieisa, varao oara oisoa oupari oeavu ruvara-ia, ora varao oara oisoa vikipari oaravu voripaoro ragai varaaro. Uva via-pau rutu uvuipauei oiso ra vorevira kovo tokipau.

3 *"Oire uva rera ro kovo tokipato ora rugorugoo pie iraoparoepa vo ora rera raga vovouaro-ia. Oa iava oiso puraroepa ora rera ragare, Esa eake vai purapaavoi? Uvare reito ragai sigurevoi vao iava kovo tokipa kovo. Viapau rutu ragai-ia gorua vaiei vo aio kovo vai pura-pasa. Ora rirovira rutu arii iraoparai oearovu goruvira are arapa auere aioara vai.*4 Oire oavure rugoorai. Vosa va puraa vao-ia, ra va iava ragai ou piepaive vorarore ora voea vo keparoaro-ia, vo rara reito ragai verareve. 5 Oa iava katakataivira voea ruture keeraroepa voeao oea oisoa orekerovu rutu ou ragapaive rera ruvara-ia ro-ia reito. Oire uva iravu kovo tokipato iare urioroepa. Oa iava oiso rera akereve, Ovirovuei varao oara oisoa ou ragapari ragai reraaro ruvara-ia reito? 6 Uva oiso puraroepa, Katai vovoto (100) auero wel dramro. Oa iava oiso puraroepa, Ie, tiket oa-ia reo goru purarivora vara ouoro. Oire vara rutu vievieioro vara iava vo vavae tau (50) raga rigatori ikau visivi vara vieiaro tavariooro. 7 Oire uva iravu ita rera iare urioroepa. Oa iava rera ro kovo tokipato oiso rera akereva, Aa voviroa *varao akuku ouara vii varaaro? Uva oiso puraroepa, Ari katai vovoto (100) auero wit bekro. Oa iava oiso rera arureva. Vao ouri tiket. Ra vii vaaro tavariori varao vieiaro rigatooro vo peva vatara tau raga (80).*

8 †† *"Oire uva va-a vao oa iava ro reito rera reraaro vu-rito kovopato oiso tavireva, Auoro, kasivarivira rutu vii vo kovoaro purarivo oirara varaaro gare piepaoro varao oara oisoa ou ragapaive ragai ruvara-ia. Uvare eisi piepaoro voea roru pierivo ora vii-ia.*

"Ari ita, oiraopavira voeao oirara oea vo rasio raga-ia rugorugoopaaveira oea kasivarivira rugoru-goopaaveira ora voea vate iraraaro roru piepasa, oea raga ita vo pitupituaro oearovu vo pitupituroaro-ia putepaiveira voeao torevoko vovou irara. Aue iava uvare voeao torevoko vovou irara kasivari rugoo asavi-ra voea vo kovoaro purapaiveira ora voea voeaaro vate irara tauvapasa.

9 *"Oire uva visii tavipaavoi vao iava moni vo rasio-ia vuria, vo osa vuri rugooro-ia osivu ragavira va kovo piepata. Uva vara moniara vearovira kovo piepata. Ra vara-ia visii voeaaro vate irara roru piepata. Oire vosa opesipe moni ou vo rasio iava ora orekerovu rutu, ra visii vo pitupituaro iavirava visii oureve Pauto vo ora rera vo uruiaro iare, oa-ia toupaivoi Tootooa opesi asa vo vokiara rutu-ia.*

10 ‡ *"Vosa irai orekerovi garepara vai vearovira tokipareve, oire ra ita oisi raga reipara vearovira rutu tokipareve. Ari ro ira viapau torevokovira kovopareve varavi-ia garepara, oire ra ita oisi raga viapau oiso reipara-ia torevokovira kovopareve tapo.*11 Vosa viapau va-ia vao vuri moni vearovira va kovo piepataverea vo rasio-ia, ra irou rutu visii vatepaive oiraopara vai? Ra oarai tokipata vearovira, raa? 12 Vosa viapau vearovira oearovu varaaro tokipata, ra irou visii vatepaive orekerovu avu vai, oiso ra oarai-ia pitupata, raa?

13 ‡† *"Viapau kataitoa vai kovopatoa vai uvuiparoi ra aiterei rutupa reitoarei vai okovoreiaro-ia pitupareve. Oire vo osa iravure vuri vovoupaoro iravu ragare vearo vovouparo, eke rerapa ruipaparo rutu roaripa reasi-paoro. Ari ita, visii vao viapau uvuipatai ra vo rugoorei rutu sirova ututa oiso, Pauto-a ro, ari vao moniapa."*

Vo Toupai Reo Taisi Iava Ora Pauto Vo Saraaro

14 ‡‡ Voeao Farisi oea moniapa ruipa iraopaaveira ru-tu vare rugoo iraopaoro. Oa iava vo reoro rutu uvuiva Jisas oreoroa purareva. Oire uva rera tovipaiva va iava vao. 15 ‡‡† Uva Jisas oiso puraroepa voeare, *"Ari ita, visii oiso ruipapataveira ra ora visii vo pitupituroaro vearopa vovouro karekepata oirara rutu osireiaro-ia. Vo osa Pauto visii vo vovouroaro-ia taraiparoveira tore-vokovira. Oire ra oirara visii vo pitupituroaro kekepaoro oiso purapaave, Torevoko vovouro rutu varao. Vo osa Pauto osireiaro-ia vuivuivira rutu kekepa piro.*

16 *"Reo Taisi vo reoroaro Moses vaaro ora profet irara vo reoroaro oara rutu oisoa toupaive oirarapa torevoko rugoo vatepasa. Oa iava vo rutu tugurasa urioepa Jon Baptais vo vuutaaro-ia. Oire uva Jon vo vu-utaaro isivaaro iava Pauto vaaro Vearo Siposipo rera vo Saraaro iava vo uruiara rutu-ia kare pirorao. Osa ia-va oirara rutu kasivarivira kovopai, oiso ra Pauto vo Saraaro-ia koataave.*

17 ‡‡‡ *"Utupaua vuvuiua ora rasito oiso opesiperea taru, ovusa Reo Taisi iava viapau oavi gare rigatovi vai opesiperea vao Pauto vo reoaro.*

Jisas Reoroepa Riako Kavupa Pitupitu Iava

(Matyu 5:31-32, 19:9; Mak 10:11-12)

18 § *"Vosa oirato riakova kavureve iriavu raga ousa, oire ra va-ia ora oua vuri piereve otopa pitupitu pura-paoro. Ora vosa ro ira oira oureve o iria kavu rovoreve roari, uva rera-a eera ira ora oupa vo taisiaro vuri pierevoi otopa pitupitu purapaoro.*

† *16:1 Lu 15:13* †† *16:8 Jo 12:36; Ef 5:8; 1 Te 5:5*

‡ *16:10 Mt 25:21* ‡† *16:13 Mt 6:24* ‡‡ *16:14 2 Ti 3:2; Lu 23:35* ‡‡† *16:15 1 Sml 16:7; Pro 21:2* ‡‡‡ *16:17 Ais 40:8; Mt 5:17-18* § *16:18 Mt 5:31-32, 19:19; Mk 10:11; 1 Ko 7:10-11*

Lasaras Iava Vao Apotatoavi Ora Ro Riro Monito Ira Viapau Oisoa Sopauaaro Porepareve Vo Pauto-ia Rugoopasa

19 *"Tuariri iravu riro monito ira oisoa toupareve. Uva oisoa vokiara rutu-ia vearopa kuvuro-ia kuvuparo revasipara. Ora vokiara rutu-ia vearo aio rutu oisoa tapo aiopareve riro rorua oupasa ora rerapa.*20 † Ovusa rera vo kepaaro rataoaro ruvara-ia iravu apotato oirato toupareve. Rera vaisiaro, Lasaras riro kapukapuato vova varaua-ia. 21 Oa iava oisoa rurukopara kavopareve rera ro riro monito reraaro tebol reroarova. Oire ra varavi-ia ora reravi iava kovuto vuku pie ragapareve. Uva voa oisoa kaakau kare rera kapuaaro veaveapasa uriopaave ora voea arevuoaro-ia.

22 †† *"Oire uva rera ro apotatoavi kopiiroepa. Oa iava enselpa irara rera kaeiva Ebraham ruvara-ia rera tovosa, uva oisoa rera tapo toupareve. Oire uva rera isivaaro iava rera ro riro monito kopiiroepa. Oa iava rera tovaiva.*23 Uva vo toupare vuri tapi riro siitoka oupa tapi rutu. Uva voava taraapavira tuupavira aue Ebraham vaio vurapareva, ovusa Lasaras rera sirova toreparoepa, ovusa tauaivira toupasiva rerapa. 24 ‡ Oire uva voa-a vo uvava rera ro riro monito keeraroepa oiso puraoro, Aite Ebraham. Ragaivipa siraou. Lasaras aruri, ra sipareo rupu pieoro urioro ragai iava arevuotoa-ia oira tovosa. Ra rera vuavua piereve gare visivi. Ari ita, vurivira rutu upia sovo iraopaavoi vo kasio-ia.

25 ‡† *"Vo osa Ebraham oiso puraroepa rera aatooro, Oviitoa oaa. E rugoopauei voarire tuariri uva tootoovira touparivora vearopara aiopaoro, ora vara oupaoro ora viipa? Osa ro-ia Lasaras ora rerapa vuriara oisoa oupareve. Uva va-a eva oa iava rerare sopaua vearovira toupaivoi vo uruio-ia, osa vuri siitoka ouparivoi ita vii.*26 Ora oavu tapo vo vigei vuutaaro-ia oa tovoreva Pauto vigeipa tugivira rirova apui. Eira iria-ia viapau voeao uvuipaai ra oira iviropaoro visii iare uriopaave. Ora voea tapo ita eisiva viapau uvuipaai ra oira-ia iviropaoro vore uriopaave igei iare.

27 *"Oa iava riro monito oiso puraroepa, Ari ita, aite Ebraham. Oiso viire keeraparai ra Lasaras aruri. Ra aite vo kepaaro iare avaro.*28 Okepa-ia toupai vo vavae voeao ragai araoko iraraaro. Oire uva oiso ruipaparai ra goruvira rutu Lasaras voea tavirevere auepa, teapi voea tapo ita vore urioave riro-ia siitoka. Vo osa viapau voea iava sopaura pore rovo piro vova vuri vovouro.

29 ‡‡ *"Ari Ebraham rera aatooro oiso puraroepa, Ari ita, reoreoara toupaiveira voea ruvara-ia, oreoa rigatoiva tuariri rutu Moses ora voeao profet irara. Uva vii voeaaro araoko irara uvuipaai ra evo reoreo sirova utupaave.*30 Uva riro monito oiso puraroepa, Viapau aite Ebraham. Viapau oiso evara uvuipai. Ari vo raga osa irai kopiitoa vai tovaa vai iava toreoro voea iare avaro. Oa iava uvuipaai ra sopaura oaive iava porea viro vova vuri vovou. 31 Uva va-a vao oa iava Ebraham oiso rera tavireva, Ari ita, vosa viapau Moses ora profet irara viapau vo reoroarore rugoopaave, oire ra apeisi ragavira ita irai oreoiaro oirao pieive, vo rara tova tapi vai iava vorevira vorero voea tavisa?"

Vuri Pitupitu Iava Oa Oirato Vaaro Oirao Piea Vuri Piepaiveira

(Matyu 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

17 ‡‡† Jisas ora rera voeaaro disaipel tavireva oiso, *"Oiraopavira rutu, oaravu rutu vo vokio kareke iraopapeira oirara rutu kove piepasa, oiso ra vuri vovouro purapaive. Ari ita, uva siraovira ropa ira oisi vo pitupituro kareke pieparevoi vo vokio oirara kove piepasa.*2 ‡‡‡ Vosa irai oiratoa vai irai raverave vovoutoa vai oirao pie vovouaro vuri piereve voeao iava raverave vovou irara oea ragai-ia raripaaveira, oire uva vearopai oiso ra oeai *rera-ia rirova aveke vai tuuive rera okoearo-ia rera roko piesa avakava vuruvuruaro-ia.*

3 § *"Ora vatatopo iraopata. Vosa araokotoa oara vuria purareve, oire rera tarairi. Oire vosa ora rera iava sopaua vorevira porereve vo rara vii vo reoaro uvureve, ra va iava rera iava va vuria verari.*4 Ari vosa vii-ia voreripavira vuria purareve rirovira vo katai vokiia, oire ra katakataivira vara rutu isivaaro iava vii iare urioparo oiso purapasa, Ragai iava sopaua pore piroi vova vuria oa puraavo vii-ia. Oire ra va iava uvui iraopauei ra rera iava vara rutu evara vuriara verapari katakataivira."

Oirao Pie Vovou

5 §† Uva aposel irara Turarore oiso puraaepa, "Igei varaaro oirao pie vovouro riro pieri rutu." 6 §†† Uva Turaro oiso voeare puraroepa, *"Eagara ita, vosa visii varaaro oirao pie vovouro oisivi raga toupaive oiso osa mastet kuearo garepa takurarovi rutu, oire ra va iava evare riropa eva oiso purata, Vavurupara rutu iava tate uviro, ra avau vavore avakava sovara-ia. Ra voa ora pauu ita. Oire ra va iava visii gisipoaro sirova utupe ita. Aue iavirava visii varaaro oirao pie vovouro.*

Vao Kovopato Vo Kovoaro

7 *"Vosa visii iava irai kovopatoa vai varuparo vai gaaripareve rasia porepaoro, eke sipsip ragui vai tokipareve. Oire ra voava karero viro kepa iare. Ra pasi, rera reitoaaro rerare keeraro oiso, Uriou ikauvira pausa ra aiori?*8 §‡ Viapau. Ari oiso vaio rera tavireve, Varoa tavario rovori. Ra ragaipa aioara ravaari. Oa iava varava uriou. Ra aio rovoa ora tapo ukaio rovora. Oa iava utupavira aiorivere ukaiooro tapo. 9 Ra apeisi-a? E rera-ia roru vaisi purareve ro kovopato vo rara rera gisipoaro sirova vearovira utuparo, raa? Ari viapau rutu. 10 Oire uva oisi-a eisi osa iava visii tapo uvuipatai vosa orekerovu rutu kovoara opesi pie rovopata oiso osa Pauto visii tavireve, oire *ra va iava oiso purata, Igeivi-a viapau vearo irara kovopa irara, ra va iava*

† *16:20 Ap 3:2* †† *16:22 Jo 13:23* ‡ *16:24 Mt 25:41* ‡† *16:25 Lu 6:24* ‡‡ *16:29 Jo 5:45-47*

‡‡† *17:1 Mk 9:42; 1 Ko 11:19* ‡‡‡ *17:2 1 Ko 8:12* § *17:3 Mt 18:15* §† *17:5 Mk 6:30* §†† *17:6 Mt 17:20, 21:21; Mk 9:23; Lu 7:13* §‡ *17:8 Lu 12:37*

vearo vaisi ouio reito ruvara-ia. Igoa vo kovo raga purapaioveira. Ari viapau oaiei."

Katai Tau Leprapa Irara Oea Sisigarue Piereva Jisas

11 † Oire uva Jisas vo raivao Jerusalem iare gaeoro avaroepa. Oa iava Sameria-iarei vuruvuruaro-ia vokapaoro avaroepa ora Galili-ia. 12 †† Uva voa ouruivu-ia karero viropa. Oire voava katai tau leprapa irara urioaepa rera iare raivaaro. Uva voava tauaivi torepaaepa 13 keerapaoro oiso, "Jisas, Reito. Igeipa siraou!" 14 ‡ Oa iava Jisas voa voea vuraoro oiso voeare puraroepa, *"Avata ora visii iava varaura karekesa koruou purapa irarapa pris irara."* Oa iava vokapaoro avapaaepa. Uva voa voeare varaura sisigarue ovoiepa. 15 Uva voa voea iava iravu ora rera iava varaua kekereva uvare sisigarueepa. Oa iava voreroepa. Uva rirovira Pauto vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapareva. 16 ‡† Uva voa Jisas ruvara-ia kokotoaro rekureva rera-ia vearo vaisi puraoro. Ro Sameria iava rera. 17 Uva va-a vao oa kekereva Jisas, oa iava oiso puraroepa, *"Eari keaparai oiso katai tau rutu sisigaruei. Uva ovu-ia avaai vo resura vatara?*18 Easi pasi, viapau irai voreparoi Pautoa-ia vuurapa vaisi purasa? Ari ita, ro-ia kataitoavi raga uvavu ragava rera ratau touto." 19 ‡‡ Oire uva Jisas oiso rerare puraroepa, *"Toreu ra avau. Vii vaaro oirao pie vovou vii ravotovira porete pievoi vorevira."*

Pauto Vo Saraaro Oa Karekeperea
(Matyu 24:23-28, 37-41)

20 ‡‡† Uva Farisi oiso Jisas akeiva, "Aa vo vuutao-ia Pauto vo Saraaro karekeperea?" Oa iava voea aatooro oiso puraroepa, *"Vosa Pauto vo Saraaro karekepere, oire ra oirara viapau oiso va kekeive ora voea osireiaro iava.*21 Ra viapau irai oiso purarovere, Keketa va vao voia. Eke, Asi va vao-a vavo oiso. *Oire uvuta! Pauto vo Saraaro epao visii vuutaaro-ia."*

22 ‡‡‡ Uva va-a vao oa iava Jisas ora rera voeaaro disaipel tavireva oiso, *"Easi utupaua oiso ruipa ragapatavere ra ragai Oirato Oviitoaaro kekesa katai vokivi vai raga-ia, osa viapau.*23 Oire uva oearovu visii tavitavipaivere oiso, Keketa. Asi ro-a vo-ia toupare. Eke, Varo vavo-ia. Oire ra viapau rutu uvuipata ra voea sirova utupata. 24 E varakeotoa-ia taraipataveira? Ira parakaupareveira voraro ruture vuvuiua-ia roropaoro. Oire uva oisi-a eisi osa ragai Oirato Oviitoaaro pieoro karekeraverea vo oirara rutu osireiaro iare katai vuutavi ragaia. 25 Ari ita, riroara vai siitokaara vai kae rovopaa. Oa iava voea vo vuutao iava voea ragaire isivapaavere.

26 § *"Vo pitupituro-ia oara puraiva vo Noa vo vuutaaro-ia. Oire uva oisi raga ita eisi osa pieiverea vo ragai Oirato Oviitoaaro vo vuutaaro-ia.*27 Uva voea rutu oisoa aiopaive, ora ukaiopaave, ora vearovira raga riako oupaave. Oa iava voa vo rekasisa urioaepa oisi raga piepaoro uva Noa sip uvuo-ia koataroepa vo tuariri rutu. Osa iava rirova pirutuva karekeopa. Uva oirara rutu gisiaepa oira-ia. 28 §† Osa raga ita-a eisi pieiva vo Lot vo vuutaaro-ia tapo voari tuariri. Uva oisoa aiopaive, ora ukaiopaave, ora orekerovu voripaive, ra oearovupa vara sipopaive moni oupasa. Ora aio kovoro paupaave, ora kepa paupaave. 29 Oire uva Lot Sodom-ia kavuoro avaroepa. Uva vo voki raga vao oaia tuitui kasi karekeepa, oa-ia vitavokovira kovekoveoro vuvuiua iava oiso osa kokeva. Oa iava oirara rutu kopii pieva voa. 30 Uva oisi raga ita eisi osa pieiverea vo vokio-ia oa-ia Oirato Oviitoaaro karekeroverea poeravira ragai raga ita.

31 *"Uva vo voki raga-ia ro ira kepa ivara-ia toupareverea, vo osa rera varaaro vo kepa sovara-ia toupaive, ira viapau oiso voava rere rovoreve vara ou rovosa rera varaaro, uvare viapau vuutavi toupaive. Eisi osa ro ira varuparo toupareverea ira viapau oiso voava karero ora rera vo kepaaro iare rera varaaro ousa.*32 Vearovira rutu rugoopata Lot vatuavaarore. Iria porepaoro kopii ovoiopa. 33 §†† *Ari vosa ro ira ora rera tootooaro ragare taraapareve kovopaoro, oa taru rera iava opesi ovoipere. Ari vosa ro ira ragai-ia vovoupaoro ora rera iava tootooa eaka ragapareve, ira-ia Oiraopa Tootoo rutu toupaiveira.*

34 *"Visii tavipaavoi oiso, Vo voki iava vo rupa-a vao oa-ia aiterei atarapasiverea katai uru vai-ia. Oire ra voava Pauto irai raga oureverea vaiterei iava iravu kavuoro vo osa toupareve.*35 Ari airei riakorirei vai plaua purapaereverea auere bret, osa Pauto iriavu raga ita oureve vairei iava iriavu arova voa osa toupaeve. 36 Ari aiterei oiratoarei vai varuparo vai toupasiverea osa Pauto vaiterei iava iravu raga ita oureve iravu arova voa raga osa toupareve." 37 Uva va vao uvuoro oiso puraaepa disaipel, "Turaro, ovu-a vo uva va eva karekeperea?" Oa iava Jisas ruuvira raga voea tavireva oiso, *"Ari vo uva okarerovu rutu kopiipaaveira, uva ruega kare ora gurupasa rerepaiveira eru karero aiopasa."*

Reo Ruu Vao Vo Osa Riakova Reo Rovirieipatoare Keeraopa Oira Tauvasa

18 §‡ Oire uva Jisas oavu reo ruu vatereva voeapa voea tarai piepaoro, oiso ra variripaave vokiara rutu-ia reasi asavira. 2 Uva oiso puraroepa, *"Ouruivu-ia iravu reo rovirieipato oisoa toupareve ira viapau Pautoa-pa uririparo ora avivikepaoro. Ari viapau oiso ra oirarare vearo vovouparo.*3 Uva iriavu raroeva riakova oisoa toupaeve vo urui-ia uvava vatuato kopiiroepa. Oire uva vokiara rutu-ia oisoa uriopao rera ro reo rovirieipato tavipasa oiso, Keripato ragai vuri piesa aueparoi. Oiso ruipaparai ra ragai tauvari va-ia vao-ia kort puraoro torevokovira! 4 Uva voari rovovira viapau oiso vovouparoepa ra oira tauvareve rera ro reo rovirieipato. Uva utupavira oiso puraroepa ora rerare, Oiraopavira rutu viapau oiso Pautoa-pa uririparai. Ora tapo viapau oiso oirarare rugorugooparaveira voeapa avivikepaoro. 5 §‡† Ari ita, oira o-ia raroeva ragai pugu pie iraopaeveira. Oire ita, eagara ra oira tauvaa kort

† *17:11 Lu 9:51-52* †† *17:12 Lev 13:46* ‡ *17:14 Lev 13:2, 14:2* ‡† *17:16 Mt 10:5* ‡‡ *17:19 Mt 9:22; Mk 5:34* ‡‡† *17:20 Lu 19:11* ‡‡‡ *17:22 Mt 9:15; Mk 2:20* § *17:26 Jen 7:1-24*

§† *17:28 Jen 18:20-33, 19:24-25* §†† *17:33 Lu 9:24* §‡ *18:1 Lu 11:5-8; Ro 12:12* §‡† *18:5 Lu 11:8*

puraoro oirapa. Teapi ora voreri vasipao. Ra va iava ragaire varaua reasipe rutu." 6 Oa iava Turaro Jisas voeare oiso puraroepa, *"E vo reo vao uvutavoi, oreoa purarevora ro-ia vurito reo rovirieipato, raa?"* 7 † Uva apeisi-a voea-ia oirara Pauto oea reesipareveira ora rerapa, oea rerare gaupaiveira arepaoro vo aviaviaro ora vo vokiaro tapo? Oire uva apeisi-a? Ra viapau Pauto voea tauvareve, raa? Ra ateate piepaoro toupareve? 8 Ari ita, ira uvuipa ra ikauvira voea tauvapareve. Uva va-a eva oare rugoopaoro visii akepaavoi oiso, Ovirovua vao oirara voeao oea goruvira ragai-ia raripaaveira oea perea ovusa vorevira vorera ragai Oirato Oviitoaaro rara?"

Reo Ruu Farisi Iava Ora Takis Oupa Irara

9 †† Oearovu oea ora voea raga-ia raripaaveira oiso, Igei torevoko irara, ovusa oeavure oiso purapaave, "Vuri irara voeao." Oire uva voea-a evoea oeare Jisas oavu reo ruu purareva. 10 Uva oiso puraparoepa, *"Aitereivu oiratoarei aiterea oiso ruipapasiepa ra varirisi. Oa iava Rovopa Kepa Tempel iare ipasiepa oiso, iravu-a rataratаa vovouto Farisi-pato, ari iravu-a takis oupato.* 11 ‡ Oire uva rera ro Farisi-pato toreroepa ora rera sopaua raga iava oiso variripasa, Pauto, ragai viapau oiso osa oearovu vuri irara voeao oea kavirupaaveira, ora varao tapo kuuvu pitupituro purapaiveira, ora riakorava otopa pitupituro tapo purapaiveira. Ora viapau oiso toupaavoi osa ro-ia takis oupato. Eisi osa iava vii-ia vearo vaisi purapaavoi. 12 Ari ita, vo wikiara rutu-ia eraeraovira vo vokirei-ia aio kavuparaveira vii ragare rugoopaoro. Uva vara rutu varao oara oupaaveira oara iava katai taupara putepaaveira viipa oavu vatepasa voava. 13 Oire ro takis oupato ira tauaiviva toreparoepa reasipaoro vuvuiua vura arapa taraaoro. Ira ora kopukopuaro raga tapatapapareva siraopaoro. Uva oiso puraparoepa, Pauto, ragaivi vurito ragoapa siraou.

14 ‡† *"Oire uva visii tavipaavoi oiso, Ro-ia takis oupato ira iava vuriara verareva Pauto. Osa iava rera vaisireva oiso, Torevokoto ro-ia oirato. Oa iava vorevira kareroepa ora rera vo uruiaro iare. Vo ovusa ro Farisipato ora rera varaarova vorevira kareroepa, oiso osa raga ita varava vuriara urioroepa. Aue vituaro iava uvare ro ira ora rera raga vaisiaro kae piepareve, ira vaisiaro akaipa pierevere Pauto. Ari ro ira ora rera vaisiaro akaipa piepareve, ira taru vaisiaro kae pierevere utupaua Pauto."*

Jisas Kakae Vure Viraakoreva
(Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

15 Oire uva garepa kakaero sipoiva Jisas iare. Uvare oiso ruipapaaepa ra voea-ia vavaeareiaro tovoreve varirioro. Uva disaipel irara voea tueoro voeare korupaaepa. 16 Oa iava Jisas ora rera ruvara iare voeare kakae vure keeraroepa oiso puraoro, *"Kakae vure eakata. Ra urioave ragai iare. Opeita voeare korupata. Ari ita, Pauto vo Saraaro oa oiso voea-ia toupaiveira oea oiso purapaa viroveira osa voeao-ia garepa kakaero.*

17 ‡‡ Oiraopavira rutu visii tavi iraopaavoi oiso, Voeao-ia kakae vure riro rari irara rutu ragai-ia. Vosa irouto viapau oiso vo ruipaaro toupaive osa ro kakaeto ira vaopa ruipaparoveira Pauto vo Saraaro, oire uva rera oirato ira viapau uvuipa oiso ra Pauto vo Saraaro sovara iare koataro."

Iravu Reito Riro Kotokoto Gurupareve
(Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

18 ‡‡† Oire uva iravu Jiu-pato reito oiso rerare puraroepa, "Vearoto Tisato. Eake vai-ia uvuiparai ra oai puraa, ra Tootoo Ovoi oua?" 19 Oa iava Jisas oiso rerare puraroepa, *"Eakere eisi ragai vaisipari oiso, Vearoto? Vo osa kataitoa raga-a vearoto Pauto.*

20 ‡‡‡ Ari ita, aueia taraipauei vao-ia Reo Taisi Moses vaaro. Oa oiso purapapeira, Opeita otopau. Ora opeita oira upopau. Ora opeita kavirupau. Ora opeita oearovu iava kuuvupau. Aiteara vaiopa ora aakoara tapo avivikepau." 21 Oa iava ro reito oiso puraroepa, "Ari ita, vo osa kakaevira oisoa toupaa, uva va eva Reo Taisi oisoa uvupaa va tokipaoro." 22 Uva Jisas rera vo reoaro uvuoro oiso puraroepa, *"Ari oavivu ragapa touvira poteparivoi vao-ia oiso-ia, Auero rutu-ia vii varaaro vori rovouvere vara-ia moni ouoro apotapa irarapa oarai vatesa. Vosa oisi pieri oiso, ra va iava vearoa ouri vuvuiua-ia. Oire ra ragai sirova utuu."* 23 Osa vo reo uvuoro vao vovouisi vavatareva rutu rera ro reito. Eake iava? Uvare riro monitoa rutu-a.

24 § Oa iava Jisas rera-ia vurapaoro oiso puraroepa, *"Oiraopavira ita. Voeapa voeao riro kotokoto guru irara vavagisi iraopapeira varaova ora kiu arapa vore Pauto vo Saraaro-ia.*

25 Ari ita, vavagisipai vao tavaatoa iava vo rito, vosa rirova vai vo kare iava kamel kare iriai voa koatasa auepao. Uva oisi rutu rirovira vavagisi iraopai ropa riro moni guruto vore koatapasa Pauto vo Saraaro-ia." 26 Oire uva va vao uvuoro oearovu oiso puraaepa, "Vosa oisi eisi, uva iroutoa vai uvuiparoi ra va eva Tootoo Ovoi oureve?" 27 §† Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Ari ita, vao oa viapau purapareve oirato, Pauto oa-ia uvuiparoi ra va purareve."*

28 Uva va iava Pita oiso puraroepa rerare, "Uvupari? Igei varaaro uruiara kavuiova vii raga sirova utuoro." 29 Oa iava Jisas oiso voeare puraroepa, *"Oiraopavira visii tavi iraopaavoi oiso, Voea rutu oea Pauto vo Saraarore rugoopaoro orekerovu rutu kavupaiveira oiso-ia, kepaara varao, ari vatua riakoro, ari araoko irara, ari aite irara, ari kakae vure voea voeaaro.*

30 Oeapa riroara rutu vatepare Pauto vo vokio-ia voea varaaro-ia pute pievira. Oire va iava utupavira Opesi Asa Tootoo oupaiverea."

† *18:7 Re 6:10; Ro 8:33; Kl 3:12; 2 Ti 2:10* †† *18:9 Lu 16:15* ‡ *18:11 Mt 6:5* ‡† *18:14 Mt 23:12; Lu 14:11; 1 Pi 5:6*

‡‡ *18:17 Mt 18:3* ‡‡† *18:18 Lu 10:25* ‡‡‡ *18:20 Eks 20:12-16; Diu 5:16-20; Ro 13:9* § *18:24 Pro 11:28* §† *18:27 Jop 42:2*

Jisas Vo Peva Piepa Tavi Purareva Ora Rera Iava Oiso, Kopiiravere Ra Vorevira Torera
(Matyu 20:17-19; Mak 10:32-34)

31 † Oire uva voea katai tau erao (12) oureva disaipel. Oa iava oiso voeare puraroepa, *“Uvuta vao. Vo vokio-ia ipapaviei Jerusalem iare. Oire ra vo reoro rutu oiraope profet irara vo reoroaro oara rigatoiva ragai iava ro Oirato Oviitoaaro.*32 Uvare ragai vateivere voeao vavaearo iare osararovu iava voea. Oire ra va iava ragai tovipaive, ora ragai vuri piepaoro ragai-ia ruipaave tapo. 33 Ra ragai ragipaive ragai kopii piepaoro. Ra vo pevapa voki-ia vorevira torera voava kopii tapi tootoopaoro.” 34 †† Oa iava voeao disaipel viapau oiso vo reo-ia vao aviavipaaepa oreoa ruureva voeare. Uva va-a vao oa iava viapau oiso vearovira taraipaaepa vo reo vituaro-ia.

Jisas Iravu Voosito Porete Piereva Riro Oira Areareto
(Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

35 Oire uva Jisas Jeriko urui ruvara-ia karero viropa vo uva iravu voosito oisoa raiva vatuaro-ia pauparo. Uva oisoa moni areparo oirara rutu ruvara-ia. 36 Uva voava riro irara iava uvureva, ovusa vokapaoro uriopaaepa voare. Oa iava oiso voea akepareva, “Eake purapaivoi?” 37 Uva oiso rera taviiva, “Ari Jisas ro vova Nasaret-ia ira vokapaoro vigei-ia puteparevoi.” 38 ‡ Oa iava rirovira oiso puraroepa, “Jisas! Vii-a Devit aaotoaaro. Ragaivipa siraou!” 39 Oire uva irapa irara rerare kasipupaaepa oiso purapaoro, “Auoro! Ora tape pieu.” Ovusa rirovira rutu keera iraoparoepa oisi raga purapaoro oiso, “Vii-a Devit aaotoaaro! Ragaipa siraou.” 40 Uva Jisas voari toresa urioroepa. Uva voava voea tavireva oiso, *“Voea tavita ra rera sipoive ragai iare.”* Uva tutuu pieoro rera iare urioroepa. Oa iava Jisas rera akereva, 41 *“Eake vaipa ruipapau, ra oai puraa viipa?”* Uva oiso puraroepa, “Turaro. Oiso ruipaparai ra vuraa.” 42 ‡† Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vorevira vurari. Uvare vii raga vaaro oirao piea vii vorevira ravotovira porete pie ovoivoi.”* 43 ‡‡ Oire uva oisi-a eisi osa iava vorevira vurareva. Oa iava Jisas sirova utu ovoiroepa. Uva Pautoa-ia vuurapa vaisi pura ovoireva, osa oirara rutu va vao kekeiva. Oa iava voea rutu Pautoa-ia vuurapa vaisi puraiva.

Vo Toupai Sakias Iava Vo Siposipo

19 ‡‡† Jisas Jeriko iare vokapaoro karero viropa. 2 Oire uva vo urui eva kavupasa aueroepa, vo osa iravu oirato voa toupareva rera vaisiaro, Sakias rera ro takis oupa irara reitoaaro. Uva rera-a riro monito. 3 Uva oiso ruipaparoepa ra Jisas-ia tarairo oiso, Iroutoa rutu-a? Ari viapau oiso uvuiparoepa ra rera kekereve, uvare riro irara rutu Jisas utopaiva. Uvare ita potekuto-a rera Sakias. 4 ‡‡‡ Oa iava ikauvira iparoepa oevaovu-ia riro ova, uvare oiso rugooparoepa ra Jisas kekereve rutu. Ari ita, oiso taraiparoepa, Vo raivao-ia vokapaoro uriorovere Jisas. 5 Oire uva Jisas voavi pouro viropa. Uva voa vo viara-ia vurareva. Oa iava oiso puraroepa rerare, *“Sakias. Ikauvira varau evoava. Ari vo vokio-ia vii vo kepaaro-ia toupaa.”* 6 Uva oisi-a eisi osa iava ikauvira vararoepa, uvare rera iava sopaua rirovira rutu roruva. Oa iava rera tapo Jisas avaroepa ora rera vo kepaaro iare. 7 Oire uva oirara rutu va vao kekeoro aveavevira reoreopaaepa oiso purapaoro, “Uva apeisi vurito vo kepaaro-ia koataro rera tapo tousa?” 8 § Ari toreroepa rera Sakias oiso purasa, “Reito. Oiso ruipaparai ra ora ragai varaaro rutu roo piea oiso, oavu voeaopa apota irara. Ora varao tapo kare piea oara oisoa ou ragapaa kuuvuvira oearovu ruvara-ia katakataivira. Uva voeapa oiso vara kare piepaavere iravu vaaro rekasiaro-ia oresuravu tovoa rerapa pute pievira.” 9 §† Oire uva Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vo vokio-ia Pauto voeao oea vo kepa-ia toupaiveira oea vorerevoi ora rerapa vova vuriara oaive iava. Ari ita, uvare vii tapo-a iravu Ebraham aaotoaaro.*10 Ragai-a vao Oirato Oviitoaaro ragoa oirara ousa urioraera voeao oea opesikoaepa, ra va iava voea vorevira vorea Pautoa-re.”

Katai Tau Iava Kovopa Irara Voeao Oea Moni Ouaepa

11 §†† Oire uva vo reo-a vao oa uvuivoiva, oavu reo ruu vatereva voeapa. Eake iava? Uvare tutuu piereva Jerusalem iare. Vo osa oiso keapaaepa, Vo voki raga-ia Pauto vo Saraaro roroiovira ora karekepai. 12 §‡ Oa iava oiso puraroepa, *“Iravu reito ira oiso ruipaparoepa ra tauai ruture avaro, oisore ra voa rera king pieive. Ra va iava vorevira karero.*13 Uva katai taure kovopa irara keeraroepa rera voeaaro. Oa iava voeapa katakataivira erao tau kina (K20) vatereva. Uva oiso voea tavireva, Vao-ia sara kovoro vai puratavere vore tuepaoro uva vorevira voreravere.

14 *“Vo osa rera vo uruiaro iava voea rerare vuri vovoupaaepa. Oa iava voea arova avaroepa. Uva voeao rera iavapa irara oearovu aruiva ora voea raga iava rera sirova utupasa. Oa iava oiso purasa utuaepa, Igei reasipaiei ra ro igeipa kingparo turaropaoro.*

15 *“Oire rera king pieivoiva, voava vorevira voreroepa vore rera vo uruiaro-ia. Oa iava oiso puraroepa, Oirarare keerata voeao oeapa moniara vateavora. Aue iava keeraparai voeare uvare oiso ruipaparai ra taraira oiso, Aa voviro kareke pieivora katakataivira vara rutu iava moniara.*

16 *“Oire uva iravu iraroepa oiso purasa, Reito, vii vaaro-ia monia sara kovo puraavora aue rutu erao tau kina (K20). Oa iava va-ia pute piea ouavora aue rutu erao vovoto kina (K200) rutu.*17 §†† Uva va iava king oiso rera tavireva, Vii vearotoa rutu kovopato. Viigoa vearovira gareparavi-ia vurapariveira vara vearovira rutu tokipaoro. Oire uva va-a eva oa iava vii vatepaavoi oavu reesia. Ra va iava katai tau rutu tokipari aue riropa uruiro (10 taun).

† *18:31 Lu 9:51; Sam 22* †† *18:34 Mk 9:32; Lu 9:45* ‡ *18:38 Mt 9:27* ‡† *18:42 Mk 5:34; Lu 17:19* ‡‡ *18:43 Mt 9:8* ‡‡† *19:1 Lu 18:35* ‡‡‡ *19:4 Ais 9:10*

§ *19:8 Eks 22:1; Nam 5:7* §† *19:9 Ro 4:16; Ga 3:7* §†† *19:11 Ap 1:6* §‡ *19:12 Mt 25:14-30; Mk 13:34* §‡† *19:17 Lu 16:10*

18 *“Oire uva erao pieto ita rera iare pouro viropa oiso purasa, Reito, vii vaaro-ia erao tau kina sara kovo puraavorao. Oa iava aue katai vovoto kina (K100) pute piea ouavorao va-ia ita.*19 Osa iava king oiso rera tavireva, Vii tovopaavoi, ra vo vavae tokipari riropa uruiro (5 taun).

20 *“Oire uva iravu ita kovopato rera iare pouro viropa. Oa iava rerare oiso puraroepa, Reito, vii vaaro-a vao erao tau kina vo-ia. Oa ruuava aue-ia varoa va oriruoro. Oa iava vo toupaiveira.*21 Eake iava? Uvare viiia oisoa taraipara, Riro kasivaritoa rutu varao ou ragapaoro oara tovopaivora oearovu. Ora varao aioara oara paupaiveira oearovu raga, oara tapo tatepariveira vii raga. Eisi osa iava viipa oisoa uriripara varao moniara kovo pie arapa.

22 † *“Oa iava rera ro king rerare kovopato oiso puraroepa, Vii vurito kovopato. Viigoa iava gasipaavoi vii raga vo reoaro-ia. Ari ita, ragai-ia oiraopavira oisoa taraipau oiso, Riro kasivarito ragai varao ou ragapaaveira oara tovopaivora oearovu raga. Ora varao tapo tatepaaveira oara paupaiveira oearovu raga.*23 Ari apeisi iava viapau va vao ragai vaaro moni tovo asariva beng-ia? Oa iava voreraeri voava va ousa aue tapo pute piea vai interes. 24 Oire uva oiso puraroepa voeaore oea tutuu *pievira rera ruvara-ia toupaiva. Vao outa eva erao tau kina. Ra eera vateta ira erao vovoto kinava touparevoi.*

25 *“Oa iava oiso rerare puraaepa, Reito. Easi rerapa erao vovoto kina pura piroi.*

26 †† *“Uva oiso puraroepa, Oiraopavira rutu oiso visii tavipaavoi, Oirara rutu oea oisi vara-ia pitupaivoi, uva voeapa ita oarai vatereverea Pauto pute pievira. Ari vosa viapau oisi oai-ia pitupareve irai, oire ra gareavi raga-ia pitupareve, eva-a oa verareverea rera ruvara iava Pauto.*27 Ari evoea oea oiso purapaaveira ragaire, Reasipaiei rerapa oiso ra igeipa kingparo turaropaoro. Oire uva voea evoea ragaiva keripa irara. Uva voeava uriota vore ragai osireiaro-ia voea uposa.”

Jisas Turarovira Jerusalem-ia Karero Viropa

(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

28 ‡ Oire uva Jisas vo reo vao purareva. Oa iava vokapaoro iraroepa vo raivao gaepaoro oa-ia oisoa Jerusalem iare ipapaave. 29 Oa iava Betfasi urui ruvara-ia pouro viropa vo uruirei ora Betani-ia vo pukuio-ia oa oisoa vaisipaive oiso, Oliv Kovo Pukui. Oire uva voava aitereivu disaipeltoarei ira piereva vo uruiri iare oa oiso oisiriva pute pievira vo pukuio-ia toupaive. 30 Uva oiso vaiterei reesireesireva, *“Vo uruiri iare irasi, ra vo urui-ia kareu virosi. Oire ra voa gareva kekesivere donki, osa variaua riara-ia toupaeve, iria-ia viapau oisoa irai pauparo voari tuariri uvare koruova. Oire ra voava oira karuoro oirava voresivere.*31 Vosa irai vei akepareve oiso, Eakere eira donki karupasi? Oire ra oiso ragavira irai tavisi, Iria-ia Turaro vo kovoaroei.”

32 ‡† Oire uva Jisas vaiterei arureva. Oa iava avasiepa. Uva oisi vara rutu kekesiva oiso osa vaiterei tavireva. 33 Uva oira iava iroiro karupasiva o-ia donki. Oa iava voea-a voeao oea oiraaro-a oea oiso vaiterei akeiva, “Eakere eira koruova donki karupasivoi?” 34 Uva va-a vao oa iava oiso voea tavisiva, “Iria-ia Turaro vaaroei kovoa.”

35 Uva oirava koruova donki voresiepa rera iare Jisas. Uva vaiterei varaaro varoara tovosiva oira ivara-ia. Uva vara ivara-ia Jisas pau piesiva. 36 ‡‡ Uva oira ivara-ia paupaoro avaroepa, ovusa voea rutu oirara varoara-ia uruiva parakavira raivaaro vo raiva oritopasa. 37 Oire uva voava tutuu pieoro avaroepa vo raivao-ia vova varapaoro Oliv Kovo Pukui iava. Oa iava riro irara rera voeaaro disaipel irara rovoaepa rorupaoro. Uvare varao ruture rugooaepa ravotoara oara oisoa kekepaive, vorara vara purapareve. Oa iava rirovira rutu raga pieiva Pautoa-ia vuurapa vaisi puraoro. 38 ‡‡† Oiso purapaoro kaku piepaiva,

“Reito king vaisiaro rei piepe. Ira urioroi Turaro Pauto vaisiaro-ia. Uvare Pautoa iava sopaua vearoi vigeipa oirara, uvare kasipua opesiei. Oire ra Pauto vaisiaro rei piepe ro oiso vuvuiua-ia viara-ia rutu.”

39 Oire uva oearovu rataratаa vovou irara Farisi iava voava vo uvuru vao sovara-ia toupaiva, oea Jisas-re oiso purapaaepa, “Tisato! Evoea disaipel tapetaperi vii voeaaro. Opeita eisi piepaive.” 40 ‡‡‡ Oa iava voeare oiso puraroepa, *“Ari ita, visii tavipaavoi oiso, Vosa voea varaaro gisipoara tuupaive, oire ra varao avekeara raga kaku piepaive vuurapa vaisi puraoro.”*

Jisas Jerusalem-iapa Gaureva

41 § Oire uva tutuu piereva Jisas voare vo Jerusalem urui-ia. Oa iava vo urui kekeoro siraovira gaureva 42 oiso puraoro, *“Vosa vo vokio raga-ia vao-ia vo pitupituo-ia vearovira taraitai oa oiso toupai, Visiipa gavaure vovou vatepai, ra va iava vearota. Ari ita, vo vokio-ia opitupitua vao vataupai. Ra viapau va keketa.*43 §† Uvuta! Vo utupaua uva ovuutavu karekeperea oa-ia visii voeaaro keripa irara uutuva purasa urioaverea, o ora upopava visii ururao visii kovokovooro voraro rutu. 44 §†† Oire uva visii kepikepiiverea visii vuri pieoro rutu. Vii urui ora ovii irara oara voeao oea epao vii urui sovara-ia oea toupai. Uva viapau oiso vii iava iriai aveke vai eakaiverea, oiso ra iriai toupaeve vo *iriai ivara-ia ita. Eake iava? Uvare viapau vo vuutao eveitavoi oa-ia Pauto urioroi visii tauva ragasa visii oriruoro.”*

Jisas Voea Sigureva Osa Ora Tuutuupaaepa Ora Voripaoro Tugoropa Kepa Sovara-ia

(Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

45 Uva Rovopa Kepa-ia Tugoropa Kepa Tempel koataroepa. Oa iava rovoroepa voava voea sigupaoro, ovusa sara kovoro purapaiva voa Tempel sovara-ia. 46 §‡

† *19:22 2 Sml 1:16* †† *19:26 Lu 8:18* ‡ *19:28 Mk 10:32; Lu 21:37*

‡† *19:32 Lu 22:13* ‡‡ *19:36 2 Kin 9:13* ‡‡† *19:38 Sam 118:26* ‡‡‡ *19:40 Hab 2:11* § *19:41 Lu 13:34-35* §† *19:43 Ais*

Uva oiso voeare puraroepa, *"Tugoropa Vuku oiso purapai,*
'Ragai vo kepaaro eakata eva oa oiso toupai Variripa Kepa ragai vaaro.'
Oa oiso rutu piepatavoi,
'Vataupa tapi uva visii vao kavirupa irara vataupaaveira sara kovoro oavisii purapaoro.'"
47 † Oire uva vokiara rutu-ia voea tarai piepaoro voa toureva vo kepa sovara-ia vao Tempel. Oa iava voeao reipa irara pris ora voeao tarai irara aue-ia Reo Taisi, ora voeao tapo oirara rutu reipa irara oea rerare raiva taraapaaepa, oiso ra oai iava rera upoive. 48 Vo osa oirara rutu goru iraopaaepa rera vo reoaro uvupaoro. Oire uva oisi-a eisi osa iava voeao reipa irara viapau oiso uvuipaaepa oiso ra oraivai kekeive rera uposa.

Jisas Akeiva Oiso, Irouto Vii Vatereva Vo Reesi?
(Matyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

20 †† Ovokivu-ia Jisas voea siposipopareva Rovopa Kepa Tempel Tugoropa Kepa sovara-ia Vearo Siposipo-ia. Uva voea reipa irara koruou purapa irara pris ora voeao Reo Taisi-ia tarai irara, ora voeao tuvetuvepa irara Jiu iava oea urioaepa rera iare Jisas. 2 ‡ Oa iava rerare oiso puraaepa, "Igei taviri oiso, Eake reesi-a vao oa iava varao kovoara purapariveira? Uva irou-a vao oa vii vateva vo reesi eva?" 3 Oa iava voea aatooro oiso puraroepa, *"Ari ita, uva ragai tapo ita visii akepaavoi oreovu iava, ra ragai tavita.*4 Irouto-a ro ira Jon vatereva vo kovo oa iavirava oirara baptaisreva, Pauto eke oirara raga?" 5 Oire uva voea raga ora reopaaepa oiso purapaoro, "Vosa oiso puravio, Pauto ruvara iava va, ra ita oiso puraro, Uva apeisi viapau va oirao piepata? 6 ‡† Ari vosa oiso puravio, Ari oiratoa raga vaaro, oire ra oirara rutu va iava vigei vurokoive aue-ia aveke voeao oea goruvira rutu Jon oirao piepaiveira oiso purapaoro, Profetato Jon." 7 Oire uva oisi-a oiso osa iava rera vo reoaro aatooro oiso puraaepa, "Viapau oiso igei eva-ia Jon vo baptaisaro taraipaiei oiso, Ovu iava karekeepa." 8 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Ragai tapo ita viapau uvuiparai ra visii tavia vo reesi iava oa iava vo kovo purapavora."*

Vuri Irara Iava Reo Ruu Oea Oisoa Wain Kovo Tokipaive
(Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

9 ‡‡ Uva oisi-a oiso osa puraroiva, voeapa reo ruu vatereva oiso puraoro, *"Iravu oirato ira wain kovo paureva. Oa iava vo kovo-ia kovopa irara tovoreva, oiso ra vo kovo-ia sara kovo puraive. Vo osa rera ouruivu iare avaroepa tauai rutu voa toupasa.*10 Oire uva aio oupa vuuta-ia vo kovo iava iravu kovopato rera reraaro arureva voea iare voeao oea oisoa vo kovo-ia kovopaive vao wain kovo. Uvare oiso ruipaparoepa ra rera vateive oarai aioara vai vo kovo iava. Vo ovusa voeao oea oisoa vo kovo-ia kovopaive rera ro upopaoro viapavira rera siguiva vorevira. 11 Oa iava iravu ita kovopato voea iare arureva reito. Oire uva rera upooro rera vuri pieiva. Oa iava oisi raga akukuvira rera sigu ragaiva ita. 12 Oa iava vo peva piepato arureva voea iare. Uva rera upooro rera kosi pieiva rera-ia vikioro rataure. 13 Osa iava rera ro ira vo kovoaro-a oiso vovouparoepa, Eake vai puraa? Oire ra ro ragai oviitoaaro rutu arua ira kavikopaaveira rutu. Ira vai-ia taru gisipoaro uvuivere. 14 *Oa iava voeao oea oisoa vo kovo-ia kovopaive rera tueiva. Uva voea raga ora reopaaepa oiso, Rera-a ro ira utupaua auero rutu varao aiteto varaaro oureverea. Avoeao! Rera upope. Ra va iava vigei raga vo kovo-ia pitupere.*15 Osa iava vo kovo iava rera kosi pieoro rera-ia vikiaepa rataure vo wain kovo vatuaro-ia rera kopii pieoro. Oire uva ro ira vo kovoaro-a wain kovo, eake vai purareverea voea-ia? 16 ‡‡† Ira uriorovere taru voea kopii piesa voeao oea oisoa vo kovo-ia kovopaive vao wain kovo. Oire ra va iava oearoi raga vatereve vo kovo." Uva vo siposipo uvuiva oa purareva Jisas. Oa iava oiso puraaepa, "Ae! Teapi eisi vai piereverea."
17 ‡‡‡ Oa iava Jisas voeava vurapaoro oiso puraroepa, *"Eake-a vo reo vituaro vao oa toupai Tugoropa Vuku-ia?*
'O-ia aveke kovopa irara iria veraiva, iria oiso karekeopa o aveke rovopava rutu kepa iava kukuuvuva.'
18 § *Oirara rutu oisoa o-ia aveke ivara-ia kovepaave ora tarita ovoipaoro. Ari vosa oira o aveke irai ivara-ia koveoverea, oire ra irai tarita ovoieve garepa visivi oiso rutu osa poupou."*
19 Oire uva voea voeao Reo Taisi-ia tarai irara ora reipa irara pris oiso taraiaepa, Easi Jisas vigei togaparevoi vao-ia reo ruu. Uva va-a eva oa iava oiso vovoupaaepa ra voa raga rera-ia pitu ovoiive. Uva oirara ragapa uriripaaepa rera-ia pitu arapa.

Jisas Akeiva Sisa-pa Takis Vatesa
(Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 Oire uva rera siituepaiva. Oa iava oeavu tagorovira aruiva rera iare. Uva kuuvuvira oisoa torevoko pitupitu pura ragapaive rera ruvara-ia, vo osa rera siituepaiva. Uvare oiso rugoopaaepa ra ora rera raga vo reoaro-ia rera iava gasiive auepa reito gavman. Ra gavman vavaearo-ia rera tovoive. 21 §† Oisi-a eisi osa rerare oiso puraaepa, "Tisato, vii vo reoaro-a torevokoa oa vatepariveira oirara rutupa. Uvare viapau oiso rei vaisi irarapa uriripauveira. Viapau. Ari vaeavira rutu oirara rutu tarai piepariveira Pauto vo pitupituaro-ia. Oa uvupaiveira oiso purapasa, Oiraopavira rutu! 22 Uva apeisi vai vovoupauei vao-ia vigei vaaro Reo Taisi? E torevokopai ra Sisa-pa takispaviei?" 23 Vo osa Jisas vo kuuvu-ia tarairoepa va eveioro. Oa iava oiso puraroepa voea tavioro, 24 *"Oire oa-ia monia vai ragai kareke*

29:3; Jer 6:6 §†† *19:44 Mt 24:2; Mk 13:2* §‡ *19:46 Ais 56:7; Jer 7:11* † *19:47 Mt 26:55; Jo 7:19* †† *20:1 Mt 26:55; Lu 8:1* ‡ *20:2 Jo 2:18; Ap 4:7* ‡† *20:6 Mt 14:5; Lu 7:29* ‡‡ *20:9 Ais 5:1-7; Mt 25:14*

‡‡† *20:16 Lu 19:27; Ro 3:4, 6, 31* ‡‡‡ *20:17 Sam 118:22-23* § *20:18 Ais 8:14-15* §† *20:21 Jo 3:2*

pieta. Vao oa-ia irou puaaro toupai? Ora irou vaisiaro toupai vo va varaaro-ia?" Uva oiso puraaepa, "Ari King Sisa!" 25 † Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Oire rera vaaro Sisa oa rera vateta Sisa. Ari vao Pauto vaaro, oire ra Pauto vateta va."* 26 Oire uva va-a eva oa iava viapau oiso rera rauiva vao-ia rera vo reoaro vo oirara osireiaro-ia. Oa iava rirovira rutu rugorugoo iraopaaepa vo reo-ia vao oa pukoreva voeare. Osa iava ora tape pieaepa rutu.

Jisas Akeiva Rore Ira Kopiiro Ra Ita Vorevira Torero
(Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 †† Oire uva Sadyusi-pa irara iava oeavu urioaepa rera iare Jisas [oea oisoa oiso purapaave, "Voeao kopii irara, viapau uvuipaai ra vorevira torepaave."] 28 ‡ Oa iava rerare oiso puraaepa, "Tisa, Moses oreovu rigatoreva vigeipa oiso, Vosa iravu kakae pura asavira kopiiro riakovapa, oire ra araokoto oira ita oureve. Oire ra rerapa ro kopiito oira-ia kakaeto purareve araokoto. Eisi osa toupai Reo Taisi. 29 Uva oeavu erao vatara rutu (7) oaraovu oea oisoa toupaive. Uva avaioto vo arao iava riakova oureva. Oire uva kakae kavau asavira kopiiroepa oira arova. 30 Uva kikooto ita oira oureva o-ia riakova. 31 Oire uva vo pevapato ita oisi raga oira oureva ita. Uva oisi raga-a eisi osa vo arao rutu voeao oira oisoa oupaive. Oa iava kakae kavau asavira raga oira arova vo arao rutu oisoa kopiipaave. 32 Uva vo arao isivaaro iava utupavira kopiiopa. 33 Oire uva vo vokio-ia oa-ia kopii irara oiso vorevira toreaverea, uva iroutoapa oira perea o-ia? Ari ita, vo arao voeao erao vatara (7) oea oisoa oira oupaive. Oa iava voea rutu vatuavaaro-a."

34 Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Voea-ia oirara ora riakora vo vokio iava, voea-a oea ora oupaaveira.*35 Ari voeao oirara Pauto oeare oiso puraroverea, Uvuipatai ra vorevira tootoota toreoro, voeao oea viapau oiso ora oupaaverea. 36 ‡† *Oea viapau uvuipaai ra kopiiave ita. Oea oiso raga ita toupaiverea oiso osa purapurapa irara ensel, vo rara Pauto voea vorevira tore piereve kopii tapi iava. Oire ra oiso toupaive rera ovii iraraaro Pauto.*37 ‡‡ Ari ita, Moses tapo roroio pievira rutu vigei tavireva oiso, Kopii irara vorevira torepaaverea kopii tapi iava, vo siposipo oa-ia gare kairi evaoa rovaepa. Oa-ia ita oiso puraroepa Pauto, Ragai-a Pautoaaro Ebraham, ora Pautoaaro Aisak, ora Pautoaaro Jekop. Voeao oea urauraaro tootoovira toupaiverea. 38 ‡‡† Ari ita, viapau oiso kopii irara reraaro-a Pauto. Viapau. Ari voeao reraaro oea tootoopaai rutu vo rera osireiaro-ia."

39 Oire uva oisi-a eisi osa puraroiva, oearovu riro tarai irara iava Reo Taisi-ia oiso puraaepa, "Tisato. Vearovira rutu eisi osa reouei." 40 Oire uva va-a vao oa iava uriripaaepa vorevira Jisas ake arapa.

Jisas Farisi Akereva Auere Krais-pa Vaisi Vituaro Iava
(Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

41 Oire uva oiso voea akereva, *"Apeisi iava oiso purapataveira, Asi Krais Devit aaotoaaro ro vo rasio raga iava?*42 ‡‡‡ Uvare vao-ia Sam Vuku Devit raga voari tuariri oiso puraroepa Krais iava,

*'Turaro Pauto rore ragai reraaro Turaro oiso puraroepa, Vova pauu ragai vaaro-ia oirapapa varata*43 vo tugurasa uva voeao viiva keripa irara tovoaverea taru vii kokotoaro reroaaro.'

44 *Oire uva rera raga Devit turarovira Krais vaisireva. Uva apeisi ragavira ita oiso purapataveira, Krais Devit aaotoaaro, ira Devit sirova kavauroepa?"*

Jisas Voea Vosireva Voeaopa Oea Reo Taisi Iava Siposipopaiveira
(Matyu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

45 Oirara rutu touvira toupaiva Jisas vo reoaro uvupaoro. Oa iava disaipelre oiso puraroepa, 46 § *"Vearovira rutu Reo Taisi-ia tarai irarava siitueta. Evoea riro oiso ruipa irara, ra riro kaekaepa kuvuparo-ia kuvupaave oritopaoro. Ra varava vokapaive. Evoea oea rirovira oiso ruipapaaveira ra voeava oirara oiso purapaave avivikepaoro, Vearo voki, voraro uupa tapiro. Ora oiso tapo ruipapaaveira ra rovopa tavuki-ia paupaave vo Reo Taisi Uvupa Keparo sovara-ia. Ora riro varaopa ruipa irara rovopara paupara vo vurei aiopa vokiro-ia.*47 Oea vo riakoro vo keparoaro-ia koatapaaveira vairo varaaro ou ragapasa vairo keakeapaoro raroe riakora. Oire ra vo pitupituro vataupaoro riro kaekaepa varirro purapaive. Uva oisi-a eisi osa iava voea vaaro voria riroa rutu ouiverea siitoka vavata."

Apotava Riakova Iria Tauoa Vateeva Pautoa-pa
(Mak 12:41-44)

21 §† Oire uva Jisas voeava vurapareva vo Rovopa Kepa Tugoropa Kepa sovara-ia toupaoro, ovusa voa sirao vate vikipaiva bokis-ia moni tovopaoro o Pauto oiraaro. 2 §†† Oa iava iriavu apotava raroeva tuereva Jisas, ovusa gare isirei-ia vikiopa moni isirei bokis iare. 3 Uva va-a vao oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Oiraopavira visiire oiso puraparai, O-ia apotapava raroeva iria gare isireivi vikievoi ora oira iava sopaua rutu tapo, oa-ia oearovu rutu-ia puteevoi.*4 Osa voeao oea riroara *moniara toupaivoi oara iava oaravu-ia sirao vate viki ragapaivoi Pautoa-pa. Ovusa o apota iraopaoi rutu. Oa iava ora oira vaaro rutu viki ovoievoi moni-ia. Uva viapau oai ora oirapa aio voripasa."*

Vo Jisas Oiso Puraroepa, Tugoropa Kepa Opesi Ovoiperea
(Matyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

5 §‡ Uva oeavu oirara ora reopaaepa Rovopa Kepa-ia Tempel oiso, uvare vo kepa oritoiva vearopara-ia

† *20:25 Ro 13:7; Lu 23:2* †† *20:27 Ap 23:6, 8* ‡ *20:28 Diu 25:5* ‡† *20:36 Ro 8:16-17* ‡‡ *20:37 Eks 3:6* ‡‡† *20:38 Ro 6:10-11*

‡‡‡ *20:42 Sam 110:1; Ap 2:34* § *20:46 Lu 11:43* §† *21:1 Mk 12:41-44* §†† *21:2 Mk 12:42* §‡ *21:5 Mk 13:1*

avekeara ora varao sirao vatero oara oisoa vatepaive Pautoa-pa. Oa iava Jisas oiso puraroepa, 6 † *"Vara-a oara kekepatavoi. Ari vo vuutao-ia vao oa urioperea, ra viapau iriai aveke vai eakave iriai ivara-ia aveke vai osa toupaive. Oara rutu evara kururu piroverea koveoro. Vo osa vara rutu-ia vikiavere voraro voeao keripa irara."*

Jisas Riroa Iava Siraoa Ora Tavaka Disaipel Tavireva Oarea Karekeperea

(Matyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

7 Uva rera akeiva oiso puraoro, "Tisa, aa vo vuutao-a oa-ia va vao vuria karekeperea? Uva eake iava va reesioverea, ra va iava oiso va eveiio, O, ari va-a vao oa karekesa tutuuvoi?" 8 †† Oa iava Jisas oiso puraroepa voeare, *"Voeaopa ora vatatopo iraopata vearovira. Teapi visii keaive. Riro irara rutu uriopaaverea ragai vaisiaro-ia ora vaisipaoro, oiso purapaaverea, Ragai raga-a vao-ia Krais. Uva oiso tapo purapaaverea, Vo vuuta-a vao-ia oa tutuu pievoi. Oire ra viapau oiso voea sirova utupata.*9 Ari ita, utupaua uva riroara iava tatuara upoara uvutaverea taru. Oire ra viapau oiso rikerikepata uriripaoro. Oara-a evara kareke rovoperea, ovusa Ovoiopa Voki kareke asavira touve."

10 ‡ Uva oiso voea tavireva, *"Osaravu oa osaravu tapo ora upoaverea. Ovusa iravu king voeaaro iravu king voeaaro tapo ora upoaverea.*11 Uva riroara aue ravurikeara karekeperea vo rasitoa-ia, ovusa uvarovu rirovira ogoepaave. Ora riroara upiara karekeperea, ovusa vuvuiua-ia riroara reesiara keketaverea ora osasararovu rutu, varao oara visii uriri pieverea ora karekepaoro.

12 ‡† *"Oire uva vara-a varao oara ora kareke asavira toupaiverea, ovusa visii ragai voeaaro visiigoa oiso raupaive visii vuri piepasa. Ora tapo visii iava gasipaiverea Reo Taisi Uvupa Keparo sovara-ia visii rovirieipasa kortua-ia. Oa iava visii tovopaiverea tuukepa keparo-ia. Aue iava uvare oiso vovoupaaverea ra ragai vaisiaro akaipa piepaive eisi piepaoro. Ora king irara puaaro iare visii sipopaiverea ora gavman irara oisore ra ragai iava siposipopata.*13 Oire uva va-a vao visii vo raivaaro vao iava Vearo Siposipo tavitavipaoro. 14 ‡‡ Uva oisi-a eisi osa iava uvui iraopatai ra rugorugooara oavisii rukupata. Auepa teapi oraivaroi vatatopo rovopata ravaavira, oa-ia voea aatotaverea reoreoara oavisii-ia. 15 Ari ita, ragai raga visii *gisipoaroia reoparaverea visiipa vearoa taraia vatepaoro. Oire ra voeao oea visiiva keripaave, viapau oiso uvuipaave ra visiiva ora kaureopaave vo reo-ia vakupaoro vao oa vatepaa visiipa.*

16 *"Ora voeao tapo aite irara oavisii, ora aako riakoro oavisii tapo, ora araoko irara, ora taataa riakoro oea tapo visii tovopaiverea vo visiiva keripa irara vavaearoia. Oire ra visii iava oearoi upopaiverea.*17 ‡‡† Ora oirara rutu tapo oea visiire vuri vovou iraopaaverea. Eake iava? Uvare ragai vaisiaro toupaverea visii-ia. 18 Ari ita, ra viapau oiso visii kukuearo iava ouai orua vai opesiko ragape, vo rara virivarivira toupataverea Pauto vavaearo-ia. 19 ‡‡‡ Goruvira rutu toupataverea. Ra va iava visii vaaro Oiraopa Tootooro outaverea vorevira.

Jisas Jerusalem-re Oiso Puraroepa Ra Opesi Ovoiperea

(Matyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

20 § *"Ari ita, vo utupaua uva viurupa irara keketaverea, ovusa Jerusalem-ia kovokovoiverea. Oire ra va iava vo vuuta eveita oiso, Uruia vuri piepa vuuta vao-ia oa tutuu pievoi.*21 Uva vo voki-a vao oa-ia Judia-ia tou irara uriri iraopaaverea, ra toriiverea pukuiara iare. Ovusa voeao oea Jerusalem urui sovara-ia toupaiveira oea uvui iraopaai ra va kavuiverea uvai ragare avaoro. Ovusa voeao oea vo urui vatuaro-ia toupaiveira viapau oiso uvuipaai ra karea viro vo urui sovara iare. 22 §† Uvare vo voki-a eva oa-ia Pauto vuriara vorevira kare piereverea. Oire ra oisi iava vo reo oa epao Tugoropa Vuku-ia oiraope rutu. 23 Uva siraovira rutu-a vairopa taruko riakovi, ora vairopa tapo airoa sikeo kakaero roro piepaiverea vo vuuta-ia eva. Ari ita, riroa rutu siraoa oa vo rasio-ia karekeperea. Uva va-a eva Pauto vo kasipuaro oa voea-ia voeao oirara karekeperea. 24 §†† Uva aue-ia toorioara voea toepaiverea. Ra va iava keripa irara voea tuukeive. Oire voava voea ouoro voeava avaave osararovu sovara iare. Ra voa toupaive, ovusa osararovu raga *iava Jerusalem-ia tasive vo urui upooro. Oire ra oisi raga toupaive vo vuutao rutu-ia rekasisa, oa-ia oearovu vova ratau tou irara iava oea osararovu iava opesiaverea.*

Oirato Oviitoaaro Ira Voreroverea

(Matyu 24:29-31; Mak 13:24-27)

25 §‡ *"Uva oaravu rutu reesiara karekeperea taru aueia ravireo ora kekira ora aaviikoara. Ora vo rasitoa-ia uva oirara rutu vovouaro vuriaverea rutu uriri oro auepa toruva gurukoaro uvuoro, ovusa pokoo viro avakava-ia.*26 Oirara rutu varao iava rirovira rugorugoopaaverea oara vo rasio-ia karekeperea. Oire ra va iava voeare vovouisiro rirovira uriri iraopape rutu. Ra avavaraopaoro osireiara iava kovepaaverea. Eake iava? Uvare aaviikoara ora tavariopaoro vuvuiua-ia rikerikepaperea. 27 §‡† Vosa va vao karekeperea, oire uva ragai Oirato Oviitoaaro tueiverea oirara rutu, ovusa iriavu rukuta sovara-ia uriora riroa rutuva gorua ora riroa ragai vaaro keraria. 28 §† Oire uva vara-a evara oara rovopaperea karekepaoro. Uva vo vuuta-a eva oaia toretaverea ora visii iava torevokovira kukueara kae pieoro taraasa. Uvare vo vuuta-a eva Pauto vaaro visii vorevira ousa, oa pou virosa tutuu piepai."

Fik Ova Oa Vo Pitupituaro-a Vuutara Rovirieipasa

(Matyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

29 Oire uva va-a vao oa iava oavu reo ruu vatereva Jisas voeapa. Oa-ia oiso puraroepa, *"Fik ova*

† *21:6 Lu 19:44* †† *21:8 Lu 17:23* ‡ *21:10 Ais 19:2* ‡† *21:12 Jo 16:2* ‡‡ *21:14 Lu 12:11-12* ‡‡† *21:17 Mt 10:22*

‡‡‡ *21:19 Re 2:7* § *21:20 Lu 19:43* §† *21:22 Ais 63:4; Dan 9:24-27* §†† *21:24 Dan 8:13, 9:27, 12:7; Re 11:2* §‡ *21:25 2 Pi 3:10, 12* §‡† *21:27 Re 1:7, 14:14* §† *21:28 Lu 18:7*

*kekepataveira ora oevarovu tapo.*30 Oire vosa vo evao keketa ovusa aruapaive airepa guruvaro purapaoro, oire ra va iava taraita oiso, Raipipa vuuta tutuu piepai oa-ia ravireo rororovere. 31 † Eisi raga ita-a oiso osa vara keketaverea varao ovusa karekepape. Oire ra vara iava vearovira taraita oiso, Pauto vo vuutaaro tutuu pievoi. Vao oa-ia ora rera voeaaro vorevira ouparevoi rara ora rerapa voea tokipasa.

32 *"Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi, Oirara rutu voeao vo vuutao iava oea kopii asavira toupaiverea, ovusa vara evara karekeperea.*33 †† Vuvuiua ora rasito oara rutu opesiperea, vo osa ragai vo reoaro viapau rutu oiso opesipe.

Disaipel Irara Vearovira Rutu Uutupaave Ora Vatatopopaoro

34 ‡ *"Ari ita, vearovira rutu uutupata. Teapi aio ragapata vo vokiara rutu-ia spak ragapaoro. Ora viapau oiso ra varao ragare rugorugoopata tapo varaura vo ruiparoaro. Uvare vo pitupituro-a evara oara uvuipai ra visii vuri piepaive. Ovusa vao Turaro vo vokiaro ravotovira raga visii iare pou piro. Oiso rutu osa kuverava atari kare-ia poupa viroveira voea kuverapaoro sita pievira.*35 Oire uva vo voki-a vao oa voeao oirara rutu kuveraverea vo oea rasitoa rutu-ia toupaiveira voea-ia vakoravira pou virooro. 36 ‡‡ Vuutara rutu-ia vokiara rutu-ia uutupata toupaoro Pautoa iare variripaoro, ra visii vatepareve gorua. Oire ra va iava vara rutupa varao oara virivaripata oara visii-ia karekepaperea. Ora vo osa tapo vo utupavira uva ragai ruvara-ia toretaverea vo ragai osireiaro-ia."

37 ‡‡ Vokiara rutu-ia Jisas oisoa oirara rutu siposipopareve voea tarai piepaoro vo Tempel-ia. Oire uva vokiaro pukuia-ia oisoa toupasa vorevira kareparo vao oa vaisipaiveira oiso, Oliv Kovo Pukui. 38 Uva oirara rutu oisoa vokipaua rutu torepaoro rera iare uriopaave rera vo reoaro uvupasa Tugoropa Kepa-ia, vo osa voea siposipopareve.

Judas Reo Ovoi Purareva Jisas Vatesa Reipa Irarapa

(Matyu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Jon 11:45-53)

22 ‡‡† Oire uva vo voki-a vao tutuu pieva oa-ia Jiu-pa irara bret-ia aioive vao oa-ia viapau yisa vai. Vo vokiore oisoa rugorugoopaave oa-ia Pauto Isip iava Israel-pa irara oureva voea oriruoro. Ovokia-a vao oa oiso vaisipaive oiso Tagausapa Pasova Ovapa Vurei. 2 ‡‡ Uva voea reipa irara voeao iava koruou purapa irara pris, ora voeao riro tarai irara Reo Taisi-ia oea rutu rirovira uriripaaepa oirara asavira. Oa iava oiso puraaepa, "Apeisi vai ragavira rera upopai rara ro-ia Jisas?"

3 § Oire uva va-a vao oa iava Seten Judas sopaaro-ia ora kiuroepa. Ro ira oisoa vaisipaive oiso, Iskariot. Voea iava katai tau erao (12) disaipel rera. 4 Oire uva voea tapo reipa irara ora reoroepa pris ora reipa irara voeao oea Rovopa Kepa-ia Tempel oisoa uutupaave. Oea rutu ruvara-ia raiva taraaroepa Jisas kosi piesa voea vavaearo iare. 5 §† Osa iava rirovira rutu rorupaiva. Oire uva oavu reoa goruiva rerapa moni vatesa. 6 Osa iava Judas voea vo reoaro aatoreva oiso puraoro, "Vearopai." Uva va-a vao oa iava ora rerapa raiva taraaroepa rera kosi piesa Jisas voea vavaearo iare. Oa iava oiso aueparoepa ra arakasi vuuta vai kekereve vao oa-ia viapau oirara vai Jisas tapo toupaive.

Disaipeltoarei Tagausapa Vurei Vatatoposiva

(Matyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

7 §†† Vao Tugoropa Voki Yis Asa Bret vo vokiaro oa karekeepa. Oire uva vo vokia-a vao oa-ia oisoa sipsip vai kopii pieive koruova vai aue iare Tagausapa Vurei Pasova. 8 §‡ Osa iava Jisas Pita vaio arureva ora Jon oiso puraoro, *"Irapasiei ragaipa Pasova Vurei vatatoposa ravaavira ra va aiope."* 9 Oa iava oiso rera akesiva, "Ovu-ia vo aio ravaaveare?" 10 Uva oiso vaiterei tavireva, *"Uvusi. Jerusalem-ia kare uvirosivere. Oire iravu veiva aivarorevere raivaaro. Ira uuko ovi kaeparevere rirova-ia pitokava. Ra rera sirova utusi vo kepa-ia koatasa oa-ia koatasa kareparovere.*11 Oire uva rera-a ro ira vo kepaaro-a tavi rovosivere rerare oiso puraoro, Tisa oiso puraroi, Ovu-ia ragai vo tugiaro epao tavete tugi oa-ia ragai voeaaro tapo disaipel Pasova Vurei aiopaavere? 12 Oa iava vei tavirevere oiso, Otugivu-a vao riroa oa epao oiso viara-ia. Oa-ia aue epao *tebolara ora paupara. Oire ra vo tugi-ia Pasova Vurei ravaasi."* 13 Uva va-a vao oa iava avasiepa. Oire uva oisi va kekesiva oiso osa Jisas taviroepa. Osa iava Pasova Vurei ravaasiva voa.

Jisas Komunion Aio Vatereva Voeapa Disaipel

(Matyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Korin 11:23-25)

14 Oire uva vo vuuta-a vao oa pou piropa, oa iava Jisas tebol-ia pauroepa. Uva voea aposel irara rera tapo voa pau ovoiaepa. 15 Uva voa oiso voea tavireva, *"Oiso ruipa iraoparai ra visii tapo vao Pasova Vurei aio rovopaavoi, uvare utupavira riroa siraoa oupaavoi rara.*16 §†† Uva visii tavipaavoi oiso, Viapau vorerivira Pasova aioavere ita vo rutu rekasisa uva va vao oiraopere rutu Pauto vo Saraaro sovara-ia."

17 Oire uva kap oureva. Oa iava oira-ia okarovu puraoro va-ia vearo vaisi purareva Pautoa-ia. Oa iava oiso puraroepa, *"Vao outa, ra va roo pieta ora visiipa.*18 Uvare oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Vo vokio ora vo utupaua uva viapau wain kuearo-ia ukaioraverea vo rutu tugurasa uva Pauto vo Saraaro karekeperea." 19 Oa iava bret oureva va-ia vearo vaisi purasa Pautoa-ia. Uva va puteputeoro voeapa va vatepaoro oiso puraroepa, *"Vao-ia ragai iava varaua. Oa vatepaavoi visii tauvapasa. Oa iava ragaire rugoopataverea."* 20 Oire uva va aioivoiva ita, oisi raga piereva aue-ia wain karo kap-ia ouoro. Oava oiso puraroepa, *"Eva airepa agiagi Pauto vaaro o-ia revasiva ragai iava. Iria petoavoi visii tauvasa.*

† *21:31 Mt 3:2* †† *21:33 Lu 16:17* ‡ *21:34 Mk 4:19; Lu 12:45; 1 Te 5:6-7* ‡† *21:36 Lu 18:1* ‡‡ *21:37 Mk 11:19* ‡‡† *22:1 Jo 11:47-53* ‡‡‡ *22:2 Mt 12:14* § *22:3 Jo 13:2*

§† *22:5 Sek 11:12* §†† *22:7 Eks 12:18-20; Diu 16:5-8* §‡ *22:8 Lu 19:29; Ap 3:1* §‡† *22:16 Lu 14:15; Re 19:9*

21 † *"Ari! Rera kekepata ro-ia ira vavaearo ragai vate ruipaparoi voeao vavaearo iare ragaiva keripa irara. Ro-ia ira ragai tapo touparevoi vo-ia tebol.*22 †† Iu. Ragai Oirato Oviitoaaro vo raivao sirova uturavere Pauto oa reesireva ragaipa. Ari ita, uva siraovira rutu rerapa ro ira ragai kosi piepare rara voeaopa ragaiva ora keripa irara." 23 Osa-a eisi osa iava voea raga ora akeakepaaepa oiso puraoro, "Iroutoa rutu-a vigei iava ira vo pitupitu vao puraparevoi?"

Disaipel Irara Ora Kaureopaaepa Ora Voea Raga Oiso, Irouto Vigei Iava Reiparoi?

24 Oire uva voea disaipel ora kaureopaaepa ora reopaoro. Uva oiso purapaaepa, "Iroutoa vai vigei iava reiparoi?" 25 Oa iava voeare oiso puraroepa Jisas, *"King irara osararovu voeaaro oiso toupaiveira reipa irara voea voeaaro. Oa iava voeao oea-ia gorua toupaiveira voea oirara oaive voeao tokipaiveira. Oea oiso ora vaisipaaveira oiso, Vigei vearo pitupitu purapa irara oirarapa.*26 ‡ Ari viapau uvuipatai ra oisi piepata oiso. Viapau. Ari vosa ro ira visiipa oiso reiparo, ira oiso viovoko visivi visii reroarovi toupareve. Ari ro ira visiipa reiparo, ira oiso tou iraopareve visii kovopatoaaro visii tauvapaoro. 27 Irouto-a reito? E pasi ro-a ira aioa-ia pauparoi? E pasi kovopato rerapa aio tovoparoi sipopaoro? Eera ro ira aioa-ia pauparoi, eera raga ita. Ari ita, ragai visii vuruvuruaro-ia toupaavoi oiso, Kovopato visii tauvapaoro.

28 ‡† *"Voari tuariri uva orekerovu karekepaera ragai-ia varao tavaka vovouro. Oara ragaipa riroara vavatara vatepaivora, vo osa ragai tapo toupatavora. Uva viapau ragai kavupatavora.*29 ‡‡ Ari ita, Aite ragai reesireva oiso ra oirara rutupa reipaoro voea tokipaa. Eisi raga ita osa visiipa vo reesi vateaverea. 30 ‡‡† Oiso ra tokia vao ragai vaaro oa-ia aiotaverea ora ukaiotaverea vo ragai reraaro-ia tebol. Uva oiraopavira king varaaro-ia paupara paupataverea. Oa iava voa toupaoro oiso toupataverea, Reo rovirieipa irara visii vigeipa Isrel katai tau erao (12) sararo Jiu-pa irara.

Jisas Pita-re Oiso Puraroepa, Ragaire Isivauvere
(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)

31 ‡‡‡ *"Auoro Saimon, Saimon uvuri! Seten visiire arereva oiso ra visii roporoporeve voeao raverave vovou irara veraveraoro. Oiso osa wit rogetaaro veraverapaiveira oira aioaro ariarava.*32 § Ari ita, vii tauvapaoro varirirai, oiso ra vii vaaro oirao pie *vovou viapau raveravepape. Ra va iava ora poreuverea vorevira voreoro ragaire. Oa iava araoko irara oara goru pieriverea rutu."*

33 Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, "Turaro. Easi vatatoporai, oiso ra vii tapo tuukea iare avara. Ora oiso tapo ra vii tapo kopiira." 34 Uva Jisas Pita-re oiso puraroepa, *"Vo rupao-ia vo osa kookai gau asavira toupareverе, ovusa vo peva purari oiso purapaoro, Viapau taraiparai eera-ia Jisas."*

Bokis Moni Iava Ora Ogataara Ora Toorio

35 §† Oa iava Jisas voea rutu tavireva oiso, *"Voari tuariri uva visii sipoava. Uva viapau auero vai kaeoro avataepa moni bokisro vai, ora ogataara vai, ora tasipara vai, ora toorioara vai. Uva vo vuuta-a eva oa-ia oaravu avu vaipa apotataepa, eke viapau?"* Oa iava oiso puraaepa, "Viapau." 36 Oire Jisas oiso voeare puraroepa, *"Ari ita, irouto vo vokio-ia moni bokis vaiva toupareve, oire ra vava avaro aue tapo ogata. Ora aue tapo toorio vai. Ari vosa viapau iraipe ira ruvara-ia, oire ra kuvupatoa vai-ia monia vai ou rovoreve ora rerapa irai toorio vai vorisa oa-ia.*37 §†† Eake iava? Uvare Tugoropa Vuku oiso puraepa, 'Rera tapo takuvuiverea vuri pitupituro purapa irara tapo.' Oire uva oiso visii tavipaavoi ra vo reo eva oiraope rutu vao oa karekeepa ragai iava. Ari ita, vo reoro rutu varao Tugoropa Vuku oara purava ragai iava, evara-a oara oiraosa auepai rutu." 38 Uva disaipel irara rerare oiso puraaepa, "Turaro. Kekepari? Easi igei ruvara-ia vaiterei-ia vaitereo toorio vaio vo-ia." Oa iava voeare oiso puraroepa, *"Ovoiei."*

Jisas Variria Purareva Getsemani-ia
(Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

39 §‡ Oire uva Jisas riro urui kavuoro avaroepa Oliv Kovo Pukui iare oiso osa raga oisoa piepareve vokiara rutu-ia. Oire uva disaipel irara rera sirova utuaepa voare. 40 §‡† Oa iava voa pou viro ovoioro oiso voea tavireva, *"Variripatai. Ra va iava varao kokarapara viapau visii-ia poupa piro visii kove piepaoro."* 41 Oa iava voea arova gare visivi avaroepa. Uva voavi kokoto rekuroepa varirisa oiso puraoro, 42 §† *"Aite. Vosa ruipapau ra ragai iava o kap verari iria agasioi rutu aue iava siraoa vo vavataaro. Uva viapau uvuipau ra ragai vo ruipaaro sirova utuu. Viapau. Ari vii raga vo ruipaaro sirova utuu."*

43 Uva va-a vao oa iava iravu ensel vuvuiua iava vararoepa rera goru piesa. 44 Oire uva riroa siraoa sovoreva Jisas ora rera-ia. Oa iava goruvira rutu variriroepa. Uva rirovira rutu pupuraki iraoroepa oiso osa revasiva iria kosikosio viropa rera iava rasiua arore kovekovepaoro.

45 Uva variri opesiroiva, rera voeaaro iare voreroepa disaipel. Oa iava voea kekereva, ovusa uusipaaepa. Uvare rirovira siraopaaepa, oa iava rurapaiva. 46 Osa iava voea erao piepaoro oiso puraroepa voeare, *"Eakere uusipatai? Toreta ra varirita. Teapi kokarapa vovouro visii iare uriope visii kove piesa."*

Judas Jisas Tovoreva Keripa Irara Vavaearo-ia
(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-12)

47 Oire uva Jisas touvira raga reoreoparoepa, ovusa riro irara rutu urioaepa. Uva rera ro Judas voeao raga

† *22:21 Jo 13:21-30* †† *22:22 Ap 2:23, 4:28* ‡ *22:26 Lu 9:48* ‡† *22:28 Hi 2:18, 4:15* ‡‡ *22:29 2 Ti 2:12* ‡‡† *22:30 Lu 14:15; Re 19:9* ‡‡‡ *22:31 Jop 1:6-12; Amo 9:9* § *22:32 Jo 17:9, 15, 21:15-17*

§† *22:35 Mt 10:9; Lu 9:3, 10:4* §†† *22:37 Ais 53:12; Mk 15:28* §‡ *22:39 Lu 21:37* §‡† *22:40 Mt 6:13* §† *22:42 Jo 5:30, 18:11*

iava aposel irara ira voeapa iraroepa. Oa iava Jisas iare tutuu piereva rerava uugaasa. 48 Uva Jisas oiso puraroepa rerare, *"Judas. E Oirato Oviitoaarova uugaapauei, oiso ra keripa irarapa rera kosi pieri, eke?"*

49 Oire uva voeao disaipel irara oea Jisas tapo toupaiva, oea voea kekeoro voea-ia taraiaepa oiso, Asi vo vuuta-a vao oa-ia karekepai vao vuria. Oa iava oiso puraaepa, "Turaro, oiso ruipapaiei ra voeao upoio vara-ia toorioara, eke?" 50 Oire uva va-a vao oa iava iravu voea iava Rovopato Pristo kovopatoaaro uvareoaro toereva rera pakooro oisova oirapapa varata-ia. Oa iava voava koveepa. 51 Uva Jisas rera kekeoro oiso puraroepa, *"Ae! Vo pitupituo eakari!"* Oa iava rera kokiaro-ia vavaea tovoreva rera iava uvareoua vore pieoro. Osa iava rera iava vorevira vearoepa.

52 † Oire uva Jisas voea voeao reipa irara pris irarare vo reoro purapareva, ora voeao Tempel-ia uutupa irarapa reipa irara, ora voeao Jiu-pa irara oira vasi irara oea rutu urioaepa rera rausa. Uva voeare oiso puraroepa, *"E toorioarava uriotai ora kakuara, eke? Oire uva oiso pai rutu visiipa, Kavirupatoa vai ira tuukesa uriotai varava evara, raa?"* 53 †† Ari ita, vokiara rutu-ia oisoa visii tapo toupaa vo Tempel-ia. Uva eakepa oisoa voa ragai-ia pitu asapata? Eagara! Va purata. Uvare vo vuuta vao-ia visii vaaro oa-ia rupa vovou vo goruaro riropai rutu."

Pita Oiso Puraroepa, Viapau Eera-ia Taraiparai Jisas

(Matyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

54 ‡ Oire uva oisi-a oiso osa reoroiva, rera-ia pituiva. Oa iava rerava avaaepa. Uva rera koata pieiva Rovopato Pristo vo kepaaro-ia. Uva Pita rera sirova uturoepa. Oa iava voa rerapa tauaivi toureva. 55 Uva voa vo kepa kasuraaro sovara-ia tuitui kasi puraiva. Oa iava vo kasiia tuituipaoro paupaaepa. Oire uva voa-a evoa uva Pita voea tapo pauparoepa. 56 Uva iriavu kovopava rera kekeeva, ovusa pauparoepa tuituipaoro. Oa iava tuupavira rerava vurapaoro oiso puraopa, "Easi ro tapo oisoa Jisas toupareve." 57 Vo osa Pita oiso puraroepa ora taeaoro, "Auoo, viapau eera-ia taraiparai irare puraue i." 58 Oire uva va ita isivaaro iava iravu ita rera kekereva. Oa iava oiso puraroepa, "Auoro! Vii tapo iravu voea iava." Oa iava Pita oiso puraroepa, "Easi ragai viapau." 59 Oire uva katai vuuta putevoiva, va isivaaro iava iravu ita rirovira oiso puraroepa, "Oiraopavira. Ari rera tapo eera oisoa tapo toupareve. Rera ro-ia Galili iava." 60 Vo osa Pita oiso puraroepa, "Auoro! Viapau evo reoia taraiparai oa purapari." Oire uva oisi raga oiso puraparoepa Pita, osa ikauvira kookai gau ovoireva. 61 ‡† Uva Turaro Jisas ora poreroepa Pita-va tuupavira vurasa. Oa iava Pita vo reore rugooroepa oa purareva rerare Turaro oiso puraoro, *"Vo rupao-ia kookai gau asavira touparevere, ovusa vo peva purari oiso purapaoro, Viapau taraiparai eera-ia Jisas."* 62 Uva va-a vao oa iava Pita atoarova kosiro viropa rataure. Oa iava voa rirovira rutu gau iraoreva siraopaoro.

† *22:52 Lu 22:4, 37* †† *22:53 Jo 12:27* ‡ *22:54 Mt 26:58; Mk 14:54* ‡† *22:61 Lu 22:34*

Jisas Agesipaoro Rera Upopaiva

(Matyu 26:67-68; Mak 14:65)

63 ‡‡ Oire Jisas rauivoiva, rera tovipaiva rera upopaoro. 64 Uva rera iava osireito tavuruiva varoa-ia. Oa iava oiso puraaepa rerare, "Oire profet reo purari. Irouto vii taparevoi? Uvare ora vaisipauveira, Profetato-a ragai." 65 Oa iava rera-ia oreorovu rutu takau reoro purapaiva rera-ia.

Jisas Rovirieipaiva Kaunsel Irara Ruvara-ia

(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

66 ‡‡† Ravireo kaero viropa ovusa reipa irara Isrel iava ora guruaepa, ora voeao tapo riro tarai irara Reo Taisiia. Oa iava ora voea voeaaro iare Kaunsel irara rerava Jisas avaaepa. Uva oiso puraaepa, 67 "Igei taviri. Vii-a Krais viigoa roporeva Pauto, eke?" Oa iava oiso puraroepa, *"Vosa visii tavia, ra viapau va oirao pieta."* 68 Ora vosa visii akepaa oarai iava reoara vai, ra viapau ita ragai vo reoaro pukopata. 69 Ari vo vokio ora vo utupaua taru, uva Oirato Oviitoaaro oirapapa varata-ia pauparoverea vao Pauto vaaro vo uva riroa gorua toupaiveira."

70 ‡‡‡ Oa iava voea rutu oiso puraaepa, "O! Ari vii ragaa vao Pauto Oviitoaaro, raa?" Uva oiso puraroepa, *"Ari ita, oiraopavira eisi osa ragai vaisipata oiso, Ragai raga ita vao-ia."* 71 Oire uva oiso puraaepa, "Avoeao! Ra eake vaisi vai uvupe vuri vaisi vai rera ruvara-ia. Uvare ora rera gisipoaro-ia vo reo purarevoi oreoa uvuei ita."

Jisas Rovirieiiva Pailat Ruvara-ia Kortua-ia

(Matyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

23 Oire uva voea rutu rerava avaaepa Pailat iare. 2 § Oa iava voa rovoaepa rera iava gasioro. Uva oiso puraaepa, "Rera-a ro-ia ira kekeiovora vo osa igei sara iraraaro piro pieparevora. Uva igeire tapo koruroera Sisa-pa takis vate arapa. Ari ita, ora vaisiparoveira oiso puraoro, Ragai raga-a Krais. Ragai king." 3 §† Oire uva Pailat rera akereva oiso, "E vii-a Jiu reraaro king, raa?" Oa iava Pailat aatooro oiso puraroepa, *"Vii raga ita eisi purauei."* 4 §†† Uva va-a vao oa iava Pailat reipa irara pris irara ora Jiu-pa tuvetuvepa irara oearea rutu tavioro oiso puraroepa, "Viapau oiso oavu avu vai vuria vai kekeavoi ro-ia Jisas." 5 Oa iava goruvira oiso puraaepa, "Ae! Ira-a eera vurivira oirara rutu sita piepareveira voea siposipopaoro vo Judia taere-ia. Uva Galili iava rovoroepa evo pitupitu raga purapaoro. Oa iava vo rutu pouro virorao va raga purapaoro vo ruture."

Jisas Rovirieiiva Herot Ruvara-ia

6 Oire uva Pailat va uru pieparevoiva, voea akereva oiso, "Esa rera ro-ia Galili taere iava, raa?" 7 §‡ Oa iava rera taviiva vo osa rera-ia Jisas taraiparoepa oiso, Vo

‡‡ *22:63 Jo 18:22-23* ‡‡† *22:66 Mt 27:1; Mk 15:1* ‡‡‡ *22:70 Mt 27:11; Lu 23:3* § *23:2 Lu 20:22; Jo 19:12* §† *23:3 Lu 22:70; 1 Ti 6:13* §†† *23:4 1 Pi 2:22* §‡ *23:7 Lu 3:1*

rasio iava rera orasia oisoa tokipareve rera King Herot. Osa iava Pailat rera iare Herot Jisas siporeva, vo osa Jerusalem-ia toupareva.
8 † Oire uva Herot rera kekereva Jisas. Oa iava rirovira rorupareva. Uvare tuariri rutu oisoa rera iava uvupareve. Oa iava oisoa rera keke ruipaparo rutu. Oire uva oiso ruipaparoepa ra Jisas oai purareve ravotoa vai, ra oai kekereve. 9 Uva oisi-a oiso osa iava Herot rera akepareva orekerovu ruture riroara. Vo osa Jisas viapau rerapa oreoi pukopareva vara iava. 10 Oa iava reipa irara pris ora voeao tarai irara Reo Taisi-ia oearea rutu vovio rera ruvara-ia toresa urioaepa uvavi-ia rera rovirieipaiva. Uva va iava goruvira rutu rera togapaoro rera iava gasipaiva. 11 †† Osa iava Herot ora rera voeaaro viurupa irara oea rutu Jisas akaipa piepaiva. Ora rera tovipaiva tapo. Osa iava iravu vearoto kuvuto ouiva rera-ia rera kuvusa. Oa iava rera vore pieiva aue iare Pailat. 12 ‡ Ari ita, voari tuariri uva oisoa Herot Pailat tapo ora keriparo. Uva vo vuutao raga-ia ora agiagisiepa.

Pailat Jisas Tapasa Evao Parikou-ia Taviroepa
(Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39–19:16)

13 Oire uva Pailat reipa irarare pris keeraroepa, ora Jiu voeaaro tuvetuvepa irara tapo, ora voeao rutu oirara. Uva ora gurusa urioaepa. 14 Oa iava voeare oiso puraroepa Pailat, “E rova uriotai ragai iare, oa iava oiso puratai, Ira-a ro oirara rutu vo pitupituroaro piro piereva? Uva rera akeavo vo visii osireiaro-ia torevokovira. Oire uvuta! Viapau oavu avu vai vuria vai kekea rera-ia ro-ia vao oa iava rera iava gasitavoi. 15 Oiso osa raga ita aue Herot ira rera vore pierevorao vore vigei iare, uvare viapau vuria vai kekerevora rera-ia ro-ia. Oire uvuta! Ro viapau oiso oavu avu vai vuria vai purarevora, ra oai iava rera kopii piepe. 16 Uva voeaopa rera vate rovopaavoi, ra rera ragiive. Oa iava rera iava vaseavere rara. [17 Oire uva oiso toupaiveira vo pitupituo Tagausapa Vurei Pasova vo pitupituaro. Ra va-ia Pailat iravu kosi piereve tuukepa kepa iava voea iare.]
18 ‡† Oa-a vao oa vituaro iava voea rutu oirara rirovira kaku pieoro raga pieiva oiso purapaoro, “Rera kopii pieoro Barabas iava vaseri tuukepa kepa iava igei iare!” 19 Ari ita, Barabas ira oavu upoa kosi piereva gavmanva vo riro urui sovara-ia. Uva oirato tapo kopii piereva. Oa-a eva oa iava rera tovoiva tuukepa kepa-ia. 20 Oire uva Pailat voeare ita reoa purareva ita. Uvare Jisas iava vasesa aueparoepa. 21 Oa iava kaku pieoro ita oiso puraaepa, “Rera tapari evao parikou-ia!” 22 Oa iava ita vo peva pie vuuta-ia vorevira voea ita akereva oiso, “Eakepa? Ro oirato Jisas, aa vao vuri pitupitu pararevora? Viapau oiso rera-ia vuria vai kekeavoi, ra oai iava rera kopii piepe. Uva va-a vao oa iava oiso ruipaparai ra ragai voeaaropa rera vate rovoa, ra rera ragi rovoive. Ra rera iava vasea.” 23 Vo ovusa rirovira rutu goru iraopaaepa. Oa iava goruvira rutu voea rutu raga piepaoro rerare oiso puraaepa, “Rera tapari evao parikou-ia!” Osa iava voea vo reoaro uvuparevoiva Pailat, goruvira vorevoreripavira rera iava vasereva. 24 Uva va-a eva oa iava Pailat reo goru purareva voea vo ruipaaro sirova utuoro. 25 Uva ro-ia riro kaureoto gavmanva ora upo purapato ira tovoiva tuukea-ia, ira arepaiva oirara, oiso ra rera vore piereve Pailat vorevira voeapa. Osa iava Pailat Barabas iava vasereva voeapa voea vo ruipaaro sirova utuoro. Ari rera Jisas tovoreva keripa irara vavaearo-ia.

Jisas Tapaiva Evao Parikou-ia
(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

26 Oire uva rerava Jisas avaaepa. Uva iravu-ia oirato pituiva aue Saimon, aue iava rera Sairini urui. Uvare rerava aivaroiva ovusa riro urui-ia kare uvirosa aueparoepa. Oa iava rera vutuoaro-ia evao parikou tovoiva vao Jisas oa kaepareva. Oa iava vava rera sirova uturoepa.
27 ‡‡ Ovusa riro irara rera sirova utupaaepa. Riro riako tapo airoa rerapa gau eraro-ia gaupaoro utupaaepa rerapa siraopaoro. 28 Oa iava Jisas vairore oiso purasa ora poreroepa, *“Avairo Jerusalem iava. Opeita gaupata ragaipa. Easi vearopai ra ora visiipa gaupata ora voearopa visii ovii iraraaro tapo.”* 29 Uvuta! Vo utupavira uva ovuutavu urioperea uva oiso puraaverea, Vairo riako, ora vairo kavau asa riako, ora vairo airoa viapau kakae vure roro piepaiva, airoa rutu roruive, uvare viapau ovii irara vai epao siraoa vo vavataaro oupasa. 30 ‡‡† Vo vuutao-ia oa-ia oiso puraaverea pukuiarare, Igei rakuoro *koveta. Ora varaore garepa pukuirovi tapo oiso puraaverea, Igei tavuruoro koveta.”* 31 Aue iava uvare vosa vo vokio-ia oiso ragai piepaivoi osa vo evao oa-ia uuko ovi toupaivoi, oire ari eake vai puraive vaoia erako ova?” [Ro Jisas ira oiso toupare osa eva ova vo eva-ia uuko ovi toupai vearoa. Uva erako ova oa oiso toupaivoi vao erako ova osa voeao vuri irara vova Jerusalem-ia.]
32 ‡‡‡ Oire uva Jisas oiso puraroiva, rerava avaaepa ora aitereivu tapo vaitereo aiterea oisoa vuri pitupituro rutu purapasi. Uvare oiso vovoupaaepa ra vaiterei tapo rera upoive Jisas. 33 Uva va-a vao oa iava uvavu poua viropa va vaisiaro, Kukue Keru Pukui-ia opukuia-a vao oa-ia rera tapaiva evao parikou-ia. Oire uva evaiterei tapo tapaiva voa oiso-ia, Iravu oisova oirapapa varata vao Jisas, ari iravu oisova koike varata. 34 Oire uva Jisas oiso puraroepa, *“Aite! Voeao iava vuriara verari. Oea viapau va-ia taraipaai vao oa puraivoi ragai-ia.”* Uva kuvupara-ia satu visiko purapaiva vara roo piepaoro ora voeapa. 35 Vo ovusa oirara rutu voeava vurapaiva. Ari voeao tuvetuvepa irara Jiu iava oea oiso puraaepa, “Ari oearovu raga oisoa tauvapari. Oire vosa vii oiraopatoa rutu Ropoto Krais Pauto reraaro, oire uva va iava vii raga uvuipau ra ora tauvau.” 36 § Uva voa voea tapo viurupa irara rera tovipaoro putepaiva. Oa iava rera vateiva aue viniga itakopa ovi 37 oiso purapaoro, “Vosa vii

† *23:8 Lu 9:9; Mk 6:14* †† *23:11 Jo 19:2-3* ‡ *23:12 Ap 4:27* ‡† *23:18 Ap 3:13-14*

‡‡ *23:27 Lu 8:52* ‡‡† *23:30 Ais 2:19* ‡‡‡ *23:32 Ais 53:12* § *23:36 Sam 69:21*

Juda kingaro rutu, oire ra ora vii raga ora tauvau."
38 Oire uva oavu rigatoa rera kukuearovi-ia toupaiva.
Oa oiso purapaepa, JISAS KING OAIVE JIU.
39 Uva vaitereo aiterea tapo rera kotoiva aiterea iava
iravu rerare oiso puraroepa rera tovipaoro Jisas, "E vii-
a Krais, raa? Oire vii raga ora tauvapaoro vigei rutu
tapo tauvari." 40 Ovusa iravu vaiterei iava rera uvuoro
kasipuoro oiso puraroepa, "Easi vii tapo evo siitoka
ourivoi, oiso osa reraei. E viapau Pautoa-pa uriripauei,
raa? 41 Vegei tapo torevokovira vo siitoka ouvevoi oa
torevokopai vegei vo pitupituroarova. Ari ro-ia ira via-
pau vuria vai purareva." 42 Oa iava oiso puraroepa,
"Jisas. Vosa turarouvere, uva evo vuuta-ia ragaivire ru-
goouvere." 43 Uva Jisas oiso rerare puraroepa,
*"Oiraopavira rutu vii tavipaavoi oiso, Vo vokio-ia ragai
tapo tourivoi vo Peradais-ia vo roru oupa tapi."*

Jisas Kopiiroepa

(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

44 Oire uva ravireo vuuta uvuiaro rutu-ia kopiiroepa.
Oa iava ravireo utoroiva, rasitoa rutu-ia rupaepa vo ru-
tu tugurasa vo peva vuuta-ia (3 klok) ovaiaro. 45 † Vo
osa va vao varoua oua oisoa Rovopa Kepa-ia Tempel
kotovira toupaive vo rataoa-ia touua Pauto vo top-
isiaro iava, oa ariarava oua vuritavira rutu kari piropa,
oiso ra oirara rutu Pauto ruvara iare tutuu pieive.
46 †† Uva Jisas rirovira rutu oiveoro keeraoro oiso pu-
raroepa, *"Aite! Ragai vii vavaearo-ia urauratoa oaa
tovoavoi."* Uva oisi-a oiso osa pura ovoioro vovouisi
vikireva kopii ovoioro.
47 Oire uva va-a vao oa kekereva ro viurupa irara re-
itoaaro. Oa iava Pauto vaisiaro kae piereva rera-ia vuu-
rapa vaisi puraoro. Oiso puraroepa, "Oiraopatoa rutu
ro-ia, torevokoto Jisas."
48 Osa-a eisi osa voea rutu oirara voeao oea urioaepa
siituesa oea vara rutu varao kekeiva oara karekeepa.
Oa iava ora voea iava kopukopuara tapatapapaoro
kareaepa sirao iraopaoro.
49 ‡ Vo osa rera Jisas vate iraraaro tauaivi toko pievira
torepaaepa, voeao oea Galili rutu iava utuaepa rera
sirova. Airorovu tapo riakora airoa vara rutu varao si-
itueiva.

Jisas Iava Varaua Tovoiva Aveke Rikui-ia

(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

50 ‡† Oire uva iravu oirato voa toreparoepa. Rera
vaisiaro, Josep eera Juda vo uruiaro iava vao oa oisoa
vaisipaive oiso, Arimatia uvava rera-a vearoto torevoko
vovouto eera. Reipa irara iava rera-a Kaunsel irara
voea vo Jiu. Ari ita, ira ro viapau oiso voeao Kaunsel
irara vo vovouaro sirova utuparo vao Jisas kopii piepa
vovou. Ari oisoa Pauto vo Saraarore rugooparo vare
tuepaoro. 52 Ira-a ro ira Pailat iare avaroepa Jisas kopii
aresa rera ruvara-ia. 53 Oire uva va-a vao oa iava vo
kopii rere piereva rera tavurusa popotepaua-ia varoua.
Oa iava rera tovoreva oavu-ia tova urui. Uva voa-a vo
uva rikui tekaiva ravaavira aveke-ia rirova voari tuariri
uva oirara-ia viapau oisoa irai tovapaive. 54 Oire uva vo
voki-a vao orekerovu ravaapa voki aue iare Sabat voki
oa-ia Josep vao purareva. Oa iava Sabat vokipa tutuu
pieva oiso ra karekepe.
55 Oa iava vairo riakora Jisas sirova utuaepa Galili ru-
tu iava, airoa Josep sirova ita utuaepa voare vo tova si-
ituesa oiso, Apeisi avu ragavira rera tovaparevoi? Oire
uva va-a eva oa tapo kekeiva. 56 ⌗ Uva rera siitueivoiva,
vorevira kareaepa ora vairo vo uruiaro iare. Oa iava
voa korovo oviro ravaasa kareaepa varao vearopa
geesi oviro. Oire uva Sabat voki-ia reareaaepa oiso osa
oisoa purapape Reo Taisi.

Jisas Toreroepa Vorevira Tootoopaoro

(Matyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

24 ⌗† Oire uva rovo voki rutu-a vao wik vituaro iava,
ovokia-ia avaaepa tova iare vo ovirova varao riro
geesi oviro aue korovo oara ravaa rovoiva. 2 Uva
avekere vura ragaiva iria pekaiva vo tova riaaro iare.
Oa iava viapau vo tova-ia toupaeva. 3 Uva va-a eva oa
iava voa koataaepa. Oire uva voa viapau rera iava va-
raua kekeiva Turaro Jisas. 4 ⌗⌗ Oa iava rirovira rugoru-
goo iraopaoro vavagisipaaepa rutu. Uva voa aitereivu
oiratoarei kekeiva, ovusa voavi ruvara-ia torepasiepa.
Aiterea iava kuvupara rutu sisikorepaiva. 5 Oa iava
rirovira rutu uririaepa vo riako vairo. Oire uva takua vi-
ropa rasiua arore. Vo ovusa vaiterei oiso vairore
purasiepa, "Eake-a vao oare rore taraapatai ro
tootooto vova kopii irara voaro? 6 Viapau oiso vo tou-
parevoi. Ira vorevira toreroe. Ari ita, vo reore rugoo
iraota oa vaterevora visiipa vo osa Galili-ia touparevo-
ra. 7 Vo uva oiso puraroepa, *Ragai vatepaivoi rara vuri
irara keripa irara vavaearo iare. Ra ragai tapaive evao
parikou-ia rara. Oire uva vo pevapa voki-ia toreravere
vorevira.*"
8 § Oiso osa iava vo reore rugooaepa Jisas oa pu-
rarevora. 9 Oire uva tova tavukiaro kavuoro vorevira
kareaepa katai tau katai (11) disaipel tavisa ora
oearovu rutu. 10 §† Oiso Maria o Makdala iava, ari aue
Joana, ari Maria Jems aakoaro airoa rutu toupaiva. Ora
airorovu airoa tapo toupaiva, ovusa vo reo iava vao
voea aposel irara tavipaiva. 11 Ari voeao aposel irara
keapaaepa oiso, Kiuvu reo raga-a oa tavipaivoi. Oa ia-
va viapau oiso vo riako vo reoaro oirao piepaiva. 12 Vo
osa Pita ikauvira avaroepa vo tova iare. Oa iava takuro
viropa uva voa kokepareva. Uva varoara raga kekereva
osa voa toupaiva. Oa iava vorevira voreroepa kepa
iare. Osa iava rirovira rutu rugorugoo iraoparoepa
tavetavepaoro va-ia vao oa karekeepa.

Aitereivu Jisas Tapo Vokapasiva Vo Raivao-ia Vo Emeas

(Mak 16:12-13)

13 Oire uva vo voki raga-a vao oa-ia aitereivu voea ia-
va vokapasiva gare uruivi iare. Va vaisiaro aue-ia,
Emeas. Aue iava Jerusalem-ia oisoa vo raiva-ia ava-

† *23:45 Eks 26:31-35; Hi 9:8* †† *23:46 Sam 31:5* ‡ *23:49 Sam 38:11; Lu 8:2-3* ‡† *23:50-51 Lu 2:25*

‡‡ *23:56 Mk 16:1; Eks 12:16, 20:10* ‡‡† *24:1 Lu 23:56* ‡‡‡ *24:4 Ap 1:10* § *24:8 Jo 2:22* §† *24:10 Lu 8:1-3*

paave voare Emeas. Uva aue-ia oisoa uvuipape voare
katai tau katai vuuta rutu (11 kilomita). 14 Oa iava voa
vokapaoro avapasiepa varao rutu-ia ora reopaoro oara
karekeepa. 15 Oire uva voa ora reopaoro vokapasiva.
Uva rera Jisas vaiterei ruvara-ia ora karekeroepa. Oa
iava vaiterei tapo vokapaoro avaparoepa. 16 † Ari
vaiterei iava osireiara aauepa. Oa iava viapau oiso rera
eveipasiva oiso, Jisas ro-ia.
17 Oire uva oiso vaitereire puraroepa vaiterei akeoro,
"Eake-a vao oa-ia ora reopaoro avapasiei?" Uva oisi-a
oiso osa puraroiva, ruusiva siraooro rutu. 18 Oa iava
iravu rera vaisiaro, Kliopas rera aatooro oiso pu-
raroepa, "Riro irara rutu ouruirovu iava vo-ia
Jerusalem-ia toupaivoi. Ari vii vai pasi kataito, viigoa vi-
apau pasi taraipauei vao-ia oa karekeerao oiso
Jerusalem-ia vo vuutao raga-ia, raa?" 19 †† Uva vaiterei
akereva Jisas oiso, *"Eake-a?"*
Oa iava oiso purasiepa, "Auoro! Vao-ia oa karekeei
ro-ia Jisas vova Nasaret eera profetato. Ira oisoa riro
gorupa kovoro purapareve, ora riro gorupa reoro tapo
vo Pauto osireiaro-ia ora vo tapo oirara rutu osireiaro-
ia. 20 Aue tapo uvare voeao reipa irara pris irara ora
voeao tuvetuvepa irara vigei voeaaro rera tovoivorao
voeao gavman irara vavaearo-ia. Oa iava voea gavman
irara reo goru puraivorao rera uposa. Uva rera
tapaivorao evao parikou-ia. 21 Ari ita, voari tuariri uva
oisoa igei rera oirao piepaio, Eera ira voea oirara
karureverea Isrel-pa irara vova tuukea-ia. Iu. Ora ore-
ovu tapo vao iava rera vo kopiiaro isivaaro iava vo
vokio-ia vo pevapa voki vo vokio. 22 Ari ita, airovua
vairo igei iava airoa igei sita pieivoi rutu. Uvare
vokipaua rutu vokiae voarire tova-ia. 23 Oa iava voa via-
pau rera iava Jisas varaua kekeivo. Osa iava vorevira
voreae igei tavisa. Ari ita, uva voa oearovu enselpa
irara tapo kekeivo oea oiso puraae, Ira tootoovira tou-
parevoi. 24 Oa iava oearovu igei iava voare tova-ia
tavariivo. Uva oisi raga ita va kekeivo oiso osa vo riako
taviae. Vo uvare voa viapau rera kekeivo."
25 Oire uva Jisas vaitereire oiso puraroepa, *"Ari ita, vi-
apau oiso visii-a rugorugooa vaiei. Uvare visii iava
sopaura vavagisi iraopapeira. Oa iava viapau vo reoro
oirao piepataveira profet irara oara iava oisoa
tavipaave voari tuariri.*26 ‡ E apeisi-a? Esa pasi viapau
taraipataveira oiso, Vo raga osa Krais siitoka ou rovo
iraoreve, oire ra utupavira rera vaaro keraria ora gorua
oureve?" 27 Uva vova varao rovoepa Moses vo reoaro-ia
vo pou virosa voea rutu profet irara. Oa iava vaitereipa
siposiporeva oiso vo reo rutu varao oara Tugoropa
Vuku-ia oisoa toupaive, vo reoro iava rovopaoro ore-
oroa rigatoiva Moses ora profet irara. Oara rutu oisoa
rera raga iava tavitavipape.
28 Oire uva vo urui iare tutuuiva vao oa iare ava-
pasiepa. Oa iava Jisas oiso rovoroepa ra vo urui-ia
vaiterei veraoro putereve rera raga avaoro. 29 Vo osa
rera voresivoiva, oiso purasiepa, "Vo tou rovori vegei
tapo. Uvare ravireo rokorevoi. Uva rupasa auepai."
Oire uva vaiterei tapo tousa koataroepa. 30 Oa isivaaro
iava aiosa auepaaepa. Uva vaiterei tapo pauroepa rera
Jisas. Uva bret oureva va-ia vearo vaisi purasa Pautoa-
ia. Oa iava vaitereipa va puteputereva vaiterei vate-
vatesa vara. 31 Uva oisi-a oiso osa va purarevoiva,
vaiterei iava osireiara karu piropa roroiooro. Oa iava
vearovira rutu rera-ia taraisiepa rera eveioro. Uva va
isivaaro iava vaiterei arova opesikoroepa avaoro.
32 Oire uva ora reopasiepa vaiterei raga oiso, "Ari ita,
vo osa vokapavevo raivaaro, ovusa vegei tavitavipare-
vo aue iava Tugoropa Vuku vituaro iava. Uva oiraopavi-
ra ita, vegei iava vovouisirei roruoro rirovira rutu ko-
vatae rera vo reoaro sovooro."
33 Oire uva vo voki raga-ia Jerusalem iare vore kare-
siepa katai tau katai (11) disaipel iare pou virosa ora
oearovu. Uva ora guruaepa voea rutu 34 ‡† oiso pura-
oro, "Oiraopavira rutu Turaro Jisas vorevira toreroi Sai-
mon ira kekerevo." 35 Oa iava voeapa siposiposiva
varao iava oara vaiterei iare karekeepa raivaaro. Uva
oiso purasiepa voeare, "Easi eera vegeipa bret pute-
puterevo. Oa iava rera-ia taraiveie rera eveioro."

Jisas Ora Karekeroepa Rera Voeaaro Iare Disaipel

(Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)

36 Oire uva oisi-a oiso osa ora reopaoro toupaiva,
ovusa Jisas voea vuutaaro-ia ora tore pieoro ora
karekeroepa voea iare. 37 Uva rirovira rutu ora
sitaaepa. Oa iava uriripaaepa rutu oiso keapaoro,
Iravu uraurato tugarato ira voea iare pouro viroi. Oa
iava rera kekeivoi. 38 Uva voeare oiso puraroepa,
*"Eakepa vurivira rutu ora sitatai? Ari eakere visii iava
sopaura ragai-ia vakuvaku asapai?*39 ‡‡ Ragai vavaearo
keketa ora ragai kokotoaro viupara kekesa. Easi ragai
raga-a vao, ragoa toupaavoi. Oire ragai-ia pituta ora
visii varaaro iava vavaeara, uvare tugaratoa-ia viapau
keruara vai toupaiveira oiso osa varao oara ragai-ia
toupaivoi oara kekepatavoi ragai-ia." 40 Oire uva oisi-a
oiso osa puraroepa ora rera iava vavaearei karekeoro
ora kokotoarei voeapa. 41 Oa iava rirovira rutu roru
iraopaiva. Ari touvira viapau rera oirao piepaiva rutu.
Uva rirovira rutu rugorugoo iraopaaepa. Osa iava voea
akereva oiso, *"Esa aioara vaiei voraro?"* 42 Oa iava rera-
pa ataria vateiva oa oriiva. 43 ‡‡† Uva va ouoro va aiore-
va ovusa rera siituepaiva rugorugoo iraopaoro.
44 Oire uva voeare oiso puraroepa, *"Voari tuariri uva
visii tapo toupaavora, uva visii taviavora vo reoro rutu
iava varao ragai iava vo Reo Taisi-ia vao Moses vaaro,
ora varao rutu oara rigatoiva profet irara vao-ia Vukua
voea vaaro, ora vo Sam. Uva vo reoro rutu-a varao
oara oiraoei."* 45 Uva va-a vao oa-ia voea vovouaro ro-
roio piereva. Oa iava Pauto vo reoroaro-ia taraiaepa
rutu. 46 ‡‡‡ Osa iava voeare oiso puraroepa, *"Tugoropa
Vuku oiso purapapeira, Krais tavaka vo vavataaro kae
rovo iraoreve. Oa iava vo pevapa voki-ia vorevira
torerovere taru tova tapi iava.*47 Oa iava rera vo
kovoaro iava siposipo iraopaivere vo oirara rutupa vo-

† *24:16 Jo 21:4* †† *24:19 Lu 7:16, 13:33* ‡ *24:26 Hi 2:10; 1 Pi 1:11*

‡† *24:34 1 Ko 15:5* ‡‡ *24:39 Jo 20:27* ‡‡† *24:43 Ap 10:41* ‡‡‡ *24:46 Ais 50:6; Hos 6:2*

raro rutu okovoa-ia raiva purareva Pautoa iare. Ra va
iava voea iava sopaura oaive vorevira pore piro vova
vuri vovouro oaive. Oire ra Pauto voea iava vuriara
oaive verareve. Uva vova Jerusalem-ia vo siposipo vao
rovo iraopatavoi rara. 48 † Uva uvui iraopatai ra vara ia-
va varao siposipota oara keketavo rutu. 49 †† Oire uvu-
ta! Va-a vao-ia oa iava Aite taviroepa voari tuariri, ira-a
ro ira visiipa vatepaavoi Tugoropato Uraurato. Uva
rera sipoavere visiipa vo osa vo urui-ia Jerusalem urui-
ia tou rovota. Oa-ia visii iare va vao rera vo goruaro vu-
vuiua iava varapere visii-ia okovorovu purapasa
oearovupa oirara vao Pauto vo kovoaro.”

Pauto Jisas Kae Piereva Vuvuiua Iare

(Matyu 16:19-20; Aposel 1:9-12)

50 ‡ Oire uva voava vo voea tuvetuvereva aue-ia ru-
ture Betani-ia. Oa iava vavaea kae piereva voea vate-
oro viraakrovopaivoivaoa vao Pauto vo goruaro iava.
51 ‡‡ Oire uva voa-a vo uva voea viraakopareva touvira,
ovusa Pauto rera kae piereva vuvuiua iare. 52 Uva voa
raga rera-ia Jisas vuurapa vaisi pura, Jerusalem iare
voreaepa. Oa iava rirovira rutu rorupaiva rutu. 53 ‡‡ Oa
iava vao oisoa vokiara rutu-ia Rovopa Kepa-ia Tempel
toupaive. Uva Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaoro roru-
paive rera-ia.

† *24:48 Ap 1:8* †† *24:49 Jo 14:16; Ap 1:4*

‡ *24:50 Ap 1:12* ‡† *24:51 2 Kin 2:11* ‡‡ *24:53 Ap 2:46*

JON

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Iravu-a ro Jon katai tau erao disaipel iava rera, ira oisoa kaviko iraopareve rutu Jisas. Vaitereo ora Pita aiterea oearovupa disaipelpa irara oisoa irapasi. Uva Jisas vo araoreire keeraroepa ora Jems vo osa sara kovo purapasiva atari oupaoro ora aitetoa tapo Sebedi (Mk 1:19-20). Oa iava aiteto kavuoro utusiepa ora kovopa iraraaro Jisas sirova utuoro.
Oire uva vo rera vaaro-ia rigatoa Jisas iava poeravira rutu tavitaviroepa oiso, Rera raga Pauto ira oiravira karekeroepa vo rasio-ia toupasa oiso rutu osa vigei oirara. Uva viapau riroara vai siposipoara vai rigatoreva Jisas vo kovoaro iava, viapau. Ari Jisas vo siposiporoaro iava ora rera vo kovoaro vituaro iava rigatoreva Jon, oiso ra oirara uvuipaai ra roroiovira taraiave oiso, Jisas-a ro Krais, Pauto Oviitoaaro rutu. Ira iavirava uvuipaviei ra Tootoo Ovoi oupe vo rera vaisiaro-ia ora rera vo goruaro-ia.
Uva Pentikos Voki isivaaro-ia Jon toupareva Pita tapo vo Jerusalem-ia (Ap 3:1, 4:23). Oire vaitereo aiterea Kristen irara tauvasiva voeao oea oisoa Sameria-ia toupaive (Ap 8:14-25).
1. Aviavi pie reoro aue iava Pauto vo Reoaro rera raga ita Krais, 1:1-18.
2. Jon Baptais vo tavitaviaro iava, ora vo osa Jisas rera vo kovoaro rovopasa voeao disaipel ropo rovoreva, 1:19-51.
3. Voraro virireva Jisas rera vo kovoaro ravoto kovoro purapaoro, okovoroa iavirava lotupa irapa irara Jiu reoa puraiva Jisas kopii piesa, 2:1-50.
4. Jerusalem-ia toupaoro disaipel irara siposiporeva ora rera iava. Oa iava oeavu rera kotoiva evao parikou-ia, 13:1–19:42.
5. Jisas tova tapi iava vo pevapa voki-ia vorevira toreroepa. Oa iava disaipel irara iare ora karekeroepa, 20:1-29.
6. Vo toupai vao vituaro iava oa iava Jon vo vukuo rigatoreva, 20:30-31.
7. Galili-ia Jisas disaipel tapo toureva, 21:1-25.

Reo-a Vao Oa-ia Tootooa Toupaiveira Oa Oiravira Karekeepa Ro Vaisiaro Jisas Krais

1 † Voari tuariri vo uva vo rasio pura asavira touva Reoa raga touva. Oa-a Reoa oa Pautoa tapo touva. Uva oisi-a eisi osa Pauto toureva, osa-a eisi osa Reoa raga touva. 2 Oa tuariri rutu Pautoa tapo touva. 3 †† Oreoa orekerovu rutu vituaro. Oa iavirava Pauto orekerovu rutu purareva. Ari ita, viapau oiso oai oraivai raga iava karekeepa. Viapau. Ari Reoa raga-a orekerovu rutu vituaro. 4 ‡ Oa-a Reoa Tootooa rutu vituaro. Oa iava va Tootooa oirara rutupa Aviavia. 5 Uva va-a eva Aviavia oa rupapa aviavia vatepaiveira vare roropaoro. Osa iava eisi rupa viapau oiso vo Aviavi papupaiveira.
6 Oire uva iravu oirato urioroepa rera vaisiaro Jon, ro ira arureva Pauto. 7 Ira urioroepa oiraopa reo siposiposa. Va iava vao Aviavia tavitaviroepa voea rutupa, oiso ra va iava vao Aviavia uvuoro oirao pieive. 8 Uva rera-a viapau oiso va eva Aviavia. Viapau. Ari eera urio ragaroepa va iava vao Aviavia tavitavisa.
9 Oaviavia rutu-a eva oiraopa. Oa oirara rutupa aviavia vatepaiveira. Rera-a eera Aviaviaro oirara rutupa ira urioroepa vo rasio iare. 10 Oa raga-a eva Reoa oa urioepa vo rasio-ia tousa. Uva rera-a ro ira iavirava Pauto vo rasio rutu purareva. Uva oirara voea vo rasio-ia oisi iavirava viapau oisoa rera eveipaive. 11 Osa iava vararoepa vo tousa uva purareva rera voaaro. Ari ita, uva viapau oiso voeao rera voeaaro rutu rera ouiva.
12 Vo ovusa oearovu raga voea iava rera eveioro rera ouiva voeao oea oisoa rera-ia oirao piepaive. Oa iava voea vo vovouroaro-ia taraipaoro voea reesireva, ra oiso toupaive rutu, voea-a Pauto ovii iraraaro rutu.
13 Ari voeao oea oiso toupaiveira, Pauto ovii iraraaro viapau oiso eisire voea kavauivora aite irara ora aako riakoro oaive. Ora viapau oiso varaua raga vo ruipaaro-ia. Ora viapau oiso vo oiratoa raga vo ruipaaro-a. Viapau. Ari Pautoa raga ora rera vo ruipaaro-ia voea kareke piepareveira oiso rutu, ra oiso toupaive, Rera ovii iraraaro rutu.
14 ‡† Oa raga-a vao-ia Reoa oa oiravira ora poreepa. Osa iava igei vuutaaro-ia toureva. Oa iava igei rera

† *1:1 Kl 1:17; 1 Jo 1:1* †† *1:3 Hi 1:2* ‡ *1:4 Sam 36:9*

‡† *1:14 Jen 3:15; Re 19:13*

vaaro keraria kekeiova. Vao keraria-a rera vaaro ro-ia Kataitoa raga Oviito Aite ira arureva oa iava urioroepa. Ira-ia vereopa vovou toupaiveira ora aue oiraopa pitupitu. Oara rutu iava agasiroepa. 15 Uva Jon Baptais rera iava tavioro oiso puraroepa, “Eera oirato tuariri rutu ira iava visii taviavora oiso-ia, Ro ira ragai sirova uturovere ira ragaipa reiparoveira. Eake iava? Uvare tuariri rutu toureva ovusa ragai kavau asavira touava.”
16 Ari ita, vigei rutu ovatevatearovu rutu vorevoreripavira sirao vatero oisoa oupape rera ruvara-ia. Varao oara rutu iava agasiroepa. 17 † Eake iava? Uvare Pauto vigeipa Reo Taisi vatereva Moses vavaearo-ia. Ari va vao riroa rutu vereopa vovou ora oiraopa pitupitu oara rutu Jisas Krais iavirava karekeepa. 18 Viapau oiso irai gare visivi Pauto kekereva. Viapau rutu. Ari rera raga ro-ia Pauto Oviitoaaro ira Aiteto ruvara-ia oisoa toupareve. Oire uva va-a eva oa iava Aitetoa rutu iava oisoa vigei soporepareve.

Jon Baptais Tavitaviroepa

(Matyu 3:1-12; Mak 1:7-8; Luk 3:15-17)

19 Oire uva Jiu iava voea reipa irara oearovu tauo purapa irara pris irara aruiva ora oearovu tapo Livai-pa irara voeao oea oisoa Tugoropa Kepa tokipaive. Oea Jerusalem iava urioaepa Jon akesa oiso, “Vii-a irouto?” 20 Uva Jon roroio pievira rutu voeapa siposiporeva. Uva oisi siposipopaoro viapau oiso voeapa oreoi vairupaoro oai vataupareva. Ari oisi raga siposipopareva oiso purapaoro, “Viapau oiso Krais-a ragai ro ira roporeva Pauto, oiso ra Jiu-pa irara tuvetuvereve.” 21 †† Oa iava rera akeiva “Ari apeisi-a. Vii-a profetato Ilaija, eke?” Oa iava oiso puraroepa, “Viapau.” Uva oiso ita puraaepa, “Asi rera vai-a vii ro profetato viigoare tuepaioveira. Ro ira iava tuariri reo purareva Moses?” Uva voea vo reoaro pukooro oiso puraroepa, “Viapau.” 22 Osa iava rerare oiso puraaepa, “Ari irouto-a vii? Igei oiso ruipapaiei ra voeao oreoiaro pukoio oea igei aruivoiva, urioie. Apeisi-a oiso osa purapauei ora vii ragare?” 23 ‡ Oa iava Jon oiso puraroepa profetato Aisaia vo reoroaro sirova utuoro, “Ragai-a iravu gisipoaro. Ragoa vo toupaoro raaka tapi oiso keeraparai, Turaro vo raivaaro torevokota.”
24 Uva Farisi oearovu aruiva ora voea raga iava. Oa iava avaaepa rera iare. 25 Uva rerare oiso puraaepa, “Ari viapau vii-a Krais, eke viapau vii-a Ilaija, ora viapau vii-a profetato. Vosa viapau Krais vii, uva apeisi ragavira vii reesirevora oa iava oirara rutu baptaisparivoi?” 26 ‡† Oa iava Jon voeare oiso puraroepa, “Ari ita, voea baptaispaaveira uukoa raga-ia. Vo ovusa visii vuutaaro-ia iravu toupareveira ira viapau eveipataveira. 27 Ro ira ragai sirova utuparoi. Uva viapau oiso vearoto-a ragai, ra rera vaaro iava tasipa tuukea karua.” 28 Vo reoro rutu purareva Betani urui-ia ovaratavu iava uuko ovi iviropavira vo ovio Jodan vo uva Jon oirara baptaispareva.

Jisas Ira-a Sipsip Kakae Pauto Vaaro

29 ‡‡ Uva vokipaua Jon Jisas tuereva osa vokapaoro urioparoepa rera iare. Oa iava Jon oiso puraroepa, “Va kekepata eva tauo puraso kakae Sipsip Kakae Pauto vaaro. Oa vuriara veravere oirara rutu iava vo rasio-ia. 30 Eera ira iava tuariri taviraepa oiso puraoro, Iravu oirato ragai sirova uturovere ira ragaipa reiparoi rutu. Eake iava? Uvare tuariri rutu toureva vo osa kavau asavira ragai touava. 31 Ari ita, viapau vearovira rera-ia tarai rovoraepa. Oa iava urioraepa oirara rutu baptaisisa uukoa raga-ia ro oirato kareke pieoro voeaopa Israel-pa irara.”
32 ‡‡† Oire Jon oiraopa reo vatepaoro oiso puraroepa, “Uraurato tueavora ovusa vuvuiua iava vararoera oiso rutu osa kurue rera kukuearo ariaraaro toupasa. 33 ‡‡ Ari ita, viapau rera-ia tarai rovoraepa vo ovusa ro ira ragai arureva oirara rutu baptaisisa uuko raga-ia. Ira ragai tavirevora oiso puraoro, Uraurato kekerivere. Ira vararovere iravu kukuearo ariaraaro iare oirato. Eera ira oirara baptaispareverea rara aue-ia Tugoropato Uraurato. Oa iava aue-ia vukupaaverea Uraurato vo goruaro. 34 Uva ragai raga rera kekeava. Oa iava rera iava tavitaviparai oiso purapaoro, Oiraopavira rutu, uvare Pauto Oviitoaaro-a rera ro-ia.” Oiraopavira rutu Jon osa oiso puraroepa.

Jisas Disaipel Resura Oureva

35 Oire uva ovokivu vokipakouaro-ia Jon aitereivu tapo disaipeltoarei rera vaitereiaro toreroepa. 36 Uva voa-a vo uvava Jisas tuereva ovusa vokapaoro urioparoepa. Oa iava Jon oiso puraroepa, “Eva Sipsip Kakae Pauto Oviiaro.” 37 Uva disaipeltoarei rera uvusiva ovusa oisi puraroepa oiso. Oa iava Jisas sirova utusa avasiepa. 38 Uva Jisas vaiterei akesa ora poreroepa ovusa rera sirova utupasiepa. Oa iava oiso puraroepa vaitereire, *“Eakere taraapasivoi?”* Oa iava rerare oiso purasiepa, “Rabai, ovu-ia touparivoi? Aa vo kepao-ia?” [Ovaisi-a vao, Rabai porearo oiso toupai, Tisato.] 39 Uva vaitereire oiso puraroepa, *“Uriosi kekesa.”* Oa iava avasiepa vo kepa kekesa voa oa-ia toupareva. Uva voa voeare vokiepa, vo uvare vo resura vuuta rutu-a vao oa-ia rera iare pousi viropa voa.
40 § Andru, Saimon Pita araokotoaaro eera iravu vaiterei iava vaitereo aiterea Jon vo reoaro uvusivoiva, avaroepa Jisas sirova utusa. 41 §† Uva Andru araokotoare taraa rovosa avaroepa aue Saimon. Oa iava rera tavireva oiso, “Igei Mesaia kekeiovoi.” [Ovaisia porearo-a vao oiso, Krais.] 42 §†† Oa iava Andru rera tapo avaroepa Jisas iare. Uva voa Jisas rera kekeoro oiso puraroepa, *“Vii-a vao Saimon Jon oviitoaaro. Viigoa vaisiaro perea utupavira oiso, Sifas.”* [Ovaisia porearo-a vao oiso, Pita eera Aveke.]

† *1:17 Ro 3:24* †† *1:21 Diu 18:15* ‡ *1:23 Ais 40:3* ‡† *1:26 Ap 1:5*

‡‡ *1:29 Ais 53:7* ‡‡† *1:32 Mt 3:16; Mk 1:10; Lu 3:22* ‡‡‡ *1:33 Ap 1:5* § *1:40 Mt 4:18-22* §† *1:41 Dan 9:25* §†† *1:42 Mt 16:18*

Jisas Filip Vaio Roporeva Ora Nataniel

43 † Oire uva Jisas Galili iare vokioro Filip kekeoro rera
tavireva oiso, *“Ragai sirova utuu.”* 44 [Uva rera-a Filip
aue iava Betsaida-ia, Andru vo uruiaro rutu vaiterei ora
Pita.] 45 †† Uva Filip Nataniel kekesa avaroepa. Oa iava
rera tavireva oiso “Ro ira iava tuariri Moses reoa riga-
toreva Reo Taisi-ia. Ora aue tapo profet irara oea rera
iava va rigatoiva, eera ira kekeiovorao ro Jisas Nasaret
iava Josep oviitoaaro.” 46 Uva oisi-a eisi osa iava
Nataniel rerare oiso puraroepa, “Esa pasi oavu avu vai
vearoa vai uvuipai avu ra Nasaret-ia karekepe, raa?”
Uva va-a vao oa iava Filip rerare oiso puraroepa. “Urio
ragau kekesa.”
47 ‡ Oire uva Jisas Nataniel siituepareva ovusa uri-
oparoepa rera iare. Oa iava rerare oiso puraroepa,
*“Keketa ro-ia Isrel-patoa rutu. Ira-ia viapau kuuvua vai
toupaivoi.”* 48 Oa iava Nataniel rera akeoro oiso pu-
raroepa, “E apeisi iava ragai-ia maraiuera?” Uva Jisas
oiso puraroepa, *“Ari ita, vo osa Filip viire keera asavira
tourevora ovusa fik ova vituaro-ia touparivora, ovokia-
a eva oa-ia vii keke rovoavora.”* 49 Oa iava Nataniel oiso
puraroepa, “Tisato, vii-a Pauto Oviitoaaro. Vii Isrel-pa
irara reraaro rutu Kingto.” 50 Uva Jisas rerare oiso pu-
raroepa, *“Vii tavipaavoi vao iava osa vii keke rovoavora
fik ova vituaro-ia. Uva va vai-ia pasi oiraopau vao, raa?
Uva utupavira oaravu kekepariverea oara vao-ia
putepaiverea rara.”* 51 Uva Jisas rera ita vorerivira
tavireva oiso puraoro, *“Oiraopavira rutu eisi osa visii
tavipaavoi oiso, Vo utupavira vuvuiua keketaverea
ovusa karu piro, ra purapurapa irara ensel keketa voa
Pauto voeaaro ovusa voare ipapaave ora voava vara-
paave Oirato Oviitoaaro iare ragai.”*

Iravu Oirato Ira Riako Ouroepa Kena-ia

2 ‡† Vo pevapa voki-ia iravu oirato riakova oureva
Kena-ia oiso Galili taere sovara-ia. Uva Jisas
aakoaro voa kavatao kepa-ia toupaeva. 2 Uva Jisas-re
tapo keeraaepa ora igei rera voeaaro disaipel va vao
ora oupa pitupitu kekesa. 3 Uva wain ovi opesieiva,
aakova Jisas tavieva oiso, “Voeao viapau wain ovi
vaiei.” 4 Oa iava Jisas oiso oirare puraroepa, *“Riakova,
ragai auearo. Viapau oiso vii auearo-a. Uvare ragai vo
vuutaaro tugura asavira toupaivoi [ovuuta-ia ragai
vaisiaro roroiovira kareke pieavere].”* 5 Oa iava aakova
kovopa irara tavioro oiso puraopa, “Vosa eake reo pu-
rapareve visiire, uvuipatai ra oisi va sirova ututa.”
6 Oire uva voa toupaiva aue katai vatara (6) pitokaara
avekeara oara-ia Tugoropa Sisu oisoa purapaive vo
vavaeara oaive-ia aue Jiu. Oara oisoa uvuipape vo osa
vara uukopaoro vara agasi piepaive oiso uvuivira erao
tau (20) galen ora vo peva tau (30) galen aue uuko vo
kataiva-ia pitokava. 7 Oa iava varare Jisas voea tavireva
oiso, *“Uukoara vai kuvuta vo pitokaara rutu-ia.”* Uva
vara agasi pieiva rutu. 8 Jisas voea tavireva oiso, *“Oarai
kokota. Ra ro vatesa avata ira aioa-ia tokipa.”* Oa iava
varava avaaepa. 9 Oire uva rera ro ira vo aio-ia
tokiparoepa vo ovi togovireva, ovusa wainvira ora
poreepa. Uva viapau taraiparoepa oiso, Ovu-ia vo ovi
ouivo. Vo osa voea raga kovopa irara taraipaaepa
voeao oea vara-ia uuko kuvupaaepa. Oa iava rera ro
aioa-i tokipato rerare ro riako oupato keeraroepa
10 oiso puraoro, “Oirara rutu vearopa oviro wain oviro
roo pie rovopaiveira. Oire ra rirovira ukaioave, ra va isi-
vaaro iava taru wain turi-ia akukuara raga ukaio ra-
gaave. Uva viapau oisi eisi pieri. Uvare vo vuuta-a vao
oa-ia vearopara wain oviro roo pieparivoi oirara rutupa
vo oviro oara rukurivo.”
11 ⌗ Oire uva vao rovopa rutu ravotoa Jisas oa purare-
va oiso Kena urui-ia Galili taere sovara-ia. Oa-ia rera
vaaro keraria vo goruaro kareke piereva voeapa. Oa ia-
va voeao disaipelpa irara rera voeaaro rera oirao piei-
va rutu.
12 Uva va vao isivaaro iava Jisas Kapaneam iare tavet-
ereva aakova tapo, ora araoko irara, ora igei disaipel
irara. Uva voa ovokirovu-ia vo urui-ia touiova.

Jisas Voripa Irara Sigureva Tugoropa Kepa Iava Aue Tempel

(Matyu 21:12-13; Mak 11:15-19; Luk 19:45-46)

13 ⌗† Vo Tagausapa Vurei Pasova Vureipa Jiu vaaro tu-
tuu pieepa oiso ra karekepe, ovusa Jisas Jerusalem iare
iparoepa. 14 Uva voa Rovopa Kepa Tugoropa Kepa
Tempel sovara-ia oirara rutu kekereva, ovusa
orekerovu-ia voriara ora tuutuupaaepa aue-ia tapo
sara kovoro purapaoro bulmakau kare, ora aue sipsip,
ora kurue kare, vo kareo okarea-ia oisoa tauo pura-
paive. Uva voa voea kekereva ovusa paupaaepa oisi
eisi vara-ia ora piepaoro. 15 Uva kopirovu kekereva
Jisas. Oa iava rera-ia aue purareva ragi vuruko. Osa ia-
va va-ia voea oirara tarioreva voava vo Tempel-ia vo
kareva aue sipsip ora bulmakau. Uva voea varaaro
petopetoreva moniara voeao oea moni tavariopaaepa
varao tapo tebolara voea varaaro. 16 ⌗⌗ Uva va-a vao oa
iava voeare oiso puraroepa voeao oea sara kovoro pu-
rapaiva kurue kare-ia, *“Vo kareva kosita viro. Opeita
Aite oaa vo kepaaro oiso piepata, Vori oupa kepa.”*
17 Uva igei disaipel oreovure rugooiepa oa epao Tu-
goropa Vuku-ia oa oiso purapapeira, ‘Kasivarivira ru-
gorugoo iraoparaveira vii vo kepaarore oiso
vovoupaoro, ra vearovira touve.’
18 Oire uva va vao kekeivoiva, reipa irara Jiu iava oiso
puraaepa, “Eake ravoto rutu-a vao oa-ia igei kareke
pierivoiva, uvuipaiei ra vii-ia taraiio oiso, Viigoa eva vo
reesiva touparivoi oiso piepasa, raa?” 19 § Uva Jisas
voeare oiso puraroepa, *“Tugoropa Kepa vao Tempel
rigapata okepa rara tore pieavere ita vo pevapa voki-
ia.”* 20 Uva va-a vao oa iava voea Jiu oiso puraaepa, “Vo
resura tau katai vatara (46) ivaro-ia vo kepao pauiva.
Uva apeisi-a? Vo pevavi raga-ia voki uvuipauei ra vo
kepao vorevira tore pieri, raa?”

† *1:43 Mt 10:1-6* †† *1:45 Hi 11:1-6* ‡ *1:47 Sam 32:2, 73:1; Ro 9:4, 6* ‡† *2:1 Jo 4:46*

‡‡ *2:11 Jo 1:14* ‡‡† *2:13 Diu 16:1-6* ‡‡‡ *2:16 Lu 2:49* § *2:19 Mk 14:58*

21 † Jisas vo kepaore Tugoropa Kepa Tempel oisi eisi
puraroepa varaua vouao ora rera iava. 22 †† Oire vo tore
vokiaro vo osa Pauto vorevira tova tapi iava rera tore
piereva ovokia-a eva oa-ia igei disaipel rera vo
reoarore rugooiepa vao oa purareva. Oa iava Pauto vo
rigatoaro oirao pieiova ora vo reo vao oa purareva
Jisas.

Jisas Oirara Rutu-ia Tarairoepa

23 Oire uva Jisas Jerusalem-ia toureva va-ia vao Tu-
goropa Voki Pasova Vurei vaaro. Uva riro irara rutu
oravotorovu rutu kekeiva varao oara purapareva voa.
Uva vara-a evara oara iava rera oirao pieiva rutu.
24 Osa Jisas viapau oiso voea vo oirao piearo oirao
piepareva. Viapau. Oa-a eva vituaro iava viapau oiso
voea vavaearo-ia ora tovoroepa. 25 ‡ Eake iava? Uvare
taraiparoepa voea rutu-ia. Viapau oiso vavagisivira
toureva ra irai rera tavireve vo oirara vo pitupituroaro
iava. Viapau. Ari rera taraiparoepa voea vo sopaaro-ia.

Jisas Nikodimas Tapo Ora Reoroepa

3 ‡† Iravu ro oirato toupareva rera vaisiaro, Nikodi-
mas rataratаa vovoutoa rutu Farisi-pato. Uva
iravu-a voea iava reipa irara Jiu voeaaro. 2 Ira uri-
oroepa Jisas iare vokiaro oiso rerare purasa, “Tisato.
Igei taraipaiei oiso, Pauto vii siporevora oiso rutu osa
iravu tisato. Ari vosa viapau Pauto irai-ia toupareve, ra
viapau uvuipa ra vo ravotoro purapareve irai oara pu-
rapariveira.”
3 ‡‡ Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Oiraopavira
rutu oiso osa vii tavipaavoi oiso, Vosa ro ira viapau
airepavira kavauro, ira viapau uvuiparoi ra Pauto vo
Saraaro kekereve ora viapau Pauto vo goruaro sovo-
pareve.”*
4 Oa iava Nikodimas oiso puraroepa, “Apeisi ragavira
irai avukaoro uvuiparoi ra vorevira ita kavauro? E pasi
uvuiparoi ra vorevira aakova kovuaro-ia koataroera
vorevira rera kavaueve ita, raa?”
5 ‡‡† Oire uva Jisas rera vo reoaro pukooro oiso pu-
raroepa, *“Oiraopavira rutu osa vii tavipaavoi oiso, Vosa
viapau uukoa-ia kavau rovoro oirato, ora tapo vosa vi-
apau Tugoropatoa-ia Uraurato ita kavauro, ira viapau
uvuipa ra Pauto vo Saraaro-ia koataro ora viapau Pau-
to vo goruaro sovopareve.*6 Ari ro oirato ira oiravira
kavauro eera oiratoa raga. Ari ro ira Tugoropatoa-ia
Uraurato kavauro, eera oirato ira sopaaro-ia Tu-
goropato Uraurato toupareveira. 7 Opeita rirovira rutu
rugorugoo iraopau vo osa oiso vii tavipaavoi, Vorevira
kavauu airepavira. 8 Kiuvu ora rera raga vo ruipaaro
sirova utuparoveira uvarovu vuvurepaoro avapaoro.
Uva rera vo gurukoaro uvupariveira, ra viapau
taraipau oiso, Ovu iava urioparoi, eke ovu-ia avaparoi.
Ari ita, oirara rutu uvuipaai ra kiuvu vo goruaro keke-
paive. Uva oisi-a eisi osa roroiovira rutu Pauto vo Urau-
raaro ora rera vo goruaro eveiparivere vo osa vorevira
kavaupau, ra airepa rugooro purari.”
9 Oa iava Nikodimas rerare oiso puraroepa, “Uva
apeisi ragavira va vao uvuipai ra karekepe?”
10 Osa iava eisi Jisas rerare oiso puraroepa, *“Ari apeisi
ragavira-a va-ia vao? Uvare vii-a Isrel-pa irara tuvetu-
vepato. Oa iava viapau va-ia vao roroiopauei,
raa?”*11 Oiraopavira rutu oiso osa vii tavi iraopaavoi oiso,
Igei varao-ia reopaiei oara-ia taraipaiei. Ora varao iava
siposipopaiovoi oara kekeiovora. Osa visii vao vo reore
isivapataveira oreoa vao oa iava oiraopavira rutu
siposipopaiovoi. 12 Visii tavipaaveira vara iava varao vo
rasio iava. Uva viapau vara oirao piepataveira. Vosa
visii tavia ita varao iava vuvuiua iava, ra apeisi ragavira
vara oirao piepata ita rara, raa? 13 Viapau oiso irai vu-
vuiua iare iparoepa. Ari Oiratoa raga Oviitoaaro-a ra-
gai ragoa vuvuiua kavuoro vararaepa. Ira raga-a ita ra-
gai Kataito. 14 Tuariri Moses brasva rakoru toorotoa-ia
kae piereva kuvau tapi iria purareva. Eisi raga ita osa
Oirato Oviitoaaro kae pieiverea rara evao *parikou
iare.*15 Ra oisi iavirava oearovu oirara rutu iava ragai
oirao pieive. Ra va iava Tootoo Ovoi ouive.
16 ‡‡‡ *“Oreoa vituaro iava oiso toupai, Pauto ora rera
vaaro sirao vovou rutu oirara rutupa vatepareveira
voeao oea vo rasio-ia toupaiveira. Eva-a oa vituaro iava
ro kataitoa raga Oviito voeapa vatereva, oisore ra
oirara rutu iava oearovu rera oirao pieive. Ra va iava
viapau opesiave. Viapau. Uva uvuipaai ra Opesi Asa
Tootoo ouive.*17 Pauto viapau oiso Oviito siporeva
oirara rovirieipasa voeao vo rasio-ia oiso osa ro reo
rovirieipato aue jas. Viapau. Ari eera siporeva vorevira
voea kae piepaoro voea oupasa ora rera iare. 18 Ro ira
Pauto Oviitoaaro oirao pieparevе ira viapau rovirieia
vai. Ari ro ira viapau rera oirao pieparevе eera ira opesi
ovoiroverea rovirieia-ia. Eake iava? Uvare viapau
Kataitoa raga Oviito Pauto Oviitoaaro oirao pieparevе.
19 Uva va-a vao rovirieia *vituaro oa oiso toupai, Avi-
aviaro oirarapa oa-a vao oa pou pirora vo tuaririvi vo
rasio-ia, ovusa oirara rupapa ruipapaaveira. Eake iava?
Uvare vuri pitupitu-a voea vaaro.*20 § Uva voeao oea
vuri pitupitupa ruipapaaveira oea aviaviava ora up-
opaaveira oiso reasipaoro, Teapi voea vo pitupituroaro
vuriara poeravira karekepape. Eva-a oa iava viapau uri-
opaaveira aviavia iare. 21 §† Ari ro ira oirao pie vovou ru-
tu purapareve ira aviavia iare urioparoveira. Oire ra va
iava oirara vearovira rutu rera vurapaive. Ra oiso pu-
raave rerare, Eera ira ora rera vo kovoaro pura-
pareveira Pauto vo rugooaro-ia.”

Jon Poeravira Rutu Siposiporeva Jisas Iava

22 Oire uva va vao opesieiva, Jisas rera voeaaro tapo
disaipel avaroepa oisore Judia Distrik sovara-ia. Uva
voa igei tapo toupaoro oearovu baptaispareva Jisas
ora rera vaisiaro-ia. 23 Uva aue tapo Jon Baptais voea
rutu tapo baptaispareva vo aue-ia Inon-ia aue ruvara-
ia Selim-ia uva oisoa toupaive riroara uuko oviro. Uva
oirara rutu iava oearovu baptaisa ousa urioaepa voa.

† *2:21 1 Ko 6:19* †† *2:22 Lu 24:6-8* ‡ *2:25 Jo 6:61, 64, 13:11*
‡† *3:1 Jo 7:50* ‡‡ *3:3 Ta 3:5; Je 1:18* ‡‡† *3:5 Ef 5:26*
‡‡‡ *3:16 Ro 5:8* § *3:20 Ef 5:11, 13* §† *3:21 1 Jo 1:6*

24 Vo ovusa Herot Jon tovo asavira toupareva tuukea-ia.
25 Uva va-a vao oa iava oreorovu kosi pieiva Jon
voeaaro disaipel ora iravu Jiupato. Oreoroa-ia ora re-
opaaepa baptaisa vo pitupituaro iava. 26 Oa iava voea
disaipel Jon voeaaro rerare avaaepa. Oa iava oiso Jon
tavipaiva, “Tisato, ro-ia oirato ira vii tapo touparevora
oiso Jodan-ia iviropavira uva rera iava siposipoparivo-
ra, ira-a ro ira oirara rutu iava voea baptaisparevoi ora
rera iava. Oa iava voea rutu rera iare avapaae. Ari
apeisi viapau oeai uriopaai vii iare?” 27 † Uva Jon voea
vo reoaro pukopaoro oiso puraroepa. “Vosa Pauto
iraipa viapau kovoa vai vatereve, ra viapau oiratoa vai
raga uvuiparo oavu avu vai purasa. 28 Ari ita, visii raga
ita vao visiigoa vo reo uvutavora oa puraavora tuaririvi
oiso, Viapau oiso Ropoto Krais-a ragai. Ari Pauto ragai
ira pierevora. Oa iava iraraera rerapa ro Krais ira ragai
sirova uturovere. 29 †† Oire vosa irai riakova vai oureve,
ra rerapa oirape ro ira oira oureve. Ra sarato toreparo
rera gisipoaro uvupasa. Ra oisi iava roruparevе rutu
rera uvupaoro rera ro ira riakova oureve. Uva ragai
tapo oiso rutu rorupaavoi, uvare sarato oaa ira iare
oirara rutu ora gurupaaveira. 30 Ira vaisiaro uvui iraopa
ra reiparo, ovusa ragai vaisiaro varapara.”
31 ‡ Ro ira viara iava urioroera ira oirara rutupa reipa.
Ari ro ira rasitoa iava karekero eera ita vo rasio iava
rera-a. Ira varao rutu iava vo rasio-ia reoreoparoveira.
Ari ro ira vuvuiua iava urioro ira oirara rutu-ia
putepareveira eera. 32 Ira varao iava siposipopareveira
oara rutu kekereva ora vara rutu iava uvureva. Ari via-
pau irai vara iava vo reoro oupaoro vara-ia goruvira ru-
tu pitupareveira. 33 ‡‡ Vosa ro ira vo reo oureve, ra va ia-
va goruvira vo reo-ia pitupareve. Ora tapo vosa ro ira
iureve vo Pauto vo reoaro-ia, eera-a ira oiraopa
pitupitu kareke piepareveira Pauto vaaro. 34 Uva Pauto
Oviito arurevora, oa iava urioroera. Oa iava Pauto vo
reoaro iava siposipopareveira. Eake iava? Uvare Tu-
goropato Uraurato vatereva Pauto. Oa iava rera-ia
vukuparoveira. 35 Ari ita, Pauto Oviito kaviko irao-
pareveira. Oa iava orekerovu rutu vateparevora rera
vavaearo iare. 36 ‡‡ Ro ira Oviitoaaro oirao piepareve,
ira-ia Tootoo Ovoi toupaiveira. Ari vosa ro ira viapau
Pauto Oviitoaaro vo reoroaro sirova utuparo, ira-a
eera viapau uvuiparoi ra Tootoo Ovoi oureve. Viapau.
Ari Pauto vaaro kasipua ira-ia eera toupaiverea opesi
asavira rutu.

Jisas Riakova Tapo Ora Reoparoepa Sameria Iava

4 Vo vuuta-a vao-ia oa-ia oeavu rataratаa vovou
irara Farisi oea iava oreovu uvuiva vao oa oiso pu-
rapai, Jisas oearovu rutu oupaoro riro irara rutu dis-
aipel baptaisparevoi. Oa-ia Jon-ia puterevoi rutu. 2 Uva
viapau Jisas voea baptaispareva. Ari igei raga rera
voeaaro disaipel igoa voea oirara baptaispaiova. 3 Uva
Jisas oisi oiso-ia tarairoepa oiso, Farisi vo reoaro-a vao
oa uvuivoi oiso, Oirara baptaisparevoi Jisas aue-ia Jon
putepaoro. Oa iava Judia-ia kavuoro vorevira
kareroepa Galili iare. 4 Oa iava vo raivao gaereva oa
Sameria-ia vuruvuruiaaro-ia oisoa toupaive.
5 ‡‡† Oire uva riro urui-ia karero viropa vao Sameria
taere-ia oa oisoa vaisipaive oiso, Saika vo rasio ruvara-
ia Jekop oa tuariri rutu vatereva oviitoapa Josep. 6 Ou-
ruia-a eva oa-ia vao uuko oupa riku oisoa toupaive oa
purareva Jekop. Uva Jisas vokapaoro avaroepa voare.
Oa iava varaua rerare raveraveepa riro kaekae voka-ia.
Osa iava vo riku vao uukopa ruvara-ia pauroepa Jisas
aue rutu torevokoaro-ia ravireo vuuta 12 klok.
7 Oire uva voava iriavu riakova Sameria-ia urioopa
uukosa. Uva Jisas oirare oiso puraroepa, *“Ragaipa
uukoa vai. Ragoa rirovira rutu uuko regaparai.”* 8 Vo
ovusa igei disaipel irara riro urui iare kareio viropa aio
vorisa. 9 ‡‡‡ Uva va-a vao osa oira o Sameria iava rerare
oiso puraopa, “Easi vii-a Jiu-pato? Oea viapau oiso
Sameria-pa irara tapo paupaaveira. Uva ragai-a vao
Sameria iava. Uva apeisi-a oiso osa iava eisi purauei
oiso, *Ragaipa uukoa vai. Ragoa uuko rega iraoparai?”*
10 Oa iava Jisas oirare oiso puraroepa, *“Vosa taraipau
Pauto vaaro-ia vatevatea, ra oisi iavirava va iava ro-ia
taraiu ira vii areparevoi oiso purapaoro, Ragaipa
uukoa vai. Ragoa uuko regaparai. Oire ra oisi iavirava
rera vai areri pasi vaore uukoa oa-ia Tootoo Ovoi
toupaiveira. Ra oisi iava va iava vii vatereve.”* 11 Oa iava
riakova rerare oiso puraopa, “Turaro. Viapau baketa
vaiei vii iriaiaro, uvare vo rikuo uukopa rokovira rutu
toupai. Uva oisi-a eisi osa iava vo uuko eva oa-ia
Tootoo Ovoi toupaivoi oa ovu ourivere, raa? 12 Oa-a
vao uuko riku oa vatereva igeipa aaoto oaio Jekop. Aue
iava uvare rera raga va-ia oisoa ukaioparo ora rera ovii
iraraaro tapo, ora bulmakau raguiro, ora sipsip raguiro
voeao rera voeaaro. Uva vii vai pasi rera vai-ia
puteparivoi, raa?” 13 Oa iava Jisas oirare oiso pu-
raroepa, *“Ari ita, oiraopavira rutu oirara rutu-ia voeao
oea vo rikuo iava ukaiopaaveira. Oea ita vorerivira
uuko regapaaveira.*14 Ari vosa irai vao-ia uukoa ukaioro
oa vate ruipaparai, ra viapau vorerivira uuko regaparo.
Viapau rutu. Oire uva vo uukoa-a vao oa vate ruipa-
parai, oa oiso rutu toupai tuputupue riku. Oa rera iava
sopaua-ia toupaiverea. Oire ra voava vusivusipaive
rerapa tootooa vatepaoro vao oa uvuipai toupaive vo
vokiara rutu-ia.” 15 Oa iava riakova rerare oiso puraopa,
“Turaro. Vo uuko vate iraori ragaipa. Oa iava viapau
uvuiparai ra voreripavira uriopara uukopasa vo rara
uuko regapara.”
16 Osa-a eisi osa iava Jisas oira tavireva oiso puraoro,
*“Avau vatuato oarare keerasa. Oa iava vorevira vore
voreuvere.”* 17 Oa iava Jisas aatoeva oiso puraoro, “Via-
pau ragai oiratoa vai oaa.” Osa iava Jisas oirare oiso
puraroepa, *“Vii-a ita vao viigoa oiso purauei, Ragai via-
pau oiratoa vaiei. Ari ita, uva oiraopavira oisi ita eisi
purauei.*18 Eake iava? Uvare voari tuaririvi vo vavae ru-
tuva oirara oisoa tou rovopari. Oire uva eera ita irava
touparivoi, viapau oiso vii reraaro rutu-a. Ari ita, evo
reo vii vaaro oiraopai.” 19 Uva rerare oiso puraopa, “Tu-
raro. Ragai vii-ia tarai iraorai oiso, Profetatoa rutu vii,

† *3:27 1 Ko 4:7; Hi 5:4* †† *3:29 Mk 2:19, 20* ‡ *3:31 1 Jo 4:5*
‡† *3:33 Ro 4:11* ‡‡ *3:36 Jo 5:24, 6:47*

‡‡† *4:5 Jen 33:19* ‡‡‡ *4:9 Mt 10:5*

viigoa ragai vo rugooaro sisiro iraopari. 20 † Ari ita,
voari tuariri rutu voeao Sameria-pa irara igei aao irara
oaio oisoa vo pukuio-ia ora gurupaave lotupasa. Ari
visii Jiu oiso purapatai, Vo uva Jerusalem-ia toupaiveira
uva oirara uvui iraopaai ra voa Pautoa-pa lotupaave."
21 Oire uva Jisas oiso puraroepa, *"Riakova, ragai vo
reoaro oirao pie iraori. Ovuutavu urioperea taru oa-ia
viapau oiso lotutaverea Aitepa vo pukui raga-ia eva.
Ora viapau oiso rerapa lotupataverea tapo Jerusalem
raga-ia."* 22 †† Visii ropa lotupataveira ira-ia viapau oiso
taraipataveira. Ari igei Jiu igoa ropa lotupaioveira ira-ia
taraipaioveira. Eake iava? Uvare Pauto vo kovoaro-a
vao vorevira oirara oupasa ora rera iare ro iavirava ira
Jiu-pa irara iava karekeroepa. 23 Ari ita, tutuu pievoi vo
vuutapa eva oiso ra karekepe uva karekei. Ra oirara
rutu oiraopavira rutu lotupaave vuurapa vaisi pura-
paoro ora voea vo urauraro oaive iavirava Aitepa ora
varao voea vo vovouroaro oiraopara. Oeare taraa-
pareveira Aite evoea oea oisi eisi ragavira rera-ia vuu-
rapa vaisi purapaive. 24 Pauto-a uraurato. Oa iava
uvuipaai oirara rera-ia vuurapa vaisi pura iraopaive. Vo
osa ora voea vo urauraroaro iavirava vuurapa vaisi pu-
ra iraopaive, ora voea vo vovouroaro oiraopar rutu."
25 Uva riakova rera tavioro oiso puraopa, "Taraiparai
oiso, Mesaia uriorovere ro ira vaisipaiveira oiso, Krais.
Vosa uriorovere, ra vigei tavireve orekerovu rutu iava."
26 Uva Jisas oira tavireva oiso, *"Easi ragai raga-a vao
ragoa vii tapo ora reoparai."*

27 Uva oisi-a oiso osa puraroepa ovusa rera voeaaro
disaipel igei igoa vorevira urioiepa. Oa iava rirovira ru-
tu rera-ia rugorugoo iraopaiepa, uvare oira tapo eira
riakova ora reoparoepa. Uva viapau oiso irai oira ake-
pareva oiso, "Eake vai ou ruipapauei?" Eke, "Eakere vii
Jisas eira tapo ora reopauei?" 28 Oire uva oira o riakova
ora oira oiraaro kavuoro uuko kaepava pitokava kare-
opa riro urui iare oirara rutupa tavitavisa. 29 Oiso pu-
raopa, "Avoeao, uriota oirato kekesa ira ragai vo
pitupituaro sisiro iraorevo opitupitua oisoa purapaa
voari tuariri. Oa iava ragai tavirevo. Esa pasi Krais vai-a
vigei muvetuvepatoaaro, eke?" 30 Uva va-a vao oa iava
riro urui iava urioaepa rera kekesa Jisas.

31 Ovuuta-a vao oa-ia uriopaaera ovuuta-ia igei dis-
aipel rerare oiso puraiepa, "Tisato. Tepa aio iraori
taru." 32 Oa iava igeire oiso puraroepa, *"Ragai oaravu
aioara toupai. Oara-ia viapau taraipatai."* 33 Uva igei ra-
ga disaipel oiso ora reopaiepa, "Easi pasi irai vai rerapa
oai aioa vai siporevo?"

34 Oa iava Jisas igei tavioro oiso puraroepa, *"Ragai
vaaro-a vao-ia aioa oa oiso toupaivoi, Ro vo ruipaaro
sirova utuparai ira ragai arureva. Eva oa oiso toupai
osa vao aioa oa aiopaavoi. Uva uvui iraoparai ra rera
vo kovoaro opesi pie rovoa.*

35 *"Visii vao visiigoa oiso purapataveira, Vo resuraei
touvira aue kekira, ra aio oupa vuuta karekepe. Ari
oiso rutu visii tavipaavoi, Vuravurata ra riro irara keke-
ta oea uriopaaveira ragai iare. Voeao oea sopaura
oaive oiso toupai osa vo kuero okueroa vioro varavar-
avira toupai. Oea oiso rutu toupai, ragai oirao piesa
auepaai."* 36 ‡ Voeao oea ragai vo reoroaro iava
siposipopaiveira oea oiso toupaiveira takuraara
vikipaiveira. Oea oiso toupai ragai vo reoroaro paupa
irara vo oirara sopaaro-ia. Ovusa aia oearovu ita oea
ragai vo reoroaro aviavi piepaiveira oea oiso toupai
kuero rotupa irara. Oire vo reo uvupaoro oearovu ra-
gai oirao piepaive. Ra va iava Tootoo Ovoi ouive. Eva-a
oa vituaro iava voeao takuraara paupa irara ora kue
rotupa irara voea rutu rorupaive, uvare ragai-ia oirao
piepai. Eva rorua voearei vo kovoreiaro iava.
37 Oiraopavira rutu oirara oiso purapaaveira, Iravu ra-
ga-a vo kovo paupato ari iravu-a vo kovo kuearo rotu-
pato. 38 Oisi-a eisi osa iava visii aruavora vo kovoro
kueroaro rotupasa okovoroa evara viapau oiso pau
rovotavora. Ari oeavu raga vo kovoro pau rovoivora.
Va-a vao osa oirara siposipo rovoivora oeavu Vearo
Siposipo ragai iava. Vo osa oirarapa Vearo Siposipo
aviavi piepatavora. Oa iava ragai-ia oirao pieivora."

39 Oire uva va-a vao oa iava riro irara Sameria vo
uruio iava voea oira reoroaro uvuoro Jisas oirao pieiva
rutu. Eake iava? Uvare oira eira oiso puraopa, "Ira ra-
gai tavitavirevoi varao iava muariri oisoa oara pura-
paa." 40 Oisi-a eisi osa iava voea Sameria-pa irara
urioaepa rera iare. Oa iava rera pieoro oiso puraaepa,
"Igei tapo vo tou rovori." Uva vo vokirei-ia tou rovoreva
vo urui-ia voea tapo. 41 Osa iava riro irara rutu rera ra-
ga vo reoroaro uvuoro rera-ia oirao pie iraoiva rutu.
42 ‡‡ Uva oirare oiso puraaepa, "Viapau oiso vii raga vo
taviaro uvuoro eera oirao pieiovoi oirato. Viapau. Ari
igei rera vo reoroaro uvuiovoi. Oa iava taraiiei oiso, O
ari rera raga ro-ia ira oirara rutu vorevira oureverea vo
rasio iava ora rera iare."

Jisas Reito Kovopatoaaro Oviitoaaro Ravotovira Tore Piereva

43 Uva vo vokirei vareo opesiepa oarea isivaaro iava
Jisas vo uruio kavureva Galili iare avaoro. 44 ‡‡‡ Uva va-a
vao osa Jisas siposipopaoro voeare oiso puraroepa,
*"Profetato ro reo topa piepato ira viapau vaisia vaiei
rera oaiaro vo rera vo taerearo rutu-ia."* 45 Osa iava
Galili-ia kare uvirosa avaroepa. Uva voa Galili-pa irara
rera-ia roru iraopaiva, uvare voea iare avaroepa. Uva
voea tapo varao kekeiva oara purareva voa evoa
Jerusalem-ia vo vokio-ia Tugoropa Voki oa-ia Tugoropa
Vurei pura piropa aue Pasova vao Tagausapa Vurei.
46 ‡‡† Uva voava ita aue iare karero viropa Kena-ia vo
Galili taere sovara-ia. Ouruia-a eva oa-ia uukoa wainvi-
ra porereva. Uva Kapaneam urui-ia iravu ofisato reito
toureva. Ira oviitoaaro-ia upia toupaiva. 47 Uva Jisas ia-
va uvureva ovusa Judia iava ora vaseroepa Galili iare
uriooro. Oa iava rera iare avaroepa goruvira rutu rera
tavisa, oiso ra vararo rera oviitoaaro porete piesa irapa
tutuu pieepa oiso ra kopiiro. 48 ‡‡‡ Uva Jisas oiso rera
tavireva, *"Vosa visii vao ravoto kovoro viapaua vai
kekepata, ra viapau oirao pie vovouro vai purapata."*

† *4:20 Diu 11:29* †† *4:22 Ro 3:1-2, 9:4-5* ‡ *4:36 Ro 1:13* ‡† *4:42 1 Ti 4:10* ‡‡ *4:44 Mt 13:57-58* ‡‡† *4:46 Jo 2:1-11* ‡‡‡ *4:48 Dan 4:2*

49 Oa iava rera ro ofisato rerare goruvira rutu oiso pu-
raroepa, “Reito. Ikauvira varau. Teapi oviitoa oaa kopi-
iro.” 50 Uva Jisas oiso puraroepa rera aruoro, *“Avau ovi-
itoara tootoovira touparevoi.”* Uva Jisas vo reoaro oirao
piepaoro vorevira voreroepa. 51 Oire uva vaova
kareparoepa ovusa kovopa irara rera voeaaro raivaaro
rerava aivaroiva. Oa iava voa oiso rera taviiva, “Ovi-
itoara vorevira tootooroi.” 52 Uva oiso voea akereva,
“Aa vo vuutao-a vao oa-ia gare visivi tootooroi vorevi-
ra?” Oa iava oiso puraaepa, “Ari aruvea aue-ia ravireo
sipoko. Oa rutu-ia upia rera kavuvo.” 53 Oa iava aiteto
oiso tarairoepa, O ari vo vuuta raga ita-a vao oa-ia ra-
gai tavirevo oiso puraoro, *“Oviitoara vorevira
tootooroi.”* Oire uva oisi-a eisi osa iava Jisas oirao
piereva ora voeao rera voeaaro, oea tapo Jisas oirao
pieiva rutu. 54 † Uva Jisas Judia iava urioroepa vore
Galili taere-ia. Uva va vao erao pie ravoto oa purareva
voa vo Galili taere-ia.

Jisas Iravu Oirato Vorevira Porete Piereva Toko Rovua Vao Vo Betesda

5 Oire uva va-a vao opesieiva, oavu Tugoropa Voki
Jiu vaaro pou piropa. Oa iava Jisas Jerusalem iare
iparoepa.

2 †† Uva voa-a vo Jerusalem-ia uva riro ratao toupai
sipsip ragui vaaro. Uva oavu gareavi toko rovu
toupaiveira oa oiso vaisipaiveira, Betesda vo Hibru
reo-ia. Uva voa vo rovu vatuaro-ia ovavaevu aue kiuvu-
pa keparo toupaiveira. 3 Uva vo keparo-a varao kiuvu-
pa keparo oara-ia riro irara voosi irara, ora voearo vuri
kokoto irara, ora voearo oearoa oisoa kerau upiaro ia-
va kopiipaave. [Uva auere voa oisoa tuepaoro toupaive
vo osa ora vurevurepe uuko rovu. 4 Aue iava uvare
ovokirovu-ia Turaro Pauto reraaro purapurapato ensel
oisoa varaparo vo rovu sovara iare vao toko rovu voa-
va va vurevurepasa. Oire ra vo rovu vao ora vure-
vurepe. Ra iravu ira rovoro vo rovu sovara iare, vosa
apeisi rera vaaro upia, oa iava vorevira vearoro.]

5 Uva va-a vao osa oisoa iravu voa toupareve vo kiu-
vu oupa kepa-ia. Ira vo upiaaro aue rutu-ia uvuiepa vo
peva tau vo peva vatara ivaro rutu (38 ivaro). 6 Uva voa
Jisas vo gerepa kekereva. Osa iava rera-ia oiso
tarairoepa, Riro kaekaevira rutu oisoa upiaparo. Oa ia-
va Jisas oiso rera tavireva, *“E oiso ruipapau ra va iava
eva vii vo upiaaro vorevira vearovira karekeu?”*

7 Oire uva rera ro upiapato rera vo reoaro pukooro
oiso puraroepa, “Turaro. Viapau oiso irai ra ragaivi
siporeve uuko rovu sovara-ia ragai tovosa vosa ora
vurevurepe. Ari ragaivi raga ora akeake ragaparaveira
oiso ra avara. Vo ovusa oearovu ragai-ia putepaoro
voare ava rovopaave.”

8 ‡ Uva oisi-a eisi osa iava Jisas rera tavireva oiso,
“Toreu. Ra urua ouoro vava vokari.” 9 ‡† Oire uva ikauvi-
ra raga rera iava varaua vearo ovoiepa. Oa iava
vokareva urua ouoro vao rera vaaro vava avasa.

Oire uva Sabat voki-a vao. 10 Oa iava Jiu rerare ro ira
vorevira poreteroepa oiso puraaepa, “Auoro. Sabat vo-
ki-a vao. Oa-ia viapau rutu uvui iraopauei ra ora vii vo
uruaro kaepari vo voki-ia vao Tugoropa.” 11 Oa iava
voeare oiso puraroepa, “Easi ro-a ira ragai vorevira
porete pierevoi ira oiso ragai tavirevoi, *Vii uruaro
ouoro vava vokari.*” 12 Oa iava rera akeiva oiso, “Iroutoa
rutu-a ira vii tavirevoi oisi osa iava vii vaarova urua
ouoro vava vokari, raa?” 13 Oire uva rera ro ira vorevira
poreteroepa ira viapau oiso taraiparoepa. Uvare riro
irara rutu oirara oea-ia ora riroirooro Jisas avaroepa.

14 ‡‡ Uva utupa visivi Jisas rera tavireva Tugoropa
Kepa-ia Tempel rera kekeoro oiso, *“Uvuri. Vorevira
poreteue. Uva viapau rutu uvuipauei ra ita vorevira
vuria vai purari ita. Viapau rutu. Teapi pute pie upia vai
rutu ita vii-ia karekepe.”* 15 Osa iava avaroepa Jiu tavisa
oiso, “Rera-a ro oirato ira ragai vorevira porete
pierevorao aue Jisas.”

16 Oire uva oisi-a eisi osa iava rovoaepa rera Jisas vuri
piepaoro, uvare Sabat voki-a oa-ia va eva purareva.
17 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Aite oaa vokiara
rutu-ia kovopareveira. Osa raga ita ragai tapo
kovopaavoi ita.”* 18 ‡‡† Uva va-a vao oa iava voea Jiu oiso
vovoupaaepa rutu ra Jisas kopii pieive rera upooro.
Eake iava? Uvare viapau oiso vao ragapa-a Sabat voki
vo taisiaro reo goru. Ari aue tapo uvare oiso pu-
raroepa, Pauto-a rera rutu Aitetoaaro. Uva vo reo-a
eva oa-ia oiso rutu rera raga ora kareke pieparoepa
Jisas, Oiso rutu toupare osa Pauto.

Pauto Oviitoaaro-ia Reesia Toupai Kovo Purapasa

19 Oire uva Jisas voeare oiso puraroepa ora rera iava,
*“Oiraopavira rutu oiso-ia osa visii tavipaavoi, Viapau
uvuiparai ra ora ragai vo vovouaro iava oavu avu vai
puraa. Viapau rutu. Ari vao raga-a oa purapaa oa
kekeava ovusa Aitetoa oaa va purapareva. Oire ra ra-
gai tapo ita rera Oviitoaaro ragoa uvuiparai oisi raga
va purapaa.*20 Aite ruipa iraoroepa ragaipa, ra va iava
ragai kareke piereva varao iava oara purareva. Uva ita,
ragai tavirevere okovorovu iava ita riropara rutu oara
varao-ia putepaivere rutu. Ra va iava rirovira rutu ru-
gorugoo iraopata vara-ia tavetavepaoro. 21 ‡‡ Aite ro
ira kopii irara vorevira tootoo piepaoro voea
vatepareveira tootooa vorevira. Uva oisi raga ita-a eisi
osa oearovu vatepaavoi tootooa vorevira voeaopa oea
reesipaaveira ora ragaipa. 22 § Aite viapau irai rovirieie-
pareveira taavaa vai-ia kort. Oara rutu varao rovirieia
purapa kovoro oara vatereva ragaipa. 23 §† Oa iava
oirara rutu uvui iraopaai ra ragai vaisiaro kae piepaive
osa raga ita oiso uvuipaai osa Aiteto vaisiaro kae
piepaiveira. Ro ira viapau ragai vaisiaro kae piepareve,
eera ira viapau Aite vaisiaro kae pieparevoi ro ira ragai
arureva vore rasito puaaro-ia.

24 *“Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Ro
ira ragai vo reoaro uvupareve, eera-a ira ro oirao
piepareve ita ira ragai arureva oa iava urioraera, ira-ia*

† *4:54 Jo 2:11, 23* †† *5:2 Nea 3:1* ‡ *5:8 Mt 9:6* ‡† *5:9 Jo 9:14*

‡‡ *5:14 Mk 2:5* ‡‡† *5:18 Jo 7:1, 19, 10:30-33* ‡‡‡ *5:21 Ro 4:17, 8:11* § *5:22 Ap 17:31* §† *5:23 1 Jo 2:23*

Tootoo Ovoi toupaiveira rutu. Ira ita viapau oiso kortua-ia karekeroverea. Viapau. Ari ira kopiia-ia puterevora vore ivirooro Tootoo Ovoi vo raivaaro-ia.

25 *"Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi oiso, Vo vuuta-a vao oa karekesa auepapeira. Uva vo vuuta-a vao oa karekeiei vo vokia-ia oa-ia kopii roro tou irara Pauto Oviitoaaro gisipoaro uvuivere. Oire ra voea evoea ragai vo reoaro uvuoro tootooave rutu.* 26 Ari Aite-a Tootooa rutu vituaro, uvare rera raga ita. Oa iavirava gorua vatereva ragaipa rera Oviitoaaro. Oire uva ragai tapo ita oisi raga ita toupaavoi osa rera, Tootooa rutu vituaro. 27 Ragai-a vao Oirato Oviitoaaro ragoa roporeva Pauto. Oa vituaro iava Aite ragai vatereva reesia oirara rutu rovirieipasa taavaa-ia kort. 28 Visii vao opeita rugorugoo iraopata vaore oa oiso purapai, Tutuuvoi vo vuutao oa-ia oirara rutu tova uruiro iava ragai gisipoaro uvuiverea. 29 Uva tova uruiro iava kosipaa piroverea voeao oea vearo pitupituro purapaiveira. Oea vorevira toreaverea taru Tootoo Ovoi rutu ousa. Ari voeao oea vuri pitupituro purapaiveira oea tapo ita vorevira toreaverea voea vo pitupituroaro vo voriaro ousa taavaa-ia kort.

Oearovuei Oea Oisoa Jisas-re Rutu Vaaro Rutu Vituaro Iava Oiraopavira Siposipopaiva

30 † *"Viapau rutu uvuiparai ra oavu avu vai puraa ora ragai vo vovouaro iava. Vo reo oa uvuava Aite ruvara-ia oreoa-a eva raga ita sirova utuparaverea oirara rovirieipaoro kortua-ia. Uvare ragai vo rovirieiaro-a torevokoa rutu. Uvare viapau oiso ora ragai raga vo ruipaaro sirova utuparaveira. Ari ro raga vo ruipaaro sirova utuparaveira ira ragai arurevora vore.*

31 *"Vosa ora ragai raga vo reoaro iava siposipopaa, ra va iava vo reo eva viapau oiso oiraopape.* 32 Ari iravu toupare ro Aite ira uvuiparoi ra ragai vo reoaro iava oiraopavira rutu siposipopareve. Taraiparai oiso, Rera vo reoaro oiraopai ragai iava, eisi osa oiraopai rutu.

33 *"Voari tuariri Jon iare oreovu sipotavora ragai iava akesa. Oa iava oiraopa reo rutu iava siposiporevora.* 34 †† Ragai viapau oiso rerare rugorugoo iraoparai rutu, Irouto ro ira ragai iava siposiporevora. Viapau. Ari oiso ruipa iraoparai ra Pauto visii vorevira oureve. Eisi osa iava vo reo puraavoi vo reo iava Jon *vo reoaro oisi osa ra rera vo reoarore rugoopata.* 35 Jon oiso tourevora osa vuravu aviavipava. Osa iava eisi oirarapa aviavia vaterevora. Oire uva oisi iava visii iava sopaura vearoepa. Oa iava poteku vuutavi-ia rorutavora rera vo aviaviaro-ia.

36 *"Ari oaravu epao oara Jon-ia putevoi vo osa ragai iava oiraopavira siposiporevora. Oara oiso toupai, Varao kovoara oara vaterevora Aite ragaipa oisore ra vara purapaa. Oara iava evara oirara tavipaiveira ra oiso taraipaave, Aite ragai arureva oa iava urioraepa.* 37 ‡ Uva Aite tapo ira ragai rutu iava siposipoparevora. Ari viapau oisoa rera gisipoaro uvupata gare visivi. Viapau rutu. Ora viapau oisoa rera puaaro kekepata. 38 Uvare tapo rera vo reoaro viapau visii sopaaro-ia toupaiveira. Eake iava? Uvare viapau eera vo reoaro oirao piepataveira Aite ira ragai arureva. 39 Ari ita, riro goruvira rutu Pauto vo rigatoaro aue Tugoropa Vuku vieipaoro va-ia tarai iraopataveira oiso rugorugoopaoro, ra oisi va iavirava Tootoo Ovoi oupata. Origatoa raga-a eva oa ragai rutu iava viaevira rutu siposipopaiveira, 40 vo osa ragai iare urio arapa reasipataveira vo Tootoo eva oupa arapa.

41 *"Viapau oiso ruipaparai ra irai ragai rei vaisi piepareve vova oirara.* 42 Ari visii-ia taraiparaveira visiigoa sopaaro-ia Pautoa-pa siraopa vovou viapau toupaive. 43 Aite oaa vaisiaro-ia urioraera. Uva viapau ragai vo reoaro uvupataveira. Vosa irai urioro vo ora irai raga vaisiaro-ia, ra irai vo reoaro uvuta. 44 Visii vao visiigoa oearovu raga ruvara-ia vuurapa vaisipa ruipapataveira. Vo osa viapau oiso rugoopata oiso, Vearopai vosa oai purape ra va iava Kataitoa raga Pauto ruvara-ia vuurapa vaisi oupe. Oire uva apeisi ragavira-a oiso osa iava uvuipatai ra ragai oirao pie iraopata, raa? 45 ‡† Viapau oiso ra ragai-ia rugorugoo ragapata oiso, Visii iava gasiaverea Aitepa. Viapau. Ari ro raga Moses ira oirao piepataveira oiso, Ira visii tauvareverea, ira-a eera ira visii iava gasireverea. 46 Vosa rera vo reoaro oirao pietavori Moses, oire ra oisi ragavira ragai oirao piepatavori tapo. Eake iava? Uvare rera-a eera ira ragai iava vo reo rigatoreva. 47 Ari vosa viapau vo reo *oirao piepata oa rigatoreva, ra apeisi ragavira ragai vo reoaro oirao piepata, raa?"*

Jisas Vo Vavae Tukupa (5,000) Aio Vateroepa

(Matyu 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

6 Uva vo reo opesieiva, Jisas toko rovu iava ovaratavu iare urioroepa. Vao toko rovu Galili-ia oa vaisipaiveira ovaisivu iava vao oiso, Taibirias. 2 ‡‡ Uva riro irara rutu riro ravotoro kekeiva oara purareva upiapa irara-ia. Osa iava rera sirova utupaaepa. 3 Uva-a vo uva Jisas iparoepa pukuia iare. Oa iava voa pauroepa igei tapo ae disaipel. 4 Oire uva Tagausapa Vurei Pasova vo vuutaaropa tutuu pieepa oiso ra karekepe. Evo voki-a Tugoropa Voki Jiu vaaro. 5 Uva Jisas vuravurapareva. Oa iava riro irara rutu oirara kekereva ovusa utupaaepa rera iare. Osa iava Filip akereva oiso puraoro, *"Ovu-ia breteara vai voripai voeaopa oirara, ra oarai aioive?"* 6 ‡‡† Uva oisi-a eisi osa Filip akeakeparoepa vo osa rera raga taraiparoepa vao-ia oa purapare rara.

7 Uva va-a vao oa iava Filip rerare oiso puraroepa, "Vosa aue-ia erao vovoto kina (K200) bret vorivio, ra pasi viapau vai voea-ia uvuipe vo osa garepa visivi ouave voea voeao-ia." 8 Uva iravu disaipelto Andru aue araokotoaaro Saimon Pita, ira oiso puraroepa rerare, 9 ‡‡‡ "Iravu viovokoto ira vo touparevoi ira varaaro vo vavae epao bret ora vaiterei ataritoarei. Ari ita, uva viapau vai uvuipai pasi voea-ia voeao-ia riro irara rutu." 10 Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Voea tavita, ra pauave*

† *5:30 Jo 8:16, 4:34* †† *5:34 1 Jo 5:9* ‡ *5:37 Diu 4:12; 1 Ti 1:17*

‡† *5:45 Ro 2:17; Jo 9:28* ‡‡ *6:2 Jo 2:11* ‡‡† *6:6 2 Ko 13:5* ‡‡‡ *6:9 2 Kin 4:43*

evoa isiso kou ivara-ia." Uva voea rutu uvuiaro-a voeao-ia oiso-ia, vo vavae tuku rutu uvuiaro (5,000). Uva voa-a evoa uva pauaepa.

11 Oa iava breteara ouoro Jisas vara-ia vearo vaisi purareva. Oa iava voeapa oirara vara roo piereva. Uva oisi raga ita ataritoarei piereva voea roo pieoro, voea vo ruiparoaro uvui pieoro. 12 Uva uvuivira aioivoiva, igei disaipel tavireva oiso, *"Aio ururukoro guruta evara oara touvira toupaivoi. Teapi oarai opesiko ragape."* 13 Oa iava vara guruguruiova. Uva katai tau erao (12) pekuriara agasiepa vo vavae iava vao bret vo ururukoro-ia oara iava aiooro vukuaepa.

14 † Oire uva vo ravoto vao kekeivoiva, voea oiso puraaepa, "Oiraopavira rutu rera-ia ro-ia, Profetato ira vo rasio iare urioroera irare tuepavioveira." 15 †† Uva Jisas voea-ia tarairoepa oiso, Rera ousa uriopaai ora voeapa, ra oiso toupareve, Voea reraaro reito king. Uva va-a eva oa iava rera raga pukuia iare voreroepa.

Jisas Toko Rovu Ivara-ia Vokapareva

(Matyu 14:22-23; Mak 6:45-52)

16 Oire uva vuri eveveia-ia Jisas voeaaro disaipel igei toko rovu iare varaiepa. 17 Uva uvuoa-ia kaeio viropa. Oa iava va-ia toko rovu ivara-ia avaiepa, uvare oiso vovoupaiepa ra Kapaneam iare avaio. Uva rupaepa ovusa Jisas voa igei iare pou viro asavira toureva. 18 Uva voa riro gorutoa rutu kiuvu purepato igeire vusireva. Ira uuko rovu sigasiga piereva. 19 Uva voa rera-ia tuepaoro avapaiepa aue uvuiaro-ia vo peva vuuta, eke vo resura vuuta rutu-ia (6 kilomita). Uva voava ora poreiepa Jisas aivaro rera kekesa, ovusa toko rovu ivara-ia vokapaoro utuparoepa. Uva voa-a vo uva uvuoa iare tutuu pierevoiva, uriripaiepa. 20 Oa iava voa igeire oiso puraroepa, *"Asi ragai-a vao. Ragoa visii iare uturai. Opeita uriri ragapata."* 21 Oire uva voare uvuoa-ia rera kae pieoro rera-ia rorupaiova ovusa ikauvira uvuoa vo pou piropa uvare avapaiepa.

Jisas-re Taraapaiva Oirara

22 Uva vokipavira voea oirara touvira toupaiva iviropa varata-ia vao toko rovu iava. Uva Jisas viapau vo uvuo-ia kaero viropa igei tapo disaipel. Viapau. Ari igei raga vo uvuo-ia ipaiepa avaoro. Eisi osa iava oirara tara-iaepa, uvare katai uvuovi raga oa voa touva. Oa iava Jisas viapau voea tapo avaroepa va-ia. 23 Ari ita, vo osa oaravu uvuoara Taibirias iava vara voavi ruvara iare vera piropa vovio uva Turaro breteara-ia vearo vaisi purareve, vao oa aioiva. 24 ‡ Oire uva voea oirara rutu roroaepa Jisas-re ora disaipel. Uva viapau oiso voea kekeiva osa voa toupaiva. Oa iava ipaaepa uvuoara-ia Taibirias iava oara-ia urioaepa. Uva aue iare Kapaneam-ia avaaepa rerare Jisas voa taraasa.

Jisas-a Bret-ia Vuvuiua Iava Va-a

25 Oire uva rera Jisas kekeiva iviropavira toko rovu-ia. Oa iava rerare oiso puraaepa, "Tisato. Aa vo vuutao ia-va vo vokio-ia vore uriouei?" 26 Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Ragai oiso oiraopavira visii tavipaavoi, Via-pau oiso ra varare varao rugorugoopata ravotoara oara keketavo oa iava ragaire taraapatavoi. Viapau. Ari oa aiotavorao ita eva bret oa iava visii iava kovuara vukuerao. Eva-a oa vituaro iava ragaire taraap-atavoi.*27 ‡‡ Viapau oiso ra kovopata vo aio eva oupasa oa *vuripapeira. Viapau. Ari vo aio ou iraopata oa vokiara rutu-ia toupaiveira. Eva-a tootooa vo aioaro, oa vokiara rutu-ia toupaiveira vearovira. Vo aio Oirato Oviitoaaro ragai oa vateaverea visiipa. Aue iava uvare Pauto Aite ragaipa reesia vatereva."*

28 Oa-a eva oa iava rerare oiso puraaepa, "Eake vai uvuipai ra oai puraio, ra Pauto vo kovoaro puraio?" 29 ‡‡ Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Pauto vo kovoaro oiso toupai, Visii ro oirao pie iraota Pauto ira ragai arurevora vore."*

30 Oire uva rera akeiva oiso puraoro, "Eake-a reesia oa kekeiovere vii-ia, ra vii oirao pieio. Ora tapo eake kovo-a vao ravoto kovo oa purarivoi, ra va kekeiovora, vii vo reoaro oirao pieio? 31 ‡‡† Vigei aao iraraaro aue aioiva kuvau tapi mana voari tuariri rutu oiso osa Tu-goropa Vuku purapai. Uvare vuvuiua iava vo bret vatereva voeapa oa iava va aioiva." 32 Uva oisi-a oiso osa iava Jisas voea tavioro oiso puraroepa, *"Oiraopavi-ra rutu oiso osa visii tavipaavoi, Viapau oiso Moses visii vatereva bret vao vova vuvuiua-ia. Viapau. Ari Aite ru-tu-a ira oiraopa bret vatepareveira vova vuvuiua-ia visi-ipa.*33 Vao bret Pauto oa vateparevora, Ro ira vuvuiua kavuoro vararoepa oirarapa tootooa vatesa voeao vo rasio-ia." 34 Oa iava rerare oiso puraaepa, "Turaro. Igeipa va eva bret vateri vokiara rutu-ia." 35 Oa iava Jisas oiso voea tavireva, *"Ragai raga-a ita bret vao Tootoo Vatepa. Ari ro ira ragai iare urioro ira viapau oiso uvuiparoi ra ogoero vorevira. Ora vosa ro ira ragai oirao piepareve ira ita viapau oiso uvuiparoi ra vorevi-ra uuko regaro ita.*

36 *"Ari ita, visii tavipaavoi, Ragai kekepatavoi ovusa viapau oiso ragai-ia oirao piepataveira.*37 Oiraravi voeao Aite ragaipa oeavi-a vatereva, oisore ra voeavi rutu ragai iare uriopaave. Oire vosa ro ira ragai iare urioro, irare viapau uvuiparai ra rerare isivapara. Via-pau rutu. 38 Aue iava uvare ragai-a vao ragoa vuvuiua iava vararaera vore. Uva viapau oiso ora ragai raga vo ruipaaro sirova utusa-a. Viapau. Ari ragai vararaera ro vo ruipaaro sirova utusa ira ragai arurevora vore oa ia-va *urioraera.*39 Uvare ro vo ruipaaro-a ira ragai arurevora, vao oiso ragavira viapau uvuiparai ra oearoi kavua voeao rutu iava oea vatereva Pauto Aite ra-gaipa. Viapau. Ari oea rutu ita evoea vorevira tore pieaverea voea tootoo pieoro vo Ovoiopa Voki-ia. 40 Aite oaa vo ruipaaro oiso toupaiveira, Oirara rutu

† *6:14 Jen 49:10; Diu 18:15, 18* †† *6:15 Jo 18:36* ‡ *6:24 Mt 14:34; Mk 6:53*

‡† *6:27 Ais 55:2; Jo 4:14* ‡‡ *6:29 1 Jo 3:23* ‡‡† *6:31 Eks 16:15; Nam 11:8*

voeao oea Oviitoa oaa kekepaoro rera oirao piepaive oea uvuipaai ra Tootoo Ovoi oupaive vao oa viapau opesia vai. Evoea oea vorevira tore pieaverea voeapa tootooa vateoro Ovoiopa Voki-ia.

41 *"Ragai raga-a ita vao bret ragoa vuvuiua iava vararaera."* Uva oisi-a oiso osa puraroiva, Jisas Jiu-pa irara kasipu iraopaaepa. Oa iava rirovira rutu reore-opaaepa. 42 Uva oiso purapaaepa, "Avoeao! Eaketoa vai irao-a rera ro-ia Jisas Josep oviitoaaro? Ari ita, vigei rutu tarai iraopavioveira aitetoarei-ia ora aakova. Uva eake vai iava oiso puraroi, *Ragai vuvuiua iava vararaera?*'

43 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *"Teapi rirovira rutu ora reo ragapata ora visii raga vuutaaro-ia.*44 Viapau rutu irai uvuiparoi ra ragai iare urio ragaro. Viapau rutu. Easi Aite raga-a. Vosa irai ivureve vo ragai iare, oire ra rera-a eera urioro ragai iare. Uva rera ita-a eera ira vorevira tore pieaverea taru voari Ovoiopa Voki-ia. 45 † Vo reo toupaivoi vo vukuo-ia profet irara vaaro oiso,

'Pauto oirara rutu tarai piereverea.'

Oire ra voea rutu rera uvuive vo rera ruvara-ia Aite taraia ouoro. Ra va iava ragai iare uriopaave.

46 *"Viapau oiso irai Aite kekereva. Ari ragai raga-a ragoa Pautoa tapo oisoa toupaa ragoa urioraera. Uva ragai raga ita-a ragoa Aite kekeava.*47 Oiraopavira rutu oiso osa visii tavi iraopaavoi oiso, Vosa ro ira ragai oirao piepareve, eera-a ita ira-ia Tootoo Ovoi rutu toupaivoi. 48 Ragai raga-a ita bret Tootooa Vatepa. 49 Tuariri aao irara oavisii mana aioiva kuvau tapi uva raga-a vo uva kopiiaepa voari tuariri. 50 Ari bret oa vuvuiua iava varaepa. Vosa irouto ro ira va iava aio ruipaparo, ira viapau uvuiparoi ra kopiiro. 51 Ragai raga-a ita bret vao *Tootoo Vatepa ragoa vuvuiua iava vararaera. Vosa irai va vao bret iava aioro, ira uvuiparoi ra tootoovira toupareve ovoieivira rutu. Oa-a vao bret uvuiparai ra rera vatea vao-ia ragai iava varaua. Oua vatepaavoi oirara rutupa voea vo rasio-ia ra tootoovira toupaive."*

52 Oire uva va-a vao oa iava voeao Jiu ora voea raga ora kaureopaoro oiso purapaaepa, "Eaketoa vai-a ro ira uvuiparoi ra ora rera iava varaua vatereve vigeipa? E uvuiparoi ra ora rera iava voua vatereve, ra voua aiope rera iava, raa?"

53 Oa iava Jisas oiso voeare puraroepa, *"Oiraopavira osa visii tavipaavoi, Vosa viapau Oirato Oviitoaaro iava varaua aiota, ora vosa viapau ragai revasiaro-ia ukaiota, ra viapau Tootoo Ovoi outa.*54 Ari ro ira ragai iava varaua aioreve ora ragai revasiaro-ia tapo ukaioro, ira tootooparoverea vokiara rutu-ia. Ora ira vorevira tore pieaverea Ovoiopa Voki-ia rera tootoo pieoro. 55 Eake iava? Uvare ragai iava varaua-a oiraopa rutu aioa. Ora revasiva oiraopava rutu ukaiopava. 56 Ro ira ragai iava varaua aioreve ora ragai iava revasiva-ia ukaioro, ira ita-a eera ragaiva ora tavosivira rutu toupare, ovusa ragai rerava ora tavosivira rutu tapo toupaavoi. 57 †† Aite ira tootoovira toupareveira ira ragai arurevora oa iava urioraera. Oa iava ragai Aite vo goruaro-ia tootoovira toupaavoi. Osa-a eisi osa uvuiparoi ro ira ragai iava varaua aioreve, oire ra va iava tootoovira toupareve ragaiva ora tavosipaoro. 58 Vao bret oa vuvuiua iava varaepa oa viapau oiso vo bretova vaeavira toupaivoi oa aioiva vigei aao iraraaro tuariri. Oa iava kopii ovoiaepa. Viapau. Ari vosa ro ira vo breto aioreve, ira-a eera uvuiparoi ra vokiara rutu-ia tootooparo." 59 Vo Jisas voea siposipopareva Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog sovara-ia vo Kapaneam-ia uva reo eva vatereva voeapa.

Jisas-ia Tootoo Vatepa Reo Rutu Toupaiveira

60 Oire uva riro irara disaipel vo reo vao uvuiva. Oa iava oiso puraaepa. "Vo reo vavagisi iraopai. Irou vai uvuipai ra vo reo uvuve?" 61 ‡ Vo osa ora rera iava sopaua-ia voea-ia tarairoepa Jisas oiso, Vo reo iava vao disaipel rirovira rutu oiso ora reopaai. Uva va-a vao oa iava voeare oiso puraroepa. *"Evo reo ragai vo reoaro visii vo rugorugooroaro vuri piepaivoi, raa?*62 Ari vosa Oirato Oviitoaaro ragai tueta ovusa ipara vore uva oisoa toupaave tuariri, ra apeisi? 63 ‡† Urauratoa raga tootooa vatepareveira oiratoapa. Varaua-a viapau oiso Tootoo Ovoi vituaro-a. Ari vo reo oa vateavoi visii vo uraurauraroaro aio piepasa. Oa iava uvuipai ra visiipa tootoo vatepaive vo reo. 64 Osa oearovu visii vuutaaro iava vo reo vao viapau oirao piepaivoi." Ari ita, Jisas voea-ia tarai ovoiroepa oea viapau rera vo reoaro oirao piepaiva. Ora tapo osa ro-ia tarairoepa ira keripa irarapa rera kosi piereve. 65 Oa iava oiso puraroepa. *"Ari ita, va raga vituaro-a vao oa iava visii taviavo oiso. Vosa Aite viapau oirato oisi piereve, ira viapau uvuipa ra ragai iare urioro."*

66 Oreoa vao vituaro iava riro irara disaipel irara Jisas kavuoro sikaa viropa. Oa iava viapau oiso rera tapo vorerivira touiva. 67 ‡‡ Oire uva Jisas igei katai tau erao (12) akereva oiso, *"E visii vai tapo ragai kavuoro avapatai?"*

68 ‡‡† Oa iava Saimon Pita oiso puraroepa, "Turaro. Ra irou iare avaio? Uvare vii raga-a viigoa-ia Tootoo Vatepa Reo toupaivoi. 69 Uvare igei vii raga-ia vovouisi oaio tovoiova vii raga oirao piepaoro. Uvare ita vii raga-ia taraiiepa oiso, Vii-a Tugoropato Pauto reraaro rutu."

70 Osa iava Jisas oiso igei akereva, *"Apeisi ragavira iava visii katai tau erao (12) oiso ropooro visii reesiavora, ovusa iravu epao visii vuutaaro-ia vurito ira ragaiva keripa?"* 71 ‡‡‡ Auere oiso puraroepa Judas Saimon oviitoaaro Iskariot. Eera-a iravu igei iava vao katai tau erao (12) disaipel. Aue iava uvare rera-a eera ira utupavira Jisas kosi piereve voeaopa oea rera upoive.

Araoko Iraraaro Rutu Viapau Jisas Oisoa Oirao Piepaive

7 Oire uva va vao opesieiva, Jisas oiso ragavira vokareva Galili taere-ia. Uva aue Jiu rera uposa auepaaepa vo Judia-ia. Oa iava voare ava arapa reasi-

† *6:45 Ais 54:13* †† *6:57 Jo 3:17*

‡ *6:61 Mt 11:6* ‡† *6:63 2 Ko 3:6* ‡‡ *6:67 Mt 10:2* ‡‡† *6:68 Mt 16:16; Ap 5:20* ‡‡‡ *6:71 Jo 13:26*

paroepa. 2 † Uva va vao Tugoropa Voki Jiu vaaro oa oiso oisoa vaisipaive Oovapa Voki aue-ia Rovopa Kuero-ia. Ovoki-a vao oapa tutuu pieepa. 3 Uva oisi-a eisi osa ia-va araoko irara rera arupaiva oiso, “Vo uruio iava avau Judia Distrik iare. Ra voa vii voeaaro disaipel vo kovoro kekeive oara puraparivoi. 4 Ari ita, vosa irai oavu avu vai purasa aueparo, ra riro vaisi oureve vo oirara osireiaro-ia. Ra viapau oiso uvuiparoi ra vatau tapi vai oai purareve. Oire vosa oiso varao puraparivoi, uva uvuipauei ra viaevira rutu torepau oirara rutu osireiaro-ia.” 5 Uva voea tapo-a araoko iraraaro oea oisoa viapau rera oirao piepaive. Oa iava oisi eisi pu-raaepa. 6 Va-a vao oa vituaro iava Jisas oiso voeare pu-raroepa. *“Ragai vo vuutaaro tugura asavira toupaivoi oa-ia ragai vaisiaro karekeavere. Ari visii raga vo vuu-taroaro-a varao-ia.*7 †† Voeao oirara rutu vo rasio-ia via-pau uvuipaai ra visiiva ora keripaave. Ari ragai ragava ora keripaaveira. Eake iava? Uvare vo pitupiturore reo-reoparaveira vuriara oara purapaiveira vurivira rutu. 8 Uva oiso visii tavipaavoi, Visii raga avata voare evoa Oovapa Voki-ia. Ari ragai viapau oiso va iare eva Oova-pa Voki avaparai. Aue iava uvare ragai vo vuutaaro tugura asavira toupaivoi.” 9 Osa oiso-ia voea tavireva. Oa iava vo raga Galili-ia toureva.

Jisas Rovopa Kuero Iava Oovapa Voki-ia Toureva

10 Uva voea Jisas araoko iraraaro avaaepa Oovapa Vo-ki kekesa. Oa iava rera tapo voare uturoepa vatauvira. Viapau oiso viaevira voare iparoepa. 11 Uva va-a vao osa voea Jiu rerare taraa ragapaiva va-ia vao Oovapa Voki oiso puraoro, “Ovu irao ro epao?” 12 Voea rutu rirovira rutu rera-ia ora reopaaepa. Uva oearovu oiso purapaaepa, “Avoeao. Asi vearoto-a eera.” Ovusa oearovu oiso purapaaepa, “Viapau. Ari oirara rutu keakea iraopareveira eera.” 13 ‡ Vo osa oearovu Jiu-pa irarapa uriripaoro vatau visivi raga rera-ia ora re-opaaepa.

14 Uva vo voki rutu-a vao Oovapa Voki oa vo vuu-taaro-ia Jisas Tugoropa Kepa iare iparoepa oirara rutu-pa siposiposa voa. 15 Osa iava voea Jiu iava voea reipa irara rirovira rutu oiso rugorugoo iraopaoro oiso pu-raaepa, “Eake rutu-a vao oa iava rera vo vukuara viei-parevoi. Viapau oiso taraia vai oureva rera ro oiso osa voeao tarai irara rutu tisa irara.” 16 ‡† Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Vo reo oa vatepaavoi visiipa viapau oiso ragai raga vo reoaro-a. Viapau. Ari Pauto vo reoaro-a ro ira ragai siporevora ragai aruoro.*17 Vosa irai Pauto gisipoaro sirova utu ruipa iraoparo, ra ragai vo reoaro iava vao tarairo oiso, Oiraopavira vo reo Pauto iava poupa piroi, eke ora ragai raga vo vovouaro iava oiso reoparai. 18 Ro ira ora rera raga vo vovouaro iava reoreoparo, ira-a eera oiso vovoupa ra ora rera ra-ga ora vaisiaro kae piepareve. Ari vosa ro ira roari vaisiaro kae pie ruipaparo ira rera siporeve, ira-a eera torevokoto. Ira-ia viapau vuria vai toupai.

19 ‡‡ *“Tuariri Moses visii vatereva Reo Taisi. Uva apeisi iava viapau irai visii iava viapau vo taisi sirova utu-paroveira? Eake-a vao oapa ragai kopii piesa auepatai, raa?”* 20 Oa iava rerare oiso puraaepa, “Iravuei vurito uraurato vii-ia. Uva irou vii uposa auepai, raa?” 21 Ua Jisas voeare oiso puraroepa, *“Ari ita, vo kovo-ia tave-tave iraopatavoi vao-ia, Oirato vorevira porete pieavo vo Sabat voki-ia. Oa iava rirovira rutu rugorugoo iraopatai eisi.*22 ‡‡† Easi Moses visiipa rakari verapa pitupitu vatereva. Opitupitua-a eva oa viapau Moses iava kosi piropa. Oa-a eva voeari iare vigei aao iraraaro karekeepa. Uva visii kakae vure rakariaro rooroopaoro voea rakariaro verapataveira vo voki-ia eva Sabat voki, vosa vo voki-a eva rakari verapa voki rera vo vokiaro kakaeto. 23 Oiso rugorugoopataveira ra *vearovira rutu Moses vaaro Reo Taisi sirova utu iraopata. Oa iava kakae vure rakariaro rooroopataveira va-ia Sabat. Oire uva voa-a vo Sabat uva ragai iravu oirato vorevira porete pieavorao. Uva eakepa ragaire kasipupatai, raa?*24 ‡‡‡ Opeita orekerovu rovirieipata ora visii iava osireiara raga-ia oiso osa ragai piepatavoi. Ari uvui iraopatai ra oearovu sopaaro rutu-ia tarai rovopaoro voea vo rugooroaro kerikerisipata.”

Oeavu Oirara Oea Oiso Puraaepa, Easi Krais Vai-a Ro-ia?

25 Oearovu Jerusalem iava oiso puraaepa, “E apeisi-a rera ro uposa auepaai, eke? 26 Rera kekepata eera ira viaevira rutu reoreoparoi. Oa iava viapau oiso oreovu avu vai purapaivoi rerare. Easi pasi oiraopai rutu, uvare vai reipa irara taraipaai rera-ia oiso, Krais vai pasi, raa? 27 § Ari ita, vigei taraipaviei rera vo uruiaro ru-tu-ia. Ari vosa Krais karekero, ra viapau irai taraiparo rera vo uruiaro rutu-ia.”

28 §† Oire uva Jisas Tugoropa Kepa-ia Tempel toupare-va voeapa siposipopaoro. Uva rirovira rutu gisipo karureva voeare oiso puraoro, *“Ragai-ia taraipatai ita. Ora ragai vo uruiaro rutu-ia tapo taraipatai. Ari ita, osa viapau oiso ora ragai raga vo vovouaro iava urioraera. Ari Aitetoa oaa raga ragai arurevora, oa iava urioraera. Ira vo vovouaro-a oiraopa. Uva viapau visii rera-ia taraipatai.*29 Ragai ira-ia taraiparai uvare rera tapo oisoa toupaa rera voaaro. Oa iava voava ragai arurevo-ra vore.”

30 Uva oisi-a eisi osa iava rera tuukesa auepaaepa. Vo ovusa rera vo vuutaaro tugura asavira toupaiva. Oa ia-va viapau irai rera-ia vavaea vai tovoreva. Viapau. 31 §†† Uva riro irara rutu oisi iava rera oirao pieiva. Oa iava oiso puraaepa, “Vosa Krais pouro virovere, ra pasi riroara ravotoara vai purareve. Oara vai-a uvuipai ra vo ravotoro-ia puteve oara purarevoi ro-ia, eke?”

Oeavu Polis Irara Aruiva Jisas Tuukesa

32 Oire uva Farisi rataratаa vovou irara voea oea uvui-va uvare oirara rutu oreorovu rutu purapaiva rerare

† *7:2 Lev 23:34; Diu 16:16* †† *7:7 Jo 15:18-19, 3:19-20* ‡ *7:13 Jo 9:22* ‡† *7:16 Jo 3:11, 8:28, 12:49*

‡‡ *7:19 Eks 24:3* ‡‡† *7:22 Lev 12:3; Jen 17:10* ‡‡‡ *7:24 Lev 19:15* § *7:27 Mt 13:55* §† *7:28 Jo 8:14* §†† *7:31 Jo 8:30; Mt 12:23*

Jisas. Osa iava reipa irara Pris ora aue Farisi oearovu polis irara aruiva. Oa iava urioaepa oiso ra rera tuukeive Jisas. 33 † Uva va-a vao oa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *“Gare visivi visii tapo toupaavoi. Ra ro iare vorera ira ragai arurevora vore.*34 †† Uva ragaire taraa ragapatavere. Ra viapau oiso ragai keketa. Ora viapau tapo oiso ra vo urui-ia pouta viro vao oa iare avaravere. Vao iava uvare viapau oiso uvuipatai ra voare avata.” 35 ‡ Oire uva voea raga Jiu ora reopaaepa oiso purapaoro, “Ovu iare avarovere vo uva viapau rera kekeperea? Easi pasi vigei iavapa irara vai iare avarovere voeao oea vigei arova sikasikaaepa vorarore avaoro vo voea vo uruiroaro iare Grik-pa irara? Uva voea tarai pieparevere vai Grik, raa? 36 Uvare oiso puraroi, *Ragaire taraa ragapata. Ra viapau ragai keketa.* Ora oiso tapo puraroi, *Ra viapau voare avata vo uvare avaravere voa tousa.* Uva aa vao-a vo reo vituaro, raa?”

Vo Toupai Uukoa Iava Vao Tootoo Vatepa

37 ‡† Ovoiopa voki vaopa Oovapa Vurei, reipa voki rutu oa-ia Jisas toreroepa rirovira rutu reooro oiso purasa, *“Vosa irai uuko regapaoro urioro, ira-a eera uvuiparoi ra urioro vo ukaiosa ragai.*38 ‡‡ Oiso-ia osa Pauto vo rigatoaro oiso purapapeira,

‘Ro ira ragai oirao piepareve ira-a eera sopaaro-ia uuko ovi Tootoo Vatepa ovi karekepapere rera iava vusivusipaoro.’”

39 ‡‡† Oire Jisas vo ruu reo purareva ro iava Tugoropato Uraurato ira ouiverea vo rara rera oirao piepaive Jisas. Uvare vo vokia-a eva oa-ia Jisas touvira keraria ou asavira toureva. Aue iava uvare rera eera Tugoropato Uraurato urio asavira toureva irare eisi puraroepa.

Oirara Ora Roo Pieaepa

40 ‡‡‡ Oire uva oearovu oisi eisi vo reo uvuoro oiso puraaepa, “Oiraopavira rutu rera-ia ro-ia profetato irare tuepavioveira.” 41 Ovusa oearovu oiso puraaepa, “Eera Krais.” Ari oearovu oiso puraaepa, “Ra viapau oiso Galili iava uriorovere Krais. 42 § Tugoropa Vuku taviepa Krais iava ro Devit voeaaro iava rera. Ira Betlehem-ia pouro virovere vo uruio-ia oa-ia tuariri Devit tou rovoreva.” 43 §† Oisi-a eisi osa iavirava ora voearei-ia varei puraiva ora roo pieoro Jisas iavirava. 44 Uva oearovu oiso vovoupaaepa ra rera tuukeive. Uva viapau oiso irai rera-ia vavaea vai tovoreva.

Reipa Irara Jisas Viapau Oirao Piepaiva

45 Oire voea polis irara vorevira voreaepa reipa irararei iare Pris ora Farisi. Oa iava voeare oiso puraaepa, “Eakepa viapau rerava voretai?” 46 §†† Uva polis irara voeare oiso puraaepa, “Ari ita, voari tuariri uva viapau oisoa irai oiso reoparo osa ro reoparoi.” 47 Osa iava Farisi voeare oiso puraaepa, “Easi visii vai tapo pasi keakeaparevoi, raa? 48 §‡ E pasi oearoi igei vai iava Farisi, o voeao iava reipa irara irai vai keketavo ovusa rera vo reoroaro oirao pieparevo, raa? Viapau. 49 Uvare akuku iraravi raga-a evoea oirara oea Jisas vo reoroaro uvupaoro viapau taraipaai Reo Taisi-ia vao oa-ia vuria puraivoi Pauto osireiaro-ia, osa iava opesikoaverea rara.”

50 Oire uva iravu-a ro-ia Nikodimas ira tuariri avaroepa Jisas iare. Voea iava rera, ira voeare oiso puraroepa, 51 §‡† “Esa vigei vaaro Reo Taisi oiso toupaivoi ra iravu iava akukuvira gasi ragape, eke? Uvui iraopaviei ra rera vo reoaro uvupe. Oire ra va iava vearovira tarai rovovio vao-ia oa pura rovoreve.”

52 Oa iava rerare oiso puraaepa, “Easi vii tapo-a iravu Galili iava, raa? Vearovira rutu Pauto vo reoaro viei rovori, ra taraiu. Viapau irai profetatoa vai uvuiparoi ra Galili iava karekero.”

Riakova Ora Oua Vuri Pieeva

[

8 Oire uva voea rutu oirara sikasikaaepa vorarore ora voea vo keparoaro avaoro, ovusa Jisas Oliv Kovo Pukui iare avaroepa. 2 Oa iava vokipakou rutu voava vokiroepa Tugoropa Kepa iare vao Tempel. Uva riro irara rutu voa rera iare urioaepa. Oire uva paupaoro voea tarai piepareva. 3 Uva voa-a vo uva riro tarai irara ora rataratаa vovou irara Farisi iriavuva riakova urioaepa rera iare. Aue iava uvare oira kekeiva iravu tapo. Oa iava ora voea vuruvuruaro rutu-ia oira tore piesa urioaepa. 4 Uva oira iava Jisas tavipaoro oiso purapaaepa, “Tisato. O riakova iria ora oua vuri pieevo. Uva oeavu oira-ia poua viro osa eisi pieevorao. 5 §† Vao-ia Reo Taisi Moses igei tavireva oiso puraoro, Vosa oiso iriavu riakova vuria puraeve, oire ra oira vurokope aueia aveke. Ra oisi iava eisi apeisi purau?” 6 Oiso osa puraaepa rera-ia kokarapaoro. Uvare oiso vovoupaaepa ra oaire reoa vai taraaive rera-ia. Auere ra oreoi iava rera iava gasiive taru. Vo osa Jisas takuro viropa rasia-ia rigatopaoro ora rera iava sipareo-ia.

7 §‡ Oire uva rera akepaiva voreripavira. Oa iava voava toreoro voeare oiso puraroepa, *“Vosa irai visii vuruvuruaro-ia toupareve ro ira-ia viapau vuria vaipe, ira uvuiparoi ra rovova vai-ia aveke vai oira vuro rovoreve o-ia riakova.”* 8 Uva takuro viropa ita vo rasi rigatosa ita. 9 §§† Oisi uvuivoiva, voea rutu ora voea-ia vesipaoro kosikosia viropa oiso, reipa irara rovovira ira rovoaepa. Oa iava oearovu tupepaaepa utupaoro. Osa iava rera raga Jisas kavuiva. Uva rera raga oira tapo toupareva, ovusa torepaopa voari rera puaaro-ia.

10 Oire uva Jisas toreoro riakova akereva oiso, *“Ovu-ia oirara epao? E viapau irai epao vii iava gasiparevoi, raa?”* 11 §§‡ Oa iava riakova oiso puraopa, “Reito. Easi viapau irai epao.” Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Ari ita, ragai tapo viapau oiso vii iava gasipaavoi. Avau vova, ra viapau ita vorerivira oai vuria vai purari.”]*

† *7:33 Jo 13:33* †† *7:34 Jo 8:21, 13:33* ‡ *7:35 Je 1:1; 1 Pi 1:1* ‡† *7:37 Ais 55:1; Re 22:17* ‡‡ *7:38 Ais 12:3* ‡‡† *7:39 Joe 2:28; Jo 20:22* ‡‡‡ *7:40 Mt 21:11* § *7:42 Jer 23:5; Mai 5:2* §† *7:43 Jo 9:16, 10:19* §†† *7:46 Mt 7:28-29*

§‡ *7:48 Jo 12:42* §‡† *7:51 Diu 17:6, 19:15* §† *8:5 Lev 20:10; Diu 22:22* §‡ *8:7 Diu 17:7* §§† *8:9 Ro 2:22* §§‡ *8:11 Jo 3:18, 5:14*

Jisas Ira-a Rasitoapa Aviavia

12 Jisas voea tavioro oiso puraroepa, *“Ragai-a rasitoa-*
pa aviavia. Ro ira ragai sirova uturo ira viapau uvuipa
ra rupa-ia vokareve. Viapau. Ari aviavia-ia touparevoi
vao Tootoo Vatepa vituaro.” 13 † Oa iava Farisi rerare
oiso puraaepa, “Easi vii ora vii raga vo reoaro-ia
siposipopariveira. Eva-a oa iava vii vo reoaro iava via-
pau oarai oirao piepaioveira.” 14 †† Osa iava Jisas voeare
oiso puraroepa, *“Oiraopavira rutu ita. Ora ragai raga*
vo reoroaro iava siposipopaaveira. Ari ita, vo osa
oiraopa reo rutu-a ita vao ragai vo reoaro. Eake iava?
Uvare vo urui-ia taraiparaveira vao oa iava urioraepa.
Oa iava vo urui-ia taraipaoro voare avaravere. Vo osa
visii viapau voa taraipatai vo uva vo urui iava urio-
raera. Ora vo uva ragavira avaravere uva tapo viapau
*taraipatai.*15 Visii vao visiigoa oearovivu oirara roviriei
iraopataveira vo vovouo-ia vo rasio-ia. Ari ragai viapau
irai rovirieipaaveira. 16 Ari vosa ragai irai rovirieia, oire
ra torevokovira rutu irai rovirieia. Eake iava? Uvare via-
pau oiso ragai raga kataito. Viapau. Ari iravuei Aite, ro
ira ragai arurevora. Ira ragai tapo kovopareveira. 17 ‡ Vo
visii vaaro-ia Reo Taisi oiso toupai, Vosa vaiterei katai
reo raga iava siposipopasi, oire ra vaiterei vo reoaro
torevokopape rutu. 18 Ari ita, ragai raga ora ragai iava
siposipopaaveira ora vo osa Aite ragai arurevora. Ira
tapo ragai iava oiraopavira tavitaviparoveira.”

19 Oire uva voea rerare oiso puraaepa, “Ovu-ia vii
Aitearo epao?” Oa iava Jisas voeare oiso puraroepa,
“Viapau oiso ragai-ia taraipatai. Eisi osa viapau Aite
oaa-ia taraipata.”

20 ‡‡ Vo reo pukoreva Jisas monipa tugi-ia toupaoro.
Vo osa oirara tarai piepareva voa evoa Tempel-ia. Uva
oisi-a oiso osa iava viapau irai rera tuukepareva voa,
uvare rera vo vuutaaro tugura asavira touva.

Vo Toupai Uvare Viapau Uvuipauei Ra Voare Avau Uvare Avaparai

21 ⌗ Jisas vorerivira oiso voea tavireva, *“Avarai vore*
uva ragaire taraa ragapatavere. Ari ita, kopiipataverea
visii varaarova vuriara oavisii, vo rara Aite viapau visii
iava vara vera rovopareve. Oa iava viapau uvuipatai ra
vo poupata viro uvare avaparai.” 22 Uva va-a eva oa ia-
va Jiu reipa iraraaro oiso puraaepa, “Apeisi ragavira eisi
reoroi oiso, *Viapau uvuipatai ra vo uruio iare avata oa*
iare avaparai? Asi evo reo vai porearo oiso vaio toupai,
Ra rera raga ora uporo, eke?” 23 Uva voeare oiso pu-
raroepa, *“Visii reroarova. Ari ragai viara iava. Uvare*
visii-a vao vo rasio iava. Ari ragai viapau vo rasi iava
*vao-ia.*24 ⌗† Osa iava visii taviavoi oiso, Kopiipatavere
ovusa vuriara oavisii visii-ia touvira toupaive. Ari ita,
vosa viapau ragai vo reoroaro oirao piepata vo uvare
ora ragai raga iava visiipa siposipopaavoi. Oire uva
oisi-a eisi osa iava vuriara oavisiiva kopiipatavere
ovusa touvira visii-ia toupaive.”

25 Uva rera akeoro oiso puraaepa, “Iroutoa irao-a vii?”
Oa iava Jisas oiso puraroepa, *“Ragai raga ita vao-ia*
*oiso osa ora ragai iava tuariri visii taviavora.*26 Riro re-
oro rutuva toupaavoi. Oara-ia uvuiparai ra visii vo
pitupituroarore reoreora. Ora visii vo vovouroaro tapo
roviriei oiso osa jas ro reo roviriei pato. Ari ro ira ragai
arurevora ira vo vovouaro-a oiraopa rutu. Ora vo reoro
rutu oara uvuava rera ruvara-ia, evara-a oara iava
siposipopaaveira oirara rutupa voeao vo rasio-ia.”

27 Oire uva viapau roroioaepa. Vo uvare voea
tavipareva Aitetoa iava. 28 ⌗⌗ Uva osa-a eisi osa iava
Jisas oiso voea tavireva, *“Voari utupaua oiso Oirato*
Oviitoaaro kae pietavere rera kotosa. Uva vo vuuta-a
eva oa-ia taraitaverea, Oiraopavira oisoa ora rera iava
siposipopareve. Oire ra oisi iavirava taraita. Ari ragai
viapau oiso oavu avu vai purapaavo ora ragai raga vo
rugorugooaro iava. Viapau. Ari ragai vo reo iava
*siposipopaavo oa iava ragai tavireva Aite.*29 § Aite ragai
siporeva ira ragai tapo toupareveira. Uva viapau oiso
ragai kavurevora ra ragai raga toupaa. Viapau. Uvare
vokiara rutu-ia varao *purapaaveira oarapa ruipa-*
paroveira.” 30 Oire uva oisi-a oiso osa puraroiva, oirara
rutu iava oearovu rera oirao pie iraoiva.

Oiraopa Reo Rutu Uvuipai Ra Visii Oiso Pieve, Viapau Oiso Ra Akukuvira Iraipa Kovo Ragapata Oiso Rutu Osa Voeao Oea Tuukepa Kepa-ia Toupaiveira

31 §† Oire uva Jisas Jiu tavireve, voeao oea rera oirao
pieiva oiso, *“Vosa vokiara rutu-ia ragai vo reoaro*
vearovira uvupata, oire ra va iava visiipe oiso, Ragai ru-
*tu voeaaro disaipel.*32 §†† Ra oisi iava oiraopa reo rutu-ia
taraita. Oa iava oiraopa reo rutu uvuipai ra oiso visii
pieve, Viapau uvuipatai ra akukuvira iraipa kovo ragap-
ata. Oiso osa ro ira tuukepa kepa-ia toupareva.”

33 Oa iava rera vo reoaro pukooro oiso puraaepa,
“Igei-a Ebraham iava vo sara. Viapau oiso irai igei iava
akukuvira kovo ragapareveira iraipa. Uva apeisi iava
eisi purauei oiso, *Viapau oiso akukuvira iraipa kovo ra-*
gapatavere?”

34 §‡ Uva Jisas oiso puraroepa, *“Oiraopavira rutu oiso*
osa visii tavipaavoi, Irou irara voeao oea vuri vovou pu-
rapaiveira. Uva varao vuri vovouro oaive oara voea
tuukepaiveira. Oa iava akukuvira kovo ragapaiveira
*vaopa vearo rugoo viapavira.*35 Oviito ira vearovira
kepaaro-ia aiteto toupareveira eva kepaaro rutu. Ari ro
ira tuukepa kepa-ia toupareveira akukuvira kovo raga-
paoro, uva viapau kepaaro rutu-a va vao. 36 Ragai-a
vao Oviitoaaro ragoa uvuiparai ra tuukepa kepa iava
visii kosi piea vao iava vuri vovou. Oa iava uvuipatai ra
vearovira toupata vo Aite oaa vo kepaaro.

37 *“Taraiparai oiso, Ebraham sara iraraaro visii. Uva*
apeisi viapau ragai vo reoaro visii sopaaro-ia toupaivoi,
raa? Eisi osa iava oiso ruipapatai ra ragai upooro ragai
*kopii pieta.*38 §‡† Ari ita, ragai siposipopaaveira varao ru-
tu iava oara kekepaaveira Aite oaa ruvara-ia, ovusa

† *8:13 Jo 5:31* †† *8:14 Jo 18:37, 13:3* ‡ *8:17 Diu 17:6* ‡‡ *8:20 Mk 12:41; Jo 7:30* ‡‡‡ *8:21 Jo 7:34, 36* ⌗† *8:24 Mk 13:6* ⌗⌗ *8:28 Jo 3:14, 12:32* § *8:29 Jo 4:34* §† *8:31 2 Jo 9* §†† *8:32 Ro 8:2; Je 2:12* §‡ *8:34 Ro 6:16; 2 Pi 2:19* §‡† *8:38 Jo 5:19, 30*

visii evo pitupituro purapataveira oara oupataveira ro ruvara-ia visii aitearo."

Visii Aitearo-a Seten

39 † Oire uva rerare oiso puraaepa, "Eari igei aitearo Ebraham." Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Vosa oiraopavira visii Ebraham ovii iraraaro, oire ra rera vo pitupituroaro rutu tapo purapata oiso osa rera Ebraham oisoa piepareve.*40 Visiipa oiraopa reo rutu iava siposipo iraopaavoi varao oara uvuavora Pauto ruvara-ia. Oara-a varao oarapa vo vokio-ia ragai uposa auepatai. Ari ita, viapau oiso Ebraham oisi oiso piereva. 41 †† Oiraopavira uvare ora visii aitearo vo pitupituaro purapataveira."

Uva va-a eva oa iava rerare oiso puraaepa, "Easi igei aako riakoaro viapau oiso otopa vovouro vai purapaoro igei kavaupaivora. Igoa-a kataitoa raga Pauto ovii iraraaro." 42 ‡ Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Vosa oiraopavira rutu rera Pauto visii aitearo rutu, oire ragaipa siraopata. Eake iava? Uvare ragai oisoa Pauto ruvara-ia toupaa. Ora vo uvare tapo rera vo ruipaaro-ia urioraera. Viapau oiso ora ragai vo ruipaaro-ia vore urioraera. Viapau. Ari Pauto ragai arurevora oa iava vore urioraera.*43 Uva eakepa viapau ragai vo reoroaro-ia roroiopatai? Oa vituaro vao-ia oiso toupaivoi, Viapau oiso uvuipatai ra ragai vo reoroaro uvupata riro vavagisiara.

44 ‡† *"Visii-a Seten ovii iraraaro. Uvare goruvira rutu rera vo vovouaro sirova utu iraopataveira eera visii aitearo. Ari ita, voari tuariri rera-a eera riro oira upoto, ora tapo viapau oisoa oiraopa vovou rutu sirova utuparo. Uvare oiraopa vovou rutu viapau oisoa rera-ia toupaive. Uvare kuuvu reoro raga oisoa purapareve ora rera raga vo reoroaro torevokoaro. Eera-a riro kuuvuto, uvare rera raga-a kuuvu reoro rutu vo vovouaro vituaro.*45 Ari ragai oiraopa reoro rutu iava siposipopaaveira. Uva apeisi viapau vo reoro oirao piepataveira? Uva kuuvu reoro raga oirao piepataveira ro aite oavisii vo reoroaro Seten. 46 Iroutoa vai visii iava uvuiparoi ra ragai iava oai vuria vai kosi piereve vao oa toupaive vo ragai-ia, raa? Ari ita, oiraopa reo rutu kosi piepaavoi. Uva apeisi iava oisi eisi viapau ragai vo reoaro oirao piepatavoi, raa? 47 ‡‡ Ari Pauto ovii iraraaro rutu rera *vo reoroaro rutu uvupaiveira. Ari viapau oiso rera ovii iraraaro-a visii. Oa iava viapau rera vo reoroaro uvupataveira."*

Ebraham Kareke Asavira Toureva Vo Vuutao-ia Oa-ia Touava

48 ‡‡† Oa iava voea Jiu rerare oiso puraaepa, "Eari, igei viire oiso purapaioveira, Sameria iava vii. Viigoa-ia iravu vurito tugarato toupareveira. Uva oiraopavira vai oisi eisi purapaioveira viire, eke?" 49 Uva Jisas oiso puraroepa voeare, *"Ragai viapau tugaratoa vaiva toupaaveira. Viapau. Ari Aite oaa raga vaisiaro kae piepaaveira, ovusa visii ragai vaisiaro akaipa piepata.*50 ‡‡‡ Ari ragai raga viapau oiso uvuiparai ra ora vaisi oaa kae piepaa, uvare iravu raga uvuiparoi ra ragai vaisiaro kae piepareveira. Uvare rera-a eera oirara vo vovouroaro rovirieipato. 51 § Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi, Vosa irai ragai vo reoaro sirova uturo, ira-a eera viapau uvuiparoi ra kopii ovoiro."

52 Oire uva voea Jiu rerare oiso puraaepa, "Tarai iraoiei vii-ia. Viigoa-ia touparevoi vurito tugarato. Easi Ebraham kopii ovoiroepa, ora voeao reo topa piepa irara profet irara oea tapo kopiiaepa. Uva apeisi-a oiso osa iava oiso purauei, *Vosa irai vearovira rutu ragai vo reoaro sirova uturo, eera-a ira viapau uvuiparoi ra kopii ovoiro?*53 E apeisi-a? Easi pasi vii vigei aaotoaaro-ia puteparivoi Ebraham, raa? Ira kopiiroepa ora voeao profet irara oea tapo kopiiaepa. E vii raga apeisi ora kareke piesa auepauei?"

54 §† Uva Jisas voea aatoreva oiso puraoro, *"Vosa ora ragai raga vaisiaro kae piepaa, ra oisi iavirava ragai iava vaisia akukupapavira raga toupaive. Ari Aite raga-a ira ragai kae piepareveira ro irare oiso purapataveira, Visii reraaro Pauto,*55 vo osa viapau rera-ia taraipataveira. Ari ragai rera-ia taraiparaveira. Vosa oiso purapara, Viapau rera-ia taraiparai, oire ra oisi iava riro kuuvutoape ragai oiso osa visii. Ari rera-ia *taraiparai. Osa iava vearovira rera vo reoroaro sirova rutu utuparaveira.*

56 §†† *"Aaoto oavisii Ebraham rorureva vo vuutao-ia ragai vaaro-ia taraioro, oa iava urioraera vo rasio iare. Uva oisi-a eisi osa iava rera iava sopaua roruva rutu taraioro."* 57 Uva va-a vao oa iava Jiu rerare oiso puraaepa, "Easi vii viapau vo vavae tau (50) ivaro-ia tugurauera avukaoro. Uva apeisi-a? Rera vai kekeriva Ebraham, raa?" 58 §‡ Uva Jisas oiso puraroepa, *"Oiraopavira rutu oiso osa visii tavipaavoi, Vo osa Ebraham kareke asavira toureva, ovusa vo vuuta-a eva oa-ia ragai voari tuariri touava."*

59 Oire uva oisi-a eisi osa iava rerare avekeara kae pie ragaiva, oiso ra vara-ia rera vurokoive. Vo osa Jisas voava Tugoropa Kepa-ia vatauvira kosiro viropa.

Vo Toupai Voosito Iava Vo Siposipo

9 Uva vokapaoro Jisas avaroepa. Oa iava iravu voosito oirato kekereva. Aakova oisi raga rera kavaueva voosivira. 2 §‡† Uva voa igei disaipel Jisas akeiova oiso, "Tisato. Irou vaaro-a vuria oa iava aakova oiso ro voosivira kavauevora? E rera raga vo vuriaro oa iava oisi karekeroepa? Eke aitetoarei vaaro vuria oa purasiva?"

3 §† Uva Jisas igeire oiso puraroepa, *"Viapau ro oirato vuria vai purareva, ora aitetoarei ora aakova, ra oisi iava eisi voosivira karekero. Viapau. Ari vaore ro oiso toupareveira, ra rera-ia Pauto vo kovoaro viaevira rutu roroiovira karekepe.*4 Vosa ravireo touvira touparevoi, uva uvui iraopaviei ra Pauto vo kovoaro-ia pitupe va

† *8:39 Ro 9:7; Ga 3:7* †† *8:41 Ais 63:16* ‡ *8:42 1 Jo 5:1* ‡† *8:44 1 Jo 3:8* ‡‡ *8:47 1 Jo 4:6* ‡‡† *8:48 Jo 7:20, 10:20* ‡‡‡ *8:50 Jo 5:41* § *8:51 Hi 11:5* §† *8:54 Jo 16:14* §†† *8:56 Mt 13:17; Hi 11:13* §‡ *8:58 Jo 1:1; Re 1:8* §‡† *9:2 Eks 20:5; Esi 18:20* §† *9:3 Jo 11:4*

puraoro. Uvare rupa urioei oa-ia viapau irai uvuipa ra kovoreve. 5 Vosa ragai vo rasio-ia touvira *toupaavoi, uva ragai-a aviavia voeaopa oea vo rasio-ia toupaiveira."*

6 Uva oisi-a oiso osa iava vavaea-ia ruiroepa. Oire rasia uverereva va tovure pieoro. Oa iava rera osireiaro vavoreva vo tovure-ia. 7 † Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *"Avau sisusa uuko rovu-ia va vao Siloam."* [Oa porearo oiso toupai, Rera aruiva]. Oa iava avaroepa sisusa. Uva vorevira vorepaoro vuravurareva.

8 Uva va-a vao oa iava voeao rera vo uruiaro iava ora oearovu tapo voeao oea oisoa rera kekepaive ovusa pauvira raga tou rovopareve, oea rutu rerare oiso puraaepa, "E rera-a ro-ia ira oisoa rirovira moni areparo oirara rutu ruvara-ia, eke viapau?" 9 Uva osa iava rerare oiso puraaepa, "Iu. Rera raga-a ita ro-ia." Ovusa oearovu oiso purapaaepa. "Viapau. Easi oisi raga keketo-a ro-ia. Ari ita, uva iravu raga." Oa iava rera raga voeare oiso puraroepa, "Easi ragai raga-a ita vao-ia."

10 Uva rera akeiva oiso, "Uva apeisi-a oiso osa iava vii iava osireitoarei vuravurasivo, raa?" 11 Uva voeare oiso puraroepa, "Ari ro oirato ira vaisipaiveira oiso, Jisas ira rasia uverererevo va tovure pieoro aue tapo uukoa. Oa iava vo tovure-ia ragai osireiaro vavooro oiso puraroe ragai aruoro, *Avau sisusa vavo uuko rovu-ia Siloam.* Oire uva voa sisuoro vuravura ovoiavo. Oa iava uvuirai orekerovu kekepasa." 12 Uva eisi osa iava oiso rera akeiva, "Ovu-ia rera epao?" Uva oiso voeapa taearoepa, "Viapau taraiparai."

Farisi-pa Irara Vo Ravoto Vituarore Taraapaiva

13 Oire uva rera tapo ro voosito tuariri ira voosivira oisoa toupareve avaaepa Farisi iare voeao rataratаa vovou irara. 14 Uva Sabat voki-a vao oa-ia Jisas va vao rasia tovure pieoro va-ia rera iava osireito karureva. 15 Osa iava vorerivira ita rera akeiva oiso puraoro, "Apeisi ragavira rutu-a oiso osa iava vii iava osireitoarei vuravurasivo?" Oa iava oiso voea tavireva, "Ragai osireiaro vavorevo tovurea-ia rasia. Oa iava sisusa avaraiva, ragai iava osireitoarei vuravura ovoisivo roroio ovoioro." 16 †† Osa iava oearovu Farisi oiso puraaepa, "Viapau oiso Pauto rera siporeva, uvare viapau oiso Sabat voki vo pitupituaro sirova utuparoveira ora vao Reo Taisi." Oa iava eva oearovu oiso puraaepa, "Uva apeisi ragavira-a ro ira-ia vuria toupaive, ra oaiva varao purapareve ravotoara, raa?" Oire uva-a vao oa iava ora voearei-ia vo uvururei purapaiva.

17 Uva rera akeoro ita oiso puraaepa, "Uva apeisi vai purapauei rerare ro ira vii iava osireitoarei vura pierevo?" Oa iava oiso puraroepa, "Ari profetato eera."

18 Oiraopavira rutu ira-a ro oisoa voosivira toupareve. Oa iava vo vokio vuravurarevoi. Uva voea Jiu vo reo vao viapau oirao piepaiva. Oa iava aitetoareire keeraaepa vaitereo uvava oviitoa rera ro ira iava osireitoarei karusi viropa. 19 Vaiterei akeoro oiso puraaepa, "E rera vai-a ro vei oviitoaaro, pasi? Ira iava oisoa oiso purapasi, Ira kavaueva aakova, ovusa voosivira raga toureva. Oire uva apeisi iava vuravurarevoi?"

20 Osa iava aitetoarei voea tavisiva oiso, "Ari ira-ia taraipaveiei eera vegei oviitoaaro, osa raga voosivira aakova rera kavaueva. Oa iava oisi raga karekeroepa. 21 Uva vo vokio viapau taraipaveiei oiso osa ragavira iava rera iava osireitoarei aviavisivoi. Ora tapo viapau taraipaveiei oiso, Irouto rera osireiaro karurevo. Rera ake iraota. Ira riroroera. Ira uvuipa ra ora rera raga tavitaviro."

22 ‡ Oire uva aitetoarei voea tavipasiva oisi eisi, uvare Jiu asavira uriripasiepa, voeao oea oiso purapaaepa reo goru puraoro, Vosa irai Jisas oiso vaisirevere, Ari Krais-a eera, oire ra oisi iavirava irai siguive vova Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog. 23 Oa-a vao oa vituaro iava aitetoarei voea tavioro oiso purasiepa, "Ora visii raga rera aketa. Ira riroroera. Osa iava uvuipa ra ora rera raga visii tavitavireve." 24 ‡‡ Oire uva rerare vorerivira keeraaepa ro ira voosivira tou rovopareve. Oa iava rerare oiso puraaepa, "Pauto vaisipaoro oiraopavira rutu taviu. Uvare Jisas-ia taraipaiei oiso, Vurito."

25 Oa iava voeare oiso puraroepa, "E vurito-a eera, eke viapau? Uvare viapau taraiparai rera vo vovouaroia. Ari ita, oiso raga ora ragai-ia taraiparai osa oisoa tuariri voosivira raga toupaa. Uva vo vokio raga-ia ragai iava osireitoarei aviavisivoi karu uviro ovoioro."

26 Oa iava oiso rera akeiva, "Eake rutu purarevo viire? Apeisi ragavira rutu vii iava osireitoarei karurevo, raa?"

27 Oire uva voeare oiso puraroepa, "Visii tavi ovoiavo ita. Uva apeisi ragavira uvusa auepatai ita? Easi visii vai tapo oiso ruipapatai ra oiso pieta, Rera voeaaro disaipel, raa?"

28 Oa-a eva oa iava rera takaupaoro oiso puraaepa, "Vii raga ita rera disaipeltoaaro. Ari igei-a Moses voeaaro disaipel. 29 Uvare taraipaiei oiso, Pauto Moses vatereva reoa. Ari ovu irao rutu iava evo oira urioei? Ira-ia viapau taraipaiei."

30 Uva oiso puraroepa, "Avoeao. Avokoria vao-ia. Oa-ia viapau taraipatai oiso-ia. Uvare oiso purapatai, Ovu iava urioroe? Ira-ia viapau taraipaiei. Rera raga-a ita ro ira ragai iava osireitoarei aviavi pierevo. 31 ‡‡ Taraipaviei oiso, Pauto viapau oiso vuri irara vo reoroaro uvupareveira. Ari vosa ro ira rerapa lotuparo ora rera vo reoroaro rutu sirova utuparo eera Pauto, ra va iava rera Pauto vo reoroaro uvupareve vara purapasa. 32 Vokiara rutu-ia voari tuariri viapau oisi osiposipoi oisoa toupaive irai iava ira voositoa vai osireiaro vura piereva ro ira voosivira raga kavaueve aakova vai. 33 Vosa Pauto viapau ro siporevori vo rasio iare, ra viapau oiso uvuiparoeri oaravu avu vai purapasa."

34 Oa iava rerare oiso puraaepa, "Auoro! Aakoara vii kavaueva vuri pitupitu raga-ia. Osa iava oisoa vurivira rutu toupari. Apeisire auepauei, ra igei tarai pieri, raa?" Uva oiso pura ovoioro rera siguiva vova Sinagog.

† *9:7 Lu 13:4; Jo 11:37* †† *9:16 Mt 12:2* ‡ *9:22 Jo 7:13, 12:42* ‡† *9:24 Jos 7:19; 1 Sml 6:5* ‡‡ *9:31 Sam 34:15; Pro 15:29*

Vovouisi Osireiaro Aisia Voosivira Toupaiveira

35 Uva Jisas rera iava uvureva uvare rera siguiva. Oa
iava rerare taraapareva. Oa iava rera kekerevoiva, rera
akereva oiso, *“E Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto oirao*
pieparivoi, eke viapau?” 36 Oa iava rerare oiso pu-
raroepa, “Reito. Iroutoa rutu-a Oirato Oviitoaaro? Rera
iava ragai taviri, ra rera oirao piea.” 37 † Osa iava Jisas
oiso puraroepa ora rera iava, *“Ira kekerivoi ro-ia ovusa*
vii tapo ora reoparoi.” 38 Uva oisi-a eisi osa iavirava oiso
puraroepa, “Turaro. Ragai vii oirao pieavoi.” Oire eisi
pura ovoioro takuro viropa Jisas-ia vuurapa vaisi pura
ovoisa.

39 †† Oire uva Jisas oiso puraroepa, *“Ragai urioraera*
vo rasio iare oirara rovirieisa. Osa iava voearo vuravura
asa irara vuravurapaiverea. Ovusa voeao oea vuravu-
rapaiveira oea iava osireiara voosipapere rara.” 40 ‡ Uva
oearovu Farisi iava voa rera ruvara-ia toupaiva. Uva
rera uvuoro rerare oiso puraaepa, “E apeisi-a? Igei
tapo-a voosi osirei irara, raa?” 41 ‡† Uva Jisas voeare oiso
puraroepa, *“Vosa vovouisiro oavisii osireiaro visiire*
voosivira toupaive, oire ra oisi iava viapau uvuipaai ra
oeai visii togapaive aue-ia reo. Ari ita, oiso purap-
ataveira, Igei iava vovouisiro osireiaro aviavipaiveira
oiraopara rutu-ia taraipaoro. Oire uva oisi-a eisi osa ia-
va uvuipaai ra visii togapaive oeavu aue-ia reo.

Reo Ruu Sipsip Kovokovo Iava

10 *“Oiraopavira rutu oiso visii tavipaavoi, Ro ira vi-*
apau rataoa rutu-ia vao sipsip kovokovo vaaro
koataro, ora vosa uvavu ragava putereve vo kovokovo
kukuearo-ia voare koataoro, ira-a eera oiso toupare,
*Kavirupato ira orekerovu rutu ou ragapareveira.*2 ‡‡ Ari
vosa ro ira rataoa rutu-ia koataparo, ira-a eera sipsip
ragui tokipatoaaro rutu. 3 Rataoa tokipato ira rataoa
karupareveira ropa ira sipsip ragui tokipareveira. Oa
iava sipsip ragui rera gisipoaro uvupaiveira vo osa vo
ragui vaivaisiarore keeraparo vo raguio rera voeaaro.
Osa iava oisoa vo ragui kosi piepareve rataure vo ragui
tuvetuvepaoro. 4 Uva oisoa vo ragui sipsip ragui ora
rera voeaaro kosi piepareve rataure. Oire ra vo raguipa
iraro. Vo rara vo ragui sipsip ragui rera gisipoaro
eveipaoro rera sirova utuave. 5 Viapau uvuipaai ra
iravu raga sirova utuave. Viapau. Ari eera asavira oisoa
toripaive, uvare viapau rera gisipoaro eveipai eera
iravu raga.” 6 ‡‡† Va-a vao reo ruu Jisas oa voeapa
vatereva. Uva viapau roroiopaaepa vo reo vituaro-ia
vao oa purareva voeare.

Vearoto Sipsip Ragui Tokipato

7 ‡‡‡ Uva va-a vao oa iava Jisas voeare ita oiso pu-
raroepa, *“Oiraopavira oiso visii tavipaavoi, Ragai-a vao*
*rataoaro sipsip ragui vova kovokovoa.*8 Voeari oirara
oea ragaipa iraaepa oea-a kavirupa irara oea oisoa
urio ragapaave sipsip kavirupasa, osa viapau sipsip
kare voea gisipoaro uvupaoro voea iare utupaave.
9 Ragai raga ita ratao-a. Vosa irai ragai iare urioro
koatasa vo kasura sovara-ia, ira-a eera orirurevere
Pauto vo rara koataro. Ra voava ita kosiro viro aio
oupasa. Ra oisi raga ora voreripaoro urioparo koata-
pasa ita.

10 *“Kavirupato viapau oiso orekerovu avu vaire uri-*
oparoveira. Ari sipsip ragui kavirupasa urioparoveira
voea upopaoro vo kare vuri piepasa rutu. Ari ragai
vaore urioraera, ra tootooa rutu oupaive. Oire ra oisi
*iava voea-ia agasipape rutu vo tootoo.*11 § Ragai vearo-
to sipsip ragui-ia tokipato. Uvare rera raga vearoto sip-
sip ragui tokipato ira ora rera iava tootooaro viki ra-
gareverea rara vo ragui iavirava. 12 Ari ro kovopatoa ra-
ga ira voria ragare kovopareve, viapau oiso sipsip
ragui tokipatoa rutu-a. Uvare viapau oiso rera vo
raguiaro-a sipsip ragui. Eva-a oa vituaro oiso toupai,
Ro ira aakau kare tueoro torirevere sipsip ragui
kavuoro. Ra oisi iava aakau kare sipsip ragui aiopaoro
vo ragui sikasikapaive. 13 Eake iava? Uvare eera voria
ragare kovoparevoi. Viapau oiso sipsip raguire ru-
gooparo.

14 *“Ari ita, ragai-a vearoto sipsip kare tokipato. Ragoa*
vo ragui-ia taraiparaveira, ovusa vo ragui tapo ita ra-
*gai-ia taraipaave.*15 Oiso-ia Aite ragai-ia taraiparoi,
ovusa ita Aite-ia taraiparai. Oa iava ora ragai iava
tootooa oaa vikiavere rara sipsip ragui tauvaoro.
16 Oire uva oraguirovu tapo tou ragapaiveira sipsip
ragui. Uva viapau oiso vo kovokovo iava vo raguiro-a.
Oraguiroare tapo oiso ruipaparai ra vo raguiro tuvetu-
vea. Ra va iava ragai raga gisipoaro uvuive. Ra oisi iava
katai ragui rutu puraa viro ora takuvuoro. Osa iavirava
kataitoa raga pere vo ragui rutu tokipato aue ragai.
17 §† Osa raga vituaro iava Aite ragaipa vo sirao vatere-
va vare, oiso ra ora ragai vaaro tootooa viki ragaa vo
raguipa otootooa vorevira ouaverea. 18 §†† Viapau oiso
irai ragai iava tootooa verarevere rara. Viapau. Ari ra-
gai raga-a ragoa vare rugoopaoro va viki *ragapaavoi*
vao tootooa. Ari ita, gorua toupaivoi ragai vaaro
tootooa viki ragasa. Ora oiso osa tapo toupaivoi vo
goruo vo tootoo vorevira ita ousa. Oare oisi vo reo
ouavora Aite ruvara-ia vare vao.”

19 Oire uva voeao Jiu vo reo vao uvuoro ora voea-ia
voearei ita puraiva ora roo pieoro oisi vo reo iavirava.
20 Uva oisi-a oiso osa iava riro irara rutu oiso pura-
paaepa, “Vurito tugarato ira-ia toupare eera oa iava
kokoroparoi. Uva eakere rera vo reoaro uvupatavoi?”
21 §‡ Ovusa oearovu voe iava oiso purapaaepa, “Viapau
oiso vo reo-a vao ro vo reoaro ira-ia vurito tugarato
toupareve. Eari apeisi ragavira vurito tugarato
uvuiparoi ra voeao voosi irara osireiaro vorevira vura
piepareve, raa?”

† *9:37 Jo 4:26* †† *9:39 Jo 5:22, 27; Mt 13:13* ‡ *9:40 Ro 2:19* ‡† *9:41 Jo 15:22, 24* ‡‡ *10:2 Mk 6:34* ‡‡† *10:6 Jo 16:25* ‡‡‡ *10:7 Jer 23:1-2; Esi 34:2*

§ *10:11 Ais 40:11; 1 Pi 5:4* §† *10:17 Ais 53:7-8, 12* §†† *10:18 Hi 5:8* §‡ *10:21 Jo 9:32-33*

Jiu Jisas-va Keriaepa

22 Uva Jerusalem-ia Tugoropa Voki karekeepa vao oa-
ia oisoa Oovapa Vurei purapaive vo vokio reesipaoro
oa-ia Tugoropa Kepa Tempel vorevira rataoaro karuiva
voari tuariri. Ovuuta-a eva riro uteo vuuta. 23 Uva voa
Tempel sovara-ia Jisas vokareva rakorako uru ivara-ia
vao oa paureva Solomon. 24 Oire uva voa-a vo uva Jiu
rera kovokovosa urioaepa ora guruoro rera iare. Oa ia-
va voa rerare oiso puraaepa, “Auoro. Aa vo vokio
igeipa aviavi pievira rutu ora vii iava siposiporivere?
Vosa vii rutu Krais, oire igeipa roroio pievira rutu tavi
iraou.”
25 † Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Visii tavipaavo-
ra vo vaisio iava. Uva viapau oiso oirao piepataveira.
Uvare vo kovoro rutu varao oara purapaaveira Aite
vaisiaro-ia oara iava ragai vaisiaro oiraopavira
karekeparaveira.*26 Ari ita, oearovu raga-a visii. Viapau
oiso ragai vo raguiaro iava sipsip ragui visii-a. Osa iava
viapau oirao piepataveira. 27 Ari ragai vo raguiaro sip-
sip ragui ragai gisipoaro uvupaiveira. Oa iava ragai
tapo vo ragui-ia taraiparaveira. Osa iava eisi ragai siro-
va *utupaaveira.*28 †† Oa iava vo ragui vatepaaveira
Tootoo Ovoi vao vokiara rutu iarepa. Ra oisi iava via-
pau oiso opesikopaave. Viapau rutu. Uva viapau irai
uvuiparoi ra vo ragui verareve ragai vavaearo iava.
29 Aite oaa ragaipa oraguia vatereva, uvare rera goru-
toa rutu ira orekerovu rutu-ia pute iraopareveira. Uva
viapau oiso irai uvuiparoi ra vo ragui verareve vova
Aite vavaearo iava. 30 Ragai ora Aite vegoa-a
kataitoarei rutu.”
31 Osa-a oiso osa vituaro iava voea Jiu avekeara kae
pie ragaiva, oiso ra rera vurukoive vara-ia. 32 Oa iava
Jisas voeare oiso puraroepa, *“Visii tue pieavora riroara
rutu-ia vearopa kovoro Aite varaaro. Ari aa vo kovo-a
vao oa-ia rugorugoopaoro ragai vurukosa auepatai
evara-ia avekeara, raa?”*
33 Osa iava voea Jiu rerare oiso puraaepa, “Viapau
oiso igei okovoi-ia vearoa vai rugorugoopaoro vii vu-
rukosa auepaiei. Viapau. Ari aue iava uvare Pauto
toviparivoi vii vao oirato akuku raga. Ora tapo vaopa
uvare ora vii ragare oiso purapauei, Vii-a Pauto.”
34 ‡ Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *“Apeisi ragavira?
Uvare rigatoa oiso toupaivoi vo visii vaaro-ia Reo Taisi
oreoa-ia Pauto ora rerapa oeavu reipa irara reesireva
voari tuariri oiso puraoro, Visii-a pau irara.*35 Uva voea
voeao tuariri oea iare Pauto vo reoaro avaepa vao oa
oiso puraepa, Voea-a pau irara. Ari ita, Tugoropa Vuku
viapau uvuipai ra oku pieive. 36 Uva Aite ragai reesioro
ragai arureva vo rasio iare. Uva oisi-a eisi osa iava oiso
pura rai, Ragai-a Pauto Oviitoaaro. Uva eakere oiso pu-
rapatai, Pauto toviparivoi, raa?
37 *“Vosa viapau Aite vo kovoaro purapaa, ra opeita
ragai vo reoaro oirao piepata.*38 ‡† Ari ita, ragai rera vo
kovoaro purapaavoi. Vosa irai ragai vo reoroaro oirao
pie arapa reasiparo, oa iava uvuiparoi ra vo kovoro ra-
ga oirao piepareve oara purapaavoi. Osa iava
uvuipatai rutu ra taraita ora vearovira rugorugoota
oiso-ia, Ragai-ia toupare Aite, ovusa ita ragai Aite-ia
toupaavoi.”
39 Uva rera tuuke rovosa auepaaepa ita, ovusa voea
vatavataoro avaroepa.
40 Uva Jisas vorevira voreoro uukova Jodan iviroreva.
Oa iava vo pouro viropa uva tuariri Jon oirara baptais-
reva. Uva voa toureva. 41 ⌗ Oire uva voa riro irara rutu
rera iare urioaepa. Oa iava oiso puraaepa, “Oiraopavi-
ra rutu. Viapau oiso Jon oravotoi purareva. Ari vo osa
Jon rera iava ro reoara rutu purareva, oara-a oiraopara
rutu.” 42 Uva voa-a vo uva riro irara rutu rera oirao piei-
va rutu.

Vo Lasaras Iava Toupai Uva Kopiiroepa

11 ⌗† Uva iravu upiaparoepa eera Lasaras aue iava
rera Betani urui-ia. Uva-a vo Betani-ia Maria vo
voaorei vo uruiaro ora Mata. 2 Eira Maria iria oiso vo
utupaua sanda kokoeva Turaro kokotoaro iare. Oa iava
kokotoarei posiposi pieeva ora oira oruaro-ia. Uvava
taataato-a eera Lasaras ira upiaparoepa. 3 Uva va-a
vao oa-ia taataarirei keeraereiepa Jisas-re oiso pura-
oro, “Turaro. Ro ira kavikopariveira ira upiaparoi.” 4 ⌗⌗
Oa iava Jisas vo reo uvuoro oiso puraroepa, *“Viapau
ovoieivira rutu kopiipasa eva upiaro. Ari auere-a ker-
aria vo goruaro kareke piepasa vao Pauto vaaro. Ra
oisi iavirava ragai vaisiaro kae pieive rara.”*
5 Uva Mata ora Maria ora Lasaras ovavuatapa oisoa
rirovira siraoparo Jisas. 6 Uva Lasaras iava uvureva
uvare upiaparoepa. Oa iava vo vokirei-ia toureva vo
uruia eva oa-ia toureva. 7 Uva utupavira igei disaipel
tavioro oiso puraroepa, *“Irata ra vorevio Judia Distrik
iare.”*
8 Oa iava igei disaipel rerare oiso puraiepa, “Tisato.
Airevi raga ita voa vii vurukosa Jiu aue ragaae. Uva
voare ita voresa auepauei, raa?”
9 § Jisas oiso puraroepa, *“Asi viapau pasi oiso katai tau
erao (12) vaiei o ravireo-ia, eke? Vosa ro ira ravireo-ia
vokapareve, ra viapau oiso koveparo. Eake iava? Uvare
vo rasio aviaviaro kekeparevoi vokapaoro.*10 Ari vosa
vokiaro vokapareve, ra koveparo, uvare viapau aviavia
vai rerapa.”
11 Uva oisi-a eisi osa pura rovoroiva, oiso ita pu-
raroepa, *“Vatetoa oavi Lasaras uusiroi. Ira tore piesa
avaparai.”* 12 Oa iava igei rerare oiso puraiepa, “Turaro.
Vosa uusiroe, uva uvuiparoi ra vorevira torero porete-
oro, eke?” 13 Jisas Lasaras kopiiaro iava eisi puraroepa.
Oa iava oiso keapaiepa, Ira uusi ragaparoi.
14 Osa iava Jisas aviavi pievira oiso igei tavireva,
*“Lasaras ira kopiiroe rutu.*15 Uva visiire rugoru-
goopaoro rorupaavoi. Aue iava uvare viapau rera tapo
touavo vo vokia eva. Osa iava rera iare avapaviei ra
oiraota.”

---

† *10:25 Jo 5:36* †† *10:28 Jo 17:2-3; 1 Jo 2:25* ‡ *10:34 Sam 82:6* ‡† *10:38 Jo 14:10-11*

‡‡ *10:41 Jo 2:11* ‡‡† *11:1 Mk 11:1; Lu 10:38* ‡‡‡ *11:4 Jo 9:3* § *11:9 Lu 13:33; Jo 9:4, 12:35*

16 Uva Tomas ro ira oisoa vaisipaive oiso, Didimas
tavarato, igei disaipel arupareva oiso purapaoro, “Oire
irata, ra Tisato tapo kopiisa avavio.”

Jisas-a Oirato Vorevira Vo Torearo Vituaro Ora Tootooa

17 Oire uva Jisas avaroepa. Uva pouro viropa. Oa iava
tarairoepa oiso, Lasaras vo resura rutu-ia voki toureva
tova-ia. 18 Betani-ia uva Jerusalem-ia ruvara-ia
toupaiveira aue uvuiaro-ia vo peva vuutara (3 kilomi-
ta). 19 Uva-a vo uvare riro irara rutu Jiu iava urioaepa
Mata voaorei ora Maria vo vovouaro varaata piepasa,
uvare taataato vairei arova kopiiroepa. 20 Uva Mata
Jisas iava uvuoro avaopa raivaaro rerava aivarosa.
Ovusa Maria kepa raga sovara-ia paupaoro toupaeva.
21 Oire uva Mata rerare oiso puraopa, “Turaro. Vosa
vo tourivori, ra viapau taataatoa oaa kopiiro. 22 † Ari
taraiparai oiso, Vosa Pautoa iare variriu, ra vii vatereve
oavu avu vai vii vo ruipaaro sirova.”
23 Oa iava Jisas oiso oira tavireva, *“Taataatoara vorevi-
ra toreparoi, rara.”* 24 †† Uva Mata rerare oiso puraopa,
“Ari ita, ragai oiso taraiparai, Ira Ovoiopa Voki-ia
toreroverea vo rara tootooro rera raga vo vokiri-ia oa-
ia oirara rutu vorevira toreaverea.” 25 ‡ Uva Jisas oira
tavireva, *“Ragai raga ita vorevira torea vituaro ora
tootooa vituaro eva-a ita ragai raga. Ro ira ragai oirao
piepareve eagara vosa kopiiro, ira ita taru oiso
tootoovira toupareverea.*26 Ora voeao oea tootoovira
toupai ragai oirao piepaoro oea viapau uvuipaai ra
ovoieivira kopii ovoipaave. Viapau. Ari evoea uvuipaai
ra tootoovira raga toupaive vokiara rutu-ia. Eva-a vai
vao oirao pieparivoi, eke viapau?”
27 ‡† Osa iava Mata rerare Jisas oiso puraopa, “Aure,
Turaro. Vii oirao piepaa, uvare vii-a Krais Pauto Ovi-
itoaaro. Vii vao viigoa iava Pauto taviroepa, oiso ra uri-
ou vo rasio iare.”

Jisas Gaureva

28 ‡‡ Mata oiso puraopa. Oa iava taevare keerasa
avaopa Maria. Oire uva oira ou pieoro vatuarore oirava
voreopa. Uva voa gare visivi oiso oira tavipaeva, “Ti-
sato eera ira urioroi vo tousa. Ira viire keeraparoi.”
29 Uva Maria vo reo uvuoro ikauvira avaopa Jisas iare.
30 Oire uva Jisas kare uviro asavira toureva. Uvare voari
raga toupareva uva Mata rerava aivaroeva. 31 Ari ita, vo
osa Jiu-pa irara Maria tapo toupaiva kepa-ia oira
vovouaro varaata piepaoro. Uva voa-a evoa uvava oira
tueiva ovusa ikauvira kosio viropa. Oa iava oira sirova
utuaepa uvare oiso keapaaepa, Tova-ia gaupasa
avaoe.
32 Oire uva Maria vo pouo viropa uva toureva Jisas.
Uva voa rera kekeoro rera kokotoaro ruvara-ia rekuoro
takuo viropa rerare oiso puraoro, “Turaro. Vosa vo
tourivori, ra viapau oiso taataatoa oaa kopiiro.”
33 ‡†† Uva voa Jisas oira vurareva ovusa gaupaeva. Ora
voea tapo kekereva Jiu-pa irara oea oira tapo urioaepa.
Oea tapo gaupaiva. Osa iava vurivira rutu rera iava
sopaua vavataepa kopiia vaarore kasipu iraopaoro aue
siitoka. Oa iava siraoroepa rutu. 34 Osa iava oiso akere-
va, *“Ovu-ia rera tovatavo?”* Uva rerare oiso puraaepa,
“Turaro. Uriou vo tova kekesa.”
35 Osa iava Jisas gaureva ora rera sopaaro raga-ia.
36 Oa iava Jiu rerare oiso puraaepa, “Rera kekepatavoi.
Ro ira ro kaviko iraopareveira.” 37 ‡‡‡ Ovusa oearovu
oiso purapaaepa, “Ira-a eera oearovu osireiaro vura
pieparevora voosi irara. Easi pasi, viapau vai uvuiroeri
vai, ra ro tauvarevora, viapau vai kopiiroeri?”

Jisas Lasaras Vorevira Tore Piereva

38 § Jisas rirovira siraoa vo vavataaro sovorevoiva ora
rera sopaaro-ia, vo pouro viropa uva toupaiva vo tova
aveke rikui-ia. Uvare iriavu-a rikui iria tekaiva rirova ru-
tu-ia avekeva. Uva iriavu o rikui riaaro veropava aveke
tupapaeva. 39 Uva Jisas voea tavioro oiso puraroepa,
“Aveke verata o-ia.” Oa iava Mata o uvava taataato ira
kopiiroepa iria oiso puraopa, “Turaro. Easi kopiiroerao.
Vo resura voki putevorao rera isivaaro-ia. Uva eru
geesi viapau kosi pirovere rara, eke?” 40 Oa iava Jisas
oirare oiso puraroepa, *“Ari apeisi vii tavi rovoavo? Uva
oiso purarae, Vosa oirao pieri, osa iava uvuipauei ra
keraria vo goruaro kekeri Pauto vaaro.”* 41 §† Oire uva
aveke veraiva.
Oa iava Jisas viara-ia vuraoro oiso puraroepa, *“Aite.
Vii-ia vearo vaisi purapaavoi, uvare ragai vaaro variria
uvurivoi.*42 §†† Taraiparai oiso, Vii ragai vo variriroaro
uvupariveira varao oara purapaaveira. Ari voeare
oirara rugooparai. Oa iava vo varirio puraavoi, oisore
ra oisi vo reo uvuoro vao oirao pieive osa ragai
arurivora vore.”
43 Eisi puraroiva, rirovira rutu rerare keeraroepa oiso
puraoro, *“Lasaras! Kosiu viro!”* 44 Oa iava rera kopiito
kosiro viropa kokoto tuukerova ora vavaeara varao
oara tuukeiva aue-ia varo iroro. Ora rera puaaro tapo
tavuruiva oavu-ia varoa oa oisi raga toupaiva. Oa iava
Jisas oiso voea tavireva, *“Varoara verata. Ra oisi iava
vokareve.”* Uva oisi pieiva rera-ia.

Reipa Irara Reo Goru Puraiva Jisas Uposa

(Matyu 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

45 §‡ Riro irara Jiu iava urioaepa Maria tapo va kekesa
vao oa purareva. Uva va-a eva oa iava rera Jisas oirao
pieiva rutu. 46 Osa oearovu rataratаa vovou irara aue
Farisi iare avaaepa voea tavisa va iava vao oa purareva
Jisas.
47 Osa iava reipa irara pris voeao tauo purapa irara
voearei ora Farisi Kaunsel irara guruiva. Oa iava voea
oiso akeiva, “Apeisi rera piepai ro ira riroara rutu ravo-
toara pura vasiparevoi? 48 Vosa rera eaka ragapapere,
oire ra oisi raga piepareve. Ra va iava oirara rutu rera
raga oirao piepaive. Vosa oisi eisi ra Rom gavmanaro
rera voeaaro arureve, ra urioave vigei vaaro Rovopa

† *11:22 Jo 9:31* †† *11:24 Dan 12:2; Jo 5:28-29* ‡ *11:25 Jo 1:4, 5:26* ‡† *11:27 Mt 16:16* ‡‡ *11:28 Mt 26:18; Lu 22:11* ‡‡† *11:33 Jo 12:27*

‡‡‡ *11:37 Jo 9:6-7* § *11:38 Mt 27:60* §† *11:41 Jo 17:1* §†† *11:42 Jo 12:30* §‡ *11:45 Jo 2:23*

Kepa Tugoropa Kepa pakosa. Ora orekerovu rutu vuri pieive varao vigei varaaro ora voeao vigei voeaaro."
49 † Oire uva iravu oirato rera vaisiaro, Kaiafas vo vuuta iava eva vo iva-ia pris kovo-ia reiparoepa. Ira voeare oiso puraroepa, "E viapau gare visivi taraipatai?
50 Opeita voeaore rugorugoopata. Vosa kataitoavi vai raga kopiiro oirara rutupa tootooaro vateoro, eva vearoa rutu visiipa. Teapi oirara rutu voeao vigei voeaaro opesi ragaave."
51 Uva viapau oiso ora rera vovouaro iava oiso vo reo purareva. Ari eera pris kovo-ia reiparoepa vo iva sovara-ia voa-ia. Oa iava Pauto iava vo reo urioepa. Oa iava ravaavira oiso puraroepa, Jisas kopiirovere Jiu-pa irarapa tootooaro vateoro. 52 †† Uva viapau oiso Jiu ragapa tootooaro vatereve kopiioro. Viapau. Ari eera kopiirovere Pauto ovii iraraaro rutu gurusa. Voeao oea vo rasio-ia sikasikavira toupaiveira. Ra va iava katai irara raga puraive.
53 Uva vo voki-a eva Jiu reipa iraraaro rovoaepa reoa puraoro Jisas uposa. 54 ‡ Eva vituaro iava viapau oiso poeravira vokapareva Juda taere vuruvuru-ia. Uva vo taere kavureva eva. Osa iava uvavure avaroepa kuvau tapi ruvara-ia vo uruio iare riro urui oa voavi oisoa toupaive oa oisoa vaisipaive, Efraim. Uva vo uruia eva toureva igei disaipel tapo.
55 ‡† Oire uva Tagausapa Vurei Pasova vo vuutaaropa tutuu pieepa Jiu vaaro. Uva Pasova vurei oa touvira toupaiva ovusa oirara rutu uruiara rutu iava Jerusalem iare ipaaepa, oisore ra ora voea raga ora sisigarue pie rovoave oavu-ia tugoropa pitupitu voea vaaro. 56 Uva osa iava Jisas-re taraapaiva. Uva Tugoropa Kepa Tempel sovara-ia torepaaepa. Oa iava voea raga voa ora reopaaepa oiso purapaoro, "Apeisi vai rugoopatai visii vao? Easi viapau pasi eera Tugoropa Voki kekesa urioparoi vai?" 57 Uva voeao reipa irara pris irararei ora Farisi oiso reesia puraiva. Vosa irai Jisas-ia taraiparovere vo osa ovu-ia toupareve, oire irai rera iava taviro. Oa iava uvuipaai ra uvai rera tuukeive.

Maria Sanda Petoeva Jisas Kokotoaro Iare
(Matyu 26:6-13; Mak 14:3-9)

12 ‡‡ Oire uva touvira katai vatara vokiro toupaiva auepa Tagausapa Vurei Pasova oiso ra karekepe. Uva vo vuuta-ia Jisas Betani iare avaroepa Lasaras vo uruiaro iare ro ira vorevira tore piereva tova iava. 2 Oa iava vo urui-ia Jisas-pa aioa puraiva. Uva Mata urioopa aio tokesa. Oire voa Lasaras voea tapo oirara pauparoepa oea Jisas tapo paupaaepa. 3 ‡‡† Uva Maria aue uvuiaro katai vavata (paun) korovo ovi oueva. Oovia vaisipai oiso, Nad. Oovia puraiva aue iava airepa ruu piero. Ipa pie voriva rutu. Oa iava oira-ia Jisas kokotoaro kipueva. Uva ora oira iava orui-ia rera kokotoaro posiposi pieeva. Oira vearo geesi va vaaro vao sanda kepa sopaaro vogisi pieva. 4 Uva iravu disaipelto Judas Iskariot ro ira Jisas kosi pierevere keripa irarapa ira oiso puraroepa, 5 "Eakepa iraipa vo ovio sanda ovi vate asapai, ra va vorireve irai? Oa iava uvuipaviei ra va-ia aue vo peva vovoto kina (K300) oupe vo ovi-ia. Ra oai apota irara vai vatepe rara." 6 Uva viapau oiso apota irara-a oeare rugorugoopaoro oisi eisi puraroepa. Viapau. Ari ora rera ragare-a, uvare rera-a riro kaviruto. Ira oisoa moni bokis tokipaoro va kaviruparevе.
7 Uva oisi-a eisi osa iava Jisas voeare oiso puraroepa, *"Oira eakata eira. Iria eisi pieevoi ragai kipuoro vo vokio iare ravaavira ovokia-ia ragai tovoivere tova-ia. Uvare ragai vo vokiaro tutuu pievoi.*8 ‡‡ Apota irara visii tapo vokiara rutu-ia toupaiveira. Ari ragai viapau oiso visii tapo toupaavere touvira."

Reipa Irara Pris Reo Goru Puraiva Lasaras Uposa

9 § Oire uva riro irara Jiu iava taraipaaepa oiso, Jisas vo uruio-ia touparevoi. Oa iava rera iare urioaepa. Uva viapau oiso rera raga kekesa urioaepa. Viapau. Ari vao iava tapo-a, uvare Jisas Lasaras tuaririvi vorevira tore piereva tova tapi iava. Oa iava rer tapo kekesa urioaepa. 10 Uva oisi-a oiso osa iava reipa irara reo goru puraiva, oiso ra Lasaras tapo upoive. 11 Eake iava? Uvare riro irara rutu Jiu iava Lasaras-re rugoopaoro voea kavuiva reipa irara pris Jisas raga oirao piesa.

Jisas Jerusalem-ia Karero Viropa Oiso Osa King
(Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

12 Oire uva vo vokio isivaaro riro irara Pasova vurei-ia toupaoro Jisas iava uvuiva oiso, Urioparoi vore Jerusalem-ia. 13 §† Osa iava sorapita raoro ouiva. Oa iava varava rerare korotosa avaaepa raivaaro. Oa iava raga piepaiva varava kaku piepaoro rerava oiso purapaoro,
"Hosana! Ro vaisiaro kae piepe ira urioroi Reito Turaro vaisiaro-ia Isrel-pa irara reraaro King!"
14 Uva Jisas iriavu donki kakae kekereva. Oa iava oira ivara-ia paupaoro urioroepa oiso osa Tugoropa Vuku purapapeira,
15 §†† 'O Saion-pa irara. Opeita uriripata. Visii reraaro King keketa. Eera-a ira urioroi aue-ia paupaoro donki kakae.'
16 §‡ Oire uva rovoa-ia igei disaipel viapau oiso va vituaro-ia taraiiepa. Ari rera vo torearo isivaaro iava Jisas keraria oureva. Ovuuta-a eva oa-ia vorevira ora rugorugoo pieiepa vaore osa Tugoropa Vuku purapapeira rera iava. Osa iava tapo oirara ruture rugooiepa voeao oea orekerovu purapaiva vo rerare.
17 Tuariri Lasaras kopiiroepa. Oa iava tova-ia toureva. Uva riro irara Jisas tapo toupaiva ovusa Lasaras-re keeraroepa rera vorevira tore pieoro. Uva va-a vao oa iava riro irara tavitavi iraopaaepa va iava vao oa purareva Jisas. 18 Osa iava rera iava uvuiva oirara, uvare ravotoa purareva. Oa iava raivaaro rerava aivarosa avaaepa. 19 §†† Uva oisi-a eisi osa iava voea raga Farisi ora reopaaepa oiso purapaoro, "Va eva keketavoi. Visi-

† *11:49 Mt 26:3* †† *11:52 Ais 49:6; Jo 10:16* ‡ *11:54 2 Kro 13:19* ‡† *11:55 Mt 26:1-2* ‡‡ *12:1 Lu 7:37-39* ‡‡† *12:3 Jo 11:2; Mk 14:3*

‡‡‡ *12:8 Diu 15:11; Mk 14:7* § *12:9 Mk 12:37* §† *12:13 Sam 118:25-26; Jo 1:49* §†† *12:15 Sek 9:9* §‡ *12:16 Mk 9:32* §‡† *12:19 Jo 11:47-48*

igoa voeare korukoru ragapataveira, osa viapau. Uva oirara rutu rera raga sirova avaai."

Oearovu Grik Jisas Keke Ruipapaaepa

20 Oirara rutu Jerusalem iare ipaaepa Pautoa-pa lotusa vo vokia vao Tugoropa Voki Oovapa. Uva oearovu tapo Grik-pa irara voare ipapaaepa. 21 Uva Grik-pa irara urioaepa Filip iare aue iava rera Betsaida vo Galili taere sovara-ia. Uva oiso rerare puraaepa, "Auoro. Oiso ruipapaiei ra Jisas kekeio." 22 Oa iava Filip avaroepa Andru tavisa. Uva vaiterei rutu avasiepa Jisas tavisa.
23 Uva Jisas vaitereire oiso puraroepa, *"Easi Oirato Oviitoaaro ragai vo vuutaaro-a vao oa pou piroi. Oa-ia keraria oupaavoi.*24 † Oiraopavira rutu oiso osa vei tavipaavoi ragai vo vuutaaro iava oiso, Vosa wit takura viapau rasiua arore kovepe kopiisa voa, ra va raga kataia toupaive. Ari ita, vosa kopiiro, oire voava vorevira torero riro kouro aioara karekeoro. 25 †† Ari ro ira ora rera iava tootooa-ia virivirioparo ira iava opesi ovoipere eera. Ari ro ira tootooaro vatereve vo oearovupa ragai vo ruipaaro sirova utupaoro, eera-a ira ora rera vaaro tootooa oureverea vao Tootoo Ovoi rutu. Oa viapau opesia vai. 26 ‡ Vosa irai ragai vo kovoaro-ia pitureve, ira uvui iraopa ra ragai sirova uturo, oiso ra ragai tapo toupareve, Kovopatoa oaa vo uva toupaaverea. Vosa ro ira ragai vo kovoaro-ia pitupareve, irapa rei vaisi vatereverea Aite oaa taru.

Uvuipaai Ra Oirato Oviitoaaro Vaisiaro Kae Pie Iraopaive

27 ‡† *"Vo vokio ragai iava sopaua vavataei. Uva apeisi puraparai? E uvuiparai ra oiso vaio pasi purara, Aite vao verari oa ragai-ia karekesa auepai? Eke viapau uvuiparai ra eisi purara? Viapau. Uvare va raga-a eva oare poura viropa vo vuutari-ia oa-ia siraoa vo tavakaaro ouavere.*28 ‡‡ Aite. Uvuipauei ra ora vii vaisiaro rei pieri oisi iavirava oiso." Eisi osa puraroepa Jisas. Oa iava Pauto vo reoaro vuvuiua iava varaepa. Oreoa-ia oiso puraroepa, "Tuariri ora ragai iava vaisia rei pieavora. Oire uva vorerivira ora ragai vaisiaro rei piepaavoi rara." 29 Oirara voeao oea rera ruvara-ia tutuu pievira torepaaepa oea vo guruko uvuiva. Oa iava oiso puraaepa, "Varakeoto ira pokoro viroi." Ovusa oearovu oiso puraaepa, "Iravu purapurapato enselto ira rera tapo ora reoparoi."

30 Oire uva Jisas voeare oiso puraroepa, *"Viapau oiso ragai tauvasa oiso vo reo karekeei. Viapau. Ari visii tauvasa-a.*31 ‡‡† Vo vokio Pauto oirara rutu voeao vo rasio-ia rovirieiparevoi. Vo vuuta-a vao oa-ia vo rasio vo pitupituaro vo goruaro tokoparevoi Seten vo goruaro-ia pute iraooro. 32 Vo vokio vo rasio-ia toupaa. Uva vovio utupauavi ragai kae pieivere ragai kotooro rara. Uva vo vuuta-a eva oa-ia oirara rutu vo rugooroaro ivuavere ora ragai iare. Ra oisi iavirava ragai oirao pieive." 33 Uva oisi-a oiso osa puraroepa ora rera vo kopiiaro reesioro.

34 ‡‡‡ Oa iava oearovu rutu rera vo reoaro pukooro rerare oiso puraaepa, "Igei oiso vo reo uvuiova Reo Taisi-ia, Krais oiso touvira rutu toupareve. Uva eake-a vao oa vituaro iava oiso purauei, Oirato Oviitoaaro kae pieivere rera kotooro? Uva aa ro rutu-a ro Oirato Oviitoaaro, raa?"

35 Oa iava Jisas oiso voea tavireva ora rerare, *"Gare vuutavi raga-ia aviavia visii tapo toupaivoi. Uva uvui iraopatai ra vo aviavio-ia vokata. Teapi rupa visii tavuruve. Ro ira rupa-ia vokapareve oire ra viapau taraiparo oiso, Ovu avaparoi.*36 Vo osa aviavia vaviopavira visii tapo touvira toupai, oire uva uvui iraopatai ra vo aviavi oirao pie iraota. Oa iava uvuipatai ra oiso rutu kareketa, Visii-a aviavia-ia vokapa irara rutu."

Riro Irara Rutu Jiu Viapau Oiso Jisas Oisoa Oirao Piepaive

Vo reo-a vao oa purarevoiva, Jisas voea kavuoro avaroepa voea osireiaro iava vatausa. 37 Ari ita, rera oisoa siitue ragapaive Jiu, ovusa riro ravotoro rutu pura ragapareve. Ovusa viapau rera oirao piepaive oisi iavirava. 38 § Uva oisi-a eisi osa iava profetato Aisaia vo reoaro oiraoepa vao oa iava oiso puraroepa,

'Turaro Pauto. Irouto igei vo reoaro oirao piepare?
Irouto-a ro ira Turaro Pauto vo goruaro eveiparevoi?
Viapau rutu oiso iraiei.'

39 Uva viapau oiso uvuipaavere ra Jisas oirao piepaive. Oa vituaro iava Aisaia oiso oreovu rigatoreva. Oa-ia oiso puraroepa,

40 §† 'Pauto voea osireiaro voosi ovoi piereva. Ora voea vo rugorugooroaro tapo tupareva. Osa iava viapau uvuipaai ra oaravu avu vai kekepaive ora voea osireiaro iava. Ora vo vearo rugoo-ia voea iava sopaura-ia. Oire ra oisi iavirava viapau ora voea iava sopaura oaive porepaive. Osa iava viapau uvuiparai ra voea porete piepaa. Viapau rutu.'

41 §†† Ari ita, voari tuariri Aisaia ira Krais vaaro keraria kekereva. Oa iava vo reo purareva rera ragare Krais.

42 Riro irara reipa irara Jiu iava rera oirao pieiva. Osa Farisi ragapa uriripaaepa. Oa iava viapau ora voea vo oirao pieroaro iava tavitavipaaepa, uvare oiso rugoopaaepa, Teapi vigei siguive Reo Taisi Uvupa Kepa iava Sinagog. 43 Aue iava uvare oiso raga oisoa ruipa iraopaave ra oirara voea vaisiaro kae piepaive. Vo osa oisivi raga Pautoa-re oiso rugoopaave. Ra voea vaisiaro-ia vearo vaisi purapareve.

Jisas Vo Reoaro-a Vao Oa-ia Oirara Rovirieireverea

44 §‡ Oire uva Jisas rirovira rutu reooro oiso puraroepa, *"Ro ira ragai oirao piepareve ira viapau oiso ragai raga oirao pieparevoi. Ari Aite tapo oirao pieparevoi ro ira ragai arureva vore.*45 Ora ro ira ragai

† *12:24 1 Ko 15:36* †† *12:25 Mt 10:39; Mk 8:35; Lu 9:24* ‡ *12:26 Jo 14:3; 1 Te 4:17* ‡† *12:27 Mt 26:38-39* ‡‡ *12:28 Mk 1:11, 9:7* ‡‡† *12:31 2 Ko 4:4; Ef 2:2*

‡‡‡ *12:34 Sam 110:4; Ais 9:7* § *12:38 Ais 53:1; Ro 10:16* §† *12:40 Ais 6:9-10* §†† *12:41 Ais 6:1-4* §‡ *12:44 Mt 10:40*

kekereve eera ita-a ira Aite tapo kekepare ro ira ragai arureva. 46 Vo rasio iare oiso rutu urioraera osa aviavia vaore, oiso ra oirara rutu ragai oirao pieive. Ra oisi iava viapau oiso rupa-ia toupaive. 47 † Vosa irai ragai vo reoaro uvupareve, ra viapau va oirao piepareve va sirova utupaoro, eera-a ira viapau rovirieiaverea oiso osa ro reo rovirieipato. Viapau oiso ragai urioraera ra oiso toupaa, Oirara rovirieipato ragai. Viapau. Ari uriorae voea vorevira virivarisa rutu. 48 Ro ira ragaire isivaparo vo rara viapau ragai vo reoaro oupareve, ira rovirieiverea ragai vo reoaro raga vo Ovoiopa Voki-ia. Uvare ragai vo reoaro, Oiraopa Reo rutu oa toupai oiso rutu osa reo rovirieipato. 49 †† Viapau oiso ora ragai raga vo vovouaro iava oiso reoreoparai. Viapau. Ari Aite-a ira ragai siporeva. Eera ira ragai taviparevoi vo reoro ruture vara purapasa vara rutu tapo iava siposipopaoro. 50 Taraiparai Aite vo reoaro-ia. Oa tootooa kareke piepaiveira vao Tootoo Ovoi vokiara rutu iarepa. Eisi osa iava vo reoro rutu varao purapaa oiso osa Aite varare puraroepa."

Jisas Disaipel Irara Kokotoaro Sisureva

13 Tagausapa Vurei Pasova vo vuutaaro kareke asavira touva. Uva Jisas tarairoepa vo vuutao-ia oa karekeei oa-ia vo rasio kavurevere Aitetoa iare avaoro. Uva oisoa oirara kaviko iraopareve voeao rera voeaaro oea vo rasio-ia toupaiveira. Okavikoa vao rera vaaro oa vo rutu tugurasa urioepa uva kopiiroepa.

2 ‡ Oire uva ovaiarovi aiopaoro toupaiva. Vo osa Seten ora rera vo rugorugooaro vuria tovo rovoreva Judas Iskariot sopaaro-ia ro Saimon oviitoaaro, oisore ra Jisas kosi piereve keripa irara vavaearo iare. 3 ‡† Uva Jisas tarai rovoroepa oiso, Aiteto orekerovu rutu vatereva rera vavaearo iare. Uva vao-ia tapo oiso tarai rovoroepa, Pauto Aite rera arureva oa iava urioroepa vore. Ora uva vorevira voreroverea rara Pautoa iare.

4 Oire uva aiopa tapiva toreroepa varoa verasa ora rera iava vao oa-ia oisoa ora rakurakuparo. Oa iava aue taul oureva rera-ia tuusa. 5 Osa-a eisi osa pierevoiva, uuko ovi petoreva aue iare dis. Uva rovoroepa igei disaipel kokotoaro sisupaoro. Uvare oiso rutu ora pieroepa, Akukutoavi raga kovopato. Uva voava igei kokotoaro posiposi piepareva vorevira taul-ia.

6 Uva Saimon Pita iare ora viruroepa. Oa iava Pita oiso rera akereva, "Turaro. E ragai kokotoaro tapo sisuparivoi?"

7 Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *"Vao oa purapaavoi oa-ia viapau taraipauei. Utupavira oa-ia taraiuvere rara."*

8 ‡‡ Uva Pita rerare oiso puraroepa, "Viapau oiso ra ragai kokotoaro sisuri. Viapau rutu." Uva Jisas oiso puraroepa, *"Eakepa Pita? Vosa viapau vii sisua, ra viapau uvuipauei ra oiso toupari, Ragai reraaro disaipelto."*

9 Oa iava Saimon Pita rerare oiso puraroepa, "Eagara. Ragai kokotoareiaro sisuri, ora vavaearei, ora kukue."

10 Uva Jisas oiso puraroepa, *"Ro ira ora rera iava varaua rutu sisu rovoreve ira sisigarue ovoiroi ita. Oa iava uvuiparoi ra kokotoaro raga ita sisureve. Ari ita, sisigaruevira toupatavoi. Uva viapau oiso visii rutu-a."*

11 Aue iava uvare tarairoepa ro-ia ira rera kosi pieparevoi rara keripa irarapa. Uva va-a vao oa iava oiso puraroepa, *"Viapau oiso visii rutu sisigaruetai."*

12 Oire uva Jisas voea sisu rovorevoiva, vorevira varoa-ia ora rakurakuroepa. Oa iava vorevira pauroepa. Uva voea akereva oiso, *"E vao-ia taraipatai oa puraavoi visii-ia?* 13 ‡‡† Ari ita, ragai vaisipataveira oiso, Tisato, ora oiso, Turaro. Uva vearovira rutu-a, uvare oisi eisi purapataveira ragaire. Osa raga ita-a eisi osa toupaavoi. 14 ‡‡‡ Oiraopavira rutu, uvare Turaro-a ragai, ora Tisato. Ragoa visii iava kokotoara sisuavoi. Oire uva visii tapo ita uvui iraopatai ra ora visii araoko iraraaro kokotoaro tapo oisi sisupata. Ra voeapa ora vaisiaro oavisii gare piepata. 15 § Uva visii tapo uvui iraopatai ra oisi ragavira vioevira oisi piepata, oiso osa va vao ovoovovira puraavoi visii-ia. 16 Oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Kovopato viapau putepare rera reraaro-ia reito. Ora ro ira okovovu iare avaro, ira viapau oiso uvuipa ra roari-ia putepareve ira rera arurevora, avaro. 17 Uva vo ovoovo-ia taraitai oa puraavo visii osireiaro-ia. Oa iava uvuipatai ra va sirova utupaoro oarai purapatavora, roru iraopata.

18 *"Viapau oiso visii ruture oiso purarai. Ari ragai voeao-ia taraiparai oea ora ragaipa reereesiava ragai voeaaro. Ari ita, uvare va vao oare Tugoropa Vuku oiso puraepa oa oiraoperea rara. Oiso osa Tugoropa Vuku-ia oiso purapai,*

'Ro ira ragai tapo bret iava aioroera ira kokotoarei kae piere ragai-ia tasisa.'

19 *Uva va vao kareke asavira toupai osa rera iava visii tavipaavoi. Uvare oisi karekepere rara. Ra oisi iavirava ragai oirao pieta ragai raga ita vao-ia Krais.* 20 Oiraopavira visii tavipaavoi oiso, Vosa aa ro avuo ro ira kovopatoa oaare vearo vovou rutu puraparevе ro ira arua, ira ita vearo vovou rutu puraparevеira ragai tapo-ia. Oa iava ita rera vegei-ia ora Aite tapo-ia vearo vovou rutu puraparevеira."

Judas Jisas Vatesa Aueparoepa Keripa Irara Vavaearo Iare

(Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

21 §† Oire uva Jisas sopauaaro vavata iraoepa. Oa iava oiso voeare puraroepa, *"Iravu epao visii iava ira ragai kosi pieparevoi keripa irarapa rara."* 22 Uva oisi-a eisi osa puraroiva, igei raga disaipel ora igeiva vurapaiova tuupavira oiso purapaoro, "Viapau taraipaviei irouto-a". 23 Uva ragai Jon rera reraaro disaipelto Jisas kopukopuaro-ia otarapaoro pauparaepa. Ragoa oisoa kaviko iraopareve rera Jisas. 24 Osa iava Saimon Pita kukue pikuoro ragaire oiso puraroepa, "Rera akeri. Iroure eisi puraroei?" 25 Oa iava rera kopukopuaro iare tutuu pieoro rutu ogaga visivi oiso rera akeava, "Tu-

† *12:47 Jo 3:17* †† *12:49 Jo 14:31* ‡ *13:2 Mk 14:10* ‡† *13:3 Hi 2:8; Jo 8:42* ‡‡ *13:8 Jo 3:5*

‡‡† *13:13 Fl 2:11* ‡‡‡ *13:14 1 Pi 5:5* § *13:15 1 Pi 2:21* §† *13:21 Jo 12:27*

raro. Iroure eisi purauei?" 26 † Uva Jisas oiso puraroepa, *"Aioa vai tovopaavoi tapi rovu-ia. Ra rera vatea ro raga ita-ia."* Osa iava aioa tovoreva kap-ia. Oire va ouoro va vatereva Judas-pa Saimon Iskariot oviitoaaro.

27 †† Oire uva Judas aioa ourevoiva, Seten rera sopauaaro-ia ora kiuroepa. Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *"Vosa va pura ruipapau. Uva uvui iraopauei ra ikauvira raga va purari."* 28 Uva viapau oiso irai tebol ruvara-iavi paupaoro oisi iava vo reo vituaro-ia tarairoepa oreoa purareva Judas-re. 29 ‡ Uva oearovu igei iava disaipel oiso keapaaepa vao iava, uvare Judas moni bokis-ia pitupareveira. Oa iava oiso keapaaepa, Jisas rera taviparevoi orekerovu avu vai vorivorisa Tugoropa Vurei iare. Eke oarai vatevatesa apota irarapa. 30 Uva Judas aioa ourevoiva, ikauvira kosi ovoiro viropa ovusa rupa ovoiepa.

Airepa Reo Taisi

31 ‡‡ Uva Judas kosiro viroiva, Jisas oiso puraroepa ora rera raga vaisipaoro, *"Vaviopavira Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto keraria vo goruaro ourevoi, uvare Pauto vo kerariaro rera-ia karekei.*32 Vosa ragai Oirato Oviitoaaro Pauto vaaro keraria vo goruaro kareke piea oirarapa, ra Pauto ita ragai vo kerariaro vo goruaro tapo kareke piereve poeravira oirarapa. Ra torevokovira Pauto oisi piereve, uvare ragai vo kerariaro vituaro rera-ia toupaiveira. 33 ‡‡ Ovii irara oaa. Gare visivi raga visii tapo toupaavoi. Uva ragaire taraa ragapatavere. Oiso osa Jiu taviava oiso-ia osa visii tavipaavoi tapo. Viapau rutu uvuipatai ra voare avata vo uvare avaparai. 34 ‡‡† Visii vateavoi airepa reo goru. Oa-ia oiso purarai, Ora visii iava sopaura rutu vatepata araoko irara oavisiipa siraopaoro. Oiso osa ragai ita ora ragai iava sopaua rutu vate rovoavora visiipa siraopaoro. Eisi raga ita osa uvui iraopatai ra ora visii araoko iraraaropa siraopata. 35 Vosa araoko irara oavisiipa siraopata. Oa iava uvuipai ra oirara rutu oiso taraipaave, Visii-a ragai voeaaro rutu disaipel irara."

Jisas Pita Tavipareva Oiso, Ragaire Isivauvere Rara.

(Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

36 ‡‡‡ Oire uva Saimon Pita rerare oiso puraroepa, "Turaro. Ovu-a vo uvare avauvere?" Uva Jisas oiso puraroepa rerare, *"Vo uvare avaravere, uvare viapau oiso uvuipauei ra ragai sirova voare utuu. Ari ita, voari utupavira ragai sirova utuuvere."*

37 Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, "Turaro. Eake iava viapau uvuiparai ra vii sirova utura? Uvare ora ragai iava tootooa oaa vikisa aueparai vii tauvaoro."

38 § Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *"O ari ragai tauvaoro ora vii vaaro tootooa vikirivere, eke? Oiraopavira rutu oiso osa vii tavipaavoi, Vo osa kookai gau asavira touparevere, ovusa ragai vaisiaro vatauri vo peva piepa taea-ia.*

† *13:26 Jo 6:71* †† *13:27 Lu 22:3* ‡ *13:29 Jo 12:5-6* ‡† *13:31 Jo 7:39; 1 Pi 4:11* ‡‡ *13:33 Jo 7:33-34* ‡‡† *13:34 Lev 19:18; Jo 15:12; 1 Jo 2:7, 3:11, 4:10* ‡‡‡ *13:36 Jo 21:18; 2 Pi 1:14* § *13:38 Jo 18:27*

Jisas-a Raiva Tootoo Vatepa Vore Aiteto

14 §† *"Opeita visii iava sopaura oavisii siraopape. Ari Pauto oirao piepata ora ragai tapo ita.*2 Vo Aite oaa vo kepaaro-ia oa-ia riroara rutu toupaiveira tugitugiara. Vosa viapau oisi eisi toupaivori, ra viapau oiso visii tavi rovoavori. Ari oiraopavira avaparai visiipa uruia ravaasa. 3 Oire vo osa avaparai visiipa uruia ravaasa, uva voava vorevira voreraverea visii ou piesa. Ra ragai tapo touta voa. Osa-a eisi osa vo urui-ia eva touavere. Oa-ia ita visii tapo ragai tapo toupataverea. 4 Uva taraipatai raiva-ia vo urui iare vao oa iare avaparai."

5 Uva Tomas oiso rera akereva, "Turaro. Ovu-a vo uvare avapauei? Viapau oiso igei taraipaiei. Apeisi ragavira iava uvuipaiei ra vo raiva-ia taraiio eva voare?"

6 §†† Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Ragai raga ita-a vao-ia raiva, uvare ragai-a Oiraopa Rutu vituaro. Ora ragai-a Tootooa tapo vituaro rutu. Viapau irai uvuiparoi ra oraivai raga iava Aite-ia pouro viro. Viapau rutu. Ari vo raga ragai.*7 Vosa ragai-ia taraipataeri, ra oisi iavirava Aite oaa-ia tapo taraipata. Oire uva vaviopavira rovota rera-ia taraipaoro. Uvare ita rera kekepataveira."

8 Uva Filip oiso rerare puraroepa, "Turaro. Igei kareke pieri Aiteara iava. Ra oisi iavirava igei vo ruiparoaro uvui piereve."

9 Jisas rerare oiso puraroepa, *"Filip. Riro kaekae vuutaro rutu-ia oisoa visii tapo toupaa, osa viapau ragai-ia taraipau, raa? Ro ira ragai kekepareve, eera ita-a ira Aite tapo kekepareveira. Uva apeisi iava oiso purauei, Igei kareke pieri Aiteara iava?*10 §‡ Easi viapau vai ragai oirao piepariveira vo osa Aite tapo toupaaveira, ovusa ita Aite oaa ragai tapo *toupareveira, raa? Vo reo oa vatepaaveira visiipa, uva viapau oiso va purapaaveira ora ragai raga vo rugorugooaro iava. Easi Aite ragai tapo toupareveira ira ora rera vo kovoroaro purapareveira.*11 Ragai vo reoaro oirao pie iraota aue-ia uvare Aite-ia toupaa, ovusa Aite ita ragai-ia toupare. Vosa vo reopa viapaeri, oire ra vo kovoro ruture rugoo iraopata oara purapaaveira. Osa iava uvuipatai ra vo kovoro iavirava ragai oirao piepata.

12 *"Oiraopavira rutu oiso visii tavipaavoi, Vosa irouto ragai oirao piepareve vo kovoro iava oara purapaaveira, ira-a tapo ita eera ira uvuiparoi ra oisi vara purapareve. Ari ita, oa iava uvuiparoi ra pute pievira rutu okovorovu riroara purapareve. Oire vo kovoro evara vo kovo-ia ragai vaaro puteve. Eake iava? Uvare avaparai Aite iare. Ra voa toupaoro Tugoropato Uraurato vara pieavere visii tauvapasa.*13 §†† Ra varao orekerovu rutu oarare variripata ragai vaisiaro-ia oara-ia uvuiparai ra vara purapaa. Osa iava uvuipai ra Aiteto vo kerariaro goruaro karekepe ragai iavirava. 14 Vosa ragai vaisiaro oirao piepaoro variripata orekevure, ra va puraa taru.

§† *14:1 Jo 16:23-24* §†† *14:6 Jo 10:9* §‡ *14:10 Jo 10:38, 5:19, 12:49* §‡† *14:13 Je 1:5; Jo 15:16*

Jisas Reo Ovoi Purareva Vorevira Tugoropato Uraurato Vara Piesa

15 † *“Vosa ragai kavikopaoro ragaipa ora visii iava sopaura oavisii rutu vatepata, eva-a oa iava ragai vaaro reo goru sirova vearovira rutu utu iraopatavere.* 16 Oa iava uvuiparai ra varirira Aite iare. Ra oisi iavirava visii vatereve iravu visii Tauvapato visii sopaura oavisii goru piepaoro vokiara rutu-ia. 17 †† Ro-ia Tugoropato Uraurato Oiraopara Rutu Kareke Piepato. Ira-ia viapau uvuipaai oirara rutu iava oearovu vo rasio-ia ra rera viapau oupaive, uvare viapau rera eveipaiveira, ora viapau rera-ia taraipaaveira. Ari ita, visii raga rera-ia taraipataveira. Eake iava? Uvare visii tapo toupareveira osa iava visii sopaaro-ia toupare.

18 *“Teapi keapata oiso, Visii kavupaavoi, ra oiso rutu toupata osa virakoi kakaero. Viapau. Ari visii iare vorevira voreraverea rara.* 19 Tutuu piepai ra oirara rutu voeao vo rasio-ia tou irara viapau ragai kekeive vorerivira. Ari visii raga taru ragai kekepatavere ragoa tootoovira toupaa. Eva-a oa vituaro iavirava visii tapo ita tootoovira toupataverea. 20 ‡ Ovokia-ia eva taraitavere oiso-ia, Ragai Aite tapo ora tavosiparai. Ra ita ragai tapo ora tavosipata, ovusa ragai ita visii tapo ora tavosipara. 21 Ro ira ragai vaaro reo goru oureve ra oisi iavirava vearovira rutu va sirova utuparo, ira-a eera ragaipa ora rera iava sopaua rutu vateparevoi ragai kavikopaoro. Ora ro ira ragai kavikopareve, ira ita kavikopareverea Aite. Ora ragai tapo ira tapo kavikopaaverea rera iare roroiovira rutu ora karekepaoro.”

22 Osa-a eisi osa puraroepa Jisas. Uva iravu raga Judas viapau oiso ro-a Iskariot, ira Jisas-re oiso puraroepa, “Turaro. Apeisi iavirava igei iare roroiovira ora karekeuverea, vo osa oisi eisi viapau roroiovira ora karekeu oirara rutu-ia voeao vo rasio-ia?” 23 ‡† Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *“Vosa ro ira ragai kavikopareve, ira-a eera vearovira rutu ragai vo reoaro sirova utuparoi. Oa iava Aite rera kavikopareverea. Osa iava vegei aaorei rutu rera iare urioveare rera tapo toupasa vokiara rutu-ia.* 24 Ari ro ira viapau ragai kavikopareve, ira-a eera viapau vearovira ragai vo reoaro sirova utuparoveira. Oire uva vo reo-ia vao-ia oa uvutavoi viapau oiso ragai vo reoaro-a. Ari Aite vo reoaro-a ro ira ragai arureva vore.

25 *“Tou visivi visii tapo toupaoro visii tavipaavoi varao iava.* 26 Ari ita, Tauvapatoa rutu ro Tugoropato Uraurato ira ragai vaisiaro-ia arurevere Aite. Eera ira visii tarai pieparevere orekerovu rutu-ia. Ora visii vo rugorugooroaro toretore pieparevere. Oire ra oisi iavirava vo reoro ruture rugoopata oara vatepaaveira visiipa.

27 ‡‡ *“Visii kavusa aueparai. Ra oisi iava visii vatea gavaure vovou vaore, oiso ra visii-ia toupaive. Eva gavaure vovou oa vatepaavoi visiipa ragai vaaro. Viapau oiso visiipa vao oiso gavaure vovou vateavoi osa voeao oirara vo rasio-ia visiipa gavaure vovou vate ragapaiveira. Opeita visii iava sopaura oavisii vavata ragapape. Ora opeita uriripata.* 28 Vo reo uvutavoi ita oa vateavoi visiipa oiso, Visii kavuavoi avaoro, oa iava vorevira voreraverea. Vosa ragaipa sirao rovotaeri, oa iava uvuipatai ra ragai-ia rorupata ovusa Aite oaa iare avara. Ra voa toupaoro visiipa Tugoropato Uraurato vara pieavere. Ari ita, Aite reiparoi rutu. Ira ragai-ia putepareveira. 29 Va-a vao oa pou viro asavira toupaivoi oa iava vo vokio visii taviavoi. Oa-a eva vovio utupa visivi karekepere taru vo osa Aite iare avara. Ra oisi iavirava taru ragai vo reoroaro oirao pieta.

30 *“Viapau oiso vorevoreripavira visiipa riro reoro vai rutu purapaa. Eake iava? Uvare vo rasio vo pitupituaro goruaro, rera raga-a Seten ira urioroi. Ira viapau rutu uvuiparoi ra ragai vo goruaro-ia putepareve.* 31 Ari ita, uvare oiso ruipaparai ra oirara voeao vo rasio-ia taraiave, Ragai Aite oaa kaviko iraopaavoi. Oa iava oisi piepaaveira oiso osa Aite ragai tavipareveira. Oire toreta ra vova avavio.

Jisas Ira-a Wain Ova Rutu

15 ‡‡† *“Ragai-a wain ova oiraopa ova. Ari Aite oaa-a vo kovo tokipatoa rutu.* 2 Oirara voeao oea ragai oirao piepaiveira oea oiso rutu toupai osa sipukau raoro ragai iava oraoroa kuepapeira. Ari ro ira viapau ragai oirao piepareve, ira tokorevere Aite oiso osa rurui raoro oara tokopareveira ro kovo tokipato. Oire uva ro ira oirao pie vovou purapareveira, ira sopaaro iava orugoorovu vuri rugooro oaive verapareveira Aite. Oiso ra rirovira rera vo kuearo kareke piereve aue oirao pie vovouaro-ia. Oiso rutu osa ruipapaoro ro kovo tokipato evao raoro tokopareve. 3 Uva visii sopaaro iava vuri rugooro oavisii vera pirora aue iavirava Tugoropa Reo, oreoa iava visiipa siposipopaavora. 4 ‡‡‡ Ragai tapo ora tavosipaoro toupata. *Ra ragai tapo ita visii tapo ora tavosipaoro toupaa. Uvare viapau raoa kue oupai vosa viapau evaova varaaro-ia toupaive. Oiso rutu osa visii visiigoa viapau uvuipatai ra oirao pie vovouro purapata vosa viapau ragai tapo ora tavosipaoro toupata.*

5 *“Ragai-a wain ova rutu. Ari visii-a raoara. Ro ira ragai tapo ora tavosipaoro toupareve ovusa ragai tapo ita rera tapo ora tavosipaoro toupaa, ira-a eera ira rirovira rutu aio kue purapareveira. Ari vosa viapau ragai-ia toupata, oa iava viapau oiso uvuipatai ra oavu avu vai purapata.* 6 Vosa viapau irai *ragai tapo ora tavosiparo, ira taru eera verarevere Aite oaa oiso osa evao rao vao oa erakope. Ra va iava vo raoro guruguruive vara-ia vikisa tuitui kasi-ia vara kasioro.*

7 § *“Vosa ragai tapo ora tavosipaoro toupata. Ora vosa ragai vo reoaro visii-ia toupaive. Ra oisi iavirava uvuipai ra variripata visii vo ruipaaro arova katai vovou purapaoro ragai-ia. Ra va iava visii vo ruipaaro uvureve Aite oaa va purasa.* 8 Vosa rirovira rutu aio kuero vai purapata, ovovoua iavirava eva eisi vuurapa vaisi oupareveira Aite. Osa iava uvuipatai ra oiso rutu toupata,

† *14:15 1 Jo 5:3* †† *14:17 Jo 16:13; 1 Jo 4:6; 1 Ko 2:14* ‡ *14:20 Jo 10:38* ‡† *14:23 Re 3:20* ‡‡ *14:27 Kl 3:15*

‡‡† *15:1 Ais 5:1-7; Esi 19:10* ‡‡‡ *15:4 1 Jo 2:6* § *15:7 Jo 14:13*

Ragai voeaaro visii disaipel. 9 Aite ragai kavikopareveira. Eisi raga osa visii kavikopaaveira. Oa iava vokiara rutu-ia uvuipatai ra oiso toupata, Ragai voeaaro rutu oea kavikopaaveira. 10 Vosa vearovira rutu ragai vaaro reo goru sirova utupata, eva-a oa iava uvuipatai ra ragai vo siraoaro sovara-ia toupata. Oiso raga ita osa Aite vaaro sirova reo goru vearovira utuparaveira. Oa iava rera vo siraoaro sovara-ia toupaaveira. 11 Oiso ruipaparai ra ragai vo roruaro visii-ia toupaive. Ra oisi iavirava vo roru eva visii sopaaro agasi piepaive rutu. Eva-a oa vituaro iava vo reo purapaavoi visiire.

12 *"Ragai vaaro-a vao reo goru oiso toupaiveira, Ora visii araoko iraraviaro kaviko iraopata. Oiso osa ragai ita visii kaviko iraopaaveira.*13 † Vosa irai ora irai iava tootooa vaiaro vikireve ora irai vate irara vaiaro tauvaoro, oire uva viapau oiso ovovouiei siraopa vovou vai oa vao-ia putepaiveira. 14 Vosa oiso rutu piepata osa visii tavipaavoi, oa iava uvuipatai ra oiso rutu toupata, Ragai vate iraraaro rutu visii. 15 Kovopa irara viapau uvuipaai ra vao-ia taraipaave oa purapareve voea reitoaaro. Eisi osa iava oisi viapau visii vaisipaavoi vorerivira oiso, Kovopa irara. Aue iava uvare reoara rutu vateavorao visii siposipopaoro aue iava Aite. Oreoroa ouava rera ruvara-ia. Eva-a oa iava oiso visii vaisipaavoi, Vate irara oaa.

16 †† *"Viapau oiso ora visiipa ragai reesitava. Viapau. Ari visii ora ragaipa ropooro visii reesiava ragai raga. Oa iava visii tovoava kovoa-ia. Osa iava uvuipatai ra avataera, aio kuero purata. Osa iava visii vo aioroaro uvuipai ra toupaive opesi asavira. Eisi piepaoro uvuipatai ra ragai vaisiaro-ia variripata Aite iare. Ra visii vatereve oavu avu vai.*17 Visii vateavora reo goru vaore, oiso ra ora visii araoko iraraviaro kavikopata.

Rasitoa-ia Tou Irara Disaipelva Keripaaverea

18 ‡ *"Vosa oirara voeao vo rasio-ia visiiva keripaave, osa iava uvuipatai ra taraita oiso, Oea-a evoea ragaiva keri rovoaera rovovira.*19 ‡† Vosa visii vao vo rasio rutu iava-a voea, ra oisi iavirava visii agiagipaive oearovu. Vo uvare visii-a voea iavapa irara. Ari ita, viapau oiso visii-a vo rasio iava. Viapau. Aue iava uvare visii reesiavora oiso ra vo rasio vo pitupituaro kavuta. Eva-a oa iava oirara voeao vo rasio-ia visiiva ora keripaaverea. 20 Vearovira rutu vo reore rugoo iraopatavere oa puraavoi visiipa oiso, Viapau oiso kovopato rera reitoaaro-ia putepareveira. Osa-a eisi osa iava voea evoea oisoa ragai upopaive, eisi raga osa visii upopaivere. Ari ita, vosa ragai vo reoaro sirova utupaaeri, oire ra oisi raga ita visii vo reoroaro sirova utupaave. 21 Ari viapau taraipaaveira Aite-ia ro ira ragai arureva vore. Ra oisi iavirava keapaoro ragai vaisiaro-ia visii-ia vuri vovouro purapaive.

22 ‡‡ *"Vosa viapau oiraopavira urioraeri voeapa siposiposa, eva-a oa iava viapau vuriara vaieri voea-ia. Ari ita, urioraera voea oiraopavira siposipopaoro ragai vo kovoaro vituaro iava. Osa viapau vo siposipo oirao pieive. Eva-a oa voea vo vuriaro vituaro. Oa roroiovira toupaiveira.*23 Ro ira ragaiva keriparo, eera ita-a ira Aite tapova ora keriparoveira. 24 Ari ita, okovorovu rutu oara oisoa viapau oearoi tuariri purapaive okovoroa puraavora voea rutu vuutaaro-ia. Oiraopavira rutu vosa viapau vo kovoro puraavori, ra oisi iavirava viapau vuriara vaipe voea-ia. Ari ita, vo osa vo vokio vara kekeivora uva ragaiva ora keripaai ora Aite oaa tapova. Eva-a ita voea vo vuriaro vituaro. 25 ‡‡† Uva voea vo pitupituroaro iavirava vo reo oiraopavira karekeepa oa rigatoiva vo voea vaaro-ia Reo Taisi. Oreoa vao oa oiso toupai, Ragaiva keri ragapaai.

26 ‡‡‡ *"Ro visii Tauvapato ira epao Aite tapo uvava rera aruavere, ra urioro visii iare. Eera Tugoropato Uraurato Oiraopa Rutu Kareke Piepato varao Pautoa iava. Ira Aite tapo toupareveira uvava uriorovere ragai iava oiraopavira siposiposa.*27 Visii tapo ragai iava oiraopavira *siposipopatavere. Uvare tuariri visii ragai tapo oisoa toupata voari rovoa-ia ovusa kovoa rovoava. Oa iava vo voki-ia rekasisa voava uriotaerao oa-a vao-ia.*

16 § *"Visii taviavora ragai vo reoroaro iava, Teapi visii varaaro oirao pie vovouro oavisii kovepe opesioro.*2 §† Vo osa visii sigupaivere vova Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog voea vaaro. Osa raga ita visii piepaiverea visii upopaoro vo vuutarori-ia oara uriopaperea. Ra oiso keapaave, Vearo kovo purapaivoi Pauto vaaro. 3 §†† Viapau oiso Aite-ia taraipaaveira. Ora viapau oiso ragai-ia tapo taraipaave. Eisi osa iavirava vo vovouro purapaiverea visii-ia. 4 Ari ita, visii oisoa tavipaa vara iava oara utupaua karekepaperea. Oa iava varare vorevira rugorugoopataverea, vo uvare vara iava visii tavipaaveira.

Tugoropato Uraurato Vo Kovoaro

*"Tuariri oisoa visii tapo toupaa. Osa vituaro iava eisi viapau oisoa visii tavipaa va iava vao.*5 Uva vaoviopavira avaparai ro iare ira ragai arurevoiva, vore urioraepa. Uva viapau oiso irai visii iava ragai akeparevoi oiso, Ovu iare avapauei? 6 Viapau. Ari ragai raga vo reo puraavoiva, visiire sopaura oavisii vavatapai siraopaoro. 7 §‡ Oiraopavira rutu oiso visii tavi iraopaavoi, Visii arova avaparai visii tauvasa. Oire vosa viapau avara, ra va iava viapau irai urioro visii tauvasa. Ari vosa avaparai, osa iava visii iare rera aruavere ra urioro eera visii Tauvapato visii soporepasa. 8 Uva uriorovere, ra oirara rutu voeao vo rasio iava tarai iraoaverea vuri vovouro rutu vituaro-ia voea varaaro, ora vao torevoko vovou rutu vituaro, ora kort vituaro-ia oira roviriei pitupitu Pauto vaaro, vo rara voea soporepareve. 9 Oire uva ora voea vo vuri vovouroaro *vituaro-ia taraipaavere. Oa vituaro oiso toupai, Viapau ragai oirao piepaiveira.*10 Oirara rutu vo rasio-ia oea vearovira ragai-ia taraipaavere oiso, O ita, ari torevokotoa rutu-a

† *15:13 Ro 5:7-8* †† *15:16 Jo 6:70* ‡ *15:18 1 Jo 3:13* ‡† *15:19 Jo 17:14* ‡‡ *15:22 Jo 9:41; Ro 1:20* ‡‡† *15:25 Sam 35:19* ‡‡‡ *15:26 1 Jo 2:1, 5:7* § *16:1 Jo 15:18-27* §† *16:2 Ap 26:9; Ais 66:5* §†† *16:3 1 Jo 3:1* §‡ *16:7 Jo 7:39, 14:16, 26, 15:26*

ro Jisas. Aue iava uvare avaparai vore Aite oaa ruvaraia. Ra viapau vorerivira ragai kekepata. 11 † Ari oira rovirieipa pitupitu iava voea soporepareverea ro Tugoropato Uraurato. Aue iava uvare Pauto Seten vo goruaro rovirieioro va putereva, uvare rera raga Seten vo rasio vo pitupituaro vituaro.

12 *"Ari ita, riro reoro rutu epao oarava toupaa. Uva oiso ruipaparai ra visiipa tavitavira vara iava, osa viapau. Uvare viapau oiso uvuipatai ra vaoviopavira vo reoro outa. Teapi visii iava sopaura oavisii vavatapape rutu.*13 †† Ari vosa oiraopa reoa rutu vituaro urioro, rera ro Tugoropato Uraurato ira oiraopa reo rutu iava visii soporeparevere. Ra viapau oiso ora rera raga vo rugorugooroaro iava reoreoparo. Viapau. Ari vo reo-a oa uvureve Pauto ruvara iava oa siposipoparevere. Oire ra oisi visii tavitavipaoro varao iava oara karekepaperea utupaua visii soporepareve. 14 Ira ragai vo vovouaro-ia taraipaoro va iava visii soporeparevere. Osa-a eisi piepaoro ragai iava rei vaisi kareke piereverea rara. 15 ‡ Orekerovu rutu Aite varaaro oara-a evara ragai raga ita varaaro. Eisi osa iava oiso purarai, Ira ragai vo vovouaro ouoro va iava visii siposipopaoro visii soporeparevere ragai iava.

Tavaka Vovou Ora Siraopa Vovou Roruvira Ora Poreperea

16 *"Gare vuutavi raga ra viapau ragai keketa vorerivira. Oire uva ita utupa visivi aia ragai keketavere ita rara."* 17 Uva oearovu disaipel voea raga ora reopaoro oiso purapaaepa, "Aa vao rutu-a vo reo vao vituaro oa purarevoi vigeire? Oa-ia oiso puraroi, *Gare vuutavi raga, ra viapau vorerivira ita ragai keketa. Uva ita gare vuutavi raga pere, ra utupauavi ita ragai keketa.* Uva oiso tapo pura, *Aite iare avaparai.*" 18 Oire uva oiso puraaepa, "Gare vuutavi raga-a oa iava oisi taviroi. Oa apeisi ragavira toupai? Vigei viapau oiso taraipaviei vo reo vituaro-ia eva oa purarevoi."

19 ‡† Oire uva Jisas voea vo rugooaro ou ovoireva vo osa rera akesa auepaaepa. Oa iava oiso puraroepa, *"Asi visii vai pasi ora akeakepatai vo reo vituarore oa puraavoi. Oa-ia oiso purarai, Gare vuutavi raga toupai, ra viapau ita vorerivira ragai keketa. Uva ita, utupa visivi rara ragai ita keketavere.*20 ‡‡ Oiraopavira rutu visii tavipaavoi oiso, Utupaua gaupatavere sirao pievira rutu. Vo ovusa oirara rutu voeao vo rasio iava rorupaive. Ora tapo osa visii iava sopaura vavata iraope siraoa iava. Oire uva vo sirao-a eva oa roruvira rutu ora porepere taru. 21 ‡‡† Vosa riakova kakae kavausa auepao, oire ra ora oira vo vuutaaro-ia taraio oiso, Karekeei ragai vo vuutaaro. Oa iava rirovira rutu siraopao. Oire ra va isivaaro iava kakaeto kavaueve. Ra viapau oiso evo upiare vorerivira rugoo oa puraeve. Viapau. Ari roru iraopaeve kakaeto raga-ia ro ira karekero. 22 Oiso ita osa vaoviopavira siraopatai. Ari utupavira vorevira visii kekeavere. Ra oisi iavirava sopaura oavisii visii iava roru iraove. Osa iava eisi viapau oiso irai uvuiroverea ra visii iava vo roru eva verareve. 23 Oire uva vo voki-a eva oa-ia viapau oiso ragai akepatavere oavu avu vaire. Oiraopavira rutu visii tavipaavoi, Aite oaa iare variripata ragai vaisiaro oirao piepaoro. Ra visiipa taru vara vaterevere. 24 ‡‡‡ Voari tuariri uva viapau oisoa variripata ragai vaisiaro oirao piepaoro orekerovu avu vai oupasa. Oire vo vokio uva variri iraopatavere, oisore ra oisi iavirava oaravu avu vai oupata. Osa-a eisi osa vituaro iava visii iava sopaura roru iraopaivere rutu.

Jisas Rasito Vo Vovouaro-ia Putereva

25 § *"Ragai oiso vo reoro puraavoi visiire ruuvira. Uva utupaua viapau oiso vorerivira ita visiire oisi ruuvira reoravere. Viapau. Ari visiipa evoa aviavi pievira raga taviravere Aite iava.*26 Uva vo voki-a eva oa-ia ragai vaisiaro oirao piepaoro variripatavere. Uva viapau oiso visii tavipaavoi, Ragai raga Aite *iare variripatavere, oisore ra visii tauvapareve.*27 §† Viapau. Ari Aite raga visii kavikopareveira. Uvare visii raga-a ita vao visiigoa ragaipa ruipataera. Oa iava ragai oirao pietavora vao iava osa Aite tapo toupaavoiva, urioraera vore. 28 §†† Uvare tuariri rutu Aite tapo oisoa toupaa. Oa iava rera arova urioraepa vore rasitoa-ia. Uva vo vokio-ia vo rasio kavuoro Aite iare voreparai."

29 Oire uva igei disaipel rerare oiso puraiepa, "Iu, vo vokio-ia aviavi pievira tavitaviu. Viapau oiso ra ruuvira raga reopau. 30 Uvare oiso taraiiei, Viapau oiso voearore tue rovopau oearoa vii akesa auepaave. Viapau. Ari vii auero rutu-ia tarai iraopauei. Eva-a oa vituaro iava vii oirao piepaioveira rutu oiso, Viigoa vao Pautoa tapo tourivoiva, uriouepa vore."

31 Oa iava Jisas oiso igei akereva, *"E vo vokio-ia oiraotai rutu, raa?*32 Uvuta. Vuuta vao-ia tutuu pievoi vaore oiso ra karekepe. Iu. Kareke ovoiei vo vokio oa-ia visii tariopaivoi rara vorarore visii vo uruiroaro-ia roopavira. Uva ragai kavupatavoi ovusa ragai raga toupaa. Ari ita, uva viapau oiso ragai raga toupaavere. Viapau. Ari ragai tapo touparevere Aite rara. 33 §‡ Uva oiso ruipaparai rutu ra ragai tapo ora tavosipata. Osa iava sopaura oavisii uvuipai ra gavaurevira toupaive. Eisi osa iava vo reo visiire puraavoi. Oiraopavira uvare vo rasio-ia tou irara visiipa riroa rutu tavaka siraoa vatepaiverea. Osa iava uvuipatai ra tuvuu vovouvira rutu goruvira toupata. Uvare ragai vo rasio vo vovouaro vo goruaro-ia pute iraoavoi."

Jisas Ora Rerapa Variriroepa

17 Oisi-a oiso osa puraroepa Jisas. Oa iava vuvuiua taraaoro oiso puraroepa, *"Aite. Ragai vo vuutaaro-a vao pura piroi. Osa iavirava uvuipau ra ragai vaisiaro kae pieri. Eisi osa iava ragai vii Oviitoaaro vii vaisiaro kae piepaaverea.*2 §†† Uvare ragai vateriva reesia oiso ragai reesioro, Ragai-a oirara rutupa reipa-

† *16:11 Jo 12:31* †† *16:13 Jo 14:17, 26* ‡ *16:15 Jo 17:10* ‡† *16:19 Mk 9:32* ‡‡ *16:20 Lu 23:27; Jo 20:20* ‡‡† *16:21 1 Te 5:3*

‡‡‡ *16:24 Jo 15:11* § *16:25 Jo 10:6; Mt 13:34* §† *16:27 Jo 14:21, 23* §†† *16:28 Jo 13:3* §‡ *16:33 Kl 1:20; Ro 8:27; Re 3:21* §‡† *17:2 Dan 7:14; Hi 2:8*

to. Osa iavirava uvuiparai ra oirarapa Opesi Asa Tootoo vatepaa voeao oea ragaipa vateriva. 3 Oa-a vao Tootoo Ovoi oa oupaivere vo rara vii-ia tarai rovopaave oiso, Vii-a Kataitoa raga Pauto, Oiraopatoa rutu. Ora vo osa ragai-ia tapo tarai rovopaave, Ragai Jisas Krais ragoa aruriva vore.

4 *"Vii vaaro keraria vo goruaro kareke pieavora vo rasio-ia. Okovo-a vao vateriva ragaipa va purasa oa opesi pieavoi.*5 † Aite. Voari tuariri rutu uva rasito kareke asavira toureva, ovuuta-a eva oa-ia vii tapo toupaoro oisoa oisi rei vaisivira toupaa. Uva vo vokio-ia oiso ruipaparai ra vo vaisi raga ita eva reia vateri ragaipa vo vegei vo touaro-ia.

Jisas Variriroepa Disaipel Tauvasa

6 *"Voeapa vii vo ruipaaro kosi pieavora voeao oirara oea ragaipa vateriva vo rasio-ia vii voeaaro. Ari ita, uva ragaipa voea vate ovoiriva. Oa iava vii vo reoaro vearovira rutu sirova utupaaveira.*7 Osa-a eisi osa iavirava oiso taraiaerao, Orekerovu rutu varao oara vate ovoiriva ragaipa oara vii ruvara iava urioepa. 8 Ari ita, vo reoro rutu oara ragaipa vateriva oara rutu voeapa vateavora. Oa iava vara ou ovoiivora. Osa iava tarai ovoiaera oiso, Oiraopavira, uvare tuariri rutu oisoa vii tapo toupaa. Oa iava voava urioraepa. Ora vao oirao pieivora rutu ita osa ragai arurivora vore.

9 †† *"Variriparai voea tauvasa. Ari ita, viapau oiso oirara rutupa voeao vo rasio-ia variriparai. Viapau. Ari voea raga tauvasa oea roporiva ragai iare, uvare vii voeaaro-a.*10 Uva voea rutu-a ragai voeaaro evoea vii voeaaro. Uva ita, voea rutu-a vii voeaaro evoea ita ragai voeaaro. Oea ragai vaisiaro kae piepaiveira.

11 ‡ *"Vo vokio viapau oiso touvira toupaavoi vo rasio-ia. Ari voea vo rasio-ia toupaivere ovusa vii iare uriora. Aite, Tugoropato. Voea kavikori voea tokipaoro ora vii vaisiaro vo goruaro iavirava, vo goru oa vateriva ragaipa. Osa iava uvuipaai ra katai vovou rutu-ia toupaive. Oiso osa vegei katai vovou rutu-ia toupaveaira.*12 Vo osa voea tapo toupaoro voea tokipaaveira vii vaisiaro vo goruaro iavirava. Vo vaisio oa goruaro vateriva ragaipa. Oa iava voea-ia vearovira rutu uutuparaveira voea tokipaoro. Osa iavirava viapau irai opesikoparo. Eera ira iava vii vo rigatoaro oiraopere. 13 Uva vii iare urioparai. Osa vituaro iava vo reo puraavoi vo rasio-ia. Oa iava ragai vaaro rorua uvuipai ra voea iava sopaura-ia agasipe rutu.

14 *"Ari ita, vii vo reoaro vateava voeapa. Osa iava oirara voeao vo rasio iava voeava keripaaveira. Eake iava? Uvare ragai voeaaro vii vo reoaro-ia taraipaoro viapau vo pitupitu purapaiveira oara vo toupaiveira vo rasio-ia. Oiso ita osa ragai ita viapau vara purapaaveira.*15 ‡† Viapau oiso viire variriparai oiso ra voea kae pieri vo rasi iava uvaire. Viapau. Ari oiso viire variriparai ra voeavi virivaripari. Ra oisi iava vurito Seten viapau voea piro pieparevere. 16 Viapau vo pitupituro purapaiveira oara vo toupaiveira vo rasio-ia. Oiso ita osa ragai ita viapau vara purapaaveira. 17 Ora viipa voea roro pieoro voea reesiri, oisore ra vii vo vovouaro-ia Oiraopa Vovou goruvira pituive. Uvare vii vo reoaro-ia taraipaoro Oiraopa Vovou rutu-ia taraipaaverea. 18 Tuariri ragai aruriva oa iava urioraera oirara rutu vuruvuru-ia tousa voeao vo rasio-ia. Eisi raga osa voea voeao disaipel arusa aueparai, oiso ra oirara rutu vuruvuru-ia toupasa avaave. 19 ‡‡ Uva ora ragai iava tootooa oaa reesipaavoi voeao tauvaoro. Oa iava vii vaaro-ia Oiraopa Vovou taraipaoro ora reesiavere oiso, Vii oiraraaro-a igei.

Jisas Variriroepa Voeao Tauvasa Oirao Pie Vovou Irara

20 *"Ari ita, viapau oiso voea raga tauvapasa variriparai. Viapau. Ari voeao tapopa variriparai oea voea vo siposipoaro uvupaive. Ra oisi iavirava ragai oirao piepaive rutu.*21 ‡‡† Uva oiso ruipaparai ra voea katai vovou raga-ia toupaive. Oiso rutu osa *vii Aite ragai-ia toupariveira, ovusa ita ragai vii-ia toupaa. Osa raga ita voeapa ruipaparai oiso ra vegei tapo tavosivira toupaive. Osa iava uvuipai ra oirara rutu vo rasio iava vigei vo vovouaro katai vovou kekepaive, ra oisi oirao piepaive. Ragai arurivoiva, urioraera vore.*22 ‡‡‡ Uva vao keraria vo goruaro ragaipa oa vateriva eva ita oa voeapa vateavoi, oiso ra va iavirava katai vovou rutu-ia toupaive, oiso osa vegei toupaveaira. 23 Ari ita, ragai voea-ia toupaavoi, ovusa vii ragai-ia touparivoi. Eisi osa raga ita voeapa oiso ruipaparai ra katai vovou raga-ia toupaive. Ra oisi iavirava oirara voeao vo rasio-ia taraipaave oiso, Vii ragai arurivora vore. Ora tapo oiso osa voeapa siraopauveira oiso osa ragaipa siraopauveira.

24 *"Aite. Oiso ruipaparai ra oirara voeao oea ragaipa vateriva ragai tapo toupaiverea vo uva toupaaverea. Oa iava ragai vaaro keraria vo goruaro kekeiverea voa. Aue iava uvare tuariri vo uva rasito pura uviro asavira toureva ovuuta-a eva oa-ia oisoa ragaipa siraopau. Oa iava ragai vateriva va eva keraria vo goruaro.*25 § Aite. Vii-a Torevokotoa Rutu. Uva oirara vo rasio iava viapau vii-ia taraipaaveira, vo ovusa ragai raga vii-ia taraiparai. Ora voeao disaipel oiso taraipaaveira, Ragai siporiva oa iava urioraepa vore. 26 §† Ari ita, vii vo ruipaaro iava siposipoavora voeapa. Uva topa pievira ita aia vii vo ruipaaro kosi piepaavoi voeapa vaore, ra kaviko vovou rutu sovopaive ora voea sopaaro-ia. Oiso rutu osa vii vaaro kaviko vovou sovopaaveira ora ragai-ia. Ora oisore ra ragai tapo voea-ia toupaaverea voeava ora tavosipaoro."

Judas Keripa Irara Vavaearo-ia Jisas Tovoreva

(Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

18 §†† Vo variri purarevoiva, Jisas ora igei disaipel tapo avaroepa uuko ovi ivirooro Kidron. Oa iviropavira okovovu Oliv kovo oisoa toupaive. Oa iava vo kovo-ia ora kiusa avaroepa Jisas igei tapo. 2 §‡ Uva Ju-

† *17:5 Jo 1:1; Fl 2:6* †† *17:9 Lu 22:32; Jo 14:16* ‡ *17:11 Re 19:12; Jo 10:30* ‡† *17:15 Mt 6:13*

‡‡ *17:19 Jo 15:13* ‡‡† *17:21 Jo 10:38* ‡‡‡ *17:22 Jo 14:20* § *17:25 Jo 15:21, 16:3* §† *17:26 Jo 15:9* §†† *18:1 2 Sml 15:23* §‡ *18:2 Lu 21:37*

das tapo vo kovo-ia taraiparoepa ro Jisas kosi piepato. Uvare vokiara rutu-ia Jisas igei disaipel tapo vo kovo sovara-ia voa oisoa uvuruparo. 3 Uva voa-a vo uvare Judas viurupa irara tuvetuvereva ora oearovu polis irara reipa irara pris voeaaro voearei ora voeao rataratаa vovou irara Farisi. Oa iava voare urioaepa aue-ia pitupaoro vuravuara, ora aoara, ora auero rutu varao upo purapara. 4 Oire uva Jisas tarai ovoiroepa vara rutu-ia varao oara rera-ia karekesa auepaaepa. Oa iava Jisas voea iare tutuu piereva rutu voeare oiso purasa, *"Iroure taraapatavoi?"*

5 Uva oiso puraaepa, "Ari Jisas, irare taraapaiovoi ro oisova Nasaret."

Osa iava Jisas oiso puraroepa, *"Easi ragai raga ita vao-ia."* Uva Judas toreparoepa voea ruvara-ia. 6 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *"Easi ragai raga ita vao-ia."* Oa iava ora virupaoro vorepaaepa rasiuaaro kovepaoro.

7 Uva vorerivira ita voea akereva oiso, *"Iroure taraapatavoi?"* Oa iava oiso puraaepa, "Ari Jisas ro oisova Nasaret-ia."

8 Uva Jisas voeare oiso puraroepa, *"Voari visii taviavoi ita oiso, Ragai raga ita vao-ia. Vosa ragaire taraapatavoi, oire voeao eakapatavoi ra avaave."* 9 † Uva eisi puraroepa vo reo oirao pieoro tuaririvi oa purareva. Oa-ia oiso puraroepa, *"Voea oirara ragaipa oea vaterivora oea iava viapau oiso irai opesikorovere."*

10 Oire uva va-a vao oa iava Saimon Pita toorio gororeva Rovopato Pristo kovopatoaaro iava uvareoua pakosa oisova oirapapa varata-ia uvava voua toereva. Ira vaisiaro-a ro-ia, Malkas. 11 †† Oa iava Jisas Pita oiso tavireva, *"Toorio tovori rera vaaro-ia pausa. E apeisi-a? O-ia kap viapau ukaioravere iria agasioi aue iava siraoa vo tavakaaro Aite iria vaterevora ragaipa?"*

Jisas Sipoiva Anas Iare

12 Oire uva va-a vao oa iava voea rutu viurupa irara, ora reito ofisato, ora polis irara rutu oea rutu Jisas rauiva rera tuukesa iroara-ia. 13 ‡ Uva rerava ava rovoaepa Anas iare Kaiafas avuetoaaro, ro ira pris kovo-ia reiparoepa vo iva-ia eva. 14 ‡† Ira-a ro Kaiafas voari Jiu-pa irara tavi rovoreva oiso, "Vearopai vosa kataitoa vai raga kopiirovere oirara rutupa tootooaro vateoro."

Pita Ora Taearoepa Oiso Puraoro, Ragai Eera-ia Jisas Viapau Taraiparai

(Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Ragai ora Saimon Pita vegoa Jisas sirova utuveiepa. Uva pristo vo kepaaro kasuraaro iare koataraepa Jisas sirova. 16 Ovusa Pita ratau toreparoepa. Oa iava ragai vao ragoa-ia oisoa reito pristo taraiparo, ragoa avaraepa riakova tavisa o iria oiso rataoa tokipaeve. Oa iava Pita koata pieava atoarore ragai arova. 17 Uva o tavauruva iria oisoa ratao tokipaeve rerare Pita oiso puraopa, "Easi vii-a iravu disaipelto rera reraaro, raa?"

Oa iava Pita oiso puraroepa, "Viapau oiso ragai-a."

18 ‡† Oire uva kovopa irara voearei ora polis irara oavu tuitui kasi kasiva, uvare rirovira rutu uteopaaepa. Uva voa torepaoro vo kasi-ia tuituipaaepa. Uva Pita voa voea tapo toreparoepa tuituipaoro.

Rovopato Pristo Jisas Akereva

(Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

19 Uva Rovopato Pristo Jisas akereva disaipelre voeao rera voeaaro ora vaore osa oisoa oirara rutupa siposipopareve. 20 ‡‡† Oa iava Jisas rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, *"Ari ita, poeravira rutu oirarapa oisoa siposipopaoro voea tarai piepaa vo Tugoropa Kepa-ia aue Tempel, ora varao oara iare oisoa ora gurupaave Reo Taisi uvupasa Jiu-pa irara. Uva viapau oiso vatauvira oreovu avu vai oisoa purapaa."* 21 Uva eakere ragai akepari? Ari voea akeri evoea oea vo reoro uvuivora. Oa iava vo reoro-ia taraiaera varao oara purapaaveira."

22 Uva oisi-a eisi osa puraroiva, iravu polisto toreroepa Jisas tapaoro oiso puraoro, "Eakere Rovopatoare Pristo eisi reopauei, raa?"

23 ‡‡† Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *"Vosa vuri reo vai puraa, oire uva uvuipau ra vo reo avu vuri reo kosi pieri. Ari vosa vearo reo raga puraa, uva eake-a vao oa rutupa ragai tapari?"*

24 Osa iava tuukea ragava toupareva Jisas, vo osa vava Anas rera siporeva Rovopatoa iare Pristo Kaiafas.

Pita Vorerivira Ita Oiso Puraroepa, Viapau Oiso Ragai Eera-ia Jisas Taraiparai

(Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

25 Uva Saimon Pita voari tuituipaoro toreparoepa. Osa voa rerare oiso purapaaepa, "Asi vii-a iravu vai disaipelto rera reraaro, raa?" Uva ora taearoepa oiso puraoro, "Viapau oiso ragai-a."

26 Uva iravu kovopato Rovopatoapa Pristo roari saratoaaro Pita ira iava uvareoua toereva, ira oiso puraroepa rerare, "Oiraopavira rutu, uvare ragai tapo ita vii kekeavora ovusa rera tapo touparivora kovoa-ia."

27 § Uva Pita ora taearoepa ita oiso puraoro, "Viapau oiso ragai-a." Vo osa kookai gau ovoireva.

Jisas Sipoiva Pailat Iare

(Matyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

28 §† Oire uva Kaiafas ruvara iava rerava avaaepa ro reito Rom gavmanaro vo kepaaro iare vokipaua rutu. Uva viapau oiso voea rutu Jiu koataaepa vo kepa-ia vao reito gavman vo kepaaro. Uvare oiso rugoopaaepa, Teapi vuivui oupe Reo Taisi gasioro, ra viapau Pasova Vurei aiope. 29 Oa iava ratau toupaiva. Uva Pailat voea iare urioroepa oiso voea akesa, "Eakepa ro iava gasitavoi?" 30 Oire uva rera vo akearo pukooro oiso puraaepa, "Vosa rera ro viapau vuriara vai purapareve, oire ra viapau oiso rerava urioio vii iare."

† *18:9 Jo 17:12* †† *18:11 Mt 20:22* ‡ *18:13 Mt 26:57; Mk 14:53; Lu 22:54* ‡† *18:14 Jo 11:49-51*

‡‡ *18:18 Jo 21:9* ‡‡† *18:20 Mt 26:55; Jo 7:26* ‡‡‡ *18:23 Mt 5:39; Ap 23:2-5* § *18:27 Jo 13:38* §† *18:28 Ap 11:3*

31 Osa iava Pailat voeare oiso puraroepa, “Visii raga
rera outa, ra rera rovirieita kortua-ia visii vaaro sirova
Reo Taisi.” Oa iava Jiu rerare oiso puraaepa, “Asi igeipa
tugoropai rutu vaopa vo osa iravu kopii pieio.”
32 † Ari ita, tuariri Jisas ora rera iava taviroepa ora rera
vo kopiiaro reesioro. Uva oisi-a oiso osa iava rera vo
reoaro oiraosa auepai.
33 Oire uva Pailat vorevira koataroepa voarire gav-
man kepa-ia. Oa iava Jisas-re keeraroepa. Uva rera
akeoro oiso puraroepa, “E vii-a Jiu reraaro king, raa?”
34 Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *“Easi vii vai raga
oisi eisi rugoouei oa iava evo reo purarivoi, raa? O irai
vai pasi vii tavirevo ragai iava oisi eisi, eke?”*
35 Uva Pailat rerare oiso puraroepa, “Easi pasi Jiu-pa-
toa vai-a ragai, raa? Ari sara irara oara raga ora reipa
irara pris irara viiva urioai ragai iare. E eake vai pu-
rarivora?”
36 Jisas oiso puraroepa, *“Ari ita, ragai vo Saraaro via-
pau oiso vo rasio iava. Vosa oisi eisi, oire ra kovopa
irara oaa upoa vai puraive. Ra viapau oiso irai uvuiro
ragai tovosa Jiu-pa irara vavaearo-ia. Ari ita, uva vo
vokio ragai vo Saraaro viapau oiso vo rasio iava.”*
37 †† Osa iava Pailat rerare oiso puraroepa, “O ari
iravu-a vii king, raa?” Uva Jisas oiso puraroepa, *“Vii ra-
ga ita-a viigoa ragaire oiso purauei oiso, king. Aako ra-
gai kavaueva. Oa iava vo rasio iare urioraepa va ragare
vao-ia. Uvare ragai vo kovoaro-a Oiraopa Reo rutu iava
siposipopasa. Ari ita, oirara rutu voeao oea Oiraopa
Reo rutu sirova utupaaveira oea-a evoea oea ragai
gisipoaro uvupaiveira.”* 38 Uva Pailat rera akereva oiso,
“Eake rutu-a vao Oiraopa Reo, raa?”

Pailat Jisas Tapasa Evao Parikou-ia Taviroepa

(Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Oire eva eisi osa akerevoiva, vorevira kosiro viropa
voea iare Jiu. Oa iava oiso voea tavireva, “Viapau oiso
oavu avu vai vuria vai kekeavoi rera-ia. 39 Ari visii vo
pitupituaro toupai, oiso ra visiipa iravu iava vasea
tuukepa kepa iava vo Pasova Aio vo vuutaaro-ia. Uva
ruipapatai pasi oiso ra visiipa king iava ro Jiu reraaro
vasea, raa?”
40 ‡ Uva voea rutu raga pieoro oiso puraaepa, “Via-
pau. Ari Barabas iava vase iraori.” Eera Barabas riro
oirara upoto ora orekerovu tapo kavirupato.

19 ‡† Oire uva Pailat Jisas vorevira koata piereva
vore uva viurupa irara rera ragipaiva. 2 Oa iava
rerapa kukuvaipa puraiva rokarokapa iro iava. Uva va
tovoiva rera kukuearo-ia. Ora revasito kuvupato ira-ia
rera kuvuiva rera reesioro oiso, Vii-a king. 3 Oire uva
rera ruvara-ia pou viropaoro rerare oiso purapaaepa,
“Vearo voki Jiu reraaro king.” Uva oisi purapaoro rera
taparakopaiva.
4 Oa isivaaro iava Pailat voea iare kosiro viropa
vorerivira ita voeare oiso purasa, “Ragai kekepatavoi
ragoa visiipa rera kosi pie ovoiavoi. Ra oisi iavirava
taraita oiso, Ragai viapau vuria vai kekeavoi rera-ia.”
5 Oire uva Jisas kosiro viropa. Uva va vao kukuvaipa oa
puraiva iroiro iava rokarokapa iro oa rera kukuearo-ia
toupaiva. Ro tapo revasito kuvupato ira rera-ia tou-
pareva. Uva Pailat voeare oiso puraroepa, “Rera
kekepatavoi ro-ia.”
6 ‡‡ Uva va-a vao oa iava voea reipa irara pris voearei
ora polis irara rera kekeoro oiso puraaepa, “Rera tapa
evao parikou-ia! Rera tapa evao parikou-ia!”
Oa iava Pailat voeare oiso puraroepa, “Ora visii raga
rera outa rera tapasa evao parikou-ia. Ari ragai viapau
oiso vuria vai kekeavoi rera-ia.”
7 ‡‡† Oire uva voea Jiu rera vo reoaro tuuoro oiso pu-
raaepa, “Ari ita, igei vaaro Reo Taisi toupaivoi rerarepa,
oiso ra kopiiro rera ro-ia. Uvare oiso puraparoveira, Ra-
gai-a Pauto Oviitoaaro.”
8 Uva Pailat vo reo uvuoro uriri iraoparoepa. 9 Oa iava
vorevira koataroepa gavman kepa-ia voa Jisas akesa
oiso, “Ovuva karekeuepa?” Uva Jisas viapau oiso rera
vo reoaro aatopareva. 10 Oire uva va-a vao oa iava
Pailat rerare oiso puraroepa, “Eakepa viapau ragai
aatopari, raa? Auoro. Uvuiparai ra vorevira vii iava
vasea. Ora tapo uvuiparai ra vii tapaa evao parikou-ia.
Easi pasi viapau va vai-ia taraipauei, raa?”
11 ‡‡‡ Uva Jisas rerare oiso puraroepa, *“Vosa Pauto ro
oisova viara-ia viapau viipa gorua vai vaterevori, oire
ra viapau vii-ia gorua vaipe ragaipa reipasa. Osa-a eisi
osa iava ro ira ragai tovorevorao vii vavaearo-ia ira vo
vuriaro eisi vii vo vuriaro-ia putepaivoi rutu.”*
12 Oire uva vo reo vao uvurevoiva, Pailat raiva
taraaroepa, oiso ra oai iava Jisas iava vorevira
vasereve. Ovusa aue Jiu-pa irara rirovira rerare oiso
puraaepa, “Vosa rera iava vorevira vaserivere, oire ra
viapau oiso vii-a igei reitoaaro rutu Sisa vatetoaaro. Ro
ira ora rera ragare oiso puraparoveira, Ragai-a king,
eera Sisa vo tavukiaro ousa auepa.”
13 § Uva Pailat evo reo uvuoro Jisas kosi piereva. Oa
iava oira rovirieipato vaaro-ia paupa pauroepa uvavu
uva oisoa vaisipaive oiso, Aveke Uru. Ari aue-ia Hibru
reo oiso oisoa va vaisipaive, Gabata. 14 Oire uva vo
vokia-a vao orekerovu ravaapa voki aue iare Pasova
Vurei. Uva ravireo vuuta rutu-a vao oa-ia tuguraaepa.
Oa iava Pailat Jiu-re oiso puraroepa, “Rera kekepatavoi,
eera Jiu reraaro king.”
15 Uva rirovira rutu raga pieoro oiso puraaepa, “Rera
siguri! Rera siguri! Rera tapasa evao parikou-ia!” Uva
Pailat voeare oiso puraroepa, “E oiso ruipapatai ra visii
reraaro king tapaa evao parikou-ia, raa?”
Oa iava reipa irara pris irara oiso puraaepa, “Viapau
oiso igei irai epao ita kingtoa vai. Ari kataitoa raga,
Sisa.” 16 Uva va-a vao oa iava Pailat Jisas iava vasereva
voea vavaearo iare, oiso ra rera tapaive evao parikou-
ia voeao viurupa irara reipa irara pris irara vo ruipaaro
sirova utuoro.

† *18:32 Mt 20:19; Jo 12:32-33* †† *18:37 Jo 8:47; 1 Jo 3:19, 4:6* ‡ *18:40 Ap 3:14* ‡† *19:1 Mt 27:26-30* ‡‡ *19:6 Ap 3:13* ‡‡† *19:7 Lev 24:16; Jo 5:18* ‡‡‡ *19:11 Ro 13:1* § *19:13 Mt 27:19*

Jisas Tapaiva Evao Parikou-ia
(Matyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

17 Oire uva Jisas ouiva. Oa iava rera raga evao parik-
ou kaepareva. Uva riro urui kavuoro rerava avaaepa
uvavure uva oisoa vaisipaive oiso, Kukue Keru Pukui.
Ari aue-ia Hibru reo oiso-ia, Golgota. 18 Uva-a evoa uva
rera tapaiva evao parikou-ia. Oire evoa aitereivu tapo
voa tapaiva aatokorovira oiso, iravu ovaratavu iava ari
iravu ovaratavu iava. Uva vaiterei vuruvuruaro-ia Jisas
tovoiva.
19 Oire uva Pailat oreovu tapo rigatoreva. Oa iava va
tovoreva evao parikou-ia vo rigato oa oiso purapai,
JISAS KING OAIVE JIU. 20 Uva Jisas kotoiva evao parik-
ou-ia vo riro urui ruvara-ia, osa iava riro irara Jiu va
vieipaiva voa. Uvare Pailat vo rigato purareva aue-ia
Hibru reo, ora Rom reo, ora Grik reo. 21 Uva reipa irara
pris Jiu voeaaro Pailat tavipaiva oiso purapaoro, "Via-
pau oiso ra oiso ragavira vo rigato purari, King Jiu
reraaro. Viapau. Ari oiso ragavira uvuipauei ra vo riga-
to purari, Ro oiso puraroepa, Ragai-a king, Jiu reraaro."
22 Oa iava Pailat voeare oiso puraroepa, "Vo reo oa
rigatoa, eva-a oa rigato ovoi ita."
23 Uva voea viurupa irara Jisas tapa ovoiiva evao
parikou-ia. Uva oisi rera pie ovoioro auero rutu
varoara rera varaaro ou ovoiiva. Oire ora voeapa vo
resurapavira vara rutu rookaiva, osa voea viurupa
irara katakataivira ora voeapa ouaepa. Uva kuvuto
tapo rera reraaro ouiva ira-ia viapau oisoa turua vai
toupaive. 24 † Osa-a eisi osa iava viurupa irara ora re-
opaaepa oiso purapaoro, "Viapau oiso uvuipaviei ra ro
karikaripe. Ira-ia uvuipaviei ra rera-ia satupavio, oisore
ra oiso piepaoro irai reesipe ro ira rera oureve." Oire
uva oisi-a eisi osa rera-ia piepaiva. Oa iava Tugoropa
Vuku vo reoaro oisi iavirava oiraoepa rutu. Vao oiso-ia,

'Ragai varaaro-ia varoara rooai vara ouoro.
Ora satupaai ragai reraaro-ia kuvupato.'

Eisi osa pieiva viurupa irara vara-ia.
25 †† Uva evao parikou vao Jisas vaaro ruvara-ia Jisas
aakoaro toupaeva aue tapo taeva, ora Maria rera
Klopas vatuavaaro, ora iriavu Maria Makdala iava. Vo
resura evairo voavi toupaiva evao parikou ruvara-ia.
26 Uva Jisas aakova kekereva vegei rutu ora ragai Jon
ragoa oisoa kavikopareve rutu, uvare voavi tutuu pie
visivi torepaveiepa. Oa iava Jisas aakovare oiso pu-
raroepa, *"Riakova. Eera vii oviitoaaro."* 27 Uva ragai
tavireva oiso puraoro, *"O-ia vii aakoaro."* Oire vo vuuta
raga-ia oira ouoro Maria oirava avaraepa ora ragai vo
kepaaro iare voa oira tokipasa.

Jisas Kopii Ovoiroepa
(Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

28 ‡ Uva vao isivaaro iava Jisas oiso tarairoepa,
Orekerovu rutu opesi ovoiei vo vokio. Osa iava Pauto
vo rigatoaro ora rera iava oirao pieoro oiso puraroepa
Jisas, *"Uuko regarai."* 29 Uva otouvu toupaiva botol tou
oa agasiepa aue iava viniga ovi. Oa iava oavu pupupua
ouiva va rupu piesa vo ovi-ia viniga ovi. Uva uuko
piropa. Uva evao kairi-ia va tuukeiva. Oa iava rera
gisipoaro-ia Jisas va tovoiva. 30 ‡‡ Uva Jisas va-ia viniga
ukaio ovoioro oiso puraroepa, *"Opesiei rutu
vaoviopavira ragai vo kovoaro."* Eisi osa pura ovoiroiva,
rera iava kukue goe ovoio viropa. Osa ora rera iava
urauratoaaro iava vasereva Pautoa iare vorevira.

Viurupa Irara Ora Rera Iava Ovaratavu Togaiva

31 ‡‡ Uva vo vokia vao orekerovu ravaapa voki aue iare
Tagausapa Vurei Pasova ora vao tapo Sabat voki riroa
rutu. Oa vituaro iava Jiu-pa irara reasipaaepa oiso,
Teapi vo kopiiro evao parikouro raga-ia toupaive vo vo-
ki-ia Sabat voki. Oa iava Pailat akeiva voea kokotoaro
kepikepisa, oiso ra ikauvira kopiiave. Ra va iava vo
kopiiro rere pieive. 32 Oire uva voea viurupa irara
vaiterei kokotoaro kepikepisa avaaepa aiterea tapaiva
Jisas tapo. 33 Uva Jisas-ia poua viropa rera kekesa ira
kopii ovoiroepa. Oa iava viapau oiso rera kokotoaro
kepikepiiva. 34 ‡‡† Ari iravu viurupato rera varataaro
togareva aue-ia togava. Oa iava ikauvira revasiva paru
ovoieva ora aue uuko ovi voava rera iava varaua-ia.
35 [Uva ragai Jon vao kekeava ragoa oisi va-ia tarairai-
va, va iava oiso tavitaviparai oiraopavira rutu. Eisi osa
iava uvuipatai ra va oirao pieta rutu.] 36 ‡‡‡ Ari ita, oa-a
vao karekeiva oiso-ia Tugoropa Vuku vo reoaro oiraoei
vo reo oa oiso purapapeira, 'Viapau oiso okerui kepi-
iverea rera iava.' 37 § Ari oreovu-a vao oiso purapapeira
voa Tugoropa Vuku-ia, 'Irava vurapaiverea ro ira to-
gaivora.'

Jisas Iava Varaua Tovoiva Aveke Rikui-ia
(Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

38 Oa-a vao isivaaro iava Josep Arimatia urui iava rera
avaroepa Pailat aresa Jisas kopiire, uvare rera-a iravu
disaipelto Jisas reraaro. Ari Jiu ragapa uriripaoro ora
rera vo oirao piearo vataupareva. Oire uva Pailat rera-
pa vasereva. Oa iava Josep avaroepa Jisas iava varaua
rere piesa. 39 §† Uva Nikodimas ro ira rovovira rutu Jisas
iare urioroepa vokiaro, ira tapo urioroepa oavuva mer
vearo geesi ovi iisi ovi. Oa iava va vavataaro rutu aue-
ia uvuiepa 34 kilo. 40 §†† Uva vo kopii ousiva. Oa iava
rera ruusiva varoa-ia oaravu tapo vearo geesiara. Oiso
osa vara oisoa purapaive voea Jiu oirara tovapasa.
41 Oire uva voa-a vo uva Jisas tapaiva evao parikou-ia
uva oisoa oavua kovoa toupaive. Oa sovara-ia oavu
oira tovaso riku toupaiva. Ari ita, uva viapau oiso va-ia
irai tova rovoiva. 42 Uva vo voki-a vao Jiu vaaro
orekerovu ravaapa voki aue iare Pasova Vurei Oovapa.
Uva vo rikui tutuu pie visivi raga toupaeva. Oa iava
Jisas tovosiva rera tovaoro voa vo rikui-ia.

† *19:24 Eks 28:32; Sam 22:18* †† *19:25 Mt 27:55-56; Mk 15:40-41; Lu 23:49* ‡ *19:28 Jo 13:1, 17:4; Sam 69:21*

‡† *19:30 Jo 17:4* ‡‡ *19:31 Diu 21:23* ‡‡† *19:34 1 Jo 5:6, 8* ‡‡‡ *19:36 Eks 12:46; Nam 9:12; Sam 34:20* § *19:37 Sek 12:10* §† *19:39 Jo 3:1, 7:50* §†† *19:40 Jo 11:44; Mt 26:12; Jo 20:5, 7; Lu 24:12*

Jisas Vorevira Toreroepa
(Matyu 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

20 † Oire uva rovo voki rutu-a vao wik iava uva Maria Makdala iava vokipaua rutu urioopa vo tova iare vo osa rupavira raga toupaiva. Iria aveke viapau kekeeva o iria-ia vo tova riaaro-ia toupaeva iria peka pieiva. 2 Oa iava ikauvira raga vorevira voreopa ragai ora Saimon Pita tavisa, ragoa Jisas oisoa kavikopareve rutu. Uva Maria vegei tavipaeva oiso purapaoro, “Turaro vorevira tova iava voreivo. Uva viapau taraipaiei oiso, Ovu-ia rera tovoivo.”

3 Osa iava vegei ora Pita uruia iava ora vaseveiepa vo tova iare avaoro. 4 Uva ikauvira raga avaveiepa. Ari ita, uva ragai Pita-ia puteava ikauoro. Oa iava voa pou rovora viropa vo tova-ia. 5 †† Uva voa kokeesa takura viropa osa iava varoara raga kekeava. Ari ita, uva viapau oiso koataraepa rutu vo rikui-ia. 6 Uva Saimon Pita ragai sirova utuoro rikui rutu-ia koataroepa. Oa iava voa varoara kekereva. 7 Uva voa oavu kekereva varoa vao oa-ia rera kukuearo tavuruiva Jisas. Oire uva va eva varoa viapau oiso varari tapo toupaiva oara-ia rera rutu tavuruiva. Viapau. Ari evo viko uvavu raga toupaiva. 8 Uva ragai tapo ragoa ira rovoraepa voare rikui-ia ragoa tapo ita voare koataraepa. Oa iava va eva kekeava. Uva oisi-a eisi osa iava oiraoraepa rutu. 9 ‡ Uva evo vuuta-ia viapau oisoa roroiovira rutu taraipaio Pauto vo rigatoaro-ia vao oa oisoa oiso purapape, Jisas vorevira toreroverea tova tapi iava. 10 Oire uva vegei disaipeltoarei vorevira kareveiepa atoiare.

Maria O Makdala Iava Iriava Aivaroreva Jisas
(Mak 16:9-11)

11 Maria rikui raga ruvara-ia torepaopa gaupaoro. Uva voa raga gaupaoro toupaeva rikui sovara-ia kokeepaoro. 12 ‡‡ Oa iava aitereivu enseltoarei kekeeva aiterea popotetoarei-ia kuvupasiepa kuvutoarei. Uva voa paupasiepa vo uva Jisas varaaro tovoiva, iravu oisova uva kukueparoepa, ari iravu oisova uva kokotoparoepa. 13 Aiterea oira Maria akesiva oiso puraoro, “Riakova. Eakepa gauparivoi?”

Uva oiso puraopa vaitereire, “Ari Turaro ragai reraaro ira voraro avu tovosa rera vorevira voreivo vova-ia. Uva viapau taraiparai ovu-ia reraei.” 14 Uva oisi-a eisi osa puraoiva, ora poreopa rera Jisas kekesa ovusa toreparoepa. Uva viapau oiso Maria Jisas eveipaeva.

15 Uva Jisas oira akereva oiso puraoro, *“Riakova. Iroupa gauparivoi? Ora iroure taraaparivoi?”*

Uva Maria oiso keapaopa, Kovoa tokipato ro-ia. Oa iava oiso puraopa rerare, “Auoro. Vosa vii rera ouri, uva uvuipauei ra ragai taviri vore uva rera tovorivo. Ra voava rera kaeoro karera.”

16 Uva Jisas oiso puraroepa oirare, *“Maria.”*

Oa iava Maria ora poreopa rerare oiso purasa Hibru reo-ia, “Rabona.” Oa porearo oiso toupai, Tisato.

17 ‡‡ Uva oira tavioro oiso puraroepa, *“Opeita ragai-ia pitupari. Ragoa ipa asavira toupaavoi Aite iare. Ari kare iraou, ra araoko irara oaa taviri oiso-ia, Iparai Aite iare ragai reraaro ora visii Aitearo. Ira iare avarai Pauto, ragai reraaro ora visii reraaro Pauto.”*

18 ‡‡† Oire uva Maria vova Makdala vorevira kareopa disaipel tavisa oiso puraoro, “Turaro kekeavoi.” Uva voea tavieva vo reo iava vao osa oira tavireva Jisas.

Disaipel Jisas Kekeiva
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

19 Igei disaipel Jiu asavira uriripaoro toupaiova. Oa iava kepa-ia ora igei ururao tuupaiova. Uva ravireo voa igeire rokoreva rovopa voki-ia wik iava vo voki. Uva voa Jisas igei rutu vuruvuruaro-ia toresa urioroepa oiso puraoro, *“Opeita uriripata. Visii iava sopaura oavisii kavepe.”* 20 Oire uva oisi eisi puraroiva, igeipa ora rera iava vavaearei karekepareva ora ovaratavu rera iava. Oa iava viupara kekepaoro igei iava sopaura oaio roru iraoiva rutu. 21 Uva Jisas igei ita tavireva oiso puraoro, *“Visii iava sopaura uvuipai ra kave iraope. Ari ita, Aite ragai arureva oa iava urioraepa vore. Osa ita visii arupaavoi ra avata.”* 22 Uva eisi puraroiva, igei iare vavauroepa oiso igei tavioro, *“Tugoropato Uraurato outavoi.”* 23 ‡‡‡ Vosa oearovivu iava vuri vovouro vai oaive verapataverea, oire ra oisi iavirava vo vovouro vuriara voea iava opesi ovoipape. Ari vosa viapau oisi voea iava vuriara verapata, ra oisi iavirava voea-ia touvira toupaive.”

Tomas Jisas Kekerevoiva, Oirao Piereva

24 Jisas ora karekeroepa disaipel irara iare vo vuutao iava vo vokia oa-ia iravu disaipelto igei iava katai tau erao (12) viapau oiso igei tapo toupareva ro-ia Tomas. Ira iava ovaisivu-a, Didimas tavarato. 25 Uva oisi-a eisi osa iava oearovu disaipel rera taviiva oiso, “Igei Turaro kekeiovoi.”

Uva Tomas oiso voeare puraroepa, “Vosa viapau nilpa vuurei kekea rera vavaearo-ia, ora vosa viapau sipareo roko piea voa vo nilpa vuu-ia. Ora aue tapo vosa viapau vavaea oaa tapo roko piea vo uva rera togaivorao, oire ra viapau oiso oirao piepaa rutu.”

26 Oire uva katai wik isivaaro iava igei disaipel kepa sovara-ia toupaiova. Uva Tomas igei tapo toureva. Uva ora igei ururao rataoara rutu tupaiova. Oa iava voa Jisas igei vuutaaro-ia ora karekeoro oiso puraroepa, *“Visii iava sopaura kavepe.”* 27 § Oire uva Tomas tavireva oiso, *“Ora vii iava sipareo tovori vo-ia. Ora ragai vavaearo kekeri, ra oisi iavirava viapau vakuvakuu. Ari ragai oirao pie iraori.”*

28 Oa iava Tomas rerare oiso puraroepa, “Vii-a ragai reraaro Turaro. Ora vii-a ragai reraaro Pauto.”

29 §† Osa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *“Ragai kekerivoiva, ragai oirao pierivoi, raa? Osa-a eisi osa voeao oea viapau oiso ragai kekepaoro ragai oirao piepaive,*

† *20:1 Mt 27:60, 66* †† *20:5 Jo 19:40* ‡ *20:9 Mt 22:29; Lu 24:26, 46* ‡† *20:12 Mt 28:2-3; Lu 24:4*

‡‡ *20:17 Mt 28:10* ‡‡† *20:18 Lu 24:10, 13* ‡‡‡ *20:23 Mt 16:19, 18:18* § *20:27 Lu 24:40* §† *20:29 1 Pi 1:8*

oea uvuipaai ra vii vo roruaro-ia putepaoro roru iraopaive rutu."

Vo Toupai Vao Vituaro Iava Oa Iava Jon Vo Vukuo Rigatoreva

30 † Ari ita, Jisas ira oisoa oravotorovu purapareve igei disaipel osireiaro-ia. Uva viapau oiso vara rutu rigatoavoi vo vukuo-ia. 31 †† Ari vao oa rigatoavoi visiipa, oisore ra va oirao pieoro rutu Jisas oirao pie iraota oiso, Ro-ia Krais. Ora aue tapo oirao pie iraota oiso, Jisas-a Pauto Oviitoaaro. Ora vo osa oirao piepata, osa iava uvuipatai ra Opesi Asa Tootoo rutu ou iraota rera iavirava.

Erao Vatara (7) Disaipel Jisas Kekeiva

21 Uva utupa visivi vorerivira ita Jisas ora karekeroepa igei iare disaipel vo toko rovu ruvara-ia, vao Taibirias. Uva karekeroepa oisi oiso-ia igei iare, Saimon Pita, ora Tomas ira iava ovaisivu-a vao Didimas tavarato. Ari Nataniel Kena iava oiso Galili taere. Ora vegei Sebedi oviitoareiaro, ora aitereivu disaipeltoarei igoa voa toupaiova. 3 Uva Saimon Pita igei tavipareva oiso, "Atarisa avaparai." Oa iava oiso puraiepa, "Vigei rutu ita avapaviei," Oa iava uvuoa-ia avaiepa. Uva vo rupa-ia eva viapau oiso atari kare vai ouiova.

4 ‡ Oire uva ravireo sikere asavira toureva ovusa Jisas rogaraua-ia toreparoepa. Uva igei viapau oiso rera-ia taraipaiepa vao oiso, Jisas-a ro-ia. 5 ‡‡ Uva Jisas igei akeoro oiso puraroepa, *"Ovii irara oaa. E atari kare vai epao?"* Oa iava rerare oiso puraiepa, "Viapau rutu." 6 ‡‡ Oa iava Jisas oiso igei tavireva, *"Ovaratavu iava oiso uvuoa-ia oirapapa kuverava vikita. Osa iava uvuipatai ra riro kare vai outa aue atari."* Oire uva oisi-a eisi osa iava kuverava roko pieiova uvuoa iava oirapapa varata iava. Uva oira roko pieiovoiva, riro kare rutu kuveraiova. Oa iava viapau oiso uvuipaiepa oiso ra oira kae pieio oira ivuoro.

7 Uva ragai Pita taviava oiso puraoro, "Eera Turaro!" Uva Saimon Pita ora rakurakupa varoa veraoro kovopareva. Eisi osa iava vo reo uvureva, Eera Turaro. Oa iava va-ia varoa vorevira ora rakurakuroepa. Uva vo rakurakuva uuko rovu-ia rokoreva. 8 Ovusa oearovu disaipel uvuoa-ia uriopaaepa kuverava ivupaoro atari kareva. Uva viapau oiso tauaivira toupaiva rogarauapa. Ari oiso uvuivira vo resura vatara tau (90) mita raga-ia.

9 Uva reresa urioiepa. Oa iava voava verau viroiepa oavu tuitui kasi kekesa, ovusa atarito voa vo kasi-ia toupareva. Ora bret tapo oa voa toupaiva. 10 Uva Jisas igeire oiso puraroepa, *"Evo kare iava atari kare oea outavoi okareiva."* 11 Osa iava Saimon Pita uvuoa-ia kaero viropa kuverava ivusa. Uva oira ivupaoro urioroepa rogaraua iare. Uva riropa kare raga iava agasiopa kuverava. Okarea oiso uvuipaaepa katai vovoto vo vavae tau vo peva (153). Ari ita, uva riro kare rutu-a. Uva viapau kuverava vo kareva tokopao viropa.

12 Oire uva Jisas igeire keeraroepa oiso, *"Uriota aiosa."* Osa iava viapau irai disaipeltoa vai uvuiparoepa ra rera akereve oiso puraoro, "Irouto-a vii?" Viapau. Ari taraipaiepa oiso, Turaro-a ro-ia. 13 Uva Jisas bret ourevoiva, igeipa va vatevatereva. Uva oisi raga ita igeipa atarito roo piereva ita.

14 ‡‡† Vo uvare tova iava vorevira toreroepa rera Jisas. Oire uva va-a vao vo peva piepa vuuta oa-ia igei iare disaipel ora karekeroepa ita.

Jisas Oiso Puraroepa, Ragai Vo Raguiaro Sipsip Ragui Aio Pieri.

15 ‡‡‡ Uva aio opesiioiva, Jisas Saimon Pita-re oiso puraroepa, *"Saimon, Jon oviitoaaro. Easi vii vai voea rutuia voeao puteparivoi vai ragaipa ruipapaoro, eke?"* Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, "Iu Turaro. Vii kaviko iraopaavoi." Oa iava Jisas rera tavireva oiso, *"O ita, uva vii-ia vovou iraoparai oiso ra ragai vo raguiaro aio pieri sipsip ragui."*

16 § Uva vorerivira ita rerare oiso puraroepa, *"Saimon, Jon oviitoaaro. E ragaipa ruipa iraopauei?"* Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, "Iu Turaro. Ragai-ia ita taraipauei ragoa vii kaviko iraopaavoi." Oa iava Jisas oiso puraroepa, *"Oire ragai vo raguiaro sipsip ragui tokipari."*

17 §† Uva vo peva piepa vuuta-ia rerare oiso puraroepa, *"Saimon, Jon oviitoaaro. Esa pasi ragai vai kaviko iraoparivoi?"* Uva va-a eva oa iava Pita iava sopaua vavataepa rutu. Uvare rerare oisi eisi puraroepa vo peva piepa vuuta-ia. Osa iava Jisas-re oiso puraroepa, "Turaro. Orekerovu rutu-ia taraipau. Oiso osa taraipauei ragai-ia, vo osa oisi vii kaviko iraopaavoi." Oa iava Jisas rerare oiso puraroepa, *"Ragai vo raguiaro sipsip ragui tokipari.*

18 *"Oiraopavira rutu oiso osa vii tavi iraopaavoi oiso. Voari tuariri vii raga oisoa ora asikovira toupari ora vii vo iroaro-ia takipaoro tuu iro. Oire uva oisoa vokapari vii raga asikovira rutu uruiara iare voraro uvare ava vovoupau. Ari ita, uva utupaua avukauverea. Oire ovuuta-a eva oa-ia vii vavaearo kae piereverea, oisore ra iravu raga vii takireve tuu iro-ia. Oire oisi iava vii tuvetuvepaoro uvavure avaparo voraro uvaroare ava arapa reasipau."* 19 §†† Jisas vo oiso puraroepa, Pita utupavira kopiirovere. Uva vo kopii-ia Pauto vaisiaro kae piereverea. Osa puraroepa Jisas vo Pita-pa kopiia reesioro. Oa iava oiso Pita-re puraroepa, *"Ragai sirova utuu."*

Jisas Oreovu Purareva Ragai Iava Vao Jon

20 Oire uva Pita ora poreoro ragai vurapareva ragoa oisoa kaviko iraopareve Jisas. Ragoa vaiterei sirova uturaepa avapaoro. Ragai raga ita ragoa voari pauparaepa ovokia-ia aiopaiova uva Jisas kopukopuaro ru-

† *20:30 Jo 21:25* †† *20:31 Jo 19:35; 1 Jo 5:13* ‡ *21:4 Jo 20:14* ‡† *21:5 Lu 24:41* ‡‡ *21:6 Lu 5:4, 6, 7* ‡‡† *21:14 Jo 20:19, 26* ‡‡‡ *21:15 Jo 13:37* § *21:16 Mt 2:6; Ap 20:28; 1 Pi 5:2* §† *21:17 Jo 16:30* §†† *21:19 2 Pi 1:14*

tu-ia toupaava, uvava oiso puraraepa, “Turaro. Irouto-
a ro ira vii kosi pierevere keripa irara vavaearo iare?”
21 Uva Pita ragai kekeoro Jisas oiso akereva, “Turaro.
Ari apeisi ragavira ro vo kopiiaro?” 22 Oa iava Jisas
rerare oiso puraroepa, *“Vosa ragai raga rerapa
ruipara, oiso ra toupareve vore toupaoro uva vor-
eraverea, uva viapau oiso vii auearo-a. Ragai sirova
utuu.”*
23 † Osa iava vo reo vao uvarovu rutu araoko irara iare
disaipel viriva avaoro oiso, Ro disaipelto viapau oiso
kopiiroverea. Ari ita, osa Jisas viapau oiso oisi rera
tavireva oiso, Ro viapau kopiiroverea. Viapau. Ari
eerare oiso puraroepa, *“Vosa oiso ruipapara ra tou-
pareve vo vokiore tuepaoro oa-ia vorevira voreraverea,
uva viapau oiso vii auearo-a.”*
24 †† Ira raga-a ita ragai Jon, ro-ia disaipelto. Ragoa
orekerovu rutu iava oiraopavira siposipopaava. Oa ia-
va vo reoro rutu rigato ovoiava vaore, oiso ra vigei ru-
tu vao-ia tarai iraopavio oiso, O ari va vao oiraopa
siposipo rutu.
25 ‡ Ari ita, oaravu rutu oisoa purapareve Jisas. Vosa
voeao oea vara rutu evara rigatooro varare
katakataivira ora kasivariave rutu, oire ra vo vukuro
evara rigatoive rirovira. Ra vo rasio iava viapau
otavukipe oisi vara rutupa evara.

† *21:23 Ap 1:15*

†† *21:24 Jo 15:27, 19:35* ‡ *21:25 Jo 20:30*

APOSEL

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Oeavu vo vuku vaisiiva oiso, Ari ita, oiraopavira uvuipai ra va vaisipe oiso, Aue iava uvare rirovira tavitavipai rera vo kovoaro iava vo osa oirarapa rugorugooara ora taraiara rera varaaro oisoa vatepareve. Ora vo osa aposel vo kovoaro oisoa oirao piepareve tapo.
Uva rera ro Luk ira varei rutu vukuarei rigatoreva. Ira Vearo Siposipo Jisas iava rigato rovoreva (Ap 1:1). Oa iava aposel irara vo kovoaro iava rigatoreva vo vuku-ia vao. Ovukua rigatoreva 63 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava, vo osa Pol tapo toupareva tuukepa kepa-ia Sisaria-ia.
Ari ita, Luk rirovira Tugoropato Uraurato iava tavitaviroepa. Ora aue iava tapo rigatoreva oaravu lotuara rovoaro varao oara-ia Pauto voeaaro oisoa toupaive. Uva rovovira Pita vo kovoaro iava tavitaviroepa vo osa lotupa irara oisoa tauvapareve (Ap 1–12). Oire evo siposipo isivaaro iava Pol iava ita tavitaviroepa Luk (Ap 13–28).
1. Aposel irara vatatopopaaepa Jisas vo reoaro vatesa oirara rutupa, 1:1-26.
a. Jisas ovoiopavira aposel irara tavireva Tugoropato Uraurato iava ira vara pierevere voea tauvapasa, 1:1-11.
b. Judas iava vao vo uvare iravu ira rera vo tavukiaro oureva, 1:12-26.
2. Turaro voea tavireva oiso, Vosa Uraurato
outavere, ra Jerusalem iava rovota ragai vo reoaro tavitavipaoro, 2:1–8:3.
3. Turaro voea tavireva oiso, Vore avata Judia taere iare ora Sameria-ia Vearo Siposipo iava tavitavipasa, 8:4–12:25.
4. Pol vaaro iava kovoa vo osa Jisas vo kovoaro purapaoro avaroepa voraro rutu uruiara-ia, 13:1–28:31.
a. Rovopa voka Pol vaaro Jisas vo reoaro kaepaoro, 13:1–14:28.
b. Riroa rutu paua puraiva vo Jerusalem-ia, 15:1-35.
c. Eraopa voka Pol vaaro Jisas vo reoarova, 15:36–18:22.
d. Vo pevapa voka Pol vaaro Jisas vo reoaro kaepaoro, 18:23–21:19.
e. Pol tuukepa keparo-ia toureva vo Jerusalem-ia, ora Sesaria-ia, ora Rom-ia, 21:20–28:31.

Jisas Reo Ovoi Purareva Auere Tugoropato Uraurato

1 † Vateto oaa, Tiofilas, viipa rigato rovoavora voviri vo siposiporo iava ora vo kovoro iava varao oara oisoa purapareve Jisas. 2 Oara rovoreva osa vorevira iparoepa. Uva varao tapo reoreoara voeapa vatereva vo Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava, oiso ra vara purapaive, voeao aposel irara oea reereesireva Pauto vo kovoaro purapasa. Oire va isivaaro iava iparoepa vuvuiua iare 3 †† aue-ia vo resura tau (40) vokiro rera kopiiaro isivaaro iava. Oa iava voea iare aposel irara ora karekeroepa vorevira. Ora rera raga ora tootooaro karekereva voeapa oiso ra kekeive. Ora oiso tapo uvare vo kareke-ia eva voea tapo ora reoroepa aue iava Saraaro Pauto ipa asavira touoro.
4 Ovokivu-ia voea tapo goruvira tavireva oiso, *“Opeita vo Jerusalem-ia kavupata. Ari voa raga tuepatai auere ovoiei reoaro Pauto oa varapere vao oa iava visii taviavora tuaririvi.*5 ‡ Oire Jon oearovu baptaisreva uukoa raga-ia. Ari tou visivi visii Tugoropato Uraurato vo baptaisaro-ia rera vaaro gorua outavere.”
6 Uva vo aivaro-a vao oa-ia oiso rera akeiva, “Turaro, apeisi-a? E vo vokio-ia Isrel sara tore piepari vorevira oiso osa voari tuariri?” 7 Uva voea tavireva oiso, *“Viapau oiso visii vaaro-a ra vo vuutaro-ia ora vo ivaro-ia taraita. Ari aue oaro-a Aite ira varao tovoreva vo ora rera raga vaaro-ia ruipa.*8 ‡‡ Ari vao raga vo osa Tugoropato Uraurato uriorovere visii iare osa rera-ia gorua outa. Oa iava ragai iava oearovu rutu tavitavitavere voraro oiso, Jerusalem-ia ora Judia ora Sameria, vo taerero rutu varao ora voraro rutu rasitoa rutu ivara-ia.”

Jisas Iparoepa Vuvuiua Iare
(Mak 16:19-20; Luk 24:50-53)

9 Uva vo reo-a vao oa isivaaro iava kaero viropa ipaoro vo osa rera siitueiva. Osa rukuta rera ruueva Jisas rera vatauoro. 10 ‡‡ Uva vuvuiua-ia siituepaaepa osa iparoepa, ovusa sita pievira voea vatuaro-ia

† *1:1 Lu 1:1-4* †† *1:3 Mt 28:17; Lu 24:34, 36* ‡ *1:5 Ap 11:16*
‡‡ *1:8 Ap 2:1-4; Jo 15:27* ‡‡ *1:10 Jo 20:12*

karekesiepa aitereivu kaapopatoarei-ia kuvupaoro. 11 † Oire voeare oiso purasiepa, “Ai. Visii vao Galili-pa irara. Eakere vuvuiua ragava siituepatai? Ro-ia oirato Jisas ira ipa pierevoi Pauto vuvuiua iare. Ira ita vararoverea vorevira oiso osa iparoi osa rera keketa.”

Judas Vo Tavukiaro Oureva Iravu

12 Uva eva isivaaro iava kareaepa Jerusalem iare vova vo pukuio-ia oa vaisipaiveira oiso, Oliv Kovo Pukui, vo raivao-ia oa oisoa voare potekupape voava vo pukuia. 13 †† Uva kepa oaive-ia poua viropa. Oire voava vo kepa-ia ipaaepa otugivu iare oa oisoa ipavirava toupaive, ivaraiapa tugi. Uva voea rutu vaisiaro-a voeao oea voa toupaiva oiso, Pita ora Jon, ora Jems, Andru, ora Filip vaio tapo ora Tomas, ora Batolomyu vaio tapo ora Matyu, ora Jems aue oviitoaaro Alfias, ora Saimon Selot, ora Judas aue oviitoaaro Jems. 14 ‡ Uva vaea vovou raga-ia voea rutu toupaiva variripaoro voeao oirara, ora riakora, ora Maria Jisas aakoaro, ora Jisas araoko irara oaro tapo.

15 ‡‡ Vo voki-ia vao Pita voea iava toreroepa reoreosa. Uva voea rutu vieiaro uvuiaro-a voeao-ia oiso, Katai vovoto erao tau (120) oirao pie vovou irara. 16 ‡‡ Pita ira oiso puraroepa, “Visii araoko irara oaa, aue iava uvare vao Tugoropa Reo oiraoepa oreoa vatereva Tugoropato Uraurato aue-ia Devit gisipoaro. Uva vo vokia oirao piea rutu karekeepa aue-ia Judas, eera ira voea tuvetuvereva voeao oea Jisas ouiva aue iare kort. 17 Eera iravu igei iava ira oisoa oiso kovopareve osa igei.

18 “Eera ira monia oureva aue-ia Jisas vuria puraoro. Oa iava oeavu rera vaaro-ia monia vo rasio voriiva oa-ia koveroepa takuvira. Oa iava ora kovuaro poko piereva. Uva sare rera iava vuseva. 19 Oire uva Jerusalem-ia tou irara va-ia taraiaepa. Oa iava va vaisiiva voea vo reoaro-ia oiso, Akeldama. Oa porearo oiso toupaiveira, Revasi Tova.

20 ‡‡‡ “Oara rutu varao toupaiveira aue-ia Sam Vuku oiso,

‘Kepa oaro viapavira toupaiverea. Viapau oiso ra oirara vai iava irai voa toureve. Iravu rera vo kovoaro oureverea vao oa oisoa pitupareve.’

21 “Uva irai vo kovo ou iraorevere, vo kovo aue iava tavitavisa torearo Turaro Jisas. Oa iava voeao sirova uturovere oea oisoa rera sirova utupaave Jisas ora igei tapo. 22 Vo voki-a vao-ia ovokia rutu-ia Jon voea baptaispareva, ovokiroa rutu-ia tapo uvuipa ra igei tapo toureve ora vo ovokia-ia Pauto Jisas ipa piereva vorevira.”

23 Oire uva voea vaitereo tore pieiva oiso aueroaro Josep ora ovaisireivu vareo-ia Basabas ora Jastas rera raga ita Mataias. 24 ‡‡‡ Uva oiso puraoro variriaepa, “Turaro. Vii oearovu rutu vovouaro-ia taraipau. Oa iava ro igei iare kareke pieri ira igeipa reesirivora. 25 Ira aposel kovoaro ourevere Judas vaaro oa arova vuria purarevora vore avaoro opesi tapi oaro aue-ia vuria oaro.”

26 Uva va iava voea vao puraiva paupaua rerare Pauto vo ruipaaro sirova. Oa iava vaisiarei uveuvereiva. Oire iravu rera vaisiaro kae piereva torevokovira. Oa iava rera tore pieiva ro-ia Mataias. Uva ora voea iare vaeavira raga rera tovoiva, oiso osa voea voeao aposel irara katai tau katai (11).

Tugoropato Uraurato Vararoepa

2 § Uva vo osa Pentikos-pa Voki pou piropa. Uva oirao pie vovou irara ora guruaepa katai tapi raga-ia. 2 Uva urioepa gurukoa vuvuiua iava sita pievira. Oa oiso urioepa rutu osa riroto kiuvu. Uva vo kepao rutu agasi pieva okepa-ia ora voeava paupaaepa vo guruko vao oa varaepa vuvuiua iava. 3 Oire uva voea iare katakataivira karekeepa oiso osa arevuoara etovira voea kukuearo-ia pausa. 4 §† Oa iava rera iava vuku iraoaepa Tugoropato Uraurato ouoro. Uva rera iavirava oearovu rutu pisa reoro rutu puraiva, ovusa voeapa gorua vatereva vo reoro purasa Tugoropato Uraurato.

5 Uva va iava oearovu rutu urioaepa Jiu-pa irara riro vuurapa vaisi pura irara voeao oea oisoa Jerusalem-ia toupaive, voeao osararoa oisoa toupaive vo uvarovu rutu vo rasitoa rutu-ia. 6 Oire uva gurukoa uvupaoro ora gurupaaepa voea rutu. Vo osa vavagisipaaepa uvare ora reo oaive raga uru piepaiva katakataivira, vo reoro pisipisa reoro oara purapaiva. 7 Oiraopavira. Uva voea rutu vavagisipaaepa. Oa iava oiso puraaepa rirovira rutu rugorugooro, “Uvuta. Easi voeao rutu Galili raga iava urioae. 8 Uva apeisi ragavira uvuipaviei ra ora vigei vo reoaro raga uvupe vo reo oreoa-ia kakaevira touera. 9 Uva vigei rutu oiso toupai vo-ia, vigei Patia, ora voeao Midia, ora voeao Ilam, ora voeao Mesopotemia, ora voeao Judia, ora voeao Kapadosia, ora voeao Pontas, ora voeao Esia, 10 ora Frisia, ora Pamfilia, ora Isip, ora voeao otaererovu iava oiso osa Libia-ia sovara-ia oea Sairini-ia ruvara-ia toupaiveira, ora oearovu voeao oea Jiu-pa irara vo pitupituroaro sirova utupaaveira. 11 Ora Krit-pa irara, ora Arebia-pa irara vigoa rutu oiso ragavira toupai. Vigoa rutu uvuipaviei ra evoea uvupe oea goru kovoaro iava Pauto vaaro tavitavipaai.” 12 Osa iava eisi vavagisivira rutu toupaiva oiso purapaoro, “Avoeao! Eake rutu-a vao?” 13 §†† Oire uva oearovu oiso puraaepa vakuvakupaoro, “Easi evoea aue raga-ia airepa oviro wain ukaioaiva kokoropaai.”

Pita Vo Reoaro Aue-ia Pentikos Voki

14 Uva Pita aueva toreroepa katai tau katai (11) voeao rera iava oeava oiso puraroepa goruvira, “Visii rutu vao-ia Jerusalem-pa irara ora oearovu uvarovuva Jiu-pa irara visiigoa ragai uvuta. Uva ragai gisipoaro sirova utupatai rara.” 15 Uva oiso puraroepa oearovu vo reoaro pukooro, “Viapau oiso evoea kokoropaai wain iava oiso osa purapatai voeare aue-ia toupaoro vo resura vatara vuuta (9 klok) vo vokipaua. Viapau igei

† *1:11 Mt 24:30; Mk 13:26; Jo 14:3* †† *1:13 Lu 6:14-16* ‡ *1:14 Ap 2:1, 46* ‡† *1:15 Ap 6:3* ‡‡ *1:16 Jo 13:18* ‡‡† *1:20 Sam 69:25, 109:8* ‡‡‡ *1:24 1 Sml 16:7*

§ *2:1 Lev 23:15; Diu 16:9* §† *2:4 1 Ko 12:10-11* §†† *2:13 1 Ko 14:23*

vo pitupituaro vao vokipakou-ia ukaiopasa aue-ia wain. 16 Ari vao iava tuariri profetato Joel taviroepa oiso puraoro,

17 † ‘Pauto oiso puraroepa auere ovoiopa vokiro, Ragai reraaro Uraurato ira-ia oirara rutu vuku pieaverea voeao oea rasitoa rutu-ia toupaiveira oiso-ia, Voeao-ia ovii irara oavisii ora ovii riako oavisii oea taru ragai vo reoroaro siposipoiverea vo ragai vo goruaro sovara-ia. Oa-ia tapo orekerovu karekeaverea visii ovii iraraaro viovokoa osireiaro-ia aue-ia areo uusi. Ari avuka irara oavisii urusiara oupaiverea.

18 †† Ora voeao kovopa irara oaa ora kovopa riako oaa oea tapo vuku pieaverea aue-ia Urauratoa oaa. Oa ia-va ragai vo reoroaro kosi piepaiverea.

19 Ragai osasararovu rutupa oaravu rutu ravotoara karekeaverea vova vuvuiua sovara-ia ora vo rasitoa-ia tapo. Uva oaravu rutu tapo puraaverea oisi vo reesiro ravaavira oiso-ia, oaravua revasiara, ari oaravu tuitu-iara, ari oaravu kupareara.

20 Ari ro-ia ravireo ira rupavira taru porero viroverea. Ari ro kekira ira revasivira ora porero. Oire vara rutu-a varao oara isivaaro iava taru Turaro vo vokiaro oiraopavira pou piroverea. Vo voki-a eva oa-ia pisavira touperea oa-ia rera vaaro gorua karekereverea ora kortua.

21 ‡ Vo oiso, irouto-a ro ira Turaro arereverea oiso pu-raoro, Turaro ragaivi tauvari vii goruaro sovara-ia, eera-a ira oiso kae piereve rera orirusa.’

Eisi osa ro profetato Joel puraroepa tuariri.

22 “Isrel-pa irara visii-a vao visiigoa vo reoro uvu iraopata. Jisas ro vova Nasaret ira visiipa karekerevora rutu Pauto aue-ia oiraopara. Oa iava pisaara oiraopara rutu purarevora Pauto goruaro-ia oiso-ia, varao oara purarevora oearovu porete piepaoro ora riro gorupa kovoro tapo puraparevora. Uva vara rutu-ia varao vearovira tarai iraopata. 23 Eera Jisas ira tapatavora aue-ia evao parikou rera kopii pieoro oeavu raga vavaearo iava oea-ia viapau lotua vai. Uva va puratavo-ra. Ari ita, viapau oiso visii vaaro-a vao-ia, ari Pauto vaaro-a vao oa puratavora, uvare visiipa rera iava vasereva. Uvare rera raga vo ravaaro-a oa oisoa voari rutu toupaive tuariri. Uva vo ravaa-a eva oa vo taraiaro sirova ututaera. 24 Oire uva viapau oiso kopiia rera tuukevora. Oa iava Pauto rera ro-ia kae pierevora. Osi-itoka eva kavurevora, oa iava tootoovira toupare Jisas.

25 ‡† Oisi-a eisi osa iava Devit oiso puraroepa vo rera ia-va ro Jisas,

‘Ro-ia Turaro Pauto ira kekepaaverea vo ora ragai puaaro-ia vo irapaua. Uvare vo ragai oirapapa vavaearo-ia toupareverea Turaro ragai virivaripaoro. Ra viapau vuria vai oua.

26 Eva-a oa-ia sopaua oaa agasipapeira aue-ia rorua, ora uvare tapo ragai vuurapa vaisi purapaaveira rera-ia. Vosa kopiira, eagara. Tueparaverea vo ovoiopa voki vare tuepaoro.

27 Eva oa iava viapau oiso varaua oaa urauraaro kavuriverea vore kopii irara voaaro voeao uraura irara. Ra viapau va iava vaseriverea, ora oiso tapo ra viapau oiso ra Tugoropato oara varaaro eruro.

28 Vii ragaipa tootoopa raiva vaterivora ora ragai vuku piepariverea aue-ia rorua, uvare ragai tapo toupariverea vo vokiara rutu-ia.’

Eisi osa puraroepa Devit.

29 ‡‡ “Visii-a araoko irara oaa, uvuiparai ra visiipa avi-avi pievira tavira aue iava aaotoa oavi ro-ia Devit ira kopiiroepa. Oa iava rera tovaiva aue-ia kakiua rera vouaaro. Uva va vao vigei ruvara-ia toupai vo vokio.

30 Uva rera profetato va iava tarairoepa vao oiso osa rera vatereva Pauto vao reo ovoi. Vo reo-a ovoiei reo oreoa-ia oiso puraroepa, Ragai vii aao irara iava irai ouaverea irai turaro piesa oiso osa vii vao Turaro. Uva va-a vao-ia oiso ragavira tarai rovoroepa Devit oiso, Utupaua taru toupareverea ro-ia oirato Pauto reraaro Jisas Krais ro Ropoto vo rasitoa-ia. Ora kopiiroverea, ora vorevira toreroverea tapo. 31 Oa-a vao oa-ia taraipaoro oiso puraroepa Devit auere Jisas Krais vaore torea oaro vorevira, Viapau oiso Pauto rera ro-ia urauraaro iava vasereverea vore uva kopii irara urau-raaro toupaiveira. Ora oiso, Asi viapau varaua rerare eruperea.

32 “Ro-ia oirato Jisas ira vorevira tore piereva Pauto, ira kekeiovora ora igei osireiaro iava tuu pievira. 33 Uva toupareveira vo oirapapa varata-ia uva rera tovoreva rera rei pieoro Pauto. Uva vao tapo-a uvare Tugoropa-to Uraurato oureva ro irare Reo Ovoi purareva Pauto rerapa. Oisi-a oiso osa iava varao rutu kareke pierevo oara rutu keketavo ora vara tapo uvutavo vo-ia. 34 ‡‡† Ira-a ro-ia Devit viapau oiso iparoepa vuvuiua iare. Ari ora rera raga oiso puraroepa,

‘Ro-ia Turaro Pauto ira oiso puraroepa rerare Turaro-toa oaa, Vo pauu oirapapa vavae oaa-ia.

35 Ovusa viipa urua puraa tasipasa voeao-ia keripa irara oara, vo rara voea-ia puteri.’

36 “Oiraopavira rutu varao Isrel sararo vao-ia tarai iraopaavere Jisas iava ro ira rei piereva Pauto. Ro-ia ira evao parikou-ia tapatavora. Oa-a vao oa iava rera ro-poreva rera vaisioro oiso, Krais, rera Turaro pieoro.”

Oirara Rutu Ora Voea Iava Sopaura Poreivoiva, Bap-taisaepa

37 Uva vo reo isivaaro iava voea iava sopaura oaive vavataepa rutu. Oa iava siraoaepa. Oire va iava oiso puraaepa auere Pita ora oearovu aposel irara, “Avoeao araoko irara oaio. Eake vai-ia uvuipaiei ra oai puraio?”

38 ‡‡‡ Oa iava Pita voeare oiso puraroepa, “Ora visii ia-va vovouisiro oavisii poreta katakataivira visii rutu. Ra baptaisa outa ora reesioro. Ra rera vaisiaro-ia Jisas Krais touta. Oiso ra visii iava vuriara oavisii verareve, oa iava vao Tugoropato Uraurato outavere rera vo goruarova toupaoro. 39 § Vao-ia Reo Ovoi oa purareva Pauto visiire, ora aao irara oavisii, ora voearore tapo

† *2:17 Joe 2:28-32* †† *2:18 Ap 21:4, 9-10* ‡ *2:21 Ro 10:13* ‡† *2:25 Sam 16:8-11*

‡‡ *2:29 1 Kin 2:10* ‡‡† *2:34 Sam 110:1* ‡‡‡ *2:38 Lu 24:47; Ap 3:19, 5:31* § *2:39 Ais 57:19; Joe 2:32; Ap 10:45; Ef 2:13*

oearoa tauairo rutu tapo toupaiveira, ora oearovu rutu tapo oearoa roporoporeverea Pauto ora rera iare."
40 Uva oreorovu rutu-ia voea goruvira tavireva Pita oiso, "Ora oriruta visii vao-ia ora voearo vo vokio iavapa irara. Uva voearopa ora vatatopopatavere oearovu vuri vovou irara." 41 Oire va iava voea voeao rera reoaro uvu iraoiva. Oa iava baptaisa ouiva. Voea rutu voeao-ia oea vieiaro-a vao vo peva tuku (3,000). Uva voea evoea oirao pie vovou irara tapo ora takutakuvuaepa. 42 Oa iava taraia ouiva aue sirova utupaoro aposel irara vo siposiporoaro. Osa iava voea rutu toupaiva oavu-ia ora goruaepa aue komunion aio purasa ora aue tapo variria.

Oirao Pie Vovou Irara Vo Tootooaro Iava

43 † Voea rutu voea-ia tavetavepaiva, uvare oaravu rutu ravoto kovoro puraiva aposel irara vo Tugoropato Uraurato goruaro-ia. 44 Oirara rutu voeao oirao pie vovou irara oea oisoa vaea kaevira toupaive katai tapi, ora orekerovu rutu oaive oara-ia ora roorookaaepa ora voea raga. 45 Vara rutu varao oara oisoa voea ruvara-ia toupaive oara-ia moni ouaepa oearovu ruvara-ia. Oa iava oisoa voearopa vara varao moniaro roo piepaive voeaopa apota iraravi. 46 †† Uva oisoa vokiara rutu-ia aivaropaive Rovopa Kepa Tugoropa Kepa-ia Tempel vo katai vovou raga-ia, ora vo tapo kepara oaive-ia tapo. Uva tapo oisoa aue-ia aioara oisi raga vaeavira aiopaive voea rutu. Ora aue-ia roru vovou-ia oisoa oearovupa orekerovu vate ragapaive. 47 ‡ Oa-a eva oa-ia oisoa Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive. Uva va-ia oearovu voea-ia oisoa tavetavepaive. Oa iava oisoa vokiara rutu-ia Turaro Pauto oearovu gurupareve oirao pie vovou irara voea iare.

Vuri Kokototo Vearoroepa Ira Oisoa Toupareve Tempel Iava Rataoa Riaaro-ia

3 ‡† Ovokivu-ia Pita vaio ora Jon ipasiepa Tugoropa Kepa Tempel iare aue-ia vo peva vuuta (3 klok) variripa vuuta ovaiarovi. 2 Oire iravu oirato ira kavaueva aakova vuri kokototo. Ira iava kopiiepa kokotoarei. Oa iava oisoa rera kaepaive. Uva oisoa vokiara rutu-ia rera tovopaive vo Tempel rataoa riaaro-ia. Vo ratao oa oisoa vaisipaive oiso, Vearo Ratao Rutu. Uva oisoa voa toupaoro oearovu arepareve auere moni, ovusa koatapaave Tempel sovara iare. 3 Oire voava kaea-ia Pita vaio kekereva ora Jon ovusa koata rovopasiepa. Oa iava vaiterei arepareva auere oaravu avu vai rerapa, oiso ra oarai vatesi rerapa. 4 Uva tuupavira Pita rerava vurapareva. Uva Jon tapo toupaoro oiso puraroepa, "Vegeia vurari." 5 Uva va iava vaitereiva vurapareva keapaoro oiso, Ragai vatepasivoi orekevu avu vai. 6 ‡‡ Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, "Viapau oiso monia vaiei ra viipa oai vateve. Ari ita, oavu raga vao-ia oa iava vii vatepaave Jisas Krais vo goruaro raga iava ro vova Nasaret. Uva vii tavipaa ra toreu, ra vokari." 7 Oire Pita rera oirapapa vavaearo-ia pituoro rera tore piereva. Uva vo vuuta raga-ia eva oa-ia rerare goruepa kokotoarei vova ario kerureiaro iava. 8 Uva voava tokatokareva voaviva voka ovoisa. Oire vaiterei tapo koataroepa vore Tugoropa Kepa vao Tempel sovara-ia tokatokapaoro ora Pautoa-ia vuurapa vaisi puraoro. 9 Osa iava eisi oirara rutu rera kekeiva osa eisi vokareva Pautoa-ia vuurapa vaisi puraoro. 10 ‡‡† Oa iava voava rerare oiso puraroepa, "Akoea, ari ro oisoa Tempel vuura rataoaro-ia toupareve moni arepaoro." Ari ita, rirovira rugorugoo iraopaaepa vao iava oa rera-ia karekeepa uva oisi vokareva.

Pita Vo Reoaro Rakorako Uru Iava Vao Solomon Vaaro

11 ‡‡‡ Vo osa Pita vaio-ia pitupareva ora Jon, ovusa oearovu ikaupaoro uriopaaepa vore rakorako uru vao Rovopa Kepa Tugoropa Kepa. Oa oisoa vaisipaive oiso, Solomon Vo Uruaro Rakorako Uru. Osa iava oiso rirovira rutu rugorugoopaaepa voea rutu. 12 Oa iava Pita voeare oiso puraroepa, "Ai! Eake iava vegeiva tuupavira vurapata visii Isrel-pa irara. E oiso rugorugoopatai ora vegei raga vo goruaro iava vao puravevo? Ora vao tapo vao iava torevoko vovou oiso ro oirato pievevoi? 13 § Viapau rutu. Oiraopavira, ari Pauto raga ro Pauto oaive Ebraham vase, ora Aisak, ora Jekop. Uva eera-a Pauto oaive vigei aite iraraaro. Ari ita, rera raga-a eera Oviito Kovopato Jisas ira rei pierevora Pauto. Ira vate ragatavora rera rovirieisa kortua-ia. Rera-ia kuuvu pitupituro rutu puraoro rerare isivataera vo Pailat osireiaro-ia. Oire va iava Pailat Jisas kortuoro oiso puraroepa, Rerape. 14 Uva visii rutu vao-ia visiigoa rerare isivaoro ora poretaera rera karusa ro oira upopato. Oire rera kopii pietavora Torevoko Vovouto ora Tugoropato. 15 §† Ira upotavora Turaro ira Tootooa vatepareveira. Ro ira vorevira tore pierevora Pauto voeao ruvara iava kopii irara. Uva rera-a eera ira kekevevora vegei. 16 Va-a vao oa iava Jisas oirao pievevoiva, vuri kokototo porete pievevora rera vaaro iavirava gorua, oporetea-a vao-ia oa keketavoi vo vokio vao oa karekei ro-ia ira-ia taraitai.
17 "Araoko irara oaa, taraiparai vao-ia osa vao pura ragatavora vuria, uvare viapau taraipataera oiso rutu osa voeao reipa irara oavisii vo tuariri. 18 Ari ita, vara rutu varao oara karekereva Pauto aue-ia profet irara gisipoaro tuariri. Oire vo tavakaro urioera Krais iare Pauto Ropotoaaro. Uva vo reoro varao oara oirao pierevora Pauto vo rera-ia.
19 "Oire ora visii vo pitupituroaro tavariota, ra poreta viro. Oa iava vuriara oavisii uvuipai verareve. 20 Osa iava eisi uvuipa ra vorerivira airepa goru vatereve, oiso osa ogoepato gorua oupareveira aioa-ia. Aue iava uvare vao raga-ia Turaro Pauto visii tapo toupare. Uva va iava Jisas visiipa siporevere, ro Krais ira roporeva Pauto visiipa. 21 Ari ita, rera ro tou rovoreverea vo vuvuiua-ia vo vuutare tuepaoro, vo osa orekerovu rutu torevoko rovorevere vo rasitoa-ia. Oara iava rera

† *2:43 Ap 5:12* †† *2:46 Ap 5:42; 1 Ko 10:16* ‡ *2:47 Ro 14:18* ‡† *3:1 Ap 2:46; Sam 55:17* ‡‡ *3:6 Ap 4:10* ‡‡† *3:10 Jo 9:8* ‡‡‡ *3:11 Lu 22:8* § *3:13 Ais 52:13* §† *3:15 Ap 5:31*

voeaaro profet irara tavireva tuariri voea vateoro. Osa iava profet irara vara iava tavitaviaepa.
22 † “Oire uva Moses tapo oiso puraroepa,
‘Pauto profetatoa vai roporeverea visii araoko
iraraaro iava irai oiso osa ragai piereva. Ra irai reoaro uvupata.
23 †† Oire vosa irouto rera reoaro viapau uvupareve,
ira-a eera taru voea iava viro piereverea rera opesi piesa.’
24 Oiraopavira ita, voeao-ia profet irara oiso osa ro-ia Samyuel rovopato, ora oearovu rutu voearo oearoa oiso rera sirova utupave vo reoro varao vatepaoro oara rutu iava tavitaviaepa vo vokiro rutu iava varao-ia.
25 ‡ “Oire uva evara-a oara iava oaravu outavere varao oara iava tavitaviaepa profet irara voari tuariri. Visiigoa Pauto vo Reo Ovoiaro sovara-ia toupata oreoa iava vigei tuariripa iraraaro tavireva oiso,
‘Ebraham, vova vii ovii iraraaro oea iava taru viraakoa karekeperea vore oearovu rutu-ia vo rasitoa-ia.’
26 Pauto Oviitoaaro roporeva rera sipo rovosa visii iare, oiso ra visii rutu viraakoreve auere, ra vuriara oavisii iava poreta viro.”

Pita Vaio Ora Jon Tovoiva Tuukepa Kepa-ia

4 ‡† Oire vo osa voea tapo oirara ora reopasiepa, ovusa poua viropa oearovu oirara oiso osa pris irara, ora Sadyusi-pa irara, ora ro rovopatoa rutu vova voeao iava oea oisoa Tugoropa Kepa Tempel tokipaive.
2 Uva va iava rirovira kasipupaaepa vo siposiporo iava oara vatesiva oirarapa oiso osa vao-ia oa-ia oiso purasiepa, “Voea rutu taru oirara vorevira toreaverea Tootooa ouoro oiso osa pierevora ro-ia Jisas.” 3 Oa iava vaiterei iava gasiiva vaiterei tuukesa uva vaitereire vokiepa voa. 4 ‡‡ Ari ita, riro irara rutu Pauto vo reoroaro oirao pieiva vo reo oa vatesiva. Eva-a oa iava voea rutu vieiaro aue-ia uvuiaepa, vo vavae tuku (5,000) voea rutu uvuiaro voeao oirao pie vovou irara.

Kaunsel Irara Osireiaro-ia Vaiterei Kortuiva

5 Uva katai voki putevoiva, voea rutu ora guruaepa Jerusalem-ia. 6 Oiso-ia tokipa irara, ora oeavu oira vasi irara, ora oeavu voeao Reo Taisi iava siposipopa irara, ora ro tapo Anas Rovopato Pristo, ora Kaiafas, ora Jon, ora Aleksanda, ora voea rutu voeao Rovopatoa rutu voeaaro. 7 Uva ora voea sovara-ia aposel irara tovoiva. Oa iava oiso voea akepaiva, “Aa vo goru-a, ora aa vo karopo-a oa iava varao purapatavo visii oira akukuro?”
8 ‡‡† Oire Pita Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava oiso puraroepa voeare, “Visii vao oirarapa uutupa irara reipa irara ora oira vasi irara oae Isrel-pa irara.
9 Vosa taraia oupata vegei-ia vava vegei rovirieipasa vao-ia vegei vaaro vearo kovo oa-ia ro porete pievevora vuri kokototo. Uva uvuipatai ra rera kekepaoro rugorugoo iraopata. 10 ‡‡‡ Ro Jisas ira vo goruaro-a vao oa aviavi pie iraopaavoi visiipa vao-ia ora voeao Isrel-pa irara. Ari ita, rera raga ro-ia Jisas Krais ro vova Nasaret ira tapatavora aue-ia evao parikou, oa iava rera tore pierevora Pauto aue iava kopiiaro. Ira vo goruaro-a vao oa oiso ro porete pievora vuri kokototo ira tapo toupatavoi vo vokio. 11 § Ro-ia Jisas irare isivataera oiso osa vao vo reo-ia rera iava Jisas aveke tuuta oreoa toupai Tugoropa Vuku sovara-ia oiso,
‘O-ia aveke iriare isivaaera kepa paupa irara. Uva utupauavi oiso karekeoi kukuuvu tuuta oira o aveke.’
12 §† Uva viapau irai vova rasitoa-ia uvuiparoi irai ita ousa vore Pauto ruvara-ia. Viapau rutu. Ari ro raga vaisiaro-a, ira vigei kae piereverea utupaua ro raga, Jisas Krais.”
13 Oa-a eva oa iava vaiterei-ia tarai iraopaaepa voeao Jiu iava voea reipa irara, uvare viapau uriripasi goruvira rutu reopaoro. Uva oiso tapo oisoa taraipaave, Asi vaitereo viapau oiso skulsiepa, ora viapau vigei vo taraiaro ousivora. Oa iava rirovira rutu oiso rugorugoopaaepa, uvare vaiterei eveipaiva oiso, Easi vaitereo Jisas tapo oisoa toupasi. 14 Ari ita, rera vurapaiva ita ro-ia oirato ira vorevira vearoroepa. Uva viapau oiso uvuipaaepa oiso ra oreovu avu vai puraive va iava eva rera-ia.
15 Oire vaiterei kosi pieiva Kaunsel Kepa iava. Oa iava vaiterei-ia ora reopaaepa rirovira rutu rugorugoopaoro vaore oa purasiva. 16 Uva oiso puraaepa vaitereire, “Avoeao, eake vai purapere vaitereire? Ari ita, oiraopa rutu ita vao oa purasivorao ravoto kovo rutu puraoro oirara rutu osireiaro-ia voeao Jerusalem-ia tou irara. Uva viapau uvuipaviei ra oiso puravio, Easi viapau oavu avu vaiei vao-ia.” 17 Oire vaitereire oiso puraaepa voea raga ora reopaoro, “Vearopai ra oisivu avu rutu ora vaiterei raga-ia vape. Ra viapau rutu avape oearovu siposiposa ro iava Jisas. Teapi oearovu iare ita avape ra va-ia taraiave. 18 Uva va isivaaro iava vorevira ita vaitereire keeraaepa. Uva voava oiso vaiterei vearovira rutu vosipaiva oiso vaiterei tavipaoro, “Opeita vo vaisio iava ita Jisas-pa vaisi oearo ita siposiposivere.”
19 §†† Uva Pita vaio ora Jon oiso ragavira voea akepasiva voea vo reoroaro pukooro, “Eake vai vearopai vo Pauto osireiaro-ia, visii vo reoroaro sirova utusa, eke Pauto vo reoaro? Oire varei vearovira rookata, aa vao vearopai. 20 Viapau rutu uvuipaiei ra varao kavuio oara kekeiovora ora vara uvuiovora.” 21 Oire va iava vorerivira vaitereipa oreovu ita goru pie reo vateiva. Oa iava vaiterei iava vaseiva. Uvare viapau uvuipaaepa oiso ra raiva vai kekeve ra oai-ia vaiterei vuri pieive. Aue iava uvare vao ragare vorevira rugorugooaepa oearovure voearo oearoa tapo vova ratau Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaiva va-ia vao vaiterei vo kovoaro-ia, oa-ia ro porete piesivora vuri kokototo. 22 Rera-a ro irare vo resura tau (40) ivaro puteva. Uva uvuiparoi ra vorevira vokareve vo vokio-ia.

† *3:22 Diu 18:15* †† *3:23 Diu 18:19* ‡ *3:25 Jen 12:3, 28:14* ‡† *4:1 Lu 22:4; Mt 3:7* ‡‡ *4:4 Ap 2:41, 3:1* ‡‡† *4:8 Ap 13:9* ‡‡‡ *4:10 Ap 3:6, 2:24*

§ *4:11 Sam 118:22; Ais 28:16* §† *4:12 1 Ti 2:5-6* §†† *4:19 Ap 5:28-29*

Oirao Pie Vovou Irara Uriri Asavira Variripaaepa

23 Oire uva va iava ora vaiterei iavapa irara iare
avasiepa voeapa siposiposa vo reoro rutu iava varao
oara puraiva voeao rovopa irara rutu pris irara ora oira
vasi irara. 24 † Uva vo siposipo uvuoro katai guruko ra-
ga puraiva varirioro vaeavira rutu oiso, “Pauto riro
gorutoa rutu-a vii Turaro. Vii raga varao purariva oiso-
ia, vuvuiua, ora rasito, ora avakava, ora orekerovu rutu
varao oara sovara-ia toupaiveira. 25 †† Uva vii raga vo
reoro-ia Tugoropato Uraurato oara iava Devit
gisipoaro-ia ro vii kovopatoaaro oara-ia oiso purauepa,
‘Eakere osararovu kasipuvira toupaiveira. Ora eakere
oearovu vo kovoro-ia reesiara pura ragaiva akukuvira.
26 ‡ Uva voeao-ia oira vasi irara oea oisoa rasitoa-ia
toupaive ora ravaapaoro uutuvira. Ora oearovu tapo
voeao tokipa irara oearoa rutu ora guruaepa uva voa-
va rerare ro Turaro Pauto kasipuaepa ora auere tapo
Krais rera reraaro ro Ropoto.’
27 “Oiraopavira osa toupai vo-ia. Uva voea voeao ora
guruaera auere vii Oviitoaarore kasipusa ro Jisas ira ro-
poriva rera siposa Airereito Kovopato. Uva voea-a
voeao-ia oea ora guruaepa oiso-ia, Herot-a ro-ia, Pon-
tias Pailat-a ro, ora Isrel-pa irara, ora oearovu ratau
tou irara. 28 Oisi ragavira otakutakuvua vao puraiva
oiso osa vii vo goruaro ora vii vo ruipaaro reesireva,
oisore ra oisi kareke iraope. 29 Turaro, igei tauvari voea
vo reoaro uvuoro kasipu reo, oiso ra viapau uriripaio
vo osa vii vo reoroaro goruvira puraio. 30 Ora vo osa
vavaea oara tovori vo oearovu porete piepaoro, auere
ra ravaa reesiro ora karekepe ora ravoto kovoro tapo
vao iavirava Jisas vaisiaro vii reraaro Airereito Kovopa-
to.”
31 ‡† Uva vo varirio isivaaro iava kepa vao rikerikeepa
ravurikeoro. Uva voea rutu tapo agasiaepa Tugoropa-
to Uraurato vo goruaro ouoro. Eva-a oa iava uriri
asavira oisoa Pauto vo reoaro vatepaive.

Orekerovu Rutu Voea Varaaro-ia Oisoa Vaeavira Raga Pitupaive

32 ‡‡ Oire uva voeao oirao pie vovou irara oea aue ra-
ga-ia oisoa toupaive katai vovou ora katai tootoo. Uva
viapau oiso ra irai voea iava oiso puraro, “Eva-a ragai
vaaro.” Oapa viapau oisi oa-ia touiva kataia raga-ia
vaea rugorugoo. 33 Uva aueva gorua voeao aposel
irara Turaro Jisas torearo iava siposipoiva. Osa iava
riroa-ia touiva gavaurea ora tauva vereopa vovou-ia.
34 ‡‡† Uva viapau irai voea iava apotavira oisoa tou-
pareve, uvare kepaara ora rasiara oaive-ia oisoa voria
oupaave varao oara oisoa voea ruvara-ia toupaive.
35 Oire vo voriro evara oara oisoa oupaive oara oisoa
tovopaive aposel irara ruvara-ia. Uva voava oisoa vara
oupaoro voearovio roo piepaive apota irara.
36 Ro Josep ira oisoa vaisipaive oiso, Banabas. Ovaisia
porearo oiso ragavira oisoa toupaive, Vearopa Reoro
Vateto. Eera Livai-pato Saipras iava rera. 37 ‡‡‡ Uva oisoa
rera vaaro rasia toupaive, oa-ia voriroepa monia ousa
aposel irarapa.

Vo Ananaias Vaio Iava Toupai Ora Sapaira

5 Uva ita, iravu-a ro-ia rera vaisiaro, Ananaias ora
vatuava o-ia, Sapaira aiterea tapo oavu oaesi-ia
rasia vori ousiepa monia ouoro va-ia. 2 Ari ita, aiterea
vaitereo monia ou ragasiva auero oaesi rutu voriaro-
ia. Uva okarutuvu-ia pitureva ora rerapa. Uva vatuava
tapo taraiopa va-ia, osa okarutuvu raga ouoro vava
avaroepa aposel irara vatesa va. 3 § Oa iava Pita oiso
puraroepa rerare, “Ananaias. Apeisi ragavira iava ora
vii iava sopaua iava vaserivoi Seten-pa? Oa iava voua-
ia piturevoi. Uva vo pitupitu-a vao kuuvua purarivo Tu-
goropato Uraurato keaoro ora viipa moni-ia karutuoro
rasia voriaro. 4 Vo osa vori asavira rasia oisoa toupaive,
uva voa-a eva uva oisoa vii raga vo rasia oisoa pitupari.
Uva va isivaaro iava vo rasi voriivo viipa. Oa iava va vo-
riaro tokirivo. Oire uva apeisi ragavira vovouisi oara
pierivo? Rera tapo Pauto kearivo. Viapau oiso oirara ra-
ga kearivo vao-ia. Viapau rutu.” 5 Uva va iava Ananaias
vo reo uvuoro kove ovoiroepa kopii ovoioro. Oa iava
voea rutu rera iava uvuiva va iava eva osa piereva
kopiioro ora uririaepa rutu. 6 §† Uva oearovu rera ru-
uoro rerava kosia viropa rera tovasa.
7 Oire vo peva vuuta (3 aua) isivaaro iava urioopa vat-
uava oaro. Viapau oiso rera-ia taraipaoro oiso, Ro kopi-
iroe, ra oa-ia koataopa. 8 Uva Pita oira akereva oiso, “E
vo monia vao-ia rasia oaesi voriaro?” Oa iava oiso pu-
raopa, “Aure. Eisi ita osa torevokopai.” 9 Osa iava Pita
oirare oiso puraroepa, “Apeisi irao iava vei rutu vaea
vovou purasivo Tugoropato Urauratoa-ia kokaraoro
Pauto reraaro? Uvuipau ra voea kukuukuaro uvuri
ovusa vii kaesa vorepaave vova uva vatuatoa oara to-
vapa tapi.” 10 Oa iava kove ovoiopa kopii ovoioro. Uva
voava vokapaoro vo gerepa kekeiva. Oa iava oira kaei-
va oira tovasa voari vatuato tova ruvara-ia. 11 §†† Uva
voea voeao lotupa irara ora oearovu oea rutu vaitereo
iava uvuoro rirovira rutu uririaepa.

Riroara Puraiva Ravaa Reesiro Ora Ravoto Kovoro

12 §‡ Oire voeao aposel irara osasararovu rutu ravoto
kovoro puraiva oirara rutu vuutaaro-ia. Oa iava voea
rutu vaea vovou puraiva. Uva ora guruaepa rakorako
uru-ia Solomon vaaro. 13 Oearovu voearo lotu asa irara
oea viapau voea tapo ora guruaepa uvare uriripaaepa.
Ovusa oearovu oisoa voea iava aposel irarapa
avivikepaave. 14 Ari ita, oearovu oearoa Turaro-ia oirao
pie vovou rutu purapaiva, oearoa voea tapo ora guru-
aepa ora takuvuoro. 15 §‡† Oa iava voraro rutuva
oearovu uriopaaepa oearovu kaepaoro, upiapa irara
vore raiva. Uva voeapa urupaiva vo raiva puaaro aue-
ia mat ora uru rakorakoro-ia tapo auere rugoopaoro,
Vosa Pita voea-ia putepaoro vokaparevere, ra uveiotoa

† *4:24 2 Kin 19:15* †† *4:25 Sam 2:1-2* ‡ *4:26 Hi 1:9* ‡† *4:31 Ap 2:2, 4* ‡‡ *4:32 Ap 5:12* ‡‡† *4:34 Ap 2:45*

‡‡‡ *4:37 Ap 5:2* § *5:3 Diu 23:21; Lu 22:3* §† *5:6 Jo 19:40* §†† *5:11 Ap 19:17* §‡ *5:12 Ap 2:43, 3:11, 4:32* §‡† *5:15 Ap 19:12*

oaro kavupareve voea-ia rera verapaoro voea iare osa voea ruupareve uveiotoa oaro voea porete piepaoro.
16 Uva vo uruiro tapo uriopaaepa ouruiroa oisoa Jerusalem-ia ruvara-ia toupaive, ouruiroa oearovu upiapa irara sipopaiva ora oearovu oearoa-ia oisoa tugara kopiiro toupaive. Oa iava vorevira voea porete pieiva.

Vo Tavaka Iava Toupai Vao Oa Karekeepa Aposel Irara-ia

17 † Oara-a evara ravoto kovoro riiriireva kasipuoro Rovopato Pristo ora oearovu rera iava Sadyusi-pa irara. 18 Osa-a eisi osa iava aposel irara ouiva voea tovosa tuukepa kepa sovara-ia. 19 Uva vokiaro urioroepa Turaro purapurapatoaaro ensel rataoa karusa. Oa iava voea kosi piereva rataure. Uva oiso puraroepa, 20 †† "Avata. Uva Rovopa Kepa-ia Tempel toutavere, ra voa toupaoro voea rutu oirara siposipota vao iava tootooa, Airepa Tootoo oa vo toupaivoi Jisas vo raivaaro-ia." 21 ‡ Eva-a oa uvuoro avaaepa Tempel iare vo reoro-ia rovosa vara vateoro.

Uva Rovopato Pristo urioroepa ora voeao rera iavapa irara tapo. Oa iava voeao Kaunsel irara guru pieiva voeare keeraoro voeao Isrel-pa irara oira vasi iraraaro. Uva va isivaaro iava oearovu aposel irara ousa avaaepa tuukepa kepa iava. 22 Oire uva polis irara avaaepa voare. Uva viapau voea kekeiva tuukepa kepa sovara-ia. Oa iava vura ragaoro voreaepa oiso purasa, 23 "Igei tuukepa kepa-ia vura ragaio. Viapau oiso irai ariarava karuiovo. Ari ita, tupavira raga toupaivo tupa. Ora aue tapo uvare vo kepa-ia uutupa irara tapo toupaivo."

24 Uva va iava vo reoro uvuoro Rovopato Pristo ora iravu reito aue iava Tempel aiterea rutu oiso rugorugoo iraopasiepa, Eake irao-a vao-ia oa pou piroi vo-ia? 25 Oa iava iravu urioroepa voea rutu tavisa oiso, "Avoeao uvuta. Easi voeao epao Tempel-ia oea oirara siposipopaivoi." 26 Oire reito avaroepa rera voeaaro tapo. Oa iava voea tapo aposel irara voreaepa voea rutu. Uva viapau oiso orekevu avu vai puraiva voea-ia, uvare oiso ragavira rugorugoopaaepa, Teapi vigei iare avekeara vai vikiive.

Aposel Irara Viapau Oisoa Uriripaave Kaunsel Irarare Reoreopaoro

27 Uva voava voeava karea viropa voea tovosa Kaunsel irara sovara-ia. Oa iava ro-ia Rovopato Pristo oiso puraroepa, 28 ‡† "Igei visiipa goru vosi rutu pura ragaiovorao oiso, Opeita vo vaisio iava oearovupa siposipopatavere Jisas-pa vaisi. Uva apeisi iava visii raga vo uruio agasi pieta Jerusalem urui vo ora visii gisipoaro raga iava igeipa vao vuria puraoro oiso, Igoa rera kopii pieiovora?"

29 ‡‡ Uva Pita ora oeavu aposel irara vo reo pukoiva oiso puraoro, "Igei Pauto vo reoaro sirova utu iraopaioveira. Ari oirara vo reoroaro oara tupepapeira.
30 Vigei aite iraraaro Pautoa-aro ira Jisas tore pierevora vorevira ro ira kopii pietavora evao parikou-ia. 31 Uva Pauto rera rei pierevora ora rera oirapapa varata oaro-ia oiso rera pieoro, Turaro Kae Piepato, oisore ra Isrelpa irara sopaaro oaive poreive. Oire ra va iava voea iava vuriara oaive veraparevere. 32 ‡‡† Ora igei-ia vao iava tavitavipa irara ora ro tapo Tugoropato Uraurato ira voearopa vatepare Pauto oearoa rera vo reoaro sirova utupaaveira."

Gameliel Oiso Puraroepa, Kaunsel Irara Gavaure Visivi Aposel Irarare Reopata

33 Oire uva vo reoro voea sopaaro togava rutu. Oa iava voeare vovouisiro tore iraoepa. Uva oiso vovoupaaepa ra aposel irara upoive voea kopii pieoro. 34 Uva voava vo vokia vao-ia iravu toreroepa voea iava voeao Kaunsel irara ro-ia Farisi-pato rera vaisiaro, Gameliel. Eera Gameliel riro taraito Reo Taisi-ia. Irare oisoa oearovu rutu oiso purapaave, "Eera-a vearo vovoutoa rutu," uvare reo keketoa. Oire uva toreroepa oiso purasa, "Eisivi raga ratauvi voeao aposel irara kosi pieta." 35 Oa iava oiso puraroepa Kaunsel irarare, "Visii vao Isrel-pa irara vatatopopata. Teapi voeao vuri pie ragata. 36 Teapi oiso pieta osa iravu ro-ia rera vaisiaro, Tiudas ira oisoa ora rera vaisiaro raga rei piepareve. Oire riro irara rutu rera sirova utuaepa. Voea uvuiaro voeao-ia vo resura vovoto (400). Uva va iava oeavu rera upoiva. Osa-a eisi osa iava oisi raga ora rigaaepa voeao vo resura vovoto ora opesi pieoro. 37 Uva voea isivaaro iava iravu ro-ia rera vaisiaro, Judas ira karekeroepa aue-ia vo vokio sensispa voki ro-ia Galilipato. Uva voava riro irara ivureva ora rera iare rera sirova utusa. Ari ita, eisi ita osa ragavira iava ora opesi pieroepa. Uva oisi raga voeao utuaepa rera voeaaro. 38 ‡‡‡ Ari ita, vo vokio-ia visii tavipaa oiso, Voeape, ora voea vo kovoaro tapo, ora raivara oaive. Oara tapo evara opesi ragapere, vosa voea raga varaaro oira turiro. 39 § Ari vosa voea varaaro vova Pauto, ra viapau oiso uvuipatai ra voea-ia puteta. Uva oiraopavira pasi oiso, Easi visii vai raga Pauto upopatavere."

Aposel Irara Roruiva Ariia Oupasa Jisas Vaisiaro-ia

40 §† Osa-a eisi osa iava Gameliel vo reoaro sirova utuaepa. Oa iava voeare aposel irara keeraaepa. Uva voea ragiiva voeare goruvira oiso purapaoro, "Opeita Jisas vo kovoaro iava tavitavipatavere." Uva va isivaaro iava voea eakaiva. 41 §†† Oire Kaunsel-pa irara kavuiva roruoro, uvare Pauto voeapa reoa reesireva oiso puraoro, "Uvuitae ariia ouoro varao rutu vearopa kovoro kareketavoiva Jisas varaaro." 42 §‡ Oa iava vokiara rutuia vo Rovopa Kepa-ia vao Tempel ora vo kepaara tapo vo siposipo oisoa vatepaive Jisas iava oiso, Pauto reraaro ro-ia Ropoto.

---

† *5:17 Ap 15:5* †† *5:20 Jo 6:63, 68* ‡ *5:21 Ap 4:5-6* ‡† *5:28 Ap 4:18; Mt 23:35, 27:25* ‡‡ *5:29 Ap 4:19*
‡‡† *5:32 Lu 24:48; Jo 15:26; Ro 8:16* ‡‡‡ *5:38 Mt 15:13* § *5:39 Ap 7:51, 9:5, 11:17* §† *5:40 Mt 10:17; Mk 13:9* §†† *5:41 1 Pi 4:13, 16; Jo 15:21* §‡ *5:42 Ga 1:16*

Erao Vatara (7) Oirara Reesiiva Aposel Irara Tauvapasa

6 Ovokivu-ia utupaua uva disaipel vieiaro riroepa.
Uva voea raga iava oearovu Jiu-pa irara Grik reo-ia
oisoa reopaave voeaore oea oisoa Hibru reo-ia re-
opaave oiso purapaoro, “Uva apeisi viapau vairopa
raroe riako igei iavapa riako uvuivira aioara vai
vatepaiveira vokiara rutu-ia?” 2 Uva oiso puraaepa
voeao katai tau erao (12) aposel voeaore keeraoro dis-
aipel irara, “Viapau rutu uvuipaiei ra Pauto vo reoaro
vatepa kovo kavuio okovorovu raga tokioro. 3 † Oire
ora visii raga iava erao vatara vaire taraata torevoko
sopa iraraa vai. Voeao oea vukupaaveira aue-ia Tu-
goropato Uraurato rera vaaro tauva ouoro, ora aue
tapo vosa riro tarai iraraa vai. Oa iava uvuipaiei ra
voea reesiio vo kovo tokipasa aio vatepa kovo. 4 Uvare
igei vaaro oiso toupai, Igoa variripaiovere, ora vo reo
vatepaiovere siposipopaoro.”
5 Uva va iava oiso puraaepa, “O ita vearopai.” Oa iava
Stiven reesiiva ro ira aue-ia Tugoropato Uraurato
vukuroepa ro riro oirao pie vovouto. Ora voeao tapo
reesiiva oiso-ia, Filip, ora Prokoras, ora Naikena, ora
Taimon, ora Pamenas, ora Nikolas Antiok iava rera ou-
ruia oisoa ratau toupaive tauai, ira Jiu vo pitupituaro
sirova uturoepa. 6 †† Oire voea tovoiva aposel irara ru-
vara-ia. Uva variria isivaaro iava voea-ia vavaeara
tovoiva voea-ia ovoiei reesi puraoro.
7 ‡ Oire Pauto vo reoaro ora sikataepa. Uva disaipel
vieiaro riroepa. Oa iava riro irara pris irara vo reo vao
oirao pieiva.

Vo Stiven Iava Toupai Uvare Rera Tuukeiva

8 Oire uva Stiven vukuroepa gavaurea-ia ora gorua
uvare Pauto vaaro-a tauva. Ira varao ravaa reesiro pu-
rareva ora oira porete piepa kovo tapo. 9 Oire oeavu
okepavu iava Jiu vaaro Reo Taisi Uvupa Kepa oea oiso
vaisipaiveira oiso, Friman oea urioaepa ora oearovu vo
taerero iava oiso-ia, Sairini, Aleksandria, ora Silisia, ora
Esia Provins evoea oea rutu kaureoaepa Stiven-va. 10 ‡†
Uva viapau uvuipaaepa oiso ra tarai oaro goruaro
gasiive vao oa vatereva Tugoropato Uraurato rerapa
vao oa iava oisoa reoreoparo. 11 ‡‡ Oire oearovu oirara
vatauvira vori ragaiva, oiso ra oiso vo kuuvu puraive,
“Igei Stiven uvuiovora osa Pauto vaio toviparevora ora
Moses tapo vaiterei vara piepaoro.” 12 Oa iava voea
oira vasi irara aveave pieiva ora voeao riro tarai irara
Jiu-pa irara oea rera vateiva Kaunsel irarapa. 13 Uva
oearovu kareke pieiva kuuvuoro oiso purapaoro, “Ari
ita, ro Tugoropa Tapi toviparevo ora vao Reo Taisi tapo.
14 ‡‡† Uva rera uvuiovora osa oiso puraroera, Ro-ia Jisas
Nasaret iava ira vao Tugoropa Kepa Tempel verare-
vere, ora vo pitupituo tapo tavariorevere oa vatereva
Moses vigeipa.” 15 Uva voea rutu Kaunsel Kepa-ia uvu-
rupaoro rerava tuupavira vurapaiva. Uva oisi ragavira
Stiven iava puaua vurapaiva sisikorevira oiso osa ensel
puaaro.

Stiven Voea Vo Reoroaro Pukooro Voeapa Siposipore-va

7 Uva ro Rovopato Pristo oiso rera akereva, “E
auero rutu varao torevokopai?”
2 ‡‡‡ Uva Stiven oiso puraroepa, “Araoko irara oaa, ora
aite irara oaa. Ro reitoa rutu Pauto ira sisikorevira
karekeroepa Ebraham iare vigei aaotoaaro, vo osa
Mesopotemia-ia toureva. Uva vo tou isivaaro iava aue
iare avaroepa Haran-ia. 3 § Uva oiso puraroepa Pauto,
Rasiara oara kavuoro avau ora sara irara oara vo rasio
iare oa-ia vii kareke pieavere. 4 Oire va iava Kaldia
taere kavuoro avaroepa Haran-ia toupasa, vo uvare
aitetoaaro kopiiroepa. Oa iava visii iare urioroepa vo
taereo-ia oa-ia toupatavo, uvare Pauto rera urio piere-
va voare. 5 Viapau oiso rerapa rasia vai vatereva Pauto
auere ra oavi-ia tasipareve. Viapau rutu. Ari ita, voari
tuariri uva Reo Ovoi-ia rera tavireva Pauto oiso, Viipa
taru vo rasio rutu vateaverea vii ora vii aao iraraa va-
iaro. Eisi osa puraroepa vo osa Ebraham viapau oviitoa
vaiaro toureva. 6 Uva Pauto oiso puraroepa, Ro-ia ira
aao iraraaro aapaapauvira toupaive tauai rutu akuku-
vira kovopaoro. Ora aue tapo vuria ouiverea rara
tauaipa irara aue-ia vo resura vovoto (400) ivaro.
7 Voeao oea oisoa kovopa irara oaive-ia pitupaive ragai
voearo, oea vo vuriaro voriaro vateaverea taru voeapa,
ora voeao kovopa irara oea voava kosia viro ragaipa
lotupasa vuurapa vaisi purapaoro vo-ia. 8 §† Oire uva va
iava voeapa reo ovoi purareva Pauto. Oa iava vao pu-
raiva rakari verapa pitupitu vo ora voea iava. Oire voa-
va Ebraham Aisak kavaureva. Oa iava vo peva vatara
(8) vokiro putevoiva, rera kuroreva rera rakari veraoro.
Oire va iava Aisak Jekop kavaureva. Uva rera ro Jekop
katai tau erao (12) arao aitearo voeao vigei aite
iraraaro.
9 “Voeao katai tau katai (11) arao ora voea iava
araokoto oaive-ia voriaepa Josep rera riiriipaoro
voeaopa oea avapaaepa Isip iare. Ari ita, Pauto oisoa
rera tapo toupareve. 10 Rera vuria iava orirureva rera
virivarioro. Ora aue tapo osa riroa tarai vatereva rera-
pa. Uva vearotoa rutu-a ira oiso ragavira karekeroepa
aue Pero osireiaro-ia ro king oaive Isip-pa irara. Ira
tore piereva Pero, oiso ra rerapa eraoparo Isip-pa irara
tokipaoro ora orekerovu rutu Pero vo kepaaro sovara-
ia touara tapo.
11 “Oire uva ovokivu-ia ogoepa vuuta urioepa vore
Isip taere-ia ora vo tapo Kenan taere-ia. Riroa rutua
tavaka oa pou piropa vo voki-ia eva. Oa iava vigei aite
iraraaro aio kasikasiaepa rutu rera-ia eera ogoeto.
12 Oire Jekop aioara iava uvurevoiva Isip-ia, vigei aite
irara oaro arureva voea ava pieoro voare Isip-ia. 13 §††
Uva eraopa vore-ia ita Josep voeapa ora karekeroepa
araoko irara oaro, ro ira oisoa Isip vata tokipareve.
14 Oa iava Josep aiteto oureva voare evoa Isip-ia. Uva

† *6:3 Jo 21:23; Ap 1:15* †† *6:6 1 Ti 4:14, 5:22; 2 Ti 1:6* ‡ *6:7 Ap 12:24, 19:20* ‡† *6:10 Lu 21:15* ‡‡ *6:11 Mt 26:59-60* ‡‡† *6:14 Mt 26:61, 15:1*

‡‡‡ *7:2 Jen 11:31* § *7:3 Jen 12:1* §† *7:8 Jen 17:9-11* §†† *7:13 Jen 45:1-4*

voea rutu takuvuaro uvuiaro-a voeao-ia erao vatara tau vo vavae (75) rutu. 15 Oire voava vararoepa Isip iare Jekop voea tapo vigei aite iraraaro. Oa iava voa kopiiaepa. 16 Oire uva oisoa voa kopiipaave, oa iava vova oisoa voea kaepaive voea tovapasa Sekem-ia aveke rikui-ia oa vorireva Ebraham Hemo ruvara-ia Sekempato.

17 "Uva va iava Reo Ovoi vo vuutaaro tutuu pieva vao oare Ebraham tavireva Pauto. Osa iava ora kavakavauaepa Isrel-pa irara Isip-ia. 18 Oire uva iravu Isip-pato king tore pieiva ira viapau oisoa Josep-ia taraiparo. 19 Vuri pitupitu-ia vigei aite iraraaro ratareva vatauvira oiso pieoro vo kakaerore sikeo kakaero, oisore ra aite irara vo kakaero kavu ragapaive. Oa iava vo kakaero oisoa kopiipaave. 20 Uva vo vokia-a vao oaia Moses kavauroepa vearo keketo rutu oirato vo Pauto osireiaro-ia. Uva voava vo peva putevoiva kekira, rera aio vatesiva aitetoarei, vo osa veguruvira toureva. 21 Oire uva oisi-a oiso osa Moses kavu ragaevoiva aakova, Pero oviivaaro rera oueva rera aio vatesa oiso rutu osa oira ovii kakaearo, osa rera pieeva. 22 Uva voava Moses riro tarai oureva Isip-pa irara vo siposiporoaro-ia. Ora riroroepa tapo aue-ia reoara ora kovoara.

23 "Oire voava vo resura tau (40) putevoiva ivara, oiso rugooroepa ra araoko irara oaro kekereve Isrel-pa irara. 24 Oire uva iravu-ia voea iava vuria karekeepa. Oa iava Moses va kekereva rera-ia. Osa iava va tuureva Moses iravu-ia Isip-pato rera tapaoro. Oa iava kopiiroepa. 25 Uva va iava oiso purarepa Moses ora rera ragare, Easi pasi ro araoko oiso purarovere ragaire vo osa riroa iava tavaka voea virivaria Pauto vo goruaro iavirava, Vearotoa rutu Moses. Riro virivari purato. Ira ragai tauvarevo.

26 "Uva utupa visivi aitereivu-ia pouro viropa ovusa ora upopasiepa. Osa iava vaiterei sikapaoro vaiterei goruvira tavireva oiso, Ae ora eakasi. Eakere ora upopasiei? Vei araorei raga ita vao. Vorevira ora agiagisi. 27 Uva ro ira iravuva ora upoparoepa ira Moses peooro rerare oiso puraroepa, Auoro, irouto vii rei pierevora, oa iava vegei sikapari? 28 E ragai upopaari oiso osa Isip-pato pierivorao aruvea, raa? 29 Oire uva va iava torireva Midian-ia tousa Moses. Oa iava voa oviitoarei kavaureva.

30 † "Oa iava vo resura tau (40) ivaro puteva rerare. Uva purapurapato ensel rera iare pouro viropa raaka tapi vo Sinai Pukui-ia. Uva eto kasi-ia enselto karekeroepa rera iare Moses. 31 Uva rera-a ro kekerevoiva Moses, voavire tutuu piereva rutu, oiso ra va eveireve. Uva Pauto vo reoaro rera iare urioepa viaevira. 32 Oa rerare oiso puraepa, Ragai-a Pauto vii aitearo ora Turaroaro Ebraham, ora Aisak, ora Jekop. Uva Moses uririroepa. Uva viapau vorerivira voa vurareva. 33 Uva Turaro Pauto rerare oiso puraroepa, Tasitauo iava eva verari tasipa, uvare Tugoropa Tapi-a vo-ia uva toupaavoi uva tasipari va-ia. 34 Tavaka keke iraoavora oirara oaa-ia vo Isip. Oa iava voea gauaro uvuoro vararae voea orirusa voea virivarioro. Oire vatatopou ra vii sipo piea vorevira Isip iare.

35 "Ro-ia Moses irava kaureosiepa oiso puraoro, Irouto vii rei pierevora oa iava vegei sikapari vegei taapaoro? Uva rera-a ro Moses sipo piereva Pauto turarosa, ora voea tapo voeao virivarisa vao-ia tauva enselto vaaro oava pouro viropa garepa vegovi-ia. 36 Uva varao tapo ravoto kovoro purareva Moses Isip-ia ora avakava-ia tapo aue Ret Si. Ira rera voeaaro oirara tuvetuveoro raaka tapi iare voeava kosiro viropa Isip iava. Oa iava vo resura tau ivaro voa voeare puteva, osa voa voea oisoa tokipareve. 37 Ira-a ro Moses ira Isrel-pa irara tavireva oiso, Rera ro Pauto oavisii ira visii iava oirara profetatoa vai kareke piereverea oiso irai osa ragai. Ira taru visiipa Pauto vo reoroaro vatepareverea. 38 Ira raga-a ro Moses ira Isrel-pa irara gurureva raaka tapi voa voea tapo toupasa. Uva voa ro purapurapato ensel Moses gisipoaro iava reoroepa voeare. Oa iava voea vatereva Pauto vo reoaro goru reo oa viapau opesia vai.

39 "Ari ita, voea vigei aite iraraaro viapau oisoa Moses vo reoroaro sirova utupaave. Uvare oisoa oiso va purapaive, Rerape. Viapau uvuipaviei ra rera uvupape, uvare orekerovu rutu vigei varaaro toupaiveira Isip-ia. 40 Oa iava oiso puraaepa Eron-re, Tokarasiara vai purari ora vii vavaearo-ia. Ra oeai vigei tuvetuvepaive, uvare viapau taraipaiei Moses-ia oiso, Apeisi pierevora ira vore vigei tuvetuverevora raaka tapi Isip iava. Ira va-ia piroroera pasi, eke. Apeisia avu pierevora? 41 Uva vo vokiro-ia oavu bulmakau kakae puraiva vapa tauopasa. Uva oisi-a oiso osa iava rorupaiva rutu vo kovo-ia vao oa puraiva ora voea vavaearo iava. 42 †† Uva va iava Pauto voea arova isivaroepa voeapa vaseoro. Oa iava aaviikoarapa oisoa lotupaave varao oara vuvuiua-ia toupaiveira. Oiso rutu osa vo rigato oisoa toupaive profet irara vaaro vukua-ia vao oa-ia oiso puraroepa,

'E ragai ragapa tauopataera vo-ia raaka tapi, ovusa vo resura tau (40) ivaro visiire putevora visii vao Isrel-pa irara?

43 Viapau rutu. Asi visii vo kepa Moloko vo kepaaro lotupa kepa varo kepa kaepatavora aue tapo aaviiko rera ro oiraaro Refan pauto. Ora varao tapo oisoa kaepata oara puratavora varapa lotupasa tokarasiara. Oire uva visii topa piepaavoi rara vova eisire Babilon tauai rutu.'

44 "Uva vo-ia raaka tapi uva Lotupa Kepa varo kepa touva, okepa-ia Pauto oisoa ora rera vo reoaro vatepareve. Vo kepa-ia vao oava oisoa toupaive vigei aite iraraaro. Uva vo kepa-ia vao Pauto siposiporeva Moses tavioro oiso, Vo kepa purari oiso osa okepavu kekeriva. 45 Voeao vigei aite iraraaro oea sirova oeavu ita utuaepa vo kepa ragava vao-ia varo kepa toupasa. Uva osararovu rutu oisoa putepaive rara voea upopaive vo kepa ragava toupaoro vao-ia, vo vuutao-ia oa-ia oisoa Josua voeapa iraparo vo viurupasa. Oa iava voeao sara irara kosi piereva Pauto voea veraoro vigei

† *7:30 Eks 3:1-2*

†† *7:42 Amo 5:25-26*

aite iraraarova. Uva oisi-a eisi osa oisoa toupaive vava
vao varo kepa Lotupa Kepa vo osa Devit toupareve.
46 Uva rera ro Devit ira vo tou-ia vao toupaoro vearo
vovou oureva Pautoa-ia. Oa iava Pauto arereva oiso ra
vigei reraaro Jekop reraaropa Pauto tavukia vai pu-
rareve. 47 Oire eva-a oa iava Solomon rerapa kepa pau-
reva.
48 "Ari ita, Pauto ro oiraopatoa rutu viapau oiso vo
kepao raga-ia toupareveira oa purapaiveira vavaea-ia.
Oa iava oiso puraaepa profet irara,
49 'Ragai-a Pauto ragoa vo turaroparai vuvuiua-ia ora
evoa rasitoa-ia. Ari evoa rasitoa-ia tasipaavoi voa pau-
paoro. Uva apeisi ragavira uvuipatai ra ragaipa kepaa
vai pauta? Uva aa vo tavukio-a vao oa uvuipai vao oa-
ia toupaaverea turaropaoro?
50 Varao-ia oiso-ia vuvuiua ora rasito oara rutu ragai
raga puraava ora ragai vavaearo iava. Uva apeisi-a?
Oiraopavira-a oiso osa pararai?'
51 "Visii vao-ia visiigoa viapau oiso uvupataveira. Visi-
igoa oiso rutu toupataveira osa voeao ratau tou irara
oea-ia viapau oiso oirao pie vovouro vai toupaiveira vo
sopaura oaive sovara-ia. Uva visii-a vao visiigoa Tu-
goropato Urauratoare korukorupataveira vo pitupituro
purapaoro osa vara oisoa purapaive visii aite iraraaro
tuariri." 52 Uva va-a vao oa iava oiso voea akereva Stiv-
en, "Irouto-a profet irara iava rera ira kavuiva visii aao
iraraaro? Viapau oiso iraiei ira kavuro viropa vaopa
vuri vovou oa puraiva rera-ia. Ora voea voeao upoiva
oea Torevoko Vovouto vo raivaaro aviavi pieiva. Ro Tu-
goropato ira urioroepa, ira outavora kuuvu pitupitu-ia
rera kopii piesa. 53 Visii vao visiigoa Pauto vo reoaro
outavora pisavira enselpa irara ruvara-ia. Uva viapau
oiso vo reo sirova utupataera." Eisi osa rutu voeare pu-
raroepa Stiven.

Stiven Vurokoiva Aue-ia Aveke

54 Vo reoro rutu voea vovouaro togava. Oa iava riro-
vira voea iava gisipoara keikei piropa rirovira kasipuoro
rerare. 55 Ari ita, Stiven aue-ia Tugoropato Uraurato
vukuroepa. Oa iava tuupavira vuvuiua taraareva. Uva
voa Pauto vo sisikorearo kekereva ora Jisas tapo,
ovusa Pauto oirapapa varataaro-ia toreparoepa. 56 †
Uva voava Stiven vao-ia oiso puraroepa, "Oiraopavira
rutu vuvuiua kekeavoi oa karuvira toupaivoi. Uva rera
tapo kekea Ropotoaaro Oiraopato ira oirapapa varata-
ia toreparoi Pauto varaaro-ia."
57 Oa iava kokiara tupaiva vo gaupaoro kasipupaoro
rerare. Osa iava rerare vusi ovoiiva. 58 †† Oa iava
oearovu voea iava kuvupara oaive ririvuoro vara guruiva
ro ruvara-ia rera vaisiaro, Sol. Uva voea-a evoea oea
rovovira rera reroaro rovoiva aue-ia kort oea rera
rovoiva rera vurukooro. 59 ‡ Oire vo osa rera vurokopai-
va aue-ia aveke. Oa iava variriroepa oiso puraoro Jisas-
re, "Turaro. Ragai urauraaro kae pieri." 60 Uva voava
takuro viropa oiso goruvira rutu keerasa, "Turaro.
Opeita vao vuria voeapa reesiri, oiso ra utupaua va tu-
uri voeapa." Oa-a vao oa isivaaro iava kopii ovoiroepa
vovouisi vaseoro.

8 ‡† Uva Sol tapo gasirevoiva, Stiven upoiva.

Sol Oisoa Lotu Purapa Irara Vuri Piepareve

Uva vo voki-a vao oa-ia vao riroa rutu tavaka kare-
keepa vo lotua-ia Jerusalem-ia. Oa iava voea rutu voa-
va sikaa viropa ora rigaoro vorarore oiso, oearovu Ju-
dia iare, ari oearovu Sameria iare avaaepa, ovusa voea
raga aposel irara voa kavua viropa Jerusalem-ia. 2 Uva
voa rera tovaiva Stiven voea voeao riro oirao pie vovou
irara. Uva voa tovaoro gau eraro-ia gaupaiva rerapa.
3 ‡‡ Ari ro Sol ira oisoa lotupa irara rutu vuri piepareve,
ira kepaara rutu-ia koatapaoro oisoa oirara ora riakora
oupareve voea tovopasa tuukepa kepa-ia.

Vearo Siposipo Vao Oa Viriva Sameria-ia

4 Oire uva lotu purapa irara torioro avaaepa vorarore
oiso-ia, Judia-ia ora Sameria-ia. Uva voa siposipooro
oisoa vokapaive aue iava Vearo Siposipo voraro ruture.
5 Uva Filip vararoepa riro urui iare vao Sameria-ia voea
tavitavisa Krais iava ro Ropoto. 6 Vo ovusa voea rutu
vaea vovou raga-ia toupaoro rera siposipoaro sirova
utupaaepa. Vo osa voeapa siposipopareva vearo reo
vatepaoro voeapa. Ora oaravu tapo oara kekeiva rera-
ia oira porete piepa kovoro. 7 Riro irara tugura oea kosi
piereva ro-ia Filip, ovusa riro guruko purapaiva gau-
paoro oirara iava kosi virooro. Oearovu rutu oearoa-ia
oisoa rikerikepa kopiiro toupaive, ora voeao oea iava
kokotoara oisoa kopiipape oearoa rutu vearo piereva.
8 Oa iava rirovira rutu roruiva vo uruia.
9 ‡‡† Ovusa iravu ro-ia rera vaisiaro, Saimon ira keakea
kovoro oisoa purapareve pisavira rutu oirara keakea-
paoro voeao Sameria-ia tou irara. Uva oisoa ora rera
raga ora rei vaisi pieparo vo uruia. 10 Uva voea rutu
oisoa oira vasi irara rera sirova utupaave ora voearo
oiraravi raga. Oa iava voeao oiso puraaepa, "Avoeao
ro-ia gorutoa rutu Pauto reraaro Saimon." 11 Uva voea
rutu oisoa rera sirova utupaave, rara rirovira rutu voea
keakeapareve. 12 Ari ita, vo osa Filip vo siposipoaro
oirao pieiva vao Vearo Siposipo aue iava Pauto vo
Saraaro ora Jisas vo vaisiaro goruaro, uva voea rutu
oirara ora riakora baptaisa ouiva. 13 Uva va iava rera
tapo Saimon oiraoroepa rarioro. Oa iava baptaisa
oureva. Oire uva va isivaaro iava oisoa Filip tapo tou-
pareve vokiara rutu-ia Saimon. Oa iava vo tou-ia varao-
ia tarairoepa ravoto kovoro ora varao tapo ravaa
reesiro. Uva rirovira rutu rugorugooroepa varare
varao-ia ravoto kovoro.
14 Oire vo osa aposel irara vao iava uvuiva vo uvare
Sameria-pa irara Pauto vo reoaro ouiva. Oire va iava
aitereivu sipoiva Pita vaio ora Jon Sameria iare. 15 Uva
voa pousi viropa. Oa iava voeapa variri rovosiepa are-
oro Pauto ruvara-ia oiso, "Tugoropato Uraurato vara
pierivere voeapa." 16 ‡‡‡ Aue iava uvare viapau voea

† *7:56 Mt 3:16; Dan 7:13* †† *7:58 Lu 4:29; Lev 24:16* ‡ *7:59 Sam 31:5*

‡† *8:1 Ap 7:58* ‡‡ *8:3 1 Ko 15:9; Ga 1:13; Fl 3:6; 1 Ti 1:13* ‡‡† *8:9 Ap 13:6, 5:36* ‡‡‡ *8:16 Ap 19:2; Mt 28:19*

sopaaro-ia toupareva Tugoropato Uraurato. Ari ita,
Jisas vaisiaro sovara-ia baptaisa ou ragaiva. 17 Oire uva
va iava vavaeara oaesi tovosiva voea-ia. Oa iava voea
iare Tugoropato Uraurato vararoepa.
18 Uva ro-ia Saimon ira vaiterei siituereva aposel-
toarei osa vavaeara oaesi-ia Tugoropato Uraurato vara
piepasiva voea iare. Oa iava oiso puraroepa vaitereire,
19 "Ari oiso ruipaparai ra ragai tapo vo goru vao-ia voria
vei ruvara-ia, oiso ra va-ia oearoi iare ragai tapo rera
Tugoropato Uraurato vara piepaa oearo-ia vavae oaa
tovopaoro."
20 † Oa iava Pita rerare oiso puraroepa, "Avoeao,
apeisi ragavira rugorugoopau? E uvuipauei ra vate-
vatearo Pauto vorevira voriri? Vii ora monia oara oa
tapo opesiuvere taru kopiioro. 21 Auoro. Viapau oiso
uvuipauei, uvare sopaua oara tauaivira toupaiveira
Pautoa-pa. 22 Vii vao-ia ora poreu vuri vovou oara iava
varirioro. Osa iava Pauto uvuipa ra vii vaaro vuri vovou
verareve. 23 Oiraopavira rutu vii iava sopaua sisiropaa
oua vukuepa aue iava riroara rutu vuri vovouro vii
varaaro. Uva vii-ia ora goruepa vii varaaro vuri vovouro
vii-ia pituoro."
24 Oa iava Saimon oiso puraroepa vaitereire Pita vaio
ora Jon, "Turaro iare varirisi ragaipa tauva areoro. Ra
oisi iava viapau vao karekepe ragai-ia oiso osa purasiei
ragaire."
25 Oire vo kovoro opesiaro isivaaro iava karesiepa
Jerusalem iare, uvare voeapa aviavi pievira tavi-
tavisiepa Pauto vo reoaro iava. Uva vo osa karesiepa
oa iava vo raivao-ia ouruirovu-ia pousi viropa voeapa
ita siposiposa vo uruiro-ia va raga iava Pauto vaaro
Vearo Siposipo voa raga Sameria taere sovara-ia.

Filip Vaio Iava Ora Ro Itiopia-pato

26 Oire uva Turaro reraaro ensel Filip-re oiso pu-
raroepa, "Vatatopou, ra varau vo raivao-ia vova
Jerusalem iava vore Gasa-ia vo raivao-ia oa raaka tapi-
ia toupaiveira." 27 †† Uva va iava vatatoporoepa varasa,
ovusa vo voki-a eva vao-ia iravu Itiopia iava, rera Kwin
Kandesi reraaro reito ira oisoa oira vo monia
tokipareve, ira urioroepa Jerusalem iare voa lotu
purasa. 28 Uva vo voki raga-ia kareroepa voava aue-ia
karis rakorako. Uva va-ia paupaoro profet Aisaia vo
rigatoaro vieipareva. 29 Uva va iava Tugoropato Urau-
rato oiso puraroepa Filip-re, "Tutuu pieri karis rako-
rako iare." 30 Oire uva voa pouro viropa va iare ikauoro.
Oa iava Filip rera uvureva vo osa profet Aisaia vo riga-
toaro vieipareva. Osa iava oiso rera akereva, "E va-ia
taraipau eva oa iava va vieipaari?"
31 Oa iava oiso puraroepa, "Viapau. Uvare irai ragaipa
va aviavi piepareveira?" Oa iava Filip-re oiso pu-
raroepa, "Vore kaeu viro ragai tapo pausa."
32 ‡ Oire vo vuutaro-a varao-ia oara oiso toupai vo
vuku iava vao oa vieipareva,
'Rera ava pieiva oiso osa sipsip kare oisoa kopii
piepaive. Ra viapau vo kakae eva sipsip kakae oivepe
vo osa oirato va oruaro siipareve. Eisi osa ro oirato ira
viapau oreovu avu vai purareva osa rera-ia vuria purai-
va vao.
33 Uva vo osa rera arii pieiva rera-ia vakuvakupaoro,
uva viapau oiso irai voea iava oiso puraroepa, Rerape,
uvare torevokoto-a eera. Uva iroutoa vai uvuiparoi ra
varao vuri vovouro oaive vieireve voeao iava vo vokio
iavapa irara. Evara vuri vovouro oara rera tootooaro
ouiva rera kopii piesa vo rasio-ia.'
34 Uva va iava ro-ia reito Itiopia-pato oiso puraroepa
Filip-re, "Irouto-a ro ira iava siposipopare ro-ia profeta-
to. Ora rera raga iava-a, eke iravu raga?"
35 Oire uva Filip Vearo Siposipo rovoreva rera sopore-
sa aue iava Jisas vo rigato raga iava Aisaia vo riga-
toaro. 36 ‡† Uva vaiterei avasiepa vo raivao-ia. Oa iava
vo pousi viropa vao-ia uuko rovu. Uva ro Itiopia-pato
oiso akereva, "E oavu avu vaiei ragai-ia oa iava viapau
uvuiparai ra baptaisa oua vao-ia uuko rovu?"
38 Oire vo reo uvuoro karis rakorako ruu piereva va
goto pieoro. Uva va isivaaro iava varasiepa aue iare
uuko rovu vaiterei vaitereo Filip vaio ora Itiopia-pato.
Oa iava voa Filip rera baptaisreva Itiopia-pato. 39 ‡‡ Uva
voava kaesi viropa vorevira. Oa iava sita pievira Turaro
Pauto Urauratoaaro Filip kaereva vorarore. Osa Itiopia-
pato viapau rera-ia tarairoepa vo osa voraro rerava
avaroepa. Uva avaparoepa rera raga Itiopia-pato
raivaaro rorupaoro rutu. 40 Uva Filip Asdot-ia pouro vi-
ropa. Uva voa vokapaoro vo uruiro-ia siposipopareva.
Ari va isivaaro iava eva avaroepa Sisaria iare.

Pol Porereva Vo Damaskas Raiva

9 Ro-ia Sol touvira rutu oisoa gasipareve Turaro
voeaaro disaipel irara upopaoro. Uva oisi-a eisi
osa iava avaroepa Rovopatoa iare Pristo 2 rera aresa
varaore rigatoara, oisore ra raiva oaro rerapa karu piro
vore Jiu varaaro iare Reo Taisi Uvupa Keparo Sinagog,
varao oara oisoa toupaive Damaskas-ia. Oiso ra voa
oearoi kekereve voearo oearoa Turaro vo raivaaro siro-
va utupaave Airepa Tootoo oupa raiva. Oire voea
oureve voea tuukeoro tuukepa kepa iare Jerusalem-ia.
3 ‡‡† Uva vo osa avaparoepa Sol raiva-ia vao Damaskas,
uva tutuu piereva voa ovusa aviavia varaepa vuvuiua
iava rera ruusa. 4 Oa iava koveroepa vo rasitoa-ia vo
reo uvuoro oreoa oiso puraepa rerare, *"Sol, Sol, apeisi
iava ragai vuri piepariveira vokiara rutu-ia?"* 5 Oa iava
oiso akereva, "Turaro, irouto-a vii?" Uva Turaro oiso pu-
raroepa, *"Ragai-a Jisas ragoa upopariveira vokiara ru-
tu-ia.*6 Uva vii tavipaa oiso, Toreu ra avau vo uruio iare
oa-ia iravu vii tavirevere ragai iava vaore oa-ia uvui
iraopauvere oiso ra va purari."
7 Vo osa voeao oea rera tapo avapaaepa oea ruruvu-
tu ragaaepa voka tuuke pieoro, uvare oiso auepaaepa,
Apeisi vai ragavira reoreopave. Uvare viapau rera
kekepaiva ro ira reoreoparoepa auere Sol. 8 Oire uva
voava Sol toreroepa rasiua arova. Oa iava aauvira vu-
rareva. Uva viapau oiso irai kekereva, uvare osire-

† *8:20 Mt 10:8; 2 Kin 5:16* †† *8:27 Sam 68:31; Jo 12:20* ‡ *8:32 Ais 53:7-8*

‡† *8:36-37 Ap 10:47* ‡‡ *8:39 1 Kin 18:12; 2 Kin 2:16* ‡‡† *9:3 Ap 22:6, 26:12; 1 Ko 15:8*

itoarei rerare aausiepa. Oa iava rera kapokaporopaoro
rera tuvetuvepaoro poua viropa aue-ia Damaskas-ia.
9 Oa iava vo peva-ia aue voki peva voosivira raga
toureva, ora aio asavira, ora ukaio asavira tapo.
10 Oisi-a eisi osa iravu disaipelto toupareva
Damaskas-ia rera vaisiaro Ananaias. Ira kuu piereva
Turaro areo uusi-ia oiso puraoro, *"Ananaias."* Oa iava
Ananaias oiso puraroepa, "Ragai-a vao-ia." 11 Uva Tu-
raro rerare oiso puraroepa, *"Toreu ra avau vao-ia raiva
va vaisiaro, Torevoko Raiva. Uva evoa akerivere auere
Sol ro vova Tasas, ira epao Judas vo kepaaro-ia uva
variripa tauvare areparoi.*12 Ira areo uusi-ia vao kek-
erevorao, ovusa vii Ananaias rera osireiaro-ia vavae
tovoparivorao rera vura piesa vorevira."
13 Oa iava Ananaias rera vo reoaro pukooro oiso pu-
raroepa, "Turaro, ro iava uvuavora riro irara rutu iava,
vo osa oaravu kaureo vovouro puraparevora oearovu-
ia vii voeaaro-ia oirao pie vovou irara vo Jerusalem-ia.
14 Ira uvuipa ra igei rutu tapo tuukereve, igoa vii
vaisiaro sovara-ia kovopaioveira. Uvare vo rigato kae-
pareveira raiva purapa rigato oa ourevora Rovopato
Pristo ruvara-ia."
15 † Uva va iava Turaro rerare oiso puraroepa, *"Avau,
uvare ro reesiavora ora ragaipa ira ratau tou irara, ora
oearovu Isrel-pa irara, ora king irara tapo, ora turaro
irara oearoa rutu taru siposiporevere ragai iava.*16 Ira
kareke pieavere siitoka-ia, uvare ragai iava siposipore-
vere."
17 Oire uva avaroepa Ananaias vo kepao-ia koatasa
oa-ia Pol toupareva. Oa iava oiso puraroepa ora rera
vavaearo tovooro rera-ia, "Araokotoa oaa, Sol. Turaro
Jisas ira vii iare karekeroerao vo raivaaro Damaskas ru-
vara-ia vo osa uriopauerao. Ira ragai siporevoi vore vii
vorevira vura piesa vii porete pieoro, ora auere tapo ra
vukuuvere aue-ia Tugoropato Uraurato." 18 Uva vo voki
raga-a vao oa-ia verutara rera osireiaro iava
kovekoveepa. Oa iava varare rorooro vearovira vurare-
va. Oa-a eva oa iava toreroepa. Osa iava rera baptaisi-
va. 19 Vo raverave eva isivaaro iava gorua oureva vore-
vira, uvare aioara aioreva.

Sol Siposiporeva Damaskas-ia

Oire voava Sol touvira raga toupareva Damaskas-ia
disaipel irara ruvara-ia. 20 Uva vo vokia-a vao oa-ia
siposipo rovoroepa Jiu varaaro-ia Reo Taisi Uvupa
Keparo Sinagog keparo oiso purapaoro, "Ro-ia Jisas
Pauto Oviitoaaro." 21 Uva oisi-a oiso osa iava rirovira
rugorugooaepa, vo uvare va-ia eva rera uvuiva. Uva
oiso puraaepa, "Avoeao! E rera-a ro-ia ira Jisas kovopa
iraraaro upopareveira Jerusalem-ia? Uva viapau oisi
piesa urioroi ita vore osa oisoa voea tuukepaoro voea
sipopareve aue iare Rovopato Pristo?"
22 Vo osa rugorugooa oaro goruaro riroepa rerare
Sol. Oa iava voea Jiu-pa irara voeao Damaskas-ia tou
irara oea vavagisi piereva, uvare Jisas oiraopavira po-
erareva voeapa oiso purapaoro, "Krais-a Ropoto ira
reesireva Pauto oiso rutu, Rerapa Kovopato."

† *9:15 Ap 13:2; Ef 3:7-8; Ga 2:7-8*

Sol Jiu-pa Irara Asavira Torireva Vokiaro

23 Ovokirovu isivaaro iava voea Jiu-pa irara ora guru-
aepa, oisore ra rerare raiva vaire taraaive rera kopii
piesa Sol. 24 †† Vo ovusa voea vovouaro-ia tarai
ovoiroepa rera Sol. Uva kasura rataoroaro-ia oisoa uu-
tupaave vokiaro rutu-ia avi vokiro-ia ora vokiaro rera
uposa. 25 Oa iava orupavu-ia vokiaro aue disaipel irara
rirova-ia pekuri rera vara pieiva rera pute pieoro ka-
sura kukuearo iava. Oa iava voava torireva.

Sol Jerusalem-ia Toureva

26 ‡ Oire vo osa Jerusalem-ia pouro viropa uva oiso
aueparoepa, ra oearovu tapo disaipel irara ora taku-
vuro. Oa iava evoea rera roruorupaiva oiso purapaoro,
"Easi ro vigei keakeapare. Viapau oiso iravu-a vigei iava
disaipelto." 27 Oa iava aue Banabas rera oureva rerava
avasa aposel irara iare. Oa iava oiso voea tavireva rera
iava, "Ari ita, oiraopavira Turaro kekerevora. Uva Tu-
raro rerava ora reoroera. Ora vo osa Damaskas-ia
toupaoro voea goruvira siposiporevora vo Jisas
vaisiaro-ia." 28 Oire va isivaaro iava aue Sol voea tapo
ora takuvuroepa voea tapo toupasa vokiara rutu-ia
Jerusalem-ia. Uva voa uriri asavira siposipopareva aue
iava Jisas Turaro vaisiaro. 29 ‡† Uva va iava voa ora reop-
aroepa oearovu tapo Jiu-pa irara voeao oearoa oisoa
Grik-pa reo-ia reopaave. Vo ovusa voea rirovira rutu
ruipapaaepa oiso ra raivaa vai rerare kekeive oa-ia
rera kopii piesa. 30 Vo ovusa va-ia taraioro oeavu oirao
pie vovou irara rera vara pieiva vore Sisaria. Oa iava
voava rera sipoiva aue iare Tasas-ia.
31 Uva voeao lotupa irara oisoa vearovira rutu gavau-
revira toupaive vo Judia-ia, ora Galili-ia, ora Sameria-ia.
Oire va iava Turaropa avivikepaoro lotupa kovo-ia
goruaepa. Oa iava ora rigaaepa riropaoro aue-ia tau-
vaaro vao Tugoropato Uraurato vaaro.

Pita Inias Porete Piereva Vo Lida Urui-ia

32 Uva ovokivu-ia Pita vararoepa vokapaoro voeao
kekesa oea oisoa Jisas oirao piepaive aue-ia Lida urui-
ia. 33 Vo osa voa pouro viropa uva iravu kekereva rera
vaisiaro, Inias. Irare puteva vo peva vatara ivaro (8) ru-
tu osa kerauvira raga toupareve urua ivara-ia. 34 ‡‡ Oa
iava Pita rerare oiso puraroepa, "Inias, Jisas Krais vii
porete piepare vorevira, ra toreu. Ra urua oara tore-
vokori." Oa iava toreroepa Inias. 35 Vo osa voearo rutu
vo uruiro iava voa toupaiva oiso, Lida vata ora Saron
vata oearoa rutu-a voeao oea va rera-ia ro-ia kekeoro
ora voea iava sopaura oaive rutu poreiva. Oa iava rera
sirova oisoa utupaave Turaro.

Dokas Vorevira Tootoopa

36 Oire iriavu-a o riakova disaipelva Jopa vata iava
oira. Iria vaisiaro, Tabita. Uva Grik vo reoaro-ia oiso,
Dokas. Riro tauva purava rutu. Iria oisoa riropa kovoro

†† *9:24 2 Ko 11:32-33* ‡ *9:26 Ap 22:17; Ga 1:17-18* ‡† *9:29
Ap 6:1, 11:20; 2 Ko 11:26* ‡‡ *9:34 Ap 3:6, 16, 4:10*

vearopara purapaeve orekerovu vate ragapaoro apota irarapa. 37 Uva ovokivu-ia upia oira ouva, oa iava kopiiopa. Oire va iava vo kopii sisuiva oira tovosa ivaraiapa tugi-ia kepa-ia. 38 Uva Pita-re aruaepa, uvare oisoa Lida urui-ia tutuu pievira toupaive Jopa-ia. Eva-a oa iava voare aitereivu aruiva Pita ou piesa. Oa iava oiso rera tavisiva, “Ikauvira raga vegei sirova uriou, ra vorevio.” 39 Uva Pita tapo voresiepa. Oa iava voa pouro viropa. Uva rera ipa pieiva vo tugi iare vao ivaraiapa tugi. Uva voa rera kareke piepaoro raroe riako gaupaiva varoara-ia oara oisoa purapaeve Dokas, vo osa oisoa tootoovira toupaeve vairo tapo vo kovo purapaoro. 40 † Oa iava Pita vairo rutu kosi piereva rataure. Uva kotupiuarei rekuoro variriroepa. Oire voava ora poreroepa vo kopiire oiso purasa, “Dokas, toreu!” Oire va isivaaro iava eva osirei kae pieoro porete ovoiopa tokoruosa Pita vurapaoro. 41 Uva oira vavaearo-ia pituoro oira tore piereva. Oa iava voea ruture lotupa irara keeraroepa ora vairo raroe riako. Oa iava oira kareke piereva voeapa, uvare toopa vorevira. 42 Oire va-a vao oa-ia taraiaiva voeao Jopa-ia tou irara iava, oearovu rirovira rutu Turaro oirao pieiva. 43 †† Uva Pita voa toureva Jopa-ia riro vokiro rutu-ia iravu tapo ira oisoa bulmakau rakariro gagopareve vara purapasa. Rera vaisiaro, Saimon.

Pita Vaio Iava Ora Konilias

10 Iravu rera vaisiaro, Konilias ira oisoa toupareve Sisaria-ia katai vovoto (100) tuvetuvepato viurupa irara. Uva voeao aue iava Itali ratau tou tapi. 2 Ira oisoa Pautoa-pa avivikeparo rutu vearotoa rutu lotupato ora ovii avao oaro. Riro vatevate vovouto oearovu rutupa apota irara. Ora oisoa tapo variriparo vokiara rutu-ia Pautoa-re. 3 ‡ Oire uva ovokivu-ia vo peva vuuta-ia (3 klok) ovaiarovi Pauto reraaro ensel kekereva, ovusa koataparoepa rera iare oiso purapaoro areo uusi sovara-ia, “Konilias.”

4 ‡† Oa iava tuupavira rerava vurapareva uriripaoro rerapa. Uva oiso puraroepa, “Eake-a, Turaro?” Uva oiso puraroepa enselto rerare, “Vii varaaro variriara pou piropa Pautoa iare, ora vii vaaro tapo vatevatea vovou apota irarapa. Oarare rugorugooparoveira Pauto viire. 5 Uva oeai arupari Jopa iare eerare Saimon rera raga Pita, ra urioro vore. 6 ‡‡ Ira epao tavetevira iravu ruvara-ia Saimon, ira bulmakau kare rakariaro gagopareveira. Ira vo kepaaro avakava ruvara-ia toupaiveira. Pita vii tavirevere rara oiso osa pierivere rara.” 7 Va isivaaro-ia purapurapato ensel rera arova voreroepa. Oa iava aitereivu oureva kovopatoarei ora iravu tapo upo purapato vearoto lotupato. Uva rera oisoa Konilias vearovira tauvapareve. 8 Oa iava enselto vo reoroaro iava voea tavitavireva voea aruoro Jopa iare.

Pita Orekerovu Kekereva Areo Uusi-ia

9 Utupa voki-ia vo urui iare tutuu pieiva evoea oira peva, ovusa Pita ivaraiapa tugi-ia varirisa kaero viropa rirotoa-ia ravireo. 10 ‡‡† Uva voa rirovira ogoeroepa aio ruipapaoro. Vo osa oeavu aioara rerapa ravaapaiva, ovusa rurapareva. 11 ‡‡‡ Evo rura oa sovara-ia areo uusi oureva. Ovuipa-ia aue vuvuiua kekereva ovusa karu piropa. Uva vo karupa-ia varapaepa aue varuere koko. Oiso osa oearovu varo kovero eoropaiveira. Eisi osa rutu vo koko kekereva osa varapaepa vore rasito. 12 Uva vo koko sovara-ia okarerovu sasararo touva oiso-ia, okarerovua vokapa karero, ari okarerovu riruvira ora voea raga-ia vokapaiveira rasitoa-ia, ovusa okarerovu oea papapaiveira. 13 Oa iava vo reo oiso rera iare urioepa, “Auoro Pita. Toreu ra vo kareo upori. Ra vo kare aiori.” 14 § Ovusa Pita oiso puraroepa, “Viapau rutu Turaro, oiso ra vo kareo iava irai aioa. Uvare vuivuiei vo karea okareroapa tugoropapeira vo-ia Jiu-pa irara vaaro sovara-ia Reo Taisi vo karepa kavupasa.” 15 §† Oa iava vo reo oiso ragavira ita urioepa Pita iare, “Vosa vo karero-ia okarea purareva Pauto vearovira rutu, uva vii viapau uvuipauei ra oiso purau vo karere, Vuri kare vao-ia Jiu-pa irara vaaro Reo Taisi varuere karepa kavupa.” 16 Uva vo peva-ia aue areo uusi peva vara kekepareva. Oa iava vo peva isivaaro iava vo koko rutu vorevira kae piropa vuvuiua iare.

17 Oire vosa evara vorearo isivaaro iava Pita rirovira rutu oiso rugorugooparoepa, Apeisi rutu vao porearo toupaivoi? Vo ovusa evoa oira peva Saimon vo kepaarore akepaiva vo kepao-ia toupareva Pita. Oa iava poua viropa opevaa arureva Konilias rerare Pita vo kepa rataoaro riaaro-ia. 18 Oa iava vo peva eva oiso puraaepa, “E Saimon-ei vo ira vaisiaro ro-ia, Pita?” 19 Oire va iava Tugoropato Uraurato oiso puraroepa rerare vo osa touvira rugorugooparoepa areo uusire, “Evo peva oea viire akepaivoi. 20 Toreu, ra voea iare varau. Opeita vao-ia roruorupari. Viapau oiso ra vii tuukepaive, ra voea tapo avau. Ari ita, ragai raga viire vo peva aruavo.”

21 Vao isivaaro iava Pita voea iare vararoepa oiso purasa, “Ragai-a vao ragoare taraapata. Eakere uriotai?” 22 Oa iava oiso puraaepa rera iava tavioro Konilias, “Ro-ia irapato ira katai vovotopa (100) viurupa irarapa iraparoveira. Vearo vovoutoa rutu-a, uvare Pautoa-pa avivikiparoveira Oa iava Jiu-pa irara rera vaisipaiveira oiso, Vearo vovoutoa rutu. Uva Pauto reraaro ensel ira rera tavireva oiso, “Pita-re aruu, ra urioro. Ra rera uvuri. 23 Uva va isivaaro iava Pita voea koata piereva kepa-ia. Oa iava rera tapo touiva voa tavetevira vokiaro. Uva utupa voki-ia voea tapo avaroepa ora oeavu oirao pie vovou irara Jisas-ia voava vo Jopa-ia.

† *9:40 Mt 9:25; Ap 7:60; Mk 5:41-42* †† *9:43 Ap 10:6* ‡ *10:3 Ap 9:10, 3:1, 5:19* ‡† *10:4 Ap 3:4; Re 8:4; Mt 26:13* ‡‡ *10:6 Ap 9:43*

‡‡† *10:10 Ap 22:17* ‡‡‡ *10:11 Ap 7:56; Re 19:11* § *10:14 Lev 11:4, 20:25; Diu 14:3, 7* §† *10:15 Ro 14:14; 1 Ko 10:25*

Pita Konilias Vo Kepaaro Iare Avaroepa

24 Ovokivu-ia poua viropa vo Sisaria-ia, vo ovusa
Konilias voa voeare tueparo ora rera voavaoaro, ora
vate irara oaro tapo. 25 Oire vosa Pita Konilias vo
kepaaro-ia koataroepa. Uva Konilias rerapa
avivikepaoro rerare takuro viropa kotupiuarei rekuoro.
26 † Oa iava Pita rera tore piereva oiso puraoro, “Ae!
Eaketo-a ragai? Easi ragai-a oiratoa raga. Viapau oiso
pautoa-a ragai.” 27 Oisi-a eisi osa ora reopaoro
koatasiepa atoaro ruture oearovu oirara riro irara
kekepaoro, ovusa ora gurupaaepa voa.
28 Oa iava oiso puraroepa voeare, “Visii rutu vao-ia
taraipatai Jiu vo pitupituaro oa oiso toupaiveira, Via-
pau irai uvuiparoi Jiu-patoa vai ra osararovu raga iava
iraiva uvururo tavetetoa vai, uvare viapau oiso Jiu
vaaro eva. Ari ita, Pauto ragai tavirevora areo uusi-ia,
oiso ra viapau uvuiparai ra vo pitupituo oirao piepaa
igei vaaro Jiu, oa oisoa purapaive voeapa Reo Taisipa
sopaipa irara, Visii-a vuri irara. 29 Oire vao oa sirova uri-
orai visii iare ikauvira, uvare ragaire arutaerao. Viapau
oiso oavu avu vai-ia rugorugoopaoro uriorai visii iare.
Oire uva eake vaipa ruipaoro ragaire arutaerao?”
30 †† Oire va iava Konilias oiso puraroepa, “Ari ita, vo
resura aue voki putevoiva vo vuutaore vo peva vuuta
(3 klok) ovaiarovi oa-ia variriparaera, osa sita pievira
urioroera oirato ragai iare. Ira varaaro sisikorevira
tourevora. 31 Uva ragaire oiso puraroera, “Konilias,
variria oara uvupareveira vii varaaro Pauto. Ora vao
tapo vatevatea vovou apota irarapa vii vaaro oare tapo
rugooparoi. 32 Uva oiso vovouparai ra Saimon Pita-re
aruu Jopa-ia. Ira Saimon vo kepaaro-ia toupare tavete-
vira vo kepao oa avakava sirova toupaiveira, bulmakau
rakariro gagopato vo kepaaro. Uva vosa rera Pita uri-
orovere, ra vii tavireve. 33 Uva vo voki raga-a eva oa-ia
viire aruraerao. Ari ita, uva vearo vovoutoa rutu-a vii,
osa iava ikauvira uriou ragai iare. Oire ra vigei rutu vo
toupe Pauto osireiaro-ia. Ra igei taviri rara vo reoro ia-
va oara igeipa vaterevora Turaro Pauto viipa.” Eisi osa
puraroepa Konilias.

Pita Konilias Vo Kepaaro Sovara-ia Reoreoroepa

34 ‡ Oa iava Pita siposipo rovoroepa voeapa oiso pu-
raoro, “Oiraopavira rutu oiso ragavira taraiparai vokio-
ia, Viapau oiso rovirieivira Pauto vo vovouaro
toupaiveira vo osararovu rutupa. 35 Vosa eake sara iava
irouto Pautoa-pa avivikeparo ora torevoko vovou pura-
pareve, ira-a eera oiratoaaro Pauto. 36 ‡† Visii rutu vao-
ia taraipatai vo reo-ia oa vatereva Pauto Isrel-pa irara-
pa. Oa-ia Jisas Krais iava gavaurea taviroepa vao so-
vara-ia Vearo Siposipo [oirara rutu reraaro Turaro].
37 Vo reoro-ia oreoroa kosi piepaiveira Judia iava oara
rovoepa vova Galili taere-ia aue isivaaro iava oiso osa
siposiporeva Jon vo ora rera vaaro-ia baptaisa. 38 Ora
oiso tapo osa vo siposipo aue iava Jisas ro vova
Nasaret, uvare rera iare Tugoropato Uraurato vara
piereva Pauto ora riroa gorua, vo osa Jon rera baptais-
reva. Jisas ira virireva vokaoro vearopara rutu pura-
paoro ora oirara rutu porete piepaoro voearo oearoa-
ia pituva Seten vo goruaro. Oara purareva Jisas, uvare
oisoa Pauto rera tapo toupareve. 39 Vara rutu varao
kekeiovora oara puraparevora vo Judia taere-ia ora
Jerusalem-ia. Uva rera kopii pieoro rera tapaivora evao
parikou-ia Jisas. 40 Rera raga ita ira tore pierevora Pau-
to aue-ia vo pevapa voki. Oa iava rera karekerevora
oirarapa. 41 ⌗ Ari ita, viapau oiso oirara rutupa. Ari igei
raga igoa reereesireva Pauto tuariri igoa rera iava tavi-
tavipaioveira. Igoa rera tapo aiopaiovora ora
ukaiopaiera rera torearo isivaaro-ia, vo osa kopii tapiva
voreroera. 42 ⌗⌗ Ira oiso igei tavirevora goruvira rutu,
*Ava iraopatai oirara rutupa siposiposa oiso, Ro-ia
kataitoa raga ira reesireva Pauto oirara rutupa. Ira
voea rovirieipareverea voeao oea tootoovira toupai,
ora voeao oea kopiiaepa tapo.* 43 Oire voeao-ia profet
irara oea rera iava tavitaviaepa tuariri oiso, Vosa
iroutoa vai Jisas oirao piereve rera-ia rarioro, oa iava
rera iava vuri vovouaro verareve Jisas ora rera vo goru-
aro-ia.”

Ratau Tou Irara Tugoropato Uraurato Ouiva

44 ⌗⌗⌗ Oire touvira evo reoro vatepareva Pita voeapa,
osa Tugoropato Uraurato vararoepa voea iare oea rera
vo siposipoaro uru piepaiva voa. 45 Uva voeao Jiu-pa
irara oirao pie vovou irara oea tapo Pita urioroepa
voare, oea rirovira rutu vao-ia tavetave iraopaiva,
uvare ratau tou irarapa Tugoropato Uraurato vara
piereva Pauto rera vatepaoro voeapa. 46 Ari ita, ro-ia
Tugoropato Uraurato ira eveiiva voeao Jiu-pa irara,
uvare pisa reo-ia Pautoa-ia vuurapa vaisi puraiva. Oire
vao isivaaro iava Pita oiso puraroepa, 47 § “Iroutoa vai
uvuiparoi ra oiso puraro, Viapau uvuipauei ra uukoa
vai-ia baptaisa vateri voeaopa oea Tugoropato Uraura-
to ouivoi oiso-ia osa igei igoa rera ouiovora?” 48 §† Osa
iava Pita voea goruvira tavireva oiso, “Visii vao-ia bap-
taisa ou iraota ora reesioro, ra rera vaisiaro sovara-ia
touta Jisas Krais.” Uva vo reo isivaaro iava rera akeiva
oiso, “E uvuipau ra igei tapo tou rovori ovokiro-ia ita?”

Pita Ora Rera Vo Kovoaro Iava Siposiporeva Vo Jerusalem Vao Oa Oisoa Purapareve

11 Oire uva aposel irara ora oearovu oirao pie
vovou irara oea rutu vao iava uvuiva, Ratau tou
irara Vearo Siposipo oaro Pauto ouivora va sirova
utuoro. 2 Uva vo osa Pita kareroepa Jerusalem iare
vorevira, uva oearovu Jiu iava voeao oea oisoa rakari
verapa pitupitu iava siposipopaive oea Pita
reroaropaoro rerava ora kaureopaaepa 3 §†† oiso pura-
paoro, “Auoro, vii koatauerao osaravu raga-ia voeao
ratau tou irara. Uva voea tapo toupaoro aioparivora

† *10:26 Ap 24:14-15; Re 19:10* †† *10:30 Ap 1:10; Mt 28:3; Mk 16:5; Lu 24:4* ‡ *10:34 Diu 10:17; Ro 2:11; Ef 6:9* ‡† *10:36 Ais 57:19; Ro 10:12*

‡‡ *10:41 Jo 14:17, 22* ‡‡† *10:42 Ro 14:9; 2 Ko 5:10* ‡‡‡ *10:44 Ap 4:31, 8:15-16, 11:15, 15:8* § *10:47 Ap 8:36* §† *10:48 1 Ko 1:17* §†† *11:3 Ap 10:28; Ga 2:12*

voeao oea viapau ora kuropaaveira ora rakari verapaoro."

4 Ari varao aviavi pie rovoreva Pita oiso osa vo
siposipoa oiraopavira karekeepa. Oare oiso pu-
raroepa, 5 † "Ari ita, Jopa-ia toupaavora variripaoro,
ovusa ragai iare urioera areo uusi-ia aio koko eorovira
vuvuiua iava varaoro. Oa iava ragai iare pou pirora.
6 Uva tuupavira vava vurapaoro okarerovu rutu
sasaaro kekepaavora oiso-ia okarerovua vavarai kare,
ari okarerovua oea riruvira ora voea-ia vokapaiveira ra-
sitoa-ia, ari okarerovua kokio kare. 7 Oa iava vo reo
uvuavora oa ragaire oiso puraera, Auoro, Pita. Toreu ra
vo kareo upori. Ra vo kare aiori." 8 Uva oiso puraraera,
"Viapau rutu Turaro, oiso ra vo kareo iava irai aioa,
uvare vuivuiei vo kareo-ia okareapa tugoropapeira vo-
ia Jiu-pa irara vaaro sovara-ia Reo Taisi vo karepa kavu-
pa." 9 Oa iava oreovu vorevira vuvuiua iava varaera ra-
gai iare oiso puraoro, "Vosa vo karea purareva Pauto
vearovira rutu, uva viapau uvuipauei ra oiso purau vo
karere, Vuri kare vao-ia Jiu-pa irara vaaro Reo Taisi siro-
va varuere karepa kavupa." 10 Uva vo peva-ia aue areo
uusi peva vara kekepaavora. Oa iava vo peva isivaaro
iava vo koko rutu vorevira kae pirora vuvuiua iare.
11 Vo voki raga-a vao oa-ia vo pevao oira peva poua vi-
ropa kepa iare vao oa-ia toupaavora. Oea urioaera Sis-
aria iava ragai ou piesa. 12 Oa iava Tugoropato Uraura-
to ragaire oiso puraroepa, Avau voea tapo. Viapau oiso
ra rugorugoopau rutu vaore. Ari ita, viapau oiso vii
tuukepai va vao-ia. Uva voeao-ia katai vatara ora vo
peva vao oea ragai sirova utuaera. Oa iava igei rutu
avaiera Konilias vo kepaaro-ia koatasa. 13 Oire uva ro-ia
oirato igei tavirevora vao iava osa enselto kekerevora
ora rera vo kepaaro-ia. Uvare torevira toupaoro rera
taviparevora oiso, Oeai aruri Jopa iare Saimon ou piesa
rera raga Pita. 14 Ira visii aao rutu tavirevere Turaro ia-
va visii siposipooro, ra vuri vovouro oavisii kavuta. Osa
iava eisi visii virivarirevere visii oriruoro Pauto. 15 Oire
vo osa ragai voeapa siposipo rovoraera, ovusa Tu-
goropato Uraurato vararoera voea iare, oiso-ia osa va
purareva vigei-ia voari rovoa-ia. 16 †† Uva vaore ru-
gooraera oiso osa puraroepa Turaro oiso, *Jon baptaisa
vaterevora aue-ia uukoa raga. Ari tou visivi visii Tu-
goropato Uraurato vo goruaro-ia baptaisa outa-
vere.* 17 Vo osa Pauto Tugoropato Uraurato vaterevora
voeapa, eisi ita osa vigei vate rovorevora voari tuariri,
vigei vao vigoa Turaro Jisas Krais oirao piepapeira. Oire
vosa Pauto oisi va purareve, uva irouto-a ragai ragoa
uvuiparai ra Pautoa-re korura?"

18 ‡ Uva vo reoro-a varao uvuoro viapau oiso oavu
avu vai puraiva. Ari Pautoa-ia vuurapa vaisi raga pura-
iva oiso puraoro, "Oiraopavira rutu ita Pauto vigei
vatereva vo raivao ora osararovu rutu tapo. Oa iava
vigei rutu uvuipaviei ra Airepa Tootoo oupe, vo rara
ora vigei iava sopaura oavi rutu porepe."

Vo Toupai Voeao Iava Lotupa Irara Vo Antiok-ia

19 ‡† Oire voeao-ia oea Jerusalem iava sikaa viropa
Stiven upoaro iava tauairo ruture avaaepa oiso aue-ia
vo Finisia-ia, ari Saipras-ia, ari Antiok-ia vo taerero-a
evara oara-ia toupaoro oisoa Jiu-pa irara raga
siposipopaoro toupaive. 20 Ari oearovu oiso Saipras ia-
va ari Sairini iava evoea disaipel irara iava, oea poua vi-
ropa aue-ia Antiok. Uva evoea-a oea Grik-pa irara tapo
siposipoiva Vearo Siposipo iava Jisas Krais vaaro.
21 Oire uva Turaro voea tauvareva gorua vateoro voea-
pa. Oa iava riro irara rutu sopaura oaive poreiva Jisas
Krais oirao pieoro.

22 Vo siposipoa pou piropa voea iare lotupa aivaro-ia,
ovusa toupaiva Jerusalem-ia. Oa iava aue Banabas
sipoiva Antiok iare. 23 ‡‡ Oire uva voa pouro viropa, oa
iava Pauto vo kovoaro kekereva voa, ovusa Pauto voea
viraakopareva. Oa iava rirovira rutu roruparevа. Uva
voeare oiso puraroepa, "Oirao pieara oavisii tovota Tu-
raro-ia. Oa iava viapau oiso oavu avu vai visii vaaro
sikavere oirao piea, rara goruvira raga oiso Turaro
sirova utupata." 24 Eisi osa voeare puraroepa Banabas,
uvare vearo vovoutoa rutu-a. Ira ita vukuroepa aue Tu-
goropato Uraurato ora oirao pie vovou. Oa iava eva
riro irara rutu Turaro-ia oirao pie vaisi puraiva.

25 Oire Banabas avaroepa Tasas iare Sol-re taraasa.
26 ‡‡† Uva voa rera kekerevoiva, rera tapo vorevira
kareroepa Antiok iare. Oa iava voa tousiva katai iva so-
vara-ia. Oire uva vo tou-a vao oa-ia toupaoro riro irara
rutu siposiposiva lotupa irara. Uva voeao oea oisoa
oiso disaipel irara vaisipaive, Kristen irara, uvare oisoa
Jisas Krais oirao piepaive.

27 Uva ovokirovu-ia urioaepa oearovu profet irara
Jerusalem iava aue iare Antiok. 28 Oa iava iravu voea ia-
va toreroepa rera vaisiaro, Agabas. Uva Tugoropato
Uraurato vo goruaro iavirava reoreoroepa voeare oiso
purapaoro, "Rirotoai ogoeto ovuuta uriopere vorarore
rasitoa rutu-ia." [Ari ita, oiraopavira rutu ro ogoeto ira
urioroepa, vo ovusa ro reito Klodias vo tokiaro-ia toui-
va.] 29 ‡‡‡ Osa iava voea rutu disaipel oiso puraaepa,
"Vearopai vosa vigei voeaopa oirao pie vovou irara tau-
vaa vai vatepe Judia Distrik-ia oiso osa uvuipaviei
katakataivira. 30 Oa iava va puraiva moniara vateoro
voare vaitereo vaisiaro-ia Banabas vaio ora Sol. Oire
evaiterei varava avasiepa oira vasi irarapa vara vatesa.

Oeavu Jems Kopii Pieiva Ora Pita Tapo Tuukeiva

12 Oire ro-ia ira vo vokio-ia oearovu lotupa irara ia-
va oea vuri pie rovoreva rera vaisiaro, King
Herot. 2 § Oiso osa vao oa purareva ro-ia Jems kopii
pieoro aue-ia bainet toorio, ro-ia Jon araokotoaaro. 3 §†
Uva Jiu-pa irara roruiva rera-ia. Ororua-a vao kek-
erevoiva, Pita ita oureva rera tovosa kortua-ia. Uva vao
oa purareva Jiu-pa irara vo vokiroaro sopaaro vuutaro-
ia Tugoropa Vokiro. Ovokiroa vaisiaro-a varao oara

† *11:5 Ap 10:9-32* †† *11:16 Mt 3:11; Jo 1:26, 33; Joe 2:28, 3:18*
‡ *11:18 Ro 10:12-13*

‡† *11:19 Ap 8:1, 4* ‡‡ *11:23 Ap 13:43* ‡‡† *11:26 Ap 26:28*
‡‡‡ *11:29 Ro 15:26; 1 Ko 16:1* § *12:2 Mt 4:21, 20:23* §† *12:3
Eks 12:15, 23:15*

oisoa vaisipaive, Yis Asa Bret Vo Vokiro. 4 Uva rera-ia
pituoro rera koata piereva tuukepa kepa sovara-ia. Oa
iava rera tokipasa uutupa irara resiresuravira tovoreva.
Oiso ragavira rugorugooparoepa, Vearopai ira
karekeavere vo Tagausapa Vurei Pasova isivaaro-ia
oirara rutu osireiaro-ia rera rovirieisa. 5 † Oire vo osa
oisoa Pita tokipaive tuukepa kepa-ia, ovusa voeao lotu-
pa irara rerapa Pauto oisoa arepaive aue-ia variriara
oaive vokiara rutu-ia.

Pita Kosi Piereva Tuukepa Kepa Iava Enselto

6 Oa iava tutuu pieepa, oire va iava King Herot oiso
vovouparoepa ra rera oureve vorevira. Uva vo rupa-a
vao oa-ia voeao uutupa irara rera tapo toupaiva oiso-
ia, Aitereivu rera tapo ora aue-ia tuuke iro ora tuuke-
siepa. Vo ovusa oeavu rataoa-ia uutupaaepa. 7 †† Osa
iava Turaro reraaro enselto sita pievira pouro viropa
rera ruvara-ia Pita, ovusa aviavia varaepa voa raga ora
kiusa tuukepa tugi-ia. Oire voaviva rera eraopareva
rera vurevurepaoro. Uva oiso puraroepa rerare Pita,
“Toreu ikauvira.” Oa iava tuuke iro kove ovoiepa rera
iava. 8 Uva purapurapato ensel rerare oiso puraroepa,
“Kuvupatoa-ia ora kuvuu. Ora tasiparei tapo goruri.”
Oa iava vara tovotovoreva ora rera-ia. Uva vorerivira
enselto rera ita tavireva oiso, “Ora rakurakupato oara-
ia ora rakurakuu. Ra ragai sirova utuu.” 9 Oa iava
iraroepa enselto. Uva Pita rera sirova uturoepa. Uusivi-
ra raga Pita toupareva, vo osa rera eraopareva enselto.
Osa iava oiso keaparoepa Pita, Urusiparai. Viapau oiso
oiraopa vao-ia oiso-ia osa ragai piepare ro-ia enselto.
10 Oire vo osa rovopato uutupato ira-ia putesiva, oire
va iava vokasiva ita iravu-ia putesa eraopato. Oa iava
tutuu piesiva riro ratao iare vao urui iarepa ratao.
Ovusa karu piropa akukuvira raga vaitereipa. Oa iava
kosi virosiepa raiva iare. Uva vao isivaaro iava enselto
Pita arova roroverikovira ava ovoiroepa.

11 ‡ Uva Pita torevokovira rutu roroiovira rugoru-
gooroepa oiso purasa, “Oiraopavira rutu oiso osa tarai
iraorai vao-ia oa purarevo enselto ragai-ia. Ira arurevo
Turaro ragaire ragai kosi piesa Herot vavaearo iava,
ora varao tapo Jiu-pa irara oara purapasa aue raga-
paaveira ragaire Herot tapo.”

12 Oire va-a vao oa ragare rugorugoopaoro Maria vo
kepaaro-ia pouro viropa, Jon aakoaro rera raga Mak.
Vo ovusa voa vo kepa-ia riro irara ora gurupaaepa
variripaoro. 13 Uva voea iare pouro viropa rataoa iava
totosa. Oire va uvuoro iriavu kosi uviropa va iava
vurasa. Oira vaisiaro, Roda. 14 ‡† Oa iava eva totoa rera
reoaro eveieva. Vo osa viapau oiso karueva. Ari tupa
raga-a toupaiva ratao-ia, ovusa rirovira rorupaoro va
kavu ragaeva voea tavisa ikauoro vorevira oiso pura-
oro, “Avoeao, Pita eera evoa ratao riaaro-ia.” 15 Uva via-
pau oiso oira vo taviaro oirao piepaiva. Oiso raga pura-
paaepa oirare, “O ita, easi kokoropava o iria vigei
keakeapaevoi.” Oa iava vorerivira ita aia oiso voea
tavieva, “Viapau rutu. Ari oiraopavira eera-a Pita.” Oa
iava oiso puraaepa, “Viapau, easi rera urauraaro eera.”

16 Osa Pita touvira totopareva rataoa-ia voa raga
toupaoro ratau. Oa iava rataoa iava tupaaro karuoro
rera kekeiva. Uva rera-ia tavetave iraopaiva rutu roru-
paoro. 17 Osa iava voea tapetapereva Pita aue-ia
vavaearei oiso voea tavisa, “Turaro ragai kosi pierevo
tuukepa kepa iava. Uva visii tavipaa ra avata Jems
tavisa ora araoko irara oaro tapo va iava vao oa pu-
rarevo ragai-ia Turaro.” Uva vao isivaaro iava voea
kavureva vorarore avaoro.

18 Oire uva evo kepa-ia tuukepa kepa voeao uutupa
irara oiso aue iraoaepa tavetavepaoro, Ae! Apeisi
pierevo Pita vova? 19 Oa iava oearovu arureva Herot
rerare taraasa. Uva viapau rutu oiso uvuipaaepa ra
rera kekeive. Osa iava voeaore keeraroepa uutupa
irara oea oisoa tuukepa kepa tokipaive voea akesa va
iava. Uva va-a vao oa iava oearovu arureva oiso ra uu-
tupa irara upoive, uvare voea ruvara iava kosiro viro
Pita.

Vao isivaaro iava Herot ovokirovu-ia Judia Distrik-ia
kavuoro vararoepa Sisaria iare.

King Herot Vaaro Iava Kopiia

20 ‡‡ Oire uva King Herot rirovira kasipuroepa auere
Taia vatarei ora Saidon vata. Oa iava ora guruaepa
rera iare uriosa. Oire va iava Blastas ou rovoiva rera-ia
vearo rugoo ou rovosa ora voeapa. Uva ro ira ou rovoi-
va ira oisoa King Herot vo kepaaro tokipareve. Oire
vao vuavua vovou oare taraapaiva rera-ia Herot, uvare
oiso ragavira taraipaaepa, Easi ro ruvara-ia aio
voripavioveira.

21 Uva vo vokia-a vao oa reesireva oa-ia varoa-ia ora
rakurakuroepa vao turaro irara vo varoaro. Uva voa
paupa-ia tapo pauroepa turaro irara vaaro voeapa riro
kaekaevira siposiposa. 22 Uva voeao oirara rera uvuoro
oiso purapaaepa rirovira keerapaoro, “Ro-ia pauto ira
vigei vateparevoi vo siposiporo. Viapau oiso oiratoa ra-
ga-a ro-ia Herot, ari pautoa-a.” 23 ‡†† Uva vo voki raga-a
vao-ia oa-ia Turaro reraaro enselto rera upia piereva,
uvare viapau vao pautoapa vaisi torevokoreva voeapa
vorevira, oiso osa rera vaisiiva. Uva vo upia vao oa-ia
aviko kare rera sarearo aioiva, vo ovusa urauratoaaro
varaua arova rera kavureva. Oa iava kopiiroepa Herot.

24 Vo osa Pauto vo reoaro kovaepa ora rigapaoro
rirovira rutu.

25 Uva Banabas vaio ora Sol Jerusalem iava karesiepa
auero tapo Jon rera raga Mak. Uva voea vo kovoroaro
ovoioro kareaepa vo peva rutu.

Banabas Vaio Ora Sol Reesiiva Vaiterei Aruoro Kovosa

13 ‡‡‡ Olotuvu vao-ia Antiok-ia oa sovara-ia oisoa
voeao profet irara ora tisa irara toupaive oiso
voea Banabas, ari Simion ira oiso vaisipaive Naisa, ora
auero Lusas aue iava rera Sairini, ora Maneyen ira
oisoa iravu raga Herot Tetrak ruvara-ia toupareve tu-

† *12:5 Ef 6:18* †† *12:7 Ap 5:19, 16:26* ‡ *12:11 Lu 15:17; Dan 3:28, 6:22* ‡† *12:14 Lu 24:41*

‡‡ *12:20 Mt 11:21; 1 Kin 5:9, 11* ‡‡† *12:23 1 Sml 25:38; 2 Sml 24:17* ‡‡‡ *13:1 Ap 11:22-26*

ariri, ora ro-ia Sol. 2 Oea-a Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaiva ovokivu-ia aio asavira toupaoro auere lotu purapasa vearovira rutu. Oa iava Tugoropato Uraurato voeare oiso puraroepa, “Banabas vaio rovirieita ora Sol vaiterei roro pieoro. Aiterea vo kovo purapasivere oa reesiavora vaitereipa, oiso ra va purasi.” 3 † Oa iava aio asavira raga toupaoro variripaaepa vaitereipa. Oire va iava voea vaiterei kukuearo-ia vavaeara oaive tovoiva vo vaiterei reesioro Pauto vo kovoaro purasa tauai. Oa iava eva isivaaro iava vaiterei sipoiva vaiterei ava pieoro voava vo.

Aposel Siposipoiva Saipras-ia

4 Oire voava Tugoropato Uraurato vaiterei siporeva, oa iava varasiepa Selusia iare. Uva voava aue iare Saipras-ia avasiepa selpa uvuo-ia. 5 Uva voa pou virosieiva, voeao siposiposiva Salamis-pa irara vo Jiu-pa irara vo keparoaro-ia Reo Taisi Uvupa Keparo Pauto vo reoaro iava. Uva oisoa Jon vaiterei tapo toupareve vaiterei tauvapaoro.

6 Oire voeao oea voraro vo toko-ia vokaiva. Oa iava vo voka iava Pefosa-ia poua viropa. Uva voa iravu-ia poua viropa Jiu-pato ira oisoa kuuvu kovoro purapareve pisavira rutu. Riro keakea purato profetato ira vaisiaro-a, Ba-Jisas. 7 Ro-ia rovopato gavman ro kuuvu kovoro purapato vatetoaaro. Uva ro-ia rovopato gavman ira-ia oisoa vearo rugorugoo toupaive. Rera vaisiaro, Sesias Polas. Ira vaitereore Banabas vaio ora Sol keeraroepa, oisore ra Pauto vo siposipoaro uvureve vaiterei ruvara-ia. 8 Ro-ia ira oisoa kuuvu kovoro purapareve, rera vaisiaro Elimas rera raga vaisiaro Ba-Jisas ira rore rovopato gavman korukoruroepa, vo osa vaitereipa ruiparoepa. Uva rera ro reasiparoepa oiso, teapi Pauto vo reoaro vatesivere ra va uvureve. 9 Ari ita, ro-ia Sol rera raga vaisiaro, Pol ira vukuroepa rera-ia Tugoropato Uraurato ira rerava tuupavira vurapaoro oiso puraroepa rerare, 10 †† “Auoro, vii-a vao Seten reraaro rutu viigoa vukupauveira tugara kare raga-ia, ora vii varaaro tapo vuri pitupituro. Vii vo pitupituroaro purapariveira. Viigoa torevoko pitupituva keri iraopauveira. Vokiara rutu-ia vo vovouo purapariveira oirara rutu piro piepaoro vova Pauto vaaro-ia torevoko raiva. 11 ‡ Vaoviopavira raga Turaro vavaearo vii-ia toupai. Oa iava vavoriipauei, ra viapau ravireo kekepari vo vokiro-ia varao.” Oire vao isivaaro iava apapa koarapavira vurareva. Oa iava oira taraaparoepa oiso ra irai rera sikuropaoro vokapareve, uvare rupavira rutu vurareva. 12 Oa kekereva ro gavman rovopato, oa iava rera iava sopaua rutu oiraoepa rutu, vo osa varao-ia Turaro varaaro rutu tavetavereva.

Pol Ora Banabas Aiterea Antiok-ia Vo Pisidia Taere Sovara-ia Toupasiva

13 Oire uva Pefos-ia kavuoro aue-ia selpa uvuoa topaa viropa Pega urui iare ouruia oisoa toupaive Pamfilia taere sovara-ia. Uva evoa vaiterei arova kareroepa rera raga Jon Mak Jerusalem iare. 14 Oa iava Pega urui iava vokasiva aue-ia pou virosa Antiok vo uruio oa oisoa Pisidia taere sovara-ia toupaive. Uva okepavu-ia koatasiepa Sinagog Jiu vaaro voa pausa. 15 Oire oearovu Pauto vaaro Reo Taisi viei rovoiva, ora vo reoro tapo profet irara vo rigatoroaro. Uva varao isivaaro iava voeao rovopa irara vova Sinagog vo rigato vateiva vaitereipa origatoa oiso puraepa, “Araokotoarei oaio, vosa reoa vai vei-ia toupaive voeao oirara ora riakora sopaaro soporesa, oire oai kosi piesi vo uvuruo-ia.” 16 Oire uva Pol toreoro voea tapetapereva vavaearei-ia oiso puraoro voeare,

“Visii Isrel-pa irara ora visii oearovu visiigoa Pautoapa avivikepataveira. Visiigoa rutu vao uvuta. 17 ‡‡ Ro Pauto oaive Isrel-pa irara ira oearovu voeao iava vigei aao iraraaro viro piereva voea reesioro auere voea riro piesa vo ovusa tavetevira voa toupaiva. Oa iava voea iare goruaro karekereva voea kosi pieoro voava Isip-ia. 18 Oa iava aue sovara-ia vo resura tau ivaro (40) voea oisoa tauvapareve vo osa raaka tapi-ia toupaive. Oiso osa voearo oearoa veguru kakaero oaive tokipaiveira. 19 Oire vosa erao vatara (7) sararo opesi pie rovorevoiva aue iava Kenan-ia, voea vatereva vo rasi Jiu-pa irara. Oa iava oiso pura piropa, Voea raga vo rasiaro. Uvare voeapa vo rasi roorookareva. Uva voa touiva aue-ia vo resura vovoto vo vavae tau ivaro (450). 20 Uva vao isivaaro iava Pauto voea vatereva reo rovirieipa irara aue jas voea tokipasa. Oa iava ro-ia Samyuel profetato voeapa vatereva Pauto.

21 “Uva Samyuel isivaaro iava auere ita Pauto areiva king. Oire Sol vatereva Kis oviitoaaro vo sarao iava rera Bensamin vase vo saraaro. Uva oisoa va-ia toupaive vo ivaro sovara-ia vo resura tau iva (40). 22 Vao isivaaro iava Sol verareva vorevira ita Pauto aue tavari piesa Devit, oisore ra voeapa turaroparo. Oa iava vo reoro vatereva voeapa aue iava Devit oiso puraoro, Ro-ia Jesi oviitoaaro, ira ragai vo ruipaaro rutu-ia toupare. Ira taru oiso vara puraparevere osa rera tavipaavoi. 23 ## Uva Devit aao iraraaro-ia Pauto ro Jisas karekereva Isrel-pa irara kae piesa voea oriruoro. Oa purareva vao ora rera vaaro reo ravaa oirao pieoro.

24 “Oire uva Jon ira piereva Jisas-pa. Oa iava oiso siposiporeva oirarapa, Visii poreta viro, ra vuri vovouro oavisii kavuta. Oa iava baptaisa outavere. 25 Uva Jon vo kovoro opesi pieoro oiso puraroepa, Apeisi rugorugoopatai ragai-ia? Irouto-a ragai? Viapau oiso ragai-a ro ira iare tuepataveira. Oire uvuta oiso-ia iravu ira uriorovere irapa ariiparai. Uva viapau uvuiparai ra rerapa akaipa kovo vai pura ragaa. Oiso osa vao tasipaaro oaia viapau uvuiparai ra va akaipavira vera ragaa vo rera iava.

26 “Araoko irara oaa. Visii vao Ebraham aao iraraaro, ora visii vao ratau tou irara visiigoa rutu Pautoa-pa avivikepataveira, vigei rutupa Pauto vo reo vatereva virivari pie reo aue iava Jisas Krais vigei Kae Piepatoaaro. 27 Voeao-ia Jerusalem-ia tou irara ora voeao

† *13:3 Ap 6:6, 14:26* †† *13:10 Mt 13:38; Jo 8:44; Hos 14:9* ‡ *13:11 Eks 9:3*

‡‡ *13:17 Diu 7:6-8* ## *13:23 Ais 11:1; Mt 1:21; Ro 11:26*

reipa irara oaive oea rutu vo reo oirao pieivora profet irara vo reoaro vo Jisas kopii pieoro, uvare viapau oiso rera eveiivora oiso, Kae Pieto oaive. Ira iava profet irara vo reo rigatoiva oa oisoa vieipaive Sabat vokiro rutu-ia. 28 Uva viapau oiso uvuiaera ra rera kortuive vuriara vai sirova, uvare oiso ragavira taraiaera rera-ia, Easi torevokotoa-a ro-ia. Ari ita, Pailat taviiva oiso ragavira, Eagara ita, ruipapaiei oiso ra rera kopii pieri igeipa. 29 Uva vo reoro rutu evara oirao pieoro oara rera iava rigatoiva rera rere pieivora vova evao parikou-ia rera tovasa aveke rikui-ia. 30 Ari ita, vo osa Pauto vorevira rera tore pierevora vova kopiia. 31 Oa iava oearovu ovokirovu-ia rera kekeivora voearo oearoa tapo avaroepa Galili iava aue iare Jerusalem-ia. Voearo oearoa vo vokio-ia tavitavipaai rera iava.

32 "Ora vegei tapo vara iava tavitavipaveiei vearo siposiporo oiso-ia, vara iava ovoiei reoro oara oirao pierevora Pauto vigeipa rera-ia. Varao oara vatereva tuariri vo voeaopa vigei aite iraraaro. 33 † Oiso osa vaoia oa-ia Jisas tore pierevora vorevira kopiia iava. Osiposipoa vao aue-ia Sam Vuku papara erao oiso oa-ia puraroepa Pauto,

'Vii-a oviitoa oaa. Ragai vo vokio vii aitea.'

34 †† Oa iava Pauto reo ovoi puraoro oiso va purareva, ira toreroverea Jisas kopiia iava vorevira, ra viapau eruro. Eisi osa pura piropa vo rigato oiso osa vao-ia,

'Ragai-a vao ragoa visii rutu oiraopavira vateaverea oiraopara ora tugoropara, varao oara iava reo ovoi puraava auepa Devit.'

35 ‡ Ora vao tapo oa-ia oiso puraroepa Devit vo aue-ia opaparavu vo Sam Vuku sovara-ia.

'Ro-ia Tugoropatoa oara ira iava varaua iava viapau uvuipau ra vaseri, oiso ra erupe.'

36 Uva vo reoa vao-ia aue iava Jisas oa purareva, viapau oiso ora rera raga-ia vo reo-a. Aue iava uvare rera vo touaro-ia Devit Pauto vo vovouaro purareva rera voeaaro-ia oirara, oa iava kopiiroepa. Uva rera tovaiva vo rera aite iraraaro tovaaro ruvara-ia. Oa iava rera iava varaua eruepa voa. 37 Ari ita, ro ira tore pierevora Pauto kopiiaro iava rera Jisas, ira iava viapau oiso varaua oaro eruera. 38 Araoko irara oaa, vao uvuta oa iava visiipa siposipopaavoi vuri verapa siposipo. Oa visiipa ora vatepere rera raga-ia ro-ia Jisas, 39 vo rara rera oirao pieta. Oa iava visii iava vuriara oavisii verarevere oara viapau uvuipai ra Moses vaaro Reo Taisi vara verapaive. 40 Vatatopopata, teapi vao visii-ia karekepe oiso osa profet irara vo reoaro-ia puraaepa voari oiso, Vao karekeperea vo oearovu-ia. Oiso osa vao-ia,

41 ‡† 'Visii riro vakuvaku irara vao keketa, ra vare rugorugoota visiigoa taru kopiitavere, uvare vo kovo purapaavoi. Uva viapau oiso va oirao piepata. Ari ita, vosa irai visiipa evo kovo aviavi piepareve, ra viapau oiso irai vo reoaro oirao piepata va iava eva.'"

42 Oa iava kosi virosiepa Pol vaio ora Banabas voava vo Sinagog. Uva voea rutu oiso puraaepa vaitereire, "Uriosivere aia vo toupao-ia utupa igeipa siposiposa vo reoro iava." 43 Oire uva voeao-ia Jiu-pa irara ora oearovu ratau tou irara oearoa oisoa Jiu-pa irara vo pitupituaro sirova utupaave, oea rutu vaiterei sirova utuaepa raivaaro. Oa iava voa vaitereo aposeltoarei voea taporo ora reopasiepa oiso voea tavipaoro, "Avoeao. Pauto vo Saraaro-ia sopaura oavisii tovopatavoi. Ra voa toupaoro goruvira rera sirova ututa."

44 Va-ia vao utupa Sabat voki vorevira voeao vo urui iava ora guruaepa Pauto vo reoaro uvusa. 45 Vo osa voeapa siposipopareva Pol, ovusa Jiu-pa irara urioaepa vo uvuru kekesa. Oa iava rirovira rutu vara riiriiva. Osa iava vara iava rerava rirovira ora kaureopaaepa rera reroaropaoro. 46 Uva goruvira rutu reopaoro voeare Pol vaio ora Banabas oiso purasiepa, "Ari ita, rovovira rutu visii vate irao rovovevora vo reoro Pauto vo reoroaro. Uva visii-ia tarai iraopaveiei visii kekepaoro, ovusa vo reoropa reasipaoro vara peopata ora visii iava. Uva oisi-a oiso osa ora kosi piepatai, oa iava viapau oiso uvuipatai ra vao Tootoo Ovoi outa. Eva-a oa vituaro iava avapaveare ratau tou irarapa vo reo vatepasa. 47 Aue vituaro iava uvare ro Turaro vegei tavirevora oiso,

'Ragai visii sipopaa osararovu ratau tou irara aviavi piesa voeapa vao iava siposipooro. Oa iava uvuipaai ra ora voea varaaro iava vuri vovouro ora poreave, vo rara vo reoro varao oirao piepaive voea rutu vo rasitoa rutu-ia.'"

48 Uva vao uvupaoro oearovu ratau tou irara iava rirovira rorupaiva. Oa iava Pauto vo reoaro rei pieiva oiso puraoro, "Vearovira rutu vatevatearo-ia Pauto." Uva riro irara vo reo oirao pieiva voeao oea ropo rovoreva Pauto ora rerapa voari rovoa rutu-ia.

49 Oa iava Pauto vo reoaro ora sikataepa voraro ruture vo taerero-ia varao. 50 Uva voeao Jiu-pa irara oira vasi irara kasipu pieiva ora riakora tapo vairo airoa oisoa goruvira rutu lotu purapaave vokiara rutu-ia. Oaa vao oa puraiva Pol vaio ora Banabas kosi piesa vo taere iava. 51 Uva kokotoara oaesi iava vereo tovetovesiepa voare vo urui reesioro vao-ia, Reo uvu asa urui. Oa iava voea kavuoro ava ovoisiepa vore Aikoniam-ia. 52 Uva voeao disaipel irara vukuaepa rutu aue-ia Tugoropato Uraurato ora aue-ia tapo rorua.

Vo Toupasiva Aikoniam-ia Kovopaoro

14 Oire uva ovokivu-ia ita voa vo Aikoniam-ia oavuia ita Sinagog pausa koatasiepa. Voa ita goruvira rutu voeapa siposiposiva. Uva riro irara rutu vaiterei vo siposiporoaro oirao pieiva voea rutu oiso, Jiu-pa irara ari Grik-pa irara tapo. 2 Ari ita, oearovu voea iava Jiu-pa irara oirao pie asa irara oea oearovu kasipu pieiva osararovu iava, oisore ra vurivira rugorugooave vaitereire Pol vaio ora Banabas oearovure tapo oirao pie vovou irara. 3 ‡‡ Oire voa vo riro kaekaevira tousiva siposipopaoro uriri asavira Turaro iava, ro ira vaiterei vo reoroaro aue iava Pauto vo tauvaaro oirao pieparеva gorua vatepaoro. Osa iava ravaa reesiro ora ravoto

† *13:33 Sam 2:7* †† *13:34 Ais 55:3* ‡ *13:35 Sam 16:10* ‡† *13:41 Hab 1:5*

‡‡ *14:3 Hi 2:4; Jo 4:48*

kovoro purasiva ora vavaea oaesi iava voea rutu osireiaro-ia. 4 † Oa iava voeao vo urui-ia tou irara oea viapau oiso vaeavira vovoupaaepa, uvare oearovu oiso vovoupaaepa osa Jiu-pa irara vo vovouaro. Ari oearovu oiso vovoupaaepa osa aposel irara vo vovouaro.
5 Oire Jiu-pa irara ora oearovu ratau tou irara ora voea iavapa irara reipa irara oiso vovoupaaepa ra aposeltoarei vurokoive aue-ia aveke. 6 †† Ari ita, vo osa va-ia tarai rovosiepa. Oa iava ouruireivu iare torisiva vo uruireo Listra-ia ora Debi-ia. Ouruirea oisoa Likionia taere sovara-ia toupaive, ora vo tapo otaererovu oara oisoa voavi ruvara-ia toupaive. 7 Uva voa Vearo Siposipoaro Jisas vatepasiva voeapa.

Vaiterei Vo Kovoaro Iava Oa Purasiva Listra-ia

8 ‡ Oire uva iravu ira oisoa vo urui-ia vao Listra urui tokoruovira raga toupareve, uvare rera iava kokotoa vuriepa osa raga rera kavaueva aakova. Oa iava oisoa viapau uvuiparo oiso ra vokapareve. 9 Uva Pol vo reoaro uvureva, oa iava Pol rera eveireva. Osa iava ora rerare oiso puraroepa, “Akoea, ro-ia oirato ira ragai vo reoaro oirao piepare aue iava Jisas. Ira poreterovere rara.” Uva Pol rerava tuupavira vurareva oiso rutu puraoro akareva, 10 “Toreu torevokovira. Vii oiraaro-ia kokotuo.” Oa iava tokaoro toreroepa voka ovoisa.
11 ‡† Oire riro irara va eva kekeiva oa purareva rera-ia Pol. Rera kekeoro voea rutu rirovira oiveaepa oiso puraoro, “Ae, oiraopavira rutu vaitereo-ia pautoarei, aiterea oira varavira raga varasiei vore vigei iare.” 12 Banabas vaisiiva oiso, Sus pautoa oaive, ora aue tapo Pol ira-ia vo vaisio tapo tovoiva, Hemis iravu ita pautoa oaive. Uva vao iava vo vaisio Pol-ia tovoiva Hemis-pa vaisi, rara voeapa reo vateparo. 13 Ro-ia pristo Sus reraaro ira vo kepaaro lotupa kepa oisoa uruia vatuaro-ia toupaive, ira urioroepa bulmakau kare tapo ora kokookoara voea rutu iare, oiso ra vara-ia koruoua purareve voea tapo Pol vaiopa ora Banabas. Uvare vaitereipa oiso keapaaepa, pautoarei.
14 Uva Pol vaio ora Banabas eisi va iava uvuoro ikauvira uriosiepa voea iare kuvupara karikaripaoro ora vaiterei iava. [Uvare rirovira rutu ariipasiepa vao-ia oa purapaiva vaitereipa.] Oa iava oiso purasiepa, 15 ‡‡ “Ae! Eake-a vao purapatavoi? Viapau oiso vegei-a pautoarei. Vegei oiratoarei oiso osa visii vao-ia. Vegoa urioveiera visii rutu vao tavisa Vearo Siposipo iava, oisore ra vo pitupituro iava kuuvu pitupituro poreta viro Tootoopato sirova utuoro Pauto. Ro ira vuvuiua purareva, ora rasito, ora avakava, ora auero rutu varao oara vara sovara-ia toupaiveira. 16 Ro-ia Pauto ira oisoa osararovu rutupa vaseparevе voari tuariri. Oa iava ora voea raga vo pitupituroaro sirova oisoa utu ragapaave.
17 ‡‡† Ari ita, vo tuariri rutu rovoa-ia uva Pauto auero rutu purareva, oiso ra oirara rutu vara kekepaoro vara iava rera eveipaive. Oiso vearopara rutu varao purareva oiso-ia, kokeva o auere kovepasa, ari kovoara varao auere kovapasa, ari evaoara rutu varao auere kuepasa, ari oaravua varao auere opo purapasa, ora varao tapo auere vara aiopasa. Oire ra vara iava vukupaave ora aue-ia rorua ora gorua. Varao oara rutu viraakoreva Pauto vara ovoioro.”
18 Uva vo reoro-a varao oara-ia voea kasikasi pievira akeakesiva, oisore ra va eakaive vao uvare koruoua purapaiva vaitereipa.

Pol Vurokoiva Avekeara-ia

19 ‡‡‡ Uva vo vokia-a vao oa raga-ia oearovu Jiu-pa irara Antiok iava ora Aikoniam-ia urioaepa oearovu ivu ragapaoro. Oa iava voea sirova utupaaepa. Uva Pol vurokoiva avekeara-ia. Oa iava rera ivuoro rera kosi pieiva vo urui sovara iava oiso keaoro, Ira kopiiroi.
20 Oa isivaaro iava vao voeao oirao pie vovou irara ora guruaepa rera kovokovooro. Oa iava poreteoro ora pueroepa vorevira vo urui iare voresa. Ovokivu-ia utupa voki vo urui kavuoro avasiepa vaiterei rutu Pol vaio ora Banabas aue iare Debi-ia.

Pol Vorevira Kareroepa Vova Antiok-ia Vo Siria Taere-ia

21 Uva voa vo Debi-ia toupaoro voeapa Vearo Siposipo iava siposipapasiva. Oire riro irara rutu vaiterei vo siposiporoaro oirao pieiva rutu. Uva vara opesi piesivoiva, vorevira karesiepa Listra iare. Oa iava voava ita Aikoniam iare voresiepa. Oa iava voava ita Antiok-ia. 22 § Uva voava vorevira karepaoro voeao oirao pie vovou irara sopaaro goru piepaoro karesiepa riro goruvira oiso puraoro, “Uvuipatai ra goruvira touta oirao piepaoro. Uvare tutuu piepai ra koatavio Pauto vo Saraaro-ia. Ari ita, vo osa voka rovope vo raivaoia oa-ia riroara vavatara toupai.” 23 §† Oire uva oearovu lotupa irara iava reereesisiva, oiso ra lotupa irarapa irapaoro vearovira voea tokipaive. Uva aio kavuvira raga toupaoro Pautoa iare varirisiepa voeapa Turaro vo tokiaro sovara-ia voea tovooro, ro ira-ia raripaaveira. Uva oisi-a eisi osa piepasiva voraro rutu vo uva lotu gururo rutu oisoa toupaive.

Vo Vorevira Karesiepa Antiok Iare Vo Siria Taere

24 Oire uva Pisidia sovara-ia vokapaoro aue-ia Pamfilia-ia pousi viropa. 25 Oa iava voa vo Pega vearo reo iava tavitavisiepa voeapa siposipooro oirara. Uva va isivaaro iava varasiepa aue iare Atelia. 26 §†† Uva voava kare ovoisiepa selpa uvuo-ia Antiok iare, vo uruio-ia oa-ia oeavu aposel irara rovovira vaiterei tovo pie rovoiva Pauto vavaearo-ia kovosa. Oa iava opesioro voare karesiepa.
27 §‡ Oire vo osa voa pou virosiepa, oa iava lotupa irara rutu gurusiva voeapa varao iava tavitavisa oara oisoa purapareve Pauto vaiterei tapo. Vao iava tapo uvare vo raivao karureva ratau tou irarapa, oisore ra taraiave Jisas vaisiaro-ia. Ra va iava rera oirao pieive

† *14:4 Ap 17:4-5* †† *14:6 Mt 10:23* ‡ *14:8 Ap 3:2* ‡† *14:11 Ap 8:10, 28:6* ‡‡ *14:15 Jen 1:1; Sam 146:6* ‡‡† *14:17 Ro 1:20; Sam 65:10*

‡‡‡ *14:19 2 Ko 11:25; 2 Ti 3:11* § *14:22 Ap 11:23, 13:43; Jo 16:33* §† *14:23 Ta 1:5* §†† *14:26 Ap 11:19, 13:1, 3* §‡ *14:27 Ap 15:4, 12; 1 Ko 16:9; 2 Ko 2:12; Kl 4:3*

rera-ia rarioro. 28 Oire uva voa vo Antiok-ia riro kaekaevira tousiva vo voea tapo voeao oirao pie vovou irara.

Lotuara Kaunsel Irara Ora Guruaepa Jerusalem-ia

15 † Uva oeavu varaaepa Judia iava vore Antiok-ia voeao oea oiso voeaopa siposipopaiva oirao pie vovou irara oiso purapaoro, "Vosa visii viapau vo pitupitu sirova ututa Moses vaaro rakari verapa pitupitu, oa iava viapau uvuipatai ra vuriara oavisii iava virivarita utupaua." 2 Oa iava Pol vaio ora Banabas voeare goruvira rutu oiso purasiepa, "Easi viapau oiso vao torevokopai." Oa iava rirovira rutu ora takatoaepa kasipuvira ora reooro. Uva vao iava Pol vaio reesiiva ora oearovu vaiterei iare Jerusalem iare avasa vo reova vao-ia oa-ia ora reoaepa. Uva voare oearovu iare reipa irara ora aposel irara vava avaaepa, oiso ra va-ia ora reoave voea rutu.

3 Oire uva va iava voea rutu voeao-ia lotupa irara vaiterei sipoiva Jerusalem iare. Vo uruireo Finisia ora Sameria vuutaaro-ia pute rovooro voeao tavisiva oirao pie vovou irara oiso puraoro, "Vo raiva-ia Pauto ratau tou irara sopaaro porereva oiso-ia." Oa iava rirovira rutu roruiva vo siposipo uvuoro oirao pie vovou irara. 4 Vo osa voa pousi viropa Jerusalem-ia, oa iava vaiterei-va sekansa avaaepa reipa irara, ora aposel irara, ora voeao rutu lotupa irara. Oa iava voeapa siposiposiva varao iava oara oisoa purapareve Pauto vaiterei-ia. 5 Uva oearovu voearo oearoa oisoa Farisi vo siposiporoaro sirova oisoa utupaave, oea toreaepa riro oirao pie vovou irarare oiso purasa, "Avoeao, tepa ora rakari verapaavere Moses vo taisiaro sirova utupaoro Reo Taisi."

6 Uva va-a vao oa iava voeao reipa irara ora voeao aposel irara rutu ora guruaepa va-ia ora reosa. 7 Uva riro kaekaepa reoro rutu-a oara-ia ora reopaaepa vo aivaro-ia vao-ia oa puraiva. Oa iava Pita toreroepa oiso purasa, "Araoko irara oaa, tuariri Pauto ragai reesireva ratau tou irarapa Vearo Siposipo vatepasa, oisore ra oearovu rutu vo reo oirao piepaive. 8 Pautoa raga oirara rutu iava sopaura-ia taraiparoveira. Oa iava ora rera voeaaro vo rugorugooroaro oirao piepasa Tugoropato Uraurato rere pierevora voeaopa ratau tou irara, oiso osa piereva vigeipa voari. 9 †† Oiraopavira rutu. Viapau oiso Pauto vo vovouaro vigei iava oearoi veriverisipaiveira. Viapau. Uvare vigei rutu areiivira rutu toupaiveira. Osa iava oearovu uvuipaai rera oirao piepaive. Oa iava Pauto uvuiparoi ra voea iava vuriara verapareve. 10 Uva apeisi vovoupatai, ra Pauto akeaketa va-ia vao, oisore ra va-ia rera torevokota, ra va sirova utuave? Opitupitua vao rakari verapa oiso rutu toupaiveira osa aveke. Ari ita, vosa oirato oira-ia kae vovouro, ra viapau uvuiro oira kaesa vo rara vavatapao. Eisi osa oisoa toupaive voari igei aao iraraaropa tuariri, ora vigeipa vao-ia vo vokio. Eisi osa iava viapau uvuipavioveira ra oisi va sirova utupavio. 11 ‡ Ari ita, vao vigei vaaro oirao pie vovou oa oiso ragavira toupai, Akuku raga vatevatea oa vate ragareva Pauto. Ovatevatea raga iavirava Jisas Krais uvuiparoveira ra vuriara oavi verapareve vigei iava. Osa-a oiso osa pierevere rara voeaopa ratau tou irara."

12 Vao isivaaro iava voea rutu voeao vo uvuru-ia vao ora reopaaepa. Oea rutu ora tape pieaepa Pol vaio ora Banabas raga reoaro uru piepaoro, vosa voeapa siposipopasiva varao iava ravaa reesiro ora ravoto kovoro tapo. Varao oara oisoa purapareve Pauto vaiterei-ia voeapa voeao sopaipa irara ratau tou irara.

13 Oire uva siposipoa oaesi opesi piesiva, oa iava Jems toreroepa oiso purasa, "Araoko irara oaa, ragai uvuta. 14 Ari ita, Pita visiipa siposiporevoi roroiovira oiso osa iraroepa Pauto oearovu tauvapaoro voea ou rovosa voeao iava ratau tou irara, oisore ra vearovira rera sirova utupaave oiso rutu osa rera voeaaro. 15 Ari ita, vao rigatoa oaive voea profet irara oa oisi toupai osa Pita puraparoi vao-ia. 16 ‡† Vo uvare profet irara oiso va rigatoiva,

'Turaro oiso puraroepa, Vao isivaaro iava kareraverea,
ra Devit vo kepaaro tore piea vorevira vao oa vurioro
koveepa tuariri. Vo kepa vorevira vearo pieoro vo kepa
tore pieaverea.

17 Auere ra voea rutu voeao ragaire taraiive ragai sirova utusa, voearei rutu voeareo ora oearovu rutu ratau tou irara, evoearei oearea reesiava oiso, Ragai voeareiaro oirara.

18 Eisi osa puraroepa Turaro ro ira vo taraio kareke piereva voari tuariri rutu.'

19 "Oire vao-ia ragai iava rugorugooa oiso toupai, Viapau uvuipaviei oiso ra voeao ratau tou irara vavagisi piepe vao-ia vigei Jiu-pa irara vaaro riro vavata reo goru. Uvare evoea iava sopaura oaive porepa virora Pautoa iare rera sirova utupasa. 20 Ari varao raga oara iava voea vatepere aue vai pasia vai oiso, Opeita varao koruou aioro aiopata, oara vatepaiveira oearovu tokarasi irarapa vara-ia vuivui purapaoro. Opeita ora visiiva otopata, oara kavu iraota. Opeita vo karero varuere kare aiopata okarea kopii piepataveira voea kaapaoro, vo rara viapau oiso revasiva puteive vo kare iava. Opeita revasiara aiopata. 21 ‡‡ Uva varao raga iava voea vatepai rara, uvare varao Tugoropa Reoro toupaiveira vao-ia Jiu vaaro-ia Reo Taisi. Oara vatepaiveira vieiara sovara-ia Sabat vokiro rutu-ia vo Jiu Reo Taisi Uvupa Keparo rutu-ia vova tuariri rutu."

Pasia Sipoiva Voeaopa Oirao Pie Vovou Irara Voeao Ratau Tou Irara

22 Oire va iava voea aposel irara, ora reipa irara, ora voearo rutu tapo lotupa irara, oea vaea vovou kataia raga puraiva ora guruoro aitereivu reesioro ora voea iava aue iare Pol vaio ora Banabas, oiso ra voea rutu avaave Antiok iare. Uva vaiterei vaisiaro-a vaitereo Judas Basabas ora Sailas, aiterea-ia oisoa vearo vaisi purapaive oirao pie vovou irara. 23 Uva vaiterei tapo vo pasio sipoiva oa-ia oiso purapaoro,

† *15:1 Ga 2:12, 5:2* †† *15:9 Ap 10:28* ‡ *15:11 Ro 3:24; Ef 2:5-8*

‡† *15:16 Amo 9:11-12; Jer 12:15* ‡‡ *15:21 Ap 13:15*

"Igei aposel irara ora riro irara tapo igoa visiiva oiso puraiei, Vearo voki rutu araoko irara oaio, visiigoa evoa toupataveira Antiok-ia, ora Siria-ia, ora Silisia-ia.
24 Ari ita, visii iava uvuiovora vo uvare oearovu voearo igei iava avaaera oiso visii tavitavisa. Uva visii vavagisi piepaivora oiso purapaoro, Uvuipatai ra Jiu vaaro sirova ututa Reo Taisi vo pitupituo-ia rakari verapa pitupitu. Ari ita, taraipatai oiso, Viapau rutu igei voea sipoiovora visii iare. 25 Oa iava ora guruierao evaiterei reesisa aue-ia katai vovou. Uva turaro irara iava vaiterei uriosiei visii iare aue sirova igei vatetoareiaro Banabas vaio ora Pol. 26 † Vaitereo-ia Pol vaio ora Banabas aiterea ora tootooarei oaesi piresivora vosa Turaro oaiopa kovopasivora ro Jisas Krais. 27 Uva vaitereo sipoiovoi visiipa Judas vaio ora Sailas, oiso ra ora vaiterei gisipoaro iava visii tavitavisi vearovira oiso osa evo rigato oa puraiovoi visiipa. 28 Uvare igei ora Tugoropato Uraurato oiso auepaiei, Viapau oiso vearopai ra vao riro vavata reo goru tovo ragapaio vo visii-ia.
29 Ari ita, varao raga oara sirova utu iraota oiso-ia, Opeita varao koruoupa aioro aiopata oara vatepaiveira oearovu tokarasi irarapa vara-ia vuivui purapaoro. Opeita ora visiiva otopata, oara kavu iraota. Opeita vo karero varuere kare aiopata okarea kopii piepataveira voea kaapaoro, vo rara viapau oiso revasiva puteive vo kare iava. Opeita revasiara aiopata. Oire uva oiso-ia ra visii rutu vearovira ora visiiva tou iraopatavere, vorara varao sirova ututa. Oire evavi raga ra opesipe. Vearo voki rutu."
30 Uva tavitavipa resura oea sipoiva, oa iava voare avaaepa evoa Antiok-ia. Oire va iava voa vo resura voea voeao oirao pie vovou irara guruiva voa vo rigato vatesa voeapa. 31 Oa iava voea rutu vo rigato vieipaoro rirovira rutu rorupaiva, uvare voea iava sopaura oaive goru pieiva va-ia. 32 Uva Judas vaio ora Sailas profetatoarei aiterea riro kaekaevira voeapa siposiposiva voeao oirao pie vovou irara voea vo rugooroaro goru pieoro. 33 †† Ovokirovu isivaaro iava oeavu vaiterei sipo pieiva oiso puraoro, "Avasi gavaurea sovara-ia toupasa." Uva vorevira voreaepa aposel irara iare.
35 Oa iava Pol vaio ora Banabas tou rovosiva voa Antiok-ia vo voeapa siposipopaoro aue iava Turaro vo reoroaro ora oearovu tapo riro irara.

Pol Vaio Ora Banabas Ora Sikasiepa

36 Oire uva ovokirovu isivaaro iava Pol oiso puraroepa Banabas-re, "Vearopai vosa kareve ora vegei araoko irara oaro kekesa, voeao oea oiso toupaiveira voraro uruiara-ia vo uvaroa voea siposipo rovoveva aue iava Turaro vo reoroaro. Oa iava uvuipaveiei ra taraive voeao-ia oiso, Apesi ragavira toupai. Ra voea ita tauvave." 37 ‡ Vo osa Banabas Jon-pa ruipaparoepa, rera raga Mak, oiso ra rera tapo avasi voare. 38 ‡† Oire va iava Pol rerare oiso rugorugooparoepa, Easi viapau uvuipaveiei ra rera tapo avave. Uvare ita vegei kavureva aue-ia Pamfilia-ia vo kovopa reasipaoro. 39 Oa iava ora aveavesiepa. Uva viapau oiso katai vovou vai-ia toupasiva. Oa iava ora tavarisiepa oiso, Banabas avaroepa Saipras iare vaiterei ora Jon Mak selpa uvuo-ia. 40 Ovusa Pol Sailas tapo avaroepa. Vo ovusa voeao oirao pie vovou irara Pauto vo tokiaro sovara-ia vaiterei tovoiva. 41 ⌗ Uva avasiepa vo Siria taererei ora Silisia-ia vuutaaro-ia lotupa kovo voraro goru piepaoro.

Timoti Pol Vaio Tapo Avaroepa Ora Sailas

16 ⌗† Oire voa pousi viropa vo Debi-ia ora vo Listra-ia. Uva voa iravu oisoa toupareve oirao pie vovouto rera vaisiaro, Timoti. Uva aakova Jiu-pava ora oirao pie vovouva tapo, vo ovusa aiteto-a Grik-pato.
2 Uva voeao oirao pie vovou irara oea oisoa Listra-ia toupaive ora Aikoniam-ia oea oisoa oiso purapaave rerare Timoti, "Vearotoa rutu ro-ia." 3 ⌗⌗ Oire va iava Pol rera akereva oiso ra rera tapo kovopareve vo vokaia vao. Ari ita, vo osa rovovira rera rakari vera rovoreva, uvare riro irara Jiu-pa irara oisoa voa toupaive. Uva oiso tapo taraia ouiva uvare aiteto-a Grik-pato ira oisoa rera-ia koruparo vapa eva rakari vera. 4 Oa iava avaaepa voea uruiara ruturoaro iare vao reo goru vatepaoro voeapa voeao oirao pie vovou irara. Vo reoro-ia varao iava aue koruoupa aioropa, ora otopa pitupituropa, ora varao tapo revasipara aio arapa evo reo oa puraiva aposel irara Jerusalem-ia. 5 § Oire vokiara rutu-ia lotupa kovo goru pieiva, vo osa voea rutu voeao vieiaro riroepa.

Vo Pol Masedonia-pato Kekereva Areo Uusi-ia

6 Uva vorarore vokaiva Frisia-ia ora Galesia-ia, vo osa Tugoropato Uraurato voeare korukoruroepa Esia Provins-ia siposipo arapa Turaro vo reoaro iava. 7 §† Uva va iava poua viropa vo Misia-ia uvuiaro rekasiaroia akeakevira avapaoro, oiso ra poua viro Bitinia-ia. Vo ovusa Tugoropato Uraurato goruvira rutu voeare oiso puraroepa, "Avoeao, opeita voare puteta Bitinia-ia koatasa." 8 Oa iava voka ragapaoro aue Misia-ia vuutaaro iava varaaepa Troas iare. 9 §†† Oire evoa-a uva areo uusi oureva Pol vokiaro oa-ia iravu oirato kekereva Masedonia-pato, ovusa variripaoro torepaoro keeraparoepa oiso purapaoro, "Vore uriou Masedonia-ia igei tauvasa." 10 Vo areo uusi isivaaro iava vatatopopaaepa Masedonia iare avasa. Uva ragai Luk voea tapo avaraepa. Uva voavi raga oiso taraiiepa, Pauto igei sipopare rera vaaro vatesa Vearo Siposipo.

Lidia Sopaua Poreeva

11 Oa iava Troas iava avaiepa selpa uvuo-ia torevokovira Samotres iare avaoro. Oire voava ita utupa voki-ia aue iare avaiepa Niapolis. 12 §‡ Uva voava Filipai iare vao rovopa urui vovio Masedonia-ia sovara-ia. Vo uruio oa oisoa tokipareve gavman ro vova Rom-ia. Oa

† *15:26 Ap 14:19; 1 Ko 15:30* †† *15:33-34 1 Ko 16:11* ‡ *15:37 Ap 12:12* ‡† *15:38 Ap 13:13*

‡‡ *15:41 Ap 16:5* ‡‡† *16:1 Ap 14:6; Ro 16:21; 2 Ti 1:2* ‡‡‡ *16:3 Ga 2:3* § *16:5 Ap 15:41* §† *16:7 Ro 8:9; Ga 4:6* §†† *16:9 Ap 9:10, 18:5, 20:1, 3, 27:2* §‡ *16:12 Fl 1:1*

iava voa ovokirovu-ia toupaiova. 13 Uva Sabat voki-ia kosi viroiepa vore uuko ovi sirova oiso ragavira rugooro, Ari voa-a vo uva Jiu-pa irara variripa tapiaro toupaiveira. Uva voa uvuruoro airorovu riakora siposipoiova. 14 Oire uva iriavu riakova oira vaisiaro, Lidia vova Taiataira. Iria oisoa raove varoro raga sipopaeve vara-ia moni oupaoro, eira iria oisoa lotu purapao Pautoa iare. Oire Pol vo siposiporoaro uvueva. Uva Turaro oira sopaaro karureva. Oa iava rera vo reoroaro sirova utuopa. 15 † Oire uva va iava baptaisa oueva ora voeao tapo oea oisoa oira vo kepaaro-ia toupaive. Oa iava igeire oiso puraopa igei akeoro, “E uvuipatai ra ragai tapo uvurusa uriota vo kepa oaa-ia, vo rara oiso ragai taraipata, Oirao pie vovouva o-ia.” Uva oisi raga oiso voreripavira igeire keerapaoro oiso purapaopa. Oa iava oira tapo avaiepa.

Pol Vaio Ora Sailas Tuukeiva Vo Filipai-ia

16 †† Uva ovokivu-ia avaiepa varirisa. Uva voa iriavu igei tapo uvurusa urioopa kovopava. O-ia riakova riro reova varao-ia oara utupaua karekepape. Uva vo reoroa oisoa purapaeve aue vo goruaro-ia tugara, osa oiso riroa monia oupaeve. Va oupaoro voeaopa vara vatepaeve oea oisoa oira tokipaive. 17 Uva oira igeire ora Pol oiso keerapaoro utupaopa, “Voeao Reitoa rutu Pauto kovopa iraraaro, oea oiso vigei tavipaiveira vao iava Pauto vaaro raiva oa-ia uvuiparoi ra vigei vorevira oupareve ora rera iare.” 18 Uva oisoa vokiara rutu-ia oisi raga piepaeve. Oire va iava Pol reasioro oirare ora poreroepa oiso purasa auere tugarato ro oira reraaro, “Jisas Krais vo goruaro iavirava vii tavipaa, ra oira arova kosiu viro.” Uva va iava kosi ovoiro viropa oira iava vo voki raga-ia.

19 Oa iava voeao oea oisoa oira tokipaive taraiaepa oiso, Easi kovoa oavi opesiei. Viapau oiso moni oupaviovere oira ruvara-ia ita. Oire uva voava kasipuoro vaiterei sitaiva Pol vaio ora Banabas vaiterei ivuoro. Uva voava vo urui sovara-ia vuruvuru-ia vaitereiva avaaepa oira vasi irara iare voea tapo ora gurusa. 20 Uva oa-ia oiso puraaepa, “Voeao Jiu-pa irara oea vigei vo uruiaro vuri piepaiveira. 21 Voea vo pitupituroaro-ia siposipopasi pisavira rutu. Uva vigei vao-ia Rom-pa irara viapau uvuipaviei ra va-ia vearo vaisi purape.” 22 ‡ Uva va iava riro irara rutu ora uvuruaepa vaitereo Pol vaio ora Sailas uposa. Uva vo uvurua-ia ora voea iava voeao turaro irara kuvupara oaive karikaripaiva rirovira rutu kasipupaoro vaitereire. Oa iava oiso puraaepa, “Vaiterei ragita.” 23 Oa iava vaiterei ragipaiva rirovira rutu. Uva vao isivaaro iava tuukepa kepa tokipato vateiva vaiterei oiso puraoro, “Vearovira rutu vaiterei tokiparivere.” 24 Oire va uvuoro vaiterei peoreva oisirire tuukepa kepa rutu sovara-ia. Uva evoa-a uva vaiterei iava tasiara kaporeva evao peroroia vaiterei tuukeoro.

25 ‡† Uva voki vuuta-ia Pol vaio ora Sailas Pautoa-pa variripasiepa erapaoro rera-ia vuurapa vaisi purapaoro. Vo osa oearovu tuukepa irara vaiterei uru piepaiva. 26 Va purasivoiva, riroto ravurike karekeroepa. Uva tuukepa kepa vituaro rikerikeepa. Oa iava riro tuparo karu piropa akukuvira. Ora kapo tuukero tapo varao vova voea rutu tuukepa irara kokotoaro iava rutu kovekoveepa oisi raga akukuvira. 27 Oire oa iava ro ira oisoa tuukepa kepa tokipareve eraoroepa riropa tuparo vo karuparoaro kekesa. Va iava ora rerare sigoa goro ragareva oiso ra ora uporo, uvare oiso keaparoepa, Voea vai rutu tuukepa irara toriivo. 28 Vo osa Pol rerare koruroepa oiso puraoro, “Ae, opeita eva purapari ora vii-ia. Easi igei rutu-a vao vo-ia.” 29 Va iava vuravu arereva, oa iava oira-ia avapaoro ikauvira koataroepa. Oire uva rirovira rikerikepaoro koveroepa vaiterei kokotoaro-ia Pol vaio ora Sailas. 30 Voava vaiterei tapo kosiro viropa oiso purapaoro, “Avoeao apeisi vai ragavira uvuiparai ra vuriara oaa iava ora porera?”

31 ‡‡ Uva rerare oiso purasiepa, “Ro Turaro Jisas Krais oirao pieri. Oa iava vuriara oara iava uvuipau ra poreu viro, visii rutu vao-ia ora voeao vii vo kepaaro-ia tapo toupaiveira.” 32 Oire vao isivaaro iava voea rutupa siposiposiva ora voeao oea oisoa rera vo kepaaro-ia toupaive va iava vao Turaro vo reoaro. 33 Vo vuuta raga-ia eva vo vokiaro ro ira oisoa tuukepa kepa tokipareve vaitereipa iava kapuara sisureva. Vao isivaaro iava baptaisa oureva ora voea tapo oea tapo oiso toupareve. 34 Oire uva vaiterei koata piereva rera vo kepaaro-ia vaiterei aio vatesa voa. Uva voa rirovira rutu roruparevа ora voeao oea tapo oisoa toupareve, uvare oirao piea ouiva.

35 Oire vokipaua voeao reipa irara oea polis irara aruiva auere tuukepa kepa tokipato tavisa, oiso ra vaiterei kosi piereve. 36 Oa iava ro tuukepa kepa tokipato vaitereire oiso puraroepa, “Avasi gavaurea sovara-ia toupasa.”

37 ‡‡† Ari oiso puraroepa Pol, “Akoea, viapau oiso torevokovira vegei kort rovoivorao. Oa iava vegei ragi ragaivorao oearovu rutu osireiaro-ia. Vegei toupaveaira vo Rom gavman sovara-ia. Uva apeisi-a? Evoea uvuipaai ra oisi raga ita vegei kosi pie ragaive ita vatauvira voava vo tuukepa kepa-ia, eke? Uva voea tavi iraopari, ra voea raga urioave vegei kosi piesa voava vo-ia.”

38 Oire uva va iava voeao polis irara reipa irara tavisa voreaepa. Uva voea-a voeao oea rirovira rutu uririaepa, uvare oiso ragavira taraiaepa Pol vaio-ia ora Sailas, Eari Rom gavman vaitereiaro vaitereo. 39 Uva evoea urioaepa vaiterei kosi piesa. Oa iava vaitereire oiso puraaepa, “Vei-ia vuria pura ragaio. Uva oiso vovoupaiei ra vo kavuoro ava iraosi uvai ragare.” 40 Va isivaaro iava tuukepa kepa iava avasiepa Lidia vo kepaaro iare. Uva voa-a evoa uva oearovu riro oirao pie vovou irara kekesiva. Oa iava voea vovouaro goru piesiva voa. Vao isivaaro rutu iava voa rutu vo kavuoro avasiepa.

† *16:15 Ap 11:14; Lu 24:29* †† *16:16 Diu 18:11; 1 Sml 28:3, 7* ‡ *16:22 2 Ko 11:23, 25* ‡† *16:25 Ef 5:19*

‡‡ *16:31 Jo 3:16, 36, 6:47* ‡‡† *16:37 Ap 22:25-27*

Tesalonaika Vata Pol Vaiore Ora Sailas Rirovira Kasipuaepa

17 † Uva Pol vaio ora Sailas vo uruireo-ia vokapaoro
avasiepa Amfipolis uruia ora Apolonia. Uva voa-
va aue-ia pousi viropa Tesalonaika urui uva oisoa Jiu vo
kepaaro Reo Taisi Uvupa Kepa Sinagog toupaive. 2 Uva
ora rera vo pitupituaro raga sirova utuoro vo kepa-ia
koataroepa. Uva voa vo peva-ia Sabat vokiro Tugoropa
Rigato voeapa karukarureva Pol 3 †† vo reo aviavi piesa
Jisas vo siitokaaro iava, ora vao iava tapo osa vorevira
toreroepa kopii tapi iava. Oa iava Jisas oirao piereva
voeapa oiso puraoro, “Ari ita, Pauto reraaro Ropoto ru-
tu Jisas.” 4 Uva oearovu rera vo reoaro oirao pieiva va
uvuoro. Oa iava oiso vovouaepa ra vaiterei tapo ora
takuvuave. Ora oearovu Grik iava riro irara oea oisoa
Pautoa-pa lotu purapai, ora airorovu oira vasi riako.
5 Ari ita, oearovu voea raga iava Jiu-pa irara oea via-
pau oiso vaiterei vo reoaro uvuiva va oirao piesa.
Evoea-a oea oisoa vaiterei vo kovoaro riiriipaive. Uva
voea riro pokapoka irara oea ouiva oearovu tapo ora
takuvusa aue Jiu, oiso ra voea rutu Pol vaio tapo ora
upoave. Oa iava voea rutu avaaepa Jeson vo kepaaro-
ia Pol vaiore taraasa voa. Uvare oiso ruipapaaepa ra
oirara rutu osireiaro-ia vaiterei karekeive. 6 Oire uva
vaitereire vura ragaoro Jeson ouiva ora oearovu tapo
voearo oirao pie vovou irara. Uva voea rutuva avaaepa
voea ivuoro voeao iare oea oisoa vo urui-ia tu-
raropaave. Oa iava voeare oiso puraaepa, “Avoeao
vaitereo Pol vaio ora Sailas aiterea oirara rutu vavagisi
piepasiveira uvarovu rutu. Uva oisi-a oiso osa piesa
vore ita uriosiei 7 ‡ aue iare Jeson taveteoro. Aiterea-a
vaitereo Sisa vaaro reo goru pute iraopasiveira oiso
purapaoro, Iravu epao king. Rera vaisiaro, Jisas.” 8 Oa
iava oirara rutu ora turaro irara oea oisoa vo uruio-ia
toupaive oea vo reo vao uvuoro ora sitaaepa rirovira
rutu rugorugooro. 9 Oa iava Jeson ruvara-ia moni
ouaepa ora oearovu voeao riro oirao pie vovou irara
oiso-ia, Vosa viapau vuria vai purasivori, oire vo vori
vao voeapa Jeson vase vore pieive. Oisi-a eisi osa
vaiterei pieivoiva, vaiterei iava vaseiva. Oa iava
avasiepa.

Pol Vaio Ora Sailas Kovosiva Beria-ia

10 Uva vo rupa raga-ia Pol vaio ora Sailas sipo pieiva
voeao oirao pie vovou irara aue iare Beria. Uva voare
avasiepa. Oa iava Jiu vo kepaaro-ia Sinagog koatasiepa
voeapa siposipo rovosa voa. 11 ‡‡ Voeao oea oisoa vo
Beria-ia toupaive oea viapau oiso oisoa toupaive osa
voeao Tesalonaika-pa irara, oea vaaruu vovouvira rutu
oisoa toupaive auepa vo siposiporo uvu arapa. Ari
voeao Beria vata vo rugorugooroaro karu viropa,
ovusa voeapa siposipopasiva. Uva va-a vao oa vituaro-
ia oisoa vearovira Tugoropa Rigato taraapaive voea
voeao Beria vo osa Pol voeapa siposipopareve vaore,
oiso ra rera vo siposiporoaro uvupaoro vearovira vara
uvuipaive, vosa va rutu sirova torevokopape Pol vo
siposiporoaro. 12 Oa iava riro irara rutu Jisas oirao piei-
va oiso-ia, airorovu-a oira vasi riakoro Grik iava, ora
oearovu rutu oirara. 13 Vo ovusa oearovu Jiu-pa irara
voeao oisoa vo toupaive Tesalonaika-ia oea va iava
uvuiva vao oa purapasiva Pol vaio oirara-ia voeao Be-
ria-ia Pauto vo reoaro vatepaoro. Oa iava voare
avaaepa voea piururuosa voea kasipu pieoro. 14 ‡‡ Oa
iava oearovu oirao pie vovou irara Pol sipo pieiva
uvavu avakava-ia. Uva voava Beria-ia Pol tapo avaaepa
oearovu aue arova Timoti vaio ora Sailas Atens iare.
Oire uva voa touoro vaitereire vorevira voea kokareva
oiso, “Ragai iare ikauvira Timoti vaio ora Sailas arusa
karepatai. Ra ragai tapo tousa utusi vo-ia.”

Vo Toupai Pol Iava Vo Osa Atens-ia Toureva

16 ‡‡† Vosa vaiterei ateate piepaoro Atens-ia Pol rirovi-
ra rutu rugorugoo iraoparoepa voeaore oea oisoa
sopaura oaive tovopaive aue-ia tokarasiara oaive, voea
rutu voeao vo urui rutu sovara-ia tou irara. 17 Oa iava
avaroepa oavu iare Sinagog Jiu vaaro voa oearovu
tapo Jiu-pa irara ora reoreosa ora oearovu oearoa
oisoa Pautoa-pa lotupaave. Uva vokiara rutu-ia tapo
aivaropa tapi oisoa voea tapo ora reopasa avaparo.
18 ‡‡‡ Ari ita, oearovu voearo riro tarai irara oea tapo
oisoa Pol tapo uvurupaave oiso-ia, Epikurian-pa irara
voeao, ora Stoik-pa irara. Uva oisi voearei rutupa
siposiporeva Jisas iava ora rera vo torearo iava tapo.
Vo osa rera vo reoroaro pukopaoro oiso puraaepa
rerare, “O ita. Koovooto eera ira riroara rutu reoara pu-
rapare.” Vo ovusa oearovu oiso puraaepa, “Eera vigei
siposipopare oearovu raga iava pisa irara pau irara.”
19 Oa isivaaro iava vao rerava Pol avaaepa aivaroa iare
aue kukuearo-ia Ariopagas Pukui. Voa uva oisoa oar-
avu rutu lotuara rovirieipasa ora gurupaave. Oa iava
voa rerare oiso puraaepa, “Vearopai vosa igei taviri
oraivai raga iava vao-ia osa ragavira vii vo reoroaro
toupaiveira. 20 Uvare pisa reoro rutu purapariveira.
Eva-a oa iava oiso ruipapaiei ra vara porearo iava
vearovira rutu taraiio.” 21 Uva voearo Atens iava ora
oearovu tapo aapaapau irara oea rutu oisoa reo uvu
ruipapaave orekerovu iava varao airepara, oara iava
tavitavipaave oearovu.
22 Uva va iava Pol toreroepa voea rutu osireiaro-ia
voa vo Ariopagas Pukui-ia oiso purasa voeare, “Visii
vao-ia Atens-pa irara. Uvuiparai visii kekea vo ovusa
avivikepata rirovira rutu oearovupa pau irara. 23 Ari ita,
vo osa oisoa vokapaa, uva riroara rutu eravaoara oisoa
kekepaoro viripaa voraro rutu visii vo uruiaro sovara-
ia. Uva oavu-ia vo rigato epao oa oiso oisoa toupaive
oiso-ia, Vao-a vao eravaoa ropa pauto ira-ia viapau
taraipaviei. Uva rera-a ro pauto irapa oisoa lotupata vo
rera-ia tarai asavira, ira iava oiso ruipaparai ra visii
tavitavia.

† *17:1 Ap 27:2* †† *17:3 Lu 24:26, 46* ‡ *17:7 Lu 23:2; Jo 19:12* ‡† *17:11 Ais 34:16; Lu 16:29; Jo 5:39*

‡‡ *17:14-15 Ap 15:3* ‡‡† *17:16 2 Pi 2:8* ‡‡‡ *17:18 1 Ko 4:10; Ap 4:2*

24 † Ro-ia Pauto ira vo rasio rutu purareva ora
orekerovu rutu varao oara rera sirova toupaiveira. Aue
iava uvare rera reitoa rutu ora rovopatoa rutu vo vu-
vuiua-ia ora vo rasitoa-ia. Ari ita, viapau oiso vo tou-
pareveira lotupa keparo-ia oara purapapeira vo ora
vigei vavaearo-ia. 25 †† Ora oiso tapo vo osa oearovu vi-
apau uvuipaai ra oaravu avu vai rerapa vatepaive vo
osa rerapa kovopaive. Eake iava? Uvare vara rutu-a
vatepareveira oiso-ia, tootooa vao, ora vovoua, ora
orekerovu rutu varao oara-ia vatevatea purapareveira
oirara rutupa vo rasio rutu-ia. Uvare vaea kaevira raga
toupapeira. 26 ‡ Ari ita, oirara rutu purareva kataito ra-
ga iava ro-ia rovopato. Ira raga iava voea rutu rigareva
voraro ruture vo rasio rutu-ia. Uva rera raga Pauto vo
vokio reesireva oa-ia karekeaverea, ora vo vokio oa-ia
voea rutu opesiaverea, ora vo tapo uva toupaiverea
taru. 27 Uva vara rutu-a varao ora rera ragare taraa-
pasa oara purareva. Uva vai pasi uvuipaai ra rera vai
kekepaive Pauto vo ora vara raga iava. Ari ita,
oiraopavira rutu viapau oiso tauaivira vigeipa tou-
pareveira Pauto. 28 Uvare Pauto raga iavirava
tootoopaviei, ora rera raga iavirava vokapai, ora auero
rutu purapai rera raga iavirava. Oiso osa iravu visii iava
riro taraito rigatoa purareva oiso, Vigei rutu-a Pauto
ovii iraraaro. 29 O ita, oiraopavira vigei-a Pauto ovii
iraraaro. Uva viapau rutu uvuipaviei ra oiso rugoru-
goopavio oiso puraoro, Easi oirara raga Pauto puraiva
oiso osa tokarasi aue-ia gol ora silva ora avekea vo
oirara raga vo rugorugooaro sirova utupaoro. 30 Ari ita,
Pauto ira oisoa oirara rutu vura ragapareve voari tu-
ariri rutu vo ovusa vaaruu vovouvira toupaive voea vo
pitupituroaropa voea roviriei arapa. Uva vo vokio goru-
vira rutu oirara ruture oiso puraparoi, Visii rutu vuriara
oavisii iava poreta viro. 31 Eake iava? Uvare ovokivu
reesireva vao oa-ia oirara rutu taru rovirieireverea vo
rasio rutu-ia kataitoa raga uvuiarova Jisas. Eera ira-ia
vo reesi oiraopavira purareva rera vorevira kopiia iava
tore pieoro," eisi osa puraroepa Pol.

32 Ari ita, vo osa vo reo uvuoro rera torearo iava Jisas
rirovira ora agesi pieaepa vo va-ia vakuvakupaoro.
Ovusa oearovu voea raga iava oiso purapaaepa, "O ita,
igei oiso ruipapaiei ra vii vo siposipoaro uvuio ita va ia-
va eva." 33 Oa iava voea arova ora vaseroepa Pol
vorepaoro. 34 Vo osa oearovivu rera sirova ora tavosi-
aepa oiso-ia, Daionisas ro Kaunselto vova Ariopagas
Kort, ora o-ia riakova Damaris, ora oearovu tapo.

Pol Vo Kovoaro Iava Korin-ia

18 Va isivaaro iava Pol avaroepa Korin iare vova
Atens-ia. 2 Uva voa aivaroreva iravu tapo rera
vaisiaro, Akwila ira kavauroepa Pontas urui-ia. Ira aire-
vi raga urioroepa vatuava oaro tapo aue iava Itali-ia.
Aue vituaro iava uvare iravu king ira reo goru-ia oiso
puraroepa, Voea rutu Jiu-pa irara vo kavu iraoivere
Rom-ia. Uva rera vaisiaro ro-ia, Klodias Sisa. 3 ‡† Oire
uva Pol vaiterei tapo toupaoro kovoreva, uvare vaiterei
vo kovoaro oiso rutu oisoa toupaive osa Pol vo
kovoaro aue purapaoro varo keparo. 4 Uva oisoa
vokiara rutu-ia vo Sabat vokiro-ia vo Jiu vaaro-ia Reo
Taisi Uvupa Kepa Sinagog toupareve Pol vo voea
varaaro rugorugooara akeakepaoro, oiso ra porea viro
Jiu-pa irara ora oearovu voea raga iava Grik-pa irara.

5 Oire vo osa Sailas vaio ora Timoti kare ovoisiepa
aue iava Masedonia-ia, ovusa vaiterei isivaaro iava
oisoa Pol voea siposipopareve vokiara rutu-ia rera iava
Ropoto Jisas Pauto reraaro rera oirao piepaoro voea-
pa. 6 ‡‡ Vo ovusa aue Jiu-pa irara rirovira rutu kaure-
opaave rerava rera reroaropaoro. Uva vo kaureo
uvuoro Pol voea ruvara-ia kuvupatoaaro iava poupou
tovetoveroepa oiso puraoro voeare, "Eagara, visii
vaaro eva vuri reo kaureoa. Ari ita, vosa visii vao-ia
riroirovira raga toupata vapa vao, uva viapau ragai vo
vuriaro-a. Visii raga vaaro. Ari ragai evapa viapau.
Ragoa kosiparavi ratau tou irara iare." 7 Uva Sinagog
iava kosiro viropa Pol avasa iravu vo kepaaro iare. Rera
vaisiaro ro-ia, Tisias Jastas ira ro Pautoa-pa oisoa lotu-
paro. Uva rera vo kepaaro aue vatuaro-ia oisoa
toupaive Sinagog Jiu vaaro. 8 Uva iravu Krispas ira
oisoa Sinagog-ia reiparo, ira oisoa Turaro Jisas oirao
piepareve ora voeao oea tapo oisoa toupareve rera vo
kepaaro-ia. Ora oearovu rutu tapo Korin iava oearoa
rutu oirao pie vovou rutu ouiva Pol vo reoaro uvuoro.
Oa iava voea rutu baptaisaepa.

9 Uva orupavu-ia vokiaro aue Turaro areo uusi-ia oiso
puraroepa Pol-re, *"Opeita uriripaoro ora vii iava gisipo
kapu piepari. Ari reo oara kosi piepari.*10 Uvare vii tapo
toupaaveira. Uva viapau irai uvuiparoi ra vuria vai pu-
rareve vii-ia. Ari ita, riro irara rutu oirara oaa vo uruio
sovara-ia karekeavere, Ragai voeaaro rutu." 11 Oire uva
voa Pol katai iva-ia toureva ora kuro iva tapo, vo osa
Pauto vo reoaro iava voea siposipopareva.

12 Oire vo osa voa iravu ro-ia Galio ira airepavira
rovoparoepa gavmanpaoro voa Grik-ia. Vo ovusa voea
rutu Jiu oiso ruipapaaepa ra upoa purai aue-ia Pol. Oa
iava rerava avaaepa aue iare kort oiso rera iava tavisa,
13 "Ro-ia ira vigei vaaro Reo Taisi putepareveira
oraivarovu purapaoro Pautoa-pa lotupasa." 14 ‡‡† Oire
vo osa Pol voea vo reoroaro puko rovopareva, ovusa
Galio ora poreroepa Jiu-pa irarare oiso purasa, "Vosa
rera-ia taraipata oiso, Oearovu uporeva oirara, ora riro
kaviruto, ora oaravu rutu tapo vuriara oisoa pura-
pareve, eva-a oa iava uvuiparai ra visii Jiu uvua va-ia.
15 Ari vosa visii raga vaaro Reo Taisi, ora varao vaisiara,
ora oreorovu rutu, uva visii raga uvuipatai ra vara tore-
voko ragata rera tapo. Oa iava viapau uvuiparai ra vara
puraa." 16 Osa iava voea kosi piereva voava vo kortupa
tapi. 17 Uva vao oa isivaaro iava voeao Grik-pa irara aue
Sostenis ouiva, ro ira oisoa Jiu vo kepaaro-ia Sinagog
reiparo. Oa iava rera ragiiva vo kortupa kepa rataoaro
riaaro-ia. Uva viapau va-ia eva oa puraiva rera-ia, Galio
oavu avu vai purareva voea-ia.

† *17:24 Ais 42:5* †† *17:25 Sam 50:10-12* ‡ *17:26 Mal 2:10; Diu 32:8* ‡† *18:3 Ap 20:34; 1 Ko 4:12*

‡‡ *18:6 Ap 13:45, 51; 2 Sml 1:16; Esi 18:13* ‡‡† *18:14 Ap 23:29*

Pol Antiok Iare Voreroepa Vo Siria Taere-ia

18 † Uva-a voa vo Pol riro kaekae visivi toutou piereva.
Oa iava voava ora vaseroepa voeao ruvara iava oirao
pie vovou irara. Oa iava avaroepa selpa uvuo-ia aue
iare Siria. Uva vaitereo-ia Akwila avukarei ora Prisila
aiterea rera tapo avasiepa. Oire uva-a voa vo uvare
avaroepa uva rera iava orui siiva rera vaaro reo ovoi
reesioro, vao oa purareva voa Jiu-pa irara vo pitupitu-
aro. 19 Oire uva voava pouro viropa Efesas-ia. Uva voa
vaitereo arova avaroepa Akwila avukarei ora Prisila
rera raga Jiu vo kepaaro iare Sinagog voea rutupa voa
siposiposa voea vo rugorugooaro tavariosa. 20 Uva
rera ake ragapaiva oiso ra voea ruvara-ia tou rovoreve,
ovusa voeare oiso puraroepa, “Easi viapau uvuiparai ra
vo toua. 21 †† Uvare oiso vovouparai ra ikauvira raga
avara Jerusalem iare.” Oire uva oiso voea tavireva, “Ari
ita, vosa Pautoa raga uvuipa ragai vorevira kare
piereve visii iare pasi.” Oa iava voava Efesas-ia ora
vaseroepa va-ia selpa uvuoa.
22 Uva voava avakava sirova o-ia pouro viropa vo Sis-
aria-ia. Oire voava taru avaroepa Jerusalem iare lotu-
ara rutuva vearo vaisi purasa. Uva oisi-a eisi osa
pierevoiva, Antiok iare vararoepa.

Apolos Siposipopareva Vo Efesas-ia

23 Pol riro kaekae visivi toureva vo Antiok-ia. Uva va
isivaaro iava avaroepa vokapaoro ouruirovu iare vo ra-
sio-ia vo Galesia ora Frisia-ia. Uva oirao pie vovou irara
sopaaro goru piepaoro vokapareva.
24 ‡ Uva iravu Jiu-pato aue iava Aleksandria rera
vaisiaro, Apolos. Riro vearo reo puratoa rutu, ora vao-
ia tapo oisoa vearovira rutu rirovira taraiparo aue Tu-
goropa Vuku. Ira urioroepa Efesas iare. 25 ‡† Uva rera-a
ro-ia ira oisoa taraiparo vo Turaro vaaro-ia raiva. Oa ia-
va oisoa kasivarivira rutu torevokovira siposipopareve
aue iava ro Turaro Jisas. Uva Jon vo baptaisaro raga-a
oa-ia oisoa taraiparo. 26 Oa iava Jiu vo kepaaro-ia Sina-
gog siposipo rovoroepa goruvira. Uva Prisila vaio ora
Akwila rera uvusivoiva, rera ousiva rera vearovira
siposiposa rera tarai pieoro aue-ia Pauto vo raivaaro,
uvare oaravivu vuri visivi rera vaaro-ia uvusiva. 27 Oire
uva ro-ia Apolos ira oiso ruipaparoepa ra avaro Grik
iare. Oa iava oearovu oirao pie vovou irara rera tauvai-
va oavu-ia rigatoa rerapa raiva karusa va-ia. Oire vosa
pouro viropa voa Grik-ia, oa iava voa toupaoro voeao
oearovu oirao pie vovou irara rutu rirovira tauvapaoro
toupareva voa. Voeao oea Pauto vo kavikoaro sovara-
ia Jisas oirao pieiva rutu. 28 Oa iava rera vaaro-ia goru
reo rutu Jiu vo reoroaro putepareva vo oavu-ia ora
reoa. Uva Pauto reraaro ro Ropoto oirao piereva rutu
aue-ia Tugoropa Vuku.

Pol Efesas-ia Toupareva

19 Uva vo osa Apolos Korin-ia toupareva, ovusa Pol
oiso ragavira vokaoro vo pukuiro-ia urioroepa
aue-ia pou virosa Efesas. Uva voa oearovu kekereva di-
saipel irara. 2 Uva voea akereva oiso, “E Tugoropato
Uraurato outavorao vo oirao piea rovoaro isivaaro-ia?”
Uva va iava oiso rerapa taeaaepa, “E uvare igei
taraipaiei rera-ia ro Tugoropato Uraurato?” 3 Oire va ia-
va voeare oiso puraroepa, “Ari eakere vao baptaisa-a
oa outavorao?” Oa iava oiso puraaepa, “E aa vao-a? Ari
vo baptaiso iava Jon oiso siposiporevora.”
4 ‡‡ Uva Pol oiso puraroepa voeare, “O ita, Jon ita
obaptaisa vaterevora visii reesioro visiigoa poreta viro-
ra vuriara oavisii iava Pautoa iare. Oire ita, tepa Jisas
tapo oirao pieta ro ira iava oiso puraroera Jon, Ro ira
ragai sirova uturovere utupaua. 5 Oa uvuoro bap-
taisaepa ora reesioro, ra rera vaisiaro-ia Jisas Krais
toupaiva. 6 ‡‡† Osa iava Pol ora rera vavaearo tovoreva
voea-ia. Oa iava voea iare Tugoropato Uraurato rerere-
va. Oa-a eva oa iava osasarovu rutu aue reoara purai-
va Tugoropato Uraurato goruaro-ia, ora varao tapo
reo ravaaro. 7 Uva voea uvuiaro rutu-a voeao katai tau
erao (12).
8 Oire uva oisoa Pol avaparo Jiu vaaro iare Reo Taisi
Uvupa Kepa Sinagog voea siposipopasa uriri asavira
rutu vo peva sovara-ia kekira. Uva oisoa voea ru-
gooaro akeakepareve, oisore ra oiso pieve osa rera vo
rugorugooaro Pauto vaaro iare Sara. 9 ‡‡‡ Ari vo osa
oearovu viapau oisoa rera reoaro uvupaive. Uva vao vi-
tuaro iava Turaro Krais vo raivaarova oisoa kaure-
opaave oira uvururo osireiaro-ia, uvare viapau oirao
pie vovou vai oaive. Va iava voea tapo disaipel
avaroepa oavu iare skulpa kepa aue vaaro Tiranas.
Uva voa vokiara rutu-ia voea oisoa siposipopareve.
10 Uva vo pitupitu-a vao oa purareva erao ivarei sovara-
ia. Oa iava oirara rutu vo Esia Provins sovara-ia tou
irara Turaro vo reoaro uvuiva, voea rutu voeao Jiu-pa
irara ora Grik-pa irara.

Siva Ovii Iraraaro Iava

11 Uva voa vo tou-ia Pauto Pol-pa gorua vatereva. Oa
iava voa pisipisa kovoro ravoto kovoro rutu purareva.
12 Oire voa varao purareva osasararovu rutu iava varo
tokotokoro voea vararo vara-ia gavipasa. Uva vara-a
evara oara oisoa oupaoro avapaave vo voearo-ia upia-
pa irara vara tovopasa. Ra vara raga iava porete
ovoipaave. Ora aue tapo tugara karero kosi piepaive
vo vara raga-ia varao varo tokotokoro.
13 § Oire oearovu tariri irara Jiu oea vo kovoaro-a vao-
ia pisa kovo tugara kosi piepa kovo oirara iava. Uva
urioaepa vo kovo purasa akeakevira Jisas vaisiaro so-
vara-ia oiso puraoro, “Visii vao-ia tugara kosi viro irao-
ta, uvare vao-a oa puraio Jisas vaisiaro sovara-ia, ro ira
iava Pol siposipopareveira.” 14 Uva voea voeao-ia erao

† *18:18 Nam 6:18; Ap 21:24; Ro 16:1* †† *18:21 1 Ko 4:19* ‡ *18:24 Ap 19:1; 1 Ko 1:12, 3:5-6, 4:6; Ta 3:13* ‡† *18:25 Ro 12:11; Ap 19:3-4*

‡‡ *19:4 Mt 3:11; Ap 13:24-25* ‡‡† *19:6 Ap 6:6, 8:17, 2:4, 10:46* ‡‡‡ *19:9 2 Ti 1:15; Ap 9:2* § *19:13 Mt 12:27; Mk 9:38; Lu 9:49*

vatara aue Siva ro Rovopato Pristo Jiu reraaro. Ira ovii iraraaro oea vo kovo puraiva. 15 Oire uva ro oirato rera iava tugarato oiso voea tavireva, “O ita, ira eveipaa eera Jisas vaiterei ora Pol. Ari irou irara visii?” 16 Vao isivaaro iava voea rutu-ia ora vikiroepa rera ro ira-ia oisoa tugara toupaive. Oa iava voea upopaoro virireva. Uva va iava kasikasioro toriiva gapuvira raga rirovira rutu ora voea iava varaura oaive kapua pieoro. 17 † Uva vo siposipo rera iava ikauvira rutu voraro rutu avaepa Efesas sovara-ia aue iare Jiu-pa irararei ora Grik. Uva riroa rutu uriria ouiva. Oa iava Turaro Jisas vaisiaro riro pieiva. 18 Oire uva oearovu voearo oirao pie vovou irara oea urioaepa voea iare voeapa kosi pievira tavitavisa, oisore ra vuriara oaive kavuive varao oara oisoa purapaive voviri tuariri. 19 Uva oearovu voea iava oearoa oisoa kuuvu kovoro purapaive, ora voea varaaro kuuvu kovoro purapa vukuro ouiva vara kasisa voea rutu osireiaro-ia. Uva vara rutu voriaro uvuiaro-a oiso toupai, Riroara rutu silva moniro (K50,000).

20 Uva oiso rutu goruvira Pauto vo reoaro touva voa. Uva viapau oavu avu vai uvuipaepa oiso ra va puteve vo osa goruvira rutu kovaepa.

Vo Efesas Vata Kasipuaepa Pol-re

21 Uva varao isivaaro iava Pol goru rugorugoo oureva, oiso ra vorarore avaro Masedonia-ia ora Grik-ia. Oire vo osa vorarore avaro uvaroava, uvuiparoi ra Jerusalem-ia pouro viro. Va iava oiso puraroepa, “O ita. Tepa ra Rom-ia kekeavere.” 22 Vaitereo aiterea oisoa rera tauvapasi ira piereva Timoti vaio ora Irastas Masedonia iare. Vo osa oiso aueparoepa ra tou pie rovoreve voa vo-ia Esia Provins-ia.

23 Oire uva vo vokia-a vao oa-ia riroa upoa karekeepa vao-ia Turaro Krais vaaro raiva vo-ia Efesas-ia. 24 †† Iravu rera vaisiaro, Demitrias ira oisoa kovopa irara oaro tapo oaravu garepa keparovi lotupa keparo purapareve aue-ia silva. O vo keparoaro riakova pauva iria vaisiaro, Atemis. Ora oearovu tapo tokarasi irara oea tapo oisoa purapareve vara raga-ia silva. Oara rutu-ia oisoa riroa rutu voria oupareve ora oirara oaro tapo. 25 Oire uva ovokivu-ia ora rera voeaaro gurureva kovopa irara, ora oearovu tapo voearo oearoa areiivira raga oisoa oisi kovopaive tokarasi purapaoro. Oa iava voea ruture oiso puraroepa, “Avoeao, taraipatai vao-ia kovoa oa raga-ia monia oupapeira. 26 ‡ Visii uvuipatai ra vurata ora uvuta varao-ia oara purapare Pol oiso purapaoro, Voeao-ia pau irara tokarasi irara oea purapai ora voea vavaearo iava, viapau oiso oiraopa irara. Ira-a ro-ia Pol ira voeao rutu vovouaro soporerevora Efesas ora uvarovu rutu voraro Esia Provins-ia. 27 Uva vao-ia oa iava pasi vao vigei vaaro kovoa oavi opesipere, ora varao tapo voriara oavi. Ari ita, uva viapau oiso vara raga varao-ia, ari pasi vao tapo-a osa vai pasi viapau oiso oearoi varaopa lotupa keparo Atemis varaaro avivikepaavere. Oa vai iava vo keparo varao tou ragapaivere pasi. Ora oira tapo o-ia Atemis vaisiaro rereevere iriapa oirara rutu lotu purapaaveira vo-ia Esia-ia ora voraro rutu vo rasio-ia.”

28 Uva vo reoro uvuoro rirovira rutu raga pieiva kasipuoro. Oa iava voea rutu oiso puraaepa, “O-ia rirova rutu Atemis, vigei oiraaro vo-ia Efesas-ia.” 29 Oire va iava oearovu tapo rovoaepa vo ora guruoro. Uva ora voea-ia vavagisiaepa. Viapau oiso ragavira taraipaaepa, Eake gurukoa vao, ora oiso apeisi ragavira piepaio. Osa iava voea rutu ikauvira urioaepa ora kiusa vo ora reopa uvuru sovara-ia, vo ovusa vaitereo ivupaiva Gaias vaio ora Aristakas vaitereo Masedonia Provins iava, aiterea tapo oisoa vokapareve Pol. 30 Oire Pol oiso ruipaparoepa ra rera tapo koataro vo uvuru-ia, ovusa disaipel irara rerare koruaepa. 31 Uva oearovu tapo gavmanpa irara vova Esia-ia oea rerare Pol korukoruoro rerapa rigatoaepa rera vate iraraaro oiso, “Opeita koatapauvere voea sovara-ia.”

32 Orekerovu rutu voeare vo uvuru-ia vavagisiepa. Oa iava oiso vaivaisipaiva oearovu osivu ragavira reoreopaave, osa oearovu osivu ragavira purapaave ita. Uva viapau oiso ora voea-ia taraipaaepa oiso, Apeisi ragavira oiso osa piepai. 33 Uva oearovu Jiu-pa irara voea iava oea ro Aleksanda kekeiva. Oa iava rera peopeopaiva ira pievira ora voeapa. Vo ovusa oiso vovou ragaroepa ra voea tapetapereve ora rera vavaearo-ia, oiso ra ora reoreoave. Ra voea eakaive Jiu-pa irara. 34 Vo osa vo uvuru rutu vao-ia rera eveipaoro oiso purapaaepa, “Akoea. Rera ita eera Jiu-pato.” Oire va iava voea rutu rerava rirovira raga pieiva aue-ia erao vuuta oiso puraoro, “O-ia rirova oavi rutu Atemis vo Efesas-ia. O-ia rirova oavi rutu Atemis vo Efesas-ia.”

35 Oa iava iravu kuskus voea tapetape ovoireva oiso puraoro, “Visii rutu vao-ia Efesas-pa irara. Iroutoa vai viapau visii iava taraiparoveira vao-ia osa vigei rutu lotupa kepa tokipapeira Atemis vaaro, ora aue tapo aveke o tugoropava iria koveopa vuvuiua iava? 36 Vosa va-ia vao taraipata, oire ora tape pieta. Opeita oavu avu vai purapata. Eake iava? Uvare viapau oavu avu vai rutu uvuipai vao putesa. 37 ‡‡ Easi visii voeao ou pietavoi vore. Uva viapau oiso oaravu avu vai kaviruivoi vo o vo kepaaro-ia lotupa kepa. Ora viapau oiso oira vaisiaro vara pieivo. 38 Vosa Demitrias ora voeao tokarasi purapa irara oiso ruipaparo ra voeao oirara kortuive, oire uva torevoko raiva toupaivoi va purasa, vo osa reo rovirieipa irara va puraive, aue iava vo osa gavman vaaro reo goru sirova utuave. 39 Vosa oreoroi va sovara-ia touve, oire uva vearopai ra va torevokota Kaunselpa aivaro sovara-ia. 40 Ari ita, uvuipaviei pasi ra va-ia vao vuria vai oupe vo Rom gavmanaro-ia, uvare vigei rutu tokipareveira. Eake iava? Uvare viapau oiso uvuipaviei ra va vao vuria aviavi piepe voeapa.” 41 Oreo-a vao oa isivaaro iava voea rutu kosi piereva kuskus.

Pol Masedonia Provins Iare avaroepa Ora Grik-ia

20 ## Oire uva va vao isivaaro iava Pol keeraroepa voea ruture disaipel auere voea tapo sekansa.

† *19:17 Ap 2:43, 5:5, 11* †† *19:24 Ap 16:16, 19* ‡ *19:26 Sam 115:4; Ais 44:10-20*

‡‡ *19:37 Ro 2:22* ## *20:1 Ap 11:26; 1 Ko 16:5; 1 Ti 1:3*

Oa iava voea vovouaro goru piereva vo voeapa vearo reoro vateoro. Uva vao iava avaroepa Pol Masedonia iare. 2 Oa iava voraro rutu vokareva vo taerero rutu-ia voearo oirao pie vovou irara vovouaro goru piepaoro. Uva vo voka-a eva oa-ia pouro viropa Grik-ia. 3 Oa iava voa tou rovoreva vo peva kekira sovara-ia. Uva vo tou-ia eva Siria iare avasa vatatopoparoepa aue-ia avasa selpa uvuo. Uva voare avasa auepaoro oiso uvureva, uvare rera uposa raiva purapaaepa Jiu. Oa iava viapau Siria iare avaroepa, ari vorevira voreroepa Masedonia iare. 4 Uva voeao-ia oirara oea rera tapo avaaepa vova Esia voea oiso, Sopata ro vova Beria ro-ia Piras ovi-itoaaro, ari Aristaka ora Sekandas aue iava vaiterei Tesalonaika, ari Gaias vova Debi, ora ro-ia Timoti, ora aitereivu vaitereo vova Esia Provins, Tikikas ora Trofi-mas. 5 Voea rutu iraaepa tuesa aue-ia Troas igeire. Vo ovusa ragai Luk vorevira Pol tapo touava. 6 † Vo vokiro varao Tugoropa vokiro isivaaro iava Yis Asa Bret Vokiro Filipai iava ora vaseiepa uvuoa-ia. Vosa vo vavae aue voki igeire puteva voa oa-ia aue-ia pou viroiepa Troas urui. Uva voa touiova katai wiki-ia.

Pol Ovoiopavira Rutu Avaroepa Troas Iare

7 †† Oire uva voa rovopa vokia vo wik iava ovokia-ia igei rutu ora guruiepa kovukovu aio ora komunion aio purasa. Ari ita, riro kaekaevira rutu siposiporeva aue Pol katai tau erao (12) vuuta-ia putesa voa vo vokiaro. Uvare oiso vovouparoepa ra voa ragava va iava vao voki ovoiro uvavure ita. 8 Uva vo kepa-ia otugivu oisoa toupaive ivaraiapa tugi, oa sovara-ia vuravuara toupaiva voa vo uva ora guruiepa Pol vo siposipoaro uru piesa. 9 Oire vo osa Pol voeapa riro kaekaevira rutu siposipopareva, ovusa iravu viovokoto, Yutikas kiuvupa ratao-ia pauparoepa rera uru piepaoro. Uva voa rura-pareva. Osa iava koveroepa kukau virooro riro kaekae-vira kovesa vo rasiuaaro vo tugi iava vao vo pevapa tu-gi ivaraiapa rutu. Oire voava rera kae pieiva vo kopii raga, uvare ora kopii pie ovoiroepa. 10 ‡ Uva Pol vararoepa rera-ia pituoro taku virosa. Oa iava voeare oiso puraroepa, “Teapi keapaoro uriri ragapata. Viapau oiso oavu avu vaiei rera-ia. Ira ro tootoovira toupare.” 11 Uva vao isivaaro iava vorevira iparoepa vore ivaraia-pa tugi va vao kovukovu aio ravaasa. Oa iava voea rutu va aioiva. Oire uva voa riro kaekaevira rutu siposipopareva voeapa, ovusa rerare aviepa. Oa iava voea arova voki ovoiroepa ora vaseoro voea arova. 12 Uva kareaepa voava vorevira rera tapo ro-ia viovoko-to, uvare vorevira tootooroepa. Oa iava rera-ia roru iraopaiva.

Pol Uvuoa-ia Avaroepa Vova Troas Eisire Mailitas

13 Uva igei iraiepa selpa uvuoa-ia Asos iare, vo osa Pol raivaaro vokavira uturoepa igei iare. 14 Oire voava igei iare karero viropa. Uva voava igei rutu taru uvuoa-ia avaiepa ita aue iare Mitilini. 15 Voava ita topa uvi-roiepa va-ia selpa uvuo aue iare Kaios ruvara-ia. Uva voava taru pou viroiepa utupa voki-ia Semos-ia. Oire voava ita ora vaseoro topa uviroiepa Mailitas iare. 16 ‡† Oire voa Pol oiso ruipaparoepa ra Efesas-ia pute ra-gaive, uvare reasiparoepa oiso ra voeare pute ragave ovokirovu Esia-ia. Aue iava uvare Pentikos Vureipa Voki Jiu vaaro iare ora ikau pieparoepa Jerusalem-ia, oiso ra ikauvira voa poua viro.

Pol Oira Vasi Irarare Avauereva Efesas-ia

17 Uva Mailitas-ia toupaoro Pol reoa siporeva Efesas iare voeaore oea oisoa lotu kovo-ia irapaave, oiso ra rera iare urioave vo-ia selpa uvuoa-ia. Uva Efesas-iapa tauai visivi toupaiveira. 18 Oire vo osa poua viropa rera iare, oa iava voeare oiso puraroepa,

“Visii rutu vearovira vao-ia taraipatai, oiso osa vova rovo voki rutu-ia Esia Provins-ia vovouisi oaa rutu tovo rovoavora vo kovo sovara-ia. 19 Uva viapau oiso ora vaisi oaa rei pieavora. Ari oisoa gau ragapaa vo pitupituro-ia voea varaaro vuri pitupituro, rara vara-ia ragai sirao piepaive. Ari ita, taraipatai va-ia vao ragai vaaro tavaka vao-ia oiso osa oisoa ragavira keripaave voeao Jiu, oiso ra ragai upoive. 20 Uva vao-ia taraipatai oiso, Easi viapau oiso oreoroi karutuoro oarai vateavo-ra voviri visiipa vo reo iava tauva reo. Ari ita, oiso-ia visiipa oiraopavira siposipopaavora vo aivaroara-ia ora vo kepaara oavisii-ia. 21 Vo reo raga vao-ia oa vateavo-ra voeareopa Jiu ora Grik, oearea voeareo vosiavora oiso voearei tavioro, Vuriara oavisii iava poreta viro aue iare Pauto, ra Jisas Krais oirao pieta ro Turaro oavi. 22 Uva vo vokio-ia avaparai Jerusalem iare, uvare ro Tu-goropato Uraurato ragai ivupare goruvira. Uva va iava oiso rugooparai, Eake vai ragai-ia karekepere voa evoa Jerusalem-ia? 23 Ari ita, vao raga-ia taraiparai vo osa virivira vokapaaveira voraro uruiara rutu-ia, uva Tu-goropato Uraurato ragai tavipareveira varao raga iava tavakaara, ora vo osa ragai tuukepaive tuukepa keparo-ia oara kekeavere vovio utupauavi.

24 ‡‡ “Ari ita, vao ragai vo tootooaro oa-ia viapau oiso rugooparaveira vo osa kovopaaveira. Ari ita, vava toupaa auere oiso ra va iava ragai vo kovoaro ora ra-gai vo raivaaro opesi piea vareo oarea ragaipa vatere-va Jisas Krais oirara rutupa siposipopasa Pauto vo tokiaro iava vearoa.

25 “Ari ita, visii rutu tapo toupaavora vo Sara iava siposipopaoro Pauto vaaro. Uva vaviopavira raga vara rutu varao opesi ovoiei. Uva taraiparai oiso, Easi via-pau oiso ragai puaaro keketavere rara vorerivira. 26 Oa iava visii rutu tavitavi iraopaa vo vokio-ia oiso-ia, Vosa ro ira visii iava oiso opesiro oirao pie asavira raga, uva viapau rutu oiso ragai vaaro-a. 27 Uvare viapau oiso visiipa oavu avu vai karutupaavora vo osa visiipa Pauto vo reoaro iava siposipopaavora. 28 ‡‡† Oire uva vatatopopatai. Ra vearovira ora tokita, ora voeao tapo Pauto voeaaro oea visii vo tokiaro sovara-ia Tugoropa-to Uraurato oea tovorevora. Ra oiso ora tokita osa

† *20:6 Ap 16:8* †† *20:7 1 Ko 16:2; Re 1:10* ‡ *20:10 1 Kin 17:21; Mt 9:23-24*

‡† *20:16 Ap 18:19; 2 Ti 1:15* ‡‡ *20:24 Ap 21:13; 2 Ko 4:16; Ga 1:1* ‡‡† *20:28 1 Ti 4:16; 1 Pi 5:2; 1 Ko 12:28*

oearovu sipsip karero tokipaiveira. Visii tavipaa ra
voeao aio pie iraota vao-ia Pauto vo reoaro, voeao oea
roporoporevoiva Pauto, voea vorireva Jisas revasiaro-ia
vo evao parikou-ia. 29 Ari ita, uvare oiso ragavira
taraiparai osa oearovu osararovu iava ora kiuavere
visii sovara-ia voeao visii iava oearovu riro oirao pie
vovou irara kavirusa. Oiso osa aakau kare uriopaaveira
sipsip ragui aiopasa voea kavirupaoro. 30 Ora oiso tapo
auepa ora visii raga iava oearovu oearoa rirovira kuu-
vuavere. Ra visii iava oearovu keaive, Voearo oirao pie
vovou irara ora voea sirova utupasa. 31 Oire oiso-ia, ra
uutupaoro ora vatatopopata. Ra vaore rugoopata oa
iava visiipa oisoa siposipopaa vokiara rutu-ia aue so-
vara-ia vo peva ivaro (3 yia). Oiso tapo osa rirovira
oisoa gaupaoro visiipa siraopara.
32 "Vo vokio-ia visii tovopaa Pauto vo tokiaro sovara-
ia. Ra Pauto vo reoaro-ia sopaura oavisii aio pieta.
Oreoa-a vao-ia goru reo rutu oreoa uvuipai visii
sopaaro goru piepasa. Oa iava utupaua oiso visii vi-
raakorevere, uvare visii rutu-a rera voeaaro oea ro-
poroporeva ora rerapa. 33 Visii tavipaa oiso, Viapau
oiso oearoi visii iava orekeroiaro riiriipaavora moniara
vai, ora kotokotoara vai, ora vearopara vai kuvupara
vai. 34 Uva visii raga vearovira rutu taraipatai ragai-ia,
ragoa ora ragai vavaearo-ia orekerovu oisoa purapaa
moni oupasa aio voripasa ora ragaipa, ora voeao tapo
ragai iavapa irara. 35 † Ragai-a ovoovoa visiipa ragoa
visii kareke pieavora vao-ia oiso, Apeisi ragavira
uvuipatai ra voearovio apota irara tauva ragapata
vaore rugoopaoro Jisas vo reoaro oa-ia oiso pu-
raroepa, " *Roru-a vao oa oupari oearovu vate raga-
paoro, oa-ia putepaiveira vo rorua oa karekepapeira
varao-ia oara ou ragapari.*"
36 Uva vo reoa-a vao oa opesi pierevoiva, Pol takuro
viropa voea tapo varirisa. 37 Oa iava voea rutu rirovira
gauiva rera raupaoro ora rerava uugaapaoro. [Evarei
voea vo sekanaro.] 38 Uvare vaore rirovira rugoru-
gooaepa oreoa-ia oiso puraroepa voeare, "Viapau oiso
visii kekeavere vorevira." Eva-a oa iava voea vovouisiro
oaive vavataepa siraooro. Uva va vao isivaaro iava rera
tapo avaaepa selpa uvuo iare.

Jerusalem Iare Avaroepa Pol

21 Vo osa voea arova lotu tokipa irara ora vaseiepa
vo-ia Efesas avaoro uvuoa-ia, aue iare tore-
vokovira pou virosa Kos-ia. Uva utupa voki-ia avaiepa
Ros iare. Oire uva voava avaiepa Patara iare. 2 †† Uva
evoa oavu kekeiovora selpa uvuo oa aue iare Finisia
avasa auepaaepa. Uva va iare ora vaseiepa vo uvuo
arova oa-ia urioiepa vore. 3 Oire voa uriopaoro koike
varata iava Saipras toko vurapaoro puteiova tore-
vokovira avaoro Taia iare vao oa Siria taere sovara-ia
toupaiveira. Uva voa-a vo uva selpa uvuo arova ora va-
seiepa vo osa va iava kovopa irara kotokotoara rere
piepaiva rogara arore. 4 ‡ Uva voa toupaoro oeavuva
aivaroiova disaipel. Oa iava voa touiova katai wik rutu
sovara-ia. Uva Tugoropato Uraurato vo goruaro iavira-
va Pol taviiva oiso, "Viapau uvuipau ra Jerusalem iare
avau." 5 ‡† Oire uva vo vokiro isivaaro iava ora topaiepa
ita uvavure ita avaoro. Oire vo osa voava igei rutu ora
disaipel irara ovii avaoroaro igoa rutu ora vaseiepa vo
urui iava avaoro. Uva voava avapaoro rogaraua-ia taku
viroiepa varirisa. 6 Oa iava igei rutu ora igeiva
sekaniepa ora tavarisa voava, vo ovusa voreaepa
atoiare ovusa uvuoa-ia avaiepa.

Sisaria-ia Profetato Agabas Pol Vatereva Reoa

7 Vo osa aue iava ita Taia-ia avaiepa vore Tolemes.
Uva evoa oearovuva oirao pie vovou irara sekaniepa
voa touoro katai voki-ia. 8 ‡‡ Oa iava utupa voki-ia
avaiepa ita Sisaria iare. Uva voa iravu vo kepaaro iare
avaiepa rera vaisiaro ro-ia, Filip ro evanselisto. Voeao
iava rera oea roporopo rovoiva tuariri Jerusalem-ia
erao vatara oira vasi irara. 9 Uva rera ovii riakoaro
tavauru riako vo resura airoa vairo oisoa oiso rutu re-
opaave osa profet irara, varao reesipaoro ravotovira
oara uvuipai ra karekepape vo utupaua.
10 ‡‡† Oire uva ovokirovu-ia voa toupaiova ovusa iravu
ro-ia vararoepa igei iare Judia Distrik iava rera vaisiaro,
Agabas ro profetato. 11 Oire vosa igei iare karero vi-
ropa, oa iava Pol vo iroaro takipa iro oureva ora rera
iava vavaeara ora kokotoarei tuukesa oiso puraoro,
"Vo irore Tugoropato Uraurato oiso taviroi, Ro vo iro-ia
takiparoveira, ira tuukeivere Jiu vo-ia Jerusalem-ia. Osa
iava osararovupa rera vateivora, rera vuri pieivere."
12 Uva vo reoro uvuiovoiva, igei rutu ora voeao oea
vo kepa-ia oisoa toupaive oiso Pol rirovira rutu vosi ra-
gapaiova, "Viapau rutu uvuipauei ra Jerusalem iare
avau." 13 Vo osa oiso puraroepa, "Eake-a vao oapa gau-
pata ragai vovouaro vavata pie ragapaoro? Ari ita,
voare vatatopoparai Jerusalem-ia. Eagara vosa ragai
tuukeive voa. Ora vao tapo oare vatatopovira toupaa,
Eagara vosa kopiira auepa Turaro Jisas voa vo
Jerusalem-ia." 14 ‡‡‡ Oire uva va iava oiso aueiepa, Easi
viapau rutu uvuipaviei oiso ra rera vovouaro vorepe.
Oa iava rera eakaiova oiso raga rerare purapaoro, "Ari
ita, vao ragapa ruipapaiei vo osa Turaro raga-a rera vo
ruipaaro purareve vii-ia."

Jerusalem-ia Pol Ora Rera Vo Kovoaro Iava Siposipore-va Reipa Irarapa

15 Vao isivaaro iava auero oaio vatatopoiova ipa
ovoisa voare Jerusalem-ia. 16 Oire uva oeavu disaipel
irara Sisaria iava igei tapo avaaepa Neson vo kepaaro
iare okepa-ia toupaiovere. Ro-ia Neson ira Saipras iava
urioroepa, ira oisoa rovovira rutu Pauto oirao
piepareve. 17 § Oire vo osa pou viroiepa Jerusalem-ia,
ovusa oearovu oirao pie vovou irara igei-ia rirovira
rorupaiva.
18 Oa iava utupa voki-ia Pol igei tapo avaroepa Jems
iare ora oearovu lotua-ia reipa irara. 19 §† Uva pou vi-
rooro Pol voeava sekanroepa. Va isivaaro iava voeapa

† *20:35 Mt 10:8; Ro 15:1* †† *21:2 Ap 11:19* ‡ *21:4 Ap 20:23* ‡† *21:5 Ap 20:36* ‡‡ *21:8 Ef 4:11; 2 Ti 4:5* ‡‡† *21:10 Ap 11:28* ‡‡‡ *21:14 Mt 26:42; Lu 22:42* § *21:17 Ap 15:4* §† *21:19 Ap 14:27, 1:17, 20:24*

siposiporeva katakataivira varao iava oara purapareva Pauto voeaopa ratau tou irara vo rera vo kovoaro-ia Pol.

Pol Reo Uvuroepa Reipa Irara Ruvara-ia Oa Iava Tempel Iare Avaroepa

20 † Vo osa vo siposipo vao uvuiva, oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi puraiva. Uva va iava oiso Pol-re puraaepa, “Ari ita, vo-ia Jiu-ia taraipauei, uva riro irara rutu oirao pie vovou irara toupai riro tukuro rutu (tausen). Vo osa tapo goruvira rutu vao raga sirova Moses vaaro Reo Taisi utupaaveira. 21 Ari ita, oearovu voea iava Jiu-pa irara vii iava tauai rutu oisoa tavitavipaave voeao oirao pie vovou irara oiso, Ro Pol voeao Jiu siposipopareveira oearoa ratau tou irara vo taereroaro sovara-ia toupaiveira, oiso ra Moses vaaro Reo Taisi eakaive. Ora vao tapo oare koruparoveira oiso, Opeita ora visii voeaaro kakae vure rakari verapata. Ora opeita vao tapo sirova utupata Jiu vo pitupituaro. 22 Oire uva apeisi ragavira, vo osa vii vo touaro iava uvuivere vo-ia voeao Jiu iava voea oirao pie vovou irara? 23 Uva oiso vearopai rutu vosa oisi pieri oiso osare vii tavipaiovoi oiso, Vo resura epao oira vo-ia oea oavu reo ovoi puraivora oavu avu purasa Pautoa-pa. Uva va puraoro ora voea-ia reesia puraivere ora gagavurioro. 24 Oresuai tapo avauvere rara Jiu-pa irara vaaro tugoropa sisu purasa. Oire uva vo pitupituo vigei vaaro voririvere tugoropa sisu ora vao koruoupara tapo, vo osa ora vii iava orui gagavurisa auepau. Oa iava oearovu uvuipaai ra vii-ia taraiave oiso, Akoea, ari vara rutu-a varao oara iava kuuvupaaveira. Ari ita, oiraopavira rutu Pol Moses vaaro sirova Reo Taisi utuparoveira. 25 †† Uva igei vo rigato sipoiovora voeapa oearovu oirao pie vovou irara ratau tou irara voea origatoa tavipapeira Moses vaaro iava Reo Taisi. Oa oiso purapapeira, Vearopai ra varao raga sirova utupata oiso-ia, Opeita varao koruoupa aioro aiopata oara vatepaiveira oearovu tokarasi irarapa vara-ia vuivui purapaoro. Opeita ora visiiva otopata oara kavu iraota. Opeita vo karero varuere kare aiopata okarea kopii piepataveira voea kaapaoro. Oa iava revasiva viapau puteiveira vo kare iava. Opeita revasiara aiopata.” 26 ‡ Oire uva utupa voki-ia vo resura tapo avaroepa Pol voeapa va vorisa tugoropa sisu. Oa iava voea rutu va puraiva ora rera. Eisi osa iava Jiu vo kepaaro-ia Rovopa Kepa Tempel koataroepa va iava vao reo ovoi reesiaro vearovira voea tavitavisa. Oire uva ora rera-ia tapo oavu purareva tugoropa sisu, oisore ra sisigaruevira rutu toupareve. Osa iava voea tavireva oiso, “Va vao tugoropa sisu oa opesipere vosa koruoua puraio, vo rara erao vatarapa voki puteve.”

Pol Rauiva Vo Tempel Sovara-ia Rera Iava Gasisa

27 ‡† Vo osa erao vatarapa voki tutuu pieva osa oeavu Esia Provins iava voea Jiu-pa irara Pol kekeiva Tugoropa Kepa Tempel sovara-ia. Oa iava voea oearovu rutu kasipu pieiva voea vavagisi piepaoro. Oa iava Pol sitaoro rera ivuiva 28 oiso keerapaoro, “Avoeao uriota! Uriota! Ro kekesa oirato ira uvarovu rutu avaparoveira oirara rutu vovouaro poreporepasa, oisore ra varao eakaive Jiu vo pitupituroaro. Ora varao rutu oara toupaiveira Moses vaaro-ia Reo Taisi, oisore ra vara tapo kavuive, ora vao tapo Tugoropa Kepa. Oire uva vo vokio ita koataparoi aue-ia Tempel voea tapo voeao ratau tou irara vo kepao-ia vuivuipasa, osapa oiso tugoro iraopapeira.” 29 ‡‡ Oa iava oiso puraaepa, uvare vokipaua Pol kekeiva ovusa uruia sovara-ia toupareva iravu tapo ratau tou irara iava rera. Ira vaisiaro-a ro, Trofimas, Efesas iava rera. Ari ita, uva viapau oiso Tempel sovara-ia koatasiepa, ari rera roruoru ragapaiva.

30 Oire uva vo urui rutu ora sitaoro vusiiva Pol rausa Tugoropa Kepa sovara-ia. Uva voava rera ivupaoro kosia viropa. Uva va isivaaro iava riro ratao tupaoro va goruiva rera asavira.

Rovopato Viurupato Rom Gavman Tokipato Pol Oureva

31 Uva voea-a voeao kasipu irara oea oisore auepaaepa ra Pol kopii pieive rera upooro. Osa-a oiso osa iava oavu rigatoa ava pieiva iravu iare rovopato voeao iava viurupa irara rera. Origatoa-ia oiso puraaepa, Voea rutu vo Jerusalem-ia oiso ruipapaai ra Pol upoive, uvare kasipuvira rutu toupai rerare. 32 ‡‡† Oire iravu ro-ia ofisato ikaureva oearovu tapo reipa irara ora viurupa irara voare vo kasipu uvuru uva touva. Uva rera kekeoro ora oearovu viurupa irara Pol eakaiva rera kopii pie arapa. 33 Oa iava ro-ia ofisato Pol ruvara iare tutuureva rera-ia pitusa auere rera kort piesa. Uva oiso voeao viurupa irara tavireva ofisato, “Vearovira rutu rera Pol tuuketavere goruvira oirorei-ia sen irorei vai.” Vo uvuru voeao akereva oiso, “E irouto-a rera? Ira eake purapare?” 34 ‡‡‡ Oa iava oeavu oiso puraaepa, ovusa oeavu osirovu ragavira ita aia reopaaepa. Uva viapau oisi vituaro iava oiso reoa vai oupareva, uvare riroirovira raga ora reopaaepa. Uva ofisato viurupa irara tavireva oiso, “Avata rerava Pol vore visii vo kepaaro-ia.” 35 Oire vo osa kepa oaive-ia voea viurupa irara rerava karea viropa. Oa iava vo kepa taapaaro vituaro iava ipapaoro ora voea raga vutuaro-ia rera ipa pieiva, uvare oearovu rirovira rutu kasipupaaepa rerare Pol. 36 § Uva voea rutu rerare raga piepaoro urioaepa oiso purapaoro, “Rera upota! Rera upota!”

Pol Jiu Tavireva Rera Vo Oirao Piearo Vituaro Iava

37 Oire tutuu pieiva ora voea vo kepaaro-ia viurupa irara rerava koatasa. Uva voava ofisatoare oiso puraroepa Pol, “E uvuiparai ra vii tapo ora reo rovora?” Oa iava vo reo uvuoro vao Grik reo ro ofisato oiso puraroepa rerare, “O ari Grik reo-ia taraipauei? 38 §† Uva vii vo reoaro-ia taraira, viigoa viapau oiso gavman tapo ora upouepa voviri tuariri oearovu vo rugorugooaro

† *21:20 Ap 22:3; Ro 10:2; Ga 1:14* †† *21:25 Ap 15:20, 29* ‡ *21:26 Nam 6:13; Ap 24:18* ‡† *21:27 Ap 24:18, 26:21*

‡‡ *21:29 Ap 20:4, 18:19* ‡‡† *21:32 Ap 23:27* ‡‡‡ *21:34 Ap 19:32* § *21:36 Lu 23:18; Jo 19:15; Ap 22:22* §† *21:38 Ap 5:36; Mt 24:26*

vavagisi pieoro. Vo ovokia-ia vo resura tukuro (4,000) tuvetuvepaivora raaka tapire." 39 Oa iava Pol rera vo reoaro pukooro oiso puraroepa, "Iu ita, ragai-a Jiu-pato vova Tasas-ia vo Silisia taere. Vo uruio oa-ia rei vaisi toupaiveira. Uva oiso ruipaparai ra voeao tapo oirara ora reora." 40 † Oire va iava ro ofisa oiso rerare puraroepa, "Oire ita, oisi pieri voea tapo." Oire voava Pol taapa kukuearo-ia torepaoro voea rutu tapetapereva aue-ia vavaearei. Uva ora siroi pieaepa. Oa iava voeava ora reoroepa Hibru-pa reo-ia rera Pol.

22 Uva voeare oiso puraroepa, "Aite irara oaa ora araoko irara oaa. Ragai uvu iraota vao-ia osa visii tavitavipaa ora ragai iava." 2 Oire vo osa Hibru-pa reo-ia reoreoroepa voeare, osa va-ia rera uvuoro rirovira rutu riteiva reo tokooro. 3 Uva oiso puraroepa voeare,

"Ragai-a Jiu-pato ragoa vo kavauraera Tasas-ia Silisia taere sovara-ia. Oa iava Jerusalem-ia voava skulsa avaraera. Oire uva voa toupareveira iravu Gameliel ragai reraaro tisato, ira ragai vearovira rutu siposiporevora Reo Taisi vao vigei aao iraraaro vaaro. Oa iava vearovira rutu Pauto sirova utuparaveira. Uva viapau oiso iraiei visii-ia ira uvuipa ra oiso piereve osa toupaa. 4 †† Ari ita, riroa rutu tavaka oisoa kareke piepaa voeaore oirao pie vovou irara Krais vo raivaaroia, vo osa voeare taraapaavora voea upopasa. Voea rutu oirara tapo ora riakora oearoa rutu oisoa oupaa tuukepa kepa iare. 5 Uva voea rutu-a voeao-ia reipa irara pris irara ora voea Kaunsel irara oea rutu uvuipaai vo reo oirao pieive visiipa ragai vaaro, uvare voea ruvara-ia pasiara ouavora vo Damaskas iarepa raiva karusa voeare voa tou irara oirao pie vovou irara. Oa iava vo raivao-ia avaraera oearovu voresa oirao pie vovou irara vore Jerusalem-ia, oisore ra voa voea upoio.

Pol Voea Tavireva Ora Rera Vo Pore Uviroaro Iava

6 ‡ "Ari ita, vo osa avaparaera vore Damaskas-ia ruvara-ia ravireopa vuutavi-ia, ovusa voa ragai iare varaera sisikore aviavi vuvuiua iava ragai aau piesa. 7 Oa iava rasiua arore kove ovoiraera. Uva voava vo reo uvuavora oa oiso puraera ragaire, *Sol, Sol. Apeisi iava ragai vuri piepariveira vokiara rutu-ia?* 8 Uva oiso akeavora, Turaro, irouto-a vii? Oa iava Turaro oiso puraroepa, *Ragai-a Jisas ragoa upopariveira vokiara rutu-ia.*9 ‡‡ Ari ita, voeao oea tapo vokapaavora oea vo aviavi kekeivora, osa viapau vo reo uvuivora. Oa uvuavora, ragai raga.

10 "Oa iava oiso puraraera rerare Turaro, Uva eake vai purapaa? Oa iava oiso ragai tavirevora rera Turaro, *Toreu vova ra avau Damaskas iare. Uva evoa iravu vii tavirevere rara varao rutu iava oara vii iare uriopere utupaua.*11 Ari ita, ragai aau pievora vo aviavi, oa iava ragai sikuropaivora Damaskas iare avapaoro.

12 ## "Uva voa iravu oisoa toupareve rera vaisiaro, Ananaias vearoto lotu purapato, ira oisoa Moses vaaro sirova Reo Taisi vearovira utuparo. Ro irapa oisoa Jiupa irara rutu avivikepaave voa Damaskas-ia. 13 Ira ragai iare urioroepa. Uva ragai ruvara-ia tutuu pieoro oiso puraroepa, Araokotoa oaa, Sol. Vorevira vurari. Oa iava vorevira vuraavora vo rera keke ovoisa. 14 Oire va iava Ananaias ragaire oiso puraroera, Vegei aao iraraaro reraaro Pauto vii reesirevo, oisore ra rera vo vovouaro-ia taraiu. Ora vo rara Torevokoto kekeri rera reraaro Kovopato, ora vo osa rera vo reoaro uvuri vo reo oa kosi piro rera gisipoaro iava. 15 Vaore oiso ra vara rutu iava tavitaviu varao oara kekerivorao ora varao oara uvurivorao voea rutupa oirara. Ra vara iava rera oirao pieri voea rutupa. 16 ‡‡† Oire uva eakere tuepau. Avau baptaisa ousa, ora rara tapo Jisas Krais areri ra vii vaaro vuri vovou verareve. Eisi osa puraroepa Ananaias ragaire.

Pauto Pol Siporeva Ratau Tou Sararore

17 ### "Oire uva Jerusalem iare voreraera. Uva voa-a vo Jerusalem-ia uva variriparaera, ovusa areo uusi sovara-ia ragai iare urioroera Turaro, vo ovusa Tempel sovara-ia toupaavora. 18 Uva Turaro ragai tavirevora aue-ia areo uusi oiso, *Jerusalem iava avau ikauvira, uvare vo tou irara viapau oiso vii reoroaro uvupaivere varao ragai iava.*19 Oa iava oiso puraraera rerare, Turaro oearovu ragai-ia taraipaai vo osa avaparaera vorarore aivaropa tapiro voeare taraapasa oirao pie vovou irara, auere voea ragipasa ora voea tovopasa vo tuukepa kepa sovara-ia. 20 § Ora vao-ia tapo taraipaai ragai-ia vo osa vo tou-ia toupaavora, ovusa Stiven vurokooro rera kopii pieivora aue-ia aveke ro vii kovopatoaaro. Oire uva vo vokia-a eva oa-ia ragai toupaavora. Oa iava voeare oiso puraraera, Iu vearopai, rera kopii pieta, vo osa voea vo ogooroaro tokipaavora aue kuvupa ogooro oara veraivora ora voea iava rera uposa. 21 §† Ari ita, Turaro ragaire oiso puraroera, *Jerusalem iava ora vaseu, uvare voava vii arupaa. Ra avau osararovu rutu voeao ratau tou irara tavitavisa tauai.*"

Pol Uutupato Ruvara-ia Toureva

22 Ovoiei, voava voea rutu ora siroi pieaepa Pol vo reoaro uru piepaoro. Ari vosa ratau tou irara iava voea tavireva, oa iava rerare rirovira rutu kasipuaepa. Oire va iava voea rutu raga pieoro oiso puraaepa, "Rera kopii pieta. Teapi vo raga tootooparo." 23 §†† Uva rerava oivepaoro rasiara kakavupaoro va-ia vikipaaepa viara-ia. Eva-a oa-ia kuvupara oaive tapo sitapaoro ora voea iava vara vikipaiva. Oara rutu-ia rerare kasipua kosi pieiva vao voea vo pitupituaro. 24 Oa iava ro ofisato rera koata piereva. Uva rera vateoro voeapa oiso voea tavireva, "Rera ragipata, ra oiraopa vai iava taviro vao oapa kasipupaai rerare Jiu." 25 §‡ Uva vo osa rera ragisa rera tuuke rovoiva, ovusa iravu ofisato ira rera ruvara-ia toreparoepa irare oiso puraroepa Pol, "E torevokopai, vosa vii vao Rom gavmanaro iava oiratoa vai

† *21:40 Ap 12:17, 22:2, 26:14* †† *22:4 Ap 8:3, 26:9-11; Fl 3:6* ‡ *22:6 Ap 9:3* ‡† *22:9 Ap 9:7, 26:13* ‡‡ *22:12 Ap 9:17, 10:22* ‡‡† *22:16 Ap 2:38; Hi 10:22; Ro 10:13* ‡‡‡ *22:17 Ap 9:26, 10:10* § *22:20 Lu 11:48; Ap 8:1; Ro 1:32* §† *22:21 Ap 9:15* §†† *22:23 Ap 7:58; 2 Sml 16:13* §‡ *22:25 Ap 16:37*

ragiri, ro ira viapau rera reoaro kosi piereve rovovira aue iare taava kort?" 26 Oire uva vo ake uvuoro ro ofisato roari rovopatoa ruture avaroepa oiso purasa, "Apeisi vai ro piepari oirato. Uvare Rom gavmanaro iava rera." 27 Uva va iava urioroepa Pol akesa oiso, "E viia vao Rom gavman iava? Ragai taviri." Uva Pol rerare oiso puraroepa, "Aure." 28 Oa iava ofisato rerare oiso puraroepa, "Ari ita, ragai tapo-a vao-ia voava Rom-ia, ragoa riroa rutu moni vikiavora auere voa koatasa vo gavman sovara-ia." Oire va iava Pol oiso rera tavireva, "O ita, ari ragai vo gavman sovara-ia kavauraepa." 29 † Oire ikauvira voeao oea rera ragisa auepaaepa rera kavu ovoioro avaaepa. Uva rera tapo ofisato rirovira rutu uririroepa, uvare oiso ragavira tarairoepa, Akoea, ari Rom gavman iava rera. Uvare rerare voea tavi ragareva oiso, Rera ragipata, ora rera tuukepata.

30 Uva voava utupa voki-ia Pol tuuke iro vagoreva va karuoro. Oa iava voea pris irara gurureva ora Jiu iava voea lotupa irara Kaunsel irara. Oire uva va-a vao ouvurua-ia ora voea sovara-ia rera tovoreva auere rera-ia oiraopa reo rutu ousa, vao oa iava rerare kasipuaepa rera togapaoro aue-ia reo.

Pol Vo Tavitaviroepa Kaunsel Irara Voeao Jiu

23 Uva tuupavira Kaunsel irarava vurapaoro voeare oiso puraroepa Pol, "Araoko irara oaa, ragai torevokovira rutu oisoa toupaa voari rutu vo vokio iare rekasisa. Uva viapau oiso uririparai Pautoa-pa. Ari ita, vo vokio viaevira rutu toupai ragai vo vovouaro ora ragai vo rugorugooaro." 2 †† Eisi osa iava Ananaias ro Rovopato Pristo voeare oiso puraroepa oea Pol ruvara-ia toupaiva, "Avoeao, rera gisipoaro tapatapata." 3 ‡ Uva va iava Pol rerare oiso puraroepa, "O ita, Pauto viigoa tapatapareverea. Vii vao viigoa iava kepa kaapovira kovovoaro toupaiveira vova ratau, osa atoarova rupapavira toupaive. Viigoa-a vao viigoa paupauei ragai kortusa aue-ia Reo Taisi-ia. Uva viigoa raga vao tokopari Reo Taisi, uvare voeao aruparivoi ragai tapatapasa."

4 Oire va iava voeao oea Pol ruvara-ia toupaiva oea oiso purapaaepa rerare, "Auoro. Uva apeisi kaureopauei rova Rovopato Pristo Pauto reraaro?"

5 ‡† Oa iava oiso voeare puraroepa, "Avoeao, easi viapau oiso taraiparai rera-ia eera Rovopato Pristo. Ari ita, vuria puraavoi rerava kaureooro, uvare Moses vaaro-ia Reo Taisi oiso purapapeira, Opeita rova ora kaureopau reito ira visii rutu tokipareveira."

6 Oire uva Pol voea vo vovouroaro kekereva. Oa iava oiso aueroepa, Viapau oiso katai vovou vai-ia toupaivoi. Aue iava uvare oearovu-a Sadyusi ari oearovu Farisi iava. Oire eva-a oa iava voeare Kaunsel irara oiso puraroepa, "Araoko irara oaa, ragai-a iravu Farisi iava, ora vao osa ragai-a Farisi-pato oviitoaaro. Uva visii rutu-a vao ragai rovirieipatavoi kortua-ia, uvare oiso oirao piepaaveira, Kopii irara vorevira toreaverea tootooro. Eva-a oa vituaro iava oirara siposipopaaveira. Oa iava vapa ragai kortupatavoi."

7 Uva vao isivaaro iava voearei voeareo Farisi ora Sadyusi oearea ora kaureopaaepa kasipuvira, uvare voearei vo rugorugooaro ora sikaepa. 8 ‡‡ Oa vituaro iava ora reopaaepa kasipuvira, uvare Sadyusi irara oiso oisoa purapaave, "Viapau oiso vorevira torea vai peira ora ensel irara vai peira, ora viapau oiso oirato uraura-toa vaiaro peira. Vo ovusa voeao Farisi-pa irara vo pevao rutu oirao pieiva oiso-ia, torea, ora enselto, ora uraurato. 9 Oire vo osa va iava rirovira ora kaureopaaepa. Uva voava voeao Reo Taisi iava tisa irara oea oisoa Farisi vo pitupituaro sirova utupaave, oea oiso purasa toreaepa, "Viapau rutu oiso vuria vaiei oa kekeiovoi ro-ia Pol. Easi pasi, oiraopavira vai-a oiso osa rera tavirevora uraurato vo raivaaro ora vo Jerusalem-ia."

10 Oa iava voearei kekeoro rirovira rutu Pol-pa siraoroepa ofisato. Uva oiso vovouroepa, Ora voeareire piopaoro rera opesi ovoi piepai. Oa iava rerare rera voeaaro viurupa irara arureva rera ousa vo uvurure vuutaaro-ia. Uva oiso voea tavireva, "Rerava voretavere vore visii vo kepaaro."

11 ‡‡† Oire uva vo rupa-a vao oa ro Turaro Pol sirova touoro oiso puraroepa, *"Opeita uriripau. Ari Jerusalem-pa irara ragai iava siposiporivora. Uva eisi raga ita oiso taru voeao Rom-ia tou irara siposiporivere ragai iava."*

Reo Ovoi Puraiva Pol-re Oiso Ra Rera Upoive

12 Uva utupa voki vokipakouaro-ia Jiu-pa irara ora guruaepa, oiso ra rerare raiva puraive rera kopii piesa. Oire vo vokia-a vao oa-ia ora voeapa reo ovoi puraiva oiso, Easi viapau uvuipaviei ra tootoovira toupareve, ovusa aioara vai aiopape ora ukaiopavio. Ari vo raga vearopai vosa rera kopii pie rovopere. 13 Voea rutu uvuiaro-a voeao oea vo resura tau (40) uvuiaro-ia puteva rutu, vo uvuru rutu vieiaro oea vo raiva vao purapaiva. 14 Oire uva voea voeao vo reo ovoiivoiva, urioaepa rovopa irara pris irara ora oira vasi irara tavisa oiso, "Igei vao igoa ora igeipa reo goru puraio oiso, Easi viapau oiso uvuipaviei ra aioara vai aiopape ora ukaiopavio vosa Pol viapau kopii pie rovopape. 15 ‡‡‡ Uva visii rutu-a vao ora oearovu Kaunsel irara visiigoa tavipaiovoi, auere ra rovopatoapa ofisato vo reo ava pieta, oa iava uvuipa ra visii-pa Pol siporeve. Uva oiso ruipapaiei ra oiso rera keatavere, Igei vateri Pol, ra igeipa torevoko reo vai vatereve. Uva va-a vao oa-ia rerare utupaiovere ovusa urioro. Ra va iava rera upoio."

16 § Uva Pol paparitoaaro vo reo uvureva. Oa iava urioroepa viurupa irara vo kepaaro-ia Pol tavisa. 17 Oire uva va iava Pol iravu kepten arureva oiso puraoro, "Vearopai ra ro tapo paparitoa oaa avau vore rovopatoa iare ofisato. Ra vasivasivira rutu rovopato ofisato tavireve." 18 §† Vao isivaaro iava avasiepa rera iare

† *22:29 Ap 22:24-25* †† *23:2 Jo 18:22* ‡ *23:3 Mt 23:27; Lev 19:35* ‡† *23:5 Eks 22:28*

‡‡ *23:8 Mt 22:23; Mk 12:18* ‡‡† *23:11 Ap 18:9, 19:21, 28:23* ‡‡‡ *23:15 Ap 22:30* § *23:16 Ap 21:34* §† *23:18 Ef 3:1*

rovopato ofisato. Oa iava voa rera ruvara-ia pou virooro oiso puraroepa rerare, “Ro tuukepato Pol ira ragai arure vii iare ro tapo viovokoto ira ruvara-ia reoa toupaivoi. Uva oiso ruipapaa ra vii tavireve va iava.”

19 Oire uva Pol paparitoaaro ivuoro vavaea iava rerava avaroepa uvavivure toko pievira, oiso ra voa roroiovira rera tavireve. Osa iava oiso voa rera akereva, “Apeisi vai ragai tavisa uriouei?” 20 Uva ro viovokoto oiso puraroepa, “Auoro oiso-ia uvare voeao Jiu-pa irara ora reoae. Uva vii-ia va tovoivo oiso, Urioavere vii aresa auere Pol oiso ra rerava uriou rera siposa Kaunsel irara ruvara-ia vokipavira. Uva oiso vii keaivere, Rerapa ruipapaiei ra rera ruvara-ia torevoko reo vai ouio.
21 Uva viapau oiso ra voea uvuri, uvare vo resura tau-ia putevo voea rutu vieiaro voeao oea utuavere rerare rera uposa. Uva rera-ia ora reooro ora voeapa reo ovoi puraivorao oiso, Viapau oiso ra aiope ora ukaiovio vosa Pol upo asavira toupareve. Ari vo raga osa rera upo rovope rera kopii pieoro. Uva vao raga-ia vii vo reoaro pukoarore tuepaai.” 22 Oire uva va iava ro rovopato ofisato oiso rera goruvira tavireva oiso, “Viapau oiso ra irai ita taviri va iava vao oa iava ragai tavirivoi.” Oa iava rerare ro viovokoto koruroepa vorevira.

Pol Sipoiva Reitoa Iare Gavman Filiks

23 Uva vao isivaaro iava ro rovopato ofisato vaitereiarore keeraroepa vaiterei tavisa oiso, “Erao vovoto vai (200) vatatopopasi viurupa irara vai, ora erao vatara tau vai (70) voeao oea aue-ia hos kare avaavere, ora erao vovoto vai (200) voeao oea kaatutaru kaeivere avaoro Sisaria iare aue-ia vo resura vatara vuuta-ia (9 klok) vo kavuoro vokiaro. 24 Uva okarei tapo ousivere auepa Pol vo kareo okarea-ia avarovere. Oire uva virivarivira rutu rera tapo vatatopovira rutu avatavere aue iare Filiks roari reitoa rutu gavman.” 25 Oa iava ro rovopato ofisato rerapa rigatoroepa aue Filiks oiso,

26 † Ragai-a Klodias Lisias ragoa vo pasio rigatoa viipa reitoa rutu gavman Filiks. Vearo voki rutu. 27 Voeao-ia Jiu oea ro-ia pituivora oirato oiso ra rera kopii pieive. Ari ita, vo osa rera-ia taraia ou rovoavora oiso ragavira, uvare rera-a Rom gavman iava. Oa iava rerare viurupa irara oaa aruavora rera ousa. Oire voava rera oriruavora voea sovara-ia. 28 Oa iava rera tapo avaraera Kaunsel irara iare, oiso ra rera-ia vuria vai kekea. 29 †† Uva rera-ia oiso tarairaera, Akoea ari Moses vaaro raga Reo Taisi oapa oisi rera piesa auepaai. Oire uva viapau oiso va iava uvuiraera rera tovosa tuukepa kepa-ia, ora oiso ra rera kopii piea. 30 Ari ita, vo osa iravu ragai tavirevorao rera iava. Uvare rerare raiva goruivorao ora voeaia, oiso ra rera uposa utuave raivaaro. Eva-a oa iava vii iare rera sipoavoi. Oire uva voea-a voeao oea taviavorao, ra ora voea vo reoarova urioave rara, vao oa puraivora oiso ra rera upoive va-ia.”

31 Oire uva vo rupa raga-a vao oa-ia viurupa irara Pol tapo rovopato ofisato vo reoaro sirova utu ovoiaepa avaoro Antipatris iare. Oa iava vo rupa raga-ia voa pou viro ovoiaepa. 32 Uva voeao oea oisoa hos kare-ia vokapaive oea Pol tapo topa viropa, osa voeao viurupa irara voeava tavariooro vorevira kareaepa vore ora voea vo kepaaro iare. 33 Oa iava voa Sisaria-ia poua viropa. Oire voava va vao pasia vateiva rera tapo Pol rerapa ro reitoa rutu gavman. 34 Oire vo osa vo pasi vao vieireva, oa iava Pol akereva oiso, “Aa vo distrik iava uriouei?” Uva Pol oiso puraroepa, “Ari Silisia-ia.” 35 ‡ Oa iava rera uvuoro oiso puraroepa, “Akoea! Uva vii uvuavere rara voeao poua viro, oea viire vo reo puraivora.” Uva ora rera voeaaro tavireva oiso, “Pol ururao tupata vo Herot gavman vo kepaaro-ia.”

Pol Togapaiva Reoara Rutu-ia Aue Jiu-pa Irara

24 Oire uva ro-ia Ananaias ira vo vavae vokiro isivaaro iava urioroepa Sisaria iare oeavu tapo oira vasi irara, ora iravu tapo voeapa reo kaepato voeao oea oisoa Pol-re auepaave. Uva rera ro reo kaepato, Tetalas ira oiso urioroepa voea tapo, ra Pol iava vo reo kosi pieive rovopatoapa reitoa rutu gavman. 2 Oire uva Tetalas-re keeraroepa oiso ra Pol iava reoa kosi piereve rera togaoro va-ia. Oa iava oiso puraroepa,

“Ari ita, vii-a reitoa Filiks viigoa vo tokiaro-ia vearoa varao kosi piropa oiso-ia, gavaurea vao ora gavaure tou igeipa vao Jiu-pa irara. Ari ita, riroara reo goruro vearopara oara igeipa purarivora, oisore ra igei vo uruioaro-ia orekerovu rutu torevokope. 3 Oa iava igei rutu vii-ia rorupaioveira varao-ia oara rutu purapariveira igeipa vii Filiks.

4 “Uva reasiparai vii pugu piearapa. Oa iava oiso vii arepaavoi, E uvuipauei ra ragai vo reoviaro uvuri, ovusa vii tavia va iava poteku visivi vao iava oa puraparevora rera ro Pol? 5 ‡† Ari ita, igei rerava siituepaioveira ovusa varao vuriara purapareveira. Ira varao rovopareveira oara-ia Jiu-pa irara reraarova gavman ora upopareveira vo rasitoa rutu-ia. Ro ira oisoa voeapa reiparo oea oisoa Nasaret pitupitu purapaive. 6 ‡‡ Ora vao tapo osa igei vaaro Rovopa Lotupa Kepa Tempel vuivuirevora igei vaaro puteoro Reo Taisi tugoropa. Eva-a oapa rera ouivora. [Uva va-ia oiso ruipapaiera rera kortuoro rera rovirieiio Reo Taisi-ia vao igei. 7 Osa rovopato ofisato Lisas igeiva paupaupaoro urioroera rera Pol ivu ovoisa igei ruvara-ia 8 oiso puraoro, Avoeao, rerava avata Filiks iare, ra rera rovirieireve vao-ia Rom vaaro raga reo goru.] Oire uva uvuipauei ra rera akeri varaore oara-ia ora reopaveiei oiraopara. Ra vii tavireve oisi raga oiso-ia osa vii tavipaa.”

9 ‡‡† Oire uva voea rutu Jiu oiso puraaepa ora voeapa kae pieoro kataivira, “Oiraopavira rutu eisi osa puraparoi Tetalas.”

Pol Filiks-pa Reoara Kosi Piereva

10 Vao isivaaro iava ro reito gavman Pol piiroo-ia tavireva. Uva va-ia oiso puraroepa Pol,

† *23:26 Ap 24:3, 15:23* †† *23:29 Ap 18:15, 25:19, 26:31*

‡ *23:35 Ap 24:19, 25:16, 24:27* ‡† *24:5 Ap 16:20, 17:6, 21:28* ‡‡ *24:6 Ap 21:28* ‡‡† *24:9 1 Te 2:16*

“Ari ita, vii-ia taraiparai Filiks viigoa oisoa Jiu
rovirieiparive riro ivaro rutu sovara-ia, varao oara-ia
rorupaoro vo reo vatepaavoi viipa ora ragai iava vo
reo. 11 Uva uvuipau ra vaore voea akeri oiso osa katai
tau erao (12) vokiro putevora varao oara-ia lotu pura-
paraiva, Jerusalem iare avaraera. 12 Uva viapau oiso Jiu
ragai vurapaivora osa iraiva ora variri posiparaera ora
reopaoro Jiu vaaro Rovopa Kepa Tempel sovara-ia. Ari
ita, viapau oiso voeao iava oeai ragai kekeivora osa
oeai kasipu pieavora uvai Reo Taisi Uvupa Kepaa vai
sovara-ia, ora uvai vo urui sovara-ia. Viapau rutu.
13 Uva vo reoa vao-ia oa purapaivoi, viapau oiso ra va
oirao pieive.
14 † “Ari ita, varao raga iava vii tavipaa ro iava Pauto
ira ragapa lotu puraparaveira, ro igei aite iraraaro
reraaro ro Pauto. Vo raivao raga sirova utupaoro rera
vo raivaaro, vao-ia oa-ia vakuvakupaiveira Jiu oiso pu-
rapaoro, Kuuvu raiva. Ari ita, vao-ia Moses vaaro Reo
Taisi ora varao profet irara vo rigatoroaro oara rutu
oirao piepaaveira. 15 †† Ari ita, vao raga-ia rugoopar-
aveira oiso osa oirara rutu kopiia iava vorevira tore-
averea voeao-ia torevoko vovou irara ora voeao vuri
vovouro pura irara. Uva va raga-a vao oa raga-ia ru-
gooparai vao-ia voeaore oiso-ia osa voeao-ia Jiu. 16 Ari
ita, uva va-a vao oare akeakepaaveira rutu vo ora ragai
vo goruaro rutu-ia, oiso ra roroio vovou rutu-ia
toupaave Pautoa-pa ora voea rutu oirara. Uvare via-
pau vuriara vai purapaaveira voea-ia ora rera-ia Pauto.
17 “Uva riroara ivara isivaaro iava vorevira kareraera
Jerusalem iare Jiu-pa irarapa vatevateavira moniara
vatesa, ora koruouara tapo purasa Pautoa-pa. 18 Uva
vo osa varao purapaavora, osa ragai iare urioaera. Uva
voa tugoropa sisu puraavora. Oire va raga-a eva oa-ia
ragai kekeivora. Ari ita, viapau riro iraraa vai ragai tapo
toupaivora, oa-ia viapau oiso upoa vai. 19 Ari ita, oeavu
Esia Provins iava Jiu-pa irara oea tapo voa toupaivora.
Uva vosa evoea vo toupaive, oire uvuipaai ra voea
tapo viipa oirao pievira taviave vo osa ragaire kasipu-
paave. 20 Ari ita, vo osa voea akeri oaire vuria vai oiso
oai kekeivora ragai-ia vo Kaunsel uvuru sovara-ia. 21 ‡
Ari ita, vao raga osa purasa toreraera voeare oiso,
Oiraopavira oiso osa visii vavaearo-ia toupaa kort pu-
rapa irara. Uvare ragai vao ragare rugooparai oiso osa
oirara rutu taru vorevira toreaverea kopiia oaive
kavuoro.” Eisi osa puraroepa Pol rera tavioro.
22 Oire va-a vao oa iava Filiks ro riro taraito aue-ia
oirao piea vo pitupituaro-ia, ira vo kort vao opesi
piereva oiso voea tavioro, “Vosa rovopato ofisa Lisas
vo pouro virovere, oire visii rutu vo reoroaro rovirieia.”
23 Oire va iava tuukepa kepa-ia uutupato tavireva oiso,
“Pol tapo avau rera koata piesa tuukepa kepa-ia rerare
tore pie ragasa. Ari vosa sara irara rera iare uriopaave,
ra opeita voeare korupauvere, vo osa orekerovu avu
vaiva uriopaave rera vatepasa.”

Filiks Pol Tuukereva Vo Ivarei Uvuiaro-ia Tuukepa Kepa-ia

24 Oire uva ovokirovu isivaaro iava Filiks urioroepa
vatuava tapo Drusila Jiu-pava Pol-re arusa, oiso ra rera
kosi piereve uutupato tuukepa kepa iava. Ra vaiterei
tavireve vo raivao iava Jisas Krais oirao piepa raiva. 25 ‡‡
Oire va iava Pol vo avukarei tavitavireva aue iava tore-
voko vovou vo pitupituaro, auere ra torevokovira raga
ora tokipaave vaopa, teapi vuriara vai purapaive.
Uvare oirara rutu vo vokiaro pou piroverea vao oa-ia
taru oirara rutu rovirieireverea Pauto. Oara-a varao
oara rutu uvuoro rirovira uririroepa Filiks, uvare ora
rera sopaaro-ia vo reoro uvuipareva. Oa iava Pol arure-
va oiso, “Ovoiei. Avau. Uva ovokia ita oiso viire keerara-
vere, rara avu viipa ruipara ita.” 26 Ari oiso
vovouparoepa, Easi pasi Pol vai ragaipa monia vai
vaterevere va iava rerare karua tuukepa kepa iava.
Oire oa iava rerare voreripavira keeraparoepa vo rera
tapo ora reoreopasa.
27 ‡‡‡ Oire uva erao ivarei puteva, oa iava iravu raga
tavarireva Filiks vo tavukiaro iare. Rera vaisiaro ro-ia,
Posas Festas. Uva Filiks avaoro Pol kavureva tuukepa
kepa-ia vaore, oiso ra Jiu rera-ia rorupaive rutu.

Pol Sisa-pa Ruiparoepa Vaore Oiso Ra Rera Vo Kortu-aro Uvureve

25 Oire uva Festas urioroepa Sisaria-ia tousa. Voa-
va vo peva isivaaro iava aue voki peva Jerusalem
iare avaroepa. 2 Uva voa Jerusalem-ia pouro viropa
Festas. Oa iava voa voeao rovopa irara pris irara ora
oearovu oira vasi irara voea iava Jiu, oea rutu ore-
orovu-ia ita rera iava Pol gasiiva rerapa ro-ia Festas.
3 Uva vorevoreripavira rera arepaiva rerare Pol, oiso ra
Jerusalem iare rera siporeve. Uvare oavu raiva rerare
ravaa rovoiva, oiso ra rera upoive vo osa urioparo
raivaaro. 4 Uva voea vo reoaro pukoreva Festas oiso
voea tavioro, “Avoeao, ira tuukepa kepa-ia toupare Sis-
aria-ia. Uva tutuu piepai ra rera iare vorera voa. 5 Uva
oiso vearopai vosa oearoi visii iava riro iraraa vai ragai
sirova utupaai, ra oeai tapo karera. Oa iava vigei rutu
uvuipaviei ra rera-ia vuriara vai kekepe pasi.”
6 Oire uva vo peva vatara vokiro o katai tau vokiro isi-
vaaro iava Festas voreroepa Sisaria iare. Oa iava utupa
voki-ia vo kort vao purareva. Uva va iava Pol-re
aruroepa. Oa iava oeavu rera iare rera sipoiva. 7 Uva
voa pouro viropa kortupa kepa sovara-ia rera Pol. Oa
iava oeavu Jiu-pa irara Jerusalem iava oea Pol ruvara-ia
toupaiva, oea rera iava Pol oreorovu rovoiva. Osa iava
vo reoro iava vuriara oara-ia Pol togapaiva, oara-ia via-
pau oiso ra irai vara oirao piepareve. 8 ‡‡‡ Oire oa iava
vearovira rutu Pol voea vo reoroaro pukoreva oiso pu-
raoro, “Viapau rutu oiso vuria vai puraavora oiso osa
purapaai voeao. Viapau oiso oavu avu vai gasiavora Jiu
vaaro iava Reo Taisi. Ora viapau tapo oiso Jiu vaaro-ia

† *24:14 Ap 9:2, 3:13* †† *24:15 Ap 23:6; Dan 12:2; Jo 5:28-29* ‡ *24:21 Ap 23:6*

‡‡ *24:25 Ga 5:23; Ap 10:42* ‡‡‡ *24:27 Ap 25:1, 4, 9, 14* ‡‡‡† *25:8 Ap 6:13, 24:12, 28:17*

Rovopa Kepa Tempel. Ora Rom reraaro tapo King Sisa
ira-ia tapo viapau oiso oai vuria vai puraavora."
9 Ari ita, Festas oiso ruiparoepa ra Jiu agoagotoreve
roviriei-ia kortua-ia. Oa iava Pol akereva oiso, "E ava-
pau Jerusalem iare ra voa vii rovirieia?"
10 Oa iava Pol rerare oiso puraroepa, "Vo kepao-ia oa-
ia torepaoro toupaa eva kortupa kepa Sisa vaaro.
Uvare vo kepa raga vao-ia oa raga ragai vo kortuaro
uvuipaivoi. Ragai-ia taraipauei ragoa viapau oiso vuria
vai puraavora Jiu-pa irara-ia. 11 † O ita, vosa Reo Taisi
tokoa, o vosa oarai puraa vuriara vai, oa-ia taru
uvuipaai ra ragai kopii pieive. Osa iava viapau
uvuiparai ra voea asavira toria. Ari vosa voea vaaro
vao kuuvua, oa-ia viapau rutu irai uvuiparoi ra ragai
vatereve voeapa voeao Jiu. Vii tavipaa oiso, Avaravere
Rom reraaro iare King Sisa ira raga uvuiparoi ra ragai
rovirieireve." 12 Oa iava Festas ora reoroepa voeaova
riro tarai irara. Uva va iava oiso puraroepa Pol-re, "O
ita, ragai tavipari oiso ra avau Sisa iare. Uva vii
tavipaavoi oiso, Vearopai ita, ra rera iare avau Sisa."

Festas Agripa Akereva Pol-re

13 Uva ovokirovu isivaaro iava aue King Agripa
avukarei tavetesiva ora o-ia vatuava Benaisi aue iare
Festas. Oa iava rerava vearo vokisiva. 14 †† Oire uva riro
vokiro rutu-ia voa toupaoro aue Festas King tapo ora
reoroepa Pol iava vo reoro iava rera tavitavipaoro. Uva
oiso puraroepa, "Ro-ia oirato ira vo tourevora ovusa Fi-
liks avaroera rera arova. 15 Ro-ia ira iava ragai taviivora
rovopa irara pris irara ora voea tapo oira vasi irara eisi
Jerusalem-ia vo osa voa toupaavora. Uva oiso ruipa-
paaera ra ragai rera rovirieia. 16 Uva oiso voeare pu-
raraera voea tavioro, Viapau oiso Rom opitupituiaro
oiso toupai, ra oiratoa vai vate ragaive irai kopii piesa
vo rara viapau rera roviriei rovoive, ora vo osa viapau
kortua-ia voea vo reoaro pukopareve.
17 "Uva va-a vao oa iava urioaiva vore ovokivu-ia utu-
pavira kort uvupa kepa sovara-ia paupaoro, voea uutu-
pa irarare aruraera oiso ra rera sipoive. 18 Uva voa-a vo
uva Jiu toreaera. Uva ragai oiso keaparaera, Riroa vai
rutu vuria vai oa iava rera iava tavipaai. Osa viapau oisi
oai iava oisi vo reo puraivora. 19 ‡ Vo osa vao raga lotua
oa vo pitupituaro-a, oa iava ragai tavitaviivora ora Jisas
iava tapo ro ira kopiiroepa. Uvare Pol rera iava oiso
siposipopareveira, Ira tootoovira toupare. 20 Uva va-a
vao oa rutu-ia vavagisiparaera oiso, Uva apeisi ragavi-
ra va vituarore taraaavere. Oa iava Pol akeavora oiso, E
avapauei eisire Jerusalem-ia, ra voa vii kortua vo reo-ia
vao-ia? 21 Vo osa Pol oiso puraroera, Viapau. Ari King
iare avaparai ro Rom-ia, oisore ra rera raga ragai vo
reoaro rovirieireve. Oa iava uutupa irara rerare tavia-
vora oiso, Vearovira rera tokipata vaore tueoro osa
rera sipoavere rara utupa visivi aue iare Sisa." 22 Oa ia-
va Agripa oiso puraroepa Festas-re, "Oiso ruipaparai ra
Pol uvua." Osa iava Festas oiso King Agripa tavireva,
"Vearopai. Ira uvurivere vokipavira."

23 Oisi-a eisi osa iava utupa voki-ia Agripa vaio ora
Benaisi oritoareiva uriosiepa ora gurupa kepa-ia
koatasa. Uva oeavu tapo reipa irara viurupa irara iava
voea oea tapo uriosiepa voare ora oira vasi irara. Oa
iava Festas Pol-re aruroepa oiso ra urioro. 24 Uva Fes-
tas voea ruture oiso puraroepa, "Vii King Agripa ora
visii rutu vao-ia ro oirato kekepata ira arepaiveira
voeao Jiu oea vo toupaiveira Jerusalem-ia vorevoreri-
pavira rera uposa. 25 ‡‡ Vo osa ragai raga oiso ru-
gooparaveira, Viapau oiso vuria vai purareva, ra oai ia-
va rera upope. Uva rera sipopaa auepa Sisa, uvare Pol
rera iare ragai arerevora. 26 Ari ita, oiso ragavira va-ia
vavagisiparai oiso auepaoro, Aa vao-a vuria oa iava
Sisa-pa rigatoravere oa iava Pol siposa rera iare? Oa-a
vao oa iava rera ou pieavoi vore visii rutu osireiaro
iare. Oire uva oiso ruipaparai ra vii King Agripa rera ita
taraari vao avuore oa iava rigatoavere Sisa iare.
27 Uvare viapau oiso torevokopai ra tuukepato sipo ra-
gaa Sisa iare, vosa viapau siposipoa vai ou rovoa rera-
pa rera vo vuriaro iava."

Pol Agripa-pa Reoara Kosi Piereva

26 Oire King Agripa oiso puraroepa Pol-re,
"Vearopai ra ora vii iava tavitaviu." Oa iava Pol
ora vavaearo iraoro oiso puraroepa voeao Jiu vo
reoaro pukooro, vao oa-ia rera iava gasiiva.
2 "Vearovira rutu King Agripa vao-ia oiso osa
uvuiparai ra ragai vo reoaro vatea vo reoro pukooro vi-
ipa. 3 Oiraopavira rutu oiso osa taraipauei rutu Reo
Taisi-ia vao Jiu vaaro ora igei vo pitupituroaro. Oa iava
oiso vii akepaavoi, ra ragai uvuoro ragai vo reoaro
aroviri.
4 ‡‡ "Ari ita, vara rutu-ia taraipaai Jiu ragai vo touaro-ia
vo osa viovokovira oisoa toupaa vo ragai voeaaro ru-
vara-ia oirara Tasas-ia. Uva voava avaraepa Jerusalem-
ia tousa. 5 Ari ita, tuariri voa ragai-ia taraiaepa. Vosa
oisi ruipapaaeri, ra voa vo reo kosi pieive. Uvare voa
ragai-ia taraiaepa osa Farisi vo vovouroaro sirova utu-
para, varao riro vavagisiara rutu oara opitupiturovu ru-
tu-ia varao lotupara putepaiveira rutu igei varaaro. 6 ‡‡†
Oire uva ragai-a vao ragoa rovirieipata vo vokio aue vi-
tuaro iava uvare vo reo raga-ia oirao piepaaveira vao
Reo Ovoi oa vatereva Pauto voeaopa vigei aao
iraraaro. 7 ‡‡‡ Oa raga-a vao Reo Ovoi oa oisoa oirao
piepaive opesi asavira katai tau erao (12) sararo vigei
aao iraraaro, vo osa Pautoa-pa lotupaave vo vokiaro
ora vo ravireo-ia. Ari ita, uva vo oirao piea vao-ia ragai
vaaro oa-ia ragai rovirieipai voeao Jiu osa vii tavipaa
King oaa. 8 Apeisi vaaro-ia vavagisipatai oiso ru-
goopaoro, Viapau Pauto uvuiparoi ra oirato tore
piereve vorevira kopiia iava?
9 "Ari ita, iravu-a ragai ragoa oisoa vurivira ru-
goopara, oa iava oisoa vuria purapaa Jisas vo
siposipoaro-ia ro vova Nasaret. 10 § Oa iava oisoa varao
purapaa Jerusalem-ia riro irara rutu Pauto kovopa

† *25:11 Ap 26:32, 28:19* †† *25:14 Ap 24:27* ‡ *25:19 Ap 18:15, 23:29*

‡† *25:25 Ap 23:9, 29, 26:31-32* ‡‡ *26:4 Ga 1:13-14* ‡‡† *26:6 Ro 15:8; Ta 2:13* ‡‡‡ *26:7 Je 1:1; 1 Te 3:10* § *26:10 Ap 8:3; Ga 1:13; Ap 9:14, 21*

iraraaro tovopaoro tuukepa kepa sovara-ia. Uvare oisi vo goruva ragai tovoiva rovopa irara pris irara. Ari ita, vao tapo osa oisoa oearovu voea upopaive. Uvare ragai tapo oisoa voeare arupara oiso, Iu vearopai. Voea upota. 11 Uva ita, vokiara rutu-ia oisoa vuriara purapaa voea-ia voraro Jiu varaaro-ia Reo Taisi Uvupa Keparo Sinagog. Ari ita, oiso rutu oisoa rugoopara ra voea varaaro oirao pie vovouro tokopaa. Vao-ia osa rirovira rutu voeare oisoa kasipupara. Oa-ia tauairo rutu oisoa voeare taraapaoro avapara.

Pol Voea Tavireva Ora Rera Vaaro Iava Oiso Osa Porero Viropa

12 † "Ari ita, va vao vuri vovou purapasa avaparaepa vo raivao-ia vo Damaskas, uvare oavuva vasirako reesi oisoa vokapaa reo goru sirova, oarei ragai vateiva rovopa irara pris irara. 13 Uva uvupari King oiso-ia, Ovokivu-ia ravireo vuuta-ia oavu aviavia varaepa vuvuiua iava oaviavia ravireo vo aviaviaro-ia puteoro rutu varaepa ragai aau piesa voeao tapo oea tapo vokapaava. 14 Uva igei rutu kovekoveiepa. Oire voa Hibru-pa reo uvua oa-ia oiso puraepa ragaire, *Sol, Sol. Apeisi ia-va ragai vuri piepariveira vokiara rutu-ia? Ragai vo ruipaaro tapo upopariveira. Oiso rutu piepariveira osa bulmakau orekerovu otuotupara totopaeveira ora oira kokotoaro-ia. Eisi osa rutu ragai toopariveira ora vii ra-ga ora vuri piepaoro.*15 Oire uva va iava oiso akeava, Turaro, irouto-a vii? Oa iava oiso puraroepa, *Ragai-a Jisas ragoa upopariveira vokiara rutu-ia.*16 †† Toreu. Uvare viire ora poerarai vii reesioro viigoa ragaipa kovoparivere. Uva vii tavipaa oiso, Oearovu rutu tavi-tavirivere varao iava oara kekerivoi ragai ruvara-ia vo vokio, ora varao iava tapo oara vii iare karekepapere utupaua. 17 ‡ Ari ita, vii virivaripaavere voeao asavira Jiu ora oearovu asavira osararovu iava ratau tou irara voearo oearoa iare vii sipopaavere. 18 ‡† Voeao oea vo rugooroaro karurivere voeapa vara aviavi pieoro. Eva oa iava rupa vovouro oaive iava porea virovere aviavia iare. Ora Seten vo goruaro iava Pautoa iare porepaa virovere. Eisi osa ragavira ragai oirao piepaivora, uvuipai ra voea iava vuri vovou verapa piro. Oa iava uvuiparai ra voea rutu takuvua ora voeao oea roporeva Pauto ora rerapa."

Pol Ora Rera Vo Kovoaro Iava Lotu Kovo King Agripa Tavireva Vao Oa Purareva

19 "Ari ita, King Agripa, viapau oiso ragai vo reova kaureoraepa oreoa ragai iare varaepa vova vuvuiua iava areo uusi sovara-ia. 20 Ari rovovira Damaskas-ia voea siposipoavora. Oire uva voava Jerusalem-ia ita. Uva aia voava ita voraro rutu vo taerero-ia vo Judia Distrik sovara-ia ora voraro tapo osararovu-ia, oearoa rutu oisoa tavitavipaave oiso, Tepa vuriara oavisii iava poreta viro vore Pauto. Ora vosa porepata viro, ra uvuipatai ra oisi iavirava vearopa kovoro vai purapata visii vo oirao pieroaro kareke piepaoro. 21 ‡‡ Uva ragai ouivora voeao Jiu vo Rovopa Kepa Tempel sovara-ia ragai tovosa kortua-ia vo reoropa oara iava voeapa siposipopaavora. Uva vara-a varao oara iava oiso aue ragaaera ra ragai kopii pieive. 22 Ari ita, oisoa Pauto ragai tauvapareve vokiara rutu-ia, oiso ra vo vokio-ia toupaa rera vo reoroaro vatepaoro oirara rutupa voeao oiso-ia, oira vasi irara ari oearovua apota irara. O ita, oiso puraparai vao-ia oiso osa puraaepa profet irara ora aue tapo Moses varaore oara uriopaperea voari rutu utupaua. 23 ‡‡† Oiso-ia, Jisas ro Ropoto Pauto reraaro ira riroa ourevere siitoka. Eera irapatoa rutu ira taru kopiia iava toreroverea voeapa raiva puraoro voeao-ia Jiu ora ratau tou irara. Vo osa va-ia vao voeareipa varei rutu aviavi pie rovoreverea, oire va ia-va rera oirao pie iraoive rutu vo torea taraioro. Osa ia-va voea orirureverea."

Pol Agripa Tavireva Oiso Ra Oirao Piereve Rutu

24 Oire vo osa Pol voea vo reoroaro pukoreva varao oara-ia rera toga ragapaiva, oa iava aue Festas rerare rirovira oiso puraroepa, "Auoro Pol. E kokoropau? Ari ita, riroa taraia oa ouriva. Oa raga-a eva vii kokoro piepaivoi." 25 Uva Pol rerare oiso puraroepa, "Viapau rutu Festas. Viapau oiso vii keakeapaavoi. Oiraopavira rutu oiso osa vii tavitavipaa torevokovira. 26 Ari ita, rera ro King Agripa ira vara rutu-ia varao taraiparoi. Rera tapo vara-ia roroiovira ora reoparai, uvare viapau oiso vara iava oai vatauvira puraavora. 27 Auoro King Agripa. E profet irara vo rigatoro oirao piepariveira? Ari ita, vii-ia taraiparai viigoa vo rigatoro oirao piepariveira."

28 Uva King Agripa oiso puraroepa Pol-re, "E uva apeisi-a oiso rugoopauei, ra evo reovi-ia ragai iava sopaua poreri? Ra va uvuoro Kristen tou puraa?"

29 Uva Pol oiso puraroepa, "Ari ita, Pauto areavoi visii rutupa vo reovio-ia ora riro reo tapo, osa iava uvuipatai visii rutu kristenta oiso osa ragai-a vao vo vokio. Ari vao ragapa reasiparai oiso, Teapi visii tuuke-paive oiso osa ragai piepaiveira."

30 Oire uva vo reo isivaaro iava King, ora reito gav-man, ora Benaisi, ora oearovu oea vo peva tapo toupaiva oea rutu toreaepa ora vasesa avaoro. 31 ### Uva vo osa kosia viropa, oa iava voa ora reopaaepa oiso puraoro vo ora voea ragare, "Avoeao, viapau oiso oavu avu vai vuria vai purarevora ro-ia oirato irare oiso auepavierao ra rera upope ora rera koata piepape tuukepa kepa-ia." 32 § Oire va iava Agripa Festas-re oiso puraroepa, "Ari ita, uvuipauei oiso ra rera karuri vo vokio raga-ia. Ari aue raga ita uvare oiso puraroerao ra Sisa iare avaro. Ira rera rovirieirevere rara."

Pol Tovoiva Selpa Uvuoa-ia Rom Iare Avasa

27 Oire uva varao isivaaro iava oavu reo goru puraiva, oiso ra Itali iare avaio aue-ia uvuoa. Vo osa Pol tovo rovoiva vo Sisa reraaro vo tokiaro-ia ofisato.

† *26:12 Ap 9:3, 22:6* †† *26:16 Esi 2:1; Dan 10:11; Ap 22:14-15* ‡ *26:17 Jer 1:8, 19* ‡† *26:18 Ais 35:5, 42:7; 1 Pi 2:9* ‡‡ *26:21 Ap 21:30-31* ‡‡† *26:23 Mt 26:24; 1 Ko 15:20; Kl 1:18; Re 1:5* ‡‡‡ *26:31 Ap 23:29* § *26:32 Ap 28:18, 25:11*

Ro-ia rera vaisiaro, Julias ro Rom gavmanpa uutupato ira oisoa katai vovotova (100) toupareve viurupa irara. Uva voa toupareva oearovu tapo tuukepa irara. 2 Oire oavu-ia vao selpa uvuo vova Adramitiam oa-ia kae uviroiepa. Uva vo uvuo-ia avaiepa Esia-ia vatuaro. Uva igei rutu vao igoa avaiepa ora ragai Luk ora iravu ro-ia Aristakas Tesalonaika-pato vova Masedonia Provins. 3 † Oa iava utupa voki-ia Saidon-ia pou viroiepa. Oire uva voa-a evoa uva pou viroieiva, aue Julias vearo vovou purareva. Oa iava Pol iava vasereva, oiso ra avaro vate irara iare voea ruvara-ia oaravu avu vai ousa, oisore ra vara iava vearovira toupareve. 4 Oa iava voava ita ora vaseiepa Saipras toko isivaaro-ia avasa, uvare kiuvuva aivaropaiva uvuoa. Oa iava vorevira vo toko ravisioro avaiepa. 5 †† Uva vo voka-a vao oa-ia Silisiarei vatuarovi puteiova ora Pamfilia-ia. Va iava Maira-ia pou viroiepa vao oa Lisia Distrik sovara-ia toupaiveira.

6 Uva voa-a evoa uva toupaoro ro igei reraaro ofisato oavu tuereva uvuoa, ovusa Aleksandria iava uriopaepa vo aue-ia Isip. Oire voava uriopaepa Itali iare avasa. Uva va-ia igei rutu tovoreva. Oa iava igeiva avaepa. 7 Uva garutu visivi vasi pievira avapaiepa vokapaoro, uvare kasikasi pie visivi rutu kovopaoro vokapaiova voare avapaoro Naidas-ia. Uva viapau uvuiiepa oiso ra voava topa viroio, uvare riroto kiuvu igei takireva. Oa iava vorevira varaiepa oiso Krit toko rorovira Salmoni kipekipe vatuaro-ia varasa. Oire eva-a oa iava vo toko reroaro avaiepa taru, uvare kasikasi pievira rutu vokaoro urioiepa. 8 Uva vo-ia kasikasi visivi rutu avapaiepa vore avapaoro Vearo Paitu vao oa toupaiveira Lasia urui ruvara-ia.

9 Oire uva voa-a evoa igeire riroara vokiara puteva osa vokapaiova vo vuuta vao oa-ia avakava vuriopa rutu rirovira. Uva va-a vao oa iava Pol voea goruvira tavireva ravaavira, uvare vo vuutao-ia taraiparoepa oa oisoa karekepape ivara rutu-ia katakataivira. 10 ‡ Uva voea tavireva oiso, “O ita, oiraopavira vao-ia oa kekepaa oa ouvere rara, vo osa vova topa uvirovio. Ra riroa tavaka oupe oa vatevere rara vo vuutao vigeipa. Uva selpa uvuo rokovere ora kotokotoara rutu tapo ora vigei vai pasi.” 11 Uva Pol vo tavitaviaro uvu ragapaoro ofisato uvuoa voka piepato vo reoroaro raga oirao piepareva vaiterei rutu ora ro oira-ia reipato kepten. 12 Uva voeavio kovopa irara va-ia vao uvuoa oea oiso vovou ragapaaepa ra Finiks iare topaa viro. Uvare vao oa-ia toupaiva oare rugoopaoro oiso purapaaepa, “Avoeao viapau rutu uvuipaviei ra vo toupape, uvare vagoa vao-ia oa-ia uvuipasiei kiuvu vaio ora kokeva ra vigeiva uvuoa vuri piesi. Ari vosa aue iare ipavio Krit-ia vo uva Finiks pasis toupaiveira uva kavovovira toupaiveira paitua utopavira, oa-ia uvuipaviei ra virivarivio.”

Riroto Kiuvu Vuri Toru Kareke Piereva Avakava-ia

13 Uva voava rovovira gare visivi rovoroepa vusipaoro kiuvu. Uva va iava oiso raga rugooa ouiva vo rera iava oa iava oiso puraaepa, “O ita, vearopai ra voa raga virare raiva purape, ra voare avavio eisi Finiks-ia.” Oa iava anka kae pieiva avasa uvuoa-ia vo Krit rogara vatuaro-ia. 14 ‡‡ Oire uva ikauvira purepavira vo toko iava vararoepa vo voa igeire riro varivarivira rutu. 15 Uva voava igeiva vo uvuo peoreva riro goruvira rutu, ovusa osa auepaiepa ra rera sirova oira tovoio, ovusa viapau oiso uvuipaiepa ra rera gaeive. Oapa voea peo ragapaoro igeiva va topapareva va pupipaoro. 16 Oire vosa voava gaegaerepaoro otokovu reoaro igeiva puteva virivari visivi va-ia ururaopaoro. Oa iava igeiva gaegaerepaoro avapaepa. Uva vo toko vaisiaro-a vao-ia oa-ia igeiva va-ia putereva, Koda Toko. Uva vo toko-ia vao putepaoro dingiva takauiepa rutu oira kae pieoro, o iria ivupaoro vokapaeva selpa uvuo. 17 Uva vo osa pege roruorupaoro va rutu tuukeiva uvuoa kovuaro oirovu-ia riro goru iro oiso, teapi kiuvu oira kaekae pieparevora, pegeo viro igeiva. Osa-a oiso osa iava uriripaaepa oiso, teapi vigeiva uvuoa vera piereve raaka-ia vao Aprika-ia ruvara-ia tou raaka. Oa iava va iava selara sigiiova oiso va puraoro ra igeiva gaegaerevira raga avape. 18 Uva va vao isivaaro iava rirovira rutu torueva avakava. Oa iava voeao kovopa irara voava auero-ia kotokotoara rovoaepa vara-ia vikipaoro. 19 Uva ovokivu-ia vo pevapa voki igei rutu kopirovu vikiiepa. 20 Uva riro vokiro rutu-a pupuru vokiro ovokiroa-ia viapau rutu oisoa ravireo kekepaio ora visurikoara, oara iava riroiroreva. Oa iava igei rutu oiso vovoupaiepa, Oiraopavira rutu igei rutu vao opesipaiei, uvare igeivi riroiro piere purepato kiuvu.

21 Uva riroara rutu vokiara igeire oisoa pute ragapaive aio asavira. Ovokiro-a evara isivaaro iava Pol toreroepa oiso purasa, “Ari ita, vosa ragai vo reoroarore uru piepasa ora tape piepataeri voviri vo osa Krit toko pute asavira toupaerao, oa iava viapau oiso vo tavakao vigei ouvori. Oa iava tapo varao kotokotoara viapau oiso riroirovira touvori vigei varaaro. 22 Uva visii tavipaa ra uririara eakata, uvare viapau oiso irai vigei iava kopiirovere. Ari vao raga uvuoa rokovere vigei arova. 23 ‡‡ Ari ita, vo vokiaro uva purapurapato ensel urioroerao ro reraaro Pauto ira ragai-ia pitupareveira, ora oiso tapo irapa kovopaaveira. 24 Uva ragai sirova toupaoro oiso puraroerao, Auoro Pol, teapi uriripau. Ari King Sisa osireiaro-ia tourivere rara. Uva visii rutu-a vao ora voeao oearovu uvuoa-ia tou irara visiigoa rutu virivariavere. 25 Oire uva ora tape pieta. Teapi uriripata. Oa purarevere rara vigeipa oiso osa rera vo reoaro toupaiveira. Ari ita, oara rutu oirao piepaaveira ragai vao-ia. 26 Ari ita, vao uvuoa oa vigeiva vera pirovere oavu-ia raaka vo oavu-ia tokoa.”

27 Uva vao iava katai tau vo resurapa (14) rupa vao oa-ia igeiva uvuoa peopareva kiuvu vo avakao-ia vao oa vaisiaro, Edria Si. Uva voa avapaoro vo uvuoa-ia aue sovopaiva oa iava oiso puraaepa, Easi tutuu piei rasia vai iare, voeao oea oisoa vo uvuo-ia kovopaive. 28 Oa iava voeao vo rovu avaka rovu rokoaro uvuiiva oavu-ia iroiro. Oire uva aue-ia erao tau vuta (20 param) vo rovu

† *27:3 Ap 24:23, 28:16* †† *27:5 Ap 6:9, 13:13* ‡ *27:10 Ap 27:21-22*

‡† *27:14 Mk 4:37* ‡‡ *27:23 Ap 23:11, 5:19; Ro 1:9*

rokoaro uvuiepa, uvare va uvuiiva vo iro-ia. Oa iava aue-ia ita uvuiepa katai tau vo vavae vuta (15 param).
29 Uva voava oavu-ia uvuia kekeiva vo avapaoro raaka-ia osa tutuuva uvuoa. Oa iava uririoro oiso puraaepa, “Vigei upopai raaka-ia”. Uva vo resura vikiiva anka vo uvuo taki rovosa varirisa, oiso ra avi rovope tapo uvare rupavira vokapaiva. 30 Uva voa-a vo uva kovopa irara rirovira uriripaaepa. Oa iava oiso vovouaepa ra toriive vo uvuo arova. Uva iriavu dingi vo uvuo iava rere pieiva oiso ra torioro avaave. Uva oiso voea kea ragapaiva, “Oaravu ankara tovoio oisova irapaua va vao uvuoa takioro rutu.” 31 Vo osa Pol oiso puraroepa auere ofisato ora voeao viurupa irara, “Vosa kovopa irara viapau vo toupaive uvuoa-ia, ra viapau oiso virivarita.”
32 Oa iava iroiroro tokoiva aue iava dingi, ra koveo avaka rovu iare.

33 Vo osa avia sikerepaiva osa Pol oiso riro goruvira rutu voea tavipareva, “Vearovira rutu aiopatavoi, uvare viapau oiso vo wikireo sovara-ia aiopatavorao oarea putevo. 34 Uva eisi osa visii tavipaavoi oiso ra aioara vai aiota, ra vorevira gorua outa rara. Ari ita, viapau rutu oiso irai visii iava vuria vai ourevere.” 35 Uva vo reo isivaaro iava Pol bret ouoro oiso puraroepa, “Vearovira rutu Pauto vao-ia.” Uva va puteoro voea rutu osireiaroia va aioreva. 36 Uva va-a vao oa kekeoro rera-ia vorevira vovouisiro voea iava kavevira toupaiva oiso vovouoro, O asi vearovira toupai. Oa iava voea rutu aioara aioiva. 37 Uva voea rutu uvuiaro-a voeao oea oisoa vo uvuo sovara-ia toupaive, erao vovoto erao vatara tau katai vatara rutu (276). 38 Uva aio opesiaiva, oaravu aioara witara vikiiva avakava iare, auere oiso ra selpa uvuo varaatape.

Selpa Uvuo Oa Taki Piropa Raaka-ia

39 † Oire uva avieiva. Osa iava viapau oiso vao tokoa vatuaro eveipaiva. Oa iava oavu kekeiva paitua. Uva oiso puraaepa, “Easi uvuipai vai ra vao iare uvuoa viru piepe rogararore tutuu pieoro.” 40 Oire uva va iava voare va viru piesa auero rutu vatatopopaoro ankava iroiro tokoiva. Oa iava avaka rovu iare koveroepa. Ora vo uvuo torevokopa perova tapo iroiro iava vagoiva, ora sel tapo iria ipa pieiva. Oa iava vo uvuo topapaiva, oisore ra rogaraua iare viruve. 41 †† Oire uva ora vaseiepa oiso ra rogaraua iare viruve. Osa raaka-ia irapauava paiva, ovusa rirova toruva vo uvuo vituaro pegeeva. 42 ‡ Oa iava ofisato arepaiva viurupa irara voeare tuukepa irara, oiso ra voea kopii pieive vo raga auepa, teapi aataoro toriive vorarore vegoaro. 43 Uva oiso vovouparoepa ro-ia ofisato ra Pol raga virivarireve voea arova. Oa iava voea rutupa vaseoro oiso puraroepa, “Vosa uvuipata aatasa, oire vearopai avakava-ia ora vikioro voa aatapaoro verata viro rogara arore. Ari ita, vosa viapau uvuipata aatasa, oire vo peroro-ia pitupaoro verata viro.” 44 Uva voa oearovu voea iava aatapaoro verapaa viropa, ovusa oearovu oaravu-ia plank peroro ora operorovivu-ia vo uvuo iava oara-ia verapaa viropa. Uva oisi raga-a eisi osa verau viroiepa igei rutu rogara arore virivarioro.

Pol Toureva Molta Toko-ia

28 Oire vo osa igei rutu vo toko-ia vao toupaoro vo toko vaisiaro-ia taraiiepa vao-ia, Molta Toko.
2 Uva voeao oea oisoa vo toko-ia toupaive oea igei-ia vearo vovou rutu puraiva igeipa eto kasioro. Uvare rirova-ia uteova uteoiepa, oa iava kasiraoiepa. 3 Uva voa-a vo uva Pol erako kouara kakavupareva va tovosa eto kasi-ia, osa oira kopii piepava rakoru rera vavaearo avusa vusieva. 4 ‡† Oa iava voeao vo toko-ia oea oisoa toupaive oira kekeoro oiso puraaepa ora voeare osa rera vavaearo avupaoro kotovira toupaeva, “Akoea oira upopatoa vai-a ro ira vo toko iare virivarivira urioroi. Uva vo vuria vao oa-ia torevokovira ora rera-ia viroi. Uva kopiipa o iava rakoru iria rera avuevoi.” 5 Ari ita, vo osa Pol oira sisiputareva tuitui kasi iare. Oire uva viapau oiso upiaroepa vova uvava rera avueva. 6 Osa iava voea rutu rerava tuepaoro oiso vovoupaaepa, Easi tuvuuparoi ra kopiiro va iava ikauvira. Uva oisa-a eisi osa rugorugoopaoro rerava riro kaekaevira tue ragapaaepa oiso ra va iava kopiiro. Vo osa viapau vuria vai oureva vo va-ia vao oavua puraeva rera-ia. Uva va-a vao oa-ia soporeaepa. Oa iava oiso puraaepa, “Avoeao, easi pauto-a ro.”

7 Uva reitoa ro-ia vo toko iava, Pablias ira vo rasiaro ruvara-ia verau viroiepa, ira vearo vovoutoa rutu. Ira vo peva-ia voki igei oisoa aio vatepareve osa voa toupaiova. 8 ‡‡ Uva vo vokiro-a varao oara-ia oisoa Pablias aitearo upiaparo urua raga ivara-ia. Oire uva oisoa rera iava kukue tapo upiapao kasiraovira, ora kovuto ira tapo oisoa rera upopareve. Oa iava Pol rera iare koataroepa rerapa varirisa. Uva rera varaaro-ia vavaea oaro tovooro, rera vorevira porete piereva.
9 Uva va isivaaro iava oearovu rutu upiapa irara urioaepa rera iare. Oa iava voea rutu vorevira porete piereva. 10 Osa iava igeipa riroara vatevateara vateiva. Ora vo tapo osa voava topa uvirosa auepaaepa, osa igeipa oaravu ita vate ragaiva vatevateara auere raiva vearosa igeipa.

Pol Rom-ia Pouro Viroepa Molta Iava Uriooro

11 ‡‡† Uva-a vo uva vao uvuoa vuriaro isivaaro iava igeire vo peva kekira voa raga vo puteva. Oa iava oavu raga-ia Aleksandria iava vo uvuo selpa avaiepa. Vo uvuo vaisiaro-a vao-ia oiso-ia, Tavaratoarei Pauto Araorei. Uva vo uvuoa voa toupaoro koke taki ateate piepaeva, oa iava voava avaiepa. 12 Oire uva aue-ia pou viroiepa Sairakyus vo peva-ia voki voa tousa. 13 Oa iava voava avaiepa aue iare ita Risiam. Uva ovokivu-ia vearoto kiuvu urioroepa. Oa iava rera-ia avaiepa aue iare Pyutiolai-ia. 14 Uva voa-a eva uva touoro oearovu kekeiova oirao pie vovou irara oea oiso igeire puraaepa, “E uvuipatai ra igei tapo tou rovota katai wik

† *27:39 Ap 28:1* †† *27:41 2 Ko 11:25* ‡ *27:42 Ap 12:19*

‡† *28:4 Lu 13:4* ‡‡ *28:8 Je 5:14-15; Mk 5:23* ‡‡† *28:11 Ap 27:6*

sovara-ia?” Osa iava vo wik eva putevoiva, Rom iare
topa viroiepa. 15 Uva voeao Rom-ia tou irara oirao pie
vovou irara igei iava uvuoro varaaepa Aivaropa Tapire
Apias voaaro. Uva ouruivu-ia va vaisiaro, Vo Peva Stua
kovuaro oearovu veraoro puteiva ora voea iava vo ru-
ture puteoro. Oa iava Pautoa-ia Pol vuurapa vaisi pura-
oro oiso puraroepa, “Vearovira rutu Pauto aue-ia vo-
ka.”
16 † Vo osa voa pou viroiepa Rom-ia, oa iava ro ofisato
Pol-re oiso puraroepa, “Vearopai ra kepa oara-ia tore-
vokovira touri, vo osa irai uutupatoa vai vii tokipareve
voa.”

Pol Vearo Siposipo Kosi Piereva Rom-ia Toupaoro

17 Oire uva voki peva isivaaro iava oira vasi irara Jiu
iava gurureva Pol. Oa iava voeare oiso puraroepa,
“Araoko irara oaa, evoea evoa Jerusalem-ia Jiu-pa irara
oea ragai ouivora kortua iare, oiso ra Rom reraaropa
gavman ragai vateive. Ari ita, viapau oiso vuria vai pu-
raava voeao-ia vigei voeaaro oirara, ora varao-ia aao
irara oavi vo pitupituroaro. 18 †† Uva Rom reraaro gav-
man ragai rovirieirevora vo va-ia. Uva viapau oiso vuria
vai kekerevora ragai-ia. Oa iava oiso vovou ragaroera
ra ragai karureve vorevira, uvare viapau oiso ragai-ia
oavu avu vai touvora, oiso ra oai sirova ragai uporeve
eisi osa rutu oisoa ruipapaave Jiu ragaire. 19 Uva oiso
puraaera Jiu, Viapau oiso ro vo reoaro gavman tore-
vokopai. Eva-a oa iava oiso puraraera, Vearopai ra Sisa
iare avara, ra ragai vo reoaro rovirieireve. Ari ita, uva
ragai viapau oiso voeao oirara oaa Jiu kortupaa. 20 ‡
Oa-a vao oa iava visii guruavoi oiso ra va-ia ora reovio.
Ari ita, oiraopavira vo iro-ia ragai tuukepa iro oa vitu-
aro toupaivoi vao-ia, Kataia-a raga oare rugoopaoro
rariparai oiso osa voea ita voeao Jiu raripaaveira rera-
ia ro-ia Ropoto Pauto reraaro Kae Pieto ira taru uri-
oroverea.”
21 Uva va-a vao oa iava rera vo reoaro pukooro oiso
puraaepa, “Ari ita, viapau oiso reoa vai vuria vai vii oa-
iaro uvuiovora. Ora aue rigatoa vai tapo vo vii iava vo
voea iava voeao oea oisoa uriopaave Judia Distrik iava.
22 Ari ita, oiso ruipapaiei rutu ra vo reo uvuio oreoa
oirao piepariveira, uvare voraro rutuva voearo iava
uvupaioveira vii voeaaro oirao pie vovou irara oea-ia
vuri reoro purapaiveira oearovu.”

23 Oa iava ovokivu reesiiva oiso, “Vo vokio-ia ora gu-
ruviovere vorevira ita.” Uva vo voki-a vao oa-ia riro
irara rutu Pol vo kepaaro iare urioaepa, ovokia
vokipakouaro rutu-ia voeapa siposipopaoro rovoroepa
vo putesa vokiarovi vo tugurasa vokiaro Pauto vo
Saraaro iava siposipopaoro. Ari ita, vao-ia Moses vaaro
Reo Taisi ora profet irara vo rigatoroaro origatoroa ru-
tu iava voea tavitavipaoro voeapa vara aviavi piepare-
va aue iava Jisas. 24 Oa-a vao oa iava oearovu rera vo
reoaro oirao pieiva, ovusa oearovu vo reo uvu ragaiva.
25 Uva oisi-a eisi osa iava viapau oiso katai vovou vai-ia
ora reopaaepa. Vo osa Pol arova ora vaseaepa osa
oavu goruvira reo vatereva voeapa oiso puraoro
voeare, “Ari ita, ro-ia Tugoropato Uraurato ira
oiraopavira rutu profet Aisaia gisipaoro iava oisoa reo-
reoparo visii aao iraraarore ora visii vao oiso pura-
paoro,
26 ‡‡ ‘Avau ra voeao oirara taviri oiso, Visii vao-ia uvu
ragatavere. Ari ita, oiraopavira vo reo gurukoaro uvu-
patavere, osa viapau oiso taraipatavere. Ora oiso tapo
vare keke ragapatavere, ra ita viapau oiso vara-ia
taraipata oiso osa toupai.
27 Aue iava uvare tarai asavira toupata. Kokiara oavisii
tupapata ora visii iava, ora osireiara oavisii tapo ururu-
pa piepata. Uvare reasipatai oaravu keke arapa, ora
oiso tapo uvare reasipatai oaravu uvu arapa. Oa-ia vao
ragai arova porepata viroveira, aue iava uvare oisi ra-
gavira rutu visii iava sopaura oavisii ragaipa reasipa-
peira oiso, teapi visii virivaria.’
Eisi osa puraroepa Pauto.”
28 §§ Uva Pol oiso puraroepa voeare ita, uvare
tarairoepa voea vo vovouroaro-ia tarai asa vovouro,
“Uvuta! Pauto vo raivaaro iava vao virivaripa ora
poretepa raiva. Osa-a eisi osa iava vo reo vao avapa-
perea voeaopa ratau tou irara. Oa iava vo reo uvu
iraoivere rara voea voeao sopaipa irara.” 29 [Uva vo reo
isivaaro iava ora vase ovoiaepa ora reopaoro voea ra-
ga. Uva vo reo-ia ora voeava kaureopaoro avapaaepa.]
30 Pol vo ivarei sovara-ia toureva Rom-ia. Oa iava voa
ora rerapa kepa vorireva. Uva vo kepa rataoaro oisoa
karupareve oearovu rutupa voearo oearoa oisoa rera
rugoopaoro rera iare uriopaave. 31 Uva oisoa vokiara
rutu-ia voa toupaoro Pauto vo Saraaro iava
siposipopareve ora Turaro iava ro-ia Jisas Krais. Eera
ira iavirava oisoa uriri asavira rutu siposipopareve, osa
viapau oiso irai uvuiparo rerare korusa.

† *28:16 Ap 24:23, 27:3* †† *28:18 Ap 26:31-32* ‡ *28:20 Ap 26:6-7, 29; Ef 3:1; 2 Ti 1:16*

‡† *28:26 Ais 6:9-10; Ro 11:8* §§ *28:28 Ro 11:11*

ROM

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva 57 o 58 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava, vo ovusa Korin urui-ia toupaoro oisoa lotupa irara tauvapareve. Riroara pasiara rigatoreva Pol oara toupaiveira Nupela Testamen sopaaro-ia. Ari vao-ia oa purareva voeaopa Rom vata oa oaravu rutu-ia putepai vao reia pasia.
Uva vo pasio sovara-ia ira voearei rutupa reoara purareva. Voeao Jiu-pa irara (Ro 2:17–4:25), ora voeao tapo Jentael-pa irara (Ro 1:13-15, 11:13) oearea takuvuvira oisoa lotupaave vo Rom urui-ia toupaoro. Uva voearei rutu tavireva oiso rigatooro, Kataitoa raga-a ro Krais ira uvuipa ra oirara karureve vuri vovou vo goruaro iava. Ra va iava uvuipaai Airepa Tootoo oupasa rera oirao piepaoro. Ari ita, Moses vaaro tapo vao Reo Taisi oa viapau uvuipai, ora orekerovu rutu oara viapau uvuipai tootooa vatepasa. Ari kataitoa raga Krais vo osa rera oirao piepaive oirara rutu.
Oearovu Papara 8 oiso vaisipaiveira, Vearo Siposipo Rera Iava Tugoropato Uraurato.
1. Kovoa vituaro vao aposelto oa purareva aue Pol, 1:1-17.
2. Oirara rutu uvuipaai ra vao kaviko vovouaro oupaive vao Pauto. Auepa, teapi eto kasi-ia avaaverea vao vuri tapi, 1:18–3:20.
3. Pauto Oviitoa-ia Airepa Raiva purarevora vao
oa-ia uvuipa vigei oriru iraopasa, 3:21–4:25.
4. Jisas raga-ia uvuipaviei ra Airepa Tootoo oupape, 5:1–8:39.
5. Pol siraoroepa Jiu-pa irarapa voeao oea reesireva Pauto ora rerapa, 9:1–11:36.
6. Vo toupai oiso osa ragavira uvuipa Kristento ra toupareve Pauto vo ruipaaro sirova utupaoro, 12:1–15:13.
7. Vo Pol ovoiopa reoro purareva ora tapo vearo vokireva, 15:14–16:27.

Kovoa Vituaro Vao Aposelto Oa Purareva Aue Pol

1 † Ragai raga-a, vao Pol Jisas Krais reraaro kovopato, ro ira ragai arurevora rera vo reoaro kaesa. Eera ira ragai roporeva rera vaaro kaepasa va iava oearovupa siposipopasa Vearo Siposipo.
2 Vo siposipo-ia oa iava Pauto tuariri rutu reo goru purareva. Vao oa iava profet irara va vao reo goru rigatoiva Tugoropa Vuku sovara-ia voari tuariri rutu. 3 †† Vo siposipo-ia Vearo Siposipo oa rera iava ro-ia Jisas Krais toupai, vigei reraaro Turaro, Pauto Oviitoaaro. Ro ira oiravira rutu kavauroepa vo rasio-ia vo Devit vo saraaro sovara-ia. 4 Uva oiraopavira rutu-a, uvare tugoropa vaisitoa rutu-a ro-ia Pauto Oviitoaaro. Ira-ia toupaiveira riroa gorua. Aue vituaro iava uvare rera vo kopiiaro iava ravotovira vorevira toreroepa. Oire uva va-a eva oa iava vigei rutu taraipavio oiso, Rera eera Pauto Oviitoaaro rutu. 5 ‡ Rera Jisas ira iava Pauto vigei-ia vearo vovou purapareveira. Osa iava Pauto ragaipa ruipapaoro rutu ragai-ia vo kovo tovoreva oiso ra rerapa kovopaa rutu oiso, aposel. Ra va iava oearovu rutupa tavitavipara osararovu rutu iava. Ra va uvupaoro ora voea iava sopaura oaive vorevira porepaive rera iare, ro Pauto rera vaisiaro kae piepaoro.
6 Oire uva visii-a eva visiigoa evoa toupataveira Rom urui-ia osararovu rutu iava visii. Pauto visiigoare tapo keeraroepa oiso ra kareketa voeao tapo Jisas voeaaro.
7 ‡‡ Uva oisi-a eisi osa iava vo rigato purapaavoi visiipa vao Rom-ia tou irara. Visiigoapa siraopaoro Pauto visiire keeraroepa, oiso ra oiso touta rera voeaaro. Uva uvuipasi Pauto Aite oavi ora Turaro Jisas Krais ra visiipa tauva vatesi ora gavaure vovou tapo.

Pol Vearo Vaisi Purareva Rera Vaaro Sovara-ia Variria Pautoa Iare

8 Rovopavira rutu visii tavipaavoi vao iava osa oirara rutu voraro rutu toupaoro visii iava uvupaiveira oiso, Riro rari irara visii Jisas-ia. Oa vituaro iava oiso puraparai, Vearovira rutu Pauto. Aue iavirava uvare Jisas rutu vo kovoaro-a vao-ia. 9 ‡‡ Oire uva vokiara rutu-ia kasivarivira rutu kovopaaveira ora ragai iava vovouisi rutu tovopaoro, oiso ra va iava Pauto vo kovoaro vearovira rutu puraa oearovu rutupa siposipopaoro rera Oviitoaaro iava. Ro-ia Pauto ira vearovira rutu ragai-ia taraiparoveira vosa oiso oiraopavira purapara, Visiipa siraopaoro vokiara rutu-ia visiire varirparai Pautoa

† *1:1 1 Ko 1:1; Ap 9:15* †† *1:3 Jo 1:14* ‡ *1:5 Ga 1:16; Ap 6:7* ‡† *1:7 1 Ko 1:2-3* ‡‡ *1:9 Fl 1:8; Ap 24:14*

iare. 10 Ari ita, voviri tuaririvi uva oiso ruipa ragapara
oiso ra visii kekea. Oa iava Pauto iare variriparai oiso
ra visii kekea. Uva Pauto vo vovouaro raga sirova va
vao variria purapaavoi vo vokio-ia, oiso ra visii kekea
rara. 11 † Uva oiso ruipa iraoparai ra visii kekesa uriora
rara. Oiso ra visii siposipoa varao iava oara iava Tu-
goropato Uraurato ragai siposiporevora. Oire ra vara
iava uvuoro visii varaaro oirao pie vovouro oavisii goru
pieta rutu. 12 Uva ora tautauvavio ora vigeipa tavi-
tavioro varao iava vigei rutu varaaro oirao pie vovouro.
Oire ra va iava vigei rutu iava vaeavira goruvira rutu
torepe oirao pie vovouro oavi.
13 Araoko irara oaa, vearovira rutu vare vao rugoru-
goo iraopatai, uvare vokiara rutu-ia oiso ruipa raga-
paraveira ra visii kekea, vo osa orekerovu rutu ragai vo
ruipaarore korupape. Ari ita, visii tapo tou ruipa raga-
paraveira, oiso ra visii siposipoa visii tarai pieoro vo
siposipo iava vao-ia. Oire va iava visii iava oearovu iava
sopaura oaive pore piro, oiso osa oearovupa
siposipopaavora rera iava Jisas voeaaropa ratau tou
sararo. 14 †† Ari ita, Pauto ragai reesirevora rutu. Uva vo
reesire rugoopaoro rutu rera vo kovoaro purapaaveira
oearovivu rutu oirara tauvapaoro. Viapau oiso voeao
raga tauvapasa reipa uruiro-ia. Viapau. Ari oearovu ru-
tupa voearo oearoa vegoara sopaaro-ia toupaiveira.
Ari ita, viapau oiso voearo ragapa riro tarai irara. Via-
pau. Ari voeaviopa tapo ruruvutu irara. 15 ‡ Va vao vitu-
aro iava visii keke ruipa iraoparai visiigoa evoa Rom-ia
toupataveira. Oiso ra voa visii siposipoa visii tarai
pieoro va iava vao Vearo Siposipo.

Vearo Siposipo Vo Goruaro-a Vao

16 ‡‡ Vao Jisas vo reoaro viapau oiso raveravea-a ra va-
va ariipara. Viapau. Ari ita, uvare Pauto vo goruaro ru-
tu va-ia toupaivoi vao-ia Vearo Siposipo. Uva va-a eva
oa iava oiso taraiparai vo osa oearovu vo reo iava
uvuoro ora virivaripaaverea rutu voeao oea Jisas oirao
piepaiveira rutu voeao iava Jiu-pa irara voari rovovira,
uva voea isivaaro iava oearovu rutu voeao ratau tou
irara. 17 ‡‡ Vao Pauto vo reoaro oa roroiovira rutu vo
raivao kareke piepaiveira Jisas vo raivaaro, oa-ia
oearovu rutu uvuipaai ra va-ia ora agiagipaave Pau-
toa-va. Uvare vo raiva vituaro-a eva oirao piea, ora vo
raiva ovoiaro-a vo raga oirao piea, va vao oa iava Pau-
to voea oirara oiso reesipareverea oiso, Voea voeao
torevoko vovou irara. Ari ita, Tugoropa Vuku oiso pura-
papeira,

‘Ro torevoko rugooto ira uvuiparoi ra Pautoa-ia ru-
gorugoopaoro rera-ia rariparo orekerovu rutu
oupaoro varao vearopara Pauto varaaro.’

Oirara Rutu Isivaaepa Pauto Vo Ruipaaro Sirova Utu Arapa

18 ‡‡† Pauto toupare vo vuvuiua-ia. Uva voava roroiovi-
ra rutu kasipua karekepareveira voeaore vuri vovou
irara ora voeao oea rerare isivapaaveira. Voeao oea
oiraopa siposipore korukorupaaveira oearovu asavira
oiso, teapi va-ia taraipaave. Uva voea-a evoea oea vuri
pitupitu purapaiveira vare korukorupaoro. 19 Ari ita, vi-
apau oiso rera vo vovouaro vataureva Pauto. Uva voea
tapo va-ia taraipaaveira oiso osa vigei, uvare oearovu
rutupa va karekereva. 20 ‡‡‡ Iu, Pauto tuariri rutu
orekerovu rutu purareva vo vuuta-ia eva, oa iava vo
voki-ia rekasisa urioerao ovokia vao-ia. Uva oirara vara
varao kekepaiveira varao oara purareva ora rera vo
goruaro-ia vao oa viapau opesia vai. Oire uva vara iavi-
rava uvuipaai ra rera vo goruaro eveipaive ora rera vo
vovouaro. Eva oa vituaro iava viapau raiva vai epao
voeapa oiso ra vuri pitupituro oaive vataupaoro vara
taeapaive.
21 Ari ita, Pautoa-ia oisoa taraipaave. Uva viapau
oisoa rerapa avivikepaave rera vaisiaro kae piepaoro.
Ora viapau oiso oisoa purapaave rerare, “Vearovira ru-
tu Pauto” vo rera-ia vearo vaisi purapaoro. Oisi-a eisi
osa raga purapaoro oisoa akukupapa rugorugooro ra-
ga oupaive. Uva vara-a evara oara-ia ora voea vo ru-
gorugooroaro ruupa pieiva vara vavagisi pieoro rutu.
22 § Oa iava oisoa oiso purapaave, “Igei-a riro tarai irara
rutu.” Vo osa voeare rugorugooara vavagisivira rutu
toupaive. 23 §† Ari ita, vo pitupituo kavuiva oa-ia oisoa
Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive, ro ira viapau opesia
vaiaro. Oa iava opitupiturovu oaive raga puraiva
varaopa ora avivikepasa vara-ia vuurapa vaisi pura-
paoro tokarasiara. Oara oisoa purapaive ora voea
vavaearo raga iava, oiso ra oiravira kekepa viro ora
kokiovira, ora rakoruvira, ora vo karero okareroa vo ra-
sio-ia vokapaiveira.

Vo Toupai Ovurirovu Rutu Iava

24 §†† Uva oisi-a eisi osa ragavira vo pitupitu eva purai-
va, oa iava Pauto voea iava vasereva oiso ra ora voea
vo pitupituaro purapaive evara kokoropara. Oa iava
ora voea vo rugorugooroaro raga sirova utuoro
opitupiturovu rutu vuriara karekareke piepaiva. Uva
ora voea-ia opitupiturovu rutu purapaiva oiso osa
okarerovu kaakau karero, voeao okarea viapau oiso
ora vo karepa ariipaave. 25 §‡ Ari ita, Pauto vaarore
oiraopa reo ovauoro oreorovu raga kuuvuara sirova
utupaaepa ora voea raga varaaro. Oa iava oisoa vara-
ore variripaave oara purareva Pauto voari tuariri. Oire
uva varapa evara variripaoro rerare Pauto isivaaepa
rutu, ro ira vara rutu evara purareva. Ro-ia Pauto ira-ia
vuurapa vaisi purapai vigei vao vo vokio ora vo utu-
paua rutu.
26 Uva vara-a varao vuri pitupituro oara iava Pauto
voea iava vasereva, oiso ra ora voea raga ora voea
vovouroaro sirova utuave. Ra vara-ia ora arii pieave
ora voea raga. Vao kavuoro vearoa ora oua, ora vairo-
ro ragava otopaave riakora. 27 Vo ovusa oirara tapo oisi
raga piepaoro ora voeava otopaave. Oire uva oisi-a eisi
osa iava riroa vuria vavataaro oisoa kaepaive ora voea

† *1:11 Ro 15:23* †† *1:14 1 Ko 9:16; Ap 28:2* ‡ *1:15 Ro 12:18* ‡† *1:16 2 Ti 1:8; 1 Ko 1:18* ‡‡ *1:17 Ro 3:21; Ga 3:11; Hi 10:38* ‡‡† *1:18 Ef 5:6; Kl 3:6*

‡‡‡ *1:20 Sam 19:1-6* § *1:22 Jer 10:14* §† *1:23 Sam 106:20; Ap 17:29* §†† *1:24 Ef 4:18-19; 1 Pi 4:3* §‡ *1:25 Ais 44:20*

raga. Uva va eva vuri pitupitu vo voriaro oa voeapa torevokopapeira oa oupaiveira.
28 † Uva oisoa Pautoa-re isivapaoro rera vo tavitaviarova kaureopaave. Uva va-a vao oa iava voea iava vaserevoiva Pauto, voea iava sopaura oaive agasiepa rutu vuriara oaive iava vo pitupituro-ia oara oisoa purapaive vo vokiara rutu-ia. 29 Oiso vo vovouro varao vuri vovouro rutu oiso-ia, iiruko vovoua vao, ari otopa pitupitua vao, ari riiriipa vovoua vao, ari oira kopii pie ovoipa pitupitua vao, ari ora upopa pitupitua vao, ari kuuvu reoroa varao oara oisoa purapaoro oearovivu akaipa piepaive, ari reo topatopa piepa vovoua vao. 30 Ari oearovu togapa vovoua vao kuuvu reoro-ia, ari Pautoa-pa reasipaoro oisoa ora voea vaisiaro raga iava vagupaave, ari raiva taraapa vovoua vao oisore ra oraivai iava vuriara purapaive, ari aite irarava ora kaureopa vovoua vao. 31 Ora vuri pitupituro oaive purapaoro oisoa voea varaarore ovaupaave reo ovoiro oaive. Ora viapau oiso oaravivu-ia roroiopaave. Uva oearovupa siraopa pitupitu viapau sovopaive vo ora voea sopaaro-ia. Ari, vosa oisi ora sovooro voearovi tauvapaive osa viapau. Aue iava uvare viapau sirao vovourovi vai voea sopaaro-ia. 32 †† Pauto vo reoaro-a vao oa oiso purapapeira, Oiso torevokopai vosa iravu vuri vovou purapareve vokiara rutu-ia, oire ra rera kopii pieta rera upooro. Uva va-a eva rera vaaro voria. Oire uva vo reoa vao-ia oa-ia oisoa taraipaave rutu. Uva oiso purapaave vare, “Eagara, vo reope eva. Vao purape vuria.” Oire uva vao-ia tapo vuria purapaive oearovu siposipopaoro oiso, “Eagara, vuri vovou purapata. Viapau oiso oavu avu vaiei va-ia.”

Pauto Vo Rovirieiaro Torevokoa Rutu

2 ‡ Voeao-ia vuri irara oea iava tavitaviparai oiso, E voea rovirieipataveira oiso voeare purapaoro, “Vuri irara evoea”? Oire opeita ora visii raga ora keakeapata oisi eisi purapaoro. Vosa oearovu togapata, oire uva visii raga ita oisi vara vuriara purapataveira. Uva oisi-a eisi osa purapaoro uvuipatai ra ora visii raga ora togapata ita. 2 Oa-ia vao-ia taraipaviei oiso, Pautoa raga oa-ia vao voeapa siraoa vavataaro vatepareveira voea vo vovouroaro vuriara rovirieipaoro. Uva va-a eva rera vo pitupituaro oa oisi eisi torevokopapeira rutu. 3 Uva visii-a vao-ia visiigoa oirara toga iraopataveira varao-ia voea vo vovouroaro vuriara. Ari ita, uva visii raga ita visiigoa oisi vara vuriara purapataveira. Oire uva apeisi-a? Pauto vaaro-ia voria putetaverea va vatavataoro? 4 Ari ita, taraipatai Pautoa-ia vearo vovouto, uvare viapau oiso vagevagepavira visiire kasipuparoveira oiso ra visii opesi pie ovoireve. Oire uva apeisi-a? Va-a eva vituaro iava rerapa reasipataveira, eke? E viapau taraipataveira rera-ia Pauto ira visiipa kave vovou rera vaaro vatepareveira visiipa siraopaoro, oisore ra vorevira rera iare sopaura oavisii porepata? 5 ‡† Oire uva vo voki-a vao oa-ia Pauto rera vaaro kasipua karekereverea voea varaaro vuriara rovirieipaoro torevokovira, uva evo voki-ia visii vaaro voria outaverea rera ruvara-ia pute pievira rutu. Eake iava? Uvare riitako vovou irara visii rera vo reoaro uvu arapa.
6 Aue iava uvare uvuivira rutu Pauto voea vorireverea vuriara oaiveva uvuioro, oiso osa voea varaaro vuriara uvuipapeira. 7 Uva oisi-a eisi osa ragavira Pauto voea vatereverea Tootoo Ovoi voeao oea vo tootoore taraapaiveira, ora voeao oea rerare vearo vovou rutu purapaive kasivarivira rutu oiso ruipapaoro ra Pauto voeaia roruparevе, voea vaisiaro kae piepaoro. 8 ⌗ Osa voeao oea ora voea ragare rugorugoopaoro vearo vovou kavupaiveira, voea vo pitupituroaro raga sirova utupaoro vuriara, uva voea-a evoea oea-ia Pauto rera vaaro riroa kasipua tovoreverea voeare aveaveoro rutu. 9 Oire uva riroa tavaka ouiverea voea vo vuriroaro voriaro iava, ora riroa tapo vavata siraoa-ia oa ouiverea. Ovori epao toupai oa ou rovoiverea irapavira voeao Jiu. Ra voea isivaaro iava oearovu voeao iava ratau tou irara vo vori raga ouive ita. 10 Ari ita, uva oiraopavira uvare voriara epao, oara toupai vearo vovouro rutu vo voriroaro. Oara vatereverea Pauto voeaopa oea vearo pitupitu purapaive. Oiso osa vo voriro-ia, vigei-ia rorureverea vigei vaisiaro kae pieoro, ora gavaurea tapo vatereverea vigeipa. Oa-a vao oa ou rovoiverea irapavira voeao Jiu. Ra voea isivaaro iava oearovu voeao iava ratau tou irara vo voriro raga ouive ita. 11 Aue iava uvare torevokovira raga Pauto vaeavira rutu oearovu rutu rovirieireverea vo utupaua.
12 Uva voea voeao-ia ratau tou irara oea-ia viapau oiso Moses vaaro Reo Taisi toupaiveira. Oire vosa vuri vovou puraive, ra va-ia kopii ovoiave opesi ovoioro. Uva viapau oiso Pauto oisi voea piereverea vo uvare Moses vaaro sirova Reo Taisi utuoro voea rovirieireverea. Viapau. Ari, eva peira Reo Taisi Jiu-pa irara raga ruvara-ia. Ari vosa voea evoea vuriara purapaive, oa sirova voea rovirieireverea eva Reo Taisi. 13 ⌗† Vosa voeao oirara oea Reo Taisi uvupaiveira, ra viapau va sirova utupaave vo Pauto osireiaro-ia, uva viapau oiso vearo irara voea evoea. Ari voea oea vearovira vaisipareveira Pauto, oea vearovira Reo Taisi uvupaoro va sirova utupaaveira. 14 Uva va vao-ia Reo Taisi oa viapau oiso voeao-ia ratau tou irara toupaiveira. Ari vosa irai voea iava ora rera vo ruipaaro raga iava vearo vovouro purapareve varao oara iava tavipapeira Reo Taisi, oire uva vo vovouro-a varao oara oiso karekepere rera-ia, oara evara rera vaaro reo goru va sirova utupasa. 15 Uva voea raga ita oea vearo pitupitu purapaiveira, oa-a eva oa-ia vao kareke piepaiveira oiso rutu Reo Taisi vo reesireesiaro, oa toupaiveira voea sopaaro-ia oisi. Ora oiso ragavira tapo osa va vao kareke piepaiveira, uvare ora eveipaaveira voea varaaro iava vuriara. Ra va iava ora togapaave oiso puraoro, “Vuria puraavoi.” Oire vosa ovokivu-ia ora eveiave ora voea raga oiso puraoro, “Vearoa puraavoi,” ra oisi ragavira eisi voea vaaro reo goru ora voea-ia karekeive. 16 Uva oisi-a eisi osa iava vo vokia eva oa-ia

† *1:28 Ef 4:19* †† *1:32 Ro 6:21; Ap 8:1* ‡ *2:1 Ro 1:20; 2 Sml 12:5-7* ‡† *2:5 Diu 32:34*

‡‡ *2:8 Ga 5:20; 2 Te 2:12* ‡‡† *2:13 Je 1:22-23*

Pauto Jisas tavireverea oiso puraoro, “Oirara rovirieiparivoi,” ovoki-a eva oa-ia varao vatau rugorugooro oara vigei sopaaro-ia vatauvira toupaiveira roroiovira ora karekeperea rutu viaevira. Uva vara-a evara oara rovirieireverea rara Jisas. Oiso osa oearovu taviavora vao iava Vearo Siposipo Jisas vaaro.

Voeao Iava Jiu Ora Voea Vaaro Reo Taisi

17 Visii vao-ia apeisi ragavira toupataveira? Oa iava visii raga ora vaisipataveira oiso, “Igei raga Jiu, riro tarai irara Reo Taisi-ia.” Oa-a eva oa-ia ora visii raga ora vaisiaro kae piepataveira oiso purapaoro, “Pauto ira igei raga roporeva. Ira igei raga-ia toupareveira.” 18 Uva visii rutu rera vaaro Reo Taisi vieipataveira. Osa iava vearovira taraipataveira vo, oiso ra rera vo ruipaaro sirova utupata. Oa iava uvuipatai ra oaravu rutu oisi iava vearovira rovirieipata oaravu reereesipaoro oiso, “Torevokoara varao-ia.” 19 Oire ora visii raga iava oiso purapataveira, “Uvuipaiei ra ro vaaruu vovouto vovouaro karuio, ora uvuipaiei ita tapo ra aviavia vateio voeaopa oea rupavira toupaiveira. 20 Ora uvuipaiei tapo ra voeao auu reo pura irara torevokoio tapo. Ora tapo uvuipaiei voeao roroio pievira siposipopasa oea airepavira Pautoa-ia taraiave.” Ora oiso purapataveira, “Taraipaioveira vearovira rutu Reo Taisi-ia, oa iavirava varao-ia oiraopa reoro rutu vituaroa iava taraipaioveira rutu ora orekerovu rutu-ia taraipaiei.” 21 Avoeao! Visii vao-ia visiigoa oearovu rutu siposipopataveira. Uva apeisi-a? Ari akepa visii raga ora siposipo asapataveira? Oearovu vosipataveira oiso purapaoro, “Opeita kavirupata.” Uva apeisi-a? E kavirupa irara visii? Iu. Oa purapataveira. 22 † Oearovu vosipataveira oiso purapaoro, “Opeita otopata.” Ari eakepa visii raga oisi ora pie asapataveira. Visii riro kasipu irara voeaore oea varaore variripaaveira oara purapaiveira ora voea vavaearo iava. Vo osa visii raga orekerovu kavirupata vo keparo-ia oara-ia varao toupaiveira tokarasiara. 23 Uva ora visii raga tapo ora vaisi oavisii kae piepataveira oiso purapaoro, “Pauto vaaro Reo Taisi igei raga-ia toupaiveira.” Uva va vao-ia Reo Taisi oa vatavatapaoro Pauto vaisiaro akaipa piepataveira rutu. 24 †† Vao-ia Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Voeao-ia ratau tou irara oea visii varaaro vuri pitupituro kekepaoro Pauto vaisiaro tovipaiveira.’

Rakari Verapa Pitupitu Oa Viapau Uvuipai Oirara Oriru-pasa

25 ‡ Vosa Reo Taisi rutu sirova utu ruipapata, ra ora visii iava rakari verapata ora reesipaoro oiso, Visii Pauto voeaaro rutu. Eisi osa vearopai. Ari vosa oisi va purapaoro eisi Reo Taisi vatavatapata, ra vo reesi eva oiso rutu toupaive Kuuvua rutu. Oa akaipavira rutu toupai. 26 Oire uva apeisi ragavira toupai vo Pauto osireiaro-ia? Aue iava vosa iravu voeao iava ratau tou irara rakari vera asato vearovira Pauto vaaro sirova Reo Taisi utuparo. Oiraopavira ita, oiso Pauto ira eveiparevere oiso rutu osa iravu ro visii iava, visiigoa ora visii iava rakari verapataveira. 27 Oire uva voea voeao-ia ratau tou irara ora voea iava rakari vera asa irara, oea vearovira rutu Pauto vaaro Reo Taisi sirova utu iraopaaveira. Uva voea-a evoea oea vorevira visii togaiverea, uvare visii-a vao Jiu rakari verapa irara, visiigoa akukupapavira Reo Taisi-ia tarai ragapataveira, osa viapau oiso va sirova utupata. 28 ‡† Aue iava uvare iroutoa rutu-a Jiu-pato? Easi ro-a ira-ia rakari vera reesi toupai, raa? Viapau. Asi ro-a ira-ia oiraopa reesi rutu toupaive. Vo reesio-ia oiso-ia vosa Pauto vaaro Reo Taisi rera sopaaro rutu-ia oiraopavira rutu toupaive. 29 ‡‡ Oiraopavira rutu ro-ia oiraopato Jiu-pato ira-ia oiraopa reesi rutu toupaive rera sopaaro-ia. Vo reesio oa viapau oiso sigoa-ia oa purapaiveira vao Reo Taisi sirova utupaoro. Asi vao-a oa purapareveira Pauto reraaro Tugoropato Uraurato. Oa-a eva oa vituaro rutu iava ruipapaaveira rutu, oiso ra voea-ia roruparevе rutu Pauto, uvare viapau oiso rugorugoopaaveira ra ora voea raga vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapaive oirara.

Pauto Rovovira Reoa Vate Rovoreva Voeapa Jiu Uva Voava Rerare Isivaaepa Ita

3 Oire uva apeisi ragavira oiso osa toupaivoi vao-ia? Vosa Jiu-pato vii, oire ra va iava iravira irapau oearovu rutupa oirara vo Pauto osirearo-ia, eke? E apeisi-a? Akukuvira raga ora voea iava voeao Jiu rakari vera ragapaaveira, eke oai toupaiveira va-ia vao? 2 ‡‡† Avoeao, oiraopavira rutu oa-ia vao toupaivoi vao-ia. Oa vituaro uvare va-ia vao oearovu rutu putepaiveira. Rovopa rutu vearoa oiso rutu toupaiveira, uvare Pauto ora rera vo reoaro vatereva voeaopa Jiu. Oa iava uvuipai ra va iava vearovira rutu taraipaave va-ia vao oa purareva voeapa. 3 Oire uva apeisi-a? Oearovu Jiupa irara vo reore vao-ia isivaaepa, uva apeisi-a? E Pauto vare vao rera vo reoaro ovauroverea? 4 ‡‡‡ Viapau rutu. Oreoa vao rera vaaro oirao piereverea ra oiraopavira karekeperea rutu. Vosa oirara rutu oiso toupaive osa riro kuuvu irara, uva rera raga ira pauakavira rutu toupareveira Oiraopatoa Rutu Pauto. Oiso osa vao-ia purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Vosa reoreopau, ra vii vo reoaro oiraopape rutu, oire ra va iava taru oirara rutu vo reo uvupaive. Vosa oearovu vii keakeapaoro vii togapaive oaravu-ia kuuvuara oiso purapaoro, Vuritoa rutu vii, oire ra voea-ia puteri voea varaaro viaevira kuuvu reoro karekeoro.’

5 Ari ita, oearovu vo rasio iava oiso purapaaveira, “Vosa vigei vo pitupituroaro varao vuriara oara-ia Pauto vaaro torevoko pitupitu viaevira rutu karekeperea, oire uva apeisi-a?” Vosa Pauto vara-ia vigei varaaro vuriara vigei vorireverea, uva apeisi-a? Ra rera Pauto vuria purareve va-ia oisi? 6 Viapau rutu! Viapau oiso vurito-a Pauto. Vosa oisi ragavira touparevori, ra apeisi ragavira oearovu varaaro vuri vovouro torevokovira rovirieipareve voeao oea vo rasio-ia toupaiveira? 7 Oire

† *2:22 Ap 19:37* †† *2:24 Ais 52:5* ‡ *2:25 Ga 5:3*

‡† *2:28 Mt 3:9; Jo 8:39* ‡‡ *2:29 Kl 2:11; 2 Ko 10:18; 1 Pi 3:4*
‡‡† *3:2 Diu 4:8; Sam 147:19* ‡‡‡ *3:4 Jo 3:33; Sam 116:11, 51:4*

oearoi pasi ragaire oiso puraavere, “Viapau oiso torevokopai ra Pauto igei varaaro iava kuuvuara igei rovirieireve. Aue vituaro iava uvare vara iava evara Pautoa-ia taraipaaveira oearovu vearovira oiso, Oiraopatoa Rutu Pauto. Ira ora rera vo reoaro oirao piepareveira vara rovirieipaoro. 8 † Oire vosa oiraopa reo vao-ia, ra va iava oearovu vai pasi oiso puraave, “Oire ra vuriara vai purape, ra va iava vearoa vai karekepe.” Ari ita, oearovu oiso ragai tovipaiveira oiso purapaoro, “Vii Pol viigoa oisi oiso oearovu siposipopariveira.” Oiraopavira rutu oa-a vao oa-ia voea evoea riroa tavaka ouiverea rara vo Pauto ruvara-ia voea vo toviroaro voriaro sirova vuriara.

Viapau Rutu Irai Vo Rasio-ia Torevokotoa Vai Toupareveira

9 †† Oire uva apeisi-a? Voeao Jiu-pa irara ratau tou irara-ia putepaiveira, uvare voea-a vearo irara, eke? Viapau rutu. Vo reo-ia oa aviavi pievira rutu pura rovoavo oiso-ia, Voea rutu voeao Jiu ora voeao tapo ratau tou irara oea rutu takuvuaro-ia goruvira rutu toupaiveira vuria vo varivariaro. 10 ‡ Oisi-a oiso osa rutu toupaiveira Tugoropa Vuku-ia vo reo-ia,

‘Viapau rutu iraiei torevokotoa vai, uvare oirara rutu-a vuri irara.
11 Ari ita, viapau oiso iraiei ira roroiovira rutu Pautoa-ia taraiparoveira. Ora tapo viapau oiso irai epao ira Pautoa-re taraapareveira rerare rugorugoopaoro.
12 Uvare oirara rutu-a oea Pautoa-re isivaaepa vuriara-ia pirooro. Viapau oiso vearoa vai purapaiveira. Oa iava viapau oiso irai epao voea iava ira vearoa vai purapareveira.
13 ‡† Ari ita, voea vo reoroaro vuriara rutu eru geesi reoro, oiso rutu osa vao eruara vo geesipapeira tova urui-ia. Ari ita, voea gisipoaro iava kuuvu reoro kosipa piroveira vo oearovu keakeapasa. Oa iava voea vo reoroaro oearovu avupaiveira, oiso rutu osa tavuako.
14 ‡‡ Oearovu tovipaiveira vurivira rutu vaavaavuuvira. Oa iava ikauvira rutu voea iava kasipua kosipa piroveira.
15 ‡‡† Oire ra oearovu upopaive.
16 Ora uvarovu rutu vokapaoro oearovu rutu varaaro tekipaiveira. Oire ra varapa rirovira siraopaave voeao oea varaaro-a.
17 Viapau rutu oiso vao-ia taraipaaveira kave vovou vo pitupituaro.
18 ‡‡‡ Ari ita, oiraopavira, viapau oiso Pautoa-re rugoopaoro rerapa ora avivikepaaveira.’
19 Oire uva vigei oiso taraipavioveira Pauto voeaopa Jiu-pa irara Reo Taisi vatereva, oiso ra toupaive va sirova utupaoro. Oa iava viapau oiso irai voea iava uvuiparoi ra oiso puraparo, “Ragai-a torevokotoa rutu.” Viapau rutu. Ari ita, oiraopavira voea rutu voeao uvarovu rutu tou irara oea va-ia vao Reo Taisi taraipaoro ora voea-ia taraipaaveira oiso, “Vigei rutu vao-ia vuri irara. Vigoa taru voria ouperea vo Pauto ruvara-ia, varao voriaro vigei varaaro vuri vovouro oavi.”
20 Eake iava? Uvare viapau oiso iraiei ira torevokovira karekeroverea Reo Taisi sirova utuoro vo Pauto osireiaro-ia. Viapau. Ari vosa oisi ragavira oiso oaravuia taraipavio va iava vao Reo Taisi, oire ra oisi ita ora vigei raga-ia taraipavio, ra oiso purapavio, “Oiraopavira rutu ita, vigei rutu vuri irara.”

Ro Ira Krais Oirao Piepareve Eera Ira Torevokovira Karekeroverea Pauto Osireiaro-ia.

21 Vosa eisi ragavira toupaive Reo Taisi, oire ra viapau oiso oisi ragavira va iava torevokovira karekepavio. Viapau rutu. Ari ita, uva oraivavuei vao oa roroiovira karekerevora Pauto oirara rutupa. Vao oa iava vo rigato epao vo Moses vo taisiaro Reo Taisi sovara-ia. Ora vo oearovu rutu profet irara vo rigatoroaro tapo sovara-ia, varao oara puraiva voari rutu tuariri. 22 Oiso osa vao-ia oa-ia vigei reesipareveira oiso purapaoro, “Torevoko irara voeao-ia” aue iava rara Jisas Krais oirao piepape. Oraiva eva oa oirara rutupa toupai. Oa-ia oisi eisi voea taru oiso piereverea voeao oea Krais oirao piepaiveira rutu. Oa-a eva oa vituaro iava oirara rutu areiivira raga toupaiveira Pauto osireiaro-ia. 23 § Oiraopavira rutu, oiso osa oirara rutu vuri vovou purapaiveira. 24 Oa iava oirara rutu tauaipaaveira Pauto vo Saraaro-ia koata arapa vore rera ruvara-ia. Ari Pauto vo siraoaro riroa rutu akukuvira oa vate ragapareveira vigeipa vo Jisas Krais vo kovoaro iavirava. Oire uva vo vatevatea vao-ia oa-ia vigei reesipareveira oiso, Torevoko irara voeao-ia, vorara va-ia vigei iava vuriara vera rovopareve. 25 §† Aue iava uvare Pauto Jisas vara piereva rera sipooro vigeipa kopiioro koruoua tavariosa. Oire uva va vituaro-a vao-ia vosa va oupasa Jisas oirao pie rovopape rutu, ra va iava Pautoa tapo ora agiagipavio. Uvare Pauto oirara rutu varaaro oisoa keke ragapareve vuri vovouro. Oa iava voeapa oisoa siraoparo rutu. Oire uva oisi-a oiso osa iava Pauto vo vovouaro torevokoa rutu viaevira karekeerao vo vokio.
26 Uva vo vokio viapau oiso oirara vo vovouroaro keke ragapareveira. Uva va-a eva oa vituaro iava oirara rutu oiso taraipaaveira, Ro-ia Pauto torevokotoa rutu. Ira voearore oiso puraparoveira, “Torevoko vovou irara voeao,” vo rara Jisas oirao pie rovopaive rutu.
27 §†† Oire uva eake vai rutu uvuipai ra oai purape, ra oai iava vo vaisi eva oupe oiso, Vii-a torevoko vovouto? Ra va iava vaguvira tavitavivio? Viapau rutu oiso oai epao. Uvare Reo Taisi rutu sirova utupavioveira, eke? Viapau rutu. Ari aue raga-ia oirao piea vao vigei vaaro. Oa raga-ia uvuipaviei ra vo vaisi eva oupe. 28 Oire uva oisi-a oiso osa iava uvuipaviei ra Pautoa tapo ora agiagipavio vearo vaisi ou rovooro, vo rara Jisas oirao pie rovopape rutu. Ari ita, viapau oiso uvuipapeira vosa Reo Taisi raga vo pitupituroaro sirova utupavio.
29 Uva apeisi-a? E Pauto-a Jiu raga reraaro? E viapau oearovu rutu reraaro-a voeao ratau tou irara, raa? Ari

† *3:8 Ro 6:1* †† *3:9 Ga 3:22* ‡ *3:10 Sam 14:1-3* ‡† *3:13 Sam 5:9, 140:3* ‡‡ *3:14 Sam 10:7* ‡‡† *3:15 Ais 59:7-8* ‡‡‡ *3:18 Sam 36:1*

§ *3:23 Ga 3:22* §† *3:25 1 Jo 2:2; Hi 9:14, 28; 1 Pi 1:19* §†† *3:27 Ro 2:17, 23; 1 Ko 1:29-30*

oiraopavira rutu, ro-ia Pauto oirara rutu reraaro. 30 † Pauto-a kataitoa raga rutu. Ira voearei rutu iava oearovu rutu reereesipareveira torevoko vovou irara ora rerapa vao raga iava oirao piea. Voearei rutu iava oiso, voeao iava Jiu-pa irara ora voeao ratau tou irara. 31 Oire uva apeisi ragavira? Reo Taisi veripape uvare vigei varaaro oirao pie vovouro va-ia Reo Taisi putepaivoi rutu? Viapau rutu. Ari ita, vo osa vao airepa raiva sirova utupaoro vao tapo Reo Taisi oirao piepape.

Pauto Ebraham Vaisireva Oiso, Torevokoto

4 Ro-ia Ebraham Jiu-pa irara aaotoaaro, uvare rera-a voea vituaro rutu Jiu. Oire uva apeisi ragavira purapaviei rerare, uvare apeisi ragavira torevokovira karekero viropa? 2 Uva apeisi-a? Torevokotoa rutu-a rera varao iava okovoroa rutu purareva, eke? Viapau. Vosa eisi vo kovoro purarevori, uvuipa ra ora vaisiaro rei piero. Oire ra va iava ora rera iava vara-ia evara ora rera iava riataroeri. Ari ita, uva viapau oiso uvuiparoepa ra oisi eisi piereve vo Pauto osireiaro-ia. 3 †† Uva Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Ebraham Pauto oisoa oirao piepareve. Va-a vao oa ia-va Pauto rera vaisireva oiso, “Torevokoto.”’

4 Ari ita, oiso-ia vosa iravu iravupa oirato kovopareve, oire ra vo kovo-ia eva rera vaaro vori ouparo. Vo vorio-ia rera vaaro viapau oiso sirao voria vova rera re-itoaaro rerapa. Viapau. Ari evo vori oisoa oupareve vao raga-ia rera vo kovoaro. 5 Oire uva rera-a eera ira oisoa vaisipareve Pauto oiso, Torevokoto, vo rara ora rera vo kovoroarore ovaupaoro Pautoa raga oirao piepareve. Ari ita, Pautoa raga oiso vigei vaisipareveira, Torevoko vovou irara, vigei vao vigoa vuriara purapapeira. 6 Ro-ia Devit ira tapo oiso reoreoroepa va iava vao oiso-ia, Vosa voeao oirara oea Pauto oirao piepaive, oire ra voea varaaro oirao pie vovouro kekepaoro oiso voea vaisipareve, Torevoko vovou irara. Oa iava oisoa rorupaive rutu. Uva viapau oiso voea vo kovoroaro kekepaoro-a. Viapau. Ari, aue raga oirao piea vao voea vaaro. 7 ‡ Oiso vo rigato purareva Devit,

‘Voeao oirara oea rorupaive rutu, uvare voea iava vuriara rutu vera ovoireva vara ovau ovoioro rutu Pauto.

8 ‡† Ora tapo rorupareve, ro ira varaaro vuriara kekepaoro Pauto viapau oiso vara vieipareveira vore tuepaoro utupa voki-ia.’

9 Oire uva apeisi-a oiso osa puraroepa Devit? E voeao raga rorupaive oea ora voea iava oisoa rakari vera-paave? Viapau. Eake iava? Uvare Ebraham voari tuariri rutu Pauto oirao piereva rutu. Oire uva Pauto rera vaaro iava oirao piea eveioro oiso rera vaisireva Ebra-ham, Torevokoto. Eisi osa visii tavitavipaavoi vo reo ia-va vo Tugoropa Vuku-ia. 10 Oire uva apeisi-a? Aa vo vu-utao rutu iava vo voki-a vao oa-ia oisi Ebraham vaisire-va Pauto? Uva oisi rera vaisi rovorevoiva, ora rera iava utupavira rakari torevoko vovouepa, eke? Ari! Osa-a eisi. 11 ‡‡ Iu ita, oa-a eva isivaaro rutu iava rera iava rakari veraaepa reesia puraoro. Oiso ra va iava oiraopavira karekepe vo vaisio oa-ia Pauto rovovira oiso rera vaisireva Ebraham, Torevokoto, vo osa ora rera iava rakari vera asavira toureva. Oire uva eisi osa ragavira piereva Ebraham, Voeao ratau tou irara aite-toaaro. Voeao oea ora voea iava viapau rakari vera-paaveira. Uva oisi-a oiso osa iava voea varaaro raga ia-va oirao pie vovouro voea vaisipareveira Pauto oiso, Torevoko vovou irara. 12 Oiso-ia tapo rera ro Ebraham Jiu-pa irara aitetoaaro toupareveira, voeao oea oisoa rakari verapaave. Ora voeao tapo Jiu oea Pauto oirao piepaiveira. Uva oisi-a eisi osa pie rovoreva Ebraham Pauto oirao pie rovooro, oa iava ora rera iava rakari veraroepa utupavira.

Reo Ovoi Vatereva Voeaopa Oirao Pie Vovou Irara

13 ‡‡† Pauto Reo Ovoi purareva Ebraham-pa ora voeao rera aao iraraaro utupa irara. Vao oa-ia oiso pu-raroepa, “Ragai visiipa vo rasio rutu vateavere rara, ora voeao vii aao iraraaro utupa irara.” Ro Ebraham ira oisoa Reo Taisi rutu sirova utuparo. Oire uva viapau oiso va vituaro-a vao-ia oa iava Pauto rerapa Reo Ovoi purareva. Viapau. Ari oirao piea raga-a rera vaaro oa vituaro iava va vao vearo vaisi rutu oureva Pauto ru-vara iava Ebraham. 14 Oire uva apeisi-a voea iava voeao oea reo ovoi ouiverea? E voea raga va sirova utupaaveira va vao Reo Taisi, eke? Oire vosa oisi oiso toupaive, ra akukuvira raga oeavu Pautoa-ia oiraopa vaisi purapaive. Ra va iava viapau Pauto vaaro Reo Ovoi viapau akaipavira rutu toupaive, raa? Ari! 15 ‡‡‡ Uva viapau oisi eisi toupaiveira. Eake iava? Uvare va-ia vao taraipavioveira Reo Taisi oa oiso purapapeira, “Voeao oea vuriara purapaive oarava uvuivira ita vara voriaro ouiverea.” Ari vosa viapau oisi eisi Reo Taisi vaieri, oire va iava viapau oiso ra irai ragaire oiso puraparo, “Vuri-ara puraparivoi. Oa iava vii vaaro voria ouriverea rara.”

16 Oire uva va raga vao Reo Ovoi vituaro oirao piea. Oiraopavira rutu, uva viapau oiso va vituaro-a vao varao-ia vigei vo kovoroaro. Vosa va vituaro oisi oiso toupaive, uva viapau oiso akukua vatevatea vao-ia Reo Ovoi Pauto vaaro. Ari ita, oiraopavira oiso osa varao uvuipaviei ou rovopape vo Reo Ovoi iava vao Pauto vaaro rara Pauto oirao pie rovopape, oiso osa Ebra-ham oisoa pie rovopareve voari tuariri, uvare Ebra-ham-a vigei rutu aitearo. Vigoa Reo Taisi sirova utu-pavioveira, ora voeao oea Pauto oirao piepaiveira oiso rutu osa oisoa piepareve Ebraham. 17 § Aue iava uvare oiso purapapeira Tugoropa Vuku, ‘Ragai vii oiso pieava osararovu rutu aitearo vii.’ Oiraopavira rutu vigei vao-ia Ebraham ovii iraraaro vo Pauto osireiaro-ia, ro Pauto ira oisoa oirao piepareve Ebraham. Oa vao Reo Ovoi oirao piereverea vo utupaua Pauto. Aue vituaro iava uvare rera raga uvuiparoveira rutu voeao kopii irara vorevira tore piepasa vova tova uruiro-ia. Ora varao tapo oara-ia viapau uvuipaai oearovu oiso ra vara kekepaive, rera raga uvuipa oara karekepasa roroiovi-

† *3:30 Ga 3:8* †† *4:3 Jen 15:6; Je 2:23* ‡ *4:7 Sam 32:1-2* ‡† *4:8 2 Ko 5:19* ‡‡ *4:11 Jen 17:10; Lu 19:9* ‡‡† *4:13 Jen 17:4-6* ‡‡‡ *4:15 Ro 3:20, 7:8, 10, 11* § *4:17 Jen 17:5; 1 Ko 1:28*

ra. Rera ro vigei reraaro Pauto ira oisi oiso toupareveira.
18 † Rera ro Ebraham ira avuka ragaroepa kakae kavau asavira raga. Uva oisoa touvira rutu tueparo Pautoa raga oirao piepaoro oiso purapaoro, “Rera raga ragai vaterevere rara kakaetoa vai.” Uva va-a vao vituaro iava oisoa vao Reo Ovoi oirao piepareve rutu oa vatereva Pauto rerapa. Vao oa-ia oiso puraroepa, “Vii-a Ebraham, osararovu rutu aitearo.” 19 †† Oire uva vo vuuta-a vao oa-ia Ebraham katai vovoto ivaro (100) iare uvuisa tutuureva. Oa iava oiso puraroepa ora rerare, “Avoeao, avuka ragarai ragaivi. Uva kopiisa tutuuavoi. Vegei avukarei rutu ora vatuava oaa o-ia Sara. Iria viapau uvuipaoi oiso ra kakaetoa vai kavaueve.” Uva oisi ragavira toupaoro goruvira oisoa va raga vao Reo Ovoi oirao piepareve, oiso ra va iava kakaetoa vai kavaureve. 20 Oire uva va raga-ia vovoupaoro vao Reo Ovoi viapau oiso rera vaarore oirao piea oisoa ovauparo. Uvare va-a vao oirao piea oa rera vo rugorugooaro goru pieva rutu. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi purareva rutu. 21 Ari ita, goruvira rutu va vao Reo Ovoi oirao piereva rutu. Oiso ra Pauto rera vaaro rerapa va oiraopavira kareke piereve rutu, uvare viapau oisoa vakuvakuparo rera-ia Pauto rera Ebraham. 22 Oire uva va-a eva oa vituaro iava Pauto rerare oiso puraroepa, “Torevoko vovoutoa rutu vii Ebraham.” Uvare oisoa rera vaaro kekepareve riro gorua oirao piea rera vaaro.
23 Oire uva vo reo-a vao oa rigatoiva rera iava Ebraham oiso, ‘Pauto rera vaisireva oiso, Torevokoto vearoto.’ Uva va vao oiso puraoro viapau oiso rera raga iava oiso vo rigato puraiva. 24 Ari ita, vo reo toupaiveira vigei rutu iava, vigoa vaisireverea Pauto oiso, Torevoko vovou irara. Aue raga iava vo rara rera oirao pie rovopape rutu, ro-ia Pauto ira Jisas kopiia iava vorevira tore piereva. 25 Pauto rera eakareva viurupa irara vavaearo-ia, oiso ra kopiiro vigei varaaro vuriara voriaro ouoro. Uva va-a vao oa iava vorevira toreroepa, oiso ra va iava eva Pautoa tapo ora agiagipavio oiso rutu toupaoro, Torevoko vovou irara rutu.

Pautoa Tapo Ora Agiagipavio Vo Rara Jisas Oirao Pie Rovopape

5 Oire vo osa Pautoa tapo ora agiagi rovopavio rera vaaro Reo Ovoi oirao pie rovopaoro, oa iava gavaurea-ia rera tapo toupapeira. Vo uvare Jisas Krais vigei Turaroaro va eva kasipua opesi pierevora. 2 ‡ Oa vao purarevorao Jisas vigeipa. Ari ita, uvui iraopaviei ra Jisas oirao piepaoro vereopa vovou oupape vo Pauto ruvara-ia. Uva evo vovou oupaoro tootoopavioveira vokiara rutu-ia. Oa-a vao oa iava roru iraopapeira vo vuutaore tuepaoro, oa-ia Pauto tapo toupaperea rera vo vovouaro rutu sirova utupaoro oiso rutu osa rera.
3 Ora varao tapo sirao vovouro vo tavakaroaro oara-ia tapo roru iraopape. Uvare vara-ia tarai iraopavioveira oiso, Oara vearopapeira vigeipa. Eake iava? Uvare vara varao vo siraoaro kaepaoro uvuipaviei ra raverave asavira goru visivi rutu vokapape. 4 Oire vosa oisi eisi toupaperea osa Pauto vigeire vo reo purareverea oiso puraoro, “Vearopai rutu uvare oisi eisi piepatavoi.” Oire vo osa vo reo-ia taraipaoro rutu, oa vigei varaaro oirao pie vovouro goru piepaiverea rutu rerare tuepaoro. 5 ‡‡ Oiraopavira rutu, uvare viapau oiso akukuvira oirao piepapeira rerare tuepaoro. Viapau. Uvare Pauto riroa siraoa vate ragarevora vigeipa ro-ia Tugoropato Uraurato ira-ia vigei iava sopaura agasi pierevora rutu. Ro-ia Tugoropato ira-ia Pauto vigeipa sirao vate purarevora.
6 ### Vo vuuta-a eva oa-ia viapau oisoa vigei raga uvuipavio ora tauvapasa, vao oa-ia Pauto vo vokio reesireva oa-ia Krais arureva vigeipa kopiisa vigei vao vuri irara. 7 Oire vo osa irai oiso puraro, “Vosa oeai ragai roro pieive ragai reesioro oiso ra iravu vearoto vo tavukiaro ouoro rerapa kopiira. Avoeao, uva siraovira rutu-a. Uvare reasiparai oisi pie arapa. Eari vai pasi, irai vai uvuiparoi ra oisi piereve. Irou vai ira-ia taraipai?
8 Ari ita, Pauto riroa rutu siraoa purareva vigeipa ro-ia Krais, ira vigei vo tavukiaro rutu oureva kopiioro vigeipa vao-ia riro vuri vovouro pura irara. 9 Uva vigei-a vao vigoapa kopiiroepa rera Krais. Osa iava uvuipaviei ra Pautoa tapo ora agiagipavio. Ora rera ro Krais ira vigei virivaripareverea Pauto vo kasipuaropa. Ra va iava utupaua viapau oiso vigei ouve ita va. 10 ### Voari tuariri rutu uva oisoa rera tapo ora keripavio. Oa isivaaro iava rera tapo ora agiagivierao uvare Oviito Jisas vigeipa kopiiroera. Uva oisi-a oiso osa toupaoro oiso rutu toupapeira, Pauto vate iraraaro vigei. Ra vao-ia tapo vearovira tarai iraopavio rutu oiso, Jisas vigei oriruparevereा vigei tootoo piepaoro aue iavirava rera vaaro tootooa. 11 Iu ita, uva viapau oiso orirua raga-a oa-ia rugorugoopavioveira. Ari vao tapo-a riroa rutu rorua oa oupapeira. Vo roruo oa sovopapeira ora vigei-ia, vo rara vokiara rutu-ia Pautoa tapo ora agiagipavio. Ro Jisas Krais vigei Turaroaro ira vearo vovou-ia vituparoveira rutu.

Adam Ira Kopiia Rovoreva, Ari Krais Ira Oiraopa Tootoo Rovorevora Vigeipa

12 ### Oire uva vo rovoa-ia iravu oisoa toupareve ira kopiia rovoreva Adam. Oa-a vao vituaro vuri vovou vo voriaro karekeepa vao-ia kopiia. Uva oisi ragavira oirara rutu-ia poupa piroveira kopiia, uvare oirara rutu vuri vovou purapaiveira. 13 Uva vuri vovou purapaoro oisoa toupaive oirara rutu. Oire uva Moses vo vuuta-ia voeare kavauroepa. Oa iava riroroiva, vao Reo Taisi purareva voeapa. Ari ita, voari tuariri uva oisoa va-ia vao vuri vovou toupaive vo osa viapau Reo Taisi vaiva toupaive. Uva viapau oiso Pauto voea varaaro vuri vovouro oisoa vieipareve. 14 § Oire uva vo vuuta vao Adam vaaro oa iava vo tuguraepa Moses vo vuutaaro-ia, oa-ia oirara oisoa kopii ragapaave. Uva viapau oiso

† *4:18 Jen 15:5* †† *4:19 Jen 17:17; Hi 11:11* ‡ *5:2 Ef 2:18; 1 Ko 15:1; Hi 3:6* ‡‡ *5:5 Fl 1:20; Ef 1:13* ### *5:6 Ga 4:4; Ro 4:25* ### *5:10 Kl 1:21-22; 2 Ko 5:18* ### *5:12 Jen 2:17, 3:6, 19* § *5:14 1 Ko 15:22, 45*

oisoa piepaive oiso osa ro-ia Adam, ira Pautoa-va kaureoroepa rutu vuri vovou rovooro rutu. Va vao purareva rera Adam ovoovovira. Oa iava Jisas rera isivaaro-ia karekeroepa kavauoro oavu ita ovoovoa vituaro rovooro.

15 Oire uva vaiterei-a vaitereo tasitoarei. Uva viapau oiso vaeavira rutu vaiterei-ia toupaiveira. Aue iava uvare Adam vaaro vuria viapau rutu oiso Pauto vo vatearo-a. Eake iava? Uvare riro irara rutu oisoa va-ia kopii ragapaave rutu. Ari ita, Pauto vaaro-a sirao vate, uvare riro irara rutu oirara vo sirao vao ou ragapaiveira rutu. Ari ro raga-ia Jisas ira vigeipa siraoparoveira. Ira vituparoi vao-ia oa iava Pauto vo sirao vate kareke pierevorao vigei-ia vo vokio. 16 Oire uva rera vo voriaro Adam oa oureva rera vaaro-ia vuria vo voriaro, pisa vorivi rutu vaopa Pauto vaaro riroa siraoa. Aue vituaro uvare kataia rutu vuria riroa rera vaaro kekeoro rera rovirieireva. Oa iava rerare oiso puraroepa Pauto, “Vuritoa rutu vii Adam.” Ari ita, vigei rutu varaaro riroara vuriara. Ovusa vigeipa riroa rutu vate rovopareva siraoa. Oire va isivaaro iava oiso vigei vaisipareve, Vearo irara rutu. 17 † Oiraopavira rutu Adam vaaro vuria oa iavirava kopiia vo goruaro varivariaro karekepapeira vo oirara rutu-ia. Rera raga iava ro-ia Adam. Ari ro-ia Jisas Krais ira vaaro pute pievira rutu toupaiveira. Uvare va purareva vigeipa oa-ia riroa rutu vatevatea siraoa oupapeira. Oa iava oiso vigei vaisipareveira, Torevoko vovou irara. Ra va iava vo toupapeira tootooa vo goruaro-ia, uvare rera raga Krais ira Oiraopa Tootoo rutu vatepareveira.

18 Kataitoa raga vaaro iava vuria vo tavakaaro kosi piropa oirara rutu iare. Uva ita, kataitoa raga Jisas ira vuriara vo tavakaaro opesi pieoro tootooa vaterevora oirara rutupa. 19 Uva oisi-a oiso osa iava riro irara rutu vuri irara oisoa toupaive, uvare kataitoa raga Pautoava kaureoroepa Adam voari rovoa-ia vuria rovooro. Uva oisi ragavira ita vigei rutu riro irara uvuipaviei ra vearo vaisi oupape, uvare kataitoa raga ita Jisas Pauto vo ruipaaro sirova uturoepa.

20 †† Va-a vao-ia Reo Taisi oa ora kareke rovoepa rutu voari tuariri, oiso ra va iava oirara rutu ora eveipaave ora voea raga. Ra va iava oiso purapaave ora voeare “Oiraopavira vuri irara rutu vigei.” Uva va-a vao oa vituaro iava vuri vovou ora rigaaepa oirara rutu iare. Oire uva oisi raga ita Pauto vaaro vereopa vovou oa pute pievira rutu ora rigaerao rutu. 21 Uva vuria vo goruaro oisoa oirara tokipaive voeapa reipaoro. Vao oa vituaro iava oisoa kopiipaave. Ari vao Pauto vaaro vereopa vovou oa-ia uvuipaai ra vearo tauva rutu oupaive torevoko vovou purapasa. Aue iava uvare Jisas Krais toupare vo vokio, ira Pauto vaaro vereopa vovouro roroioreva rutu. Vao vereopa vovou oa iava vigeipa siraoparoveira rutu vigeipa Tootoo Ovoi vatepaoro. Vao oa-ia vituparoveira rera Jisas Krais vigei Turaroaro.

Vigei Rutu Kopiiviera Krais Tapo

6 Apeisi puravio vao iava? E uvuipaviei ra oaravu ita vuriara purape, ra va iava vorerivira Pauto vara ita verareve ora rera vo siraoaro riro pieoro? 2 Viapau rutu. Uvare oiso rutu toupapeira osa voeao kopii irara, oea viapau uvuipaaveira oiso ra vuriara vai purapaive. Uva apeisi-a? E uvuipaviei ra oisi eisi toupaoro vuri vovouro vai purape vokiara rutu-ia, eke viapau? 3 Uva va-ia tarai iraopata oa-a vao-ia baptaisa vituaro rutu oiso, vo osa baptaisa ouepa va-ia ora reesioro oiso, kataivira rutu toupai vigei rutu Krais tapo ora tavosipaoro. Oire uva oisi raga ita-a eisi osa ora reesiviepa ita oiso, oisi raga kataivira rutu rera tapo kopiioro. 4 ‡ Oire uva va-a vao-ia baptaisa vituaro porearo oiso-ia, Vo osa Krais kopiiroera, oire uva vigei tapo rera tapo kopiiviera. Oa iava vigei tapo ita tovaivora rera tapo. Oa iava vorevira rera tootoo pieoro rera tore pierevora Pauto riroa iava gorua vao rera vaaro. Uva oisi ragavira-a eisi osa iava uvuipaviei ra airepa tootoo-ia vokapape.

5 Oire uva va-a vao osa rera tapo kopiiviera, uva vorevira toreroera. Oa iava vigei tapo ita ovoovovira toreviera rera tapo. Oa-a eva oa iava airepa tootoo oupapeira. 6 Oiso va-ia taraipavio osa rera evao parikou-ia tapaiva vigei varaaro tapo vuri vovouro. Uva va vao vuria vo varivariaro oa vigei oisoa tuukepaive, osa iava vigei iava toko ovoi piropa. 7 Vosa irai oiratoa vai kopiiro, ra viapau oiso touvira vuria vo goruaro sovara-ia toupareve. Viapau. Ra aa vao iava? Ovarivaria eva toko ovoi piropa rera iava, ro ira kopiiro.

8 Uva oisi ragavira vigei varaaro tapo vuri vovouro rera tapo Krais touepa kopiioro evao parikou-ia. Eisi osa iava uvuipaviei ra oiraopavira rutu rera-ia raripavio, oiso ra rera tapo toupaoro tootoopavioverea vo vokio ora vo utupaua. 9 ‡† Taraipavio oiso-ia, Krais vorevira kopiia iava toreroepa. Uva viapau uvuiparo ita ra vorevira kopiiro ita. Aue vituaro uvare viapau oiso kopiia vo varivariaro sovara-ia touparevoi. 10 Oire vo osa Krais kopiiroepa, uva va-a eva oa-ia kopiia vo varivariaro toko ovoireva va opesi pie ovoioro. Oa iava viapau uvuiparoi ra ita vorevira kopiiro. Uva vo tootooa-a eva oava touparevoi Pauto roru piepasa ora rera-ia. 11 ‡‡ Oisi-a eisi osa iava vearovira rutu ora visiire rugorugoopata oiso-ia, vigei kopii irara. Viapau oiso vuria vo varivariaro-ia toupapeira. Ari ita, oiraopavira oiso toupapeira tootoo irara vigei, vo rara Krais Jisas tapo ora tavosipavio Pautoa-pa rorua kareke piepaoro ora vigei-ia.

12 Oire vosa vuri vovou ita visii-ia rovosa ita auepape, oire ra vare koru ovoita. Ra oisi iava viapau oiso vo vovou sirova ututa. 13 ‡‡† Ora viapau rutu uvuipatai tapo ra ora visii varauraaro iava orekerovu avu vai iava vaseta, oiso ra vuri vovou eva sirova utupe. Ari

† *5:17 2 Ti 2:12; Re 22:5* †† *Ga 3:19; 1 Ti 1:14 uvare rerare tuepaoro raripavioveira rera oirao piepaoro rutu. Oire uva eake-a vo reo vao porearo, raria? Oreoa porearo-a vao-ia oiso toupaiveira, Tuepata varaore oara visiipa touvira karekeperea. Ari ita, vo osa ro ira iare oisi orekevu karekepe, oire ra viapau oiso vovouparo raripaoro ita, “Oa ouavere tou visivi.” Viapau, eva ita oa rerapa kareke ovoierao.*

‡ *6:4 Kl 2:12; Ga 6:15; Ef 4:22-24* ‡† *6:9 Re 1:18* ‡‡ *6:11 Ga 2:19* ‡‡† *6:13 Ro 7:5; Kl 3:5*

uvuipatai ra ora visii iava varaura rutu vate ovoita Pautoa-pa ora visii iava sopaura rutu tapo. Oiso rutu ovoovooro oisi va purata osa ragavira kopiia iava vorevira toretaera. Osa iava Pauto vo vovouaro sirova utupaoro vearoa purapataveira. 14 † Oiraopavira rutu-a oiso osa vuri vovou vo varivariaro toko piropa. Uva viapau oiso uvuipai ra visiipa riropape. Eake iava? Uvare vao-ia Moses vo taisiaro Reo Taisi viapau visiipa reipapeira. Ari vao raga Pauto vaaro sirao vate, vao oa-ia tauvaa oupataveira.

Vigei Oiso Toupapeira, Torevoko Vovoupa Kovopa Irara

15 Oire uva apeisi-a? E uvuipaviei ra vuri vovou purapape uvare vao Reo Taisi viapau vigeipa reipape, eke? Apeisi-a? Uvuipaviei ra vuria purape, uvare sirao vatei vigei-ia vao Pauto vaaro? Asi viapau rutu oiso uvuipaviei. 16 †† Visii taraipataveira vao-ia oiso-ia, Vosa kovopato vii, oire va iava vii reraaro vo reoroaro uvu iraopariveira, ro reito. Vosa oiso-ia rera-ia toupaive vuri vovou, oire vii tavireve oiso osa va puraparivoi. Ra rera vaaro sirova utuoro oiso vo pitupitu purari vuria. Eisi osa iava va voriaro ouriverea ita vorevira vao-ia kopiia. Ari vosa ro-ia Pauto vii reitoaaro oisi vare oiso vii tavireve, “Vao purari,” oire uva va-a eva oa-ia vearoa ourivere va voriaro, rara va iava oiso vii vaisireve, Vearoto vii. 17 Uva uvuipaviei ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purape, uvare voviri vuri vovouro sirova utupataera. Oa iava vo vokio ora tavarioei. Uvare visii iava rugorugooara agasierao rutu varao iava oiraopa siposiporo osiposiporoa outavora. 18 ‡ Ari ita, Pautoa raga ira visii iava vo tuuke karurevora vuri vovouro vo tuukearo. Uva vo vokio-ia rera raga toupare Pauto visii reraaro reito. Osa iava uvuipatai ra rera ragapa kovopata torevoko vovouro purapaoro. 19 Uva oisi ragavira reorai voeao-ia kovopa irara aue uvuioro. Auepa teapi oiso raga visiipa siposipopaoro visii vavagisi piepaa. Ari ita, voviri tuariri ora visii iava vasetava. Oa iava vuriara rutu ora visii-ia purapatavora vearo pitupitu pura arapa reasipaoro. Uva vo vokio-ia uvui iraopatai ra rugorugooara oavisii tavario iraota. Oa iava ora visii iava ita vasepatavere oiso ra vearo pitupitu sirova utupata Pauto vo ruipaaro rutu purapaoro.

20 Vo osa rovovira voari toupatavora, uva oiso rutu toupatavora, Vuri pitupitupa kovopa irara visii. Uva oisi toupaoro viapau oiso uvuipataera ra vaore vearo raiva rugoopata. 21 Ari ita, osararovu rutu vuriara pura rovotavora. Oire uva vara-a evara oara iava ariitai ita. Uva eake rutu-a vao oa outavora vara iava evara? Viapau rutu oiso oavu avu vaiei vara iavirava evara, uvare vuriara vo voriaro-a aue kopii raga. 22 ‡† Oa iava vuria vo varivariaro karu pirorao rutu. Oa iava vuria kavuoro oiso toupatavoi rutu, Visii Pautoa-pa kovopa irara. Uva ora visii iava vovouisiro oavisii rutu iava vearoa purapatavere, uvare Tootoo Ovoi rutu vituaro-a va vao-ia. 23 ‡‡ Oiraopavira rutu, oa-a vao rera vo voriaro ro oirato oa oureverea rera vaaro vuria vo voriaro vao-ia kopii ovoi. Ari Pauto vao riroa rutu sirao vate Tootoo Ovoi akukuvira vate ragapareveira. Oa vitupai ro vigei reraaro Turaro Jisas Krais.

Ovoovo Reoa Vao Reo Taisi Aviavi Piepa Reo

7 Araoko irara oaa, vo reo-ia oa purapaavoi visiire oiso-ia, vao-ia Reo Taisi vearovira taraipataveira Moses oa purareva. Oreoa-ia oiso ragavira taraipataveira voeao vo reoaro oea epao oea tootoovira toupai. 2 ‡‡† Oiso ragavira oa-a vao goruvira toupaiveira reo goru o-ia riakova iria vatuato tapo toupaeve, vo osa tootoovira toupasi vo avukarei rutu. Ari ita, vosa oira arova kopiiro, oire ra viapau oiso reo goru sirova utuo ita. 3 ††† Uva vosa rerava vatuato toupaoro iravu ragava toupaeve, oire ra va iava oira-ia ora reopaoro oearovu oirare oiso purapaave, “Avoeao, otopava-a o-ia.” Ari vosa vatuato oira raroeoro kopiiro, ra va iava viapau oiso va eva reo goru gasieve vo osa iravu raga oueve.

4 Oa-a vao oa oisi oiso toupaiveira visiipa vao-ia, araoko irara oaa. Aue iava uvare visii-a vao visiigoa kopiitaera Krais tapo ovoovovira oiso osa Krais vo evao parikou-ia kopiiroepa. Oa vituaro iava viapau oiso visiipa Reo Taisi reipapeira Moses vaaro. Visiigoa oiso rutu toupataveira osa voeao kopii irara, oea viapau Reo Taisi uvupaive. Uva vo vokio-ia oiso rutu toupatavoi, rera voeaaro ro-ia Krais airepato visii vatuatoaaro. Ro Krais ira kopii rovoroiva, vorevira toreroepa. Uva rera tapo torepaoro vorevira kopiia iava uvuipaviei ra vearo vovouro purapape vo rasio-ia vao sirova Pauto vo ruipaaro utupaoro. 5 § Vo osa voviri tou rovopaera ora vigei vo ruipaaro raga-ia vuriara purapaoro, oa iava vao Moses vaaro Reo Taisi vara vuriara roroiovira kareke piepaivora. Osa viapau vao Reo Taisi vigeire oisoa korupape vuri pitupituro purapa arapa. Oa iava oisoa vo pitupitu vuriara purapape vo rasio-ia vao sirova vuri vovou vo goruaro utupaoro vore kopii ovoipasa. 6 §† Oire uva vo vokio-ia viapau oiso Reo Taisi vigeipa reipaerao. Oa iava tuukea karu pirorao, vo uvare va arova kopiiviera. Uva vo vokio-ia kovopae viapau oiso vao-ia tuariripa Reo Taisi. Viapau. Ari vao-ia airepa raiva vao oa karekerevorao Tugoropato Uraurato vigeipa.

Vuria Vo Pitupituaro Oa Vigei Vuri Pieva

7 §†† Oire apeisi vovoupaviera vare vao Reo Taisi? E vuria-a? Viapau. Asi vearoa. Ari ita, oa-a eva Reo Taisi oa raga ragai taraivora vaopa vuria vo pitupituaro. Vao-ia osa oiso purapapeira Reo Taisi, “Opeita iravu varaaro riiriipari.” Oire vosa viapau oiso purapaeri, oa iava viapau ragaire vo ruipa eva karekeeri iravu raga varaaro riiriisa. 8 Uva va vao vuria orekerovu riiriipasa oa raga ragai soporeva rutu. Oa iava oiso rugorugooraepa, ra opitupiturovu rutu puraa orekerovu riiriipasa oa iava tavitavipai Reo Taisi. Oa iava Reo Taisi ra-

† *6:14 Ro 8:2; Ga 5:18* †† *6:16 Ro 11:2; Mt 6:24; Jo 8:34* ‡ *6:18 Jo 8:32; Ro 8:2* ‡† *6:22 1 Ko 7:22* ‡‡ *6:23 Ro 5:12; Ga 6:7-8*

‡‡† *7:2 1 Ko 7:39* ‡‡‡ *7:3 Mt 5:32* § *7:5 Ro 6:13, 21; Ga 5:19; Je 1:15* §† *7:6 Ro 2:29; 2 Ko 3:6* §†† *7:7 Eks 20:17; Diu 5:21; Ro 3:20*

ga oiso ragai pieva ra vuria puraa. Iu, vosa viapau Reo Taisi vaieri, oire ra viapau oiso vuria oisi opitupitui purapaavori. 9 Ari ita, voari rutu tuariri uva oisoa toupaa Reo Taisipa sopaipavira rutu. Oa-a eva oa iava oisoa tootoovira rutu toupaa. Uva Reo Taisi-a vao oa-ia tarairaiva, ora ragai varaaro-ia vuriara ateraerao vo uvare riroerao rutu oa vituaro-ia oiso rutu touavora, Kopiito ragai. 10 † Ari ita, Pautoa raga ira Moses-pa Reo Taisi vate rovoreva. Oiso ra va iava oirara rutu tootoovira touive Reo Taisi sirova utupaoro. Uva va iava vao Reo Taisi taraia ouava. Uva va-a raga eva oa ragaipa kopiia vateva. 11 Oa vaaro-a vao vuria-a oa ragai keakeava vavo reoaro iava vao Reo Taisi. Oa vituaro iava tuukera viropa rutu. Oire uva vuria vo voriaro ouavorao vao-ia kopiia. 12 †† Oiraopavira rutu, eva Reo Taisi Pauto vaaro rutu. Torevokoa rutu vearoa oa rigatoreva Moses.

13 Oire uva apeisi-a? Vearo reoa va vao-ia oa ragaipa kopiia sipova, eke? Viapau rutu! Asi vao raga vuria vo pitupituaro oa sipova. Va raga iava vao vearo reo oa vao vuria vateva kopiia ragaipa. Auere oiso ra viaevira rutu vuria vo pitupituaro karekepe. Oire ra va-ia taraipaoro vao Reo Taisi vuri vovou vo pitupituaro eveipape oiso purapaoro, Vuri-a vao-ia vuri vovou vo pitupituaro.

Vo Ruiparei Iava Vareo Oarea Oiratoa-ia Ora Itopapeira

14 Taraipavioveira vao-ia Reo Taisi urauraropa oa vatereva Tugoropato Uraurato vigei iava urauraropa vearoa rugooa vatepasa. 15 ‡ Uva va-a eva vituaro iava vavagisi iraoparaerao oiso auepaoro, Eakere oisoa oiso vo pitupituro ragai varaaro? Oisopa osa varao oara pura ruipa ragaparaveira, osa viapau oisi vara purapaa. Vo osa varao raga purapaa oara pura arapa reasipara, uva vara raga purapaa evara vo vokiara rutu-ia. 16 Oire vosa oisi ragavira oiso va puraa oiso osa va pura arapa reasipara, oire ra va iava vao Reo Taisi eveia, ra va iava oiso auera, Vearoa vao-ia torevoko reo oa oiso purapai “Opeita varao purapari.” 17 Oire uva viapau oiso ragai raga-a vao ragoa varao purapaaveira oara pura arapa reasiparaveira. Viapau. Vao raga vuri vovou vo pitupituaro raga oa oisi oiso ragai piepaiveira, oa vo toupaiveira ragai sopaaro-ia. 18 Uva oiso ragavira rutu ora ragai-ia taraiparaveira, Viapau oiso ragai-ia vearoa vai epao, uvare rasito raga iava ragai. Oa iava raverave iraoparaveira. Ra viapau uvuiparai varao sirova utupasa torevoko vovouro, oara vo toupaiveira ragai sopaaro-ia. 19 Oiraopavira rutu viapau oiso varao purapaaveira vearopara oara pura ruipa ragaparaveira. Ari varao raga purapaa vuriara oara pura arapa reasipara. 20 Oire vosa varao raga purapaaveira evara vuriara varao oara pura arapa oiso reasipara, opitupitua vituaro rutu-a vao-ia vuria, oa vo ragai sopaaro-ia toupaiveira.

21 Oire uva oiso ragavira rutu toupaaveira, vo osa vearoa purapasa auepara, ovusa vuria tutuu pieve ita ragai iare ragai vo ruipaaro piro piepaoro. 22 ‡† Ari ita, ragai vo ruipaaro vaopa ruipa iraopapeira Pauto vaaro Reo Taisi. Oiso ra ragai vaaro-ia rugooa tou iraopaive. 23 Vosa vouao varaua ora ragai iava eveipaa oiso vouao-ia oavuei reo goru oa vo rugoova ora upopapeira, oa sirova ruipa ragaparaveira. Oa-a eva vao-ia reo goru oa ragai iava varaua-ia toupaiveira, oa eva vuria vo vovouaro goru piepaoro rutu ragai tuukepaiveira. Oa iava oiso rutu vapa toupaaveira ragai, Vapa kovopato vuri vovou, vo rara va sirova utupara. 24 ‡‡ Avoeao, siraovira rutu uvare vuritoavi rutu-a ragai. Vouao-ia varaua ragai iava oua-ia iroutoa vai uvuiparoi ra voua tuuke piereve. Ra oisi iava viapau oiso ra ovoiei kopii iare ragai topapaive varaua. 25 ‡‡† Uva ro raga ita Jisas Krais vigei reraaro Turaro, ira raga-a ira uvuiparoveira ragai tauvapasa. Oa iava rera iava Jisas Pautoa-ia vearo vaisi purapaaveira. Uva oisi-a oiso ragavira toupaaveira oiso, Vova ora ragai iava sopaua-ia uvava Reo Taisipa ruipapaoro va sirova utuparaveira Pautoa-re rugorugoo iraopaoro. Vo osa varaua vouao ragai iava oiso toupaive, Kovopato vuri vovou vo pitupituaropa.

Pauto Reraaro Tugoropato Uraurato Ira Vigeipa Tootooa Vatepareveira

8 ‡‡‡ Vosa kataivira rutu rera tapo Jisas Krais toupape, oire ra va iava viapau Pauto vigei togapareve reoara vai-ia. 2 Vo rara Oiraopa Tootoo rutu oupape rera tapo Jisas Krais, uvare Pauto reraaro-a Uraurato vo reo vao-ia purareva oiso puraoro, “Visii karukaruavoi vuriara arova varao oara visii tuukeva kopiia-ia. Oiso ra oiso rutu toupata, Ragai vo reoaro tapo reipai visiipa.” 3 § Vigei vao-ia oirara viapau oiso uvuipavioveira ra Moses vaaro Reo Taisi sirova vearovira utupavio. Oa vituaro iava viapau oiso uvuipapeira va vao Reo Taisi vigei torevokopasa vigei virivaripaoro. Uvare Pautoa raga-a ira uvuiparoveira vigei rutu virivaripasa. Pauto ora rera Oviitoaaro kataitoa rutu siporeva vo rasio iare, oa iava oiravira kavauroepa. Uva kopiiroepa vigei vaaro vuria vo voriaro ouoro. Uva va-a eva vuria oa vo pitupituroaro-ia puteoro rutu vigei karukarureva vova vuria-ia. Osa iava viapau oiso vigeipa reipapeira. 4 Vao-ia Moses vo reoaro oa eva torevokopai. Uva uvuipaviei oiso ra varao purapape oarare tavitavipapeira vo reoa vao-ia Reo Taisi, vo rara Tugoropato Uraurato vo tavitaviaro sirova utupaoro vo rugorugooroaropa reasipavio ora vigei varaaro ragapa.

5 Aue vituaro uvare voeao oearoa varao raga purapaiveira oara ragapa ruipapaave rutu, evoea-a oea varao ragare rugorugoopaaveira rutu oara voea ragapa karekepape. Vo osa voeao oea Tugoropato Uraurato vo tavitaviaro sirova utupaave, oea-a evoea varao ragare rugorugoopaaveira vara purapasa oara-ia roru-

† *7:10 Lev 18:5; Ro 10:5; Ga 3:12* †† *7:12 1 Ti 1:8* ‡ *7:15 Ga 5:17*

‡† *7:22 Sam 1:2; 2 Ko 4:16* ‡‡ *7:24 Ro 6:6, 8:2* ‡‡† *7:25 1 Ko 15:57* ‡‡‡ *8:1 Ro 5:16* § *8:3 Ap 13:39; Hi 7:18*

pareveira Pauto. 6 Vosa varao raga-ia rugorugoopavio
oara vigei ragapa karekepapeira vo rasio-ia, oire uva
vara voriaroei ita vao-ia kopii ovoi. Ari vosa vaore ru-
gorugoopavio Tugoropato Uraurato vo ruipaaro sirova
utupasa, oa-a eva ovoiaroei vao-ia oiso-ia, Tootoo Ovoi
ora gavaurea. 7 Vosa ro ira oiso vara purapareve ora
rera raga varaarore rugoopaaro, uva rera-a eera ira
oiso toupare, Pautoa-va keripato. Aue vituaro uvare vi-
apau oiso Pauto vaaro Reo Taisi sirova utuparoveira.
Oiraopavira rutu, uvare viapau oiso uvuiparoveira,
oiso ra va vao Pauto vaaro Reo Taisi sirova vearovira
utuparo 8 Iu ita, uvare voea-a evoea oea ora voea raga
vo ruiparoaro sirova utupaaveira vo rasio-ia, evoea oea
viapau oiso uvuipaaveira ra Pauto roru piepaive ora
voea-ia.

9 † Vo osa visii viapau oiso purapataveira ora visii ra-
ga vo ruiparoaro sirova utupaoro. Ari visii Tugoropato
Uraurato vo ruipaaro sirova utupataveira, vo osa oisi
oiraopape rutu oiso, Tugoropato Uraurato visii
sopaaro-ia toupareveira. Oiraopavira rutu ro iava oira-
to ira-ia viapau oiso toupareve Tugoropato Uraurato ro
Jisas reraaro, uva rera-a eera oirato viapau oiso Krais
reraaro-a. 10 †† Visii iava varaura taru kopiipere, uvare
vuria vo pitupituaro-a va eva. Ari ita, visiire oiso pu-
raroverea Pauto, “Torevoko vovou irara visii.” Eisi osa
iava visiipa Oiraopa Tootoo vatereverea Tugoropato
Uraurato, vo rara Krais visii sopaaro-ia toupareve.
11 Oire vosa rera iava Urauratoaarope visii sopaura-ia,
uva va iava Pauto visii tapo vorevira tootoo piereverea
kopiia iava vo Tugoropato Uraurato iavirava, oiso rutu
osa Jisas tootoo piereva.

Uvui Iraopaviei Ra Airerei Vovouvira Toupape

12 Araoko irara oaa. Opeita Pauto vo ruipaaro vatava-
ta iraopata ora visii vo ruiparoaro raga sirova utu-
paoro. 13 ‡ Vosa oisi oiso piepaoro ora visii vo
ruiparoaro raga sirova utupata, ra kopii ovoitaverea
taru. Ari vosa Tugoropato Uraurato vo goruaro-ia visii
vo ruiparoaro kopii pieta, oire uva uvuipatai ra Tootoo
Ovoi rutu oupataverea. 14 Ari voeao oea Tugoropato
Uraurato vo tavitaviaro sirova vearovira utupaave, oea-
a evoea Pauto ovii iraraaro. 15 ‡† Pauto visiipa Tu-
goropato vaterevora. Uva viapau oiso visii pierevora ra
akukuvira rerapa kovopata rerapa uriri ragapaoro. Via-
pau. Uvare Tugoropato Uraurato vigei sopaura-ia tou-
pareveira. Oa vituaro iava oiso toupapeira, Vigei-a Pau-
to ovii iraraaro. Ora vao vo osa tapo rera vo goruaro-ia
oiso rerare purapavioveira, “Aite, aite.” 16 Uva ro-ia Tu-
goropato Uraurato ira vigei reraaro tapo uraurato ora
takuvuparoveira. Ra va iava kataivira raga rera tapo
oiso purapavioveira, “Vigei-a vao-ia Pauto ovii
iraraaro.” 17 ‡‡ Oire uva oisi-a eisi osa toupapeira oiso,
Vigei-a rera ovii iraraaro. Oa iava varao vearopara vat-
evateara ouperea, oara oriruparevira voeaopa rera
voeaaro. Oiraopavira rutu viapau oiso varao raga-a
vearopara, ari oaravu rutu tapo-a varao oara oriru-
pareveira Krais-pa. Aue iava uvare varao tavakaara vo
siraoaro kaepapeira oiso osa Krais vo siraoro rutu
kaereva. Eisi osa iava uvuipaviei ra varao tapo oupape
oara peira vo Pauto ruvara-ia Krais varaaro.

Vigeipa Vearoa Toupaiveira Keraria Vore Utupaua

18 ‡‡† Vo siitokaro oara kaepapeira vo rasio-ia
akukuara raga. Ari ita, vosa varei uvui ragapaoro varei
akeake ragapapeira vao tapo rorua oa peira vore utu-
paua, oire uva viapau oiso uvuipavioveira osa ra oisi
varei piepape. Eake iava? Uvare vigei roru
piepareverea rera vaaro-ia vaea vovou rutu oa peira
rera ruvara-ia Pauto. Ororua eva riroa rutu, oa vo si-
itokaro vaaro-ia putepaiveira rutu. 19 Aue vituaro iava
uvare vara rutu varao oara purareva Pauto voraro ru-
tu, oara vo vokiore vagevagepaoro rutu toupaiveira
oiso ra pou piro vo vokio, ovokia-ia Pauto rera ovii
iraraaro kareke piereverea orekerovu rutu osireiaro-ia.
20 ‡‡‡ Oire uva vara rutu-a varao oara purareva oara ru-
tu erupapeira. Ari viapau oiso vara vaaro-a. Viapau.
Uvare vo rovoa-ia vuria vo pitupituaro rovovira rutu
kareke rovoepa. Oa-a vao oa vituaro iava vara rutu ia-
va vasereva Pauto, oiso ra oisi ragavira piepaive opesi
ovoipaoro. Uva touvira vara rutu evara toupaiveira vo
vokiore tuepaoro oa-ia vara rutu eruara vo pitupitur-
oaro opesi ovoiperea. Ovokia-ia vigei kareke
piereverea Pauto. Evo voki raga ita oa-ia vara rutu ora
tavarioperea airepara karekeoro ita. Ari ita, vigei rutu
tapo ita osa raga ita eisi pieperea, oa iava varao oara
purareva Pauto oara vigei tapo roruverea.

22 Vara rutu varao oara-ia taraipavioveira oara pura-
paoro rovoroepa voari tuariri. Oa iava vo vokio
rekasierao vara, oara riroa tavaka vo siraoaro kae-
paiveira, oiso rorovira osa riakova o iria kakaetoava
upiapaoro rera kavausa auepaoro gaupaeve. 23 Uva vi-
apau varao raga oara purareva, oara oisi eisi
piepaiveira. Viapau. Easi vigei tapo oirara. Vigoa
vovouisiro iava koikoipapeira giigiiraupaoro. Vigoa-ia
toupareveira ro Tugoropato Uraurato, ro-ia rovopatoa
rutu vatevatea vovouto Pauto, ira vatereva vigeipa.
Oiraopavira rutu, uvare gaupaoro tuepavioveira vo
vokiore oa-ia vigeire oiso puraroverea Pauto, “Ragai
ovii iraraaro visii.” Oa eva vituaro iava airepavira ora
tavariovioverea. 24 Pauto vigei ora rerapa vorevira vor-
ereverea, uvare rerare tuepaoro raripavioveira rera
oirao piepaoro rutu. Oire uva eake-a vo reo vao pore-
aro, raria? Oreoa porearo-a vao-ia oiso toupaiveira,
Tuepata varaore oara visiipa touvira karekeperea. Ari
ita, vo osa ro ira iare oisi orekevu karekepe, oire ra via-
pau oiso vovouparo raripaoro ita, “Oa ouavere tou vi-
sivi.” Viapau, eva ita oa rerapa kareke ovoierao. 25 Ari
vosa viapau va keke ovoireve, oire ra va iava toko
asavira rutu tueparo.

26 § Oire uva oisi-a eisi osa vituaro iava Tugoropato
Uraurato urioparoveira vigei tauvapasa vao raverave

† *8:9 1 Ko 3:16; Ga 4:6* †† *8:10 Ga 2:20; Ef 3:17* ‡ *8:13 Ga 6:8; Kl 3:5* ‡† *8:15 2 Ti 1:7; Hi 2:15* ‡‡ *8:17 Ga 4:7; 2 Ti 2:12; 1 Pi 4:13*

‡‡† *8:18 2 Ko 4:17; Kl 3:4; 1 Pi 5:1* ‡‡‡ *8:20-21 Ap 3:21; Ro 6:21* § *8:26 Mt 20:22; Ef 6:18*

vovou irara. Ira vigei tauvapaoro Pautoa-re variri-paroveira vigeipa, vo rara viapau taraipavio oiso, Apeisi ragavira uvuipaviei ra oiraopa variri purapape. Vo varirio oa purapareveira Pautoa iare oa-ia koikoipaoro, viapau oiso irai oiratoa vai taraiparoveira va-ia aviavipasa. Oiso osa piepareveira Tugoropato Uraurato. 27 Oiraopavira rutu Pautoa raga taraiparoi vigei iava sopaura-ia, ora vao-ia tapo taraiparoveira Tugoropato Uraurato vo koikoiaro vova vigei sopaaro-ia. Uvare Pauto vo ruipaaro sirova utuparoveira rera ro Tugoropato Uraurato vigeipa variripaoro.

28 Uva vara rutu-ia varao vearovira taraipavioveira oara vigei-ia karekepapeira, oara rutu ovoiaro-a vao-ia vearoa. Oa vituaro oiso toupaiveira, vosa Pautoa-pa siraopavio vigei vao vigoa reesireva ora rera vo ruipaaro-ia. Oire uva eagara, oara-a evara oara rutu porereverea Pauto vigeipa vearoa puraoro. 29 Vigei rutu ropo rovorevoiva, vigei reesireva ora rerapa oiso ra oiso rutu toupape osa rera Oviitoaaro Jisas Krais. Oire ra Jisas oiso toupareve vigei avaiotoaaro, vigei vao rera araoko iraraaro rutu. 30 † Uva Pauto vigei reereesireva katakataivira vigoa roporopo rovopaoro. Uva vigeire keera rovoroiva, oiso puraroepa vigeire, “Torevoko vovou irara visii.” Oa iava vearopara vatevatereva rera vaaro iava keraria.

Pauto Vaaro Siraoa Oa Viapau Uvuipai Ra Opesipe Vigei Iava

31 Vara rutu-ia tarai ovoiviepa evara. Uva aa vo reo rutu-a vao oa epao touvira oa purapere rara? Vosa Pauto vigei tapo ora takuvuro vigei virivarioro, uva uvuipaviei ra voeaore oea vigeiva ora keripaaveira oiso puravio, “Eagara, visiipe.” 32 †† Viapau oiso iirukoto-a Pauto ora rera Oviitoaaro raga-ia kavikovira vovoupaoro. Viapau. Ira akukuvira rutu vovou eakavira paaroreva ro-ia Jisas vigeipa. Oire uva oisi-a eisi osa ragavira rera piereva osa tapo orekerovu rutu iava paarorovere akukuvira vigeipa. 33 Iroutoa vai rutu-a ro ira uvuiparoi ra vigeire vao Pauto ovii iraraaro oiso puraro, “Vuri irara-a visii”? Oire viapau oiso irai epao. Eake iava? Uvare rera raga Pauto ira vigeire oiso puraroepa, “Vearo irara-a visii torevoko irara.” 34 ‡ Ari ita, viapau rutu uvuipaai oeai oiso ra oisi vigeire purapaave oiso-ia. Aue vituaro iava oiso-ia uvare Krais Jisas kopii rovoroiva, vorevira rera ita tore piereva. Oa iava oirapapa varataaro-ia vao Pauto toreparoveira. Uva voa toupaoro Pauto arepareveira vo vigei tauvapasa.

35 Oiraopavira rutu. Viapau oiso irai epao ira uvuiparoi ra vigei iava Krais vo siraoaro tokoreve. Ari ita, otavakarovu rutu karekepapeira vigei-ia oiso-ia, tavaka vovou-a vao, ari tou taraapa vovou-a vao, ari kasipupa vovou-a vao-ia vigeire uvare vigei-a Krais voeaaro, ari ogoe vuuta vao, ora apotapa vuuta vao, ari ora upopa vo vuutaaro-a vao, ora vao-ia kopiia. Oire uva aa vao-a vao vara iava evara oa uvuipai ra Krais vo siraoaro tokove vigei iava? Viapau rutu oiso oaiei. 36 ‡† Oara iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Vokiara rutu-ia igeipa tutuu piepapeira kopiia, uvare vii voeaaro-a igei. Igoa oiso rutu piepaiveira osa sipsip kare, okarea upopasa auepaaveira.’

37 Oiraopavira uvare siraoa vo vavataaro kaepapeira. Uva viapau oiso oaiei ra vigei-ia putepaive. Oa iava uvuipaviei ra va-ia roru iraopape va kaepaoro, uvare vo roru vituaro-a vao-ia, Jisas vo siraoaro vigeipa. 38 ‡‡ Oiraopavira rutu va-ia tarai iraoparai oiso-ia, Easi viapau oiso oaiei oa uvuipai ra vao Jisas vo siraoaro tokove vova vigei-ia oiso-ia, kopiiarei ora tootooa oarea tapo viapau oiso uvuipai, ora purapurapa irara ensel, ora voeao oea orekerovu rutupa reipaaveira oea rutu vuvuiua-ia toupaiveira, ora varao oarai vo vokio-ia ora varao oara epao vore utupaua, 39 ora varao rutu orekerovu oara peira vuvuiua-ia, ora varao rutu orekerovu oara vo rasitoa-ia toupaiveira. Oara rutu evara viapau rutu oiso uvuipai. Viapau oiso oarai epao varao rutu iava evara oara purareva Pauto oara iava oarai uvuipai oiso ra vigei tokove vova Pauto vo siraoaro-ia, vo sirao-ia vigeipa oa-ia vituparoveira Krais Jisas vigeipa ro vigei Turaroaro.

Pol Siraoroepa Jiu-pa Irarapa Voeao Oea Reesireva Pauto Ora Rerapa

9 ‡‡† Ragai-a Krais reraaro uva viapau oiso kuuvuparai. Ro Tugoropato Uraurato ira ragai sopaaro tokipareveira. Uva voa toupaoro ragai tapo katai reo rutu puraparevoi. Oa iava oiso puraparai, Viapau oiso kuuvuparai oiso purapaoro. 2 Riroa rutu siraoa oa ragai-ia toupaiveira ragai iava vovouisi vavata pie iraopaoro vokiara rutu-ia. 3 Uvare voeaviore sara irara oaa rugorugoo iraoparaveira Jiu. Voeao katai revasi rutu ragai tapo, oeavia isivaaepa Jisas-re. Uva va voriaro ouiverea ora voeapa rara. Oa iava oiso vovou iraoparai ra voea vo voriaro vao vuri vori oua voea vo tavukiaro ouoro. Eagara, vosa ragaire Krais oiso puraroverea, “Vurito vii,” voea arova oisi ragai vaisioro. Uvare rirovira rutu voeapa sirao iraoparai. 4 Aue iava uvare Pauto voeao raga Jiu-pa irara roro piereva ora rerapa voea oiso vaisioro, Ragai ovii iraraaro. Oa iava voea iava oearovupa kerariaro iava paaroroepa. Oa iava Pauto voea tapo reo ovoiro purareva vao tapo Reo Taisi oa rigatoreva Moses. Ora tapo vaore oiso ra oiraopavira Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive. Uva va isivaaro iava Pauto voeapa reo ravaa purareva oiso, “Utupavira taru visii oriruaverea rutu ora ragai ruvara-ia.” 5 ‡‡‡ Voeari turaro irara reipa irara Pauto voeaaro, voeao aao iraraaro oea-a voeao Jiu-pa irara vo vokio-ia. Oire uva Krais-a voea saratoaaro vo osa oisoa tootoovira toupareve vo rasio-ia. Uva Pauto ira turaroparoveira orekerovu rutupa. Ira-ia uvuipaviei ra vuurapa vaisi purapape opesi asavira rutu. Eva ovoiei oiraopa.

† *8:30 Ef 1:5, 11; Ro 9:24* †† *8:32 Jo 3:16; Ro 5:8* ‡ *8:34 Kl 3:1; Hi 1:3, 7:25, 9:24*

‡† *8:36 Sam 44:22; 2 Ko 4:11* ‡‡ *8:38 Ef 1:21; 1 Pi 3:22* ‡‡† *9:1 2 Ko 1:23, 11:10* ‡‡‡ *9:5 Kl 1:16-19; Jo 1:1*

Pauto Oirara Rutu Reesireva Ora Rerapa

6 † Iu ita, reo ovoi purareva Pauto voeapa Jiu-pa irara.
Uva viapau va sirova vara rutu ouiva oara-ia voeapa
reo ovoi purareva. Uva apeisi-a? Oisi eisi vuripai? Via-
pau. Uvare oearovuei voea iava Jiu voeao oea viapau
roporeva Pauto voea iava. 7 Oisi ragavira eisi osa
voeaore Ebraham ovii iraraaro, viapau oiso voea ru-
ture oiso puraroepa Pauto, “Visii rutu-a vao-ia ragai
voeaaro.” Viapau. Easi eera oiso puraroepa Ebraham
ragare “Ro Aisak vii oviitoaaro kikooto, ira ovii iraraaro
raga oiso karekeave vii iavapa irara. Vo osa voeao via-
pau, avaioto ovii iraraaro.” 8 Oreoa porearo vituaro
oiso toupaivoi, Viapau oiso Ebraham ovii iraraaro rutu
oiso toupaiveira, Pauto voeaaro. Voeao oea varaua vo
ruipaaro-ia puraa viropa. Ari voeao raga oea Ebraham-
re aiteaepa vo osa voea-ia Pauto vo reoaro vao reo
ovoi oirao piereva. 9 †† Uva oiso Reo Ovoi-ia Ebraham
tavireva Pauto, vao oa-ia oiso puraroepa,

‘Vo osa vuuta-a vao torevokovira pou piro, oire ra
vorevira vorera. Oa iava vii vatuavaaro Sera kakaeto
kavauevere.’

10 ‡ Uva touvira reoreoparai va iava vao oiso osa Aisak
riroroiva, vatuava oureva Rebeka. Oa iava tavara
kakaerei kavaueva. 11 ‡‡ Oire vosa kovua raga-ia kavau
asavira tousiva vo vuria pura asavira ora vearoa, uva
Pauto Rebeka tavireva vaiterei iava oiso, “Kikooto ro
avaiotoapa reiparovere.” Uva oisi ragavira piereva Pau-
to vo rera vo vovouaro oirao piesa oiso. Oire uva
vaiterei-ia touva vo reesirei vo rovoa-ia. Uvare viapau
oiso vaiterei vo pitupituroaro-a, oara sirova oisi
vaiterei reesireva. Ari rera raga Pauto vo ruipaaro-a,
oa-ia oisi vaiterei piereva. 13 Iu, osa Tugoropa Vuku pu-
rapapeira oiso, ‘Pauto oiso puraroepa, Jekop-a ro, ira-
pa ruipaparaveira ropa Iso reasipaoro rutu.’

14 Oire uva apeisi ragavira? Pauto akerukavira oiso vo
reo purareva, eke? E apeisi-a? Viapau torevokotoa rera
Pauto, eke? 15 ‡‡ Ari ita, Pauto oiso puraroepa Moses-re,

‘Ragai oiso oirara piepaaveira ragai vo vovouaro siro-
va utupaoro. Oearovupa voea iava siraoparaveira.’

16 Oire uva oisi-a eisi osa ragavira Pauto vo siraoaro
oupapeira. Vao osiraoa vituaro oiso toupaiveira, Via-
pau oiso vigei vo kovoaro-a ora viapau oiso vigei vo
ruipaaro-a oisi piepasa, ari rera raga vo vovouaro-a.
Oa sirova oisi piepapeira. 17 ‡‡† Oire uva Fero-a ro-ia ira-
ia ovoovoa toupaiveira vao oa-ia Pauto rerare oiso pu-
raroepa, ‘Ragai vii turaro piepaavoi. Oa iava orekerovu
kareke pieavere vii-ia. Oire ra vara kekepaoro ragai vo
goruaro taraipaave. Ora aue tapo ragai vaisiaro viripai-
vere vo rasitoa rutu-ia.’ 18 Uva vo ovoovoa-ia uvuipaviei
ra vearovira taraipavio oiso, Ora rera vo ruipaaro siro-
va utupaoro oearovu ragapa siraoparoveira oearovu
riro kaureo piepaoro ritakovira rutu.

Pauto Vaaro Iava Siraoa Ora Rera Vaaro Kasipua

19 ‡‡‡ Oire uva Pauto oirara rutu oiso piepareveira ora
rera vo vovouaro raga sirova utupaoro. Uva va-a vao
oa iava irai vai pasi visii iava ragaire oiso purarovere,
“Vosa eisi piepareve Pauto, oire uva iroutoa vai
uvuiparoi ra Pauto vo vovouaro gasireve? Uva apeisi
ragavira iava Pauto uvuipa ra iraire oiso puraro, Vuri-
to-a vii”? 20 § Ari iroutoa vai-a vii vova rasito, viigoa
uvuipau ra eisi purau Pauto tovipaoro? Uva o-ia pitoka-
va viapau oiso uvuipaoi ra toreoro oiso purao rore ira
oira purareve, “Eakere oiso ragai pieparivoi?”
21 Oiraopavira rutu, ro-ia ira pitokarirei purasa aueparo
oiso iriavu oira-ia vearopara gurupareve, ari iriavu o
iria-ia vuriara rogaraara vikipareve. Uva eisi piepaoro
oisoa rera raga vo ruipaaro sirova utuparo.

22 Oire uva apeisi ragavira Pauto toupareveira? Ira
voeaore kasipu iraoparoveira oearoa vuri pitupituro
purapaiveira. Ra oiso vovouparo ra voea opesi piereve
ora rera vo goruaro rutu karekeoro voea-ia. Osa via-
pau oisi voea piepareve vagevagevira. 23 Iu ita, oiso
piepareveira voeaore oeapa siraoparoveira. Oiso ra
voea-ia keraria vituaro rera vaaro karekereve. Uva
voea-a vigei raga ita. Vigoa vatatopo piepareveira rera
varaaro vearopara oupasa vo rera vaaro-ia keraria.
24 Uvare vigei ruture keeraroepa ora rera iare. Iu, uvare
oeavu-a vigei iava Jiu, ovusa oeavivu-a voeao voea ra-
ga iava ratau tou irara. 25 §† Oiso osa puraparoepa vo
Pauto rigato oa purareva Hosea vo Tugoropa Vuku
voeao iava ratau tou irara,

‘Voeao oea oiso viapau toupaive ragai voeaaro, oea
vaisiaverea oiso, Evoea ragai voeaaro rutu. Ora voeao
oea vo sara sovara-ia toupaiveira oeapa viapau sir-
aopara, evoea-a oeare oiso puraraverea, Visiipa tapo
sirao iraoparaveira. 26 §†† Uva vo uva vo tavitavio uvuiva
oiso, Viapau oiso ragai voeaaro-a visii, uva evoa raga
ita oiso vo vaisio uvuiverea, Ragai ovii iraraaro visii, ra-
gai Pauto Tootoo Ovoi.’

27 §‡ Ora vo reo tapo oa vo Vukuo-ia Tugoropa
toupaiveira origatoa purareva Aisaia Jiu-pa irara iava.
Oa-ia oiso puraroepa,

‘Vosa voeao Jiu-pa irara rutu vieiaro takuvuaro rutu
oiso toupaiveira osa rogaraara riroara rutu, oire uva
voea iava kataipa irara raga roporoporevere ora rera
iare. 28 Vao vituaro iava uvare ikauvira ora goruvira
rera ro Turaro Pauto voea varaaro vuriara voriaro
vatereverea voeapa.’

29 §‡† Aue iava uvare oiso ragavira Pauto va pu-
rareverea osa Aisaia rovovira voari rutu va rigato
rovoreva,

‘Ro reitoa rutu Turaro Pauto. Oire vosa viapau oiso
Jiu-pa irara vigeipa siraoroeri ora voeao vigei ovii
iraraaro, uva vigei rutu vigoa opesi pie ovoirevori, oiso
osa voeao oea Sodom uruirei-ia oisoa toupaive ora
Gomora urui.’

---

† *9:6 Nam 23:19* †† *9:9 Jen 18:10* ‡ *9:10 Jen 25:21* ‡‡ *9:11-12 Jen 25:23* ‡‡‡ *9:15 Eks 33:19* ‡‡† *9:17 Eks 9:16*

‡‡‡ *9:19 Jop 23:13; Dan 4:35* § *9:20 Ais 29:16* §† *9:25 Hos 2:23* §†† *9:26 Hos 1:10* §‡ *9:27 Ais 10:22-23* §‡† *9:29 Ais 1:4, 13:19*

Voeao Isrel-pa Irara Jisas Vo Tavitaviaro Viapau Oirao Pieiva

30 † Uva apeisi puravio va iava eva? Oiso-ia, voeao-ia
ratau tou irara oea viapau oiso kasivarivira rutu oisoa
kovopaive, oire ra va iava oiso toupaive, Torevoko
vovou irara rutu vo Pauto osireiaro-ia. Ari ita, vo osa
Pauto oisoa oirao pie iraopaive, eva-a oa raga iava
Pauto voeare oiso puraroepa, “Torevoko vovou irara
rutu visii.” 31 Vo osa voeao Jiu-pa irara Pauto oea
rovovira ropo rovoreva ora rera iare, oea-a evoea oisoa
taraa ragapaive rutu oaravure aue iava Reo Taisi. Oiso
ra oisi oai iava oiso karekeave, Torevoko irara rutu vo
Pauto osirearo-ia. Vo osa viapau oisi voeapa uvuipape
rutu. 32 †† E apeisi-a oiso osa vaaro-ia viapau oisoa
uvuipape voeapa Jiu? Aue iava uvare ora voea raga ora
virivaripasa ora voea ragapa oiso vo kovo pura ragai-
va. Osa viapau oiso oirao pie vovou vai puraiva rera-ia
Pauto. Oire uva avekeei iria toupaeveira o iria-ia
koveaepa. Oa iava viapau oiso uvuiaepa oiso ra vo
raivao sirova utuave virivaria oupa raiva. 33 ‡ Uva Tu-
goropa Vuku oiso tavipapeira o iava aveke ro Jisas,
‘Keketa, o-ia aveke iria tovoavoi vo-ia Saion taere so-
vara-ia ravaavira. Iria-ia koveavere ora opesi pie
ovoioro. Ari vosa ro ira rera-ia raripaoro rera oirao
piepareve rutu, eera-a ira-ia viapau uvuiparoi oiso ra
rera iava vasereve.’ Mt 21:42; Ro 10:11

Voeao Isrel Vata Viapau Oiso Torevoko Pitupitu Sirova Utuaepa Vao Pauto Vaaro

10 Araoko irara oaa, rirovira rutu rugorugoo
iraoparaveira voeaore Jiu-pa irara ragai iavapa
irara. Uvare rirovira rutu oiso ruipa iraoparaveira ra
Pauto voea oureve ora rera iare. Oa-a eva oa iava
rirovira rutu Pautoa iare varirıparaveira voeapa. 2 ‡‡
Uva vearo reo rutu purapaavoi voea iavirava, uvare ka-
sivarivira rutu kovo iraopaiveira, oiso ra voea-ia Pauto
rorureve. Ari ita, akukupapavira rutu kovo raga-
paiveira, uvare viapau oiso soporepaa viroveira ora
voea vo kovoroaro vituaro iava. 3 ‡‡ Viapau rutu oiso
taraipaaveira vao iava vo osa Pauto oirara oiso vaisi-
pareveira, Torevoko vovou irara. Ora aue tapo vo osa
kovo ragapaiveira oisore ra vo vaisio ouive, Igei-a vao
torevoko irara. Oa-a eva oa vituaro iava viapau oiso
ora voea iava vasepaiveira oiso ra Pauto voea tore-
vokoreve. 4 ‡‡† Uva taraipavio rutu oiso Jisas urioroera.
Oa iava Reo Taisi vo goruaro opesiera. Oire uva vo
vokio-ia oiso toupai, Vosa ro ira rera oirao piepareve
rutu, eera-a ira torevoko vovoutoa rutu vo Pauto
osireiaro-ia.

Pauto Oiso Ruipaparoveira Ra Ora Rera Iare Oirara Rutu Vorereve Voeao Ouoro

5 ‡‡‡ Moses vo reo rigatoreva Reo Taisi iava oiso-ia,
‘Irouto-a ro ira tore ruipaparo vo Pauto osireiaro-ia
oiso rutu osa torevokoto, ira uvui iraopa oiso ra varao
rutu sirova uturo oara epao Reo Taisi sovara-ia. Uva
oisi eisi piepaoro Tootoo Ovoi oureve.’
6 Ari oreovu raga vao oa toupaiveira va iava vao oirao
piea Pautoa-ia oiso,
‘Opeita ora viire oiso purau, Irouto ro ira vuvuiua iare
iparoverea?’
[oiso ra voava Krais vara piereve]. 7 § Ora
‘Opeita oiso tapo ora viire purau, Irouto-a ro ira rasito
sovara-ia rokoreverea?’
[oire ra voava Krais ipa piereve vorevira kopiia iava].
8 §† Uva eake rutu-a oare purapapeira Pauto vo reoaro
vaore torevoko vovou? Oreoa vao oiso purapapeira,
‘Vo reo-ia vao iava torevoko vovou viapau oiso
tarataraapaa vare taraapasa. Oreoa-ia reoreopauveira
ora vii gisipoaro iava. Ora vo reo oirao pieparıveira vo
ora vii vovouaro-ia.’
Oreoa vao oa iava voviri visii tavitavi rovoavora oiso
puraoro, “Oiso toupatavere Krais oirao piepaoro.” 9 Vo
rara oiso purapata ora visii gisipoaro iava, “Jisas ragai
Turaroaro.” Vo rara tapo ora visii vovouaro-ia vao oirao
piepata rutu oiso osa Pauto Jisas vorevira tore piereva
kopiia iava. Oire eva-a oa iava uvuiparoi ra visii vor-
ereve vorevira ora rerapa visii virivarioro. 10 Oa vituaro-
a vao-ia oiso-ia, Vosa Pauto oirao piepape vo ora vigei
vovouaro-ia, oire ra va iava vigei vaisireve oiso pura-
oro, Torevoko vovou irara visii. Ora vo rara oiso pura-
pavio, “Jisas vigei Turaroaro.” Oire ra va iava ora rerapa
vigei vorevira vorereve ita.
11 §†† Vo Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,
‘Ro ira rera oirao piepareve, oire uva rera-a eera ira ia-
va viapau uvuiparoi ra rera iava vasereve.’
12 §‡ Uva vo reo-a vao-ia oa oiraopapeira rutu voea ru-
tupa oirara, voeao Jiu-pa irara, ora voeao ratau tou
irara, uvare katai irara rutu-a vo Pauto osireiaro-ia. Ro
Pauto vigei rutu reraaro Turaro. Oire vosa irouto-a ro
ira Pautoa iare varirıparo, eera-a irapa uvuiparoi ra
vearopara paaropareve Pauto rera tauvapasa vara-ia.
13 §‡† Uva oiso purapapeira Tugoropa Vuku,
‘Ro ira varirıparo vore Turaro akepaoro auere tauva,
eera-a ira vorerevere ora rerapa rera virivarioro.’
14 Vosa viapau Pauto oirao pie rovopaive, oire ra
apeisi ragavira rera Pauto akeive tauvaare? Ora vosa
rera iava vo siposipo viapau uvu rovopaive, oire ra
apeisi ragavira ita rera oirao pieive? Ora vosa viapau
siposipopa irara vai toupaive voeapa siposipopasa rera
iava, oire ra apeisi ragavira uvuipaave ra rera iava vo
siposipo uvupaive? 15 Ora vosa viapau irai toupareve
siposipopa irara vai arupasa, oire ra apeisi ragavira vo
siposipo vao kosipa piro voraro rutu viripasa? Ari ita,
Tugoropa Vuku oiso purapapeira,
‘Vosa oeavu vigei iare poua viro Vearo Siposipo iava
vigeipa siposiposa, osa-a oiso osa vearopapeira rutu.’

† *9:30 Ro 10:6; Ga 2:16* †† *9:32 1 Pi 2:6, 8* ‡ *9:33 Ais 28:16* ‡† *10:2 Ap 21:20* ‡‡ *10:3 Ro 1:17; Fl 3:9* ‡‡† *10:4 Ga 3:24; Ro 7:1-4* ‡‡‡ *10:5 Nie 9:29; Esi 20:11, 13, 21*

§ *10:7 Hi 13:20* §† *10:8 Diu 30:14* §†† *10:11 Ais 28:16* §‡ *10:12 Ro 3:22* §‡† *10:13 Joe 2:32*

Isrel-pa Irara Isivapaaveira Va Vao Vearo Siposipo Uvu Arapa

16 † Uva oearovu isivapaaveira rutu va vao Vearo
Siposipo uvu arapa. Oa iava vao-ia Aisaia oiso vo reo
rigatoreva,
'Turaro, kataipa iraravi raga ragai vo reoaro uvu-
paiveira vo reo oirao piepaoro. Vo osa oearovu reasi-
paave.'
17 Oire taraipavioveira vao-ia Krais iava vo tavitavi
oiso osa oearovu voari tuariri vigei tavi rovoiva. Oire
uva vo tavitavia eva oa vituaro-a vao-ia, oa iava Pauto
oirao piepapeira.
18 †† Uva visii akepaavoi oiso, E Jiu viapau vo tavitavi
iava vao uvuiva? Ari oiraopavira oa iava vao-ia uvuiva,
uvare Pauto vo reoaro oiso purapapeira,
'Ari ita, siposipopa irara vo siposipoaro gurukoaro vo-
raro rutu rasitoa-ia viriva. Oreoa vao-ia voraro rutu
avaepa rasito rutu rekasiaro-ia.'
19 ‡ Uva oiso tapo vorevira ita visii akepaavoi oiso, E
apeisi-a? Aviavipai vo reo voeaopa Jiu, eke? Ari! Uvare
Moses oiso vo rigato purareva va iava vao,
'Viapau oiso ragai vo reoaro outava, eva oa iava
voeaopa ratau tou irara tavitaviravere. Eva-a oa vituaro
iava oiso ragavira aveavepataverea. Uva voea voeao-ia
ratau tou irara sopaipa irara voeare kasipu iraopata,
vo osa Vearo Siposipo uvu rovopaive.'
20 ‡† Ora Aisaia tapo ira goruvira rutu uriri asavira vo
reo vao rigatoreva va iava vao-ia,
'Oirara ragai kekeiva voeao oea viapau ragaire oisoa
taraapaive. Ora ragai voea-ia poura viropa voeao oea
viapau oisoa oearoi akepaive ragaire.'
21 ‡‡ Ari ita, Pauto oiso puraroepa voeare Isrel-pa
irara,
'Vokiara rutu-ia voeao ouou ragapaaveira ora ragai
iare, ovusa ragaire isivapaave kaureopaoro.'

Pauto Siraoparoepa Oearovivupa Isrel-pa Irara

11 Ragai vo akearo-a vao-ia oa oiso purapai, E Pau-
to voeaore isivaroepa rera voeaaro Jiu? Viapau
rutu. Ragai-a vao Pol voea iava rera, uvare ragai aao-
toaaro-a Ebraham voea iava rera. Ora vao tapo ragai
vo saraaro oa oiso vaisipaiveira, Bensamin. 2 ‡‡† Oea ro-
poreva voari rovoa rutu-ia Pauto ora rerapa, voeao Jiu-
pa irara. Oire uva vo vokio viapau oiso voeare ovau-
paroi. Oreoa vao oa-ia taraipataveira Tugoropa Vuku-ia
toupaiveira vao iava osa Ilaija Pauto tavitavipaoro Is-
rel-pa irara togareva oiso puraoro,
3 'Turaro, vii voeaaro siposipopa irara upoiva voea
kopii pieoro. Ora vii varaaro tapo eravaoara rigaiva.
Uva ragai raga vao-ia ragoa touvira toupaavoi. Uva ra-
gai tapo uposa ita auepaai.'
4 ‡‡‡ Uva apeisi ragavira Pauto rera vo reoaro aatore-
va? Oiso-ia,
'Viapau oiso vii raga-a. Ari oeavu rutu tapo-a erao
vatara tuku (7,000) evoea oea viapau ro-ia kuuvuto
pauto vuurapa vaisi purapaiveira Bal. Oea-a evoea oea
touvira toupaivoi ragai voeaaro.'
5 Oire uva oisi ragavira-a eisi osa toupaivoi
katakataipa irara vo vokio-ia voeao rera voeaaro.
Voeao oearoa roporoporeva ora rerapa, uvare oisoa
voeapa vereopa vovou vatepareve. 6 § Oiraopavira rutu
oiso osa vao oira roporopopa pitupitu vituaro
toupaiveira vereopa vovou raga-ia vao rera vaaro. Oa
vituaro-a vao-ia oira roporopopa pitupitu viapau oiso
toupaiveira varao iava vearopa kovoro oara purapaive.
Vosa oisi eisi toupaivori, ra viapau oiso Pauto vaaro
vereopa vovou oiraopape rutu.
7 Oire uva oisi raga toupaiveira osa viapau vao kekei-
va Jiu oare oisoa taraa ragapaive vereopa vovou Pauto
vaaro, ovusa voeao raga katakataipa irara, voea iava
oea roporeva Pauto, oea va keke ovoiiva. Ovusa oeavu
voea iava Jiu oea iava oisoa rugorugooara tuukevira
rutu vavagisivira toupaive. Oa iava rerare Pauto isi-
vaaepa. 8 §† Oa-a vao oa iava oiso purapapeira Tu-
goropa Vuku,
'Pauto voea vo vovouroaro vavagisi piepaoro
rovoroepa voari tuariri rovoa-ia. Oa iava vo rutu rekasi-
aerao vo vokio-ia oisi raga piepaoro. Uva va-a eva oa
iava viapau oiso uvuipaai ra oiraopara kekepaoro vara
eveipaive, ora varao tapo oiraopa reoro oisi raga ita vi-
apau eveipaoro vara uvupaive.'
9 §†† Devit tapo oiso puraroepa vo rigato-ia oa purare-
va,
'Ari ita, oisoa aioara tapo vearopara purapaive oiso
keapaoro, Varao iava igei-ia roruparevereira Pauto. Vo
osa vara rutu-a evara akukuara raga. Oara-ia ora voea
vo vovouroaro raga-ia oisoa viripato purapaive rera-ia
ora voeare kuverava purapasa. Oire uva oisi-a oiso osa
vara purapaoro ora voea-ia rikui-ia koveaepa voa ora
kopii pie ovoioro. 10 Vearopai vosa voea iava osireiara
voririkeepa, oa iava viapau uvuipaaepa ra oaravu eveiive. Ora vearopai tapo vo uvare vosa pukoa viropa riro
vavatapara kaepaoro tavaka vovouro.'

Oearovu Oirara Oureva Ora Rerare Vorevira Pauto

11 §‡ Oire visii akepaavoi oiso-ia, E Jiu kove ovoiaepa
koveoro, eke? Viapau rutu. Easi evoea vorevira tore-
averea. Ari ita, uvare koveaepa voea vo pitupituroaro-
ia varao vuriara, evara oara kekeoro Pauto voea arova
voeao Jiu ora poreroepa voeao iare ratau tou irara, ora
rera iare voeao ousa. Oire uva rera vo siraoaro
voeaopa ratau tou irara, oa kekeoro voeao Jiu rerapa
vorevira ruipapaaverea, oiso ra voeapa ita vorevira sir-
aoro ita utupavira. 12 §‡† Uva oisi ragavira oiso pieivoiva
Jiu, Pauto oearovu rutu vatereva rera vo reoaro voraro
rutu vo rasio-ia. Ari ita, uvare voea vaaro Jiu oirao piea
rera-ia oisoa potepaive, oa-ia oearovu rutu vo rasio ia-
va uvuipaai ra rera goruvira rutu oirao piepaive. Uva
oisi-a eisi osa iava oearovu vearoara ouiva, vo osa Jiu

† *10:16 Ais 53:1* †† *10:18 Sam 19:4* ‡ *10:19 Diu 32:21* ‡† *10:20 Ais 65:1; Ro 9:30* ‡‡ *10:21 Ais 65:2* ‡‡† *11:2 Sam 94:19; 1 Kin 19:10* ‡‡‡ *11:4 1 Kin 19:18*

§ *11:6 Ro 4:4* §† *11:8 Ais 29:10; Diu 29:4* §†† *11:9 Sam 69:22-23* §‡ *11:11 Ap 13:46; Ro 10:19* §‡† *11:12 Ro 11:25*

vuriara puraiva. Uva vara-a evara oara-ia pute pieara
vearopara rutu ouiverea voearei rutu takuvuaro, vo
rara Jiu vorevira ora poreave rera iare Pauto.

Voeao Ratau Tou Irara Oea Jiu Vo Tavukiaro Ouiverea Rara

13 Visiire ratau tou irara reoreoparai, uvare ragai-a
Krais-pa kovopato visiipa. Oire uva viapau oiso ari-
iparai vo kovova vao-ia reia rutu oa purapaavoi visiipa.
14 Oiraopavira rutu, reia rutu vao-ia kovoa. Vosa oisi ra-
gavira rugorugoopaaeri voeao Jiu, ra vaopa Pauto vo
kovoaro ruipapaave vai pasi. Oa iava vorevira porea vi-
rori rera iare Pauto vo utupavira. 15 Vo osa Jiu-pa irara
arova ora poreroepa voeao tapo ratau tou irara ora
agiagisa. Ora vo osa voeao tapo Jiu-pa irara oisi raga
ita vorevira ora poreave rera tapo vorevira ora agiagisa
ita. Vosa oisi ragavira oiso pieive, oire ra oiso rutu ro-
ropape voeapa kopiia iava vorevira toreai rera iare
Pauto. 16 † Oire vosa tuariri voeari Ebraham vase oisoa
toupaive Pauto voeaaro, oea iava voeao-ia vo vokio-ia,
oea tapo ita oisi ragavira eisi toupaivoi. Uvare oiso-ia
vosa vo eva vavurupaaro vearovira toupaive, oire ra va
iava vo eva raoaro tapo oisi raga ita vearovira
toupaive.
17 †† Oire oevavu oliv ova oa varuparo uvavu
toupaiveira. Oa iava oraorovu piaiva. Uva vo tokoruro
iare oraorovu ouiva vo evao iava vegovego ova oavu
oliv ova. Oiso ra vo raoro siguvaive vo tokoruro-ia. Ra
voa poretepe. Oire uva visii-a vao-ia ratau tou irara
visiigoa oiso toupata osa vo evao vegovego ova oliv
ova. Visiigoa oiso rutu oureva Pauto osa vo evao veg-
ovego ova vo evao iare, oa vo oisoa toupaive varuparo
paupa ova. Oiso ra voa vorevira poreteta gorua ouoro
tootoosa. Vo goru oa peira Jiu-pa irara tauvapasa.
18 Oire ra viapau oiso rutu rugorugoopata, Vearo irara
rutu-a visii voea-ia putepaoro Jiu, oea oiso tokoa vi-
ropa osa vo evao. Viapau. Uvare visii oiso rutu
toupatavoi, Raoara visii. Iu ita, viapau oiso raoara
vavuruparapa tootooa vatepaiveira. Viapau. Asi vavu-
rupara-a oara raoara vatepaiveira tootooa. Eva oa vitu-
aro iava viapau uvuipatai ra ora rei vaisi pieta.
19 Oire uva pasi oiso vaio purapatai, “Ari ita, Pauto
oea piareva. Oa iava voea vo tavukiaro ouiovorao.” 20 ‡
Iu, oiraopa reo vao-ia. Uvare Pauto voea piareva, vo
rara reasipaave Pauto oirao pie arapa. Oire vo osa vo
tavuki-ia eva toupata, uvare rera oirao piepataveira, ra
opeita vagupaoro ora visii iava riatapata. Viapau. Ari
vo ovoovore rugoo iraopaoro uriri iraopatavere. 21 Aue
vituaro uvare evoea Jiu oiso toupai osa vo evao si-
pusipuaro, oa varuparo toupaiveira. Oeva iava Pauto
voea piareva voea tokooro. Uva apeisi-a vosa visii tapo
vao-ia vo evao iava vegovego ova oisi eisi oai vuria vai
purata osa evoea Jiu? Oire ra viapau oisi oai iava Pauto
visii tapo tokoreve visii piaoro, eke?
22 Keketa! Oiso osa ragavira Pauto vo pitupitureo pu-
rapareveira oiso, oearovupa siraoparoveira oearovupa
kasipupaoro. Oire ra ora voea vo vovouroaro-ia vuri
vovouro vorevira voea viro piepareve. Uva oisi ragavi-
ra-a eisi osa voeao Jiu ora voea-ia viroaera uvare voea
tokorevora. Vo osa visii ragapa riroa rutu siraoa rera
vaaro karekereva, vo uvare touvira rutu Krais oirao
piepataveira. Ari vosa visii tapo viapau oisi piepata,
oire ra oisi ita visii tapo tokoreve ora rera iava. 23 ††
Voeao Jiu oea Pautoa-ia oirao piea kavu rovoiva. Osa
iava voea tovoreverea Pauto vo ora voea vo tavukiaro-
ia, vo rara rera vorevira oirao pieive ita. Uva Pauto
uvuiparoveira rutu oisi piepasa eisi. 24 Visii ratau tou
irara visiigoa oiso rutu toupataveira osa vo raoro vo
evao iava, vegovego ova. Oire vosa visii oureva Pauto
vova vegovego ova vo evao iare oa eva varuparo
toupaiveira paupa ova, oire uva oisi-a eisi osa ragavira
apopoipapeira rutu. Eake iava? Uvare viapau oisi eisi
oevaroi piepaiveira. Ari ita, vosa Pauto voeao raga
vorevira Jiu siguvareve vo eva-ia, oire ra voeapa
avekatape rutu oisi oiso.

Pauto Vo Siraoaro Oirara Rutupa

25 ‡‡ Araoko irara oaa, oiso ruipaparai ra vao-ia taraita
vatau reo. Ra va-ia taraioro viapau oiso ra ora visii
vaisiaro rei piepata oiso purapaoro, Igei-a vao riro
tarai irara. Oreoa vao-ia oiso toupai, Oearovu voea ia-
va voeao-ia Jiu viapau oiso vokiara vai rutu-ia kaure-
opaaveira Pauto vo vovouarova. Osa piepaoro vo rutu
rekasisa poua viroverea, uva uvuiperea ratau tou irara
vo vieiaro, voea raga oea Pauto oirao piepaiveira rutu.
26 ‡‡† Uva vo vuuta-a eva oa isivaaro iava Pauto voea ru-
tu oureverea Jiu-pa irara ora rerapa. Oa iava oiso pura-
papeira Tugoropa Vuku,

‘Iravu vova Saion uruia ira urioroverea visii kae
piepasa, vo rara voea iava oirara vuri vovouro vera
ovoipareve voeao Jekop vo saraaro iava voea. 27 ‡‡‡ Osa
va-a vao oa puraoro vao Reo Ovoi oiraopavira rutu
kareke pieaverea. Vao oa puraava tuariri rutu voea
tapo Jiu-pa irara aao iraraaro.’

28 Oire vo osa Jiu-pa irara Vearo Siposipore isivaaepa,
oa iava oiso rutu karekeaepa, Pautoa-va ora keripa
irara. Uva va vituaro-a eva oa iava uvuipatai visii vao-ia
ratau tou irara ra va iava Krais oirao piepata. Ari ita, vo
osa voari rutu Jiu-pa irara ropo rovorevoiva ora rerapa,
voea tapo reo ovoi purareva voeari tuariripa irara. Uva
oeare rugorugoopaoro voeaopa siraoparoveira vo
vokio iavapa irara Jiu. 29 § Uvare viapau rutu rera vo ru-
gorugooaro tavariopaiveira. Ari ita, vosa katai vovou
raga purareve, oire ra oearovu roporoporeve voea iava
voea viraakosa. Uva oisi-a eisi taru osa vo vovou pu-
rareverea rara.
30 Ari ita, visii vao-ia ratau tou irara oisoa reasipata
Pauto vo reoaro uvu arapa. Uva vo vokio Pauto visiipa
siraoroerao, uvare vo tavukio-ia Jiu-pa irara vaaro
toupatavoi, voea oea isivaaepa rerare. Oiraopavira vo
vokio-ia viapau oiso riro irara vai Jiu-pa irara vai Pauto-
ia oirao piepaivoi rutu. Ari voea rutupa siraoroverea vo

† *11:16 Lev 23:10* †† *11:17 Jer 11:17; Ap 2:39* ‡ *11:20 Ro 12:16; 2 Ko 1:24*

‡† *11:23 2 Ko 3:16* ‡‡ *11:25 1 Ko 2:7-10; Ef 3:3-5* ‡‡† *11:26 Ais 59:20-21* ‡‡‡ *11:27 Ais 27:9* § *11:29 Nam 23:19*

utupaua. Visiipa sirao iraoparoveira Pauto, eisi osa ragavira ita voeapa siraoroverea Jiu. 32 † Oa vituaro vao-ia osa Pauto oirara rutu iava vasereva, oiso ra ora voea vo ruipaaro raga-ia vuri pitupituro purapaive. Ra va iava voea rutupa siraoro akukuvira rutu vo utupaua.

Uvuipaviei Pautoa-ia Vuurapa Vaisi Purapasa

33 †† Oiraopavira Pauto orekerovu rutu paaropareveira vigeipa varao iava rera varaaro. Ora rera vaaro rugorugooa riropapeira rutu, uvare orekerovu rutu-ia tarai iraoparoveira. Iroutoa vai rutu-a ro ira uvuiparoveira oiso ra roroiovira rutu Pauto vo ruipaaro-ia taraiparo? Ora iroutoa vai rutu-a ro ira roroiorovere rutu ora rera vo pitupituaro-ia taraiparoveira? 34 ‡ Vo Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Irouto-a ro ira Pauto vo rugorugooaro-ia taraiparoveira? Irouto-a ro ira Pautoa-pa rugoo vateparoveira rera vo taraiaro topa piepaoro rutu?
35 Irouto-a ro ira uvuipa ra oarai vateoro Pautoa-pa oiso puraro, Varao tuuoro ragaipa oarai vateri rara?’

36 ‡† Vao vituaro iava uvare Pautoa raga ro ira reoreoroiva, orekerovu rutu karekarekeepa. Varao rutu oara vo toupaiveira oara purareva rera raga. Oiso ra vara-ia rera iava vaisia kae piepape. Ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapape vokiara rutu-ia. Ovoiei.

Vo Toupai Vao Iava Vosa Ora Vigei Iava Varaura-ia Tauopavio Krais-pa Voura Vatepaoro Oiso Osa Tauoa

12 ‡‡ Araoko irara oaa, vao-ia taraipataveira riroa siraoa Pauto vaaro vigeipa. Oa-a vao oa iava goruvira rutu visii akepaavoi oiso ra ora visii iava varauro oavisii rutu vateta, ora sopaura oavisii rutu Pautoa-pa. Kasivarivira rutu rerapa kovopata vearo pitupituro purapaoro rera vo vovouaro raga sirova utupaoro. Ra va iava visii-ia rorupareve. Vo osa oisi eisi piepaoro rera-ia vuurapa vaisi purapata rutu oiraopavira. 2 ‡‡† Opeita varao raga-ia rugorugoopata vo rasio-ia touara oearovu vo pitupituroaro sirova utupaoro. Viapau. Ari Pautoa-re rugoopata, eera ira uvuiparoi ra visii vo rugooroaro tavariopareve. Ra va iava airepa rugooro oupata ita, oisore ra vara-ia taraipata oarapa ruipaparo Pauto. Oiso ra vara purapata. Vosa rera vo rugooaro vearoa sirova utupata ora vao tapo vearo pitupitu, oire ra va iava visii-ia rorupareve rutu.

Vo Pitupitu Oa Pura Iraopape Pauto Voeaaro Osireiaro-ia

3 Akukuvira rutu Pauto ragai vate ragarevora vao rera vaaro tauvaa, uvare ragai-a rerapa kovopato. Osa iava oiso visii tavipaavoi, Opeita oiso ora visiire rugorugoopaoro oiso purapata, “Igei-a vao reipa irara rutu.” Viapau rutu. Ari uvuipatai ra avivikevira rutu ora visiire rugorugoo iraopata, rara vao eveipata ora visiia oirao pie vovou oa vaterevora Pauto visiipa. Vo osa visii vo vovouroaro-ia tarai rovoroiva rutu, uvuivira rutu visii vaterevora totoevira oirao pie vovouro. 4 ‡‡‡ Ari ita, kataiua varaua vigei-ia, osa vara rutu varao toupaiveira vigei varaaro-ia oara varaaro kovoara roorookavira toupaiveira. 5 Eisi osa rutu toupapeira vigei vao-ia oirara vigoa oisi roorookavira rutu toupapeira, vo osa Krais tapo kataivira rutu takuvuvira toupape. Oiso osa kataiua varaua vo roorookarova varao toupaiveira.

6 § Vo osa oisi eisi toupaepa roorookavira, oa iava viapau vaeavira oaravu vigeipa vatepareveira varao vatevateara vigei tauvapasa. Viapau. Ari katakataivira vigei vatepare. Oire ra vearovira kovopape vara iavirava rera-ia raripaoro. Oiso-ia osa ragavirare vigei reesireva vaore rera vo siposipoaro purapasa oearovupa. Oire vosa oisi vao purapaoro uvui iraopaviei ra rera-ia raripavio vearo kovo purapaoro vigei varaaro oirao pie vovouro sirova uvuivira. 7 Ora oiso tapo osa iava vigei reesireva oearovu tauvapasa, osa iava eisi uvui iraopaviei ra oisi vara purapape voeapa. Ari ita, vosa oisi vigei reesireva oiso ra oearovu tarai piepape tapo, uva uvui iraopaviei ra oisi piepape. 8 §† Ora oisore tapo ra oearovu vovouaro varaata piepape, oire uva uvui iraopaviei ra oearovu vovouaro varaata piepape rutu. Vosa oiso vigei tavireve, ra oearovupa vatepavio varao iava vigei varaaro moniara, uva oisi-a eisi osa ragavira uvui iraopaviei ra voearopa vara-ia paaropavio. Ora vao tapo osa vigei reesireva vaore, oiso ra oearovu tokipape, oire ra oisi kasivarivira rutu vo kovo oisi purapape. Ora ro tapo ira kasivarivira rutu apota irararovi tauvapareve, ira-a eera uvui iraoparoi ra oisi piepaoro rorupareve rutu.

Oiraopa Pitupitu Purapape Oearovupa Siraopaoro

9 Opeita kuuvuvira oearovupa sirao ragapata. Ari uvui iraopatai ra ora visii iava vovouisiro rutu iava oearovivupa siraopata rutu. Ora vao-ia oiso-ia vuri pitupituro veri iraopaoro vearoa-ia pitu iraopata goruvira rutu. 10 Vigei rutu kataivira rutu tou iraopapeira Krais tapo, eisi osa vituaro iava uvuipaviei ra ora vigeipa siraopavio rutu, oiso rutu osa vigei vavuata. Oire vosa iravu visii iava rera vearoa vai purapareve, uva uvuipatai ra rera-ia egapata rorupaoro.

11 Kasivarivira rutu kovo iraopata. Oisi piepaoro eisi opeita pokapoka ragapata. Vosa kovoa purapata Turaropa, ra oisi va purapaoro goruvira rutu ora visii iava vovouisiro rutu tovo iraopata va-ia.

12 §†† Visii vao-ia visiigoa Krais-ia rari iraopaoro toupata, osa iava eisi uvui iraopatai ra roruvira rutu toupata. Ora goruvira rutu varao tapo-ia tavakaara toupata. Ra variripata vokiara rutu-ia Pautoa-pa.

13 §‡ Vosa araoko irara oavisii orekerovupa potepaive, oa iava uvuipatai ra ora visii varaaro iava paaropata

† *11:32 Ro 3:9; Ga 3:22-23* †† *11:33 Ef 3:8; Sam 92:5* ‡ *11:34 Ais 40:13-14; Jop 36:22* ‡† *11:36 1 Ko 8:6; Hi 2:10; Ro 16:27; Hi 13:21* ‡‡ *12:1 2 Ko 10:1-2; Ro 6:13, 16, 19* ‡‡† *12:2 1 Pi 1:14; 1 Jo 2:15; Ef 4:23*

‡‡‡ *12:4 1 Ko 12:12-14; Ef 4:4, 16* § *12:6 1 Ko 7:7, 12:4, 10* §† *12:8 Mt 6:1-3; 1 Ti 5:17* §†† *12:12 Hi 10:32, 36*

voeapa vatepaoro. Ora oiso tapo ra voearopa tavetepa irara ora visii vo keparoaro karupata, ra voa voea tou piepata vearovira.
14 † Ari ita, uvui iraopatai oiso ra Pauto arepata, ra va iava voeao viraakopareve oea visii togapaive oreorovuia. Oiraopavira rutu oiso uvuipatai ra voeapa vearopara arepata. Viapau oisore-a ra voea vuri piepareve Pauto.
15 Voea tapo roru iraopata oea roruvira toupaive. Ora voeao tapo gaupata oea gauvira toupaive. 16 Ra vaeavira rutu kovopata ora visii-ia rorupaoro. Opeita oiso ragavira ora visiire rugorugoopata, Oearovu visii iava vara pievira toupaiveira. Viapau. Avivikevira rutu ora visiipa toupaoro kataivira rutu kovopata voearovio tapo akaipa keke irara. Opeita oiso ora visiire purapata, “Igei-a riro tarai irara rutu.”
17 †† Oire vosa iravu visii iava vuria vai purareve visiiia, ra viapau oiso rerava ora tuutuukopata. Ora oiso tapo-ia, vosa vearo rugorugooro raga purapata, oa iava viapau uvuiparo irai ra visii vo rugorugooroaro vaisireve oiso, Vuriara evara. 18 Opeita potepata vearo rugorugoo purapa arapa. Ari gavaure vovou purapata oearovu tapo toupaoro. 19 ‡ Araoko irara oaa, opeita oeavu vuriara purapaive osa vara aatopasa oiso auepata rugoopaoro, Ragai auearo va aatosa. Viapau. Oape Pauto vaaro oa taru aatorevere. Oa-a vao-ia vituaro iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,
‘Ragai raga auearo oara vuriara voriaro vateaverea oirara rutupa. Ragai raga Turaro oara tuuaverea taru.’
20 Oiraopavira rutu, oiso osa purapapeira Tugoropa Vuku vigeire oiso,
‘Vosa irouto oirato ogoeparo viiva ora keripato, oire ra rerapa aioa vateri. Ora vosa uuko regapaparo, ra rera vateri uukoa. Ari ita, vosa oisi pierivora rerapa, ora sovoro rara rerare kasiraope rugooa oiso osa tuituia ariioro rera varaarore vuria rugooro.’
21 Ora opeita vuri vovou vo pitupituaropa vasepata, oiso ra visii-ia puteve rutu ora rigaoro. Viapau rutu. Oa-ia vao vuri vovou uvui iraopatai ra va-ia pute iraopata rutu vao vearo vovou raga purapaoro.

Uvui Iraopaviei Ra Gavman Reroaro Toupape

13 ‡† Vigei rutu vao-ia uvuipaviei ra gavman varaaro reo goruro sirova vearovira utu iraopavio. Vosa viapau Pauto gavman vai tovorevori vo-ia, oire ra viapau oiso toupareve irai. Ari ita, Pauto voeaopa gorua vatepareveira, oiso ra gavman vo kovoaro purapaive vigeipa. 2 Vosa iroutoa vai ora kaureoparo gavman tapo, ira vaova tapo ora kaureoparovere oa tovoreva Pauto. Oa-a eva vituaro rera raga ora rerare tavaerovere vo rovirieipa voki-ia. 3 Uvare oirara vearopara purapaiveira, uva viapau oiso uriripaaveira gavmanpa. Oea raga ita-a evoea oea vuria purapaiveira. Oire vosa ruipapata oiso ra gavman tapo toupata rutu uriri asavira, uva uvuipatai ra vearo pitupituro rutu purapata. Opitupituro-a evara oara-ia uvuiparoi ra vara iava visii vaisiaraaro kae piepareve.
4 Voeao oea gavmanpa kovopaive oea oiso rutu toupaiveira, Pauto kovopa iraraaro. Oa iava vearopara karekepapeira rutu visii rutupa. Ari vosa vuriara purapata, oire ra vara iava rera asavira uriri iraopata. Aue iava uvare torevokovira rutu visii vorirevere varao-ia visii varaaro vuriara. Uva oisi eisi pieoro Pauto vo kasipuaro oirao pierevere, voeao-ia oea vuriara purapaiveira. 5 ‡‡ Osa iava uvui iraopatai ra gavman vo reoroaro sirova vearovira rutu utu iraopata. Ari ita, viapau oiso vao raga-ia, vo osa Pauto vo kasipuarore rugoopaoro vearovira gavman varaaro sirova utupata. Easi vao rutu tapo-a, vo osa ora visii vo rugooroaro eveipaoro vara-ia taraipata oiso, Vearo vovou-a vao-ia.
6 Oiso osa vao tapo vearopai osa takis vatepataveira gavmanpa. Eake iava? Uvare gavmanpa kovopaoro Pauto vo kovoaro purapaiveira voeao oea goruvira gavman vo kovoaro purapai. 7 ‡‡† Oire ra takis vate iraopata voearopa oearoa visii arepaive oiso, oai gavmanpa, ari oai kaunselpa. Osa ragavira eisi oiso opeita iravu ragapa vateoro iravu vo arearo uvu ragata. Viapau rutu. Asi uvuipatai ra voea rutupa ora avivike iraopata voea vo areroaro uvupaoro.

Apeisi Ragavira Uvuipaviei Ra Reo Goru Sirova Utuvio

8 ‡‡‡ Vosa irou irara vigeipa eake kovo vateive, oire ra ikauvira vo kovo opesi piepe va puraoro. Ari Pauto okovovu raga rutu vaterevora vigeipa vao oearovupa siraopasa. Okovoa-a vao viapau rutu uvuipai oiso ra va opesi piepe. Ari ita, uvare oiso toupai vo osa irouto ro ira oisi vo kovo purapareve vearovira rutu, eera-a ira Moses vaaro Reo Taisi sirova vearovira utuparoveira. 9 § Uvare Moses vo rigato purareva oiso-ia, ‘Opeita ora visiiva otopata, ora opeita oira upopata, ora opeita kavirupata, ora opeita riiriipata,’ ora varao tapo oara katakataivira toupaive. Oreoroa rutu varao takuvuaro oiso purapapeira, “Iravivupa siraopau oiso rutu osa ora viipa siraopauveira.” 10 §† Vosa iravivupa siraopata, oire ra viapau oiso vuria vai purata rera-ia. Vo osa oisi eisi piepaoro Reo Taisiro rutu roorookaro-ia sirova vearovira utupata. Aue iava rara vo reoro rutu varao takuvuaro-ia vearovira rutu utupata oearovupa siraopaoro.

Uvui Iraopaviei Ra Torevokovira Vokape

11 §†† Osa vearopapeira vosa oisi va purapape vao-ia. Uvare taraipavioveira oiso Ovoiopa Voki-a vao oa tutuu piepaivoi. Oire ra opeita tapurisivira toupata uusi rorovira. Viapau. Ari kaiporivira rutu toupata, vo rara rera oirao pie rovoera oiso rugorugoovio, Utupavira rutu voreroverea igei ousa. Osa oiraopavira rutu-a vo vokio-ia vorepa voki rera vaaro oa-ia kareroverea, oapa tutuu pievoi rutu. 12 §‡ Rupapa tutuu piei, oa iava aviua sikereresa tutuuvoi. Osa iava uvui iraopaviei ra

§‡ *12:13 Ro 15:25; Hi 13:2* † *12:14 Mt 5:44; Lu 6:28* †† *12:17 Pro 20:22; 2 Ko 8:21* ‡ *12:19 Lev 19:18* ‡† *13:1 Ta 3:1; 1 Pi 2:13; Jo 19:11; Dan 2:21*

‡‡ *13:5 Ekl 8:2; 1 Pi 2:19* ‡‡† *13:7 Mt 22:21; Mk 12:17* ‡‡‡ *13:8 Ga 5:14; Kl 3:14* § *13:9 Eks 20:13-14* §† *13:10 Mt 22:39-40* §†† *13:11 1 Ko 7:29* §‡ *13:12 1 Jo 2:8; 1 Te 5:8*

varao kavupe oara purapapeira vo rupa-ia. Vo osa oisi oarai purapape, oire ra va iava oirao pie vovou-ia pitupaoro ora vigei raga ora virivaripavio Pautoa raga-ia raripaoro vo osa aviavia-ia vokapape. 13 Vigei vao-ia vigoa aviavia-ia toupapeira. Osa iava uvui iraopaviei ra torevoko vovouro purapape oiso purapaoro, Opeita vureipata spakpaoro, ora opeita riako vuravurapata, ora oira otopa pitupitu purapasa. Opeita arii asavira vuri pitupituro purapata. Opeita raivaro taraapata oearovure oisore ra voea upopata voraro voea riiriipaoro. 14 † Ari ita, Turaro raga Jisas Krais ira-ia uvuipatai ra rera arepata rera vo goruarore va-ia ora virivaripasa vuri vovouro asavira. Oire uva vo goru-a eva oa raga-ia uvuipatai ra kokarapa vovou putepata ora visii iava vo osa visii ou ragapaive vo vovou.

Opeita Araoko Irara Oavisii Vo Pitupituaro Rovirieipata

14 †† Iravu oirato ira airevi raga Krais oirao pieparevorao, ira oisoa viapau taraiparo aue-ia oirao piea. Vosa ruipaparo visii tapo tousa, ra vearovira rera pau pieta. Ra opeita rera taraiaro-ia vakuvakupata ora piopiopaoro vo taraio rera vaaro aue-ia oirao piea. 2 ‡ Oeavu oirara oea goruvira rutu oirao piepaiveira vore Pauto, oa iava oaravu rutu aiopaiveira oaiorovu rutu. Ari oeavu oea varu arapa kavupaiveira aue raga aioparo osasararovu rutu aioara voeao oea viapau goruvira Pauto oirao piepaiveira. 3 Ro ira orekerovu aiopareve, ira viapau uvuiparoi oiso ra eera akaipa piepareve ira viapau oiso evo pitupitu sirova utuparoveira vara aiopaoro evara. Oire uva rera ro ira varu arapa kavupareveira, ira viapau uvuiparoi ita ra eera akaipa piepareve, ira osasararovu rutu aioara aiopareve. Eake iava? Uvare Pauto vaiterei rutu-ia vaeavira vearo vaisi rutu purare. 4 ‡‡ E roviriei vovou irara rutu-a visii? Oa iava uvuipatai ra iravu voeaaro kovopa irara rovirieipata? Viapau. Ari, voea raga reraaro turaro voea vo pitupituroaro rovirieirevere voeare oiso puraoro, “Vao vearopai,” ari “Vao vuripai.” Uva oiraopavira rutu-a va-ia vao oa vearopape voeapa oa rutu reipere voeapa, uvare voea tauvapareverea Turaro va-ia.

5 Oavu-a vao-ia ovoovoa iravu iava oirato, ira ovokivu reesipareveira oiso purapaoro, “Rei voki rutu-a vao-ia, ovokiapa viapau oiso ovokirovu reipapeira.” Vo osa iravu oiso rugorugoopaoro oiso puraparo, “Viapau oiso ovoki reipai. Ari vo vokiro rutu varao kataivira raga toupai.” Oire ra oisi raga roopavira rugorugoopaoro ora vaiterei vovouaro-ia oiso puraparo, “Tepa vo reoro goru piepasi. Auepa teapi vaiterei iava vo rugooro tariri ragapape.” 6 Oearovu ovokirovu rei piepaiveira, oiso ra va iava Pauto vaisiaro kae piepaive vo vokiro-ia rerapa avivikepaoro. Vo osa oearovu osasararovu rutu aiopaiveira aioara, varao oara vatereva Pauto voeapa. Evara-a oara-ia rera-ia vuurapa vaisi purapaiveira rera vaisiaro kae piepaoro. Vo ovusa oearovu voeao oea aioara rutu iava oaravupa kavupaiveira, uvare oiso rugoopaaveira, Pauto vo vovouaro sirova utupaiei. Ari ita, uva voea tapo-a oea Pauto vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapaiveira vara-ia aioara rerapa avivikepaoro ita.

7 Viapau oiso irai vigei iava ira epao ro ira tootoopaoro ora rera raga-ia rugorugooparoveira. Ora vosa irai vigei iava kopiiro, ra viapau uvuiparoi ra Pauto vo Saraaro iava kosiro viro. 8 Ari ita, vao vituaro-ia osa tootoopaoro toupapeira rera ragapa ro vigei reraaro Turaro. Ora oiso tapo osa kopiipaoro rera raga sirova utupavioveira. Uvare vosa tootoopavio Turaro ragapa, ora kopiipavio rera sirova utupaoro, uva oiso toupapeira, Vigei vao rera voeaaro Turaro. 9 Oiraopavira rutu oiso osa Krais kopiiroepa, ora vorevira toreroepa tootoooro. Oiso ra voearei rutupa turararoro oiso, Voeao oea tootoovira toupaive, ari voeao oea kopiiave.

10 ⌗ Visii vao-ia eake-a vao oapa araoko irara oavisii toga ragapataveira oaravu-ia reoara? Ora eakere voeapa voeao araoko irara oavisii reasipataveira voea akaipa piepaoro? Uvare vigei rutu Pauto ruvara-ia torevioverea. Ra voa rera raga vigei rovirieireve varao iava vigei vo vovouroaro. 11 ⌗⌗ Uva va-a eva oa-ia taraipavio oiso, Oiraopa rutu, uvare vao Tugoropa Vuku oa-ia oiso puraroepa Turaro,

‘Ragai-a tootoopato. Oa iava uvuiparai rutu oiraopavira visii tavipasa oiso, Oirara rutu vo rasio-ia ragaipa avivikepaaverea rekupaoro ragai iare. Ora oiso tapo osa voea rutu ragaire oiso puraaverea, Oiraopatoa rutu Pauto.’

12 ⌗⌗ Oa vituaro-a vao-ia vo pitupituro-ia vigei varaaro oara kosi piepere ora vigei iava Pauto tavitavipaoro.

Opeita Araoko Irara Oavisiire Orekerovu Purapata Ra Vara-ia Voea Kove Piepata

13 § Opeita oreorovu purapata touvira oearovu visii iava togapaoro. Ari visii vo pitupituroaro tavariopaoro vatatopo iraopata oiso, teapi orekerovu purapata vuri vovouro sirova araoko irara oavisii piro piepaoro. 14 Ro Turaro ira ragai vo rugorugooaro goru pierevora oiraopavira rutu, oiso ra vearovira rutu tarai iraopara oiso, Viapau oiso oaioiei vuria vai. Viapau rutu. Ari vosa irouto ro-ia ira oiso puraro, “Oa eva vuripai rutu,” osa oisi rerapa vuripape rutu. Rera-a eera oiso rutu toupare osa voeao oearoa oaravupa aioara kavupaiveira. 15 §† Ari ita, vosa vo aioro aiopata oarare oisoa oiso purapaave, “Vuriara,” oire ra vo vukuro kekepaoro araokoto oavisii riroa vavata oupare visii vo pitupituaro-ia. Vo osa oisi piepata, ra viapau oiso rerare rugorugoopaoro siraopata ro araokoto oavisii. Opeita iravu piro pieta oisi vara aiopaoro vo ora visii vo ruipaaro raga sirova utuoro. Uvare Krais kopiiroepa rera tapopa eera. 16 Vosa oiso taraipata vao-ia, Vearo pitupitu purapeira. Oire vatatopopata, teapi oeai visii vo pitupituaro kekepaoro oiso va vaisiive “Vuri pitupitu vao-ia.” 17 Vao iava Pauto vo Saraaro vituaro. Viapau

† *13:14 Ga 3:27; Ef 4:24* †† *14:1 1 Ko 8:9, 9:22* ‡ *14:2 1 Ti 4:4; Ta 1:15* ‡† *14:4 Je 4:12*

‡‡ *14:10 2 Ko 5:10* ‡‡† *14:11 Ais 45:23; Fl 2:10-11* ‡‡‡ *14:12 Mt 12:36* § *14:13 Mt 7:1; 1 Ko 8:13* §† *14:15 Ef 5:2; 1 Ko 8:11*

oiso varao iava-a oara aiopapeira ora varao oara-ia ukaiopavioveira. Viapau. Asi akukuara raga evara. Ari varao-ia reipara rutu oiso-ia, torevoko pitupitu-a vao-ia, ora vao gavaure tou oearovu tapo, ora oiso-ia ra rorupata vao iava osa Tugoropato Uraurato vigei tauvapareveira. 18 Oire uva irouto ira vara evara purapareveira oiso-ia rerare ro Krais rugorugoopaoro, iraia eera rorupareveira Pauto, ora oiso tapo vo osa oearovu rera-ia vearo vaisi purapaive va raga iava rera vaaro vearo pitupitu.

19 † Oire uva oisi-a eisi osa ragavira uvui iraopaviei ra vearo vovou purapaoro akeakepape oearovuva gavaure vovou purapaoro. Oa-ia uvuipaviei oearovu varaaro oirao pie vovouro goru piepape rutu. 20 Pauto ruipaparoveira rutu vigeipa oiso ra ora rera vo kovoaro purapareve vo vigei sopaaro-ia. Uva viapau uvuipaviei oiso ra rera vo kovoaro tekipape varao ragare rugorugoopaoro akukupapa aioro. Iu, osa eisi vearopai oiso ra osasararovu rutu aiopape aioara, uva vuripai vosa oisi piepaoro oearovu vovouaro piro piepape voea kasipu piepaoro vara-ia varao aioara. 21 Vosa oisi toupaivori, ra vearopape rara viapau oiso varuara vai aiopata, ora aue wainara vai-ia ukaiopata, ora orekerovu vai rutu purapata, varao oara-ia araoko irara oavisii vai kove piepata. 22 †† Ora varao rugorugooara ora visii varaaro, oara-ia uvuipatai ra ora visiipa vara roroio piepata rutu vo rara Pautoa raga tapo ora reopata varare varao aioara rugoopaoro ora orekerovu rutu. Auere ra rorupareve, ro ira ora rera raga viapau ora togapaoro ora rera ragare rugooparo varao-ia, oara-ia taraiparo oiso, Vao torevokopai vo Pauto osireiaro-ia. 23 Ari vosa ora rera raga vo vovouaro-ia viapau vearovira tarai rovoro, ra oiso rugooparo “Torevokopai eke viapau,” oiso ra vara aiopareve. Oire vosa vara sirova utuparo, oire ra rerare vuripape, vo rara viapau oiso va oirao piepareve oiso purapaoro, “Torevokopai rutu vo aio.” Oiraopavira rutu oisi eisi oiso-ia vosa visii vao orekerovu purapata, ra vara iava viapau Pauto oirao piepata, oire eva-a oa vituaro iava visiire vuripai rutu.

Uvui Iraopaviei ra Krais Vo Pitupituarore Rugorugoopavio Oearovu Ruture Rugoopaoro

15 ‡ Vigei vao vigoa goruvira rutu Krais oirao piepapeira, vigoa uvui iraopavioveira oearovivu tauvapasa, oea varaaro oirao pie vovouro raveravepapeira. Ora vigei raga-ia vovoupa pitupituro tapo kavu rovopape ra oearovivu kapokaporopape voea tauva rovopaoro aue-ia siraoa vo vavataaro. 2 Ari ita, vigei rutu uvuipaviei ra katakataivira araoko irara oavi tauvapape voea vo vovouroaro varaata piepaoro. Auere ra voea varaaro oirao pie vovouro goruvira rutu torepape. 3 ‡† Uvare viapau oiso Krais ora rera raga-ia rugorugooroepa. Oa-a vao oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Vosa oearovu visii tovipaive visiipa riroa sirao vavata vatepaoro, ragai tapo ita ovavata eva kaeavora visii vaaro.’

4 Vo reoro rutu-a varao oara Tugoropa Vuku-ia toupaiveira, oara vigei ruture tapo reoreopapeira, oiso ra vearovira rutu vo reo iava taraia oupape. Oa iava uvuipai vigei vo vovouroaro varaata piepasa. Ra va iava goruvira rera-ia pitupape raripaoro. 5 ‡‡ Oiso-ia Pauto-a raga ira uvui iraoparoveira vigei vo vovouroaro varaata piepasa ora vigei varaaro rari vovouro goru piepasa. Eera-a ira raga vo goruo vatepareveira vigeipa oiso ra Krais vaaro ovoovoa eveipaoro rera vo vovouaro purapape. Uva eisi osa piepaoro uvuipaviei ra gavaurevira rutu toupape oearovivu tapo katai rugoo raga-ia. 6 Uva uvuipaviei ra oisi ragavira eisi toupaoro katai vaisi purapape oearovivu tapo Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaoro, ro Pauto, Jisas Krais ro vigei Turaroaro Aitearo.

Vearo Siposipo Vao Voeaopa Ratau Tou Irara

7 Katai vovou rutu purapata oearovu tapo voearo oearoa visii tapo paupasa uriopaaveira. Oiso osa Krais visii piereva ora rera-ia visii tovooro. Oire ra va iava oearovu visii vo pitupituroaro kekepaoro Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive. 8 ‡‡† Uva visii tavipaavoi oiso, Krais vararoepa vo rasio iare, oisore ra Jiu-pa irara tauvapareve. Vo osa oisi piepaoro vao Reo Ovoi Pauto vaaro oirao piepape. Vo reo-ia oa purareva voearipa vigei aao iraraaro voari rutu tuariri oiso ra voea tauvareve. 9 ‡‡‡ Oisore tapo ra ratau tou irara vuurapa vaisi purapaive Pautoa-ia ora rera vaaro riroa siraoa voeapa. Oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Ragai-a vao ragoa ratau tou irara tapo torepaoro vuurapa vaisi purapaaverea vii-ia Pauto. Uva igei rutu eraioverea vii vaisiaro kae piepaoro.’

10 § Oire uva oreovu tapo va iava vao Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Visii ratau tou irara rorupata evoea tapo Jiu, oea roporeva Pauto ora rerapa.’

11 §† Ora vo reo tapo oa rigatoiva vo vuku sovara-ia vao-ia oa oiso purapapeira,

‘Ratau tou irara vuurapa vaisi purapata Turaro-ia. Iu, rirovira rutu vuurapa vaisi purapata Turaro-ia, visii vao-ia osararovu rutu iava.’

12 §†† Ora vao-ia Aisaia oreoa rigatoreva, oa oiso purapapeira,

‘Ro aaoto Jesi ira oiso toupare osa ikopi, ira iava iravu oiso kovaroverea oiso osa airepa sipukao. Ra voa toupaoro ratau tou irarapa turaroparo. Uva rera raga-ia raripaaverea vokiara rutu-ia.’

13 §‡ Oire uva varirıparaveira Pautoa iare visiipa, ro ira oiso toupareveira, Visii varaaro oirao pie vovouro vituaro. Ira uvuiparoveira visii vatepasa gavaure vovou ora rorua. Oiso ra vara iava visii vaaro rirope rutu vao

† *14:19 Sam 34:14* †† *14:22 1 Jo 3:21* ‡ *15:1 Ro 14:1; Ga 6:1-2* ‡† *15:3 Sam 69:9; 2 Ko 8:9*

‡‡ *15:5 Ro 12:16; 1 Ko 1:10* ‡‡† *15:8 Mt 15:24; Ap 3:25-26* ‡‡‡ *15:9 Sam 18:49* § *15:10 Diu 32:43* §† *15:11 Sam 117:1* §†† *15:12 Ais 11:10* §‡ *15:13 Ro 14:17*

oirao piea, vo osa Tugoropato Uraurato vo goruaro visii sopaaro-ia kovopaive.

Pol Arii Asavira Vo Rigato Purareva

14 Araoko irara oaa, oiso rugorugooparai visiire, Visii vo pitupituroaro-a vearoara rutu, ora visii vo rugorugooroaro roroioara. Oara-ia uvuipatai ra oearovu vearovira tarai piepata ora visii iavapa irara. 15 Ari ragai vo rigato vao-ia oa puraavoi visiipa arii asavira, uvare oiso ruipaparai ra visii rugoo piea visii pore pieoro. Oa vituaro-a vao-ia oa iava Pauto ragai reesirevora vo kovo vao purapasa. 16 † Oiraopavira Pauto ira ragai oiso pierevora oiso-ia, Krais Jisas-pa kovopato ragai voeaopa ratau tou irara. Uvare ragai vo kovoaro oiso rutu toupai, Voeapa siposipopasa vao iava Vearo Siposipo Pauto vaaro. Auere ra va uvuivora, uvuiave ra Pauto ora rerapa voea vorevira oureve voea-ia roruoro, voeao oea pasiko piepareveira Tugoropato Uraurato ora rerapa Pauto.

17 †† Vo osa Krais tapo ora tavosipaoro oiso purara vare vao ragai vo kovoaro, “Vearopai rutu” vo kovo oa purapaaveira Pautoa-pa. 18 Oiraopavira viapau oiso ragai raga vo kovoaro-a. Ari vo kovo puraревora Krais vao-ia ragai-ia, oiso ra va kekepaoro, ora va uvupaoro ragai vo reoaro ora voea iava sopaura oaive porepaive Pautoa iare voeao ratau tou irara. 19 ‡ Iu ita, osa oiso ragai pierevora, oiso ra ravaa reesiara vai purapaa, ora ovoovoara vai. Ora oiso tapo osa ragavira Tugoropato Uraurato ragaipa gorua vaterevora. Uva oiso ragavira piepaoro viripaavora voraro rutu Vearo Siposipo oiraopavira rutu kosi piepaoro Krais iava. Uva Jerusalem iava rovoraepa oiso rutu rekasisa Ilirikam oisi vo kovo purapaoro. 20 ‡† Aue iava uvare oiso ruipaparaveira ra uvaroi ouruiroi-ia oearoi tarai piepaa va iava vao Vearo Siposipo Krais iava, voraro uvaroa viapau irai voea tarai pie rovoive rera iava ro Krais. Uva oiso reasiparai ra oeai okovoiaro topa piea. 21 ‡‡ Vao-ia oa iava oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Vo uva viapau Jisas Krais vo siposipoaro viapau uvupaive, uva-a evoa va uvuiverea taru. Vo uva viapau va ou rovoive, uva-a evoa uva voea iava rugorugooara taru roroioperea.’

Rom Iare Tavetesa Ruipa Ragaparoepa Pol

22 Eisi osa ragavira ragai vo ruipaaro toupaiveira. Oa iava voraro rutu viripaaveira. Uva vara-a varao oara-ia ora pugu pieparaveira. Oa iava viapau uvuiparai oiso ra visii iare tavetea evoa. 23 Uva vo vokio ragai vo kovoaro opesierao voraro uvarovu. Uva ragai vo ruipaaro-a vao oa ouavora voari tuariri oa sirova utusa vatatopoparai, oiso ra evoare tavetea visii iare. Ari ita, Spen-ia ruture avaravere, vo rara visii tapo tou rovoa evoa Rom-ia. Oire uva visii rutu iare taveteavora, vigei rutu rorupere. Ra va isivaaro iava ragai tauvaoro pasi ragai vai topa pieta vosa avara.

25 ‡‡† Vaviopavira ava rovoparai rara Jerusalem iare voeaopa vatevateara vate rovosa oirao pie vovou irara. Varao oara guruiva vatevateavira oearovu voeapa. 26 ‡‡ Uvare lotupa irara oea ratauvira toupaiveira Masedonia Provins ora Grik taere, oea ora voea vo ruipaaro raga sirova utuoro monia guruiva voeaopa apota irara Pauto voeaaro iava, oea Jerusalem-ia toupaiveira. 27 Uva roruiva, vo uvare voeapa oisi pieiva eisi. Ari viapau uvuipaai ra apota iraravire ovaupaave, uvare voeao ratau tou irara Vearo Siposipo ou rovoiva Jiu ruvara-ia. Oire uva oisi ragavira ora tuutuupaoro uvuipaai ra vearopara vatepaive vorerivira voeaopa Jiu.

28 Uva va guruivorao oa iava va topa piepaavoi voeapa rara voeao oea Jerusalem-ia toupaiveira. Uva va isivaaro iava voa kavuoro Spen iare avaravere visii iare tavete rovopasa tou visivi. 29 Taraiparai oiso osa urioparai visii iare vara rutuva vearopara, oara toupaiveira vo Krais vo viraakoaro sovara-ia. Oara visiipa vatesa urioparai.

30 § Araoko irara oaa, katai vovou raga-ia toupataveira Turaro Jisas Krais tapo, ora tapo vo uvare Tugoropato Uraurato vigei tauvapareveira vo oearovupa siraopasa. Oa vituaro-a vao-ia oa iava visii are iraopaavoi oiso ra vigei rutu goruvira variripavio Pautoa iare. Ra va iava ragai tauvapareve. 31 Variripata oiso ra viapau ragai vuri pieive voeao Judia-ia tou irara oirao pie vovou asa irara. Oa iava voea asavira ragai virivarirevere rara Pauto. Ora vaore tapo variripata voeaopa oea Jerusalem-ia toupaiveira oirao pie vovou irara. Oiso ra va iava vearovira rutu vao tauvaa ragai vaaro ouive. 32 Oire uva va vao isivaaro iava Pauto vo ruipaaro sirova utuoro urioravere visii iare rorupaoro rara. Uva visii tapo touoro reareaa oua vearovira rutu.

33 §† Pauto vigei rutupa gavaure vovou vatereve. Uva variriparai auere ra visii tapo toupareve. Ovoiei.

Pol Vearo Voki Purareva Ora Rera Vate Iraraaropa

16 §†† Iriavuei oira vaisiaro, Fibi oirao pie vovouva. Iria vo uruio-ia toupaeveira Senkria urui lotupa kovo-ia pitupaoro. Iria oisoa riro irara rutu tauvapaeve ora ragai tapo. Vearo vovouva rutu. Uva va-a eva oa-ia oirapa vearo vovou purata ita visii vao Pauto voeaaro rutu, vo rara urioo visii kekesa ita, uvare Turaro oiraaro-a oira eira.

3 §‡ Ragai-a vearo voki purata vaitereopa Akwila avukarei ora Prisila. Aiterea ragai tapo tavosivira kovopasiveira Krais Jisas vo kovoaro puraoro. 4 Aiterea ora vaiterei iava tootooa oaesi piresivora ragai tauvaoro. Osa iava vearo vaisi purapaavoi vaiterei-ia. Ari viapau oiso ragai raga-a, ari voeao rutu tapo ratau tou irara oea lotu purapaiveira. 5 Ragai-ia vearo voki purata voeao rutu iare oea lotupaaveira vo avukarei evaiterei vo kepaaro-ia.

---

† *15:16 Ap 9:15* †† *15:17 Fl 3:3; Hi 2:17* ‡ *15:19 Ap 19:11* ‡† *15:20 2 Ko 10:15-16* ‡‡ *15:21 Ais 52:15*

‡‡† *15:25 Ap 19:21* ‡‡‡ *15:26 2 Ko 8:1, 9:2* § *15:30 Ga 5:22* §† *15:33 Ro 16:20; 2 Ko 13:11; Fl 4:9* §†† *16:1-2 Ap 18:18* §‡ *16:3 Ap 18:2; 2 Ti 4:19*

Ora oiso purata vearo voki ro iare Epinitas ragai vatetoaaro rutu. Eera rovopato-a rutu voeao iava vo-ia Esia Provins. Ira Krais oirao pie rovoreva rutu.

6 Ora ragai-ia vearo voki purata o iare Maria. Iria vearo kovo rutu purapaeveira kasivarivira visii rutupa.

7 Ora vearo voki purata vaitereo iare Andronikas vaio ora Junias. Uvare igei peva-a vao Jiu iava igoa vase tuukepa kepa-ia touiova. Aiterea-ia vaitereo taraipaaveira aposel irara, uvare rovovira rutu Krais oirao pie rovosiva. Oire uva vaiterei isivaaro iava ragai ita.

8 Ragai vo reoaro topa pieta vearo voki ro iare Amplietas. Irapa siraoparaveira rutu, uvare Turaro reraaro-a rera.

9 Ora vaitereo iare tapo vearo voki purata aiterea iava ro-ia Eban ira Krais-pa kovopareveira oiso osa vigei. Ora ro Stekis ragai vatetoaaro rutu.

10 Ora ragai vo reoaro topa pieta vearo voki ro iare Apelis, uvare rera-ia oearovu taraipaaveira, vo uvare rera vaaro oirao pie vovo oa goruvira rutu Krais-ia toupaiveira.

Ora vearo voki purata vo aao iare, Aristobyulas aao.

11 † Ora ragai vo reoaro topa pieta vearo voki ro iare Herodion, uvare saratoaaro-a Jiu iava rera. Ora voeao tapo iare oirao pie vovou irara vova Nasisas aao iava voea.

12 Ora vearo voki purata vaireo iare Traifina vaio ora Traifosa, airea Turaro vo kovoaro purapaereveira.

Ora o tapo iare Pesis iria riro kovo rutu puraeva Turaropa, ragai vatevaaro.

13 Ora vearo voki purata ro iare Rufas. Uvare vearo vovoutoa rutu-a ro ira roporeva Jisas ora rera iare. Ora o tapo iare aakova iria oiso rutu oisoa toupaeve ragai aakoaro.

14 Ora ragai vo reoaro topa pieta vearo voki voeao iare Asinkritas vase ora Fligon, Hemis, Patrobas, Hemas, ora oearovu oirao pie vovou irara, oea voea tapo toupaiveira.

15 Ora vearo voki purata vaitereo iare Filologas vaio ora Julia. Ora vo vavuatareo iare tapo Nerias vavuatarei. Ora voeao iare tapo Olimpas vase, ora voeao tapo Pauto voeaaro oea tapo toupaiveira.

16 †† Ora visiiva sekanta visii varaaro sirao vovouro karekeoro. Ora voeao rutu lotupa irara Krais voeaaro oea oiso purapaai visii ruture, “Vearo voki rutu.”

Pol Ovoiopa Reoro Vatereva Voeapa Voea Goru Piesa

17 ‡ Araoko irara oaa, visii vosi iraopaavoi voeao asavira. Oiso ra voeapa ora vatatopo pie iraopata, teapi visii sikasikapaivere. Ra va iava oearovu visii iava oirao pie vovouroaro piro piepaive. Uva oiso visii tavipaavoi ra tauaivi rutu voeapa toupata, oea Vearo Siposipore kaureopaaveira vao-ia oa ou rovotavora. 18 ‡† Voeao raga ita oea oearovu vo vovouroaro piro piepaiveira, oea viapau oiso Krais vo kovoaro purapaiveira ro vigei reraaro Turaro. Oire uva va purapaoro ora voea raga vo ruiparoaro sirova utupaaveira. Ra vo reo purapaive oa vearovira rutu gurukopaive, vo osa viapau oiraopa reo-a va eva. Oire uva oisi-a eisi osa purapaoro voeao keakeapaiveira oea viapau oiso oiraopa reoro-ia taraipaave rutu. 19 ‡‡ Oearovu rutu visii-ia taraipaaveira visiigoa Krais vo siposipoaro ou ovoitava. Oa iava roru iraopaavoi rutu. Uva oiso ruipa iraoparai ra vearovira rutu roroio iraopata varao-ia vearopa pitupituro taraipaoro. Oire ra vuri pitupituro vatavata iraopata varapa reasipaoro. 20 ‡‡† Pauto-a raga vigei vaaro gavaure tou vituaro. Ira raga Seten-ia putesa aueparoveira, oiso ra rera tovopareve vo visii kokotoaro reroaro. Ovoiei.

Jisas Krais raga visii vatereve rirovira rutu vova rera vaaro-ia tauva, vo osa visii varaaro-ia rugorugooara toupareve.

Oearovu Vearo Voki Puraaepa Voeaore Rom-ia Tou Irara

21 ‡‡‡ Timoti ira visiire vearo voki puraparevoi. Ira ragai tapo vokapaoro kovopareveira. Ora voeao tapo Lusias vase, ora Jeson, ora Sosipata Jiu iava voea vo uvava raga.

22 Oire ora ragai-a vao Tetias ragoa tapo visii iare vearo voki purapaavoi, uvare kataitoa raga Turaro oavi vigei reraaro. Ragoa Pol vo reoreoaro rigatoavoi visiipa vo pasio sovara-ia.

23 Oire uva ragai-a vao-ia Pol ragoa vo toupaavoi Gaias vo kepaaro-ia. Uva rera tapo visii iare vearo voki puraparevoi. Ira vo kepaaro-ia ora gurupaaveira lotupa irara voa lotupasa. Ora vaitereo Erastas vaio ro ira gavman vo moniaro tokipareveira vo uruio-ia, ora ro Kwotas vigei araokotoaaro. Aiterea rutu tapo visii iare vearo voki purapasivoi.

24 [Pautoa iare variriparai visiipa, oiso ra rirovira visii tauvareve Turaro Jisas Krais aue-ia vereopa vovou. Ovoiei.]

Pol Vuurapa Vaisi Purareva Pautoa-ia

25 Vigei rutu vuurapa vaisi purape vo Pauto vaisiaro kae piepaoro. Ro ira uvui iraoparoveira visii goru pie iraosa, oiso ra Krais-ia raripata. Oiso osa purapapeira vo Vearo Siposipo-ia ora vo ragai vo reoaro-ia tapo vao oa vateavora visiipa. Vao Vearo Siposipo oa vao iava tavitavipapeira oa rovoa rutu-ia vatauepa. Oire uva vo vokio-ia Pauto va roroiovira karekeparevorao. Vo uvare va iava profet irara rigatoara pura rovoiva voari tuariri, ora vo uvare tapo Pauto voeao siposipopa irara rutu arureva vorarore osararovu rutu iare va iava vao-ia siposiposa. Oa-a vao-ia oa vituaro iava uvuipaviei ra goruvira rutu Krais oirao pie iraopape. Ora va tapo vosa Pauto vo vovouroaro rutu-ia vearovira utupaoro. 27 Vigei reraaro Pauto kataitoa raga. Ari viapau oiso irai epao, ira rera vo taraiaro-ia putepareveira vao-ia reia rutu. Ari ita, uvare Jisas Krais raga va-a vao vituaro oa

† *16:11 1 Ko 1:11* †† *16:16 1 Ko 16:20; 1 Te 5:26* ‡ *16:17 1 Ti 1:3, 6:3; 2 Jo 10* ‡† *16:18 Fl 3:19; Kl 2:4*

‡‡ *16:19 Ro 1:8; Mt 10:16* ‡‡† *16:20 Jen 3:15* ‡‡‡ *16:21 Ap 16:1, 13:1, 17:5, 20:4*

iava Pautoa-ia vuurapa vaisi pura iraopapeira, vo rara rera vaisiaro kae piepape opesi asavira rutu. Ovoiei. Eisivi raga, ra opesipe ragai vo reoaro. Ragai-a vao, Pol.

1 KORIN

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva 56 o 57 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Ira va siporeva voeaopa lotupa irara oea Korin urui-ia oisoa toupaive. Uva vo urui Korin urui riro urui rutu, ouruia-ia osasararovu rutu vuri pitupituro oisoa toupaive. Oa iava vo pitupituro iava vuriara oisoa Pol akepaive. Eisi osa iava vara iava aviavi pievira rigatoreva voeao oirao pie vovou irara tauvapasa, oiso ra viapau vuria purapaive evo urui-ia toupaoro.
Oire uva goruvira Pol voea tavitavireva varao iava tokarasiara, ora kuuvu irara tisa irara, ora otopa pitupituro iava, ora aioara varao oara tugoropai aio arapa, oiso ra viapau vuriara vai purapaive vara-ia evara. Uva varao tapo torevoko pitupituro oara iava rigatoreva oiso-ia, ora oupa pitupitu (1 Ko 7:1-40), ora komunion (1 Ko 11:20-34), oearovivupa siraopa vovou (1 Ko 13), ora lotu purapasa Tugoropato Uraurato varaaro vatevateara kovo piepaoro torevokovira (1 Ko 12:1–14:40).
Evo reo isivaaro iava oreorovu purareva vao iava osa oirara vorevira toreaverea kopii tapi iava vo utupaua (1 Ko 15:1-58).
1. Vo pasio iava aviavi pie reoro, ora vearo vaisi purareva Pol, 1:1-19.
2. Lotupa irara ora roopa pieaepa oeavu irapa irara vaisioro oiso-ia, Pol, ora Apolos, ora Pita, 1:10–4:21.
3. Otopa pitupitu oiso vaisireva Pol, Vuri pitupitu rutu. Ora oiso, teapi araokotoara iava gasiri kortua-ia vao oa purapaiveira voeao oirao pie asa irara, 5:1–7:40.
4. Kristen irara vo pitupituroaro iava vo osa oearovu tapo toupaiveira voeao oirao pie asa irara, 8:1–11:1.
5. Lotupa pitupitu iava oa-ia uvuipaai oirara ra Pauto roru piepaive, 11:2–14:40.
6. Torearo iava Jisas eisi raga osa toreaverea oirao pie vovou irara vo Jisas, 15:1-58.
7. Sirao vate puraiva voeaopa Kristen irara vo Judia Distrik-ia, 16:1-4.
8. Pol vo ovoiopa reoro purareva ora tapo vearo vokireva, 16:5-24.

1 † Ragai-a vao Pol Jisas Krais reraaro aposelto.
Ragoa roporeva rera vo kovoaro kaesa Pauto ora rera raga vo ruipaaro sirova utuoro. Oa iava vegei vao vo pasio rigatopavevoi ora ro-ia Sostenis vigei araokotoaaro. 2 †† Uva vo pasio vao-ia visiipa lotupa irara visiigoa Korin urui-ia toupataveira. Visii vao visiigoa roporeva Pauto ora rera iare, oiso ra oiso rutu toupata, Rera voeaaro rutu torevoko vovou irara. Visiigoa Krais Jisas tapo ora tavositaepa ora voearo rutu tapo uvarovuva, oearoa ro Turaro vigei rutu Turaroaro Jisas Krais vaisipaiveira variriara purapaoro. 3 Uva Pauto Aite arepaavoi vaiterei ora Turaro Jisas Krais, oisore ra visii vatesi tauva ora gavaure vovou.

Pol Vearo Vaisi Purareva Pautoa-ia

4 Vokiara rutu-ia vearo vaisi purapaaveira Pautoa-ia visii-ia rugorugoopaoro, uvare vereopa vovou rutu purapareveira visii tauvapaoro Krais Jisas vo goruaro iavirava. 5 ‡ Ari ita, vo osa Krais tapo ora tavosivira toupatavoiva, visii-ia vearopara rutu karekeepa oiso osa varao, vearopa rugorugooro ora varao tapo oiraopa reoro rutu kareke piepasa. 6 Uva oisi-a eisi osa iava visii vo touaro oisi eisi oirao piepaiveira rutu vo reo vao-ia Krais iava oa vateavora visiipa. 7 ‡† Oa iava viapau oiso oaravu avu vaipa viraakoara vai apotavira toupataveira, vo osa tuevira toupata rore vigei reraaro Turaro Jisas Krais, vao iava osa vorevira voreroverea vo rasio iare. 8 Oiraopavira rutu ira visii vo vovouroaro goru pieparevere taru vo ruture rekasisa Ovoiopa Voki-ia vaore, vo osa vo voki-ia eva Jisas Krais vo vokiaro Pauto visii kekeoro visiire oiso puraroverea, “Roroio vovou irara raga visii. Visiigoa-ia viapau vuriara vai.” 9 ‡‡ Ari ita, viapau oiso Pauto tavarioa vai epao Oa iava uvuipaviei rutu ra Pautoa-ia rari iraopavio rera oirao piepaoro. Ro ira visiire keeraroepa, oisore ra ora tavosita rutu Oviitoava Jisas Krais vigei reraaro Turaro.

Lotupa Irara Ora Roopa Pieaepa

10 ‡‡† Goruvira rutu oiso visii tavipaavoi Jisas Krais vaisiaro goruaro-ia ro vigei reraaro Turaro oiso, Araoko irara oaa, katai vovou rutu purata vo osa ora reoreopata. Oa iava viapau uvuipatai ra ora roopa piepata. Eisi osa va iava vao visii tavipaavoi oisore ra

† *1:1 Ro 1:1; 2 Ko 1:1* †† *1:2 Ap 18:1* ‡ *1:5 2 Ko 9:11, 8:7* ‡† *1:7 Fl 3:20; Ta 2:13* ‡‡ *1:9 Ais 49:7; 1 Jo 1:3* ‡‡† *1:10 2 Ko 13:11; Ro 12:16*

tavosi visivi rutu toupata katai rugorugoo raga purapaoro, ora katai kovo raga purapaoro. 11 Aue iava uvare oreorovu uvuavora voea ruvara iava Klowi voeaaro. Oea oiso aviavi pievira ragai taviivora, uvare rirovira rutu kaureo iraopataveira visii vao araoko irara oaa. 12 Uva vo reo eva topa piepaavoi oiso reopaoro visii vaaro vuria. Vao iava osa totoevira roopavira oiso purapataveira, “Ragai Pol vo siposipoaro sirova utuparai.” Ovusa oearovu visii iava oiso purapaave, “Uva eakepa? Ari ragai Apolos vo siposipoaro sirova utuparai.” Ovusa oearovu oiso purapaave visii raga iava, “Ari ragai Pita vo siposipoaro sirova utuparai.” Vo osa oearovu goruvira oiso purapaave, “Ari ragai Krais vo siposipoaro sirova utuparai.” 13 Oire uva oisi-a eisi osa piepaoro visii raga Krais roopa piepataveira, oisore ra oearovu rutu roopavira rera-ia pitupaive. Uva visii akepaavoi oiso, E apeisi-a? Pol kotoiva evao parikou-ia oiso ra visiipa kopiiro? Uva apeisi-a? Baptaisa outavora rera vaisiaro-ia Pol, eke? 14 Oire uva Pautoa-ia vearo vaisi purapaavoi vao iava, uvare viapau oiso visii iava iraipa baptaisa vai vateavora. Ari vaitereo ragapa-ia Krispas vaio ora Gaias. 15 Eva-a oa vituaro iava viapau irai uvuiparoi ra oiso puraparo ragaire, “Pol igeipa baptaisa vatereva, oisore ra rera vo siposipoaro raga sirova utupaio.” 16 Aika! Ora rugoo pierai iravure oirato Stefanas ora rera voeaaro. Ari ita, osa vai-a ovauparai vai pasi vo oearoi vai tapore voearo oearoa vaipa baptaisa vateava, eke viapau pasi. 17 † Viapau oiso Krais ragai arureva baptaisa vatesa. Viapau. Easi eera ragai arureva Vearo Siposipo iava siposiposa. Oa-a vao oa iava viapau vo taraio iava vo rasio-ia oisoa siposipopaa. Viapau. Vaopa teapi Krais vo kopiiaro vo evao parikou-ia akukuvira raga tou ragapaive.

Krais-a Pauto Vaaro Gorua Ora Taraia

18 †† Ari ita, vo siposipo Krais vaaro iava kopiia vo evao parikou-ia, oa voeao-ia oiso rutu toupaiveira keevaita reo raga, oea oiso vore avapaave Opesi Ovoipa Urui iare. Vo osa vo siposipo-a eva, Pauto vo goruaro iava vigeipa vao vigoa oriruvira rutu toupapeira vo rera vaaro sovara-ia gorua. 19 Vo Tugoropa Vuku-ia oa oiso purapapeira,

‘Ragai vao taraia opesi pieaverea voeao iava riro tarai irara. Ora voea iava oiso roroio rugooro vavagisi pieaverea taru voeao oea orugorugoorovu rutu oupaiveira vo rasio raga iava.’

20 ‡ Oire apeisi ragavira voea-ia evoea riro tarai irara eisi toupai? Ari apeisi voeaopa oea taraiare taraapaiveira? Ora voeao oea oearovu rutu-ia putepaive oreorovu-ia reoreopaoro? Oiraopavira rutu uvare Pauto vo taraiaro-a gorua rutu oa karekereva Oa iava vo taraio vo rasio iava akukupapaepa. 21 Uva oisi-a eisi osa ragavira iava viapau uvuipaviei ra Pautoa-ia roroiovira taraipavio ora vigei vo rugooaro raga iava. Eake iava? Uvare oisire vigei oisi piereva ora rera vo rugooaro sirova. Ari ita, Pauto voeao oupareveira ora rera iare oea rera oirao piepaive igei vo siposiporoaro uvupaoro. Vo siposiporo oarare oiso purapaaveira oearovu, “Keevaita reoro raga.” 22 Voeao Jiu oea oiso ruipapaaveira ra ravotoara kekepaivora, oirao piepaive. Ora oearovu voeao iava Grik oea tapo oiso ruipapaaveira ra riro tarairo vai rutu ou rovopaivora, oirao piepaive rutu. 23 ‡‡ Vo osa vigei-a vao vigoa vo siposipo raga iava ora tavitavipavioveira Krais vaaro iava kopiia vo evao parikou-ia. Osiposipoa vao Jiu vo vovouaro vuri pie iraopaiveira, oa iava vo siposipopa reasipaiveira. Ora voeao Grik oea vare oiso purapaaveira, “Keevaita reo raga.” 24 Ari ita, oiraopavira rutu vo siposipo vituaro-a rera ro Krais. Ira Pauto vo goruaro rutu karekepareveira. Ora oiso tapo vo uvare oiso toupareveira, Eva riroa rutu taraia Pauto vaaro. Oiraopavira rutu uvare vo reo-a eva oa rutu vituaro-a rera ro-ia Krais voeapa voeao oeare Pauto oiso puraroepa, “Ragai voeaaro,” voea ousa vorevira ora rera iare, voeao raga iava ita voea Jiu ora oeavu Grik ratau tou irara. 25 Ari ita, Pauto vo siposipoaro oare oearovu oiso purapaaveira, “Keevaita reo raga.” Uva va-a vao oa oearovu rutu oirara vo tarairoaro-ia putepaiveira vo rasio iava voea. Ora oiso osa oiso purapaaveira, “Raverave reo Pauto vo reoaro.” Uva va-a eva goru reo Pauto vo reoaro oa oirara vo reoroaro-ia uvuipapeira ra vara-ia putepaive vo reoro vo rasio iava.

26 Araoko irara oaa, visii vo touroarore ora rugorugoo pie iraopata, vo osa Pauto oisoa vo keeraaro uvu asavira toupata. Eake iava? Uvare viapau riro tarai irara-a visii voari tuariri. Ora viapau oiso gorupa reoro pura irara visii. Ora viapau oiso turarovira oisoa toupata oirara osireiaro-ia. 27 ## Ari Pauto visii ora rerapa roporeva visii ouoro rera vo ruipaaro sirova utuoro vaore, oiso ra riro tarai irara-ia pute iraota. Ora oiso ra voeao-ia tapo pute iraota riro gorupa irara, oea visii raga ita vaisipaiveira, “Akukupapa irara.” Eake iava? Ari vaore oiso ra ora voea raga ora arii piepaave. 28 Ari ita, vara-a evara oara oiso vaisipaiveira akukupapara, Pauto oara roporeva vaore, oiso ra vara iavirava oaravu opesi pie ovoireve varao oara rei piepaiveira ora voea vo rugorugooroaro raga iava varao vo rasio iava.
29 Eva-a oa vituaro oiso toupai, Viapau irai uvuiparoi ra irai raga vo Pauto osireiaro-ia ora vaisiaro rei piepareve oiso purapaoro, “Ragai vo taraiaro raga vao oa uvuipai.” 30 Viapau oiso uvuiparoi. Uvare Pautoa raga-a kataito ira visii rutu Krais Jisas tapo tavosireva. Ora vo uvare rera raga-a Pauto ira Krais oiso piereva ra rera iavirava vigei vo tarairoaro uvuipe rutu. Osa iava eisi uvuiparoi ra vigeire oiso puraparo, “Visii torevoko vovou irara.” Oa iava uvuipaviei ra oiso rutu toupape, Vigei-a Pauto voeaaro rutu. Oa iava ora rera iare vigei oureverea rara. 31 ### Oire uva oisi-a eisi osa toupaiveira oiraopavira rutu oa iava Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Vosa irai oiso ruipaparo ra ora irai raga ora vaisiaro rei piepareve, ra viapau oisi uvuipape Ari vosa Turaro

† *1:17 Jo 4:2; Ap 10:48* †† *1:18 Ap 17:18; 1 Ko 15:2; Ro 1:16* ‡ *1:20 Ais 33:18*

‡† *1:23 Ga 5:11* ‡‡ *1:27 Je 2:5* ‡‡† *1:31 Jer 9:23-24; 2 Ko 10:17*

Krais raga vaisiaro rei piepareve, oa raga-a eva oapa oisi torevokopai rutu eisi.'

Pol Evao Parikou Iava Siposiporeva

2 Araoko irara oaa, vo osa rovovira rutu visii tarai pie rovoava Pauto vo reoaro-ia, uva viapau oiso voa vavagisi reoro vai-ia taraivira rutu visii tarai pieava. 2 † Viapau. Ari ragai vo vovouaro raga iava-a vao oiso ra ovovourovu rutu veepoa. Oisore ra Jisas Krais iava poeravira tavitavira, ora rera vo kopiiaro vituaro iava tapo vo evao parikou-ia. 3 Vo osa raveraveraepa visii tapo toupaoro uriripaoro, 4 oa iava viapau oiso vearovira rutu visii siposipoava tarai pievira rutu. Viapau. Ari Pauto reraaro raga Tugoropato Uraurato ira goruvira ragai vo reoaro goru piereva rutu va oirao pievira rutu karekeoro vao iavirava rera vo varivariaro. 5 †† Uva va-a eva visii vo vovouaro oiraopa vovou rutu vituaro, uvare viapau oiso oirara ruvara iava vo tarai iava-a voeao vo rasio iava. Viapau. Ari Pauto ruvara iava vo varivari iava-a vao.

Tugoropato Uraurato Pauto Reraaro Vigei Vatepareveira Taraia

6 Oiraopavira rutu oiso osa oisoa riroa vatepaa taraia voeaopa oirao pie vovou irara, oea oisoa uvuipaave ra riroa rutu oupaive taraia. Uva viapau oiso vo rasio iava vo taraia. Ora tapo viapau oiso voeao ruvara iava turaro irara oea reipaaveira vo rasio-ia. Otaraiava opesiaverea ora gorua. 7 Viapau Easi Pauto vo taraiaro-a vao oa oisoa kosi piepaa. Vo taraio oa oisoa vatauvira toupaive oirara vo rugooroaro asavira. Vo taraio oa reesireva Pauto voari tuariri rovoa-ia, vo osa viapau orekerovu avu vai touva vaore oiso ra va iavirava rorupape rera tapo toupaoro vorerivira. 8 Ari ita, viapau rutu oiso iraiei turarotoa vai ira vo tarai-ia eva tarai rovoroepa. Vosa oisi va-ia taraiaeri, oire ra va iava viapau oiso Turaro tapaive vo evao parikou-ia, ro ira-a keraria vituaro. 9 ‡ Ari ita, Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

'Vao oa viapau irai kekepareve, ora vao oa viapau irai uvupareve, ora vao oare viapau irai rugorugooparo, uva va-a eva oa oiraopavira rutu karekeperea. Pauto oa ravaareva voeaopa oea rerapa siraopaave.'

10 ‡‡ Oiraopavira rutu va iava vao oa oisoa vatauvira rutu toupaive Pauto oa poeravira karekereva rera reraaro iavirava Tugoropato Uraurato. Uvare Tugoropato Uraurato ira Pauto vo taraiaro-ia taraiparoveira, vao oa kae pievira rutu toupaiveira ora roko pievira rutu toupaiveira. Oa-a eva oa iava rera raga uvuiparoi ra vigeipa vo tarai topa piepareve. Vo taraia oa sirova utuoro ora rera iare raiva purareva vigeipa.

11 # Ari ita, oirato reraaro uraurato ira orekerovu rutu-ia taraiparoveira varao oara oirato sopaaro-ia toupaiveira. Oiso osa Pauto reraaro Tugoropato Uraurato ira orekerovu rutu-ia taraiparoveira varao Pauto vo taraiaro iava vara. 12 Vo vovouo vo rasio iava oa-ia viapau uvuipaviei ra va-ia pitupape taraia oupasa. Viapau. Ari Tugoropatoa raga Uraurato ro Pauto ruvara iava ira ouepa. Eake iava? Uvare Pautoa raga rera arureva vigeipa varao iava vigei aviavi piepasa Pauto vo tauvaroaro vigeipa, vigoa Pautoa-pa siraopavioveira. 13 Uva oisi-a eisi osa ragavira iava igei viapau oearovupa siposipopaioveira vo reoro iava oara oupaioveira voeao ruvara iava riro tarai irara vo rasio iava. Viapau. Ari oiso ragavira iava-a, uvare Tugoropato Uraurato igeipa reoreoara vatepareveira varao oara iava uvuipaiei ra aviavi pievira oiraopara rutu iava siposipopaio, varao Pauto varaaro voeaopa oea uvuipaai ra vara oupaive, vo osa Tugoropato Uraurato voea sopaura-ia toupareve voa voea tauvapaoro.

14 ‡‡† Ari ro ira viapau sopaaro-ia Tugoropato Uraurato toupareve, ira-a eera viapau oiso uvuiparoi ra vo tauva oureve vao Tugoropato Uraurato vaaro. Vao iava rara viapau rera iava rugorugooara viapau aviavipape va iavirava. Oa vituaro iava oiso piepaiveira voeao-ia akukupapa irara. Eake iava? Uvare viapau oiso va kerisipaiveira vao Tugoropato Uraurato vo kovoaro. 15 Ari ita, vo osa ro ira iava sopaua-ia toupareve Tugoropato Uraurato, ira uvuiparoi ra vearovira rutu orekerovu-ia taraipaoro vara kerikerisipareve oiso, "Vearo-a vao-ia, ari vuri-a vao-ia." Ari rera-a eera ira-ia viapau irai uvuiparoi rera vo vovouaro rovirieireve. Eake iava? Vo rara eera ira-ia viapau Pauto vovouaro toupaive, viapau uvuipa ra rera rovirieipareve ro ira-ia Tugoropato Uraurato toupareveira. 16 Eva-a oa vituaro iava Tugoropa Vuku oiso purapapeira, 'Iroutoa vaiei ira aviavipa vao-ia Turaro vo taraiaro? Ora oiso iroutoa vaiei ro ira uvuiparoi ra Turaro tarai piereve?' Vigei raga ita vao-ia vigoa vo rugorugooroaro-ia Krais vo rugooaro toupaiveira. Evo rugoo iavirava uvuipaviei ra orekerovu rutu kerikerisipape vara vearovira rovirieipaoro.

Lotupa Irara-a Pautoa-pa Kovopa Irara

3 ### Oiraopavira rutu araoko irara oaa. Vo osa voari tuariri visii tapo oisoa toupaa, uva oisoa viapau visii tapo ora reopara oiso osa oearovu tapo ora reoparaveira voeao oea-ia Tugoropato Uraurato toupareveira. Ari ita, oisoa visii tapo ora reopara veu visivi raga oiso rutu osa vo kakaero veu kakaero. Uvare eisi toupaoro Krais sirova utupaoro viapau rutu oisoa uvuipata vearovira roroio pievira taraipasa vo reo-ia vao Pautoa iava. 2 § Uva oisoa visii vatepaa gorotua aioa, vao oa-ia viapau sopea vai, uvare viapau oiso rirovira rirotaepa, oiso ra va iava varao goru aioro aiopata. Uva oiraopavira rutu-a uvare touvira rutu visii epao veu visivi raga. Oa iava viapau uvuipatai ra goru aio vai aiota. 3 Eake iava? Uvare oisoa touvira rutu vo vovouro purapata vo rasio iava vara. Vao-ia osa oearovu varaaro orekerovu riiriipataveira. Ora vo

† *2:2 Ga 6:14; 1 Ko 1:23* †† *2:5 2 Ko 4:7, 6:7* ‡ *2:9 Ais 64:4, 65:17* ‡† *2:10 Mt 16:17; Ef 3:3, 5* ‡‡ *2:11 Pro 20:27; Jer 17:9*

‡‡† *2:14 1 Ko 1:18; Je 3:15* ‡‡‡ *3:1 1 Ko 2:15; Ro 7:14; Hi 5:13* § *3:2 Hi 5:12-13; 1 Pi 2:2*

vovouro purapataveira kaureo vovouro. Oara-a evara oara-ia vo vovouro varao kareke piepataveira vo rasio iava. Oiraopavira rutu uvare oira turiro raga vo vovouroaro-a varao oara pura vasipataveira. 4 Vosa irai visii iava oiso puraparo, “Pol sirova utuparai.” Osa irai oiso puraro, “Ari Apolos sirova utuparai.” Oire uva apeisi-a? E vo rasio iava viapau vo pitupitu-a eva, eke? Iu.

5 Aue iava uvare irouto-a rera ro-ia Apolos? Ora irouto-a ro Pol? E apeisi-a? Turarotoarei-a vegei? Viapau. Easi kovopatoarei raga vegei Pautoa-pa, vegoa rutu oisoa tauvaa vatepave visii vo vovouaro oirao piea tore piepaoro. Ari ita, vigei rutu katakataivira vo kovo purapai oa vatepareveira vigeipa Turaro oisore ra va purape. 6 Oiso-ia, takura pauraepa rasia-ia, vo osa Apolos oisoa vo kovo aruopareve vo kovo vioupaoro. Ovusa Pautoa raga-a ira vara evara kovaaro kae piereva rutu. 7 Ari ro ira takura pauroepa, ora ro ira oisoa vo kovo aruopareve, uva evaiterei rutu akukuvira kovo ragasiva, vo osa Pautoa raga kataito ira vara riro pieoro rutu vo kovo aruopareva, oa iava vearovira kovaepa. 8 † Uva iroutoa vaiei ora vaiterei raga iava irai ro ira oisoa ora vaiterei raga iava irai-ia putepareve. Viapau. Asi vaeavira rutu Pauto vaiterei vorireverea oiso, Ro ira oisoa takura pauparo, ari ro ira oisoa vo kovo viouparevе. 9 Eake iava? Uvare igei oisoa tavosi visivi rutu kovopaio Pautoa-pa. Uva eake-a vao oa vituaro iava igei roo piesa auepatai? Ari ita, visii-a vao visiigoa oiso toupata osa rasia vao oa-ia aio kovo purapa piroveira vao Pauto vo rasiaro.

Ro Kovopato Lotupa Irara Tokipareveira Kasivarivira Oiso Osa Kepa Paupato Kovopareve

Uva oavu-a vao-ia ovoovoa uvare visii oiso toupataveira, visii-a Pauto vo kepaaro. 10 Pauto oisoa ragai tauvapareve vo osa kovopaa kasivarivira rutu, oiso osa ro kepa paupato ira kasivarivira kovopareve kepa paupaoro. Oire uva torevokovira rutu tuutara tovo rovoava. Oa iava ro kepa paupato vara ivara-ia vo kepao purareva. Uva visii tapo ita oisi otuutarovu ivara-ia kepa paupataveira. Osa iava eisi uvuipatai ra ora vatatopopata vaopa, teapi vurivira vo kepa pauta. 11 †† Oa-a vao vituaro oiso toupaiveira uvare Pauto-a ro ira Jisas Krais reesireva oiso, Eera ira kukuuvu tuuta. Otuuta vo rikuaro iare viapau uvuipai otuutavu raga ra tavarive. 12 Uva oisi-a oiso osa iava oearovu goru tuutaro-ia kepa paupaaveira oiso-ia, sikoi tuuta-a vao-ia, ari atogo tuuta-a vao-ia, ari torea tuuta-a vao-ia. Vo osa oeavu rivutepa tuutaro-ia kepa paupaaveira oiso osa varao-ia, kusiivio-a vao, ari revasioki tuuta-a vao-ia, ari kovuruko tuuta-a vao-ia. 13 ‡ Oiraopavira rutu voea rutu vo kovoroaro taru viaevira karekeperea vo vokio-ia ovokia iava vo vuuta-ia vorevira karekeroverea Krais. Uvare vo vokia-a eva oa-ia eto kasiva pouro viroverea. Vo kasio eto kasi oa vo kepao vo goruaro oiraopavira rutu viaevira karekeverea. 14 ‡† Vosa ro ira oisi oiso vo kepao paureve vo tuutaro-ia varao goru tuutaro, oire uva vo kepa-a eva oa viapau oiso rovaperea. Oire ra va-ia riroa rutu voria oureve rera ro ira vo kepaaro-a. 15 ‡‡ Ari vosa vo kepao oa rutu rovaperea opesi ovoioro, oire ra rera ro ira vo kepa paureve, ira iava vara rutu tapo kovoara opesi ovoiperea. Vo osa rera oiso toupareve osa ro ira vorevira kae pieiva rera sitaoro tuitui kasi iava, vo osa rova rovoparoepa. Eva-a oa vituaro iava uvui iraopatai ra vearo kovo rutu purapata vo Pauto vo ruipaaro-ia vearo kovo purapasa.

Visii Rutu Vao Oirara Visiigoa Oiso Toupataveira Osa Tugoropa Kepaaro Pauto

16 ‡‡† E viapau vai pasi taraipataveira ora visii-ia vearovira, uvare oiso toupata, Tugoropa Kepa Tempel Pauto vaaro? Vao oa-ia vokiara rutu-ia Tugoropato Uraurato toupareveira? 17 Uva oisi-a oiso osa ragavira ro oirato ira Pauto vo kepaaro Tugoropa Kepa vuri piepareve, ira raga ita opesi pie ovoireverea Pauto. Eake iava? Uvare Pauto vo kepaaro rutu-a Tugoropa Kepa. Uva visii raga ita eva oiso toupata osa kepa.

Viapau Rutu Uvuipaviei Ra Oiratoa Vai Vaisiaro Kae Piepape

18 ‡‡‡ Opeita ora visii raga ora keakea ragapata oiso-ia, vosa irai visii iavapatoa vai ora iraire oiso rugorugooparo oeai siituepaoro, Akoea, riro taraito-a ragai. Oire uva uvui iraoparoi ra rorukovira toupareve vo oirara rutu osireiaro-ia. Osa-a eisi osa iava uvuiparoi ra oiraopavira rutu oiso toupareve, Taraitoa rutu vo Pautoa-ia. 19 § Vao vituaro iava oiso-ia vo osa ro ira reesipaive oirara oiso, Riro taraitoa rutu ro-ia, uva rera raga ita vaaruu vovouto vo Pauto vo reesiaro-ia. Ari ita, Tugoropa Vuku oiso purapapeira oisi voea iava eisi,

‘Voeao riro tarai irara Pauto oea eisi piepareveira oiso ra ora voea vo taraiaro raga-ia utupaoro vo taraio vo rasio iava oa-ia ora piro piepaaveira.’

20 §† Ari oreovu tapo-a vao voa vo Tugoropa Vuku-ia oa oiso purapapeira,

‘Ro Turaro ira riro taraito vo rugooaro-ia taraiparoveira rutu, vo tarai rera-ia eveipaoro rutu. Oa iava oiso puraparoveira, Akukua raga viapa.’

21 Osa iava viapau irai visii iava uvuiparoveira oiso ra oiratoa vai raga vaisiaro kae piepareve oiso purapaoro, “Ira-a ro-ia vearo tarai toupaiveira.” Vao iava uvare orekerovu rutu oara oisi toupaiveira visii varaaro 22 oiso-ia, Pol-a ro-ia, ari Apolos-a ro, ari Pita ro-ia, uva igei rutu-a vao visii voeaaro. Igoa oiso toupaioveira, Visii tauvapa irara. Ora orekerovu rutu varao vo rasio iava, ora aue tootooa, ora kopiia, ora vo vuutaro oara varao vo vokio-ia, ora vo vuutarori rutu voari utupaua. Oara rutu evara visii tauvapara. 23 §†† Ari ita, oara rutu toupai, Visii tauvapara. Osa ragavira ita visii toupatavoi

† *3:8 Sam 62:12* †† *3:11 Ais 28:6; Ef 2:20* ‡ *3:13 1 Ko 4:5; 2 Te 1:7-10* ‡† *3:14 1 Ko 4:5, 9:17*

‡‡ *3:15 Jop 23:10* ‡‡† *3:16 1 Ko 6:19; 2 Ko 6:16* ‡‡‡ *3:18 Ais 5:21; 1 Ko 8:2* § *3:19 Jop 5:13; 1 Ko 1:20* §† *3:20 Sam 94:11* §†† *3:23 1 Ko 15:23; 2 Ko 10:7*

oiso, Krais voeaaro visii. Ovusa Krais oiso toupare, Pauto Oviitoaaro.

Turaro Raga Taraiparoveira Rera Voeaaro Kovopa Irara Rovirieipaoro

4 † Uva visii vao uvui iraopatai ra igeire oiso rugoo iraopata, Igei-a Krais kovopa iraraaro. Uvare igei vo kovoaro-a vao oa oiso toupaivoi, Pauto vo reoaro tokipa irara va kosi piepaoro vao vataua. 2 Ari ita, oiso ragavira taraipatai tapo, ro ira reesireve rera reraaro turaroto vaore, oiso ra rera varaaro orekerovu tokipareve. Ra va iava goruvira rutu orekerovu rutu vearovira toki iraopareve varao rera reraaro turaroto varaaro. 3 †† Uva oisi-a eisi osa ragavira vigei Turaroaro ragai vo kovoaro rovirieireverea taru. Viapau oiso visii-ia rugorugooparai rutu oiso osa ragai vo kovoaro rovirieipataveira. Uvare oiso taraiparai visii-ia, Viapau uvuipatai ra oisi orovirieii purata visii vao ora irai. Ora ragai ita ragoa viapau uvuiparai ra ora ragai ragare oiso purapara, “Viapau vuria vaiei vo ragai-ia.” Vao vituaro iava uvare Turaro vo rovirieiaro-a oa purareverea. 5 ‡ Uva oisi ragavira ita viapau uvuipatai ra oearovu kovopa irara vo kovoroaro vagevagepavira rovirieipata. Uvare oiraopa roviriei rutu epao touvira, oa karekeperea vo osa Turaro vorevira voreroverea. Oire uva vo vuuta-a eva oa-ia vo vovouro rutu vatauara poeravira karekereverea, oara oearovupa vataupaiveira sopaura oaive sovara-ia. Oa iava vara iavirava voea vo voriaro vatereverea Pauto, vo rara vearo kovo purapaive. Oa iava voea vaisiaro rei piereverea. Ari vosa akaipa kovo, oire ra viapau oiso voea rei vaisi piereve.

Voeao Korin Vata Oea Ora Vaisiaro Kae Pie Iraopaiva

6 Araoko irara oaa, vo reo purapaa ora vegei iava ora Apolos visii vo rugorugooroaro aviavi pieoro. Uva vo ovoovoro-a varao-ia oara puraavoi vaore, oiso ra vara iava vo reo rutu vituaro-ia taraita oa oiso purapai, “Visii uvui iraopatai ra vearo reo rutu sirova utupata.” Ari ita, uva viapau irai visii iava uvuiparoi ra iravu vaisiaro rei piepaoro iravu vaisiaro akaipa piepareve. 7 Uva iroutoa vai rutu-a ro ira eisi visii piereva, oiso ra oearovu rutu vo tarairoaro-ia pute iraopata? E ora visii raga, eke? Viapau. Asi Pautoa raga ira visiipa orekerovu rutu vatereva. Uva apeisi-a? E uvuipatai ra visii raga vaisiaro oavisii rei piepata varao-ia vatevateara? Viapau rutu.

8 ‡† Oiraopavira rutu vo vokio-ia orekerovu rutu toupaivoi visii vo ruiparoaro uvui pievira rutu uvui piepaoro, uvare riroara rutu orekerovu rutuva toupataveira. Vo osa igei, viapau oisi. Uva oiso vovouparai ra oiraopavira rutu oisi turarovira toupata, ra ragai tapo oisi visii tapo toupaa turarovira. 9 Oa iava oiso rugooparai, Pauto osa oiso igei aposel irara piereva oiso ra oearovu sirova utupaio igei vao-ia akukupapa irara. Oiso rutu osa voearo oearovu oirara oearoaia upo reesiro toupaiveira, oisore ra va-ia ora voea-ia ariia ouive oirara rutu osireiaro-ia ora purapurapa irara ensel. 10 ⌗ Oiraopavira rutu uvare oiso rutu toupaioveira, Kokoropa irara vo Krais vo kovoaro purapaoro, vo osa visii vai-a riro tarai irara rutu, eke? Ari igeivi-a raverave vovou irara rutu, ari visii-a riro goru irara rutu, raa? Vo uvare oearovu igei oiso vaisipaoro igei tovipaiveira, Akukupapa irara visii raga vaisiaro kae piepaoro. 11 Uva vaviopavira raga ogoepaiei, ora viapau uukoa vaiei igeipa ukaiosa. Ora varao tapo varoara igei varaaro karikaripara, ovusa oearovu igei ragipaiveira. Virivira raga uvarovu rutu vokapaioveira. 12 ⌗† Ari ita, igeivi kasivarivira rutu kovopaioveira ora igei vo vavaeroaro iava orekerovu voripasa ora igeipa. Vo ovusa oearovu igeivi takaupaive, ovusa voeare vearo vovoupaioveira. Ari ita, vosa oeai igei vuri pie ruipaave ra viapau oiso ra igei vo kovoaro kavuoro va arova raveraveio. 13 Igei tovipaiveira ovusa voea vo reoroaro pukopaio voeava kave visivi raga reoreopaoro. Oiraopavira rutu uvare igeivi oiso rutu toupaioveira osa kaie kouro, oiso rutu osa kaie tagatagaaro, varao oara viki ragapaiveira akukuvira.

Voeao Korin-pa Irara Uvui Iraopaai Ra Pol Vo Pitupituaro Vioe Iraopaive

14 Oire uva vo reo-a vao-ia oa rigatoavoi visiipa uva viapau oiso visii arii piesa-a. Viapau. Ari visii taraisa-a, uvare oiso toupatavoi, Visii-a ita ragai voeaaro kakae vure. 15 ⌗⌗ Riro irara rutu epao oea visii tarai pieive Krais vo taraiaro iava. Ari viapau oiso riro irara vai rutu epao visii aite irara vaiaro. Viapau. Ari ragai raga kataito. Vao iava uvare oisoa visii siposipopaa Vearo Siposipo iava vaore, oiso ra va iava Krais oirao piepata rutu. 16 § Uva goruvira rutu visii tavi iraopaavoi, oiso ra ragai vo pitupituaro vioe iraopata. 17 Oa vituaro iava Timoti arupaavoi rara visii iare. Eera ita iravu ragai oviitoaaro Krais vo kovoaro-ia. Ira viapau oiso raveraveparoveira ragai tauvapaoro. Ira visii tauvaparevere rara. Ra va iava ragai vo pitupituroarore rugoopata, opitupituroa purapaaveira Airepa Tootoo-ia toupaoro vao oa ragaipa vatepareveira Krais. Vo pitupituro rutu oara iava lotupa irara rutu siposipopaoro vokapaaveira voraro rutu.

18 Ari ita, oearovu ora visii raga iava voea vaisiaro rei piepaiveira keapaoro oiso, Viapau vorevira Pol igei iare uriorovere. 19 Ari vosa Turaro oiso puraro, “Vearopai,” oa iava uvuiparai ra rera vo ruipaaro sirova uriora visii iare tou visivi rara. Ra voa visii tapo toupaoro voeao situepaa oea vaisiaro rei piepaiveira. Ra va iava ora ragaipa oiraopavira rutu taraira vo kovo-ia eva oisi oiso, E vearoa-a, eke kiuvua raga vao voea vo kovoaro iava. 20 §† Aue iava uvare Pauto vo Saraaro viapau oiso reo turi vai raga karekepaiveira. Viapau. Ari rera vo Saraaro riroa rutu gorua kareke piepaiveira. 21 Oire uva aa vao vaio-a oapa ruipapatai, ragi rao vaiva pasi urio-

† *4:1 2 Ko 6:4; 1 Ko 9:17* †† *4:3-4 Ro 2:13* ‡ *4:5 Ro 2:1, 29* ‡† *4:8 Re 3:17-18*

‡‡ *4:10 1 Ko 1:18; Ap 17:18* ‡‡† *4:12 Ap 18:3; 1 Pi 3:9* ‡‡‡ *4:15 1 Ko 1:30; Fm 10* § *4:16 Fl 3:17; 1 Te 1:6; 2 Te 3:9* §† *4:20 1 Te 1:5*

ravere visii torevokosa? Eke vereopa vovouva urioravere visiipa siraooro? Oire ora torevokota. Osa iava vearo vovou ragava urioravere visii iare.

Vao Iava Ora Oupa Vo Pitupituaro Vuri Piepaive Vo Korin-ia

5 † Tavitaviara visii iava ragai iare kare pirorao. Vao iava osa oearovu visii iava otopa pitupitu purapaiveira. Uva vara-a evara vuri pitupituro rutu oara opitupiturovu rutu-ia putepaiveira vo vuriro oara purapaiveira voeao oirao pie vovou asa irara. Oiraopavira rutu uvare va-a eva vuri pitupitu rutu, osa ro iravu oirato visii iava ira aiteto vatuavaaro oureva. 2 †† Oire vosa rera vaaro-ia vuri vovou taraipata, ra apeisi ragavira iava ora visii raga ora vaisiaro kae piepata, raa? Vearopai vosa vuria vo tavakaarova toupaoro rera verata ora visii iava rera eera kooupato. 3 Uva ragai vo rugorugooaro raga-ia rera rovirieiavora eera oirato ira vuri vovouro rutu purapareveira vo rovirieio-ia vigei reraaro Turaro vaisiaro sovara-ia Jisas Krais. Ari ita, visiipa tauaivira rutu toupaavoi vo osa ragai iava sopaua visii-ia toupaivoi. 4 Osa-a eisi osa ragavira iava vigei rutu uvuipaviei ra katai vovou rutu sirova ora takuvupavio. Oa iava uvuipaviei ra rera ro ira-ia vuri vovou toupaive ra ro verape vo goruo iavirava vigei reraaro Turaro Jisas Krais vaaro. 5 ‡ Ra oisi pieoro rera tovope Seten vavaearo-ia. Oire voa rera iava varaua vo ruipaaro opesipe. Oiso ra va iava ora rera vaaro vuria eveireve soporeoro. Osa iava pasi uvuiparoi Turaro ra rera iava uraurato oureve rera orirusa vo vuuta vo vokiaro-ia Turaro vaaro.

Korin Lotu Uvuipaai Ra Iravu Veraive Vurito

6 ‡‡ Viapau oiso torevokopai, ra ora visii raga vaisiaro kae piepaoro vagupata. Vao ovoovo reo oiso purapai, “Gareavi raga yis uvuipai ra plaua rutu kae pieve va rutu.” 7 ## Oire uva va-a eva vagu vovou oa oisi eisi toupai oiso osa yis. Oa-ia eva yis uvui iraopatai ra va verata. Ra va iava oiso rutu touta osa airepa plaua vearoa vao oa-ia viapau yisa vai toupai. Ari visii-ia taraiparai oiso-ia, Vearo vovou irara-a visii. Oire uva vo ovoovo vao-ia purapaavoi va iava vao yis, uvare Tagausapa Vurei Pasovaei oa vatatopoei. Uvare Krais-a ro ira oiso tourevoi osa oavu sipsip kakae ro ira-ia koruoua pura piropa, oiso ra Krais iavirava uvuipaviei ra oiso toupape, Roroio vovou irara vigei. 8 Osa iava uvuipaviei ra Pasova purape rorupaoro rutu. Ari viapau oiso vao-ia bret vo vurei purape oa-ia tuariripava toupaeve yis o iria vao reesipaevoi kaureo vovou ora vao vagu vovou. Viapau. Uva vao-ia uvuipaviei ra va purape bretea oa-ia viapau yisa vai toupaeve. Obrete-a eva oa oiso toupai, Sisigarueua rutu sopaua ora oiraopa.

9 Voari tuaririvi uva visiipa oavu pasia rigatoava vao oa-ia oiso ragai visii taviava, “Opeita voearo tapo ora takuvupata oearoa vuri vovouro purapaiveira varao otopa pitupituro.” 10 Uva vo rigatoa-a eva ragai vaaro viapau oiso evoea otopa irara vaisiava va-ia voeao oea viapau oirao piepaive. Uvare voea raga ita opitupiturovu rutu vuriara purapaiveira oiso vara, otopa-a vao-ia, ari iiruko vovou-a vao-ia, ora kavirupa vovou, ora vuurapa vovou-a vao-ia kuuvu irarapa pau irara oa purapaiveira. Vosa voeare visii taviavori oiso, “Voea vatavatapata,” ra ovure oisi avapata voea vatavatapaoro? Uvai ragare vo rasio iava? 11 ### Viapau. Ari ragai vo pasia vituaro rutu oiso toupaivoi, Opeita ro tapo ora takuvupata ira visii tavipareve ora rera iava oiso, “Ragai-a visii araokotoaaro vo Jisas vaisiaro sovara-ia.” Vo osa touvira otopa pitupitu purapareveira ora vao iirukopa. Ora vao osa kuuvuvira vuurapa vaisi purapareveira kuuvu irarapa pau irara. Ora oiso tapo osa oearovu tovipareveira. Ora spakparoveira kokoropaoro. Ora orekerovu rataratapa vovouro purapareveira. Uva ita, opeita rera tapo paupaoro aiopata. 12 ### Oiraopavira viapau oiso ragai vaaro-a vo voeao rovirieipasa oea lotupa irarapa ratauvira toupaive oirao pie asa irara. Viapau. Ari auearo-a raga Pauto ira voea rovirieireverea. Uva visii oiso akepaavoi, “E visii auearo-a lotupa irara vo pitupituroaro rovirieipasa? Iu. Uvare Tugoropa Vuku-ia oiso purapai, ‘Ro ira-ia vuri vovou toupaive, uva uvui iraopatai ra rera verata ora visii iava.’

Lotupatoa Rutu Ira Viapau Uvuiparoi Ra Rera Araokotoaaro Iava Gasireve

6 § Ari ovurivu-a vao-ia oa visii-ia toupaiveira, uvare ora visii iava oearovivu iava gasipataveira vore gavman. Oa iava voeao ruvara-ia voea tovopataveira oea viapau Jisas oirao piepaiveira. Uva viapau oiso torevokopai eisi. Uvare eakere vo vuriro voea varaaro viapau opesi piepataveira vara-ia ora reopaoro, uvare visii raga ita Pauto voeaaro. 2 §† E viapau taraipataveira uvare voeao Pauto voeaaro oea vo rasio rutupa reipaaverea rutu vo orekerovu rutu rovirieipaoro? Uva visii raga ita Pauto voeaaro visiigoa eisi pietaverea vo rasio-ia voari utupaua. Oire uva apeisi-a? E viapau uvuipatai vo vokio-ia ra gareparavi rovirieipata vo ora visii vo taereroaro raga-ia, raa? 3 Tarai iraopataveira vao iava osa enselpa irara vo vovouroaro rovirieipaperea rara vo voeapa reipaoro? Oire uva uvuipaviei ra oisi oiraopavira rutu vuri vovouro rovirieipape varao voeao varaaro vo rasio-ia vo vokio. 4 Vosa oavu vuria visii-ia pou piro, uva apeisi-a? E uvuipatai ra voeao oirao pie vovou asa irara tavita, ra visii tauvaive opitupiturovu rovirieipasa, raa? 5 Ae, viapau! Easi eisi vuripai. Uvui iraopatai iravure taraata ora visii raga iava riro taraito eera, ira uvuiparoi ra visii varaaro rovirieireve vuri vovouro, oiso osa vao oa katai araorei rutu tokove vaitereo oirao pie vovoutoarei. 6 §†† Oiraopavira rutu vao-ia vuria oiso-ia, vo osa iravu riro oirao pie vovouto iravu iava gasireve oirao pie

† *5:1 Lev 18:8; Diu 22:30* †† *5:2 1 Ko 4:18; 2 Ko 7:7* ‡ *5:5 1 Ti 1:20* ‡‡ *5:6 Je 4:16; Ga 5:9* ‡‡‡ *5:7 1 Pi 1:19*

‡‡† *5:11 2 Te 3:6* ‡‡‡ *5:12-13 Diu 13:5, 21:21* § *6:1 Mt 18:17* §† *6:2 Dan 7:22; Mt 19:28* §†† *6:6 2 Ko 6:14*

vovouto, ra va iava ro vaiterei vo vuriaro rovirieireve oirao pie asa vovouto.
7 Ari ita, visii-a eva visiigoa eisi piepataveira ora visii iava oearovivu iava gasipaoro. Uva oisi-a eisi osa piepaoro visii raga ora kove piepataveira. Eake iava? Vosa ro iravu oirao pie vovouto ira ora rera vaaro vuria rovoreve visii vuri pieoro, oa-a eva oa-ia uvuipatai ra rera eakata rerare oiso puraoro, “Oire rerape.” Osa eisi torevokopai. 8 Uvare visii raga ita visiigoa oearovivu sirao pie ragapataveira voea varaaro ou ragapaoro. Iu, uvare ora visii voeaaro-a araoko irara oavisii oea eisi piepataveira.
9 † Oiraopavira vao-ia oiso taraipataveira, Voeao oea vuri vovouro purapaiveira oea viapau oiso koataverea Pauto vo Saraaro iare. Ra viapau oiso ora keakeapata uvare taraipatai oiso, Viapau oiso voeao koataaverea oea otopa vovouro purapaiveira, ora voeao oea tauopaaveira voeaopa kuuvu irara pau irara, ora voearo oearo oearovuva oirara otopaave ora riakora airoroa oriakorovuva otopaave, 10 ora voeao kavirupa irara, ora voeao iiruko vovou irara, ora voeao vokiara rutu-ia spakpaaveira kokoropaoro, ora voeao oea oearovivu tovipaiveira. Oiraopavira rutu viapau irai voea iava koataroverea Pauto vo Saraaro iare. 11 Uva oearovu epao oea visii iava oisi vo pitupituro purapaivora voari rovovira. Vara-a evara isivaaro iava visii rutu iava sopaura oavisii sisigarueera rutu. Oa-a vao oa iava visii reesireva oiso, Visii ita Pauto voeaaro. Oa iava torevoko vovouvira rutu toupatavoi vo Pauto osireiaro-ia ro raga vaisiaro iavirava Turaro Jisas Krais, ora tapo vo kovo iavirava Tugoropato Uraurato vo kovoaro Pauto reraaro.

Uvuipaviei Ra Pauto Vaisiaro Kae Piepape Vova Varaua Oavi-ia

12 †† Oearovu visii iava oirao pie vovou irara oiso purapaaveira, “Uvuiparai ra opitupiturovu rutu purapaa.” O ita osa eisi oiraopai. Uva viapau oiso opitupiturovu rutu visii tauvapaiveira. Ari ita, ragai tapo uvuiparai ra oiso purapara, “Uvuiparai ra opitupiturovu purapaa.” Ari viapau uvuiparai ra ora ragai iava vasea. Uvare apeisi ragavira uvuiparai vovio utupaua ra oiso vo pitupituro eakasa? 13 ‡ Oearovu epao visii iava oea oiso puraaveira, “Aioa toupaivoi vaore kovuto vuku piesa. Ora kovuto toupare aio oupasa.” Oiraopavira rutu. Ari ita, Pauto evara rutu aioara ora kovuara opesi piereverea. Vao ovoovo reo vearovira vigei soporepaivoi oiso purapaoro, Oiratoa iava varaua vaore viapau oiso toupai, ra varaua vo ruipaaro-ia vao-ia otopa pitupitu vukupape. Opitupitu vaaro viapau oiso ra akukuvira opesipe oiso osa aioa. Viapau. Ari varaua-a Turaro vo kovoaro purapaua. Vo osa rera-a Turaro ira vigei iava tootooara oavi vuku piepareveira vigei tauvapaoro. 14 ‡† Pauto ira Turaro iava varaua kopii tapi iava vorevira tore piereva. Oiso osa ragavira vigei tore piereverea voari utupaua vo goru raga iavirava eva rera vaaro.
15 Ora visii iava varaura-ia taraipatai ouraroa oiso rutu toupaiveira, Jisas iava vavaeara, ora kokotoara, ora orekerovu rutu. Oire uva oisi-a eisi osa taraipaoro, E ragai uvuiparai ra Krais varauaaro iava ovarui oua pasi, ra va oiso piea ovaru vao otopa? Easi viapau rutu eisi torevokopai. 16 ⌗ Esa pasi viapau taraipataveira oiso, Vosa iravu oirato iriavuva otopava ora tavosiro o-ia iria vuri pitupitu purapaeveira, ra oisi iava kataiua varaua purasi ora vaiterei-ia? Ari ita, Tugoropa Vuku oiso purapai roroiovira rutu, ‘Oirato ora riakova aiterea uvuipasi ra kataiua varaua purasi ora vaiterei-ia.’ 17 Ari ro ira Turaro-ia ora tavosiro rutu ro Turaro ira roroiovira toupareveira. Oire ra katai vovou purareve rera tapo oisi eisi toupaoro.
18 Vao otopa pitupitu veripata vaopa, vosa irai oai vuri pitupitu vai purareve oearoi-ia, oa-ia eva viapau ora rera iava varaua vuri piereve. Ari vosa ro ira otopa pitupitu purareve, ira-a eera ira ora rera iava varauaaro vuri pierevoi rutu. 19 ⌗† E viapau vao-ia taraipataveira pasi oiso-ia, Visii iava varaura-a Tugoropa Kepa Tempel, Pauto vo kepaaro, vo uva toupareveira Tugoropato Uraurato ro ira vatereva Pauto visiipa. Oa-a eva vituaro iava visii-a Pauto voeaaro. Viapau oiso irai voeaaro-a visii. Ari ita, viapau oiso visii voeaaro-a visii, ra akukupapavira ora visii vo ruiparoaro sirova utu ragapata. 20 Uvare Pautoa raga ira visii vorireva ora rera iare vo Oviito Krais revasiaro iavirava. Oa iava uvui iraopatai ra ora visii iava vearovira rutu varauraro oavisii rutu tokipata torevoko vovou raga purapaoro. Osa iava uvuipaai ra oearovu Pauto vaisiaro kae piepaive rara visii vo pitupituroaro situepaoro.

Ora Oupa Pitupitu Iava

7 Vaviopavira visii vo akeroaro pukopaa varao oara sipotavora ragaipa pasia-ia. Oiso-ia rovopa vao-ia. Viapau oiso oavu avu vai vo osa viapau oirato riakova oureve. 2 Ari vao raga uvare rirovira rutu otopa pitupitu toupaiveira visii vo uruiaro-ia. Eva-a oa vituaro uvuipa ra oirato ora rerapa torevokovira riakovaaro oureve. Ora riakova tapo uvuipaoi ra ora oirapa torevokovira oiratoaaro rutu oueve reo goru sirova utupaoro. 3 ⌗⌗ Oire vii vatuato viapau uvuipauei ra ora vii iava varaua oara vairupari vo vatuava oarapa. Ora vii riakova viapau oiso uvuipauei ra ora vii iava varaua oara vairupari rerapa, vo osa vatuato oara vii iava vouava uusi ruipaparo. 4 Viapau oiso ra vatuava reipao ora oira iava varaua tokipaoro. Viapau. Ari uvui iraopaoi ra vatuatoaaro vo ruipaaro sirova utupao. Osa raga ita toupai, viapau oiso ra uvuiparoi vatuato ra ora rei pieparo. Viapau. Ari rera ita uvui iraoparoi ra vatuavaaro vo ruipaaro sirova utuparo. 5 § Opeita ora vairupasi ora veipa. Ari ita, vearopai vo osa gare vuutavi ou rovopasi variripasa katai rugoo raga-ia. Uva vo

† *6:9 Re 22:5* †† *6:12 1 Ko 10:23* ‡ *6:13 Mt 15:17; Ef 5:23* ‡† *6:14 Ro 6:5, 8, 8:11*

‡‡ *6:16 Jen 2:4; Mt 19:5* ‡‡† *6:19 Jo 2:21; Ro 14:7-8* ‡‡‡ *7:3 1 Pi 3:7* § *7:5 Eks 19:15; 1 Sml 21:4-5*

vuuta-a eva oa isivaaro iava uvuipasiei ra ora veiva uusisi. Teapi Seten kokarapato vei-ia kokararo vuri pitupitu purasa, ra va-ia kovesi, uvare viapau uvuipatai ra goruvira va-ia vao otopa vovou ora airerei iraopata, pasi. 6 Vo reo-a eva ragai vaaro oa-ia visiire airereivira reoparai. Viapau oiso reo goru vai purapaavoi visiire. 7 Uvare ragai vo vovouaro oiso toupaivoi, vo osa oirara rutu oisi raga oiso toupaive osa ragai. Ari ita, oiso taraiparai, Pauto katakataivira oirara rutu vatereva vatevateara vaore, oiso ra oiso piepaive iravu ora rera vo pitupituaro purapareve, ovusa iravu osivu raga ora rera vo pitupituaro purapareve rera raga vo vatevatearo iava.

8 Oire oreovu-a vao-ia visiipa voeao oirara, ora voeao raroe irara ora vairo raroe riako, visiigoa viapau vatua irara vai ora viapau vatua riakoro vai oavisii. Vearo iraopai vosa oisi raga toupata osa ragai riako ou asavira. 9 † Ari vosa viapau uvuipata oiso ra visii vo ruiparoaro rukupata, oa-a eva vituaro iava uvuipatai ra ora oupata. Oire vo osa ora oupavira toupaoro viapau oiso visii vuri piepaive orugoorovu avu vai vara varaura oaraiaro.

10 †† Uva vaviopavira voeao ora oupa irara taraipaavoi. Oa iava goruvira rutu oiso puraparai. Ari viapau oiso ragai vaaro-a reo goru. Ari Turaro raga oaia oiso puraparai, “O riakova viapau uvuipaoi ra oira vatuatoaaro kavueve. 11 Ari vosa rera kavu ragaeve vatuato, ra va iava vorevira ita uvui iraopaoi ra rera agiagieve, eke apeisi toueve, oira raga tou ragapaeve. Uvare viapau uvuipaoi ita ra vorevira irai oueve. Osa tapo ita oiratoapa toupai. Ira tapo ita viapau uvuiparoi ra ora oupa pitupitu putereve vatuava vaiaro kavuoro.

12 Oire oreovu-a vao-ia oearovupa visii iava. Viapau oiso Turaro vo reoaro-a. Ari ragai raga vo reoaro-a oa oiso purapai, Vosa irai oiratoa vai riro oirao pie vovouto riakova vai oureve, o iria viapau Jisas oirao piepaeve, oire uva oisi eisi viapau oirao piepaoro uvuipaoi ra touvira toupaeve rera ruvara-ia oira vo ruipaaro sirova utupaoro. Oa-a eva vituaro iava viapau rutu uvuiparoi vatuato oiso ra oira kavureve. 13 Osa o riakova riro oirao pie vovouva irai oirato oueve, ro ira viapau Jisas oirao piepareve. Ra oiso puraro, “Vearopai osa raga toupavearea.” Osa iava viapau rutu uvuipaoi oiso ra rera kavueve. 14 Eake iava? Uvare vatuato viapau oirao piea vai. Oire ra Pauto riakova raga vo vovouaro oirao piea sisiropaoro vaiterei vaaro ora oua reesipareve oiso, Vearoa torevokoa. Ari vosa riakova ita oisi oira oirao pie vovou asava, oire ra Pautoa raga ita oirato vo vovouaro oirao piea sisiropaoro vaiterei vaaro ora oua reesipareve oiso purapaoro, “Vearoa torevokoa.” Vosa viapau Pauto oisi eisi puraroeri, oire ra va iava viapau oiso vearovira torevokovira ovii kakaero vai purapasi. Ari vo osa oisi raga eisi, vaiterei iava torevokovira ovii irara karekepaave vo Pauto osirearo-ia. 15 Ari vosa rera ro ira viapau Jisas oirao piepareve ora rera vatuavaaro kavu ruipaparo o ira Jisas oirao piepaeve, uva oisi vearopai, ra oisi rerape. Oire uva oisi-a eisi osa sirovava viapau reo goru vaiei vao oa iava viapau uvuipaoi ra vatuato vo vovouaro sirova utupao. Vao vituaro iava uvare Pauto ora rera voeaaro tavireva oiso, “Kave vovou raga purapata orekerovu rutu-ia.” 16 ‡ Aue iava uvare vosa kave vovou raga purapari vii riakova riro oirao pieva, oa iava pasi uvuipauei ra vii reraaro vatuato tauvari. Oire eva-a vai oa iava uvuiparoi ra ora rera iava sopauaaro porereve Jisas oirao piesa. Ora vii tapo oirato oirao pie vovouto viigoa tapo uvuipauei ra oisi raga ita kave vovou purapari vatuava oara tauvapaoro. Oa iava uvuipaoi ra oira iava sopauaaro pore piro, ra Jisas oirao pieeve.

Uvui Iraopaviei Ra Vo Vovou-ia Toupape Pauto Oa Rovo Piereva Vigeipa

17 ‡† Oire uva oavu-a vao oa-ia uvui iraopatai visii rutu ra oiso rutu toupata vo vuutao-ia osa vo vuutari oa-ia oisoa toupata oa-ia Pauto visii reesireva rera vo kovoaro purapasa. Ari ita, Turaro ira visiipa vatevateara vatereva, oisore ra vara kovo piepata. Uva va-a vao osa toupatavoi vo kovo eva purapaoro. Vo reo-a eva oa vatepaaveira voraro rutu lotupa irara voea siposipopaoro. 18 Vosa irouto-a ro ira ora rera iava rakari vera rovoro Jiu vo pitupituaro sirova utuoro, iraa eera porero viroi Pauto vo ruipaaro purasa. Oire ra teapi oiso vovoupara vo reesi tavarioreve. Ora vo osa irouto-a ro ira viapau vo reesiva toupaoro porero viro Pauto vo ruipaaro sirova utusa. Oa-a eva isivaaro iava viapau uvuiparoi ra ora rera-ia oreesii purareve lotupa irara roru pie ragapasa. 19 Eake iava? Uvare va eva rakari verapa pitupitu viapau oiso reipapeira. Viapau. Ari vao raga oa rei iraopai, Pauto vo ruipaaro sirova utupa. 20 Visii rutu uvui iraopatai ra oiso rutu toupata osa oisoa toupata vo uva ora visii iava sopaura oavisii poreoro Pauto vo ruipaaro sirova ututaera. 21 Oiso-ia, E reitoa vaipa oisoa kovopata akukuvira vori ou asavira vo vokio-ia oa ora visii iava sopaura oavisii poretava Pautoa iare? Oire uva vearopai oiso ra oisi raga eisi toupata. Ari ita, vosa oraivavu avu vai toupaive, ra oai iava uvuipatai ra torevokovira reito oavisii arova monipa kovo vai outa. Oire ra oai purata. 22 ‡‡ Vosa eera ruvara-ia visii reraaro reito kovo ragapata moni ou asavira, uva uvuipatai ra iravu ruvara-ia Turaro Jisas Krais vori outa, vo rara ora visii iava sopaura oavisii pore rovota. Ari ro ira ora rerapa kovopareve moni oupaoro, oire ra Krais-re oiso puraro, “Ragai reraaro-a Turaro.” 23 ‡‡† Oiraopavira rutu vo uvare Pauto vigei vorireva rera Oviitoaaro-ia ora rera iare vigei ouoro. Osa iava viapau uvuipatai ra ora visii iava ora vasepata oearovupa oirara, oiso ra visii vo vovouroarore ora rei piepaave. Viapau. Uvare Krais raga ira vigeipa reiparoveira. 24 Araoko irara oaa, visii rutu uvui iraopatai ra katakataivira Pautoa tapo ora tavosipaoro oiso rutu toupata osa oisoa toupata vo uva ora visii iava sopaura oavisii poreoro Pauto vo ruipaaro sirova ututaera.

† *7:9 1 Ti 5:14* †† *7:10 Mal 2:14-15*

‡ *7:16 1 Pi 3:1* ‡† *7:17 Ro 12:3; 1 Ko 4:17* ‡‡ *7:22 Jo 8:32, 36; Fm 16; Ef 6:6* ‡‡† *7:23 1 Ko 6:20*

Voeao Iava Oirara Ora Raroe Riako Oea Viapau Ora Oupaave

25 Oire vo reo-a vao-ia visii vo akeroaro pukopasa
voearo iava oearoa viapau riako oupaave. Viapau oiso
oreoi iava ragai vo reo purapaavoi vo Turaro oreoiaro.
Ari ora ragai raga vo rugooaro iava vo osa Turaro ragai
soporepare ragai tauvapaoro. Osa-a eisi osa iava
uvuipatai ra ragai vo reoaro sirova utupata.
26 Taraiparai vao-ia riroa tavaka vigei rutupa oirao pie
vovou irara oa rovoi. Uva vo tavakaore rugoopaoro
oiso puraparai, Vearopai vosa irouto oirato oisi raga
toupareve, ra oisi raga vearopape rerapa. 27 Ari ro ira
riakova oureve, ira viapau uvuiparoi ra oiso rugooro ra
oira kavureve. Ora vosa ro viovokoto, ira viapau
uvuiparoi ra riakova vaire taraapareve vaore, oiso ra
iriai oureve. 28 Ari ita, vosa rera ro viovokoto riako
ouro, oire ra viapau oiso vuria vai purapareve. Viapau.
Ari ita, ora o tavauruva iria iravu oirato oueve, oa iava
viapau oiso vuria vai purapaeve. Uva ragai vo ru-
gooaro-a vao-ia oa-ia oiso puraparai, Vearopai rutu
voeapa vosa viapau ora oupaave. Eake iava? Uvare
oiso rugooparai, Vosa oisi raga eisi toupaivora,
uvuipaai ra otavakarovivu vatavatapaive varapa ora
airereipaoro. Vaopa teapi vo tavakarovi evara taku-
takuvupaive vao iare riro tavaka oa epao vo vokio-ia
vigei rutu vaaro.
29 † Ragai vo reoaro vituaro-a vao-ia oiso-ia. Araoko
irara oaa, vuuta vao potekupai vigeipa vo rasio-ia. Eva-
a oa sirova voeao oea ora oupaaveira uvui iraopaai ra
oiso rutu toupaive osa riako ou asa irara Pautoa-pa
kovopaoro. 30 Ora voeao oea gaupaiveira, oea vo vokio
oiso rutu tou iraopaivere osa voeao oea viapau tavaka
vovouro vai oupaive ora siraoara vai Pautoa-pa
kovopaoro. Ora voeao tapo oea agesipaaveira, oea
uvui iraopaai ra oiso toupaive vo vokio-ia osa voeao
oea viapau rorupaive Pautoa-pa kovopaoro. Ora voeao
oea sara kovoro purapaaveira, oea uvui iraopaai ra
oiso rugoopaave Pautoa-pa kovopaoro, Viapau oiso
ora vigei ragapa moni oupavioveira. 31 †† Ora voeao
oea varao-ia kovopaiveira vo rasio iava vara oea uvui
iraopaai ra oiso rutu toupaive, Evoea oea viapau oiso
goruvira rutu varao-ia pitupaiveira vo rasio iava vara.
Vao vituaro iava uvare tutuu piepai vo rasiopa oiso ra
ora tavariooro pisavira rutu ora karekepe.
32 ‡ Vaopa reasiparai oiso, Teapi orugooroi visii pugu
piepaive. Uvare oiso ruipaparai ra oiso rutu toupata
osa ro ira viapau riakova vai oureve. Ira katai rugoo ra-
ga sirova utuparoi. Oire rera-a eera ira uvuiparoi ra Tu-
raro vo kovoaro purapareve. Eake iava? Uvare rirovira
rutu oiso ruipaparoi ra Turaro roru piepareve rutu ora
rera-ia. 33 Ari ro ira riako ouro, ira kovoparevere moni
oupaoro vatuava roru piepasa. Oire uva vo kovoro-a
evara oara-ia ora pugu pieparoi. 34 ‡† Uva oisi-a eisi osa
piepaoro vo rugooreiva touparevere oiso, Turaro-ia
orugoovu, ari vatuava-ia orugoovu. Ari vosa tavauruva
raga, oire ra rera raga Turaro vo kovoaro purapaeve.
Eake iava? Uvare oira-a eira iria Turaro vo reesiaropa
ruipapaoi vao oa oiso toupai, Rera oiraaro rutu. Ari o
oira oupava iria kepa tokirore rugorugoopaoveira ora
ovii vure tapo ora orekerovu. Uvare oiso ruipapaoveira
ra vatuato roru piepaeve.
35 Oreoa vao-ia oa purapaavoi visii varaaro oirao pie
vovouro tauvapaoro. Viapau oiso visiire korukoruparai
vearo pitupituro-ia. Viapau. Ari ragai vaopa ruipaparai
torevoko pitupitu rutu, oiso ra va purapata ora
tovopaoro vo Turaropa kovopasa. Oa-ia viapau oiso
oavu avu vai uvuipai ra visiire korupape rera vo
kovoaro purapa arapa.
36 Oire vaviopavira vo reo vatepaavoi voeaore oea
ora ousapa reesirova toupaivoi vore utupaua. Oire
vosa vaiterei evaiterei oiso vo reesiva ora ousapa
toupaoro oiso vovousi katai vovou raga sirova utuoro,
Vearopai ra viapau ora ouve. Oire ra va iava oirato oiso
ora rugoo piero, Ae asi viapau oiso vearo vovou-a vao-
ia oa purapaavoi ragai raga oira vo ruipaarore koru-
paoro. Oire vosa evo rugoo sirova uturoera vorevira,
viapau oiso vuria vaipe vaiterei-ia vo rara ora ousi.
37 Ari vosa irai ora irai raga oruipaiaro sirova utuoro
oiso puraro, “Viapau uvuiparai ra riakoa vai oua.” Oire
vosa uvuiparo rutu oiso ra ora rera iava varaua vo
ruipaaro rutu-ia putereve vo ruipao oa riako ou ruipa-
pape, oire eva-a oa iava viapau uvuiparoi ra iriai tavau-
ruva vai oureve. Uva oisi-a eisi osa ragavira vearopai
rerapa. 38 Vo reoro rutu isivaaro iava oiso puraparai,
Vosa ro oirato ira o tavauruva oureve iria-ia rera vaaro-
va ora ousapa reesi toupaeve, oire ra va-ia viapau
vuria vaipe vaiterei-ia. Ari ro ira viapau oiso riako va-
iaro oupareve, ira oiraopavira rutu vearo vovou pura-
pareveira.
39 ‡‡ Ari vosa o riakova iria ora oira reraaro oueve, oire
ra rera tapo toupaeve vokiara rutu-ia. Viapau uvuipaoi
ra rera kavueve vo osa tootoovira raga toupareve. Ari
vosa kopii rovoro, uva-a eva uva uvuipaoi ra ora oira
vo ruipaaro sirova utuoro iravu raga oueve ita. Ari vao
raga oiso-ia osa iava viapau uvuipaoi ra iravu oueve ro
ira viapau Jisas oirao piepareveira. 40 Ari vosa oira ou
asavira toupaeve, oa iava uvuipaoi ra oiraopavira rutu
roruvira raga toupaeve. Eisi osa ora ragai raga vo ru-
gooaro toupai. Uvare oiso taraiparai, Pauto reraaro Tu-
goropato Uraurato osa tapo vo vovouaro toupaiveira.

Varuere Kare Oisoa Tauopaive Tokarasi Irarapa

8 Visii vo akearo pukopaavoi varao iava aioara
oara-ia koruoupaaveira tokarasi irarapa voea-ia
vuurapa vaisi purapaoro. Vao iava uvare oiso purap-
ataveira, “Igei orekerovu rutu-ia taraipaiei.” Ari ita, visii
vo reoroaro oiraopai. Ari vao raga vo osa ro ira ora
rera-ia rugooparo oiso, Riro taraito-a ragai. Eera-a ira
ora vaisiaro rei pie ragapareveira. Ari vosa vereopa
vovou rutu puraparevе, oire ra ora rera vaaro vearo
pitupitu goru piepareveira rutu. 2 ‡‡† Ari ro oirato ira
oiso puraparo, “Iu osa taraiparai oiso, Ragai-ia taraia

† *7:29 Ro 13:11-12* †† *7:31 1 Ko 9:18; 1 Jo 2:17* ‡ *7:32 1 Ti 5:5* ‡† *7:34 Lu 10:40*

‡‡ *7:39 Ro 7:2; 2 Ko 6:14* ‡‡† *8:2 1 Ko 3:18, 13:8-9, 12*

toupaivoi.” Ira raga ita-a eera apotapa taraiapa. 3 † Vo osa ro ira Pautoa-pa sirao iraoparo, ira raga ita-a eera ira-ia taraiparoveira Pauto. Oa iava rerare oiso pura-paroveira, “Ragai reraaro-a ro-ia oirato.”

4 Oire vigei vao-ia taraipavioveira rutu ro iava tokarasi, Ira ovoovovira vaopa oiso toupareveira, oa viapau toupaive rera iavirava. Ora tapo vo osa oiso taraipavioveira, Kataitoa raga toupareveira Pauto. Viapau iraiei ita. Oire uva apeisi-a? Uvuipaviei ra voeapa koruoupa varuro aiopape, eke? Uva viapau. 5 Ari ita, riro irara toupaivoi voeao oea vaisipaiveira oiso, Pau irara ora turaro irara voeao vova vo rasio-ia ora oiso vuvuiua-ia. 6 †† Uva oiso vearopai, Viapau uvuipaviei ra voea-ia rugorugooara oavi tovopape, uvare vigei reraaro-a ro Oiraopatoa rutu Pauto Aite kataitoa raga. Ira orekerovu rutu purareva. Ora vigei tapo purareva ora rerapa, oisore ra rera vaisiaro rei piepape tootoovira toupaoro. Ora tapo ro kataitoa raga Turaro vigei reraaro Jisas Krais. Ro ira iavirava Pauto orekerovu rutu purareva. Ora vo osa rera vo goruaro iavirava tootoopavioveira. Ira vigei rutu oiso piereva ra oiso toupape, Vigei-a rera voeaaro rutu.

7 Oire uva apeisi-a vo aioro-ia varao oara vatepaiveira voeapa evoea tokarasi irara? Ari ita, voari rovovira rutu uva oearovu visii iava oisoa aio vatepaave voeaopa tokarasi irara. Uva voea vo rugorugooroaro touvira karu uviro asavira toupaiveira. Oa iava touvira viapau roroiopaaveira Pautoa-ia taraipaoro vo vokio. Vao vituaro iava vosa koruoupa aio vorevira aioive, uva va-a eva oa-ia oiso rugoopaaveira, Ora voea iava sopaura vuivui piepaiveira. Eake iava? Uvare viapau oiso goruvira rutu ora voea vo rugooroaro goru pie rovopaiveira. 8 ‡ Oiraopavira rutu viapau oiso uvuipaviei ra aio kavupaviera rutu, torevokovira oiso toupape vo Pauto osireiaro-ia. Uva viapau oiso oavu avu vaiei vosa viapau vo aioro evara aiopape. Ora viapau oavu avu vai vo rara vara aiopape. 9 Ari ora airerei iraopata vaopa, vosa eisi rugoopaoro ora visii vo ruiparoaro raga sirova utupata. Teapi visii vo vovouaro sirova utuoro oearoi koveave vuria-ia, voeao oea-ia raverave vovou oirao piea toupaivoi.

10 Vosa visii tapo irai toupare ro ira viapau vearovira ora rera vo rugooaro rovirieipareve, oire ra visii uvupa osa oiso purapata, “Vigei rutu-ia toupaivoi taraia.” Oire va-a eva oa sirovava visii siituepareve ovusa aiopaoro paupata tokarasipa kepa-ia. Oire uva apeisi-a va-ia vao? Vosa rera tapo oisi aiota, ra va isivaaro iava oiso rugooro vai pasi, Easi vuria vai-a vao oa puraavoi.
11 Uva oisi-a eisi osa piepaoro visii raga ita uvuipatai ra iravivu araokoto oavisii kove pieta ro irapa Krais kopiiroepa. Uvare visii vo taraiaro-a oa-ia rera vavagisi pietavoi. 12 Visii raga ita vuri vovou purapataveira Krais-ia, vo osa ora visii araoko iraraaro kove pieta voeao oea viapau vearovira taraipaave vao purapaoro torevoko vovou rutu. 13 ‡† Uva ragai raga vo rugooaro-a vao-ia, Vosa tokarasi vaaro aioa varua aiopaoro ora ragai araokotoaaro kove piea vuria iare. Uva oisi-a eisi osa iava uvui iraoparai ra varuarapa kavu ovoia vaopa oiso, teapi araokotoa oaa vuria vai purareve.

Pol Oisoa Roruparevе Vo Rara Viapau Moni Ouparo Vao-ia Rera Vaaro Aposel Kovo

9 Viapau oiso iraiei ira uvuiparoi ra ragaipa reiro, uvare ragai-a aposelto Pautoa ragapa kovopato. Vo osa Jisas vo reoaro vigei reraaro Turaro kaepaaveira, ro ira kekeavora ora ragai vaitereiaro iava osireitoarei. Uva apeisi-a? E viapau visii-a ragai vo kovoaro vo kuearo vao aposel kovo? 2 Ari ita, vosa oearoi viapau ragai eveipaive oiso purapaoro, “Easi viapau aposelto rera ro.” Uva apeisi-a visii? Iu, uvui iraopatai ra ragai-ia taraipata, Aposelto ragai. Eake iava? Uvare visii vaaro-ia oirao piea Turaro tapo ora tavosipatai. Okuea-a eva ragai vo kovoaro iava vao aposel kovo.

3 Vosa oearovu ragai reroaropaiveira ragai togapaoro oreorovu-ia, uva voea vo reoroaro pukopaaveira oiso purapaoro, 4 ‡‡ E viapau ragaipa oiso torevokopai ra aioara vai oupaa, ora uukoara vai vo oirao pie vovou irara ruvara-ia, uvare ragai vo kovoaro-a vao lotua-ia? 5 E viapau ragaipa oiso torevokopai ra oiso piea osa oearovu aposel irara, ora voearo Turaro araoko iraraaro, ora ro Pita oea vatua riako tapo vokapaoro avaaepa vairo oirao pie vovou riako? Uva apeisi-a? E viapau uvuiparai ra oisi piea vao-ia ragai vo vokaaro? 6 Uva apeisi-a? E vegei raga ora Banabas uvui iraopaveiei ra kovopave aio voripasa varao vegeipa ora orekerovu, vo osa viapau oearovu oisi oisoa piepaive? 7 E upo purapato aio voripasa kovopareveira ora orekerovu vo osa viuru kovo-ia toupareve? E iraiei ira aio kovo vai puraparevoi, ra viapau oai iava opoa vai aioreve? Uva apeisi-a? Iraiei oiratoa vai ira sipsip kare vai tokipaoro oeai iava roro pigiparoveira, ra viapau oviroi-ia ukaioro vo vo kare iava, raa? Iu. Vara rutu varao ovoovo reoro oara oiraopai. Ari igei tapo uvuipaiei ra tauva oupaio vo lotupa irara ruvara-ia Pauto vo kovoaro purapaoro.

8 Ovoovo reo-a eva oa puraavoi varaore rugoopaoro vo rasio iava. Ari vosa Reo Taisire ora rugoo piera, oire ra vava vaeavira rutu vo reo vao puraa vao iava aposel kovo-ia vori oupa. 9 ‡‡† Uva vigei uvuipaviei ra Moses vaaro Reo Taisi vieipe oa oiso purapapeira, ‘Vo kareo bulmakau kare oea wit-ia tasiasipaoro uvuipaai ra vearo takuraro kareke piepaive. Okarea tapo ita uvuipaai ra vo takuraro aiopaoro vokapaive kovopaoro.’ Uva apeisi-a? E Reo Taisi vaiei va iava eva vo uvare Pauto vearo vovouparoveira vo karere, vo rara vara aiopaive, eke? 10 Viapau. Ari vigeire va-a eva Reo Taisi oa oiso purapapeira. Oiraopavira rutu ro oirato ira aio kovo aruo rovoreve, oire ra iravu ro oirato vo kovo opoaro tatereve, aiterea rutu uvuipasiei ra vaeavira kovopasi oiso rugoopaoro, Oiraopavira rutu uvare aiopaveare rara vovio utupauavi vegei vo kovaaro iava.
11 Ari ita, takuraara vikiavora rasitoa-ia ro visii iava

† *8:3 Ga 4:9; Ro 8:29* †† *8:6 Mal 2:10; Ro 11:36* ‡ *8:8 Ro 14:17* ‡† *8:13 Ro 14:21*

‡‡ *9:4 1 Te 2:6; 2 Te 3:8-9* ‡‡† *9:9 Diu 25:4; 1 Ti 5:18*

sopaura. Otaraia vao takuraara oa vova Tugoropato Uraurato uriopapeira. Uva apeisi-a? E viapau uvuiparai ra ora ragai vo kovoaro iava kueara vai oua vo kueo iava oa visii-ia toupaiveira, raa? 12 E torevokopapeira voearopa oearovu oearoa visii ruvara-ia orekerovu oupaiveira ora voea vo pauroaro vearopasa? Uva apeisi ragai? Ragoa uvuiparai ra pute pievira rutu oisi piea eisi.

Ari ita, viapau oiso ora ragaire rugorugooparaveira ragoa oiso toupaaveira. Eagara vosa riroa tavaka oupaa, ra viapau oiso visii ruvara-ia oiso arepara oiso, Ragai tauvapata. Uvare oiso rugooparai, Teapi oisi oai iava oearovivure korukorupara vao uvupa arapa Vearo Siposipo Krais iava va. 13 † Visii voeao-ia vearovira rutu taraipataveira oea Tugoropa Kepa-ia aue Tempel kovopaiveira. Uva voa raga aio oupaaveira ora voeapa. Ora voeao tapo oea koruoupa aioro purapaiveira vo Tempel-ia. Oire ra voava okurorovu aiopaive ora voea raga ita varao oara kavupa piroveira. 14 Uva oisi ragavira Turaro vo reoaro tapo riro goru reo rutu oiso purapapeira, 'Voeao oea lotupa irarapa siposipopaiveira vao iava Vearo Siposipo, uva voea raga ita lotupa irara ruvara-ia orekerovu rutu oupaiveira ora voea vo pauroaro rekopasa.'

15 Uva viapau oiso oisi voeao lotupa irara oisoa piepaa vo reo sirova utupasa eva riro goru reo rutu, oisore ra oisi ragai tauvapaive. Uva viapau oiso oisore visiipa vo pasio rigatopaavoi ra oisi ragai tauvata. Viapau. Eagara. Vosa kopiiravere oisi oreoi pura arapa vaore rugoopaoro oiso puraparai, Teapi irai ita oiso ragai vo tavitaviroaro vo ora ragai iava akukupapa piepareve. 16 Ari ita, viapau oiso ora rei vaisi pieparai oiso reopaoro va iava vao ragai vo vovouaro oa purapaaveira Vearo Siposipo iava siposipopaoro. Viapau rutu. Eake iava? Uvare Turaro ragai arureva vo vovou purasa vao-ia. Oiraopavira rutu. Siraovira rutu vosa viapau rera vo reoaro sirova uturaeri Vearo Siposipo iava siposipopaoro. 17 Vosa ora ragai raga vo ruipaaro sirova uturaeri vo kovo purasa, osa-a eisi osa iava visii arepaavori oiso ra ragaipa voriara vai vatepata. Osa viapau oisi eisi. Viapau rutu. Ari ragai vo kovo purapaaveira uvare Pauto ragaire oiso puraroepa, "Uvuipauei rutu. Oa iava viipa vo kovo vatepaavoi, oisore ra Vearo Siposipo iava siposipopari." 18 †† Oire uva akuku visivi raga toupaaveira vo ora ragai raga vo touaro-ia. Uva aa vo voria rutu-a vao oa uvuipapeira ragaipa? Vao raga vo osa rorupaaveira rutu Vearo Siposipo iava siposipopaoro. Vao oa-ia viapau voria vaiei. Uvare viapau visii arepaavoi oisore ra ragai vateta voria vai va-ia vao ragai vo kovoaro.

Pol Oisoa Oiso Toupareve, Kovopato Oirara Rutupa

19 ‡ Viapau oiso reitoa vaiei ro irapa kovopaaveira. Viapau. Ari ora ragai vo vovouaro raga sirova utuparaveira vaore, ra oiso toupaa, Ragai oirara rutupa kovopato. Vaore oiso ra ragai vo kovoaro iavirava riro irara vai iava sopaura vai pore piroverea Jisas oirao piesa. 20 Vosa oisoa reo vatevatepara vo Jiu-pa, uva voea tapo toupaoro oisoa voea vo pitupituroaro sirova utupara vaore, oiso ra ora voea iava sopaura oaive porepaive. Ari ita, oiraopavira eisi osa iava viapau oiso Moses vaaro Reo Taisi ragaipa reipape. Ari voea raga vo reoaro sirova oisoa utupaoro va sirova utupara vare vao rugoopaoro, oiso ra voea iava sopaura oaive porepa piro Jisas oirao piepasa. 21 ‡† Oire uva oisi-a ita eisi osa ragavira voeao tapo ratau tou irara oisoa toupaa uva tapo ita oisoa oisi voea vo pitupituroaro sirova utupara, oea oisoa viapau Moses vaaro-ia taraipaave Reo Taisi. Vaore rugoopaoro oiso ra ora ragai raga vo pitupituaro iavirava ora voea iava sopaura oaive porepaive. Ari oisi eisi piepaoro viapau oisoa Pauto vaarore Reo Taisi viapau oisoa ovaupara, vo osa touvira Krais raga vo reoaro sirova oisoa utupara. 22 Vosa voea tapo raverave rari irara toupaaveira, uva ora ragai vo vovouaro oisivio rutu piepaaveira osa voea vo vovouroaro. Eake iava? Uvare oiso rugooparaveira, Oearovi vai voea iava uvuipaai ra Jisas vo reoaro uvuive va-ia gorua ouoro. Oire uva irou irara irao-a oea tapo uvuiparai touoro ora ragai vo vovouroaro oiso piea osa voea. Ra va iava ragai vo pitupituaro kekepaoro ragai vo reoaro uvupaive oiraopavira rutu ora voea iava sopaura-ia Jisas oirao piepasa.

23 Eisi osa iava ragai vo pitupituroaro evara purapaaveira, uvare ragai vo ruipaaro-a oiso ra Vearo Siposipo kosi piepaa. Ra va iava rorupaa oirara kekepaoro voeao oea ora voea iava sopaura oaive vorevira porepaive va uvupaoro.

Uvui Iraopaviei Ra Goruvira Ikaupaoro Vo Poupavio Uva Ovoiopa Reesi Toupaiveira

24 ‡‡ Voeao-ia tarai iraopata oea ora paupaupaoro ikaupaiveira. Oire uva riro irara rutu-a oea ikaupaiveira, ra kataitoavi raga voea rutu-ia putereve, eeraa ira oisoa voria oureve. Uva visii tapo ita oisi uvuipatai ra oisi ora varovaropata ikaupaoro vo Krais vo raivaaro-ia. Ra opeita raveravepata ikaupaoro vo voriro oavisii ou arapa Pauto ruvara-ia. 25 Uva oisi-a eisi osa ro ira paupau ikauro purapareve ira uvuipa ra rearea asavira ikaupareve varaua oara tarai piepaoro oiso rugoopaoro, Rorupaavere rara oearovu rutu-ia putea. Ororua-a eva rera arova opesipere. Ari vosa vigei oisi piepape, oire ra va iava vigei vaaro rorua ororua vatepareira vigeipa Pauto oa viapau oiso opesipe rutu. 26 Uva oisi-a eisi osa vituaro iava torevokovira rutu ikaupaaveira reesia-ia tugurapasa. Iu, uvare oiso rutu toupaa osa ro ira vavaearei vuvukopareveira iravu tosa. Oa-ia viapau oiso riroirovira vavaearei vikivikipaaveira. 27 ‡‡† Viapau. Ari ora ragai iava varaua goru piepaaveira voua tarai piepaoro. Osa iava uvuiparai ra ora ragai iava varaua vo ruipaaro vara piepaa vaopa oiso, teapi oearovu ragaire oiso pura-

† *9:13 Lev 6:16; Diu 18:1* †† *9:18 2 Ko 11:7, 12:13* ‡ *9:19 Ga 5:13; Mt 18:15*

‡† *9:21 Ro 2:12, 14* ‡‡ *9:24 2 Ti 4:7; Hi 12:1* ‡‡† *9:27 Ro 8:13; Kl 3:5*

paave, “Rerape. Ira viapau uvuiparoi.” Vo osa oisi eisi puraave ragaire, uvare raveravevira opesi ragarai.

Vo Toupai Kokarapa Iava, Teapi Va-ia Kovevio

10 † Oavu-a vao-ia oa toupai vo vigei soporepasa voeao iava oea viapau voria oaive ouiva vo Pauto ruvara-ia. Araoko irara oaa, visii rugoo piepaavoi voearire Jiu aao iraraaro oea Moses sirova utuaepa kuvau tapi, vo uva viapau aue uukoara vai ora aue aioara vai. Uva voa-a vo uva oisoa Pauto voea virivarivira rutu voea tuvetuvepareve rukuta-ia. Oa iava Ret Si iviroiva uvare raakaopa. 2 Uva oisi-a eisi osa pieoro ovoovovira Tugoropa Sisu Baptais ouiva Moses ruvara-ia vo avakava-ia Ret Si ora rukuta. Oa-ia oiso ora reesiaepa, Voea evoea Moses tapo ora tavosiaepa. 3 Uva voa-a vo uva vaeavira voea rutu katai aio rutu oisoa aiopaive, vao oa voeapa oisoa karekepape vo Krais vo goruaro ragaia. 4 †† Ora voea rutu oisoa kataia rutu-ia uukoa ukaiopaave vaeavira, vao oa voeapa oisoa karekepape vo Krais vo goruaro raga-ia. Ari ita, vo ovi-a eva uuko ovi oa avekeva iava kosi piropa oa-ia oisoa ukaiopaave. Uva ragai ovoovovira aveke vaisipaavoi, uvare rera raga-a eera Krais ira oisi toupareveira oiso osa aveke. Rera raga-a ira oisoa voea tauvapareve, ovusa viapau oiso rera vo tauvaaro oisoa eveipaive. 5 Ari Pauto viapau oisoa rorupareve rutu voea iava oearovu-ia riro irara rutu. Oa-a eva vituaro iava oisoa voea raga kopiipaave uvarovu voraro kuvau tapiro vo voea vovouaro ouaive ou arapa vo Pauto ruvara-ia.

6 Osiposipoa vao oiso ovoovovira vigeipa toupaiveira vaopa, teapi vigei tapo oisi orekerovu vuriara sirova avapavio. 7 ‡ Ora oiso tapo, teapi vigei vao tokarasi irara-ia vuurapa vaisi purapape oiso osa oearovu voea iava oisoa piepaive. Oa iava Tugoropa Vuku voea iava oiso purapapeira, ‘Pauaepa aiosa ora ukaiopasa. Oire uva va isivaaro iava toreaepa pupipasa.’ Vo aio-ia oa puraiva tokarasi irara-ia vuurapa vaisi purapaoro. 8 ‡‡ Ora vaopa tapo oiso, teapi otopa pitupitu purapape oiso osa oearovu voea iava evoea. Evo vuriro voea varaaro oara vituaro iava riro tukuro rutu kopiiepa katai voki raga-ia oiso osa vo tukuo-ia 23,000 aue oira. 9 Vigei vao viapau rutu uvuipaviei ra Turarore aveave reoro vai purapape oiso purapaoro, “Ae apeisi viapau vearovira vigei tokipareveira Pauto,” oiso osa oearovu voea iava oea oisoa oiso purapaave. Uva oisi-a eisi osa pieivoiva, rakoru kare voea upoiva, uvare vo kare siporeva Pauto. 10 Ora viapau rutu uvuipaviei ra rera-ia Turaro vakuvakupavio oreorovu purapaoro vuriara rera-ia, oiso osa oearovu voea iava oea oisoa rera-ia vakuvakupaave. Ari ita, eisi osa piepaivoiva, opesiaepa, uvare Oira Upopato Enselto voea rutu uporeva.

11 Oovoovoroa rutu-a evara oara toupaiveira vigeipa, uvare oearovu vara rigatoiva, oiso ra voa toupaive vigei vosipasa rutu varapa. Vaopa teapi vuriara purapape vara-ia oiso osa voea voari. Uvare vigei-a vao toupai vo vuutao iava vo voki-ia oare tutuu piepai Ovoiopa Voki. 12 Oiso ragavira iava, teapi oiso keapaoro oiso rugoopata, Goruvira torepatai. Teapi oisi iava koveta. 13 ‡‡ Evo pitupituro oara karekepapeira vigeiia kokarapasa. Uva viapau oiso vigei raga-ia, ari oearovu tapo-ia voeao voraro rutu. Oa iava Pauto visiire viapau isivaparovere. Osa iava kokarapa vovou viapau uvuipai ra visii-ia putepaive. Viapau. Ari visii tauvaparevere vokiara rutu-ia. Uvare rera raga ira reo ovoi rera vaaro oirao piepareveira. Oa iavirava visiipa gorua vatepareveira uvuivira rutu visii tauvapaoro vaopa oiso, teapi raveravepata. Ora oiso osa uvuiparoi ra oraivai purareve visii virivarisa vao oa iava uvuipatai ra kokara-ia vatavatapata.

Viapau Rutu Uvuipaviei Ra Pauto Oirao Piepaoro Vurito Uraurato Tapo-ia Raripavio

14 Oisi-a eisi osa iava vate irara oaa, visii vatatopo piepaavoi oiso ra tauai visivi rutu toupata vo pitupituro asavira tokarasiara-ia vuurapa vaisi purapa. 15 Vearovira rutu rugoo iraopata. Osa iava uvuiparai ra visii-ia taraipaoro visiire oiso purara, Ragai vo reoroaro rovirieipata oiso, E vearovira avu rutu visii tavipaavoi oiso? 16 ‡‡† Vo osa kovukovu aio purapapeira vao komunion, uva kap-ia pitupapeira. Oa iava oirava Turaro arepape, oisore ra oirava Pauto vigei rutu viraakoreve. Oa iava uvuipaviei ra rera-ia Pauto vearo vaisi purapape. Uva apeisi-a? E oiraopavira eisi piepaoro Krais tapo ora tavosipavioveira, rara vare ovoovovira Krais revasiaro-ia ukaiopavio, o revasiva iria parueva vo vigeipa. Iu. Ora vao bret-ia oa kakuakupapeira va aiopasa. Uva apeisi-a? E Krais tapo ora tavosipavioveira ovoovovira Krais iava varaua aiopaoro eisi? Iu! 17 Oiraopavira rutu vigei-a riro irara rutu oirara, ari kataiua-ia varaua karekepavioveira vao-ia lotua, vo rara kataia raga aiopape bret-ia. Eake iava? Uvare ora tavosipavioveira kataivira rutu kataia bret-ia aiopaoro eera raga ita Krais.

18 ‡‡‡ Voearire rugoopata voeao Jiu oea oisoa koruoupa aioro iava aiopaive. Vo aioro oara oisoa vatepaive Pautoa-pa. Osa eisi pieiva oa-ia vigei soporeiva. Oa iava uvuipaviei ra oiso rugoopavio, Akoea ora tavosiaepa rutu Pautoa tapo. 19 Oire uva apeisi-a oiso osa puraparai voeaore ratau tou irara oea tokarasi irara vo pitupituaro sirova utupaaveira? E akukuvira raga toupaiveira tokarasi irara, ora varao aioara oara-ia oisoa voeapa koruoupaave, eke? 20 § Iu. Akukupapara raga-a evara oara-ia viapau gorua vai. Ragai vo reoaro vituaro-a vao-ia oiso-ia, Evo aioro oara oisoa tovopaive eravaoara-ia tokarasi irarapa vara-ia koruoupaoro, viapau oiso Pautoa-paa. Osa-a eisi osa iava oiso ruipaparai ra viapau oiso voare avapata vo uva tokarasi irarapa koruoua purapaiveira. 21 Viapau rutu uvuipatai katai vovou purapaoro ra vairei-ia ukaiopata kaprirei oiso, O iria vatepapeira Turaro vaaro-ia komunion, ari o iria vatepaiveira tugara kare-ia vuurapa vaisi purapaoro. Uva viapau oiso uvuipatai vo aiorei iava aiopata

† *10:1 Eks 13:21, 14:22, 29* †† *10:4 Eks 17:6; Nam 20:11* ‡ *10:7 Eks 32:4, 6* ‡† *10:8 Nam 25:1-9*

‡‡ *10:13 2 Pi 2:9* ‡‡† *10:16 Mt 26:26; Ap 2:42* ‡‡‡ *10:18 Lev 7:6* § *10:20 Diu 32:17; Sam 106:37*

oiso, vo aio Turaro vaaro komunion, ari vo aio tugara kare-ia vuurapa vaisi purapaoro. Oaiorea-a evarei ora vareipa pisavira rutu toupaiveira. 22 † Easi pasi visii vai oiso vovoupataveira ra Turarore vuri vovou piepata tokarasi irara-ia visii vo rugorugooaro tovopaoro, ra va iava visiire kasipuparo, eke? E vigei vo goruaro Turaro vo goruaro-ia putepaiveira, raa? Asi viapau rutu.

Vokiara Rutu-ia Uvui Iraopaviei Pautoa-ia Vuurapa Vaisi Purapasa

23 †† Ari ita, oearovu vigei iava oiso purapaaveira, “Uvuipaviei ra opitupiturovu purapape, ora vigei vo ruiparoaro sirova utupaoro.” Oiraopai eisi. Ari viapau oiso opitupiturovu rutu vearopapeira. Uvuipaviei ra opitupiturovu purapape. Uva vao raga uvare viapau oiso opitupiturovu vo vovouroaro vigei tauvapaiveira. 24 ‡ Opeita iravu vigei iava tapo ora rera raga ora tokiparo oearovivure rugoo asavira. Viapau. Ari eera uvui iraoparoi rutu ra oearovure rugoopaoro voea tauvapareve tapo vearo pitupituro raga purapaoro.

25 Viapau oiso oavu avu vaiei vo oaravu rutu-ia varuara, varao oara voripataveira uua-ia vara aiopasa. Ari vao raga vo uvare viapau koruoupa pitupiture rugoopaoro vara viapau ake rovopataveira oiso, “Ovu iava vao-ia?” 26 Vao iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Rasito ora orekerovu rutu varao rera-ia toupaiveira Turaro varaaro.’ Oa vituaro iava uvuipaviei ra oaravu rutu varuara aiopape.

27 Vosa ro ira-ia viapau oirao pie vovou vai toupaive viire kaokaoro aiosa rera tapo, ra va iava ora vii vo rugooaro sirova utuoro avau. Oire vosa viipa aio koko purareve. Vearopai va aio ragari. Opeita rera akepari oaravu-ia akeara rirovira oisi varare rugorugoopaoro. 28 Ari vao raga vosa irai vii tavi rovoreve oiso, “Koruoupa aioa vao-ia auepa tokarasi.” Oire ra va iava viapau oiso aiori vaopa oiso, teapi rera vo rugooaro piro pieri varao iava oirao pie vovou vo pitupituroaro. Ora vao tapo vosa oiso ora sovota, Vuria-a vao, ra opeita va aiopata. 29 Oire uva viapau oiso visii vo rugorugooroarore oiso purarai, ari oearovua vo rugooroaroa.

Vo osa oisi vo reo iava oearovu oiso vaio puraave, “Eakere ora ragai vo rugooarore korurai vao oa-ia oearovu vuri pieavoi pasi vo aio-ia ora orekerovu avu vai rutu? 30 Vosa Pautoa-ia vearo vaisi puraa vo aio iavirava, uva apeisi irai uvuiparoi ra vo aio iavirava ragai togareve?”

31 ‡† Eisi osa iava oiso visii tavipaavoi, Vo osa eake aio aiopata, ora eake uuko-ia ukaiopata oara rutu-ia uvui iraopatai ra vara rutu aiopata ora vara rutu-ia ukaiopata, oisore ra visii siituepaoro oearovu visii-ia uvuipaai ra Pauto vaisiaro kae pieive. 32 Torevokovira rutu tootoopatai. Oa iava viapau uvuipai ra vuria vai karekepe voeao-ia Jiu, ora voeao tapo ratau tou irara, ora oirao pie vovou irara voeao Pauto voeaaro. 33 ‡‡ Oiso vearopai rutu vosa ragai vo pitupituaro vioepata. Oiso osa akeakevira raga ragai vo touaro purapaaveira oearovu roru piepaoro. Ari ita, viapau oiso ora ragai ragare rugooparaveira vaore, oiso ra vearoa vai oua. Viapau. Ari vaore oiso ra oearovu rutu vearoa ouive. Oa-a evo vituaro iava oearovu uvuipaai ra ora voea iava sopaura oaive poreive Jisas oirao pieoro.

11 ‡‡† Osa vituaro iava eisi visii tavipaavoi, oisore ragai vo pitupituaro vioeta, oiso rutu osa Krais vo pitupituaro vioepaaveira.

Kukue Tavurupa Pitupitu Vao Lotua-ia

2 ‡‡‡ Visii-ia vearo vaisi puraavoi, uvare ragai roru piepataveira ragaire rugoopaoro ragai vo siposipoaro sirova utupaoro vao oa vateavora visiipa. 3 Uva ragai vo ruipaaro oiso toupai, ra roroiovira rutu vo reore rugoopata oreoa oiso purapai, Krais-a toki ruvarautoa rutu ira oearovu rutu-ia oirara putepareveira. Oiso rutu osa vatuato vatuava-ia putepareveira oirapa reipaoro. Oiso osa raga ita Pauto Krais-pa reiparoveira. 4 Osa iava ro ira variriparo, eke Pauto vo reoaro iava siposipopareve kosi pievira oirara rutu osireiaro-ia, vosa ora rera iava kukue ruupareve, oa-a eva oa-ia rera raga uvuiparoi ra ora akukupapa pieparo. 5 Osa raga ita o riakova iria oisi variripao, ora Pauto vo reoaro iava siposipopaeve tapo kosi pievira vo oirara rutu osireiaro-ia. Oire vosa viapau ora oira iava kukueva ruupaeve, oa-a eva oa-ia ora oira vatuatoaaro vaisiaro akaipa piepaevoi. Oire vosa viapau kukuvaipa tovoeve tavuruvira, ra oiso rutu toupaeve osa o iria ora oira iava orui gagavurieve riroa ariia ouoro. 6 Ari ita, vosa viapau ora oira iava kukueva tavurupaeve vo varoa-ia, oire uva vearopai pasi vosa ora oira iava orui gagavuri rovoeve. Uvare taraipatai oiso, Vosa riakova ora oira iava orui gagavurieve, ra va-ia ora arii pieo oira raga. Uva oisi-a eisi osa iava oiso vearopai rutu oirapa vosa ora oira iava kukue tavurupaeve vo lotupa kepa-ia. 7 § Oire uva viapau oiratopa torevokopai oisi oiso vosa ora rera-ia kukuvaipa tovoreve Pautoa iare lotupaoro. Eake iava? Uvare rera vaaro vuraa oiso rutu toupai osa Pauto vo vuraaro. Osa eisi osa iava uvuipaai oearovu Pauto vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapaive. Ari riakova vo vuraaro-a vao, oa iava oearovu oirara oearovu-ia oirara raga uvuipaai ra rei vaisi purapaive.

8 Vao vituaro iava uvare viapau oiso oirato purareva riakova iava. Viapau. Ari oirato pura rovoreva rovovira rutu. Oa iava utupavira riakova ita purareva. 9 §† Uvare viapau oiso oirato purareva riakova iare, ari riakova purareva oiratoa iare. 10 Eva-a oa vituaro iava uvui iraopaoi ra riakova ora oira iava orui tavurupaeve kukue-ia Pautoa iare lotupaoro. Oa iava uvuipaai oearovu oiso taraipaave oira-ia, Vatuato oirapa reiparoi. Ora ra va iava enselpa irara oiso puraave oira kekepaoro, “Vearopai rutu.” 11 Ari oiraopavira rutu vo Turaro vaisiaro sovara-ia toupaoro vigei raga oirara viapau uvuipaviei ra riako asavira toupape. Oisi raga ita

† *10:22 Ais 45:9* †† *10:23 1 Ko 6:12; Ro 14:19* ‡ *10:24 Ro 15:1-2; Fl 2:4, 21* ‡† *10:31 Kl 3:17; 1 Pi 4:11* ‡‡ *10:33 1 Ko 9:22, 13:5*

‡‡† *11:1 1 Ko 4:16* ‡‡‡ *11:2 1 Ko 4:17; 2 Te 2:15* § *11:7 Jen 1:26* §† *11:9 Jen 2:18*

riakora viapau oiso uvuipaai ra oira asavira toupaive ita. 12 Oa-a vituaro-a vao-ia vo uvare Pauto riakova purareva oiratoa iava voari rovoa-ia. Osa raga ita oirara kavaupaiveira riakora, oea rutu-a voeao oea purareva Pauto ro ira-a orekerovu rutu vituaro.

13 Ora visii vo rugorugooroaro roviriei iraopata oisoia, E torevokopai riakovapa o iria variripao oirara rutu osireiaro-ia Pautoa-pa ora oruaro tavuru asavira eke? 14 Vaore rugoopata vo voki iavapa pitupitu oa vigei soporepaiveira o iava geegeeru orui riro kaekaeva. Vo rara oirato oirava geegeeru ariiparo. 15 Ari vosa riakova oirava orui geegeeru toupaeve, oa iava oisoa oearovu oirara oira kekeoro oira-ia vearo vaisi purapaive roru paoro. Uvare iriapa Pauto vo oru vao geegeerua vatereva vaore, oiso ra vo oru-ia kukue tavurupaeve. 16 † Ari vosa irai ragaiva kaureo ruipaparo va-ia eva, uva uvuiparai ra rera tavia oiso, Viapau oiso igei aposel irara igoa oiso oai-ia taraipaiei vo rasio iava oa oiso torevokopai vigei rutupa, ora oearoipa Pauto oirara vaiaro lotupa irara vai voearo uvarovu rutu toupaivoi.

Turaro Vo Aioaro Iava Vao Oa Oisoa Vuri Piepaive Korin-pa Irara

17 Visii vatepaavoi oreorovu va-ia vao iava osa viapau oiso visii-ia rorupaa oisi iava eisi. Eake iava? Uvare lotua-ia visii rutu ora gurupataveira. Oire voa vo pitupituro purapataveira oara viapau oiso torevokopapeira evara. 18 Uva rovo reo rutu-a vao-ia. Oa iava oearovu ragai taviivora, uvare roopavira toupaoro ora kaureopataveira vo ora visii vo pauroaro-ia. Oa iava oiso rugooparai, O asi oiraopavira vai-a pasi. 19 †† Ari ita, vearopai vosa osivi ragavira rugorugoopata, uvare oiso osa ragavira iava uvuipatai ra oearovu ora visiipa eveita voeao oea-ia vearo rugoo ora oiraopa vovou toupaiveira. 20 Oire vo osa ora gurupata Turaro vo aioaro purapasa vao ovapa aio, oaioa eva akaipa piepataveira. 21 Uvare vagevagepavira katakataivira aio rovopataveira oearovivure tue asavira. Osa iava eisi oearovivu ogoevira raga touvira toupaive, vo osa oeavu raga vuku rovoave kokoropaoro spakpaoro. 22 ‡ E viapau kepaara vaiei visii okeparoiaro, oara-ia uvuipatai ra rovovira aio rovopata ora ukaio rovopata, raa? E visii vo vovouaro-a eva eisi, oa iava Pauto voeaaro reroaropaoro voeava kaureopataveira voeao lotupa irara? Oire oisi-a eisi osa iava oearovivu voea iava arii piepataveira voeao oea aio arapa ogoevira toupaive. Uva apeisi puraparai? Ragai roru piepataveira va-ia oisi eisi eke? Viapau rutu!

Turaro Jisas Ira Komunion Vatereva Voeaopa Disaipel Rera Voeaaro

23 ‡† Uvare Turaro vo taraiaro-a vao oa rovovira rutu visii vateavora vao oa ouava rera raga ruvara-ia Turaro. Otaraia oiso purapapeira, Vo vokiaro Judas vigei reraaro Turaro Jisas kosi piereva vore viurupa irara vavaearo, vo rupao-ia oa-ia Jisas bret-ia pitureva. 24 Oa iava va kakuakureva va-ia vearo vaisi puraoro Pautoaia. Uva oiso puraroepa, *“Va vao-ia bret ragai iava varaua, oa-a vouao visii rutupa, oisore ra va aiota ragaire rugoopasa.”* 25 Oire uva oisi raga ita evo aio isivaaro iava kap-ia pitureva oiso purapaoro, *“O-ia kap iria agasivira toupae aue-ia wain ovi. Iria oiso toupai ovoovova vaopa Airepa Reo Ovoi Pauto vaaro, oreoa oirao piepaeverea ragai iava o-ia revasiva. Vosa aa vo vokioia oira-ia ukaiota, ra oisi va puraoro ragaire rugoopata.”* 26 ‡‡ Osa iava uvuipatai ra Turaro vo kopiiaro vigeipa oirao piepata rutu vo vokiro rutu-ia, varao oara-ia va vao bret-ia aiopata, ora oira-ia o kap ukaiopata vo rutu tugurasa vo vuutao-ia oa iava vo voki-ia vorevira voreroverea Turaro.

Ro Ira Komunion Vuri Piereva, Ira Vo Vuriaro Voriaro Toupai Rera Ragapa

27 Eisi osa iava vosa ro ira vurivira vao aioreve Turaro vaaro bret ora ukaioro o iava kap, ira raga ita-a ira vuria purarevoi vareo rutu-ia oiso, Turaro iava varaua ora revasiva. 28 Visii rutu katakataivira ora visii iava sopaura oavisii-ia uvui iraopatai ra voura sisiro rovota. Oa iava uvuipatai ra ora visii varaaro-ia rugooara oavisii torevokovira Pautoa iare rugorugoopata. Ra va iava taru va aiota bret ora ukaiota kap-ia. 29 Uvare vosa akukuvira raga va vao bret aioreve ora oira-ia o kap ukaioro vo rara viapau oiso vearovira ora rera sopaaroia tarai rovoro oiso rugoopaoro, Apeisi ragavira rutu vao vituaro porearo toupai oiso, Vao-ia Turaro iava varaua oiraopaua rutu. Oire uva va-a eva oa iava voua aiorevoi ora ukaioroi oira-ia o kap, oarea-ia ora rera raga-ia vuria purarevoi vo Pauto osireiaro-ia. Ra va-ia ora rerapa voria oureve siraoa-ia tavaka. 30 Eva raga ita-a oa vituaro iava oearovu riro irara visii iava upiapaaveira ora raveravepaaveira. Ora oearovu visii iava oisoa kopiipaave. 31 Vosa visii rutu ora visii iava sopaura oavisii sisiro rovopata rutu, oa iava Pauto viapau oisi visii piepareve eisi. 32 ‡‡† Ari ita, Turaro vigei varaaro vuri vovouro rovirieipareveira, oa iava vigeipa tavaka vateparevoi vigei torevokopaoro vo vokio-ia, vaopa oiso, teapi opesi ovoivioverea voeao tapo oea viapau oirao pie vovou vaiva toupaivoi.

33 Araoko irara oaa, vosa Turaro vo aioaro aiosa ora gurupata, ra opeita vagevagepavira va aiopata. Ari oearovivure tue rovota voeao oea tapo koatapaai va aiosa. 34 Ora vosa irai visii iava ogoero, uva oiso vearopai ra rovovira ora rera vo kepaaro-ia aio rovoreve. Oa iava Pauto viapau uvuipa ra visii ruture oiso puraro, “Vurivira eisi piepatavoi visii,” vo rara oisi eisi ora gurupata vare vao Turaro vo aioaro.

Oaravuei touvira varao oarapa ruipaparai oiso ra visiipa vara torevokoa. Osa pieavere rara vo osa visii tapo tousa urioravere rara.

† *11:16 1 Ko 7:17* †† *11:19 Mt 18:7; 1 Ti 4:1* ‡ *11:22 Je 2:6*
‡† *11:23 1 Ko 15:3; Mt 26:26-28; Mk 14:22-24; Lu 22:17-20*
‡‡ *11:26 Jo 14:3* ‡‡† *11:32 Sam 94:12; Hi 12:7-10; 1 Ko 1:20*

Vo Toupai Ovatevatearovu Rutu Iava Tugoropato Uraurato Varaaro

12 Araoko irara oaa, visii vo akeroaro pukopaavoi
varao iava vatevateara Tugoropato Uraurato
varaaro. Uvare oiso ruipaparai ra vearovira rutu ro-
roiovira vara-ia taraipata. 2 Uva taraipatai oiso ragavira
osa toutava voari tuariri, vo uva viapau oisoa oirao pie
vovou vaiva toupata, vo vuutao-ia oa-ia oisoa tokarasi
irara raga rei piepata, voeao oea vo vovouroaro sirova
utupaoro visii raga ora piro pietaepa. 3 † Oiraopavira
rutu vara-ia varao vearovira taraipata oiso-ia, Ro ira tu-
vetuvepareve Pauto reraaro Uraurato, ira viapau
uvuiparoi rutu ra tovi reoro vai purareve oiso puraoro,
“Rerape eera Jisas, ira-ia vuria toupaivoi.” Ora oiso
tapo osa iava viapau irai uvuiparoi ra oiso puraparo,
“Rera-a ro-ia Jisas ragai reraaro Turaro,” vo ovusa via-
pau rera vo ruipaaro Tugoropato Uraurato sirova utu-
paro.

4 †† Ovatevatearovu rutu toupaivoi oara vatepareveira
kataitoa raga Tugoropato Uraurato. 5 Ora oaravu rutu
tapo kovoara toupaivoi vara purapasa. Oara-ia
uvuipaviei ra vara purapape kataitoa ragapa Turaro.
6 Ari ita, oirara rutu viapau oiso uvuipaai ra vaeavira
okovorovu rutu purapaive Pautoa-pa. Ari kataitoa raga
Pauto ira oirara rutu oiso piepareveira ra rera ragapa
kovopaive voea vo rugooroaro-ia uvuivira. 7 ‡ Oiso osa
katakataivira Tugoropato Uraurato vo kovoaro
eveipaiveira ora voea iava sopaura-ia oaravu-ia vate-
vateara varao oearovu rutu oirara tauvapasa 8 oiso-ia,
ro Tugoropato Uraurato ira iravupa reoa vatereve,
oisore ra va iava oirara vo rugooroaro soporepareve.
Vo osa rera raga ita Tugoropato Uraurato iravupa ru-
gooa vatereve vaore, ra oearovu oirara tarai piereve
vao iava oa vatauvira toupaiveira. 9 ‡‡ Uva rera raga ro
Tugoropato Uraurato ira riro gorua oirao piea iravupa
oirato vatereve, oiso ra va iava oearovivu vearovira
tauvapareve. Ora iravupa aia ita gorua vatereve oisore
ra va iavirava oearovu oirara ruvarupareve voea
porete piepaoro. 10 ‡‡ Ari iravupa gorua vatereve ravoto
kovoro purapasa. Ari iravu oiso piereve, ra Pauto vo
taraiaro oiraopavira rutu kosi piepareve goruvira. Ari
iravu oiso piereve ra oearovu rutu oirara vo tarairoaro
rovirieipareve oiso purapaoro, “Vova vo kovo-ia Tu-
goropato Uraurato, ari ourauravu raga iava kuuvua
vao-ia.” Ari ita, ovusa iravupa pisa visivi rutu reoa
vatereve, ra va iavirava reoreoparo. Ari iravupa taraia
vatereve, ra vo tarai iava eva pisa reo rutu porereve.
Oa iava uvuipaai oearovu vo reo porearo rutu-ia
taraipaave. 11 ‡‡‡ Ari ita, evara rutu orekerovu rutu oara
toupaivoi vatevateara, vo osa kataitoa ragaei Tu-
goropato Uraurato ira oirara rutupa katakataivira oisi
vara piepareveira ora rera raga vo ruipaaro sirova utu-
paoro.

Vigei-a Ovarurovu Vova Krais Iava Kataiua Varaua

12 Oire Krais-a ro ira oiso toupare, Kataiua varaua
oua-ia ovarurovu epao. Ari ita, uva osasarovu rutu-a vo
ovusa kataiua raga iava varaua vara-a. 13 ‡‡‡ Oiso ra-
gavira Jiu-a voeao-ia, ari ratau tou irara-a voeao-ia, ora
voeao oea kovo ragapaiveira akukuvira vori ou asavira.
Ari voeao oea monipa kovoro purapaiveira ora voeapa,
vigei rutu-a vao vigoa ora reesiviepa oiso, Vigei-a
kataiua iava varaua. Oa-a vao oa iava Tugoropa Reesi
ouepa vigei rutu vo Krais-va ora tavosioro vao iavirava
Tugoropato Uraurato goruaro. Iu, Pauto vigei vaeavira
rutu oiso piereva, oiso ra vigei rutu ukaiopavio
ovoovovira rera iava Tugoropato Uraurato, ra rera
tovopape vo vigei varaaro-ia tootooara oavi.

14 Vouao varaua viapau oiso kataiua rutu-a. Viapau.
Ari ovarurovu rutu voua iava toupai. Osa rutu tou-
pareveira Krais ira varaaro iava ovararovu rutu
toupaiveira. 15 Vosa tasi tauo oiso purape, “Viapau oiso
vavaea-a ragai. Oa iava viapau oiso toupaavoi, Ragai-a
ovaruvu voava.” Uva oisi-a eisi osa viapau torevokopai,
uvare tasi tauo-a oa oiso toupaivoi, Oavu voua iava va-
raua. 16 Ora vosa kokito oiso puraro, “Viapau oiso ra-
gai-a osireito. Eisi osa iava viapau oiso ragai-a varaua
iava.” Eva oa viapau torevokopai, uvare rera-a kokito
voua iava varaua. 17 Vosa voua rutu varaua oiso raga
toupaive osireitoa raga, oire uva apeisi-a, uvuiparoi
osireito ra uvureve? Ora vosa voua rutu varaua oiso ra-
ga toupaive, Voua kokitoa raga, uva apeisi-a? E
uvuiparoi ra geesipareve, raa? 18 Viapau. Uvare Pautoa
raga ora rera vo vovouaro sirova utuoro ovarurovu ru-
tu tovoreva varaua-ia. 19 Vosa katai varuvi raga
toupaive, uva apeisi-a? Oiraopavira rutu uvare viapau
oiso uvuipai oisi eisi toupaive varaua. 20 Oiraopavira
rutu viapau oiso oisi-a eisi, uvare ovarurovu rutu iava
voua-a kataiua raga varaua.

21 Uva viapau osireito uvuiparoi ra oiso puraro
vavaeare, “Viipe. Ra ragai ragape. Uvare ragai raga
uvuiparai.” Ora kukueva viapau oiso uvuipaoi ra tasi
tauore oiso purao, “Viipe. Ragai uvuiparai. Uvare via-
pau uvuipauei ra ragai tauvari.” 22 Ari ita, oisi eisi via-
pau torevokopai. Oa-ia eva viapau uvuipaviei ra
vearovira toupape, vo rara viapau ovarurovu viapau
toupaive vigei-ia, vo varuro oara raveravevira vai
toupaiveira. 23 Ora vo varuro oarare oiso rugoru-
goopaaveira, Akukuara raga evara, ovarurovi-a evara
oara-ia uvui iraopaviei ra kasivarivira rutu varavi
tokipape. Ora vo varuro oarare oiso rugoopavioveira,
Viapau oiso vearovira kekepa piroi, ovarurovi-a evara
oara-ia vearovira rutu vara ruupape varoara-ia. 24 Vo
varo oa-ia viapau uvuipaviei ra vara ruupape ovaruroa
vearovira rutu kekepa piro. Uva vo varuro rutu taku-
vureva Pauto kataiua rutu varaua puraoro, oiso ra
oirara vo varuroviore vearovira rutu rugoopaave oara
akaipa visivi toupaive. 25 Oire uva oisi-a eisi osa vituaro
iava ovarurovu viapau oiso roopavira toupaiveira. Via-
pau. Ari evo varuro rutu vaeavira rutu ora tauvapa-

† *12:3 1 Jo 4:2-3; Ro 9:3* †† *12:4 Ro 12:4-7* ‡ *12:7 Ef 4:7* ‡‡ *12:9 Mt 17:19-20* ‡‡‡ *12:10 Ga 3:5; 1 Jo 4:1* ‡‡‡† *12:11 2 Ko 10:13*

‡‡‡ *12:13 Ef 2:18; Ga 3:28; Kl 3:11; Jo 7:37-39*

peira ora vo varuro raga ora tokipaoro. 26 Vosa ovaruvu vuria tavaka ouve, ra ovarurovu vo tavaka sovove ora vara-ia. Oa iava vara rutu vo sirao kaeve. Ari vosa ovaruvu vaisiaro kae pieive, oa iava ovarurovu roruve va tapo.

27 † Oire visii rutu ora takuvutaepa rutu. Oa iava oiso toupata visii-a kataiua rutu oiso osa Krais. Ari ita, visii rutu katakataipavira toupataveira oiso osa ovarurovu voua raga iava varaua rera vouaaro. 28 Osa iava Pauto ovarurovu rutu tovotovoreva torevokovira ora vara vo tavukiroaro-ia oiso ragavira, Rovopa irara-a voeao aposel irara. Uva eraopaai voeao-ia profet irara. Uva vo pevapaai voeao-ia tarai vatepa irara. Uva voea isivaaro iava voeao-ia oea ravoto kovoro purapaiveira. Uva evoea isivaaro-ia voeao tapopa vo goru vatereva oirara ruvarupa irara ora voeao oearovu tauvapa irara, ora voeao oearovu rutupa irapa irara, ora voeao oea pisa reoro rutu-ia reoreopaaveira. 29 Oire uva viapau oiso voea rutu areiivira rutu toupaiveira oiso, Voea rutu-a profet irara, ari voea rutu-a tarai vatepa irara. Viapau. Viapau oiso voea rutu gorua oupaiveira Tugoropato ruvara-ia Uraurato vao ravoto kovoro purapa, ora 30 oirara ruvarupa, ora vao pisa reoreoro-ia reoreopa, ora vao pisa reoro aviavi piepa. 31 †† Osa iava eisi uvui iraopatai ra ora visii iava sopaura rutu tovota varao-ia vatevateara oara evara-ia uvuipai ra putepaive rutu.

Ari ita, oavuei aia oa epao touvira aue riroa rutu sirao vovou. Vosa viapau vava toupata, ra viapau uvuipatai ra evo vatevatero kovo piepata vo oearovivu tauvapasa.

Vo Toupai Oearovivupa Siraopa Vovou

13 Uva va vao-ia rovoa rutu aue siraopa vovou oa oiso toupai, Uvuiparai ra oearovu rutu vo reoroaro-ia reoreopara, ora vo reo enselpa irara vaaro pisa reo rutu. Ari vosa viapau siraopa vovou purapaa oisi eisi reopaoro, ra ragai vo reoaro oiso raga guruko ragapaive osa toiva o iria akukuvira guruko ragapaevoi, uvare oira toga ragapai. 2 ‡ Ora vosa goruvira rutu Pauto vo rugooaro kosi piea va iava siposipopaoro. Ora vosa orekerovu rutu-ia taraipara varao oara viaevira toupaive ora varao oara vatauvira toupaiveira. Ora vosa riroa rutupe oirao pie vovou ragai-ia oa iavirava uvuiparai ra pukuia virua uvavure. Ari vosa viapau siraopa vovou purapaa eisi evara purapaoro, oire ra oiso raga toupaa, Akukupapatoa raga ragai. 3 ‡† Ari ita, vosa ora ragai varaaro rutu orekerovu vatepaa oearovivupa apota irara. Ora vosa ora ragai raga iava varaua iava vasea oearovupa, oire ra ragaire kasipupaoro ragai iava voua kasiive vaopa, uvare Pauto vo kovoaro-a oa purapaaveira. Oara rutu-a evara oara-ia viapau vitua vai toupai, vo rara viapau siraopa vovou vai pura rovopaa.

4 ‡‡ Oire uva va-a vao-ia siraopa vovou oa oiso rutu toupai osa kave vovou ora vereopa vovou. Uva ro ira siraopa vovou purapareve, ira viapau uvuiparoi ra orekerovu riiriipaoro iravure vuri rugorugoo purapareve, oiso ra rera varaaro rutu ou ragareve. Ora vo osa viapau ora rera raga-ia vovouparo. Ora viapau oiso ra ora rera raga vaisiaro rei piepareve. 5 ‡‡† Ora vo osa ro ira-ia siraopa vovou toupaiveira, ira viapau uvuiparoi ra oearovivu arii piepareve. Ora ira viapau uvuiparoi ra iiruko vovou purapareve. Ora viapau uvuipa ra vagevagepavira kasipuparo. Ora vo osa viapau oiso ra varaore vuriara rugorugooparo oara purapaive oearovu rera-ia. 6 Oire uva rera ro ira-ia siraopa vovou toupaive ira viapau uvuiparoi ra rorupareve vuri rugorugoo-ia. Ari uvuiparoi ra varao-ia vearopa rugooro rutu orekerovu varaaro rorupareve, varao oiraopa rutu varaaro ora vearopara rutu. 7 ‡‡‡ Ari ro ira siraopa vovou-ia toupareveira, ira viapau uvuipa ra va eakareve vo osa riroa tavaka pou piro rera-ia. Ora vao tapo vosa oavu-ia oirao piepareve, ra viapau uvuipa ra va iava ora rera vo rugooaro tavarioreve ita aia. Ora vao tapo vo osa rorupaoro toupareve varaore tuepaoro, vo osa Pauto vo utupavira rera vatereverea, ra viapau uvuipa ra vo roru eaka piereve. Ora uvuipa ra kave vovou purapareve voeaore oea viapau rera vo rugooaro sirova utupave.

8 Va-a vao siraopa vovou oa pauakavira rutu toupaiveira. Oirara uvuipaaveira vearovira Pauto vo reoaro kosi piepasa. Ari ita, uva katai voki raga iare va-a. Ora vao osa oirara vatevateara oupaiveira, oire ra vara iava reoreopaave pisavira reopaoro, oreoroa rutu-a evara oara opesi ovoipapeira. Oiraopavira rutu uvare riroa rutuei taraia vo Pauto vo ruipaaro iava. Uva ita, osa vo tarai tapo opesiperea. 9 Oara rutu vituaro-a vao-ia, uvare vigei varaaro-a vatevateara oara viapau rutupavira toupaiveira varao oara-ia taraia oupapeira, ora oara iava Pauto vo reoaro kosi piepapeira. 10 Viapau. Ari oavu epao rutupa rutu. Vosa va eva rutupa pou piro, ra va iava orekerovu rutu evara kurokuroara opesi ovoipe.

11 Oire vo osa kakae visivi oisoa toupaa, uva voa-a evoa uva oisoa veu visivi rutu reopara. Ora tapo oiso rutu voa oisoa rugorugoopara osa oeavu kakae vure rugorugoopaaveira. Oire uva vo vokio-ia ragaiei oira vasito. Eisi osa vituaro iava kakae vure vo vovouroaro kavuava. 12 Varao oara kekepai vigei vo vokio. Uva viapau oiso roroiovira vara kekepai, uvare turopavira oiso vara vurapai osa sisiroara-ia orekerovu turopavira kekepapeira aauvira. Ari vovio utupaua vara evara viaeperea vigeipa, ra va iava roroiovira vara kekepe. Vo vokio-ia Pauto varaaro-ia taraiparai, vo osa ragaipa vavagisipai. Ari evara rutu taru eveiaverea vovio utupaua vara-ia roroiovira tarai ovoioro, oiso rutu osa Pauto ragai-ia tarai ovoiparoveira. 13 § Iu, osa ragavira-a eisi osa touperea voari utupaua. Ari vo vokio-ia oiso rutu toupai vo peva vao oa reipai rutu oiso-ia, oirao pie vovou-a vao-ia, ari rari vovou-a vao-ia, ari siraopa vovou-a vao-ia. Oa-a vao-ia siraopa vovou rovopa rutu vo vo peva iava.

† *12:27 Ef 1:23* †† *12:31 1 Ko 14:1, 39-40* ‡ *13:2 Ap 13:1-2* ‡† *13:3 Mt 6:2* ‡‡ *13:4 Pro 10:12; 1 Pi 4:8*

‡‡† *13:5 1 Ko 10:24* ‡‡‡ *13:7 Ro 15:1* § *13:13 1 Ko 16:14*

Vo Toupai Rovopa Iava Vatevatea Tugoropato Uraurato Vaaro

14 Ora visii iava sopaura rutu tovota siraopa vovou
rutu purapasa. Uva viapau uvuipatai ra oiso
ovatevatearovure ovaupata. Uvare vo vatevatea vao-ia
Pauto vo reoaro kosi piepa, oa-a eva tapo visiipa reipa-
peira. 2 † Aue vituaro iava uvare ro oirato ira pisa
vaivaisi-ia reoreoparo, ira viapau oiso oirarapa reore-
oparoi. Viapau. Ari eera Pautoa ragapa reoreoparoi.
Eake iava? Uvare oirara vo rugorugooroaro vavagisipai
rera vo reoaro uvupaoro, vo osa vatauvira rutu
oiraopa rugoo kosi pieparevoi Tugoropato Uraurato vo
goruaro iavirava. 3 Ari ro ira roroiovira rutu Pauto vo
reoaro kosi piepareve, ira raga ita oirara tauvaparevoi
voea vovouroaro tapo goru piepaoro. Ora voea
vateparevoi kave vovou. 4 Ari ro ira pisa vaivaisi-ia re-
oparo, ira raga ita ora rera raga ora tauvaparoi. Ari ro
ira Pauto vo reoaro vearovira rutu kosi piepareve, ira-a
ita eera ira lotupa irara rutu tauvaparevoi taraia
vatepaoro Pautoa iava. 5 †† Uva ragai vo ruipaaro-a
vao-ia, oiso ra visii rutu pisavira rutu reopata. Ari
rirovira rutu oiso ruipa iraoparai ra vo vatevateaova
toupata, oa iava vava uvuipatai ra vearovira Pauto vo
reoaro kosi piepata. Oa-a vao oa iava ro ira roroiovira
rutu Pauto vo reoaro vatepareve, ira-a eera ira
oiraopavira oirara rutu tauvapareveira. Ari ro ira ore-
ovu raga-ia pisa vaivaisiro-ia reoreoparo, ira viapau
oiso piepareveira osa eera. Ari vao raga oiso-ia, vosa
iravu rera vo reoroaro porepareve, oa iava lotupa irara
rutu uvuipaai ra tauva rutu oupaive.

6 ‡ Oire araoko irara oaa, e uvuiparai ra visii iare
taveteoro visii tauvaa vo rara pisa visivi reoreora? Via-
pau. Ari vao raga vosa uriora ra roroiovira Pauto vo
reoaro vatea vao oa vatereva ragaipa, ora tarai reo vao
rera ruvara iava va-a, ora siposipoara varao oara-ia
visii tarai piesa urioravere.

Visii Uvui Iraopatai Ra Pauto Vo Reoaro Kosi Piepata Vo Oirara Vo Reoaro-ia

7 Oiraopavira rutu vosa viapau vearovira pureo
tavara vuvurepata ora aue gitaara tatupata, ra va iava
ogurukorovu rutu puraave. Ra apeisi ragavira roroiovi-
ra vara gurukoaro gauaro eveipata, raa? 8 Ora vosa ro
ira utave vuvurepareve, oire ra vosa viapau roroiovira
gurukopaeve, ra apeisi ragavira oira gurukoaro
eveioro oearovu oiso puraave, “Upoa purasa
vatatopopaviei”? 9 ‡† Uva oisi ragavira vosa oisi eisi
pisavira visii vo reoroaro vatepata, ra apeisi ragavira
oearovu visii vo reoroaro uvupaoro vara vituaro-ia ro-
roiovira taraipaave? Ari ita, visii vo reoroaro oara ora
ropi ragapapeira, oiso rutu osa kiuvu gurukoara
kaepaoro avaparoveira. 10 Riroara rutu reo kakuro oara
vo rasio-ia toupaiveira. Oara rutu vituaro poreporearo
toupaiveira. 11 Ari vosa viapau eveivira irai oreoiaro
uvua vao oreovu raga, oire uva eera-a ira ragaipa aa-
paapauvira toupareveira, vo osa ragai ita oisi raga
rerapa aapaapauvira ita oisi toua. Ra ita viapau
uvuipaveiei ora vegei-ia taraipasa. 12 Taraiparai oiso,
Visii-a vao visiigoa ruipa iraopataveira oiso ra vara ru-
tuva varao vatevateara toupata, varao Tugoropato
Uraurato oara vatepareveira visiipa. Uva osa iava eisi
uvui iraopatai ra visii ita pute pie visivi rutu vate-
vateara kovo piepata, varao oara lotupa irara tauva-
paiveira rutu voea vo vovouroaro oirao pie vovouro
goru piepaoro rutu.

13 Oiso osa ro oirato ira pisa vaivaisi-ia reopaoro uvui
iraoparoi ra Pauto arepareve variripaoro, ira raga ita
uvuiparoi ra rera vo vaivaisiaro roroiovira rutu pore-
pareve oearovupa. 14 Oiso osa ora ragai-ia taraipar-
aveira, uvare ovokirovu-ia pisavira rutu vaivaisipaoro
varirriparaveira, vo rara Tugoropato Uraurato vo
vaivaisiro tovopareve vo ragai sopaaro-ia. Uva ora ra-
gai reraaro raga iava uraurato oisi oiraopavira rutu
vaivaisipaoro varirriparaveira. Ovusa viapau vo
vaivaisiro-ia taraiparaveira. 15 ‡‡ Ra va iava eva eake vai
pura iraoa? Ari vao oiso osa vearopai vo osa ora ragai
iava urauratoa oaa rutu iava variripara, osa vearopai
tapo vo osa ora ragai vo rugorugooaro rutu iava aviavi
pievira variripara. Oiso osa tapo ragaipa vearopai vo
osa erapara ora ragai reraaro rutu iava uraurato, ra ita
oisi raga aviavi pievira rutu erapara vova ragai vo ru-
gorugooaro-ia. 16 Uvare vosa irai visii iava vearo vaisi
purareve Pautoa-ia vo ora irai iava uraurato vaiaro ru-
tu-ia oisi eisi pisavira vaivaisipaoro. Ra apeisi ragavira
iravu rera vo reoaro sirova utuoro oiso puraro,
“Vearovira rutu Pauto”? Osa eisi viapau uvuiparoi. Eake
iava? Uvare viapau oiso rera vo reoaro vearovira aviavi
pievira uvurevo. 17 Ari ita, vosa visii tapo ita pisavira ru-
tu vaivaisipaoro oisi vearovira rutu variriara purapata
Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaoro, osa eisi vearopai
ita. Uva aue raga, apeisi ragavira uvuiparoi irai ra visii
ruvara-ia tauva oureve vo osa visii vo variriroaro uvu-
pareve eera sopaipato. 18 Vearo vaisi purapaaveira
Pautoa-ia vo vaivaisi iavirava vao-ia pisa. Uvare rirovira
rutu va-ia reoreopaoro varirriparaveira oearovu vo
vaisiroaro-ia pute pievira pisaara. 19 Ari vo uva lotu pu-
raparaveira oearo rutupa, uva vo raivarei toupaivoi,
oiso-ia osa vao-ia, rovopa reoreo vatepa, oiso osa ra-
gavira uvuiparaveira garepa reoro-ia aviavi pievira reo-
reopaoro. Uva eraopa vao-ia, oa-ia oisi raga ita reo-
reoa vatepa vaopa, vo osa riro vavagisi reo rutu-ia
riropara vaivaisipaoro reoreo vatepara. Ra viapau oiso
irai uvuiparo aviavi pievira vara uvupaoro vara ou-
pareve. Uva apeisi-a? Ari oiso-ia osa vao vearopai
rovoa, osa ragavira ragai vo vovouroaro-ia uvuiparai ra
aviavi pievira oearovivu tarai piepaa.

20 ‡‡† Araoko irara oaa, opeita oiso ragavira varaore
pisa vaivaisiro veuvira rugorugoopata. Ari ita,
oiraopavira rutu uvare veu kakae viapau vuria vaiei. Ra
visii tapo ita uvuipatai ra oisi eisi piepata. Ari uvui
iraopatai ra oiso vearovira rugoopata osa oira vasi

† *14:2 Ap 10:46; 1 Ko 12:10, 28, 30* †† *14:5 Nam 11:29* ‡ *14:6 Ro 6:17* ‡† *14:9 1 Ko 9:26*

‡‡ *14:15 Ef 5:19; Kl 3:16* ‡‡† *14:20 Ef 4:14; Sam 131:2*

irara vo rugooroaro toupaiveira vo vaivaisiro iava. 21 † Vo Tugoropa Vuku-ia oiso purapai,
'Vo oearovu-ia voearo oreorovu raga iava voea, ora vo oearovu gisipoaro-ia voeao osararovu iava ragai vo reoaro vateavere voeaopa ragai voeaaro. Ari eagara vosa viapau ragai gisipoaro sirova utupaave vo voea-ia va uvupaoro.'
Eisi osa puraroepa Turaro vo osa Jiu vo kaureo vovouroaro kareke piereva. 22 Oire uva vo vatevatea-a vao-ia pisa vaivaisi oa iava uvuipaai oirao pie asa irara ra Pauto vo goruaro eveipaive vao oa kaureo vovou kareke piepaiveira. Ari va vao-ia vatevatea oearovupa oisore ra va iava goruvira rutu Pauto vo reoaro kosi piepaive, oa toupaiveira vaopa oiso ra va iava voeao riro oirao pie vovou irara Pauto vo goruaro eveipaive vao oa Pauto vo tauvaaro kareke piepaiveira.
23 Oire vosa oirao pie vovou irara ora guruave lotusa, ra va isivaaro-ia rovoave pisipisavira vaivaisioro. Uva apeisi vosa oeavu voea iare koataave voearo iava oirao pie vovou asa irara, voeao oea vo vaivaisiropa ruruvutuvira toupaive. Uvare oiso puraave vai pasi, "Easi voeao kokoropaoro oiso reoreopaai." 24 Ari vosa voea voeao lotupa irara ora guruave Pauto vo reoaro iava siposiposa, oa-a eva oa iava voeao oirao pie vovou asa irara uvuipaai ra ora voea iava sopaura oaive sovooro oiso puraave, "Oiraopavira rutu uvare vuritoavi-a ragai." Aue iava uvare vo reo eva uvuivoi vo voea iava sopaura togavoi voea vo vovouroaro vuriara kareke pieoro. 25 †† Ora vo osa vo reo eva voea vo rugorugooroaro roroiove varao oara vatauvira toupaiveira. Oa vituaro iava uvuipaai ra voea rutu ora takuvuave Pautoa-ia vuurapa vaisi purasa oiso purapaoro, "Oiraopavira rutu, uvare Pautoa epao visii-ia."

Okovorovu Rutu Varao Lotua Varaaro Uvui Iraopai Ra Torevokovira Rutu Karekepape

26 ‡ Oire uva apeisi-a oiso osa ragai vo reoaro opesiaroei? Ari oiso, vo osa visii rutu ora gurupata vuurapa vaisi purapasa, uva oiso vearopai vosa iravu erava kae pie rovoreve. Ari iravu tarai reo iava siposiporeve. Ari iravu vo reo kosi piereve oreoa vatereva Pauto rera ragapa. Ari iravu siposiporeve pisa reo vo vaivaisiaro iava, vo ovusa iravu vo reo porepareve. Ari ita, viapau rutu uvuipatai oavu avu vai purasa, vo rara viapau visii rutu lotupa irara tauvapaive va eva. 27 Vosa oearoi visii iava oiso vovoupaave ra va-ia vao pisa reo vo vaivaisiaro reoreoave, uva uvuipaai ra oiso reoreoave vaiterei raga, eke vo peva tupetupereovira, vo osa oeavu katakataivira voea vo reoreoroaro porepareve. 28 Ari vosa viapau irai toupareve voea vo reoreoroaro porepasa, osa iava uvui iraoparoi ro ira pisavira vaivaisipaoro siposipopareve ora tape piero vaopa, vosa eisi reoreopaoro ora rera raga vo reo uvupareve ora Pautoa tapo. 29 Ari ita, oiso vearopai vosa aiterei o vo peva oiso vovouave ra Pauto vo reoaro kosi pieive vao oreoa voea ragapa oisoa vatepareve. Uva oisi-a eisi osa iava oearovu uvuipaai ra vo peva eva vo reoreoroaro rovirieiive, oiso ra vo reo vituaro-ia taraiave. 30 Ari vosa irai oeavu tapo pauparo, ra Pauto rerapa oreovu vatereve, oire ra va iava uvuipaai oearovu ra iravu siposipopato tapetapeive oiso puraoro, "Ora tape pieu." Ra va iava rera eera eraopato Pauto vo reoaro iava kosi piereve voeapa. 31 Visii rutu uvuipatai ra Pauto vo reoroaro kosi piepata oearovupa rera vaaro iavirava vatevatea. Uva aue raga vosa tupetupereovira oisi siposipopata, osa ragavira iava visii rutu uvuipatai ra ora visii vo reoroaro iavirava taraia oupata. Ra vara iava visii iava sopaura goru piepata tapo. 32 ‡† Ari ro oirato ira vatereve Pauto ora rera vo tavitaviaro, ira uvui iraoparoi ra ora rera iava uraurato rei piepareve rutu vo osa evo reo kosi piepareve. Teapi reoreo ragaparo akukuvira. 33 Eake iava? Uvare Pauto viapau oiso vo vatevatearo vigeipa oiso vatepareveira, ra vara-ia ora vavagisi piepavio lotu purapaoro. Viapau. Ari oiso ruipaparoveira ra torevokovira kave vovouvira rera vo ruipaaro sirova.
Vo osa vo uvaroa ora gurupata visii oirao pie vovou irara lotupasa, 34 ‡‡ uva voa-a evoa uva riakora raga rutu uvuipaai ra ora tape piepaave vo oiso rutu osa rutu airovu lotupa riako ora tape piepaaveira vo uvarovu rutu. Vaopa uvare viapau oiso vairopa torevokopai, oiso ra akukuvira reoreo ragapaave, uvare Jiu vaaro Reo Taisi oiso purapapeira, 'Riakora uvuipaai ra ora vairo raga vo tavukiroaro-ia toupaive. Uvare viapau uvuipaai ra oirara vo tavukiroaro iare putepaive.' 35 Vosa oiso ruipapaave ra vara-ia taraipaave varao oara karekepe vo visii vo uvuruaro-ia, oarare uvuipaai ra vatua irara oaive akepaive vo ora vo vurero vo keparoaro-ia. Vaopa vosa iriai riakova vai lotua-ia reoreopao ora oira vo ruipaaro ragai-ia, ra oisi iava vigei rutu ariia oupape. 36 Uva apeisi-a? Ragaiva ora kaureopatai? Oire ragai tavita oiso, apeisi-a? E visii raga-a visiigoa iare pou piropa Pauto vo reoaro? E rera vo reoaro visii vo lotuaro sovara iava rovoepa?
37 Ari vosa irai visii iava oiso ora irai-ia rugooparo, Ragai-a vao Pautoa reraaro kovopato, ora ragoapa Tugoropato Uraurato vatevatea vaterevorao, uva uvuiparoi ra irai ragai vo rigatoaro eveireve oiso purasa, "Pol vo rigato puraревora vao iava uvare Turaro goruvira rutu rera arureva oisi va purasa." 38 Uva ro irouto oirato ira viapau ragai vo reoaro eveireve oiso, Turaro rutu iava vo reo-a vao, uva va iava ira viapau torevokovira ora vaisipa oiso puraoro, "Ragai-a vao Pauto reraaro kovopato."
39 Oire araoko irara oaa, oiso ora visii vo vovouroaro piepata. Oa iava uvui iraopatai ra Pauto vo reoroaro kosi piepata vara iava siposipopaoro. Ari vao raga oapa vuripai oiso, Opeita oearovivure korukorupata voeao oea pisa reoro-ia vaivaisipaive, uvare Tugoropato Uraurato vo goruaro-a va eva. 40 ‡‡† Uvui iraopatai ra vara rutu orekerovu torevokovira rutu purapata. Opei-

† *14:21 Ais 28:11-12* †† *14:25 Lu 17:16* ‡ *14:26 1 Ko 12:7-10*

‡† *14:32 1 Jo 4:1* ‡‡ *14:34 1 Pi 3:1; Jen 3:16* ‡‡† *14:40 1 Ko 14:33*

ta visii raga ora vavagisi piepata vara-ia varao vo lotua sovara-ia.

Krais Kopiiroepa Oa Iava Vorevira Toreroepa

15 Araoko irara oaa, oiso vovouparai ra visii rugoo piea vaore Vearo Siposipo oa iava vokiara rutu-ia visiipa oisoa siposipopaa. Vao oa outavoiva, goruvira rutu torepataera oirao pie vovouro oavisii-ia. 2 Vo siposipo-ia oa iava ragai oisoa visii siposipopaa, oiso ra va-ia goruvira rutu pituta. Oa iava Pauto uvuiparoi ra visii vorevira oureve ora rera iare. Uvare va-a vao-ia vo osa oeai rovovira rutu va oirao pie ragapaivora, vorevira va ita eakaive. Osa-a eisi osa iava Pauto viapau uvuiparoi ra oisi ora rera iare vorevira oeai visii iava oureve.

3 † Vo reo-a vao rovoa rutu oa ou rovoava, oa iava visiipa vo reo ita aia topa pieavora. Vo reo oa oiso purapapeira, Krais kopiiroepa vigei vo vovouroaro vuriara voriaro ouoro. Oiso rutu osa Tugoropa Vuku rera iava tavitavi rovoepa vigeipa. 4 †† Vao oa isivaaro iava rera tovaiva. Oa iava vorevira Pauto rera tore piereva vo pevapa voki-ia. Oiso rutu ita osa Tugoropa Vuku vo siposipoaro oisoa tavitavipape. 5 Uva vorevira rovovira rutu Pita iare ora karekeroepa. Oa isivaaro iava voea rutu iare aposel irara urioroepa. 6 Oa iava ita vo vavae vovoto rutu iare (500) oirara vo vuutavi raga-ia eva ora karekeroepa, voeao oea oisoa rera sirova utupaave. Oea iava oearovuei riro irara tootoovira toupaivoi, vo ovusa ita oeavu epao voea iava oea kopiiaepa. 7 Oa-a eva isivaaro iava Jems ita rera kekereva ro ira lotupa irarapa reiparoveira. Oire voava voea rutu ita aposel irara rera kekeiva.

8 ‡ Uva ragai tapo iare ora karekeroepa ragai vao ovoiopatoa rutu. Ari ita, ovoovovira ragai ovoiovira rutu kavauraepa. Uva voa-a evoa uva oisoa pisavira rutu rerapa toupaa, vao-ia osa Pauto voeaaro oirara oisoa vuri piepaa voviri rovopa visivi. Osa iava viapau oiso uvuiparai ra torevokovira ora ragaire oiso purara, “Vearoto-a ragai aposelto.” 10 ‡‡ Uvare Pautoa raga vo siraoaro-a vao oa iavirava oiso toupaavoi vo vokio-ia. Vao-ia siraopa vovou oa ragaipa vatereva. Oa vaaro-a vao siraopa vovou oa viapau oiso ora ropivira oiso ragai pie ragava. Viapau. Ari eva ouoro va iava kasivarivira oisoa kovopaa Pautoa-pa oearovu rutu aposel irara vo kovoroaro-ia putepaoro. Oiraopavira rutu uvare viapau oiso ragai vaaro-a va vao-ia. Ari Pautoa raga vo tauvaaro-a oa eisi ragai pieva. 11 Uva oisi-a eisi osa ragavira, eagara va iava oearovu-ia aposel irara oisoa va uvupata, eke ragai vai ruvara-ia pasi va uvutava. Uvare oiraopavira rutu-a, uvare igei rutu Vearo Siposipo iava vaeavira siposipopaioveira vao kataia Jisas iava va-a. Oa iava va oirao pietava.

Vigei Vaaro Iava Torea Vorevira

12 ‡‡ Ari ita, igei vo siposipoaro-a vao-ia oa oiso purapapeira, Pauto Krais vorevira tore piereva kopiia iava. Uva apeisi-a, oiso osa iava oearovu visii iava oiso purapaaveira, “Voeao oea kopiipaaveira, oea viapau uvuipaai ra vorevira kopii tapirova torepaave”? 13 Viapau vearovira reoreopaai oisi puraoro, uvare vosa vo reo eva oiraopape, ra vo reo kuuvupape Krais iava oiso, Vorevira toreroepa. 14 ‡‡‡ Ari ita, vosa Krais viapau vorevira toreroeri kopiia iava, ra viapau oisi oai iava osiposipoi igei-ia toupaive. Oa iava viapau uvuipai oai oisi toupaivora, igei-ia viapau oai oirao piepata. 15 Ora tapo vosa oisi eisi oai toupaivori, ra oai iava oearovu visii iava oiso purapaave, “Kuuvu reoro rutu purapaiveira Pautoa iava.” Eake iava? Uvare oiso siposipopaioveira, Rera raga ita ira Krais vorevira tore piereva kopii tapi iava. Ari vosa visii vo reoroaro oiraopape oisi eisi oiso, viapau oiso kopii irara vorevira viapau toreaverea. Vo osa ita oisi ragavira ita Pauto viapau Krais tore pierevori. 16 Vosa viapau vorevira kopii irara toreave, ra osa oisi viapau Krais vorevira toreroeri. 17 ‡‡‡ Ora vosa Krais viapau toreroeri vorevira, ra akukuvira rutu oisi iava ora keakea ragapata visii raga rera oirao pie ragapaoro. Oire uva va-a eva oa iava visii raga ora opesi pie ragapataeri, uvare visii vo vovouroaro-a vuriara. 18 Vosa oiraopavira rutu oisi eisi reopata, osa iava voeari oearovu voeao oea oisoa Jisas oirao piepaive oearoa oisoa kopiipaave, oea tapo ita uvuipaai ra oisi ragavira iava opesi ragaave vuria oupaoro. 19 Vosa vigei vao Krais-ia raripavieri varao ragare vearopara rugoopaoro oara-ia uvuipavioveira ra vara oupape vo rasio-ia tootoovira toupaoro. Oa isivaaro iava viapau uvuipavieri ra oarai oupasa kopiipavio. Viapau, ari opesi ovoipavieri. Vosa oisi eisi oiraopaeri vigeipa, ra siraovira rutu oisi iava vigeivipa. Vo osa vo sirao eva vigei vaaro oearovu vo siraoroaroia uvuipaeri putepaive rutu.

20 Ari ita, oiraopavira rutu Krais vorevira tore piereva Pauto kopii tapi iava. Uva oisi-a eisi osa vo ovoovo puraoro iraroepa ipaoro voeapa voeao oea vorevira toreaverea kopii tapiva. 21 Osa ragavira kopiia vo pitupituaro rovoepa kataitoa raga iava, ro ira vuria purareva rovovira rutu Adam. Osa kopiia iava torepa pitupitu-a vao oa rovoreva kataitoa raga ro ira vearoa purareva Krais. 22 Uva oirara rutu kopiipaaveira, uvare rera sirovava voea rera aao iraraaro ro ira vuria pura rovoreva Adam. Eisi osa ita katai raiva raga sirova oirara rutu toreaverea rara tootooro voeao oea Kraisva ora tavosi rovopaaveira. 23 Vigei rutu katakataivira torevioverea vorevira tootooro vo vigei vo vuutaaro-ia. Uva vigei reraaro ro-ia Krais ira vigeipa ira rovoroera, ra rera sirova utuvioverea, vo rara vorevira voreroverea vigei oupasa.

24 Oire uva evo vuuta isivaaro iava vo vuutao pou piroverea oa-ia rasito opesiroverea taru. Vo uva Krais

† *15:3 1 Ko 11:23; Ais 53:5-12* †† *15:4 Sam 16:8-10* ‡ *15:8-9 Ap 9:3-8; 1 Ko 9:1* ‡† *15:10 Ef 3:7-8*

‡‡ *15:12 Ap 17:32; 2 Ti 2:18* ‡‡† *15:14 1 Te 4:14* ‡‡‡ *15:17 Ro 4:25*

gavman irara rutu opesi piereverea, ora reipa irara, ora turaro irara, voeao oea vo rasitoa-ia toupaiveira ora voeao oea uvarovu rutu toupaiveira. Oa-a eva isivaaro iava taru orekerovu rutu-ia putereverea rara varao oara reipapeira vigeipa. Oire uva oisi eisi va puraoro rera vaaro Turaro gorua vatereverea ropa reitoa rutu Pauto Aite. 25 † Eva ita oa vituaro iava vo goruei vao-ia Krais-ia, oava vo tuguraroverea uva Pauto ora rerava keripa irara opesi piereverea voea tovooro vo Krais kokotoaro reroaro. 26 Uva ovoioa rutu-a vao kopiia vo pitupituaro Pauto oa tapo opesi pie ovoireverea. 27 †† Aue iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Pauto orekerovu rutu tovoreva Krais kokotoaro reroaro, rera raga toki ruvarautoa rutu.’ Uva taraipaviei vo reo eva porearo-ia oa viapau oiso oiso purapapeira, “Pauto ora rera raga ora tovoroepa Krais kokotoaro reroaro.” 28 Viapau. Uvare Krais raga ira orekerovu rutupa reiparoverea. Oire vo vuuta-a eva oa-ia rera raga ora tovoroverea Pauto vo Saraaro-ia. Osa iava Pautoa raga rei iraoparoverea rutu orekerovu rutupa ora rera tapopa Oviito.

29 Ari oavu-a vao-ia osa oearovu baptaisa oupaiveira voeare rugoopaoro voeao rovo kopii irara, oire ra oisi iava Tugoropa Reesi oupaive. Oire uva apeisi-a? Vosa viapau vorevira tootooave, uva eake-a vao oare voeaore rovo kopii irara rugoopaoro baptaisa purapaiveira? 30 Ora apeisi-a tapo igei-ia, vo osa vokiara rutu-ia ora igei iava vasepaioveira, oiso ra oearovu vai igei vuri piepaive pasi, vo osa vo kovo purapaio vao-ia. 31 ‡ Araoko irara oaa, oiraopavira rutu uvare vokiara rutu-ia kopiia ragai iare tutuu piepaiveira rutu, vo osa Pauto vo kovoaro purapaa. Oreoa eva oirao piepaavoi rutu, uvare roru iraopaaveira visii-ia. Vao iava osa Krais Jisas tapo ora tavosipataveira. 32 Ari vosa riro avuavu kare tapo oisoa ora upopara vuria ouoro vo uruio-ia Efesas-ia. [Oa-a vao iava ovoovovira oiso reoreoparai riro kasipu vovou irara reesipaoro.] Uva aa vao-a vao vearo-a ragai vaaro oa ouaverea vo upo iavirava eva ragai vaaro? Asi viapau oaiei. Ari ita, vosa kopii irara viapau oiso vorevira toreaverea, oire ra oisi iava eagara, “Uvuipaviei ra aio ragapape ora ukaio ragapavio, vao iava osa vokipavira kopii ragaviovere.” Oreoa vao oearovu purapaiveira.

33 Opeita visii ragai ora keakea ragapata vao iava, osa oearovu visii tapo toupaoro ovovourovu vuriara purapaiveira. Uvare uvuipaai ra visii tapo vuri piepaive. 34 Poreta viro vearo rugoo puraoro vorevira. Vuri vovouro oavisii pura arapa eakata. Oa-a vao oa iava oiso visiire purarai visii arii pieoro. Uvare oeavuei visii iava voeao oea touvira Pautoa-ia tarai asavira toupaivoi.

Varaura Vorevira Toreperea Osivu Ragavira Karekepaoro

35 Iravu oirato oiso vaio akerevere, “Apeisi ragavira oirara vorevira kopiiara iava tootoopaoro torepaaverea? Ora apeisi ragavira varaura kekepa piroverea rara?” 36 Ari ita, ro vaaruu vovouto ira oiso evo ake purarevere. Uvare viapau taraipatai vaisio-ia takura isi, eke? Vosa vaisi pauta, uva va-a eva oa iava voa uvuipai ra vaisi iava varaua eru rovope, va isivaaro iava kovape. 37 Oiraopavira rutu vaisi-a vaisio aisia pauta takura isi raga-a oiso osa aue kukara takura, ora oaravu rutu takuraro. Uva viapau oiso vara iava takeruara oisoa pau rovopata. 38 Ari Pautoa raga-a ira vara govukoaropa varaura vatepareveira, vo rara rera raga oisi rugoo rovoro. Ora vo vara rutu takuraara katakataiaro tapopa varaura vatepareveira oiso, oavu raga ita vao, ari oavu raga ita vao.

39 Oire ovararovu rutu viapau oiso vaea kaevira toupaiveira. Viapau. Ari ovaravu raga-a vao oirato, ari varuere kare ovaravu raga, ovusa kokio kare ovaravu raga, ari atari kare ovaravu raga. 40 Oiso osa varao oara kekepapeira vuvuiua-ia, ora varao rasitoa-ia oara kekepapeira. Uva vearo kekeara rutu-a varao oara vuvuiua-ia toupaiveira, ora varao tapo ita rasitoa-ia oara toupaiveira oisi, vearo kekea. Uva vao raga ita uvare osivu raga visivi kekepa piroveira. 41 Ari ita, ravireo vo kekearo vearoparoveira ora kekira tapo ita. Ira tapo vearo visivi kekeparo viroveira, vo osa eera vo kekearo pisa visivi ita kekepa piro. Ora aaviikoara rutu vo kekearo katakataivira kekepa piroveira pisa visivi vearovira ita.

42 ‡† Oire uva oisi ragavira eisi osa kopii irara piesa vorevira toreaverea tootoosa. Vosa varaura tovapapeira, oire voa erupapeira. Uva evoa-a uva ita vorevira torepere, ra va iava viapau opesia vai voua varaua oaiaro. 43 Vosa varaura tovapapeira, uva raveravevira toupaive vurivira keke uviropaoro. Ari vosa vorevira torepe, ra evoa kaitutuvira rutu goruvira kekepa piro vearovira rutu. 44 Vosa varaura tovapapeira, uva oira vara-ia toupaive. Ari vosa vorevira torepe, ra uraura vara purave. Oiraopavira rutu ita, uvare vo vokio-ia oira vara-a vao oa-ia toupapeira. Oa iava uvuipaviei ra oiso ragavira ora vigei-ia taraipavio, Utupaua uraura vara-ia taru toupaperea. 45 ‡‡ Vao iava uvare Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira, ‘Rovopatoa rutu Adam pura rovoreva Pauto oiso ra oiravira toupareve.’ Uva oiraopavira rutu-a uvare iravu-a ro Adam ovoioto ira-a ita ro raga Krais reraaro Uraurato ira tootooa vatepareveira. 46 Uraurato vo tootooaro viapau oiso irapapeira. Viapau. Ari vo rasio vo tootooaro irapapeira. Oa iava uraurato vo tootooaro utupapeira. 47 Pauto rovopatoa rutu Adam rasito poupouaro iava pura rovoreva. Ari ro ovoiopato Adam vuvuiua iava vararoepa. 48 Ari ita, oirara voeao vo rasio iava oea oiso rutu toupaiveira osa ro ira rasito poupouaro iava pura rovoreva Pauto. Ari voeao oea vo uruiaroei vuvuiua-ia, oea oiso toupaiveira osa ro ira vuvuiua iava vararoepa. 49 Uva vigei vo kekearo oiso roropaiveira osa rovopato vo kekearo, ro ira vo rasio poupouaro-ia pura rovoreva Pauto. Osa-a eisi osa ragavira vo utupaua vigei vo

† *15:25 Sam 110:1* †† *15:27 Sam 8:6; Mt 28:18* ‡ *15:31 Ro 8:36; 2 Ko 4:10*

‡† *15:42 Dan 12:3; Mt 13:43* ‡‡ *15:45 Jen 2:7; Ro 5:14, 8:2*

kekearo oiso roroverea osa ro Krais vo kekearo, ira vuvuiua iava vararoepa.
50 † Araoko irara oaa, ragai vo reoaro vituaro-a vao-ia oiso, Vouao varaua oua-ia sopeara toupaiveira ora aue revasiva. Ovara-a eva viapau uvuipai ra Pauto vo Saraaro iare koatape. Eake iava? Uvare voua varaua uvuipai erupape. Oa vituaro viapau uvuipapeira oiso ra vao tapo ora tavosipape oa viapau uvuipai ra opesipape.
51 †† Ragai vo reoaro uvuta. Uvare vatau reo-a vao visiipa oa kosi piepaavoi. Viapau vigei rutu kopiivioverea. Ari ora tavario ragavioverea vagevage visivi raga, oiso osa kataivira ripopareveira osireito. Vo vuutao-ia oa-ia gurukoeverea ovoiova utave, vo osa Jisas vo vuutaaro reesioro vo vuutao oa-ia voreroverea. Ogurukoa eva isivaaro iava kopii irara vorevira toreaverea vo vararova oara viapau uvuipai ra opesipe. Vo ovusa vigei ora tavario ragavio kopii asa irara. 53 Uvare vo varao oa erupapeira oa uvui iraopai ra ora tavariopape vo varao iare oa viapau uvuipai ra opesipe. Uva oisi-a oiso osa vo varao oa kopiipapeira, oa uvui iraopai ra ora tavariope vo varao iare oa viapau opesia vai. 54 Oire uva va-a eva vituaro iava uvuipaviei ra Tugoropa Vuku vo reoaro eveipape. Ra oiso purapavio, Ari oiraopa reo rutu, vao oa oiso purapapeira Jisas iava,
'Kopiia vo goruaro oa opesi ovoiepa rutu. Vo osa orekerovu rutu-ia putereva.'
55 'Ovu vii vo goruaroei kopiia, vao oa iavirava uvuipauei igei vuri piepari? Ora ovu-ia kopiia vii vo goruaroei, vao oa iavirava uvuipauei ra orekerovu rutu-ia putepari?'
56 Oiraopavira rutu uvare kopiia vo goruaro vituaro-a vao-ia vuri vovou. Oa vituaro iava uvuipai ra vigei vuri piepaive. Uva uvuipaviei ra vuri vovou eveipape rutu, vo rara Moses vaaro-ia Reo Taisi taraipavio. Uva vuri vovou-ia taraipaoro va voriaro oupapeira vao-ia kopiia.
57 Ari roru iraopaavoi Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaoro. Eake iava? Uvare rera raga vigei vatepareveira tauva ro vigei reraaro Turaro Jisas Krais vo goruaro iavirava. Eva-a oa iava uvuipaviei ra vuri vovou vo pitupituaro-ia putepape ora kopiia.
58 ‡ Oisi-a eisi osa iavirava visii araoko irara oaa, goruvira rutu toupata raripaoro. Opeita raveravevira vovoupata. Ari goruvira rutu kovo iraopata Turaropa. Uvare Jisas vo torearo-ia rugoopaoro taraipatai oiso, Viapau oiso akukuvira kovo ragapatavoi rerapa Turaro. Viapau. Ari visii vo voriaro epao vearoa voria oa outaverea rara.

Sirao Vate Oirara Rutu Tauvapa Pauto Voeaaro

16 ‡‡ Oire oreovu vao-ia oa visiipa vatepaavoi vao iava moni vate. Uvare oiso ruipaparai ra oiso piepata osa Galesia-pa irara taviava. Oa iava oisoa moni oupaave Pauto voeaaro tauvapasa. 2 ‡‡ Oiso voea taviava, Toupa vokiro rutu-ia visii rutu moniara oavisii orirupata ora visii vo kovoroaro uvuipaoro. Oire vosa oisi eisi piepata, oa iava viapau oavu avu vai vo ovusa visii ruvara-ia moni oupasa uriopara visii iare tavetepaoro. 3 ‡‡† Vo osa poura viro ra voeao arua oea reesitava moni kaepasa. Oire uva voea riara iare oaravu pasiara rigatoavere rara voea iava varao oara kaeivere vaore, oiso ra voeao Jerusalem urui sovara-ia tou irara taraiave voea-ia oiso puraoro, "Oiraopavira rutu voea Korin iava urioai vigeipa sirao vate moniro vatesa." 4 Ari vosa oiso rugoopata, Asi rera raga Pol uvuiparoi ra avaparo, uva evoea uvuipaai ra ragai taveoive.

Oiso Ruipaparoepa Pol Ra Vokareve Korin-pa Irara Kekesa

5 ‡‡‡ Visii iare karera virovere vo rara Masedonia Provins-ia pute rovoa, uvare voa Masedonia Provins-ia pou viro ruipa rovoparai. 6 Uva viapau taraiparai oiso visii tapo touavere, eke viapau. Oiso rugoo ragaparai, Iu vai pasi vo vaio tugurasa uva kokepa vuuta opesipere. Oire vo vuuta vai isivaaro iava uvuipatai vai ra ragai tauvata ragai sipo pieoro ouruirovu iare voraro uvaroare avapara. 7 Uva reasiparai poteku visivi visii tapo tou arapa. Uvare ragai vo ruipaaro-a vao oa-ia oiso ruipaparai ra riro kaekae visivi visii tapo toua, vo rara Turaro oiso puraro, "Vearopai eisi viipa." 8 Ari ita, tou rovoavere rara Efesas urui-ia vo vokio-ia rekasioro ovokia vaisipaiveira oiso, Pentikos-pa voki. 9 Uvare riro kovo rutuei ragai vaaro vo urui-ia vao-ia. Uvare rataoa karu pirorao ragaipa, oiso ra Turaro vo kovoaro puraa. Ari visii tavipaavoi oiso, Riro irara rutu epao vo kovore korukorupa irara.
10 § Oire vosa Timoti visii tapo tousa urioro, oa iava uvuipatai ra rera vearovira pau pieta. Oa iava viapau rera-ia uvuipaai orugorugoovu avu vai toupaive visiire. Eake iava? Uvare rera-a Turaropa kovopato ira oiso toupare osa ragai. 11 §† Viapau rutu oiso vearopai vosa irai visii iava rerare oiso puraro, "Akaipatoa raga ro-ia akukuto." Viapau. Ari visii rutu uvuipatai ra rera tauvapata rera sipo piepaoro. Oa iava uvuiparoi ra vearo voka rutu purapareve rorupaoro. Uvare ragai rerare tueparavere ora oearovu tapo araoko irara oavi oea rera tapo uriopaavere.
12 §†† Oire ra ro iava Apolos vigei araokotoaaro visii tavipaavoi. Uvare vorevoreripavira rera tavitavi ragapaavora, oiso ra visii iare tavetereve oearovu tapo araoko irara, ovusa touvira orugoorovu rera-ia toupaivoi. Oa iava viapau oiso ikauvira avapasa rugooparoi. Ari vovio vaio-a pasi utupaua, vo rara rerapa raiva karu piro.

Ovoiopa Reoro Vatereva Pol

13 Visii vearovira rutu ora airerei iraopata. Goruvira rutu toupata visii varaaro-ia oirao pie vovouro. Opeita

† *15:50 Mt 16:17* †† *15:51-52 1 Te 4:15-17* ‡ *15:58 2 Pi 3:14; 1 Ko 16:10* ‡† *16:1 Ap 24:17, 9:13, 16:6* ‡‡ *16:2 Ap 20:7; 2 Ko 9:4-5*

‡‡† *16:3 2 Ko 8:18-19* ‡‡‡ *16:5 Ap 19:21* § *16:10 Ap 16:1, 19:22* §† *16:11 1 Ti 4:12* §†† *16:12 Ap 18:24; 1 Ko 1:12, 3:5-6*

uriripata. Ari tuvuu vovouvira rutu toupata. 14 Vo osa
varao okovoroa rutu purapata, oara-ia uvuipatai ra sir-
ao vovou rutu sirovava vara purapata.
15 Taraipataveira vo aao-ia Stefanas aao. Oaaoa
rovovira rutu ora vo aao iava sopaura oaive pore rovoi-
va, voeao iava vo aao oea Grik taere-ia oisoa toupaive.
Uva va-a vao oa iava ora vo aao iava sopaura oaive ru-
tu tovoiva vo kovo puraoro Pauto oiraraaro tokipa ko-
vo. Araoko irara oaa, oiso visii tavipaavoi, 16 Voeao vo
vovouroaro sirova ututa oea eisi piepaiveira osa evo
aao vovouaro. Ari vosa oearovu voea sirovavi toupaive
voea tapo kovopaoro, oa iava uvuipatai ra oiso voea
rutu vo vovouroaro sirova ututa.
17 Roru iraopaavoi vao iava uvare Stefanas vase
voeao oea ragai iare urioaerao voeao ora Fotyunetas
ora Akaikas, oea ragai rugoo piepaiveira visiire, uvare
tauai rutu ragaipa toupataveira. 18 Otoua-a vao oa-ia
ragai tapo toupaoro ragai roru pieivorao, oiso rutu osa
oisoa visii tapo toupaoro visii roru piepaive. Ari ita,
uvuipatai ra oirara-ia vearo vaisi rutu purapata evoea
oea oiso rutu toupaiveira osa voeari Stefanas vase.
19 Voea rutu voeao lotupa irara oea Esia Provins-ia
toupaiveira oea rutu visii iare vearo voki purapaivoi.
Ora vaiterei tapo Akwila avukarei ora Prisila aiterea
vearo voki visii iare purasivoi. Ora voeao oea vaiterei
vo kepaaro-ia ora gurupaaveira lotu purapasa. Uva
vearo voki vaisipaoro visiipa, oiso purapaai vo Turaro
vaisiaro sovara-ia. 20 Vigei rutu araoko iraraaro voea vo
uruio-ia oea vearo voki purapaivoi visiipa.
Oire uva va-a vao oa iava visii tavipaavoi ra ora visi-
ipa siraopaoro sekanta.
21 Va vao-ia ragai vo reoviaro oa rigatoavoi ora ragai
raga vavaearo-ia oiso-ia, “Vearo voki ragaiva Pol.”
22 Oire vosa irouto visii iava viapau Turaropa sir-
aoparo, irape. Ira voari utupaua taru opesi
ovoiroverea. Turaro Jisas uriou igei iare ikauvira rutu.
23 Oire uva oiso ruipa iraoparai ra visii tauvaa outa
vigei reraaro Turaro Jisas ruvara-ia vo ovusa visiipa sir-
aoparo. 24 Ragai-a vao sirao vovou rutu puraavoi visii
tapo ora tavosioro Krais Jisas vaisiaro-ia.
Eisi osa vo pasio opesi piepaa.
Ragai-a vao, Pol.

2 KORIN

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vao eraopa pasi rigatoreva vo ivao isivaaro iava oa-ia rovopa pasi rigatoreva Masedonia Provins-ia toupaoro. Uva voea Korin urui-ia tou irara rovopa pasi vieiivoiva, vuri pitupituro kavuiva. Oa iava Taitas vo reo kaereva Pol iare rera tavisa voea vo pitupituroaro iava varao vearopara. Eva-a oa iava vao-ia eraopa pasi rera vaaro rorua karekereva voeapa.
Ari viapau voea rutu lotupa irara rera Pol vo reoaro sirova utuaepa. Viapau. Aue iava uvare touvira vuri pitupituro purapaiva. Uvare Pol vo vaisiaro aposel vaisi akaipa piepaiva oiso purapaoro, Viapau oiraopato-a ro Pol, oa iava viapau uvuipaiei rera vo reoaro uvupasa. Oire uva va-a eva oa iava ora rera iava goruvira voea tavitavireva, uvare Pauto rera reesireva oisore ra aposel kovo purapareve (2 Ko 10:1–13:10).
1. Ora rera iava aviavi pie reoro, ora vearo vaisi purareva Pol, 1:1-11.
2. Pol ora rera vaisiaro aposel vaisi oirao piereva voeaopa vakuvaku vovou irara, 1:12–7:16.
3. Oirao pie vovou irara uvuipaai araoko irara oaive tauvapaive vo Jisas vaisiaro-ia, 8:1–9:15.
4. Goruvira Pol ora rera vaaro iava aposel kovo taviroepa. Teapi kuuvu irara vo siposiporoaro sirova utupaave Korin vata, 10:1–13:10.
5. Ovoiopa reoroaro varao Pol varaaro ora oreorovu varao goru reoro rutu, 13:11-14.

1 † Pauto ragai Pol roporeva oiso ra oiso toupaa,
Krais Jisas reraaro ragai aposelto. Oa iava vegei-a
vao ora ro-ia vigei araokotoaaro, Timoti vegoa vo rigato puravevoi visiipa Pauto voeaaro rutu visiigoa evoa
Korin urui-ia lotu purapataveira. Ora voearopa tapo
oearovu oearoa evo taere iava vo uruiro-ia toupaiveira
Grik taere Pauto voeaaro.
2 Uva ragai vo ruipaaro-a vao-ia oa-ia oiso
vovouparai ra Pauto vigei Aitearo ora ro vigei reraaro
Turaro Jisas Krais visiipa vereopa vovou rutu purasi
visii tauvapaoro ora gavaure vovou.

Pol Pautoa-ia Vearo Vaisi Purareva Vao-ia Osa Oisoa Rera Tauvapareve

3 Uvuipaviei ra Pautoa-ia vearo vaisi rutu purapape
rera-ia rorupaoro vigei reraaro Turaro Jisas Krais
Aitearo. Ro Aite ira riroa rutu kaviko vovou pura-
pareveira. Ro-ia Pauto ira ruvara iava otauvarovu rutu
oupapeira. 4 †† Vosa tavakaa vai vegei-ia pou piro, ra
oai-ia oisoa vegei tauvapareve. Osa iava uvuipaveiei ita
ra oisi oearovu tauvapave, vo osa voearo-ia ita vo tava-
ka poupa piro. Eake iava? Uvare vegei ita uvuipaveiei
ra vo tauvaa ita topa piepave oearovupa, oiso osa veg-
ei pie rovopareveira Pauto. 5 Oiraopavira oiso rutu ita
osa Krais-pa vo siitoka eva siraoa oisoa vatepaive
oearovu. Uva vo raiva raga ita eva kataia oa sirova ita
uvuipaveiei ra riroa siitoka vo siraoaro oupave. Oire
uva oisi-a eisi osa iava uvuipaveiei ra riroa rutu tauva
oupave Pauto ruvara iava, vo rara Krais tapo ora
tavosipave rutu. 6 ‡ Ari ita, oearovu vegei vuri
piepaiveira. Uva va-a eva oa iava Pauto vegei tauva-
pareveira. Uva vearopai oisi ita. Uvare vosa vegei oisi
piepaive eisi, oa iava uvuipaveiei ra oisi iava goruvira
toupave visii vo vovouroaro varaata piepasa. Ra va ia-
va oisi vegei vo vovouaro siituepaoro va sirova ora visii
iava oirao pie vovouro oavisii rutu goru piepata. Ra va
iava oiso purapata “Vigei ita uvuipaviei ra oiso rutu
goruvira torepavio osa vaitereo Pol vaio,” vo rara vo si-
itoka vo siraoaro visii-ia poupa piro. 7 Eva-a oa vituaro
iava uvuipaveiei ra oiso taraipave visii-ia, Oiraopavira
goruvira rutu torepaai, uvare tavaka vo vavataaro
sovopaiveira oiso osa vegei. Oa iava va vao riroa tauva
oupaivoi, oiso osa vegei ita vo tauva oupaveaira
vokiara rutu-ia.
8 ‡‡ Araoko irara oave, oiso ruipapaveiei ra
otavakarovu iava taraipata varao oara vegei-ia poupa
pirorao vo Esia Provins-ia. Ari ita, riroa rutu vavata veg-
ei-ia pou pirorao va vao tavaka vo vavataaro. Oa iava
raveravevira oisoa toupave voa oiso rugoopaoro, Veg-
eivi kopiipaveiei. 9 ‡‡ Oiraopavira rutu, uvare oiso rutu
rugoopaveiera, Vegoa ita reesiivora, oisire ra vegei up-
oive. Uva vo rugoo-a eva vegei-ia pou ovoi pirora, oa
iava viapau oiso rugoopaveiera ra ora vegei
ovovouiaro sirova goruvira toreve. Viapau. Ari kataitoa
raga Pauto vegei Virivaripato, ira raga ita uvuiparoi ra
vegei virivaripareve. Ro ira oirara tore piepareveira

† *1:1 1 Ti 1:1* †† *1:4 2 Ko 7:6-7, 13*

‡ *1:6 2 Ko 4:15* ‡† *1:8 Ap 19:23* ‡‡ *1:9 Jer 17:5, 7*

vorevira kopii tapirova. 10 Ari ita, oisi ragavira oisoa
vegei virivari piepareve voeao asavira oea oisoa vegei-
ia upo ruipa ragapaave. Uva vo vokio ita oisi raga veg-
ei virivaripareveira. Oire uva oisi-a eisi osa uvuipaveiei
ita rera-ia raripave vovio utupaua, vo rara ita vegei iare
tutuu piepaive ita va kopiia vorerivira. 11 † Uva
uvuiparoi ra vegei ita tauvapareve, vo rara visii vegeipa
variripata vegei tauvapaoro. Ra va iava Pauto visii vo
varirriroaro riroara uvupaoro vegei-ia vearoa pura-
pareve. Eisi osa ragavira iava riro irara uvuipaai ra vo
tauva eveipaoro rera vaisiaro kae piepaive va iava
vearo vaisi purapaoro.

Pol Viapau Oiso Korin-pa Irara Keareva

12 †† Oire uva vegei vaaro-a vao-ia riroa rutu rorua,
ororua rutu vituaro-a vao sovopaavoi vo ora ragai iava
sopaua-ia. Eake iava? Uvare oiso taraiparai Pauto veg-
ei-ia vearoa rutu purapareveira vo vegei iava
sopauarei goru piepaoro. Oa iava vegei visii tapo
toupaoro ora oearovu tapo voraro oisi va torevoko ru-
gorugooro rutu Pauto vo rugorugooroaro ora katai
vovou oisoa purapave ita. Oiraopavira viapau oiso vo
rasio vo taraiaro sirova utupaoro-a, ari Pauto vo tau-
vaaro iavirava raga vegei oisoa vereopa vovouro pura-
pave evara. 13 Vosa opasirovu rigatopaavora visiipa,
oara-ia evara roroio reoro raga rigatoavora visiipa.
14 Uva oiso vovouparai rutu ra utupauavi vo reo-ia vao
ora vegei iava vearovira taraitavere rutu, oreoa-ia vo
vokio gare visivi vavagisipatai. Vaore vosa vo utupaua
ovokia-ia Turaro vorevira voreroverea, uva vegei
vaisiaro-ia vearoa puratavere a. Ovusa ita vegei oisi ra-
ga vo vokia ita visii vaisiaro-ia vearoa purave roru-
paoro.

15 Ari ita, visii oirao piepaavora oiso, Vegei vai egae-
gapata. Oa-a vao oa iava oiso vovou ragaraepa ra visii
iare tavetea vo vuutarei-ia, oiso ra oisi pieoro voreri-
pavira visii tauvaa. 16 Eva vituaro iava oiso vovou ra-
garaepa ra visii iare tavetea evoa. Ra evoava Masedo-
nia Provins iare ava rovora. Oire ra voava ita vorevira
vorera visii iare. Ra va isivaaro iava taru evoava ragai
tauvata ragai sipo pieoro Judia Distrik iare. 17 Uva oisi-a
eisi osa visii tavi rovoava osa eisi ragai vovouaro
oiraopavira rutu toupava. Viapau oiso visii keaava oiso
osa iravu vo rasio raga iava rera. Viapau. Uvare viapau
uvuiparai oiso ra oeai tavi ragaa oiso, “Urioparai visii
iare,” vo ovusa ragai oruipaiaro viapau oisi eisi
toupaive. 18 Pauto oiraopavira rutu reoparoveira. Oa ia-
va rera vo pitupituaro sirova oisi oiraopavira rutu reop-
araveira oiso-ia, Ragai viapau uvuiparai ra oiso ru-
goopara, Viapau avaparai, vo ovusa ragai iava gisipo
oiso purapao, “Oiraopavira urioparai.” 19 ‡ Oiraopavira
rutu igei vase vao-ia Sailas ora Timoti visii tarai pieiova
Jisas iava, vo siposipo-ia oa oiso purapai, Jisas Krais
Pauto Oviitoaaro ira viapau oiso rugooparo, Ragai via-
pau vao purapaavoi, vo ovusa rera gisipoaro iava oiso
purapape, “Oa purapaavoi vao-ia.” Viapau. Ari oisoa va
pura ovoipareve vao oare oisoa taviparo va purapasa.
20 ‡‡ Oa vituaro-a vao-ia oiso-ia uvare Pauto ovoi reoro
purapaoro oiso puraparoveira “Ragai oa purapaa.” Oa
iava Krais Pauto vo reoaro sirova utupaoro oisi va pu-
rapareveira vo reo oirao piepaoro rutu. Eisi osa ragavi-
ra Pauto oiraopavira rutu taviparoveira. Uva va sirova
utupaoro Krais tapo ora tavosipavio oiso purapaoro,
“Oiraopavira rutu,” vo Pauto vaisiaro kae piepaoro.
21 Vo uvare Pautoa raga-a ira vigei rutu ora vegei Krais-
va tavosireva vigei vo vovouroaro oirao pieara goru
pieoro rutu. Uvare Pautoa raga-a ira vegei roporeva vo
kovoa vao purapasa. 22 ‡‡ Ari ita, vigei rutu-ia vo reesio
tovoreva oa oiso purapapeira, “Vigei-a Pauto voeaaro.”
Uva vara rutu oirao piesa Tugoropato Uraurato tovore-
va vo vigei sopaaro-ia. Ra va iava rera iavirava oiso
taraipavio, Oiraopavira rutu osa eisi oaravuei oara
epao tuevira vigeipa varao iava rera varaaro.

Viapau Pol Ikauvira Voea Iare Avaroepa

23 ‡‡† Oire vo osa oiso rugoo ragaparaepa oiso ra urio-
ra evoare Korin-ia, osa viapau ita urioraepa. Vo uvare
oiso rugooraepa, Teapi visii iava sopaura vavata piea.
Pauto ragai iava sopaua-ia taraiparoi, vo ovusa oiso
oiraopavira visii tavipaavoi. 24 ‡‡‡ Viapau oiso riro goru
reo vai rutu vatepavevoi visiipa, oisore ra oai raga siro-
va utupata, vo osa ora visii varaaro-ia oirao pie
vovouro rugoopata. Viapau. Ari visii vo vovouroaro
uvuivira rutu toupaiveira varao oirao pie vovouro. Uva
visii-ia kovopavevoi visii vatepaoro tauvaa. Oa iava
uvuipatai ra roruvira rutu vearovira toupata.

2 Uva ora ragai raga vo rugorugooaro-a vao oa-ia
oiso rugooraepa, Viapau uvuiparai ra vorevira visii
iare avara. Teapi visii vatea vavata vovou. 2 Vaopa vosa
oisi eisi visii piea, uva irou vai-a vao uvuipai ra ragai
roru pieve? Ari visii ita viapau uvuipatai ra ragai roru
piepata, vo osa visiipa vavata vovou vate rovoa. 3 § Eisi
osa vituaro iava-a vari rovopa pasia oa rigato rovoavo-
ra visiipa oisi raga ita eisi. Uvare reasiparaera oiso,
Teapi visii ruvara iava riro vavata oua, vo osa visii-ia
poura viro. Eake iava? Uvare visii raga ita visiigoa
vokiara rutu-ia uvuipatai ra ragai roru piepata ragai vo
reoroaro sirova utuoro. Va-ia oisi eisi taraiparai, Vosa
ragai rorupaa, oire visii tapo ita rorupata. 4 §† Uva
rirovira rutu gaupaoro siraopaoro va eva rovopa pasi
rigatoavora visiipa. Viapau oiso visiipa vavata vovou
vatepasa vo rigato puraavora. Ari ragai vaaro riroa ru-
tu siraopa vovou kareke pieoro-a visiipa.

Uvuipaai Ra Iravu Iava Vuria Veraive Ro Ira Vuria Pu-rareva

5 Oire uva vuria purapaoro eera oirato ira visii tapo
touparevora. Ira ragaipa vavata vateparevoi ovusa
oearovupa visii iava vavata rutu vateparevoi. Uva oisi
eisi purarai oiso, “Visii iava oearovupa” vaopa oiso,
teapi torevokovira rutu riro goruvira oisi ragavira rera

† *1:11 Ro 15:30; Fl 1:19* †† *1:12 2 Ko 2:17; 1 Ko 2:4, 13* ‡ *1:19 Mt 16:16; 1 Te 1:1; Hi 13:8*

‡† *1:20 Ro 15:8-9* ‡‡ *1:22 Ef 1:13-14* ‡‡† *1:23 Ga 1:20; 1 Ko 4:21* ‡‡‡ *1:24 1 Pi 5:3; Ro 11:20* § *2:3 2 Ko 12:21, 7:16, 8:22* §† *2:4 2 Ko 7:8-9, 12*

togapaa va-ia. 6 Ari ita, visiipa vo reo rigatoavora ro ia-
va ira vuri vovou rovoreva riro vavata vateoro. Oa iava
ragai vo reoaro sirova utupaoro rerare oiso puratаera,
“Vuria purarivoi,” rera vo vuriaro vo voriaro vateoro
rerapa. Uva oisi-a eisi osa uvuipai rutu rerapa. 7 † Oire
visii taviavoi oiso, ra viapau ita vorerivira rera vo vuri-
arore rugoopata. Viapau. Ari uvuipatai ra rera vaaro
oirao pie vovou vorevira goru pieta vaore rugoopaoro,
Teapi oisi va iava rera iava sopaua-ia riro vavata vovou
sovooro ora piro pieparo. 8 Uva oiso goruvira rutu visii
tavipaavoi, Rerapa visii vo vovouroaro siraopa vovouro
rirovira rutu kareketa. Ra va iava oiso tarairo, O ari
oiraopavira rutu ragaipa siraoai. 9 Uva vari rovo rigato
pura rovoavora vare rugoopaoro oiso, E pasi ragai vo
reoroaro rutu sirova utupaavere, eke viapau? 10 Uva
oisi-a eisi osa ragai vo reoaro sirova utupaoro rera
eera vo vovouaro vuria veratavoi, vo osa oisi eisi
piepatavora. Ra ragai tapo ita rera vaaro vuria veraa
vo Krais vaisiaro sovara-ia. Ari vosa iravu iava oavu
vuria veraa, ra viapau ita vorevira vare rugoora. Osa-a
eisi osa piepaaveira vo Krais vaisiaro sovara-ia visii iava
sopaura rutu goru piepaoro. 11 †† Vaopa, teapi Seten
vigei-ia putepareve rutu. Uvare taraipaviei rera-ia ira
vigei ateate piepaoro toupareveira vaore, oiso ra
ovokirovu-ia vigei kove piepareve rera vo reoroaro-ia
kuuvuara.

Pol Riro Tavaka Rutu Kekereva Troas Urui-ia

12 ‡ Vosa Troas urui-ia poura viropa Vearo Siposipo ia-
va Krais vaaro siposiposa, uva evoa touoro oiso
tarairaepa, Akoea, Turaro ragai vo kovoaropa rataoa
karurevoi vao-ia. 13 ‡‡ Uva evoa touoro taraa ragaava
rore vigei araokotoaaro Taitas. Oa-a eva vituaro iava
rirovira rutu rugorugoo iraoparaepa rerare oiso pura-
paoro, “Apeisi pierevo?” Uva va-a eva vituaro iava voea
evoea avaueava. Oa iava voava topara viropa Masedo-
nia Provins iare.

Aposel Irara Pauto Vo Goruaro Iavirava Oisoa Upoa-ia Putepaive Rutu

14 ‡‡ Ragai roru iraopaoro Turaro-ia toupaavoi. Uvare
Krais tapo ora tavosipaveiei, ra vegei tapo voka-
pareveira Pauto uvarovu rutu Seten-ia putepaoro. Ari
ita, voraro rutu viripareveira Pauto vegei iava
sopauarei tauvapaoro, vo ovusa vegei vo taraiaro vao
Krais iava kosi piepave uvarovu rutu. Ra va iava vo reo
vao rera iava oa uvupaoro va sovopaive gavaurevira
ora voea-ia, oiso rutu osa vearo geesiva o korovo (wel).
15 ‡‡† Aue iava uvare vegei oiso rutu toupaveaira osa o
vearo geesiva korovo, vao oa-ia koruoua tauoa pura-
pareveira Krais Pautoa-pa. Uva vo geesi-a eva oa gae-
gaerepaoro uvarovu rutu avapapeira voeaore oea ou-
pareveira Pauto ora rera iare vorevira, ora voearo
oearoa opesi ovoipaaveira. 16 Ari ita, vosa va vao vearo
geesi voea ruvara-ia pou piro, oire ra va iava vo geesi
eveiive, ra oiso puraave, “Asi Pautoa iava vo geesio-ia.
Oa iava taru opesi ovoiioverea.” Osa voeao oea Pauto
ora rera iare vorevira ouparevere vo geesi eveioro va
geesiive. Ra va iava oiso puraave, “Pauto vo geesiaro
vao-ia tauvapa. Oa iava taru Tootoo Ovoi oupe.”
Oiraopavira rutu vo osa vegei raga-a viapau oiso
uvuipaveiei ra oisi voea tauvapave. Viapau. Ari Pauto
vo goruaro raga-a oa iavirava voea tauvapaveaira. 17 ‡‡‡
Riro irara rutu oirara Pauto vo reoaro vatepaiveira oiso
rutu osa akukupapara raga kotokotoara. Oire ra vara-
ia moni oupaave vara voripaoro. Ari vegei viapau oiso
osa voea. Eake iava? Uvare Pauto vegei vao arureva.
Eva-a oa vituaro iava oiraopa reo rutu iava
siposipopave, vo rara Krais tapo ora tavosipave. Uva
Pauto vegeiva vurapareveira, vo ovusa oiraopavira ru-
tu vo reo kosi piepave oa oupave rera ruvara-ia.

Kovopa Irara Vaaro Airepa Reo Ovoi

3 Vosa oisi eisi purapave, uva viapau oiso ora vegei
vaisiaro raga kae piepaoro-a. Viapau oiso aapaa-
pautoarei-a vegei visiipa, oa iava uvuipaveiei ra visiipa
oaravu pasiara kaepave, vo pasiro oara-ia rigatopaive
oearovu oiso puraoro, “Vearotoarei-a vaitereo aiterea
vo reoaro uvuta vearovira. Ra aiterei vearovira pau
pieta.” Viapau oiso oisi eisi opasiei. Ari vegei-ia
taraipataveira. Ari ita, uvarovu rutu vokapaveaira. Uva
voraro viapau oiso ora vegei iava opasiiva voka-
paveaira vo pasio oa rigatotavora. Ari ita, uva vegei
vearovira oisi raga pau piepaiveira. 2 Eake iava? Uvare
visii raga ita vegei vaaro pasia eva vegei vo kovoaro
oirao piepaoro. Vo uvare visii vo touaro-a vearoa,
otoua vegei vo kovoaro oiso karekepaiveira pasia. Oa-
ia uvuipaai oearovu rutu ra va vieioro taraiave. 3 Oirara
rutu visii eveipaiveira oiso, Visii vao pasia vao vova
Krais oa viapau oiso ing vai-ia rigatoreva aveke pero
vai-ia. Viapau. Ari visii sopaaro-ia vo pasio rigatoreva
ro iavirava Tugoropato Uraurato Pauto reraaro ira
vigei iava sopaura-ia toupareveira. Oire vo pasi-a vao
oa rigatorevoiva, va siporeva oearovu iare Pauto vo
kovoaro iavirava oa purapavevora visii tapo toupaoro.
4 Osa eisi purapaveiei uvare va-ia vao taraipaveiei
oiso osa Pauto vegei tauvapareveira vokiara rutu-ia vo
vegei vo kovoaro-ia, vo ovusa Krais tapo ora tavosi-
pave. 5 § Viapau oiso oavu avu vai epao vegei-ia, oiso ra
oai iava oiso purave, “Iu. Uvuipaveiei rutu vo kovo pu-
rapave.” Viapau rutu. Ari Pautoa raga-a ira oiso vegei
piepareveira vo kovo purapasa. 6 §† Uva Pautoa raga-a
ira vegei goru piepareveira vegei sipopasa rera vaaro
iava Airepa vao Reo Ovoi tavitavipasa. Vo uvare rera-a
Pauto ira reoreopaoro Tuariripa vao Reo Ovoi-ia va
rigatoreva aveke pero-ia. Oa iava oearovu oirara vo
reo sirova utu ragaaepa. Osa iava vo reo-ia voea raga
ora piro pieaepa uva oisoa kopii ovoipaave evo reo
sirova. Ari vao-ia Airepa Reo Ovoi oa viapau oiso
toupaivoi osa eva Tuariripa. Eake iava? Uvare Airepa

† *2:7 Ga 6:1; Ef 4:32* †† *2:11 Mt 4:10; Lu 22:31; 2 Ko 4:4; 1 Pi 5:8* ‡ *2:12 Ap 16:8; 1 Ko 16:9* ‡† *2:13 2 Ko 7:5-6* ‡‡ *2:14 Ro 6:17; Ef 5:2; Fl 4:18* ‡‡† *2:15 Ef 5:2; 2 Ko 4:3*

‡‡‡ *2:17 2 Ko 4:2, 1:12, 12:19* § *3:5 2 Ko 2:16; 1 Ko 15:10* §† *3:6 Ga 3:10; Jo 6:63*

Reo Ovoi-a vao oiso purapapeira, “Ro Pauto reraaro Tugoropato Uraurato ira Tootoo Ovoi vatepareveira.”
7 † Ari ita, Pauto tuariri rutu Reo Taisi aveke pero-ia rigatoreva. Vao oa iava Moses vo pero kareke piereva voeaopa oirara, vo ovusa Pauto vaaro keraria aviaviaro goruvira rera-ia roropaiva. Uva voavi ragava va eva keraria vo aviaviaro opesipaoro varapaepa oisivi. Ari ita, tou visivi roropaiva goruvira. Ra va iava vao Jiu-pa irara osireiaro aau piepaiva, oa-ia viapau vearovira Moses puaaro kekeiva. Oire va vao isivaaro iava va eva Reo Taisi sirova akukuvira utu ragaoro kopiia ouiva. Ari oiraopavira rutu oiso osa va vao-ia Reo Taisi rovoepa, vo ovusa Pauto vaaro riroa keraria va-ia rorova ora Moses-ia tapo. 8 Oire uva apeisi-a va-ia vao Airepa Reo Ovoi oa Tootoo Ovoi vatepaiveira? Oiraopavira rutu uvare va vao Airepa Reo Ovoi vaaro keraria pute pievira rutu roropaivere vo osa vo Reo iava tavitavipave rera iava ro Tugoropato Uraurato ira Tootoo Ovoi vatepareveira. 9 Uva voea rutu va-ia vao Reo Taisi taraiaepa oiso, Vearoa vao-ia reoa. Oa-a vao oa iava oearovu voea iava kopiiaepa. Uva oisi raga ita oiso osa oearovu vao-ia Airepa Reo Ovoi vao Krais vaaro taraipaoro oiso purapaai, “Vearo reo rutu vao-ia. Oreoa-ia aviavia toupaiveira oirara iava sopaura aviavi piepasa, oisore ra Pauto uvuiparoveira ra oiso puraparo, Visii-a torevoko vovou irara. Osa iava taru Tootoo Ovoi outaverea.” 10 Uva voea voeari tuariripa irara oea vao-ia Reo Taisi taraioro oiso puraaepa, “Vearoa rutu-a vao-ia oa reipai rutu vigeipa.” Ari vo vokio vigei taraipaviei, uvare viapau oisi eisi vo vokio-ia toupai. Eake iava? Uvare Airepa vao Reo Ovoi-a oa Tuariripa Reo-ia pute iraopaivoi rutu pauakavira toupaoro, vo osa orekerovu rutu kareke piepaiveira vearopara. 11 Ari ita, Tuariripa Reo oa oisoa aviavia vatepaive opesipaoro. Ari vao-ia Airepa Reo Ovoi vo aviaviaro oa viapau rutu opesia vai epao. Evo reo oa vearo iraopai tuariripa-ia Reo Taisi putepaoro rutu vearoa sisikore aviavi vatepaoro.
12 †† Oa-ia oisi taraipaoro vegei tuuvu vovou rutu purapaveaira. 13 Uvare vegei viapau oiso toupavevoi osa roari Moses ira ora rera iava puaua tavurureva vaopa oiso, teapi Jiu-pa irara keraria aviaviaro kekeive, vo osa rera puaaro iava opesipaoro varape. 14 Ari ita, voea iava rugorugooara oisoa vavagisipape. Uva vo vokio-ia oisi raga touvira vo tavururova toupaivoi voea vo rugooaro ruupaoro vaore, oiso ra tuariripa Reo Taisi vieipaive, ra va iava viapau voeapa aviavipape. Ari vosa iroutoa vai ro ira Krais tapo ora tavosiro, eva-a oa iava uvuiparoi ra ora rera iava ruupa varoa verareve ora rera vo rugooroaro ariarava, oisore ra roroiovira taraiparo. 15 Ovokirovu-ia vo vuutao-ia Jiu-pa irara va vao Reo Taisi vieipaive Moses vaaro, vo ovusa viapau oiso aviavivira rugoopaave. Uvare ruupa varoa oa-ia ora voea vo rugorugooroaro tavurupaiveira. 16 ‡ Ari uvuipai vera uvirosa va eva varoa vo osa voea iava iravu oirato rera iava sopaua porereve Turaro oirao piepasa. 17 Oire uva irouto-a Turaro ira vaisipai evo reo? Ro raga ita Tugoropato Uraurato. Oire taraipaviei vao-ia vosa Tugoropato Uraurato oiratoa iava sopauaia toupareve, ra viapau oiso touvira rera iava rugorugooara vavagisipape. 18 ‡‡ Uva vigei tapo viapau oiso touvira ora vigei iava puaura ruupai oiso osa piereva Moses. Viapau. Ari oirara uvuipaai ra vigei-ia vurapaoro Turaro vo vovouroaro eveipaive. Vao-ia rera raga-ia ro Turaro reraaro Tugoropato Uraurato, ira vokiara rutu-ia vigei tavariopaoro kovopareveira, oiso ra vigei vo vovouroaro riropape avapaoro oiso rutu toupasa osa Krais vo touaro.

Aposel Irara Oiso Toupaiveira Osa Pitokava O Verakova

4 Pauto vereopa vovou rutu puraoro vegeipa vo kovo vatereva. Eisi osa vituaro iava vegei iava viapau sopauarei raveravepapeira. 2 Uva oisi eisi pievevoiva, vo vovouro eakaveva oara oisoa purapave rupa vovouia varao oara-ia oisoa ariia oupave. Uva eisi osa pievevoiva, viapau oiso kuuvupaveaira. Ora vosa vo reo-ia vao Pauto vo reoaro siposipopaveaira, uva viapau oiso va tavariopaveaira. Ari aviavi pievira rutu va iava siposipopaveaira vaore, oiso ra uvui iraopata va-ia taraipasa oiso, Oiraopa-a rutu. Ari ita, Pauto vegei-ia taraiparoveira oiso, Vegei oiraopa reo rutu kosi piepave. Oiso rutu ita osa oearovu oirara ita vegei-ia taraipaaveira oisi, 3 ‡‡ vo osa aviavi pievira Pauto vo reoaro kosi piepaveaira voeapa. Ari oearovu viapau roroiovira va ouiva. Uva aue oaive-ia vosa voea raga ora opesi pie ovoiave eisi va iava. 4 Uva eisi osa piepaiveira vo rara Seten voeao oirao pie vovou asa irara vo rugooroaro ruupareve vara rupa piepaoro, ro raga ita Rovopatoa Rutu Tugarato vo rasio iava. Oire ra oisi iava viapau aviavia vai kekepaive, vo aviavio oa Vearo Siposipo iava rugorugooarare roropaiveira vara aviavi piepasa. Vo siposipo-a vao oa rera iava Krais toupaiveira. Ro ira kerariava toupareveira oiso rutu osa Pauto. 5 ‡‡† Uva viapau oiso ora vegei raga iava siposipopaveaira. Viapau. Ari vegei Krais Jisas iava siposipopaveaira oiso, Rera-a Turaro. Ari vegei-a kovopatoarei visiipa vo Krais vaisiaro-ia. Eisi osa vo reo iava tavipaveaira. 6 ‡‡‡ Aue iava uvare Pauto oiso puraroepa, “Aviavia rorori vova rupa tapi.” Ira raga ita Pauto ira aviavia roro piepareveira vigei iava sopauraia vigei iava rupa vovouro verapaoro. Oisore ra vo aviavi iavirava varao-ia roroiovira taraipavio Pauto vo vovouroaro, oarare oisi eisi roropaiveira Jisas Krais vo vovouaro iavirava.
7 Pautoa raga-a ira vegei iava sopauarei oisi piereva, oiso ra oisi aviavivira toupaive. Ari ita, oiso vegei piepareveira osa pitokava o iria uvuipaoi ra pegepege ovoio viro opesi ovoioro. Uva va-a eva oa uvuipai Pauto vo goruaro kareke piepasa, uvare rera vaaro raga-a gorua oava toupavevoi. 8 § Oiraopavira rutu tavakaara vegei-ia pou ragapa piroveira vaore, osa ra vegei tupapaive, vo osa viapau. Ari ita, ovokirovu-ia vegei vo rugooroaro vavagisi ragapapeira, ovusa viapau uvuipai

† *3:7 Eks 34:29-35* †† *3:12 Ef 6:19* ‡ *3:16 Ro 11:23* ‡† *3:18 1 Ko 13:12; 2 Ko 4:4, 6* ‡‡ *4:3 2 Ko 2:12, 3:14; 1 Ko 1:18* ‡‡† *4:5 1 Ko 1:13, 23* ‡‡‡ *4:6 Jen 1:3* § *4:8 2 Ko 7:5, 6:12*

ra vo kovo kavuve. 9 Riro irara rutu vegeiva ora keripa
irara toupai, ovusa vate irara oave viapau vegei eaka-
pai. Ovokirovu-ia vegei iava varauarei upia piepaiveira,
uva viapau oiso vegei opesi pie ovoipaiveira vegei up-
opaoro. 10 Vokiara rutu-ia vegei oiso piepaiveira osa
Jisas pieiva rera-ia vuria puraoro. Uva oisi-a eisi osa va
vuria oupaveaira vao oa-ia goruvira rutu torepaveaira.
Oisore ra Jisas vo tootooaro vo goruaro roroiovira
karekepape vo varaura oave-ia ouareia raveravevira
toupaiveira. 11 Vokiara rutu-ia vegei iare kopiia tutuu
piepaiveira, uvare Jisas-pa kovopaveaira, oiso ra
oearovu rera vo goruaro eveipaive vao oa pura-
pareveira vegei iava varaura oave-ia, vo ovusa kopiisa
tutuupaive. 12 Uva oisi-a eisi osa vituaro iava visii tapo
uvuipatai ra Tootooa oupata. Vo uvare kopii-a vao veg-
ei iare tutuu piepaiveira, vo ovusa Pauto vo reoaro kosi
piepave visii tauvapasa.

13 † Ari ita, vegei oiso rutu toupavevoi osa ro iravu ira
rigatoa purareva Tugoropa Vuku-ia oiso-ia, ‘Ragai
oirao pie vovou rutu pura rovoava. Uva va-a eva siro-
va oiso reoreoparai kosi pievira.’ Oiraopavira rutu oiso
osa vegei Pauto vo reoaro iava siposipopaveaira, vo
rara rera oirao piepave. 14 Uvare taraipaveiei oiso, Eera
Pauto Turaro Jisas vorevira tore piereva rera tootoo
pieoro. Oa-ia oisi taraipaveiei, Osa ita vegei vorevira
tore piereverea vegei vore piesa visii tapo ora rera
iare, vo rara vigei rutu Krais Jisas tapo ora tavosipavio.
15 Vo tavakaro rutu varao oara oupaveaira vao iava
Vearo Siposipo siposipopaoro visiipa. Oa iava varare
oiso puraparaveira, “Vearopai.” Eake iava? Uvare vegei-
ia vurapaoro tauvaa oupataveira, vo rara goruvira
torepave. Ora oearovu tapo riro irara vo tauva ouive,
vo rara Pauto vaaro siraoa voea-ia karekepe. Oire ra va
iava riro irara rutu oiraopavira Pauto vaisiaro kae
piepaive rera-ia vuurapa vaisi purapaoro.

Vao Iava Tavaka Oa Riroa Keraria Kareke Pieverea

16 Eisi osa vituaro iava vegei iava sopauarei viapau
oiso raveravepapeira rera oirao piepaoro. Vo ovusa
vegei iava varauarei opesipaoro avapai oisivi raga. Vo
osa vokiara rutu-ia vegei iava sopauarei gorua
oupaiveira. 17 †† Evara-a vuriara oara vegei-ia pura-
paiveira gareparavi raga. Uva opesi ovoipapeira, vo
ovusa goruvira rutu tore iraopave. Uva oisi-a eisi osa
vituaro iava riroa rutu voria oupavearea voari utupaua
varao iava vearopara oaraei vuvuiua-ia vegeipa opesi
asavira. 18 ‡ ⌗ Eake iava? Uvare ora vegei iava sopauarei
rutu tovo iraopaveaira varao-ia Pauto varaaro, oara-ia
oirara viapau uvuipaaveira oiso ra vara kekepaive. Via-
pau varao-a oirara oara kekepaiveira vo rasio-ia. Uvare
varao raga oara-ia oirara uvuipaai vara kekepasa, oara
evara rutu opesi ovoiperea. Vo ovusa varao oara-ia via-
pau uvuipaaveira oirara oiso ra vara kekepaive, oara
touvira rutu toupaiverea opesi asavira. Oara rutu-a
evara oarare rugorugoopaveaira.

Aposel Irara Vo Oirao Pieroaro Voea Iava Sopaura Oaive Oisoa Goru Piepaive

5 ⌗ Vo osa vo rasio-ia toupaveaira, uva vegei iava
varaura oiso rutu toupaiveira, kepa. Uva oiso
taraipave, Okepa-a vao opesi ovoipapeira erupaoro.
Oa isivaaro iava okepavu epao vegeipa, vo kepao oa
purareva Pauto vo vuvuiua-ia vegeipa. Okepa-a viapau
irai oiratoa vai oa paureva. Okepa viapau opesia vaiei
vegei arova. 2 Uva oiso purapaveiei, “Ae, siraovira.” Ari
ita, ruipa iraopaveiei oiso ra airepauarei vai-ia va-
rauarei vai touve vo kepa-ia vao oa epao vuvuiua so-
vara-ia vegeipa. 3 Ari ita, airepauarei vaipa varauarei
ruipa iraopaveiei vaopa, teapi kopiiveiera, viapau va-
rauarei vai pere vegeipa vo utupa tootoo-ia. 4 ⌗⌗ Vo osa
touvira vo varaareo-ia toupaveaira vo rasio-ia, uva upi-
ara sovopaoro koikoipapeira ora siitokaara. Uva via-
pau oiso purapaveiei, Viapau ruipapaveiei vegei
vouareiaropa varauarei. Viapau. Ari vegei oiso pura
iraopaveiei, Ruipapaveiei rutu ra vegei vouareiaro va-
rauarei kavuve, vouareo ouarea-ia kopiiveare. Ra va ia-
va tuariripauarei tavariove airepauarei-ia toupasa,
vouarei ouarea viapau opesia vaiei. 5 Pauto rera raga
vegeipa raiva purareva vaore, oiso ra ora vegei iava va-
rauarei oave tavariope airepa vararei ousa. Uva vegei
vatereva Tugoropato Uraurato vore sopauarei oave
iare varao rutu oirao piepasa rera iavirava oara rutu
purareva Pauto vegeipa.

6 Eva-a oa vituaro iava vegei goruvira rutu
toupaveaira tuuvu vovou rutu-ia. Vo uvare
taraipaveaira oiso osa tootoopaveaira vova ora vegei
iava varauarei-ia vo osa tauaivira toupaveaira Turaro
vo uruiaropa. 7 ⌗⌗ Vo osa touvira viapau Turaro
kekepave, uva rera vo touaro oirao piepaoro
toupaveaira, vao oa sirova ora vegei vo touaro pura-
paveaira. Uva varao oara kekepaveaira, viapau vara
kekepaoro raripaveaira vegei vo oirao pie vovouroaro
purapaoro. 8 Oire uva tuuvu vovouvira rutu
toupaveaira. Oa-a vao oa iava vegei vo ruipaaro oiso
toupaiveira, ra ora vegei iava varauarei kavuve rera
tapo Turaro toupasa vo rera vo uruiaro-ia. 9 Ari rovopa
rutu-a vao-ia ruipa vegei vaaro Pauto roru piepasa vo
rasio-ia toupaoro vo ora vegei iava varauarei-ia ora vo
vuvuiua-ia. 10 § Oiraopavira vigei rutu vovio utupaua
rera ruvara-ia torevioverea Krais, vo ovusa vigei vo
vovouroaro rovirieipareve. Uva evoa vigei rutu totoevi-
ra voria oavi ouperea rera ruvara-ia, ora vigei vo
kovoroaro voriaro vo kovoro oara purapapeira vo ra-
sio-ia toupaoro. Ari ita, oearovu rorua oupaiverea
vearo kovoro oaive voriaro-ia, osa voeao vuri kovo pu-
rapa irara, viapau.

† *4:13 Sam 116:10* †† *4:17 Ro 8:18* ‡ *4:18 Ro 8:24; Hi 11:1-3* ‡† *4:18 Ro 8:24; Hi 11:1*

‡‡ *5:1 2 Pi 1:13-14* ‡‡† *5:4 1 Ko 15:53-54* ‡‡‡ *5:7 1 Ko 13:12* § *5:10 Ro 14:10; Ef 6:8*

Vao Iava Voeao Tauvapasa Oea Katai Vovou Rutu Purapaive Pautoa Tapo

11 † Oire va-a eva vuri kovo voriaro oa-ia taraipaoro uriri iraopaveaira. Ouriria vao vituaro iava vegei goruvira oirara rutu tavitavi iraopaveair, oisore ra ora porepaave Turaro iare. Uva oisi-a eisi osa iava Pauto vegei vo vovoureiaro-ia taraiparoveira rutu. Uva visii tapo ita tavipavevoi, oisore ra visii tapo vegei vo vovoureiaro-ia taraipata vo kovo iava vao oa purapaveaira. 12 Viapau oiso voreri tavi vaiei oa-ia uvuipaveiei ra visii ita tavive oisi oiso-ia, “Vegei oiso piepavevoi vearovira, eke eisi osa piepavevoi vearovira.” Viapau. Ari visii tavitavipavevoi ora vegei vo vovoureiaro iava. Oa iava uvuipatai ra voeao vo reoroaro pukopaoro voea tavipata vegei iava, vo osa rorupata vegei-ia. 13 Vosa kokoropa rugoorei vai-ia kovopave, uvuipavei vo kovo purapave Pauto vaisiaro kae piepasa. Ari vosa torevokovira kovopave, oa-ia uvuipaveiei visii tauvapasa. 14 †† Ari Krais raga vaaro riroa siraoa oa vegei oiso piepaiveira, oa iava viapau uvuipaveiei ora vegei vo ruipaaro raga sirova utupasa. Viapau. Ari rera raga vo rugooaro-a oa sirova utupaveaira. Uvare vegei ita oisi rera-ia oiso taraipaveaira, uvare rera raga-a kataito, ira kopiiroepa oirara rutu vo vovouroaro voriaro ouoro. Ari ita, rera raga iavirava oirara rutu toupaiveira vo Pauto osireiaro-ia oiso rutu osa kopii irara. 15 Uva kopiiroepa oirara rutupa, oisore ra viapau uvuipaviei ra ora vigei raga vo ruiparoaro sirova utupavio vigoa Tootoo Ovoi ouera. Viapau. Ari rera raga vo ruipaaro-a, ro ira kopiia iava vorevira toreroepa vigei rutupa Airepa Tootoo vateoro.

16 Osa-a eisi osa vituaro iava vegei viapau uvuipaveiei ra vo rasio vo pitupituroaro sirovava touvira rutu oirara vo vovouroaro rovirieipave. Viapau. Ari oiraopavira rutu-a vosa Krais keke rovovevori voviri rovovira, oire uva voa-a evoa uva vo rugoo sirovava eva vo rasio iava va rera vo kovoaro rovirieivevori. Uva viapau uvuipaveiei ra oisi eisi pieve vo vokio. 17 ‡ Oa vituaro iava vosa ro oirato ira Krais tapo ora tavosiparo, oire ra va iava oiso karekero, Airepatoa rutu. Vo uvare rera vo vovouroaro tuariripa vovouro kavu ovoirevo vao-ia tousa airepa vovou.

18 Pautoa raga ira oisi vigei airepavira kareke piepareveira vigei vo vovouroaro tavariopaoro. Ari ita, vigei-a vao vigoa rovovira rerava oisoa ora keri rovopavio. Oa iava Oviito Krais siporeva. Ira iavirava Pauto vigei oisi piereva, Ora rera raga vate iraraaro vigei. Oa isivaaro iava vegei vatereva vo kovo, oisore ra oearovivu agiagipave rera iare. 19 Ari ita, vegei vo siposipoaro-a vao-ia oiso toupai, Pauto oirara oisoa agiagipareve ora rera iare. Vao iava uvare Krais vo kovoaro-a, ira kopiiroepa oirara rutupa. Uva Pauto viapau oiso vuri vovouro rigatoreva oirara varaaro vara vievieipasa, oiso ra voa varare rugoopaoro oirara togapareve vara-ia. Viapau. Ari vo siposipo-a oa vegeipa vatereva, oisore ra oirara rutu tavitavipave rera iava oiso, Ro oirara rutu agiagipareveira voea kavikopaoro ora rera iare vorevira.

20 ‡† Uva oisi-a eisi osa toupaveaira Krais vo reoaro kaepaoro vaore, oiso ra vegei gisipoaro-ia Pauto visii tavitavipareve. Uva va-a vao oa iava Krais vo vovouaro kareke piepavevoi goruvira rutu visii tavipaoro oiso, “Ora visii iava vaseta Pautoa-pa. Oa iava uvuiparoi ora rera iare visii agiagipareve visii kavikopaoro. Oa iava uvuipatai ra oiso rutu toupata, Oiraopa irara rutu rera voeaaro. 21 ‡‡ Ari ita, Krais ira-ia oisoa viapau vuri vovouro vai toupaive. Uva Pauto oisi rera piereva, oiso ra vigei varaaro vuri vovouro kaereve varao vova vigei iava ora rera iare. Oa iava uvuipaviei ra Krais tapo tavosivira rutu toupape. Ra va iava Pauto vigei kekepareve oiso, Sisigarue vovou irara rutu. Oiso rutu osa rera Pauto vo vovouaro sisigarue-a rutu.

Pol Riroa Rutu Tavaka Kaereva Vo Kovo-ia

6 Vo osa Pautoa tapo kovopaoro visii goruvira rutu oiso tavipavevoi, Opeita Pauto vaaro tauvaa vo vereopa vovou-ia va ou ragapaoro oa ropi ragapata vava tou ragapaoro. 2 ‡‡† Aue iava uvare Pauto oiso puraroepa vo Tugoropa Vuku-ia,

‘Vosa torevokovira rutu karekeepa evo vuuta, oisore ra va-ia visii uvua, oire uva va-ia visii uvuava. Uva vo vuuta eva torevokovira rutu karekeepa, oisore ra va-ia visii kae piea. Oire uva va-a eva oa-ia visii kae pieava.’

Oire uvuta! Evo vuuta-ia visii uvurevere. Uva vo vuuta-a vao-ia vo vokio-ia, oa-ia oiso vovoupa ra visii kae piereve ora rera iare.

3 Oire uva vegei viapau oiso oavu avu vai purapavevoi oirara kove piepasa. Vao oa iava oearovu uvuipaai ra oiso purapaave vegeire, “Vuri kovo eva oa purapasivoi.” 4 Viapau. Ari vegei orekerovu rutu oiso purapavevoi vegei vo kovoaro vearovira kareke piepasa vo kovo-ia oa purapavevoi Pautoa-pa. Vosa tuuvu vovou rutu purapave vuriara oupaoro oearovu ruvara-ia ora osiitokarovu rutu oara rutu vegei goru piepai, oisore ra goruvira rutu torepave oisi iavirava. 5 Iu. Oearovu vegei oisoa ragipaive. Ora oisoa vegei tovo ragapaive tuukepa kepa-ia akukuvira raga. Ovusa oearovu vegei kovokovopaive vegeiva kuarapaoro. Vo ovusa kasivarivira rutu kovopave uusi asavira ora ogoevira vo ovokirovu-ia. 6 Vosa vara evara vegei iare oisoa poupa piro, uva ora goru piepave rutu. Viapau vuria vai puravevora. Ari oisoa roroio rugorugoo raga rutu purapave. Ora oisoa kave vovou purapave ora vereopa vovou vaore, oiso ra oearovu va iava taraipaave oiso, Akoea, vearotoarei-a Pauto kovopatoareiaro. Ari ita, vegei oisoa oiso ragavira piepave rera vo goruaro iavirava Tugoropato Uraurato kaviko vovou rutu purapaoro. 7 Oiraopa reo raga oisoa vatepave, ora vearo pitupituro purapave vo rera vo goruaro raga-ia. Ra oiso ragavira va-ia vao torevoko vovou pitupave osa ro ira kakutoa raga-ia ora virivaripaoro upoa purapareve

† *5:11 Hi 10:31; Ju 23* †† *5:14 Ap 18:5; Ro 5:15* ‡ *5:17 Ro 16:7; Ga 5:6*

‡† *5:20 2 Ko 3:6* ‡‡ *5:21 1 Pi 2:22; 1 Jo 3:5; Ga 3:13* ‡‡† *6:2 Ais 49:8*

rera-ia. 8 Uva oearovu oisoa vegeire oiso rugoopaave,
Vearo kovo purapasivoi, vo osa oearovu, viapau. Ari
oearovu oisoa vegei takaupaive, vo ovusa oearovu
vegei vaisiaro kae piepaive. Vo ovusa oearovu vegei
vaisipaoro oiso purapaave, “Riro kuuvutoarei.” Vo
ovusa oiraopa reo rutu iava tavitavipave. 9 Ari oearovu
vegeire oisoa oiso purapaave, “Aapaapautoarei ratau
toutoarei.” Vo ovusa oearovu rutu vegei vo kovoaro-ia
vearovira taraipaoro vegei eveipaive. Uva vegeipa tu-
tuu piepai oiso ra kopiive. Vo ovusa vegei-a vao touvira
rutu tootoovira toupavevoi. Ari ita, oirara vegei ragi-
paiveira vurukoara-ia. Oa-a vao oa-ia viapau vegei upo
ovoipaiveira ra kopiipave. 10 † Ari ita, oearovu vegei ia-
va sopauarei vavata piepaiveira, vo ovusa touvira rutu
rorupave. Ora oiso toupaveaira, Vegei-a apotatoarei.
Ari oiso toupaoro oearovu riro irara oiso purapaveaira
ra orekerovu rutu-ia pitupaive vearopara Pauto
varaaro, vo rara Pauto vo reoaro vatepave voeapa. Ari
oavu-a vao-ia vao iava osa oearovu vegeire oiso ru-
goopaaveira, Viapau oiso oaravu avu vai peira
vaitereipa. Vo ovusa orekerovu rutu vegei varaaro
toupaive.

11 †† Vate irara oaa visii, visiigoa Korin-ia toupataveira.
Visiigoapa sirao iraopaveiei oa-ia viapau oiso oreovu
avu vai vataupavevoi visiipa. 12 Uva-a evoa uva viapau
ora vegei iava sopaura oave vairupaveaira visiipa. Via-
pau. Ari visii raga-a taru, visiigoa ora visii iava sopaura
vairupataveira vegeipa. Oa iava vigei rutu viapau katai
vovou-ia toupapeira. 13 ‡ Oire uva va-a vao oa iava ra-
gai vo reo vatepaavoi oiso rutu osa aiteto ovii iraraaro
tapo ora reoreoparoveira. Ora visii iava sopaura oavisii
karuta vegeipa siraosa, oiso osa vegei ita oisoa vokiara
rutu-ia visiipa siraopave visii kavikopaoro rutu.

Vigei Raga-a Pauto Vo Kepaaro

14 ‡‡ Oire vosa visii Krais voeaaro visiigoa orekerovu
vearoara pura ruipapata, ra viapau oiso ra voearo tapo
ora tavosipaoro oirao pie vovou asa irara oisi vara pu-
rapata. Uvare apeisi ragavira uvuipatai ra vuria tapo
tavosipaoro vearo vovou raga purapata? Ora apeisi ra-
gavira uvuipatai ra voearo tapo ora tavosipata oea ru-
pa vovouva toupaiveira, visii vao visiigoa aviavi vovou-
va toupataveira? Vosa eisi ragavira piepata, ra viapau
oiso vearovira kovopata voea tapo ora tavosipaoro ru-
tu. 15 E Krais vaio ora Seten uvuipasi ra katai vovou
purasi? Asi viapau rutu. E ro oirao pie vovouto oirao
pie asato vo vovouarova tapo vaeavira toupareveira?
Easi eisi viapau rutu. 16 ## Vigei-a Pauto vo kepaaro Tu-
goropa Kepa, ro Pauto Tootoo Ovoi. Uva apeisi-a?
Uvuipatai ra orekerovu avu vai oupata vo tugara kare
vo kepaaro vo orekeroi tovopasa Pauto vo kepaaro-ia
Tugoropa? Viapau. Aue iava uvare Pauto oiso pu-
raroepa vigeire,

‘Ragai pauparaverea vo uva toupaiveira ragai voeaaro
oirara. Uva-a voa uva voea vuutaaro-ia toupaaverea.
Ra voa oiso toupaa, Ragai-a voea reraaro Pauto. Vo
osa voea oiso toupaive, Ragai voeaaro oirara.’

17 ‡‡† ### Ora oiso tapo osa puraroepa Turaro,

‘Uvuipatai ra voea ruvara iava ora goropaoro avapata.
Opeita varao-ia pitupata oara vuivuipavira toupaiveira.
Vosa eisi pieta, oa iava uvuiparai ra visii ora ragai iare
oua. Ra va iava oiso toupaa, Ragai-a visii aitearo.
Ovusa visii ita oiso toupata, Ragai ovii iraraaro visii, ora
ragai
ovii riakoaro visii. Eisi osa purarai, ragai vao-ia Goru-
toa rutu Turaro.’

7 § Vate irara oaa. Reo ovoiro evara toupaivoi
vigeipa. Osa ragavira-a eisi osa uvui iraopaviei ra
orekerovu rutu varao kavupape oara-ia ora vigei iava
varaura ora sopaura vuivui piepapeira. Oa iava uvui
iraopaviei ra ora airerei piepavio rutu Pautoa-pa
avivikepaoro.

Korin-pa Irara Ora Voea Iava Sopaura Oaive Poreivoi-va, Pol Rorureva Rutu

2 §† Ari ita, vegei viapau oiso vuria vai puraveva visii
iava irai-ia. Viapau oiso irai keaveva visii iava irai piro
pieoro. Viapau oiso irai keaoro orekerovu avu vai oisoa
ou ragapave irai ruvara-ia. Osa vituaro eisi uvuipatai ra
vegeipa siraopa vovou rutu vatepata. 3 Uva viapau oiso
eisi puraparai visii togapaoro. Viapau. Uvare oiso pura-
parai vorevoreripavira visii tavipaoro, Rirovira rutu ora
vegei iava sopauarei rutu-ia visii kaviko iraopaveaira
visiipa siraopaoro. Oa vituaro-a vao oa iava vegei iava
sopauarei visii tapo ora tavosipapeira, vo ovusa
tootoovira toupave, eke vo osa tapo kopiive. 4 Viapau
oiso orugorugooi epao ita oa purapaavoi oiso re-
opaoro visiire. Uvare visii vo vovouroaro-ia roru
iraopaoro taraiparai oiso, Torevoko vovou rutu purap-
atavere. Ari ita, otavakarovu rutu oisoa vegei-ia poupa
piro. Uva-a evoa uva oiso visii iava uvuvevora, Vearo
pitupitu purapatavoi. Eva-a oa vituaro rutu iava varaa-
ta vovouvira toupaveaira visii-ia roru iraopaoro.

5 §†† Ari ita, oiso ragavira-ia Masedonia Provins-ia pou
viroveiepa. Uva viapau oiso voa reareaveiepa, uvare
otavakarovu rutu vegei iare voa pou piropa, vo osa
oearovu vegeiva ora kaureopaaepa. Oa-a vao oa iava
vegei iava sopauarei rirovira vavataepa rugorugoo
iraopaoro. 6 Uva rera-a Pauto ira uvuiparoi vo vavataro
verapareve oirara sopaaro iava. Osa-a oiso osa vegei-
ia piereva vo osa Taitas siporeva vegei iare. 7 Uva via-
pau oiso rera keke ragapave. Viapau. Ira-ia roru-
pavevoi rutu, uvare rera vo siposipoaro uvuvevo vao
visii iava, vo uvare vearovira rutu rera tauvatavora rera
iava sopaua rutu goru piepaoro. Oiraopavira rutu ra-
gai tavirevorao visii iava, vo uvare ragaipa oisoa ruipa-
pata oiso ra ragai keketa. Ora vo osa oisoa ragaipa
rirovira siraopata. Ora vao iava tapo osa ragai vo re-
oroaro sirova oisoa goruvira rutu utupata. Oire uva va-
a eva tapo-ia rirovira rutu roru iraopaavoi.

† *6:10 Ro 8:32; 1 Ko 3:21* †† *6:11 Esi 33:22; Ais 60:5* ‡ *6:13 1 Ko 4:14* ‡† *6:14 Diu 7:2-3; 1 Ko 5:9-10* ‡‡ *6:16 1 Ko 3:16; Jer 31:1; Esi 37:27*

‡‡† *6:17-18 Ais 52:11* ### *6:17-18 Hos 1:10; Ais 43:6* § *7:1 2 Ko 6:17-18* §† *7:2 2 Ko 6:12-13* §†† *7:5 2 Ko 2:13, 4:8*

8 Ari ita, ragai vaaro-ia rovoa pasia taraiparai oiso,
Voea vaipa pasi riro vavataa vai vateavora vao sipooro.
Ari viapau oiso siraoparai vo vokio-ia vo pasi iava eva.
Uva taraiparai oiso osa visii sirao pieavora gare visivi
raga. Ari viapau oiso ragai iava sopaua oaa vavatapai
visiire rugoopaoro. 9 Viapau. Ari ragai roru iraopaavoi.
Uva viapau oiso vo sirao vavataaro iava-a eva visii
vaaro. Viapau. Ari vao iava uvare visii vo vavataroaro-a
evara oara vituaro iava ora visii vo pitupituroaro tavari-
otavora ragai vo reoaro uvuoro. Uvare Pauto kasikasi
pievira vo vavataro kovo pierevora visii iava sopaura-
ia. Uva oisi-a eisi osa vituaro-ia ragai viapau oiso visii
vuri pieavora. 10 † Eake iava? Uvare vo vavataro evara
oara iava uvuipa Pauto oirara vorevira sopaaro pore-
pareve. Ra va iava Pauto voea orirureve. Osa iava eisi
vigei rutu uvuipaviei rutu ra rorupe. Ari vosa vo
tavakaro vo rasio iava oupaive oirao pie asa irara, oa
iava uvuipaai ra kopii ovoipaave rara, vo rara viapau
oiso ora oeai iava sopaura vai oaive vorevira poreive
va iavirava. 11 †† Vearovira rugorugoo iraopata vo
tavakare vao-ia, uvare Pauto oisi va-ia vo kovo purare-
va visii-ia. Uvare va iavirava oisoa oisi rutu goruvira ru-
gorugoo iraopata. Ora oiso tapo osa va iavirava ikauvi-
ra rutu vo reo pukotava, oa-ia visii vo vovouroaro tore-
voko vovouro karekeepa vaore, oiso ra viapau oisi oru-
gorugooroi purapaive oearoi visii iava. Ari ita, uvare
oisi-a eisi osa iavirava vuri vovou veritavora vapa uriri-
paoro vapa pura arapa ita. Iu, uvare ragaipa sir-
aopaoro goruvira rutu ragai vo reoaro sirova tore-
vokovira rutu utu iraotaepa rera eera torevokooro ira
vuri pitupitu purareva. Oa iava va eakareva. Oire uva
oisi-a eisi osa iava ragai vorerivira keke ruipapatai
vaore, ra visii vovouaro kekeoro va-ia oisi taraira eisi
oiso, Oiraopavira rutu viapau oiso vuria vaiei visii-ia, vo
uvare oisi eisi rera pietava eera.

12 Oire vo rigato eva oa puraavora uva viapau oiso
rugorugooraera, Uvare vuri pitupitu purareva, ora o
tapo iria rera vovouaro-ia vuria oueva. Viapau. Ari visi-
ire rugorugoopaoro evo pasi rigatoavora visiipa.
Oisore ra va kekeoro vo reo sirova utuoro ora visii-ia
va iava taraita vo Pauto osireitoaaro-ia. Ra oiso purata,
“Oiraopavira rutu oiso osa Pol-pa siraopavioveira ora
voeao oea rera tauvapaiveira.” 13 Oa-a eva vituaro iava
vegei iava sopauarei varaata piepataveira.

Iu. Roru iraopavevoi visii vovouroaro-ia ora ro-ia tapo
Taitas. Uvare vegei roru pierevora rutu va-ia, osa visii
iava vegei tavitavirevora, vo osa visii rutu rera vo
vovouroaro goru piepatava rera vo tavakaroaro vera-
paoro. 14 Ari ita, voviri tuariri Taitas tavi rovoava oiso,
“Evoea Korin-pa irara oea ragai vo reoroaro uvuivere
rara.” Oire uva va-a eva osa ragai vo reoaro eva oirao
pietavora rerapa visii vo vovouroaro iava. Uvare
vokiara rutu-ia vegei visiire oiraopavira reopaveaira.
Oiso osa vo reo oa vateava Taitas-pa visii iava, uva oisi
oiraopavira rutu karekeera. 15 Oire uva visiire rugoru-
goopaoro rera vaaro siraopa vovou kavikoa riropai.
Eake iava? Uvare ikauvira rutu ora visiipa rera rei vaisi
pietava, vo uvare rera vo reoaro uvutava. Ora vao-ia
tapo osa ora visii raga oisoa ora uriri piepata oiso ru-
goopaoro, E vearovira avu rera vo vovouaro sirova utu-
viovere? 16 ‡ Uva roru iraopaavoi, uvare vao-ia tarai
ovoirai oiso, Goruvira rutu eisi vo vovou purapataveira
eva vearoa.

Oirao Pie Vovou Irara Uvuipaai Araoko Irara Oaive Tauvapaive

8 Araoko irara oaa, oiso ruipa iraoparai visiipa ra
oiso ragavira taraipata voeao-ia lotupa gururo
oea voraro toupaiveira Masedonia Provins sovara-ia.
Vao iava osa Pauto oisoa rirovira rutu voeapa vereopa
vovou rutu purapareve. 2 ‡‡ Vosa riro tavakaro rutu
voea-ia pou piro, uva evara-a oara-ia toupaoro
uvuipaai touvira ra roruvira rutu toupaive. Uva vo
rorua eva vituaro-a vao-ia, orekerovivu-ia voea varaaro
oara-ia oisoa sirao vate purapaive. Oiraopavira uvare
apota iraravi rutu-a. Ari oisi toupaoro apotavira riroa
rutu sirao vate puraivora. 3 Uva oiraopavira visii
tavipaavoi oiso, Voea varaviaro rutu orekerovu
vateivora Krais voeaaro apota irara tauvapasa. Ari ita,
pute pievira oaravu ita voea varaaro vateivora. Osa
piepaivora eisi ora voea vo ruipaaro raga sirova. 4 Uva
goruvira ragai tavipaivora, “Igei ruipa iraopaiei rutu
oiso ra sirao vate purapaio va takuvupaoro oearovu vo
vateroaro tapo. Oa iava uvuipaiei ra va-ia Pauto
voeaaro tauvapaio.” 5 Uva oisoa oiso keapaave, Ga-
reavi raga monia sirao vate oa vatei, osa viapau. Riroa
rutu oa vatepaivora. Ari ita, oisi-a eisi osa ragavira ora
voea rutu iava sopaura rutu oisoa Turaropa vatepaive.
Eisi osa ragavira Pauto vo vovouaro sirova utuoro ora
voea rutu iava ita sopaura vateiva vegei tauvapaoro.

6 Oa-a eva oa iava oiso Taitas-re puraveiera, “Ari ita,
voviri tuaririvi Korin-pa irara tavirivora, oiso ra sirao
vate purapaive. Ari vosa viapau ikaupavira va gurugu-
ruive, uva eva raga-ia uvuipauei ra voea tauvarivora,
va ikauvira opesi pieive va guruoro.” Eisi osa rera
tavivevora. 7 ‡‡ Oiraopavira rutu ita oiso osa ovokirovu-
ia okovorovu purapata, ra vearovira rutu vara purapa-
ta riro goruvira. Uva oisi-a eisi osa ragavira visii-ia
taraiparai oiso, Osa ita goruvira rutu Jisas vo reoaro-ia
pitupataveira. Ora va kosi piepataveira vearovira rutu.
Ora vearovira rutu vearo tarai-ia taraipataveira. Ora
vegeipa sirao iraopataveira. Ari ita, ikauvira rutu ragai
vo reoaro uvu ovoitava ragai tauvasa. Oire uva
vearovira rutu pute pievira vara evara purapataveira.
Uva visii arepaavoi ra vao tapo sirao vate vearovira ru-
tu ita purapata.

8 Ari ita, ragai viapau oiso reo goru vai purapaavoi
vaore, oiso ra va sirova utupata. Viapau. Ari visii
tavipaavoi voeao iava oea oiso ruipapaai ra oearovivu
tauvapaive. Uva visii akepaavoi oiso, “E uvuipatai ra
oisi pieta eisi?” Ra va iava visii vaaro siraopa vovou
kareke pieta viaevira rutu. 9 ‡‡† Uvare taraipatai vigei
reraaro Turaro Jisas Krais vo vovouaro-ia vao vereopa

† *7:10 Ap 11:18* †† *7:11 Ro 3:5*

‡ *7:16 2 Te 3:4* ‡† *8:2 2 Ko 9:11* ‡‡ *8:7 2 Ko 9:8; 1 Ko 1:5, 12:13* ‡‡† *8:9 2 Ko 13:14; Fl 2:6-7*

vovou. Ira oisoa riroara rutu-ia orekerovu pitupareve ora rera varaaro. Ari ita, oa iava vara-ia ora apota pieroepa rera raga visii rutu tauvaoro. Uva oisi ora apota pieroiva, eisi visii piereva, oiso ra riroara rutu-ia orekerovu pitupata rera varaaro vearopara.

10 Oire uva oiso rugorugooparai vao iava, Vearopai vosa vo kovo opesi pieta ora visii varaaro moniara guruoro sirao vate puraoro, vo kovoa rovotavora vo ivaria oa putevora. Ari ita, uva voari oearovivu tauvasa vovou rovotaera. 11 Uva oisi-a eisi osa iava uvuipatai ra ikauvira ora visii vo kovoaro opesi pie ovoita visii vo ruipaaro oirao piepaoro. Ra oisi vo moniro guru ovoipaoro voeavio apota irara tauvapata voea vatepaoro vara. Vosa riroara moniara sirao vatero touve, oara-ia ita uvuipatai ra vara vateta. Ari vosa gareara vi, oire oisi raga ita vara vateta ita voeapa. 12 Vosa vearo vovou rutu purata vo vate purasa eva siraoa, oire ra va-ia Pauto roru pieta. Vosa riropara rutu, ora garepara visii varaaro oara pitupata, uva viapau oiso Pauto vara vieipare. Uvare va-a eva visii raga vo vovouaro vituaro oa-ia oisi rera eisi roru piepataveira.

13 Viapau oiso visii tavipaavoi ra visii raga kasivarivira kovopata, ovusa oearovu tou ragapaive pokapokapaoro. Viapau. Ari vo vuutao-ia riroara rutu orekerovu toupaivoi visii ruvara-ia. Evara-a oara iava uvuipatai ra voeaviopa apota irara vatepaoro voea tauvapata. Oisore ita ra vo utupaua riroara vai-ia ita pituivere. Oire ra visii tauvaive ita oarai vatepaoro vo osa ita apotavira toupata. Osa iava uvuipatai ra vaeavira rutu ora tuutuukopata ita. 15 † Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Ro ira riroara rutu ora rera varaaro gurupareve, oara-a evara viapau oiso varao-ia putepaiveira oarapa ruipaparoveira. Ora oiso osa ro ira gareparavi ora rerapa gurupareve, oara-a evara viapau oiso potepaiveira varao-ia oarapa ruipaparoveira. Oara rutu evara rerapa uvuipai ro ira ora rera iare riroara rutu gurupareve, ora ro ira ora rerapa gareparavi gurupareve.’

Uva oisi rutu toupaivoi vo visiipa vo osa orekerovu gurupata sirao vate purapasa oearovivupa.

Oearovu Kovopa Irara Poua Virovere Korin-ia

16 Vegei Pautoa-ia vearo vaisi purapavevoi rorupaoro rutu, uvare Taitas eisi piereva oiso ra visiipa siraoparo, oiso osa vegei oisoa visiipa siraopave. Oa iava rirovira rutu oisi vovou iraoparoi oiso ra visii tauvapareve. 17 Ari ita, ora rera vo vovouaro rutu sirova utuoro uriorovere rara visii tauvapasa. Vosa oisi eisi piereve, oire ra oisi iavirava vegei vo reoaro sirova uturo vao oa-ia rera sipopavevoi visii iare. 18 Uva vaiterei rutu sipopavevoi visii iare ora ro iravu araokoto oavi. Ro iraia vearo vaisi rutu purapaiveira lotupa gururo vo uruiara rutu-ia. Eake iava? Uvare vearo kovo rutu purapareveira Vearo Siposipo kosi piepaoro. 19 Ora vao tapo-ia oiso-ia uvare voea raga lotupa irara rera reesioro rera ropoiva vaore, oiso ra vegei taveopareve. Ra igei rutu vo kovo purapaio Turaro vaisiaro rei piepaoro, vo osa sirao vatero kaepaoro avapaio voearopa apota irara. Oire va iava oisi ora igei iava voea tauvapa vovouro kareke piepaio voeapa.

20 Oire uva oisi-a eisi osa piepaoro ora vatatopopaio rutu vaopa, teapi oearoi igeire vuri rugorugoo vai kosi pieive va iava vao vo osa va vao sirao vate riroa vatepaio oearoipa. 21 †† Igei katai vovou ragava toupaioveira, oiso ra va iava torevoko vovou raga purapaio Turaro osireiaro-ia ora vo oirara rutu osireiaro-ia.

22 Oire uva iravu raga ro vigei araokotoaaro ira voea tapo arupavevoi visii iare. Ari ita, ovokirovu rutu-ia rera vo kovoaro sisiropaveaira. Oa-a vao oa iava oiso taraipaveaira rera-ia, uvare rirovira rutu oiso ruipaparoveira ra visii tauvareve. Uva visii-ia vearovira raripaoro oiso vovouparoveira rutu ra visii tauvapareve. 23 ‡ Ora ro Taitas ira ragai tapo kovopareveira visii tauvapaoro. Ora oearovu araoko irara oavi, voeao oea roporopoiva lotupa irara vo reo eva voea vaaro kaesa visii iare. Ra voea iavirava Krais vaisiaro kae pieta. 24 ‡† Uva oiso visii tavipaavoi, ra voeavipa vereopa vovou rutu purapata voea tauvapaoro. Ra oisi iavirava lotupa gururo rutu va-ia taraipaave vao oiso osa oiraopavira rutu visii vaaro iava vearo pitupitu rutu siposipopaveaira visii-ia vearo vaisi purapaoro.

Vatevatea Iava Vao Pauto Vaaro Oirara Tauvapasa

9 Va iava vao visii tavitavi ragapaavoi vo pasio rigatooro, uvare visii-ia taraiparaveira oiso osa apota irara tauva ruipa iraopataveira Pauto voeaaro evoea oea Judia Distrik sovara-ia toupaiveira. Ari ita, osa eisi piepataveira ora visii raga vo ruiparoaro sirova utupaoro. 2 Uva visii vo vovouroaro-ia tarai rovoraiva, eisi voeaopa oisoa vearovira siposipopaa oea Masedonia Provins-ia toupaiveira. Uva oiso puraparaera, “Voeao vigei araoko iraraaro oea Grik-ia toupaoro, ora voea vo vovouaro puraivorao vao sirao vate vatepa vo ivari-ia oa putevorao. Oire uva visii iava uvuoro voeao Grik-ia tou irara voea vo vovouaro puraivora voeao apotapa irara tauvasa.” 3 Oa vituaro-a eva oa iava voeao araoko irara oavi visii iare sipopaavoi. Oire ra oisi iava vo reo eva visii iava oiraopavira rutu karekepe, vo osa visii ruvara iava oarai sirao vatero vai oupaive. Vosa viapau oisi ovatevatearoi ravaata, ra oisi iava viapau ragai vo reoaro oiraopavira karekepe. 4 Oire vosa oearoi Masedonia iava ragai tapo urioavere, vo osa viapau moni vatatoporo vaiva toupata vare eva sirao vate, uva oisia eisi osa iava uvuiparai ra riroa rutu ariia oua visii iava. Oiraopavira oiso osa visii tapo uvuipatai ra vo arii outa, vo rara rirovira rutu vo vatevatearo egaega ragapaoro reoreopata, vo osa viapau vara vatepata. 5 Oire uva va-a eva vituaro iava vigei araoko iraraaro ira pie rovoavoi visii iare sirao vate ravaasa vo vateo oa iava ragai tavi rovotavora. Uva oisi-a eisi osa iava vo vatevatea rutu eva ravaavira visii ruvara-ia toupaivere, vo ovusa visii ruvara-ia pou virosa uriora. Ra va iava oiso

† *8:15 Eks 16:18*

†† *8:21 Ro 12:17, 14:18* ‡ *8:23 Fl 2:25* ‡† *8:24 2 Ko 7:14, 9:2*

taraira, Ora visii raga vo vovouroaro sirova ututai vo vatevateao vateoro, vo osa viapau ragai vo reoaro iava.
6 † Vaore ovoovoa rugoo iraopata ro iava oirato ira gareara takuraara paureva. Oa iava vara kuearo gare visivi oureverea. Ari ita, ro ira riro takuraro paureva, oa iava vara kuearo ita rirovira oureverea ora rerapa.
7 Oire visii rutu katakataivira ora visii vo vovouroaro sirova sirao vatero vate iraota. Ra opeita reo goru ragare rugorugoo iraopata rutu, ra va-ia sirao vate vatepata. Ora vosa oisi vara purapata, ra opeita ora visii ragare siraopaoro rugorugoopata oiso-ia, Ora ragai varaviaro opesi pieavoi. Viapau. Eake iava? Uvare Pauto taru rerapa vereopa vovou rutu puraparevere, ro ira sirao vate puraparevere rorupaoro rutu oearovupa.
8 †† Oiraopavira rutu oiso osa Pauto uvuiparoi visiipa orekerovu vatepasa visii vo vovouroaro-ia pute pievira rutu. Eisi osa iava rirovira rutu orekerovu touvere visiipa ora oearovivu tauvapasa tapo. Oa iava viapau uvuipatai ra orekerovu avu vaipa apotapata varao oarapa ruipapata.
9 ‡ Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,
‘Ro ira rirovira rutu apota irara vatevatepareve, ira-a eera ira-ia vereopa vovou opesi asavira rutu toupaiverea.’
10 Ari ita, vo ovoovo-ia tapo oiso oiraopavira purapai, Vosa oirato takuraara paupareveira, Pautoa raga ita-a ira vo takuraro purareva. Oire vosa ro ira otakurarovu ita paureve, uva rera raga ita Pauto ira vo takuraro kova piepareveira. Oire ra va iava oirato vara aiopareve. Osa ragavira Pauto uvuiparoi ra oisi eisi visii pierevora, oisi vo vatero varao vatepata. Osa iava uvuipatai ra vo vatero tuuaro pute pievira rutu oupata rera ruvara-ia.
11 Oire vosa Pauto visiipa rirovira rutu orekerovu vate rovopareve, uva visii ita uvuipatai ra vara iava rirovira oaravu vatepata. Osa-a eisi osa iava riro irara rutu oirara uvuipaai ra Pauto vaisiaro kae piepaive, vo rara visii vo vatevateroaro ou rovopaive ora voeapa varao oara kaeoro uvuipaiei avaio voeapa.
12 Uvare vo vatevatea eva oa puratavoi oa-ia varei kovoarei toupaivoi oiso, Oavu-a vao apota irara tauvapasa voeao oea orekerovupa apotavira toupaivoi. Ari oavu-a vao-ia oiso ragavira uvare vo vatevatea-a eva oa iavirava riro irara uvuipaai ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive rera-ia rorupaoro.
13 Vosa igei vo moniro evara ouoro avaiovere rara voea vatesa, oire ra vara kekeoro varao visii vo vateroaro siraoara taraiave visii-ia oiso puraoro, “Oiraopavira rutu uvare voeao Korin-pa irara goruvira rutu Krais vo reoaro-ia pitupaiveira vao Vearo Siposipo. Oa iava oearovupa siposipopaiveira va iava tavitavipaoro.” Oire ra va iava Pautoa-ia vuurapa vaisi puraive visii iavirava. Ora visii vaaro-ia vereopa vovou vearo vaisi puraive vao oa purapata voea tauvapaoro ora oearovu.
14 Osa iava uvuipaai ra visiipa rirovira variripaave visii kaviko iraopaoro. Eake iava? Uvare uvuipaai ra taraiave oiso, Pauto oiraopavira rutu visii tauvapaoro vearopara rutu kareke piepareveira visii-ia.
15 ‡† Ari ita, vigei rutu uvuipaviei ra vearo vaisi purapape rera-ia va iavirava vao riroa rutu tauva sirao vate rovopa rutu. Vo vateo-ia rera raga-ia ro-ia Krais, ira siporeva Pauto vigei virivarioro vigei kae piesa.

Pol Takau Reoro Pukoreva Varao Oara Oisoa Purapaive Aposel Irara Takaupaoro

10 Ragai-a vao-ia Pol ragoa oiso visii tavipaavoi ra goruvira rutu vo reore rugoo iraopata. Uvare oiso purapataveira, “Pol igeipa tauaivira toupaoro igeipa uriri asavira riro gorupa reoro vatepareveira. Ari vosa igei tapo touparevori, ra va iava kave visivi reoreoparo igeire.”
2 Oire uva oiso ragavira visii tavipaavoi vo vovouo sirova Krais oa oisoa puraparevе kave vovou. E ragaipa ruipapatai ra visii iare uriora uriri asavira visii tapo toupaoro reoreosa evoa visii rutu puaaro-ia, eke? Opeita eisi ragai piepata, oiso ra oisi piea visii-ia. Uvare oiraopavira rutu taraiparai oiso osa uvuiparai ra uriri asavira rutu oisi eisi piea voeao iare oea vegeire oiso purapaaveira, “E vaiterei rasitoa raga vo rugorugooroaro sirova utupasiveira.”
3 Ari ita, vegei rasitoa-ia toupaveaira. Uva viapau oiso rasito vo pitupituarore rugorugoopaveaira oiso ra va-ia gorua oupave Seten-va ora upopasa.
4 ## Varao upo purapara oara-ia upo purapaveaira, uva viapau oiso vova rasitoa-ia vara-a. Viapau. Ari evara vova Pauto ruvara-ia uriopapeira riro goruara rutu. Oara uvuipapeira rutu vao riro gorua vuria opesi pie ovoipasa, ora vao rera vaaro riro goru kovo. Osa ita eisi osa vegei varao opesi piepaveaira, oara purapaiveira oirara varao kuuvu reoro Pautoa tapo kaureopaoro.
5 ##† Varao oiso vosa oearovu Pauto toga ragapaive oreorovu-ia rera takaupaoro, vo rara oisi vo reo iava viapau oearovu rera oirao piepaive. Oire uva vo reoro verapaveaira varao oara iavirava oearovu ora vaisi oaive raga kae piepaiveira, oiso ra oirara vo rugorugooroaro tavariopavevora, oirara uvuipaai ra Krais ragare rugoopaave rera raga sirova utupaoro.
6 Osa pieveare eisi ra va iava oisi eisi toupata Krais ragare rugoopaoro. Osa iava uvuipaveiei ra uriri asa vovou rutu iava oearovu visii iava vo rugooroaro torevokove, voearo oearoa touvira rutu ora voea ragare rugorugoo iraopaaveira Pauto vo reoroaro uvupa arapa.
7 Osireiara oavisii vura pieta. E Apeisi-a? Viapau vegei sopaaro eveipata, eke? Uvare vegei tapo ita sopaura oave porevevora Krais iare oiso rutu osa visii. Oire vosa irai oiso ora iraire puraparo, “Ragai-a Krais reraaro,” uva uvui iraoparoi ra vorevira rera raga ita ora sopaarore rugorugoopaoro ora rugorugoo piero. Oisi iava oiso tarairo, Ragai ita Krais reraaro. Eisi raga ita osa vegei tapo ita toupave, Krais vaitereiaro.
8 Eagara vosa ragai raga rirovira rutu reoara puraavora ora ragai iava oiso, Ragai reiparai visiipa. Uva viapau oiso vo reo-ia vao ariia vai ouavoi. Vo uvare Turaro raga ira oisi ragai pierevora visii varaaro oirao pie vovouro tore piesa. Viapau oiso ragai vo kovoaro-a visii

† *9:6 Ga 6:7, 9* †† *9:8 Ef 3:20; Fl 4:19* ‡ *9:9 Sam 112:9* ‡† *9:15 2 Ko 2:14; Ro 5:15-16* ‡‡ *10:4 1 Ti 1:18; 2 Ti 2:3; Ap 7:22* ‡‡† *10:5 1 Ko 1:19; Ais 2:11-12*

vo vovouroaro oirao pie vovouro tekipasa. 9 Ra opeita oiso rugoopata, Ragai vo pasiro rigatoavoi visii uriri piesa. Viapau oiso ragai eisi visii pieavoi. 10 Oearovu vai pasi visii iava oiso purapaai, “Pol riro goru reoro pu-rarevoi igei torevokosa vo pasiro-ia. Ari vosa igei tapo touparevori vo-ia, ra raveravevira raga reoreo raga-paro akukuvira.” 11 Ragai evoeapa oiso ruipa iraoparai, ra vao-ia oiso taraiave rutu osa ragavira visiipa tauaivi-ra rutu toupaoro vo reo rigatoavoi vo pasiro-ia. Uva vo reorei vaeavira rutu toupaivoi ora vo reo oa taru pu-raavere vo osa visii iare poura viro evoa.

12 Viapau oiso reoreopaveiei osa voeao oea ora voea vo kovoroaro raga rovirieipaoro oiso purapaai, “Oearovu vuri kovoro purapaiveira, ovusa igei vearo kovo ita purapaio.” Vo ovusa voea raga ita oiso pura-paaveira, “Viapau oearoi uvuipaai ra oiso vearopa kovoro vai purapaive osa igei.” Uva vegei viapau oisi uvuipaveiei ra eisi purapave. Uvare kokoropa reoro ra-ga varao oara-ia eisi purapaaveira. 13 Ari Pautoa raga-a ira vegei oisi tavireva vo kovo vao-ia purasa. Oa vituaro iava rera vo reoaro raga sirova utupaveaira vo osa visi-ipa kovopaveaira. Uva viapau uvuipaveiei ra oiso pu-rave ora vegei ragare, “Okovovu raga-a vao-ia oa pura-pavevoi vearovira.” Viapau. Ari vo kovo raga vao-ia oa iava tavitavipaveaira, Pautoa raga oa vegeipa vatereva va purapasa vo visii tauvapaoro ora oearovu. 14 Vosa oisoa toupata voari tuariri Vearo Siposipo uvu asavira, uva visii iare urioveiepa va iava tavitavisa vao Vearo Siposipo. Oa iava uvuipaveiei ra ora vegei vo kovoaro iava torevokovira tavitavipaoro rorupave rutu, uvare vo kovo-a eva Pauto oa vatereva vegeipa, oisore ra va purave visiipa. 15 Uva viapau oiso oearovu vo kovoroaro egaegapaoro oiso purapave, “Vegei vo kovoaro raga vao-ia osa va purapaveaira.” Viapau. Ari varao raga iava tavitavipaveaira oiraopavira okovoa purapaveaira. Ari ita, vegei oiso ruipapaveiei ra visii vo vovouroaro oirao pie vovouro kovapape rutu. Oisore ra visii tauvapaoro vegei vo kovoaro riropape rutu vao oirara tauvapasa. 16 Uva ita, uvuipaveiei ra otaererovu iare ita avave Vearo Siposipo iava tavitavisa visii vo taerearo-ia puteoro. Uva uvuipaveiei voeaopa siposipove oea viapau Vearo Siposipo iava uvupaiveira. Osa iava viapau uvuipaveiei ra oearovu raga vo kovoroaro egaegapaoro rorupave. Viapau. Ari vo kovo raga vegei. Eake iava? Uvare vegei raga-a vegoa Krais iava rovopavira rutu voea evoea tavitaviveare rara.

17 † Uva oiraopavira rutu-a, uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Ro ira oiso vovouparo ra iravu raga vaisiaro kae piepareve, ira-a eera uvuiparoi ra Turaro raga kataito vaisiaro kae piepareve.’

18 †† Eake iava? Vosa ro oirato ira ora rera raga iava vaisia kae piepareve oiso purapaoro, “Ragai vearo ko-vo rutu-a vao purapaaveira,” oreoa eva akuku reo ra-ga. Ari vosa Turaro Pauto rerare oiso puraro, “Eera vearo kovo rutu purapareveira,” oire ra va iava vo reo eva oisi oiraopavira rutu toupaive.

Pol Poeravira Rutu Kuuvu Irara Iava Aposel Irara Tavi-taviroepa

11 Oiso ruipaparai ra ragai vo reoaro uvuta, uvare oearovu ragaire oiso purapaaveira, “Rerape eera. Ira ora rera vaisiaro raga kae piepareveira ora rera vo kovoaro iava eera Pol,” osa viapau ragai oisi eisi. Uva ita, uvuipatai ra ragai vo reoaro uvu iraopata. 2 ‡ Eake iava? Uvare ragai visiire rirovira rutu rugoru-goo iraoparaveira, oiso raga ita osa Pauto visiire rirovi-ra rutu rugorugooparoveira oiso, Teapi oeai visii ivuive rera arova. Oa-a vao oa iava oiso rugooparai visii-ia, uvare oiso rutu toupatavoi ovoovoa, oiso osa o iriavu tavauruva iria reesireva aiteto iravupa viovokoto, oiso ra oira oureve. Uva oisoa vaiterei vo vokiarore ora ousapa voki tuepaoro aiteto vearovira rutu oisoa oira tokipareve vaopa oiso, teapi irai raga oira-ia vuria vai pura rovoreve. Oire uva oisi-a eisi osa ragai-a ita visii rutu aitearo ragoa visii reesipaaveira, oiso ra Krais tapo kataivira rutu ora tavosipata. Oa vituaro iava eisi vokiara rutu-ia kasivarivira visii tokipaaveira. 3 ‡† Eake iava? Uvare vapa vao uriri iraoparaveira oiso, teapi oearoi raga visii vo rugorugooroaro tekipaive vara vuri piepaoro. Ra oisi iava vo vovou kavuta vare ovauoro oa purapataveira Krais tapo ora tavosipaoro. Teapi oiso pieta osa o-ia Iv iria piro piereva ro rakoruto Seten vara raga-ia evara kuuvu reoro. 4 Ari ita, rorupataveira oearovu vo siposiporoaro uvupaoro, oara osivu ragavi-ra purapaiveira. Uvare iravu vai raga iava Krais vo siposipo eva. Viapau oiso rera raga ro Krais ira iava visii siposipopaveaira. Uva oisi ragavira-a eisi osa iava vo reoro evara oaravu raga tovopataveira ora visii iava sopaura-ia. Oa iava ora visii sopaaro iare iravu raga uraurato oupataveira. Oiraopavira rutu uvare voea evoea vo siposipoaro viapau oiso toupaiveira osa vo siposipo vegei vaaro. Ora eera uraurato iravu raga. Vi-apau oiso ro-a Tugoropatoa rutu Uraurato ro ira-ia taraipaveaira.

5 Uva oeare evoea oiso purapataveira, “Vearo irara rutu voeao-ia aposel irara.” Ari ita, ora ragai vo kovoaro-ia taraiparaveira oiso, Viapau oiso evoea vo kovoaro ragai vo kovoaro-ia putepaiveira. Viapau. 6 Uva ita, viapau oiso uvuiparai ra vearo reo vai puraa, oiso osa vo reoro oara purapaiveira. Ari ragai vao ra-ga-ia oiraopa reo rutu-ia vearovira rutu taraiparai, oiso osa va iava oisoa siposipopaa visiipa roroiovira rutu va kosi piepaoro. Ora oiso tapo osa oisoa torevokovira ru-tu ragai vo pitupituaro viaevira rutu visii osireiaro-ia purapaa, oiso ra vara-ia taraipata oiso, Vo reoro-a eva Pauto vo reoaro rutu oiraopara.

7 Oiraopavira rutu va iava osa oisoa Vearo Siposipo iava visiipa siposipopaa. Uva vo kovo eva oa-ia viapau oisoa moniara vai oupaa visii ruvara iava. Viapau. Ari ragai akukuvira rutu eisi oisoa piepaa ora ragai vaisiaro raga vara piepaoro, oisore ra visii vaisiaro kae piea. Uva apeisi-a? Vuria vai oa oisoa purapaa eisi piepaoro, raa? 8 Ari ita, vosa oisoa visii tapo toupaa,

† *10:17 Jer 9:24* †† *10:18 Ro 2:29*

‡ *11:2 Hos 2:19; Ef 5:26-27* ‡† *11:3 Jen 3:4; Jo 8:44*

uva oearovu lotupa irara uvarovuva ragai oisoa tauvapaive moniara vatepaoro varao oara-ia oisoa visiipa kovopaa. Uva eisi osa piepaoro oisoa moni oupaa oearovu raga ruvara-ia vo visii tauvapasa vara-ia. Uva apeisi-a? Oisi eisi vuripai, raa? 9 Oire vo osa visii tapo toupaoro moni apotaparaera auere ora ragaipa oaravu avu vai voripasa. Uva viapau visii areavora moniara vaire. Viapau. Ari voeao raga araoko irara oavi oea oisoa Masedonia Provins iava uriopaave ragai tauvapasa. Viapau visii ruvara-ia moni areparaera. Uva viapau oiso ra visii arepaa oaraire ita moniara vai vo utupavira. 10 Taraipatai oiso osa oiraopavira rutu oiso puraparai, Krais tapo ora tavosiparaveira. Uva oisi ragavira ita oiso osa oiraopavira rutu oiso puraparai, Viapau rutu irai uvuiparoi ra ragai vo siposipoarore korukoruro, osiposipoa purapaavoi vao iava osa visiipa akukuvira rutu oisoa kovo ragapaa moni ou asavira. Viapau. Ari ragai vo reoaro voraro rutu avaperea Grikia. 11 Eake iava oiso puraparai visiire? E viapau pasi visii vaipa siraoparaveira, raa? Ari ita, Pautoa raga taraiparoveira ragai vaaro-ia riroa rutu siraoa visiipa oiraopavira rutu oa ragai-ia toupaiveira.

12 † Oire uva akukuvira raga touvira moni ou asavira visiipa kovopaavere. Uvare evoea oearovu oea vaisipataveira oiso, Aposel irara oea moni oupaoro kovopaiveira. Uva oisi-a eisi osa iava viapau uvuipaai ra ora voea vo kovoaro-ia rorupaoro vovio utupauavi va iava tavitavipaave, oiso osa ragai ora ragai vo kovoaro-ia rorupaoro uvuiparai ra tavitavipara. 13 †† Oearoa viapau oiso aposel irara-a. Viapau rutu. Ari kuuvu irara raga evoea. Oea ora voea vo kovoaro keakeavira raga purapaiveira va tavariopaoro vaore, oiso ra utupauavi oiraopavira rutu voea vo kovoaro oiso karekepe Krais voeaaro vo kovoaro aposel kovo. Vo osa viapau rutu. 14 Ari ita, viapau oiso va kekepaoro ora sitaraerao. Uvare Seten tapo ira uvuiparoi ora rera raga ora tavarioparo. Ra va iava eisi karekeparo oiso, Purapurapato enselto ro ira oiraopa reo rutu iava tavitaviparoi. Vo osa viapau rutu. 15 ‡ Oire oisi-a oiso osa vo ovoovo sirova utupaoro ora rera Seten voeaaro kovopa irara vo vovouroaro tapo tavariopaiveira, uvare ora voeare eisi rugoopaaveira, oiso ra oearovu visii iava voea vaisipaive oiso, Vearo irara rutu aposel irara. Vo ovusa Pauto vearovira rutu voea-ia vurapareveira vore tuepaoro utupaua, uva voea vo voriaro vatereverea evara kuuvu kovoro voeapa vorioro.

Pol Riroara Rutu Tavakaara Oisoa Oupareve Aposel Kovo-ia

16 Oire ragai ita oiso vorerivira visii tavipaavoi voeao iava oea ragaire oiso purapaaveira, “Rerape eera. Ira ora rera raga ora rera iava vaisia kae piepareveira.” Opeita visii tapo ita ragaire oisi purapatai eisi. Ari vosa oisi eisi purapata, oire eagara, uvuipatai ra touvira ragai vo reoroaro uvuta 17 vo osa oiso puraparai, “Vearovira vao purapaa,” ora “Ragai oa puraavere vearovira rutu.” Uva Turaro viapau vo reo eva ragaipa vaterevoi. Ari ragai raga vo rugorugooaro iava oiso vo reo purapaavoi akukuvira raga. 18 Ari ita, riro irara ora voea raga ora vaisiaro kae piepaaveira, uvare vo rasio vo rugooaro sirova utupaaveira oisi eisi piepaoro. Oire uva eagara ita. Ragai tapo ita oisi piepaavoi. 19 Visii raga ita ora vaisipatai oisio, Igei-a riro tarai irara rutu. Osa iava roruvira rutu vo reo uvupataveira oa-ia oearovu oiso purapaaveira, “Igei uvuipaiei ra oiso vearovira vara puraio, eke eisi ragavira.” 20 Oiraopavira rutu visii roruvira rutu evo reoro uvupata varao oara-ia oisi eisi oiso visii tavipaive, “Oire oisi eisi piepata ikauvira!” Ora tapo oiso osa rorupata voea vo rugooroaro raga sirova utupaoro, vo rara visii vo rugorugooroaro paipai piepaive visii varaaro ou ragapaoro vatauvira raga. Ora vosa visii oiso piepaive akaipa irara raga. Ora vosa visii puaaro taparakopaive. 21 E vuria vai pasi puraavora, uvare viapau oiso eisi visiipa oai puraavora tapo, raa?

Oire vo osa oisi eisi purapaave oiso, “Igei vearoa vaoia purapaiovoi,” osa raga ita ragai tapo uvuiparai ra oisi reora visiire eisi. Ari ita, uvuiparai ra eisi kokoropavira reora visiire osa voeao oea vuriara purapaiveira oisi eisi reoreopaoro. 22 ‡† Ora apeisi-a? Ora voeare oiso purapaaveira, Igei-a Hibru-pa irara? Osa raga ita ragai tapo uvuiparai ra oiso purara, Ragai-a iravu Hibru-pato. Ora apeisi-a? Jiu-a voea evoea? Iu ita, uva ragai tapo ita iravu Jiu-pato. Ora apeisi-a? Ebraham aao iraraaro-a, osatoa tapo ita ragai, ragoa oisi toupaa. 23 ‡‡ Vosa oiso purapaave, “Igei-a Krais kovopa iraraaro.” Uva ita, ragai tapo vearovira Krais vo kovoaro goruvira rutu purapaaveira voea vo kovoroaro-ia putepaoro rutu. Uva ora ragai-ia taraiparai uvare oisi rutu eisi ora ragai raga ora vaisiaro kae piepaavoi oiso rorovira rutu osa kokoropato. Oire uva va-a vao osa oisoa kasivarivira Kraispa kovopaa, oa iava oisoa vo ovuutarovu-ia ragai tovopaive tuukepa kepa-ia. Ora rirovira rutu oisoa ragai ragipaive. Ora vo osa oisoa ovokirovu-ia ragaipa oisoa tutuu pie ragapape oiso ra kopiira. Oire uva oisia eisi osa oisoa piepaavora, ragai vo siitokaroaro voea vo siitokaroaro-ia pute iraopaive rutu evoea aposel irara riro kuuvu irara. 24 Oire vo vavae vokiro-ia oara sovara-ia oisoa ragai ragipaive aue-ia kopirovu iro voea vo pitupituroaro sirova utupaoro Jiu. Osa oisoa piepaive oearovu oirara ragipaoro vo peva tau vo resura vatara vuutaro rutu-ia (39) ragipaoro. 25 ‡‡† Ora voea tapo Rom vata oea ita ragai ragiiva opevavu-ia ita voki. Uva ovokivu-ia ragai vurokoiva aue-ia aveke. Ora vo peva selpa uvuo peva oara ragaiva vuriepa vo peva vuuta rutu-ia vo rirova-ia purepava. Oa iava voa avakava igei oisoa vuri piepaeve. Vo uva katai voki rutu-ia ravireopa voki gaegaerevira touava ora oavu-ia rupa voki voa raga avakava ivara-ia gaegaerepaoro. 26 Oire vo osa oisoa voraro rutu vokapaoro viripaa, uva vo tavakaro ragai iare oisoa karekepape oiso rutu osa

† *11:12 1 Ko 9:12* †† *11:13 Ga 1:7; 2 Pi 2:1; Fl 3:2* ‡ *11:15 Fl 3:19* ‡† *11:22 Ap 6:1* ‡‡ *11:23 2 Ko 6:5* ‡‡† *11:25 Ap 16:22, 14:19*

varao pirutuara, ora voeao kavirupa irara. Ora vosa voeareo Jiu-pa irara ora voeao ratau tou irara oiso ruipa ragapaave ra ragai vuri pieive rutu. Ari ita, vosa reipa uruiro tapo-ia toupaoro oisoa vo tavakaro oupaa ora voraro tapo vegoaro. Ora voraro avakava selpa uvuoara-ia vokapaoro. Ora vao-ia tapo oisoa tavakaara oupaa rara ragai keakeapaive oiso purapaoro, “Igei-a vii vate iraraaro.” Vo osa viapau. 27 † Uva voa-a vo uva oisoa kasiraovira rutu kovopaa. Vao-ia osa riro ruparo rutu-ia viapau oisoa uusipara, ora viapau aiopaa, ora viapau ukaiopara. Ari ita, riro vokiro rutu-ia oisoa aio apotapara rutu, ora aue varo, ora aue kepa vaore uusipasa.

28 Ora oiso osa oavu-a vao-ia, uvare vokiara rutu-ia oisoa riro vavata rutu siraoa oisoa kaepaa lotupa gururo ruture voeapa siraopaoro rutu 29 oiso-ia, Vosa oearovu oisoa raveravepaave, vo oa iava oisoa ragai tapo ita oisi ora ragai-ia oraverave sovopaa. Ora vosa oearovu oirara oearovu vuri vovouro-ia kove piepaive, oire ragai tapo ita otavakaroa evara vo siraoaro oisoa sovopaa vo ora ragai-ia oiso rutu osa eto kasi.

30 †† Vosa ora egaegapaoro vo reoro puraa ora ragai iava, oa iava uvuiparai ra varao raga iava visii tavitavipaa, oara iava ragaire oiso puratavere vai pasi, “Viapau oiso riro gorutoa vii Pol.” 31 Uva Pautoa raga Turaro Jisas reraaro Aite ira vo vaisiaro kae piepaiveira rutu oirara, ira taraiparoveira vo osa ragai viapau oiso visii keakeapaa. 32 ‡ Ari ita, vo osa Damaskas urui-ia touava, ovusa ro Reito Aretas reraaro kovopato oisoa voa turaroparo, ira ora rera voeaaro uutupa irara arureva, oisore ra ragai ouive vo rei urui rataoaro riaaro-ia, oiso ra ragai tovoive tuukepa kepa-ia. 33 Ovusa voava voea asavira toriava, uvare oearovu ragai vara pieiva rirova-ia kuverava kiuvupa ratao-ia ragai pute pieoro vo kasura iava. Oa iava viapau uvuiaepa oiso ra ragai ouive voea uutupa irara.

Urusiara-ia Riro Reoro Rutu Iava Pol Kareke Piepareva Pauto

12 Vo reo iava ragai oiso ragavira reoreoparai osa oearovu piepaiveira ora voea iava vaisiara oaive raga kae piepaoro. Ari eagara osa piepaa ita. Vo uvare ragai oiso ruipaparai ra visii tavia varao iava areo urusiro oara-ia vo reoro vatepareveira Pauto ragaipa ravotovira 2 ‡† oiso-ia, Ourusivu-a vao-ia oa puraavoiva, katai tau vo resura ivaro va isivaaro iava putevorao vo touo-ia oa-ia oiso toupaavora, Ragai vao Krais reraaro. Va-a eva oa iavirava ragai kae piereva oiso ruture vuvuiua ivara-ia rutu. Ari ita, varauava touava vo urusi-ia eva. Uva viapau taraiparai rutu oiso, Apeisi ragavira-a oiso osa kaera viropa varaua rutuva, eke uraura vai raga. Uvare viapau taraiparai. Uva Pautoa raga ira taraiparoi.

3 Oire vorerivira ita oiso puraparai, Taraiparai oiso osa oiraopavira rutu iparaepa vuvuiua iare. Uva viapau oiso aviaviparai rutu oiso osa ragavira avu iparaepa. Uva Pautoa raga ira taraiparoi. 4 Uvare rera raga-a ira ragai kae piereva vuvuiua iare, vo uva rera vo reoaro riro gorua rutu uvuava. Uva ragai-a vao oiso puraparai, “Riro goru reo rutu-a oa iava viapau uvuipaai oirara ra va iava tavitavia.” 5 Uva roru iraopaavoi vara-ia varao oara kekeava vo tou-ia eva. Oa iava visii tavitavipaavoi vara iava. Oire uva viapau oiso ragai vo kovoaro iava vao vearo kovo visii tavitavipaavoi. Viapau. Ari varao raga-a oara-ia uvuipatai ra taraita, Ragai-a Pol raverave vovouto.

6 ⌗ Vosa ragai raga ora vaisiaro kae pie ruipapara, oa iava viapau kokoropavira reoreoparavere. Eake iava? Uvare oiraopa reo rutu-a vao-ia oa kosi pie iraopaavoi ora ragai iava. Uva viapau ita oisi piepaa ora ragai iava vaisia ita kae piepaoro vaopa, teapi oearoi ragai vaisiaro raga kae piepaoro vo reoro ragare ragai varaaro rugorugoopaave. Ari ita, uvuipatai ra ragai vo kovoaro kekepata ora ragai vo reoaro uvupata. Ra va iava torevokovira rutu ragaire rugorugoopata ragai vaisiaro oisi piepasa.

Pauto Oavu Upia Rerapa Pol Vatereva

7 Oiraopavira rutu oiso osa riroara rutu pisara vearopara kekeava, vo osa vuvuiua iare taveteava. Uva oisi vai iava pasi uvuiparai ra ragai vaisiaro rei piea evara rutu iava tavitavipaoro. Vo osa viapau oisiei. Uvare Pauto ragaipa oavu upia vatereva vaopa, teapi ora ragai raga vaisiaro kae piepaa vagupaoro, ra oisi va-ia vuria vai puraa. Vo upiao-ia oa oiso toupai, Setenpa kovopato ro ira ragai iava varaua upia piepareveira vapa oiso, teapi oisi iava vagupara. 8 Uva vo peva rutu-ia aue vuuta varipiparaepa Turaro akepaoro vare vao. Oiso puraraepa, “Turaro, vo upiao verari ragai iava.” 9 ⌗† Oa iava ragai vo variriaro pukoreva vao-ia oiso puraoro, *“Viapau. Ari uvuipauei ra upiavira raga toupari, uvare virivarivira toupari ragai vavaearo-ia. Ari ita, ragai vo goruaro kareke piepariveira rutu, uvare goruvira rutu kovopariveira raveravevira raga toupaoro.”* Osa-a eisi osa ragai tavireva Turaro. Oa iavirava rorupaa tavitavipaoro ora ragai vo raveraveroaro iava. Eake iava? Uvare vara-a evara ragai rugoo piepaiveira rutu. Ra vara iava Krais vo goruarore rugoopara ora ragaipa vaore, ra kasivarivira ragai tokipareve vereopa vovou purapaoro ragaipa. 10 ⌗⌗ Oire ra va iava kave vovouvira rutu toupaa. Eagara ita vosa riroara tavakaara iava vuriara ragai-ia karekepape oiso osa varao, vo osa ragai iava varaua raveravepape, ora vo osa ragai-ia takau vaisiro purapaive, ora vo osa apotapara, ora vo osa ragai uposa auepaave, ora vo osa orekerovu vuriara karekepe ragai-ia. Oara rutu iava uvuiparai ita ra rorua oupaa vara-ia, vo osa Krais-pa kovopaoro toupaa. Ororua vao vituaro oiso toupai, vo uvare raveravevira toupaoro vao-ia taraiparaveira Krais vo goruaro, uvare ragai goru piepaiveira rutu.

† *11:27 1 Te 2:9* †† *11:30 1 Ko 2:3* ‡ *11:32 Ap 9:24-25* ‡† *12:2 Ro 16:7; Ef 4:10; 2 Ko 11:11*

‡‡ *12:6 2 Ko 10:8, 11:16* ‡‡† *12:9 Fl 4:13; 2 Ko 11:30* ‡‡‡ *12:10 Ro 5:3; 2 Ko 6:4*

Pol Oiso Ruipaparoepa Ra Korin-pa Irara Varaaro Oirao Pie Vovouro Goru Piereve Rutu

11 Oire uva oisi-a eisi osa purapaoro ragai oiso reoreoparai osa voeao oea ora voea iava vaisiara oaive kae piepaiveira. Uva viapau oisi eisi piepaavoi ora ragai vo ruipaaro raga sirova utupaoro. Ari visii raga-a visiigoa ragai oisi piepatavoi, oa iava oiso eisi puraparai. Eake iava? Uvare visii raga ita visiigoapa torevokopai, Visiigoa uvuipatai ra ragai vaisiaro kae piepata. Ari ita, akaipatoa raga-a ragai, ovusa ita oiso toupaoro oearovu vo kovoroaro viapau ragai vo kovoaro-ia putepaivoi, voeao oearoa vaisipataveira oiso, “Vearo irara rutu voeao aposel irara.” 12 † Vo osa ragai visii tapo oisoa toupaa, uva oisoa ragai vo kovoaro kekepata, ovusa riro goruvira rutu kovopaa raverave asavira. Ora oaravu rutu ravoto kovoro purapaa visiipa, ora okovorovu pisa kovoro. Oara rutu iava taraia outava ragai iava oiso osa vao-ia oa iava oiso taraitaepa, O ari oiraopatoa rutu-a aposelto Pauto reraaro rutu. 13 Uva eakere ragaire oiso purapataveira, “Viapau oiso vearo vovou vai igei-ia purariva oiso osa vara purariva oloturovupa uvarovu?” Uva visii vo reoaro oiso vai toupaivoi vao iava, osa ragai viapau pasi visii ruvara-ia viapau oisoa moniara vai oupaa vaore orekerovu avu vai voripasa ora ragaipa, raa? Uva apeisi-a? Vuripai oisi eisi, raa?

14 Oire uva vatatopoparai oisore ra visii iare ita vorerivira uriora. Uvare oiso ruipaparai ra visii iare vo pevapa voka puraa ita visii kekesa. Uvare ragai vo vovouaro visii-ia toupaiveira, oiso ra visii tapo toupaoro visii varaaro oirao pie vovouro goru piea. Viapau oiso visii ruvara-ia moni ousa-a ora ragaipa. Viapau eisi ragavira vovoupaoro oiso moni areparavere visii ruvara-ia. Ari ita, aite irara moniara oaive orirupaiveira ovii irara oaive tauvapasa. Vo ovusa ovii irara kakae vure viapau voea aite irara oaive tauvapaive oara-ia moniara vai. 15 Uva oisi-a eisi osa iava uvuiparai ra visii tauvapaoro rorupaa rutu orekerovu rutu ragai varaaro ora sopaua oaa rutu tapo visiipa vatepaoro. Vosa eisi piepaa, ra ragai vaaro-ia siraopa vovou oisi iava eisi taraipata rutu. Uva apeisi-a? Eakere ragaivipa tapo gare visivi raga siraopataveira, raa?

16 Taraipatai vo osa viapau oiso ragai visii ruvara-ia moni ousa urioraera. Ari oearovu raga visii iava eisi ragaire purapaaveira oiso, “Pol igei keakeapasa urioparoera, vo osa orekeroi vatauvira puraparevora.” 17 Oire uva apeisi-a? Ragai tavita! Aa vao-a oa puraavora, raa? E ragai iraiaro kovopatoa vai aruavora visii vuri piesa, oa iava eisi purapataveira ragaire, raa? 18 Uva goruvira rutu Taitas taviava voari tuariri. Oa iava rera sipoava visii iare. Ora iravu araokoto oavi tapo aruava rera taveosa. Oire uva apeisi-a? Ragai tavita! E Taitas vai visii keakeareva visii vuri pieoro, raa? E viapau vegei rutu ora Taitas katai vovou raga purapaoro visii-ia oisoa kovopave, ora vo pitupituo oa iavirava visii oisoa tauvapave, raa?

19 Vosa vo pasio vieipatavoi oa puraavoi, ra viapau oiso vare vao rugoota oiso, Vo pasio rigatorevorao oiso ra vearo rugoo rutu purape rerare. Ari vegei evo reo puravevoi Krais vo vovouaro raga sirova utuoro. Vate irara oave, visii tauvapasa orekerovu rutu purapaveaira. Pauto ragai-ia taraiparoveira, ovusa oiraopa reoro rutu iava tavipara. 20 †† Visii tavipaavoi vao iava uvare visiire rirovira rugorugoo iraoparai oiso, Teapi visii iare urioraera, touvira rutu vuri vovouro purapata. Uvare pasi tou visivi vai ora visiire kaureopataveira, ora tapo ora visii kasipu vovouro rutu purapataveira, ora vara riirii vovou. Ora kuuvu reo raga purapata oearovivu iava. Ora oiso osa vai tapo tou visivi oearovivu takaupataveira. Ora vo osa orugoorovu raga vatepata lotupa irara roo piesa. Ora vo osa visii raga vo vovouroaro iava vagupata, ora vo osa ora iiruko vovou purapataveira. Teapi vorerivira oisi raga ita eisi visii kekea. Oire ra va iava visiire ita kasipura vorerivira. Oapa reasipataveira ragaipa oiso, Teapi visiire vorerivira eisi piea. 21 ‡ Ora oiso tapo osa rugorugooparai vaopa, Teapi vorerivira visii kekea vo osa touvira vuri pitupitu purapata, ra Pauto ragai arii piereve vao iava, uvare visii varaaro-a vuriara oavisii. Vosa oisi eisi piepata, ra uvui iraoparai ra visiipa siraopaoro gaua. Uvare voeao oea tuariri rutu vuri vovouro puraiva, uva viapau oisoa vara iava ora voea iava vo vovouisiro oaive porepaive vara veripaoro varao vuri pitupituro rutu otopa pitupituro.

Korin-pa Irara Uvuipaai Ra Vearovira Rutu Ora Voea Vo Oirao Pieroaro-ia Uutu Iraopaave

13 ‡† Ragai visii iare vo vokarei puraava. Uva vo vokarei isivaaro iava vo pevapa voka puraavere rara. Tugoropa Vuku-ia vo reo oiso purapai,

‘Vosa vaiterei eke vo peva oirara iravu kekeive ro ira vuria purareve, oa iava uvuipaai ra torevokovira rutu rera togapaive va-ia rera vaaro vuria viaevira rutu kareke piepaoro.’

2 Oire uva oisi-a oiso osa vo reo purapaavoi visiire visiigoa vuriara rutu oisoa purapata tuariri ora oearovu tapo. Uvare va-a vao osa visii tapo touava eraopa voka-ia, uva evoa oiso visii taviava oiso. Oire uva vorerivira ita visii tavipaavoi oiso visiipa tauaivira rutu toupaoro, “Oiraopavira rutu vo vokari-ia utupa voka visii tapo toupaavere.” Uva voa-a evoa uva viapau oiso irai visii iava kavuavere, vo osa visii rutu torevokopaoro visiire kasipura, visii vao visiigoa touvira rutu vuri pitupituro pura iraopataveira. 3 Uva oiso purapataveira ragaire, “E Krais vo reo vatereva oa vatepareveira igeipa Pol? Eke ora rera vai raga vo rugooaro iava vo reo vai?” Oire vosa visii iare urioravere rara, uva uriri asavira rutu reoreoravere visiire. Ra va iava ragai-ia oisi taraita oiso-ia, Akoea, Krais vo reoaro kosi piepato-a rera ro-ia. Aue iava uvare Krais visii iava sopaura-ia kovopareveira raverave asavira, vo osa rera vo goruaro kareke piepareveira eisi piepaoro. 4 ‡‡

† *12:12 Ro 15:18-19*

†† *12:20 2 Ko 2:1-4* ‡ *12:21 2 Ko 2:1, 4, 13:2; Ga 5:19* ‡† *13:1 Diu 19:15; Mt 18:16* ‡‡ *13:4 Fl 2:7-8; Ro 6:4, 8*

Oiraopavira rutu uvare oearovu Krais upoiva vo evao parikou-ia vo uva raverave ovoioro kopii ovoiroepa. Uva varaua oaa raveravepapeira oiso osa Jisas varaaro piereva vo evao parikou-ia. Oa iava rera tapo ora tavosipaoro Pauto vo goruaro oupaaveira. Ari Pauto riroa rutu gorua kareke piereva. Oa iava va-ia Krais vorevira tore piereva kopiia iava. Oa-a vao oa iava oisi ragai Krais tapo ora tavosipaoro kave vovou rutu purapaaveira. Oisore ra vo osa visii iare urioveare rara visii torevokosa, uva rera tapo torepaoro Pauto vo goruaro kareke pieveare rutu visii-ia.

5 † Ora visii vo vovouroaro rutu sisiro iraota vara rovirieipaoro, ra oiso ora akepata, “E torevoko vovouvira rutu toupai oirao piepa pitupitu sirova rutu utupaoro? Eke viapau?” E viapau oiso taraipatai, Jisas Krais visii iava sopaura-ia toupareveira? Uva oisi-a eisi osa oiraopai. Ari vosa oearovu visii iava viapau Krais-va tavosivira toupaive, ra opesi ovoiave. 6 Ora vosa vegei iava sopauarei sisiro rovopata, ra va iava taraita oiso, Oiraopavira rutu Krais tapo tavosivira toupasiveira Pol vaio. 7 Vegei variripaveiei Pauto arepaoro visii tauvapasa, ra viapau vuri vovouro vai purapata. Eake iava? E vao iava osa ora vegei raga ora vaisiaro kae piepave visiire? Viapau. Ari vaore vegei visiipa oiso ruipapaveiei, ra vao purapata oa oiso torevokopai. Vosa oearovu vegeire oiso rugoopaave, Vaiterei vo kovoaro vuria, oire uvuipai voeape. Uvare vegei visii ragare rugorugoo iraopaveaira. 8 Vo uvare vegei viapau uvuipaveiei ra vao Oiraopa Reo tavariove. Viapau rutu. Ari vegei vo kovo purapaveaira vao Oiraopa Reo vearovira rutu voa kareke piepasa. 9 Ari ita, uvuipaveiei ra rorupave vo osa viapau ora vegei vo kovoaro iava vao aposel kovo goruvira tavitavipave. Vorara visii-ia taraipave oiso, Goruvira rutu Jisas raga-ia oirao piepataveira. Osa iava eisi Pauto arepaveaira visii varaaro oirao pie vovouro uvuivira rutu kareke piepasa, vo rara torevoko vovou raga purapata. 10 †† Vo osa tauai toupaoro visiipa vao rigatoavoi, oisore ra vosa aa vo reo avuo vao ragai vaaro sirova utupata ora visii raga ora torevokopaoro, oa iava viapau oiso uvuiparai ra uriora visii torevokosa Turaro vo goruaro iavirava. Uvare rera vo goruaro toupaiveira oirara varaaro oirao pie vovouro goru piepasa. Viapau oisore ra oirara varaaro oirao pie vovouro vuri piesa.

Ovoiopa Reo Vatereva Pol

11 ‡ Araoko irara oaa, va vao-ia ovoiopa reo ragai vaaro. Vearovira rutu toupata. Ora visii rutu iava sopaura oavisii rutu tovopaoro torevoko pitupituro raga purapata ragai vo reoaro sirova. Opeita ora kaureopata ora upopasa. Ari uvuipatai ra kave vovou raga purapata oearovivu tapo ora visii iava voea. Uva uvuiparoi Pauto ra visii tapo toupareve ro ira visii vatepareveira siraopa vovou rutu ora gavaure vovou.

12 Ora visii iava vavaeara oavisii vatepata sekanpaoro araoko irara oavisii tapo voeao Krais voeaaro. 13 Voea rutu voeao Pauto voeaaro vo toupaoro oiso purapaai visiire, “Vearo voki rutu visii-ia.”

14 Oire uva ragai-a vao variriparai Turaro iare Jisas Krais, oisore ra visii tauvapareve, vo osa Pauto visiipa siraopa vovou rutu tapo vatepareve. Ora vaore tapo ra taraipata oiso osa Tugoropato Uraurato toupareveira visii iava sopaura sovara-ia, vo osa katai vovou raga-ia toupata rera-ia tapo.

Eisivi raga osa vo pasio purapaavoi, ra opesipe.

Ragai-a vao, Pol.

† *13:5 Jo 6:6; 1 Ko 11:28, 9:27*

†† *13:10 Ta 1:13; 2 Ko 10:8* ‡ *13:11 Ro 15:33; Ef 6:23*

GALESIA

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva Antiok urui-ia toupaoro aue-ia 49 yia Jisas vaaro isivaaro iava kavaua. Vo pasio rigatoreva voeao iare Kristen irara vo Galesia Provins-ia voea tavioro oiso, Viapau uvuipatai ra rugorugoo ragapata vaoia Jiu vaaro Reo Taisi rakari verapasa. Uva oiso puraroepa eisi uvare oeavu Jiu iava oea urioaepa Galesia-pa irara siposipopasa ora voea vaaro iava Reo Taisi. Ari goruvira voeao oirao pie vovou irara tavireva Pol, uvare Krais voea karureva Reo Taisi vo goruaro ariarava (Ga 2:15, 16, 21). Uva viapau uvuipaai oirara ra Reo Taisi raga sirova utupaoro torevoko vaisi ouive Pauto ruvara-ia.

1. Ora rera iava aviavi pie reoro Pol varaaro ora oreorovu vo pasio vituaro iava, 1:1-10.
2. Pol Pauto ruvara-ia gorua ou iraoreva aposel kovo purapasa, 1:11–2:21.
3. Vearo Siposipoaro-ia Pauto vereopa vovou toupai oirara rutu tauvapasa, vo osa viapau tauvaa vai oupaive Jiu vaaro Reo Taisi sirova utupaoro, 3:1–4:31.
4. Kristen irara airerei vovouvira toupaoro viapau uvuipaai ra ora voea raga vo ruipaaro sirova utupaave, 5:1–6:10.
5. Ovoiopa reoreoro-ia Pol reoroepa, 6:11-18.

1 † Vo rigatoa vao-ia oa purapaavoi voeao rutupa riro oirao pie vovou irara lotuara rutu sovara-ia oea toupaiveira Galesia taere sovara-ia. Uva ragai-a Pol ragoa vo rigato puraavoi voea tapo oea ragai tapo toupaivoi oearovu oirao pie vovou irara. Ari ita, iravu ragai roporeva, oiso ra oiso toupaa, Ragai-a aposelto oirara siposipopato. Ari viapau vova vo rasio iava ira ragai roporeva. Ora aue tapo viapau Pauto irai oiratoa vai tavireva ragai roposa. Viapau. Ari rera raga-a Jisas Krais ora rera aitetoaaro Pauto, ro ira Jisas vorevira porete piereva kopii tapiva.

3 Oire uva oiso visiipa ruipaparai ra Pauto vigei rutu Aitearo ora Jisas Krais vigei reraaro Turaro, vaitereo aiterea visii tauvapasiveira gavaurea vatepaoro. 4 †† Ari ita, Jisas vigei reraaro Pauto Aite vo ruipaaro sirova utuoro ora rera iava vasereva ora rera-ia tauooro vuriara oavi-ia. Oa iava kopiiroepa vuriara rutu vo goruaro-ia tasioro. Eisi osa pierevoiva, uvuipaviei vo raivaoia oa purareva Jisas vuriara vatavatapape vo rasio-ia toupaoro. 5 Eva oa iava uvuipaviei ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapape vo vokio ora vo vokiara rutu-ia. Ovoiei.

Kataia Raga Vearo Siposipo Toupai

6 Visii tavitavipaavoi oiso, uvare rirovira rutu tavetave iraopaavoi vao iava osa ikauvira Pauto kavupatavoi ro ira-ia vearovira rutu tarai rovopataveira. Ari ita, Krais visiipa siraoparoveira. Osiraoa iavirava Pauto visii ourevora. Osa iava Tootoo Ovoi vatereva visiipa. Ari visii vo siposipo Vearo Siposipo kavupatavoi vo siposipo vao kuuvu siposipo oirao pieoro oiso keapaoro, Vearo Siposipo-a vao. 7 Oiraopavira rutu uvare katai siposipo raga vao oiraopa siposipo, osiposipo tavariopaoro oearovu raga visii keakea ragapaiveira visiipa tavaka vate ragapaoro. 8 ‡ Uva va vao-ia Vearo Siposipo voviri tuariri oa vate rovoavora visiipa eva oiraopa siposipo rutu. Oire vosa irouto vova vo rasio iava, ora vosa irai vova vuvuiua iava enseltoa vai, ora vosa ragai raga oisi va Vearo Siposipo tavarioreve osiposipovu raga vateoro, uva eera-a ira vai-a tovoreverea Pauto vo vuri tapi uva opesi ovoiroverea. 9 ‡‡ Oisi raga ita oiso-ia osa vorerivira visii tavipaavoi oiso, Vosa oisi irouto va vao Vearo Siposipo tavarioreve vao oa-ia rovovira tarai rovota, ira-a eera irapa Pauto riroa tavaka vatepareverea oa viapau opesia vaiaro.

10 ‡‡ Apeisi-a? Eakere oiso visiire puraparai? E visii vai agoagoto ragapaavoi visii roru pie ragapaoro? Viapau. Easi ragai vo reo oiso purapaavoi, auere ra Pauto ragai-ia rorupareve. Ari ita, vosa oirara raga roru piepasa vo rugorugoova toupaa, ra viapau oiso uvuiparai oiso toupasa, Ragai-a Krais-pa kovopato.

Pol Iava Vo Siposipo Ro Ira Vavaearo Oiso Karekeroepa, Pautoa-pa Kovopato

11 ‡‡† Araoko irara oaa, oiso visii tavipaavoi, Viapau rutu oiso oirara iava vo siposipo oiraopa oa vate rovoavora visiipa. 12 Oiraopavira rutu. Viapau oiso irai oira-

† *1:1-2 2 Ko 1:1* †† *1:4 Ro 4:25; Ga 2:20*

‡ *1:8 2 Ko 2:14-17, 11:13-15* ‡† *1:9 Ro 1:15-17; 1 Ko 16:22*
‡‡ *1:10 1 Te 2:4-6* ‡‡† *1:11 2 Ti 3:16-17*

toa vai ragaipa oiso vo tavitavio purarevora ragai siposipooro. Viapau. Ari rera raga ro-ia Jisas Krais ira ragaipa oiraopa siposipo rutu karekereva poeravira rutu.

13 † Ari ita, ragai-ia oisoa taraipata vo osa Jiu-pa irara vo pitupituroaro sirova oisoa utu rovopara voviri tuariri. Ovuuta-ia eva voraro rutu oisoa voearore taraapaa lotupa irara Pauto voeaaro, oiso ra voeapa vuri vovou vatepaa. Oa iava oisoa akeakepaa vo lotupa kovo opesi piesa. Uva taraipatai oiso, Viapau Vearo Siposipo ouava voeao ruvara-ia oea uposa oisoa rugorugoo ragapara. 14 Aue iava uvare oisoa kasivarivira rutu Reo Taisi sirova utupara, vao oa oisoa Jiu-pa irara vo pitupituroaro sovara-ia toupaive. Oiraopavira rutu oiso osa oearovu rutu-ia puteava aue-ia ragai vo vovouaro, voeao oea karekeaepa vo vuutao-ia oa-ia ragai karekeraepa.

15 †† Ari Pauto vo rera vaaro-ia vereopa vovou ragaire keeraroepa ragai tauvaoro, oiso ra rerapa kovopaa. Vao vituaro iava osa ragai reesireva ora rerapa vo osa touvira aako raga kovuaro-ia toupaava. 16 ‡ Uva Pauto ora rera vo ruipaaro sirova utuoro Oviito oaro kareke piereva ragaire, oisore ra va iava avara visiipa ratau tou irara siposiposa rera iava Jisas. Uva vo vuuta-a eva oa-ia viapau oiso oearoi ruvara-ia vo taraio ouavora vo oearoi tapo ora reoreopaoro. 17 Viapau oiso Jerusalem iare ava rovoraepa aposel irara ruvara-ia orugorugooi ou rovosa voeao oea reesi rovoreva Pauto. Viapau. Ari raaka tapia-ia vo uvare ava rovoraepa Arebia. Evoava uvava karera viropa vorerivira taru riro urui iare vao vo Damaskas.

18 Oire uva utupavira rutu vo peva ivaro isivaaro iava Jerusalem iare Pita kekesa avaraepa. Uva katai tau vo vavae (15) vokiro-ia voa touava rera ruvara-ia oaravu tarai reoro oupaoro. 19 Uva vo vuuta-a eva oa-ia viapau oiso irai aposelto kekeava. Ari ro raga-ia Jems vigei Turarotoaaro araokotoaaro. 20 Uva vo rigato-a vao-ia oa purapaavoi oiraopa vovou rutuva vo Pauto osireiaroia. Viapau oiso kuuvu reo-a vao-ia.

21 Oire uva Jerusalem iava Siria taere iare avaraepa ora vo tapo Silisia-ia. 22 Uva vo vuuta-a eva oa-ia ragai kekeivori, voeao lotupa irara oea evoa toupaiveira Judia-ia. 23 Ari reoara raga iava oisoa ragai-ia taraipaave varao oara iava oisoa oearovu voea tavitavipaive oiso, “Easi eera igeiva ora keriparoera voviri tuariri. Uva vo vokio-ia igeipa siposipoparevoi, oiso ra Krais oirao piepaio. Ro Pol ira tuariri oisoa Krais vo siposiporoaro tekipareve rutu.” 24 ‡‡ Oa iava ragai vaaro airepa vovou kekepaoro vuurapa vaisi purapaivora Pautoa-ia.

Pol Jerusalem Urui Iare Avaroepa Aposel Irara Kekesa

2 ‡‡ Oire uva va vao osa katai tau vo resura (14) ivaro putevoiva, vara isivaaro iava avaraepa Banabas tapo. Oire Taitas ou pieava oiso ra vegei tapo avaro Jerusalem iare. 2 Evoa uvare avaraepa, Pauto ragai tavirevoiva voare. Oire uva va vao osa lotuapa irapa irara tapo ora reoreo rovoraepa voa vo igei raga. Uva evoea isivaaro iava oearovu tapo aia oirao pie vovou irara touava voea tapo ora reopaoro. Uva irapa irara tavitaviava vao iava Vearo Siposipo osiposipoa puraava voeaopa ratau tou irara. Auepa teapi oiso keapaave irapa irara, Osiposipovu raga iava voeapa siposipoparevo Pol voeaopa ratau tou irara. Ra va iava viapau oiso ragai tapo katai vovou purapaive voeao irapa irara. Ora teapi vo kovo okovoa purapaa vo vuutao-ia ora vo kovo oa pura rovoavora irapavira akukuvira rutu ava ragape. 3 ‡‡† Oire uva va vao osa vo tavitavi vao ragai vaaro uvuoro oiso puraaera, “O ita, osa vearopai eisi.” Uva oisi-a eisi osa purapaoro viapau oiso goruvira ragai tavipaivora, oiso ra ragai vatetoaaro iava Taitas rakari verara, voeao iava ratau tou irara rera, ra oisi rera pieoro rera reesia. 4 Oiraopavira eisi vo osa oearovu riro kuuvu irara vo vuuta-ia eva oearovu urioaepa igei sovara-ia pausa, oiso ra igei vo pitupituroaro-ia taraiave vara rovirieipaoro. Uvare Krais Jisas vo siposipoaro iavirava viaevira rutu toupaio vaopa Reo Taisi. Oire uva oiso purapaaepa, “Oiraopavira, igei tapo ita vao-ia riro oirao pie vovou irara.” Uva voea raga vo ruipaaro-a, oa-ia oiso vovoupaaepa ra vigei-ia voea vaaro riro vavata reo goru tovo ragapaive vao Jiu vaaro iava Reo Taisi. 5 Ari viapau voea vo ruipaaro sirova uturaepa oisi Taitas pieoro oiso-ia. Vosa oisi va puraavori, ra kerukavira poupa piro visii-ia vo siposipo vao Vearo Siposipo oa uvutavora ragai ruvara-ia.

6 Ari ita, evoea reipa irara oea viapau oiso ragaipa orugorugooi airepa vai vateivora. Iu, oearovu evoea vaisipaiveira oiso, Reipa irara, vo osa vigei rutu areiivira rutu toupapeira vo Pauto osireiaro-ia. 7 Uva viapau oiso orugorugooroi rutu vateiva ragaipa, uvare taraiaepa rutu ragai-ia vo osa Pauto ragaipa vo kovo vatereva, oiso ra oirara rutupa voeao ratau tou irara vai iava Vearo Siposipo siposipoa. Oiso rutu osa aue ita Pita irapa Pauto oisi vo kovo ita vatereva, oiso ra voeapa voeao Jiu-pa irara siposipopareve va iava vao Vearo Siposipo. 8 Aue vituaro iava uvare Pita roporevoiva Pauto, ora rera vo goruaro karoporeva rerapa, oiso ra va iava vearo kovo rutu purareve voeaopa Jiu-pa irara. Ari ita, uva oisi-a oiso-ia osa ragai tapo ita roporeva. Oa iava oisi raga ita ragaipa ora rera vo goruaro karoporeva, oiso ra vo goru iava riro goru kovo rutu puraa voea-ia ratau tou irara. 9 ‡‡‡ Oire uva va vao osa Pauto vo goruaro eveipaoro ragai-ia oiso purapaaepa “O vearopai ita.” Oa iava vegeiva ora Banabas sekanaepa irapa irara Jems vase ora Pita ora Jon. Uva katai rugoo rutu sirova utuiepa igei rutu oiso ora reooro, Jems peva Jiu-pa irarapa Jisas vo reoaro iava siposipoivere, vo osa vegei voeaopa ratau tou irara siposipove. 10 § Ora vao tapore oiso ra moniara vai oupaave vatevateara vai voeao tauvapasa oarai-ia apota irara. Oa iava voea taviavora oiso, Kasivarivira rutu oa purapaaveira vao oiso.

† *1:13 Mt 16:17-19* †† *1:15 Ais 49:1-6; Jer 1:4-6* ‡ *1:16 1 Ti 1:12-16* ‡† *1:24 Ap 11:18* ‡‡ *2:1 Ap 15:1-5*

‡‡† *2:3 Ap 15:6-20* ‡‡‡ *2:9 Ap 13:1-5* § *2:10 Ap 11:29-30, 24:17*

Pol Ira Pita Torevokoreva Vo Antiok-ia

11 † Oire vo osa Pita Antiok urui iare urioroepa vo uva
toupaavora. Oa iava rera taviavora oiso, Vuria pu-
rarivoi. 12 Ovuria-a vao oa oiso ragavira toupaivoi, Vo
osa voari rovovira rutu oisoa Pita koataparo voea tapo
ratau tou irara aiopasa. Oa iava Jems oeavu oirao pie
vovou irara arureva voare vo-ia Antiok-ia. Uva voea
evoea kekerevoiva Pita, viapau oiso vorerivira ita ratau
tou irara tapo aioreva. Auepa uvare oiso ragavira uriri-
paroepa, Teapi rerare oiso puraave, “Jiu vaaro Reo Taisi
gasipareveira Pita oiso piepaoro.” 13 Eisi ita osa oeavu
tapo Jiu-pa irara oisoa piepaive, voeao oea oisoa Jisas
oirao piepaive rutu vo rera raga Pita vo vovouaro siro-
va utupaoro vo vovourei rutu vatakoiva. Uva va vao
osa piepaoro Banabas tapo ora piro pieroepa.
14 Opitupitua-a eva oa kekeavorao. Oa iava oiso ru-
gooraerao, Viapau oiso katai vovou vai puraivoi Vearo
Siposipo sirova utusa. Oire uva va-a vao oa vituaro iava
Pita taviavora voea vuutaaro-ia oiso, Pita vii-a Jiu-pato.
Viigoa Jiu vaaro Reo Taisire ovauuepa tuariri rutu. Oire
uva apeisi-a? Uvare vo vuutao-ia voea ratau tou irara
taviparivoi, oiso ra eva Jiu vo pitupituroaro sirova utu-
paoro oisi piepaive.

Ro Ira Jisas Oirao Piepareve Ira Uvuipa Ra Torevokovira Karekero

15 Ari ita, vegei-a vao vegoa voa kavauveiepa vegei
Jiu-patoarei. Viapau oiso vegei-a voeao iava ratau tou
irara oea vuri pitupituro sirova utupaaveira vuriara pu-
rapaoro. 16 †† Vearovira rutu oiso taraipaveiei, Vosa Jiu
raga vaaro Reo Taisi sirova utupave, ra viapau oiso va
iava vegei vaisireve Pauto oiso, “Torevoko vovoutoarei-
a vei.” Viapau. Ari vao raga iava vo osa Jisas Krais-ia
rari iraopave. Eva-a oa iava uvuiparoi ra vegei vaisireve
oisi eisi. Ari ita, vegei-a ita vao-ia vegoa eisi
piepaveaira vo Krais Jisas-ia raripaoro, oisore ra vegei-
ia va kekepaoro oirao pie vovou Pauto vegei vaisireve,
“Torevokotoarei.” Viapau oiso Reo Taisi oirao
piepaveaira rutu. Eake iava? Uvare oiso ragavira
taraipaveaira, Viapau oiso irai vaisireverea Pauto oiso,
“Torevokoto-a vii,” vo osa evo taisi raga vo reoaro siro-
va utuparo. 17 ‡ Oire uva apeisi-a? Vosa vegei ora vii
Krais oirao piepaoro oiso rugoopave Pauto vegei
vaisirevere oiso, “Torevokotoarei-a vei.” Osa iava utu-
pavira rara oisi ora eveiveare oiso, Akoea, ratau
toutoarei-a vegei vuritoarei. Oire uva apeisi-a? E ora
vegei iava oiso tavipaveiei, Krais oirao piepaoro ora
piro pieveiera? Asi viapau rutu. Siraovira rutu vosa irai
oisi oiso-ia puraro rera iavirava ro-ia Krais. 18 Ari ita,
uvare oiso toupaivoi, Vosa irai eru kepa vai rigareve, ra
vo kepa iava tuutara-ia airepa kepa paureve. Oire ra vi-
apau oiso oisi vearopape. Ari ita, uva oiso ragavira-a,
vosa rovovira rutu Jiu-pa irara vaarore Reo Taisi ovau
rovora, oire ra vorevira ita va sirova utupaoro oiso pu-
rapara ragai raga ora keakeapaoro, Pauto ragai
oureverea ora rera iare. Osa viapau rutu. 19 Vosa eva
Reo Taisi kavu ovoia vare ovauoro vao oa viapau
uvuipape ragaipa tootooa vatepasa. Oire uva oisi-a eisi
osa ragavira iava kopiiraepa Reo Taisi arova. Oa vitu-
aro iava uvuiparai ra vorevira tootoovira toupaoro
Pautoa ragare rugorugoopaoro toupaa. 20 Iu. Eake ia-
va? Uvare Krais evao parikou-ia kotoro viropa. Uva rera
tapo kopiiraepa. Oire uva voa-a evoa vo rugorugooro
rutu kopiiepa oara iava oisoa ora ragai ragare rugoru-
goopara. Uva vo vokio Krais vo rugorugooaro
toupaiveira ragai-ia. Oa ragai tootoo piepai ragaipa
vearopa rugorugooro vatepaoro. Osa iava tootoo
iraoparaveira rutu. Evo tootoo oa vituaro oiso toupai,
Pauto Oviitoaaro rutu-ia rari iraoparaveira. Ro ira iava
vasereva ragaipa ragai kavikooro, oiso ra rera kopii
pieive. Eva-a oa iava Oiraopa Tootoo oupaaveira rutu.
21 ‡‡ Viapau oiso Pauto vaaro veripaaveira vatevatea
vovou Reo Taisi raga-ia raripaoro, oiso ra Tootoo Ovoi
oua vo va-ia. Viapau. Eake iava? Vosa irai Reo Taisi raga
vo reoaro sirova utuparo, ra va iava Pauto rerare oiso
puraro, “Torevokoto-a vii.” Vosa oisi oiraopape vo reo
eva, oire ra oiso taraipavio, O ari akukuvira rutu kopii
ragaroepa Krais. Ari ita, osa viapau rutu oiso eisi tore-
vokopapeira.

Reo Taisi Vo Pitupituaro Sirova Utupa Vovou Ora Oirao Piea Sirova Utupa Vovou

3 Visii vao-ia vaaruu vovou irara vova Galesia! E via-
pau ora eveipataveira, uvare visii piro pierevorao
iravu? Visii roroio pievira taviava ro iava Jisas Krais ira
evao parikou-ia kopiiroepa. Uva vo vokio-ia oearovu
raga vo reoroaro sirova utu ragapataveira oiraopa reo
rutu kavupaoro. Irouto-a ro ira oisi eisi visii pierevo-
rao? 2 Oire uva katai ake raga vao-ia oa-ia oiso visii
akepaavoi. E Pauto visii vaterevora Tugoropato Urau-
rato vo osa Reo Taisi sirova vao Jiu vaaro utupataera?
Asi viapau rutu. Oire ra oiso ragavira ita visii akea. E
Pauto visii vaterevora Tugoropato Uraurato vo osa
Jisas Krais oirao piepatavora vo rera raga-ia raripaoro?
Iu, eisi. 3 ‡‡ Oire uva eake-a vao oare visii vao-ia eisi ru-
tu piepataveira oiso osa voeao kokoropa irara? Ari ita,
rovovira rutu voari Pauto reraaro Tugoropato Uraurato
sirova utu rovotaepa. Oa iava rera ita kavutavora ora
visii raga vo goruaro-ia raripaoro. Oire uva apeisi-a?
Eisi vai piepaoro ora keakea ragapataveira oiso ru-
goopaoro, Uvuipatai vai pasi ra torevokovira kareketa
oisi iava eisi? 4 E vara ruture varao ovautaera oara rutu
visiipa vatepareva Tugoropato Uraurato vo osa oisoa
Pautoa-pa kovopata? Uva apeisi-a? Oiraopavira rutu-a
oisi eisi pasi? 5 Uva oiso visii akepaavoi, E apeisi-a Pau-
to visiipa Tugoropato Uraurato vatepareveira, ora
varao tapo oira porete piepa goruro, ora varao tapo
ravoto pitupituro purapa goruro, vo rara Reo Taisi raga
vo vovouaro sirova utupata? Easi viapau rutu! Teapi
ora piro piepata Reo Taisi raga-ia rugoopaoro. Eake ia-
va? Uvare evara vituaro oiso toupai, Vo osa Jisas Krais

† *2:11 Ap 11:10* †† *2:16 Ef 2:8-9* ‡ *2:17 Ro 3:19-23*

‡† *2:21 Ro 10:9-13* ‡‡ *3:3 Ro 10:17*

oirao piepata rutu rera vo siposipoaro sirova utupaoro vao oa iava uvutavora.

6 † Ari ita, oiso purapapeira ro iava Ebraham vao-ia Tugoropa Vuku, ‘Pauto vaaro Reo Ovoi oirao piereve rutu. Eva oa iava oiso Ebraham vaisireva Pauto, Torevoko vovoutoa rutu.’ 7 Oire uva oiso ragavira va-ia tarai iraopata, Vosa irouto ro ira Pauto oirao pie iraopareve vo ora rera vaaro-ia raria, ira-a eera Ebraham saratoaaro. 8 Oire vo tuariri rutu rovoa-ia Pauto voeao-ia ratau tou irara tarairoepa oiso, Akoea, voeao Vearo Siposipo oirao piepaiverea, ra va iava ora ragaipa voea oua vorevira. Uva oisi-a eisi osa tarairoiva, Ebraham tavireva Pauto aue iava Tugoropa Reo oiso puraoro, ‘Vii-a vao rutu vituaro, oa iava oirara rutu taru viraakoaverea.’ 9 †† Uva Ebraham vo reo eva Reo Ovoi oirao piereva rutu. Oa iava Pauto oiso rera vaisireva Ebraham, Torevokotoa rutu. Oire vosa eisi oearoi tapo rera Pauto vaaro Reo Ovoi oirao piepaive, ra va iava voea ita oisi vaisireve oiso, Torevoko vovou irara rutu.

10 ‡ Ari oearovu Reo Taisi raga oirao piepaiveira oiso purapaoro, “Vao raga uvuipai ra vigeipa vearoara karekeve.” Uva voea-a evoea oea vuria vo voriaro rutu ouive vo Pauto ruvara-ia, uvare Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,

‘Vosa irouto ro ira Reo Taisi-ia taraiparo, oire ra va-ia taraipaoro viapau oreorovu rutu sirova utuparo varao oara va sovara-ia toupaiveira, ira-a eera taru vuria vo voriaro rutu oureve Pauto ruvara-ia.’

11 Oiraopavira rutu, oiso osa viapau oiso iraiei ro ira uvuiparoi ra Reo Taisi sirova utupaoro torevokovira rutu karekeroverea vo Pauto osireiaro-ia. Viapau rutu. Eva oa iava oiso purapapeira vo Tugoropa Vuku-ia,

‘Ro ira Pauto oirao piepareve rutu oire ra va iava Pauto rera vaisireve oiso, Vii-a torevokoto, ira-a eera irapa taru Tootoo Ovoi vatepareverea Pauto.’

12 Eake iava? Uvare Reo Taisi-a oavu raga rutu pisa. Uvare oirao pie asavira rutu orekerovu rutu purapaiveira oearovu oirara vo Reo Taisi sirova utu ragapaoro. Uva Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,

‘Vosa irouto Reo Taisi rutu sirova utupaoro varao purapareve oara Reo Taisi sovara-ia toupaiveira, eera-a ira uvuiparoi ra Tootoo Ovoi rutu oureve.’

13 ‡‡ Ari vigei rutu-a vao-ia vigoa oisoa potepape rutu vo Reo Taisi sirova utupaoro. Eva-a oa vituaro iava vigeipa vuria vo voriaro rutu vaterevori Pauto. Oire uva eakere? Uvare Krais urioroepa vigei varaaro rutu ouoro vuriara. Uva varava kotoro viropa evao parikouia, uvare vo Tugoropa Vuku-ia oiraopavira oiso purapapeira,

‘Ro oirato ira kotoive evaova-ia, oiso ra voa rera vo voriaro vuri vori oureve vo Pauto ruvara-ia, vo osa Pauto rera vaisireve oiso, Vurito-a vii.’

14 Oire vo Pauto Ebraham-pa Reo Ovoi purareva vao oa-ia rerare oiso puraroepa, “Ragai vearopara vateaverea rara voeao rutupa ratau tou irara.” Uva vigei vaaro vuri vori ou ovoioro Krais Jisas va eva Reo Ovoi oirao piereva vigeipa. Eva-a oa vituaro iava uvuipaviei ra oisi iava ratau tou irara tapo vigei rutu Tugoropato Uraurato oupape, vo rara goruvira rutu oirao pie rovopape rutu vo Pautoa-ia raripaoro.

Vo Toupai Reo Taisi Iava Ora Reo Ovoi

15 Araoko irara oaa, visiipa ovoovo reo vatepaavoi. Vosa aiterei reo ovoi vai purasi vo reoara vai rutu opesi pieoro, ra viapau oiso iravu uvuiro aue aveke tauvu verasa vao oa-ia oisoa ovoiei vaisi purapasi. Oiso tapo osa viapau irai uvuparoi ra airepa reo vai takuvuoro tuariripa reo vai verareve vao iava reo ovoi. 16 ## Oire Pauto Ebraham vaiopa ora rera aaotoaaro Reo Ovoi vatereva vo reo-ia oa viapau oiso vatereva oiso puraoro, “Vo reo vatepaavoi visii aao rutupa,” Viapau. Ari ro ragare Krais oiso puraroepa, “Vao oa purapaavoi vei aaoparei ragapa.” 17 ### Uva oiso puraparai, Viapau oiso oaiei oai uvuipai ra vo reo tavariove oa purareva Pauto ovoieivira. Oire uva va-a vao Reo Ovoi isivaaro iava varao vo resura vovoto vo peva tau (430) ivaro puteva. Oa iava Reo Taisi vatereva Pauto. Uva viapau oiso vaoia Reo Ovoi putepaiveira Reo Taisi. Viapau. Ari touvira rutu Reo Ovoi toupaiveira vao Pauto vaaro. 18 Ari ita, vosa irai eisi Reo Taisi sirova utuparo, ra va iava vearoa oureve, oire uva va-a eva oa iava Reo Ovoi akukuvira rutu tou ragapaiveira. Ro-ia Ebraham ira Reo Ovoi oirao piereva rutu. Oa vituaro iava Pauto rerare oiso puraroepa, “Ebraham-a torevoko vovoutoa rutu.” Oa iava vearovira rutu oiso taraipavio, Viapau oiso Pauto vaaro-ia Reo Ovoi putepaiveira rutu eva Reo Taisi.

19 ### Oire uva aa vao rutu-a va vao Reo Taisi vo kovoaro? Vao-ia oa vo kovoaro vao Reo Taisi oiso toupaiveira. Uvare voeao tuariripa irara viapau oiso ora voea-ia va eveiiva oiso puraoro, “Akoea, vuri pitupituro rutu-a varao oara purapapeira.” Ari vo osa va-ia Reo Taisi taraiaiva, oiso puraaepa, “O, ari vuriara rutu-a varao oara purapapeira Pauto osireiaro-ia.” Uva oisi raga-a eisi osa oisoa toupaive Reo Taisi vore tuepaoro uva Pauto Oviitoaaro pouro virovere rera raga ita Ebraham aaotoaaro. Oire uva vo vuuta-a eva oaia opesi ovoiepa Reo Taisi. Uva va-a vao Reo Taisi oa iava Pauto enselpa irara tavireva. Oa iava evoea ita topa pievira aue Moses taviiva ita. Uva eera ita topa pievira oirara ita tavitavireva. 20 Ari torevokovira rutu Pauto Reo Ovoi vatereva. Eva-a oa vituaro iava vao-ia Reo Taisi putepaiveira rutu, uvare Reo Taisi riroara rutu iava pura piropa gisipoara.

Reo Taisi Vo Kovoaro Iava

21 Oire uva apeisi-a? Ora upopapeira varei vareo Reo Taisi ora Reo Ovoi? Asi viapau rutu. Ari ita, vosa irai va sirova Reo Taisi utupaoro va iava tootooa oupareve, uva va-a eva oa iava uvuiparoi vai ra torevoko vaisi oupareve vo Pauto ruvara-ia. Asi viapau oiso uvuipai ra torevoko vaisi vai oureve Reo Taisi iavirava, 22 § uvare

† *3:6 Jen 15:1-6* †† *3:9 Jen 12:1-3* ‡ *3:10 Diu 27:26* ‡‡ *3:13 Diu 21:23*

‡‡ *3:16 Jen 13:14-18* ### *3:17 Eks 12:40; Ro 4:13-14* ### *3:19 Diu 5:5; Ro 4:13-15* § *3:22 Ro 3:23*

Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Oirara rutu vuri rugorugooro oaive sirova utupaaveira. Osa iava vuria oirara rutu tuukepaiveira vo rasio-ia.’ Oa-a eva oa iava oirara rutu uvuipaai ra oiso taraipaave, Voeao oea Jisas Krais oirao piepaive ora voeao vo vovouroaro iava oirao pie vovouro raga, oeapa Oiraopa Tootoo rutu vatereverea Pauto vo Reo Ovoiaro sirova utuoro vao oa vatereva Ebraham-pa.

23 Voari tuariri rutu vo osa Krais-ia oirao pie vovou vo pitupituaro pou viro asavira oisoa toupaive, ovuuta-a eva oa-ia Reo Taisi oisoa vigeire riro vavata iraopape. Uva oisoa vigei tuukepaive rutu. Oa iava oirao pie vovou vo pitupituaro karekeera. Uva va-a eva vituaro iava Jisas ora karekeroera vo rasio iare. 24 † Oire uva Reo Taisi vo kovoaro-a vao, oirara tokipasa voea torevokopaoro. Oa iava vo rekasiera vo vuutao-ia oa-ia Krais pouro virora. Uva vo vuutao-ia Krais vigeipa tasi puraparevoi vitupaoro. Oa iava uvuipaviei ra oirao pie vovou rutu purapape torevokovira rutu toupaoro vo Pauto osireiaro-ia. 25 Ari ita, ovuuta-a eva oa vo vokio-ia toupaivoi eva oa-ia Krais-ia raripaviei. Uva va-a eva vituaro iava viapau oiso Reo Taisi vigeipa reipapeira.

26 Oire uva vo vokio-ia visii varaaro oirao pie vovouro visii oiso rutu piepaivoi, Visii-a Pauto ovii iraraaro vo rara Krais Jisas-ia raripata rutu. 27 †† Uvare baptaisa outavora, oiso ra kataivira rutu toupata Krais tapo oiso, Visii-a Pauto ovii iraraaro rutu oiso rutu osa ro-ia Krais eera Pauto Oviitoaaro. 28 Ari ita, oiraopavira uvare visii rutu areiivira rutu toupataveira. Viapau oiso roopavira toupata oiso, Jiu-pato-a vii, ari ratau tou irara iava vii, ari kovopato-a vii moni oupato, ari vii-a akuku kovotoa raga. Ora oiso riakova viapau oiso oiratoa-ia putepaevoi, ora viapau oirato riakova-ia puteparevoi. Viapau rutu. Ari kataivira rutu toupataveira vo Krais Jisas-ia. 29 ‡ Iu, vo osa visiipe rutu Krais voeaaro, ra oiso rutu touta, Visii-a Ebraham aao iraraaro visiigoa rera sirova utupataveira. Ra va iava vao outa vearoa Pauto ruvara-ia oa iava voari tuariri Reo Ovoi purareva Ebraham tavioro.

4 Oire uva topa pievira vo reo vatepaavoi ita oiso-ia, vosa iravu oirato kopiiro auero rutu arova varao rera varaaro, ra oviito vara-ia ita pitureve vo rara riroparo. Oire ra viapau oiso ikauvira vara oisoa oupareve vo rara kakaevira toupareve. Viapau. Ari oisoa kovopavira tou rovopareve oiso osa kovopato vo vuutaore tuepaoro oa-ia oisoa vara rutu oupareve varao aiteto varaaro. 2 Oire vo osa kakaevira toupareve, uva oisoa oearovu sirova utuparo voeao oearoa oisoa rera tokipaive ora rera varaaro vo vuutaore tuepaoro oa reesireva aiteto. 3 Oire uva vigei ita oisoa toupape oiso osa evoea kakae vure, uvare tuariripa pitupituro oisoa vigeire reipape rutu varao oara-ia oisoa avatapa irara toupaive uraura irara. 4 ‡† Uva va-a eva isivaaro iava vo vokio pou pirorao vigeipa ovokia reesireva Pauto, oiso ra vo vokia rera Oviitoaaro kataitoa rutu siporeve. Oa iava vo vokia rera siporevorao. Uva tavauruva rera kavauevorao. Oa iava riropaoro touparevora Jiu vaaro Reo Taisi sirova utupaoro. 5 ‡‡ Ari ita, oirara oisoa Reo Taisi reroarovi tou rovopaive. Oa iava Jisas urioroera vo taisi vavataaro verasa vuri voriro oavi opesi pieoro, oisore ra vigei rutu oiso toupape, Pauto ovii iraraaro rutu.

6 ‡‡† Oiraopavira rutu uvare visii rutu-a Pauto ovii iraraaro. Eake iava? Uvare eva oirao piesa Pauto rera Oviitoaaro Urauraaro siporevora vigei sopaaro iare, oisore ra voa toupaoro oiso puraparo vigei iavirava, “Aite. Igei rutu Aitearo.” 7 Oire uva va-a eva oa vituaro iava viapau oiso akukuvira kovo ragapaoro toupataveira oiso osa voeao oea akukuvira raga kovopaiveira aite irara varaarore tuepaoro. Viapau. Ari visii-a Pautoa rutu ovii iraraaro. Eva-a oa iava varao rutu vateparevere visiipa oara tuevira toupaiveira visii rutupa vao-ia ovii irara.

Pol Rirovira Rutu Galesia Vatare Rugorugooroepa

8 Voari rovovira rutu uva Pautoa-ia tarai asavira rutu oisoa tou rovopata. Evo vuuta-ia oiso rutu toupata, Kovopa irara voeaopa vuri tugararo oea visii oisoa tuukepaive, voeao oea viapau oiso oiraopavira rutu toupaiveira oiso osa Pauto. 9 Oire ra vo vokio-ia Pautoa-ia taraipata, vo rara rera-ia oirao pie vovou purapata. Ari ita, oiraopavira uvare Pautoa ita visii-ia tarai iraoparo rovopavira. Oire uva apeisi-a? Rerare ovaupaoro vorepatai varao iare tuariripa pitupituro varao oara viapau uvuipai oirara tauvapasa, eke? E ruipapatai ita ra tuariripa pitupitupa kovo ragapata ita vori ou asavira, raa? 10 ‡‡‡ Uva vo pitupituro purapaoro ovokirovu oovapa vokiro reesipataveira ora visiipa, ora oaravu kekiraara, ora oivarovu tapo, oisore ra vo vuutaro-ia aioara vureiara purapata. Oire ra voa vara-ia variripata oiso keapaoro, Oara-ia Pauto roru piepaioveira. 11 Ari ita, visiire rugorugoo iraoparaveira, uvare riro kovo rutu puraava visii siposipopaoro. Uva apeisi-a? Akuku kovo raga-a oa puraava visii-ia, eke?

12 Araoko irara oaa, goruvira rutu visiire oiso puraparai, Ragai tapo katai vovou rutu purapata vao iavirava Reo Taisi vare rugorugoopaoro, uvare ragai tapo va kavuava, ra visii tapo va kavu iraopata. Ari ita, viapau oai vuria vai puratavora ragai-ia. 13 § Ari tuariri oisoa ragai tauvapata vo osa upiaparaera. Oupia-a eva oa-ia toupaoro riro kaekaevira toupaavora visii ruvara-ia. Ovuuta-a vao oa-ia visiipa Vearo Siposipo vatepaavora. E vare rugorugoopatai? 14 §† Vo osa oisoa upiapaoro visii pugu piepaa, uva viapau oiso ragai oisoa kavupata ragai tovipaoro. Viapau. Oiraopavira rutu, eisi osa voeao enselpa irara vai pasi oisi piepatavori, oiso osa ragai oisoa tokipata. Ora ro tapo Jisas Krais ira vai-a tapo uvuipatai ra rera oiso tokipata osa ragai oisoa tokipata. 15 Oire uva oisi-a eisi osa ragavira oisoa ragai tauvapata voari tuariri. Oire uva apeisi-a? Visii vaaro ragai-ia roru vovou touvira toupaivoi visii-ia oiso osa voari tuariri, eke? Ari ita, taraiparai, Vosa eisi puratаeri

† *3:24 Ro 10:4; 1 Ko 4:15; Ga 2:16* †† *3:27 Ro 6:1-10* ‡ *3:29 1 Ko 3:23* ‡† *4:4 Jen 3:15; Ais 7:14*

‡‡ *4:5 Ef 1:7; Jo 1:12; Ef 1:5* ‡‡† *4:6 Ro 8:14-17* ‡‡‡ *4:10 Kl 2:14-17* § *4:13 1 Ko 2:3* §† *4:14 Mt 10:40; Lu 10:16*

voari tuariri, “Ora vigei varaaro gorogorope osireiara.” Oa iava purata, “Ie, Pol, osireiara varao oara tateiovoi ora igei iava viipa tauva vatepaoro pute pievira rutu.” Oire uva oisi-a eisi osa purataeri, vo uvare ragaipa oisoa sirao iraopata rutu rirovira. 16 Ra apeisi vo vokio-ia? Vo uvare visiipa oiraopa reo rutu vate rovoavora. Uva apeisi-a? Vo vokio-ia ragai-a visiiva keripato, eke?
17 Oire oiso-ia vo osa visiipa kuuvu reoro raga vatepaiveira rakari verapa pitupitu iava vo visii aroviaku ragapaoro, uva riroa rutu rugorugooa purapaiveira visii-ia. Eake iava? Uvare oiso rutu vovoupaaveira ra visii ivupaive igei arova, oiso ra kasivarivira rutu voea sirova utupata. 18 Oire vearopai vo osa oearovu kasivarivira avu rugorugoopaavere visiire visii tauvapasa oiso osa ragai visii tauvapaavora visii tapo toupaoro. Ari vao raga oiso vo osa torevokoa vai karekepere vo tauva iava eva. Ari ita, viapau oiso torevoko rugoo vai-ia visii tauvapaivere voea evoea. Aue iava uvare ora voea vo pitupituaro raga sirova utupasa visii tavitavipaiveira vao rakari verapa pitupitu. 19 † Ari ita, oiso rutu toupataveira, Ragai ovii iraraaro rutu. Oire vosa riakova kakaeto kavausa auepao, ra riroa rutu upia oueve. Uva vo upia eva oira iava oisoa opesipape vo osa kakaeto karekero. Uva oisi-a eisi osa ragavira visiiva riroa upia oupaaveira vo osa riropata. Ari ita, vosa ovoieivira rutu visii varaaro oirao pie vovouro toupaive vo osa vara iava Jisas-ia raripata, eva-a oa iava uvuiparai ra ragai iava opesipe evara upiara. 20 Ragai rirovira rutu oiso ruipa irao ragaparai ra visii tapo toupaa vo vuuta-ia vao-ia. Uvare oiso rutu ruipa iraoparai ra ragai vo rugorugooaro visii varaaro rugorugooara keke iraove. Oa iava ragai vaaro riro vavata reoreo uvuipai ra tavariope. Ra va iava kavevira reoreora visii tapo. Uvare vo toupaoro ragai vo rugorugooaro paipai iraopaivoi. Eva-a oa iava viapau uvuiparai oiso ra visii tauvaa.

Reo Ruu Vaireo Iava Hega Vaio Ora Sera

21 †† Oire ragai tavita vearovira rutu ora visii iava visigoa oiso ruipapataveira ra Reo Taisi reroaro toupata. Uva eake-a vao oa rutupa viapau vearovira Reo Taisi vo reoaro uvupataveira? 22 Oire vo taisi oiso tavipapeira, Ebraham vaiterei oviitoarei kavaureva. Uva oiso-ia iriavu-a kovopava iria oviitoaaro-a iravu. Ari iriavu-a vatuava oaro rutu iria oviitoaaro-a iravu. 23 Oire uva avaioto kavaueva o kovopava oiso osa airorovu rutu okakaerovu kavaupaiveira. Ovusa ro-ia kikooto ira pisa visivi rutu karekeroepa. Eake iava? Uvare rera-a eera ira iava Pauto Reo Ovoi purareva Ebraham-pa. 24 ‡ Oire vo siposipo ovoovovira rutu toupaiveira vaitereo iava oviitoarei, uvare vaireo riakorirei airea oiso rutu toupaereveira varei Reo Ovoirei. Ari ita, o-ia kovopava Hega iria ovii iraraaro oiso karekeaepa, Evoea kovopa irara. Uva oiso rutu toupaeveira osa vao Reo Taisi oa Moses-pa vatereva Pauto vo Sinai Pukui-ia. Ari ita, voeao oea oisoa Arebia-ia toupaive oea vo pukui oisoa vaisipaive, Hega Pukui. Uva eira Hega iria ovoovovira oiso rutu toupaeveira osa vao Jerusalem urui. Eake iava? Uvare oira-a kovopava oiso osa voeao Jerusalem urui-ia tou irara oea oisoa Reo Taisi reroarovi kovopaive. 26 Oire uva oira-a o-ia vigei aakoaro rutu Ebraham vatuavaaro rutu eira iria oiso toupaeveira, Ouruivu airepa rutu vao Jerusalem oa vo vuvuiua-ia toupaiveira, eira-a Sera iria ovii iraraaro viapau oiso Reo Taisi reroarovi kovopaiveira. 27 ‡† Iria iava Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Rorupari vii vao riakova viigoa kakae kavau asavira toupari upia ou asavira. Utupavira riro kakaero rutu taru kavaurivere o-ia puteoro kovopava o-ia iriapa kakae puraro vatuato.’

28 ‡‡ Oire uva visii rutu-a vao ragai araoko iraraaro Pauto ovii iraraaro, visiigoa rera oirao piepaoro rutu oiso rutu toupataveira osa vaitereo Ebraham avukarei, aiterea Pauto vo reoaro oirao piesiva rutu. Oa iava Aisak kavausiva. 29 Ari ita, o-ia Hega iria ro kavaueva iravu kakaeto oiso raga ita osa airorovu rutu riakora kakae vure kavaupaiveira. Uva eera-a ira ropa tavaka vatereva ira Pauto reraaro Uraurato vo goruaro-ia kavauroepa. Uva oisi rutu-a oiso-ia osa piepaiveira vo vokio-ia Reo Taisi reroarovi kovopaoro voeaopa tavaka vatepaoro oeapa Pauto Tugoropato Uraurato vatepareveira. 30 ‡‡† Ari ita, ro-ia Ebraham ira iava oiso tavipapeira vo Tugoropa Vuku sovara iava, uvare Pauto oiso rera tavireva ra kovopava ora rera iava verareve voavaorei rutu ora oviito. Eake iava? Uvare ro kovopava oviitoaaro viapau oiso uvuiparoi ra orekerovu rutu varao Ebraham varaaro oureve vo rara Ebraham kopiiro. Uvare ro ragapa rutu oisoa uvuipape rera vatuavaaro rutu oviitoaaro. Vosa kopiiro aiteto, ra orekerovu rutu oureve taru rera raga. 31 Araoko irara oaa, viapau oiso toupape osa voeao okakaeroa kavaueva o-ia kovopava. Viapau rutu. Ari vigei-a vao oiso rutu toupape, Vigei-a Ebraham vatuavaaro rutu ovii iraraaro. Oire uva evo reo oa oiso ovoovovira rutu toupaiveira vigeipa.

Vii Viigoa Karurevora Tuukea Iava Viigoa Uvuipauei Ra Eakavira Rutu Toupari

5 ‡‡‡ Viapau rutu oiso kovopavira toupataveira oiso osa voeao oea Reo Taisi reroarovi kovopaiveira, uvare visii karurevora Krais Reo Taisi vo tuukearo iava. Uva visii tavipaavoi oiso, ra oiso ragavira rutu toupata. Ra oisi toupaoro viapau oiso ra ora visii vo pitupituroaro iare vorevira porepata oiso osa evoea kovopa irara.

2 Oire uva ragai-a Pol ragoa vo reoaro vao-ia uvu iraota! Vosa vao Reo Taisi sirova utupaoro ora visii iava rakari verapata oiso rugoopaoro, Vao raga rutu iava Pauto uvuiparoi ra igei ora rera iare vorevira oupareve. Uva oisi-a eisi osa iava Krais viapau uvuiparoi ra visii oriruparevе vo ora rera iare visii virivaripaoro. 3 § Oiso vorerivira ita visii tavipaavoi, Vosa irai visii iava oiso ru-

† *4:19 1 Ko 3:1-4, 4:15* †† *4:21 Ro 3:19-20* ‡ *4:24-25 Jen 17:15-27*

‡† *4:27 Ais 54:1* ‡‡ *4:28 Ro 9:6-9* ‡‡† *4:30 Jen 21:9-11* ‡‡‡ *5:1 Fl 4:1* § *5:3 Diu 27:26; Ga 3:10*

gooparo, Vosa ora ragai iava rakari verara, ra va iava Pauto ragai-ia vearo vovou purareve. Oire vosa oisi oiso-ia rugooparo, ra viapau rutu uvuiparoi ra oreorovivu ruture ovauparo vao Reo Taisi rutu sovara-ia.
4 Uva visii oiso purapataveira, “Reo Taisi sirova utupaoro Oiraopa Tootoo rutu oupaioveira.” Ari oisi-a eisi osa purapataveira, uva viapau rutu oiso uvuipatai ra Oiraopa Tootoo oupata vo Krais ruvara-ia. Uvare eisi purapaoro Pauto vo siraoaro kavupataveira. 5 † Ari igei tauvapareveira Tugoropato Uraurato igoa Krais-ia raripaoro Pauto vo reoarore tuepaioveira, vo osa rera raga igeire oiso puraro, “Vearo irara rutu visii.” 6 Ari ita, oiso-ia vosa ro ira Krais Jisas-va tavosivira toupareve, ra viapau oiso rerapa rakari verapa pitupitu reipape rutu. Ora vao vosa vo pitupitu kavureve, ra viapau oiso eva tapo rerapa reipape. Viapau. Ari vao raga rutu-ia oirao pie vovou. Eva-a oa vituaro rutu iava oirato vo vovouaro tore piepaiveira, ra sirao vovou rutu purapareve vo vokiara rutu-ia.
7 Voari tuariri uva vearovira rutu Krais vo reoaro uvu rovotavora, oa iava oisoa va sirova utupata. Oire uva iroutoa rutu-a ro ira visii piro pierevora oiraopa reo sirova utu arapa? Uva apeisi rutu-a oiso osa visiire puraroera, oa iava oisi rera uvuoro eisi pietavora? 8 Ari ita, viapau rutu oiso Pauto visii piro pierevora. Viapau. Uvare rera-a eera ira keeraparoveira varao arova tuariripa vo vovouro visii varaaro oara oisoa visii tuukepaive rutu. 9 †† Uva oearovu oiso ovoovovira purapaaveira, “Gareavi yis uvuipai ra riroa rutu plaua kae pieve rutu va riro pieoro.” 10 Oire uva oisi-a eisi osa voearo vo reoroaro visii piro piepaiveira. Ari Pauto ovovouroa-ia evara voea varaaro vurapareveira oara voriaro voeapa vatereverea. Uva oiso ragavira tarai iraoparai ro iava Turaro Krais ira raga uvuiparoi visii tauvapasa rutu. Oa iava uvuipatai ra evara piro pie reoro eakapata. Eisi osa iava uvuipatai ra ragai vo reoroaro sirova utupata ita.
11 Uva oearovu oiso purapaaveira, “Rera Pol oiso voea siposipopareveira, oisore ra ora voea iava rakari verapaave. Ra va iava oiso karekepaave, Jiu rutu.” Uva vosa oisi eisi visii siposipopaavori, ra eakepa Jiu-pa irara ragaire kasipupai? Ari vao raga Jisas iava vo reo ro ira evao parikou-ia kopiiroepa, oreoa vatepaaveira. Oa vituaro iava oisi eisi kasipupaai ragai vuri piepasa.
12 Uva oiso ruipa iraoparai evoea iava oea visii piro piepaiveira oiso purapaoro, ra ora visii iava rakari verapata. Uva oiso voeapa vearopapeira vosa visii arova uvuipaai ra ora verapaave uvaroi ragare.
13 Araoko irara oaa, oiso visii tavipaavoi, Pauto visiire keeraroepa, oiso ra tuariripa pitupituro rutu kavuta varao vavagisiara rutu. Ra avekatavira toupaoro opeita ora visiire oiso purapata, “Uvuipaviei ra varaua vo ruipaaro sirova toupape.” Viapau. Ari eisi toupaoro uvuipatai ra oearovupa siraopaoro voea tauvapata. 14 ‡ Aue iava uvare vara rutu evara oara Reo Taisi sovara-ia toupaiveira oara rutu takuvuaro iava oiso purapapeira, “Oearovivupa sirao iraopata oiso osa ora visii ragapa siraopataveira.” 15 ‡† Ari ita, vosa eisi piepata oiso osa kaakau kare vo kareo oea ora upopaaveira, ra eake vai va sirovava karekepe? Ora vatatopo iraopata. Uvare eisi piepaoro uvuipatai ra ora opesi pieta.

Tugoropato Uraurato Vo Pitupituaro Iava Ora Oirara Vo Pitupituaro Vo Toupaoro Rasitoa-ia

16 Ragai vo reoaro-a vao-ia oiso. Vo osa Tugoropato Uraurato ora rera vo reoaro vatereve visiipa, oire eva-a oa-ia uvuipatai ra va sirova utu iraopata. Ari ita, vosa visii raga vo ruiparoaro oiso purapapeira, Eagara vuria purari, uva vo ruiparo-a evara oara iava uvuipatai ra pore iraota viro Tugoropato Uraurato vo reoaro raga sirova utupasa. 17 ‡‡ Uvare Tugoropato Uraurato vo rugorugooaro osivu ragavira rutu toupaiveira, vo rara vigei vo rugorugooroaro pisavira toupaive. Oire vo rugorugoorei eisi ragavira toupaoro ora upopapeira. Ora tapo vo rugorugoorei oiso vigei piepaiveira, ra oavu kavuoro oavu raga sirova utupavio vao oa pura arapa reasipavio. 18 Ari ita, vosa Tugoropato Uraurato vo reoaro rutu sirova utu iraopata, ra va iava viapau oiso Reo Taisi visii tuukepaive.
19 ‡‡† Vosa ora vigei raga vo rugorugooroaro raga sirova utupavio, ra va iava vo vovouro rutu viaevira karekepape varao oiso-ia, otopa pitupitu, ora vuri rugorugooro tapo varao oara purapaiveira, ora opitupiturovu purapaiveira arii asavira. 20 ‡‡‡ Vo osa oearovu tokarasiara vaisiaro kae pie ragapaive va iare tugara vo goruroaro ou ragapaoro. Ari oearovu kavokavo kovoro raga purapaiveira. Ari oearovu viurupa vovouro purapaiveira. Vo osa oearovu ora upopaveira. Ari oearovu riirii vovouro purapaiveira, osa oearovu kasipu vovourova toupaiveira, ora oearovu tapo ora voea raga-ia vovoupaaveira ora vaisi oaive kae piepaoro. Vo osa oearovu oiso purapaave, “Igei vovouaro torevokopai. Ari visii vaaro koikepavira toupai.” 21 Vo osa oearovu varaaro aupariara riiriipaiveira. Ari oearovu riro gorupara-ia ukaiopaave kokoropaoro. Osa oearovu vurei aioro purapaive. Oire ra vo aioro-ia ora voeava vuri vovouro purapaive. Oire uva oiso ita vorerivira visii tavipaavoi osa rovovira visii tavi rovoavora oiso, Vosa ro ira vuri vovouro rutu purapareve oiso osa vara evara, ira-a eera viapau rutu oiso uvuiparoi ra koataro Pauto vo Saraaro iare. Ra va iava viapau oiso toupareve, Rera-a Pauto oiratoaaro.
22 § Ari vosa Tugoropato Uraurato vo rugorugooroaro sirova utupavio varao oara kareke piepareve vigei sopaaro-ia. Uva evara oara iava uvuipai ra oiso karekepape, sirao vovou-a vao-ia, ari rorupa vovou-a vao-ia, ari kave vovou-a vao-ia. Oire ra eisi sirova viapau oiso vagevagepavira kasipupavio, vo osa oearovu tauvapasa auepavio, ora varao vearo rugorugooro, ora vao tuuvu vovou rutu oa purapape. 23 Ora vao tapo veripape oiso-ia, opeita oearovivu-ia putepape, ora opeita ora vigei iava vasepape vuri vovouro purapasa.

† *5:5 Ro 5:1-11* †† *5:9 Mt 13:33-35; 1 Ko 5:1-8* ‡ *5:14 Ro 13:8-10*
‡† *5:15 Je 3:13-18* ‡‡ *5:17 Ro 7:15-25* ‡‡† *5:19 Ef 5:3; Kl 3:5* ‡‡‡ *5:20 Re 21:8* § *5:22 Ef 5:9; Kl 3:12-15*

Oire vosa oisi eisi piepari, viapau oiso irai uvuiparoi ra vii togareve reoa vai-ia, vii vao viigoa Tugoropato Uraurato vo vovouaro sirova utupau. Viapau. Aue iava uvare viapau oiso Reo Taisi vo pitupituaro puteparivoi eisi vara sirova utupaoro. 24 † Oire opitupituroa rutu varao eakaiva voeao Krais voeaaro varao vuri rugorugooro.

25 †† Ari ita, vosa tootoopavioveira vo Tugoropato Uraurato vo goruaro sovara-ia, eva-a oa iava uvuipaviei ra ora vigei iava vase iraopape rera iare. Oa iava uvuiparoi ra vigeipa vasepareve ora rera vo rugorugooroaro iare. 26 Ra vara evara sirova utupaoro viapau oiso vagu vovoua vai purapape, ora viapau oiso oearovure kasipu rugooro tore piepape, ora viapau oiso ra oearovu varaaro riiriipape.

Vigei Uvuipaviei Ra Araoko Irara Oavi Tauvapape Voea Vo Siraoaro Kaepaoro

6 ‡ Araoko irara oaa, vosa irouto visii iava oirao pie vovouto vuri vovou-ia kovero, oire ra irai visii iava ro ira goruvira rutu Tugoropato Uraurato vo vovouaro sirova rutu utuparo, eera-a ira uvuiparoi ra reravi vorevira tore piereve rera tauvaoro kave vovou raga-ia. Oire ra vearovira ita vorevira vokareve. Uva vo osa rera tauva rovorevora, vearovira rutu ita rera ora vatatoporovere vaopa, teapi rera ita va vao vuria raga-ia kovero ita. 2 Visii rutu oearovivu rutu visii iavapa irara tauvapaoro toupata voeavi kapokaporopaoro vuri vovou vo vavataarova. Oire vosa oisi eisi piepata, ra va iava Krais vo reoaro sirova oisi rutu eisi utupata vao rera vaaro reo goru. 3 Ari vosa irai visii iava oiso puraparo, “Viapau rutu uvuiparai ra eisi ovoovoi sirova utura. Uvare riro vaisitoa rutu-a ragai.” Oire uva rera-a eera ira eisi purapaoro ora keakea ragaparoi. 4 Vosa iravu siituepaoro oiso purapau, “Viigoa-ia putepaavoi uvare vuria puraparivoi,” oire uva viapau oiso torevokovira eisi reopauei. Viapau. Ari vearovira rutu ora vii raga ora viiva siituepau ora vii vo vovouroaro roviriei rovopaoro rutu. Oire vosa vii iava sopaua oiso purape, “Vearopai,” ra va iava oiso ragavira taraiu, O, ari torevoko vovou-a vao-ia oa purapaavoi, 5 uvare oirara rutu uvui iraopaai ra katakataivira kovoara oaive vavataaro kae piepaive.

6 ‡† Oire vosa irai Jisas vo reoaro iava visiipa siposiporeve, oa iava visii ita uvuipatai ra orekerovu-ia vearopara rera tauva ragapata rera vatepaoro.

7 ‡‡ Opeita ora visii raga ora keakea ragapata oiso keapaoro, Uvuipaviei ra Pauto keapasa vatauvira orekerovu pura ragapape. Oa vituaro vao-ia oiso toupaiveira, Vosa eake vao pauri vo kovoa-ia vii vaaro, ra oisi raga kuepe. 8 Oire vo osa irai orekeroi vuriara vai paupareve, ra vara iava oupaoro rera vo vovouroaro vuri vovouro aio piepareve. Eva-a osa raga piepaoro ora opesi pie ovoiroverea. Ari vo osa ro ira vearopara paupareve Tugoropato Uraurato vo reoaro sirova utupaoro, uva rera-a eera ira vearoa oureverea. Aue iava vo rara Tugoropato Uraurato ruvara-ia Tootoo Ovoi rutu oureve. 9 ‡‡† Vo rara reasi asavira varao vearopara purapape. Ari vosa keruriavira rutu topa pievira orekerovu rutu vearopara purapata, oire eva-a oa iava taru vearopa kuero oupatavere vova Pauto ruvara-ia. 10 ‡‡‡ Va-a eva vituaro rutu iava uvuipaviei ra oearovivu rutuva vearopa vovouro purapape vo osa vuutaa vaipe oisi eisi piepasa. Oiso osa voeao oeavia Krais oirao piepaiveira vigei araoko iraraaro, oeapa ita uvuipaviei ra oisi vearopara rutu purapape pute pievira rutu.

Pol Kristen Irara-ia Rorureva Voea Goru Pieoro

11 Oire ragai-a vao ragoa raga visiipa vo rigato puraavoi. Uva vo kirokiroro kekepatavoi riropara ragai varaaro. 12 Uva voeao oea oisi visii siposipopaiveira goruvira rutu visiire oiso purapaoro, “Uvui iraopatai ra ora visii iava rakari verapata.” Uva eisi ragavira piepaiveira vuri vovou vo vavataaro asavira oiso, teapi voea oupaive. Aue iava uvare oiso taraipaaveira oraivavu epao vao-ia osa Jisas kopiiroepa evao parikou-ia vigei vorevira ouoro. Uva vo raiva eva oa iava siposipopaoro pasi vuri vovou vai oupaive Jiu ruvara-ia pasi. 13 Ari ita, osa voeao-ia oea oisoa ora voea iava rakari verapaave, viapau oiso Reo Taisi rutu rutuaro sirova utupaoro-a. Viapau. Uva oiso ruipapaaveira rutu ra voea vo reoaro sirova utupaoro ora visii iava rakari verapata. Ra va iava oiso purapaave ora voea iava, “Easi evoea vigei vo pitupituaro raga sirova utupaaveira.” Oa iava oearovu voea vo pitupituaro raga rei piepaive rutu. 14 § Ari ragai viapau oiso oisi ragavira eisi oearoipa siposipopaa. Viapau. Ari evao parikou raga rei piepaaveira rutu vao oa-ia kopiiroepa vigei reraaro Turaro Jisas Krais ragai ouoro. Uva oisi-a eisi osa vituaro iava viapau oiso orekevu avu vai ragai vo vovouaro uvai ragare ivupaiveira varao vo rasio iava akukupapara raga. Evara rutu kopiiepa ragai iava evao parikou-ia. 15 §† Ari ita, vo osa ora visii iava rakari verapataveira oa-a viapau eva uvuipai ra visii virivarive. O vosa vo pitupitu eva kavuta, oa tapo ita viapau uvuipai oiso ra visii virivarive. Ari vao raga-ia vo rara Tugoropato Uraurato vigeipa airepa rugorugooro vatereve.

16 Vosa oisi raga eisi vo reo sirova utupaave oearoi, oire ra va iava voeare oiso purara, Osa vearopai eisi. Eake iava? Uvare ruipaparaveira rutu voea rutupa oiso ra vearo tou puraive, ora aue tapo ra sirao vovou purareve Pauto voea-ia ora oearovu tapo Pauto voeaaro.

17 §†† Oire ovoiopa reo-a vao-ia ragai vaaro oiso oa visiipa vateavoi vo vokio-ia. Ovokia vao isivaaro iava viapau rutu oiso irai uvui iraoparoi ra utupaua ragai vo reoarova ora kaureoro. Uvare ragai-a Jisas-pa kovopato. Ari ita, viupara varao oara ragai varaaro-ia toupaivoi ragai vo reoaro oirao piepasa.

18 Araoko irara oaa, oiso rutu ruipa iraoparai ra vigei reraaro Turaro Jisas Krais visii rutu viraako iraoreve visii tauvapaoro.

† *5:24 Ro 6:6* †† *5:25 Ro 8:4* ‡ *6:1 Je 1:13-16* ‡† *6:6 1 Ko 9:7-18* ‡‡ *6:7 1 Ko 6:9-11* ‡‡† *6:9 1 Ko 15:58* ‡‡‡ *6:10 Jo 9:4; Ta 3:8* § *6:14 Fl 3:7-9; Ro 6:2, 6* §† *6:15 2 Ko 5:17* §†† *6:17 2 Ko 1:5*

Evavi raga, ra opesipe.

Ragai-a vao, Pol.

EFESAS

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Vo pasio rigatoreva Pol tuukepa kepa-ia toupaoro eisi Rom aue-ia 61-63 yia Jisas vaaro isivaaro iava kavaua. Pol aue iava rigatoreva ra katai vovouvira rutu toupaive Jisas vaisiaro-ia voeao lotupa irara. Ari ita, oirao pie vovou irara oiso rutu toupaiveira, Jisas iava varaua (Ef 1:23, 4:25, 5:23, 30), ro ira oiso toupare osa kukue (Ef 4:15-16). Ora vao sios voea ita lotupa irara oea oiso rutu toupaiveira Krais oiraaro vatuava (Ef 5:22-32) vo osa rera-a vatuato. Evo reoro rutu rigatoreva Pol lotupa irara goru piesa, voeao oea oisoa Efesas urui-ia toupaive.
1. Ira pievira aviavi pie reoro rigatoreva Pol, 1:1-2.
2. Krais-a ro ira vo raiva vituaro rutu oa-ia uvuipaai oirara ra vorevira voreave Pautoa iare rera tapo ora agiagipaoro ita, 1:3–3:21.
3. Opitupiturovu iava torevoko pitupituro oara purapaiveira voeao oea aviavia-ia toupaiveira Pauto vaaro, 4:1–6:20.
4. Pol vearo voki purareva oearovuva oirara, 6:21-24.

1 Ragai-a Pol ragoa vo pasio rigatoavoi visii rutupa Pauto voeaaro visiigoa evoa Efesas-ia toupataveira. Visiigoa Krais Jisas vo reoaro uvu rovotava. Uva vo vokio-ia touvira rutu toupatavoi Krais Jisasva ora tavosipaoro oisi raga vo reo sirova utupaoro. Ari ita, Pauto ragai roporeva ora rera vo ruipaaro-ia, oisore ra aposel kovo-ia pitupaoro Jisas Krais kareke piepaa. 2 Oire uva ragai vo ruipaaro oiso rutu toupaivoi visiipa, Pauto ro vigei Aitearo ora ro vigei reraaro Turaro Jisas Krais evaiterei aiterea vokiara rutu-ia tauvaa ora gavaurea vatepasiveira visiipa.

Pauto Vigei Vatepareveira Viraakoa Vao-ia Ro-ia Jisas Krais

3 Uva vearopai ra rera-ia Pauto vuurapa vaisi purapape ro Aitetoaaro Jisas Krais vigei Turaroaro. Uvare vigei rutu viraakorevora orekerovu rutu vearopara vateoro varao rera vo Saraaro iava, auere oiso ra uraura tootooro oavi tauvapareve, uvare kataivira rutu vigei Jisas Krais tapo toupapeira. 4 Voari rutu tuariri vo osa Pauto rasito pura asavira toureva, uva vo vuuta-a eva oa rutu-ia Pauto vigei ropo rovoreva rutu, oisore ra oiso toupape, Vigei rera voeaaro rutu. Oa-a vao vituaro rutu riaaro iava, rera ro-ia Krais. Uva oisi-a eisi osa iava uvuipaviei ra torevoko vovou rutu purapape vao oa-ia viapau vuria vai vo rera osireiaro-ia Pauto. 5 † Ari ita, Pauto vigei kavikoreva rutu, uvare vigeire rugorugooroepa rutu voari rovoa-ia ro iava Jisas Krais, ira iavirava vigei ourevere taru vorevira ora rera iare oiso vigei vaisioro, Ragai ovii iraraaro. Eisi osa pierevere, uvare rera rutu vo ruipaaro-a Pauto. 6 Rera-ia vuurapa vaisi pura iraopata ro-ia Pauto vaore rugorugoopaoro rutu, akukua vatevatea vovou ora vao rera vo tauvaaro vereopa vovou-ia vigei-ia. Eake iava? Uvare rera Oviitoaaro-a ira oisoa kavikopareve rutu. Ira iavirava akukuvira rutu evara oupapeira.

7 Ro-ia Jisas ira evao parikou-ia kopiiroepa. Oa iava voa rera iava revasiva parueva vigei iava vuri vovouro veraoro rutu. Oiraopavira rutu Pauto vo siraoaro riroa rutu vao oa iavirava vigei karurevora vuria vo tuukearo iava. 8 Vo sirao-ia oa pute pievira rutu vigeipa vaterevora. Eake iava? Uvare orekerovu rutu-ia tarai rovoroepa rutu. 9 †† Iu. Uvare Pauto ora rera raga vo ruipaaro sirova utuoro vao vatau reo poeravira karekereva. Vo reo oa voari rutu tou rovova ro iava Krais Pauto vo rugooaro iava. 10 Oreoa-ia Pauto ovokivu reesireva vao oa-ia Krais iava orekerovu rutupa kukue purareverea varao oara rutu gurureverea vo vuvuiua-ia ora vo rasitoa-ia ora rera iare. Uva eisi osa pieoro oiso ora rera vo ruipaaro sirova uturo.

11 Pauto ora rera vo ruipaaro-ia vigei roporeva vo Krais vaisiaro sovara-ia, oiso ra oiso toupape, Rera voeaaro vigei. Uvare ora rera vo ruipaaro raga-ia oaravu rutu purapareveira. 12 Oiraopavira rutu, vigei vaoia vigoa Krais-ia oisoa rari rovopavio. Ra oearovu vigei varaaro oirao pie vovouro kekepaoro uvuipaai ra vuurapa vaisi purapaive Pautoa-ia.

13 ‡ Oire uva oisi ragavira eisi osa toupaivoi visii rutuia. Eake iava? Uvare voari rovoa-ia oiraopa reo uvu rovotavora vao Vearo Siposipo osiposipoa iava uvuiparoi Pauto ra vigei oureve vorevira ora rera iare. Oa iava Krais-ia raritaera. Uva Pauto ora rerapa visii

† *1:5 Ro 8:28-34*

†† *1:9 Ro 16:25* ‡ *1:13 Jo 16:7-11; Kl 1:5; Ef 4:30*

reesirevora visii vateoro Tugoropato Uraurato ro ira iava rovoa-ia Reo Ovoi purareva. 14 † Ro-ia Tugoropato Uraurato rovopatoa rutu varaopa oara oupaperea vo utupaua. Oiraopavira rutu rera-a eera ira iava uvuipaviei ra ora vigei-ia rera sovopaoro va iava oiso purapavio, O, oiraopa reo rutu vao Pauto vaaro oa tavitavipapeira varao rutu iava oara vatereverea Pauto vigei ouoro ora rera iare. Uva vearovira rutu Pauto, uvare rei vaisitoa rutu-a vii.

Pol Variriroepa Pautoa Iare Oiso Ra Efesas-pa Irarapa Taraia Vatereve

15 Vo voki-a vao oa-ia visii iava uvu rovooro variripaoro rovoraera Pautoa iare visii iavirava rera-ia vearo vaisi puraoro. Ari ita, evo voki-ia visii-ia tarai rovoraepa rovovira rutu, vo osa Jisas Krais oirao piepatavora ro vigei Turaroaro. Oa iava eva oisoa oearovupa siraopata voearo Pauto voeaaro. 17 Oisi-a eisi osa rugoopaoro Pauto akepaaveira ro Jisas Krais Turaro Aitearo ro ira kerariava toupareveira, ira arepaaveira visiipa, oiso ra visiipa Tugoropato Uraurato vatepareve. Auere ra va iava vearovira rutu Pautoa-ia taraipata. 18 †† Ira arepaaveira oiso ra visii varaaro rugorugooara karureve aviavia ariarava rera vaaro. Eva-a oa iava uvuipatai ra vovio utupaua roroiovira rutu varao keketa oara karekereverea varao oarare tuepataveira. Aue vituaro iava uvare visii ourevora ora rera iare. Oiraopavira rutu oiso osa va vao Reo Ovoi oa purareva Pauto, oiso ra rera voeaaro rutu viraako iraoreve rutu vo utupa voki-ia. Uva va-a eva riroa rutu viraakoa oa eveitavere rara. 19 Ari ita, vo vokio tapo rera vo goruaro riro varivarivira rutu kovopaiveira vigei tauvapaoro vao vigoa rera oirao piepapeira. Eisi osa iava uvuipatai ra varao-ia riropara rera varaaro taraipata aviavi pievira rutu. 20 Uva vo gorua-a eva oa vaova areiipaiveira ogorua iava Krais vorevira tore piereva kopiia iava rera pau piesa vo ora rera vaaro-ia oirapapa varata vo Pauto vo uruiaro-ia vo vuvuiua-ia. 21 ‡ Oa iava voa toupaoro oearovu rutu-ia reipa irara puteparevеira oiso-ia, gavmanpa reipa irara-a voeao, ari turaro irara-a voeao, ora voeao tapo pau tugara irara ora enselpa irara oea reipaai vo vokio ora vo utupaua. Ari ita, oea rutu-ia evoea pute iraoparevеira rera raga ro-ia Krais. 22 ‡† Oiraopavira rutu Pauto orekerovu rutu tovoreva vo Krais tasiaro reroaro, oiso ra varapa kukue puraparevе vigeipa lotupa irara vigoa rera iava varauava ovoovovira toupapeira. 23 Uva voua-a varaua lotuua oua-ia ovoivira rutu toupareveira. Ira voraro rutu orekerovu rutu ovoi pie iraoparevеira.

Pauto Vigei Oiso Rutu Piereva, Kopii Irara Vigei, Oisore Ra Avaavaovira Krais Tapo Tootoopavio

2 Ari ita, voari tuariri rutu uva oisoa oiso rutu toupata osa kopii irara. Eake iava? Uvare oisoa kaureopaoro rirovira rutu vuri vovouro purapata. 2 Uva vo vuuta-a eva oa-ia toupaoro oisoa vo rasio vo pitupituroaro ragapa ruipapata. Oa iava Seten vo pitupituroaro raga oisoa purapata, ro ira tugara kare rutupa turaroparoveira. Ira kovopareveira vo voeao sopaaro-ia oea Pautoa-va ora kaureopaaveira. 3 ‡‡ Oiraopavira rutu ita oiso osa vigei tapo piepapeira vo ora vigei raga vo ruiparoaro sirova utupaoro. Ari ita, varao-ia vuri vovouro oara puraepa voari tuariri oara varaura vo ruiparoaro-ia karekeepa ora vo tapo vigei vo rugorugooroaro-ia. Uva oisi-a eisi osa pieepa, oa iava tutuu pie ragava Pautoa-pa, oiso ra vigei varaaro vuriara voriaro vatereve vigeipa oiso osa oearovu oirara oisoa pieparevе.

4 ‡‡† Vo osa rirovira rutu siraopaoro vigeipa rera vaaro riroa sirao rutu vatereva vigeipa. 5 Oire uva-a va eva oa vituaro iava avaavaovira vigei rutu tootoo piereva Krais tapo, vigoa oisoa oiso rutu toupape, Kopii irara aue-ia vuri vovou. Oiraopavira rutu uvare Pautoa-re riroepa rutu vao vereopa vovou. Oa iava vorevira ora rera iare vigei oureva vigeipa siraooro. 6 ‡‡‡ Uva vigei vorevira tore pieparevora, uvare vigei tavosireva Krais tapo. Uva oisi-a eisi osa ragavira ovoovovira toupaoro Krais Jisas tapo vuvuiua-ia turarovira toupapeira. 7 Oire vigei oiso piereva. Oa vituaro iava oearovu vo utupa vuutaro-ia uvuipaai ra vigeiva vurapaoro Pauto vo vatearo vao sirao vate eveipaive vo vigei-ia vo osa Krais Jisas-va ora tavosipavio. Vo sirao-ia oa oaravu rutu-ia pute iraopaiveira. 8 Oa-ia Pauto akukuvira rutu vigei vorevira ourevora ora rera iare vo vigei varaaro sirova oirao pie vovouro. Oire uva apeisi-a? E vigei raga vo kovoaro riaaro iava oiso toupapeira? Viapau rutu. Ari vao raga-a akuku vate Pauto vaaro. 9 § Uva viapau rutu uvuipavioveira ora vigei raga-ia vuurapa vaisi purapape. Eake iava? Uvare viapau oiso vigei vo kovoaro-a. 10 Iu, uvare Pautoa raga kataito vigei pura rovorevoiva, vigeipa Airepa Tootoo vatereva ro-ia Jisas Krais. Oiraopavira rutu uvare vao rutupa oisoa ruipaparo, vo osa vearovira rutu toupape oearovivu tauvapaoro, uvare tuariri vo vovou reesi rovoreva vigeipa oearovivupa siraopasa.

Krais Vo Sararei Takuvureva Oa Iava Kataia Purava

11 Oire ra opeita vaore ovaupata osa Jiu-pa irara voeao rakari verapa irara oisoa visii vaisipaive oiso, Vuivuipa irara visii oea-ia viapau reesia vai toupaiveira. Iu. Uva ora visiire rugoopata, Vigei-a Jentael-pa irara vigoa ratau kavauiepa. 12 Ora oiso tapo rugoopata, Vo vuuta-a eva oa-ia Krais-pa oisoa toko pievira toupaio, uvare igei rutu-a vao-ia tauaipa irara raga aapaapau irara voeaopa Pauto voeaaro Jiu. Ari ita, voeapa evoea Jiu Reo Ovoi purareva osa sopaipavira oisoa toupata vaopa Reo Ovoi. Oa iava viapau uvuipataera ra oaravu avu vai oupata Pauto ruvara-ia. Otoua-a eva visii vaaro oa-ia oisoa Pautoa-pa rorukovira rutu oisoa toupata. Eva-a oa iava oisoa viapau oaravu avu vaire tuepata varao vova Pauto. 13 §† Ari ita, voari tuariri tauaivira ru-

† *1:14 2 Ko 1:22* †† *1:18 Ap 26:18; Ef 6:10* ‡ *1:21 Fl 2:9-10* ‡† *1:22 Ef 4:15*

‡‡ *2:3 Ga 5:16-17; Ro 2:14* ‡‡† *2:4 Ro 10:12; Sam 103:1-14* ‡‡‡ *2:6 Ef 1:20* § *2:9 Ro 3:20, 28; 2 Ti 1:9* §† *2:13 Hi 10:19-25*

tu oisoa toupata, ovusa vo vokio-ia Krais Jisas-va ora
tavosipaoro uvui iraopatai ra Pautoa iare tutuu piepa-
ta. Oa vituaro iava uvuipatai ra oiso pieta, uvare
vigeipa kopiiroepa Krais ora rera iava revasiva
petooro. 14 † Rera raga-a ira Jiu-pa irararei ora ratau tou
irara takuvureva. Oa iava ora agiagiaepa, uvare rera vo
kopiiaro-ia vigei ariarava kovokovoa tokoreva. Oa-a
vao oa-ia ora vigeiva keripa pitupitu opesi pie ovoire-
va. 15 Uva evao parikou-ia kopiioro Jiu varaaro reo
goruro opesi piereva varao oara-ia oisoa oiso visii
vaisipaive, Aapaapau irara. Uva oiso osa pieoro
voearei iava airepa sara roro piereva ora rera-ia voea
tavosioro. Eisi osa iava gavaure vovou-ia kataivira
toupapeira, uvare Pautoa tapo ora agiagipavioveira.
Iu, uva oiso osa kataivira toueiva, vigei vaaro keripa
vovou opesiepa vao-ia evao parikou. 17 Oiraopavira
Krais pouro viropa Vearo Siposipo iava siposipopaoro
aue iava gavaurea aviavi pievira. Uva va-a vao osa va
purareva visiipa ratau tou irara visiigoa oisoa Pautoa-
pa tauaivira rutu toupata. Ora igei tapopa vao-ia Jiu-pa
irara igoa oisoa rera-ia taraipaoro rera ruvara-ia
toupaio. 18 †† Iu, Jisas Krais vo kovoaro-a vao vituaro ru-
tu oiso-ia, oa-ia uvuipaviei vigei Jiu-pa irara ora visii
ratau tou irara ra aite Pauto osireiaro iare koatavio, vo
ovusa Tugoropato Uraurato vigei rutu tauvapareve.
19 Visii vao-ia ratau tou irara, viapau oiso vorerivira
ratau tou irara-a visii. Ora viapau oiso aapaapau irara-
a visii. Viapau rutu. Eake iava? Uvare visii-a ora igei
Pauto voeaaro katai irara rutu. Aue iava uvare vigei ru-
tu-a Pauto ovii iraraaro. 20 ‡ Oire voeao-ia profet irara
ora voeao aposel irara oearea rutu-a tuutara. Oa iava
voea riara-ia torepaaveira oiso toupaoro. Ari ita, Krais
Jisas-a eera rovopatoa rutu Tuutato. Oiso osa vo tuu-
tao oa tovo rovopaiveira aveke tuuta vo osa kepa-ia
pau vovouave. 21 Oire eera kukuuvu tuuta Jisas ira-ia
vigei rutu uvuipavioveira ra rera raga-ia ora takuvu-
pavio, ra riropape kovapaoro vo osa vearo pitupituro
purapape. Oa iava uvuipaviei ra oiso rutu toupape osa
rera vo kepaaro Tugoropa Kepa vao oa-ia viapau vuria
vaiei. 22 Uva visii tapo visiigoa uvuipatai ra rera raga-ia
tavosivira toupata oearovivu tapo voearo oirao pie
vovou irara. Eva-a oa vituaro rutu iava Pauto vo kepa
paureve rera vo kepaaro. Visii rutu-ia vo kepao oa so-
vara-ia toupareveira urauravira Tugoropato.

Pol Vo Kovoaro Voeaopa Siposipopasa Ratau Tou Irara

3 ‡† Ragai-a Pol Jisas Krais kovopatoaaro ragoa vo
toupaavoi tuukepa kepa-ia, uvare visii iava tapo
siposipopaaveira oiso, Vigei rutu-a katai irara rutu.
2 Vao vai-ia pasi taraipataveira oiso osa Pauto ragai
tauvaoro ragai vatereva vo kovo-ia, oisore ra visii tau-
vaa. Iu, vao-ia taraipatai ora oavu-ia tapo vao. 3 Vo osa
Pauto ora rera vo vovouaro karekereva ragaipa, oiso ra
va-ia taraira. [Ari ita, gare visivi va iava siposipoavora
visiipa oavu-ia rigatoa ragai vaaro]. 4 Evo rigato oa
vieipaoro uvuipatai ra va iava ragai-ia taraipaoro oiso
purapata, "Akoea, Pol roroiovira rutu taraiparoveira
varao-ia oara Krais iava vatauvira toupaiveira." 5 Ari ita,
voari tuariri uva oisoa Pauto vo vovouaro vatauvira ru-
tu tou rovopaive. Oa iava rera voeaaro viapau oisoa
va-ia taraipaave. Uva vo vokio Pauto ora rera vo reo-
reoaro aue-ia Tugoropato Uraurato karekerevorao ora
rera voeareiaropa voeao aposel irara ora voeao profet
irara, oearea roroio sopavira rutu oisoa toupaive. 6 ‡‡
Vo reo-a oreoa oisoa vataupape oa oiso oisoa pura-
pape, "Voeao ratau tou irara oea orekerovu rutu ouiv-
erea Pauto ruvara-ia oiso osa voeao Jiu-pa irara. Vao
oa vituaro-a vao-ia Vearo Siposipo, oa iava vigei rutu
oiso toupai, Katai irara. Uvare oiraopa rutu-a vao Reo
Ovoi oa purareva Pauto Krais Jisas iava vigei rutupa.
7 Ari ita, Pauto vo kovo vatereva ragaipa, oiso ra
oearovu rutupa siposipopaa Vearo Siposipo iava. Oa
iava ragai tauvapareveira rera raga vo goruaro-ia,
oisore ra torevokovira rutu rera vo kovoaro purapaa.
8 ‡‡† Oiraopavira rutu uvare oirara rutu voeao Pauto
voeaaro oea ragai-ia putepaiveira. Eake iava? Uvare
akaipatoavi rutu-a ragai. Ari ragai raga roporevorao
Pauto, oiso ra Vearo Siposipo kaea voeaopa ratau tou
irara. Osiposipoa varao iava Krais varaaro vearopara
oara viapau uvuipatai oiso ra vara vieipata, uvare via-
pau oiso vara iava rekasia vaiei. 9 Ora vao tapo osa
oisore ragai reesireva, ra voeapa Pauto vo vovouaro
aviavi piepaa va kosi piepaoro roroiovira rutu. Auere ra
va iava oirara rutu vearovira taraipaave oisi vo vovou
kovoaro iava, ora rera-ia tapo Pauto. Vao iava osa
orekerovu rutu pura rovoreva voari rovoa-ia, uva vao
tapo vatau vovou pura rovoreva. 10 ‡‡‡ Uva oisi-a eisi
osa pie rovoreva voari tuariri. Oa iava voeao reipa irara
ensel ora oearovu oea vuvuiua-ia toupaiveira
tokipaoro rera vo taraiaro eveipaiveira, vo osa rera
varaaro otarairovu rutu kareke piepaiveira voeao lotu-
pa irara ora takuvupaoro kataivira. 11 Oa-a vao-ia oa
purareva ro-ia Jisas Krais vigei reraaro Turaro vo rasio
iare rera sipooro. Uva va purareva Pauto ora rera raga
vo vovouaro sirova utuoro, ovovouva oisoa toupareve
vo osa vo rasio pura asavira touva. 12 § Ari ita, uva
uvuipaviei ra ora vigei-ia Jisas tavosipaoro rera oirao
piepape. Eva-a oa iava uvuipaviei rutu ra tuuvu vovou-
vira rutu Pauto iare tutuu piepape rera osireiaro iare.
13 Va-a eva vituaro iava ragai oiso visii tavipaavoi, Via-
pau uvuipatai ra ragai vaaro tavaka kekepaoro visii
varaaro oirao pie vovouro raverave piepata. Ari ita,
vuria oupaavoi visii tauvapaoro. Eva-a oa vituaro iava
uvuipatai ra varaata vovouvira rutu toupata.

Vo Toupai Krais Vo Siraoaro Iava

14 Oire uva Pauto vo ruipaaro taraipaoro variria pura-
paavoi taku viropaoro Aite oaa iare. 15 Ira ruvara-ia
oiraopa vaisi rutu oupapeira vigei ora voeao oea vu-
vuiua-ia toupaiveira. 16 §† Ira-a ro-ia Pauto ira
arepaavoi, oisore ra visiipa tupetupereovira rutu Tu-
goropato Uraurato vatereve vao iava keraria oa viapau

† *2:14 Kl 3:15; 1 Ko 12:13* †† *2:18 Ef 3:12; 1 Ko 12:13* ‡ *2:20 1 Ko 3:9-11; 1 Pi 2:6-8* ‡† *3:1 Kl 1:24-29*

‡‡ *3:6 Ro 9:24-33* ‡‡† *3:8 1 Ti 1:12-15* ‡‡‡ *3:10 1 Pi 1:12; 1 Ko 2:7* § *3:12 Hi 4:16* §† *3:16 Fl 4:19*

opesia vai, oisore ra rera iavirava visii varaaro oirao pie vovouro goru pie iraoreve. 17 Ora vaore tapo variripara oiso ra Krais visii sopaaro-ia tootooparo, vo rara rera oirao piepata rutu. Uva toupaoro evoa rera vo siraoaro uvuipai ra karekepe. Oa vituaro iava eva uvuipatai ra goruvira toreta oiso osa evaoara, oara rasitoa-ia ikoara roko piepaoro goruvira rutu riropavira torepapeira. 18 † Ora oiso variripara ra visii rutu-a vao ora voeao Pauto voeaaro visiigoa rutu uvuipatai ra Krais vo vovouaro sirao vovou roroiovira eveipata rutu. Ovovoua oiso rutu toupaiveira oiso, vo parakaaro-a vao, ari va kaekaearo-a vao, ari va torearo-a vao, ora va rokoaro-a vao. 19 †† Uva eisi osa ragavira uvuipaoro uvuipatai ra vo sirao uvuiaro-ia taraita. Ari oiraopavira rutu uvare viapau oiso irai uvuiparoi ra rera vo siraoaro rekasiaro rutu-ia taraiparo. Uva eisi toupaoro Pauto visii sopaaro-ia uvuipa ra visii vuku piepareve rutu ora rera raga-ia.

20 Oire uva Pauto ora rera vo goruaro vituaro karekepareveira vigei sopaaro-ia. Eva oa vigei vo areroaro-ia ora vigei vo rugorugooroaro-ia pute pievira okovorovu rutu purapaiveira. 21 Uva va-a vao oa iava vuurapa vaisi purapapeira Pautoa-pa. Uvare evara oirao piepareveira rera vo goruroaro ora rera vo siraoaro vo lotua sovara-ia ora vo Krais Jisas tapo-ia. Ari ita, vokiara rutu-ia rera vaisiaro kae piepapeira rutu opesi asavira. Eisi ovoiei.

Vigei-a Vao Kristen Irara Krais Iava Varaua

4 ‡ Ragai vo-ia tuukepa kepa-ia toupaavoi, uvare Turaro kovopatoaaro-a ragai. Ragoa oiso goruvira visii tavipaavoi, Pauto visii keerarevoiva, visii-ia uvuia purarevorao, oisore ra vearovira tootoopaoro vo uvuiia rekasipata. 2 Uva oisi-a eisi osa toupaoro uvuipatai ra gavaurevira rutu toupata vo ora visii raga iava vaisiara vara piepaoro. Ra opeita kasipu vovouro purapata. Ari uvui iraopatai ra visii iava sirao vovou rutu kosi piepata oearovivu tauvapaoro. 3 Vo vovouo rutu pura iraopata oa purapareveira Tugoropato Uraurato visii-ia, oiso ra kataivira rutu tou iraopata. Oire ra oisi vo vovou sovopaoro ora visii-ia gavaurevira rutu tou iraopata. 4 Kataivira rutu tou iraopata oiso osa kataiua varaua. Ora vao tapo uvare kataito-a Uraurato vigei reraaro. Ora oiso osa vaeavira rutu visii ruture keeraroepa Pauto, oisore ra oisi raga ita vaeavira raga orekerovu ruture tuepata varao oupasa rera vaaro iava keraria. 5 ‡‡ Uvare kataitoa raga vigei reraaro Turaro. Ra rera-ia kataia raga oirao pie vovou purapape. Ora vao tapo kataia rutu baptaisa oa-ia uvuipaviei ra ora reesipavio va oupaoro. 6 Ari ita, uvare kataitoa rutu-a Pauto ira oiso toupareveira, Oirara rutu Aitearo. Rera raga reiparoveira vigei rutupa. Ira rera vo goruaro vigeipa katakataivira vatepareveira, oisore ra rera vo kovoaro purapape. Ora oiso tapo osa katakataivira vigei iava sopaura-ia toupareveira.

7 Vigei rutu vao-ia vigoa voari tuariri pisavira rutu vatevatea ouepa Krais ruvara-ia, vo osa vigei rutupa katakataivira vara vatereva ora rera vo ruipaaro sirova.
8 ‡‡ Vo Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,
‘Vo osa tuukepa irara tapo iparoepa viara-ia ruture,
oa iava vatevateara voeapa vatareva oirara.’
9 Oire uva aa vao-a vao vo reo vituaro vao-ia vo osa iparoepa voea tapo? Vao-ia oa vituaro vo osa rasito sovara-ia roko rovoreva. 10 Uva voava toreoro vuvuiua-ia puteoro iparoepa rutu. Oire uva vo rekasioro ora rera vo tavukiroaro rutu uvui piereva vara agasi pieoro rutu ora rera-ia. 11 ‡‡† Ari ita, uvare rera raga ira vara rutu vatevateara vatereva oirara rutupa oiso-ia, oearovu-a voeao oea roporeva aposel kovo purapasa. Ari voeao profet irara oea roporeva, oisore ra rera vo reoaro vatevateive oirara rutupa. Ari voeao oea roporeva Vearo Siposipo iava siposiposa va uvarovu ruture sikasikaoro, oea vaisipaiveira oiso, evanselis. Ari voea oea roporeva, oisore ra rera vo reoaro iava oirara rutu tarai piepaive voea tauvapaoro, oea vaisipaiveira oiso, pasta irara voea raga ita tisa irara. 12 Oire uva eakere vo vatevatearo vatepareveira voeaopa oirara? Oa vituaro-a vao-ia oiso toupaiveira, ra va iava oisi rutu uvuipaoro goruvira rera vo kovoaro purapaive lotupa irara. Ra va iava vigei goruvira rutu torepe, uvare vigeia vao Krais iava varaua lotuua. 13 Eisi osa iava uvuipaviei vigei rutu, ra katai rugoo raga-ia vao oirao piepa pitupitu ora takuvupavio Pauto Oviitoaarore rugoopaoro Krais. Eisi osa iava uvuipaviei ra oiso rutu pura uvirovio kakae vure rirooro vo rekasisa Krais vo uvuiaro-ia. Ra va iava rera iavirava uvuivira rutu toupape Krais. 14 Oire ra voava veu kakaero vo rugooaro kavupe rirooro. Eake iava? Uvare vo kakaero evara vo rugooaro viripaiveira ora tavariopaoro oiso rutu osa kiuvu ira voraro rutu avaparoveira, ora oiso osa toru kouro. Ari ita, uvare vuri irara voeao piro piepaiveira kuuvu reoro vatepaoro voeapa oea veuvira rugorugoopaaveira, oisore ra voea vo vovouroaro sirova utupaave. 15 Ari vigei oearovupa siraopaoro oiraopa reoro rutu-ia uvui iraopaviei ra voea vatepape. Eisi osa iava uvuipaviei ra rirovio vo rekasisa Krais vo uvuiaro rutu-ia okovorovu rutu purapaoro. Uva vigei-a Krais iava varaua. Oa iava rera-a vigei kukuearo. Ra va iava vigei vao pisa irara ora takuvupavio rutu. Ra va iava rera vo goruaro oupape vao vova Krais vo tootooaro goruaro-ia. Oire ra va oupaoro rera tapo tavosivira rutu riropavio, vo rara torevokovira rutu rera vaaro purapape. Uva oisi-a eisi osa iava voua varaua uvuipai ra riropape vao-ia lotuua. Eake iava? Uvare lotuua varaua vituaro rutu vao-ia siraopa vovou.

Airepa Tootoo Toupaiveira Krais Raga-ia

17 Oire uva Turaro Krais vaisiaro-ia goruvira rutu oiso visii tavipaavoi, Opeita ora tou pie ragapata oiso rutu rorovira osa voeao ratau tou irara oea-ia viapau rari vovoua vai toupaive. Uva voea vo rugorugooroaro agasipapeira rutu aue-ia kokoropa vovouro raga.

† *3:18 Ef 1:18; Jop 11:8-9* †† *3:19 Kl 2:10; Ef 1:23* ‡ *4:1 1 Te 2:12* ‡† *4:5 1 Ko 12:12-13, 15:1-8*

‡‡ *4:8 Sam 68:17-19* ‡‡† *4:11 1 Ko 12:8-28; Ro 12:3-8*

18 Uvare voea vo rugorugooroaro-a oara rupavira rutu
toupaiveira. Viapau oiso voea iava rugorugooara karu-
pa piroveira, oisore ra Pauto vo tootooaro oupaive.
Uvare oiraopavira rutu riitako vovou irara rutu-a voea
voeao-ia vaaruu vovou irara. 19 † Ari ita, viapau rutu
oiso ora voea vaaro ariia sovopaiveira, vo osa ora voea
vo vovouroaro vuriara purapaive. Aue iava uvare ora
voea iava vaseiva, oiso ra ora voea vo pitupituaro raga
sirova utupaave orekerovu rutu vuriara purapaoro arii
asavira, varao oara-ia ora voea iava varaura agasi
piepaiveira touvira rutu.
20 Opeita evo pitupituro vuriara purapata, uvare via-
pau oiso vo tarai-a eva oa outavora vo Krais ruvara-ia
oiso ra vara purapata. 21 Uvare vo osa Krais-ia taraia ou
rovotavora, uva viapau oiso vuri pitupituro purapasa
vo tarai eva outavora. 22 Oire tuariripa vovouro kavu
iraota, rara varao vuri vovouro ora visii iava verata
oara iava visii iava varaura oavisii agasipapeira. Varao
oara visii keakeapaiveira, oisore ra vuri pitupituro pu-
rapata ora visii vo vovouroaro raga sirova utupaoro.
23 Vosa eisi pieoro visii vo rugorugooroaro tavariota, ra
va iava visii iava sopaura airepavira rutu karekepe ora
tavariooro. 24 †† Vao-ia Airepa Tootoo sisigaruea rutu,
oa-ia viapau vuria vaiei. Oa ora visii-ia tovo iraota oiso
rutu osa airepa varoa sisigaruea. Pauto otootooa pu-
rareva oiso osa rera vo tootooaro.
25 ‡ Opeita touvira raga kuuvu reoro purapata. Ari
oiraopavira rutu araoko irara oavisiiva ora reoreopata.
Uvare vigei rutu takuvuvira toupapeira oiso rutu,
Vigei-a kataiua varaua Krais iava. 26 Oire vosa kasipu-
pata, ra viapau vava vuria purapata. Ikauvira raga oiso
vo vovou opesi pie ovoita. Teapi vo kasipure vokipe, vo
osa touvira kasipupata. 27 ‡‡ Oa vituaro oiso toupai vao-
ia, Vosa oisi touvira kasipupata, ra va-ia ora visii iava
sopaura iava vasepata, ra Seten visii sopaaro-ia koata-
paro vuri pitupituro karekepasa. 28 Oire vosa irai oira-
toa vai orekerovu avu vai kaviruparevе, ira-a eera uvui
iraoparoi ra vo pitupitu eva kavu iraoreve. Oa iava
uvuiparoi ra torevokovira ora rera vaaro-ia kovoa pi-
tureve. Oa iava uvuiparoi ra rera vaaro voria oureve.
Ra va iava oearovivu tauvapareve voearo apota
irararovi. 29 ‡‡ Opeita vuri reoro kosi piepata ora visii
gisipoaro iava. Ari uvuipatai ra vo reoro raga vearo re-
oro purapata. Oara iava oearovivu uvuipaai ra tauva
oupaive visii ruvara-ia voeao raverave vovou irara.
30 Ora opeita Pauto reraaro Tugoropato Uraurato vava-
ta piepata orekerovu-ia vuriara oavisii. Eake iava?
Uvare vo reesia-a eva oa oirao piepareveira, oa iava
Pauto visii eveireverea voari Ovoiopa Voki rutu-ia. Vo
vokio oa-ia ora rera iare Pauto visii oureverea. 31 Evara
rutu vuriara oara ora visii iava vera iraota oiso-ia,
kasipua vao-ia, ari aveavea vao-ia, ari oearovu togapa
vao-ia kasipu reoro-ia. Ora aue tapo ora vovouaro raga
iare kasipupaoro, ari ikaupa vavae viki. 32 Evara
ovovouroa tavariopaoro vearopara rutu pura iraopata
oiso-ia, oearovivu tauvapata voearopa siraopaoro, ora
voearo iava vuriara verapata oiso osa Pauto visii iava
vuriara oavisii verarevora Krais-ia, uvare Krais voeaaro-
a visii oirara.

Vigei Uvui Iraopaviei Ra Voka Iraopape Aviavia-ia

5 ‡‡† Visii rutu-a Pauto ovii iraraviaro. Eva-a oa iava
uvuipatai ra rera vo pitupituaro vioepaoro oisi
pieta, oiso rutu osa ovii kakaero aite irara vo pitupitur-
oaro vioepaoro vara sirova utupaaveira. 2 Ovoivira rutu
sirao vukurova toupata vo oearovivupa siraopaoro. Vo
osa oisi eisi piepaoro Krais vaaro sirova ovoovovira
oiso utupata. Uvare vigeipa siraooro ora rera iava
vasereva. Oa-ia ora rera-ia tauoa purareva. Oa iava
Pauto vo tauo vearovira utuuvaaro geesireva va-ia
rorupaoro rutu.
3 Ra opeita ora visiiva otopa pitupituro purapata, ora
varao vuri rugooro, ora opeita oearovu varaaro riiriipa-
ta vara oupasa ora visiipa. Viapau rutu uvuipatai ra oisi
eisi piepata. Ora aue tapo opeita oaravu-ia vuri reoro
ora reopata vara purapasa. 4 Ora tapo oiso-ia, opeita
ora visiire vuri reoro purapata varao vuivuipa reoro,
oreoroa-ia oearovu kovata piepataveira. Viapau. Ari
uvuipatai ra Pauto vaarore rugoopaoro rutu rera-ia vu-
urapa vaisi pura iraopata. 5 Oire vearovira varao-ia
tarai iraopata oiso-ia, Ro ira otoparo, ora ro ira vuri ru-
gooro purapareve, ora ro ira oearovu varaaro riiri-
ipareve, eera-a ira viapau uvuiparoi ra Krais vaio ora
Pauto vo Saraaro iare koataro rera vo voriaro ousa.
[Oa vao riiriipa pitupitu porearo oa-ia Pauto tovo-
pareveira utupaua, rara varao raga vo touara vo rasio-
ia ira piepareve. Oiso rutu osa ro ira tokarasiara raga
oirao piepareveira Pauto tovopaoro rutu utupaua.]
6 ‡‡‡ Ora opeita iravupa ora visii iava vasepata, oiso ra
visii keareve visii tavipaoro, “Viapau oavu avu vai. Ari
uvuipatai vo pitupituro purapasa.” Oire teapi rera vo
reoaro uvuta, uvare oiraopavira rutu evo pitupituro
sirova Pauto vo kasipuaro karekeperea voeaore oea
rerava ora kaureopaaveira rutu. 7 § Eva oa vituaro iava
visii tavipaa, Opeita voea tapo evoea ora tavosipata.
8 Eake iava? Uvare tuaririvi rupa vovou-ia toupatavora.
Uva vo vokio-ia visii rutu-a vao Turaro vaaro-ia aviavia
toupatavoi. Eva-a oa vituaro iava uvui iraopatai ra oiso
rutu tou iraopata osa voeao oirara oea aviavia sovara-
ia toupaiveira. 9 Vo aviavio oa vearo vovou ora tore-
voko vovouro rutu kareke piepaiveira. Uva vo vovouro-
a evara oara-ia uvuipatai ra vara pura iraota. 10 Vo rara
orekerovu rutu akeake iraopaoro vara purapata, ra va
iava oaravu ora visii-ia sovopata vara eveipaoro oiso,
O, ari Turaro roruparevoi rutu va-ia oa puraei. 11 Opeita
varao orekerovu purapata oara purapaiveira oearovu
oara kuearo vurivira karekepapeira. Evara-a oara pura-
paiveira vo rupa vovou-ia. Ari visii uvuipatai ra evara
vuriara oaive viaevira kareke pie iraopata vore aviavia-
ia. 12 Vo vovouro vuriara oara ariia kareke piepaiveira,
vo rara vara-ia ora reopata varao oara vatauvira pura-
paiveira. 13 Vosa vara evara vatau vovouro kosi pie
rovopape vore aviavia-ia, ra va iava utupavira

† *4:19 Ro 1:24-32* †† *4:24 2 Ko 5:17* ‡ *4:25 Sek 8:16-17*
‡† *4:27 Je 4:7* ‡‡ *4:29 Mt 12:34-35*

‡‡† *5:1 Lu 6:36* ‡‡‡ *5:6 Jer 29:8; Ro 1:18* § *5:7 1 Ti 5:22*

oiraopavira rutu vara vituaro karekepape. Aue iava uvare varao oara vatauvira toupaiveira oara viaevira karekepere vo osa aviavia vara-ia rorove. 14 † Eva-a oa vituaro iava oiso purapai,

‘Eraou vii viigoa uusipau. Ora vorevira toreu vii kopiito. Osa iava Krais vo aviaviaro uvuipai ra vii-ia rorove.’

15 Ora vatatopo iraopata. Goruvira rutu voka iraota. Teapi koveta. Ra visii vo vokaroaro oiso rutu pie iraota osa voeao varaaro riro tarai irara. Ra opeita oiso piepata osa voeao vaaruu vovou irara. 16 †† Teapi visii vo vuutaroaro ropi ragapata. Ari vokiara rutu-ia vearo kovoro raga purapata, uvare vuriara toupaivoi vo vokiro-ia. 17 Ra opeita oiso raga toupata osa voearo vaaruu vovou irara. Viapau. Ari vo osa Pauto vo vovouroaropa ruipapaoro oisi vo vovou sirova ututa.

18 ‡ Ora opeita goruara-ia uukoara ukaiopata ora kokoro piepaoro. Viapau. Vosa eisi raga piepaoro uvuipatai ra visii raga ora opesi pieta vai pasi. Ari uvuipatai ra Tugoropato Uraurato iare ora visii iava vaseta. Ra va iava rera iava ovoivira rutu touta. 19 Vo rara ro iavirava Turaro ora visii raga ora reoreopata, vo ora visii raga ora varaata piepaoro vo reo sirovava oa toupai vo Sam ora vo erava-ia uva toupai Tugoropa reoro. Oire vo osa oiso eisi piepaoro ora visii sopaaro-ia Turaro vaisiaro kae pie iraopata. 20 Ra vokiara rutu-ia vearo vaisi pura iraopata orekerovu rutu iavirava reraia ro Pauto vigei Aitearo, ro vaisiaro-ia Turaro vigei reraaro Jisas Krais.

Ora Oupa Pitupitu Iava Vao Oirara Ora Riakora

21 Oire visii vao oiso ora piepata, ra oearovivu reroaro toupata. Oisi-a iava eisi uvuipatai ra Krais vaisiaropa avivikevira toupata.

22 Riakora visiigoa vatua irara oavisii reroarovi toupata voea vo reoroaro uvupaoro. Osa ragavira eisi piepaoro uvuipatai ra Turaro Jisas reroarovi ora tovopata. 23 ‡† Oiso ragavira osa ro ira vatuavaaro tokipareve, eisi osa ragavira Krais oirara rutu tokipareveira, voeao lotupa irara oea oiso toupaiveira, Rera iava vavaeara, ora rera iava kokotoara, ora varaua, uvare voea rutupa oiso toupareveira, Voea Kae Piepatoaaro. 24 ‡‡ Eva vituaro iava va vao lotua Krais vo reoaro sirova utupapeira. Oire uva visii riakora uvuipatai ra vatua irara oavisii vo reoroaro sirova vearovira rutu utupata ita.

25 ‡‡† Ra visii vatua irara riakora oavisiipa vearovira rutu sirao iraopata oiso osa Krais lotupa irarapa sirao iraoparoveira. Uvare voeapa siraooro ora rera iava vasereva, oisore ra kopiiro voeapa. 26 Osa eisi piereva Krais Pautoa iare oirara rookaoro. Uva oisi rutu-a oisoia osa ovoovo purareva lotupa irara sisuoro aue-ia baptais ora vao Pauto vo reoaro Tugoropa Reo. 27 Uva va vituaro-a vao oiso osa uvuiparoi Jisas ra ora rerapa lotupa irara vatepareve, vo rara vuurapavira rutu toupaive. Viapau vuivuiara vai voea-ia, ora viapau regorea vai voea-ia. Ari uvuipaai ra roroiovira raga toupaive, uvare vara asavira oiso voea sisigarue piepareve voea sisupaoro. 28 Eisi osa ragavira visii vatua irara riakora oavisiipa siraopaoro vearovira rutu vairoro tokipata. Oisi rutu osa ora visii iava varaurapa siraopaoro voura vearovira tokipataveira. Uvare oiso toupai, Ro ira vatuavaaropa siraoparoveira, ira ita-a eera ora rera varaaropa siraoparoveira. 29 Viapau oiso iraiei ira ora irai iava varaua vaire kasipuparoveira. Viapau. Ari voua aio piepareveira vearovira voua tokipaoro. Eisi rutu osa Krais ora rera iava varaua tokipareveira vouao-ia vao-ia lotuua. 30 Ari ita, vigei-a vao lotupa irara vigoa oiso rutu toupapeira, Rera iava vavaeara, ora kokotoara, ora orekerovu rutu varao voua-ia vouao varaua rera vouaaro. 31 ### Uva oiso purapapeira Tugoropa Vuku,

‘Ro oirato ira aitetoarei kavuoro avaro, ra voava iriavu riakova oureve, oire ra oisi iava eisi vo rara ora ousi oiso rutu karekesi, Kataiua varaua.’

32 Uva vo reoa-a vao-ia reia rutu, oa vituaro viaevira kareke piereva Krais. Uva ragaipa oiso va porearo vituaro toupaivoi, Lotupa irara rutu toupai Krais-ia kataiua raga purapaoro varaua rera-ia. 33 Ari vao porearo vituaro visii rutupa oiso toupaivoi-ia, ra ora visii vo riakoroaropa siraopata, oiso rutu osa visii vatua irara ora visiipa siraopataveira. Eva-a oa iava vairo vatua riakoro oavisii uvuipaai ra visiipa avivikevira toupaive.

Vo Reo Aite Irara Vo Reoaro Ora Ovii Irara

p
6 § Oire kakae vure visii vao uvui iraopatai ra aite irara oavisii vo reoroaro uvupata, uvare Turaro visii tovoreva voea reroarovi. Osa eisi vearopapeira. 2 Oire avivike iraopata aitearapa ora aakoara. Eva-a rovopa rutu Reo Taisi iava, oa toupaiveira aue tapo Reo Ovoi. 3 Vao Reo Ovoi oa oiso purapapeira, “Vosa eisi ragavira piepata ora visii aite iraraaropa, oire ra va iava vearovira rutu visii iava tootooara riro kaekaevira toupaive vo rasio-ia.” 4 §† Oire vei aitetoarei ora aakova viapau uvuipasiei ra ovii irara oaesi kasipu piepasi, ra va iava oisi piepaive. Viapau. Ari oiso-a vo osa voea tokipaoro voeapa vearo raiva purapasi va-ia vearovira rutu voea siposipopaoro Turaro vo siposipoaro sirova utupaoro.

Kovopa Irara Iava Vo Reo Ora Voea Tokipa Irara

p 5 §†† Visii vao-ia akuku kovo irara visiigoa vori asavira kovo ragapataveira, visiigoa ora visii vo kovoaro purapata voeaopa avivikepaoro oea visii tokipaiveira. Oire vosa oisi eisi kovopata, ra viapau oiso orugoorovu purapata voeare. Ari uvuipatai ra voeapa kovo ragapata oiso rutu osa Krais-pa kovo ragapataveira. 6 Oire ra opeita kasiraovira rutu kovopata vo vuutao raga-ia oaia visiiva vurapaive voeao oea visii tokipaiveira vaore rugoopaoro, ra visiire oiso purapaave, “Akoea, vearo kovoto ro-ia.” Viapau. Ari visii uvuipatai ra vo vuutara

† *5:14 Ais 60:1; Jo 5:25* †† *5:16 Kl 4:2-6* ‡ *5:18 Pro 23:29-35* ‡† *5:23 1 Ko 11:3; Kl 1:18* ‡‡ *5:24 Kl 3:18* ‡‡† *5:25 Kl 3:19* ‡‡‡ *5:31 Jen 2:23-24; Mt 19:5; 1 Ko 6:16* § *6:1 Eks 20:12* §† *6:4 Pro 22:6; Jen 18:19* §†† *6:5 Kl 3:22; Fl 2:12*

rutu iava vo vokiro-ia visii vo varivariroaro tovopata vo vara-ia kovopaoro Pauto vo ruipaaro sirova. Uva eisi osa ragavira uvuipatai ra eisi varivaripata vo Krais-pa kovopaoro. 7 † Oire ra oisi ora visii vo kovoaro purapata rerare rugorugoopaoro Turaro Krais. Oa iava uvuipatai ra rorupata. Eisi osa viapau uvuipatai oiso ra oirara ragare rugorugoopata voeao oea visii tokipaiveira. 8 Eva-a oa vituaro porearo rutu oiso toupai, Vo osa evara uvuiaro voriaro rutu vearopara vatereverea visiipa Turaro Krais varao oara purapata. Eagara, vosa aa ro avuo ro ira akukuvira kovopareve, ira-ia viapau vaisia vai toupaive, ora ro ira-ia vaisia toupaive tapo, oea rutu vaeavira uvuiaro oisi piereverea.

p 9 †† Ora visii vao-ia tokipa irara visiigoa vearo vovou iraopata voeaore visii voeaaro kovopa irara. Opeita voeare reoreopaoro voea uriri piepata. Ari vaore rugoo iraopata, uvare visii tokipato toupareveira vo vuvuiua, ira reroaro toupataveira visii rutu tokipa irara ora voeao kovopa irara areiivira raga.

Oirao Pie Vovou Irara Vaaro Uutupa

p 10 Oire ovoiopa reo-a vao-ia oa oiso visiipa vatepaavoi, oiso ra goruvira rutu torepata Turaro Krais vo goruaro-ia. Uva oiso ruipaparai ra rera ruvara-ia vo goru outa rera tapo ora tavosioro rutu. 11 Ra varao-ia ora kuvupata oara visiipa vatepareveira Pauto, oiso ra vara-ia Seten asavira vara-ia ora utopata vao asavira kuuvupa pitupituro rera varaaro. 12 ‡ Uvare viapau oiso oirara raga tapo ora upopavioveira voeao oea-ia varaua toupaiveira. Viapau. Ari voeao tapo-a uraura irara tugara oea tapo ora upopavioveira, voearo reipa irara ora turaro irara oea urauravira toupaiveira. Voeao oea vuri vovouro purapaiveira rupa vovou-ia toupaoro. Voeao oea vo viara-ia ora vo rasitoa-ia tokipaaveira. 13 Uva oisi-a eisi osa toupaiveira, uva uvuipatai ra Pauto varaaro ora utopara outa vara-ia ora utosa. Oire vosa vo vokio oa-ia vo vuri eva karekepere, oa vokia-ia goruvira rutu virivaripaoro torepatavere. Viapau oiso ra ora visii iava sopaura iava vasepata. Uva oisi-a raga eisi osa piepaoro uvuipatai ra goruvira torepata vo tugurasa uva taru vo tatu eva opesipe.

p 14 ‡† Oire toreta ora virivaripaoro oiso-ia, Tuu iroroia takita vo ora visii kovuaro-ia, eva-a oiraopa reo rutu oa oiso rutu toupai, takipa iro. Ora vo pekerio oa-ia pitupata ora visii iava varataara oavisii utopasa. Opekeria oa oiso toupaivoi osa vao torevoko vovou oaia viapau vuria vaiei. 15 Oire ra ora visii-ia tasipara oavisii tapo tovota varao oara oiso toupai, eva-a ikaupa voka oa-ia vokapaoro uvuipatai ra Vearo Siposipo kosi piepata uvarovu rutu, vao oa gavaure vovou iava tavipai. 16 Vokiara rutu-ia vo pekerio kaepata viurua iare oa oiso toupai, oirao piepa vovou rutu. Oa-ia uvuipatai ra o asavira rauruva iria viriaro-ia tuituia toupaiveira ora utopata, vo kaeo oa-ia ritaparoveira Seten. 17 ⌗ Ora vao tapo kukuvaipa oa ora visii kukuearo-ia tovota va-ia kukuvaioro, oa oiso toupaivoi osa Pauto vigei oureva ora rera iare vigei orirusa rutu. Ora vao-ia Pauto vo reoaro oriruvira pitupata, vo reo oa vatepareveira visiipa Tugoropato Uraurato. Oreoa oiso toupai osa toorio. 18 ⌗† Oire uva oisi rutu piepaoro uvui iraopatai ra variripata vo vokiara rutu-ia, ovusa Tugoropato Uraurato vo tauvaaro-ia variriara purapata. Eva-a oa vituaro iava tuevira toupata variripasa. Ora vao tapo oiso osa Pauto voeaaropa oirara variripata voea tauvapaoro vo vokiara rutu-ia. 19 Ora ragaipa tapo variripataverea ra va iava Pauto ragaipa oreorovu vatepareve vo osa oirarapa siposipopasa vatatopopaa. Ora vaore tapo ragai goru piepasa variripatavere ra uriri asavira Vearo Siposipo kosi piepaa vo reo poerapaoro voearopa oearovu ratau tou irara. 20 Ari ita, oiraopavira uvare reo kaepato-a ragai vao-ia Vearo Siposipo kosi piepaoro. Ari vo vokio-ia ragai epao vo-ia tuukepa kepa-ia. Ragaipa variripata Pautoa iare ra uriri asavira rutu Vearo Siposipo kosi piepaa, uvare ragai vo kovoaro rutu-a.

Pol Vearo Voki Purareva Oearovuva Oirara

p 21 ⌗⌗ Eera Tikikas vigei araokotoaaro, irapa kavikopavioveira. Vokiara rutu-ia igei tauvapareveira Turaro vo kovoaro purapaoro. Ira visii siposipoparevere ragai iava, auere ra vearovira taraipata ragai vo touaro iava ora varao iava oara purapaaveira vo toupaoro. 22 Ira-a ro-ia ira visiipa sipopaavoi, oiso ra visiipa siposipopaoro visii vo vovouroaro varaata piepareve igei iava siposipopaoro.

p 23 § Oire ragai vo ruipaaro-a vao-ia oa-ia oiso ruipaparai ra Pauto ro vigei Aitearo ora Jisas Krais ro vigei Turaroaro, aiterea evaiterei gavaure vovou vatepasivoi, ora vao sirao vovou, ora vao oirao pie vovou rutu voeao rutupa igei araoko iraraaro oearoa Jisas-ia raripaaveira. 24 Oire Pauto visii rutu viraakoparevoi, visiigoa ropa Turaro oavi Jisas Krais sirao iraopaoro rerapa ruipa iraopataveira. Vo ruipao iava oa-ia viapau opesia vaiei.

p Eisivi raga ra opesipe.

p Ragai-a vao, Pol.

† *6:7 Kl 3:23* †† *6:9 Ap 10:34-35; Jo 13:13; Kl 3:25* ‡ *6:12 1 Ko 9:25; Ro 8:38* ‡† *6:14 Ais 11:5, 59:17* ‡‡ *6:17 Ro 1:15-17* ‡‡† *6:18 1 Te 5:17* ‡‡‡ *6:21 Ap 20:4* § *6:23 1 Pi 5:14*

FILIPAI

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva tuukepa kepa-ia toupaoro eisi Rom aue-ia 61-63 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Pol vo vearo vaisi vore piereva vao-ia vatea oa sipoiva Filipai vata, osa vo toupareva tuukepa kepa-ia. Ora aue iava tapo voea tavireva oiso osa toupareva vo tuukepa kepa-ia. Ora aue iava tapo goruvira voea tavireva voea vovouaro goru pieoro, ra viapau uvuipaai ra voea gisipoaro uvupaive kuuvu irara tisa irara voeao oea aue iava siposipopaiveira rakari verapa pitupitu (Fl 3:2-3, 18-19).
1. Vearo vaisi purareva Pol Pautoa-ia voea-ia rugoopaoro Filipai vata, 1:1-11.
2. Pol ora rera varaaro iava taviroepa tavakara, varao oara iavirava vo raiva karu piropa oa-ia Vearo Siposipo avaepa voraro rutu, 1:12-26.
3. Reesiara iava varao oara iava uvuipaai oearovu ra Kristento eveiive, 1:27–2:18.
4. Timoti vaio ora Epafrodaitas arusa aueroepa Pol lotupa irara vo vovouroaro varaata piesa, 2:19-30.
5. Vatatopo pie reoro voeao iava keripa irara Jiu, ora aue iava variri purapa pitupitu, 3:1–4:9.
6. Pol vearo vaisi purareva Filipai vatava aueva vatevatea, 4:10-20.
7. Ovoipa reoro vatereva Pol, 4:21-23.

1 † Ragai-a vao Pol ora ro Timoti vegoa vo rigato puravevoi visiipa, vegei-a vao Krais kovopatoareiaro. Oa iava visii rutu vo rigato vieipatavere, visii eva lotua-ia irapa irara, ora visii rutu vao visiigoa lotua-ia ora tauvapataveira, ora visii oirao pie vovou irara evoa Filipai urui-ia. 2 Oire Pauto visii rutu viraakoreve vereopa vovou-ia. Ari ita, ragai visiipa Pauto arepaavoi ro vigei Aitearo, vaiterei ora Turaro Jisas Krais, oisore ra visiipa gavaure vovou vatesi.

Pol Vo Variriaro Voeare Oea Rera Vo Reoaro Vieipaive

3 Oire vosa visii ruture rugooparai, oa iava vearo vaisi purapaavoi Pautoa-ia visii iavirava. 4 Ora vo vuutaro-ia tapo oara-ia varirıparaveira rorupaoro visii-ia. 5 †† Aue iava uvare vo vuutarore rugooparaveira oara-ia ragai tauvapatavora Pauto vo kovoaro purapaoro, vo osa visii ruvara-ia toupaavora Vearo Siposipo iava visiipa siposipopaoro. Oiraopavira uvare voari rutuva rovoa-ia ragai tauvapaoro rovotaepa. Oa iava vo vokio-ia tugurataerao oisi raga ragai tauvapaoro. 6 Pautoa raga-a ira oisi visii piereva, oa iava oisi ragai tauvapataveira. Oiso osa raga ita Pauto vo kovo rovoreva visii-ia vo rutu tugurasa uva Krais Jisas vorevira vorerovere vo rasio iare. Eisi osa ragavira va-ia vearovira taraiparai ragai. 7 Rirovira rutu oisoa ragai tauvapata, oa iava oisoa ragai vo kovoaro purapaa. Vo kovo oa vatereva Pauto ragaipa vo tuukepa kepa-ia, oiso ra voa va puraa ora vo ratau vo oearovu tavitavipaoro Krais iava, vo osa voa Vearo Siposipo vituaro rutu oisoa kosi piepaa vo voeao vo reoroaro veripaoro asapapa reo pura irara, voeao riro kuuvu reoro raga pura irara. Uva va eva visii vaaro tauvaa oare rugoopaoro vearovira rutu visiire rugorugoo iraoparaveira. Eisi osa torevokopai. 8 Ari ita, Pauto ragai vo reoaro-ia oiraopavira rutu taraiparo vo osa oiso purapara, Visiipa rirovira rutu sirao iraoparaveira Krais Jisas vo siraoaro sirova.

9 Uva ragai vaaro variria oa purapaavoi visiipa, oiso ra visii vo vovouroaro sirao vovouro rirope rutu, ora visii vo tarairoaro tapo, ora varao torevoko rugorugooro rutu. 10 ‡ Eisi osa iava uvuipatai ra vearovira rutu rugorugoo rovopata. Ra va iava rugorugooara rutu roviriei rovopaoro orugoorovu vearopara purapata vara-ia kovopaoro. Eva-a oa iava viapau oiso irai uvuiparoi ra oreovu avu vai-ia visii togareve. Eisi osa iava uvuipatai ra vearovira raga touta vo vokio-ia tugurasa oa-ia Krais vorevira voreroverea. 11 Uva oisi-a eisi osa piepaoro uvuipatai ra torevoko vovouro raga purapaoro oisi raga kareketa, vo vovouro oara visii iava vearovira riro piereverea Jisas Krais. Ovovouroa-a evara oara kekepaoro oearovu uvuipaai ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive rera vaisiaro kae piepaoro.

Ragai-a Vao Ragoa Krais Sirova Toupaa

12 Uva visii tavipaavoi araoko irara oaa, Varao rutu orekerovu oara oisoa purapaive oearovu vo ragaire, uva evara oara-ia raiva puraiva, oiso ra va iava Vearo Siposipo avape uvarovu ruture. 13 ‡† Oisi-a oiso-ia osa tuukepa kepa-ia ragai tovoiva, oa iava voa tuukepa

† *1:1 Ap 16:11-35* †† *1:5 Ap 2:42, 16:12-40*

‡ *1:10 2 Ti 4:8* ‡† *1:13 Fl 4:22*

irara tokipa irara polis irara oisoa voa ragai-ia taraipaave oiso, Krais kovopatoaaro-a ro-ia, oa vituaro iava tuukepa kepa-ia toupareveira. 14 Ari oavu-a vao-ia vo osa oisi tuukepavira toupaavora. Uva voa oearovu voeao oirao pie vovou irara oisoa ragai-ia taraipaoro voea vo vovouroaro oirao pie vovouro oisoa goru piepaive rutu Jisas-re rugoopaoro. Eisi osa iava uvuipaai ra oisi uriri asavira rutu Pauto vo reoaro kosi piepaive.

15 Ari ita, oearovu rera iava Krais oisoa siposipoive, vo osa rirovira ragaiva ora kaureopaave ragai riiriipaoro. Vo osa oearovu rera iava Krais siposipopaive vearo vovou rutu purapaoro. 16 Oire uva voea-a evoea oea oisoa eisi piepaive ragaipa siraopaoro, uvare oiso ragavira oisoa taraipaave, Pauto vo kovo vatereva ragaipa, oiso ra rera vaaro Vearo Siposipo goruvira tore piea, ovusa oeavu va reroaro ragapaive, 17 voeao oea viapau oiso katai vovou-ia Krais vaisiaro iava oisoa siposipopaive. Viapau. Ari oiso-a ra ora voea raga vaisiaro kae piepaive, uvare oiso tapo oisoa rugorugoopaave, Vosa Vearo Siposipo iava siposipopape, ra va iava Pol vuria rutu oupareve vo tuukepa kepa-ia. Eisi osa vearopai. 18 Uva voeare oiso puraparai, Eagara. Voeape. Eake iava? Uvare rorupaavoi. Uvare oisi voearei iava Krais vaisiaro kosiro viropa voeareo oearea vo rugoorei purapaiveira oiso, Voeao oea vuri rugooro purapaiveira, ari voeao oea oiraopa rugoo sirova utupaaveira.

19 Iu, eisi osa varei-ia vareo taraiparai oiso, Visii varaaro variriara oara purapataveira ragaipa. Ora ro tapo Jisas Krais Urauratoaaro vo tauvaaro ragai-ia, oarea vo tauvaaro iava vorevira vearovira toupaavere rara ita. 20 † Ragai vo ruipaaro rutu oiso rutu toupai osa va vao oa oirao piepaavoi rutu. Osa iava eisi viapau uvuiparai ra raveravepaoro vao kavua ragai vo kovoaro. Vo uvare oiso ruipaparai ra vokiara rutu-ia oisi raga oiso touvira rutu toupaa va-ia vao goru vovou. Oa iava uvuiparai ra ora ragai rutu iava Krais vaisiaro kae piepaa. Ari ita, osa-a eisi oiso vosa apeisi avu, vosa kopiira, eke apeisi-a vosa tootoora. 21 †† Uvare eake rutu-a va vao-ia tootooa? Oa vituaro iava ora ragai ragare oiso puraparai, Ro-ia Krais, ragai vaaro rutu tootooa vituaro, vo rara rerapa kovopaa. Ora vosa kopiira, ra va iava vearo tou rutu ouavere. 22 Vosa touvira toupaaverea, oa iava uvuiparai ra rerapa kovopaa tou visivi rutu vo rasio-ia. Oire uva apeisia, aa vao-a vao oa ragaipa vearopai, tootooa eke kopiia? Uva oisi-a eisi osa iava varei-ia avavaiapaoro rirovira vavagisiparai ora ragai raga. 23 ‡ Uvare oiso ruipaparai rutu ra vo rasio kavura Krais tapo tousa tootoooro oiso osa rera. Uvare va-a eva oa oaravu rutu-ia putepaiveira. 24 Ari ragai vo kovoaro reipai rutu visiipa. Oa iava uvuiparai ra touvira tootoopara vo rasio-ia. 25 Eva-a oare rirovira rutu rugorugoo iraoparaveira. Uva va-ia taraiparai oiso, O, ari oiso iava uvuiparai ra goruvira rutu toupaa vo rasio-ia visii tauvapaoro, auere ra visii varaaro oirao pie vovouro rirope. Ora oiso ra rorupata Jisas raga oirao piepaoro. 26 Va-a eva vituaro iava ragai tapo rorupatavere utupaua, uvare ragai utorevoiva, visiire vorevira voreraera. Osa iava vigei rutu Krais Jisas vaisiaro kae piepapere.

Pol Filipai Vata Tavireva Oiso Ra Rera Tapo Tavosivira Toupaive Vo Upoa-ia

27 Oire uva va-a vao-ia oa visiipa reipai rutu, oiso-ia ra ro oirato vo vovouaro sirova ututa ira goruvira rutu Krais vaisiaro oirao piepareveira. Eisi osa iava uvui iraopatai ra apeisi avu pieta, vosa visii tapo toupaa. Eke apeisi avu-a, vosa viapau eisi. Eagara vosa apeisi avu toupatavora visii iava ragaipa taviave oearoi, oiso oisi raga goruvira rutu toupaiveira touvira katai vovou raga purapaoro. Uva eisi osa ragavira piepaoro vuri pitupituro upopatavere katai vovou raga sirova utupaoro vao Vearo Siposipo goruvira rutu tore piepaoro. 28 ‡† Opeita voearo asavira uriripata oea visiiva ora keripaaveira. Viapau. Ari goruvira rutu torepatavere. Oa iava visii eveipaive, ra visiire oiso purapaave, “O oiraopavira rutu, uvare uvuipaai ra vigei-ia putepaive.” Aue vituaro iava uvare Pauto visii kavikopaoro visii virivarireverea, osa voea-a evoea oea opesi ovoiaverea. 29 ‡‡ Ari ita, Pauto visii roporeva, oiso ra Krais-pa kovopata vo raivarei-ia oiso-ia, Oraivavu vao-ia rera oirao piepaoro. Ari oraivavu-a vao-ia siraoa riroa tavaka oupaoro vo oearovu-ia, vo rara rera sirova goruvira rutu utupata. 30 Oire uva vigei rutu-a vao ora ragai vigoa rutu va eva vuri pitupitu-ia uvuipaviei ra va upopape tavaka kaepaoro. Eisi osa vava oisoa ora upopara voviri tuariri, oiso osa ragaiva oisoa vurapata. Uva vo upo raga-a vao oa touvira purapaavoi vo vokiro-ia vao oa iava uvupatavoi.

Ora Vigei Iava Sopaura Oavi Gare Piepaoro Uvuipaviei Ra Ora Vigei Iava Sopaura Vatepape Oearovivupa Araoko Irara Oavi

2 ‡‡† Oire uva oiso puraparai, E visii iava sopaura uvuipai ra gorua ouve vo Krais-ia? Uva apeisi-a? E rera vo siraoaro sovopataveira oa visii iava sopaura varaata piepaiveira? Ora apeisi-a? E katai rugoo rutu purapataveira Tugoropato tapo Uraurato? Ora apeisi-a? E oeavivupa siraopataveira voearo tokipaoro? 2 Oire uva visii vo reoaropa ruipaparai ra oiso purape, Iu. Oara rutu-a evara oara-ia uvuipatai rutu ra ragai roru pie iraopata rutu oiso katai rugoo raga purapaoro vo oearovivu rutupa siraopaoro vao katai vovou raga purapaoro. 3 ‡‡‡ Opeita orekerovu ora visii raga-pa purapata, ra vara-ia rei vaisi piepata. Ora opeita vara iava vaguvira reopata ora visii iava. Viapau. Ari visii uvui iraopatai ra ora gare piepata oisivi vo rara oiso rugoopata, Viapau oiso vigei oearoi-ia putepapeira vo orekeroi purapaoro. 4 Ora ra opeita ora visii raga-ia ru-

† *1:20 Ef 6:18-20* †† *1:21 Hi 9:27* ‡ *1:23 2 Ko 5:1-10*

‡† *1:28 2 Te 1:3-12; Ro 8:17* ‡‡ *1:29 Mt 5:12; Ap 14:22* ‡‡† *2:1 Ju 20-23* ‡‡‡ *2:3 Je 3:14*

gorugoopata rutu varao-ia visii varaaro. Viapau. Ari oearovivure rugorugoo iraopata voea tauvapasa.
5 † Oire uva vo rugooro visii vo rugooroaro ora visii iava ora varao vo oearovure vo rugooro oara rutu uvuipai ra oiso toupaive osa Krais vo rugooaro vo ora rerare ora oearovure tapo. 6 †† Uvare Krais ira oiso rutu toupareveira osa Pauto. Ari viapau oiso ora rera ragaia rugooroepa oiso puraoro, “Ragai rirovira rutu oiso pieavere osa Aite vo uva toupareveira.” Viapau. 7 ‡ Ari rera raga vo ruipaaro-a oa-ia gorua sovara iava ora keraria ora rera iava vasereva oiso rutu ora pieoro, Kovopatoa raga oearovupa. Ari ita, oiso rutu karekeroepa oirato vo rasio iava rera. 8 Uva rera raga oisoa ora gare pieparo. Oa iava oisi raga piepaoro vo raivao gaepaoro vokareva uvava vo tuguraroepa evao parikou-ia uva rera kopii pieiva. 9 Oa iava Pauto vorevira rera tore piereva rera kae pievira tovosa uvarovu rutu ariaraaro. Oa iava oisi piepaoro vao rei vaisi tovoreva rera-ia Krais oearovu rutu vaisiaro-ia puteoro. 10 ‡† Uva vo vaisi eva rei vaisi ovaisiapa avivikepaoro va kae piepaiverea va-ia vuurapa vaisi purapaoro oearovu rutu voearo vo viara-ia, ora voeao rutu vo rasito ivara-ia, ora voeao rutu vo rasito reroaro tou irara. Oearoa rutu-a oea taru vuurapa vaisi purapaiverea Pautoa-ia Aiteto oiso puraoro, “Oiraopavira rutu uvare rera ro Jisas Krais vigei reraaro rutu Turaro.”

Uvuipatai Ra Oiso Rutu Toupata, Visii Aviavia Rasitoa Rutupa

12 Araoko irara oaa, visii tavipaavoi oiso, Vo osa tuariri visii ruvara-ia tou rovopaavora, uva oisoa vearovira rutu ragai vo reoroaro sirova utupata. Uva oisi raga uvuipatai ra ragai vo reoaro uvupata vo osa visiipa tauaivira toupaavoi. Oa iava uvuipatai ra ora visii raga kasivarivira rutu kovo iraopata siituevira ropepaoro. Ra va-ia vo kovo opesi pie ovoita rara okovoa iava Pauto visii-ia rorureverea rutu. 13 Uvare Pauto visii tauvapareveira, oisore ra rera vo ruipaaro sirova utu ruipapata. Osa iava uvuipatai ra rera vo ruipaaro sirova utupaoro rera roru piepata.
14 ‡‡ Oire ra oaravu rutu kovoara purapata kaureo asavira. Ora opeita tapo oearovu tapo kasipu reoro purapata. 15 ‡‡† Vosa eisi rutu piepata, ra sisigaruevira rutu toupata. Oa iava oisi rutu karekepata, Visii rutu vaoia Pauto ovii iraraaro rutu oea torevoko vovou rutuva toupaiveira. Iu, osa-a eisi osa toupaoro uvuipatai ra roroiovira rutu toupaoro voeao tapo vuri irara toupata oea eisi ora piro piepaaveira voea raga. Ra voeapa Vearo Siposipo iava siposipopata, oiso rutu toupaoro osa aaviikoara roropaiveira aviavipaoro. 16 ‡‡‡ Oire vosa tootoopa reo vatepata voeapa, oa iava uvuiparai ra visii-ia roruaverea vo vokio-ia oa-ia vorerovere Krais. Eake iava? Uvare oiso vovouraverea, Viapau oiso akukuvira kovo ragaavora visii tauvapaoro.
17 § Uva oiso vovouparai, Oearoi vai ragai upoive ragai revasi pieoro, uvare visii tauvapaaveira. Uva viapau oiso taraiparai vao-ia oa ragai-ia karekeperea. Eagara, uvuiparai ra visii tapo touvira rorupaa. 18 Oire uva oisia eisi osa raga toupata roruvira ragai roru piepaoro vo vovou raga-ia vao-ia varaata vovou.

Vo Toupai Timoti Vo Reoaro

19 Vosa Turaro Jisas vo ruipaaro-a, oa iava oiso vovouparai ra visii iare Timoti arua. Ra va iava vorevira visii iava ragaipa tavitavisa vorero rara. Ra oisi iava visii-ia roru iraopaa. 20 Ro raga ira katai rugoo rutu purapareveira igei tapo toupaoro vo visii-ia rugorugoopaoro rutu. 21 Vo osa oearovu ora voea raga varaarore rugorugoopaave vare vao Jisas Krais vo kovoaro ovaupaoro. 22 §† Ari ita, taraipataveira rera-ia ro Timoti, oiso ragavira osa rera vo kovoaro kekepatavorao vo osa kovoparevora. Oiraopavira uvare oiso rutu toupareveira, Rera ro-ia Timoti ragai oviitoaaro rutu, uvare tavosivira rutu kovopaveaira Krais vo kovoaro iava siposipopaoro. 23 Uva visii iare rera aruavere rara tou visivi, vo rara varao iava taraia ou rovoa oara puraivere ragai-ia, vo osa vo toupaa tuukepa kepa-ia. 24 §†† Turaro raga-ia rariparai, oa iava uvuiparai ra uriora-vere tou visivi visii tauvasa.

Epafrodaitas Iava Vo Reo

25 Oire va-a vao osa rirovira rutu ora rugorugoo pieraera. Oa iava ro vigei araokotoaaro Epafrodaitas arupaavoi visii iare, ira arutava ragai iare. Oa iava ragai tauvapasa urioroepa. Uva rera iava oiso visii tavipaavoi, Ira vearovira rutu kovorevora vuri pitupiturova ora upopaoro rutu. 26 Uva ruipa iraoparoi oiso ra vorevira visii kekesa vorero. Ari ita, viapau oiso vearovira touparevoi, uvare visii ruvara iava oreorovu uvurevora ora rera iava oreoa oiso purapaera, “Vurivira rutu upiaparoi.” Osa viapau oiso upia vai epao reraia. 27 Ari oiraopavira, rirovira rutu upiaparoera, oa iava kopii ragaroera. Uva Pautoa raga rerapa siraooro rutu rera vearovira tokirevora. Oa iava ita ragai tapopa siraoroera Pauto oiso auepaoro, Teapi rerapa Epafrodaitas siraopaoro ragai iava sopaua vavatape rutu. Oire uva varaatavira raga oisoa toupaa. 28 Iu. Osa oiso ruipa iraoparai rutu oiso ra visii iare rera arua. Ra va iava rera kekeoro rera-ia rirovira rutu roruta. Eisi osa iava uvuipai ra ragai vo vavataaro opesipe. 29 §‡ Ra va iava rera tapo sekanta vo rera-ia rorupaoro, vo rara pouro viro visii iare rera ro-ia visii araokotoaaro Krais vaisiaro sovara-ia. Uva uvui iraopatai ra oearovu tapo avivikepata voeao oea oiso rutu toupaiveira osa rera ro-ia Epafrodaitas. 30 Uvare ora pireroepa rutu topogovira, oiso ra Krais vo kovoaro purareve. Oa iava vo kovo purapaoro tutuu pie ragaepa oiso ra kopiiro. Oire uva oisi-a eisi osa piepaoro oisoa ragai tauva-

† *2:5 Ro 15:1-3* †† *2:6 Jo 1:1* ‡ *2:7 Sam 8:1-9* ‡† *2:10-11 Ais 45:22-23* ‡‡ *2:14 1 Ko 10:10; Mt 5:15-16* ‡‡† *2:15 Ef 5:1* ‡‡‡ *2:16 2 Ko 1:14; 1 Te 2:19*

§ *2:17 2 Ti 4:6-8* §† *2:22 1 Ko 4:17; 1 Ti 1:2* §†† *2:24 Fl 1:25* §‡ *2:29 1 Ko 16:18; 1 Ti 5:17*

pareve vo visii iavirava kovopaoro, uvare ragaipa tauaivira rutu toupataveira.

Ro Iava Oirato Ira Krais Oirao Piepareve Rutu, Eera Torevokoto

3 Oire oiso vo rigato opesi piepaoro oiso visii tavipaavoi, Rorupata rutu aue-ia Turaro, vo rara rerare rugoopata rutu rera vaisiaro raga-ia toupaoro. Uva aia ita oiso vorerivira visii tavipaavoi oiso osa voari tuariri visii taviava vara iava varao oara reipapeira rutu visiipa.

2 † Vearovira rutu ora vatatopo iraopata voeaopa oirara oea oiso toupaiveira, Kaakau kare oea vuriara purapaiveira. Uvare oiso purapaaveira, “Ora rooroopata ora visii iava rakari verapaoro ora reesipaoro.” 3 Ari ita, vo reesiei vo vigei-ia oiraopa. Oa vituaro rutu porearo oiso toupaiveira, Vo uvare Tugoropato Uraurato Pauto reraaro vigei tauvapareveira orugoorovu vatepaoro auere lotu purapasa. Ora vo osa Jisas Krais vaisiaro kae piepapeira vo rara rera-ia toupape. Ora oiso tapo uvare viapau oiso ora vigei raga-ia rugoopavioveira varao raga-ia raripaoro oara purapapeira vigei raga vo ruiparoaro sirova utupaoro. 4 †† Oire uva irai vaiei pasi ira vai-a uvuiparoi ra oisi oiso-ia puraro, “Ragai kovoara rutu gogotoavora vara rutu opesi pieoro. Oa iava uvuiparai ra Pauto vo Saraaro iare koatara.” Oire vosa iraieri ra eisi puraro osa eera, oire uva ragai raga-a vao-ia ragoa-a eera oearovu rutu-ia putepaa. 5 Vao vituaro uvare Jiu-ia kavauraepa, oa iava ragai-a Bensamin vo saraaro iava. Uva kataiva rutuva revasiva toupaavoi voeao tapo oiraopa Hibru vova Jiu. Uva vo uva kavauraiva, erao vatara (7) vokiro isivaaro iava ragai iava rakari veraaepa. Oire uva voava riro raiva, Farisi vaisi-ia toupaava vao Jiu vaaro Reo Taisi sirova utupaoro goruvira rutu. 6 ‡ Oa iava oisoa toupaoro Jiu-pa irara vo pitupituroaropa ruipa iraopara, oiso ra va iava voearo vuri piepaa oea oisoa Jisas vo kovoaro purapaive. Oiraopavira rutu uvare reo uvutoa rutu-a ragai torevokovira. Oa-ia oisoa Reo Taisi-ia kasivarivira rutu utupara. Uva viapau oiso oavi va iava vao Reo Taisi oisoa kavupaa oaire ovaupaoro. 7 Oire evara rutu vieiavoi oara iava uvuiparai ra ora ragai raga vaisiaro kae piepaa vara iava. Uva varare vovou eakavira oiso puraparai, Varape evara akukuara raga. Aue vituaro iava uvare vo vokio Jisas Krais raga oirao piepaavoi rutu. 8 Ari ita, oara rutu-a evara oarare oiso puraparai vovou eakavira, Oara rutupe evara akukupapara raga. Uvare kataia raga-a vao oa raga-ia taraiparai oa orekerovu rutu-ia vara evara putepaiveira, vao-ia ro-ia Jisas Krais ragai reraaro Turaro. Eake iava? Uvare orekerovu rutu oiso toupaivoi osa kaieara. Oara rutu viki ovoipaavoi rera raga-ia Krais goruvira rutu pituoro. 9 Uva varao torevoko vovouro sirova utuparaera vo Reo Taisi rutu purapaoro oiraopavira. Uva vara rutu evara akukupapara raga oara-ia viapau oiso oavu avu vaiei. Uva vo vokio-ia rera vaisiaro-ia toupaoro uvuiparai ra torevoko vovou rutu pura iraopaa vo Krais vo goruaro raga-ia, vao oa vituaro oiso toupaivoi, ra Krais oirao pie iraopaa. Uvare Pautoa raga torevoko vovouro rutu karekereva. Oa iava oiso vara eveipareveira ragai vaaro oirao piea kekepaoro. 10 ‡‡ Uva orekerovu rutu kavuoro katai vovou raga rutu sirova utuparai ro-ia Krais taraipasa. Ora vao goruvira rutu toupasa vo rera vo goruaro-ia, ogorua iava vorevira toreroepa rera vaaro iava kopiia. Ora tapo ra rera vo siitokaaro kaea vao oa vateiva rerapa oearovu. Ora tapo osa oiso ruipaparai ra oiso piepaa osa Krais osa varaua vo ruipaaro oisoa kopii piepareve. 11 ‡‡ Oire uva va-a eva osa iava Pautoa-ia rariparai oiso, Ragai tapo vorevira tore piereverea Airepa Tootoo ousa.

Pol Ikaureva Vo Rekasisa Ovoiopa-ia Reesia

12 ‡‡† Viapau oiso oearoi tavitavipaaveira vao iava oiso, Ragaiei vo-ia ovoiopa-ia reesia vo uva viapau vuria vai toupaiveira, uvare vearo vovou raga purapaaveira. Asi viapau. Eake iava? Uvare touvira rutu akeake rovopaaveira rutu oisi rutu eisi tousa. Eisi osa iava oiso rutu uvuiparai ra oiso toua osa Krais vo ruipaaro toupaiveira ragaipa. Uvare Krais Jisas raiva purareva oraiva iava uvuiparai ra voa vo poura viro ovoiopa-ia reesia. 13 ‡‡‡ Oiraopavira rutu araoko irara oaa, viapau oiso rugooparai, Ragaiei evoa karera viropa. Viapau. Ari goruvira rutu oiso vovouparai ra orekerovu rutu kavuoro evoare topara viro. 14 Uva oisia eisi osa ikaupaavoi torevokovira oiso vovoupaoro ra voa poura viro vo ovoiopa reesi-ia. Oa iava uvuiparai ra voa toua oiso rutu osa Krais vo ruipaaro toupai ragaipa, oiso ra voa Airepa Tootoo oua. Ari ita, vo touo oa iare Pauto ragaire keeraroepa va vao Krais Jisas vo kovoaro iavirava.

15 Oire uva uvuipatai ra torevokovira rutu rugoo iraopata oiso rutu osa riropa irara. Oa iava uvuipatai ra oiso rutu rugoopata vare vao osa ragai. Ari vosa oearovu visii iava osivu raga rugorugoopaave, uva vo rugoo eva oa oisi visiipa kareke piereve Pauto. 16 Ari vao raga-ia oiraopa tarai pie reo rutu goruvira toupata oa visii iare pou piropa voari tuariri.

17 Araoko irara oaa, oiso ruipa iraoparai visiipa ra oiso rutu pie iraopata osa ragai. Uvare va-a eva ovoovoa oa puraiovora visii tapo toupaoro, oisore ra oisi va sirova utupata. Oa iava uvuipatai ra voeao reesipata oea va sirova oiso utupaave. Oa iava visii uvuipatai ita ra oisi vioevira utupata. 18 Ari ita, viapau oiso katai reo vai va iava vao visiipa vateava voari tuariri. Easi riro reoro rutu-a. Uva vorerivira oiso osa ita visiipa vo reo vao vatepaavoi gaupaoro. Uvare riro irara rutu oiso vovoupaai rutu ra oiso toupaive osa voeao keripa irara, oearoa Krais vo reoarova ora upopaaveira rutu. Vo reo oa evao parikou iava tavitavipapeira. 19 § Oiraopavira uvare voea-a evoea oea opesiaverea vo eto kasi-ia, uvare oiso piepaiveira ora voea vo rugorugooroaro raga sirova utupaoro. Uvare ora voea vo ruiparoaro raga-a oara rei piepaiveira rutu

† *3:2 Ais 56:9-12* †† *3:4 2 Ko 11:16-33* ‡ *3:6 Ap 8:1-4* ‡† *3:10 Ef 1:9-23* ‡‡ *3:11 1 Ko 15:51-57* ‡‡† *3:12 1 Ti 6:12; 1 Ko 13:10* ‡‡‡ *3:13 Lu 9:62* § *3:19 2 Ko 11:15; Ro 16:18*

oiso rutu osa varao tokarasiara voea varaaro, oara vaisiaro rei piepaoro vara sirova utupaaveira. Uva vara rutu-a evara vuriara oara-ia uvuipaai ra ariia vai ouive ora voea raga-ia, uvare viapau arii vovouro vai voea-ia. Aue iava uvare vara raga purapaoro vagupaaveira varao raga-ia rugorugoopaoro oara vo rasio-ia toupaiveira. 20 Oire uva vigei-a vao Pauto voeaaro rutu oirara vigoa vo uruiaro rutu vuvuiua-ia toupaiveira. Uva tuepavioveira touvira rutu oiso rugorugoopaoro, Esa pasi touvira vai uriorovere Kae Piepato vigei reraaro vova vuvuiua-ia ro-ia Turaro Jisas Krais. 21 † Ari ita, vigei iava varauraro oavi raveravepapeira ovararoa tavarioreverea rara Krais. Ra va iava oiso raga karekepe osa rera iava varaua oua vo toupaiveira sisikorepaoro. Eisi osa piereverea vo rera vo goruaro-ia, vao oa-ia uvuiparoi ra ora rera reroaro orekerovu rutu tovoreve varapa reipaoro.

Uva Uvuipaai Ra Katai Vovou Purapaive, Ra Va Iava Vereo Vovou Rutu Oupaive Voeao Rutu

4 †† Oire uva araoko irara oaa, ragai visii-ia roru iraopaaveira vo osa visiire rugoopara, uvare kasivarivira rutu Krais vo pitupituaro rutu sirova utupataveira. Oa-a eva oa-ia ragai iava sopaua varaata iraopapeira. Ari ita, uvare oiso ruipa iraoparai ra oisi raga eisi piepata Krais sirova goruvira rutu torepaoro.

2 Oire vei-a vao-ia riakorirei Yuodia vaio ora Sintiki veigoa ragai vo reoaro vao-ia uvu iraoere oa veipa vatepaavoi, oiso ra ora vei vo vovouroaro varao kaureo vovouro eaka iraoere. Uvare Turaro-a ira vei tauvarevere vo osa oisi pieere. 3 Oire uva vii tapo ragai vatetoaaro rutu uvuipauei ra evairei tauvari. Uvare oisoa ragai tauvapaive voea rutu ora Klemen vase vo Vearo Siposipo kosi piepaoro. Oea vaivaisiaro vo toupai Pauto vo vukuaro-ia vao Tootoopa oa toupaiveira.

4 Oire ra rorupata Turaro vo vovouaro rutu sirova utupaoro. Uva vorerivira ita visii tavipaavoi oiso, Roru iraopata!

5 Opeita gete rugorugooro purapata oearovivure. Ari uvuipatai ra voeavi tauvapata, uvare Turaro vo vokiaropa tutuu piepai vao oa-ia taru vorevira vorerovere. 6 ‡ Opeita rirovira rugorugoopata varaore oara-ia uvuiparoi Pauto visii tauvareve, vo rara rerare goruvira rutu variri rovopata. Vosa oisi eisi piepaoro rerare, uvuipatai ra vearo vaisi rutu pura rovopata rera-ia vao iavirava tauvaa rera varaaro visii-ia. 7 Oire vosa oisi-a eisi piepata, oa iava uvuipatai ra gavaure vovou rutu outa vao oa visiipa vatereve Pauto. Vao oa viapau uvuipaai kareke piepaive oirara ora voea vo taraiaro-ia. Viapau. Ari Pautoa raga ira uvuiparoveira ra visii soparoaro vuavua piepareve. Ora varao visii vo rugorugooaro tapo, vo rara Krais raga-ia rari iraopata.

8 ‡† Oire oiso vo reo opesi pieoro visii tavipaavoi araoko irara oaa. Visii vo rugorugooroaro agasi pieta rutu varao raga-ia oiso-ia, oara vearopara kareke piepaiveira ora aue sisigarueara, ora varao oiso oara avivike vovou kareke piepaiveira, ora varao torevokoara. Oara rutu-a oara iava uvuipatai ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapata. 9 Ari ita, visii tapo oisoa ora reopara eva oa-ia visiipa ovoovoa puraava. Oovoovoa sirova utuoro uvuipatai ra vara evara sirova utupata. Osa iava uvuipa Pauto ra visii tapo toupareve visiipa gavaure vovou rutu vatepaoro.

Pol Vearo Vaisi Purareva Filipai Vatava Aueva Vatevatea

10 Oire uva rorupaavoi rutu Turaro vo pitupituaro iavirava, uvare voari tuariri viapau oisoa uvuipata ra visii varaaro kaviko vovouro kareke pieta ragaipa. Ari vo vokio-ia oisi uvuipatai rutu. Uva va-a eva oa-ia rirovira rutu visii-ia roru iraopaavoi, uvare vorerivira aia ragai tauva iraopatavo. 11 ‡‡ Viapau oiso puraparai ora ragaire, Oaravu avu vaipa apotaparai. Viapau. Ragai taraia ouavora oiso, Vosa orekerovu rutu ragai-ia karekepape, eagara, ragai iava sopaua vearopapeira evapa. Evara rutupa ragoa uvuiparai ra oiso toupaa osa ro oirato apotato. Ora uvuiparai ra riroara rutu-ia pitua. Ragai taraiparai vo pitupituo-ia riropa aio pitupitu ora vao ogoepa pitupitu. Ora vo pitupituo-ia taraiparai riro orekerovu rutu-ia pitupasa, ora vao orekerovu rutupa apotapasa. Ora vo vuutara rutu-ia ora vo uvarovu rutu. Oire uva vara rutu-a varao oara-ia vearo tarai ouavora oara rutu ragaipa vearopai. 13 ‡‡‡ Ari ita, uvuiparai ra eisi ragavira toua. Eake iava? Uvare vare oiso torepasa Krais rera vo goruaro vatepareveira ragaipa ora vigei rutupa.

14 Uva vearopai rutu vo uvare oisoa vearovira ragai tauvapata vo osa vuria oupaa. 15 Oire visii Filipai-pa irara vao-ia taraipataveira osa Vearo Siposipo iava siposipo rovoraepa vo Masedonia Provins-ia pute rovopaoro, vo uva visii raga vaaro katai lotu toupaiveira vao oa iava oisoa visii rutu ragai tauvapata ragaipa moni vatepaoro, ora vigei rutu oisoa ora tutukopavio oaravu-ia ora vatepaoro. 16 Ora vo osa Tesalonaika-ia oisoa toupaa uva viapau oiso katai vuuta raga-a vao oa-ia ragaipa tauvaa oisoa sipopata. Ari vorevoreripavira-a. 17 Uva oiso visii tavipaavoi, Viapau oiso orekevu avu vai rutu ou ruipaparai visii ruvara-ia. Viapau. Ari vao keke ruipaparai voari utupauavi vo uva visii vo tauvaroaro evara voriaro taru outaverea vearopara. 18 Ari ita, uvuivira rutu oisoa ragaipa orekerovu rutu vatepata. Ovuuta vao-ia oa-ia uvuivira orekerovuva toupaavoi vova visii ruvara-ia varao oara sipotavora ragaipa, oarava urioroepa Epafrodaitas. Evara-a oara oiso rutu toupaiveira, Vearo riipua tauoa oa riipuaro vupapaoro Pauto roruparevera rutu visii-ia. 19 § Ari ita, uva rera raga-a Pauto ira visiipa oisi uvuivira oaravu vatereve vara iava rera varaaro oara vo toupaiveira rera voaro. Oara-a evara vituaro purareva vao-ia Krais vo kovoaro vigeipa. 20 Uva eisi osa iava vokiara rutu-ia vuurapa vaisi purapapeira rera-ia eera Pauto vigei Aitearo opesi asavira. Ovoiei.

† *3:21 1 Ko 15:43-53* †† *4:1 Dan 12:3; 2 Ti 4:6-8* ‡ *4:6 1 Te 5:17-18* ‡† *4:8 1 Ko 13:4-8; 1 Pi 2:12; 1 Te 5:22*

‡‡ *4:11-12 1 Ti 6:6* ‡‡† *4:11-12 1 Ko 4:11; 2 Ko 11:9* ‡‡‡ *4:13 Jo 15:5; 2 Ko 12:9* § *4:19 Sam 23:1*

Ovoiopa Reoro Vatereva Pol

21 Vearo voki rutu vaisipaavoi oirara rutuva voeao
oea Krais Jisas vaisiaro sovara-ia toupaiveira. Voeao-ia
vigei rutu araoko iraraaro oea ragai tapo toupaoro
visiipa vo reo sipopaivoi oisi raga ita eisi oiso pura-
paoro, “Vearo voki rutu visii-ia.” 22 Ari ita, voea rutu
voeao-ia Pauto voeaaro oea vo toupaiveira oea rutu
eisi purapaai oiso, “Vearo voki.” Ora voeao tapo oirao
pie vovou irara oea reito Sisa vo kepaaro-ia
kovopaiveira oea tapo oisi raga ita eisi visiire purapaai
oiso, “Vearo voki visii-ia.”
23 Ro vigei reraaro Turaro Jisas Krais ira uvuipa ra visii
rutu viraakooro visiipa vereopa vovou vatereve visii
tauvapaoro. Eva-a oare oiso visiipa varirıparai rerare.
Eisivi raga, ra opesipe.
Ragai-a vao, Pol.

KOLOSI

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva eisi toupaoro tuukepa kepa-ia Rom aue-ia 61-63 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Uva vo Pol Kolosi vatapa rigatoreva voea tavioro, uvare Vearo Siposipo vatakoiva varao tapo Jiu vo pitupituroaro, ora varao oirao pie asa vovou irara vo pitupituroaro. Oiso voea tavireva uvare oearovu raga lotupa irara oisoa vuurapa vaisi purapaive enselpa irarapa. Ora oiso oisoa siposipopaive, Krais-a oiratoa raga, uvare viapau Pautoa iava rera. Oa iava Pol goruvira voea tavireva Krais iava oiso, Pauto ruvara iava ira ro urioroepa oiravira toupasa vo rasio-ia (Kl 2:9-10).

1. Aviavi pie reoro Pol varaaro, ora vearo vaisi Pautoa-ia, 1:1-14.
2. Krais iava ora rera vo kovoaro, ro ira uvuiparoi rutu oirara oisi piesa ra torevoko vaisi ouive vo Pauto ruvara-ia, 1:15–3:4.
3. Oirara uvuipaai ra Tootoo Ovoi ouive Krais-ia vo rara rasito vo pitupituroaro kopii pie rovoive vara kavu ovoioro, 3:5–4:6.
4. Pol vearo voki rutu purareva voea rutuva Kolosi vata, 4:7-18.

1 Vo pasio rigatoavoi ragai Pol visiipa araoko irara oave, visiigoa Kolosi urui-ia toupataveira Pauto voeaaro. Visiigoa goruvira rutu toupataveira Krais-ia raripaoro rutu. Ragoa roporeva Pauto, oisore ra oiso toupaa, Ragai-a Krais Jisas reraaro aposelto. Uva vegei rutu-a vao-ia vo rigato puravevoi ora Timoti vigei araokotoaaro visiipa. Uva variriparai Pautoa iare vigei Aitearo, oisore ra visii vatereve tauvaa ora gavaure vovou.

Pol Vearo Vaisi Purareva Pautoa-ia Rera Vaaro-ia Variria

3 Vo osa variripaveiei visiipa tauvare akepaoro uva vokiara rutu-ia vearo vaisi purapaveaira Pautoa-ia ro Turaro Jisas Krais Aitearo. 4 Uvare visii iava uvupaveaira visiigoa Krais Jisas oirao piepataveira rutu. Ora vao tapo iava osa Pauto voeaaropa siraopataveira rutu. 5 Ari ita, oisi-a eisi osa piepataveira uvare vaore oiraopa Vearo Siposipo rugoopataveira oa iava voari tuariri visii taviiova oiso, Pauto orekerovu rutu vearopara tovoreva vuvuiua-ia visiipa oara taru oupataverea utupaua. 6 † Va vao Vearo Siposipo oa riropaoro uvarovu ruture va kuearova ora sikasikapaveira voraro ruture vo rasio-ia, oiso rutu osa voari rovoa-ia ita visii vuruvuruaro-ia ora sikasikaepa, vo vokio rutu isivaaro iava oa-ia Pauto vo siraoaro-ia roroiovira taraia ou rovotava. Vo sirao akuku vatevatea rera vaaro oa vate ragapareveira Pauto. 7 †† Uva vo taraia-a vao oa vatereva visiipa ro-ia Epafras, ro ira oisoa vegei tapo kovopareve goruvira rutu, uvare iravu-a rera Krais reraaro. Ira oisoa kaviko iraopave. 8 ‡ Ira vegei tavireva visii iava oiso, Pauto reraaro Tugoropato Uraurato visiipa oearovupa siraopa vovou vatereva.

Pol Variriroepa Pautoa Iare, Oiso Ra Kolosi Vata Goru Piereve

9 Uva eisi osa iava visii iava uvuoro vo vokia eva variria rovoveva visiipa. Oa iava oisi raga piepaoro vo vokio tuguraveiei. Ari ita, variripaveaira Pautoa iare oiso ra rera vo vovouaro viaevira rutu karekepe visii-ia. Ra va iava vearovira taraipata vo osa Tugoropato Uraurato visiipa vara aviavi piepareve. 10 ‡‡ Ra oisi va-ia roroiovira taraipaoro vearovira Turaro vo pitupituaro ora rera vo vovouaro sirova utupata. Ra va-ia rera roru piepata rutu ora visii-ia. Ora vosa oearovu-ia vearo kovo purapata. Uva va-a eva oa-ia kuea kareke piepata, ra oiso pieve, Visii-ia Pautoa iava vo tarai oa kovapai. 11 ## Uva variripaoro Pauto arepaveaira oiso ra visii goru piepareve. Ra va iava Pauto vo kerariaro vo goruaro oupata vo goruo oa toupaiveira visii goru piepasa. Oa iava viapau uvuipatai ra Pautoa-pa tauaita, vo rara otavakavu visii-ia pou piro. 12 Viapau. Ari touvira rutu vigei Aitearo-ia Pauto vuurapa vaisi pura iraopata roru-paoro rutu, uvare Pauto oisire visii oisi uvuireva rutu, oiso ra vara outa oara Pauto ruvara-ia toupaiveira vore utupa vokia tuepaoro, oara ravaavira toupaiveira voeaopa oea aviavi vovou rutu-ia vao rera vaaro vokapaiveira. 13 Ari ita, rupa iava Pauto vigei vorevira oureva vigei orirusa rera vo Saraaro sovara-ia ro Oviito ira

† *1:6 Mt 24:14* †† *1:7 1 Ko 4:1-2*

‡ *1:8 Ro 15:30* ‡‡ *1:10 1 Te 2:12; Ef 4:1* ## *1:11 Ef 3:16, 4:2*

kaviko iraopareveira. 14 † Ro Jisas ira vigei karureva
vorevira vova vuri pitupitu vo tuukearo vigei iava vuri
vovouro verapaoro.

Vo Toupai Krais Vo Pitupituaro Iava Ora Rera Vaaro Kovoa

15 †† Viapau oiso irai Pauto kekepareveira. Ari ro raga
Krais, ira raga oisi rutu oiso toupareveira osa Pauto.
Oa iava rera vurapaoro uvuipaviei ra va iava Pauto
kekepape rera-ia. Ari ita, Pauto orekerovu rutu pura
rovoreva. Uva Krais raga orekerovu rutupa rovopatoa
rutu, uvare vara rutu-ia putepareveira rera ro avaioto
Pauto Oviitoaaro. 16 Uvare rera iavirava Pauto pute
pievira orekerovu rutu purareva oiso-ia, oaravu-a
varao oara vuvuiua-ia toupaiveira, ari varao oara vo ra-
sitoa-ia toupaiveira, ora evara oara iava oaravu
kekepapeira, ovusa vara iava oaravu viapau kekepape,
varao oara vatauvira toupaiveira. Oire uva va vao osa
oeavu tapo pura rovoreva reipa irara voeao uraura
irara enselpa irara oea reipaaveira voeaopa oea vu-
vuiua-ia toupaiveira. Vara rutu evara purapareva Pauto
Oviitoaaro iavirava, oiso ra rerapa varape Oviito. 17 ‡ Ari
ita, voari rovoa-ia viapau orekerovu avu vai touva ovu-
uta-a eva oa-ia Krais raga kataito toureva. Uva rera ra-
ga iare orekerovu rutu ora vara vo tavukiroaro iare pu-
rareva voraro. Uva touvira vara evara toupaiveira rera
vo goruaro-ia. 18 Oire uva Krais-a lotua iava kukue,
ovusa lotu-a varaua. Uvare vigei raga vigoa
tokipareveira vigeipa oiraopa rutu Tootoo Ovoi
vatepaoro. Rera-a Krais avaiotoa rutu ira kopiia iava
vorevira tore piereva Aiteto. Eva-a oa vituaro iava rera-
a rovopatoa rutu ira orekerovu rutu-ia putepareveira,
uvare vigeipa iraoro toreroepa vorevira. 19 ‡‡ Ari ita,
Pauto vo ruipaaro-a oa-ia oisi piereva rera Oviito Krais
oiso rutu osa Pauto. 20 ## Uva rera raga vo ruipaaro-a
vao sirova utuoro rera Oviito roporeva, oisore uva rera
iavirava orekerovu rutu varao pauaka touara vorevira
oureverea ora rera iare. Oa iava Pauto ora agiagipa
pitupitu purareva, vo osa kopiiroepa Oviito evao parik-
ou-ia ora rera iava revasiva petooro vigeipa. Va-a vao
oa vituaro iava orekerovu rutu taru oureverea ora rera
iare varao oara vuvuiua-ia toupaiveira ora vo rasitoa-
ia.

21 Ari ita, voari tuariri uva oisoa vuriarare rugoopata,
oa iava varao vuri vovouro oisoa purapata. Oara-ia
Pautoa-pa oisoa tauaivira toupata rerava keripaoro.
22 Uva vo vokio-ia oiso toupatavoi, Rera vate iraraaro
visii. Uvare oisi-a eisi osa visii piereva, vo osa Oviito
siporeva oiso ra kopiiro oiso rutu osa oirato akuku-
toavi. Oire uva va-a vao oa purareva, oiso ra rera vo
vuraaro iare koatataverea roroiovira raga torevoko
vovouvira rutu toupasa rera ruvara-ia, vo osa viapau
vuriara vai visii-ia. 23 Oiraopavira rutu osa eisi ragavira
va purareverea, vo rara Vearo Siposipo oirao piepaoro
rutu va vituaro-ia goruvira rutu pitupata. Teapi
oearovu gisipoaro uvupaoro oirao pie vovouro oavisii
iava vasepata. Vo vovouro oara ou rovotava rutu voari
vo uva Vearo Siposipo oirao pie rovota va uvupaoro.
Ari ita, eva raga ita Vearo Siposipo oa iava ragai raga
ita vao-ia Pol oiso siposipopaaveira, uvare oiso rutu
toupaaveira, Ragai-a kovopato vo reo vao sikasika-
paoro uvarovu ruture vo rasio-ia.

Pol Ira Kolosi-pa Irara Tauvareva

24 Roru iraopaavoi uvare visii tauvapaoro riroa siitoka
oupaaveira. Osiitoka vao oa-ia Krais vo siitokaaro uvui
piepaavoi oiso osa piereva lotupa irara rutu tauvaoro.
Uvare vigei raga ita-a vao-ia lotua iava varaura. Oa ia-
va uvuipai ra vo siitokarei rutu ora tavosioro lotua tau-
vave rutu ora Krais. 25 Uvare ragai tovoreva Pauto visii
tauvasa. Oa iava ragai vatereva vo kovo-ia, oiso ra va
iava visii tavitavipaa vo reoro rutu iava varao rera vo
reoroaro. Oa iava uvuipai ra vearoa rutu karekeperea
visii-ia lotupa irara rera voeaaro. 26 ### Ari ita, voari tu-
ariri uva Pauto vo reoaro Krais vo kovoaro iava oreoa
oisoa vatauvira rutu toupaive. Viapau oisoa irai voa vo
reo-ia roroioparo. Uva vo vokio-ia rera vaaro Vearo
Siposipo kosi pierevorao, oisore ra va-ia taraiave voeao
rera voeaaro. 27 Eake iava? Uvare Pauto oiso
ruiparoepa ra rera vo reoaro vatau reo voeao iare rera
voeaaro karekepe ora poeraoro vao riro goru reo rutu.
Oa peira oirara rutu vaaro. Oa vao porearo oiso
toupaiveira, Krais-a eera ira tootoovira rutu touparevoi
visii iava sopaura-ia. Ira-a vao vituaro, oa iava rera vo
kerariaro iava vearopara outaverea rara, evara oarare
tuepavioveira raripaoro. 28 ### Uva eisi osa iava vegei
oearovu rutu oirara tavitavipaveaira Krais vaisiaro iava.
Oa iava oirara rutu vatatopo piepaveaira voea
siposipopaoro riroa-ia taraia vaore, ra viapau vavagisi-
paave. Ra va iava rera-ia taraipaave, oa iava rera vo vu-
raaro iare koataaverea. Viapau oiso ragavira
taraipaoro-a osa voeao veu kakaero. Ari oiso rutu-a
osa voeao riropa irara vo Krais tapo kataivira toupasa.
29 § Uva va purapasa riroa rutu kasivaria kovoa pura-
paaveira. Oa iava Krais vaaro riroa gorua
vatepareveira va purapasa, vo goruo oa-ia ragai iava
sopaua goru piepareveira rutu.

Oirara Rutu Uvuipaai Ra Goruvira Rutu Oirao Piepaive Kuuvu Reorore Isivapaoro

2 Oire uva oiso ruipaparai ra vao-ia vearovira rutu
tarai iraopata, osa ragavira kovoava visiipa kasi-
varivira rutu, ora voeaopa tapo Leodisia tou irara, ora
oeavupa tapo voeao oea viapau oiso ragai iava oisoa
puaua kekepaive. 2 §† Uva oiso osa ragavira kovopaoro
rirovira rutu voeare rugorugoo iraoparai, auere ra
voea iava sopaura oaive goruvira rutu torepe. Ra va ia-
va ora voea iava voearopa siraopa vovou tapo pura-
paive katai vovou raga-ia, vo rara vearovira rutu ro-
roiovira Pautoa-ia taraipaave. Oa iava uvuipaai ra
vakuvaku rugoorore isivapaave. Osa iava uvuipaai ra

† *1:14 Hi 9:16-28* †† *1:15 2 Ko 4:4; Re 3:14* ‡ *1:17 Hi 2:9-10* ‡† *1:19 Jo 1:16* ‡‡ *1:20 2 Ko 5:18-21* ‡‡† *1:26 Ef 3:3-4* ‡‡‡ *1:28 Kl 3:16; 1 Ko 2:6-7* § *1:29 1 Ko 15:10; Ef 1:19* §† *2:2 Fl 3:8*

Pauto vo reoaro-ia vatau reo taraipaave vo reo oa Krais raga iava toupaiveira. 3 † Va vituaro iava uvare rera raga Krais ira ruvara-ia taraiara rutu toupaiveira. Ira raga uvuiparoi ra oiraopa rugooro rutu kosi piepareve vara vatepaoro.

4 Eisi osa iava oiso visii tavipaavoi, Opeita iravupa ora visii iava vasepata ro ira uvuiparoi ra kuuvu rugooro iare visii piro piereve. Viapau rutu oiso ra rera vo reoaro uvupata. 5 †† Ari ita, ragai visiipa tauaivira toupaavoi. Uva oisi-a oiso osa toupaoro visiire touvira rugooparai. Vo uvare torevokovira rutu visii vo touaroia toupaoro, oisi torevokovira Krais oirao piepataveira goruvira rutu. Opitupitu-a eva visii vaaro oa-ia rirovira rutu visii-ia rorupaaveira vokiara rutu-ia.

Vigei Rutu Uvuipaviei Ra Krais Tapo Ora Tavosipavio, Oa Iava Uvuipaviei Ra Oiraopa Tootoo Oupe

6 ‡ Ari ita, visii rutu oiso purataepa, “Krais-a vigei rutu Turaroaro.” Uva va-a eva osa rerava oisi pietavoiva, uvui iraopatai ra ora tavosivira rutu rera tapo toupata. 7 Eisi rutu toupaoro uvuipatai ra oiso toupata ikoto. Ro ikoto ira oisiri rutu rokopareveira rasitoa-ia avekearaia pitupasa. Oire uva oisi-a eisi osa eera ikoto osa ragavira ita visii Krais-ia pitupataveira, eera ira oiso toupareveira osa rasito ora aveke. Osa iava uvuipatai ra kovapata riropaoro rera-ia gorua oupaoro. Oa iava uvuipatai ra igei vo siposiporoaro sirova utupaoro visii vo vovouroaro oirao pie vovouro goruvira rutu karekepe. Osa iava uvuipatai ra oisi toupaoro vuurapa vaisi purapata Pautoa-ia vo vokiara rutu-ia.

8 ‡† Oire ora vatatopo iraopata vaopa, teapi irai visii-ia kokararo visii ivuoro kuuvu reo vai uvusa vuria vai. Vo reoro oara ora voea raga vo rugorugooroaro iava karekepaiveira, oara ouiva vova avu iraraaro voeao vo rasio-ia. Viapau oiso vo vara ouiva Krais ruvara-ia.

9 Oa-a vao porearo oiso toupai, uvare Krais iavirava Pauto vo vovouaro vituaro karekepareveira viaevira rutu oiravira toupaoro. 10 Ra va iava rerava ora tavosipaoro Krais ovoieivira rutu Oiraopa Tootoo rutu oupata. Uvare rera raga-a ira reipa irara rutupa reiparoveira. Rera raga-a ira turaro irara rutupa turaroparoveira. 11 Uva va-a vao osa rera tapo ora tavositaiva, ora visii iava rakari verataepa. Ari ita, viapau oiso rera vo reesiaro rakariua-ia toupaiveira oa verapaiveira oirara. Viapau. Asi voa sopaura oavisii rutu sovara-ia. Uvare rera raga Krais ira vuri vovou vo goruaro tokoreva vao oa oisoa sovara-ia toupata. Oa iava viaevira rutu toupatavorao varaua raga vaaro vuria kavuoro. 12 Ari ita, oirara visii-ia baptaisa puraiva vao oa iava oiso rutu toupatavoi visii ita, Krais tapo kopiitaepa. Oa iava rera tapo tova-ia rokotava. Oa iava vorevira rera tapo ita toretaepa. Vao iava osa Pauto vo goruaro rutu oisoa oirao pie iraopata, vo goruo oa iava Krais vorevira tore piereva rikui iava. 13 Ari ita, kopiivira rutu oisoa toupata voari tuariri, uvare vuri vovou oisoa purapata. Uvare ratau tou irara visii, vo rara viapau Reo Taisi-ia taraipata vao Pauto vaaro. Uva vo vokio-ia Krais ragaia visii tore piereva. Oa-a eva vituaro iava Airepa Tootoo rutu vaterevora Pauto vigeipa vuriara veraoro vigei sopaaro iava. 14 ## Ora vao tapo osa rera raga Pauto varaaro reo goruro oara oisoa gasipata, varao-ia oara oisoa oiso purapape, “Opeita vao purapata.” Eva-a oa vituaro iava oreorovu toupai Reo Taisi-ia oa oiso purapai, “Vuri pitupituro rutu purapataveira visii.” Uva Pauto evo reoro rutu verareva vo osa Krais kopiiroepa evao parikou-ia. Uvare Krais-a ro ira vigei vaaro oureva varao vuriara oavi vo voriaro ouoro. 15 Uva va-a vao osa Krais evao parikou-ia kopiioro Seten vo goruaro-ia putereva ora voeao pau tugara irara. Osa iava viapau oiso oai rera-ia putepaiveira. Viapau. Ari evoea rutu tovoreva ora rera kokotoaro reroaro. Oa-ia voeao Seten vase arii piereva rutu vo oirara rutu osireiaro-ia.

16 ### Uva oisi-a eisi osa iava viapau uvuipatai ra ro reoaro uvupata ira visii togapareve varao iava visii varaaro aioara, ora uukoara, ora vo vokiro ovokiroa reesipataveira ora visiipa oiso, tugoropa voki-a vao, ora vo aio airepatoa iava kekira, ora vao Sabat voki. 17 Evara reo goruro oara vurapaoro Pauto vo kovoaro oisoa kekepaive urauravira okovoa touvira purapareve. Oire eva isivaaro iava Krais urioroepa ro Oiraopatoa rutu, ro ira-ia Pauto vo kovoaro oiraopavira rutu roroio pierevora. 18 Oire opeita oearovu vo reoroaro uru piepata, vo osa visiire oiso purapaave, “Vuri irara-a visii, uvare viapau oiso enselpa irara-ia vuurapa vaisi purapataveira osa ora visii iava varauraaro tekipata.” Uvare visii keaoro oiso puraaverea, “Igei-a vao igoa riro tarai rutu ouiova urusiara-ia. Uva eakepa visii tapo viapau oiso pie asapataveira?” Uva oisi-a eisi osa piepaoro ora voea raga ora riro piepaaveira vo oirara raga vo rugorugooroaro-ia. 19 ### Ari ita, oa-a eva oa vituaro iava Krais-ia pitu arapa ora voea iava vasepaiveira. Rera raga ita-a ira orekerovu rutu kukuearo. Osa toupaoro vigei-ia orekerovu rutu aioara vatepareveira varauapa vouao lotuua. Ira raga-a ira vigei rutu takutakuvupareveira, oisore ra kataiua ragaia varaua toupape vigei rutu vao-ia lotuua. Oa iava uvuipaviei ra riropavio, vo rara vigeipa Pauto gorua vatepareve.

Krais Tapo Kopii Ovoitaepa

20 § Ari ita, kopiitaepa Krais tapo. Oa iava varao kavutava oara-ia visiire oiso oisoa purapaave, “Varao sirova utupata, ra vara iava oriruvira rutu toupata.” Uva eake rutu-a vao vo rasio iava oare uvuipatai ra touvira rutu vara sirova utupata varao oiso-ia, 21 Opeita vara-ia pitupata, ora opeita vara-ia togovipata, ora opeita vara ravapata vara sovopaoro. 22 Oara-a evara vo ragava rasitoa-ia. Va vituaro iava vosa aioara togovipata, oire ra voava vara opesi pie ovoipata vara aiopaoro, uvare akukupapara raga evara vo rasio iava. 23 §† Uva voeao oea oisoa evo pitupitu purapaive oea oiso rutu kekepaa viroveira, riro tarai irara ora oea lotu pura-

† *2:3 Ais 45:3; Ro 11:33* †† *2:5 1 Te 2:17; 1 Pi 5:7-9* ‡ *2:6 1 Te 4:1* ‡† *2:8 1 Ko 8:9; Ga 4:3, 8-11*

‡‡ *2:14 Ef 2:14-18* ‡‡† *2:16 Ro 14:1-3* ‡‡‡ *2:19 Ef 1:22, 4:16* § *2:20 Ro 6:3, 5; Ga 4:3, 9* §† *2:23 Ro 13:14*

paaveira tapo. Uva oiso purapaaveira, “Enselpa irarapa taku viropata voea vaisiaro kae piepaoro. Ora uvui iraopatai ra ora vaisiaro gare piepata. Ora varaura vo ruipaaropa reipata vo osa visii iava varaura oavisii upopata.” Ari ita, akukupapara raga evara reo goruro. Oara viapau uvuipai ra voea iava varaura tokipaive. Eake iava? Uvare touvira varaura vo ruiparoaro reipapeira rutu voea vo rugorugooroaro piro piepaoro.

Pauto Ovoieivira Krais Tapo Vigei Tore Pie Ovoireva

3 † Oire vo osa Pauto visii tore pie ovoireva Krais tapo, oa iava visii rutupa Airepa Tootoo rutu vate ovoireva. Uva oisi-a eisi osa iavirava uvuipatai varaore vearovira rutu rugoopata oara peira vuvuiua-ia tuevira. Vovio uva toupareveira Krais reia-ia paupa vao Pauto voaviaro oirapapa varata iava. 2 †† Oa iava viapau rutu uvuipatai ra varaore vo rasitoa-ia rugoopata. Viapau. Ari varao ragare rugoo iraopata oara epao vuvuiua-ia. 3 Aue iava rara oiso rutu toupata osa voeao kopii irara oea rasito vo touaro kavupaiveira Airepa Tootoo rutu oupasa Krais tapo ora tavosipaoro. Osa eisi uvuipatai toupatavora, Pauto visii oriruparevе vokiara rutu-ia. 4 ‡ Oiraopavira rutu uvare visii vaaro-a Oiraopa Tootoo rutu vituaro rera ro-ia Krais. Uvare vorevira vorerovere, ra oisi vo tootoo outa aue tapo rera vo kerariaro vo aviaviaro.

Vao Iava Airepa Tootoo Ora Tuariri Tootoo

5 ‡† Varao-ia vo rasio iava oara kopii piepata oara-a varao-ia oiso-ia, kaakau kare vo pitupituaro-a vao oa uvuipatai kavu iraopata, ora otopa rugooro, ora opeita iravure riiriipare oirato vatauvira rera oupasa ora riakova oira oupasa, ora vao tapo opeita iiruko vovou purapata, ora opeita oearovu varaaro riiriipata, ora oiso tapo ra viapau oaravu vuri pitupituro purapata ora visii raga-ia vovoupaoro orekerovu-ia vearopara varao vo rasio-ia touara. Opitupituroa-a evara porearo oara-ia Pauto tovopataveira utupaua rara varao raga vo touara vo rasio-ia ira piepataveira, oiso rutu osa ro ira tokarasiara raga oirao piepareveira Pauto tovopaoro rutu utupaua. 6 Vosa vo pitupituro evara purapaive oirara oara voriaro voeapa tuuvira vatereverea Pauto voeare kasipuoro. 7 Ari ita, tuariri rutu opitupituroa evara oisoa purapata, vo osa vo vuuta-ia eva vara visiipa riropape vo rasio-ia.

8 Ari vo vokio uvuipatai ra vara ruture isivapata oiso, kasipu vovoua vao-ia, ora aveave vovoua vao-ia, ora vuri rugorugoo, ora takau reoa vao-ia oearovu togapaoro reoara-ia, ora tapo ora asapapa reoro eakapata, ora arii asa reo puraro eakapata tapo. 9 Ora opeita oearovu keakeapata, uvare tuariri evo pitupituro sirova oisoa utupata oa isivaaro iava varare isivataepa vara kavuoro. 10 ‡‡ Uva vara iava ora tavariooro airepa vovouro sirova utupataveira ro airepato varaaro ira airepavira ita purareva Pauto. Eisi ita osa ragavira visii tauvapareveira Pauto oiso ruipapaoro ra topatopa pievira torevoko vovou rutu purapata. Oa vituaro iava uvuipatai ra torevoko vovou sirova rutu utupaoro va iare tutuu piepata vao Pauto vo vovouaro vioepaoro. 11 ‡‡† Ari ita, uvare vigei rutu-a vao-ia vigoa airepa pierevorao Pauto. Oa vituaro iava viapau oiso pisipisavira toupai. Viapau. Vigei-a katai irara raga Krais vaisiaro sovara-ia oiso-ia, ratau tou irara voeao, ora Jiua voeao, ora voeao oea oisoa ora voea iava rakari verapaave ora reesipaoro, ora voeao oea vo pitupitu eva kavuiva, ora voeao tauai rutu oea toupaiveira, ora voeao oea vegoaroro toupaiveira, ora voeao oea riro vaisivira toupaiveira, ora voeao akaipa keke irara. Eake iava? Uvare Krais-a kataitoa raga vigei rutu vituaro. Oa iava vigei rutu vaeavira roosikevira rutu toupai.

Vigei Uvui Iraopaviei Ra Oearovupa Siraopa Pitupitu Pura Iraopape

12 ‡‡‡ Pauto visii kaviko iraopareveira oare visii roporeva oiso ra oiso rutu toupata, Rera voeaaro. Oa-a eva iava uvui iraopatai ra oearovivupa siraopata. Ra oearovure ita rugorugoopaoro voea tauvapata. Ra oisi voea piepaoro ora visii iava vaisiara oavisii vara piepata voea reroarovire. Opeita vagevagepavira kasipupata, ari uvuipatai ra voea ateate pie rovopata. Oa iava uvuipaai ra visiire vorevira ita kave vovou puraive. 13 Ari ita, vosa iravu-ia siraoa vo vavataaro touve, oa iava visii rutu uvuipatai ra reravi vo vavataaro kapokaporota rera tauvaoro. Ora vosa irouto ro-ia visii-ia vuria vai pura rovoreva, ira iava uvuipatai ra rerapa siraota va veraoro rera iava. Oiraopavira rutu vosa iravu iava oisi vuria verata, oiso rutu ita-a osa visii iava Krais vuriara vera rovoreva visii rutu kavikooro. 14 Ari ita, uvare riroa rutu-a va vao-ia kaviko vovou. Ovovou-a vao-ia kaviko vovou orekerovu rutu vearopa pitupituro vituaro rutu, oara uvuipai ra vaeavira rutu ovoieivira toupaive. 15 § Vosa eake avu visii-ia karekepe, oa sirova Krais uvuiparoi ra visiipa vare kave vovou vatereve, vo rara goruvira torevoko vovou-ia vare kerisi iraopata. Uva Pauto visii oureva vaore oiso ra kave vovou purapata. Ovovoua-a eva oa-ia uvuipatai ra kataiua rutu-ia varaua toupata vao-ia lotuua vearo vaisi purapaoro Pautoa-ia vokiara rutu-ia. 16 Vo reore rugorugoo iraopata oa toupai ro iava Krais, oisore ra vo reo rutu sovopaoro utu iraopata. Oa iava uvuipatai ra vearo rugoo raga-ia oearovu tarai piepaoro voearopa oisi vara kareke piepata varao torevoko vovouro. Oire vo osa oisi piepaoro uvuipatai ra vearo vaisi purapata Pautoa-ia Tugoropava-ia erapaoro, ora o erava iria-ia vuurapa purata rera-ia. Ora o iria-ia Pauto vo reoaro vieita. 17 §† Ari vosa eakero avu purapata ora vo osa eake reoro avu tapo purapata, oara rutu-ia uvuipatai ra vo raga vara purapata Turaro Jisas vaisiaro sovara-ia. Oa iava rera tapo ora tavosipata visii rutu, vo osa Pautoa-ia vigei Aitearo vuurapa vaisi purapata.

† *3:1 Ro 6:1-10; Sam 110:1* †† *3:2 1 Jo 2:15-17* ‡ *3:4 1 Te 4:13-18; Jo 14:6* ‡† *3:5 Ro 6:13; Ef 5:3, 5* ‡‡ *3:10 Ro 12:2; Ef 4:23* ‡‡† *3:11 Ga 3:26-29* ‡‡‡ *3:12 Ga 5:22-23; Fl 2:3; 2 Ko 6:6* § *3:15 Fl 4:7* §† *3:17 1 Ko 10:31-33; Ef 5:20*

Oirato Vo Vovouaro Iava Vo Osa Oearovu Tapo Vearovira Toupareve

18 † Visii riakora uvuipatai ra vatua irara oavisii vo reoroaro uvu iraopata rutu. Vosa oisi eisi piepata, oa iava uvuipatai ra Turaro vo vovouaro rutu sirova utupata.
19 Ra visii tapo oirara uvuipatai ra riakora oavisii kaviko iraopata rutu vairoropa siraopaoro. Opeita vo riako torevokopata kasipu reoro-ia.
20 †† Ora visii kakae vure visiigoa aite irara oavisii vo reoroaro uvu iraopata, vo osa vara sirova utupata. Vosa oisi piepata, oa iava uvuiparoi Pauto ra visii-ia rorupareve rutu. 21 Ora visii aite irara opeita kasipu reoro rutu-ia ovii irara oavisii torevokopata. Teapi riro vavatapara vatepata voeapa kakae vure oara-ia pasi viapau uvuipaai oiso ra vara kaepaive.

Pol Vo Reoreo Purareva Voeaopa Kovopa Irara Ora Tokipa Irara

22 ‡ Ora visii kovopa irara visiigoa uvuipatai ra voearo vo reoroaro uvu iraopata oearoa visiipa reipaaveira. Ra opeita kasivarivira rutu kovopata vo vuutao raga-ia oaia visiiva vurapaive voeao oea visii tokipaiveira, vaore rugoopaoro ra visiire oiso purapaave, “Akoea, ari vearo kovoto ro-ia.” Ari ro raga-a ira-ia rugoopaoro uvuipatai ra oearovupa vearo kovo rutu purapata Turaro Krais.
23 Iu, vosa aa vo kovo avuo vao oa kasivarivira purapaoro rera ragare rugoopata Jisas, ra oiso purapata, “Oiraopavira rutu, ira-a ro ragaipa reiparoi ira ragaipa vo kovo vatereve.” Uva osa eisi vovoupaoro uvuipatai ra oearovupa kovopata voearo oearoa visiipa reipaaveira. 24 ‡† Oa vituaro oiso toupaivoi, Visii-a Kraispa kovopa irara. Ari ita, uvare taraipatai visii vaaro voria toupaivoi tuevira oa vatereverea rara visiipa. 25 ‡‡ Pauto oearovu rutuva vurapareveira roosikevira rutu voea rovirieipaoro. Oa tapo eva vituaro iava oiso toupaiveira, Vosa irai visii iava vuria vai purareve, ira tapo ita ora rera vo voriaro oureverea va sirova eva.

4 ‡‡† Visii tapo reipa irara visiigoa ora visii voeaaropa kovopa irara torevoko pitupitu vearoa purapata vaeavira rutu. Eake iava? Uvare oiso taraipatai, Visii reraaro epao reito ira vuvuiua-ia toupareveira.

Goruvira Variripa Pitupitu Ora Torevokovira Vokapasa Tapo

2 ‡‡‡ Uva visii uvui iraopatai ra goruvira variria vo pitupituaro rutu-ia pitu iraopata. Teapi rurapaoro variripata. Ari uvuipatai ra roroiovira rutu rugoopaoro Pautoa-ia vearo vaisi purapata vokiara rutu-ia. 3 Uva oisi-a eisi osa piepaoro igei tapopa variripata vaore, ra igeipa raiva karupareve oa-ia uvuipaiei ra siposipopaoro Vearo Siposipo iava vokaio. Ari ita, voari tuariri viapau oiso vo siposipo-ia vao taraiaepa oirara. Uva vo vokio karu piroi rutu va vao Vearo Siposipo Jisas Krais iava, uvare va karuavoi. Oa-a vao vituaro iava ragaiei vo-ia tuukepa kepa-ia. 4 Oire variria Pauto vo tauvaarore purapata, oa iava uvuiparai ra roroiovira rutu ragai vo siposipoaro vatepaa oirarapa. Aue iava uvare Pauto ragai roporeva oisi eisi va purapasa.
5 § Oire vosa oearovu tapo toupata voeao oirao pie vovou asa irara, uva uvuipatai ra voeapa ora vatatopo piepaoro rutu oaravu vearopa pitupituro purapata voeapa. Opeita visii vo vuutaroaro ropi ragapata vo osa viapau voea tauvapata. 6 §† Oire vosa oearovupa reo vatevate vovoupata, ra vearo rugoo rutu iava voeapa reoreota. Ra tapo vearovira rutu taraipaoro voea vo akeroaro aatopata torevoko reo-ia.

Pol Tikikas Vaio Ora Onisimas Arureva

7 §†† Oire uva oavu-a vao-ia oa iava visii tavipaavoi ro iava vigei araokotoaviaro Tikikas. Ira oisoa kasivarivira rutu ragai tauvapaoro kovopareve Turaro vo kovoaro purapaoro. Ira visii siposiporevere rara ragai iava. 8 Oa iava visii iare rera arupaavoi vaore, ra igei vo touaro iava uvuoro visii iava vovouisiro varaatape. 9 §‡ Uva vaiterei rutu-a vaitereo visii iare uriopasiei rara ora ro Onisimas iravu ita vigei araokotoaviaro. Ira tapo ita oisi kasivarivira rutu oisoa kovopareve reasi asavira. Eera-a visii raga iava rera ira tapo oisi raga ita igei vo touaro iava visii tavitaviparevere rara.

Pol Vearo Voki Rutu Purareva Voea Rutuva Voeao Kolosi Vata

10 §‡† Aristakas ira ragai tapo toupare vo-ia tuukepa kepa-ia vaiterei ora Mak, Banabas raovutoaaro, aiterea tapo visii-ia vearo voki purapasivoi. Ro Mak ira iava voari tuaririvi visii taviava, oiso ra rerava sekanpata rera vearovira rutu tokipaoro. 11 Uva iravu ro Jisas ira raga vaisiaro-a ro Jastas ira tapo visii-ia vearo voki puraparevoi. Uva vo peva raga-a vao-ia Jiu iava voea oea ragai tapo oisoa kovopaive Pauto vo Saraaro kova piepaoro. Oearoa oisoa rirovira rutu ragai tauvapaive riroa vavata kaepaoro.
12 §† Ari iravu-a ro visii iava rera Epafras ira tapo visiiva vearo voki puraparevoi. Ira tapo oisoa Krais Jisas vo kovoaro purapaoro oisoa vokiara rutu-ia variriara purapareve visiipa kasivarivira rutu, auere ra vearovira katai vovou rutu-ia torepata goruvira oira vasivira. Ra oisi vo vovou iava katai rugoo raga-ia Pauto vo ruipaaro rutu sirova utu ruipasa auepata. 13 Ari ita, ragai oisoa rera teeriopaa rutu vo osa oisi kovopareve. Oa iava ragai rera iava visii tavipaavoi oiraopavira rutu vao iava osa visiipa kovoreva voari tuariri, ovusa rera teeriopaavora rutu. Uva viapau oiso visii ragapa kovoreva. Ari voearo tapopa kovoreva Leodisia-rei ora Hirapolis vata. 14 §‡ Ora ro Luk ira oisoa igei ruvarupareve ira oisoa kavikopaio rutu, vaiterei ora Dimas aiterea tapo visiiva vearo voki purapasivoi.

† *3:18 Ef 5:22-23* †† *3:20 Ef 6:1-4* ‡ *3:22 1 Te 5:18; Ef 6:5-8* ‡† *3:24 Ef 6:2-8; 1 Ko 7:22* ‡‡ *3:25 Ef 6:8-9; Ap 10:34* ‡‡† *4:1 Lev 25:43, 53; Ef 6:9* ‡‡‡ *4:2 Ro 12:12; Fl 2:7*

§ *4:5 Ef 5:15-16* §† *4:6 Ef 4:29; Mk 9:50; 1 Pi 3:15* §†† *4:7 Ef 6:21-22* §‡ *4:9 Fm 10-18* §‡† *4:10 Ap 19:29* §† *4:12 Kl 1:7* §‡ *4:14 2 Ti 4:10-11*

15 † Ragai vaaro vearo reo topa piepata voeaopa
araoko irara oavi oea Leodisia-ia toupaiveira, ora o
Nimpa, ora voeao oea oira vo kepaaro-ia lotu pura-
pasa uriopaaveira. 16 Oire vo pasia vao-ia oa viei
rovopatavoi, ra va iava va topa pievira vateta ita
voeaopa oirara lotupa irara oea Leodisia-ia
toupaiveira. Oa iava voea tapo ita uvuipaai ra va viei-
ive. Oa iava uvuipatai ra tuuvira aia ita visii voea vo
pasiaro vieita rara ita. 17 Oire Akipas tavipatavoi oiso,
“Vo kovo opesi pieri oa vatereva vigei reraaro Turaro
viipa.”
18 Ari ita, ora ragai raga vavaearo iava vo rigato pu-
raavoi oiso-ia, Vearo Voki ragaiva Pol. Ragaire ru-
goopata ragoa vo toupaavoi tuukepa kepa-ia touvira.
Pauto visii viraakoreve ora ragai.
Eisivi raga osa ragai vo reoaro opesi piepaavoi.
Ragai-a vao, Pol.

† *4:15 Ro 16:5*

1 TESALONAIKA

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva tavete tapi touoro vo Korin urui-ia 50 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Taraiparoepa voeao-ia Jiu-pa irara oea vuria rutu oisoa purapaive lotupa irara-ia oirao pie vovou irara. Eva-a oa iava vo rigato purapareva voea varaaro oirao pie vovouro goru piepasa. Uva aue iava tapo rigatoreva Krais vo vorearo iava vore vo rasio oirao pie vovou irara ou piesa vuvuiua iare (1 Te 4:13–5:11).
1. Pol vearo vaisi purareva Pautoa-ia voeapa Tesalonaika vata, 1:1-10.
2. Pol vo kovoaro iava vao oa purareva Tesalonaika-ia, 2:1–3:13.
3. Oirao pie vovou irara uvui iraopaai ra airerei vovouvira toupaive, 4:1-12.
4. Turaro oirao pie vovou irara rutu ousa vorevira voreroverea, 4:13–5:11.
5. Ovoiopa reoro Pol varaaro, 5:12-28.

1 Ragai-a vao-ia Pol ragoa vo pasio rigatoavoi vaitereo tapo toupaoro Sailas vaio ora Timoti. Origatoa oa puraavoi visii rutupa lotupa irara visiigoa evoa Tesalonaika-ia toupataveira, visii eva Pauto Aite voeaaro ora Turaro Jisas Krais. Uva variripaiei visiipa oisore ra visiipa tauva vatesi ora gavaurea.

Voeao Tesalonaika-pa Irara Oisoa Oirao Piepaive Rutu Torevokovira Rutu Toupaoro

2 Igoa peva vao igoa vokiara rutu-ia Pautoa-ia vearo vaisi purapaioveira visii iavirava. Uva visii vaisipaioveira variriara-ia, vo rara visii vo pitupituarore rugoopaio, vo osa visii varaaro-ia oirao pie vovouro oavisii goruvira kovopataveira, ora vo osa oearovupa siraopaoro voea tauvapataveira. Ora vao-ia tapo visii vaaro rari vovou rutu, vo osa vigei reraarore Turaro Jisas Krais tuepaoro eisi goruvira raripataveira vo Pauto Aite oavi osireiaroia. 4 Oiraopavira rutu araoko irara oaio visii kavikopareveira rutu Pauto. Uva visii-ia oisi taraipaiei oiso, Visii eva visiigoa roporeva Pauto ora rerapa, oisore ra oiso rutu toupata rera voeaaro.

5 † Vao iava uvare Vearo Siposipo iava siposipoava visiipa. Ari ita, viapau oiso reo turituri raga oa siposipoavora visiipa. Viapau. Ari gorua rutu tapo-a Tugoropato Uraurato iavirava. Uvare ragai vo reoaro-a vao oa oirao piereva rutu vigei rutupa ora visii. Iu, uvare igei vo pitupituroaro-ia oisoa taraipata vo osa toupaiovora evoa visii tauvapaoro.

6 Uva igei vo rugorugooroaro sirova utuoro orekerovu oisoa purapata Turaro vo rugorugooroarova torevokovira. Uva Pauto vo reoaro-ia pitutavoiva, oearovu visii vuri piepaivora. Ari ita, oisoa rorupata rutu vo reoro-ia varao oara vira piereva Tugoropato Uraurato visiipa rorua tapo. 7 Uva oisi-a eisi osa ragavira va-ia ora visii-ia ovoovoa puratava voeaopa oirao pie vovou irara, oisore ra oisi va kekepaoro goruvira oirao pie vovou purapaive va sirova utupaoro, voeareo oearea Masedonia Provinsarei-ia toupaiveira ora Grik. 8 Aue vituaro iava uvare Turaro vo siposipoaro-a oa oiso rutu ora sikataepa osa toiva gurukoaro oa ora sikataepa voraro ruture. Ari ita, avaepa voare vo Masedonia-ia ora evoa Grik-ia. Oa iava voava uvarovu ruture puteva, oiso ra oearovu voraro va iava uvuoro visii varaaro oirao pie vovouro-ia taraipaave rutu. Oa vituaro iava viapau oiso uvuipaiei ra oearoipa ita siposipoio. 9 †† Evoea oea oisoa visii iava igei siposipopaive, vo osa visii tapo oisoa toupaio. Aue iava uvare vearovira rutu oisoa igei tokipata. Ora varao iava tapo osa ora visii vo kovoroaro varao tokarasipa kovoro tavariotava oiraopatoa rutu iare Pauto ro irapa kovopataveira. 10 ‡ Ora aue tapo osa rera oviitoaarore tuepataveira ro ira vuvuiua iava vararoverea. Eera ro Oviito Jisas ira vorevira tore piereva kopii tapi iava. Ro raga ita ira vigei virivaripareveira osa iava viapau Pauto vo kasipuaro vigei-ia pou piroverea. Oa-a eva voeao vuri vovou irara-ia pou piroverea.

Pol Vo Kovoaro Iava Vao Oa Purareva Tesalonaika-ia

2 Oire va vao-ia araoko irara oaio, oa-ia tarai iraopata oiso-ia, Viapau oiso akukuvira raga visii iare tavete ragaiova. Viapau. Uvare igei vo kovoaro kueera visii-ia. 2 ‡† Uva vao-ia tapo oiso ragavira taraipata rutu osa Filipai-ia oisoa toupaio, uva oisoa oearovu igei vuri piepaive rutu igei tovipaoro. Uva va-a eva oa iava Tesalonaika iare topa uviroiepa. Uva evoa

† *1:5 2 Te 2:14; Kl 2:2*

†† *1:9 1 Ko 12:2; Ga 4:8* ‡ *1:10 2 Pi 3:12; Ap 2:24; Ro 5:9* ‡† *2:2 Ap 17:1-4*

ita oearovu oisoa igeire ita kaureopaave. Ari ita, Pautoa raga ira oisoa igei vo vovouroaro goru piepareve rutu, oiso ra visiipa Vearo Siposipo iava tavitavipaio.
3 Uva torevokovira rutu va iava visiipa siposipoiova, ra va-ia viapau visii iava irai piro pieio. Viapau rutu. Ora aue tapo viapau ora igei raga-ia rugoopaoro vo siposipo puraiova. 4 Ari reoreopaioveira vao sirova utupaoro Pauto vo ruipaaro, uvare oisire igei oisi uvuireva. Oa iava oiso puraroepa igeire, “Uvuipatai ra Vearo Siposipo kaeta va iava siposiposa.” Uva viapau oiso vaore oisoa Vearo Siposipo kosi piepaio, oiso ra oirara igei-ia rorupaive. Viapau. Vaore-a oiso ra Pauto igeire oiso puraroverea, “Vearovira rutu,” vo rara oisi igei vo vovouroaro eveireve. 5 † Oire uva oisi ragavira taraipataveira osa oisoa visii tapo toupaio. Uva vo touia viapau oisoa visii agoagoto ragapaoro toupaio. Ora oiso tapo igei-ia taraipata, Viapau oiso orekerovu riiriipa vovou vai oisoa vataupaio. Viapau rutu. Pauto vearovira rutu ragai vo reoaro-ia taraiparoi osa oiso puraparai oiraopavira. 6 Ari ita, viapau oisore vo kovo puraiova ra igei vaisiaro raga rei piepata visii ora oearovu. Viapau rutu. Oiraopavira, uvare igei-a Kraispa kovopa iraraaro voeao igoa arureva igei sipooro. Eisi osa iava uvuipaiei ra oiso visii tavipaio, Igei vaisiaro rei piepata. Ari ita, osa viapau oisiei eisi. 7 Ari vao raga kave vovou rutu oa raga oisoa purapaio visii tapo toupaoro. Oiso rutu osa aakova oisoa kakaeto piepaeve vo osa vo kakae tokipaeve. 8 Oa iava visii kavikopaoro oisoa rorupaio Pauto vo reoaro iava visiipa siposipopaoro. Ora vao tapo osa oisoa oiso rutu vovoupaio ra ora igei iava sopaura oaio rutu vatepaio visiipa, uvare oisoa visii kaviko iraopaio rutu.
9 †† Oire uva apeisi-a araoko irara oaio? E igei vo kovoarore rugoopataveira vao-ia osa kovoiova visii-ia? Ari ita, uva goruvira rutu oisoa moni oupasa kovopaio vo ravireoura-ia ora vokiaroro tapo. Osa iava viapau oisoa igeipa orekerovu avu vai voripata, vo osa visii tapo oisoa toupaoro visiipa siposipopaio va iava vao Vearo Siposipo Pauto vaaro.
10 Ari ita, igei vo pitupituroaro oisoa eveipata visii rutu ora Pauto vo osa oisoa rerapa goruvira kovopaio, ora vuri rugorugooro pura asavira. Osa iava viapau irai uvuiparoi ra oreoi purapareve igei vaisipaoro vo osa visii tapo toupaio visii vao visiigoa Krais oirao piepataveira. 11 Oire oisi-a eisi osa ragavira va-ia tarai iraopata oiso-ia osa katakataivira rutu oisoa visii kavikopaio oiso rutu osa aite irara roopavira kakae vurero oaive kavikopaiveira. 12 ‡ Uva oisoa visii iava sopaura goru piepaio. Ora tapo visii sopaaro oisoa varaata piepaio. Ora oisoa topatopa piepavira visii tavitavipaio, oisore ra vo touo purapata oa-ia uvuiparoi Pauto visii-ia rorupareve. Vao vituaro iava uvare visii roporeva oiso, Visiigoa koatataverea vore rera vo Saraaro-ia vao oa-ia rera vo kerariaro-ia rera tapo toupataverea.

Voea Rutu Goruvira Oirao Pie Vovou Purapaoro Sirao Vo Vavataaro Oisoa Kaepaive

13 Oire uva oavu tapo-a vao-ia oiso osa visii iavirava Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaioveira vo vokiara rutu-ia. Aue iava uvare visiipa Pauto vo reoaro kaeiova. Oa iava va uvuoro ora visii sopaura oavisii-ia vo reo oriru ovoitava rutu. Uva oisoa viapau oiso rugorugoopata, Oiratoa raga vo reoaro vao-ia. Osa viapau. Ari oiso rugoo ovoitaepa, Pautoa rutu vo reoaro vao-ia, oreoa visii sopaaro-ia kovopaiveira visii eva oirao pie vovou irara. 14 ‡† Araoko irara oaio, uva visii vuria outavora oearovu-ia ora visii raga iava voearo vova ora visii raga vo taereroaro-ia. Uva visii lotupa irara oiso rutu toupatavoi osa voeao oea Judia Distrik-ia oisoa toupaive Jisas vaisiarova. Uva va-a eva oa-ia vuria ouiva rera vaisiaro iavirava voeao-ia Jiu. 15 ‡‡ Uvare voea ita evoea Jiu oea Jisas upoiva rera kopii pieoro ora oeavu profet irara. Ari ita, igei tapo oisoa vuri piepaive rutu vo osa oisoa igei sigupaive. Oiraopavira rutu, uvare ora voeare Pauto kasipu piepaiveira rutu. Ora aue tapo osa oearovure oisi eisi oisoa kasipupaave. 16 ‡‡† Igeire oisoa korukoru ragapaave oiso, Teapi ratau tou irarapa siposipopaio vo reo iava vao Pauto vo reoaro. Oiso rugoopaoro, Teapi vo reo sirova utupaaera, oiso rutu pieive Pauto voeaaro. Oa vao vituaro iava kap agasiopa rutu varao iava vuri vovouro voea varaaro. Uva va vao osa agasioiva, oira vurapaoro rirovira rutu kasipu iraoparoveira Pauto, oisore ra oirapa voea opesi pie ovoireverea.

Pol Oiso Ruipaparoepa Rutu Ra Vorerivira Ita Voea Kekereve

17 ‡‡‡ Araoko irara oaio, voviri visii arova avaiepa. Uva varaura raga ita, ovusa rugorugooara touvira rutu igei iava visiire rugoopapeira. Uva va vao osa visiire rugoopaoro raiva taraa ragaparaveira oiso ruipapaoro ra vorevira visii puaaro ita kekea. 18 Rirovira rutu ruipa irao ragapaioveira oiso ra vorevira visii iare kareio visii kekesa. Vo osa viapau. Uva ragai vorevira karesa akeake raga iraopaaveira, vo ovusa Seten raga vorevira ragaire korukoruparo. 19 § Ari ita, utupaua vigei reraaro Turaro Jisas vorevira voreroverea. Ra va iava rera puaaro-ia vigei rutu torevio vo vuuta-ia eva. Ra eake vai ouio igei? Ora eake vai iava vearo vovouio? Ora eake vai-ia rorua vai ouio? Ora aa vao oa-ia ora igei iava vaisiara rei pieioverea? Ari visii iavirava raga.
20 §† Uvare oiso rutu toupataverea, Igei vaaro keraria ora igei vaaro rorua.

Pol Timoti Arureva Voea Iava Sopaura Goru Piesa

3 §†† Viapau rutu uvuipaiei oiso ra visii iare urioio evoa, uvare viapau raivaa vai igeipa. Uva va-a vao oa iava rirovira rutu rugorugooparaerao vo toupaoro

† *2:5 2 Ko 2:14-17* †† *2:9 Ap 20:34; 2 Te 3:8* ‡ *2:12 Ef 4:1; 1 Pi 5:10*

‡† *2:14 Ap 17:5; 2 Te 1:4* ‡‡ *2:15 Mt 23:34-36* ‡‡† *2:16 Mt 23:32-33* ‡‡‡ *2:17 1 Ko 5:3; 1 Te 3:10* § *2:19 2 Ti 4:6-8; 1 Te 3:13* §† *2:20 2 Ko 1:14* §†† *3:1-3 Ap 17:15*

Atens urui-ia, oiso ra visii iare Timoti arua, ra visii iare urioro vo osa ragaipe vo raga. Ro Timoti vigei araokotoaaro ira Pauto vo kovoaro purapareveira vegei tapo Vearo Siposipo siposipopaoro oearovupa Krais vaaro iava. Uva visii iare rera sipoavoi visii vo vovouroaro oirao pie vovouro goru piepasa rutu. Teapi oearovu visii varaaro oirao pie vovouro iava visii kosi piepaive visiire kasipupaoro, ra va iava vo vovouro oavisii kavupata. Uva taraipatai va-ia vao osa Pauto voeapa vaseparevеira, auere ra vigei-ia vuriara purapaive voeao vuri irara. 4 Ari ita, vo osa oisoa visii tapo tou rovopaio uva voa visii taviiova oiso, Utupa visivi vuria oupere rara voeao ruvara-ia vuri irara. Oire uva taraipatai uvare oisi rutu eisi karekeepa. 5 † Uva visii-ia rirovira rugorugoopaoro Timoti aruava visii iare, uvare viapau rutu uvuipaiei ra visii varaaro-ia taraipaio oirao pie vovouro oavisii vo raga toupaoro. Uva rirovira rutu oiso rugorugooparaveira, Seten vai pasi visii-ia kokaraparoveira, oiso ra oirao pie vovouro oavisii kavupata. Oire ra oisi iava igei vo kovoaro akukupapavira rutu visii-ia tou ragapaive.

Pol Rorupareva Timoti Vo siposipoaro-ia

6 Oire uva va vao osa Timoti visii ruvara iava vorevira kareroerao visii iava ragai tavitavisa. Uva vearo reo visii iava kaeoro kareroerao goru oirao pie rutu iava visii vaaro vo Krais vaisiaro sovara-ia. Ora vao tapo iava osa oearovupa siraopataveira. Ora vao tapo iava osa visii iava ragaipa tavitavisa kareroerao, uvare vearo vovou rutu purapataveira igei-ia. Eva oa vituaro iava igeipa oiso ruipapataveira rutu ra igei keketa. Osa igei tapo ita oisi ruipapaio oiso ra visii kekeio. 7 †† Uva oisi-a eisi osa iava igei iava vovouisiro varaatavira toupaiveira, vo osa vuri vovou vo siraoaro sovara-ia toupaio oearovu vovouroaro. Iu araoko irara oaio, visii varaaro iava oirao pie vovouro uvupaoro tootoopaiei rutu, vo osa tavosivira rutu Turaro tapo toupataveira. 9 ‡ Eva-a oa iava uvuipaiei ra vearo vaisi Pautoa-ia purapaio visii iavirava. Ari ita, rorupaiovoi rutu vo Pauto osireiaro-ia, uvare visii vaaro-ia taraipaiei vearoa rutu toua. Oa iava Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaiovoi rutu visii iavirava. 10 Vo ravireopa vokiro-ia ora vo vokiaroro uvaroa Pauto arepaioveira rutu oiso ruipapaoro ra visii iava puaara kekepaio. Ari ita, vosa visii varaaro oirao pie vovouro potepaive, oa iava uvuipaiei igei visiipa vara riro piepaio ita.

Pol Variriroepa Pauto Iare

11 Igei-a vao oiso ruipapaiei ra vigei Aitearo Pauto vaiterei ora vigei reraaro Turaro Jisas igeipa raiva vai purasi. Ra oai iava evoare torevokovira urioio visii iare. 12 ‡† Ora oiso tapo osa rirovira rutu oiso ruipapaiei ra visii varaaro siraopa vovouro riro piepareve rutu Turaro oavi. Oire ra vo vovouro iava oearovivupa siraopata ora visii iava voearo ora oearovu rutu. Eisi osa iava uvuipai ra vaeavira rutu touve igei vo vovouarova siraopa vovou. 13 ‡‡ Uva oisi-a eisi osa uvuipai ra toupaivora, sopaura oavisii uvuipa ra va iava visii iava vo vovouro goru piepareve rutu Turaro. Oa iava uvuipatai ra torevokovira raga rera osireiaro-ia kareketaverea Pauto Aite vo vokio-ia oa-ia vorevira kareroverea oirara rutu tapo rera voeaaro vigei reraaro Turaro Jisas.

Vo Toupai Toua Iava Vao Oa Iava Uvuipa Pauto Vigei-ia Rorupareve

4 Oire oavu-a vao araoko irara oaio tavipaiovoi. Igei ruvara-ia vo taraio outavora vao iava vearo tou oa-ia Pauto roru pietavora. Uva va-a vao oa iava goru pievira ita Turaro Jisas vaisiaro-ia visii oiso tavitavipaiovoi, Uvuipatai ra eva-ia pute pievira oaravu rutu ita purapata vearopa pitupituro.

2 Ari ita, oreoa-ia vao tarai reo taraipatai oa visiipa vateiovora ro vaisiaro-ia vigei reraaro Turaro Jisas. 3 ‡‡† Uvare Pauto oisi eisi ruipaparoveira oiso ra oisi vara purapata oiso-ia, vo osa sopaura oavisii visii iava torevokovira raga toupaive, vo rara viapau otopa pitupiturore rugoopata vara purapasa. 4 ‡‡‡ Ari visii uvuipatai ra katakataipavira ora oupa pitupitu raga purapata. Oa iava uvuipatai torevokovira raga riakora oavisii oupata, oa-ia viapau vuria vai. 5 § Vosa oisi piepaoro eisi, viapau oiso vo vovouo otopa purapata. Oa oiso toupaiveira voeao vaaro oea viapau Pautoa-ia taraipaave. 6 Ora viapau oiso irai uvuiparoi ra vuria vai purareve ora irai araokotoa vaiaro-ia irai keakeapaoro, oiso ra rera putereve rera-ia. Oa-a vao oa iava voari tuariri visii taviioova. Vo uva varare evara ravaavira visii vosiiova oiso visii tavioro, Turaro voeao vorireverea oea oiso vara vuriara purapaiveira. 7 §† Uvare viapau oiso Pauto vare eva otopa pitupitu vigei roporeva. Viapau. Ari vaore-a oiso ra vearovira rutu roroiovira toupape. 8 Uva oiso toupai vo osa ro ira vo reore vao-ia isivaparo. Uvare eake-a? Viapau oiso oirara ragare oisi isivaparoveira eisi. Ari Pautoa-re ro ira visiipa Tugoropato Uraurato vatepareveira.

9 Ari ita, oiso taraipatai viapau oiso uvuiparai ra vorerivira visii ita roroio piea vaore, ra ora visii araoko iraraaropa siraopata. Uva rera visii tarai pie ragaparevora Pauto, oiso ra oearovivupa ora visii iava voea kavikopata. 10 Ari ita, oiso osa oearovivupa piepataveira ita vigei araoko iraraaro voearo riro oirao pie vovou irara, oearoa voraro toupaiveira Masedonia Provins-ia. Uva oiso goruvira rutu visii tavipaavoi, Uvuipatai ra evo vovou-ia pute pievira rutu oisi piepata eisi. 11 Oire uva ora eaka pie iraopata. Opeita voraro vokapata oearovu vo rugorugooroaro torevoko ragapasa ora visii vo ruiparoaro raga-ia. Ari uvuipatai ra moni oupata ora visii vo kovoroaro-ia varao oara purapataveira ora visii vavaearo iava. Oiso osa voari rovoaia tuaririvi visii tavi rovoiovora. 12 Oa iava uvuipaai oearovu oirao pie vovou asa irara oisi iavirava visii

† *3:5 1 Ko 10:12-13* †† *3:7-8 Ef 6:11-17* ‡ *3:9 1 Te 1:2* ‡† *3:12 1 Te 4:1, 10*

‡‡ *3:13 1 Ko 1:8; 1 Te 2:19, 4:17* ‡‡† *4:3 1 Ko 6:18; Kl 3:5* ‡‡‡ *4:4 1 Ko 7:2; 1 Pi 3:7* § *4:5 1 Ko 6:14-20* §† *4:7 Hi 12:14; Lev 11:44*

kekepaoro visiipa avivikepaave. Ora aue tapo ra viapau potepata auepa vearopara varao oara arepataveira oearovu ruvara-ia.

Turaro Vigei Rutu Ousa Vorevira Voreroverea

13 † Araoko irara oaio, igei oiso ruipapaiei ra voeao-ia tarai iraopata rutu kopii irara vaopa, teapi rirovira rutu visii iava sopaura siraopape rutu voeapa oiso rutu osa voearo oearoa viapau Pauto oirao piepaoro gaupaiveira. 14 †† Oiraopavira rutu oiso osa vigei va vao oirao piepapeira oiso-ia, Jisas kopiiroepa, oa iava vorevira va iava ora poreteroepa toreoro. Oa-a eva vituaro iava oiso ragavira rera oirao piepaioveira. Osa ragavira iava Pauto voea rutu voeao kare piereverea oea kopiipaaveira Jisas oirao piepaoro. Oea rera tapo kareaverea Jisas.

15 ‡ Oire uva oiso ruipapaiei ra visiipa vao iava taviio oa iava Jisas taviroepa rera vo siposipoaro-ia vo vokio iava oa-ia vorevira voreroverea vigei rutu ousa. Uva vigei vao vigoa tootoopaviei viapau oiso voeapa iravioverea oea kopiipaaveira. 16 ‡‡ Viapau. Asi Turaro raga-a ira vuvuiua iava oiso keerapaoro vararo. Ora rovopatoa rutu reito enselto ira kaku pie rovoreverea vo osa Turaro vaaro utave guruko pura piro. Ogurukoa isivaaro iava voeao oea Krais oirao piepaoro kopiipaaveira tore rovoaverea. 17 ‡‡ Uva evoea isivaaro iava vigei rutu vao vigoa tootoovira toupai vo vokio-ia voeava aivaroperea rukuta sovara-ia. Ra va iava vigei rutu Turaro iare pou virovio vo vuvuiua rutu ivara-ia. Uva voa-a evoa Turaro tapo toupaperea vokiara rutuia. 18 Oreoa vao-ia oa iava uvuipatai ra oearovivu tavitavipata. Ra va uvupaoro ora voea iava vovouisiro oaive varaata piepaive.

Ora Vatatopo Iraopata Vo Vuutaopa Oa-ia Turaro Vorevira Voreroverea

5 Araoko irara oaa, viapau oavu reoa rigatopaavoi visiipa, oiso ra va-ia visii siposipopaa evo vuutaro iava oara-ia orekerovu karekeperea vo utupaua rutu. Ari ita, viapau ruruvutu rugorugoo irara-a visii. 2 ‡‡† Viapau. Ari taraipataveira oiso, Vo voki-a vao oa vatauvira pou piroverea oiso rutu osa kavirupato vo pitupituaro. Uva viapau irai evo vokia-ia taraiparo ovokia-ia voreroverea Turaro. 3 ‡‡‡ Ovuuta-a eva oa-ia oearovu oiso purapaaverea, “Viapau oiso oavu avu vaiei. Ari orekerovu rutu torevokovira raga toupaivoi.” Vo osa vo vuuta-a eva oa-ia riroa rutu siraoa vo tavakaaro karekeperea voea rutu-ia. Oiso rutu osa riakova oisoa upia oupaeve vo osa kakaeto kavausa auepao. Viapau rutu oiso uvuiaverea vo tavaka eva vatavatasa, uvare Pauto vo Saraaro iava opesi ovoiai. 4 § Ari ita, araoko irara oaa, viapau oiso visii vo rugorugooroaro visii iava rupavira toupaiveira, ra oisi iava visii sita pieoro vo voki eva pou piro oiso rutu osa kavirupato. 5 Ari visii rutu aviavi rugoovira toupatavoi. Uva vigei rutu-a vao oirara vo vokio iava ravireopa voki. Viapau oiso rupa voki iava vigei-a. 6 Teapi uusipata oiso osa oearovu. Viapau. Ari vigei uvuipaviei ra ora airereipavio varao tokipaoro rutu ora vigei iava varauraro oavi vo ruiparoaro. 7 Oiraopavira rutu, uvare rupa vokia oa-ia uusipaaveira oirara osa oearovu vo rupa-ia spakpaaveira kokoropaoro. 8 §† Ari vigei-a aviavi voki iava voea oirara. Oa vituaro iava uvuipaviei ra roroio rugorugoo rutu-ia toupape vao oearovupa siraopa rugoo ora oirao piepa rugoo. Oa iava uvuipaviei ra ora utopatoa-ia oirao piepato kuvuvio kuvupato vuriara asavira. Ora oa iava uvuipaviei ra ora vigei iava kukueara kukuvaipe vo pitupituo-ia oa-ia Pautoa-re tuepavioveira vo vokiore, oa-ia vigei rutu oureverea vorevira ora rerapa. 9 Viapau oiso Pauto vaore oiso vigei roporeva, ra vigeire kasipuro vigeipa upia vateoro. Viapau. Asi vigei reraaro Turaro Jisas Krais kopiiroepa. Oa iava vigei varaaro vuri vovouro voriaro oureva rera raga. 10 §†† Eva-a oa vituaro iava uvuipaviei ra rera tapo tootoovio vo utupaua. Eagara vosa apeisi tootoovira toupape, eke kopiivira toupape ovusa urioro vorevira vigeire. 11 Uva oisi-a eisi osa ragavira uvuipatai ra oearovivu ora visii iava sopaaro varaata piepata voea tauvapaoro oiso osa ora visii raga ora piepataveira.

Vo Reoreo Iava Oa-ia Vo Pasio Opesi Piereva

12 §‡ Oire uva visii goruvira akepaavoi, oisore ra voeao-ia rei vaisi purapata oea visiipa reipaaveira. Uvare Turaro voea roporevora, auere ra visii tauvapaive visiipa tarai reoro vatepaoro. 13 Uva uvuipatai ra voeavipa reipa irara avivikevira rutu toupata voeapa siraopaoro. Aue iava uvare voea-a evoea oea Turaro vaisiaro sovara-ia kovopaoro toupaivoi. Oire ra ora visii ragava tapo gavaure vovou rutu purapata.

14 §‡† Araoko irara oaio, goruvira rutu visii tavipaiovoi, oiso ra voearovio pokapoka vovou irara vosipata rutu. Ora voeao tapo vovouaro goru piepata oea uririavi purapaiveira. Ora oiso ra voearovio tapo tauvapata oearoa viapau oiso goruvira torepaaveira. Ra oisi eisi piepaoro kave vovou rutu purapata vo oearovu rutuva.

15 §† Vosa irai visii iava irai vuri piereve, viapau oiso uvuipatai ra rera varirivira ita vuri pieta. Viapau rutu. Ari goruvira rutu vaore rugoo iraopata, ra ora visiiva vearo vovou raga purapata oearovu rutu tapo oirara.

16 Vokiara rutu-ia roruvira raga toupata. 17 Vokiara rutu variripata reasi asavira. 18 Vosa eake karekepe visiiia, uva uvuipatai ra va-ia vearo vaisi purapata Pautoaia. Vao vituaro iava osa Pauto oisi ruipaparoveira eisi vo osa Krais Jisas vaisiaro-ia oisi piepata.

19 Ra opeita Tugoropato Uraurato vo goruaro sisipata oiso osa eto kasiro sisipataveira vo kasiro roko piepaoro. 20 Ra opeita voea vo reoroaro uvu arapa reasipata oea oiso toupaiveira, Pauto gisipoaro. 21 Orekerovu rutu vearovira rovirieipata vara iava vearopara raga roporopopaoro vara-ia pitupasa. 22 Ra

† *4:13 Jo 11:11-27* †† *4:14 1 Ko 15:13, 23* ‡ *4:15 Ap 1:10-11* ‡† *4:16 Mt 24:31* ‡‡ *4:17 1 Ko 15:52* ‡‡† *5:2 1 Ko 1:8; 2 Pi 3:10* ‡‡‡ *5:3 Hos 13:13* § *5:4 Ro 11:14; 1 Jo 2:8*

§† *5:8 Ais 59:16-21* §†† *5:10 2 Ko 5:15* §‡ *5:12 1 Ti 5:17; Hi 13:17* §‡† *5:14 2 Te 3:11; Ro 14:1* §† *5:15 Ro 12:17; 1 Pi 3:9*

oisi piepaoro eisi vearovira varao rutupa vatavata iraopata vuri pitupituro.

23 Oiraopavira ita, uvare Pauto-a ro-ia gavaure vovou vituaro rutu. Ira uvuipa ra visii airereipareve, oiso ra roroio vovouro raga-ia toupatavere. Oa iava urauraara oavisii ora vovouisiro oavisii ora varauraro oavisii oara rutu uvuipai ra vuri asavira rutu toupaive vo vokiore tuepaoro oa-ia vigei Turaroaro Jisas Krais vorevira voreroverea. 24 † Uva Pauto visiire keeraroepa, ra oisi piereve visii-ia eisi osa iava uvuipa, ra viapau visii kavureve.

† *5:24 Fl 1:6*

25 Araoko irara oaa, variri iraopata igeivipa.

26 Ora sekanpata oearovivu tapo vo Jisas vaisiaro sovara-ia evoea vigei araoko iraraaro.

27 Oire uva ragai-a vao goruvira rutu oiso visii tavipaavoi Turaro Jisas vaisiaro sovara-ia, oa iava uvui iraopatai ra vo pasio vieita voea rutupa oirao pie vovou irara evoea araoko irara oavi.

28 Igei variripaiei, oiso ra Turaro Jisas Krais visiipa vereopa vovou vatereve.

Eisivi raga osa vo rigato purapaavoi visiipa.

Ragai-a vao, Pol.

2 TESALONAIKA

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Gare vuutavi raga puteva vo osa Pol rovopa pasi purareva voeaopa Tesalonaika vata. Uva evo vuuta isivaaro iava oavu eraopa pasi rigatoreva voea ragapa. Aue iava uvare vavagisipaaepa Jisas vo vorearo iava vao oa iava rigatoreva rovovira. Uva viapau rera vo reoroaro uvuiva vo osa voea tapo toupareva. Ora viapau rera vo reoroaro oirao pieiva varao iava oara iava rigato rovoreva rovopa pasi-ia oara toupaiva. Eva-a oa vituaro iava eraopa pasi rigatoreva vorerivira voea soporepasa aviavi pievira Krais vo vorearo iava. Uvare oearovu voea iava lotupa irara oiso purapaaepa, Ari Krais vorevira vore ovoiroera tuaririvi. Osa viapau oiraopaepa eisi.
1. Aviavi pie reoro Pol varaaro, 1:1-2.
2. Pol rera vaaro rorua kareke piereva Pautoa-ia voea iavirava Tesalonaika vata, 1:3-12.
3. Aviavi pie reoro vao iava Turaro vo vokiaro oa-ia voreroverea oirao pie vovou irara ou piesa, 2:1-17.
4. Goruvira voea tavireva Pol oisore ra variriara puraive, ora ra raverave asavira kovoa puraive Pauto vaaro, 3:1-15.
5. Ovoiopa reoro Pol varaaro, 3:16-18.

1 Igei-a vao-ia oiso-ia ragai Pol ora Silas ora Timoti igoa vo rigato puraiovoi visiipa lotupa irara evoa Tesalonaika urui-ia. Visiigoa oiso toupata, Pauto vigei Aitearo voeaaro visii ora Jisas Krais vigei reraaro Turaro.

2 Uva oiso ruipapaiei ra Pauto Aite vaio ora Jisas Krais Turaro vareo vatesi visiipa oiso-ia, tauvaa vao-ia ora gavaure vovou.

Pol Vearo Vaisi Rutu Purareva Pautoa-ia

3 † Igei uvuipaiei ra Pautoa-ia vearo vaisi rutu puraio visiire rugoopaoro araoko irara oaio. Osa-a eisi osa purapaoro torevokopai. Vao vituaro iava uvare visii varaaro oirao pie vovouro riro varivarivira rutu torepai. Ora varao iavirava sirao vovouro oara visii iava riro varivaripai oearovupa siraopaoro ora visii iava voearo. 4 †† Oa-a vao vituaro iava igei vo reoroaro-ia oearovivu oloturovu iava voea tauvapaivoi voearo-ia tavitavipaoro visii iava visii vaisiaro rei piepaoro. Ora vao iava tapo vo osa oearovu visii vuri piepaiveira, vo osa touvira goruvira rutu toupata oirao pie vovou purapaoro raverave asavira rutu.

Pauto Vigei Rovirieipareveira Torevoko Pitupitu Sirova

5 Oire uva oisi-a eisi osa toupai visii vo pitupituaro vituaro vao oa iava vo reo Pauto vo reoaro oirao piepaiveira vao oa-ia oirara torevokovira rutu roviriei-pareveira. Eake iava? Uvare goruvira rutu oirao pie vovou rutu purapataveira oearovu-ia ora visii-ia vuria oupaoro. Ovovoua-a eva oa kekereverea Pauto visii-ia. Oa iava uvuivira oiso kareketaverea visiigoa vao visiigoa rera vo Saraaro-ia koatataverea. 6 ‡ Iu, uvare torevoko vovou raga Pauto oa purapareveira voearopa siraoa vavataaro vatepaoro oearoa visii vuri piepaiveira. 7 Uva vo vavata vao oa tuuke piereverea visii iava ora igei. Ari ita, oisi-a oiso osa va purareverea vo osa Turaro Jisas vuvuiua iava vorevira vararo voeao tapo reipa irara purapurapa irara voeao ensel. 8 ‡† Eisi raga ita osa urioroverea voea vo voriaro vuri vori vatesa voeaopa oea viapau oiso Pautoa-ia taraipaaveira. Ora voeaopa oea viapau vearovira rera vo siposipoaro sirova utupaaveira vao Vearo Siposipo rera iava Turaro Jisas. 9 Oiraopavira rutu, osa ragavira-a oiso osa voea vo voriroaro varao oupaoro vo toupaiverea kuvau tapi rutu vuri tapi. Uva-a vo uva viapau voea ruvara-ia toupareverea Turaro. Viapau rutu. Uva viapau oiso oavi garea vai vearoa vai rera vo kovoaro iava, o rera vo goruaro iava toupaiverea oiso ra oai kekepaive voa. Uva-a evoa vuri tapi uva touvira rutu toupaiverea ora voeapa siraopaoro opesi asavira rutu. 10 Oire uva oisi-a eisi osa voea piereverea vo voki-ia vao oa-ia urioroverea rara vorevira. Ovokia-a vao oa-ia voeao oirao pie vovou irara rutu rera-ia vuurapa vaisi puraiverea rera-ia egapaoro rutu. Uva-a vo uva visii tapo voea tapo toutaverea, uvare vo Siposipo Vearoa oirao pietavora oa visiipa vateiovora.

Variria Purareva Pol

11 ‡‡ Oa vituaro iava visiipa goruvira rutu variripaioveira vo vokiara rutu-ia Pauto akepaoro, oisore ra

† *1:3 1 Te 1:2, 3:12* †† *1:4 2 Ko 7:14*

‡ *1:6 Kl 3:25; Re 6:10* ‡† *1:8 Hi 12:29; Ga 4:8; Ro 2:8*

visii tauvapareve auere ra vo touo vearovira rutu purata otoua iare visii reesireva. Uva oiso ruipapaiei ra rera vo goruaro-ia visii vo ruipaaro uvui piereve visiipa visiigoa vearo vovou purapasa ruipa iraopataveira. Ora aue tapopa variripaioveira, oiso ra visii vo kovoroaro ovoi piereve, vo kovoro oara purapataveira vao vituaro iavirava oirao pie vovouro oavisii. 12 † Oisi-a oiso osa uvuipatai oisi piepaoro rera vaisiaro kae pieta rutu Turaro Jisas. Ra aia ita tuuvira ita visii vaisiaro varirivira kae piereve ita rera. Oa rutu vituaro-a vao-ia akuku raga vatevatea vereopa vovou vaiterei vaaro Pauto vaio ora Turaro Jisas Krais.

Ro Iava Ira Pautoa-va Ora Kaureoparoveira

2 Oire uva visii tavitavipaavoi rera iava ro-ia Turaro Jisas Krais, ira vorevira voreroverea taru vo rasio iare vo vokio-ia oa-ia vigei rutu ora guruvioverea rera tapo tousa. Uva ragai oiso goruvira rutu visii tavipaavoi, ra viapau oiso vo vokia eva oearovu vo reoroaro uvuta, voeao oea oiso purapaaveira, “Turaro vo vokiaro-a vao-ia oa pou piroi.” Teapi oisi vo tavi uvuoro visii raga ora visii iava rugorugooara vavagisi pieta. Vo uvare oeai vai oirara vai pasi urusia vai-ia eisi evo reo ouiva, eke oeai vai Pauto vo reoaro iava siposipopa irara vai vo reo eva kosi pieiva, eke oearoi vai pasi igei iava oisi puraaepa oiso, “Pol vai pasi va iava taviroepa rera vo rigatoaro-ia.” 3 †† Oire ra viapau oiso voea vo reoroaro evara kuuvuara oirao piepata. Vao vituaro iava uvare viapau vo voki-ia vao Turaro ovokia-ia voreroverea vo rara viapau vo vokireo kareke rovope oiso-ia, vo vokio voeao vaaro oea Pautoa-va ora kaureopasa ora guruaverea. Ari vo vokio oa-ia ro Vuritoa Rutu viaevira ora karekeroverea, ira vuri pitupituro rutu vituaro karekepareveira. Eera raga ita Vurito, ira eto kasi iare avaroverea. 4 ‡ Rera raga ita ro Vuritoa Rutu ira orekerovu rutuva ora upo rovoparoverea varao oara rutu-ia oirara rutu vuurapa vaisiro purapaiveira. Ora varao oara reesipaiveira oirarare oiso purapaoro, “Vova vao-ia Pauto.” Oire uva rera-a eera ira ora rera raga ora rei pieroverea rutu varao rutu-ia puteoro. Ora oiso tapo osa Pauto vo kepaaro-ia Tugoropa Kepa Tempel koataroverea tapo. Uva voa pauoro oiso puraroverea ora rerare, “Ragai-a oiraopatoa rutu pauto.”

5 E ragai vo reoarore rugoopatai vao iava oiso, eke? Vo reoro oara oisoa vatepaa visiipa vo osa visii tapo oisoa toupaa. 6 Ari ita, ro Vurito ira viapau oisi oai purapareveira. Eake iava? Uvare oavuei touvira oa rerare korupapeira. Uva va vai-ia taraipataveira ita pasi. Oisoia vosa vo koru eva opesi rovope, oire ra utupavira va isivaaro iava taru pouro viroverea. 7 Oiraopavira rutu, uvare vo gorua vao-ia vuri vovou vo goruaro vituaro oa oirara oiso piepaiveira oa iava reo goruro gasipaiveira. Uvare vatauvira rutu sopaura sovara-ia kovopaiveira vo goru vao-ia. Ari ita, uva utupavira rutu ora poera iraoperea riro varivarivira rutu kovooro, vo rara evo koru vera rovoreverea iravu raga ita oa vare korukorupapeira. 8 ‡‡ Oire uva va-a eva oa isivaaro iava rara rera ro ira vuri vovouro rutu-ia vituparoveira ira karekeroverea rara. Oa-a vao taru oa iava Turaro Jisas sisikorepaoro urioroverea. Uva vo sisikorea eva ora vo vuvuroa evara oara raga Turaro varaaro rera Vuritoa Rutu Oirato taru kopii pie ovoiive rera opesi pieoro. 9 Rera raga ita ro-ia Vurito ira taru urioroverea vo Seten vo goruaro-ia orekerovu rutu purasa ravotovira. Uva vara rutu-a varao oara keakeavira raga toupaiverea rera vo reesiroaro ora rera vo kovoroaro, vo osa viapau oiraoa vai vara-ia. 10 Oire uva vara-a varao riroara rutu kuuvu kovoro rera varaaro oara-ia oirara piro pie ovoireverea. Ra va iava opesi ovoiave. Eake iava? Uvare oiraopa ruture isivapaaverea vao oa iava viapau oiso Pauto voea oureverea ora rera iare. 11 Uva va vituaro iava Pauto voea vavagisi piereverea rutu. Ra va iava kuuvu kovoro oirao piepaive rutu. 12 Oire uva oiraopa kovore isivapaoro rorupaiverea varao raga vuri vovouro purapaoro. Oa-a vao oa vituaro iava Pauto voea rovirieipaoro voeare oiso puraroverea, “Visii vao-ia vuri irara rutu.”

Pauto Visii Reesireva Ora Rera Iare Visii Ousa

13 ‡‡ Vokiara rutu-ia uvui iraopaioveira ra vearo vaisi purapaio Pautoa-ia visiire rugorugoopaoro. Araoko irara oaio, visii kavikopareveira Turaro, uvare rovoa rutu-ia visii reesi rovoreva vaore ora rera iare vorevira visii ousa. Oa iava Tugoropato Urauratoa-ia oiso visii piereva ra ora airereipaoro oiso rutu toupata, Pauto voeaaro rutu. Ora oisore tapo ra goruvira rutu rera vaaro oiraopa kovo rutu oirao piepata. 14 ‡‡† Uva va sovara-ia Pauto visiire keeraroera Vearo Siposipo vao oa iava visiipa siposipoiovora. Iu. Uvare Pauto visiire keeraroepa, oiso ra rera tapo ora tavosi ovoipaoro rera tapo ita keraria oupataverea rera vaaro ro Turaro Jisas Krais vigei reraaro. 15 ‡‡‡ Araoko irara oaa, goruvira rutu torepata varao-ia pitupaoro oiraopara rutu. Oara-ia visii tarai pieiovora vo osa vara iava visii siposipopaiovora, ora vo osa vara iava visiipa rigatoara sipopaavora.

16 § Uva eisi osa iava oiso ruipaparai ra vigei reraaro Turaro Jisas Krais ora ro vigei Aitearo Pauto visii vakuvakuvira rutu tore piepasi, auere ra vearopa vovouro goruara rutu purapata ora vearopa reoro. Oiraopavira uvare Pauto vigei vo vovouroaro varaata piepareveira ora rera vaaro iavirava vereopa vovouaro. Ora vigeipa siraoparoveira vokiara rutu-ia vigei varaaro rari vukuro vituaro purapaoro.

Visii Rutu Variripata Ra Pauto Igei Tauvapareve

3 Araoko irara oaio, visii akepaavoi oiso ra variripata igeipa. Ra va iava ikaupavira rutu Turaro vo reoaro uvarovu ruture sikasikapaio. Osa iava vo reo-ia oearovu uvuipaai ra Pautoa-ia vuurapa vaisi puraive oiso osa visii pie rovotava voari rovovira. 2 Ora vaore

‡‡ *1:11 1 Te 1:2-3* † *1:12 Fl 2:9* †† *2:3 Ef 5:6-8; Lu 18:8; Dan 7:8, 25* ‡ *2:4 Ais 14:13-14*

†† *2:8 Re 19:11-20; Dan 7:10* ‡‡ *2:13 Ef 1:4; 1 Pi 1:2* ‡‡† *2:14 1 Pi 5:10* ‡‡‡ *2:15 1 Ko 16:13, 11:2* § *2:16-17 1 Te 3:2, 11; Jo 3:16*

tapo variripata Pautoa-re ra igei utopareve voeao asavira vuri irara. Teapi igei vuri piepaive. Oiraopavira oearovu epao oea viapau oiso igei vo siposiporoaro oirao piepaiveira.

3 † Ari ita, viapau tavarioa vai peira rera-ia ro Turaro. Ira touvira visii varaaro oirao pie vovouro goru piepareveira visii virivaripaoro ro asavira Vuritoa Rutu. 4 Uva ro-ia Turaro ira igei vo rugorugooroaro tore piepareveira visii iava tavipaoro, uvare vearovira rutu igei vo siposiporoaro sirova utupataveira. Ora tapo osa evo vovou isivaaro iava topa pievira ita utupauavi oisi piepataverea.

5 †† Ari ita, Turaro raga uvuiparoi ra visii sopaaro ivupareve vore Pauto vo siraoaro. Ra voa toupaoro goruvira rutu toupata oiso osa Krais.

Oirara Rutu Uvuipaai Ra Kovo Iraopaive

6 ‡ Araoko irara oaio, goruvira rutu oiso visii tavi iraopaavoi vo vaisio sovara-ia ro-ia Turaro Jisas Krais voeao vatavatapasa, oea pokapoka pitupituro purapaiveira igei vo reoroaro sirova utupa arapa. 7 Oire vara-ia varao vearo pitupituro tarai iraopata, ra vara sirova goruvira utu iraopata pokapoka asavira oara oisoa purapaio. Uvare viapau oisoa pokapoka vovouro vai oisoa purapaio vo visii tapo toupaoro. 8 Igei viapau oiso akuku tauva vai ou ragaiova visii ruvara iava. Viapau. Ari evara aioara oara oisoa voripaio visii ruvara-ia. Ari ita, kasivarivira rutu oisoa kovopaio vo aviaviaro ora vo vokiaro moni oupaoro auepa oiso, teapi visii vo moniaro aio ragapaio. 9 Uva eisi osa oisoa piepaio visiipa ovoovoara purapaoro visii osireiaro-ia. Ari oiraopavira oiso uvui irao ragapaioveira oiso ra oisi visii tavipaio, ra igeivi akukuvira tauva ragapata, uvare Pauto kovopa iraraaro-a igei. Vo osa viapau uvuipaiei ra eisi oisi visii tavipaio. 10 Vo osa visii tapo oisoa toupaio uva oiso oisoa visii tavipaio, “Vosa irai viapau moni kovo vai purapareve, ra va iava viapau oiso aiopareve.”

11 Uva oiso purapaiei visiire uvare vo reo uvuiovorao oiso-ia, “Oearovu visii iava pokapokapaaveira voraro vokapaoro oearovu vo rugorugooroaro torevoko ragapasa ora voea vo ruiparoaro raga-ia.” 12 ‡† Uva voeare ravaavira goruvira rutu oiso purapaiei vo vaisio sovara-ia Turaro Jisas Krais, auere ra ora voea vo kovoaro vearovira rutu purapaive ora tape pie ragapaoro. Osa piepaoro uvuipaai ra moni oupaave ora voea vo pauaro voripasa.

13 Oire visii-a vao opeita reasi iraopata varao vearopara purapa arapa. 14 Vosa irouto visii iava viapau igei vo reoaro sirova utuparo vo pasio-ia, ira-ia uvuipatai ra rera reesita. Ira uvuipatai vatavatata, ra va-ia ora rera-ia ariia oureve. 15 Uva opeita oiso rera piepata, Visiiva keripato. Viapau. Ari vorevira uvuipatai ra rera vosita. Aue iava uvare rera-a eera visii araokotoaaro.

Ovoiopa Reo Vao-ia

16 ‡‡ Ro vigei reraaro Turaro ira raga-a gavaure vovou rutu vituaro. Uva oiso ruipaparai rutu ra gavaure vovou rutu vituaro iava visii vatepareve vo vokiara rutu-ia oraivarovu rutu-ia. Osa iava uvuiparoi Turaro ra visii tapo toupareve.

17 Ari ita, ora ragai raga vavaearo iava vo rigato puraavoi oiso-ia, Vearo Voki ragaiva Pol. Vo pitupitua vao oa sirova uturai vao opesi pieoro osa pasiara rutu opesi pieavoi. Eisi ragavira ragai vo kiroaro keketa.

18 Ra visiipa Turaro Jisas Krais eva vereopa vovou vatereve visii tauvapaoro, ra visii tapo touve.

Evavi raga osa vo pasio purapaavoi.

Ragai-a vao, Pol.

† *3:3 1 Ko 1:9; 1 Te 5:24; 2 Pi 2:9* †† *3:5 1 Kro 29:18* ‡ *3:6 1 Ko 15:1-13*

‡† *3:12 1 Te 4:1, 11; Ef 4:28* ‡‡ *3:16 Ro 15:33; Rut 2:4*

1 TIMOTI

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Ovokirovu-ia Pol vaio ora Timoti oisoa kovopasi, oa iava Pol Timoti arureva Efesas urui iare, oiso ra voa toupaoro lotupa irara tauvapareve irapaoro voeapa (1 Ti 1:3).
Goruvira Timoti tavireva rera vosipaoro voeao asavira kuuvu irara tisa irara. Teapi oirao pie vovou irara vavagisi piepaive ora voea varaaro-ia kuuvu reoro. Ora auere tapo Timoti tavireva oiso ra riro oirao pie vovou irara vai reesireve lotupa kovo-ia pitupasa. Rirovira tavitavipai vo pasio aue iava lotupa kovo, ora aue iava voeao lotupa kovo-ia irapa irara.
1. Aviavi pie reoro-ia Pol reoroepa, 1:1-2.
2. Lotupa kovo iava rigatoroepa Pol oiso-ia, variri purapa pitupitu, ora irapa irara reesisa, ora kuuvu irara vo siposiporoaro vatavatapasa vara uvu arapa, lotupa riako vo pitupituroaro, ora lotu purapa pitupituro iava vara, 1:3–3:16.
3. Oreorovu vatereva Pol Timoti-pa rera vo vovouaro goru piepasa vo osa lotupa kovo-ia iraparo, 4:1–6:21.

1 † Ragai-a Pol ragoa vo pasio rigatoavoi viipa Timoti viigoa goruvira rutu Krais oirao piepariveira. Oa iava oiso toupariveira, Ragai oviitoaaro rutu. Ragoa roporeva Pauto Krais Jisas-pa kovopasa. Rera raga Pauto ro ira vigei vorevira oureva vigei virivarioro ora rera iare, oiso ra Krais-re Jisas tuevira toupape. Uva varirparai Pautoa iare Aite ora Krais Jisas vigei reraaro Turaro, oiso ra viipa tauvaa ora siraopa vovou vatesi ora gavaure vovou.

Uvui Iraopaviei Ra Oreorovu Rutu Kuuvu Reoro Veripape

3 Vo osa ragai Masedonia Provins iare avaparaera, uva evoa oiso goruvira rutu vii taviava, ra evoa raga toupari Efesas-ia. Uva vorerivira ita oisi vii tavipaavoi, oiso ra voa raga evoa toupari. Eake iava? Uvare oearovu oearovu iava kuuvuara siposipopaivoi. Osa eisi vituaro iava uvuipauei rutu ra voeare korupau vo reoropa evara. 4 †† Oiso voea evoea riro kuuvu irara tavipari, “Opeita vo siposiporo purapata vo rasio raga iava vara. Ora opeita aao irara oavisii vaivaisiaro vievieipata. Uvare vo reoro evara oara vituaro iava kaureo vovou karekepapeira lotupa irara iava. Viapau oiso ra vo siposiporo purapata vo rasio raga iava. Viapau. Uva vo reoro evara viapau oiso uvuipai visii vo rugooroaro-ia kovopasa Pauto vo taraiaro soporepaoro visiipa. Viapau.” 5 ‡ Ari ita, vao goru reo rutu voeapa vatepari, ra voea iava vovouisiro oaive torepe ora voeapa sirao vovou rutu puraoro. Uvare va vao-ia sirao vovou oa voeao-ia toupaiveira oea torevoko vovouro rutu purapaiveira, ora oa voeao-ia tapo toupaiveira oea viapau oiso ora voea iava sopaura oaive sovopaoro oiso purapaaveira, “O ari touvira rutu vuri vovouro-a varao oara purapapeira.” Ora oa-a vao oa voeao-ia tapo toupaiveira oea oiraopavira rutu oirao pie vovouro purapaiveira. 6 Oearovu ora voea vo vovouroaro iava ora piro piepaaveira varao oirao pie vovouro kavupaoro. Osa iava voea iava rugorugooara riroirovira raga avapapeira akukupapa reoro raga-ia ora reopaoro. 7 ‡‡ Uva oiso ruipa ragapaaveira ra oiso rutu toupaive osa voeao oea Pauto vaaro iava reo goru siposipopaiveira. Oa-a eva oa iava voea vo rugooroaro paipai ragapaiveira vo reoro-ia roroiovira taraipa arapa, oara iava siposipopaiveira osa viapau oiso vara-ia taraipaave.

8 Vigei taraipavioveira vao-ia, Reo goru vearo-a, vo osa torevokovira rutu vo taisi iava siposipopaive. 9 Uva eisi osa iava uvui iraopaviei ra vearovira rutu taraipavio oaravu-ia reo goruro. Uvare viapau oiso voeaopa vao reo goruro, oearoa torevoko vovouro purapaiveira. Viapau. Ari voeaopa oea vara gasipaiveira, ora voeao oea vuri pitupituro rutu purapaiveira, ora voeao oea viapau Pauto oirao piepaiveira, ora voeao oea viapau oiso lotuapa ruipapaave, ora voeao oea viapau Tugoropato Uraurato vo vovouaropa ruipapaaveira, ora voeao oea aite irara oaive ora aako riako upopaiveira ora oearovu rutu oirara upopaiveira. 10 ## Ora voeao tapo otopa irara, ora voeao oea ora oupa pitupituro vuri piepaiveira, ora voeao oea oearovu oirara kavirupaiveira voea-ia monia oupasa, ora voeao oea kuuvu reoro raga purapaiveira vo rara viapau

† *1:1-2 Ap 16:1; 2 Ti 1:2* †† *1:4 Ta 1:14; 1 Ti 6:4* ‡ *1:5 Ro 13:8-14*

‡† *1:7 Je 3:1; 1 Ti 6:4* ‡‡ *1:10 Eks 21:16*

vearopa reoro rutu purapaive orekerovu oirao piepasa rutu. Ora voeao tapopa reo goruro toupaiveira oea vuri pitupituro sirova utupaaveira, vo rara reasipaave oiraopa siposiporo rutu sirova utupa arapa, 11 varao oara Vearo Siposipo rutu-ia toupaiveira, vo siposipo oa Pauto ragaipa vatereva oisore ra va kosi piepaa. Ari ita, rera raga vo siposipo eva kosi piereva Pauto ro ira vaaro-a keraria oa aviaviava toupaiveira. Ira raga-ia oiraopa roru rutu toupaiveira.

Pol Ira Pautoa-ia Vearo Vaisi Purareva Uvare Rerapa Siraoparoepa

12 † Vearo vaisi purapaavoi Krais Jisas-ia vigei reraaro Turaro. Ira ragai vatepareveira vo goruo vo kovo purapasa. Uva va-a vao oa iava vearo vaisi purapaavoi reraia, uvare ragai-ia raripaoro Krais vo kovo tovoreva ragai-ia oiso ra rerapa kovopaa. 13 †† Ari ita, oiraopavira rutu voari tuariri vuri reoro rutu oisoa purapaa rera-ia Krais. Oa iava oisoa keripa vovouro rutu purapaa oirao pie vovou irara rutuva rera voeaaro. Ora oiso osa tapo oisoa rera vaisiaro tovipaa. Uva Pauto ragaipa siraoroepa vo rara viapau rera oirao piepaa vaaruu vovouvira rutu toupaoro vuri vovouro rutu purapaoro reraia. 14 Uva oisi-a eisi osa iavirava ragai-ia kaviko vovou rutu purareva. Uva va iavirava ragai vo vovouaro tore piereva rutu oirao pie vovou ora vao siraopa vovou vateoro. Ovovourea vigei-ia toupaiveira vo rara Krais Jisas tapo ora tavosipavio rutu.

15 ‡ Uvare vo reo-a vao-ia oiraopa reo rutu oreoa-ia uvuipaai pitupaoro va oirao piepaive. Oreoa vao-ia oa oiso purapai, “Krais Jisas vararoepa vo rasio iare, oiso ra raiva purareve voeaopa vuri irara. Ra va iava vorevira voea kae piereve.” Ari ita, ragai-a vuritoavi rutu. Oiraopavira ragoa oearovu rutu-ia vuri irara oisoa putepaa vuriara rutu purapaoro. 16 ‡† Uva va-a eva oa iava oisi eisi Pauto ragai-ia vo sirao oiso karekereva. Osirao-a vao oa iavirava oisoa Krais Jisas ragai ate piepareva vaore tuepaoro ra ora ragai iava sopaua oaa vorevira porea rera iare. Uvare oiso rutu oisoa toupaa, Rovopatoa rutu ragai vurito. Ra oearovupa voeao utupa irara oiso rutu ovoovovira toupaaveira. Uvare ragai porereva ora rerapa ragaipa sirao iraopaoro rutu. 17 ‡‡ Ro Pauto Kataitoa raga ira viapau opesia vaiei, ira viapau uvuipaai ra rera kekepe ro ira orekerovu rutupa reiparoveira. Oa iava uvuipaviei ra rera vaisiaro kae piepaoro rera-ia vuurapa vaisi purapape vokiara rutuia. Ovoiei.

Uvui Iraoparoepa Timoti Ra Kuuvu Siposiporo Pura Irara Torevokoreve

18 ‡‡† Timoti oviitoa oaa, vii vatepaavoi vo reo-ia riro goru reo rutu, oiso ra evoea riro kuuvu siposiporo pura irara torevokopari. Osa-a eisi osa purapaoro vo reo sirova utuparai profetato oa purarevorao vii iava voviri tuaririvi. Evo reoro-ia goruara rutu pitu iraopari oara oiso rutu toupaiveira osa upo purapara. Oara-ia uvuipauei ra vearovira rutu upoa purapari vuria vo goruaro tokooro. 19 ‡‡‡ Osa iava eisi uvuipauei ra goruvira rutu oirao pie vovou rutu purapari sisigarue vovou rutu iava. Ari ita, oearovu viapau oisoa oisi eisi piepaive, vo rara va eva sisigarue vovou rutu veripaive. Osa iava eisi oisoa ora voea vo vovouroaro oirao pieara vuri pie ovoipaive. 20 § Oiso osa aitereivu-a vaitereo evoea iava Haimenias ora Aleksanda. Aiterea tovoava Seten vavaearo iare, oisore ra voa taraia ousi siraoa vo tavakaaro-ia. Ra oisi iavirava Jisas vaisiaro takau arapa eakasi.

Oiso Osa Ragavira Uvuipaviei Ra Variripavio

2 Oire uva vao-ia rovopa reo rutu vii tavi rovopaavoi ragai vaaro viipa vao variria vo pitupituaro iava oiso-ia, ra vokiara rutu-ia variripau voeaopa oea voraro rutu toupaiveira ora vigei tapopa. Uvuipauei ra Pauto akepari vaore, oiso ra voeao tauvapareve, vo osa vearo vaisi purapari Pautoa-ia vo tauvaia vao oare variripau. 2 §† Uvuipaviei ra reipa irarapa variripavio ora voeao turaro irara oea vigeipa reipaaveira. Oa iava uvuipaai ra va-ia tauvaa oupaoro vearovira rutu vigei tokipaive. Osa iava uvuipaviei ra gavaurea-ia toupape ora vao kave vovou-ia, vo rara eisi vearo vovou rutu purapape Pautoa-pa avivikepaoro rutu, uvare vigeipa reiparoveira. 3 §†† Osa piepaoro eisi uvuipaviei ra Pauto roru piepape ro vigei Kae Piepatoaaro. 4 Ari ita, ira ora rera vo ruipaaro sirova vao-ia oiso oirara vorevira ora rera iare oupareveira. Ora oiso ra oisi iavirava rera-ia taraipaave vao iava rera vo reoaro oiraopa rutu. 5 Uvare oiso rutu-a rera raga ro-ia Kataito Pauto, ora ro-ia Kataito Krais Jisas Vuruvuru-iapato. Ro ira Pautoa-va vorevira oirara rutu agiagi piereva va iavirava rera vo vovouaro. Vao-ia osa ora rera iava vasereva, oisore ra rera upoivora, vigei varaaro vuriara voriaro oureve evao parikou-ia. Ovuuta-a eva oa purareva oa torevokopai. Pauto oa purareva oisore ra va iava rera vo vovouaro oirao piereve oirara rutu vorevira virivarioro. 7 Oa-a eva vituaro iava Pauto ragai siporeva oisore ra aposel kovo puraa, ora vo osa ratau tou irara tarai piea. Vo rara oisi eisi piepaoro vo siposipo kosi piepaa oirao pie vovou iava. Viapau oiso kuuvuparai. Viapau. Ari oiraopa rutu-a vao-ia ragai vo kovoaro iava.

8 §‡ Uva oiso ruipaparai ra oirara rutu voeao voraro rutu variripaave, voeao oea Pauto vaaro oiraopa vovou sirova utupaaveira va purapaoro. Oea uvuipaai ra ora voea iava vavaeara oaive kae piepaoro variripaave, vo rara viapau kaureo vovouro vaiva toupaive ora kasipu vovouro vai.

Reoara Vairopa Riakora

9 §†† Oiso ruipaparai tapo vao iava oiso-ia ra evairo ora vairo-ia vearo visivi kuvuara tovopaive vaopa, teapi

† *1:12 1 Ko 15:10-11* †† *1:13 Ap 9:4-5* ‡ *1:15 Ro 1:15-18* ‡† *1:16 Ef 2:7* ‡‡ *1:17 Kl 1:15; Ro 11:36* ‡‡† *1:18 1 Ti 4:14; 2 Ti 2:2-3*

‡‡‡ *1:19 1 Ti 6:12* § *1:20 2 Ti 2:17, 4:14* §† *2:2 Esr 6:10; Ro 13:1* §†† *2:3 Ro 12:2; 1 Ti 4:10; Ap 16:31* §‡ *2:8 Sam 134:2* §‡† *2:9 1 Pi 3:3*

ooritorovu rutu ora vairo-ia oruaro-ia tovopaive. Ora tapo vaopa, teapi rirovira rutu varao-ia aasipaave bisiara oara-ia riropa moniro rutu vikipaiveira vara-ia ora orito ragapasa. Ora teapi orito ragapasa riropa moniro viki ragapaiveira vara-ia varao varoara. 10 Viapau. Ari vao-a oiso-ia vosa vearo vovouro rutu purapaive vairo evairo, ra oisi iavirava oearovu vairo kekepaoro oiso purapaave, “Oiraopavira rutu lotupa riako taru vo riako.” 11 † Vosa lotupa riako vuurapa vaisi purapaive vo lotua-ia, ra uvui iraopaai kuuvaki visivi rutu toupaive oearovivupa avivikepaoro. 12 Ragai vo rugorugooaro oiso toupaivoi, Riakora viapau uvuipaai ra oirara taraipaive voeapa reipaoro. Viapau. Ari evairo uvuipaai ra kuuvaki visivi toupaive avivikepaoro. 13 †† Eake iava? Uvare Pauto Adam pura rovoreva. Uva va isivaaro iava utupavira Iv purareva. 14 ‡ Oisi-a oiso osa ragavira rakoru viapau oiso Adam keakeaeva rera kove pieoro. Viapau. Ari riakova-a iria vo reo eva sirova utuopa koveoro, vo uvare oira-a riakova iria Pauto vaaro reo goru gasieva vao oa vatereva Pauto vaitereipa tapo. 15 Uva Pauto vorevira iriai kae piereverea vo osa oiraopa vovou rutu pura rovoeve rera-ia. Vo rara torevokovira rutu kakae kavaupao, ora vo rara oearovu tauvapaive voearopa siraopa vovou purapaoro. Ora aue tapo vo osa ora airereipao vuri rugooro asavira, ra vearo rugoo raga-ia toupaeve. Osa iava eisi oiraopavira rutu Pauto oira vorevira oureverea rara ora rera iare.

Voeao Vo Reoaro Lotupa Uvurupa Tokipa Irara

3 ‡† Vo reo-a vao oreoa-ia oiraopavira rutu oiso reoparai. Vosa irouto oiso vovouparo ra lotupa irara tuvetuvepareve, osa ita eisi vearopai. Uvare oisi eisi oiraopai vearo kovo. 2 Ari ro ira lotupa irara sovara-ia reiparo, ira uvuiparoi vosa viapau rera-ia vuri vovou vai toupaive. Ora vosa kataiva ragava vatuava toupareve. Ira uvuiparoi ra ora airereiparo varao tokipaoro rutu ora rera iava varaua vo ruiparoaro. Vo rara vereopa vovou rutu torevoko purapareve oearovupa ora rera vo kepaaro-ia voearo koata piepaoro. Osa ita vearopai vo osa uvuiparoi ra vearovira rutu oearovivu tarai piepareve. 3 Vo rara viapau spakparo, ora kasipu vovouro purapareve oearovivu upopasa. Ira uvui iraoparoi ra kave vovou rutu purapareve ora kuuvaki tou. Vo rara viapau oiso riro rugorugooro vai rutu oupareve, oiso ra oisi iava rirovira rutu moni ouparo. 4 ‡‡ Oa iava uvui iraoparoi ra vearovira rutu ovii irara oaro toki iraopareve voea torevokopaoro. Ra va iava rera vo reoroaro uvupaivora, oisi raga piepaive osa rera. 5 Vaopa vosa viapau oiso ovii irara piepareve oiso ra rerapa avivikepaave, uva apeisi ragavira-a oiso osa uvuiparoi ra vearovira rutu lotupa irara tokipareve, raa? Uvare voea tapo ita-a evoea Pauto ovii iraraaro. 6 Ro ira airevi raga ora rera iava sopaua oaro porereve Turaro iare, ira viapau uvuiparoi ra oirarapa reiparo. Eake iava? Auepa teapi ikauvira rutu ora rera vaisiaro rei piereve ora rera vo kovoarore rugoopaoro. Ira-a eera-ia Pauto uvuiparoi ra rera verareve rera vo vovouaro sirovava eva tavoko vovou oiso osa Seten piereva. 7 ‡‡† Oire uva viapau uvuiparoi ra lotupa kovoia pitupareve vo rara voea tapo lotu asa irara rera vaisiaro-ia viapau vearo vaisi purapaive. Ra oisi iava viapau oiso rerapa avivikepaave. Osa iava eisi uvuiparoi ra kovero vo rara oisi iavirava Seten vo kokaraaro rera iare kare piro.

Vo Toupai Vo Reo Voeaore Oea Lotupa Irarapa Irapaaveira

8 ‡‡‡ Voeao oea tauvapaaveira lotua vo kovoaro-ia oirarapa irapaoro, vo osa vearo vaisivira toupaoro evo kovo purapaive. Vo rara viapau rutu oiso uvuipaai ra voea keakea ragapaive voeapa reo vatepaoro vo rugorugooreiva. Ora vo rara viapau spakpaave, ora iirukopaave, ora voea raga-ia rugorugoopaoro. 9 § Vo osa goruvira rutu oiraopa reo rutu-ia pitupaive vao oaa oirao piea vo vovouaro rutu vituaro. Uvare viapau uvuipaai ra vuri rugorugoova toupaive. Ari vao ragava roroio vovou. 10 Uvuipau ra voea evoea kovopa irara vo pitupituroaro siitue rovopari rutu. Oire vosa vearovira rutu kovopaive, oa iava uvuipaai ra oisi kovopaive vearovira. Ra voea reesipari oiso, Tauvapa irara-a voeao-ia. 11 §† Ora evairo tauvapa riako airoa tapo uvui iraopaai ra oisi vearo vovouro rutu purapaive. Aue iava rara viapau rirovira reo rovopaave oearovivu toga ragapaoro oreorovu-ia kuuvuara. Ora vo rara viapau rirovira rutu ukaiopaave goruara-ia. Ora uvui iraopaai ra goruvira rutu kovopaive. 12 Vosa irouto ro ira tauvaparo lotua-ia, ira uvui iraoparoi ra kataiva rutuva vatuava toupareve. Ora ovii irara oaro tapo ora aao irara vearovira rutu tokipareve tapo. 13 Voeao tauvapa irara oea vearo kovo purapaive vo lotua, oea vearo vaisi ouiverea taru oearovu ruvara iava vovio utupaua. Osa vituaro iava tuuvu vovouvira rutu oearovu vearovira rutu tavitaviiverea va iava vao Krais Jisas-ia raripa vovou.

Pauto Vo Reoaro Rutu Vituaro Iava

14 Oiraopavira rutu uvare ragai oiso ruipaparai ra vii kekea rara. Va vao oare rugoopaoro vo rigato puraavoi viipa. 15 Ari vosa oavu avu vai ragaire korupere, ra oisi iava viapau ikauvira vii iare uriora, uva uvuipauei ra ragai vo rugooaro ouoro vearovira vo pasio vieiri. Uvare oiso ruipaparai rutu ra taraiu vo pitupitu-ia vao-ia oa purapapeira lotua-ia, vao lotua Pauto vaaro ro Pauaka Tootootoa rutu. Ro Pauto kukuuvu tuuta rutu ora vitui rutu vaopa oiraopa reo rutu vituaro. 16 §†† Iu, uvare apopoivira rutu toupai Pauto vo vovouaro, vo osa va-ia taraisa ruipapavio.

Ari oiraopavira va kareke piesa oiravira karekeroepa.

Oa iava Tugoropato Uraurato rera vo vovouaro torevokoa rutu oirao pievira karekereva.

† *2:11 Jen 3:16* †† *2:13 Jen 1:27; 1 Ko 11:8* ‡ *2:14 Jen 3:6; 2 Ko 11:3* ‡† *3:1 Ap 11:30, 20:28-30* ‡‡ *3:4 Ta 1:6* ‡‡† *3:7 1 Te 4:9-12; 1 Ko 5:12; 2 Ti 2:26* ‡‡‡ *3:8 Ap 6:1-8* § *3:9 1 Ti 1:19* §† *3:11 2 Ti 3:3; Ta 2:3* §†† *3:16 Ais 7:14, 9:6-7; Jo 1:1-14; Ap 1:10-11*

Ora vo osa purapurapa irara voeao ensel rera kekeiva.
Ora vo osa oearovu rera iava siposipoiva voraro rutu vo rasio-ia.
Oa vituaro iava riro irara rera oirao pieiva.
Oa iava Pauto vorevira rera ipa piereva vuvuiua iare.

Riro Kuuvu Irara Iava Vo Reo

4 † Ari ita, roroiovira rutu Tugoropato Uraurato oiso taviparoveira, Utupaua oearovu oirao pie vovouro oaive kavupaiverea. Vo osa ora voea iava sopaura oaive porepaive kuuvu urauraro sirova utupasa voeao Seten voeaaro. Vo osa tugara vo siposiporoaro uvupaive vara purapasa voeapa kovopaoro. 2 Voeao iava riro kuuvu irara osiposiporoa kosipa piroveira voea oea viapau vuri vovouro sovopaiveira ora voea iava sopaura-ia. Vao iava uvare voea iava sopaura rutu tupapa piroveira. 3 †† Oea oiso voea tarai piepaiveira oiso purapaoro, “Viapau oiso vearopai ora oua. Ora oaravu tapopa aioara oara voeapa tugoropapeira. Oa iava viapau uvuipaai oearovu vara aiopasa.” Ari ita, oiraopavira rutu varao-ia aioara rutu Pauto oara rutu pura rovoreva vaore, oiso ra oirara vara oupaive aiopasa rera-ia vuurapa vaisi pura rovopaoro. Oire va iava vara taru aiopaive voeao oea Pauto oirao piepaive oiraopavira rutu rera vo vovouaro-ia tarai rovopaoro. 4 ‡ Orekerovu rutu Pauto vearovira rutu karekereva. Oa iava viapau irai uvuiparoi ra vara iava oaioi veripareve varao. Viapau. Ari uvuiparoi ra vara rutu oupaoro Pautoa-ia vuurapa vaisi purapareve vara iavirava. 5 Eake iava? Uvare Pauto vara rutu karureva, oisore ra vigei vara rutu oupape. Ra va iava rerare variripavio rera vo reoaro-ia vaivaisipaoro variria-ia.

Vo Timoti Iava Toupai Uva Uvui Iraoparoi Ra Vearovira Rutu Oiso Toupareve, Vearoto Krais-pa Kovopato

6 Ari ita, vosa eisi lotupa irara tarai piepari evo reo-reo-ia rugorugoopaoro, oa iava uvuipauei ra oiso rutu toupari, Vearotoa rutu vii Krais Jisas-pa kovopato. Uvare oirao piea rutu iava vo reo-ia ora torevoko vovou rutu purapa, oarea rutu uvuipai ra vii-ia torevoko vovou riro piepaive va kova piepaoro. 7 ‡† Uva viapau oiso uvuipauei ra evo reoro uvupari kuuvuara, oara viapau oiso Pautoa iava siposipopaiveira. Viapau rutu. Ari uvuipauei ra varapa ora airerei iraopau. Oa iava vii iava sopaua uvuipai ra gorupape rutu Pautoa raga vo pitupituaro iavirava. 8 Ari ita, vigei ora vigei iava varaura tokipaoro rorupapeira oisi eisi piepaoro. Uva va-a eva oa-ia riroa rutu rorua oupapeira, vo rara vearovira rutu ora vigei iava sopaura airereipape. Eake iava? Uvare eisi iava Oiraopa Tootoo rutu oupere rara vo vokio ora voari utupaua. 9 Oreoa-a eva oa oiraopa reo rutu. Oa-ia uvuipaai oirara rutu goruvira rutu pitupaoro va oirao piepaive. 10 ‡‡ Oa-a eva vituaro iava kasivarivira rutu kovopapeira. Uvare Pautoa-ia raripapeira ro ira pauakavira rutu tootooparoveira. Ira raga ita ro kataito ira taru oirara kae piereverea. Oiraopavira rutu ita, uvare rera raga ira vigei virivaripareveira vigoa rera oirao piepapeira.

11 Goruvira rutu tarai piea purapari varao-ia. 12 Opeita ariipau ora vii raga vo rara oearovu oiso purapaave viire, “Easi viovokotoa raga eera.” Viapau rutu. Uvare vii raga uvuipauei ra voeaopa riro oirao pie vovou irara ovoovoa purapari vearopa reoro rutu purapaoro, ora vearopa vovouro, ora vereopa vovou. Ora vo osa tapo riro goruvira rutu rari vovou rutu purapari ora sisigarue rugorugooro rutu roroioara. 13 Ragaire tuepaoro rirovira rutu siposipoara Tugoropa Vuku iava vieipari lotupa irarapa siposipopaoro, ora voea tarai piepari. 14 ‡‡† Ora oiso ra opeita vo vatevatea eva ropi ragapari Tugoropato Uraurato oa viipa vatereva. Oa-a eva oa-ia vii iava ravaa reo puraiva. Oa iava reipa irara rutu vii ariaraaro ora voea iava vavaeara tovoiva vii viraakooro. 15 Uva vatatopovira rutu vo pitupituro evara puraparivere vaore, osa oearovu vii siituepaoro oiso purapaavere, “O ita, vearovira. Uvare rera vaaro oirao pie vovou kovapai.” 16 ‡‡‡ Ra airereivira rutu ora tokipauvere vearovira rutu oearovu tarai piepaoro. Ra opeita raveravepauvere vearopa kovoro purapaoro, uvare vara-a evara oara iavirava uvuipau ra virivaripau, ora voeao oea vii vo reoaro uvupaiveira.

Vearo Vovou Vao Oirara Rutu Torevokopa

5 § Opeita kasipuvira iravivu avukato vo vovouaro torevokori. Viapau. Ari uvuipau ra vearovira rugoopaoro oiso-ia rera kave visivi torevokori oiso osa aiteara rutu piepariveira. Ora viovoko irara tapo oisi eisi piepari oiso osa araoko irara oara rutu piepariveira. 2 Ora avuka riakovi tapo oisi eisi piepari vairo torevokopaoro airoa ita oiso toupai, Vii aako riakoaro. Ora tavauru riako tapo oisi eisi torevokopari airoa ita oiso toupai, Vii taataa riakoaro evairo, vo rara vearo rugorugooro raga purapari vairo-ia.

Raroe Riako Iava Vo Reo Vairo Airoa Arova Vatua Irara Kopiipaaveira

3 Vearo vovou rutu purapari vairovipa vairo airoa oiraopavira rutu raroevira raga toupaiveira. Vao iava rara viapau rutu oearoi vairo tokipaive. 4 Ari ita, vosa ovii kakaero vai toupaive ora avu kakaero vai, okakaeroa ita evoea uvuipaai ra vearovira rutu vereopa vovouva oira tokipaive. Oa-ia uvuipaai ra vo tokiro tuuive otokiroa oisoa pura rovopaive vairo evairo voea-ia. Eake iava? Uvare vo pitupitu-a eva oa-ia uvuipaai ra Pauto roru piepaive. 5 §† O raroeva riakova iria viapau tauvapareve irai, iria-a eira kataivira raga toupaoro Pauto oirao piepaeveira rutu, vo rara vokiara rutu-ia Pauto akepaeve variripaoro, oiso ra oira tauvapareve. 6 §†† Ari ita, vosa iriai raroeva vai ora iriai raga vo ruipaaro sirova utuo vuria vai puraoro, ra va iava

† *4:1 Mt 24:4-8; 1 Jo 2:18-29* †† *4:3 1 Ko 7:28; Hi 13:4; Jen 1:29* ‡ *4:4 Ro 14:14* ‡† *4:7 2 Ti 2:16; Hi 5:14* ‡‡ *4:10 1 Ko 4:11; 1 Ti 2:4; Ap 16:31*

‡‡† *4:14 2 Ti 1:6; 1 Ti 1:18* ‡‡‡ *4:16 Ap 20:18; Jos 1:1-9* § *5:1 Lev 19:32* §† *5:5 1 Ko 7:32; Lu 2:37* §†† *5:6 Je 5:5*

oiso rutu toupaeve, Kopiiva rutu oira eira va iava eva oira vaaro vuria. 7 Voea rutupa uvui iraopauei ra goru reo rutu vatepari. Osa iava uvuipaai vuriara oaive eakapaive. Oa iava oearovu viapau uvuipaai ra reoara vai-ia voea togapaive. 8 † Oire vosa irai viapau oiso vearovira rutu ora irai sara irara vaiaro tokipareve ora aao irara vaiaro, ira ita-a eera ira oirao piepa pitupiture isivaparoveira. Vao oa iava rera vaaro vuria voeao vo vuriroaro-ia putepaiveira rutu oirao pie vovou asa irara.

Vo Toupai Raroe Riako Iava Airoa Lotupa Kovo Purapaive

9 †† Vosa oisi raga raroevira toupaeve vo rara kataitoa raga vatuato oira reraaro, oire oisi touevora, oearovu oiso oirare purapaave, “Iria o vereopa vovouro rutu vearopara purapaeveira.” Ora vosa vearovira rutu kakae vure airereivira riro piepaevora, ora oearovivu aapaapaupa iraravi rutu koata pie ragapaeveira ora oira vo kepaaro iare. Ora vosa oearovu Pauto voeaaro kokotoaro sisupaive. Ora vosa voearovio tauvapaeve oearoa tavaka vo siraoaro vavataaro kaepaiveira, ora okovorovu rutu vearopara purapaeve. Vosa oirare katai vatara tau (60) ivaro rutu puteve, osa iava uvuipauei ra oira vaisiaro rigatori airorovu vaisiaro iare raroe riakoro. Osa iava lotupa irara uvuipaai ra vairo rutu tokipaive.

11 Ari ita, viapau oiso ra vairo vaisiaro tapo rigatopari airoroa viapau oiso avukapaave. Uvare evairo uvuipaai ra ora vairo vo ruiparoaro sirova utupaave vorevira oira oupaoro. Osa iava pasi uvuipaai vai ra vorevira Krais-re isivapaave. 12 Osa eisi piepaoro vao reo goru gasipaiveira oa oisoa pura rovopaive oiso purapaoro, “Krais vairoaro vigei.” 13 ‡ Vairo raroe riako airoa viapau avukapaave, airoa uvuipaai vai pasi ra opitupiturovu oaive purapaive vo vuutarovio pute pie ragapaoro viripaive okeparovu iare. Ora opitupiturovu vai tapo oara vai-ia uvuipaai ra vara purapaive, vo osa vo vovouro sirova utu ragapaave siposipoara purapaoro kiuvu reoro raga iava. Varao iava vara oupaoro oara viapau torevokopapeira oiso ra vara iava reoreopaave. 14 ‡† Osa-a eisi osa ragavira ragai vairore raroe riako rugooparai airoa viapau avukapaaveira. Airoapa vearopai vosa vorevira oira oupaave. Ra va iava kakae kavaupaoro vo kakaero vearovira tokipaive ora vairo sara irara tapo. Vosa oisi eisi piepaive, ra oisi iava vigeiva keripa irara viapau oiso vigei-ia vao oirao pie vovou irara ora reopaave vuri reoro vai-ia. 15 Oiraopavira rutu, uvare airovu evairo iava raroe riakoro Krais-re isivapaoro Seten sirova utupaaveira. 16 Oire vosa irouva o riro oirao pieva rutu iria uvuipaoi ra vairo oira sara riakoaro raroe riako tokipaeve. Osa iava viapau uvuipaoi ra lotupa irara arepaeve oisore ra vairo tokipaive. Viapau. Eake iava? Uvare lotupa irara vairoro tokipaiveira raroe riakoro airoroa viapau oearoi vairo tokipasa.

Vo Reoreo Lotuapa Reipa Irarare

17 ‡‡ Voeao oea lotua-ia reipaaveira oeavi-ia uvui iraopatai ra vearovira voeapa tauvaa vateta. Ari ita, evoea oea siposipopaiveira visiipa ora visii tarai piepaiveira, osa iava uvuipatai ra voeavipa vearo vovou rutu purapata pute pievira rutu. 18 ‡‡† Eake iava? Uvare Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira,

‘Vo kareo bulmakau kare oea wit-ia tasiasipaoro uvuipaai ra vearo takuraro aiopaoro vokapaive kovopaoro. Uvare voriavi ovoiaro-a vo karepa.’

Ora vo reo tapo oa-ia oiso purapai,

‘Torevokopai kovopatoapa vori ousa evo kovo-ia rera vaaro.’

19 ‡‡‡ Ari ita, vosa irai kataitoavi vai oreoi-ia lotua-ia reipato toga ragapareve, ra opeita rera vo reoaro uvupari, vaopa vo osa viapau aiterei opevai rera sirova toupaive rera vo reoaro oirao piepaoro va vavata piepaive. 20 § Voearo oearoa lotua-ia reipaoro vuria puraive, oa iava uvuipauei ra voea torevokori oirara rutu osireiaro-ia. Osa iava uvuipaai ra voea kekeoro uririave. Ra viapau irai voea iava lotupa irara vuria vai purapareve.

21 Ragai-a vao oiso vo reo-ia vii tavipaavoi Pauto osireiaro-ia ora voeao rera voeaaro oiso-ia, Krais Jisasa ro ora purapurapa irara ensel. Uva oiso goruvira rutu vii tavipaavoi ra vo reo sirova utuu rutu ragai vaaro oa purapaavoi, oiso ra voea rutu areiivira rutu torevokori vearovira. 22 §† Ra opeita vagevagevira ora vii iava vavaea tovopari oearovu-ia voearo reesipaoro, oearoa oiso vovoupaave ra Turaro vo kovoaro purapaive. Ora opeita voearo tapo ora tavosipau oearoa vuri vovouro purapaiveira. Viapau. Ari uvui iraopauei ra ora vii iava sopaua airereipari rutu vapa vao oiso, teapi vuria vai purari.

23 Opeita uukoara raga-ia ukaiopau upiapaoro. Ari uvuipauei ra gare visivi raga wain ovi iava ukaiou ora vii iava kovuto ruvarupaoro. Aue iava uvare kovuto viire upiaparoveira.

24 Taraipauei oearovu poeravira rutu vuriara purapaiveira, ovovouroa-ia evara viapau uvuipai ra vataupape. Osa raga piepaoro vo rutu rekasiperea Ovoiopa Voki-ia uva taru ora voea varaaro voriaro ouiverea vuriara. Vo osa voearo oearovu vatauvira oaravu vuriara purapaiveira. Osa iava viapau ikaupavira voea varaaro-ia vuriara taraipavioveira. 25 Uva oisi raga ita oiso osa vearopa kovoro viaevira karekepapeira. Ora vo kovoro garepa kovorovi oisivi vearo pieara ita oara tapo viapau oiso uvuipai ra vataupape.

Akuku Kovo Irara Iava Vo Reo

6 §†† Voeao oirao pie vovou irara oea vori ou asavira kovo ragapaiveira oea uvuipaai ra vearo vovou rutu pura iraopaive voearo-ia oearoa voeapa reipaaveira

† *5:8 Mt 15:1-9; Ga 6:10; Ta 1:16* †† *5:9-10 Ap 9:36-43, 16:15* ‡ *5:13 2 Te 3:11; Ta 1:11* ‡† *5:14 1 Ko 7:9; Ta 2:5*

‡‡ *5:17 1 Ko 9:6-14* ‡‡† *5:18 Diu 25:4* ‡‡‡ *5:19 Mt 18:15-20* § *5:20 Ga 2:11-14* §† *5:22 Ap 6:6; 2 Ti 1:6; Ef 5:11* §†† *6:1 Ta 2:9; 1 Pi 2:18*

oisopa, teapi oearoi vuri reoro vai purapaive Pauto vaisiaro-ia ora vigei vo taraiaro.
2 † Oearovu voeao oirao pie vovou irara oearoa akukuvira kovo ragapaiveira voearopa oearovu riro oirao pie vovou irara rutu, uva voea evoea viapau uvuipaai ra oiso rugoopaave, Rera ro araokotoa oaa raga ita. Uva viapau uvuiparai ra rera uvupaa. Ari ita, viapau rutu torevokopai oisi eisi rugoopaoro. Ari eisi ragavira uvuipaai ra kovo iraopaive pute pievira voeapa araoko irara oaive. Uvare voea ita oea oirao pie vovou irara tauvapaiveira.

Riroara Rutu Orekerovu Oupa Pitupitu Iava

Oire vii Timoti, vo reoro iava siposipo iraopari oearovu tarai pieoro vara-ia. 3 †† Ari vosa irai osivu ragavira siposiporeve voea tarai pieoro, ro ira viapau vo reo vigei reraaro Turaro Jisas Krais vaaro viapau oirao piepareve rutu. Ro ira orugoovu raga oureve vao oa-ia uvuipaviei ra Pauto roru piepape, osa viapau oiraopa rugooa, 4 ira-a eera ira ora rera raga vaisiaro kae piepareveira oiso purapaoro, “Riro taraito-a rutu ragai.” Ira-ia viapau taraia vaiei eera. Ira oiso ruipa ragaparoveira ra oearovuva kaureoparo vo reoro rutu vituarore taraa ragapaoro. Opitupitua-a eva vuria oa-ia riiriipa vovou ora upo purapa vovou oarea karekepapeira. Oupoa-ia oearovu ora tovipaaveira ora vaisi ragapaoro oiso, “Visii vao vuriara purapa irara.” 5 Uva oisi-a eisi osa iava ora kaureopaoro ora kasipupaaveira voea raga voeao oea vo rugorugooroaro vavagisivira toupaiveira, uvare oiraopa reo ruture oisoa isivapaave. Oa iava oiso rugoopaaveira, Easi uvuipaviei ra lotupa vovou purapape. Oa iava uvuipaviei ra riroara vai rutu orekeroi vearopara vai oupape ora vigeipa.
6 ‡ Oiraopavira rutu, vosa irouto ro ira Pauto vo reoaro rutu sirova utuparo, ira uvuiparoi ra roruparevе rutu varao-ia oara oupare Pauto ruvara-ia. Vo rara ora rera iava sopaua-ia tarai rovoro oiso, Oaravia ita varao uvuipai Pauto oara ragaipa vatepareveira. 7 ‡† Vosa kavaupavioveira, uva orekerovu avu vaiva-a, raa? Viapau. Vosa ita kopiipavioveira, uva orekerovu avu vai kaepaoro avapavioveira, raa? Viapau. 8 Ari ita, vosa vo rasio-ia toupapeira, uva varavio raga vigeiva uvuipapeira aioara ora varoara. 9 Ari voeao oea rirovira rutu orekerovu guru ruipapaaveira ora voeapa, oea-a evoea ikauvira rutu kovepaiveira kokarapa vovou. Oeare oisoa Seten kuverava tovopareve voea kuverapasa. Ra va iava rera vo vovouaro raga sirova utupaave vao vuria. Uva va-a eva oa oirara iava sopaura vuri piepaiveira. Ra va iava kove ovoipaave opesipasa. 10 ‡‡ Aa vo vovouo-a va eva vuri vovou vituaro? Vao raga ita aia oa oirara vuri piepaiveira, moni ou ruipa. Ari ita, oearovu vorevira oirao pie vovou iava porepaa viroveira moni oupa pitupitu raga sirova utupaoro. Uva va-a eva oa-ia uvuipaai ra otavakarovu rutu oupaive ora voea iava sopaura-ia.

Uvui Iraopauei Ra Goruvira Rutu Tootoo Ovoi Rutu-ia Pitu Iraopari

11 Uva vii-a Pauto reraaro. Oa iava uvuipauei ra evo pitupituro vatavata iraopari vara pura arapa. Uva uvuipauei ra Pauto vo rugooaro-ia pitupaoro kasivarivira rutu varao pura iraopari torevoko rugoo rutu iava, ora oirao pie vovou, ora siraopa vovou, ora kave vovou, ora tapo vo osa goruvira rutu torepau Pauto vo vovouaro sirova utupaoro. 12 ‡‡† Goruvira rutu paupaua purari, ra orekerovu-ia vuriara pute iraori. Uvare va-a eva vii vo oirao piearo oa iavirava uvuipauei ra ora vii vo voriaro ouri vao pute pie moni oa oiso rutu toupai, Tootoo Ovoi. Eake iava? Uvare Pauto vii roporevora, oisore ra va vao Tootoo Ovoi ouri. Vao oa iava oiraopavira rutu tavitaviuepa va iava eva vii vaaro raria. Oa-ia oearovu riro irara va-ia taraipaaepa. 13 ‡‡‡ Oire uva oiso riro goruvira rutu viire puraparai vaitereo Pauto vaio osireiaro-ia ora ro Jisas Krais, uvare rera raga Pauto orekerovu rutu tootooara vituaro. Ora Jisas uvare Pontias Pailat osireiaro-ia aviavi pievira Pautoa iava tavitaviroepa. 14 Uva oiso va iava vao vii tavitavipaavoi vaiterei osireoaro-ia oiso, Goruvira rutu Pauto vo vovouaro sirova utupau ora airereipaoro. Teapi vuri vaisi puraive oearovu vii-ia. Ra oisi raga toupari vo vokio-ia rekasipasa ovokia-ia vigei reraaro Turaro Jisas Krais voreroverea. 15 § Pautoa raga-a ira torevokovira ora rera vo vovouaro sirova vo voki eva karekereverea. Uvare Kataitoa raga Reitoa rutu ira oearovu rutupa reiparoi king irara voeao voraro rutu. Ora oearovu rutupa turaro irara reiparoi voearo voraro rutu. 16 §† Ira viapau opesia vai, uvare tootoovira toupareveira rera vaaro-ia keraria ovusa roropaive. Oa aviaviaro eva uvuipai ra ro aau pieve ira voavire tutuu piereve. Ari ita, viapau oiso irai rera kekereva. Osa raga ita viapau irai rera kekerevere. Rei vaisitoa rutu. Ira vo goruaro-ia viapau uvuipai oavu avu vai puteve. Osa raga toupareveira. Ovoiei.

Vo Reoa Vao Voeaore Oea Riroara Rutu Orekerovuva Toupaiveira

17 §†† Uvuipauei rutu ra voearo oearoa riroaro rutuva orekerovu toupaiveira tavitaviri vaopa, teapi ora voea vaisiaro raga rei piepaive vara iavirava evara vova rasitoa-ia. Osa iava viapau uvuipaai ra vara raga-ia raripaave oara opesiperea. Ari uvui iraopaai ra Pautoa-ia rari iraopaoro rera oirao piepaive rutu, ro ira vigeipa riroara rutu vatepareveira. Osa iava uvuipaviei ra vara-ia rorupape. 18 §‡ Oiso voea taviri, “Vearo kovo purapata. Opeita iirukopata. Ari uvuipatai ra paaropa vovou rutu vatevatea vereopa vovou purapata.” 19 Osa piepaoro eisi uvuipaai ra vearoa voria gurupaive vao ovoria ouiverea rara voviri utupaua. Vo uva oiso Tootoo Ovoi ouive vao Oiraopa Tootoo rutu.

† *6:2 Ga 3:28; Fm 16; 1 Ti 4:11* †† *6:3 1 Ko 8:1-3* ‡ *6:6 Fl 4:10-19* ‡† *6:7 Jop 1:21; Sam 49:16-20* ‡‡ *6:10 1 Ti 3:3; Je 5:19* ‡‡† *6:12 1 Ko 9:25-26* ‡‡‡ *6:13 Jo 18:37* § *6:15 Re 17:14, 19:16* §† *6:16 1 Ti 1:17; Jo 1:18; Ef 3:21* §†† *6:17 Ekl 5:18-20; Sam 62:10; Lu 12:20-21* §‡ *6:18 1 Ti 5:10; Ro 12:8, 13*

Uvuipauei Ra Ora Vii Vo Kovoaro-ia Siitue Pievira Rutu Uutupau

20 † Timoti, vearovira rutu vo kovoro oriru iraopari
Pauto viipa oara vatereva. Vaopa uvare oearovu rirovi-
ra rutu reoreo ragapaaveira orekerovu iava, ovusa via-
pau rugorugoopaave Pautoa-re. Ari oearovu oreorovu
rutu riroara pura ragapaiveira akukuvira raga varao ra-
ga iava vo rasio-ia. Oa iava oisi vo reorore oiso pura-
paaveira, “Riroa taraia toupaivoi oreoa-ia vao-ia.” Vo
osa viapau. Uva oisi-a eisi osa iava viapau oiso
uvuipauei ra voea tapo ora tavosipau evoea oea eisi
piepaiveira. 21 Eake iava? Uvare oearovu ora vaisi oaive
raga oisoa rei piepaive oiso purapaoro, “Riro tarai irara
igei.” Oa-a eva oa-ia oisoa Pauto oirao piepa vovoure
ovaupaave.

Ragai-a vao visii rutupa variriparai Pautoa iare ra
visii-ia vereopa vovou rutu purareve visii tauvapaoro.

Eisivi raga osa vo pasio puraavoi viipa.

Ragai-a vao, Pol.

† *6:20 2 Ti 1:14, 2:16*

2 TIMOTI

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Vorerivira Pol toupareva tuukepa kepa-ia eisi Rom 66 o 67 yia Krais vo kavauaro isivaaro iava. Uva voa toupaoro vo pasio eraopa pasi rigatoreva taraipaoro oiso, Tutuu pievoi vo vuutao ra kopiira (2 Ti 4:6). Uva Timoti vovouaro goru piesa vo pasio rigatoreva Pol. Rera tavireva oiso ra viapau uririparo vo tavakapa vuutaaro-ia, vosa vuri vovou purapaive oearovu rerare (2 Ti 1:8, 2:3-7). Uva oiso puraroepa Timoti-re, Goruvira Vearo Siposipo kosi pieri oirara siposipopaoro tuuvu vovouvira rutu toupaoro (2 Ti 4:1-5).
1. Irapa reoro aviavi pie reoroaro Pol varaaro, 1:1-2.
2. Timoti vovovouaro tore piesa goru reo vatereva Pol, oiso ra touvira rutu tuuvu vovouvira toupareve Timoti kovopaoro lotua-ia, 1:3–2:13.
3. Pol rera tavireva oiso ra airereivira toupareve, ora vatatopoparo voeaopa kuuvu siposiporo purapa irara oea poua viroverea ovoiopa vokiro-ia, 2:14–4:8.
4. Ovoiopa reoro varao, ora vearo voki purareva Pol oearovuva, 4:9-22.

1 † Ragai-a vao Pol ragoa vo rigato puraavoi viipa Timoti. Uva vii oiso toupari, Vii-a ragai oviitoaaro. Ragoa roporeva Pauto ora rera raga vo ruipaaro sirova utupaoro, oa iava oiso toupaaveira, Ragai-a Krais Jisas reraaro aposelto. Oa iava vo kovo eva purapaaveira va iava vao Tootoo Ovoi tavitavipaoro. Uva va-a eva oa ia-va Pauto reo ovoi purareva vare vao tootooa, oiso ra va oupape vo rara Krais-va ora tavosipavio rutu. Uva ragai-a vao Pautoa-pa Aite variriparai ora Krais Jisas vigei reraaro Turaro, ra visii vatesi tauvaa, ora sirao vovou rutu, ora gavaure vovou.

Viapau Uvuipaviei Ra Ariipavio Vearo Siposipopa

3 †† Aao irara oaa oisoa Pauto vo rugorugooroaro sirova rutu utupaave. Osa raga ita oiso osa ragai katai raga roroio rugoo sirova utuparaveira Pautoa-pa kovopaoro. Oa-a eva oa-ia vearo vaisi rutu pura-paaveira rerapa. Ora tapo osa viipa Pautoa-ia vearo vaisi purapaaveira vo osa viipa variripara vo vokiaro ora vo avi vokiro-ia. 4 Uva gau ovire rugooparaveira vao oa purariva ragaire rugoooro. Osa iava oiso ruipa-parai rutu ra vii kekea ita. Oa iava uvuiparai ra rorua rutu vii tapo toupaoro. 5 Ari ita, ragai rugooparaveira vii vaarore oirao pie vovou rutu oa oisoa purapari kasi-varivira rutu. Uvare oisi raga ita-a eisi oisoa pie rovopaere taataiara avaorei aue Lois ora aue aakoara Yunis, airea oisoa rovopa visivi Pautoa-ia oirao piepaere rutu. Uva taraiparai osa vii tapo ita oisi rera oirao piepariveira. 6 Eva oa iava vii rugoo piepaavoi vo kovo iavirava oa vaterevora Pauto viipa, vo osa vii reesiavora vii-ia vavae tovooro. Ra oiso rutu vo kovo riro pieri osa ro oirato ira eto kasi vuvurepare vao oa rokosa auepai. Ra vorevira vuvuve. 7 ‡ Ari ita, Pauto via-pau oiso vigei piepareveira ra orekerovupa uriripavio. Viapau. Ari eera vigei vatepareveira Tugoropato Urau-rato vigei iava sopaura goru piepasa, ora sirao vovou kareke piepasa, ora vigei tauvapasa, oisore ra airereivi-ra rutu toupape varaura vo ruiparoaropa reipaoro ru-tu.

8 Oire uva opeita ariipau oearovu tavitavipaoro Tu-raro iava. Ora ragai tapopa oisi viapau uvuipauei ra ariipau osa tuukepa kepa sovara-ia toupaavoi rera vo kovoaro iavirava. Uva uvuipauei ra goruvira rutu tore iraopau vo osa vii-ia poupa piro otavakarovu va iavira-va vao Vearo Siposipo. Ari ita, Pautoa raga vii tauva-parevere, ra goruvira rutu torepau evo tavakarova. 9 Rera raga oisoa vegei oriruparevе. Oa iava vegei ro-poreva ora rerapa kovopasa. Uva uvuipaveiei ra ora airereipave rutu vuri rugoo asavira, ra vao raga vearo kovo purapave. Vegei vao rera vaitereiaro. Uva apeisi-a? E vearo pitupitu vai pura rovovevoiva? Viapau. Ari vao raga iava-a, Rera vo vovouaro raga, ora rera vaaro vereopa vovou rutu vegei-ia. Vao oa oisoa puraparevе vegei sopaaro-ia Krais Jisas iavirava voari tuariri rutu, vo osa vo rasio pura uviro asavira touva. 10 Ari vo vokio rera vo vovouaro-ia taraipaveiei vao vereopa vovou oa puraparevеira vegei-ia. Eake iava? Uvare viaevira rutu va karekereva vo osa Krais Jisas siporeva, oisore ra oiso toureve, Eera vegei Kae Pietoaaro. Ira oiraopavira kopiia vo varivariaro tokoreva Tootoo Ovoi kareke pieoro. Otootooa eva vituaro oiso toupaivoi vao-ia Vearo Siposipo Krais iavirava va-a.

† *1:1-2 Ef 3:6* †† *1:3 Hi 13:18-23; Ro 1:8-9*

‡ *1:7 Ro 8:15; Jo 14:27; 1 Jo 4:17-21*

11 Oa-a vao oare Pauto ragai roporeva oearovupa va
iava eva Vearo Siposipo tavitavi rovopasa. Oare ragai
reesireva oiso, Aposelto ora tarai vatepato. 12 † Eisi osa
iava vo tavakao oupaaveira. Uva viapau oiso ariipar-
aveira vo osa oisi toupaa eisi. Eake iava? Uvare tarai
ovoiraera ro-ia ira oirao piepaaveira oiso, Oiraopavira
rutu ira uvuiparoi ra ragai virivaripareve vao-ia ragai
vo kovoaro. Oa vatereva ragaipa vaore, oiso ra va pu-
rapaa rerapa voari rera vo Vokiaro-ia rekasisa utu-
paua.
13 Oreoa vao tarai reo uvuriva ragai gisipoaro-ia.
Oreoa-ia eisi ovoovovira vii taviava, oiso ra oisi va siro-
va utupau goruvira rutu vo reoro-ia pitupaoro vara pu-
rapari. Ra viapau evo oirao pie vovou kavupari, ora eva
siraopa vovou oa oiso toupaiveira vegei-ia osa Krais-va
tavosivira toupaveaira. 14 †† Vearovira vo kovo tokipari
vao oa vatereva viipa Pauto. Oa iava uvuipau ra
oiraopavira Vearo Siposipo iava tavitavipau ro vo goru-
aro iavirava Tugoropato Uraurato, ira vegei sopaaro
tootoo piepaoro vegei-ia toupareveira.
15 Voeao-ia taraipauveira oea Esia Provins-ia
toupaiveira oea rutu ragaire isivaoro porea viropa
vaitereo tapo Fiselas ora Hemosenis. 16 Uva Turaro
arepaavoi oiso ra vereopa vovou purareve Onesiforas
aaopa, uvare ovokirovu rutu-ia ragai iava sopaua oisoa
varaata piepareve ragai roru piepaoro. Vo uvare via-
pau oisoa ragaipa ariiparo vo osa oisoa tuukepa kepa-
ia toupaa. 17 Viapau. Ari vosa Rom urui-ia pouro viroi-
va, rovoroepa voava ragaire taraapaoro. Oa iava ragai
ruvara-ia pouro viropa. 18 Ira ita taraipauveira eera
Onesiforas, ira ragai oisoa tauvapareve vearovira rutu
Efesas-ia ragai tapo toupaoro. Oa-a eva oa iava Turaro
arepaavoi ra oisi iava rerapa sirao vovou rutu pu-
rareverea vo vokiri-ia utupaua Turaro vo vokiaro.

Uvuipauei Oiso Toupari, Vearoto Viurupato Krais Jisas Reraaro

2 Timoti, ragai oviitoaaro rutu-a vii. Vigoa goru
vovou rutu pura iraori rara vereopa vovou ouri
Krais Jisas ruvara iava. Ovovoua eva oa-ia tauvaa
oupaveaira vo rara rerava ora tavosipave rutu. 2 Vo reo
oa uvuriva ragai ruvara-ia vo osa va iava riro irara rutu
oisoa siposipopaa, uva vii ita uvuipauei ra oearovupa
ita topa pievira vo reo vateri voearopa oearoa vo
kovoroaro-ia vearovira taraipauveira. Oa iava voea ita
uvuipaai ra oisi raga ita vearovira oearovu ita
siposipopaive vo reoro-ia.
3 Ora vatatopo iraopau, uvare oearovu tapo
otavakarovu ouparivere, uvare oisi eisi toupari oiso,
Krais Jisas reraaro viurupato ro ira goruvira rutu
toreparoveira. 4 ‡ Uvare viurupato oiso vovouparoveira
ra rera reraaro reito roru piepareve ora rera-ia. Osa ra-
gavira iava eisi viapau oiso voearova ora tavosiparo-
vere oearoa ora voea ragapa moni oupa kovoro pura-
paiveira. Viapau. Uvare rera-a ira viuru kovo raga pura-
pareveira. 5 ‡† Oiso osa ro ira ikaupareve paupaua pu-
rapaoro. Ira viapau uvuiparoi ra oearovu-ia putepareve
rutu, vo rara viapau torevokovira reoreoa sirova uturo
vao paupaua vaaro. Oa iava oiso oisoa rera piepaive,
Ovoiokuto. 6 Ora ro ira kasivarivira rutu aio kovo
tokipareve, uva uvuiparoi ra vo kovo iava avaio kuero
ou rovoreve ora rerapa torevokovira. 7 ‡‡ Vo ovoovorore
rugoopauei oara purapaavoi viipa, oiso ra katai rugoo
raga rutu sirova utupau. Oara viipa Turaro roroio
pieparevere vo rugorugoorore vii soporepaoro, ra oisi
iava vara vituaro-ia vearovira rutu taraipau.
8 Rugoou Jisas Krais-re Devit aaotoaaro, ro ira Pauto
vorevira tore piereva kopii tapi iava. Ira iava oisoa
siposipopaa Vearo Siposipo rutu purapaoro eisi. 9 Vo
osa oisoa Vearo Siposipo iava siposipopaa, uva va-a
eva oapa oearovu oisoa ragai tuukepaive sen iroro-ia,
oiso rorovira rutu osa voearo vuri irara oearoa reo
goruro gasipaiveira. Uva viapau rutu oisoa uvuipaave
oiso ra Pauto vo reoarore korupaave va tuukepaoro
sen iroro-ia. 10 Eva vituaro iava viapau raveravepar-
aveira vo osa otavakarovu rutu ragai-ia poupa
piroveira. Ari oisi eisi piepaoro voeaore rugoopar-
aveira Pauto oea ropopareveira ora rerapa. Uvare oiso
ruipaparaveira ra voea tauvapaa. Oa iava Pauto voea
virivaripareve, vo rara Jisas Krais oirao piepaive. Ra va
iava vao rera vaaro keraria tapo oupaive oa viapau
opesia vai.
11 Vo reo-a voa-ia oiraopa rutu,
"Vosa oiraopavira rutu kopiiviepa rera tapo, oa iava
rera tapo toupapeira tootoopaoro.
12 ‡‡† Vosa goru vovou rutu-ia siraoa vo tavakaaro
kaepape, oa iava uvuipaviei ra rera tapo reipavio.
Vosa rerare isivavio, osa ita uvuiroverea rera vigeire
isivaoro.
13 ‡‡‡ Vosa viapau oiraopavira rutu rera vo vovouaro
purapape, uva rera raga ora rera vo vovouaro pu-
rareve. Eake iava? Uvare viapau oiso uvuiparoi ra ora
rera vo vovouaro tavarioreve vao vokiara rutu-ia
ovovoua oirao piepareveira vigeipa."

Oiraopatoa Rutu Iava Kovopato Ro Ira-ia Pauto Vo Reesiaro Toupaiveira

14 § Voea rugoo pieri voea vatatopo pieoro evoea oea
tokipariveira Pauto osireiaro-ia. Ra oiso purau voeare,
Opeita ora kaureo ragapata oreorovu rovirieipaoro
vara-ia ora reo ragapaoro. Viapau rutu vearoa vai
uvuipai ra eisi oreoi iava karekepape. Viapau. Ari vao
raga-ia uvare voearo vo rugorugooroaro vuri
piepaiveira oearoa voea vo reoroaro uru piepaiveira.
15 §† Ora vii iava vovouisi rutu tovori ora vii vo
kovoaro-ia. Oa-ia uvuipauei ra Pauto roru piepari va-ia.
Osa iava viapau uvuipauei ra ariia vai oupari vii vo
kovoaro-ia, vo rara torevokovira rutu Pauto vaaro-ia
oiraopa reo oearovu tarai piepari. 16 Viapau rutu
uvuipauei ra voearo tapo ora tavosipau oearoa riroara
rutu akuku reoro raga pura ragapaiveira, vo osa via-
pau Pautoa-re rugoopaave. Vo reoro oreoroa-ia oirara

† *1:12 Ta 3:8; 1 Ti 6:20* †† *1:14 Ro 8:9, 11* ‡ *2:4 2 Pi 2:20* ‡† *2:5 1 Ko 9:25* ‡‡ *2:7 Pro 3:5-10* ‡‡† *2:12 1 Pi 4:13; Mt 10:33* ‡‡‡ *2:13 Ro 3:3; Nam 23:19* § *2:14 1 Ti 5:21, 6:4* §† *2:15 Je 1:12*

rutu kove piepaiveira, oa iava Pauto vo reoarore isivapaaveira vare ovaupaoro. 17 Oreoroa varao akuku reoro oara iava siposipopaiveira oara oiso rutu toupaiveira, Riroa kapua oa sopeara aiopaiveira. Oea iava vaitereo-ia tisatoarei aiterea oiso vaisipaiveira, Haimenias vaio ora Failitas. 18 † Aiterea evaiterei oiraopa reo rutu arova pirosiera. Uva va-a vao oa-ia oearovu vo vovouroaro piro piepasiveira oisi siposipopaoro oiso, Vigei tore ovoiviepa kopii tapi iava.

19 †† Vo osa vo reoa vao oiraopa reo rutu Pauto oa purareva oa oiso rutu toupaiveira kukuuvu tuuta. Oa viapau uvuipai ra irai va gugiugireve va verapasa, vao oa iava evo reo oiso purapapeira, “Oea-ia Turaro taraiparoveira voeao rera voeaaro.” Ora oreovu vao oa oiso purapapeira, “Ro ira oiso puraparo, Turaro-a ragai reraaro, ira uvui iraoparoi ra ora rera iava vovouisiaro porereve vuri vovou rera vaaro kavuoro.”

20 Okepavu-ia riroa oisoa osasararovu rutu dis toupaive oiso-ia, oaravu aue iava gol, ari oaravu aue iava silva, ari oaravu aue iava evaoara, ari oaravu aue iava verako rasi. Evara rutu oara iava oaravu rutu pisa visivi toupaiveira oara-ia ovureirovu aiopaiveira. Ovusa oaravu raga toupaive varao akukupapara oara-ia vokiara rutu-ia aio ragapaiveira. 21 Osa ragavira ita oirato tapo uvuipa ra pisa visivi toureve oiso osa kovopa Pauto vaaro, vo rara vuri pitupitu rera vaaro kavu rovoreve, vo pitupituo oa oiso rutu toupaiveira osa akukupapava raga. Oa iava uvuiparoi ra Pauto rera roporeve rera reesioro oiso rutu, Rerapa kovopato. Osa iava Pauto uvuiparoi ra vearo kovo rutu purareve rera iavirava vo osa oiso toupareve, Ira-a eera vo kovo purasa vatatopovira touparevoi.

22 Vii vovouaro airereioro rutu va tokipari vaopa, teapi va vao vuri vovou purari vo vovouroapa ruipapaaveira voeao viovoko irara. Ovovouroa asavira uvuipauei ra vatavatapau. Goruvira rutu kovopari torevoko vovou rutu purapaoro oirao pie vovou tapo, ora siraoa, ora gavaure vovou. Vo osa oisi eisi piepaoro uvuipauei ra voearo tapo ora tavosipau oea sisigarue sopavira rutu toupaiveira. Oire ra oisi va iava Turaro arepaive voea tauvapasa. 23 Uva viapau oiso uvuipauei ra voea tapo ora tavosipau oea akuku reoro raga purapaiveira ora kaureo ragapaoro, vo osa viapau taraipaave rutu. Oea-ia taraipauveira evoea oea oisi eisi piepaoro ora kaureoara kareke piepaiveira vokiara rutu-ia. 24 ‡ Ari ita, Turaropa kovopato viapau uvui iraoparoi ra kaureoparo. Ira uvuiparoi ra vearopa rugooro rutu purapareve oirara rutupa. Vosa vearovira rutu voea tarai piepareve, ra viapau voeaore vagevagepavira aveaveparo oea viapau vagevagepavira rera vo reoaro oupaoro va-ia viapau roroiopaave. 25 Ira uvuiparoi rutu ra kave vovou rutuva voea torevokopareve voeao oea rera vo gisipoarova kaureopaave. Oa vai iava uvuipaai ra ora voea iava sopaura oaive porepaive, vo osa Pauto voea tauvapareve vo osa oisi vai eisi piepaive. Osa iava voea evoea uvuipaai ra oiraopa reo rutu oirao pieive. 26 Eisi osa uvuipaai ra vorevira vearo rugorugooro ouive o iava kuverava torioro Seten iria tovopareveira voea oupasa. Ro vurito ira rovovira voea ou rovopareveira, oisore ra rera vo vovouaro sirova utupaave.

Ovoiopa Vuuta Iava Oa-ia Taru Ovovourovu Rutu Vuriara Karekeperea

3 ‡‡ Vearovira rutu vao-ia taraiu vo osa ovoiopa vuutaro iava vo vokiro-ia karekepaperea tavaka vo siraoaro. 2 ‡‡ Oirara riroara rutu vuri pitupituro purapaiverea oiso vara, iirukopa vovou-a vao-ia, ari orekerovu rutu gurupa vovou-a vao-ia, ari vagu vovoua vao-ia, ari ora vaisi oaive raga kae piepa vovou-a vao-ia, ari oearovivu tovipaiverea. Ora vo osa aite irara oaiveva kaureopaave, vo osa viapau voea vo vovouroaro sirova utupaave. Vo rara viapau oiso rugoopave ra vearo vaisi purapaive voea-ia orekerovu oupaoro voea ruvara-ia. Vo osa Pauto vo vovouroarore isivapaave. 3 Vo osa viapau vereopa vovou purapaive. Oa-a eva oa iava viapau oiso oearovivupa siraopa vovouro viapau purapaiverea. Osa-a eisi osa iava vuri takauro rutu purapaiverea oearovu reopaoro. Ora rirovira rutu ora upo ruipa iraopaave kasipu iraopaoro reasi iraopaoro vereopa vovou vo pitupituaro purapa arapa. 4 Ora oiso osa ora voea vate iraraaro taeapaiverea voeare isivapaoro vorevira, vo rara vagevagepavira vuri rugorugooro raga sirova utupaave. Ora oiso osa ora voea raga vaisiaro kae piepaiverea oearovivu vaisiaro akaipa piepaoro. Ora oiso osa ora voea raga vo vovouroaro sirova utupaaverea Pautoa-re isivapaoro. 5 Ora oiso osa lotu purapaaverea varaatavira raga oiso osa orekerovu rogetara gaegaerepapeira uuko rovuro ivara-ia. Vo rara vao oiraopa goru rutu taeapaive oa oiraopavira rutu vavatapaoro rokopaiveira sovara-ia ruture. Uva viapau uvuipauei oiso ra voea iare tutuu piepari.

6 Ari oearovu voea iava vatauvira okeparovu-ia koatapaaveira airorovu oupasa riakora, oiso ra vairoro vo rugorugooroaro piro piepaive vairoro airoa viapau goruvira rutu rugorugoopaave. Airoa riro vavata rutu kaepaiveira vairo varaaro vo vavataaro vuriara. Uvare vairo vo rugorugooroaro viripaiveira orekerovure vuriara rugoopaoro, oiso ra vara purapaive. 7 Evairo riakora airoa taraa ragapaiveira vaore, oiso ra oiraopa vovou rutu vo pitupituroaro-ia taraiave, osa viapau.

8 ‡‡† Ari voeao-ia oirara oea vuri rugooro purapaiveira oiraopa pitupitu ruture isivapaoro. Oea ita evoea oea kove ovoiaepa lotupa pitupituaro pura arapa. Oiso rutu osa vaitereo-ia Janis vaio ora Jambris aiterea vaitereo-ia oisi Moses-re isivasiepa rera vo reoaro sirova utu arapa. 9 Osa iava viapau uvuipaai ra riro kovo vai puraive. Eake iava? Uvare oearovu oirara voea vo vovouroaro kekepaoro oiso purapaaveira, “O ari keakea kovoro varao voea varaaro oara purapaiveira

† *2:18 1 Ko 15:12-18* †† *2:19 Ais 28:16-17; Jo 10:14* ‡ *2:24 1 Ti 3:3; Ta 1:7*

‡‡ *3:1 1 Jo 4:1-3; Ju 17-18* ‡‡ *3:2 Ro 1:24-32* ‡‡† *3:8 Eks 7:11-12*

kokoropavira raga.” Oiso rutu osa vaitereo voari tuariri Janis vaio ora Jambris oisoa eveipaive.

Uvui Iraopauei Rutu Ra Pauto Vo Reoaro-ia Goruvira Rutu Pitupari

10 Ari ita, oisoa ragai vo vovouaro sirova vearovira rutu utupau varao iava oara oisoa purapaa tarai reoro vatepaoro, ora vo pitupituro oara oisoa purapaa, ora ragai vo touaro vituaro iava tapo. Oara rutu-ia oisoa evara vearovira rutu ragai siituepari, vo osa vara purapaa oirao pie vovou rutuva. Ora vo osa oisoa orekerovu ruture ora tuvuu piepara siraoa vo vavataaro kaepaoro. Ari ita, ragai vo siraoaro-ia oisoa taraipau vao oa oisoa purapaa oearovupa. Ora oiso osa viapau oisoa raveravevira kovopaa. 11 † Ari ita, ragai vo tavakaroaro-ia oisoa taraipau varao oara oisoa ragai-ia poupa piro. Oara oisoa ragaipa vokiara rutu-ia upiara vatepaive. Ora varao rutu-ia taraipauveira oara oisoa ragai-ia karekepape vo osa Antiok-ia toupaa, ora Aikoniam-ia, ora Listra-ia. Oara rutu evara oisoa ragaipa rirovira rutu tavaka vovou vatepaive. Ari ita, uva Turaro raga oisoa ragai virivaripareve vara rutupa evara. 12 †† Oiraopavira rutu oiso osa irou irara avu voeao oea Pauto vo vovouaro sirova utu ruipapaave Krais Jisas tapo ora tavosipaoro rutu, oea ita-a oea oisi vo tavakaro vo siraoaro oupaivere taru. 13 Ari vuri irara voeao riro kuuvu irara oea oirara vo rugorugooroaro piro piepaiveira vuri vovou vo pitupituaro voeapa topatopa piepaoro rutu. Osa iava vorevoreripavira oearovu keakeapaiveira. Osa piepaoro eisi ora voea raga ora piro piepaaveira rutu.

14 Ari ita, uva vii Timoti uvui iraopauei ra goruvira rutu torepaoro oiraopa reo rutu sirova utupau. Vao oa-ia oearovu vii tarai pieivoiva, va oirao piepariveira goruvira rutu. Uva voea-ia taraipauveira voeao oea oisoa vii tarai piepaive. 15 ‡ Vo osa kakae visivi touriva uva oisoa evoa vii tarai piepaive. Ovuuta-a eva oa-ia taraiuepa Tugoropa Vuku iava vo siposipo-ia vao oreoa vaaro iava taraia ouriva. Vo taraio oa vituaro-a vao-ia vo raivao oraiva-ia Pauto uvuiparoi ra oirara rutu vorevira oupareve ora rera iare, vo rara Krais Jisas oirao piepaive rutu. 16 ‡‡ Oiraopavira Pauto reraaro-a Tugoropato Uraurato ira reoara kareke rovoreva varao oara Tugoropa Vuku-ia toupaiveira. Vo reo oa-ia uvuipaviei ra oiraopa vovou rutu iava siposipopape. Ora oiso osa vo reo iavirava uvuipaviei ra ora vigei iava sopaura-ia vuri vovouro eveipape. Ora oiso osa vo reo iavirava uvuipaviei ra torevoko pitupituro-ia taraipavio ora vigei raga oiso rutu osa vigei tavipaiveira. 17 Eisi osa vo reo vao Tugoropa toupaiveira oiso osa kovo purapa, ro vaaro ira Pautoa-pa kovopareve. Osa iava uvuiparoi ra uvuivira rutu okovorovu rutu puraparevе varao vearopa kovoro rutu.

Uvui Iraopau Ra Oiraopavira Rutu Pauto Vo Reoaro Kosi Piepari

4 ‡‡ Krais Jisas oirara vo vovouroaro rovirieireverea rara, voeao oea oiso tootoovira toupaive ora voeao oea kopiipaaveira. Oire uva vii tavipaavoi Pauto osireiaro-ia vaiterei ora Krais Jisas oiso, Krais taru oirara rutu osireiaro-ia ora karekeroverea turarovira oirara rutupa reipaoro. 2 Uva oisi-a oiso osa goruvira rutu vii tavipaavoi oiso ra goruvira rutu evo reoro iava tavitaviu, vo osa oearoi vii uvu ruipapaave va-ia. Oire vosa vapa reasipaave, oire eagara. Oisi raga uvuipauei ra va iava voea tavitavi ragari. Osa iava uvuipauei ra va-ia voea vo vovouroaro vuriara poeravira karekeri, vo osa oearovu voea iava torevokori, ora vo osa oearovu varaaro oirao pie vovouro voea iava goru pieri voea rutupa siposipooro kave vovou rutuva. 3 ‡‡† Vo vuutari utupa oa pou piroverea ovuuta-a eva oa-ia viapau oiraopa reo rutu uvuiverea oirara, uvare ora voea raga vo vovouroaro sirova utupaaverea. Vo uvare riro irara rutu voea tuvetuvepa irara guruguruiverea voea aivaro pieoro ora voea iare oea kokiaro kokosipaveira rutu vo reoro uvu iraopasa oreoropa ruipapaaveira. 4 Osa eisi piepaoro oiraopa reo ruture isivapaaveira, oiso vovoupaoro ra vao raga tuariripa reo vo siposipoaro sirova utupaave rasito vaaro. 5 ‡‡‡ Uva uvuipauei ra roroiovira rutu rugorugoopaoro ora airereipau rutu. Teapi raveravepauera, tavaka vovou vo siraoaro kaeri. Uva vo kovo-ia uvuipauei ra va purapari oearovivu siposipopaoro Vearo Siposipo iava. Osa tapo uvuipauei ra okovorovu rutu tapo purapari varao oara vaterevora viipa Pauto. Oa iava uvuipauei ra oiso toupari, Rera kovopatoaaro vii.

Ragai Vo Kovoaro Opesisa Tutuuvoi

6 § Ari ita, taraipauveira voeari-ia rovopa irara oea oisoa tauopaave Pautoa-pa. Osa ita eisi ragai-a vao oisi tauovira toupaavoi. Aue iava uvare ragai vo vuutaaro tutuu pievoi oiso ra vo rasio kavua Pautoa iare avaoro, oiso rutu vo tuukeo karuoro vo rasio-ia osa pisikui o iria vagoovi. 7 §† Ragai vao-ia paupaua ikauava, oa iava reesia-ia poura virorao. Uvare ragai vo kovoaro viapau oisoa oavu avu vaipa apotapape vao iava rara oiraopa vovou rutu purapaa. 8 §†† Osa pieava eisi oa iava ragai vaaro peira pute piea voria. Ovoria eva ouaverea vo rara oiso ragai vaisireve, Torevokotoa rutu vii, voari Ovoiopa Voki-ia. Uva Turaro vo reesiaroa ro ira ora rera raga torevokovira oirara vo vovouroaro rovirieipareverea. Uva viapau oiso ragai raga vo reesiaro-a. Ari oearovu rutu tapo vaaro-a voeao oea rerare tuevira toupaiveira rerapa kaviko vovou rutu purapaoro.

---

† *3:11 Ap 13:44-52, 14:19-20* †† *3:12 Sam 34:19; Mt 16:24; 1 Te 3:3* ‡ *3:15 Sam 119:97-104* ‡† *3:16 2 Pi 1:19-21*

‡‡ *4:1 Re 20:11-15* ‡‡† *4:3 Ais 30:9-12; Jer 5:30-31* ‡‡‡ *4:5 Ap 21:8* § *4:6 1 Ti 6:12* §† *4:7 Fl 3:10-14* §†† *4:8 1 Te 4:13-18*

Ovoiopa Reoro Vatereva Pol

9 Akeake iraopari ragai iare ikauvira uriosa. 10 Ari ita,
Dimas ragai kavureva vo rasio raga vo pitupituaro siro-
va utupasa. Oa vituaro-a vao oa iava Tesalonaika iare
avaroera, vo osa Kresens Galesia iare avaroera. Ari
Taitas Dalmesia iare avaroera. 11 Uva Luk raga-a ro ira
touvira ragai tapo touparevoi. Uva Mak tapo uri-
opauei, ra vei rutu ragai iare uriosi. Eake iava? Uvare
uvuiparoi ra ragai tauvareve vo kovo puraoro. 12 Ari
aue Tikikas aruavora Efesas iare.

13 Vosa uriopauvere, ra ragai reraarova kuvupato uri-
ou ira kavuava Traos-ia aue ruvara-ia Kapas, ora
vukuara tapo. Viapau oiso uvuipauei ra vo vukuro
evara kavuri oara oisoa purapaive aue iava bulmakau
rakariro.

14 † Ari ropa ora vatatopopauvere Aleksanda ira
orekerovu rutu purapareveira aue-ia bras. Ira oisoa ra-
gai vuri piepareve rutu. Ovuria eva voriaro Turaro rera-
pa vatereverea voari utupaua. 15 Irapa ora vatatopo
iraopauei. Eake iava? Uvare rirovira rutu kasipupaoro
oiso ruipaparoveira ra vigei vo siposipoaro tekipareve
va opesi ovoipasa.

16 †† Ari ita, rovo vuuta rutu-a vao-ia oa-ia rovoa rutu-
ia kortua-ia toreraepa. Uva viapau oiso irai voa ragai
tapo toureve voea vo reoroaro reo rovirieipa irara
pukopasa ragai tauvapaoro. Uva Pautoa iare varirи-
parai ra viapau oiso voeare kasipupaoro voeapa reesia
vai purareve, vao-ia vuria oa puraiva ragai eakaoro.

17 Ari ita, Turaro viapau oisoa ragai eakapareve. Via-
pau. Uvare rera raga ira oisoa ragaipa gorua
vatepareve. Oa iava oisoa vo reoro rutu iava
siposipopaa Pautoa iava. Eisi osa iava voea rutu
voearo ratau tou irara oisoa ragai vo reoroaro uvu-
paive. Uva oisi-a eisi osa piepaavoiva, Turaro oisoa ra-
gai virivaripareve voea asavira keripa irara, oea oisoa
oiso vovou ragapaave ra ragai opesi pieive. Evoea oea
oiso rutu toupaiveira osa aakau kare voeao riro kasipu
vovou irara. 18 ‡ Ari ita, Turaro utupaua ragai virivari-
parevere evoea ruvara iava oearoa oisoa oiso vovou
ragapaave ra ragai vuri pieive. Oa vituaro iava ragai
orirureverea ora rera vo Saraaro-ia eisi vuvuiua-ia. Oa-
a eva oa iava vokiara rutu-ia rera vaisiaro kae
piepaaveira rera vaaro keraria eveipaoro oa-ia viapau
opesia vai. Ovoiei.

19 Uva ragai-a vao vearo voki rutu purapaavoi Prisila
vaiopa, ora Akwila, ora Onesiforas aao rutu. 20 Oire uva
Erastas ira epao touvira Korin-ia. Ora Trofimas ira
kavuava Mailitas-ia, uvare upiaparoepa voa. 21 Akeak-
eri rutu ra ikauvira uriou. Teapi kokepa vuuta vao vuria
pou piro. Yubyulas vase vearo voki purapaivoi ora ro
Pyudens, ora ro Lainas, ora ro Klodia ora voea rutu
araoko irara oaive voeao vo.

22 Turaro iare varirиparaveira oiso ra rera tapo vii
reraaro tapo uraurato tavosivira toureve. Ra oisi iava
Pauto tauva visii rutupa vatereve evoa.

Evavi raga osa viipa vo pasio purapaavoi.

Ragai-a vao, Pol.

† *4:14 Ap 19:33; Ro 12:19; Sam 119:98-99* †† *4:16 Ap 7:60*

‡ *4:18 2 Pi 2:9; Sam 121:7*

TAITAS

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol toupareva Masedonia Provins-ia uva voa toupaoro vo pasio rigatoreva Taitas-pa. Oiso ra Krit Toko iare Taitas arureve Pol oiso ra voeao lotupa irara tokipasa avaro. Vo pasio oa oiso toupaiveira osa vao rovopa pasi oa rigatoreva Pol rera vatetoaaro iare Timoti. Aue iava uvare Taitas tavireva oisore ra lotupa irarapa iraparo (Ta 1:5), torevokovira siposipopaoro vao iava Vearo Siposipo (Ta 2:1), ora voea vo rugorugooaro soporepasa voeao oea viapau vearovira Pauto vo reoaro sirova utupaave (Ta 2:15, 3:8).
1. Aviavi pie reoro Pol varaaro, 1:1-4.
2. Voeao iava lotupa kovo-ia irapa irara, 1:5-16.
3. Lotupa irara tavireva Pol varao iava oara-ia uvuipaai ra Pauto roru piepaive rera vo ruipaaro sirova utupaoro, 2:1–3:11.
4. Ovoiopa reoro Pol vo reoroaro, 3:12-15.

1 † Ragai-a vao Pol ragoa vo rigato puraavoi viipa Taitas, uvare oiso rutu toupariveira, Ragai ovi-itoaaro rutu vii, vo rara vegei rutu Turaro oirao piepave rutu. Ari ita, varirìparaveira Pautoa iare Aite ora Jisas Krais vegei Kae Piepatoaaro, auere ra vii tau-vapasi aue-ia gavaure vovou ora vereopa vovou rutu. Ragai-a vao-ia Pautoa-pa kovopato, uvare Jisas Krais oiso puraroepa ragai aruoro, “Avau oearovu rutupa siposiposa.” Iu, uvare Pauto ragai roporeva, oiso ra voeao tauvaa oea roporeva Pauto vaore, oiso ra voea vo vovouroaro oirao pie vovouro goruvira rutu voea ia-va torepe. Oa iava uvuipaai ra vao-ia Pauto vo pitupitu-aro oiraopa rutu taraiave, vo rara va iava voea siposipoa. Oire ra oisi iava va-ia taraioro vearovira rutu tuevira raga toupaive auere Tootoo Ovoi, uvare voea-pa vo tootoo vatereverea Pauto voeao rera voeaaro. Tuariri rutu vo uva vo rasio pura viro asavira touva uva Reo Ovoi purareva va iavirava, oiso ra vo tootoo vatereve. Oiraopavira, uvare viapau oiso kuuvupato-a Pauto. Ira vo vuutao-ia oearovu arurevora va iava vao Vearo Siposipo kosi pievira siposipopasa. Eera Pauto vegei Kae Pietoaaro ira ragai tapo ita roporeva oisi ita osiposipo iava siposipopasa.

Taitas Vo Kovoaro Iava Vo Osa Krit Toko-ia Toureva

5 †† Vii Taitas tavipaavoi oiso-ia, Vii kavuavora evoa Krit Toko-ia, oiso ra voa vo kovoro torevokori okovoroa pura uviro asavira toupaivora evoa Krit-pa irara so-vara-ia. Oire ra voa oearoi tapo reereesiri voeao oearoa uvuipaai ra lotupa irara tokipaive voraro uruiara-ia voeapa irapaoro. 6 Eisi osa iava uvuipauei ra vaore rugoou osa vii tavi rovoavoi rovovira oiso, Voeao lotupa irarapa oea irapaaveira viapau oiso uvuipaai ra vuriara vai purapaive. Ora oiso-ia viapau irai uvuiparoi ra aireiva vatuarirei vai toupareve. Viapau. Ari kataiva raga. Ora vo osa rera ovii iraraaro, oire ra oirao piepa vovouvira rutu torevokovira toupaive. Viapau rutu oiso uvuipaai ra ora voea vo ruiparoaro sirova utupaoro vuri vovouro purapaive. Ra oisi iava voea iava siposipoara uvarovu rutu vuriara avapape. 7 Aue vitu-aro iava uvare rera-a eera oirarapa irapato ira Pauto vo kovoaro tokipareveira. Eisi osa iava uvuiparoi ra tore-vokovira raga toupareve. Opeita ro ropori ira oearovu tapo rirovira ora kaureoparo. Ora opeita ro tapo ropori ikaupa kasiputo, ora ro ira spakpaoro kokoroparo, ora ro ira oearovu upopaoro voea upia piepareve, ora ro ira ora rera raga-ia vovouparo vo orekerovu rutu ou ra-gapaoro. 8 Ari uvuipauei ra rera ropori ira oearovure sopaipa irara oiso puraro, “Uriota vore ragai vo kepaaro-ia vearovira pausa touoro.” Ora ro tapo ira vearo rugooro raga sirova rutu toupareve. Eera ira uvuiparoi ra ora rera vo vovouaro raga rovirieipareve, ra va iava torevoko vovouro raga purapareve ora air-ereipaoro rutu. Iu, eera torevoko vovoutoa rutu. 9 Ari ita, vosa oiraopa reoro rutu-ia pitupareve varao oara oupareveira vo Vearo Siposipo iava, uva va-a eva oa ia-va ita rera uvuiparoi ra oearovivupa topa pievira siposipopareve kosi pievira va iava vao oiraopa reo ru-tu. Ora ira uvuiparoi ra viaevira vo reoro karekereve vuriara oreoroa vatepaiveira oearovu oirara piro piepasa.

10 ‡ Aue iava uvare riro irara rutu epao oea ora up-opaaveira vaova Vearo Siposipo, vo osa oearovu

† *1:1-4 Nam 23:19; Ro 16:25; 2 Ti 1:10* †† *1:5 Ap 20:28-30; 1 Ti 3:1-7*

‡ *1:10 Je 1:26-27; 1 Ti 1:6*

keakea ragapaive kokoropa reoro raga-ia. Ari ita, voea tapo Jiu oea vao iava ora voea iava rakari verapa pitupitu siposipopaiveira. 11 Uva voea tavi iraori ra ora eakaave uvupavira, uvare oira aaoro rutu piro piepaiveira rutu vuri reoreoro raga-ia. Uvare oiso piepaiveira ra vo aaoro ruvara-ia moni oupaave vo aaoro siposipopaoro. 12 Oiraopavira rutu osa vii tavipaavoi iravu iava Krit-pa irara iava rera. Ira oiso puraroepa voeaore oea oisoa vo Toko-ia vao Krit toupaive, “Voeao-ia Krit-pa irara oea kuuvu reoro raga purapaaveira. Oea oiso rutu toupaiveira osa kaakau kare. Oea kovo arapa reasipaoro ora voea raga-ia rugoopaaveira riroara rutu aio ragapaoro.” 13 Ari ita, uva oiraopa reo rutu-a vao-ia. Eisi osa vituaro iava uvuipauei ra goruvira rutu voeare korupau vo voea torevoko piepaoro. Oa iava voea vo vovouroaro oirao pie vovouro uvuipai ra goruvira voea iava torepape. 14 Uva oisi-a eisi osa toupaoro uvuipaai ra vo reoropa reasipaave tuariripa siposiporo iava varao akukuara, oara vo ragava uriopapeira Jiu, ora voeao oearoa reo goruro pura ragapaiveira oara-ia oiraopa reore isiva ragapaaveira.

15 † Oire vosa viapau irai vo rugorugooroaro-ia vuria vai toupaive, uva va eva vituaro iava oiso toupai, Vosa apeisi eake uvureve, ora apeisi eake kekereve oara-a evara oara-ia viapau oiso vuria vai toupaivoi. Ari ita, vosa vuria vai toupaive vo rera varaaro-ia rugorugooara, oire uva vara-a evara oara vituaro-ia oaravu rutu vuriara toupaiveira varao oara uvupareve ora vara kekepareve. Aue iava uvare rera vo rugorugooroaro piroepa rutu. Oa iava oisi iava orekerovu rutu rera iava vuivuiepa ro ira Jisas Krais viapau oirao piepareve. 16 Ari ita, oiso purapaaveira, “Igei Pautoa-ia taraipaioveira.” Uva vigei uvuipaviei oiso ra voea vo pitupituroaro eveipaoro vearovira rutu voea-ia taraipavio oiso, Asi vuri rugorugoo irara rutu-a voeao oea kuuvu reoro raga rutu purapaiveira. Eake iava? Uvare kasipu vovouro raga-a oara purapaiveira vo oearovuva ora aveavepaoro. Oa-ia Pauto vo reoaro gasipaiveira. Oa iava viapau oiso uvuipaai ra vearopara vai purapaive.

Vo Toupai Avuka Irara Iava Vo Reo

2 †† Oire uva uvuipauei ra torevokovira rutu voea tarai piepari aue-ia oiraopa reo rutu vao oa-a vigei vaaro oirao piea rutu vituaro. 2 ‡ Avuka irara tavipari oiso, Opeita spakpata ukaiopaoro, ora opeita varao purapata osa kokoropa irara vara purapaiveira. Viapau. Ari uvuipaai ra vearovira rutu taraipaoro ora voea vo pitupituroaro sirova utupaave vara purapaoro. Oa iava viapau uvuipaai ra raveravevira Krais oirao piepaive ora oearovupa siraopaave vo vokiara rutu-ia.

3 Oisi raga ita eisi osa uvuipauei ra vairoro avuka riako tavipari, ra oisi raga vo vovouro purapaive evara. Auepa teapi kiuvu reoro raga pura ragapaive oearovivu toga ragapaoro vo reo-ia. Ra opeita tapo goru oviro vai-ia ukaiopaave spakpaoro. Uva evairo airoa uvuipaai ra vatuapa riako vearovira rutu tarai piepaive vearo pitupituro-ia. 4 ‡† Ra va iava vo aaoro vearovira ora tokipaave ora vo aaoropa siraopaoro. Ra viapau vuri rugorugooro karekepape vo riako-ia. Uva uvuipaai vatuapa riako ra vearovira rutu vatua irara oaive vo reoroaro uvupaive reasi asavira. Evairo airoa uvuipaai ra ora vairo vo vovouroaro raga rovirieipaive, ra va iava torevoko vovouro raga purapaive ora airereipaoro rutu. Uva oisi-a eisi osa vearopai vo osa eisi ragavira vo pitupituro evara purapaive. Oa iava viapau oiso irai uvuiparoi ra vuri reo vai purapareve vao-ia Pauto vaaro tarai reo.

Vo Toupai Viovoko Irara Iava Vo Reo

6 Oire uva oisi ragavira ita uvuipauei ra voeao viovokoa tarai piepari. Ra va iava ora voea vo rugooroaro rite pie rovopaive auepa, teapi evo rugooro raga voea vovouaro piropiro piepaive rutu vo rara voea-ia putepaive. 7 ‡‡ Oire uva vii tapo Taitas oiso toupari, Viigoa uvuipauei ra voeapa ovoovoa rutu purapari vo osa vearovira raga kovoa purapari. Opeita voeare keevaita reoro raga purapari. Viapau. Ari uvuipau ra voeapa vavata pievira reopau vo osa voea siposipopari. 8 ‡‡† Iu, uvuipau ra vo reo rutu vateri oa vituaro-ia riroa gorua rutu toupai. Oa iava viiva keripa irara viapau uvuipaai ra oiso puraave, “Kevaita reo raga-a eva akukupapa reo vuria.” Oa iava uvuipaai ra ariiave.

Vo Toupai Kovopa Irara Iava Vo reo

9 ‡‡‡ Oire uva kovopa irara uvuipaai ra voeao vo reoroaro tapo uvupaive oea voea tokipaiveira. Ra va iava vearovira rutu voea-ia rorupaive voea tokipaoro. Ora ra opeita kaureopaave voeare. 10 § Uva viapau uvuipaai ra reipa irara oaive varaaro orekerovu kavirupaive. Ra va iava oearovu voea-ia va kekepaoro oiso purapaave, “O oiraopavira rutu, uvare Pauto ro Kae Pieto vaaro tarai reo kasiraovira rutu torepai.”

Uvui Iraopaviei Ra Sisigarue Vovouvira Toupape

11 §† Ari ita, Pauto rera vo vovouaro vao vereopa vovou viaevira rutu karekere pieparevei ra vo oearovu rutu kae piepaoro. Oa iava vorevira ora rera iare voea oupareveira. 12 Eva vereopa vovouaro oa vigei tarai piepai, ra va iava rera vo ruipaaro purapape vo rasio-ia. Eisi osa vituaro iava uvuipaviei ra vuri vovouro oavi kavupape ora vigei iava, oiso ra vearovira rutu ora airereipavio vuri pitupituropa vo rasio iava. 13 §†† Uva oiso ragavira touoro vo vokiore tuepavio pisa voki rutu. Ovokia-ia vao Pauto vaaro kerari aviavi oa karekepere rara, vo osa va-ia aue Jisas Krais vigei Kae Pietoaaro vorevira vorero. Oa-a eva oare rugoopaoro goruvira raripavioveira. 14 Uvare ora rera iava vasereva oiso ra kopiiro. Eisi osa iava uvuiparoi ra vigei kae piepareve vorevira varao iava vigei vo vovouroaro vuriara. Ora

† *1:15 Lu 11:39-41; Ro 14:23* †† *2:1 Ta 1:9* ‡ *2:2 1 Ko 13:4-8* ‡† *2:4-5 1 Ko 14:34; Ef 5:22; 1 Ti 6:1* ‡‡ *2:7 1 Ti 4:12* ‡‡† *2:8 Fl 4:8-9; 1 Ti 6:3* ‡‡‡ *2:9 Ef 6:5* § *2:10 Mt 5:16* §† *2:11 Ef 2:8-10* §†† *2:13 1 Te 4:13-18; 2 Pi 1:1*

vao tapo oiso ra torevoko vovou raga-ia toupape,
uvare ora rera iare vigei vaisireva. Oire uva va-a eva oa
iava uvuipaviei ra ruipapavio vearo vovouro purapasa
vo rera vaisiaro-ia.
15 † Oire uva vo reo-a vao oa iava uvuipauei ra
oearovu vo vovouroaro varaata piepari voea goru
piepaoro. Asi vii-a reito vaisito viigoa uvuipauei oiso ra
oearovivu vo vovouroaro vuriara poerapari voea vore-
vira torevokopaoro. Teapi viipa keapaave oiso, Vii-a
oira akuku raga-a.

Uvuipau Ra Goruvira Toupari Torevoko Pitupitu Raga Purapaoro

3 †† Oire voeao oirara oea tokipariveira oea-ia
uvuipauei ra voea soporeri. Auepa teapi gavman-
va ora kaureopaave ora voeao oirara oea reipaaveira
visii rutupa. Oa iava uvuipaai ra vearovira rutu voea vo
reoroaro uvupaive, ra vearo kovo rutu purapaive.
2 Voea taviri oiso, Opeita oearovu togapata vuri reo-ia.
Viapau. Ari visii uvui iraopatai ra kave vovou rutu pura-
pata oearovu rutupa. Ora vao tapo osa ravaavira raga
toupata oearovivu tauvapasa gavaure vovou raga-ia.
3 Vao vituaro iava uvare voari tuariri oisoa toupape
vuriara raga purapaoro rupasopavira raga toupaoro.
Ora varao osa oisoa ora vigeiva kaureopavio. Ora oiso
osa tapo viapau vearo vovou sirova oisoa utupavio vo
osa reo goru gasipape. Oa iava vuri pitupitu vigei
tuukeva, oiso ra ora vigei raga vo rugooroaro-ia vuri-
ara sirova utupavio. Eva-a oa iava oisoa oearovu
varaaro riiriipape. Uva oisoa oearovure rirovira kasipu-
pavio, osa vorevira igeire ita rirovira rutu kasipupaave.
4 Ari ita, vo osa Pauto vo vuutaaro karekeerao oa-a
eva oa-ia ora rera vareiaro sirao vovourei karekerevo-
rao ora tauvaa vigeipa. 5 ‡ Oa iava vorevira vigei ora
rera iare ourevorao ro-ia Pauto vigei Kae Pietoaaro.
Oiraopavira, viapau oiso vearo kovo vai purapape, ra
oai iava Pauto vigei-ia vearo vovou vai purapareve. Via-
pau rutu. Ari ita, vao raga-a kaviko vovou riroa rutu
rera vaaro vigei-ia. Oa-a eva oa iava Airepa Tootoo ru-
tu ouerao, uvare vigei sisigarue pierevorao. Osa vigei
pieoro ro Tugoropato Uraurato oisi vigei pierevorao,
Airepa irara vigei. 6 Iu, Pauto vigeipa rirovira rutu Tu-
goropato Uraurato vaterevorao, vo uvare Jisas Krais
vigei Kae Piepatoaaro vigeipa raiva puraravora vao
vorevira ora porete piepa raiva. Uva Pauto vigei vaisi-
pare oiso rutu, Torevoko irara. Eva-a oa vituaro iava
uvuipaviei ra oisi iava ora agiagipavio rutu Pautoa
tapo. Oire uva oisi-a eisi osa iava uvuipaviei ra Tootoo
Ovoi ouperea vao oare tuevira toupaoro goruvira rutu
raripavioveira.

† *2:15 1 Ti 4:12-16* †† *3:1 Ro 13:1-7* ‡ *3:5 Ef 2:4-9; Ro 3:20*

8 ‡‡ Uva vo reo-a vao-ia oa puraavoi oa-ia oiraopavira
rutu vii tavipaavoi, oisore ra voeapa vo reo vasirakovi-
ra rutu topa piepari rutu, ra va iava pisa visivi rutu
toupaive voeapa voeao oea Pauto oirao piepaive rutu.
Ra va iava vearo kovoro purapaive evara oara
vearopai. Oara iavirava uvuipaai ra vearo tou rutu
ouive.
9 Uva visii rutu viapau uvuipatai ra akukupapa reo ra-
ga-ia ora upopata. Ora opeita aao irara oavisii raga-ia
vuurapa vaisi purapata vo voea vaivaisipaoro. Ora
opeita ora visii ragava kaureopata. Ora opeita oearovu
kasipu piepata Moses vaaro-ia Reo Taisi voeare reore-
opaoro. Uva vo reoro-a evara kiuvu reoro raga, ore-
oroa rutu iava viapau uvuipai vearoa vai karekepe.
10 ‡‡ Oire vosa irai orugoorei iava pisavira siposi-
poreve vo lotupa uvuru sovara-ia, ra vo rugoorei sirova
roopavira avaave, ra vii goruvira rera taviri oiso, Via-
pau uvuipauei ra vorevira oisi osiposiporoi purapari
ita! Oire vosa viapau vii vo reoaro uvureve, ra viapau
oiso vorerivira ita rera tapo touri. 11 Vo uvare rera-ia
taraipauei oiso, Vuri vovou rutu rera-ia toupaivoi.
Ovovouroa ora rera-ia eveipaoro oiso puraparoveira,
“Eagara, ragoa oisivio toupaavere.”

Ovoiopa Reoro Vatereva Pol

12 Ari ita, ragaipa tutuu piepai ra vii iare Atemas sipoa
eke aue Tikikas. Oire vosa irai vaiterei iava vii iare
pouro virovere, ra va iava ikauvira ragai iare uriou vo-
ia Nikopolis-ia. Uvare oiso ruipaparai ra evoa touve vo
uteopa vuuta-ia. 13 ‡‡‡ Viigoa uvuipauei ra Sinas tauvari
riro taraito reo goruro-ia, aiterea vatatopopasiei ora
Apolos vokasa. Uva vii tavipaavoi oiso ra oearovu
taviri, ra orekerovu avu vai vaitereipa vatevateive oara-
va uvuipasiei avasa.
14 Voeao oirao pie vovou irara oea tokipaveaira,
oeare oiso vii tavipaavoi ra voea vearovira rutu tarai
pieri. Ra va iava vearo pitupitu rutu purapaive. Oa iava
uvuipaai ra tauva vovou rutu purapaive voeaopa oea
Jisas vo kovoaro purapaiveira. Ra vearo tou rutu pura-
paive ora voea vo rugooroaro kavuoro oara-ia ora
voea raga-ia vovoupaaveira.
15 ‡‡‡ Ari ita, voeao rutu oea oisoa ragai tapo toupaive
oea voeao viiva vearo voki rutu purapaivoi. Oa iava
uvuipauei ra vo vaisio topa pieri, vearo voki voeaopa
oea Jisas oirao piepaiveira.
Pauto visiigoa rutupa rirovira vereopa vovou
vatereve ora igei tapo.
Ragai-a vao, Pol.

†† *3:8 Je 2:14-20; 1 Ti 1:15* ‡‡ *3:10 Ro 16:17* ‡‡† *3:13 Ap 18:24* ‡‡‡ *3:15 Kl 4:18*

FAILIMON

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pol vo pasio rigatoreva tuukepa kepa-ia toupaoro eisi Rom urui-ia 61 o 63 yia Krais vo kavauaro isivaaro iava. Vo rigato purareva rera iare rera vatetoaaro ro Failimon ira Pol vo reoaro uvuoro porero viropa oa iava va sirova uturoepa Krais oirao piepaoro. Uva iravu kovopato Onisimas Failimon reraaro, ira torireva Failimon arova vore Rom uva voa oisoa Pol tapo toupareve, oa iava oisoa Krais oirao piepareve, uvare rera vovouaro porereva. Oisia eisi osa iava Failimon akereva Pol oiso, E uvuipauei ra rera Onisimas vorevira ou pieri, uvare vii araokotoaaro rera-a ro vo Krais vaisiaro-ia. Ra rera ou pieoro rerapa siraou vao-ia rera vo vuriaro vao oa purareva.

1. Aviavi pie reoro rigatoreva Pol, 1-3.
2. Ora rera vaaro sirao vovou Failimon-pa, 4-7.
3. Failimon arereva Pol oiso ra vorevira Onisimas ou piereve, 8-22.
4. Ovoiopa reoro-ia vearo vokireva Pol, 23-25.

1 † Ragai-a vao Pol ragoa tuukepa kepa-ia toupaavoi, uvare Krais-pa kovopato-a ragai. Uva vegei-a vao ora ro Timoti vii araokotoareiaro ora ragai, vegoa vo rigato puravevoi viipa Failimon. Uvare viipa siraopaveaira vo osa Krais-pa kovopariveira. Oire uva voearo rutu tapopa vo rigato-a vao-ia, oearoa vii vo kepaaro-ia ora gurupaaveira lotu purapasa. Ora o tapo vigei taataavaaro Apia iriapa tapo vo rigato puravevoi, ora ro tapopa Akipas ira vegei tapo vuri vovourova ora upoparoveira. 3 Uva variriparai Pautoa iare vigei aitearo ora Jisas Krais vigei Turaroaro oiso ra gavaure vovou purasi visii-ia tauvaa vateoro visiipa.

Oirao Pie Vovouaro Failimon Ora Siraopa Vovou Aue-ia Turaro

4 †† Ari ita, vosa variria purapaoro vii vaisipaavoi Failimon. Ora vosa viire rugoopaoro vearo vaisi vuurapa vaisi purapaavoi ragai reraaro-ia Pauto. 5 Vo uvare vii iava uvupaaveira vo oearovu ruvara-ia. Uvare vii-a eva viigoa oearovu rutupa siraopauveira voeao vii voeaaro, vo rara goruvira rutu oirao pie vovou purapari Turaro-ia Jisas. 6 ‡ Uva oiso variripaoro viire rugooparai oiso, Vearopai rutu vo osa ora vii vaaro oirao pie vovou kareke pieri oearovu rutupa oirara. Oire ra va iava vii-ia vo vovou eveioro oiraopavira rutu varao oirao pieive vara-ia taraioro vearopara, oara vigeipa Krais Jisas-ia toupaiveira, vo osa rera tapo ora tavosipavio. 7 ‡† Oiso osa va eva, araoko, vii vaaro sirao vovou voearopa Pauto voearoaro. Oa iava rorupaavoi rutu, uvare va-a eva oa ragai vovouaro varaata pievoi rutu. Ari ita, igei rutu varaata pierivora igei vao Pauto voeaaro.

Pol Failimon Tavireva, Viipa Ruipaparai Rutu Ra Onisimas Ou Pieri Ora Vii Iare Oiso Rutu Osa Araokoto Oara

8 Oire uva vearo vovou-a vii vaaro oa-ia taraipaoro uvuiparai ra oiso vii tavia goruvira, Ragai vo reoaro uvu iraori, uvare vegei araorei-a vo Krais vaisiaro-ia. 9 Ari ita, viipa siraoparaveira rutu. Eva-a oa vituaro iava gavaure visivi vii arepaavoi. Ragai-a vao avukatoavi Pol, ragoa tuukepa kepa-ia toupaavoi Krais-pa kovopato. 10 Oire uva oisi-a oiso osa ragavira rerapa ro-ia Onisimas vii arepaavoi, oiso ra rera tauvari ira viipa kovo rovoreva. Oa iava torireva vii arova. Uvare rera-a ira oiso rutu toupareveira, ragai oviitoaaro. Vao vituaro iava uvare tuukepa kepa-ia toupaoro Krais iava rera taviava. Oa iava ragai vo reoaro uvuoro Krais oirao piereva. Osa iava Airepa Tootoo rutu oureva. 11 Ari ita, voari tuariri viapau vearo kovo vai purapareva viipa. Ari vo vokio-ia uvuiparoi rutu ra vearo kovo rutu purapareve vegei rutupa ora vii.

12 Oire uva rera arupaavoi vorevira vii iare. Uva rera-ia ora ragai iava vovouisi rutu tapo sipopaavoi vii iare siraovira. 13 Ari ita, rerapa ruipa ragaparai rutu oiso ra vovio raga ragai ruvara-ia toupareve, vo uva tuukepa kepa-ia toupaavoi. Aue iava uvare oearovupa siposipopaaveira Vearo Siposipo iava. Oire ra oisi ragai ruvara-ia touoro ragai tauvareve vii vo tavukiaro ouoro. 14 Ari viapau uvuiparai ra goruvira rera-ia pitupaa vo raga ragai ruvara-ia, vosa viapau vearo vaisi pura rovori rera-ia. Ari ita, reasiparai oiso ra vii tavia oiso, “Ragai tauvari.” Viapau. Ari vii raga vo rugooaro

† *1:1-2 Ef 3:1; Fl 2:25; Kl 4:17* †† *1:4 Kl 1:3-7; Ro 1:8-9* ‡ *1:6 Je 2:14-20; Fl 1:9* ‡† *1:7 2 Ko 7:13*

vegei-ia. Oa-ia uvuipauei ra vegei tauvari vii vo ruipaaro sirova.

15 Ari ita, ragai oiso rugorugooparai, Pautoa vai vo ruipaaro sirova torireva vii arova. Oire uva voa-a evoa uvava voreoro taru vii ruvara-ia riro kaekaevira rutu touparevere. Iu, uva oiraopavira rutu-a eisi. 16 † Vo vokio vao oa-ia viapau oiso Onisimas touparevoi osa voari tuariri akukuvira oisoa kovo ragapareve. Viapau. Uvare vo vokio-ia oiso rutu touparevoi, Rera-a ro-ia vegei araokotoaaro vo Krais vaisiaro-ia. Eva-a oa-ia kovopa irarapa pute pievira touparevoi. Eisi osa iava uvuipaveiei ra rirovira rutu rerapa siraopave. Oire vosa oiso rugorugoopau rore Onisimas, Ragaipa kovopato ro-ia ora ragai araokotoaaro vo Turaro vaisiaro-ia, uva eisi osa rugoopaoro uvuipauei ra rirovira rutu rerapa siraopau vo sirao-ia pute pievira osa rerapa siraoparaveira.

17 Ari ita, vosa oiso ragaire rugoopau, Vatetoa oaa rutu-a ro-ia Pol, uva uvuipauei ra rerare tapo oisi rugoou, vorevira ora vii iare rera voreoro ro-ia Onisimas. 18 †† E vuria vai peira rera-ia vii-ia ora vo vii orekerovu avu vaiaro-ia? Vosa oisi oarai pape, oire uva uvuiparai ra viipa oarai kare piea. 19 Oire uva va vao oa kekepari oreoa rigatopaavoi ora ragai Pol vavaearo raga iava. Oa-ia oiso puraparai, Iu, oiraopavira rutu viipa oara kare pieavere. Uva uvuiparai ra oiso vii tavia, Easi riroa rutu epao oa ou ragariva ragai ruvara-ia, uvare vii siposipo ragapaavora Vearo Siposipo iava. Oa iava Jisas oirao pieoro Airepa Tootoo ourivora. 20 Oire araokotoa oaa, vii Failimon arepaavoi oiso ra oisi eisi va purari. Uvare tavosivira rutu toupavevoi vo Krais vaisiaro-ia. Uva vaa vao oa-ia uvuipauei ra oisi iava ragai vovouaro varaata pieri rutu, vo osa vii tauvareve Turaro oisi eisi piepasa.

21 Ari ita, vii-ia taraipaoro oiso viipa vo pasio rigatoavoi. Oiso osa ragavira uvuipauei ra oisi va purari. Uvare oiso ragavira vii-ia taraiparai, evara-ia pute pievira rutu taru orekerovu rutu oisi purarivere rara ragaipa. 22 Oire uva oisi-a eisi osa ragaipa oai tugia vai ravaavira vatatopori. Ari ita, Pauto oirao piepaavoi rutu, oiso ra visii rutu varaaro variriara vearovira rutu uvupareve. Oa iava ragaipa raiva purarevere vao oa-ia vorevira voreravere visii tapo toupasa.

Ovoiopa Reoro Vatereva Pol

23 Oire uva oreovu-a vao-ia vo osa Epafras vearo voki purarevoi viiva. Ira oisoa ragai tapo toupareve vo tuukepa kepa-ia, uvare rera tapo Krais-pa kovopato. 24 ‡ Ora voeao tapo Mak vase, ora Aristakas, ora Dimas, ora Luk oea rutu tapo viiva vearo voki purapaivoi, voeao oea oisoa ragai tapo kovopaive.

25 Oire uva ragai-a vao variriparai Turaro iare Jisas Krais, oisore ra visiipa tauva vatereve visii viraakooro rutu. Ovoiei.

Ragai-a vao, Pol.

† *1:16 Mt 23:8; 1 Ti 6:2* †† *1:18 Lu 10:30-37*

‡ *1:24 Ap 12:12; Kl 4:10*

HIBRU

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Vo pasio rigatoreva iravu voeaopa oirao pie vovou irara Jiu-pa irara iava voea. Ari viapau taraipaviei oiso, Iroutoa rutu vo rigato purareva.
Uva Krais iava Kristenpa irara tavitavireva oiso purapaoro, Ro Krais ira oearovu rutu-ia pute iraopareveira reipaoro voeao iava, oiso osa voeao profet irara, ora voeao enselpa irara, ora ro Moses, ora Josua, ora pris irara Eron vo saraaro iava voea. Ora oiso tapo puraroepa vo pasio-ia, Vao Airepa Reo Ovoi oa tuariripa-ia pute iraopaiveira tauva vatepaoro oirarapa. Ora vao koruoua oa purareva ora rera-ia Krais ora aue tapo varao oirao pie reoro oara rutu Jiu varaaro-ia putepaiveira varao oara oisoa purapaive vo tuariri rutu.
Oire uva Papara 11 sovara-ia goru reoro rutu toupaiveira oreoroa epao voeao iava tuariripa irara oea varaaro oirao pie vovouro oisoa kareke piepaive Pautoa raga-ia rari iraopaoro vo osa oisoa oaravu kovoara purapaive.
1. Jisas iava vao aviavi pie reo, ira-a orekerovu rutu vituaro-a rera, 1:1-3.
2. Krais voea-ia enselpa irara puteparevoi rutu, 1:4–2:18.
3. Krais vaiterei-ia Moses vaio ora Josua puteparevoi rutu, 3:1–4:13.
4. Krais voea-ia pris irara Eron vo saraaro iava pute iraoparevoi rutu, 4:14–7:28.
5. Tuariripa koruouaroa-ia puteparevoi Krais, uvare ora rera iava revasiva-ia ovoiopa koruoua purareva Airepa Reo Ovoi oirao piepaoro, 8:1–10:18.
6. Oirao pie vovou-a vao oa-ia uvui iraopaviei ra Pauto roru piepape oiso osa tuariripa irara oisoa rera roru piepaive, 10:19–12:29.
7. Goru reo vatereva Kristen irara vo vovouroaro tore piepasa, oiso ra tuuvu vovouvira toupaive, 13:1-25.

Pauto Oviitoaaro Vigeipa Reo Vatepare

1 Pauto tuariri rutu ora rera vo reoaro oisoa vate-
vatepareve voeaopa vigei aao iraraaro. Ora vo osa
tapo vo oraivarovu rutu-ia oisoa profet irara-ia
piepareve ra rera vo reoaro kareke pieive va kosi
pieoro. 2 † Ari vo vokiroa varao-ia ovoiopa vokiro oara-
ia Pauto ora rera vo reoaro kosi pierevora rera Ovi-
itoaaro-ia. Ro-ia ira iavirava Pauto orekerovu rutu pura
rovoreva voari rovoa rutu-ia. Ora oiso tapore eera ira-
ia orekerovu rutu touverea vo ovoiopa voki-ia, ra oiso
rutu pieve evara, Rera raga varaaro. 3 †† Eera Jisas ira
iava roropaiveira aviavia vova Pauto vo kerariaro-ia. Ro
ira kekepaoro oiso taraipaaepa, O ari Pauto oiso tou-
pareveira osa ro, uvare Pautoa-va areiipareveira rutu
Jisas. Rera vo reoaro vo goruaro oa-ia orekerovu rutu
voka piepareveira oiso vuvuiua-ia ora vo rasitoa-ia,
oisore ra orekerovu rutu oisi raga toupaive vo vokiara
rutu-ia. Oire uva raiva pura rovoreva oirara rutupa vo
vuriara rutu verapasa vo ora rera revasiaro-ia. Oa iava
vo vokio oirapapa varata-ia pauparoi vuvuiua-ia Pauto
ruvara-ia, ro-ia Reitoa rutu ira oearovu rutu-ia king
irara putepareveira.

Pauto Oviitoaaro Ira Enselpa Irara Rutu-ia Putepare

4 Eva-a oa iava rera raga enselpa irara-ia
putepareveira rutu. Oiso osa raga ita rera vaisiaro
voea vaisiaro-ia putepareveira vo vaisio-ia oa vatereva
Aiteto Pauto rerapa. 5 ‡ Uva va vituaro iava oiso toupai,
uvare viapau oiso irai voea iava enselpa irara oisi
tavireva oiso,
'Vii-a ragai Oviitoaaro. Vo vokio-ia ragai-a vii aite-
toaaro.'
Ora oiso tapo osa viapau oiso irai voea iava enselpa
irara tavireva oiso,
'Ragai-a rera aitearo. Ira taru toupareverea ragai Ovi-
itoaaro.'
6 ‡‡ Oire vosa Pauto ora rera Oviitoaaro rutu Avaioto
vara piesa aueparoepa, uva oiso puraroepa,
'Voea rutu Pauto voeaaro purapurapa irara ensel
irara taku viro iraoave rera Oviitoaaro-ia vuurapa vaisi
puraoro.'
7 ‡‡ Oire uva voeao enselpa irara oea iava Pauto oiso
puraroepa,

† *1:2 Ga 4:4; Hi 2:3; Sam 2:8* †† *1:3 Jo 1:14; Kl 1:17*

‡ *1:5 Sam 2:7* ‡† *1:6 Diu 32:43* ‡‡ *1:7 Sam 104:4*

‘Purapurapa irara ensel irara puraava, oiso ra oiso toupaive osa kiuvu. Ora tapo ragai voeaaro kovopa irara oiso puraava, ra oiso toupaive osa vuvua.’
8 † Oire uva vo reo raga purareva rera Oviitoaaro iava oiso,
‘Turaro. Vii vaaro paupa viapau oiso opesiperea. Oa touvira rutu toupaiverea ovusa va-ia paupau oearovu rutu tokipaoro. Voeao rutupa reipauverea, oea torevokovira rovirieiparіverea.
9 †† Viigoa vovou iraopau torevokoa purapasa vao vuria verapaoro. Eva-a oa vituaro iava Pauto, vii reraaro Pauto vii roporevora. Oa iava oearovu rutu-ia putepari, vo osa viipa avivikepaaveira vii-ia vuurapa vaisi purapaoro. Va-a vao oa vituaro iava roru vovou rutu vaterevora viipa.’
10 ‡ Oire uva oiso tapo puraroepa Pauto,
‘Vii-a Turaro viigoa vo rasio karekeriva va purapaoro rovoa-ia. Oa iava ora vii iava vavaea raga-ia vuvuiua ita aia purariva.
11 Ari ita, oiraopavira rutu. Vara rutu opesiperea, vo osa vii raga touvira rutu toupari. Oara rutu evara rutapaperea avukapaoro. Oiso rutu osa varoara varao oarapa tutuu piepapeira oiso ra karikari piro.
12 Oisi-a eisi osa piepaivora uvuipau ra vara vikopari vara vikipasa. Uva vara rutu oisi purariva oara ora tavariopapeira oiso osa varoara ora tavariopapeira, vo osa vii viapau oisi otavarioiei. Ora viapau rutu oiso avukapauverea.’
13 ‡† Ari ita, Pauto viapau irai enseltoa vai tavireva oiso purapaoro,
‘Vo pauu ragai vaaro iava oirapapa varata. Uva tuepauverea vo vokio-ia oa-ia voeao viiva keripa irara tovoaverea vo vii reroaro, oiso rutu osa orekerovu varao oara ivara-ia tasipaiveira kokotoara.’
14 Oire uva eake rutu-a voeao enselpa irara? Uvare voea rutu kovopaiveira urauravira Pautoa-pa. Oa iava Pauto voea sipopareveira voearo tauvapasa oearoa ora vatatopopaaveira rerare tuevira. Vo osa voeapa ruipaparo, oiso ra ora rera iare voea oupareve.

Pauto Vo Ruipaaro Oisi Toupaiveira Ra Vorevira Ora Rerapa Vigei Oupareve

2 Oire uva vo reo-a vao oreoa vate rovoivora vigeipa oiraopa reo rutu, oa iava vo reo uvu iraopapeira. Vo reo-ia pitupapeira goruvira rutu. Teapi vo reo arova ora aapaapau pie oiso osa opitaisi vo avaka rovu ivara-ia gaegaerepai. 2 ‡‡ Uva vo siposipoa-a vao oa purapaiveira enselpa irara oa eveipaiveira oirara rutu oiso, Va-a vao-ia oiraopa siposipo rutu aue Reo Taisi Jiu vaaro. Uva viapau oiso vearovira vo reo sirova utu rovopaaepa. Oa iava vuria vo voriaro uvuivira ouivora. 3 ‡‡† Oire uva apeisi-a? Vosa vo siposipo eva uvu ragapape vo pitupitu iava Pauto vaaro oearovu oupa vore ora rera iare, uva apeisi ragavira oiso osa iava uvuipaviei ra vuri vovou vo voriaro vatavatape? Viapau rutu uvuipaviei ra vuria vo voriaro vatavatape, uvare Turaro Vearo Siposipo kosi pie rovoreva. Oa iava oearovu va uvuivoiva, Pauto voea oureva ora rera iare. Va-a eva oa rutu vituaro iava vo siposipo oiraopavira rutu oiso karekeerao vigeipa. 4 ‡‡‡ Uva Pauto vigei rutupa evo reo oirao piereva oaravu rutu ravotoara puraoro vigeipa ora rera vo goruaro riro goru rutu kareke pieoro. Oa iava oaravu tapo vatereva voeaopa oirao pie vovou irara, varao vatevateara Tugoropato Uraurato varaaro. Uva vara-a evara oara vatereva voeapa ora rera vo ruipaaro raga-ia, Pauto.

Jisas Raga Uvuiparoi Rutu Vorevira Vigei Oupasa

5 Oire uva airepa vovouva urioroepa Krais. Oa iava viapau oiso Pauto enselpa irara reesireva oisore ra varao-ia airepa rugooro tokipaave, varao oara iava tavitaviparai. 6 § Viapau. Ari, iravu oirato oiso puraroepa Tugoropa Vuku sovara-ia oiso,
‘Pauto. Eake irara vai-a oirara ra voeare rugorugoo rovou? Iu. Eake rutu-a oirara ra voeapa siraopau rutu?
7 Ari ita, poteku vuutavi raga oa-ia voeapa oisi pierivora, oiso ra enselpa irara reroarovi toupaive. Uva evoea oirara oea-ia keraria tovorivora, oiso ra vara rutu voea vaisiaro kae piepaive. Uvare orekerovu rutu voea reroaro toupaiveira varao oara rutu tokipaiveira.’
8 Oiraopavira rutu oiso osa evo reo purapai oiso, Orekerovu rutu oirara reroarovi toupaivoi varao oarapa reipaaveira. Ari touvira rutu oirara siitueperea vo rara oisi pieive orekerovupa reioro. 9 §† Ari ita, viapau oirara oisi kekepapeira, ari Jisas raga. Poteku vuutavi raga oa-ia tourevora vo enselpa irara reroarovi oiravira. Oa iava Pauto oirara rutupa siraooro Jisas siporevora, oiso ra voea rutupa kopiiro. Okopiia isivaaro iava rera kae pierevora ora rera iare. Uva rerapa rei vaisi rutu vaterevora rera tovooro rera vo kerariaro sovara-ia.
10 Uvare Pauto-a ira orekerovu rutu karekereva ora rerapa. Ora orekerovu rutu rovo rovoreva. Eva-a oa vituaro iava oisi torevokovira rutu Jisas oisi piereva. Ari ita, Jisas eera ira iava oirara rutu uvuipaai ra oisi toupaive, ra va iava Pauto ora rera iare vorevira voea oupareve. Uva va-a vao oa vituaro purareva Jisas siitoka ouoro. Uvare rera raga kataitoa rutu ira uvuivira rutu karekeroepa oirara rutu tuvetuvepasa vaore, oiso ra Pauto voaaro koatapaave. 11 §†† Uva Jisas vuriara rutu vera iraopareveira oirara iava. Oa iava voea rutu Jisas vase areiivira rutu toupaiveira, uvare torevoko irara-a vigei. Oa iava kataitoa rutu-a Aiteto Pauto vigei rutu Aitearo. Oa-a eva oa sirova viapau oiso Jisas ariia vai oupareveira, vo rara oirao pie vovou irara rutu vaisipareve oiso, *“Ragai araoko iraraaro.”* 12 §‡ Ira vo reoaro oiso puraepa,
‘Pauto. Ragai vii iava araoko irara oaa tavipaoro vii vaisaro-ia vuurapa vaisi purapaaverea vo oirara rutu osireiaro-ia voea oea ora gurupaave.’
13 §‡† Ora vo reo-ia tapo rera vo reoaro oa-ia oiso puraroepa,

† *1:8 Sam 45:6-7* †† *1:9 Ais 61:1-3* ‡ *1:10 Sam 102:25* ‡† *1:13 Sam 110:1* ‡‡ *2:2 Hi 1:1* ‡‡† *2:3 Hi 10:29, 1:1; Lu 1:2* ‡‡‡ *2:4 Jo 4:48; 1 Ko 12:4; Ef 1:5* § *2:6 Sam 8:4-6* §† *2:9 Fl 2:7-9; Ap 2:33; Jo 3:16* §†† *2:11 Hi 10:10* §‡ *2:12 Sam 22:22* §‡† *2:13 Ais 8:17-18; Jo 10:29*

‘Ragai vii-ia Pauto rari vovou purapaaveira.’
Ora vo reo tapo oa oiso purapai,
‘Ragai-a vao ragoa voeavio tapo kakae vure toupaavoi, oea vaterevora Pauto ragaipa.’

Jisas Ira Oiravira Karekeroepa Vigei Tauvasa

14 † Oire uva voeao oea oiso vaisireva kakae vure evoea-a oirara rutu. Uvare Jisas oisi rutu kavauroepa oiso osa voeao oirara oeava areiipare. Ira eisi ragavira piereva aue-ia evao parikou-ia kopiioro, oiso ra Seten vo goruaro-ia tasireve vao oirara kopii piepa goru. 15 †† Uva Jisas Seten-ia pute ovoireva rera vo goruaro tokooro. Oa iava voea vo rugorugooroaro karukarureva voeao oea vokiara rutu-ia oisoa kopiiapa uriripaave. Uva vo uriri tapo eva opesi pie ovoireva. 16 Oiraopavira rutu vao-ia taraipavio oiso, Viapau oiso enselpa irara tauvapareveira. Viapau. Aue iava uvare voea-a voeao oea tauvapareveira oea toupai Ebraham aao iraraaro. 17 ‡ Oa vituaro iava oiso rutu karekeroepa osa oirara rutu araokotoaaro, oisore ra oiravira rutu touoro goruvira rutu Pauto vo kovoaro purapareve. Vo kovo-ia okovoa oisoa purapareve Rovopato Pristo, oiraopa kovotoa rutu Pautoa-pa tauoara purapaoro vigei iavirava siraovira. Oa iava Pauto oirara iava vuri vovouro rutu verareva. 18 ‡‡ Oire uva oisi ragavira eisi osa toupaoro uvuiparoveira rutu voeao tauvapaoro oea-ia kokaraparoveira Seten. Eake iava? Uvare Jisas tapo-ia kokara ragaroepa rera Seten. Oa iava va-ia vo sirao oureva eera, vo osa voa Jisas rera-ia Seten vorevira putereva rutu.

Vao Turaro Vaisi Jisas Vaaro Oa Vao-ia Turaro Vaisi Moses Vaaro Puteva

3 Araoko irara oaa, visii vaisireva Pauto, “Ragaipa.” Uvare viapau vuri vovou vaiei visii-ia. Oire rugoo iraopata rore Jisas. Eera ira siporevora Pauto vo rasio iare rera vo reoaro kaepasa. Oa iava oiso rera karekerevora rera Rovopatoa rutu Pristo. Uva rera-a eera ira vaisipai oiso, “Vigei reraaro.” 2 Uva viapau oiso Pautoava kaureoroepa ro ira roporeva rutu vo kovo purapasa. Oiso osa piereva aue Moses ira viapau oiso potereva vo oirara rutupa kovopaoro Pauto voeaaro ora Pautoa tapopa. 3 ‡‡ Oire auea vao-ia ovoovoa ro iava oirato ira kepa paureve rei vaisi kepa. Ra rera vaisiaro reiparo vo kepa-ia. Oiso osa aue Jisas ira vaisiaro Moses vaisiaroia puteva vo Pauto rugorugooaro-ia. 4 Ari ita, viapau oiso okepai akukuvira kareke ragapapeira. Viapau. Ari oirara raga oea vo keparo rutu evara paupaiveira. Oiso osa Pauto ro ira orekerovu rutu purareva. 5 ‡‡‡ Oire uva Moses-a eera Pauto kovopatoaaro. Uva viapau oisoa potepareve voeaopa kovopaoro oea Pauto vo kepaaroia toupaiveira. Viapau. Asi eva-ia rera vo kovoaro ovoovoa purareva vao oa iava ora tavitaviave vo utupaua. 6 ‡‡‡ Ari ita, uva Krais-a Pauto Oviitoaaro rutu ira tapo viapau oiso potepareveira vigei tokipaoro vigoa oiso toupapeira, Pauto vo kepaaro. Uva vigei vao vigoa oiso rutu toupai, Pauto vo kepaaro, vo rara Krais-ia oirao piepaoro goruvira pitupape vo Pauto vo Saraarore tuepaoro.

† *2:14 Mt 16:17; Jo 1:14* †† *2:15 Ro 8:15; 2 Ti 1:7* ‡ *2:17 Fl 2:7; 1 Jo 2:2, 4:10* ‡† *2:18 Hi 4:15* ‡‡ *3:3 2 Ko 3:7-11* ‡‡† *3:5 Nam 12:7; Eks 14:31; Diu 18:18-19* ‡‡‡ *3:6 1 Ko 3:16; Ro 5:2*

Voeao Oea Pauto Gisipoarova Kaureopaai Oea Viapau Uvuipaai Ra Reareaa Vai Ouive

7 § Oire uva eisi toupaoro Tugoropato Uraurato ravaavira vigei vatatopo piepareveira oiso purapaoro,
‘Vo osa vo vokio reoara uvu iraopata varao vova Pauto gisipoaro-ia,
8 ra opeita oiso vo vovouro purapata osa voviri tuariri kaureopataepa rutu Pautoa-va. Vo osa voraro toutava raaka tapiro evoava oisoa Moses vo reoroaro akeakepata varo reroaropaoro.
9 §† Ari ita, uvaroa evoraro uva touiva voeari visii aao iraraaro. Uva oisoa voraro toupaoro oaravu rutu vuriara purapaive. Oa iava tutuu pie ragaepa ragaipa oiso ra voea opesi piea. Osa viapau. Ari vo resura tau ivaroia (40) touiva osa voea oisoa tokipaa touvira. Iu ita. Evoa oisoa ragai vo tokiaro evei ragapaoro vuri vovouro rutu pura ragapaive.
10 Oa vituaro iava voeare kasipuraepa oiso puraoro, Voea rutu voeao-ia riro kaureo irara. Uvare viapau oiso ragai vo reoaro sirova utupaaveira oisi vara purapasa.
11 §†† Uva voeare kasipuraepa. Oa iava reo ovoi puraava oiso puraoro, Viapau rutu oiso oeai koataavere ragai tapo touoro reareasa!’

Viapau Rutu Uvuipavio Ra Kaureopavio Pautoa-re Oiso Osa Voeao Isrel

12 §‡ Araoko irara oaa, ora vatatopo iraopata. Teapi irai visii iava oiso okaureoi purapareve evo vovouro rutu purapaoro vuriara. Ra vara-ia ora piro piero Pauto arova. Ro Pauto ira touvira visii tokipareveira. 13 §‡† Ari oearovivu tauvapata ora visii iava vokiara rutu-ia, vo osa touvira evo vokiro toupaive vore utupaua. Teapi irai visii iava ora keakea ragaparo oiso purapaoro, “Viapau oiso vuri vovou uvuipai ra ragai vuri pieive.” Oire uva va-a eva oa viapau oiso uvuipai ra vii arovi pieve Pauto vo pitupituaro sirova utusa. 14 Eake iava? Uvare vigei rutu Krais tapo takuvuvira rutu toupai rera vaaro oupaoro tauvaa, vo rara vao-ia rari vuku goruvira rutu pitupape vao oa-ia rovovio rovovira rutu. Teapi vaore ovaupavio Ovoiopa Vokire tuea.
15 Iravu vo rigato purareva oa oiso purapapeira,
‘Vosa vo vokio reoara uvupata varao vova Pauto gisipoaro iava, ra opeita vo vovouro purapata osa voviri tuariri kaureopataepa rutu Pautoa-va.’
16 Uva irou irara rutu-a voeao oea Pauto gisipoaro oisoa uvu ragapaoro rerava kaureopaave? Evoea raga ita oea tuvetuvereva Moses vo vokio-ia oa-ia Isip-ia kavuoro avaaepa. 17 Ora irou irara rutu-a voeao oeare kasipuroepa Pauto aue-ia vo resura tau (40) ivaro? Ari voea raga ita evoea oea vuri vovouro purapaiva. Oa ia-

§ *3:7 Hi 9:8; Sam 95:7* §† *3:9 Ap 7:36* §†† *3:11 Hi 4:3, 5* §‡ *3:12 Hi 12:25* §‡† *3:13 Hi 10:24-25; Ef 4:22*

va kopiiaepa evoraro raaka tapiro. 18 † Uva irou irara-a voeao oeapa vao ovoiopa reo purareva Pauto oiso voea vosioro ravaavira, “Viapau rutu oiso oeai koataaverea ragai tapo touoro reareasa!” Oreoa vao-ia oa purareva voeare voeao oea oisoa rerava ora kaureopaave rutu. 19 †† Oire uva va-a eva oa-ia taraipavio rutu, uvare va iavirava viapau oiso uvuiaepa rera voarore reareapa tapi koataave, uvare viapau rera-ia raripaoro oisoa toupaive.

Rearea Toupai Pauto Voeaaropa Oirara

4 Touvira Pauto vo reoaro vigeipa toupaivoi vore koatapasa reareapa tapi. Ra ora vatatopo iraopata vaopa uriripaoro, teapi irai vigei iava potereve vo Pauto osirearo-ia, ra viapau uvuiro voare koatasa vo reareapa tapi. 2 Iu, oa iava vo siposipo uvuerao oiso ra Pautoa tapo toupape oiso osa voeari tuariripa irara. Ari ita, oea vo siposipo oisoa uvu ragapaive. Osa iava vo reo oupaoro viapau oisoa vo reo oirao piepaive.

3 ‡ Ari vigei vo reo vao-ia oirao piepaera. Eva-a oa vituaro iava koata ovoiviera voare vo Pauto voaaro reareapa tapi toupasa. Oa iava ita oiso puraroepa,

‘Uva voeare kasipuraepa. Oa iava ovoiopa reo puraava oiso puraoro, Viapau rutu oiso uvuipai ra oeai koataaverea ragai tapo touoro reareasa!’

Uva oisi-a eisi osa puraroepa. Ari oiraopavira rera vo kovoaro opesi piereva rutu voari rovoa-ia. Oa iava voeare oisoa tueparo. 4 ‡‡ Oa vituaro oiso toupaiveira vo-ia Tugoropa Vuku-ia, uvare oiso puraroepa aue iava vao-ia erao vatarapa (7) voki,

‘Vao-ia erao vatarapa voki rearearoepa Pauto orekerovu rutu isivaaro iava vara purarevoiva.’

5 Oire uva vo reoa raga-a vao oa ita toupaivoi vo Tugoropa Vuku sovara-ia,

‘Viapau rutu oiso koataaverea vo ragai iare reareasa.’

6 Ari ita, voeao oea vearo siposipo uvu rovoiva oea viapau oiso koataaepa Pautoa iare vo reareapa tapi reareasa. Uvare viapau oiso oirao pie vovou vai oisoa purapaive. Ari oearovu epao touvira, oea uvuipaai koatasa rera iare Pauto vo reareapa tapi. 7 ‡‡ Eake iava? Uvare Pauto ovokivu reesireva oiso vaisioro, Vo vokio. Oreoa vao isivaaro iava Devit vo reo rigatorevora vao-ia Pauto vo reoaro vo vokio iavapa reo oiso,

‘Vosa vo vokio reoara uvu iraopata varao vova Pauto gisipoaro-ia, ra opeita vo vovouro purapata osa tuariri kaureopataepa rutu Pautoa-va.’

8 ‡‡† Uva oirara vo vuutao-ia touiva oa-ia Josua voea tokireva. Oire vosa vo vuuta-ia eva koataaeri vore Pauto voaro reareapa tapi, ra viapau oiso Devit oisi oa-ia taraioro oiso vo rigato purareve, ‘Ovokivu toupai touvira oearovupa.’ 9 Ari ita, oiraopavira rutu, uvare touvira vuuta epao vao oa-ia koataaverea vo Pauto ruvara iare reareasa. Oa oiso toupai osa vo vokio erao vatarapa voki oa-ia rearearoepa orekerovu rutu puraoro. 10 Aue iava uvare ro ira koataro voare vo Pauto voaaro reareapa tapi, uva oiso rutu toupare, Ira ita eera oisi orekerovu rutu opesi pierevora, oa iava rearearoi oiso osa Pauto rearearoepa. 11 Oisi-a eisi osa visii tavipaavoi oiso, Orekerovu vearovira rutu purapape, ra va iava koatavioverea vore Pauto rera tapo reareapasa voa. Auepa teapi irai vigei iava oiso piereve osa voeao tuariripa irara oea oisoa kaureopaave. Ra va iava viapau oiso uvuipa ra Pauto tapo toupasa koataro.

12 ‡‡‡ Oiraopavira rutu oiso osa Pauto vo reoaro tootoopai ora kovopaivoi. Riro avuavua oa oaravu rutu sigoara avuavuaro-ia putepaiveira rutu. Uva eisi osa uvuipai oirara ra va avuavuaro sovopaive vo ora voea sopaaro-ia, ora vo tapo ora voea varaaro-ia rugorugooara. Oa rokopaiveira vo keruara rutu sovara-ia. Oire voava vearopa vovouro rovirieipaive varao arova vuri vovouro, ora varao vearopa rugorugooro varao arova vuri rugorugooro. 13 § Uva oisi-a eisi osa iava viapau rutu oiso uvuipai ra kataiavi vai gareavi vai vataupape. Viapau. Ari orekerovu rutu-ia taraiparoveira Pauto vara kekepaoro. Ari ita, orekerovu rutu viaevira toupaiveira. Ra va iava vara-ia taraiparo Pauto. Va-a eva oa iava uvui iraopaviei ra ora vigei vo vovouroaro karekepape. Ra va iava vara-ia taraipaoro Pauto vara rovirieipareve.

Jisas-a Rovopato Pristo Vigeipa

14 §† Eva-a oa iava goruvira rutu toupata Jisas raga-ia raripaoro. Ira raga uvuiparoi vigei tauvapareve, uvare rera raga-a Pauto Oviitoaaro. Eera ira koata rovoroepa Pautoa tapo tousa, uva voa toupaoro Rovopato Pristo vo kovoaro purapareveira vigei tauvapaoro. 15 §†† Uva Jisas viapau oiso toupareveira osa irai pristoa vai, ro ira viapau vigei varaaro vuriara vavataaro sovopareve. Ari ita, vigei reraaro-a Rovopatoa rutu Pristo Jisas ira tou rovoreva vo rasitoa-ia oiso osa vigei vao-ia. Oa iava oaravu rutu vuri pitupituro rera-ia kokara ragapaepa, oiso ra vuria vai purareve. Osa viapau oiso oai purareva vuria vai. 16 §‡ Oisi-a eisi osa vituaro iava uvuipaviei ra koatavio Pauto voaaro iare reia paupa tutuu pieoro uriri asavira rutu. Ra voa vigei kekeoro vigeipa vereopa vovou vatereve, vigeipa siraooro vo vuutao-ia, oa-ia riroa rutu tavaka karekeperea.

Ro-ia Jisas Rovopatoa Rutu Pristo Vigei Orirupato

5 Oire ro oirato ira rovopa pris irara vo kovoaro-ia pitupareveira, oirara raga iava rera-a. Uva rera vo kovoaro rutu-a vao-ia Pautoa-pa kovopaoro oirara rutu tauvapasa oiso-ia, tauoara purapareveira auere ra Pauto oirara iava vuriara verapareve, ora Pautoa-pa vatevateara vate ragapareve voea iavirava. 2 Uva uvuiparoveira rutu voeaopa siraopaoro voea tauvapasa oea ruruvutu rugoo-ia ora piro piepaaveira, uvare viapau goru vovouro vai voea-ia toupaiveira. Uva oisi raga pristo vo vovouroaro toupaiveira osa sovopaoro ora rera-ia voea tauvapareveira. 3 Uva oiso toupaoro uvui iraoparoi tauoara purapareve oirara

† *3:18 Nam 14:23; Hi 4:6* †† *3:19 Jo 3:36* ‡ *4:3 Sam 95:11* ‡† *4:4 Jen 2:2; Eks 20:11* ‡‡ *4:7 Sam 95:7-8* ‡‡† *4:8 Jos 22:4* ‡‡‡ *4:12 Jer 23:29; Ef 6:17* § *4:13 Sam 33:13-15* §† *4:14 Hi 13:1, 7:26, 10:23* §†† *4:15 Hi 2:18; 2 Ko 5:21; 1 Pi 2:22* §‡ *4:16 Ef 2:18*

tauvapaoro, oiso ra Pauto voea iava vuriara oaive verapareve ora rera iava tapo pris.
4 † Viapau rutu irai uvuiparoi ra ora iraipa avivikevira toupasa ora ropoparo oiso purapaoro, “Ragai-a Rovopato Pris.” Viapau. Ari Pautoa raga ira rera vaisipareveira oisi. Eva-a oa iava Rovopatoa rutu vo kovoaro purapareveira Pristo. Oa-a eva oa vituaro iava Eron Rovopato vo kovoaro Pris kovo oureva voari tuariri.
5 †† Oire uva eisi osa ita toupaoro Krais viapau ora roporoepa rera raga. Viapau. Ari Pautoa raga ira rera roporeva rerapa avivikea vateoro. Oa iava Pauto oiso puraroepa,
‘Vii-a ragai Oviitoaaro. Oa iava vo vokio-ia ragai viipa oiso toupaa, Ragai vii Aitearo.’
6 ‡ Uva oreovu toupai vo Tugoropa Vuku sovara-ia oa oiso purapai,
‘Vii pris vo kovoaro puraparіverea vokiara rutu-ia vao oa viapau opesipape rova Melkisedek areiipaoro rutu.’
7 Oire vo osa Jisas oisoa toupareve vo rasio-ia uva voava oisoa variriparo Pautoa iare. Uva oisoa gaupaoro areparo rera vo vavataaro sovopaoro. Uvare oisoa oiso taraiparo Jisas, Pauto uvuiparoi ra ragai utoreve, ra va iava viapau kopiira rutu. Uva va-a eva oa iava Pauto rera uvureva. Eake iava? Uvare taraipavira rutu Pautoa-pa avivikepaoro oisi vo variri oisoa purapareve Jisas. 8 ‡† Oire Jisas-a Pauto Oviitoaaro rutu. Ari tavaka vovou vo vavataaro kaereva. Oa rera tarai pieva rutu, oiso ra va iava Pauto gisipoaro sirova rutu uturo.
9 Uva eisi osa piepaoro Jisas vo rekasio-ia rutu rekasiroepa oa purareva Pauto rerapa. Eva-a oa vituaro purareva toupaoro, oiso ra va iava Pauto vigei oupareve vorevira ora rera iare, vo rara goruvira rutu Jisas gisipoaro sirova utupavio. 10 Uva rerare ro Jisas oiso puraroepa Pauto, “Rovopatoa rutu vii Pristo vo Melkisedek vo saraaro sovara iava.”

Opeita Kovepata Oirao Pie Vovou Arova

11 Visiipa riro gorupa reoro oara vatesa aue ragaparai osa vavagisipatai. Uva viapau vearovira rutu vara uvupataveira, ra vara sirova utupata. 12 ‡‡ Riro kaekaevira toupatavora visii vao oirao pie vovou irara. Osa iava uvuipataeri oiso ra oearovu siposipopata va iava, osa viapau oiso uvuipataveira. Ari oearovu raga ruvara-ia vo tarai ou iraopataveira vo siposipo iava vao oa ou rovotava voari tuariri. Oiraopavira rutu, uvare vorevira oiso rutu toupataveira osa voeao veu kakaero oea viapau uvuipaai ra sopeara vai aiopaive. Viapau. Ari aue raga tapi rovuro. 13 ‡‡† Oire vosa iravu kakaeto tapi rovu raga tapipareve, ra va iava oearovu rera siituepaoro oiso purapaave, “Okakaeto-a ro-ia ira-ia viapau vearo rugoo vai toupai. Ira viapau taraiparo torevoko vovou vai-ia.” 14 ‡‡‡ Ari ita, riropa irara raga sope varuro aiopaiveira. Uvare voea varaaro rugorugooara oaive roroiovira toupaiveira. Oa iava taraivira orekerovu rutu rovirieipaiveira. Uva vo vokio-ia uvuipaai ra vearopara orekerovu rovirieipaive oiso, Vearo-a vao-ia, ari vuri-a vao-ia.

Goruvira Rutu Kovopape Oirao Piea-ia Pitupaoro

6 § Oisi-a eisi osa iava uvui iraopaviei ra topa pievira otarairovu ita oupape. Oiraopavira ita. Eake iava? Uvare rovovira Krais vo taraiaro ou rovoepa. Oa iava uvuipaviei ra otarairovu ita topa pievira oupape. Uvare rovopa rutu-a vao-ia ro-ia Krais ira-a vigei vaaro vituaro rutu oirao pie vovou. Uva apeisi-a? E vorerivira ita visii taviavere va vituaro puraoro ita? Viapau. Teapi visii tavi ragaa ita akukuvira oiso puraoro, “Opeita ora vatatopo pie ragapata akukupa kovoro raga pura ragapaoro.” Viapau. Ora teapi visii siposipo ragaa baptaisa vituaro iava ita, ora vao vavae tovo vo viraakoa purapaoro. Ora voearo iava oearoa kopii rovopaaveira ra voava vorevira voea ita tore piepape. Ora vo vuutao iava oa-ia Pauto oirara rutu rovirieireverea voeapa vuri vovou vo voriaro vateoro. 3 Vo siposiporo-a evara oara iava uvuipaviei ra topa pievira ita avavio otarairovu iare ita, vo rara Pauto oiso puraparo, “Osa vearopai eisi osa piepata.”
4 §† Oearovu epao oea Pautoa-ia taraipaaveira aviavi pievira rutu. Ari vosa koveave oisi rera-ia taraipaoro ra vo tarai kavuoro kove ovoiave. Ra apeisi ragavira vorevira ita voreave oiso vo tarai iare rera iava vao-ia torevoko vovou toupasa? Oiraopavira rutu, uvare Tugoropatoa-ia Uraurato tarai rovoaepa rutu ro vova vuvuiua-ia rera sovopaoro ora voea sopaaro-ia. 5 Uva oiso tapo taraipaaerao, Pauto vo reoaro-a vao oa tapoa vearopai rutu. Ora vao riroa rutu gorua oa eveiivora va sovopaoro ora voea sopaaro-ia vao oa kovovere rara vo vuutao-ia Pauto vaaro. 6 Uva evara rutu arova koveaepa. Ari ita, oiraopavira rutu viapau oiso uvuipaai ra vorerivira ora voeare oiso puraave, Ragai iava vuria oaa verari Pauto. Eake iava? Uvare vara ruture ovauoro evara oiso piepaiveira oiso osa ro Pauto Oviitoaaro tapaivora evao parikou-ia. Oa iava riroa aria oureva oearovu rutu osireiaro-ia.
7 §†† Ari ita, vosa rasia vearovira toupaive, oisi toupaoro oaravu rutu aioara kova piepaive vara-ia oirara rutu aio piepasa. Ra ovokirovu-ia Pauto vo rasipa vearoa purapareve kokeva kove piepaoro vo rasi vearo piepasa. 8 Ari vosa vuri kou rokarokapa kou voa kovape, ra va-a eva oa iava vuri rasia. Oa iava Pauto uvuiparoi ra vo rasi opesi pie ovoireve vai pasi va kasioro.
9 Visii-a ragai vate iraraaro, visii tavipaavoi riro vavatavira rutu eisi. Ari visii-ia vearovira rutu taraipaioveira visiigoa vao oiso toupataveira goruvira rutu oirao pie vovou purapaoro oa-ia igei vo reoaro uvupataveira. Oa vituaro iava eva vearoa rutu kuea oa kareke piepataveira. 10 §‡ Uva oiso taraipavioveira, Pauto orekerovu rutu torevokovira rovirieipareveira. Teapi keapata oiso, Visii vo kovoroarore ovauroverea ora visii

† *5:4 2 Kro 26:18; Eks 28:1* †† *5:5 Jo 8:54; Sam 2:7; Hi 1:1, 5* ‡ *5:6 Sam 110:4; Hi 7:17* ‡† *5:8 Hi 3:6; Fl 2:8* ‡‡ *5:12 Ap 7:38; 1 Ko 3:2* ‡‡† *5:13 1 Ko 3:1* ‡‡‡ *5:14 Ais 7:15*

§ *6:1-2 Fl 3:12-14* §† *6:4 Hi 10:26, 32; Ef 2:8; Ga 3:2, 5* §†† *6:7 Sam 65:10* §‡ *6:10 Mt 10:42, 25:40*

vo siraoroaro varao rerapa. Uvare rerare rugoopaoro rera voeaaro oisoa tauvapata. Ari ita, eisi osa touvira voea tauvapataveira. 11 Oire uva rirovira rutu vaopa oiso ruipapaiei rutu oiso ra visii rutu katakataivira oearovivu rutu kavikopata voeapa siraopaoro. Eva oa iava taru vearopara outaverea varao oarare visii rutu rugoopaoro oisi piepataveira eisi ragavira raripaoro. 12 Opeita pokapokapata. Uvare igei oiso ruipapaiei rutu visiipa ra oiso rutu toupata osa voeao riro oirao pie vovou irara aate vovou irara rutu. Auere ra oisi eisi toupaoro vearopara oupaive varao oarare ovoiopa reo purareva Pauto.

Uvuipaviei Vo Pauto Vaaro Ovoiopa Reo Oirao Piepasa

13 † Pauto Reo Ovoi rutu purareva ropa Ebraham. Oa iava va-ia reo goru purareva, oiso ra va iava Reo Ovoi rera vaaro oirao piepape. Osa viapau oiso iraiei ira toureva vo vuuta-ia oiso ra irai vaisiaro Pauto vaisiaro-ia putereve. Oisore ra ira vaisipaoro Reo Ovoi rera vaaro oirao piepareve Pauto. Eva-a oa vituaro iava rera raga Pauto ora vaisiroepa ora rera vaaro Reo Ovoi pura ovoioro. 14 Oire Pauto oiso puraroepa rore Ebraham, ‘Ragai-a vao ragoa vii tapo Ebraham vao Reo Ovoi purapaavoi, oiso ra riro irara rutu oirara taru viire aiteave voeao ovii iraraaro vii aao iraraaro.’

15 Oa isivaaro iava oisoa Ebraham toupareve reo ravaa ateate piepaoro vao oa oirao piereva Aisak kavauoro.

16 †† Oire vosa irai oiratoa vai reo ovoi vai purareve, eera-a ira oisoa ro vaisipareve ira rera vaisiaro-ia oisoa putepareve rera vo reoaro oirao piepaoro. Osa iava oreorovu rutu ora eaka piepapeira. 17 ‡ Oire uva Pauto oiso ruipaparoepa rutu, ra voea iava vakuvaku rugooro verareve. Ra va iava goruvira rutu rera-ia raripaave varaore rugorugoopaoro oara ouiverea rara rera ruvara-ia vearopara. Uva va-a vao-ia oa vituaro iava ora rera raga ora vaisiroepa rera vaaro Reo Ovoi oirao pieoro rutu. 18 Uva vo reorei-a vareo-ia oiso-ia, Reo Ovoi-a vao-ia, ari oirao piepa reo-a vao-ia. Uva viapau rutu oiso uvuipai ra keakeavira ora tavariopape vo reorei. Viapau rutu. Aue iava uvare Pauto viapau rutu oiso uvuiparoi ra vo reorei iava oreo-ia kuuvu reoa vai purareve. Uva oisi-a eisi osa taraipaoro rera-ia ro vigei reraaro uvuipaviei ra ora vigei iava sopaura goru piepape. Osa iava uvuipaviei ra vo vovou-ia goru vovou pitupaoro Pauto vaarore viraakoa tuepavio, vigei vao vigoa rera iare ikauepa, oiso ra vigei utoreve. 19 ‡‡ Uva oisi toupaoro uvuipaviei ra ora vigei iava sopaura tupapaoro goruvira rutu toupape. Ra voava viapau oiso ora virupape. Viapau. Ari vigei uvuipaviei ra oriruvira rutu toupape. Ra va iava Pauto vigei sopaaro sisiropaoro Tugoropa Tavuki Rutu-ia toupareve vo uva koataroepa Jisas vigei tauvaoro. Uva va-a eva oa vituaro iava Jisas oiso rutu toupareveira opesi asavira eera vigei reraaro Rovopato Pristo Pauto vo tauvaaro oupato vigeipa. Ari ita, eera Jisas Rovopatoa rutu Pristo aue Melkisedek saratoaaro.

Ro-ia Melkisedek Iravu Rovopato Pristo

7 # Oire rera ro-ia Melkisedek reitoa rutu turaro voea reraaro Selem vata. Ira oiso toupaoro pris kovo tapo purareva ro iavirava Reitoa Rutu Pauto Rovopatoa Rutu. Ari ita, vo tuariri rutu Ebraham oearovu turaro irara uporeva voea kopii piepaoro. Uva oupovu iava karepaoro rera tapo ro-ia Melkisedek aivaroreva raivaaro vo uva Ebraham viraakoreva rera Melkisedek. 2 Oa iava Ebraham Melkisedek vatereva varao oara gogireva evoea upopaoro. Oire vosa rera ruvara-ia Ebraham katai tau (10) rutu aue golara toupaiva, oa iava vara iava oavu gororeva kataia rerapa ro Melkisedek turaro va vatesa. Uva oisi raga ita aue vievieioro sipsip tau (10) iriavu voea iava gororeva ita rerapa oira vatesa. Oire uva oisi raga oiso osa orekerovu rutu iava piepaoro va purareva rerapa. [Oire rovopa vao porearo rutu oiso toupaiveira rera iava roia Melkisedek ro-ia king ira torevokovira rutu toupareveira. Ira-ia viapau oisoa vuria vai toupaive. Eisi osa toupai rera vo vaisiaro porearo. Ari eraopa vao porearo oiso toupaiveira vo rera raga vaisiaro-ia, Ro-ia reitoa rutu king ira gavaure vovouva toupareveira voeao reraaro Selem vata.] 3 Ira-a ro viapau aitetoa vai ora viapau aakovaa vai. Ora viapau aao iraraa vai rera oeaiaro. Ora oiso tapo osa viapau oisoa taraipaave, Aa vo vokio-ia puraro viropa. Ora aa vo vokio-ia vorevira kopiiroepa. Uva eisi osa vo tou puraoro Pauto Oviitoaaro vo touaro ovoovooro toureva. Uvare Rovopatoa rutu Pristo vo kovoaro-a oa-ia oisoa pitupareve vokiara rutu-ia.

4 ‡‡† E apeisi-a? Oearovu rutu-ia oirara oisoa putepareve ro-ia Melkisedek? Ari, oiraopavira rutu. Ira-ia taraipaviei rutu oiso-ia, Ro-ia Melkisedek irapa vatevateara rutu vatereva aue Ebraham oira vasitoa rutu vo tauro iava oara gogireva oearovu turaro irara upopaoro. 5 ### Oire ro-ia Melkisedek viapau oiso Livai vase vo saraaro iava rera-a, evoea oea oisoa pris vo kovoaro-ia tuariri rutu pitupaive. Uva auea vao-ia Reo Taisi oa-ia oisoa oiso toupaive evoea vo kovoaro iava. Vosa katakataivira tauara toupaive, oire ra voava katakataivira oaravu oupaive kataipara voea ruvara iava voeao Isrel-pa irara. Ari ita, evoea ruvara-ia oisoa vara oisi ououpaive oea tapo oisoa ora araokopaave rutu. Aue iava uvare kataitoa rutu-a voea rutu aaotoaaro ro-ia Ebraham. 6 § Viapau oiso Livai vase iava rera-a Melkisedek. Ro reito ira oisi katakataivira vara oureva eera ruvara-ia Ebraham rera viraakooro. Ro Ebraham irapa Reo Ovoi vatereva Pauto. 7 Oire vigei taraipavio ro-ia ira oiraopavira rutu oisoa voeaopa viraakoara vearopara vatepareve. Eva-a oa vituaro iava oisoa oearovu vaisiaro-ia putepareve rutu reipaoro. 8 §† Voeao Livai vase oisoa katakataivira orekerovu oupaive tautauara rutu iava. Uva oisoa kopiipaave oiso

† *6:13 Jen 22:16-17* †† *6:16 Ga 3:15; Eks 22:11* ‡ *6:17 Sam 110:4* ‡† *6:19-20 Lev 16:2; Hi 9:7*

‡‡ *7:1 Jen 14:18-20* ‡‡† *7:4 Jen 14:20* ‡‡‡ *7:5 Nam 18:21, 26* § *7:6 Jen 14:19; Ro 4:13* §† *7:8 Hi 5:6, 6:20*

raga osa oirara. Ari ro-ia Melkisedek ira iava oiso vo
reo toupaiveira, oisoa tootoovira rutu toupareve. Via-
pau oiso kopiiroepa. 9 Uva uvuipaviei ra oiso pura-
pavio, Iu, Ebraham ira katakataivira orekerovu rutu
vatereva tautauara rutu iava. Osa oisi raga ita piereva
Livai katakataivira rera varaaro iava tautauara vateva-
teoro. Ari ita, voea-a evoea Livai vase oea oisoa oisi
katakataivira oisoa oupaave. Eake iava? Uvare voea ita
oisoa vo kovo eva pris kovo purapaive. 10 Oire uva
apeisi-a? Vo uvare Livai kavau asavira rutu toureva vo
osa oisoa Ebraham voari rutu tou rovopareve tuariri.
Uva oiraopavira oiso-ia uvare eisi vo tou-ia eera Livai
rera aaotoaaro sopaaro-ia touvira toupareva aue Ebra-
ham, vo osa rera raga Ebraham rovovira rutu
Melkisedek-va aivaroreva raivaaro.

Vo Airepato Pristo Tuariripa Pristo Tavarioreva

11 Vo tuariri Livai vase oisoa pris kovo-ia pitupaive.
Uva va-a eva voea vaaro pris kovo oa vearovira oirara
kareke piepaivori. Ra va iava vearovira rutu
karekepaave. Oa-a eva vituaro iava Reo Taisi vatereva
Jiu-pa irarapa Pauto. Uva eakere iravu pristo utupaua
uvuipa ra karekero ro ira Melkisedek-va areiipareve,
osa aueva Eron Rovopato Pristo viapau areiipareve? 12 †
Oire vosa Pauto iravu roporeve pisato pristo voeao
rovopa irara pris tavariosa rera-ia, uva va sirova eisi
uvui iraopaai ra vao tapo Reo Taisi tavario iraoive. Oire
ro-ia taraipavioveira oiso-ia, Viapau oiso Krais-a Livai
vase vo saraaro iava voeao pris irara. Viapau. Ari Juda
vo saraaro iava rera-a. Ari ita, viapau irai voea iava Ju-
da-pa irara pristoa vai, uvare vo sarapa viapau oiso
Moses pris kovo vatereva.

Jisas Oiso Toupareveira Osa Ro Melkisedek Ira Oisoa Toupareve

15 Oire ra evo reo iava vearovira rutu oiso aviavipavio
osa rore rugoopavio ira pisavira rutu karekeroepa
Melkisedek-va areiisa. 16 Oiraopavira rutu ira prisvira
rutu karekeroepa pisavira. Uvare viapau oiso Reo Taisi
sirova uturoepa. Ora aue tapo viapau oiso voea iava-a
eera oea oisoa kopiipaave. Viapau. Ari vao-a oa vituaro
iava evo kovo-ia pitupareveira, uvare vao Tootoo Ovoi
rera vaaro rerapa gorua vatepaiveira. 17 †† Oa iava Pau-
to vo reoaro-ia oiso purapapeira,

‘Vii vo kovoaro vao pris kovo opesi asa rutu. Oa pura-
pariverea oiso osa ro Melkisedek oa oisoa purapareve.’

18 Oire uva oisi-a eisi osa pieoro vao tuariripa Reo
Taisi ora tavarioepa. Uvare oisi va sirova utupaoro
oirara rutu oisoa viapau Pautoa iare tutuu piepaive.
Oa iava oisoa akukuvira rutu tou ragapaive Reo Taisi.
Uva va-a vao oa iava Pauto oraivavu raga purareva
vao-ia airepa raiva. Oa iava uvuipaviei ra Pautoa iare
tutuu piepape rutu.

20 Oire uva Pauto oiraopa reo purareva oiso puraoro,
Eera pristo ira ovoivira toupareverea opesi asavira.
Uva viapau rutu oiso uvuiparoi ra evo reo tavarioreve.
Ari ita, viapau oiso iraire oiso oreoi purareva vo pris
kovo tovotovopaoro oiso osa vo reo vao purareva Pau-
to. 21 Viapau. Asi Pautoa raga oiso Jisas-ia vo vaisio
tovoreva oiso, Pristo vo osa vao oirao pie reo purareva
oiso,

‘Turaro oirao pie reo purarevora. Orugooa vao-ia rera
vaaro oa-ia viapau uvuiparoi ra osi ragavira va tavari-
oreve vo reo-ia oa oiso purapai, Vii vao-ia viigoa
vokiara rutu-ia prisvira toupariverea opesi asavira ru-
tu.’

22 ‡ Eva-a oa iava uvuipaviei ra vearovira rutu oiso
taraipavio, Ro-ia Jisas ira Airepa Reo Ovoi oirao piereva
rutu vo reoa vao oa iavirava Pauto vo siraoaro kare-
keepa oirara rutupa. Vo reo oa vearovira rutu
toupaiveira vao-ia tuariripa Reo Ovoi putepaoro rutu,
oreoa vatereva Pauto Moses-pa.

23 Uva oavu-a vao-ia oiso-ia. Riro irara rutu voari tu-
ariri pris kovo oisoa purapaive. Eake iava? Uvare kopi-
ipaoro oisoa oearovupa vo kovo kavupaive. 24 Ari ro-ia
Jisas ira ovoieivira rutu tootoovira raga toupareveira.
Oa iava rera raga vo kovo-ia vao-ia pris kovo pitu-
pareverea vokiara rutu-ia. 25 ‡† Uva va-a eva oa vituaro
iava uvuiparoi ra vo vokio ora vo vokirori-ia oearovu
oupareve Pautoa iare, vo rara Jisas oirao piepaoro rutu
rera iare uriopaave. Aue sirova uvare Jisas ovoieivira
rutu tootooparoveira Pauto arepaoro voea oupasa.

Rovopato Pristo Ira Uvui Iraoparoveira Oiso Ra Vigei Tauvapareve

26 ‡‡ Oiraopavira rutu. Aue-ia Jisas Rovopatoa rutu
Pristo ira uvui iraoparoveira rutu vigei tauvapasa. Ro
ira-ia toupaiveira vao torevoko vovou rutu, uvare ro-
roio vovouvira rutu oisoa toupareve. Ora aue tapo via-
pau rera-ia oisoa vuria vai toupaive, ora oisoa airereivi-
ra toupareve vuri vovou irara vo rugooroaropa. Oa ia-
va eva Pauto rera kae piereva rutu vuvuiua-ia pute
pievira rutu. 27 ‡‡† Viapau oiso toupareveira osa oearovu
voeao rovopa pris irara. Uvare viapau oiso koruouara
vai purapareveira vo vokiara rutu-ia, oiso ra Pauto rera
varaaro vuriara verapareve ora oearovu iava tapo
oirara. Viapau, ari katai vuuta rutu-a vao oa iare ora
rera iava vasereva rutu aue iare evao parikou. Oa iava
voa ora rera-ia katai koruou rutu purareva. 28 Oire uva
Reo Taisi-a vao sirova utuoro ora voea raga-ia pris vaisi
oisoa tovopaive, voea oea-ia oisoa viapau goru vovou
vai toupaive torevoko pitupitu purapasa. Ari ita, Reo
Taisi vo vuutaaro isivaaro iava Pauto ora rera vaaro
Reo Ovoi oirao piereva. Osa iava Oviito oiso vaisireva
ro-ia, Rovopatoa rutu Pristo. Ira uvui iraopa ra vigei
tauvapareve vokiara rutu-ia.

Jisas Vigei Reraaro Rutu Rovopato Vo Vuvuiua-ia

8 Evo reo aviavi pie reo vituaro-a vao-ia oare eisi
puraepa oiso, Krais-a Rovopatoa rutu Pristo vigei

† *7:12-14 Ais 11:1; Mt 1:3; Lu 3:33; Ro 1:3; Re 5:5* †† *7:17 Sam 110:4; Hi 5:6*

‡ *7:22 Hi 8:6, 9:15, 12:24* ‡† *7:25 Ro 8:34; Hi 9:24* ‡‡ *7:26 Hi 4:15, 8:1* ‡‡† *7:27 Hi 5:1, 3; Ef 5:2*

reraaro. Ira oirapapa varata-ia paupa-ia Pauto vaaro
pauparoveira vuvuiua-ia. 2 Uva pris irara vo kovoaro
purapareveira evoa toupaoro oiraopa Tugoropa Tapi.
Oa oiso rutu toupaiveira osa vao Tugoropa Kepa lotu-
pa kepa. Uva viapau oiso irai vo kepa eva Lotupa Kepa
paureva. Viapau. Ari Pautoa raga.
3 Voea-a evoea rovopa pris irara oea oisoa evo kovo
purapaive varao vatepasa orekerovu vatevateara ora
koruouro aue-ia varuere kare. Uva oisi-a eisi osa tapo
Jisas uvui iraoroepa okoruouvu vateoro Pautoa-pa.
4 Vosa touvira vo rasio-ia tou rovopareva, uva viapau
oiso uvuiparoepa oiso ra voa pris kovo-ia pitupareve.
Eake iava? Uvare viapau oiso Livai vase iava rera-a.
Voea oea iava Reo Taisi oiso tavipapeira. Voeao raga
oea oisoa pris kovo-ia pitupaive vao tauo vatepa kovo.
5 † Ari voea vo kovoaro oa-ia oisoa ovoovovira vo
toupaive, vo osa oiraopa kovo vo toupaive vuvuiua-ia.
Uva oiso rutu ovoovovira toupaiveira osa Moses
vatatoporoepa, oiso ra varo kepa paureve vao oa so-
vara-ia lotupa kovo purasa aueparoepa. Osa iava Pau-
to rera tavireva oiso, “Oiso ragavira varao rutu purari-
vere vo kepa pauoro osa vo ovoovo oa-ia vii keke
pieavora vo Sinai pukui-ia.” 6 †† Oiraopavira rutu Krais-
ei vo vuvuiua-ia vo vuutao-ia oa vao. Ira vo kovoaro
pris kovo voeao vo kovoroaro-ia vo rasitoa-ia
putepaiveira pris irara. Oa vituaro iava vao-ia Airepa
Reo Ovoi. Evo reo oa purareva Pauto, oiso ra rera tapo
oirara ora agiagiave. Oiraopavira rutu uvare vao
Airepa Reo Ovoi vao-ia tuariripa putepaiveira rutu,
uvare va-a vao oa taru orekerovu rutu vearopara
karekeverea rara.

Airepa Reo Ovoi Oa Tuariripa-ia Putepaiveira

7 Ari ita, vo osa tuariripa rutu vao-ia Reo Ovoi
vearovira tou rovova, uva eakere ita utupavira va isi-
vaaro-ia airepa purareva ita? Ari ita, uvare vao tuariri-
pa oisoa potepaive oa-ia viapau oisoa Pauto sirova
utupaave. 8 ‡ Oire uva eisi osa pievoiva, Pauto ora rera
voeaaro togareva vo reo-ia oa oiso purapai,
‘Turaro oiso puraparoi, Ovokirovu epao oara uriopa-
pere. Oara-ia oavu Reo Ovoi puraaverea voea tapo Is-
rel-pa irara ora voea tapo vova Juda.
9 ‡‡ Uva va vao-ia Airepa Reo Ovoi oa pisavira rutu
toupaiveira. Oa viapau oiso vaova areiipaivere oa pu-
raava Isip iava voea tuvetuveoro voea-ia pitupaoro.
Uva reasi iraopaaepa vao Reo Ovoi sirova utu arapa ra-
gai vaaro. Osa iava voea iava vaseava, oiso ra ora voea
raga vo taraiaro sirova utuave.
10 ‡‡ Oire uva Turaro tapo ita vo reo-ia vao oisi ita pu-
raroepa oiso, Va vao-ia Reo Ovoi oa puraaverea voeao
tapo Isrel-pa irara oa oiso purapai, Varao-ia ragai
varaaro reo goruro oara tovoavere rara voea vo ru-
gorugooroaro-ia, oiso ra voa vara-ia taraiave. Ora vara
rigatoavere vo voea sopaaro-ia, oiso ra voa vara
eveipaive vara sirova utupasa. Ragai oiso toupaaverea,
Ragai vao voea reraaro Pauto. Ora voea oiso
toupaiverea, Ragai voeaaro oirara.
11 ‡‡† Viapau oiso irai epao voea iava ira voea
siposipoparevere voeao oea rera tapo toupaiveira oiso
voeare purapaoro, Turaro oavisii-ia vearovira rutu tarai
iraopata. Ora tapo viapau oiso ra oearovivu rutu tapo
oisi voea iava oearoi tavitavipaive rera iava Turaro
voearo oearoa voea vo taerearo-ia toupaiveira. Eake
iava? Uvare voea rutu ragai-ia taraipaavere. Oiso-ia
voeavio tapo oea kakae visivi toupaiveira, ora voeao
oea rei vaisi-ia toupaiveira.
12 Ari ita, siraoravere voea kekeoro vo osa vuri
pitupitu puraive. Oire ra voea iava vara vera ovoipaoro
viapau oiso varare rugorugoopara ita vorerivira.’
13 Uva va-a vao Airepa Reo Ovoi oa iava reoreoroepa
Pauto. Uva vo reoreoa vao oa-ia reoreopaoro vaore tu-
ariripa Reo Ovoi oiso puraroepa, “Rutapa raga eva. Tu-
ariripa.” Oire orekerovu-ia taraipavio oiso, Vosa eake
tou ragapaive vao oa-ia viapau kovoa vai, oire ra oisi
raga ora opesi pie ragape va.

Ro Rovopato Pristo Ira Tuariri Rutu Oisoa Varuere Kare Revasiaro-ia Tauoparo

9 ‡‡ Oire va vao-ia tuariripa Reo Ovoi oa sovara-ia
oisoa reo goruro toupaive. Vo reoro oara sirova
Jiu oisoa Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaive. Oara
varao sirova tapo kepa pauiva Pauto iavirava. 2 § Oisi-a
oiso osa vituaro iava rakari kepa pauiva vao oa-ia
oisoa vo tugirei toupaive oiso, rataupa tugia vao oa
oisoa vaisipaive oiso Tugoropa Tavuki. Oa-ia varao ru-
tu tugoropara tovoiva oiso vara, vuravua o, ora tebol
ro-ia, ora brete-a vao-ia oa-ia oisoa tauopaave Pautoa-
pa. 3 §† Ari vo tugio vao-ia atoaropa tugi otugia-a vao-ia
varoa isivaaro-ia oisoa toupaive. Vouao oua tovoiva vu-
ruvuru-ia kovovovira. Oire uva vo tugia vao oa oisoa
oiso vaisipaive, Tugoropa Tavuki Rutu. 4 §†† Vo tugio oa
oisoa atoaro rutu toupaive, oa sovara-ia oisoa varao
rutu toupaive oiso-ia, gol alta vao-ia oa oisoa ivara-ia
orekerovu kasipaive vara-ia vearoa riipu geesi pura-
paoro. Ora aue bokis o iria oisoa vaisipaive oiso, Aak.
O iria sovara-ia oisoa vukua toupaive vao oa-ia Reo
Ovoi rigatoiva. O bokis iria tavuruoro aue gol oa purai-
va. O iria sovara-ia oisoa oavu gol tou toupaive. Vo
touo oa sovara-ia oisoa aioa toupaive vao oa vatereva
Pauto. Oa oisoa vaisipaive oiso, Mana. Ora ro tooroto
Eron reraaro ira-ia airepa sipukao kova oisoa toupaive.
Ora vareo aveke perorei oarea-ia Reo Taisi rigatoreva
Pauto. 5 Oire uva oira-a bokis iria ivara-ia aitereivu
uvarutoarei oisoa toupasi toa pievira. Vaitereo aiterea
ovoovovira oisoa kekepasi viro oiso, Tugoropatoarei
vuvuiua iava vaiterei. Aiterea oiso putae parakarova
oorovira toupasi vo uva oisoa vaiterei vuutaaro-ia
varuere kare revasiaro petopareve Rovopato Pristo,
oiso ra oira-ia Pauto oirara iava vuriara verapareve.
Oire uva viapau oiso vuutaa vaiei vaviopavira oiso ra
oai-ia vara iava varao visii aviavi piea.

† *8:5 Kl 2:17; Hi 9:23; Eks 25:40* †† *8:6 1 Ti 2:5; Hi 7:22* ‡ *8:8 Jer 31:31-34* ‡† *8:9 Eks 19:5-6* ‡‡ *8:10 Hi 10:16; 2 Ko 3:3; Sek 8:8*

‡‡† *8:11 Ais 54:13* ‡‡‡ *9:1 Eks 25:8* § *9:2 Eks 25:8-9, 23-39* §† *9:3 Eks 26:31-33* §†† *9:4 Eks 30:1-5, 25:10-16*

6 Uva oisi-a eisi osa oisoa toupaive voa vo vara vo
tavukiaro-ia. Uva voea rutu pris irara oisoa koatapaave
vokiara rutu-ia va iare rataupa tugi va iava vao vo tugi
rakari kepa voa voea vo kovoaro purapasa. 7 Ari ro ra-
ga Rovopatoa Rutu iravu Pristo ira oisoa koataparo
vao iare rovopa tugi rutu atoaropa. Uva va eva Tu-
goropa Tavuki Rutu oa iare oisoa koataparo kataipa
vokiro raga-ia vo vokiro katakataivira ivara iava vo
vokiro. Ovokiroa-ia oisoa revasi rovurova koataparo
vara-ia koruoua purapasa Pautoa-pa, ora rera iavirava,
ora voea tapo oirara voeao oea rutu oisoa vuriara pu-
rapaive ruruvutuvira vo osa viapau vara-ia taraipaave.
8 † Oire uva vo vokio-ia rera ro Tugoropato Uraurato
vara iava evara vigei siposipopareveira aviavi pievira.
Uvare va vao-ia Rovopa Kepa rutu voea Jiu vaaro
okepa iava vo tugio rataupa voeaopa Jiu-pa irara oisoa
reipape rutu. Uva vo vuuta-a eva ovuuta-ia oisoa voea
asavira atoaropa tugi tupapa piro rutu vaopa oiso,
teapi voare koatapaave voearo oira akukuro. 9 Oire vo
kepa vao Rovopa Kepa rutu oa ovoovovira toupaiveira
vao oa-ia uvuipaai pris irara ra vatevateara vatepaive
ora tauo vatero tapo purapaive voa. Ari ita, oiraopavira
evara iava viapau oiso uvuipaai ra Pautoa iare tutuu
piepaive, uvare oaravupa aia potepaiveira rutu.
10 Uvare vo kovoa vao-ia Pautoa-ia vuurapa vaisi pura-
pa kovo oa oisoa purapaive varao raga-ia aio tauoro
ora ukaiopa tauoro, ora osasararovu rutu oiso osa
varao sisupa pitupituro. Oire vo reo goruro-a evara
oara raga oisoa sirova utupaave vo rasio iava vara. Oa
iava oisi eisi oirarapa reipapeira vo vuutao-ia rekasisa
oa-ia orekerovu rutu torevokopareveira Pauto vo osa
vara rutu tavariopareve.

Ro Krais Ira Ora Rera Raga Revasiaro-ia Tauoroera

11 †† Ari ita, evara isivaaro iava Krais pouro virora vao-
ia airepa vuuta vo vokio. Uva oiso tourevora Rovopato
Pristo, ira airepa kovo purapare. Oa iava avaroepa vo
kepa vao Rovopa Kepa sovara-ia koatasa, okepa tu-
ariripa kepa-ia vao rakari kepa putepaiveira rutu. Vao
vituaro iava uvare viapau oiratoa vai vo kepa paureva
vo rasio iava orekerovu avu vai-ia. 12 Oire vosa Krais va-
ia rataupa tugi puteoro rutu atoaropa tugi iare vao Tu-
goropa Tavuki Rutu koata ovoiroepa, uva viapau oiso
revasi rovu vaiva voare koataroepa aue iava meme ora
bulmakau kakae vai oa-ia tauoa vai purasa. Viapau. Ari
ora rera raga oiraarova revasiva katai vuuta raga-ia
koata ovoiroepa vo raivao purasa, oa-ia uvuiparoi Pau-
to ra va iava vigei vorevira oureve ora rera iare. Vo
raivao oa-ia viapau opesia vaiei. 13 ‡ Vao-ia revasi
rovuro aue iava meme ora bulmakau ora oavu bul-
makau kakae iava gavuta oara rutu rororeva pristo vo
oirara rutu ariaraaro. Eake iava? Uvare vuivuipavira ru-
tu toupaoro pris irara oisoa voea piepaive, oisore ra
oiso voea vaisipaive, Evoea sisigarue irara rutu oea
Reo Taisi sirova utupaoro. 14 ‡† Iu. Oiraopavira rutu ita
osa oisi eisi vara puraiva. Uva apeisi-a o-ia Krais iava
revasiva? Ari ita, riroa rutu vao-ia oa pute pievira rutu
pura piropa rera iava revasiva-ia. Oa-a vao oa-ia riroa
rutu kovoa ora puraepa. Vao vituaro iava uvare ora
rera raga iava oira-ia revasiva koruoua purareva, rera
iavirava Tugoropato-ia Uraurato, ro ira viapau opesia
vaiei. Oa iava uvuivira rutu Pautoa-pa vo koruou vao
purareva. Ari ita, rera oiraaro revasiva iria vigei iava
sopaura sisigarue pieeva rutu, oiso ra viapau oiso
akukuvira Pautoa-pa kovopape. Viapau. Ari vaore-a ra
oiso rutu toupape, Oiraopa kovo irara rutu Pautoa-pa,
ro ira tootooparoveira vokiara rutu-ia.

Jisas Revasiaro-ia Airepa Reo Ovoi Goru Pierevora Rutu

15 ‡‡ Oa vituaro-a vao oiraopa oa Krais-ia pura piropa
Airepa Reo Ovoi, oiso ra voeao oea vaisipareveira Pau-
to oiso, Ora rera voeaaro evoea oea viraakoara ouiv-
erea, varao oara viapau opesia vai. Oara iavirava Reo
Ovoi purareva. Eake-a va vituaro? Ari vao uvare kopi-
iroepa Krais. Ora vao uvare rera vo kopiiaro iavirava
oirara roroioaepa voea vo vovouroaro iava vuriara,
oara oisoa purapaive vo osa oisoa tuariripa Reo Ovoi
rei piepaive.
16 Vo osa oavu reoa toupaive auepa ovii irara aiteto
vaaro vao oreoa-ia oisoa voea tavipareve aiteto, oiso
ra orekerovu rutu ouive varao rera varaaro vo rara
kopiiro. Uva viapau oiso irai vo reo oisoa oirao
piepareve vo orekeroi vateoro, vo rara viapau oiso
aitetoa oaive kopiiro rutu oiraopavira. 17 Uvare viapau
oiso vo reo-ia kovoa vai toupaivoi vo osa touvira
tootooparo aiteto. Ari vo raga vo osa kopii rovoro rutu.
18 Oa vituaro-a vao-ia oiso toupai vao-ia rovopa Reo
Ovoi. Vosa viapau revasiva vai toupaive va oirao piesa
rutu, ra viapau oiso kovoa vai va-ia. 19 ‡‡† Ari ita, voari
rovovira rutu uva Moses oirara rutu tavitavireva varao
rutu iava oara oisoa Reo Taisi sirovavi toupaive. Oa ia-
va revasiva karareva bulmakau kakae iava uukoa tapo.
Uva vo uvere rutu-ia vao oa-ia oirara sisureva ora vo
vuku vao oa-ia oisoa toupaive Reo Taisi. Uva va purasa
evaoa kairi oureva vo evao oa vaisipaiveira oiso, Hisop.
Oa iava va kukuearo-ia sipsip oru tuukereva. Ra va-ia
revasi uvere kae piepaoro voea iare oirara va sisiputa-
pareva, vo osa vo oru oisoa roko piepareve revasi
rovu-ia. 20 ‡‡‡ Uva oiso puraroepa,

‘O-ia revasiva iria Reo Ovoi oirao pieeva. Oa iava visii
goruvira rutu tavireva Pauto, oisi ra va sirova utu irao-
ta.’

21 Oire uva oisi ragavira-a eisi ita osa Moses oisoa
revasiva sisiputapareve rakari kepa sisupaoro, ora
varao tugoropara rutu oara-ia oisoa lotua purapaive
vo kepa sovara-ia. 22 § Oiraopavira vosa Reo Taisi sirova
rutu goruvira utupaave, oa iava uvuipaai evara iava
oaravivu riroara sisigaruevira toupaive o iavirava reva-
siva. Ora tapo varao vuri vovouro, vo rara eira revasiva
peto rovoreve oira-ia tauoa puraoro vuri vovouro vera-
pasa.

† *9:8 Hi 10:19-20; Jo 14:6* †† *9:11 Hi 2:17, 10:1, 8:2* ‡ *9:13 Nam 19:9, 17-18* ‡† *9:14 1 Jo 1:7; 1 Pi 3:18; Ta 2:14*

‡‡ *9:15 1 Ti 2:5; Hi 3:1* ‡‡† *9:19 Eks 24:6-8; Lev 14:4, 6-7* ‡‡‡ *9:20 Eks 24:8; Mt 26:28* § *9:22 Lev 17:11; Ef 1:7*

Krais Ora Rera Raga-ia Tauoa Purareva Vuri Vovouro Oavi Verasa

23 Uva oisi-a eisi osa torevokopapeira osa varao vo rasio-ia touaro oisoa sisigarue piepaive varaore ovoovovira oara vuvuiua-ia toupaiveira. Ari oiraopara rutu vuvuiua-ia toupaiveira. Oara viapau oiso uvuipai ra vara sisigarue piepaive, vo rara viapau otauorovu pute pievira rutu purapaive vearopara rutu. 24 † Osa iava Krais viapau vore koataroepa Tugoropa Tapi oirara raga oa puraiva ovoovovira vaore oiraopa vuvuiua-ia toua. Viapau. Ari vuvuiua rutu iare kaero viropa vo uva toupareveira Pauto ruvara-ia tauvaa oupaoro vigeipa.
25 Uva rera ro Jiu reraaro Rovopatoa rutu Pristo ira oisoa koataparo vore Tugoropa Tavuki Rutu-ia aueva varuere kare iava revasiva katakataivira vokiara-ia vo ivara rutu-ia. Ari Krais viapau oiso vorevorerivira koataroepa okoruoui ita purasa ora rera-ia. 26 Vosa rerapa torevokopaeri ra oisi eisi piereve, oire ra va iava vorevoreripavira siitoka vo siraoaro oureve voariva rovooro uva vo rasio rovoepa. Ari ita, uva viapau oisi eisi torevokopapeira. Uvare katai vuuta rutu-a vao-ia oa-ia vo rasio iare urio ovoiroepa, vo uva vo vuutao tutuu pieva oiso ra opesipe. Eva-a oa sirovava ora rera iava vasereva koruoua puraoro. Oa iavirava vuri vovou vo varivariaro opesi ovoiepa. 27 †† Ari ita, oirara rutu katai kopii raga rutu purapaive. Osa iava taru Pauto voea vo vovouroaro rovirieireverea rara. 28 ‡ Uva oisi-a eisi osa va puraoro Krais ita katai kopii raga purareva ora rera-ia tauoa puraoro, oiso ra oirara rutu iava vuriara vera uvirope. Ari ita, vorevira voreroverea rara. Ra viapau oiso vorerivira vuri vovouro vai verasa-a. Viapau. Ari voea kae pie ragasa-a voea oriruoro, voea raga oea rerare tuevira toupaiveira.

Tuariripa Tauo Viapau Oiso Uvuipape Vuriara Verapasa

10 Varao Reo Taisi iava Jiu vaaro oara oiraopavira varao oiraopara oisoa ovoovopaive vara uraurapaoro oara utupauavi uriope. Oiraopavira rutu otauoroa evara oisoa vorevoreripavira rutu purapaive ivara rutu-ia. Oire uva apeisi-a? Vosa vara varao oisi vorevoreripavira purapaiveira, oara uvuipai ra voeao iava vuriara verapaive, oea tutuu pie ragapaiveira Pauto iare, eke? Viapau. Viapau oiso eva Reo Taisi uvuipapeira rutu. 2 Ari ita, vosa Reo Taisi uvuipaeri rutu, ra va sirova utupaoro tauoara purapaoro oirara iava sopaura sisigaruevira raga toupaivori. Oire ra va iava viapau voreripavira ora sovopaoro oiso purapaave, “Ragaivi-a vao-ia vuri vovouto.” Ra va iava koruouara pura arapa eakaave, vo rara sisigaruevira rutu toupaive. 3 Ari oiraopavira evo koruouro voea oisoa rugorugoo piepaive rutu evarare vuri vovouro, vo rara ivara rutu-ia voea iava sopaura-ia toupaive vuriara. 4 ‡† Oa vituaro vao oiso toupaivoi, O-ia bulmakau vairei ora meme airea revasiaro-ia Pauto viapau uvuiparoi ra vuriara verareve oirara iava.
5 ⌗ Oire vosa varasa vore rasitoa-ia Jisas aueparoepa, oa iava Pautoa-re oiso puraroepa,
‘Ari ita, varaopa tauoara viapau ruipapauveira ora vatevateara. Oa iava ragaipa ouavu varaua ravaariva.
6 *Vo kareo okarea rutupavira kasipaiveira oirara eravaoara ivara-ia, okarea-ia viapau oiso vii roru piepaiveira. Ora tapo vo koruouropa reasipauveira vuriara verapa koruouro.*
7 ⌗‡ *Eva-a oa iavirava oiso puraraepa viire Pauto, Toupaavoi ragai vii vo ruipaaro sirova utusa. Eisi osa va iava ragai iava vo reoro toupaiveira vo vukuo-ia oa-ia Reo Taisi toupaiveira.’*
8 ⌗⌗ Oire uva rovovira Krais oiso puraroepa, *‘Varaopa reasipauveira,’* ora *‘Varao oara-ia viapau vii roru piepaiveira oiso osa varao koruouara ora varao vatevateara vatepa, ora vo karero varuere karero oea kasipaiveira vo eravaoara ivara-ia, ora varao oaravu koruouara vuri vovouro verapasa.’* Ari ita, oisi eisi osa puraroepa varao rutu iava oara oisoa purapaive torevokovira Reo Taisi sirova utupaoro. 9 Eva-a oa iava oiso puraroepa Krais, *‘Ragai toupaavoi Pauto vii vo ruipaaro sirova utusa.’* Oire uva vo reoa vao oa iava Pauto tuariripa koruouro veeporeva, oiso ra rera vo koruouaro vara vo tavukiaro ouve vao oa purareva Krais ora rera-ia. 10 § Eake iava? Uvare rera Jisas Krais ira Pauto vo ruipaaro sirova utu ovoiroepa oisi va pura ovoioro. Vao oa vituaro iava vigei iava sopaura rutu sisigarue ovoiepa vo koruouo-ia oa purareva ora rera-ia katai vuuta-ia.

Jisas Ora Rera-ia Tauoroera Vuriara Verasa

11 Voeao pris irara Jiu iava oea oisoa katakataivira ora voea vo kovoaro purapaoro torepaave katakataipavira vokiara rutu-ia. Oa-a vao oa-ia oisoa voreripavira vo koruouro purapaive. Ari vo koruouro-a evara oara viapau oisoa uvuipape oiso ra vara-ia voea iava vuriara verapareve Pauto. 12 §† Ari ro Krais katai koruou raga pura ovoireva vuri vovouro vera ovoioro. Eva katai koruou oa uvuiepa vokiara rutu iare. Oa isivaaro iava pau ovoiroepa Pauto vo varata iava oirapapa. 13 Evoa uva tuepaoro toupareveira vo vuutaore oa-ia rerava keripa irara tovoreverea Pauto vo rera kokotoaro reroaro oiso osa orekevu rerapa tasipa. 14 Oire uva katai koruou raga pura ovoireva. Oa-ia voea rutu uvui pie ovoireva. Oa iava uvuipaai ra Pautoa iare tutuu piepaive voeao sisigarue vovou irara.
15 §†† Ari ita, uva ro tapo Tugoropato Uraurato oisi vo reo eva oirao piepareveira rutu oiso osa pura rovoroepa rutu Tugoropa Vuku sovara-ia,
16 §‡ ‘Vao-ia Reo Ovoi ragai oa puraaverea oirara rutu tapo vo utupaua. Vo uva ragai varaaro reo goruro tovoaverea voea rutu iava sopaura-ia. Ora vara riga-

† *9:24 Hi 6:20; 1 Jo 2:1* †† *9:27 Jen 3:19; 2 Ko 5:10* ‡ *9:28 Ro 6:10; 1 Pi 2:24; Ta 2:13* ‡† *10:4 Mai 6:6-7*

‡‡ *10:5 Sam 40:6-8; 1 Pi 2:24* ⌗‡† *10:7 Jer 36:2* ⌗⌗ *10:8 Mk 12:33* § *10:10 Jo 17:19; Hi 7:27* §† *10:12 Hi 1:3* §†† *10:15 Hi 3:7* §‡ *10:16 Jer 31:33-34*

toaverea voea vo rugorugooroaro-ia, eisi osa puraroepa Turaro.'

17 † Oire evo reo isivaaro iava ita rera raga Uraurato oiso puraroepa,

'Ragai varaore ita vuri vovouro viapau oiso rugooraverea vorerivira ora varao vuri pitupituro.'

18 Uva oiraopavira rutu vara varao vuri vovouro vera ovoireva oirara iava. Uva apeisi-a? E uvuipai ra okoruoui ita vorerivira ora purape, oiso ra oai iava vuriara vorerivira ita vera piro? Viapau rutu.

Uvuipaviei Ra Oirao Piepe Rutu, Ra Va Iava Pautoa Iare Tutuu Piepape

19 Araoko irara oaa, uva oisi-a eisi osa iava viapau oiso oai epao oa uvuipai ra vigeire korukorupape vore koatapa arapa Tugoropa Tavuki Rutu-ia. Viapau. Ari uvuipaviei vao iavirava Jisas vaaro kopiia. 20 Oa-a vao oa-ia airepa raiva karureva tootooa vatepa vigeipa. Oraiva-a vao oa iava uvuipaviei ra varo kovovo-ia putepape koatapaoro. Vao varoa oa oisoa ovoovovira toupaive oiso osa rera iava varaua. 21 Iu. Rovopato Pristo toupare vigei rutu reraaro ira Pauto ovii iraraaro oirara tokipareveira. 22 †† Uva uvui iraopaviei rutu ra Pautoa iare tutuu piepe rutu oiraopa vovou rutuva oiso ora vigei-ia taraipaoro, O ita, torevokovira toupaavoi oiso, Ragai-a Pauto reraaro. Vao vituaro iava uvare vigei iava sopaura sisu piropa. Oa iava vo rugooro vigei iava opesiepa ora eveipa rugooro oiso, Vuri irara-a vigei. Ora vao iava tapo osa vigei iava varaura sisigarueepa vearoa-ia uukoa. 23 ‡ Oisi-a eisi osa iava uvuipaviei ra goruvira rutu oirao pie vovou purapape vao oa iava oearovu tavitavipape va oirao piepaoro. Eake iava? Uvare uvuipaviei ra Pauto-ia raripavio auere, ra ora rera vaaro Reo Ovoi oirao piepareve. 24 Oa iava uvuipaviei ra oearovivu vo siitokaroaro sovo iraopape. Ora oearovivu vo vigei iava tauvapape oiso ra ora vigei voea vovouroaro oisi iava sirao vovouro kosi piepape oearovivu-ia vereopa vovou rutu purapaoro. 25 ‡† Ari vao raga osa vigei viapau uvuipaviei ra vao kavupape ora gurupa pitupitu lotupasa oiso osa oearovu piepaiveira. Viapau. Easi vigei uvuipaviei ra oearovu vo vovouroaro tore piepape. Vao iava uvare Turaro vo vokiaro, vorevira vorepa voki tutuu piepaivoi rutu.

Opeita Isivapavio Pauto Oviitoaarore

26 ‡‡ Vosa vigei vo siposipo-ia oiraopa tarai ovoi rovovio rutu, oire ra va isivaaro iava vuri vovou ita purasa ruipavio ita. Uva apeisi-a? E oai epao voreri tauo vai oa uvuipai vigei iava vuriara ita vorerivira verave? Easi viapau rutu! 27 ‡‡† Uva vo uririo raga oava uvuipaviei toupape varao iavirava vuriara oavi vigei varaaro. Oiso varapa-ia osa varao-ia oiso, Rovirieia vao-ia ora riro goru kasia vao-ia oa voeao aiopaiverea oea Pautoa-re isivapaaveira. 28 ‡‡‡ Vosa irai oiratoa vai oisoa Moses vaaro Reo Taisi gasipareve, ra irai tovopaive kopiia-ia. Viapau iraipa siraoave, vo osa vaiterei ora vo peva oea oisoa oiso purapaave iraire, "Oiraopavira rutu uvare vuria vao oa purarivo." Oa iava oisoa voea vo reoaro oirao piepaive. 29 Oire uva eake vori rutu oupareverea ro ira Pauto Oviitoaarore isivaparo? Eera ira oiso puraparo, "Revasiva akuku raga-a," iria rera sisigarue pieeva rutu Pauto vaaro sirovava Reo Ovoi. Ora apeisi-a ropa oirato ira Tugoropato Uraurato tovipareve, ro Uraurato ira Pauto vo siraoaro kareke pieparevеira rerapa oirato? Oire uva apeisi-a rerapa eera? Siraovira rutu! Uvare rera varaaro iava vuri vovouro vo voriaro oupareverea vao-ia pute pievira rutu oa toupai vo Reo Taisi-ia. 30 § Uvare rera-a eera ira-ia taraipavioveira ira oiso puraroepa, 'Ragai auearo vao vuri vovou vo voriaro vatepasa. Oa tuuavere rutu rerapa.' Ora oreovu ita vao oa purareva oiso, 'Turaro ora rera voeaaro varaaro vuri vovouro rovirieireverea rara.' 31 Ari ita, siraovira rutu voeavipa voeao oea vo vovouro vuriara purapaoro Pauto vavaearo-ia kovepaaverea vara voriaro oupasa rera ruvara-ia pauaka tootooa rutu Pauto.

Goruvira Rutu Torepau Oirao Pie Vovou Oara-ia

32 Vore rugorugoo iraopata visii vo touaro vao oa oisoa purapata tuariri. Ovuuta-a eva oa-ia Pauto vaaro aviavia visii sopaaro soporeva ora rera iava. Oa isivaaro iava riroaravi rutu tavaka vovouro outava oearovu-ia. Osa viapau oisoa visii kove piepaive. 33 Ari ita, vurivira rutu visii api pievira karekeiva oirara oearovu osireiaro-ia. Oa iava visiivi oisoa agesipaive visii tovipaoro. Ora ovokirovu-ia oeavu tapo ora tavosipasa oisoa ruipapata voeao oea oisi vo tavakaaro oisoa oupaive. 34 Ora voeao tapo vo vavataroaro sovopata ora visii-ia oea oisoa tuukepa keparo-ia tuukepaave. Oa iava voeapa oisoa siraopata. Ora oiso osa oearovu tapo oisoa uriopaave visii varaaro-ia orekerovu pitupasa. Uva viapau oisoa evarare rugorugoopaoro siraopata. Viapau. Ari visii oisoa roru iraopata rutu, uvare oisoa taraipata oiso, Oaravu epao visii varaaro oara visiipa tuevira toupai, oara varao-ia putepaiveira rutu vo rasio iava vara.

35 §† Opeita oearovupa uriripaoro ora visii iava goru vovouro oavisii rutu akukupapavira viki ragapata. Uvare vo vovouro raga uvuipai ra visiipa vearo vori sipove. 36 §†† Ari ita, vosa kave vovou rutu sirova utu rovopata, oa vituaro iava uvuipatai rutu ra oiraopa vovou rutu Pauto vaaro sirova utupata. Oa iavirava uvuipatai ra vearopara outa, varao oara iava Reo Ovoi purareva Pauto. 37 §‡ Aue iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapai,

'Tou visivi taru voreroverea. Viapau oiso ateate pie ragapaoro voa toupare. 38 §‡† Uva ragai voeaaro-a oirara oea-ia torevoko vovou toupaiveira oea taru tootoopaave oirao pie vovou rutu purapaoro. Ari vosa

† *10:17 Hi 8:12* †† *10:22 Hi 4:16; Ef 3:12; Esi 36:25* ‡ *10:23 Hi 4:14; 1 Ko 1:9* ‡† *10:25 Ap 2:42; Hi 3:13; Fl 4:5* ‡‡ *10:26 Nam 15:30; 2 Pi 2:20* ‡‡† *10:27 Ais 26:11* ‡‡‡ *10:28 Diu 17:2-6*

§ *10:30 Diu 32:35-36; Ro 12:19* §† *10:35 Hi 2:2* §†† *10:36 Lu 21:19; Kl 3:24* §‡ *10:37 Hab 2:3-4; Lu 18:8* §‡† *10:38 Ro 1:17; Ga 3:11*

irouto ro ira voea iava ragai arova porero viroverea, ira-a eera viapau oiso ragai roru piereverea ora rera-ia.’
39 † Oire uva viapau oiso vigei-a vao voea iava voeao oea oisoa pore uviropaave rera arova opesi ovoipaoro vo vuri tapi-ia. Viapau. Ari vigei-a vao vigoa oirao pie vovou rutu purapaoro oriruvira rutu toupapeira.

Vo Toupai Oirao Pie Vovou Vo Pitupituaro Vituaro

11 †† Oire uva eakea rutu-a vao oirao pie vovou? Oa vao-ia oiso toupaiveira, Varao oara-ia oiso tarai ovoipavioveira oara varao oiraopavira karekepaperea vo utupaua, oarare tuevira toupaoro oirao piepapeira. Ora tapo vosa oiso ragavira ora sovopavio, O ari oiraopara-a, oara viapau kekepapeira. 2 Uva vo vovoua eva oa purapaoro voeari tuariripa irara oisoa Pauto roru piepaive ora voea-ia. 3 ‡ Oirao pie vovou rutu purapaoro tarai ovoipavio oiso, O ari Pauto orekerovu rutu purareva varao oara kekepai ora rera vo Reoaro iavirava. Uva viapau oiso orekerovu avu vai iava vara purareva. Viapau.

Vo Toupai Ebel Vase Iava Ora Inok ora Noa

4 ‡‡ Oire uva oirao piepaoro Ebel koruoua purareva Pautoa-pa, vo koruouo oa Ken vo koruouaro-ia puteva. Ooirao piea iavirava Pauto rerare oiso puraroepa, “Torevokotoa rutu vii.” Aue vituaro iava uvare va-a vao vatevatea koruou oa-ia Pauto roru piereva ora rera-ia Ebel. Uva vo vovoua vao rera vaaro Ebel ira kopiiroepa, oa vigei siposipopaivoi vo vokio-ia touvira.
5 ‡‡ Oire ro vo oirao piearo-a vao-ia Inok oa iavirava viapau oiso kopiiroepa. Ira tootoovira raga kae piereva Pauto. Oa iava oirara oisoa rerare taraa ragapaive, uvare Pauto ora rera iare rera oureva. Ari ita, Tugoropa Vuku oiso purapai, ‘Kae pie asavira oisoa vo rasio-ia toupareve Pauto roru piepaoro ora rera-ia rutu.’ 6 ‡‡‡ Ari ita, viapau irai oiratoa vai uvuiparoi ra oisi Pauto roru piepareve, vo rara viapau oirao pie vovou vai pura rovopareve. Uva va-a vao vituaro oiso toupaiveira, Ro ira ruipaparo oiso ra Pautoa iare tutuu piepareve, ira-a eera uvuiparoi ra Pauto vo touaro oirao pie rovopareve rutu. Ora aue tapo oirao piepareve oiso, Pautoa iare tutuu piereve, ra voa vearo vori oureve rera ruvara-ia.
7 ‡‡‡ Oire iravu-a ro-ia Noa ira ora rera vo oirao piearo iava Pauto vo reoaro vo vovou reo uvureva uriripaoro. Oreoa-ia rera vosioro tavitavireva varaore oara kekereverea utupaua. Oreoa vao sirova utuoro aak uvuo purareva Noa. Oa iava voa ovii avao orirureva rutu vo tuukou vo vuutaaro-ia. Uva oisi-a eisi osa pierevoiva, Noa oirara rutu karekereva vo rasio-ia vuri irara. Oa iava Pauto rera raga roro piereva oiso, Vearoto. Eake iava? Uvare oirao pie vovou rutu-a vao oa oisoa purapareve.

Ebraham Iava Vo Reoro

8 § Vo oisoa Ebraham oirao pie vovou purapareve. Oa purapaoro Pauto uvureva ovusa rerare keeraroepa. Oa iava rera vo reoaro sirova utuoro ora vaseroepa, oiso ra rera vo taerearo kavuoro avaro vore avaoro uvare Reo Ovoi purareva Pauto rerapa. Ari ita, rera vo taerearo rutu kavuoro gauruoepa. Oire voava avapaoro viapau oiso taraiparoepa oiso, Ovu iare avaparai. 9 §† Uva va-a vao osa rera vo vovouaro oirao pie vovou sirova oisoa toupareve vo taereo-ia oa iare rerapa Reo Ovoi purareva Pauto. Uva voa oiso rutu oisoa toupareve osa ro ira vegoparo rakari keparo raga-ia. Ora vo araoreo tapo oviitoarei Aisak vaio ora Jekop aiterea tapo oisoa vo keparo-ia evara rakari keparo toupasi, aitereapa Pauto Reo Ovoi vatereva.
10 Vao vituaro iava Ebraham vokiara rutu-ia rera vo oirao piearo-ia oisoa tuevira raga toupareve, oiso ra vo uruio kekereve ouruia paureva Pauto ora rera vo ruipaaro-ia. Oa pauakavira rutu toupaiverea.
11 §†† Uva va-a vao oirao pie vovou oa vituaro Ebraham uvuiparoi ra oiso toupareve, Aite. Ari ita, eagara vosa avukaroepa rutu, ora vao tapo osa vatuava Sera oisoa kakae kavau asavira toupaeve. Vo osa touvira rutu Pautoa-ia oisoa rariparo, oisore ra oiraopavira rutu karekepe rerapa Reo Ovoi Pauto vaaro. 12 Oiraopavira rutu ita, uvare kopiisa tutuu piereva, vo osa rera raga aao iraraaro-a voeao riro irara rutu oea karekeaepa. Oea vieiaro oiso rutu pura viropa osa aaviikoara vieiaro, ora oiso osa rogara vao oa avakava sirova toupaiveira viei asavira.
13 Oire uva oisi raga touvira rutu oirao piepaoro oisoa kopiipaave varao ou asavira oara iava Pauto Reo Ovoi purareva. Uva oiso ora voea-ia taraiaepa, Akoea, igeivi vao sopaipa irara. Vigoa tavete visivi raga toupapeira vo rasio-ia, oa iava vara eveipaioveira varao vearopara oara tauai rutu vo utupaua vigeipa toupaiveira Pauto ruvara-ia va iava vearo vaisi purapaoro vara-ia evara.
14 Ari ita, oearovu oirara evo reo purapaiveira. Uva vigei uvuipaviei ra oisi ragavira taraipavio voea-ia oiso, O ari touvira ora voea voaaro ruture taraapaivoi. 15 Uva viapau vorerivira voare rugooava voea vo taerearo-ia vao oa iava gauruava oiso ra voare vorevira kareave. Oiraopavira rutu oiso uvuipaai ra vore kareave, vo rara oisi ruipapaave vore karesa. 16 Ari oisoa oiso ruipapaave ra uvavure avaave, vo uva vearovira rutu toupaive. Otaerei-ia vao oa oiso rutu toupaive osa vuvuiua. Oa-a eva oa vituaro iava oisoa Pauto viapau ariiparo voea uvupaoro, vo rara rera vaisiaro vaisipaive oiso purapaoro, “Igei reraaro Pauto.” Eake iava? Uvare oiraopavira rutu riro urui voeapa ravaareva va pauoro.
17 Va vao oirao pie vovou oa oisoa purapareve Ebraham oa iavirava oiso vovouroepa ra oviitoa-ia koruoua purareve Aisak, vo uvare Pauto rera-ia kokararoepa. Ari ita, oiraopavira uvare Ebraham-pa Reo Ovoi pura rovoreva Pauto, oiso ra riro irara rutu oirara aao keer-

† *10:39 2 Pi 2:20* †† *11:1 Ro 8:24; 2 Ko 4:18* ‡ *11:3 Jen 1:1; Jo 1:3; Hi 6:5* ‡† *11:4 Jen 4:4, 10; 1 Jo 3:12* ‡‡ *11:5 Jen 5:21-24* ‡‡† *11:6 Hi 7:19* ‡‡‡ *11:7 Jen 6:13-22*

§ *11:8 Jen 12:1-4* §† *11:9 Jen 12:8* §†† *11:11 Jen 17:19, 18:11-14, 21:2*

aave rerare Ebraham. Uva va-a vao oa-ia tarai rovoroiva, vatatopoa purareva, oiso ra oviitoa-ia kataito koruoua purareve. 18 Uva rovovira rutu Pauto rerare oiso puraroepa,
'Rera-a eera Aisak ira iavirava riro irara rutu viire aiteaverea.'
19 Va-a vao osa Ebraham tarai ovoiroepa oiso osa ragavira uvuiparoi ra Pauto Aisak tore piereve vorevira kopiia iava. Ari ita, oiso osa ovoovovira kopii tapiva vorevira toreroepa Aisak rera ruvara-ia Ebraham toupasa.

Vo Toupai Aisak Vase Iava Ora Jekop Ora Josep

20 Oire uva Aisak oirao pie vovou sirovava reo ovoi purareva auere viraakoa, oiso ra vo araorei-ia karekepe Jekop vaio ora Iso. 21 † Oa isivaaro-ia Jekop Josep ovii iraraaro katakataivira viraakoreva ora rera vaaro oirao pie vovou vituaro iavirava, vo osa rerapa tutuu piepa oiso ra kopiiro. Ari ita, takuvira oisoa toupaoro tooroto riara-ia Pautoa-ia oisoa vuurapa vaisi purapareve. 22 †† Ora ro tapo Josep ora rera vo oirao piearo vituaro iava vo reo purareva vo vuutao iava oa-ia Isip-ia kavuivere Jiu-pa irara. Oreoa isivaaro iava oreovua vao oa iava voea tavireva ora rera iava oiso, "Vosa ragai iava varaua kopiipe ra voua tovota oiso." Uvare rera vaaro kopiia tutuu pieva.

Moses Iava Vo Reoreoro-ia

23 ‡ Va-a vao oirao pie vovou oa oisoa purapasi vaitereo Moses aitetoareiaro. Oa sirovava rera kavausivoiva, vo kakae oisoa vataupasiva vo peva rutu sovara-ia kekira peva. Vo rara rera-ia vearovira rutu taraipasi oiso, Vearo keketoa rutu ro-ia. Oa vituaro iava ro king vo reoaro gasisiva tuuvu vovouvira rutu vo reo oa purareva kakae vurerore.
24 ‡† Oa iava riroroiva Moses, vaopa oisoa reasiparo oiso teapi oiso rera vaisipaive, Pero ro reito oviivaaro oviitoaaro. 25 Ari ita, oisoa oisi vo vaisi veripaoro oiso vovouroepa rutu ra Pauto voeaaro tapo oirara ora tavosiro rutu, vo osa riroa rutu tavaka oisoa oupaive. Oa iava oisoa vaopa reasiparo, teapi vuri vovou vai purareve gare vuutavi raga-ia. 26 Uvare varao rutu-ia taraiparoepa oara-ia osa tavaka vo siraoroaro oisoa oupareve oiso rutu osa vo tavaka oureva ro ira roporeva Pauto. Varao oara oiso oaravu rutu-ia pute iraopaive rutu varao vearopara rera varaaro oara oisoa Isip-ia toupaive. Eake iava? Uvare oisoa tuevira vaore vearo vori toupareve vao oa oureverea vovio utupauavi rera vo tavakaroaro iavirava.
27 ‡‡ Oire uva oirao pie vovou vituaro sirovava Isip-ia kavureva. Oa raga iavirava viapau oiso kingto vaaropa kasipu vovou uririparoepa Moses. Viapau. Ari oisoa topaparo viro rutu avapaoro. Eake iava? Uvare rera-a eera ira oiso rutu toupareva, Ira eera Pauto kekereva ora rera-ia, ro ira viapau uvuiparoi irai ra rera kekereve. 28 ‡‡† Uva oirao pie vovou purarevoiva, va sirovava oirara rutu tavireva, oiso ra Tagausapa Vurei Pasova puraive. Vo vuutao-ia oa-ia voea rutu tavitavireva, oiso ra revasiva-ia rataoara rutu riaaro kipuive. Vo kipuro oara kekepaoro uvuiparoi ra vo keparo reesipaoro Jiupa irara ovii kakaeroaro voeao avaiopa kakaero tagaupaoro okakaerovu raga avaiopa kakaero kopii piereve enselto. Uvare rera vaaro-a voea upopasa.

Riro Irara Rutu Jiu-pa Irara Goruvira Rutu Oirao Pieiva

29 ‡‡‡ Oisi-a oiso osa vo vovouro iava varao oirao pie vovouro Jiu-pa irara Ret Si avakava iviroiva ovusa voeapa raakaopa. Oa iava Isip-pa irara voea tariopaoro iviropaoro utupaaepa, ovusa voea ururao ora aivaro pieopa. Oa iava voa kopii ovoiaepa.
30 § Ora tapo oiso osa vo oirao pieroa varao oara iava kasuraara varao Jeriko-ia kururu piropa, vo osa Jiu-pa irara vo urui taripaoro riro goruvira rutu viri rovopaiva erao vatara (7) vokiro rutu-ia. 31 §† Ora o tapo riakova Rehap riro otopava iria ruvara iava voeao rutu kopiiaepa oea oisoa Pautoa-re isivapaave, ovusa oira viapau kopiiopa. Eake iava? Uvare voeao oea vo rasi vagogo rovosa urioaepa vao oa-ia oisoa toupaeve. Oa iava voa oira raga voea tokieva oira vo kepaaro-ia oira vaaro iavirava oirao pie vovou.
32 Oire uva visii akepaavoi, E uvuiparai oeai iava ita visii tavitavia, eke? Oiraopavira, viapau oiso vuutaa vaiei ragaipa ra Gidion vase iava visii siposipoa ora Barak, ora Samson, ora Jepta, ora Devit, ora Samyuel, ora voea rutu voeao profet irara oea oisoa Pauto vo reoaro kosi piepaive. 33 §†† Oiraopavira rutu oiso osa oisoa oirao pie vovouro purapaoro riro irara rutu upopaive uvarovu rutu voea-ia putepaoro. Ari ita, torevoko pitupitu rutu sirova oisoa utupaave, oa iava vao ouiva oeare voeapa Pauto Reo Ovoi purareva. Voeao oea laion kare iava gisipo kapu pieiva. Oa iava viapau oiso voea aioiva. 34 Ora voeao oea riro kasi rutu tuituia roko pieiva. Ora oiso osa virivarivira rutu toripaiva voea asavira oea toorioara-ia voea upopasa aue ragapaaepa. Uva va-a vao osa raveraveaepa. Uva vorerivira ita ora voea iava varaura-ia gorua ouiva. Osa iava tuuvu vovouvira rutu upoara puraiva oearovu tapo uvarovu rutuva voea voea-ia putepaoro rutu. 35 §‡ Ora oearovu tapo voea iava oea oisoa kopii rovopaaera, vorevira torepaave. Eake iava? Uvare airorovu voea iava vairoro airoa oisi oiso oirao piepaiva oiso puraoro, "Oiraopavira uvuipaai ra vorevira toreave vigei voeaaro." Ora oiso tapo osa oearovu vuri irara oea voeare oiso puraaepa, "Uvuipatai ra vova kosita viro vosa visii varaaro oirao pie vovouro kavu rovota." Uva viapau kosia viropa, uvare oiso ruipapaaepa ra voea varaaro oirao pie vovouro kareke piepaive. Oa iava oisoa voea vuri piepaive rutu voea upopaoro. Vo rara oiso ruipapaave ra eisi voea piepaivora, vorevira torepaave vearo tootoo rutu oupasa.

† *11:21 Jen 48:5* †† *11:22 Jen 50:24-25; Eks 13:19* ‡ *11:23 Eks 2:2, 1:16* ‡† *11:24 Eks 2:10* ‡‡ *11:27 Eks 12:50-51* ‡‡† *11:28 Eks 12:21* ‡‡‡ *11:29 Eks 14:21-31* § *11:30 Jos 6:12-21* §† *11:31 Jos 2:1-21, 6:21-25* §†† *11:33 2 Sml 7:11; Dan 6:22* §‡ *11:35 1 Kin 17:22*

36 Uva oearovu oisoa voea tovipaive tapo voea ragipaoro viripa iroro-ia. Ovusa oearovu oisoa voea tuukepaive iroara-ia tuukepa keparo-ia voea tovopasa. 37 Ari oearovu oisoa voea vurokopaive aue-ia aveke, ovusa oearovu raga ita voea iava varaura koripaive. Ora vo osa oearovu oisoa upopaive aue-ia toorioara. Ora tapo oisoa taririvira toupaive apotavira rutu toupaoro sipsip rakariro-ia kuvupaoro ora meme rakariro, ovusa oearovu voeao oisoa vuri piepaive rutu. 38 Oiraopavira rutu oiso osa voeao rasio-ia tou irara oisoa viapau voea eveipaive ra va iava oiso purapaave, “O asi vearo vovou irara vai-a voeao-ia.” Voea raga ita voeao-ia oea oisoa viripaive voraro raaka tapiro, ora voraro pukuara-ia, ora tarieara-ia, ora rikuara tapo.

39 Uva oiraopavira rutu-a oiso osa vo siposiporo toupaiveira voeao iava oea oisoa Pauto roru piepaive rutu. Eake iava? Uvare eisi oisoa piepaive voea vo vovouroaro oirao pie vovouro rutu purapaoro. Uva viapau varao vearopara ouiva oara iava voeapa Reo Ovoi purareva Pauto. 40 Uvare Pauto orugoovu raga-a vao oa purareva vigeipa. Oiso rugooro ra vao-ia airepa rugoo voea tapo tuariripa irara vigei rutu takuvuoro vigei uvui pie ovoireverea voari ruture utupaua.

Vigei Uvuipaviei Ra Jisas-ia Vurapaoro Rera Oirao Piepape

12 † Ari ita, vo vokio-ia vearovira rutu taraipavierao voeao iava tuariripa irara, uvare oisi eisi oisoa piepaive voea vo pitupituroaro evara oirao pie pitupituro oiraopavira kareke piepaoro. Uva vigei tapo ita uvui iraopaviei ra oisi eisi piepape. Oa iava uvuipaviei ra varao vuri pitupituro kavupape vo pitupituro oara vigei-ia goruvira rutu pitupaiveira, ora varao rutu tapo oara vigeire korukorupapeira torevoko pitupitu purapa arapa. Uva uvuipaviei ra vara rutu evara kavuera, vo paupauo purape reasi asavira oaravu-ia pute iraopasa vuriara. 2 †† Uva oisi eisi piepaoro uvuipaviei ra goruvira rutu Jisas-ia vurapape. Vao iava uvare rera raga vigei varaaro oirao pie vovouro vituaro vo rutuva rovopaoro rovoa-ia vo rekasisa opesipa tapi. Oiraopavira rutu ita, uvare viapau oiso torireva vao asavira evao parikou vo siitokaaro. Viapau. Ari ora rera iava vasereva voare, oiso ra voa kopiioro ariia oureve evao parikou-ia. Uvare vao ragare rugorugooroepa riroa rorua oa rerapa oisoa tuevira toupaive. Ari ita, uvare vo vokio rera epao reia-ia pauparoi paupa vo oirapapa varata-ia vao Pauto vaaro.

Pauto Vigeipa Siraopa Vatereva Vigei Torevokopasa

3 ‡ Rerare ro Jisas rugorugoo iraopata. Opeita rera vaarore riroa goru vovou ovaupata. Vao oava toupaoro kasipu vovou oureva vuri irara ruvara-ia. Uva oisi-a eisi osa visii tapo ita viapau uvuipatai ra visii vo vovouroaro goru vovouro viki ragapata visii vo oirao pieroaro kavupaoro. 4 Vao iava uvare vo paupau-a eva purapaoro vuri vovouva ora upopatai oa-ia revasiva visii iava touvira parupaevere pasi. 5 ‡‡ E vo reorore vai ovautaepa oara Pauto vatereva visiipa vao rera ovii iraraaro, oisore ra ora visii iava vovouisi oavisii goru pie iraopata? Uvare oiso puraroepa,

‘Oviitoa oaa, vaore rugorugoo iraopau vo osa Turaro Pauto viipa vavata vatepareve, oiso ra va kaeri. Ora tapo oiso-ia ra opeita raveravepau vo osa viipa goru reoro rutu vatepareve varao vii torevokopasa.

6 ## Uvare ro ira kaviko iraopareveira Pauto, ira raga ita-a

eera irapa uvuiparoi Pauto ra rera vatepareve vavata oiso ra va kaepareve. Ora voeao tapo oea oiso vaisipareveira, Rera ovii iraraaro, oeapa voea vo vuriaro vo voriaro vatepareveira voea torevokopaoro.’

7 Oire uva uvui iraopatai ra goruvira rutu vovou iraota vo osa vo vavata eva oupata. Vo uvare taraipatai oiso, Aite ruvara iava va vao-ia. Ari ita, visii vo vavataaro vao karekepaiveira rutu visiipa, oire ra va iava oiso purapata, “Oiraopavira rutu Pauto osa oiso igei piepareveira oiso, Rera ovii iraraaro.” Uva ragai tavita oiso, E irai aitetoa vai viapau iraipa oviitoa vai goru reo vai viapau vatereva vaore irai torevokopasa oai-ia, eke? 8 ### Vosa viapau Pauto vaaro vavata kaepata oiso osa oearovu rera ovii iraraaro vo vavata kaepaiveira, oa iava uvuipatai ra ora visii-ia taraipata oiso, O ita, viapau oiso vigei-a Pauto ovii iraraaro rutu. Ari iravu raga ovii iraraaro-a vigei. 9 Ari ita, voeao aite irara oavi vo rasio-ia vigei torevokopaiveira varao vuri pitupituro asavira. Oa-a eva oa iava voeapa avivikepavioveira. Uva va-a eva osa vituaro iava uvuipaviei ra pute pie visivi rutu ora vigei iava vasipape rera iare. Oa iava uvuipaviei ra Tootoo Ovoi oupape rera ruvara-ia Aite Pauto ro vova vuvuiua. 10 Uva aite irara oavi vigei oisoa torevokopaive potekupa vuutarovi raga-ia voea vo rugorugooroaro sirova utupasa. Ari Pauto vigeire rugorugooparoveira rutu oiso vigei torevokopaoro. Oa iava uvuipaviei ra torevoko vovou rutu purapape ora airereipaoro, oiso rutu osa rera vo vovouaro vuri asa vovou rutu. 11 ### Vosa goru reo rutu oupaive vao voea torevokopa reo vuri pitupituro iavirava, oa iava uvuipaai ra ora voeapa siraopaave oiso purapaoro, “Siraovira rutu vigeivipa vao-ia, vigoa viapau oiso vo reo-ia vao-ia rorupapeira.” Viapau. Ari oiraopavira uvare oearovu voea iava vao goru reo uvuivoiva, oa iava torevoko vovou ouiva. Uva vo utupaua voea vo voriaro ouiva vao gavaure vovou.

Reo Ravaa Iava Vao Oisore Ra Goruvira Toreta

12 § Oisi-a eisi osa ragavira uvui iraopatai toupaoro ora visii iava vavaeara goruvira rutu kae pieta varao oara raveravepaoro eoropapeira. Ora oiso ra goruvira rutu kotupiara itotuo piepaoro tore iraota. 13 §† Ra oisi iava topa pievira voka iraooro avata vao-ia torevoko raiva. Visii vao vearo kokoto irara voea tapo vokapata

† *12:1 1 Ko 9:24; Hi 10:36* †† *12:2 Fl 2:8-9; Hi 1:3, 13; 1 Pi 3:22* ‡ *12:3 Mt 10:24; Ga 6:9*

‡† *12:5 Pro 3:11-12* ‡‡ *12:6 Sam 94:12; Je 1:12* ‡‡† *12:8 1 Pi 5:9* ‡‡‡ *12:11 1 Pi 1:6; Je 3:17-18* § *12:12 Ais 35:3* §† *12:13 Pro 4:26; Ga 6:1*

voea goru piepaoro voeao vuri kokoto irara. Teapi raiva tasi arova piropaave.
14 † Ora visii iava vovouisiro oavisii rutu tovo iraota. Oa iava uvuipatai ra gavaure vovou rutuva oearovu tapo toupata oirara. Ora visii iava vovouisiro oavisii rutu tovo iraopata, ra ora airereipaoro viapau rutu vuri pitupituro vai sirova utupatavere. Eake iava? Uvare viapau oiso irai oiratoa vai Turaro Pauto kekereverea vo rara viapau eisi piepareve. 15 Ora vaopa tapo ora vatatopo iraopata. Teapi irai visii iava vaore isivaparo Pauto vaaro kavikopa vovou oa purapareveira visiipa. Ora vao tapopa ora vatatopo iraopata. Teapi oiso rutu toupata osa okuerovu varao itakopa kuero. Aue vituaro, teapi oirara rutu vuri piepata visii vo pitupituroaro raga-ia. Oiso rutu osa itako ovi gare ovivi raga oa aioara rutu vuri pievo vara sovara-ia avaoro. 16 †† Ra vaopa tapo ora vatatopo iraopata. Teapi irai visii iava otopa vovou vai purareve. Ora tapo teapi irai Pautoare isivapaoro oiso piepareve osa ro Iso. Ira katai vuutavi raga-ia gareavi raga aioa ouoro araokoto ruvara-ia kikooto ira reo ovoi purareva kokotoa aropa oiso puraoro, Ragai varaaro rutu ouriverea rara varao aite ruvara iava. 17 ‡ Ari ita, rera-ia taraipataveira, uvare va isivaaro iava oiso ruipa ragaroepa ra aiteto ruvara-ia viraakoa oureve. Vo osa viapau uvuiroepa. Eake iava? Uvare viapau oiso uvuiparoepa ra evo vovou tavarioreve oa-ia tuutuua pura rovoreva kikootoapa. Uva gau ragapaoro rirovira rutu akeake ragapareva. Vo osa viapau.

Vigei Pou Viroviei Vo Vearo Pukui-ia Vao Vo Saion

18 ‡‡ Viapau oiso pou virotaepa vo pukuio-ia Sinai, oiso osa voeari Jiu voari tuariri. Vo pukuio oa oisoa uvuipaave ra va kekeive ora voea osireiaro iava. Opukuio eva oa-ia oisoa riro kasi rutu eto kasi karekepape ovokirovu-ia, vo osa Pauto reo vateparo. Ora vao tapo osa voa oisoa ruupa rutu karekepape ora purepato kiuvu. 19 Opukuia raga ita-a eva oa-ia utave guruko karekeepa ora reoreoa. Ari ita, oreoreoa eva uvuiva, oa iava vare oisoa riro goruvira rutu arepaave oirara, oiso ra opesipe vo reoreo voea arova. 20 ‡‡ Eake iava? Uvare Pauto vo reoreoaro uvupaoro rirovira rutu uriri iraopaaepa. Oreoa-ia voeare Pauto oiso puraroepa,
‘Vosa irai oiratoa vai, eke irai varueretoa vai vo pukuio-ia tasiasireve, ira-a eera ira-ia uvuipaai rera vurokoive rera kopii pieoro.’
21 ‡‡† Iu. Oiraopavira rutu uvare vo pukuia-a eva oava vurapaoro oisoa rirovira rutu uriripaave. Osa iava Moses ora rerare oiso puraroepa,
‘Ragai-a vao ragoa rirovira rutu rikerikeparai uriri iraopaoro.’
22 ‡‡‡ Oire uva visii ita vao-ia viapau oiso vo pukuia eva pouta viropa. Viapau. Ari opukuivu raga vao oa-ia pouta viropa oa vaisipaiveira oiso, Saion. Vo uva Pauto vo uruiaro toupaiveira ro Tootoopatoa Rutu. Vo uruio-ia ouruia epao toupaivoi oiso osa raga toupaiverea voari rutu utupaua vo vuvuiua-ia. Vao oa vaisipaiveira, Jerusalem. Oa sovara-ia riro tukuro (tausen tausen) rutu enselpa irara rorupaoro toupaiveira. Voea raga ita oea vo uvuruo iare pouta virora. 23 § Oa-ia toupaiveira voeao Pauto ovii iraraaro avaio irara. Voea ita oea vaisiroaro rigatoreva vukua-ia vao oa epao vuvuiua-ia. Ari ita, kareta virora rera iare ro Pauto ira oirara rutu vo vovouroaro rovirieipareveira. Ora voeao iare tapo uraura irara torevoko vovou irara voeaaro Pauto oea uvuivira ovoi piereva rutu. 24 Oiraopavira rutu ita, vo uvare kareta virora Jisas iare. Ro ira-ia oiraoepa oa pura piropa Airepa Reo Ovoi. Oire ra oisi iavirava ora rera iava revasiva petoreve va eva Reo Ovoi goru pieoro. Eira revasiva iria vo kovoaro Ebel revasiaro-ia putepaeveira rutu. Uvare Krais revasivaaro-a iria vearopara rutu kareke piepaeveira.

Vigei Uvui Iraopaviei Ra Ora Vatatopo Iraopavio Vearovira

25 Ora vatatopo iraopata vaopa oiso, Opeita siposipopato vo reoroaro veripata, oiso osa voeao oea viapau oiso oisi rera vo reoroaro uvupaive, eera ira tugoropa siposiporo oisoa vatepareve vo rasio-ia vo tuariri rutu. Uva voea-a evoea oea viapau oiso voea vo voriaro vuria vatavataiva. Oire uva apeisi-a vigeipa vao? E uvuipaviei ra oisi va vuria vo voriaro vatavatapape, vo rara oisi rera vo reoroaro veripape ro ira vo reoro kosi piepareve vuvuiua iavapara? 26 §† Oiraopavira rutu ira-a ro ira vo gurukoaro voari tuariri rutu vo rasio rikerike pieeva. Oa iava Reo Ovoi purareva oiso puraoro,
‘Ragai taru vorerivira vo rasio ita rikerike piea. Uva viapau oiso vo rasio raga-a, ari vuvuiua rutu tapo-a.’
27 Oire uva vo reoa vao-ia oa oiso purapai, Vorerivira, oa porearo oiso roroiovira rutu toupai oiso-ia, Vara rutu orekerovu Pauto oara purareva voari rutu rovoa-ia, oara rutu opesiperea rikerikeoro. Ari varao oara viapau oiso rikerikeperea, oara raga-a evara oara perea.
28 §†† Oire uva rorupata, uvare vao oupapeira Pauto vo Saraaro oa viapau opesia vai vo osa rikerikepe. Osa iava vigei uvuipaviei ra Pauto vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapaoro rerapa avivike iraopavio rera vaisiaro kae piepaoro rutu. 29 §‡ Uvare Pauto riro kasiva eto kasi toupareveira. Oa uvuipai ra orekerovu rutu rova pieve vara rutu opesi pie ovoioro.

Uvuipaviei Ra Ora Vigei Araoko Iraraaropa Sirao Vovou Vatepape

13 §‡† Vokiara rutu-ia uvui iraopatai ra oearovivupa siraopata, voeao araoko irara oavi oea Krais vaisiaro-ia toupaiveira. 2 §† Opeita vaore ovau iraopata oiso osa uvuipatai ra oearovivure aapaapaupa irara keerapata vorarore visii vo keparoaro-ia voea koata

† *12:14 Mt 5:8* †† *12:16 Jen 25:33* ‡ *12:17 Jen 27:30-40* ‡† *12:18 Eks 19:12-22; Diu 4:11* ‡‡ *12:20 Eks 19:12-13* ‡‡† *12:21 Eks 19:16* ‡‡‡ *12:22 Fl 3:20*

§ *12:23 Lu 10:20; Fl 3:12* §† *12:26 Eks 19:18; Hag 2:6* §†† *12:28 Dan 2:44; Hi 13:15* §‡ *12:29 Diu 4:24* §‡† *13:1 Ro 12:10; 1 Te 4:9* §† *13:2 1 Pi 4:9*

piepasa. Ari ita, oearovu oisoa oisi eisi oearovu piepaive voari. Uva viapau oisoa voea eveipaoro voea koata piepaive ora voea vo keparoaro iare, vo osa voeavi uvuiaroa ita enselpa irara oea oisoa koata piepaive.

3 † Ora voeaviore tapo rugorugoopata oearoa tuukepa keparo-ia toupaiveira vo Jisas iavirava. Ra ora visii-ia voea sovopaoro oiso taraipata, Visii uvuiaro eva visiigoa ita tuukepa kepa-ia toupatavoi. Ora ra voeaviore tapo rugorugoo iraopata oearovia tavaka vo vavataaro kaepaiveira. Vo vavataaro uvuipatai ra ora visii-ia va sovopata oiso rutu ita, ovavata-a eva voea vaaro oa visii-ia ita toupaivoi.

4 †† Opeita vo pitupituore ora oupa pitupitu oiso rugorugoopata, Akukupapa raga. Viapau rutu. Ari ro oirato ora o riakova oavukarea raga uvuipasiei ra ora vaiterei raga rutu toupasi. Vao vituaro iava vosa viapau oisi eisi toupasi, oa-a eva oapa Pauto vaiterei ora oearovu rutu rovirieireverea vapa vao ora voeava otopa vovou, vo osa vo pitupitu vo voriaro vuri vori vatereve voeapa.

5 ‡ Ora opeita vo vovouova toupata tapo moniara riiriipa vovou. Ari uvuipatai ra varavio-ia roru iraopata oara-ia pitupataveira oiso purapaoro, “Ari uvuipai varao.” Eake iava? Uvare Pauto vao-ia oiso puraroepa,

‘Viapau oiso visii kavuaverea. Ora viapau oiso visiire ovauraverea.’

6 Oreoare vao rugorugoopaoro uvui iraopaviei ra goru vovouvira rutu oiso purapavio,

‘Ragai reraaro tauvapato Turaro Pauto. Osa iava viapau uvuiparai ra orekerovu avu vaipa uriripara. Oiraopavira rutu. Eake vai-a vao oa-ia uvuiparoi irai ra oai purareve ragai vuri piesa? Viapau oiso oaiei.’

Vigei Uvuipaviei Ra Oiso Rutu Utupavio Osa Voeao Turaro Irara Tuariripa Irara

7 ‡† Ora voeaore rugorugoo iraopata tuariripa irara oea oisoa visii tuvetuvepaive Pauto vo reoaro iava siposipopaoro. Ora voea vo pitupituroarore tapo rugoopata oiso osa ragavira oisoa toupaive tootoopaoro ora kopiipaoro. Uva vo pitupiturei-a evarei oarea-ia visii ita uvuipatai ra oisi voea vioepata voea vo vovouroaro oirao pieara sirova utupaoro.

8 ‡‡ Jisas Krais viapau oiso tavarioa vaiei. Ira vo vokio touparevoi oisi raga ita osa tuariri oisoa toupareve. Osa raga ita eisi osa voari utupaua toupareverea taru.

9 ‡‡† Opeita osiposiporovu raga pisaara uvupata vaopa, teapi visii ivuive vao arova torevoko raiva Pauto vaaro. Vosa vigei iava sopaura sirao vovou vo goruaro ouve Pauto ruvara-ia, osa vearopai. Oa iava vigei iava sopaura viapau uvuipai ra osasararovu rutu aue reo goruro vo goruaro ouve varaore aiopara. Oara vo pitupituaro viapau oirara oisoa tauvapaive vo osa va-ia vokapaive.

Vo Toupai Vao Iava Koruoua Oa-ia Rorupare Pauto

10 ‡‡‡ Ovoovova eravao vigei oiraaro toupaivoi oira-ia koruoua toupai. Vo koruouo oa iava viapau rutu uvuipaai Jiu-pa irara pris ra oai puraive va-ia. Uvare viapau voea vaaro-a. Ari vigeipa oirao pie vovou irara.

11 § Ari ita, ro Rovopatoa rutu Pristo Jiu iava ira oisoa Tugoropa Tavuki Rutu iare oisoa koataparo varuere kare iava revasi rovurova vara-ia koruoupasa vuriara verapaoro. Vo karero okarea oisoa kasipaive vo uva sel urui-ia toupaive vatuaro.

12 §† Uva oisi-a eisi osa vituaro iava Jisas ita kopiiroepa oisi ratau vo riro urui iava rataoa riaaro vatuaro-ia. Oa iava voa rera iava revasiva parueva oirara rutu sisigarue pieoro vuri vovouro iava.

13 §†† Uva vigei tapo ita uvuipaviei ra oisi uruia vatuaro iare kosi viropavio varao kavuoro Jiu varaaro, oiso ra rera sirova utupavio. Ra va iava ora vigei-ia rera vaaro ariia sovopape va vao siitoka vavataaro kaepaoro.

14 Oiraopavira ita, viapau oiso pauaka urui-a vao oa oiso vaisipapeira, Vigei vo uruiaro va vo rasio-ia. Viapau. Ari touvira rutu tuevira toupaoro vo uruire taraapapeira vao oa rutu-ia toupaperea voari utupaua.

15 Eisi osa iava uvuipaviei ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapape Jisas vaisiaro iavirava. Vo vaisio vuurapa vaisi oa oiso toupai, Vigei vaaro koruoua vova vigei iava gisipoara-ia. Uvare rera vaisiaro rei piepapeira oisi va iava tavitavipaoro.

16 Ora opeita tapo vo vovoureore tapo ovaupata vearoa purapa, ora aue vao tauvaa oearovu tauvapasa. Eake iava? Uvare evo vovourei oarea-ia uvuipatai ra Pauto roru piepata ora visii-ia.

17 §‡ Voeao oea visiipa irapaaveira vo reoroviaro tapo uvu iraopata, ora voea vo vovouroaro tapo sirova utupata. Uvare vuutara visii iava sopaura oavisii tokipaiveira vaopa, teapi oearovu visii piro piepaive. Oa iava voea evoea tokipa irara Pauto tavitavipaaveira ora voea vo kovoaro iava. Vosa voea vo reoroaro oisi purapata, oa iava uvuipaai ra visii-ia kovopaive roruvira. Ari vosa oisipa eisi viapape, oire ra siraoa vo vavataaro kaepaive oisi eisi kovopaoro. Ra oisi vo vavata iava viapau oiso ra tauvaa vai outavere.

Vo Toupai Tauvaa Oupa Iava Variria

18 Visii vo variriroaro topa piepata, ra Pauto igei tauvapareve. Oa iava ora igei-ia tarai ovoipaioveira oiso, Igei iava sopaura sisigaruepapeira vo Pauto osirearoia. Uvare igei vo ruipaaro rutu-a va vao-ia torevoko vovou purapaoro vokiara rutu-ia.

19 Uva vorerivira ita visii arepaavoi goruvira rutu oiso ra variripata. Oa iava Pauto visii iare ragai vore piereve rara.

20 §‡† Pauto vigei Turaroaro Jisas kopiia iava vorevira tore piereva rera ro vigei Tokipatoa Rutu Vearoto. Ira sipsip ragui tokipareveira, oraguia-a vao vigei raga ita. Ari ita, rera vaaro iava kopiia vao Reo Ovoi Pauto vaaro, oa oiraoepa vo reo oreoa-ia viapau opesia vaiei.

21 §† Uva Pauto arepaaveira ro gavaurepa vovouto,

† *13:3 Mt 25:36; Kl 4:18* †† *13:4 1 Ko 6:9* ‡ *13:5 Fl 4:11; Diu 31:6, 8; Jos 1:5* ‡† *13:7 Hi 6:12* ‡‡ *13:8 Hi 1:12* ‡‡† *13:9 Ef 4:14; Kl 2:7, 16*

‡‡‡ *13:10 1 Ko 9:13, 10:18* § *13:11 Eks 29:14; Lev 16:27* §† *13:12 Jo 19:17* §†† *13:13 Hi 11:26* §‡ *13:17 Ais 62:6; Ap 20:28* §‡† *13:20 Ro 15:33; Sek 9:11* §† *13:21 1 Pi 5:10; Fl 2:13*

oisore ra vearopara vatepareve visiipa, vaore, oiso ra oisi vara iava rera vo ruipaaro sirova utu iraopata. Ora vaore tapo, oisore ra oisi vigei pieparevora, uvuipaviei ra rera roru piepape vao iavirava Jisas Krais vo goruaro. Oire uva uvuipaviei ra Krais vaisiaro kae piepape vokiara rutu-ia. Ovoiei.

Ovoiopa Reo-a Vao-ia

22 Goru visivi rutu visii araoko irara oaa tavipaavoi auere ra ragai vo reoaro uvu iraota. Oreoa purapaavoi visii iava sopaura oavisii goru piepaoro. Oa oisivio rutu toupai gareavi pasia. 23 † Uva oiso ruipaparai ra visii tavia ro iava Timoti vigei araokotoaaro. Ira kosi pieivorao vova tuukepa kepa iava. Oire vosa ikauvira raga kareroera ragai iare, oa iava uvuipaveiei ra vegei rutu uriove visii kekesa.

24 Igei vo reoaro topa piepaoro vearo voki purata voeaova visii voeaaro turaro irara ora oearovuva Pauto voeaaro. Voearo visii araoko iraraaro vo taereo iava Itali oea tapo visii-ia ita vearo voki purapaivoi.

25 †† Uva visiipa Pauto arepaavoi, oisore ra visiipa vereopa vovou rutu purareve visii tauvapasa.

Eisivi raga ra opesipe.

† *13:23 1 Te 3:2; 1 Ti 6:12* †† *13:25 Ta 3:15*

JEMS

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Oeavu tarai irara oiso rugorugoopaaveira, Ro Jems ira raga ita Jisas araokotoaaro (Mt 13:55; Mk 6:3). Uva ora vaisiparoepa oiso, Krais-pa kovopato (Je 1:1), ora tisato (Je 3:1). Vo pasio rigatoreva voeaopa oea vaisireva oiso, Katai tau erao (12) sara oea sikasikavira toupaiveira voraro rutu. Uva taraipavio voea-ia Kristen irara oea tapo sikasikavira oisoa toupaive vo vuuta-ia eva. Aue iava uvare oearovu vuri vovou irara vuri pitupituro oisoa purapaive voea vo touaro vuri piepaoro.
Jems varao-ia reoreoparoi vao iava osa ragavira uvuipa Kristento ra toupareve oiso-ia, teapi kasipu vovouva riro kaekaevira toupareve (Je 1:19-21), ora uvui iraopa ra vearovira ora rera iava arevuoto tokipareve (Je 3:1-12), teapi oearovu raga vo pitupituroaro roviriei ragapareve, (Je 4:11-12), ora teapi goruvira varao-ia pitupareve varao vo rasio iava (Je 5:1-3). Ari uvui iraoparoi ra Pauto ruvara-ia tutuu pievira toupareve (Je 4:7-8), ora uvui iraopa ra rera vaaro rari vuku oirao piereve varao iavirava kovoara oara purapareve Pautoa-pa ora oearovivupa oirara tapo tauvapaoro.
1. Ora rera iava aviavi pie reoro vatereva Jems, 1:1.
2. Oiraopa lotu vo pitupituaro iava oa kareke piepareve ro ira Pauto vo reoaro uvupaoro va sirova utuparo, 1:2-27.
3. Oirato vaaro oirao pie vovou oa oirao piepareve kovopaoro, ora arevuoto tokipaoro, ora vo osa viapau oearovu tovipareve, 2:1–3:12.
4. Oiraopa tarai iava vo reoro, ora vao iava variria upiapa irara tauvapasa, 3:13–5:18.
5. Ovoiopa reoro varao-ia vo iravivu tauvapasa vuriara iava, oiso ra porero viro, 5:19-20.

1 Ragai-a vao Jems ragoa-a Pautoa-pa kovopato ora Turaro Jisas Krais. Ragoa vo pasio rigatoavoi visiipa Isrel-pa irara katai tau erao (12) saraaro visiigoa Isrel-ia oisoa tou rovopata. Oa iava voava sikasikataepa orasirovu raga-ia toupasa. Uva ragai visiiva vearo vokiavoi.

Kokarapa Iava Vao Oa Uvuipai Ra Vigei Goru Piepaive

2 † Araoko irara oaa, vosa oaravu rutu kokaraara visiiia karekepape, oa iava uvuipatai ra oiso rugoopata, Rorupasapara varao-ia. 3 †† Uvare taraipatai varao-ia oara karekepape visii varaaro oirao pie vovouro-ia kokarapasa, oara uvuipai ra visii-ia poupa piro, ra vara iava keevoisivira torepata varao kaepaoro tavaka vovouro, vo rara kokaraara-ia putepata. 4 ‡ Vokiara rutu-ia goruvira rutu tore iraopata tavaka vo siraoaro kae iraopaoro. Oa iava vo pitupitu eva uvuipai ra vearovira rutu kareke iraope visii-ia. Osa iava uvuipatai ra vearovira rutu touta. Ra oisi iava viapau oiso opitupituipa apotata oai ou arapa Pauto ruvara-ia. Viapau. Ari eisi iava visii uvuipatai ra uvui iraota rara.

Ro Ira Vearo Rugorugoopa Ruipaparo Ra Vare Varириro

5 ‡‡ Vosa irai visii vuruvuru-ia ro iava vearo rugorugoo vaipa apotaparo, oire Pautoa iare varириro, oiso ra rerapa rugorugoo vatero. Ra va iava Pauto rera vatereve. Ari ita, ro Pauto ira vearo rugooro rutu vatepareveira oirara rutupa. Uva viapau voearore kasipuparoveira oearoa vearo rugooropa apotapaave vo osa varare arepaave. 6 ‡‡ Ari vosa rera eera oirao pie rovo iraopareve ra va iava Pautoa iare varириro, viapau uvuiparoi ra gare visivi rera vaaro oirao pie vovou kavureve oiso rugoopaoro, Esa pasi, Pauto ragaipa vao vaterevere, eke viapau. Eake iava? Uvare rera-ia vo rugorugoorei toupaivoi. Uvare oiso touparevoi osa avakava iria torupaoro ora vurevurepaoveira. 7 ‡‡† Osa voearo eisi viapau uvuipaai ra oiso rugoopaave, Turaro irapa oavu avu vai vaterevere. Viapau rutu. Eake iava? Uvare rera vo rugooaro avavaiapai ora sikasikapaoro. Oa iava vo vovouro evara rera varaaro rera oiso piepai, oa iava viapau uvuiparoi ra katai raiva vai raga sirova utuparo.

† *1:2 Ro 5:1-6; Mt 5:12; Hi 10:34* †† *1:3 Ro 5:3* ‡ *1:4 Kl 4:12; 1 Te 5:23*

‡† *1:5 Pro 2:1-9; 1 Jo 5:14* ‡‡ *1:6 Mk 11:24* ‡‡† *1:7-8 Pro 3:5-6; Je 4:8*

Apotatoa Iava Ora Ro Riro Kotokoto Guruto

9 Vosa aa ro avuo araokotoa oavi apotato ro oirao pie
vovouto, ira uvuiparoi ra roruparevе, uvare Pauto rera
kae pieparevere ora rera osireiaro iare. 10 † Ora vosa aa
ro avuo ro araokotoa oavi ira riroara rutu kotokotoara-
va toupareve, ira tapo ita uvuiparoi ra Pautoa-ia roru-
pareve vo rara rera apota piereve. Eake iava? Uvare
oisi voea riro kotokoto guru irara akukuvira rutu kopii
ragaaverea rara, oiso rutu osa isiso kokookoro oara
kopiipapeira. 11 †† Taraipavio vosa ravireo kaeparo vi-
roveira, oire ra kasiraoparo rutu. Oa-ia isiso kouro er-
akopapeira rutu. Ra vo kou kokookoaro kovepe. Oire
ra voava oritoara vuripe. Eisi raga ita osa ro riro ko-
tokoto guruto ira rataa pievira kopii ovoirovere vo osa
touvira kovopareve orekerovu gurupaoro ora rerapa.

Vo Toupai Varao Iava Orekerovu Oara Oiratoa-ia Kokarape

12 Ari ro oirato ira goruvira rutu tore iraoparo tavaka
vo siraoaro kaepaoro vokiara rutu-ia, ira uvuiparoi ra
roruparevе, vo rara varava ora keevoisiparo. Irapa
Pauto Tootoo Ovoi vaterevere oiso rutu osa rera vo vo-
riaro, vao Pauto ovoria iava reo ovoi purareva vo vori
vatesa oirarapa voeao oea ora voea iava sopaura oaive
vatepaive rerapa. 13 ‡ Vosa orekevu iravu sita pieve rera
rata pieoro, oire voava rera ivuve ra vuria purareve.
Uva viapau uvuiparoi ra oiso puraro, “Pauto ragai
ivurevoi vao vuria purasa.” Viapau. Uvare vuria viapau
uvuipai ra Pauto ivuve. Ora Pauto viapau oiso oirato
ivupareveira vuri vovouro purapasa. 14 Ari ita, vigei iava
katakataivira sopaura toupaiveira oura ora sitapapeira
ra vigei ivupaive. Va raga vao vuri ruipa vigei vaaro oa
raga vigei aroviakupaiveira vigei-ia kokarapaoro. Oa
iava vigei ivupaiveira vuri vovouro purapasa. 15 ‡‡ Uva
vo pitupitu-a vao oa-ia sopaura ora sitapapeira. Oire
voava vuri vovou kova pieve, ra oisi raga ora rigapaoro
kae piro va ragava vuri vovou. Vo vovou vao vuria
kakaearo. Ra voava utupavira rirovira rutu karekepe.
Oa-ia oisoa kopiia purapave oiratoapa.
16 Araoko irara oaa rutu. Teapi vao kokarapa pitupitu
eaka ragapata oa visii keakeapaiveira. 17 ‡‡ Vo
pitupituro rutu varao vearopara vate ragapa pitupituro
ora varao vatevateara vigei tauvapara, oara rutu vu-
vuiua iava uriopapeira vova Pauto ruvara-ia ro ira avi-
aviara rutu purareva, varao oara roropaoro vuvuiua-ia
toupaiveira. Ari ita, ovuutarovu-ia viapau vaeavira ro-
ropaiveira vo rara rukuta vara utopaeve. Ari Pauto via-
pau oisi eisi toupareveira, aue iava uvare viapau oavu
avu vai epao oa uvuipai Pauto vaaro vearo vovou
utopasa. 18 ‡‡† Viapau. Ari eera ora rera raga vo
ruipaaro sirova utuparoveira. Oa-ia vigei Aitearo pura-
paro viroveira vao iava vo rara rera vaaro Oiraopa Reo
rutu oirao piepape. Uvare rera-a ro ira vigei karekere-
va aue sirova Oiraopa Reo rutu rera vaaro vaore, ra
oiso toupape, Avaio kakaero orekerovu rutupa ira
pievira varao oara purareva Pauto.

Uvuipatai Ra Reo Uvu Iraopata Vara Sirova Utu Iraopaoro

19 ‡‡‡ Araoko irara oaa rutu, va-ia tarai iraota ra visii
rutu vatatopopata ikauvira reo uvusa. Ari ita, ra viapau
oiso vagevagepavira reo purapata. Ora viapau oiso ra
ikaupavira kasipupata. 20 Eake iava? Uvare kasipu
vovou-a oirato vaaro oa viapau oiso torevoko vovou
vai kareke piepaiveira Pauto oaiaro. 21 Osa-a eisi osa
iava vao vuivuipa vovou ora vao vuri pitupitu rirovira
rutu karekepapeira. Evara ovovouroa veri rovopata. Ra
tapo ora visii vo rugorugooaro eaka pie rovota, ra vo
reo outa oa tovoreva Pauto vo visii sopaaro-ia. Evo reo
oa iavirava uvuipatai ra vorevira voreta oriruvira rutu
toupasa vo Pauto ruvara-ia.
22 § Ari ita, vo osa oisi vo reo sirova utu iraota oisi va
purasa. Viapau uvuipatai ra va uvu ragapata. Viapau.
Vosa va uvu ragapata, uva oisi-a eisi osa iava uvuipatai
ra visii raga ora keakea ragapata. 23 Vosa irai Pauto vo
reoaro uvupareve vo osa viapau va sirova utuparo, ira-
a eera oiso rutu toupare, ira ora rera iava puaua raga
vuraparevoi sisiro-ia. 24 Vo osa ora rera iava puaua vu-
ra rovoreve, ra voava ikauvira avaro vo puare ovausa.
Ra oiso aueparo, Apeisi ragavira puavira toupaaveira?
25 Ari ita, Pauto vaaro reo goru oiraopa oa vigei ariara-
va vuri vovou vo tuukearo karupaiveira. Oa tore-
vokopai rutu vosa irai vearovira rutu va vituaro vao reo
goru kekereve, ra va iava va sirova uturo. Uva vosa via-
pau vo reo uvu ragapareve ra ikauvira akukuvira raga
vo reore ovauparo, oire uva rera-a eera ira uvuiparoi
roruparevе Pauto vaaro-ia viraakoa.
26 §† Ari vosa irai oiratoa vai oiso rugooparo, Ragai-a
vearoto lotupato ragoa Pautoa-pa lotu iraoparaveira
rutu, vo osa viapau oiso ora rera iava arevuoto
vearovira tokipareve, oire uva rera-a eera ira kuuvu-
paroveira vo ora rera raga sopaaro-ia. Eva-a oa iava
rera vaaro oirao piea ora lotua oiso rutu toupaiveira,
Oavu avu raga. 27 §†† Ari lotupato vo vovouaro-a sisi-
garuea rutu vo Pauto Aite osireitoaaro-ia vo rara vearo
vovou purapareve oiso-ia, vo osa virakoi kakaero ora
raroe riako tauvapareve voea vo vavataaro kaepaoro.

Uvuipaviei Ra Oirara Rutupa Vaea Kaevira Raga Siraopavio

2 §‡ Araoko irara oaa, vigei reraaro Turaro Jisas
Krais oirao pie iraopata ro ira kerariava tou-
pareveira. Oa vituaro iava eva viapau uvuipatai ra ro
raga vearopata ira rei vaisiva toupareve roviore isiva-
paoro akaipatoavi. 2 Easi pasi irai vearotoa vai-ia kuvu-
toa vai oisoa ora kuvuparo ora riro voripara-ia ora ori-
tooro. Ra va iava koataro visii okepaiaro-ia lotupa
kepaa vai. Ovusa apotatoa vai pasi oisoa vuritoa-ia ku-
vupato kuvuparo, oire ra rera tapo ita koataro voare

† *1:10 1 Ko 7:31; 1 Pi 1:24* †† *1:11 Ais 40:6-8; Sam 102:4, 11* ‡ *1:13 1 Ko 10:11-13* ‡† *1:15 Sam 7:11-17; Ro 6:21* ‡‡ *1:17 Jo 3:27; Mal 3:6* ‡‡† *1:18 Jo 1:13; Ef 1:12; Re 14:4*

‡‡‡ *1:19 Pro 5:1, 2, 10:19, 16:32* § *1:22 Mt 7:21-29; 1 Jo 3:7* §† *1:26 Sam 34:13* §†† *1:27 1 Jo 2:15-17* §‡ *2:1 Ap 10:34-35; Ro 10:9-13*

vo visii vo kepaaro-ia lotupa kepa. Uva pasi oisoa ro vaio raga vearopata ira vearotoa-ia kuvupato oisoa ora kuvuparo. Oa vai iava oiso oisoa rera tavipata, “Vao-ia paupa pauu.” Uva pasi oiso ro apotato oisoa tavipata, “Vao-ia vii torepau,” eke “Vo pauu rakorako uru-ia vovio ragai kokotoaro ruvara-ia.” 4 Vosa oiso vo vovouro purapata, oire uva vo vovouro evara oara-ia araoko irara oavisii rovirieipataveira vo ora visii raga vo rugorugooroaro iava. Viapau vaea kaevira torevokovira voea rovirieipataveira. Ari oiso rutu piepataveira osa voeao oirara rovirieipa irara ora voea vo rugooroaro raga vuriara sirova.

5 † Araoko irara oaa, visii uvu iraota! Voeao oea oiso apotavira toupaiveira oirara rutu osireiaro-ia voea vo rasio-ia, oea evoea reesireva Pauto oiso puraoro, “Ragai ovii iraraaro. Visii tauvapaavere oiso ra goruvira oirao pie vovouro oavisii purapata ragai-ia. Ora vao tapo osa vo koatataverea ragai vo Saraaro-ia toupasa.” Vo uvare voari tuariri Pauto reo ovoi purareva voeaore oisi eisi piesa voeaopa oea rerapa siraopaave. 6 Ari visii voeavi voeao apota irara arii piepataveira. Taraipatai ita voeao-ia riro moni irara oea visii vara piepaiveira rutu visiipa tavaka vo siraoaro vatepaoro. Oea raga ita evoea oea visii iava gasipaiveira kortuara iare tavaara. 7 Uva Pauto vearo vaisi tovoreva visii-ia vao-ia vo vaisio-ia oiso, Krais voeaaro. Oa-a eva oa iava vo vaisiva visii tovipaiveira voea evoea riro moni irara.

8 †† Oire uva torevokopai rutu visiipa vosa rovopa rutu reo goru sirova ututa vao oa Tugoropa Vuku-ia toupaiveira oiso purapaoro, ‘Vosa ora viipa siraopauveira, osa raga ita eisi osa uvuipauei ra roviopa siraopau ira vii ruvara-iavi toupareve.’ 9 Ari vosa oearovu raga vearopaoro oearovivure isivapata, uva va-a eva oa-ia vuria purapataveira. Oa iava vao Pauto vaaro reo goru visii sopaaro togapaivoi. Osa iava va sovo iraopatavoi rutu, Visii vao-ia riro reo goruro-ia gasi irara. 10 ‡ Vosa irai vearovira rutu Reo Taisi rutu sirova utupaoro oavivu-ia reo goru gasireve, oa-a eva oa-ia Reo Taisi rutu-ia gasipareveira. 11 ‡‡ Vigei taraipavioveira oiso, Pauto oiso puraroepa, ‘Opeita vii vaaro ora oua puteri.’ Uva rera raga ita oiso tapo puraroepa, ‘Opeita oirato upooro rera kopii pieri.’ Oire vosa viapau ora oua puteri ra ita oirato upooro rera kopii pieri, oa ita-a eva oa-ia Reo Taisi-ia gasirivoi. 12 Vare vao-ia rugoo iraopata, uvare Pauto visii rovirieireverea vao reo goru sirova utuoro, oreoa vao oiso toupaiveira vigei tauvapasa, oiso ra vearovira toupape. 13 Vosa oiraopavira rutu irai viapau iravipa siraoparo oiratoa vai, irai ita-a eera vo vovouaro rovirieireverea Pauto. Eisi osa iava viapau gare visivi rerapa siraoroverea Pauto. Ari vosa ro ira iravivupa siraoparo, ira ita-a eera Pauto irapa siraoroverea.

Oirao Piea Vao Oa Viapau Vearo Kovo Vaiva Toupaive Oa Kopii Ovoiperea

14 ‡‡ Araoko irara oaa. Vosa irai oiratoa vai oiso puraro, “Ragai Krais oirao piepaavoi,” vo osa viapau vearo kovo purapareve rutu, oire va iava rera vaaro oirao piea akukupapa raga purave. E pasi eisi vo oirao pie vai iava Pauto uvuiparoi ra rera vai vorereve ora rera iare? Easi viapau. 15 Easi pasi oearoi araoko irara oavi ora taataa riako oavi oea vai-ia vuriara vaiva varoara toupaivoi. Ora auepa tapo viapau voeapa aioara vai. 16 Easi pasi irai epao visii vuutaaro iava ira vai-a uvuiparoi ra oiso voea tavireve, “Pauto visii tauvareve ra avata varoara vai-ia tuusa. Oire ra va iava aiooro kovuara oavisii vuku pieta.” Ari ita, vo osa oisi eisi pura ragaparo osa viapau oiso voeapa oarai varoara vai vatepare ora aioara vai voea iava varaura tauvapaoro. Ra apeisi ragavira vo reo eva voea tauvave? 17 Oire uva aue oirao piea oisi raga ita eisi toupaivoi. Vosa oisi tou ragapaive, ra viapau vearo kovo vai karekepaive. Ra oisi raga ita akukupapavira toupaive vao oirao piea oa kopiiepa.

18 ‡‡† Uva iravu oiso puraparoveira, “Iravu uvuiparoi ra oirao pie vovou rutu purapareve, vo ovusa iravu vearo kovo purapareve.” Oa iava ragai oiso puraparai rerare, “Oire ragai kareke pieri vii vo oirao piearo iava vao oa viapau vearoa vaiva tapo karekepapeira.” Uva vearo kovo-a vao purapaavoi vaore, oiso ra vii kareke piea ragai vo oirao piearo iava. 19 E oiso oirao piepariveira, Kataitoa raga Pauto touparevoi? Uva oisi vearopai. Uva ita, vuri irara tapo uraura irara tugara oisi eisi oirao piepaiveira rirovira rutu rikerikepaoro uriria iava. 20 Viia kokoropatoa rutu! Ari ita, vosa oisi oirao pie ragapari vo osa viapau vearo kovo vai tapo purapari, oire ra va iava vii vaaro oirao pie vovou akukupapavira ita oisi toupaive. Easi pasi va vai vao vituaro iava tarai ruipapauei, raa?

21 ‡‡‡ Voari tuariri rutu uva vigei aaotoaaro Ebraham oviito Aisak tovoreva eravao-ia, oiso ra rera vatereve Pautoa-pa oiso osa tauoa vo Pauto vo ruipaaro sirova utupaoro. Oire uva vo vokia-a eva oa-ia Pauto rera vo vovouaro kekereva. Oa iava oiso rera vaisireva, Torevokoto oirato. 22 Taraipatai eera vaaro-ia oirao pie vovou ora vearo pitupitu tapo oarea oisoa kovopaive. Oa iava rera vaaro oirao pie vovou oisoa uvui piepaive rutu Pauto osireiaro-ia oisi iava. 23 § Voari tuariri rutu Tugoropa Vuku-ia oiso puraroepa Moses, ‘Ebraham oisoa Pauto oirao piepareve.’ Oa vituaro iava oiso puraroepa Pauto, ‘Torevoko vovou rutu vii vaaro Ebraham.’ Eva-a oa iava Ebraham oisoa oiso rutu toupareve, Pauto vatetoaaro. 24 Oire uva vo vokio va-ia taraitai auepa vao akukupapa oirao pie raga, viapau oiso va iava uvuiparoi ra iraire oiso puraro, “Torevokoto vii.” Viapau. Ari rore rugooparoi ira vearo kovo rutu purapareveira aue-ia oirao piea. Oa-a eva oa iava oiso rera vaisirevere, “Torevokotoa rutu vii oirato.”

† *2:5 1 Ko 1:26-31* †† *2:8 Lev 19:18* ‡ *2:10 Ga 3:10-12* ‡† *2:11 Eks 20:13-14; Diu 5:17-18*

‡‡ *2:14 Ef 2:8-10; Mt 7:26* ‡‡† *2:18 Je 3:13* ‡‡‡ *2:21 Jen 22:1-14* § *2:23 Jen 15:6; Ro 4:3; Ais 41:8*

25 Oiso raga ita osa o otopava Rehap iria voeao tokieva Josua oea arureva. Uva voa-a evoa uvava oraivavu raga-ia voea vorevira kare pieeva voea virivarioro keripa irara asavira. Oa iava Pauto oirare Rehap oiso puraroepa, “Torevokova.”
26 Vigei taraipavio oiso, Varaua-ia viapau urauratoa vai oua kopii ovoiepa rutu. Osa raga ita oiso, vosa ro ira oirao pie ragapareve vo osa viapau vearo kovo vai tapo karekepareve, oire uva oisi-a eisi osa iava rera vo oirao piearo-a eva oisi eisi toupai oiso, Kopiiepa.

Uvui Iraopaviei Ra Ora Vigei Iava Arevuoara Vearovira Rutu Tokipape

3 Araoko irara oaa. Teapi riro irara vai visii iava ora tisa vaisi piepaave. Taraipaviei oiso uvare utupaua Pauto goruvira rutu kovoreverea vigei tisa irara rovirieipaoro, vo osa garevira kovoreverea oearovu oirao pie vovou irara rovirieipaoro. 2 Vigei rutu rirovira ora piro piepavioveira vuriara purapaoro. Ari ro ira uvuiparo ra ora rera iava gisipo eaka piepareve vuri reoro pura arapa, ira ita-a eera uvuiparoi ra ora rera iava varaua rutu vearovira airereipareve vuri pitupituro purapa arapa. 3 † Vigei hos gisipoaro tuukepapeira aue-ia ain, auere ra vigei raga vo ruipaaro sirova utuparo vokapaoro. Oa iava rera iava varaua porepapeira vo oraivavu iare. 4 Ora auere tapo selpa uvuo rugoopata oavu eva riroa rutu. Vosa riroto kiuvu va peopareve ovusa avapape avakava-ia, oire uva va iava stia gareavi rutu. Ari ita, vosa kepten uvavure ava vovouparo, ra va iava vo uvuo porepaoro avaro. 5 Eisi raga ita osa arevuoto garetoavi raga varaua iava. Ari ira uvuiparoi ra oaravu rutu karekepareve reoreopaoro.
E taraipataveira aue-ia tuituia oa uvuipai ra riro kasi rutu poko pieve vegoa-ia? Oire ra va iava evaoara rutu rovape. 6 †† Arevuotoa tapo osa toupare oiso osa tuituia, ira varaua rutu vuruvuruaro-ia toupareveira. Uva voava ovovourovu rutu vuriara kosikosi piepareveira. Oa iava vara-ia evara orekerovu rutu varaua rutu vuivui piepareveira. Uva eisi osa varaua vo ruipaaro kosi piepareveira oiso rutu osa riro kasirao kasi rutu eto kasi. Opesi tapi rutu vituaro okasia vao kasipaiveira eto kasi. 7 Oirara okarerovu rutu varuere kare oupaiveira vavarai kare oiso, kokio kare, ora rakoru kare, ora oaravu rutu avakava sovara-ia touara. Oa iava vo karepa reipaaveira voea raguipaoro. Osa raga ita eisi uvuipaai oirara oisi eisi piepaive vo vokio. 8 ‡ Ari ita, uva viapau irai oiratoa vai uvuiparoi ra arevuotoapa reiparo, oiso ra oisi rera reroarovi toupareve. Viapau rutu. Uvare vokiara rutu-ia arevuoto toreparoveira vuri reoro rutu purapasa. Ro ira-ia vuri raviraviro toupaiveira kavokavo oirara kopii piepasa. 9 Ro-ia arevuoto ira iava Turaro-ia vuurapa vaisi purapapeira ora Pauto vigei Aitearo. Ira raga ita ro arevuoto ira iava oearovivu vurivira takaupapeira oirara voeao oea purareva Pauto oisi raga ita oiso osa rera. 10 Vao Pauto vaisiaro kae piepa reo ora vao takau reo oreorea rutu kataiva raga iava gisipo kosipa piroveira. Araoko irara oaa. Teapi vigei tapo oisi eisi opitupituroi purapape oiso. 11 Viapau uvuipai ra oai tuputupue riku vai vearoa vai uukoa vai kareke piepaive ora avakava tapo ita. 12 ‡† Araoko irara oaa. E pasi fik ova uvuipai ra oliv kue vai kareke pieeve, raa? Ora pasi wain ova vai uvuipai ra fik kue vai kareke pieive? Eisi raga ita osa avakava viapau uvuipaoi ra vearoa vai uukoa vai kareke piepaeve.

Vao Vearo Tarai Oa Pautoa Iava Uriopapeira

13 ‡‡ Easi pasi iraiei visii iava ira-ia vearo rugorugoo vaiei ora taraia vai, raa? Vosa irai oisito oiso, oire ra ora rera vo touaro oirao pievira rutu kareke piepareve rera vaaro-ia vearo kovo. Oire ra oisi iava va-ia vearo rugorugoo oaro oearovupa oirara kareke piepareve.
14 Easi visii vai pasi oearovivure vuri vovoupataveira oiso vo vovouro-ia, ora visii raga vaisiaro kae piepa vovou, ora oearovivu tovipa vovou, ari iirukopa vovoua vao-ia. Oire vosa oiso vo vovouro purapata, ra opeita ora visii vo tarairoaro-ia rorupaoro oiraopa reoro rutu reroaropata kuuvu reoro raga purapaoro vara-ia. 15 ‡‡† Otaraia eva viapau oiso vuvuiua iava varaepa. Viapau. Ari rasito raga iava va-a, varaua raga vo ruipaaro. Oa iava Seten-a vara rutu aitearo. 16 Oire vosa oearoi oearoire oirara vai vuri vovoupaave, ora vosa ora voea raga oiso vo pitupituroaro purapaive vare vao ora voea raga-ia vaisiaro kae piepasa, osa voearo eisi viapau oiso vearovira paupaaveira. Vo uvare ovovourovu rutu vuriara purapaiveira. 17 ‡‡‡ Ari oirara uvuipaai ra otarairovu raga oupaive varao oara vova uriopapeira Pauto. Varao oara iava uvuipaai ra oiso vo vovouro purapaive, rovopa vao-ia vo rara roroio vovou rutu sirova utupaave. Ari eraopa vao-ia vo rara oearovivu tapo gavaurevira toupaive vo rara voeavi kavepaive rutu. Ora vo rara oearovu vo reoroaro tapo uvupaive vara arovipaoro. Ora vo rara oearovu kavikopaive vearo kovo purapaoro. Oire uva oisi-a eisi osa iava uvuipaai ra vearo kovo raga vaeavira rutu katai rugoo-ia purapaive oirara rutu-ia. Osa iava viapau uvuipaai ra oiso toupaive, Kuuvu oirao pie vovou irara. 18 Ari ita, vosa kave vovou raga-ia toupape, oa-a eva uvuipai oiso toupai, Aio kokookoro pauparivoi. Oire ra va-ia vao kave vovou torevoko vovou rutu karekepe oiso, Vearoa rutu kuea.

Ro Oirato Ira Rasito Vo Vovouaropa Ruipaparo Ira Ita-a Eera Ira Pautoa-va Ora Keriparoveira

4 § Eake rutu-a oreorovu ora kaureopa reoro vituaro, ora oreorovu kasipuara varao oara visii vuutaaro-ia toupaiveira, raa? Vo uvare riiriipa vovouro visii-ia toupaiveira. Oa iava visii iava sopaura-ia ora upopapeira, oiso ra ovovourovu varaua raga vo ruipaaro sirova utupape. 2 Orekerovu rutupa ruipapataveira, ra viapau oiso vara oupata. Uva va-a eva oa iava oira upo vovoupataveira. Visii vao-ia riro orekerovu riirii irara,

† *3:3 Sam 32:9-11* †† *3:6 Pro 12:17-18* ‡ *3:8 Sam 140:1-3; Mt 15:10-20*

‡† *3:12 Mt 7:16* ‡‡ *3:13 Ga 6:4; Je 2:18* ‡‡† *3:15 Je 1:17; 1 Ti 4:1* ‡‡‡ *3:17 1 Ko 2:6; Ro 12:9; 1 Pi 1:22* § *4:1 Ro 7:15-25*

oa iava viapau oiso vara oupataveira. Osa iava kasipu iraopaoro upoara kosi piepataveira. Vao iava uvare viapau oiso Pautoa iare variripataveira vo orekerovu oupasa. Uva va-a eva oa iava viapau oarai oupataveira.
3 Variripataveira orekerovu oupasa. Uva viapau oiso vara oupataveira. Eake iava? Uvare viapau torevoko rugooro-a visii varaaro oara iava Pautoa iare variripataveira. Ora vo osa ora visii vo ruiparoaro raga-ia rugorugoopaoro orekerovure arepataveira variripaoro Pautoa iare. 4 † Visii vao visiigoa oiso rutu toupataveira osa voeao oea ora oua vuri piepaiveira. Vosa ro ira vo rasio vo vovouaropa ruipaparo, eera-a ira Pautoa-va ora keriparoveira. Easi pasi viapau vao-ia taraipataveira, raa? Oire vosa irouto vo rasiova ora vate vovouparo, eera-a ira karekerovere, Pautoa-va keripato. 5 †† Tugoropa Vuku oiso purapapeira, ‘Ro-ia Uraurato Pauto ira tovoreva vigei sopaaro-ia ira vigei kasivarivira rutu tokipareveira vaopa oiso, teapi Pautoa-re ovauvio.’ Esa pasi vo reo vaiore oiso rugoopatai, Akuku reo raga-a, raa?
6 ‡ Ari Pauto riroa rutu siraoa vate iraopareveira vigeipa. Oa iava Tugoropa Vuku oiso purapaiveira,
‘Pauto voea riro kaureo irara uvu ragapareveira,
voeao ragapa rirovira rutu sirao iraopaoro oea ora
voea iava vaisiaro oaive gare piepaiveira.’
7 ‡† Avoeao! Ora visii iava vasepata Pautoa-pa vo osa ora visii iava sopaura vatepata rerapa. Ra Seten-pa tapo ora vairu iraopata, ra oisi iava visii arova toripareve. 8 Oa iava Pautoa iare tutuu piepata rutu. Osa iava uvuiparoi ra visii iare tutuu piepareve. Visii vuri vovou irara visiigoa iava sopaura oavisii sisigaruepe oiso rutu osa ro ira ora rera iava vavaea sisureve. Oire ra va iava rera iava sisigaruepa vo vavae. Visii vao visiigoa-ia vo rugorugooreiva toupataveira. Visiigoa ora visii iava vo rugorugoo eva vuria ora visii sopaaro iava vera iraota. 9 Visiigoa ora visiipa sirao iraota ora tapo gau iraota rirovira rutu. Agesi vovou tavariooro vorevira gau iraota. Ora uvui iraopatai ra rorupa vovouro oavisii tavariota, ra sirao vovou raga-ia toupata. 10 Ora visii raga oisivi ora gare piepata vo Turaro osireiaro-ia. Vosa oisi piepata oiso, oa iava Turaro uvuiparoi visii vaisiaro kae piereverea.

Vigei Viapau Uvuipaviei Ra Araokotoa Oavi Togapape Reoara-ia

11 ‡‡ Araoko irara oaa, viapau uvuipatai ra ora visii araoko iraraaro takaupata. Ro ira iravu araokoto takaupareve eke rera araokotoaaro togapareve oreorovu-ia, ira-a eera Pauto vaaro reo goru takauparevoi ita vo osa va tekiparevoi reoara-ia. Oire vosa reo goru togapari, uva viapau oiso vii-a reo goru sirova utupato. Viapau. Ari vii oiso toupari, Reo goru rovirieipato. 12 ‡‡† Kataitoa raga Pauto toupare ira reo goru kareke piepareveira. Uva rera raga reo rovirieipavira toupareveira. Uvare rera raga Kataito ira uvuiparoi oirara rutu vorevira vorepareve, ora voea tapo oirara opesi piepareve. Uva oisi-a oiso osa iava, irouto-a vii viigoa iravivu togapari oreovu-ia ro ira vii ruvara-iavi tutuu pievira toupareve, raa?

Viapau Uvuipaviei Ra Pautoa-re Kaureopavio

13 ‡‡ § Visii oearovu visiigoa oiso purapataveira, “Vo vokio eke vokipavira uva avaviovere riro urui iare sara kovoro vai purasa katai iva rutu uvuiaro-ia. Oa iava uvuipaviei riroara vai moniara vai oupe.” Uva oiso visii tavipaavoi, Viapau oiso taraipataveira oiso, Eake karekepere evoa vokipavira. Visii iava tootooara apeisi ragavira toupaiveira? Visii eva visiigoa oiso rutu toupataveira osa kupareto. Ro ira karekeparoveira, oire voava gare visivi toureve, ra va iava opesi ovoiro.
15 Ari torevokopai vosa oiso purata, “Vosa Turaro oisi ruiparo, osa iava uvuipaviei ra tootoovira toupape, ora vo kovo purapape, eke viapau okovovu raga.” 16 Ari ita, visii raga riro gisipo iraopataveira rutu ora visii raga iava vaisiara oavisii kae piepaoro. Ovovouroa rutu-a varao-ia kaureo vovouro vuriara. 17 §† Vearovira rutu rugoo iraopata. Ro ira vearo vovou purasa taraiparo ra viapau vo vovou purareve, ira ita-a eera ira vuri vovou purarevoi.

Ro Ira Riroara Rutu-ia Orekerovu Pitupare

5 §†† Ragai-a vao vaviopavira visii rutu tavipaavoi oiso-ia, Visii riroara rutuva orekerovu rutu toupataveira. Visiigoa vo tavakaore rugorugoo iraopata oa karekesa auepai visii-ia. Oa iava uvui iraopatai ra gau iraopata oivepaoro rutu. 2 Kotokotoara ora oritoara varao visii varaaro oara rutu eruera, ora varoara tapo varao visii varaaro atarike kare oara rutu aio ovoivora. 3 §‡ Varao golara ora silvaara visii varaaro oara rutu vuri ovoiera. Ovuria eva oa visiipa vuri vovou puravere, ra oisi iava viaevira visii vo vuri vovouroaro karekepere. Uva visii vo ruiparoaro auepa moni oara raga visii kasipaivere oiso rutu osa eto kasi. Visii vao visiigoa riroara rutu orekerovu oisoa gurupata kotokotoara ora moni vo vuutao-ia ovoiopa voki iarepa.
4 Vearovira rutu uvu iraota voeao iava kovopa irara oea aio kovo aioaro eriva varuparo vo visii vo kovoaro-ia. Oire uva voeavi keatava vorevira voea vo voriaro-ia pituoro ita. Vo vorio oa ora visii iare vorevira rukutava. Oa-a vao oare voeavi oisoa rirovira rutu visii are ragapaive. Uva vo area vao voea vaaro oa Pauto kokiaro-ia pou piropa ro ira oirara rutupa ora purapurapa irara ensel turaroparoveira. 5 §‡† Vokiara rutu-ia vo rasio-ia toupataveira vearopara rutu oupaoro. Oa iava vara-ia rorupaoro toupataveira. Ari ita, rirovira rutu aio iraopataveira, oa iava taoropataveira. Oire uva visii uposapa vokia-a eva oa pou piroi oa-ia visii koriivere oiso osa okarerovu koripaive. 6 Visiigoa torevokotoa eva gasitava rera uposa. Oa iava visii eaka ragareva. Viapau oiso visii tapo vorevira ora uporoepa.

† *4:4 1 Jo 2:15-17* †† *4:5 Jen 6:5; Nam 11:29* ‡ *4:6 Sam 138:6* ‡† *4:7 Mt 4:1-11* ‡‡ *4:11 Mt 7:1-5; 1 Pi 2:1* ‡‡† *4:12 Mt 10:28; Ro 14:4*

‡‡‡ *4:13-14 Pro 27:1* § *4:13-14 Lu 12:16-21; Jop 7:7; Sam 102:3* §† *4:17 Lu 12:47; Jo 9:41* §†† *5:1 Lu 16:19-31* §‡ *5:3 1 Ti 6:6-11* §‡† *5:5 Amo 6:1; Jer 12:3, 25:34*

Uvuipaviei Ra Sopaura Oavi Goru Piepaoro Siraoa Karekepape Rerare Turaro Tuepaoro

7 † Uva oisi-a oiso-ia araoko irara oaa visii vao oirao
pie vovou irara osa ora visii iava sopaura oavisii goru
piepaoro sirao vovouro rutu kaepata rerare Turaro
tuepaoro, ovusa vorevira urioro. Ari ita, tarai
iraopataveira ro-ia ira vaaro-a kovoa, ira vearoparare
aioara tueparoveira, auere ra aio purape. Uva ora rera
iava oisoa sopaua goru piepareve auere tapo kokeva
ora ravireo tuepaoro, oisore ra varei rutu uvuivira
kovovora, va iava taru aio ouro. 8 Oire uva visii tapo
uvuipatai ra oisi ora visii iava sopaura oavisii goru
piepata tavaka oupaoro. Uvare vao Turaro vo vuutaaro
tutuuvoi rutu oa-ia vorerovere. Uva va-a eva oa iava
sopaura oavisii uvuipai ra tuvuuvira rutu toupaive rari-
paoro.
9 †† Araoko irara oaa. Opeita oearovure araoko irara
oavisiire kasipupata, ora voeare tapo isivavira reopata.
Teapi rovirieipato visiire va voriaro vorekuoreverea
vurivira ita. Uvu iraopatavoi. Rovirieipato rataoa ri-
aaro-ia toreparoveira Pauto Ovoiopa Vokire tuevira
toupaoro. 10 ‡ Araoko irara oaa, uvuipatai ra voeaore
profet irara rugoo iraopata oea tuariri Turaro vaisiaro
iava tavitavi rovoaepa. Keripa irara oeavia-ia vuria pu-
raiva. Ari ita, uva oisoa ora voea iava sopaura rutu
goru pie iraopaive vo tavaka eva vo siraoaro kaepaoro.
Uva visii uvuipatai ita ra voea vo pitupituroaro sirova
ovoovovira oisi rutu utu iraopata. 11 ‡† Uvuta! Vigei oiso
purapavioveira, Ora voea iava vovouisiro oaive rutu
goru pieiva tavaka vo siraoaro kaesa. Oa-ia uvuipaai ra
rorupaive. Ari ita, Jop vo siposipoaro uvutava oa
toupaiveira Tugoropa Vuku-ia. Vo uvare ora rera iava
sopaua rutu goru piereva otavakarovu rutu vo sira-
oroaro kaesa. Uva va-a eva isivaaro iava Turaro vearo
vovou rutu karekereva rera-ia. Oa-ia tapo vao-ia
taraipavioveira. Iu, osa taraipaviei ita, Turaro vigeipa
rirovira rutu siraoparoveira vo rara vokiara rutu-ia
vigei kavikopareve.

Viapau Uvuipaviei Ra Oiraopa Reo Rutu Purapape Viara Iare

12 ‡‡ Ari ita, araoko irara oaa, rovopa rutu-a vao-ia oa-
ia uvuipatai ra va purapata. Oa oiso toupai, Opeita vu-
vuiua vaisipata, eke eake rasito, eke orekerovu vo osa
oiraopa reo ovoi rutu purapata viara iare. Ari vosa oiso
purapata, “Iu” vo oreovu-ia vearo reo, oire oiso purata
“Iu” raga. Eisi osa uvuiei. Ari vosa oiso purata, “Via-
pau,” oire “Viapau ita” osa ovoiei eisi. Teapi oisi iava
eisi Pauto visiipa vuria vo voriaro vore piereverea.

Ro Torevokoto Vo Variriaro Oa-ia Gorua Toupai

13 ‡‡† E irai vai visii iava araokoto oavisii tavaka vo sir-
aoaro vai kaeparevoi, eke? Oire uva uvui iraoparoi ra
Pautoa iare varirriro. Easi pasi irai vai araokoto oavisii
iava sopaua vai rorupaivoi. Oire uva uvuiparoi ra erava
vai-ia eraro Pauto vaisiaro kae pieoro. 14 ‡‡ Irai pasi
visii iava araokoto oavisii ira upiaparoi vai pasi, raa?
Uva uvuiparoi ra lotupa irarapa reipa irarare tuvetu-
vepa irara keeraro. Ra va iava rera iava varaua-ia koro-
vo ovi tovoive Turaro vaisiaro-ia variria puraoro.
15 Vosa Pauto oirao pie rovopaoro rerare varirriave, oire
ra Pauto rera upiapato vorevira porete piereve. Oa ia-
va vorevira ora vearoro ita. Ora vosa vuri vovouara vai
pura rovorevora, oara-ia uvuiparoi Turaro ra vara rutu
verareve. 16 § Uva oisi-a eisi osa iava uvuipatai ra ora
visii iava vuriara oavisii kosi pie iraopata oearovupa
araoko irara oavisii. Oa iava uvuipatai ra Pautoa iare
variri iraopata, ra voea araoko irara oavisii tauva-
pareve. Oa iava Pauto uvuiparoi ra visii vorevira porete
piepareve. Vo varirrio torevokoto oirato vaaro oa-ia
gorua toupaiveira. Oa uvui iraopai ra oiratoapa tauva
ouve Pauto ruvara-ia. 17 Ilaija oiso raga-a rera osa
vigei. Ira Pautoa iare goruvira rutu varirriroepa auere
kokeva, oiso ra viapau koveo. Oa iava kokeva viapau
koveopa vo rasitoa-ia vo peva rutu uvuiaro-ia aue iva
peva ora katai vatara aue kekira. 18 §† Uva vorevira
varirriroiva, vuvuiua kokeva ita vara pieeva. Oa iava
aioara vorevira poreteepa vo rasitoa-ia.

Ro Ira Raiva Kavureve Ira Uvuipai Ra Rera Vorevira Vorepe

19 §†† Araoko irara oaa, vosa irai visii iava Oiraopa Reo
rutu vo pitupituaro kavureve, oa iava irai vorevira rera
vorereve. 20 §‡ Oire ra rera-ia eera oiso ragavira
taraipatai, Vosa vuri vovoutoa vai tauvarevora, vuri rai-
va kavuoro vorevira vorero Pautoa iare, oire ra oisi
iavirava rera-a eera rera iava sopaua oureve, osa iava
viapau uvuipai ra opesi ovoipe opesipa tapi. Uva vo
pitupitu-a eva oa iavirava Pauto uvuiparoi ra rera iava
riroara rutu vuriara verapareve.
Evavi raga osa vo pasio purapaavoi.
Ragai-a vao, Jems.

† *5:7 1 Ko 7:29-31; Diu 11:14* †† *5:9 Je 4:11-12* ‡ *5:10 Mt 5:12* ‡† *5:11 Jop 1:21-22, 42:10; Nam 14:18* ‡‡ *5:12 Mt 5:34-37* ‡‡† *5:13 Sam 50:15* ‡‡‡ *5:14 Mk 6:13* § *5:16 Mt 3:6; 1 Pi 2:24; Jo 9:31* §† *5:18 1 Kin 18:1, 42, 45* §†† *5:19 Mt 18:15* §‡ *5:20 Pro 11:30-31; Ro 11:14; 1 Pi 4:8*

1 PITA

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Pita vo pasio rigatoreva 62 o 64 yia Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Uva voeaopa rigatoreva oea voraro oisoa toupaive Rom gavman vo tokiaro sovara-ia. Oire oa iava Pita vo vaisio-ia Rom urui vaisireva ovoovovira oiso, Babilon urui.
Uva reoreoroepa Pita vo pasio-ia vao iava uvare oisoa voea upopaive voea vuri piepaoro vo teki-ia. Uva oiso puraroepa, Vearopai vosa visii vuri piepaive visii-ia vuri vavataaro tovopaoro. Vearopai ra vara kaepata.
Oreorovu tapo purareva riro goru reoro oreoroa toupai Papara 3. Uva tarai irara viapau taraipaai evo reoro vituaro-ia (1 Pi 3:18-21).
Pita vo touoro Rom-ia vao rigatoreva vo osa oisoa Rom reraaro rovopato Niro voea vuri piepareve. Uva tutuupaiva oiso ra Pita kopiiro. Oa iava vao rigatoreva vo osa Niro rera uposa aueparoepa.
1. Aviavi pie reoro vo pasio iava, 1:1-2.
2. Oirao pie vovou irara uvui iraopaai ra airerei vovouvira toupaive vearopa viraakoro oupaoro Pauto ruvara-ia, 1:3–2:10.
3. Oirao pie vovouto vo pitupituroaro oara-ia uvui iraopa ra Pauto roru piepareve, 2:11–4:11.
4. Pauto rera orirureve ro ira tuuvu vovouvira
toupare vuri pitupituro purapa arapa, 4:12–5:11.
5. Ovoviopa reoro varao, 5:12-14.

1 † Ragai-a vao Pita Jisas Krais reraaro aposelto.
Ragoa vo pasio rigatoavoi visii rutupa visiigoa roporeva Pauto ora rera iare. Visiigoa voraro rutu sikasikavira toupataveira vo distrikro-ia voraro oiso-ia, Pontas-ia vo, ora Galesia-ia vo, ari Kapadosia-ia, ora Esia-ia, ora Bitinia-ia. Uvaroare gaurutaepa visii voaaro rutu kavuoro. 2 †† Pauto Aite visiigoa roporeva ora rera vo vovouaro sirova utuoro, oiso ra oisi eisi touta oiso, Rera voeaaro rutu ro iavirava Tugoropato Uraurato. Osa iava uvuipatai ra Jisas Krais vo reoaro uvupaoro va purapata. Eisi osa iava Jisas Krais iava revasiva uvuipaoi ra visii iava sopaura sisigarue pieeve rutu. Uva ragai-a vao variriparai Pautoa iare, oisore ra visii rirovira rutu vatereve vereopa vovou ora gavaure vovou visii tauvapaoro.

Vearo Rutu Tootooa Oa Vigeire Tuepapeira Vuvuiua-ia

3 ‡ Vigei rutu vuurapa vaisi purape Pautoa-ia ro vigei reraaro Turaro Jisas Krais Aitearo. Osa iava rirovira rutu vigeipa siraooro Airepa Tootoo vatereva. Otootooa eva vituaro vo goruo oa-ia Jisas Krais vorevira tore piereva kopii tapi iava. Osa iava ita eisi uvuipaviei ra vigei tapo oisi tootoopaoro rutu tuevira raripavio vore utupaua. 4 ‡‡ Vo uva vearopara ouperea taru Pauto ruvara-ia varao viraakoara oara oriruparevеira Pauto voeapa oea rera vo reoaro-ia pitupaive. Oara-a evara vuvuiua sovara-ia viapau uvuipai ra erupape, ora vuripape, ora voa opesipape. 5 Uva toupaiveira visiipa ovusa Pauto visiiva vurapaoro visii virivariparevеira, vo osa rera vo goruaro-ia raripataveira. Osa iava utupaua Ovoiopa Vuuta-ia viaevira rutu visii oureverea ora rera iare.

6 ## Oare eva rugoo iraopaoro roru iraopata. Uvare taraipatai vai pasi oiso, Rovovira vai pasi oiso oaravu tavakaara ou rovota. Osa-a eisi osa siraoa vo vavataaro kae rovotaverea. 7 Ari ita, otavakaroa evara oiso toupaiveira, Visii varaaro rari vovouro akeakepara vaore, oiso ra oiraopavira rutu karekepape. Uva gol-ia taraipataveira oa opesipapeira. Uva vosa va kasipaive tuitui kasi-ia, ra oisi iava rogetara uvuipai ra va iava opesipape vao gol. Ra gol viratoaro raga roroioaro toupaive. Osa-a eisi osa ragavira visii varaaro oirao pie vovouro goruvira toupaiveira. Vo uvare evo tavakaro visii vo vovouroaro oirao pie vovouro goru pie rovoverea. Ovovouroa evara oirao pie vovouro vo voriaro gol vo voriaro-ia pute iraopaiveira rutu. Uvare vo vokia eva Jisas Krais ora karekeroverea visii vaisiaro kae piesa visii vo vovouroaro oirao pie vovouro kekeoro. Ora visii vatereverea keraria ora rei vaisi. 8 ### Oiraopavira, uvare rerapa siraopataveira ro ira viapau oiso kekepata. Uva viapau rera kekepaoro rera oirao

† *1:1 Ap 2:5, 9* †† *1:2 Hi 9:11-22* ‡ *1:3 1 Ko 15:20* ‡‡ *1:4 Kl 3:24*

‡‡ *1:6 Ro 5:2; Jo 16:1-11; Je 1:2* ### *1:8 Jo 20:24-31; 1 Jo 4:20*

piepatavoi vo vokio. Osa iava uvuipatai ra roru iraopata va-ia vao riroa rutu rorua. Uva viapau uvuipatai ra ora visii sopaaro iava va kosi piepaoro va iava roroiovira tavitavipata, uvare riroa rutu-a. 9 Ororua vituaro oiso toupaiveira, uvare Pauto visii iava sopaura virivaripareveira rutu, vo rara visii varaaro oirao pie vovouro Jisas Krais-ia eveipareve.

10 Oiraopavira rutu, uvare va-a eva oa vituarore oisoa kasivarivira taraapaive profet irara. Oa-a eva isivaaro iava va iava reo ravaa puraiva oiso puraoro, “Vo vatevateao Pauto oa visiipa vatereverea.” 11 † Osa eisi taraapaoro rirovira rutu oisoa akeakepaive oiso purapaoro, “Aa vo vuuta rutu-a vao oa-ia uvuipai ra karekepe?” Ora, “Uva apeisi ragavira va purareverea Pauto?” Uva oisi-a eisi osa rirovira rutu oisoa piepaive. Uva vo vuutaore utupa rugorugoopaaepa, ovusa Krais reraaro Uraurato voea sopaaro-ia toupareva. Uva va iava voea tavitavireva oiso, “Ovuuta-a eva utupa oa-ia Krais riro tavakaro oureverea. Oire ra va isivaaro iava Pauto rera vatereve keraria vorevira rera kae pieoro.” 12 Uva Pauto profet irara tavioro oiso puraroepa, “Viapau oiso ora visii tauvasa vao-ia reo ravaa ora vatepatai. Viapau. Ari voeaopa va-a utupaua.” Uva ita visii raga-a ita voea evoea. Uva oiraopavira rutu ita oiso profet irara vo reoroaro uvupataveira voeao ruvara-ia oea Vearo Siposipo iava tavitavipaoro vara iava siposipopaiveira, vo rara vo reoro evara kosi piepaive Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava, ro ira Pauto siporeva vuvuiua iava. Ari ita, vo taraio-ia oa oupataveira oiraopa reo rutu vaaro otaraiapa purapurapa irara voeao ensel rirovira rutu ruipa ragapaaveira.

Pauto Vigeire Keeraparoveira Oisore Ra Ora Airereipavio Vuria Pura Arapa

13 †† Osa-a eisi osa uvui iraopatai ra ora visii vo rugorugooroaro ravaapaoro tuevira toupata. Viapau uvuipatai ra vovouisiro oavisii iava uusipata. Viapau. Ari kaiporivira rutu varare evara rugorugoo iraopata Pauto oara visiipa vatereverea vo osa Jisas Krais ora karekero. 14 ‡ Goruvira rutu Pauto vo reoaro sirova utupata. Opeita ora visii iava vasepata opitupiturovupa, oisore ra visii ivupaive. Vo pitupituro oara oisoa pura rovopata voari tuariri vo osa rupa vovou-ia oisoa toupata. 15 Viapau. Ari Pauto vo vovouaro vao tugoropa vioe iraopata oa sisigaruevira toupaiveira. Oa iava uvui iraopatai ra oisi airereivira rutu toupata. Opeita okovorovu vuriara purapata. 16 ‡‡ Ari ita, Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Ora airerei iraopata vo rara viapau vuriara vai purapata, uvare ragai-a sisigaruetoa rutu.’

Riroa Voria Oa Vatereva Pauto Vigei Vorevira Ousa Ora Rera Iare

17 ‡‡ Vo osa Pautoa iare variripaoro oiso rera vaisipata, Igei Aitearo. Osa eisi piepaoro uvuipatai ra visii vo touaro-ia vo rasio-ia vao tavete tou rerapa avivikevira rutu toupata. Eake iava? Uvare rera raga ira vaeavira rutu oirara rovirieireverea voea vo pitupituroaro sirova katakataivira. 18 Ari ita, vo vori-ia eva taraipataveira oa iavirava visii oureva Pauto ora rera iare. Uva visiipa vo vori vatereva, oisore ra va iavirava tuariripa pitupituro oavisii akukupapara kavuta varao oara oisoa oupata visii aao iraraaro ruvara-ia. Ovoria-a eva oa viapau uvuipai ra opesipe oiso osa vareo golarei oarea opesiperea ora silva. 19 ‡‡‡ Viapau. Uvare vao vituaro iava reipai rutu vo vori eva oa purareva vigei ousa. Oiso osa vao-ia osa ragavira Krais viapau vurivira toureva. Ira sisigaruevira rutu touoro ora rera-ia tauoa purareva oiso rutu osa sipsip kakaero oisoa piepaive Jiu-pa irara voari tuariri. Oa-ia visii rutupa ovoovoa purareva, oisore ra va iavirava vuri pitupituro tuariripara kavuta. 20 §§ Pauto rera roporeva ovusa vo rasio kareke asavira touva voari tuariri rutu. Uva va-a eva isivaaro iava Pauto rera karekereva vao iava ovoiopa vuuta vaore, oiso ra visii tauvareve. 21 Ra Krais vo kovoaro-ia taraipaoro Pauto oirao piepata ro ira rera vorevira tore piereva kopiia iava rera vateoro keraria. Oa-a eva oa iava uvuipatai ra goruvira rutu oirao pie vovou purapata rera raga-ia rari iraopaoro ro-ia Pauto.

Uvui Iraopavio Ra Araoko Irarapa Siraopavio

22 § Oisi-a eisi osa oiraopa reo rutu sirova utupataiva, visii iava sopaura sisigaruevira toupaiveira. Oa iava uvuipatai ra oiraopavira rutu sirao iraopata oearovivupa ora visii iava voea oirao pie vovou irara. Uva oisi piepatavora, uvui iraopatai ra vearovira rutu sopaura oavisii rutu iava oearovivu tauvapata voeao ora visii iava voea. 23 Uvare Airepa Tootoo outavorao vao oa pauakavira toupaiveira. Otootooa vituaro-a Pauto vo reoaro ro Aite ira tootoovira toupareveira. Ira viapau opesia vaiaro. Oa iava uvuipatai ra oiso rutu toupata, Visii-a ita Pauto ovii iraraaro rutu, visiigoa viapau opesia vai. 24 §† Tugoropa Vuku iava vo siposipo oiso purapapeira,

‘Ari ita, voeao raga oirara oea oiso rutu toupaiveira osa isiso kou. Ora varao oritoara oarapa ruipapaaveira oara oiso rutu toupaiveira osa isiso kouro kokookoaro. Ari ita, isiso kouro vokiara rutu-ia kopiipapeira. Ra vo kouro kokookoaro tapo erakopaoro opesipape kopii ovoipaoro.

25 §†† Ari Turaro vo reoaro-ia viapau opesia vai.’

Evo reo raga ita oa visii-ia karekeepa vo uva oisoa Vearo Siposipo uvupata oearovu ruvara-ia.

Jisas Oiso Toupare Osa Aveke O Iria-ia Tootooa Toupai

2 Oire uva uvui iraopatai ra vuri vovouro oavisii kavuta. Opeita kuuvu reoro raga purapata ora opitupiturovu kuuvuara. Opeita oearovu varaaro riiriipata orekerovu. Opeita oearovivu takaupata vuri reoro-ia. 2 §‡ Uvui iraopatai ra vaopa vearo aio ogoepata

† *1:11 Ais 53:1-12* †† *1:13 Ef 6:14; 1 Te 5:6* ‡ *1:14 Ro 12:1-2* ‡† *1:16 Lev 11:44* ‡‡ *1:17 Diu 10:17; Hi 12:28* ‡‡† *1:19 Eks 12:5; Hi 10:19-25* ‡‡‡ *1:20 Ef 1:4; Hi 9:26* § *1:22 Jo 13:34* §† *1:24 Ais 40:6-8* §†† *1:25 Jo 1:1* §‡ *2:2 Mk 10:15; 1 Ko 3:2*

Pauto vo reoaro, ra va iava vearoa taraia outa Pauto ruvara-ia. Oa iava uvuipai ra visii varaaro oirao pie vovouro oavisii goruvira torepe tauva oupaoro vo Pauto ruvara-ia. Oiso rutu osa kakae vure vokiara rutu-ia roroo ruipapaaveira aako riakoro-ia goruvira riropaoro. 3 † Aue iava uvare Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira, ‘Vereopa vovou oisoa sovopata vao Turaro oa purapareva visii-ia.’

4 †† Turaro iare uriopata ro-ia kataitoa raga. Ira oiso rutu toupareveira osa aveke o iria-ia tootooa toupaiveira. Ari ita, oearovu iria o aveke verioro oiso vovouaepa ra oira viki ragaive oiso rutu osa aveke turi raga. Vo osa Pauto oira eira roporeva, oiso ra rera vo kovoaro puraeve. 5 Osa ita eisi osa visii toupataveira oiso osa avekeara oara-ia tootooa toupaiveira. Ari ita, Pauto uvuiparoi ra visii-ia tugoropa kepa paureve vo rara ora visii iava vasepata rerapa. Vo osa vo kepa opesirevora, uvuipatai ra voa pris kovoro purapata tauoro purapaoro vo kepa sovara-ia. Varao oara-ia uvuipatai ra Pauto roru piepata vo rara vara purapata Jisas Krais vo tauvaaro-ia.

6 ‡ Uvare Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira Krais iava,

‘O ropoava aveke iria-ia riroa voria toupaiveira. Uva oira tovoava. Oa iava oiso toupaeveira osa kukuuvu tuuta vo Kepao vaaro oa pauava Saion taere-ia vo Jerusalem urui vaore oiso, Irouto ro ira Krais oirao piereve ro rera raga ita aveke, ira viapau uvuiparoi ra ariia vai oureve vo rara oisi piereve eisi.’

7 Uva rera iavirava riro tauva rutu visiipa toupaivoi visiigoa rera oirao piepata rutu. Ari vosa aa voeao oea viapau rera oirao piepaive, Tugoropa Vuku-ia oiso purapapeira oeare evoea,

‘Oire aveke kepa paupa irara iria oisoa veripaive. Uva oira raga ita eira iria vo utupaua oiso rutu karekeoverea, rovopa tuuta rutu kukuuvu tuuta va iava Kepa.’

8 ‡† Ora oreoreovu ita Tugoropa Vuku iava oiso purapapeira,

‘Iriavu aveke iria iava tuipaoro oirara posipaiveira kovepasa.’

Voeao oea Pauto vo reoarova kaureopaave osa toupai vo reo ovoovovira. Eira aveke iria ovoovovira toupaeveira oiso osa Pauto vo reoaro. Uvare oirara vo reo iava posipaiveira kovepaoro vo rara vapa reasipaave. Uvare Pauto vare oiraopavira oisi puraroepa.

Vigei Oiso Toupapeira Pauto Voeaaro Oirara

9 ‡‡ Ari Pauto visii reesireva oa iava oiso toupataveira, Visii-a rera voeaaro. Visiigoa oiso toupataveira, Pris irara rera voeaaro ro King visiigoa sisigaruevira rutu toupataveira. Oa-a eva vituaro iava oiso toupataveira, Visii Pauto voeaaro torevokoaro rutu. Oa iava uvuipatai ra ovovourovu rutu iava siposipopata varao vearopara rutu oara oisoa purapareve visiipa. Osa raga ita oiso osa visiire keeraroepa ora rera iare. Oa iava rupa vovou kavutava, ovusa visii oureva vore aviavia-ia rera vaaro vearo aviavi rutu. 10 ‡‡† Ari ita, tuariri oisoa oiso rutu toupata, Oira turiro raga. Uva vo vokio oiso toupatavoi, Pauto voeaaro rutu visii. Ari ita, voari tuariri viapau oisoa siraoa vai oupata Pauto ruvara-ia. Ari vo vokio-ia vo sirao outavoi rera ruvara iava.

Vigei Uvui Iraopaviei Ra Oiso Toupape, Pautoa-pa Kovopa Irara

11 ‡‡‡ Vate irara oaa, visii oiso rutu toupataveira vo rasio-ia osa sopaipa irara oea tavetevira toupaiveira. Eva vituaro iava visii tavipaavoi oiso ra visii vo vovouroaro poreta vo vovouro iava vo rasio varaaro, oara visii iava sopaura vuri piepaiveira. Evo vovouro vuriara oara vearo vovourova ora upopapeira vo visii iava sopaura-ia. 12 Torevoko vovou raga purapata oirao pie vovou asa irara vuutaaro-ia toupaoro. Eagara vosa vurivira visii vaisipaive kuuvuvira, vo osa voeava torevoko vovou raga purapata. Osa iava eisi uvuipaai ra visii situepaoro oisi iava taraia oupaive. Oa vai iava uvuipaai vai ra utupauavi Pauto vaisiaro kae pieive vo vokiri-ia oa-ia vorevira voreroverea Turaro.

13 § Gavman irara vo reoroaro rutu sirova utu iraopata reo goru, vo uvare Turaro Pauto vo ruipaaro-a visiipa. Ora Praim Minista vo reoroaro tapo uvupata vara purapasa. 14 Ora turaro irara tapo vo reoroaro uvu iraopata. Voeao oearopa vo kovo vaterevora rovopato Gavman, oiso ra vuri irara vo voriaro vateive. Ora vearo irara vaisiaro kae pieive. 15 Uva eake-a vao oare uvui iraopatai ra voea vo reoaro reipa irara sirova utu iraopata? Aue iava uvare Pauto vo ruipaaro visiipa oisi oiso toupaiveira vaore, oiso ra va-ia torevoko vovou rutu purapata. Osa iava eisi roruko irara viapau uvuipaai ra visii togapaive oreoroi-ia, evoearo oearoa oearovivu takaupaiveira vuri reoro-ia. 16 §† Ari ita, uvuipatai ra oiso rutu toupata osa voearo oearoa viapau tokipareve irai voea vo kovoroaro-ia voea siituepaoro vo rasio-ia. Uva oiso rutu toupata osa voeao kovopa irara oea tokipareveira Pauto ora rera osireiaro-ia. Uva oisi-a eisi osa iava viapau akeakevira raga vuri vovouro purapata vatauvira. 17 §†† Oearovu rutu-ia vearo rugorugooro purapaoro voea vaisiaro rei piepata. Ora oirao pie vovou iraravi oearoviapa tapo sirao iraopata voeao visii iavapa irara. Pautoa-pa avivikepata. Ora visii reraaro reito gavman vo reoroaro uvu iraopata.

Uvui Iraopaviei Ra Krais Vaaro Ovoovoa Sirova Utu Iraopavio Siitoka Oupaoro

18 Visii kovopa irara arovi iraopata voearopa oearoa visiipa reipaoro visii tokipaiveira kave vovou rutu purapaoro visiipa. Voea vo reoroaro uvuta. Eagara vosa visiire kasipuvira reopaave oearovu raga reipa irara, oearoa tapo vo reoroaro-ia uvuipatai ra vara uvu iraopata. 19 §‡ Osa-a eisi osa iava uvuipatai ora visii vo voriaro outaverea vo Pauto ruvara-ia, vo rara viapau

† *2:3 Sam 34:8-10* †† *2:4 Sam 118:19-29* ‡ *2:6 Ais 28:16* ‡† *2:8 Ais 8:14; Ro 9:22* ‡‡ *2:9 Diu 10:15; Ap 26:18* ‡‡† *2:10 Hos 1:9-10* ‡‡‡ *2:11 Hi 11:8-10* § *2:13 Ro 13:1-10* §† *2:16 Ga 5:1; 1 Ko 7:22* §†† *2:17 Ro 12:10; Hi 13:1* §‡ *2:19 Ro 13:5*

vearovira visii vo kovoroaro eveipaive. Eake iava? Uvare Pauto vo vovouaro-ia tarai rovopaoro eva kasipua oupataveira voea ruvara-ia oea visii vurivira tokipaiveira. Vo ovusa viapau oiso vuri pitupituro vai purapataveira. 20 † Ari ita, vosa vuria purata, ra va-ia tavaka outa vo osa viapau kasipupata. Uva apeisi-a? E ovoriei va iavirava visiipa? Viapau rutu. Ari vosa vearoa raga purapata, ra va iavirava tavaka outa vo osa viapau kasipupata, osa iava eisi Pauto uvuiparoi ra visiipa vearo vori vatereve. 21 †† Eva-a Pauto vo ruipaaro visiipa. Aue iava uvare Krais vo ovoovo purareva visiipa riroa rutu upia ouoro evao parikou-ia visii tauvaoro. Osa eisi vo ovoovo eva vioepata. 22 Oiraopavira rutu uvare eera Krais viapau oisoa vuriara vai purapareve. Ora viapau kuuvu reoro vai oisoa purapareve rera oiraaro iava gisipo irai keakeapasa. 23 Ari vosa irai rera takaupareve, uva viapau Krais uvuiparoi ra oisi eisi irai otakauiaro pukooro irai tovireve. Ora vosa tavaka vai oureve irai ruvara-ia, ra viapau oiso iraire oiso puraro, “Vii vuri pieavere rara.” Viapau. Ari Pautoa raga-ia oisoa rariparo oiso, Ira raga rerapa va voriaro eva vuria vatereve. Uvare Pauto ora rera raga torevokovira rutu oirara rutu rovirieireverea voea vo voriroaro voeapa vateoro. 24 ‡ Ari ita, Krais kopiiroepa evao parikou-ia vo uva ora rera iava varaua-ia vigei vo vuriroaro vo voriaro oureva. Uva vigeipa kopiiroepa, uvare oiso ruipaparoveira ra vuri pitupituro kavupape. Oa iava eva uvuipaviei ra tootoovira toupape torevoko vovou raga purapaoro. Oiraopavira uvare vara-a evara rera vo viuparoaro oara iavirava uvuipaviei ra poretevira rutu tootoovira toupape. 25 Voari rovovira rutu uva oisoa virivira raga toupata oiso osa sipsip ragui viri ragapaiveira. Oa isivaaro iava poreta virora visii Tokipatoaaro sirova utusa ro-ia Pauto. Ro ira uvuiparoi ra visii iava sopaura oavisii utopareve vuri vovouro asavira.

Vo Toupai Ora Oupa Irarare Vo Reoreo

3 Visii oirapa riako visiigoa arovi iraopata vatua irara oavisiipa voea vo reoroaro sirova utupasa. Ari ita, vosa oearovu voea iava viapau Pauto vo reoaro oirao piepaive, oea uvuipaai ra visii vo vovouroaro vearoara kekepaoro ora voea iava vovouisiro oaive porepaoro Pauto oirao pieive, vao iava rara viapau va iava oisi eisi voea tavitavipata. 2 Uva ita, uvuipaai ra visii vo vovouroaro sisigarue vovouro eveiive vo osa voeapa avivikepata. Oire ra va iava oiso puraave, “O ari oiraopatoa rutu-a Pauto.” 3 ‡‡ Visii riakora viapau uvuipatai ra varaura raga ratauva oritopata vo pitupituo sirova utupaoro oruara oritopa gol oritoro tovopaoro, ora ooritorovu rutu vearo kekeara varoara, ora aasiara oara-ia riro moni viki ragapataveira. 4 Viapau. Asi vearopai vosa sopaura oavisii iava oritopata vao-ia oritoa oa viapau uvuipai ra opesipe. Eva ita kave vovou vo osa ora visii vo pitupituroaro raga sirova vearo vovouro purapataveira. Ooritoa-a eva reia rutu rovopa vo Pauto osireiaro-ia. 5 Airovu vairo airoa oisoa tuariri rutu riro goruvira rutu Pauto sirova oiso utupaave rera oirao piepaoro, evairo airoava ovoovovira vairo oiso vearovira vo oritoro purapaiveira ora vairo sopaaro-ia vo osa vatua irara oaive vo reoroaro uvupaoro vara purapaiveira. 6 ‡‡ Iriavu-a o-ia vairo iava Sera, iria vatuato ro Ebraham vo reoaro uvuoro oiso rera vaisieva, “Ragai reraaro reito.” Uva vo vokio-ia visii riako oiso toupatavoi, Oira ovii riakoaro visii, vo rara oira vo vovouaro rutu sirova vearovira utupata, ora vosa viapau uriripata orekerovu avu vaipa.

7 ‡‡‡ Visii vatua irara visiigoa oiso tavipaavoi, Ora visii vatua riakoroarova toupaoro oiso rutu rugoopata vairore, Oiraopavira rutu, uvare viapau oiso goruvira rutu toupaiveira oiso osa oirara. Ra oisi eisi rugorugoo iraopaoro vearovira vairo tokipata rutu. Eake iava? Uvare Pauto vaeavira vei avukarei rutu tootoo piepareveira vao-ia rera vo vatevatearo. Ari ita, uvui iraopatai ra vokiara rutu-ia vearo vovou rutu pura iraopata vatua riakoro oavisii-ia. Teapi vuriara vai purapata vairo-ia, ra oisi iavirava eisi Pauto viapau visii uvupareve vo osa rera iare variripata.

Uvuipaviei Ra Katai Vovou Rutu-ia Toupape

8 Oire uva oaravu varao oara iava oiso visii tavipaavoi, Katai vovou rutu purapata ora visii rutuva vaeavira oearovivupa siraopaoro, oiso rutu osa ora visii araoko irararo rutupa siraopataveira. Vereopa vovou rutu purapata oearovivupa ora visii iava. Ra opeita oiso vovoupata ra oearovupa reipata. 9 ‡‡‡ Vosa oearoi visii vuri piepaive, opeita voea vo pitupituroaro tuupata. Ora vosa oearoi visii takaupaive, ra opeita voea vo takauroaro pukopata ita voeare vorevira. Viapau. Ari uvuipatai ra vereopa vovou raga purapaoro voeapa voea vo pitupituroaro pukopata voeapa siraopaoro rutu. Eake iava? Uvare Pauto visii reesireva oearovupa vereopa vovou vatepasa voea tauvapaoro. Ra oisi iavirava uvuipatai ra vorerivira vereopa vovou oupata vo Pauto ruvara-ia.

10 § Aue iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira va iava vao oiso,

‘Ro oirato ira oiso ruipaparo ra rera vo touaro vearovira karekepape. Ora ro ira oiso ruipaparo ra vearo vuutaro rutu-ia toupareve. Ira uvui iraoparoi ra ora rera iava gisipo tupa rovopareve vuri reoro pura arapa. Ora ira uvui iraoparoi ra kuuvu reoro kosi pie arapa eaka rovoro.

11 Ira-a eera uvui iraopa ra vuri vovouro arova ora pore rovoro torevoko vovou raga purasa. Ira uvuipa ra akeakevira kave vovoure taraapareve. Oa iava uvuiparoi ra kasivarivira vo vovou sirova gavaurevira oearovu tapo toupareve.

12 Eake iava? Uvare Turaro oiso voearo siituepareveira voearo oearoa torevoko vovou purapaiveira. Ra oisi iava voea vo variriroaro uvupareve. Ari ita, voeare kasipupaoro voeare isivaparoveira oearoa vuri vovouro purapaiveira.’

† *2:20 1 Pi 3:17* †† *2:21 Ais 53:1-9* ‡ *2:24 Hi 1:1-4; Ro 6:2* ‡† *3:3 1 Ti 2:9; Ais 3:18-23* ‡‡ *3:6 Jen 18:9-15* ‡‡† *3:7 Ef 5:25; 1 Te 4:4* ‡‡‡ *3:9 Mt 5:43-48; Ro 12:17* § *3:10 Sam 34:12-16; Je 1:26*

Tavaka Ouoro Uvui Iraopavio Ra Va Iava Rorupape

13 † Vosa vearo vovou raga purapasa ruipa iraopata,
uva iroutoa vai uvuiparoi ra oisi eisi oai iava visii vuri
piereve? Eake iava? Uvare viapau oeai oiso eisi
piepaiveira voeao vearo irara vuri piepaoro. 14 Ari vosa
tavaka outa vearo vovou raga purapaoro, eagara. Oa-
ia uvui iraopatai ra oisi va iavirava roru iraopata. Opei-
ta uriripata voeaoropa evoea. Ora opeita rirovira rutu
oisi voeare eisi rugorugoo iraopata oearoa visii vuri
piepaiveira. 15 Ari Krais vaisiaro kae piepata ora visii vo
rugorugooroaro-ia. Ora vo osa oiraopavira rutu rerare
oiso purapata, “Ragaipa turaro iraoparoi rutu.” Ora
vaopa tapo vatatopo iraopata vo osa oearoi oiso pura-
paave visiire, “Igeipa visii vo oirao pieroaro aviavi
piepata. Uva eake rutu-a vao oare tuepataveira?” Ari
ita, vosa ora visii vo rugorugooroaro ravaa rovopata,
osa iavirava uvuipatai ra voea vo reoroaro pukopata
aviavi pievira. 16 †† Uva oisi-a eisi osa voea vo reoroaro
pukopaoro uvui iraopatai ra kave vovou rutu purapata
voeapa. Opeita voearovi akaipa piepata. Ora opeita
orekerovu vuriara purapata ora visii-ia, ra vara
sovopaoro ora visii iava sopaura-ia oiso purapata, “Ae,
vuria puraavoi.” Oapa eva vatatopopaoro airereivira
rutu torevoko vovou raga purapata voeapa. Oa iava
uvuipaai ra oisi vo vovouro eveipaoro ariipaave ora
voea raga, voearo oearoa vuri takauro-ia visii vaisiaro
takaupaiveira oiso purapaoro, “Vuri kovo raga eva
akukua,” vo osa vearo kovo raga Krais vaaro purap-
ataveira. 17 ‡ Oiraopavira rutu, uvare vearopai rutu vo
rara tavaka oupata vearo kovo purapaoro vo osa Pau-
to vo ruipaaro oisi eisi toupaive visiipa. Ari vosa vuriara
purapaoro tavaka oupata, oire uva visii raga auearo-a.

Krais Kopiiroera Vigei Varaaro Vuriara Veraoro

18 ‡‡ Oa eva vituaro-a vao oiso, Rera raga ita Krais ira
kopiiroepa visii tauvaoro. Ira oiso eisi kopii ovoiroepa
vigei varaaro-ia vuriara vo voriaro ouoro ovoieivira ru-
tu. Ari ita, uvare rera raga-a vearotoa rutu ira kopi-
iroepa oirara tauvasa vuri irara. Osa-a eisi osa iavirava
vigei vore piereva Pautoa iare. Oiraopavira rutu oiso
osa rera iava varaua kopii ovoiepa, ovusa rera iava
uraurato tootoovira raga toureva. 19 ## Osa eisi urau-
ravira toupaoro avaroepa voearopa uraura irara
siposipopasa oearoa tuukea-ia toupaiveira. 20 ### Voea
urauraaro oea rerare Pauto isivaaepa kaureopaoro
voari tuariri rutu vo vuutao-ia oa-ia Noa ateate
piepareva Pauto, ovusa aak uvuo purapareva. Uva oisi-
a oiso osa iava kataipa irara raga virivarireva rera Pau-
to vo peva vatara raga, vo osa pirutu paitu raga ivara-
ia toupaiva va-ia uvuoa aak. 21 ### Oire uva voari tuariri
eva paitu rovu uuko rovu Noa aao kaeva voea tovosa
vo oriru tapi. Uva oisi raga ita uukoa-ia Tugoropa Sisu
oupape oa vigei kaepaiveira vigei tovopasa vo uva
oriruvira toupapeira. Aue iavirava rera vo goruaro vao
oa Jisas Krais tore pieva vova kopii tapi. Osisua-a eva
oa viapau oiso toupai ra va-ia vuivui verapape ora vigei
iava varaura oavi iava. Viapau. Ari vigei uvuipaviei ra
oisi eisi va purapaoro ora vigei vo ruiparoaro reesi-
pape, vo rara oiso ruipapavio ra vigei iava sopaura
oavi sisigaruevira rutu toupaive Pauto osireiaro-ia vo
rara evo gorua ita oupape rera vaaro. 22 § Rera raga
Krais ira iparoepa vuvuiua iare vo uva Pauto ruvara-ia
oirapapa varata-ia toupareveira. Uva voa-a evoa uva
toupaoro voea rutupa enselpa irara reiparoveira ora
voeao oearoa reipaaveira vuvuiua-ia.

Uvuipaviei Ra Tavaka Vo Upiaaro Oupe Toua Oavi Tavariooro

4 §† Oire uva vo osa oearovu Krais iava varaua vuri
pieiva rerapa riroa upia vateoro, taraipatai vai
pasi osa vai-a eisi oearoi visii vuri piepaivere. Uva vare
eva rugorugoopaoro oisi eisi uvuipatai ra ora visii iava
sopaura oavisii goru piepata rutu vaore, vosa vuria ou-
ta oearovu ruvara-ia. Uvare ro ira upia oureve ora rera
iava varaua-ia vo rara oearovu rera vuri pieive, ira-a
eera ira vuri vovou tokorevere oisi eisi pieoro. 2 §†† Uva
eisi piepaoro uvuipatai ra vo rutu tugurata vo vokio-ia
oa-ia kopiitavere. Uva vo vuutaro evara oara-ia viapau
uvuipatai ra ora visii vo vovouroaro sirova utupata vuri
vovouro purapaoro. Viapau. Ari uvui iraopatai ra Pau-
toa iare ora visii iava vase iraopata rera raga vo
vovouroaro sirova utupasa. 3 Ari ita, rovovira rutu oiso
oisoa piepata osa voeao oea rupa vovouvira
toupaiveira, opitupitua eva uvuipai ra opesipe. Osa-a
eisi osa toupaoro oisoa rirovira rutu vuri vovouro pura-
pata varao opitupiturovu rutu otopa pitupituro pura-
paoro. Ora vo osa oisoa spakpasa ruipa iraopata oiso
vovoupaoro ra vara iava kokoropaoro opitupiturovu
rutu vuriara purapata. Ora oiso osa tokarasi irara-ia
oisoa vuurapa vaisi purapata, varao oarare kasipu-
paroveira Pauto. 4 Uva vo vokio opeita voea tapo ora
tavosipata oearoa ora voea iava varaura oaive vo
ruiparoaro sirova utupaaveira oisi eisi vo vovouro vuri-
ara purapaoro. Oa vituaro iava visii vo pitupituroaro-ia
tavetave iraopaiveira. Oa iava visii tovipaiveira vuri re-
oro raga-ia visii takaupaoro. 5 §‡ Oea-a evoea voari utu-
paua Pauto osireiaro-ia toreaverea rerapa tavitavisa vo
pitupituro iava evara voea varaaro. Oire ra evo vuuta
raga-ia voea vo vovouroaro rovirieireverea rera ro Pau-
to ira tuevira toupareveira voea rovirieisa kortua-ia,
voearo oearoa tootoovira toupaiverea ora voearo
oearoa kopiipaaveira. 6 §†† Oa eva vituaro iava voeao
oisoa Vearo Siposipo iava siposipopaive voearopa
oearoa tuariri rutu oisoa kopiipaave. Osa iava evoea
rovirieireva osa vigei vao rovirieireverea vigoa
tootoovira toupai vo vokio-ia. Uva vosa vearovira rutu
Vearo Siposipo oisoa uvupaivori voeao oea kopiiaepa
tuariri, ra oisi iavirava voea vo urauraroaro tootoo
ovoivira rutu toupaive oiso osa rera Pauto tou-
pareveira.

† *3:13 Pro 16:7* †† *3:16 Hi 13:18; 1 Pi 2:12, 15* ‡ *3:17 Mt 5:10-12; 1 Pi 2:15, 20* ‡† *3:18 1 Pi 2:21; 2 Ko 13:4* ‡‡ *3:19 1 Pi 4:6* ‡‡† *3:20 Jen 6:1-13* ‡‡‡ *3:21 Ta 3:5; Hi 9:14; 1 Pi 1:3*

§ *3:22 Ap 1:10-11* §† *4:1 1 Pi 3:18; Ga 5:24* §†† *4:2 Ga 2:20; Ro 6:11* §‡ *4:5 Ap 10:42; 2 Ti 4:1* §‡† *4:6 1 Pi 3:19*

Vearoto Kovopato Ira Pauto Vo Siraoaro Roo Piepareveira Oearovivupa

7 † Tutuuvoi vuuta vao oa-ia orekerovu rutu opesipere. Oa-ia uvui iraopatai ra ora vatatopo iraopata ora kaipori piepaoro variripasa. 8 †† Ari rovopa rutu-a vao-ia vo osa oearovivupa siraopaoro voea-ia kaviko vovou rutu purapata. Eake iava? Uvare oearovivupa siraopaoro uvuipaviei ra vuriarare ovaupavio evara oara vigei vuri piepaiveira. 9 Vosa oearovivu visii iava visii iare karepaa viro, osa iava uvuipatai ora visii vo keparoaro iare voearovi koata piepata. Uva viapau uvuipatai ra voearovire orugorugoorovu purapata oisi iavirava. 10 ‡ Pauto ora rera varaaro vatevateara vatepareveira visii rutupa katakataivira vaore, oiso ra vearovira rutu vara tokipaoro vara kovo piepata. Oa iava uvuipatai ra vara-ia oearovivu araoko irara oavisii vara-ia tauvapata. 11 ‡‡ Oiso osa vo vatevatearo-a varao-ia ropa ira Pauto vo reoaro iava siposipopareve. Osa siposipopaoro uvui iraoparoi ra torevokovira rutu Pauto rera iava reoreoparo. Ari vo vatevateao-a vao-ia ropa ira oearovu rutu tauvapareve. Ira uvui iraoparoi ra oisi eisi vo vatevatea eva kovo piepaoro oirara tauvapareve vo goru iavirava eva oa oupareveira Pauto ruvara-ia. Oire uva oisi-a eisi osa okovorovu rutu purapataveira evara oara rutu iavirava Pauto vaisiaro kae pieiverea oearovu Jisas Krais vaisiaro iavirava. Vao iava uvare Pauto vareiaro-a vareo keraria ora gorua oarea viapau opesia vai. Ovoiei.

Tavaka Kaepa Vo Vovouaro Krais Tapo

12 ‡‡ Vate irara oaa, vokiara rutu-ia tavakaara oupataveira. Uva viapau uvuipatai ra vara-ia tavetave iraopata oiso rugoopaoro, Ae pisaara rutu varao oara vigei-ia karekepapeira. 13 Viapau. Ari roru iraopata vara-ia. Uvare vo tavakaro-a evara oara vaeapaiveira vo tavakaova Krais oa oureva vo osa rera-ia vuria puraiva. Vosa oisi eisi piepatavora, uvuipatai ra oiraopa roru rutu outa vo osa Krais ora karekeroverea kerariava viaevira rera vaaro. 14 ‡‡† Visii rutu oisi eisi touta Krais vaisiaro-ia. Ra oisi visii-ia taraipaoro visii takaupaive. Osa iava uvuipatai ra rorupata. Uvare vo vuria eva oupaoro uvuipatai ra ora visii-ia taraipata oiso, Oiraopavira rutu, Pauto reraaro Uraurato vigei sopaaro-ia toupareveira. Ro Tugoropato Uraurato iraia riroa rutu keraria aue gorua touveira. 15 Teapi oearovu kopii piepata. Ora teapi orekerovu avu vai kavirupata. Ora reo goruro opeita putepata. Ora opeita voraro vokapata oearovu vo rugorugooroaro torevoko ragapasa ora visii vo ruiparoaro raga-ia. Vosa oisi eisi piepata, osa ita torevokopai visiipa ra oisi iavirava tavaka oupata. 16 Ari vosa tavaka oupata vo ovusa oearovu visii vaisipaive oiso, Kristento, oire oisi iavirava viapau oiso ariipata. Viapau. Ari uvuipatai ra Pautoa-ia vuurapa vaisi purapata. Eake iava? Uvare eisi visii vaisipaoro Krais vaisiaro tovopaivoi visii-ia.

17 ‡‡‡ Oire vo vuuta-a vao-ia oa pou piroi oa-ia Pauto rovoroi rovirieia purapaoro. Oa-ia ora rera voeaaro rovovira roviriei rovoparevoi rutu. Oire vosa vigei oirao pie vovou irara rovo rovopavio, ra apeisi voeao oirao pie vovou asa irara oea viapau Pauto vo reoaro oirao piepaiveira vo reo sirova utupasa? Uva siraovira rutu-a voeavipa! 18 § Aue iava uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira voeare,

‘Viapau oiso avekatapai rerapa ro vearo vovouto, ra ora rera iava sopaua porereve, oiso ra oisi iava Pauto rera orirureve ora rerapa. Uva apeisi-a? Uva aa vao-a opesia evoea vaaro oearoa vuri vovouro purapaiveira, voeao oea Pauto vo reoaro uvu arapa viapau oiso ruipapaaveira.’

19 Osa ragavira-a eisi osa Pauto ora rera vo ruipaaro sirova rera voeaaro iava vaseparevеira, oisore ra oisi iavirava tavakaara oupaive. Osa iava uvuipaai rutu ra torevoko vovou rutu purapaoro ora voea tootooaro rutu tovopaive Pauto vavaearo-ia. Uvare Pauto vigei rutu purareva ora ragai. Osa iavirava uvuiparoi rutu ra vigei iava sopaura tokipaoro voura oriruparevе rutu.

Visii Kovopa Irara Uvui Iraopatai Ra Pauto Vo Raguiaro Sipsip Raguiro Toki Iraopata

5 §† Goruvira rutu voeare visii tuvetuvepa irara lotupa irara reoparai. Uvare ragai tapo ita iravu tuvetuvepato. Vo uvare ora ragai osireiaro iava Krais kekeava vo osa tavaka vo siraoaro oureva oearovu ruvara-ia. Osa iava eisi ragai tapo va vao keraria ouaverea vo rara vigei iare viaevira rutu pou piro. 2 §†† Uva goruvira rutu visii tavipaavoi oiso, Oiso rutu toupata osa sipsip tokipa irara oirara rutu Pauto voeaaro tauvapaoro. Oisi eisi vo kovo purapaoro rorupata, uvare Pauto vo ruipaaro-a oisi visiipa. Opeita reasipata oisi pie arapa. Ora opeita oisi eisi vo kovo purapaoro voria ragare rugoopata. Viapau. Ari visii uvuipatai ra evo kovo purapata vo rara visii iava sopaura vo ruiparoaro oisi toupaive oisi vara purapaoro. 3 Opeita oiso vovoupata ra voearoviopa reipata oearoa tokipataveira. Viapau. Uvare uvuipatai ra ora visii-ia ovoovoa purapata. Osa iava visii vo touroaro vurapaoro vara sirova vearovira rutu utupaavere. 4 §‡ Vosa oisi eisi piepatavora, voari utupaua Rovopatoa rutu Sipsip Tokipato ora karekeroverea ro raga ita Krais. Uva vo vuuta-a eva oa-ia ora visii vo voriaro outaverea vao oa sisikorevira roroverea kerariava, vao oa viapau opesia vai.

Ora Vigei Vo Rugooroaro Rere Pie Rovopape Ra Torevokovira Rugorugoopavio

5 §†† Osa ragavira eisi osa visii viovoko irara uvui iraopatai ra oira vasi irarapa avivikepata voea vo reoroaro uvupaoro. Ra ora visii raga ora vara piepataera,

† *4:7 Je 5:7-10; Ro 13:11* †† *4:8 1 Ko 13:7* ‡ *4:10 Ro 12:6-8* ‡† *4:11 Ef 6:10, 5:20; 1 Ti 6:16* ‡‡ *4:12 2 Ti 2:11-13* ‡‡† *4:14 Mt 5:10-12*

‡‡‡ *4:17 2 Kro 7:14* § *4:18 Pro 11:31; Ro 10:9-17* §† *5:1 Ro 8:14-25* §†† *5:2 Jo 21:15-17; 1 Ko 9:17* §‡ *5:4 Hi 13:20; 2 Ti 4:8* §‡† *5:5 Je 4:6; Ais 57:15; Pro 6:16-19*

oisi toupaoro oearovivu tauvapata. Uvare Tugoropa Vuku oiso purapapeira,

‘Pauto voeaopa vairuparoveira oearoa ora voea ragare oiso purapaaveira, Vearotoa rutu-a ragai. Vo osa voearo

oearoa ora vara piepaave, oea-a evoea oeapa vereopa vovou rutu vatepareveira.’

6 † Uva oisi-a eisi osa ragavira uvuipatai ra Pauto vavaearo reroaro vao riro gorua takuvira toupata. Auere ra vo vavae iava eva oa-ia utupaua oiso visii kae piereverea rara vo vokio-ia oa rera raga reesireva. 7 Opeita tavaka vo siraoroaro kaepata ora visii raga. Viapau. Vara tovopata vo Pauto vavaearo-ia. Eake iava? Uvare rera raga-a ira visii kavikopareveira visii tauvapaoro.

8 Ora vatatopo iraopata kaiporivira rutu uutupaoro rerare ro Seten visiiva keripatoa rutu. Ira voraro rutu viripareveira oiso rutu osa aakauto ro ira okarerovu ruture taraapaoro viripareveira voea aiopasa. 9 Goruvira rutu tore iraopata oirao piepaoro, ra rerare korupaoro isivapata. Uvare taraipatai araoko irara oavisii-ia oirao pie vovou irara voeao oea uvarovu rutu voraro toupaiveira. Oea oisi eisi vo tavakaro oupaiveira osa vo tavakaroa varao oupataveira visii. 10 Ari ita, Pauto visii reesireva ro ira vereopa vovou rutu puraparevеira oearovu rutupa vaore, oiso ra vo reesiva Krais tapo ora tavosipaoro rerava reipata, vo uvare rera-a Krais ira orekerovu rutupa reiparoverea pauakavira rutu. Osa-a eisi osa iava uvuipatai ra Pauto vaarore vereopa vovou rugoopata, vao oa-ia visii tauvaparevere, vo osa gare vuutavi raga-ia otavakarovu vo siraoroaro oupata oearovu ruvara-ia. Oara isivaaro iava evara Pauto visii vorevira vearo pierevere vo osa visii iava sopaura goru piereve oiso rutu tore pieoro osa kukuuvu tuuta. 11 Iraa ro riro gorutoa rutu Turaro. Ira vo goruaro viapau opesia vaiei. Ovoiei.

Vo Toupai Ovoiopa Reo

12 †† Ragai-a vao ragoa vavio poteku pasi puraavoi visiipa osa Sailas va rigatoparevoi ragai tauvapaoro. Rerare rugooparai oiso, Ira ita vigei araokotoaaro. Ira goruvira rutu Pauto vo reoaro-ia pitupaoro vearovira kovopareveira. Uva vo pasi-a vao oa-ia oiso ruipaparai ra goruvira rutu visii iava sopaura varaata pieoro voura goru piea rutu. Ora oiso osa oiso ruipaparai ra ora ragai vo reoaro oirao piea rutu visiipa oiso ragavira. Pauto visiipa vereopa vovou rutu oisoa puraparevе. Ovovoua eva oiraopai rutu. Osa iava uvui iraopatai ra va iavirava goruvira rutu torepata.

13 ‡ Ari ita, Pauto visii reereesireva ora rerapa ora voeao lotupa irara oea vo Babilon urui-ia toupaiveira uvava visiipa vearo voki purapaivoi. Uva Mak tapo ragai oviitoaaro vearo voki puraparevoi. 14 Oire uva visii rutu sekanta oearovu tapo sirao vovou puraoro.

Uva visiipa Pauto arepaavoi ra gavaure vovou vatereve visiipa visiigoa Krais tapo ora tavosipataveira.

Eisivi raga osa vo pasio purapaavoi.

Ragai-a vao, Pita.

† *5:6 Ais 57:15-21; Je 4:6-10*

†† *5:12 2 Ko 1:19; Hi 13:22* ‡ *5:13 Ap 12:12*

2 PITA

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Viapau taraipaviei aa vo iva-ia vo pasio rigatoreva Pita, ora irou irara rutupa. Ari taraipavio oiso, Kristen irara varaaro oirao pie vovouro tore piesa vo rigato purareva. Voea tavireva oiso ra vorerivira Vearo Siposipo-ia rugorugoopaave vao oiraopa reo rutu (2 Pi 1:12, 3:1-2), ora rera iava Turaro Pauto ira vo reoroaro oiraopara purapareverea taru vo utupaua voeaopa vearo vovou irara ora voeaopa tapo vuri vovou irara (2 Pi 3:10-13), ora aue iava tapo rigatoreva kuuvu irara tisa irara oiso ra voeapa vatatopopaave voea vo siposipoaro uvu arapa, ora Krais vo vorearo iava voea Kristen irara tavireva. Teapi urioparo osa viapau vatatopopaave rerare Turaro (2 Pi 3:8-13).

1. Aviavi pie reoro vo pasio iava, 1:1-2.
2. Oiraopa taraia vao vova vituaro iava, 1:3-21.
3. Kuuvu irara iava oea ora voea vo voriaro vuri vori oa ouiverea rara, 2:1-22.
4. Voea tavireva oiso ra tuevira toupaive Krais vo vokiarore vao vorepa voki, 3:1-18.

1 † Ragai-a vao Saimon Pita Jisas Krais-pa kovopato.
Ragoa roporeva Pauto, oiso ra rera vo kovoaro aposel kovo kaepaa. Ragoa vo pasio visiipa rigatoavoi. Visiigoa oirao pie vovou rutu purapaoro roru iraopataveira, oiso rutu osa igei vao rorupaioveira. Ari ita, vigei rutu katai vovou raga oirao pie vovou rutu pura iraopape vaitereo vo vovouaro iavirava torevokoa Pauto vaio ora Jisas Krais vigei Kae Pietoaaro.
2 Visii vaaro taraia aue-ia vereopa vovou ora gavaurea oa uvuipai kaepa piro riropaoro, vo osa topa pievira rutu Pautoa-ia ora Jisas vigei Turaroaro-ia vearo tarai oupata rutu.

Pauto Vigei Reesireva Ora Rerapa

3 †† Ari ita, Pauto ora rera vaaro iavirava riroa gorua vigei vatereva orekerovu rutu vigei vo touaro uvui piesa, oiso ra uvuipaviei ra torevoko vovou rutu sirova utupavio vao Pauto vaaro. Aue iava uvare rera-ia taraipaviei ro ira vigei reesireva rera tapo ora tavosipasa vao keraria oupaoro ora vearo vovouro. 4 ‡ Osa ita-a eisi osa vara varao riropa vatevatearo oupapeira vearopara rutu varao oarare reo ovoi purareva vigeipa. Ovatevatearo-a evara vearopara oupaoro tauva oupapeira ora vigei raga vo opesiaro-ia rugorugoopaoro, ra va vatavatape. Vao oa vigei-ia poupa pirovere vosa vuri vovouro purapape vo rasio raga iava vara. Ari vosa vatevateara kovo piepape rera varaaro, oa iava uvuipaviei taru ra torevoko vovou rutu purapape rera tapo rera vo rugorugooaro sirova.

5 Uva va-a eva oa vituaro iava uvuipata ra oirao pie vovou rutu purapaoro vearo pitupitu tapo pura iraopata. Osa iava eisi visii vo vovouroaro vearopara-ia uvuipatai ra vara tapo vao takuvu iraopata vearo tarai rutu oupa vovou. 6 Vo osa vo vovou eva vearo tarai rutu oupa tapo takuvupatavora, oisi iavirava uvui iraopatai ra ora airereipaoro ora visii iava varaura vo ruiparoaro tokipata. Osa iavirava uvui iraopatai ra evo vovou tapo takuvupata vaova raverave asa vovou. Ora vo vovouo tapo oisi iavirava takuvupata Pauto vo vovouaro sirova utupa. 7 Osa iava evo vovou uvuipai ra siraopa vovouva ora takuvupe vao oa purapataveira ora visii araoko iraraaropa, ora vo vovouo oearovu kavikopa vovou.
8 Oire uva uvui iraopatai ra evo vovouro rutuva vearopara oisi eisi toupata pute pievira rutu vokiara rutu-ia. Eake iava? Uvare oearovu-ia oisi eisi vo vovouro purapataveira, osa iava uvuipatai ra visii vo tarairoaro oirao pievira rutu kareke iraopata ro iava vigei reraaro Turaro Jisas Krais. Osa-a eisi osa iava uvuipatai ra tauvavuvira otarairovu oupata rera iava ita. 9 ‡† Ari ro ira viapau oisi vo vovou vearopara purapareve, ira oiso rutu toupareveira, Voosito. Oa-a eva oiso toupai, Ira ikaupavira rutu Krais vo kovoarore ovauparoveira vo kovo oa iavirava rera varaaro vuriara riga piropa varao tuariri oara oisoa pura rovopareve. 10 Araoko irara oaa, oisi eisi kasivarivira rutu vearo vovou purapata. Osa iava vara iavirava uvuipatai ra ora visii-ia vearovira rutu taraipata oiso, O ari oiraopavira rutu Pauto vigei reesireva. Oa iava ita ora rerapa vigei roporeva. Osa iava uvuipatai ra oisi eisi piepatavora,

† *1:1 Ro 1:12, 3:21-26* †† *1:3 1 Pi 1:5; 1 Te 2:12* ‡ *1:4 2 Ko 1:18-21; 1 Jo 3:2; 2 Pi 2:18-20*

‡† *1:9 1 Jo 2:7-11*

viapau Pautoa-re isivapatavere kove ovoipaoro. 11 Osa
torevokopai rutu eisi visiipa koatasa Jisas Krais vo
Saraaro sovara-ia, ro vigei reraaro Turaro ora vigei Kae
Pietoaaro tapo, ira vo Saraaro viapau opesia vai.
12 Osa-a eisi osa vituaro iava vorevoreripavira rutu
visii rugoo pie iraopaavere evara iava vearopa vovouro
sirova. Ari ita, vara-ia taraitai vo osa Pauto vo reoaro
oiraopa visii sopaaro-ia goruvira toupaiveira. 13 Oiso
rugooparai osa torevokopai ragaipa eisi osa visii
piepaavere vao iava vo rara tootoovira toupaa vo ra-
sio-ia. Oire ra oisi iavirava visii vo rugorugooroaro tore
piepaa vara-ia evara vorevoreripavira vearo vovou pu-
rapasa. 14 † Uva oiso taraiparai ora ragai-ia, Utupaua
ora ragai iava varaua kavuaverea, osa ragai tavireva
vigei Turaroaro Jisas Krais aviavi pievira. 15 Osa-a eisi
osare akeakepaavoi rutu oai-ia, oiso ra oisi oai iava
varare evara vearo vovouro rugoopataverea ragai vo
kopiiaro isivaaro iava.

Igei Krais Vaaro Keraria Kekeiova

16 Uva oisi-a eisi osa visii tavitavipaio vigei reraaro ia-
va Turaro Jisas Krais ira vorevira voreroverea rera
vaarova riroa gorua. Uva viapau rutu vo siposiporo ia-
va oisoa osiposiporoi kosi piepaio varao iava oara
oirara raga oisoa purapaive voari tuariri rutu. Viapau.
Uvare ora igei varaaro iava osireiara oisoa rera siitue-
paio ovusa ora rera vo goruaro rutu kareke piepareve
riroa. 17 †† Uva evo vuuta raga-ia rera tapo touiova vo
pukuio-ia oa tugoropapeira oearovu rutupa, oa-ia Pau-
to Aite rera vatereva keraria rera vaisiaro rei pieoro.
Uva oiso puraroepa, “Rera ro-ia Oviitoa oaa rutu. Ira-ia
rirovira rutu roru iraopaavoi rera kaviko iraopaoro.”
Uva oisi-a eisi osa puraroepa rera vaaro-ia reoreoa vao
oa varaepa vuvuiua iava riroara keraria aviaviaro-ia.
Ari ita, igei tapo vo reo eva gurukoaro uvuiova vo osa
vuvuiua iava varapaepa.
19 Uva evo reo iavirava tarai ovoiiepa oiso, Oreoa-a
ita eva profet irara vaaro oreoa oiraopai rutu. Oa iava
visiipa vearopai, ra goruvira rutu vo reo-ia pitu iraopa-
ta. Eake iava? Uvare oiso rutu toupaivoi osa vuravu ro-
roaro oa roropai aviavi piepaoro vore rupa tapi vo
tugurasa uva ravireo kaero virovere ora aviva aaviiko
o-ia iria oiso rutu toupaeveira osa Jisas ira visii sopaaro
iare aviavia vatepareveira. 20 ‡ Oire uva vare rugoo
iraopata rovopa rutu oiso-ia, Vosa kataitoa raga-a, via-
pau uvuiparoi ra rera raga oearovupa oreorovu rutu
aviavi piepareve varao profet irara vo reoroaro oara
Tugoropa Vuku-ia toupaiveira. 21 ‡† Viapau. Uvare pro-
fet irara viapau oiso ora voea raga vo rugooaro iava
oiso vo reo karekeiva. Viapau. Ari Tugoropatoa raga
Uraurato ira voea soporeva roroio pievira vo reore ru-
goosa oreoa vatereva Pauto voeapa, oisore ra oisi iavi-
rava torevokovira rutu vo reo kosi piepaive.

Vuri Vovou Voeao Vaaro Profet Irara Riro Kuuvu Irara

2 Ari voari rutu tuariri uva riro kuuvu irara oisoa
profet irara karekepaave tuariripa irara vuutaaro-
ia. Uva oisi raga oiso osa katai raiva-ia oearovu riro ku-
uvu irara otarairovu vatepa irara karekepaavere vo
vokio visii iare vatauvira. Varao iava visii tarai piepasa
oara uvuipai ra visii kove piepaive vo siposiporo-ia ku-
uvuara. Oara iava Turaro vo kovoarore oiso puraavere,
“Kuuvu kovo vao,” ro Turaro ira raiva purarevora voea-
pa Pauto ruvara iare. Uva oisi eisi piepaoro ikauvira ru-
tu vara-ia ora opesi pie ovoipaavere. 2 Ari ita, oearovu
siposipopaivere, ra va iava oearovu riro irara voea vo
pitupituroaro vuriara rutu otopa pitupituro sirova utu-
paave. Osa-a eisi osa iava oearovu voeava vurapaoro
evoea voare oiraopa lotu vo pitupituaro vuri takauro
rutu purapaivere va reroaropaoro. 3 Ari ita, uva moni
ou ruipa-ia riro kuuvu irara visiipa oiso ora voea raga
vo siposiporoaro vatepaivere vaore, oiso ra vara-ia oisi
iavirava vori oupaave ora voeapa. Ari tuariri rutu voea
vo voriaro reesireva. Oa iava voea ateate piepaoro
voeare tuevira toupareveira Pauto uusi asavira rutu.
Oa-a eva oa iava voea rovirieipaoro vo voea tovopare-
vere uva siitokavira toupaiverea voea varaaro-ia vuri-
ara.
4 Ari ita, Pauto viapau oiso voea vura ragapareveira
evoea profet irara kuuvu irara. Uvare turariripa irara-ia
taraipavio oea ita viapau vura ragareva. Oiraopavira
rutu, uvare Pauto viapau oiso voeao enselpa irara vura
ragareva oea vuri vovou puraiva. Viapau. Oea evoea
tovoreva vo eto kasi-ia opesi tapi rutu. Vo rupa tapi
uva vo tuukero toupaiveira sen iroro-ia vo rutu
tugurasa uva taru Pauto voea rovirieireverea. 5 ‡‡ Eisi
osa Pauto viapau oiso voeari vura ragareva tuariripa
irara. Viapau. Ari pirutu rovu paitua purareva voea
opesi piesa voeao oea viapau oisoa Pauto oirao
piepaive. Uva Noa aao raga orirureva vo peva vatara
(8) rutu evoea oirara, eera Noa ira torevoko vovou rutu
sirovava oisoa siposipopareve. 6 ‡‡† Oire uva ouruireivu-
a vareo Pauto oareare oiso puraroepa, “Vuri uruirei ru-
tu vareo Sodom uruirei ora vao Gomora urui.” Osa iava
vo uruirei opesi pie ovoireva varei kasioro riro kasi ru-
tu-ia eto kasi. Osa-a eisi osa evara piepaoro ovoovoa
purareva oearovu rutu-ia. Osa ita uvuipaai ra voeao
vaaro-ia opesia taraipaave oea viapau Pauto oirao
piepaive. 7 ‡‡‡ Oire Lot raga ro vearo vovouto virivarire-
va evo uruirei rutu kasioro. Ari ita, rera iava sopauaaro
rirovira rutu vavataepa vuri irarapa rirovira rutu sir-
aooro. Vao vituaro iava uvare voea vo pitupituroaro ra-
ga-a ita vuriara oara-ia oisoa otopa pitupituro pura-
paive Reo Taisi gasipaoro. 8 Eera Lot vearoto ira oisoa
voea vo vuutaaro-ia vokiara rutu-ia toupareve vo osa
rova asavira vo uruirei evarei oisoa toupaive. Uva oisoa
voea siitupareve ora voea uvupareve tapo. Uva va eva
vituaro iava rera vo vovouaro vearo vovou rerare riro
vavataepa rutu sirao iraopaoro voea vaaro iavirava
riroa rutu vuria. 9 Vosa kokarapa vovou karekepe

† *1:14 2 Ti 4:6-8; Jo 21:18-23* †† *1:17-18 Mt 3:13-17, 17:1-13*
‡ *1:20 2 Ti 3:16-17; Ro 12:6* ‡† *1:21 1 Pi 1:11; Ap 1:16*

‡‡ *2:5 Jen 6:8-13* ‡‡† *2:6 Jen 19:24* ‡‡‡ *2:7 Jen 19:16*

voeao-ia oea Pauto sirova utupaaveira, uva oisi-a eisi osa iava Turaro oiso taraiparoveira. Ra va iava voea vorereve vova kokarapa vovou voea virivaripaoro. Ora oiso taraiparoveira Turaro voea vo pitupituroaro-ia vuri irara, oisore ra voea vo voriroaro vuriara vatereve voeapa, varao vo vokio iarepara ora vo vokiri iare ovokia-ia oirara rutu rovirieireverea Pauto. 10 Ari ita, oearovu voea iava vuri irara ora voea vo voriroaro pute pievira rutu oupaiverea, voearo-a oearoa rirovira rutu vuri vovouro purapaoro ora voea vo ruiparoaro sirova utupaaveira Pauto vaisiaro rei vaisi rutu takau ragapaoro. Voeao-ia riro kuuvu irara oirara tuvetuvepa irara oea oearovivu vaisiaro vara piepaiveira vo rara kaureovira rutu ora voea raga vo rugooroaro iava voeapa siposipopaive. Oa-a eva vituaro iava enselpa irara-ia tapo viapau rei vaisi vai purapaiveira voeao oea vuvuiua-ia reipaaveira. Viapau. Ari uriri asavira rutu voea takau ragapaiveira voeavi akaipa piepaoro. 11 † Oiraopavira rutu, uvare oearovu voeao iava enselpa irara oea vo goruaro riro kuuvu irara vo goruaro-ia pute iraopaiveira, uvare riroa rutu. Osa eisi piepaoro reipa irara enselpa irara viapau oiso takaupaiveira vuri reoro vai-ia vo Turaro osireiaro-ia.

12 Evoea riro kuuvu irara oea oiso rutu toupaiveira osa vavarai kare, uvare ora voea raga vo rugooroaro sirova utupaaveira varao voea iava varaura vo ruiparoaro. Evo kare vavarai kare oirara okareroa upopaiveira vo kare aiopaoro voea opesi pie ovoipasa. Osa eisi piepaoro vo reoro-ia vuri reoro takau purapaaveira oreoroa vituaro-ia viapau taraipaave. Oa iava oearovu voea voeao riro kuuvu irara upopaoro voea opesi pie ovoipaiveira oiso rutu osa vo karero vavarai karero opesi piepaiveira. 13 Oea-a evoea varaaro vuriara voriaro-a vao-ia riroa tavaka, oa oiso toupai osa va vatepaiveira oearovivupa. Vao-ia osa oiraopavira rutu roruvira vuri vovouro purapaiveira oirara rutu osireiaro-ia ravireo vuutaaro-ia varao-ia vuri vovouro voea iava varaura vo ruiparoaro raga. Oara-ia visiipa ariia vatepaiveira. Oara oiso rutu toupaiveira osa vuivui o iria sisigaruea-ia varoa toupae. Vao vituaro uvare visii rutu tapo aiopaoro ora voea raga vo rugooroaro vuriara sirova utupaaveira visii keakeapaoro. 14 Vao-ia osa vuravurapaoro otopa riakorore taraapaoro viripaiveira. Osa eisi piepaoro viapau voea iava osireiara reareapapeira vuri pitupiturore vuravurapaoro. Uvare voea tuvetuvepaiveira voearo oearoa-ia viapau riro goru oirao piero vai toupaiveira. Vao-ia osa voea kuverapaiveira voea kove piepaoro, oa iava vuri pitupituro purapaiveira. Osa eisi piepaoro ora voea raga iava sopaura tarai piepaiveira oearovu varaaro riiriipasa. Oiraopavira rutu, uvare voea vaaro vuria voriaro epao Pauto oa vatereverea voeapa taru. 15 †† Ari ita, oea-a evoea torevoko raiva iava piroaepa. Uva eisi pieivoiva, opesikoaepa rutu. Oisi-a eisi osa piepaoro vo raivao sirova utupaaveira oa-ia Belam ro Bio oviitoaaro avaroepa. Ira-a ro ira vo moniro ragare rugooroepa oa uvuiparoi oupareve vuri vovou purapaoro. 16 Uva va-a vao oa iava iriavu donki rera vo vuriaro roroio pievira rutu karekeeva rera Belam tavitavioro. Eira donki iriavu reo asa kare iava oira okareroa viapau reoreopaave. Ari eira iriavu vo kare iava iria rerare koruoupa oiravira rutu reoreooro, vo ovusa vuria pura rovosa aueparoepa kokoropa rugorugoo raga sirova.

17 Voeao riro kuuvu irara, oirara tuvetuvepa irara oea oiso rutu toupaiveira osa tuputupue riku vao oa-ia viapau uukoa vai kaepa piro. Ora oiso tapo toupaiveira osa tuputupue riku vao oa-ia viapau uukoa vai kaepa piro. Ora oiso tapo toupaiveira osa rukuta o iria peopareveira kiuvu. Oa iava viri ragapaeveira. Ra va iava kokeva viapau kovepao rasito kave piepaoro rera tauvapasa. Ari ita, oeapa evoea Pauto ouruivu reesireva tauai rutu vo rupa tapi rutu uva voea tovopareverea. 18 Voeao-ia oirara riro reo pura irara kokoropavira oea vuri rugorugooro raga-ia reopaaveira. Oa-ia oaravu rutu vuri vovouro otopara purapaiveira varao oara iare oirara ivupaiveira vaore, oiso ra voea sirova utupaave voearo oea airepavira rupa vovouro kavu ragapaiveira. 19 Voea-a voeao vuri irara oea oiso voea tavipaiveira, “Viapau oiso oavu avu vaiei, ra visii vo ruiparoarore korupape.” Eisi osa purapaaveira. Oa iava ora voea vo vovouroaro vuriara oara-ia voea raga tuukepaiveira rutu. Uva oisi-a eisi osa vara-ia evara ora opesi pie ovoipaaveira. Ari ita, varao vuriara oara oirato tuukepaive, vo rara rera-ia putepaive rutu vo vovouro evara. 20 Oiraopavira rutu, vo osa vuri vovouro oaive vo rasio iava oara isivaaro iava oisoa Jisas Krais-ia tarai rovopaave ro Turaro vigei Kae Piepatoaaro. Eva-a oa-ia oisoa ora voea varaaro vuri vovouro asavira toripaive, varao ovovouroa uvuipai ra voea iava sopaura oaive vuri piepaive. Oire ra ita va isivaaro iava vorerivira ita aia vo vovouro evara vuriara voea tuukeve ita voea-ia puteoro rutu. Uva siraovira rutu-a oisi voeavipa eisi. Ari ita, voari vuriara oaive rovoaro-ia ovuria-ia putevverea vo vurio voea vo opesiaro. 21 ‡ Osa ita eisi vearopai voeapa oiso vo osa viapau torevoko vovou vo pitupituaro-ia viapau tarai rovopaaeri. Eake iava? Uvare oisoa-ia Pauto vaaro-ia Reo Taisi rovovira tarai rovoae, oreoa ouiva rera ruvara-ia. Oire uva vare ita vorevira isivaae. Uva va-a eva vituaro iava ora voea vo vuriaro voriaro oupaiverea riroa rutu pute pievira rutu. 22 ‡† Oa-a vao vuri pitupitu oa vo ovoovo oirao piepaiveira rutu. Oa oiso purapapeira, ‘Kaakau vorevira vo aio aiopaeveira oa oe rovopaeveira.’ Ora vo reo oa oiso purapapeira, Koie oisoa sisu rovopaora uuko ovi-ia, vorevira ita sikupasa tuuvua-ia vorepao. Oisi raga ita osa voeao oirara oea vorevira vorepaave ora voea raga vo pitupituroaro vuriara purapasa ita.

Oiraopavira Rutu Turaro Voreroverea Taru

3 Vate irara oaa, vo pasio-ia eraopa pasi oa rigatoavoi visiipa. Vao iava osa vo pasirei rutu-ia vareo-ia vo reo puraavo visii vo rugorugooroaro tore piesa airerei rugorugooro vo osa vearo vovou ruture visii rugoo piepaavoi. 2 Uva oiso ruipaparai ra vo reore

† *2:11 Ju 9-10* †† *2:15 Nam 22:5-31*

‡ *2:21 2 Pi 3:2* ‡† *2:22 Pro 26:11*

rugoopata profet irara oa vateiva visiipa Pauto voeaaro. Ora vao riro goru reo rutu Turaro vaaro vigei Kae Piepato oreoa vatereva visii voeaaro aposel irara gisipoaro-ia. Oreoare tapo eva rugoo iraopata.
3 † Vearovira tarai iraopata vao-ia, uvare voari ovoiopa vuutaro iava vo vokiro-ia uva oearovu karekeaverea voeao oea ora voea raga vo vovouroaro sirova vuriara utupaaverea. Oa iava visii tovipaoro agesi pievira oiso purapaaverea, “Oiso puraroepa Jisas, *Vorevira voreraverea vuvuiua iava.* Uva apeisi-a? Uva ovu rutu-a vo uva touparevoi vo rasio-ia? Uvare viapau oiso oavu avu vai vo rasio iava ora tavariopaoro voari rutuva rovooro tuariripa vuuta-ia urioepa, uva kopiiaepa vigei avu iraraaro vo vokio-ia rekasisa ovokia vao-ia. Oiraopavira rutu, uvare orekerovu rutu areiivira toupai voari rutuva rovopaoro uva rasito rovoroepa.”
5 †† Uva eisi purapaoro oiso ruipapaaveira ra vaore ovauave Pauto vaaro vo osa reoreoroepa voari tuariri. Vao osa iavirava vuvuiuarei ora rasia karekeepa, vo rasio-a oa purareva uuko ovi iava, oa iava vo rasiro avakava vuuvuutaaro-ia toupaiveira oiso. 6 ‡ Ari ita, voari tuariri vo rasi vao opesi piereva uuko ovi raga-ia vo uva pirutu rovu-ia paitua purareva voari tuariri. 7 Ari vo vokio vuvuiuarei ora rasito Pauto virivaripareveira rera vo reoaro iavirava. Uva ita, ovokivu epao vo utupavira ovoki-ia rasia opesi piereverea aue-ia eto kasi vo rasi kasioro. Iu. Varei evarei virivaripareveira vo vokio rutu iare oa-ia oearovu rovirieireverea rara voea opesi pie ovoioro, voeao oea viapau Pauto vo vovouaro sirova utupaave.
8 ‡† Vate irara oaa, viapau uvuipatai ra ovaupata vaore tarai reo oa oiso purapapeira, “Turaro katai voki ovoovopareveira aue-ia, katai tuku (1,000) ivaro. Oiso osa katai tuku (1,000) ivaro ovoovopareveira oiso, katai voki raga. Varei vo vuutareiaro rutu areiivira vaeapaoro.” 9 ‡‡ Osa-a eisi osa Turaro viapau oiso garutuvira varao oirao piepareveira oarare vigeipa reo ovoi purareva. Ari ita, oearovu rerare oiso purapaaveira, “Riro garututo eera,” osa viapau. Vo osa visii ateate piepareveira. Eake iava? Uvare vaopa reasiparoi ra irai oirara rutu iava opesikoro. Ari oiso rutu ruipaparoveira ra oirara rutu voea vo vovouroaro iava vuriara vorevira porea viro. Eisi osa vituaro iava ateate piepareveira.

Rasito Ora Vuvuiua Opesi Ovoiperea Rara

10 ‡‡† Oiraopavira rutu ita, uvare Turaro vo vokiaro-a oa kaviruvira karekeperea oiso osa kavirupato karekeparoveira. Ovoki-a eva oa-ia vuvuiua opesi ovoiperea vo osa riroa rutu gurukoa pura piro. Oa-a vao oa-ia aaviikoara ora orekerovu rutu vuvuiua-ia touara rova ovoiperea opesi ovoioro. Osa raga ita vo rasio tapo pieverea ora orekerovu rutu vara oara voa toupaiveira. 11 ‡‡‡ Oire vosa vara rutu evara oisi eisi pieve, uva apeisi-a oiso osa uvuipatai ra toupata vo vokiro-ia? Uvui iraopatai ra torevoko vovou rutu airereia purapata ora visii iava vearovira sopaura rutu tovopaoro Pauto vo ruipaaro rutu sirova utupasa.
12 Oisi eisi piepata vo vokire tuepaoro Pauto vo vokiaro, vo osa Pauto vo kovoaro tapo vearovira rutu pura iraopata. Oa iava uvuipai vo voki eva vagevagevira rutu tutuu pievira karekepe. Uva vo voki-a eva oa-ia vuvuiua rutu rovaoro opesiperea, ovusa riro kasi rutu tuituia karekepe, vao oa vara rutu orekerovu kasiverea, osa vara rutu kasiraopavira paruverea. 13 § Ari vare voari tuepavioveira Pauto oare vigeipa reo ovoi purareva oiso-ia,
‘Airepaua perea vuvuiua ora airepato rasito vo uva torevoko vovouro raga purapaiverea vokiara rutu-ia.’

Uvui Iraopavio Ra Tuevira Touavio

14 §† Osa-a eisi osa visii vate irara oaa tuevira toupata aireparare kasivarivira rutu sisigaruevira raga toupaoro Pauto osireiaro-ia, vo rara viapau vuriara vai purapata. Osa iava uvuiparo Pauto visii tapo ora agiagipaoro vokiara rutu-ia toupareve. 15 Ari ita, taraipataveira oiso osa Turaro visii ateate piepareveira. Uva vo raiva-a eva rera vaaro visiire oa iavirava uvuipatai ra vorevira rera iare ora visii iava sopaura porepata. Oiso osa visiipa vo rigato purareva oisi iavirava ro vigei araokotoaaro rutu Pol. Vo uvare Pauto rera vatereva taraia va iava. 16 Uvare tavitaviroepa vo raiva iava oisi eisi ora rera vo pasiroaro rutu-ia. Ari ita, oreorovuei vo pasiro sovara-ia evara oreoroa viapau roroiovira tavitavipai. Oreoroa oearovu tarai asa irara ruruvutu vovouvira raga pisavira aviavi pie ragapaiveira. Osa rutu ita-a eisi oreorovu vuri piepaiveira oearovu voea iava vo Tugoropa Vuku sovara-ia. Vo osa oearovivu piro piepaoro ora vuri pie ovoipaaveira voea raga.
17 §†† Vate irara oaa, eva-ia ravaa reo taraitaera. Uva oisi-a eisi osa iava uvuipatai ra ora vatatopo iraopata vaopa, teapi voea evoea vuri irara visii ivupaivere ora voea vo vovouroaro raga sirova utupasa. Ari ita, oea-a evoea oea vokiara rutu-ia reo goru putepaiveira. Vosa voea vo pitupituroaro vioepaoro oiso vara purapata, oa-ia uvuipatai ra ora vavagisi piepata ora piro piepaoro. 18 §‡ Ari uvui iraopatai ra vereopa vovou raga vearo pitupitu rutu-ia purapata, ra oisi iava kovapape. Osa iava visii vo tarairoaro uvuipai ra riropape rutu ro iava Jisas Krais vigei reraaro Turaro ora vigei Kae Pietoaaro. Ira vaisiaro kae piepaoro uvuipaviei ra reraia vuurapa vaisi purapape vo vokio ora vokiara rutu-ia opesi asavira. Ovoiei.
Eisivi raga osa vo pasio purapaavoi.
Ragai-a vao, Pita.

† *3:3-4 2 Jo 1:7-11* †† *3:5 Jen 1:6-13* ‡ *3:6 Jen 7:11-24* ‡† *3:8 Sam 90:4* ‡‡ *3:9 Ais 30:18; 1 Pi 3:20* ‡‡† *3:10 Mt 24:42-51; 1 Te 5:2; Re 21:1* ‡‡‡ *3:11 Re 20:11-15*

§ *3:13 Ais 65:17-25* §† *3:14 2 Pi 1:10; 1 Ko 15:58; Fl 2:15* §†† *3:17 1 Ko 10:12* §‡ *3:18 Ef 2:8-9*

1 JON

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Vo pasio rigatoreva Efesas urui-ia toupaoro aue 90 yia Jisas vaaro isivaaro iava kavaua. Uva voea rutupa oirao pie vovou irara vo rigato purareva. Ira varao iava siposipoara rigatoreva oara viapau vaeavira toupaiveira oiso-ia, aviavia vao ora rupa (1 Jo 1:6-7, 2:8-11), rasito varaaropa ruipapaoro ora Pauto varaaropa ruipapaoro (1 Jo 2:15-17), Pauto voeaaro ovii irara ora Seten voeaaro ovii irara (1 Jo 3:4-10), siraopa vovou ora kasipupa vovou (1 Jo 3:11-18, 4:7-12, 16-21), Pauto reraaro Uraurato ora Krais-va keripato reraaro uraurato (1 Jo 4:1-3).
Goruvira rutu oirao pie vovou irara tavireva oiso ra viapau uvuipai ra kuuvu irara tisa irara vo siposiporoaro uvupaive. Voeao oea kuuvuvira siposiporo raga purapaiveira oiso, Viapau uvuipa Krais ra varaua-ia kavauro, uvare vo varaua oua-ia toupapeira oa agasipapeira aue-ia vuri pitupituro. Uva vo siposiporopa Jon goruvira oirao pie vovou irara tavireva, oiso ra viapau vara oirao piepaive voeao oirao pie vovou irara (1 Jo 4:1-3).
1. Aviavi pie reoro vo pasio iava uvare oiraopa reo rutu oreoroa iava rigatoreva, 1:1-4.
2. Aviavia-ia vokapaoro uvuipa Kristento ra ora rera vo vovouaro-ia oirao pie vovou taraiparo, 1:5–2:29.
3. Pauto vo vovouaro-ia kaviko vovou toupaoro uvuipa Kristento ra ora rera vo vovouaro-ia oirao pie vovou taraiparo, 3:1–4:21.
4. Uvuipa Kristento orekerovu vuriara-ia putepasa vo osa goruvira Krais-ia rari iraoparo, 5:1-12.
5. Pauto Oviitoaaro-ia taraipavio ira uvuipa vigei orirupasa vuri vovouro purapa arapa, 5:13-21.

Tootooa Vatepa Reoaro Iava Ro-ia Jisas Krais

1 † Vao-ia oa oiso ragavira touva voari tuariri rutu rovoa-ia vo uva vo rasio pura asavira touva. Oa ia-va igei va uvuiovora, ora va kekeiovora vo ora igei osireiaro iava. Ora va vuravuraiovorao, ora va-ia tapo pitupituiovora ora igei vavaearo iava vao-ia Tootooa Vatepa Reo. 2 Oire uva va-a vao Tootooa oa poeravira ora karekeepa, oa iava igei va kekeiovora. Uva oiraopavira va iava siposipopaiovora visiipa va iava vao-ia Tootoo Ovoi rutu. Oa-a vao oa tuariri rutu Aite tapo touva, oa iava poeravira ora karekeera uva va kekeiovora igei. 3 Uva igei va kekeiovora ora va uvuiovora. Oa-a eva oa iava visii siposipopaiovoi, oisore ra va iava vigei rutu uvuipaviei ra katai vovou raga purape Aite tapo ora rera Oviitoaaro Jisas Krais. 4 †† Uva vo reoa vao-ia oa rigatopaiovoi, oisore ra va-ia vigei rutu vukupavio rutu vao-ia rorua.

Uvuipaviei Ra Aviavia-ia Vokape

5 ‡ Vo reo-a vao-ia oa uvuiovora oreoa igeipa vaterevora ro Pauto Oviitoaaro. Oa iava visiipa siposipopaiovoi oiso-ia, Pauto-a aviavia ira-ia viapau rutu rupaa vai toupaiveira. 6 Vosa vigei oiso puravio, “Ragai katai vovou rutu purapaavoi rera tapo,” vo osa rupa vovou vo pitupituaro-ia vokapape, oire ra oisi ia-va vo reo oiso pura piro, Kuuvu reo. Ra viapau oiraopa reo vo pitupituaro-ia vokapape. 7 Ari vosa rera vo avi-aviaro-ia vokapape vo aviavio oa-ia toupareveira Pau-to, eva oa iava vigei rutu katai vovou purapape oearovu rutu tapo araoko irara oavi, voeao oirao pie vovou irara. Oire ra va iava revasiva o Jisas iava Pauto Oviitoaaro vigei iava vuriara oavi verapaeve. Ra va iava sisigaruepavio.

8 ‡‡ Vosa oiso puravio, “Ragai viapau vuria vaiei,” oire uva vigei raga ora vigei iava sopaaro oavi keakeapai. Ra oisi iava viapau oiso Pauto vaaro oiraopa reo vigei sopaaro-ia toupaive. 9 Ari vosa vigei vuri vovouro oavi kosi piepe vara iava Pautoa-pa tavitavioro, eisi osare reo ovoi purareva oiso ra oisi iava oiraopavira oisi piereve vigei-ia. Osa iava uvuiparoi ra vigei iava vuriara oavi verapareve vigei-ia rera vaaro torevoko vovou ru-tu purapaoro. Eisi osa iava uvuipaviei ra sisigaruevira rutu toupape. 10 ‡‡ Vosa oiso puravio, “Viapau oiso ra-gai vuria vai oiraopavira puraavorao,” uva vo reo-a eva oa-ia Pauto oiso pie ragapai, Kuuvuto, uvare oiso pu-raroepa, “Oirara rutu vuri vovou purapaiveira.” Ra oisi iava viapau oiso rera vo reoaro oiraopa reo vigei sopaaro-ia toupaive.

Krais-a Vigei Tauvapato

2 ‡‡† Vo rigato puraavoi visiipa kakae vure oaa, auere ra viapau vuri vovou purapata. Oire vosa

† *1:1 Jo 1:1, 14; 2 Pi 1:16; Jo 20:27* †† *1:4 1 Jo 2:1; Jo 3:29, 15:9-14* ‡ *1:5 Jo 9:1-7, 39-41*

‡† *1:8 Jop 15:14; Pro 20:9; Je 3:2* ‡‡ *1:10 1 Jo 5:10; Ro 3:21-25*

irai vuria vai purapareve, uva toupare Jisas Krais vigei tauvapatoaaro eera torevoko vovoutoa rutu, ira Aite arepareveira vigei iavirava. 2 Aue vituaro iava uvare Krais raga-a ira raiva purareva vigei vo vuri vovouro oavi vo voriaro opesi pieoro vaore, oiso ra vuriara rutu vera ovoireve vigei iava. Ari ita, uva viapau oiso vigei raga varaaro-a vuriara. Ari oearovu rutu vo vovouroaro-a vuri vovouro voearo voraro rutu.

3 Vosa oiraopavira rutu Pauto vo reoaro goru reo rutu sirova vearovira rutu utupavio, oire ra va iava oiso taraipavio, O ari, oiraopavira rutu Pautoa-ia taraipaviei. 4 Ari vosa irai oiratoa vai oiso puraro, “Ira-ia Pauto taraiparai,” vo osa viapau vearovira rutu Pauto vaaro goru reo sirova viapau utuparo, oire uva rera-a eera riro kuuvuto. Ra viapau oiraopa reo sirova utuparo va-ia taraipasa. 5 Ari ro ira Pauto vo reoaro uvupaoro va purapareve, eera-a ira vuku iraoparoveira rerapa siraopaoro. Oire uva apeisi ragavira uvuipaviei ra vao-ia taraipavio oiso, Ora tavosiviei rutu Pautoa tapo, eke? 6 † Eisi osa-a oiso-ia vosa irai oiso puraro, “Ragai Pautoa tapo tavosivira toupaavoi,” uva rera-a eera torevoko pitupitu puraparevoi oiso rutu osa Jisas Krais oisoa va purapaoro toupareve vo rasio-ia.

Ro Oirato Ira Araokotoapa Ora Rera Iava Sopaua Rutu Vatepareve, Eera Ira Aviavia-ia Toupare

7 †† Vate irara oaa, riro goru reo rutu vao-ia oa rigatoavoi visiipa. Uva viapau oiso airepa reoa. Viapau. Ari tuariripa reo rutu-a vao-ia vo reo oa oisoa visii-ia toupaive vo osa oirao pie vovouro oavisii rovoera. Oreoa raga vao-ia oreoa vo siposipoaro-a vao oa uvutava voari tuariri rutu. 8 ‡ Uva vo reo raga-a vao-ia goru reo oare oiso puraparai, Airepa reo. Eake iava? Uvare tutuu pievoi auere ra rupa vuuta opesipe. Uvare oiraopa aviavi rutu voare kaviko vovou vo pitupituaro roroparevoi aviavipaoro. Vao vituaro osa ragavira oirara uvuipaai ra goru reo eveipaive oiso puraoro, “Akoea, oiraopa reo rutu-a vao,” vo aue iavirava Krais vo touaro ora visii vo touaro tapo.

9 Ari ita, vosa irai ita oiso puraro, “Ragai aviavia-ia vokapaavoi,” vo osa kasipuparo ora rera araokotoaarore, ira-a eera ira touvira rutu rupa-ia toupareveira vo rutu vo vuutao rutu-ia rekasisa vo vokio. 10 Ari ro ira araokotoapa siraoparo, ira-a eera ira aviavia-ia vokapareveira. Eisi osa iava viapau oiso vuria vai rera-ia toupaiveira vao oa iava viapau uvuiparoi ra irai vovouaro piro piereve. 11 ‡† Ari ro ira araokotoare kasipuparo, ira-a eera touvira rutu rupa-ia touparevoi. Orupaa-a eva oa sovara-ia viri ragapareveira torevoko rugoo arova. Eake iava? Uvare rera osireiaro voosi pieva vuri rugoo.

12 Kakae vure oaa, vo rigato puraavoi visiipa, uvare vuri vovouro oavisii rutu vera ovoireva Krais visii iava rera vo raivaaro iavirava. 13 Aite irara, vo rigato puraavoi visiipa, uvare rera-ia taraipatai ro ira oiso toupareveira voari rutu rovoa-ia ora vo vokio. Uva visii tapopa viovoko irara vo rigato puraavoi. Vao vituaro iava uvare ro-ia putetavorao rutu tugara kare reitoaaro ro-ia Seten rera vo varivariaro tokooro.

14 ‡‡ Oire ragai-a vao vo rigato puraavoi visiipa kakae vure oaa, uvare taraipatai ro-ia vigei Aitearo. Uva vo rigato puraavoi visiipa aite irara, uvare taraipatai reraia ro ira voari rutu oisoa toupareve rovoa rutu-ia ora vo vokio. Ora visii vao viovoko irara visiigoapa tapo vo rigato vao-ia puraavoi, uvare goru vovouvira rutu toupataveira, vo osa Pauto vo reoaro kovopaiveira visii iava sopaura sovara-ia. Ora vao tapo iava osa rera-ia ro Seten-ia putetavora rutu rera vo varivariaro tokooro.

Viapau Uvui Iraopaviei Ra Ora Vigei Iava Sopaura Oavi Vatepape Rasito Vo Pitupituaropa

15 ‡‡† Opeita varao riiriipata oara rasitoa-ia toupaiveira, ora varao oara rasitoa iava ora karekepapeira. Vosa oisi eisi piepata vara ragare rugorugoopaoro rasitoa iava vara, uva viapau uvuipai ra visiiia toupaive vao Aite tapo ora tavosipa vovou. 16 Eake iava? Uvare varao oara vova rasitoa-ia ora karekepapeira oiso-ia osa varao oarapa ruipa iraopaaveira oirara vuri vovouro rutu purapaoro. Ora oiso osa vara kekepaoro vara riiriipaiveira. Ora oiso osa vara iavirava oirara ora voea-ia rei vaisi purapaiveira. Ari ita, viapau oiso varao iava oisi oai kareke pieparevеira Aite. Ari rasitoa raga aueroaro-a evara. 17 ‡‡‡ Oire uva rera ro-ia rasito ora vara rutu varao oara riiriipaiveira ovatakoroa rutu opesiperea. Ari ro ira Pauto vo vovouaro sirova vearovira rutu utuparo, eera-a ira Opesi Asa Tootoo rutuva toupareverea.

Keripa Irara Krais-va Karea Viroi

18 § Kakae vure oaa, vigei-a vao ovoiopa vuuta-ia toupai. Oire uva vo vuuta eveipai rutu vao-ia. Eake iava? Uvare riro irara rutu-a Krais-va ora keripa irara oea karekarekepaa viroi. Ari ita, tuariri voea iava uvu rovotava oiso, “Ro Krais-va ora keripato ira tapo epao vo vuuta-ia eva uriosa aue-ia ovoiopa vuuta. 19 Oire uva voea-a evoea keripa irara oea viapau oiso vigei tapo ora tavosiaepa. Eisi osa vituaro iava vigei kavuiva. Vosa oiraopavira rutu vigei tapo ora tavosipaave, osa iava uvuipaai ra touvira rutu vigei tapo toupaive. Ari vigei arova avaaepa. Oa iava uvuipaviei ra vearovira rutu taraipavio oiso, Asi viapau oiso voeao vigei tapo ora tavosiaepa.

20 §† Ari ro raga Tugoropato Uraurato ira visii-ia toupareveira, Krais ira vara piereva visiipa, eera ira iava oiraopa reo rutu-ia vearovira taraipataveira. 21 Oire uva vo rigato puraavoi visiipa, aue iava uvare oiraopa reo rutu-ia taraipataveira. Ari ita, viapau vao-ia oiraopa reo rutu tarai asavira toupataveira. Ora vao-ia tapo oiso

‡‡† *2:1 Ro 8:31-39; Jo 14:15-26; Hi 7:25* † *2:6 Jo 15:10-14; 1 Pi 2:21* †† *2:7 1 Jo 3:2, 11* ‡ *2:8 Ef 5:8; 1 Te 5:5; Jo 1:9* ‡† *2:11 Jo 12:35*

‡‡ *2:14 1 Jo 1:1; Ef 6:10; Jo 5:38* ‡‡† *2:15 Ro 12:1-2; Mt 6:24; Je 4:4* ‡‡‡ *2:17 1 Ko 7:31* § *2:18 1 Pi 4:7-8; 1 Jo 4:1, 3* §† *2:20 1 Ko 2:9-16; 2 Ko 1:21*

taraipataveira, Viapau oiso vao kuuvu reo vova oiraopa reo rutu-ia karekepapeira.
22 † Oire uva iroutoa rutu-a rera ro riro kuuvuto? Ari ro raga ira oiso puraparoveira, “Viapau oiso Jisas-a ro Krais ro ira arureva Pauto vo rasio iare. Uva rera raga-a eera Krais-va keripato. Ira vo aaorei rutu ora Aiteto ora Oviito akaipa piepareveira vo aaoreire isivapaoro.
23 Uvare ro oirato ira oiso Oviitoare isivaparo, eera ira Aitetoare tapo isivaparoi. Ari vosa irouto ro ira Oviito vaisipaoro oearovupa tavitaviparo oiso, “Jisas-a Pauto Oviitoaaro,” eera ira-ia toupareveira Aite.

Tugoropato Uraurato Ira Vigei Tarai Piepareveira Oiraopa Reo Rutu-ia

24 Ora vatatopo iraopata, ra vo siposipo oriru iraopata oa uvutava voari rovoa-ia. Ra goruvira rutu vo siposipo-ia pitupata. Ra va-ia toupaoro uvuipatai ra Oviito tapo ora tavosivira rutu toupata ora Pauto Aite.
25 †† Krais reo ovoi rutu vatereva, oisore ra va iavirava Tootoo Ovoi rutu oupape rera ruvara-ia.
26 Ari ita, vo rigato puraavoi visiipa voeao iava oea oiso ruipapaaveira rutu ra visii-ia kokarapaave voea vo reoroaro-ia kuuvuara.
27 ‡ Uva viapau oiso torevokopapeira voearopa oearovu, oiso ra visii tarai piepaive vo reo iava oiraopa reo o vo reo iava kuuvu reo. Eake iava? Uvare Tugoropato Uraurato visii-ia toupareveira ro ira vara piereva Krais visiipa. Rera-a Tugoropato Uraurato ira visii tarai piepareveira orekerovu rutu iava, uvare rera vo siposipoaro-a oiraopa rutu. Viapau oiso keakeapavira oirara tarai piepareveira. Oa iava uvui iraopatai ra rera vaaro oiraopa reo rutu sirova utupata vo osa Krais tapo tavosivira toupata.
28 Ari ita, kakae vure oaa Krais tapo tou iraopata vo vokio iare oa-ia oiso vorevira karekeroverea ita. Uva eisi tuuvu vovouvira toupaoro viapau oiso ra ora vataupavio rerapa ariipaoro vo vokio-ia oa-ia vorevira ora karekeroverea vigei iare.
29 ‡‡ Oire uva oiso ragavira taraipata, Krais torevoko vovouvira rutu toupareveira oa-ia viapau vuria vai. Oisi eisi ragavira rera-ia taraipaoro uvuipatai ra vao-ia tapo vearovira taraipata ro iava oirato ira torevoko vovou purapareve, ira raga ita-a eera Pauto oviitoaaro.

Oiso Toupapeira, Vigei Pauto Ovii Iraraaro

3 ‡‡ Oiraopavira rutu Aiteto-a ira vigei kaviko iraopareveira rutu. Uva pute pie sirao rutu-a rera vaaro oa-ia vigeipa toupareveira. Oa-a vao vituaro iava vo vaisio vigei-ia toupaiveira oiso, Vigei-a Pauto ovii iraraaro. Uva ita, oiraopavira rutu uvare oisi ragavira toupapeira. Eva-a oa vituaro iava voea voeao vo rasio-ia viapau oiso vigei-ia taraipaaveira vo osa oisi eisi toupape. Uvare viapau oiso Pautoa-ia taraipaaveira.
2 ‡‡† Kakae vure oaa, oiraopavira rutu osa oiso toupapeira, Vigei vao-ia Pauto ovii iraraaro. Uva tou visivi roroio pievira rutu ora vigei vo touaro-ia taraipavioverea, otoua pura piroverea vovio Pauto vo uruiaro-ia utupa visivi. Ari vo vokio oiso taraipaviei, Oiraopavira Krais vore vorevira karekeroverea vigei iare. Oa iava rera kekeperea oiso osa oiraopavira rutu toupareverea. Vo osa rera-ia oiso taraioro oisi rutu karekevioverea osa rera.
3 Eva-a oa iava voeao oea Krais-ia raripaoro toupaiveira tuevira vo vuutaore oa-ia vaeavira toupaiverea oiso osa rera, vo rara ora voea iava sopaura oaive tokipaive oiso ra roroiovira toupaive. Osa iava viapau vuria vai voea-ia, oiso rutu osa Krais ro ira-ia viapau vuria vai.
4 Ari ro oirato ira vuri vovou puraparevе, eera-a ira Pauto vaaro reo goru gasipareveira. Eva vituaro-a vaoia uvare va eva vuri vovou oa sirova reo goru gasipaiveira.
5 Oire uva taraipata oiso, Krais oiravira karekeroera vo rasitoa-ia, oisore ra raiva purareve oirara rutu varaaro vuri vovouro verapa raiva. Ora aue tapo taraipata oiso, Viapau rutu vuri vovou oisoa purapareve Krais vo osa oisoa vo rasitoa-ia toupareve.
6 Oire uva voeao oea oiso Krais-va ora tavosipaaveira, oea viapau oiso vorevoreripavira vuri vovouro purapaiveira. Ari ro ira vuri vovou purapareve vorevoreripavira, eera-a ira viapau oiso Krais vo touaro vituaro eveirevora. Ora viapau oiso Krais-ia tarairoera.
7 ‡‡‡ Kakae vure oaa, viapau rutu oiso ra iravupa ora visii iava vasepata, ro ira uvuiparoi oiso ra visii keakeapareve. Vao vituaro iava oiso-ia vo osa ro ira torevoko vovou rutu purapareve, ira-a eera ira-ia torevoko vovou rutu toupaiveira oiso rutu osa Krais vo vovouaro.
8 Ari ro ira vorevoreripavira vuri vovouro purapareve, ira-a eera Seten reraaro. Uvare Seten vo pitupituaro sirova utuparoveira. Evo vovou vuria rutu Seten oa oisoa purapareve voari rutu rovoa iava, vo osa vo rasio pura asavira touva. Oire uva Pauto Oviitoaaro karekeroepa va vao Seten vo kovoaro opesi piesa.
9 Ari ro oirato Pauto reraaro ira viapau oiso vorevoreripavira vuri vovouro vai purapareve. Eake iava? Uvare Pauto-a Tootooa rutu vituaro. Ovituaro-a vao rera vaaro oa rera sopaaro-ia oirato toupaiveira. Ari ita, Pauto-a eera oirato aitetoaaro. Oa iava viapau uvuiparoi oirato ra vorevoreripavira vuri vovouro vai purapareve.
10 Oire ra oiso ragavira taraipavio, Pauto ovii iraraaro pisa visivi rutu toupaiveira voeaopa Seten ovii iraraaro. Vao vituaro iava vosa ro ira viapau torevoko pitupitu purapareve, ora viapau oiso ora rera sopaaro vatepare araokotoapa siraopaoro, ira-a eera ira oiso toupare, Viapau oiso rera-a Pauto oviitoaaro.

Oiraopa Vovou Rutu Sopaua Rutu Vatepasa Araokotoa Oaviipa

11 Vo tavitavia-a vao-ia oa iava uvutava voari rovoa-ia oa oiso purapai, Vigei uvui iraopaviei ra oearovivupa siraopavio ora vigei iava voea.
12 § Uva viapau rutu oiso uvuipaviei ra oiso piepape osa ro-ia Adam oviitoaaro Ken Seten reraaro. Ira araokoto uporeva rera kopii pieoro. Oire uva eake-a vao oare araokoto upooro rera kopii piereva? Oa-a vao vituaro oiso toupaivoi-ia, uvare

† *2:22 Re 21:8* †† *2:25 Jo 3:16-21, 17:3* ‡ *2:27 Jo 16:7-13* ‡† *2:29 1 Jo 3:7, 9, 4:7* ‡‡ *3:1 Ef 2:1-7; Jo 1:12* ‡‡† *3:2 1 Ko 13:9-13; Ro 8:15; 2 Ko 4:17*
‡‡‡ *3:7 1 Jo 2:1, 26, 29; Hi 6:1-9* § *3:12 Jen 4:1-15*

rera oisoa vuri pitupituro purapareve, ovusa eera araokoto torevoko pitupituro oisoa purapareve.
13 † Araoko irara oaa, opeita oearovu vo vovouroaro-
ia tavetave iraopata voearo vo rasio-ia vo rara visiire
kasipu iraopaave. 14 Ari vigei-a vao vigoa ora vigei
araoko iraraaropa sirao iraopavioveira. Eva-a oa iava
uvuipaviei ra taraipavio oiso, Va vao kopiipa vovou oa
iava iviropavierao vore tootoopa vovou-ia. Uva ro oira-
to ira viapau siraopa vovou purapareve, eera-a ira tou-
vira touparevoi kopii vovou raga-ia. 15 †† Ro ira touvira
kasipu vovou purapareve ora rera araokotoaarore, ira
ita oiso touparevoi osa riro oira upoto. Oa iava rera-ia
taraipatai oiso, Viapau oiso ro-ia Tootoo Ovoi vai
toupaiveira. 16 ‡ Oire uva apeisi ragavira uvuipaviei ra
vearovira rutu va-ia vao sirao vovou taraipavio? Ari
oiso-ia, Krais ora rera iava vasereva oearovupa, oiso ra
rera kopii pieive vigei iavirava. Oa iava uvui iraopaviei
ra ora vigei iava tootooara oavi rutu vatepape oearo-
vivu araoko irara oavi tauvapaoro. 17 ‡‡ Vosa irouto ro
ira riroara rutu-ia orekerovu rutu pitupareve, ra varava
reasiparo iravivu araokotoaaro tauvapa arapa, vosa
eisi piepareve, ra eake iava oiso puraparo, “Ragai Pau-
toa-pa siraoparai rutu ora ragai sopaaro rutu iava”? Vi-
apau oiso uvuiparoi rutu ra oisi piereve. 18 Kakae vure
oaa, vigei viapau rutu uvuipaviei ra sirao reo purapape
vo ragava gisipoara iava. Viapau. Ari vosa sirao vovou
rutu purapape, oa iava uvuipaai oearovu va eveipasa,
vo rara sirao vovou rutuva kovopaoro oearovivu tauva-
pape.

Ro Riro Rarito Viapau Uvuipa Ra Uririparo Pautoa-pa

19 ‡‡ Uva oisi eisi oearovupa siraopaoro uvuipaviei ra
oiso taraipavio ora vigei-ia, Oiraopa vovou purapai va
vao Pauto vo vovouaro rutu. Osa iava uvuipaviei ra
Pauto osireiaro-ia rasivauru vovouvira rutu toupape.
20 ‡‡† Vao rutu vituaro iava vosa ora vigei iava sopaura
oavi rutu-ia sovopape oiso, O ari vuri pitupitu purapai.
Oire uva uvuipaviei ra oiso ragavira taraipavio, Pauto
vo taraiaro vigei vo vovouroaro-ia putepaiveira rutu.
Uvare orekerovu rutu-ia taraiparoveira rera Pauto. Eva
oa-ia uvuipaviei ra Pauto osireiaro-ia uriri asavira
toupape. 21 ‡‡‡ Oire vate irara oaa, vosa ora vigei iava
sopaura oavi sovopaoro oiso purapavio, Asi vigei via-
pau oiso vuria vai purai, eisi osa iava uvuipaviei ra Pau-
to osireiaro-ia uriri asavira rutu toupe. 22 § Uva varao
oupapeira rera ruvara-ia oarare rera arepapeira. Eake
iava? Uvare rera vaaro goru reo uvupapeira oisi va pu-
rapasa. Uva va-a eva oa-ia rera roru piepapeira ora
vigei-ia. 23 Uva va-a vao oare vigei tavitavipareveira
rera vo reoaro-ia gorua oiso-ia, Rera vaisiaro oirao
piepape rutu rera Oviitoaaro Jisas Krais. Ra oeavivupa
va iava siraopavio voeao vigei iava voea oiso osa Pauto
goruvira rutu vigei tavireva. 24 §† Oire ro ira Pauto vo
reoaro sirova utuparo va purapaoro, Pautoa-va ora
tavosiroi, vo osa Pauto rerava ita ora tavosiroi vo rera
sopaaro-ia. Uva apeisi ragavira uvuipaviei ra Pautoa-ia
taraipavio vo osa toupareve vo vigei iava sopaura-ia?
Ari ro raga iavirava ita ro-ia Tugoropato Uraurato Pau-
to ira vatereva vigeipa.

Pauto Reraaro Uraurato Ora Vurito Iravu Uraurato

4 §†† Avoeao vate irara oaa, opeita oeavu oirara vo
reoroaro oirao pie ragapata voeao oea oiso pura-
paaveira, “Ragai-ia Tugoropato Uraurato touparevoi.”
Viapau. Ari uvuipatai ra voea kerisi iraopata rerare ro
uraurato vo osa voea rovirieipata oiso, Ro Pauto
reraaro, ari vo urauraaro vo rasio iava. Aue vituaro ia-
va uvare riro irara rutu profet irara voeao reo topa
piepa irara oea vokapaiveira voraro rutu. Oea kuuvuvi-
ra Pauto vo kovoaro purapaiveira. 2 §‡ Uva uvuipatai ra
vearovira Pauto reraaro evei iraopata, uvare Pauto
reraaro Uraurato ro-ia toupareveira ira oirara oiso tavi-
tavipareveira, “Jisas Krais oiravira urioroepa vo rasio
iare.” 3 Ari ro ira oiso puraparoveira, “Viapau oiso Jisas
Krais-a Pauto Oviitoaaro,” eera-a ira-ia viapau tou-
pareveira Pauto reraaro Uraurato. Viapau. Ari iravu ra-
ga-a uraurato ira Krais-va ora keriparoveira. Ari ita,
rera iava uvu rovotava ira iava oiso puraaepa, “Uri-
oroverea.” Uva rera epao ira touparevoi vo rasio-ia.
4 §†† Oire uva visii-a vao ovii irara oaa Pauto voeaaro
visiigoa voeao-ia kuuvu irara profeta irara putetavora,
voeao oea visii varaaro oirao pie vovouro oavisii piro
pie ragapaivora, osa viapau uvuipaaera. Eake iava?
Uvare Tugoropato Uraurato vo varivariaro visii
sopaaro-ia toupareveira, ro ira vurito vo varivariaro-ia
putepareveira rutu. Ro vurito ira voeaopa reiparoveira
vo rasio-ia. 5 Voea kuuvu irara profet irara oea vo reoro
kosi piepaiveira varao iava orekerovu rasito aueroaro.
Oa iava oearovu voearo vo rasio iava oearoa voea vo
reoroaro uvupaoro oisi vara purapaiveira, uvare voeao
tapo ita profet irara vo rasio-ia tou irara. 6 §† Ari vigei-a
Pauto voeaaro. Uva ro ira Pautoa-ia taraiparoveira, ira
ita vigei vo reoroaro uvupareveira. Ari ro ira viapau
Pautoa-ia taraiparo, eera-a ira vigei vo reoroaropa
reasiparoveira. Eva-a oa iava uvuipaviei rutu ra uraura-
toarei vearovira rovirieipape oisi va iava vaiterei
eveipaoro oiso, Iravu-a ro oiraopa rutu vituaro. Ari ro-a
ro ira oirara piro piepareveira voea keakeapaoro.

Pauto-a Vereopa Vovou Rutu Vituaro

7 Vate irara oaa, uvui iraopaviei ra ora vigei iava
oearovivupa siraopavio, uvare vereopa vovou rutu vi-
tuaro-a vao-ia ro-ia Pauto. Uva aa ro-a ro-ia oearovu
kavikopareveira? Eera oirato Pauto reraaro ira Pautoa-
ia taraiparoveira rutu. 8 Ari ro ira viapau kaviko vovou
purapareve, eera ira viapau oiso Pautoa-ia taraiparoi.
Eake iava? Uvare Pauto-a kaviko vovou rutu vituaro. 9 §‡
Uva Pauto ora rera vaaro kaviko vovou karekereva, vo
uvare ora rera Oviitoaaro Kataito arureva vo rasio iare.
Oa iava uvuipaviei ra oiraopa tootoo rutu Tootoo Ovoi

† *3:13 Jo 15:18-27* †† *3:15 Mt 5:21-26* ‡ *3:16 Ro 16:1-4* ‡† *3:17 Je 1:22-27* ‡‡ *3:19 1 Jo 2:21* ‡‡† *3:20 1 Ko 4:4* ‡‡‡ *3:21 1 Jo 5:14* § *3:22 Mt 7:7, 21:22; 1 Jo 2:3* §† *3:24 Ro 8:9*

§†† *4:1 2 Ko 11:13-15* §‡ *4:2 Ro 10:8-13* §‡† *4:4 Ro 8:31-39; 1 Jo 5:4* §† *4:6 1 Ko 2:9-16; Jo 8:47; 1 Ti 4:1* §‡ *4:9 Jo 3:16; 1 Jo 5:11; Ais 9:6-7*

oupape vao iava Oviito vo kovoaro. 10 Oire uva eake rutu-a vao kaviko vovou rutu vituaro? E oiso toupaivoi pasi ra Pautoa-pa sirao rovopavio, eke? Viapau. Easi vao-ia uvare Pauto vigeipa sirao rovoroepa rutu. Oa iava Oviito arureva vo rasio iare raiva purasa, oraiva-ia vigei vo vuri vovouro oavi vo voriaro opesi piereva.

11 Vate irara oaa, vosa Pauto oiraopavira rutu eisi vigeipa siraoroepa, uva vigei ita uvui iraopaviei ra oisi oearovivupa sirao iraopavio. 12 † Ari ita, viapau oiso iraiei ro ira Pauto kekereva. Ari vosa oiraopavira rutu ora vigei iava oearovivupa siraopavio, eisi osa iava uvuiparoi Pauto ra vo toupareve vigei iava sopaura-ia. Eva-a oa iava uvuipai ra rera vo kavikoaro kovopaive riropaoro vo vigei iava sopaura-ia.

13 Uva uvuipaviei ra oiso taraipavio, O ari, Pautoa tapo tavosivira toupapeira. Ora aue-ia tapo osa vigei tavosivira toupareveira, uvare vigeipa Tugoropato Uraurato vatereva. 14 Ora oiso tapo osa va vao kekeerao ora vigei varaaro iava osireiara. Oa iava uvuipaviei ra oearovivu oiraopavira tavitavipape oiso-ia, Aiteto Oviito arureva, auere ra oiso rasitoa-ia tou irara vorevira oureve ora rerapa voea varaaro tootooara oaive orirusa. 15 Ari ro ira oirara tavitavipareveira oiso, “Jisas-a Pauto Oviitoaaro,” eera-a ira sopaaro-ia Pauto toupareveira, ovusa rera ita Pautoava tavosivira toupareveira. 16 Uva vigei tapo ita vo vovou-ia taraipavioveira oa purareva Pauto vigeipa. Ora rera vaaro kaviko vovou oa oirao piepapeira tapo.

Iu, Pauto-a kaviko vovou vituaro. Vosa irouto ro ira vo vovou vituaro sovara-ia toupareveira vo vovou purapaoro, eera-a ira Pauto tapo tavosivira toupareveira, ovusa ita Pauto rerava ora tavosiparo. 17 Oire uva eakea vao oare vo kaviko vovou eva kovopaoro riropapeira sopaura oavi-ia? Auere ra va iava tuuvu vovouvira rutu toupape vo vokio-ia oa-ia Pauto oirara rutu rovirieireverea. Rara vearovira rutu ora vigei-ia taraipavio oiso, Akoea, ari vigei vo touaro vo rasio-ia oiso rutu toupai osa Krais vo touaro toupaiveira. 18 Vosa kaviko vovou toupaive vo vigei iava sopaura-ia, oa iava viapau uvuipai ra uriri vovou otavukiaro toupaive vo ora vigei iava sopaura-ia. Viapau. Aue vituaro iava uvare kaviko vovou rutu-a vao oa uririara rutu kosi piepaiveira. Oire vosa uriri vovou vai toupaive vo irai iava sopaua vai-ia, ra va iava taraipaave oiso, Asi ro vuria vo voriarore rugorugoopaaroi. Oire va-a eva uriri vovou oa vituaro iava kaviko vovou viapau uvuipai oiso ra rirope rutu rera-ia.

19 †† Siraopavio. Eake iava? Uvare Pauto vigeipa sirao rovoroepa. 20 Oire vosa irai oiratoa vai oiso puraro, “Ragai Pautoa-pa siraoparai,” vo osa araokotoaarore kasipua rera-ia toupaive, oire uva rera-a eera riro kuuvutoa rutu. Oa vituaro iava oiso toupai, Vosa viapau araokotoaaropa sirao rovoparo, ro ira uvuiparoi rera kekepareve, oire uva apeisi ragavira oiso osa iava uvuipa ra Pautoa-pa siraoparo, ro ira viapau uvuiparo ra Pauto kekepareve? 21 Riro goru reo rutu vatereva Pauto vigeipa oiso-ia, “Ro ira Pautoa-pa siraoparo, eera-a ira uvui iraoparoi ora rera araokotoaaropa tapo sirao iraoparo.”

Riro Oirao Pie Vovouto Ira Rasito Vo Pitupituaro-ia Putepareveira

5 ‡ Vosa irouto oiso oirao piepareve, Pauto Jisas roporevoiva, rera-ia vo vaisio tovoreva, Krais vigei tuvetuvepatoaaro, ira ita-a eera oirato Pauto oviitoaaro. Uva ro ira Aitepa siraoparo, ira ita ovii irarapa tapo siraoparoveira. 2 ‡† Eisi osa iava uvuipaviei ra taraipavio oiso, Vigei-a vao Pauto ovii iraraaropa siraopavioveira, uvare Pauto Aite irapa siraopavioveira. Ora rera vo reoaro tapo sirova utupavioveira vao goru reo rutu. 3 Vosa vo reo riro goru reo sirova utupavio vo reo orirupaoro vo vigei varaaro-ia sopaura oavi-ia, ra oiso toupape, Vigoa ita Pautoa-pa siraopavioveira. Ora vao rera vaaro riro goru reo rutu vao oa viapau oiso vavagisipapeira vigeipa vo osa va purapape. 4 ‡‡ Aue iava uvare voeao oea oiso toupaiveira Pauto voeaaro rera vo reoaro purapaoro, oea uvuipaaveira rutu oiso ra rasito vo pitupituaro vo goruaro-ia putepaive. Uva vo goruo-ia putepa vituaro oiso toupai, Eva vigei vaaro oirao pie vovou rutu. 5 Ari ita, irouto-a ro ira uvuiparoi vo goru-ia vao rasito vaaro putepareve? Ari ro raga ira oiso puraparoveira oirao piepaoro, “Jisas-a Pauto Oviitoaaro.”

Pauto Roroiovira Taviroepa Oviitoa Iava

6 ‡‡† Jisas Krais ira raga vo rasio iare urioroepa. Oa iava baptaisa oureva uuko ovi-ia. Ora oiso osa ora rera iava revasiva vatereva evao parikou-ia kopiioro. Ari ita, uva viapau oiso vao ragava urioroepa baptaisa vo pitupituaro aue-ia uukoa. Viapau. Ari varei rutu-a oiso-ia, uukoa vao-ia ari revasiva o. Oarea rutu oirao piepareveira Tugoropato Uraurato, uvare rera raga oiraopatoa rutu. 7 Oire uva vo peva rutu-a varao-ia oara oiraopavira rutu tavitavipapeira Krais iava oiso-ia, 8 ‡‡‡ Tugoropato Uraurato-a ro-ia, ari uuko-a vao-ia, ari revasiva-a o-ia. Opevaa rutu kataivira rera iava oiraopa reo rutu kosi piepaiveira. 9 § Oire uvuipaviei ra vo reoro oirao piepape oara oiraopavira purapaiveira oearovu oirara orekerovu iava. Oiso osa Pauto va vao oirao pie reo purapareveira Oviitoa iava. Oreoa-a eva oiraopa reo oa oirara vo reoroaro-ia oiraopa reoro putepaiveira rutu. 10 Uva ro ira Pauto Oviitoaaro oirao piepareveira, eera-a ira sopaaro-ia Pauto vo reoaro oiraopa reo rutu toupaiveira. Ari ro ira viapau Pauto vo reoaro oirao piepareve, eera-a ita ira Pauto oiso piepare, Riro kuuvuto. Eake iava? Uvare viapau oiso vao oiraopa reo oirao piepareveira rutu vo reo oa purareva Pauto ora rera Oviitoaaro iava tavitavipaoro. 11 Oreoa vao oiso purapai, “Pauto vigei vatereva Tootoo Ovoi vo tootoo-ia oa-ia vituparoveira rera raga Oviito.” 12 §† Ari ita, ro ira Oviitoava ora tavosivira rutu toupareve, eera ita ira-ia Oiraopa Tootoo rutu

† *4:12 Jo 1:18; 1 Ti 6:16* †† *4:19 2 Ko 5:14-17*

‡ *5:1 1 Ko 15:1-11; Jo 1:12* ‡† *5:2 1 Jo 2:5* ‡‡ *5:4 Hi 11:1-6; Jo 16:33* ‡‡† *5:6 Mt 3:13-17; Jo 19:34* ‡‡‡ *5:8 Jo 19:31-37; Mt 18:16* § *5:9 Jo 8:17-18; Mt 3:16-17* §† *5:12 Jo 3:36*

toupaiveira. Ari vosa irouto-a ro ira viapau Oviitoava ora tavosivira toupareve, uva rera-ia viapau oiso Oiraopa Tootoo toupaivoi.

Vigei Uvuipaviei Ra Taraipavio Oiso, Vigei Tootoo Ovoiva Toupai

13 † Vo rigato puraavoi visiipa oisore ra vearovira rutu taraipata oiso, Tootoo Ovoiva toupatavoi visii vao-ia visiigoa vo Pauto Oviitoaaro vaisiaro oirao piepataveira. 14 †† Oire uva uvuipaviei ra tuuvu vovouvira toupape vo Pauto osireiaro-ia, uvare taraipaviei oiso, Vigei varaaro variriara uvupareveira, vo osa rera arepapeira rera raga vo ruipaaro sirova utupaoro.
15 Ari ita, vigei vo reoroaro uvupareveira, vo osa variripavioveira rera akepaoro. Oa-ia oiraopavira rutu taraipavio. Oire uva va-a eva oa vituaro iava uvuipaviei ra oiso ragavira taraipavio, Varao epao oara vateparevere vigei vo ruipaaro uvui ovoipaoro.
16 ‡ Oire vosa irai ro ira araokotoaarova siitueparo, ovusa vuria vai puraparevе ro oirao pie vovouto, ovuriava eva viapau oiso opesiroverea Tootoo Ovoi ou asavira, uva uvuiparoi ra Pauto arereve rerapa araokoto. Oa iava uvuiparoi ra tootooa vatereva araokotoaaropa rera vo rugooaro torevokopaoro. Uva voeaore reoreoparai oea oiso varao vuriara purapaive oarava viapau oiso opesiaverea Tootoo Ovoi ou asavira. Ari oavuei touvira vuria, ovuria vo vovouaro sirova utupaoro uvuipaai oirao pie vovou irara ra vo vovou iava opesiave Tootoo Ovoi ou asavira. Uva viapau oiso visii tavitavipaavoi oiso ra rerapa Pauto aketa eera ira eisi vo vuri eva purarevora. Viapau. 17 Oaravu rutu vuri pitupituro oara purapaoro vuri vovou purapapeira. Ari oaravuei varao oara viapau oiso visii oiso piepaiveira ra vara iava opesipata Tootoo Ovoi ou asavira.
18 Vigei taraipaviei rera-ia oirato Pauto reraaro ira viapau vorevoreripavira vuriara purapareveira, uvare Pauto Oviitoaaro Jisas rera utopareveira. Eva-a oa vituaro iava viapau uvuiparoi Vuritoa rutu Seten oiso ra rera vuri piereve eera oirato.
19 Oire uva uvuipaviei ra ora vigei-ia taraipavio oiso, Vigei-a vao-ia Pauto voeaaro, vo ovusa riro irara rutu voeao oearovu oea toupai vo rasio-ia, oeapa reiparoveira ro-ia Seten.
20 Uva Pauto Oviitoaaro-ia taraipavio oiso-ia, Ira urioroepa vigei vo rugorugooroaro aviavi piesa, oisore ra va iava aviavi pievira rutu taraipavio Oiraopatoa-ia Pauto. Uvare vigei varaaro tootooara toupaiveira rera raga-ia Oiraopatoa rutu Pauto ro raga ita Oviito Jisas Krais. Eera raga Oiraopatoa rutu Pauto ira raga ita Tootoo Ovoi rutu vituaro.
21 Kakae vure oaa, ora vatatopo iraopata voeaopa riro kuuvu irara pau irara ora varao kuuvu siposiporo. Oara evara uvuipai ra Pauto vo tavukiaro ouve vo visii iava sopaura oavisii-ia.

Eisivi raga osa vo pasio purapaavoi visiipa. Ra opesipe.

† *5:13 Jo 20:30-31* †† *5:14 1 Jo 3:21-22; Mt 7:7* ‡ *5:16 Je 5:15; Hi 6:4-6; 1 Ko 11:23-32*

2 JON

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Ro ira vo pasio rigatoreva ira ita opa riakova reesireva ora voeao oira voeaaro ovii irara oiso ra vo reoro vieiive. Ari tarai irara oiso rugorugoopaaveira, Ira ovoovovira oeavu lotupa irara reesireva oira vaisipaoro o riakova. Uva goruvira vo pasio-ia rigatoreva oiso ra oirao pie vovou irara siraopa vovou pura iraopaive oearovivuvpa siraopaoro, vo osa Pauto vo reoaro vearovira uvupaive (2 Jo 5-6). Uva ita, voea tavireva oiso, Teapi oeavu kuvuu irara vo siposiporoaro uvupata, voeao oea oiso purapaaveira, Krais viapau oiravira urioroepa vo rasitoa-ia toupasa.

1. Aviavi pie reoro vo pasio iava, 1-3.
2. Rovopa reo goru vao oa oiso purapai, Iravivupa sirao iraopau, 4-6.
3. Vatatopo pie reo voeao iava riro kuuvu irara tisa irara, 7-11.
4. Ovoiopa reoro varao, 12-13.

1 Ragai-a vao-ia reito ragoa vo rigato puraavoi vi-
ipa oira vasiva rutu riakova vearova rutu. Viigoa
roporeva Pauto ora vo vureo tapo kakae vure vii
voeaaro. Visii rutu eva visiigoa kaviko iraopaaveira.
Uva viapau oiso ragai raga-a, ari oearovu tapo-a voeao
oearoa Oiraopa Reo-ia tarai iraopaaveira rutu. 2 † Oreo-
a vao Oiraopa Reo oa vigei sopaaro-ia toupaivoi ora
toupaiveira vokiara rutu-ia. 3 Oire uva Pauto arepaavoi
ro Aite ora Jisas Krais Aiteto Oviitoaaro, auere ra tauva
vatesi vigeipa, ora sirao vovou, ora gavaure vovou vi-
igoa oiraopa vovou-ia taraipavioveira, ora vao-ia
kaviko vovou.

Uvui Iraopaviei Ra Kaviko Vovou Rutu Purape

4 †† Roru iraopaavoi rutu oearovu vii ovii iraraaro iava
kekepaoro voeao oea oiraopa reo rutu sirova utu-
paaveira, oiso rutu osa evo reo iava vigeipa goru reo
vatereva Aite. 5 ‡ Oire uva vearova riakova vii tavipaavoi
oiso, Vigei tapo ita uvui iraopaviei ra oearovivu ita
kaviko iraopape ora vigei iava voea. Uva viapau oiso
airepa reo-a vao-ia oa rigatoavoi viipa. Viapau. Ari aue
raga iava-a uvare riro goru reo rutu-a vao oa uvuepa
voari rovoa-ia vo uva oirao pie vovouro rovoepa. 6 ‡‡
Oire va vao-ia ora kavikopa vovou oa iava reoreoparai
oa oiso ragavira toupaiveira, Uvui iraopaviei ra Pauto
vo ruipaaro sirova utupavio. Oiso osa vao riro goru reo
oa uvutava voari rovoa-ia oa oiso purapapeira, Uvui
iraopatai ra oiso toupata kaviko vovou rutu purapaoro.

Uvui Iraopaviei Ra Goruvira Rutu Krais Vo Reoaro-ia Pitupape

7 ‡‡ ††† Ari ita, riro irara rutu oirara oea sikasikaaepa
uvarovu ruture vo rasio-ia, voeao oea oirara keakea-
paiveira oiso purapaoro, “Jisas Krais viapau oiso oiravi-
ra urioroepa.” Uvare voea-a riro kuuvu irara voeao oea
Krais-va ora keripaaveira. Oea oiso rutu toupaiveira
osa ro Vurito Krais-va Keripato. 8 ‡‡‡ Ora vatatopo
iraopata auepa, teapi viapau voria vai oavisii outa vao
oare kovopataveira Pauto vo kovoaro purapaoro. Ari
vosa ora utopata, oa iava uvuipatai ra ora visii vo vo-
riaro rutu outa vo Pauto ruvara-ia. 9 Oearovu viapau
oiso Krais vo taraiaro raga sirova utupaaveira. Viapau.
Ari osiposiporovu raga oupaoro vara-ia oirara tuvetu-
vepaiveira. Uva voea-a evoea oea viapau oiso Pauto
tapo ora tavosipaaveira. Ari voea raga oea Krais vo
taraiaro sirova utupaaveira, evoea-a oea Aite vaio tapo
ora Oviito ora tavosipaaveira. 10 § Oire vosa irai vii iare
karero viro ro ira viapau oiso Krais vo taraiaro ragava
urioro, ra viapau oiso rera koata pieri vii vo kepaaro-ia
voa rera pau piesa. Viapau. Ari ita, opeita rerava oiso
purau, “Vearo voki rutu.” 11 Aue vituaro iava vosa ro ira
rerava eera vearo vokireve, ira-a rera vo kovoaro ita
eva vuri kovo purareve rerava ora tavosioro.

Ovoiopa Reo Vao-ia

12 Ari ita, riroara reoreoara rutu epao ragai varaaro
touvira. Uva reasiparai vara iava visii tavitavi arapa
vao-ia pepa ora ing. Viapau. Ari ragai oiso raga rugoru-
gooparai rutu raripaoro, oiso ra visii kekea rutu. Oa ia-

† *1:2 2 Pi 1:12; 1 Jo 1:8* †† *1:4 3 Jo 3-4* ‡ *1:5 1 Jo 2:7, 3:11* ‡† *1:6 Jo 15:10-17*

‡‡ *1:7 1 Jo 4:1-3, 2:22* ‡‡† *1:7 Re 13:11-18* ‡‡‡ *1:8 Hi 10:35-39* § *1:10 Ro 16:17-19; Re 22:18-19*

va vigei rutu uvuipaviei ra ora reoreovio. Ra va iava uvuipaviei ra rorupape rutu.

13 Oeavu visiiva vearo voki puraivoi, voeao vii taataavaaro ovii iraraaro o iria roporeva Pauto.
Eisivi raga, ra opesipe.

3 JON

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Jon vao rigatoreva vo pevapa pasi rerapa Gaias. Uva oreoreorovu tapo vatereva Gaias vaaro oirao pie vovou goru piesa. Ora Gaias tapo tavireva ra iravu ro Daiotrefis verareve lotua iava, uvare vuri pitupituro oisoa purapareve, ora oisoa ora rera raga ora ira pieparo rutu.
1. Aviavi pie reoro vo pasio iava, 1-4.
2. Gaias-ia rorureva Jon rera vaaro-ia vearo kovo, 5-8.
3. Daiotrefis vo pitupituroaro iava vuriara rera tavireva, 9-10.
4. Demitrias ira vearo kovo purareva, 11-12.
5. Ovoiopa reoro varao, 13-15.

1 Ragai-a vao-ia reito ragoa vo rigato puraavoi vi-
ipa Gaias viigoa oiraopavira rutu kaviro
iraopaaveira. 2 Vatetoa oaa, varirirparai oisore ra
vearovira rutu toupari. Vao oa iava viapau oiso oavu
avu vai vii iare uriopere oiso osa upiara. Ari ita,
vearovira taraiparai vii-ia, uvare viapau oiso vuria vaiei
vii iava sopaua oara-ia. 3 † Ragai roruavora rutu vo reo
uvuoro araoko irara oavi gisipoaro iava. Uvare pou vi-
rooro vii iava ragai tavitaviivora oiso-ia, “Viapau oiso
raveraveparoi vao oiraopa reo sirova utupaoro.” Ari ita,
vii-a taraiparaveira, vo uvare oiraopavira rutu vokiara
rutu-ia riro goru reo sirova utupauveira. 4 †† Uva viapau
oiso oaiei oa uvuipai ra vao-ia putepaive oiso osa ovii
irara oaa iava uvupaoro rorupaaveira, vao iava uvare
oiraopa reo sirova utupaaveira rutu.

Gaias Vearo Kovo Oiso Purapareve

5 ‡ Vatetoa oaa, kasivarivira araoko irara oave tauva-
pa kovo purapari. Ari ita, vosa oearovu araoko irara
oara oea aapaapauvira uriopaave vii iare, uva voea
tapo ita touvira tauvapariveira. 6 Uva evoea araoko
irara oave evoava kareaiva, voeao lotupa irara tavitavi-
ivora vova vii vaaro iava vereopa vovou. Uva vii
tavipaavoi oiso ra touvira voeavi tauvapari. Ra oisi iavi-
rava topa pievira ita vokapaivere oearovupa
siposipopasa Pautoa iava. Oa iava rera roru pierivere
ora vii vaaro iavirava tauva. 7 ‡† Aue iava uvare voea
vaaro voka rovoepa Krais-va kovopaoro voraro rutu.
Uva voa viapau oiso oearoi oisoa ora voeapa arepaive
orekerovu avu vaire voeao ruvara-ia oea oisoa viapau
Krais oirao piepaive. 8 Eva-a oa vituaro iava uvui
iraopaviei ra voea tauvapave evoea araoko irara oave.
Oa iava uvuipaveiei voea tapo kovopasa oiraopa reo
kosi piepaoro oearovupa ita.

Daiotrefis Vuri Pitupitu Purareva

9 Voviri tuaririvi oavivu gareavi pasia rigatoava voea-
pa lotupa irara. Uva viapau oisoa ragai vo reoroaro
sirova utuparo Daiotrefis. Uva oiso raga
vovouparoveira ra ora rera raga ora rei vaisi pieparo
lotupa irara tuvetuvepaoro. 10 ⌗ Oire vosa poura viro,
ra rera vaaro vuria poeraavere oiso vara varao-ia, kiu-
vu reoa vao-ia oa viapavira rutu akukuvira raga pura-
pareveira vigei toga ragapaoro, ora kuuvu reoro tapo
purapareveira vigeire, osa viapau vara evoa rekasi-
pareve. Vo osa oaravu tapo varao-ia oara pura-
pareveira oiso-ia, Viapau oiso araoko irara oave koata
piepareveira vo ora rera vo kepaaro-ia paupasa. Uva
ita, oearovivure koruparoveira vo osa eisi ruipa raga-
paave oearovivu araoko irara koata piepasa. Uva rera
vo ruipaaro oiso toupaiveira ra voea kosi piepareve lo-
tupa irara arova.

11 ⌗† Vatetoa oaa, opeita voeao vioepari oea vuriara
purapaiveira. Ari uvuipau ra voea raga vioepari oea
vearopara purapaiveira. Uvare ro ira vearoa pura-
pareve, ira-a eera Pauto reraaro. Ari vosa ro ira vuria
purapareve, eera-a ira viapau oiso Pauto vo vovouaro
eveipareveira, oisore ra oisi va purapareve.

Demitrias Vearo Vovou Oisoa Purapareve

12 ⌗⌗ Riro irara rutu Demitrias-ia oisoa egaegapaive
rutu. Uva oiraopavira oisoa vearo kovo rutu pura-
pareve. Eva-a oa vituaro iava uvuipaveiei ra vegei tapo
voea vo reoroaro oirao pieve. Oire ra ragai tapo ita

† *1:3 2 Jo 4* †† *1:4 1 Ko 4:15; Fm 10* ‡ *1:5 1 Ti 3:1-2; Ro 12:13; Hi 13:2* ‡† *1:7 1 Ko 9:15-18; Ap 5:41, 20:33-35*

‡‡ *1:10 Pro 10:8-10; 2 Jo 12* ‡‡† *1:11 Sam 37:27-29; 1 Jo 2:29, 3:6, 9* ‡‡‡ *1:12 1 Ti 3:7; Jo 21:24*

rera iava oiraopavira tavitavipara. Ari ita, taraipauei ragai vo reoaro-ia vao oiraopa.

Ovoiopa Reoreo Vao-ia

13 Riroara rutu epao reoreoara ragai varaaro. Uva viapau oiso uvuiparai viipa vara rigatoa aue-ia pentoa vai ora ing. 14 Ari rirovira rutu oiso ruipaparai ra vii kekea utupa visivi. Oa iava uvuipaveiei vegei rutu ra ora reoreove.

15 Oire uva Pauto arepaavoi oiso ra gavaure vovou vatereve viipa. Uva vate irara oara rutu vo reo viipa sipopaivoi oiso purapaoro viire, “Vearo voki rutu.” Ora vii tapo ita osa varirivira purauvere voeaore igei vate iraraaro katakataivira oiso, “Vearo voki rutu visiipa.”

Evavi raga osa vo pasio opesi piea.

JUT

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Oearovu oiso purapaaveira, Ro Jut ira Jisas araorei ora Jems kokoratoaaro (Mk 6:3; Mt 13:55), vo osa oearovu tarai irara oea oiso purapaaveira, Iravu raga Jut.
Uva vo reoreoro oara toupai vo pasio-ia oreoa vaeapai ora vo reoreoro oara rigatoreva Pita eraopa pasi oaro-ia. Riro goru reo rutu vatereva Kristen irarapa, uvare oearovu vuri vovou irara oea oisoa voea tavitavipaive oiso ra vuri pitupituro purapaive akukuvira raga. Ari ita, kuuvu reoro raga varao-ia. Jut oiso puraroepa, Voeao kuuvu irara oea oiso rutu toupaivoi osa oearovu riro kuuvu irara tuariripa irara (Ju 5-16). Uva voea vaisipaoro ovaisirovu oureva vova Jiu-pa irara vo vukuroaro iava, varao oara viapau toupaiveira vao-ia vigei vaaro Tugoropa Vuku oa-ia pitupai vigei Kristen irara vo vokio (Ju 9, 14-15).
1. Aviavi pie reoro vo pasio iava, 1-2.
2. Tuariripa irara riro kuuvu irara vaisireva voea vo vuriroaro iava tavitavipaoro, 3-16.
3. Uvui iraopaai Kristen irara ra oirao piea-ia uvisivira pitupaive, 17-23.
4. Vearo vaisi vore Pauto, 24-25.

1 † Ragai-a vao Jut ragoa vo rigato puraavoi Jisas Krais kovopatoaaro, ora tapo Jems araokotoaaro. Uva vo rigato puraavoi voeaopa oeare keeraroepa Pauto, oisore ra rera sirova utuave, evoea oea kaviko iraopareveira Pauto Aite. Oea oriruvira rutu toupaiveira, uvare Jisas Krais tapo ora tavosi iraopaaveira. 2 Uva Pauto arepaavoi, oisore ra siraopa vovou rutu vatereve ora gavaurea ora kaviko vovou uvuivira rutu.

Vearo Siposipova Keripa Irara Vo Reoreoroaro Toupaivoi

3 †† Vate irara oaa, oiso ruipa rovoraera ra visiipa vo rigato puraa vo raivao vituaro iava, oa iava Pauto vigei vorevira oureverea ora rera iare. Oire uva evo rugoo isivaaro iava oiso ora sovorai, oa iava oiso vovouparai ra visiipa taru goruvira rutu vao rigatoa visii vo vovouroaro goru piesa rutu. Eisi osa iava uvuipatai ra uriri asavira vo vovouro vituaro iava reoreopata oara oirao piepataveira. Evara raga oara vatereva Pauto voeaopa rera voeaaro, oiso ra vo vovouro-ia taraipaave. 4 Eake iava? Uvare oearovu oirao pie vovou asa irara kaviruvira raga koatapaaepa visii tapo toupasa. Voearo oearoa kuuvuvira tavitavipaaveira Pauto vo siraoaro iava. Evoea oea oiso purapaaveira, “Eagara, uvuipaiei ra otopa pitupitu purapaio. Oa-ia Pauto uvuiparoi ra igei vura ragapareve igeipa siraopaoro.” Uva oisi-a eisi osa piepaoro Jisas Krais-re isivapaaveira ro Reito ora Turaro. Vo osa voari tuariri aue-ia Tugoropa Vuku oiso puraepa, “Voea vo voriaro oa ouiverea eva-ia vuria raga.”

5 ‡ Oiraopavira rutu vao-ia taraipataveira. Ari visii rugorugoo piepaavoi, oiso ra vearovira rutu vare rugoopata vao-ia oiso osa ro Turaro voeao Jiu-pa irara oureva Isip iava voea orirusa. Oa isivaaro iava oearovu voea iava opesi pie ovoireva, oea viapau oisoa rera oirao piepaive. 6 ‡‡ Ora vao tapore rugoopata osa voeao enselpa irara ora voea vaisiaro raga rei pieoro ora voea vo tavukiroaro kavuiva. Oire uva oisi-a eisi osa pieoro ora voea voa arova avaaepa. Uva va-a eva oa vituaro iava voeaei, oea tuukepaai vo vokio sen iro-ia pupurua sovara-ia. Evoa-a uva voea tovo piereva Pauto vore tuepaoro uva ora voea vo voriaro vuri vori ouiverea rara vo Rei Voki-ia. 7 Uva oiso tapo visii rugoo piepaavoi ra vo uruireore tapo rugoo iraopata Sodom uruirei ora Gomora urui, vo uruiro tapo ouruiroa oisoa vo uruirei ruvara-iavi toupaive. Uvare evo uruiro rutu-ia tou irara eisi vo pitupituro oisoa purapaive otopa pitupituro ora opitupiturovivu, oara tapo viapau oisoa torevokopape, vo rara ora voea ragava oirara toupaive otopaoro. Oa-ia ora voea vo voriaro ouiva vao-ia tuitui kasi. Oire uva oisi-a eisi osa pieoro vigeipa vo ovoovo rutu puraiva vo vokio iare vao iava eto kasi oa viapau opesia vai.

8 Oiso osa vo vokio-ia oa-ia oearovu oirao pie vovou asa irara vuri urusiro-ia orekerovu oupaoro vara sirova ora voea iava varaura vuri piepaiveira vo pitupituro-ia, oara-ia Pauto vo goruarore isivapaaveira. Oa iava voeao takaupaoro oiso purapaaveira, “Voeao reipa

† *1:1 Ap 1:13; 1 Pi 1:5* †† *1:3 Fl 1:27-30*

‡ *1:5 Nam 14:1-38* ‡‡ *1:6 Re 20:1-3*

irara vuvuiua iava voea-a akuku irara raga.” 9 † Ari ita, ro-ia rovopato enselto Maikel ira viapau oiso eisi oai purareva. Ari vo osa ora uporoepa aueva Seten, vo osa ora kaureosiepa Moses kopii-ia vo rera ousa oiso, “Aa ro-a ro ira rera ouparevoi.” Oire uva Maikel avivikevira rutu rerava ora kaureoparoepa oiso rugoopaoro, Teapi vuri reoreo vai-ia Seten togareve. Oa-a vao oa iava rerare oiso puraroepa, “Reitoa raga Turaro uvuiparoi ra vii torevokoreve. Ra eakau.” 10 Uva vo vokio-ia voeao vuri irara varao tovipaiveira, oara-ia viapau oiso roroiovira rutu rugorugoopaaveira. Ari vo vovouro vuri vovouro oara sovopaiveira vo ora voea sopaura raga-ia. Oiso rutu osa vo karero kaakau kare oisi piepaiveira. Oara-a evara uvuipai ra voea opesi pie ovoipaive.

11 †† Siraovira rutu voeavipa. Uvare vuri pitupitu sirova oisoa utupaave oa purareva Ken. Oire uva va vao osa moni ou ragare oisoa ruipapaave. Eva vituaro oa iava vuri pitupitu sirova utusa oisoa arovipaave, vao oa oisoa purapareve Belam. Ora kaureo vovouro rutu tapo oisoa purapaive, oiso rutu osa ro Kora ira Mosesva ora kaureoroepa. Oa iava voea rutu opesi pie ovoireva Pauto, oiso osa Kora opesi pie rovoreva.

12 Oea oiso rutu toupaiveira osa varao avekeara oara vatauvira rutu toupaiveira vo uva takuvuvira aiopataveira katai vovou raga-ia. Eake iava? Uvare voaa evoa uva oirara kove piepaiveira aue-ia vuri pitupitu, vo osa visii tapo aiopaive. Oire uva oisi-a eisi osa piepaiveira ora voea raga-ia rugorugoopaoro arii asavira rutu. Oea evoea oiso rutu toupaiveira osa o rukuta iria-ia viapau kokeva vai oirara tauvapasa. Uvare kiuvu oira pupipareveira uvarovu ruture. Ora tapo uvare oiso rutu toupaiveira osa oevarovu evaovaro varao oara viapau kuepapeira ora vo evaro vo vuutaroaro-ia. Uva va-a eva oa iava oisoa tate ovoi piropa erako ovoisa kopii ovoioro vavurupa kaviro rutu tapo. 13 Oea oiso rutu tapo toupaiveira osa riroa toru kou vo avakava-ia, uvare vuriara purapaiveira vuivuiara. Oa iava ruiruisovira oisoa karekepape vao toru kou vo viaraia. Ora oiso rutu tapo toupaiveira osa varao ruuso aaviikoro oara viripaiveira voraro rutu. Vo osa Pauto varapa uvavu reesireva vara voaaro. Uva uvuipai ra tauai rutuva roropaive rupa rutu-ia toupaoro. Vo uva viapau opesia vaiei.

Vuri Irara Oiso Voea Vo Voriaro Ouiverea

14 ‡ Voari tuariri rutu uva ro oirato Inok oavu ravaa reo ravaavira purareva voeaore vuri irara. Uvare rera ro Inok ira Adam sirova uturoepa katai vatarapa aao puraoro. Ira-a ro ira oiso puraroepa, ‘Keketa. Turaro taru urioroverea riro ipuro (tausen) rutuva enselpa irara tugoropa irara. 15 Oisore ra oirara rutupa voea vo voriaro vatereve. Uva va-a vao oa-ia voeao vuri irara togareverea, oea viapau oiso Pauto oirao piepaiveira. Voea raga ita evoa oea vuri vovouro purapaiveira. Oiso vara tovi reoro-a varao oara purapaiveira Pauto tovipaoro. Oara vituaro iava voeare oiso puraroverea, “Visii raga ita vao visiigoa vuri vovou purapataveira.” ’ 16 ‡‡ Ari ita, voeao vuri irara rirovira kaureopaoro oearovivu toga ragapaiveira oirara kuuvu reoro-ia. Vo ovusa ora voea vo vovouroaro vuriara raga sirova utupaaveira. Vo vovouro oara iava ora voea vaisiaro raga riro piepaiveira. Ora oiso tapo osa oearovivu tapo agoagoto iraopaiveira, oisore ra va iava voea vo vovouroaro pura uviropape.

Oirao Pie Vovouro Oavisii-ia Goruvira Pitu Iraopata

17 Ari visii vate irara oaa, opeita vo reore ovau iraopata. Oreoa visiipa vateiva aposel irara ro iava vigei reraaro Turaro Jisas Krais voari tuariri. 18 Uva oiso puraaepa visii tavioro, “Vosa ovoiopa vuutaro pou piroverea, uva oearovu oirara karea viroverea, voea oea oearovu agesi piepaiverea visii iavirava visii tovipaoro. Uva voea raga-a evoea oea ora voea vo ruiparoaro sirova utupaaverea Pautoa-re isivapaoro.” 19 Evoea raga ita oea lotupa irara roo piepaiveira voeapa orugoorovu rutu vatepaoro. Vo osa oirara raga vo rugooroaro sirova utupaaveira. Uva va-a eva oa vituaro iava viapau oiso voea sopaaro-ia toupareveira ro Tugoropato Uraurato.

20 ‡‡ Uva visii-a vao vate irara oaa, viapau uvuipatai ra eisi piepata osa evoea. Ari uvuipatai ra ora visii raga ora tore pie iraopata vao-ia goruvira rutu pitupaoro visii vaaro oirao pie vovou vo Pautoa-ia, vo osa variripata Pautoa-re Tugoropato Uraurato vo goruaro iavirava. 21 Ora oiso osa uvuipatai ra vo touo rutu purata, oa iava uvuipatai ra ora sovota oiso puraoro, “Oiraopavira rutu. Uva Pauto vo siraoaro vigei-ia toupaivoi.” Uva oisi-a eisi osa toupaoro uvuipatai ra vaore tuevira toupaoro Tootoo Ovoi oupata, oa vatereverea visiipa Turaro Jisas Krais visiipa siraooro rutu. 22 Sirao vovou rutu kareke pie iraopata voeaopa oea vo vovouroaro avavaiavira toupaiveira oiso purapaoro, “Aa vao-a vao oa vearopai? Ari aa vao-a vao oa vuripai?” 23 ‡‡† Oearovu airerei iraopata voea vorevira kae piepaoro vova tuituia vaopa, teapi rovaave vo vuri tapi. Ora vo osa oearovivupa sirao iraopata vaopa uriripaoro vuri vovou oa purapaiveira. Ari ita, oiraopavira uvuipatai ra voea varaaro varoara veripata, varao oara vuivuipaiveira vuriara purapaoro.

Pautoa-ia Vuurapa Vaisi Purapaa

24 ‡‡‡ Ari Pauto uvuiparoi ra visii utopareve vaopa, teapi koveta. Oa iava eva visii vorevira oureverea ora rera iare, vo rara viapau vuri vovouro vai oavisii visii-ia touve roruvira raga toupaoro. Ari ita, visii tovoreverea vo ora rera rutu puaaro-ia, vo uva rera vo kerariaro vo aviaviaro roropaiverea vokiara rutu-ia. 25 § Vearovira rutu Pautoa-ia Kataitoa rutu. Ro ira vigei kae piepareveira ro vo kovoaro iavirava Jisas Krais vigei reraaro Turaro. Oirara rutu uvui iraopaai ra rera-ia vu-

† *1:9 Sek 3:1-10; Dan 10:13* †† *1:11 Jen 4:1-15; Nam 22:1–24:25* ‡ *1:14 Jen 5:18-24; Diu 33:2; Dan 7:10*

‡† *1:16 2 Pi 2:18* ‡‡ *1:20 2 Ti 2:15; Kl 2:7; Ef 6:18* ‡‡† *1:23 Amo 4:11; Sek 3:2-5* ‡‡‡ *1:24 Ro 16:25; Ef 3:20; Kl 1:22* § *1:25 1 Ti 1:17; Ro 11:36*

urapa vaisi purapaive. Oiraopavira rutu oiso osa Pauto rei iraoparoveira oirara rutupa. Ira riroparoi rutu oirara rutupa. Ira-a ro Pauto oirara rutuva vurapareveira voea tokipaoro rera vo goruaro iava riroa rutu. Ira oisi raga oisoa toupareve voari tuariri rutu rovoa-ia. Uva vo vokio tapo ita oisi raga touparevoi. Ora voari tapo utupaua uva taru oisi raga ita toupareverea. Ovoiei.

Ragai-a vao, Jut.

REVELESEN

Irapa Reoro Vo Vukuo Iava

Jon toupareva tuukepa kepa-ia vo Patmos Toko-ia uva voa rigato purareva. Uva 95 o 96 yia puteva Jisas vo kavauaro isivaaro iava. Uva vo vuuta-a eva oa-ia Rom gavman vuri pitupituro rutu oisoa purapareve Kristen irara opesi pie ovoipaoro. Eva-a oa iava Jon goru reo vatereva voeapa oiso ra tuuvu vovouvira rutu toupaive uriri asavira. Ari ita, viapau oiso rera vo reoroaro rutu-a vara varao. Viapau. Ari Jisas raga ita vo reoro vatereva Jon-pa aue-ia areo uusi. Oa vaisipaiveira popotepa irara vo reoaro-ia oiso, Revelesen.
Uva oreorovu oureva ita varao oara-ia reoreoaepa profet irara voeao-ia, Esikiel, Danyel, ora Sekaraia. Varao oara epao vo vukuo-ia oara poupa pirovere. Ari oaravu karekeperea vo osa voreroverea Oirato Oviitoaaro Jisas. Uvare Jisas-a ro ira oearovu rerava keripa irara opesi pie ovoireverea, ora vao Seten vo goruaro tapo. Osa iava uvuipaviei vigei oirao pie vovou irara ra goruvira toupape rerare tuepaoro Jisas.
1. Aviavi pie reoro vo pasio iava, 1:1-8.
2. Tavitaviara varao voeaopa erao vatara (7) sios oara epao erao vatara uruiro-ia, 1:9–3:22.
3. Varao iava oara karekeperea vo utupaua oara kekereva Jon aue-ia areo uusi, 4:1–22:5.
a. Vuurapa vaisi puraiverea Pautoa-ia vo vuvuiua-ia, 4:1-11.
b. Vuku viko karureverea Sipsip Kakae, 5:1-14.
c. Erao vatara tuukeara kekereva areo uusi-ia, 6:1–8:6.
d. Erao vatara utave iava vo reoro, 8:7–11:19.
e. Erao vatara karero pisa karero rutu, 12:1–14:20.
f. Erao vatara orekerovu vuriara rutu iava varao Pauto vo kasipuroaro, 15:1–16:21.
g. Voeao Babilon oea voea vo voriaro vuri vori ouiverea, 17:1–19:10.
h. Vaiterei kove ovoisiverea vavaraito vaio ora profetato riro kuuvuto, 19:11-21.
i. Seten iava vo reoro vo osa rera tuukeiverea, 20:1-3.
j. Krais turarovira toupareverea reipaoro katai tuku ivaro (1,000 yia) sovara-ia, 20:4-6.
k. Vorevira Seten karuiverea, 20:7-10.
l. Oira rovirieipa voki iava vao rei voki rutu, 20:11-15.
m. Airepaua vuvuiua vouao ora airepa rasi, 21:1-8.
n. Airepa urui Jerusalem urui iava, 21:9–22:5.
4. Ovoiopa reoro vo vukuo iava, ora vo osa Krais oiso puraroepa, Oiraopavira rutu, ikauvira urioravere taru, 22:6-21.

1 † Vo reo tuariri rutu oisoa kareke asavira rutu toupaive. Oa iava Pauto Jisas Krais-pa poeravira rutu vo reo kareke rovoreva vaore, oiso ra ora rera voeaaropa kovopa irara vo reo roroiovira kareke piereve. Orekerovu rutu iava vo reo varao oarapa tutuu piepai ra karekepape. Uva vara-a varao oara iava Krais ragai soporereva, ragai rerapa kovopato tarai pieoro. Vao-ia osa ragai iare iravu purapurapato ensel arureva ragaipa vo reo vatepasa. 2 Uva ragai-a vao Jon ragoa vara rutu varao kekeava. Oa iava roroiovira rutu siposipopaa Pauto vo tavitaviaro iava, ora vo reo vao Jisas Krais vo reoaro oa oiraopavira karekereva.
3 †† Uva voeao oea ora voea gisipoara oaive iava vo reo vieipaiverea Pauto vo reoaro vo vukuo iava, oea roruiverea rara. Ora voeao oea vo reo uvupaiverea ra vo reo sirova utupaave, oearoa tapo roruiverea. Oea rutu evoea uvuipaai ra vo reo sirova utupaave rutu. Eake iava? Uvare vuuta-a vao oapa tutuuvoi ra karekepe. Ovuuta-ia vara rutu karekepere varao oarare taviroiva Jisas, vo reo rigatoavora vo vukuo-ia.

Vo Toupai Vo Reo Iava Vao Oa Rigatoreva Jon Erao Vatarapa (7) Gururo

4 ‡ Ragai-a vao Jon ragoa vo reo rigatopaavoi visiipa erao vatara (7) lotupa gururo. Visiigoa evoa toupataveira Esia Provins-ia. Ari ita, Pauto toupareveira oiso osa raga tuariri rutu oisoa toupareve. Osa raga-a ita eisi osa utupavira urioroverea. Ira raga

† *1:1 Jo 12:49; Re 22:16* †† *1:3 1 Te 5:27; Re 22:6-7; Lu 11:28* ‡ *1:4 Jo 1:1; Eks 3:14*

uvuiparoi ra visii rutupa kave vovou rutu vatereve ora gavaure vovou. Ora erao vatara tapo aue uraura irara voeao oea paupa vao Pauto vaaro ruvara—ia toupaiveira, oea uvuipaai ra kave vovou vateive ora gavaure vovou visiipa. 5 † Ari ita, ro Jisas Krais torevokovira Pauto vo reoroaro rutu Vatepato. Eera-a avaiotoa rutu Oviito. Ira vorevira toreroepa kopii tapi iava. Reitoa rutu-a turaro voea rutupa king irara vo rasio-ia tou irara. Ira tapo ita uvuiparoi ra kave vovou vatepareve visiipa.

Eera ira vigeipa siraoparoveira. Oa vituaro iava vigei iava vuriara oavi verareva ora rera iava revasiva-ia. 6 Ira oiso vigei piereva ra oiso karekevio, Vigei-a rera vaaro sara, pris irara Pautoa-pa kovopa irara eera rera Aitetoaaro. Ira Jisas Krais kerariava ora gorua toupareveira vao vokiara rutu iarepa. Ovoieia.

7 †† Vurata! Ira-a eera rukuta vuutaaro-ia uriosa aueparoi. Oa iava oirara rutu ora voea osireiaro-ia rera kekeiverea. Ora voeao oea rera togaiva, oea tapo rera kekeiverea rara. Osa-a eisi osa iava oirara rutu vo osararovu rutu iava vo rasio-ia rirovira rutu rera-ia rugorugoopaoro gaupaiverea. Oiraopavira ita. Osa eisi vara rutu evara taru karekeperea. Ovoiei.

8 ‡ Uva Turaro Pauto oiso puraroepa, *“Ragai-a orekerovu rutu vituaro. Ora ragai-a orekerovu rutu opesiaro.”* Ira raga ita eera Pauto, ira vo vokio touparevoi oiso osa raga ita tuariri rutu oisoa toupareve. Uva oisi raga ita eisi osa utupaua urioroverea. Uvare rera raga-a goruara rutu vituaro.

Jon Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto Kekereva

9 Ragai-a Jon visii araokotoaaro. Uva ita, vigei rutu-a Jisas voeaaro. Uvare visii tapo ora tavosipaoro upiara vo vavataaro oupaaveira. Ora vo osa Pauto vo tokiaro-ia toupaaveira visii tapo, osa iava vigei rutu tuvuu vovouvira rutu torepavioveira siraoa oupaoro. Ari ita, ragai oisoa Pauto vo reoaro iava siposipopaa ora varao iava oiraopara oara kareke piereva Jisas. Osa-a eisi osa iava ragai siguivora vo toko-ia ragai tovosa oa vaisipaiveira oiso, Patmos Toko. 10 Vo Turaro vo vokiaro-ia Tugoropato Uraurato ragai iava sopaua-ia ora karekeroepa rutu. Uva ora ragai isivaaro-ia ogurukovu riroa rutu uvuavorao oiso rorovira osa utave. 11 Oreoa vao oiso puraerao, *“Auero rutu kekepariveira oara rutu-ia uvuipauei ra vara rigatori vukua-ia. Oire ra vo vuku sipori evoeapa erao vatara gururo oiso, evo Sios Efesas-ia oa toupaiveira, ora varaopa oara Smena-ia toupaiveira, ora Pegamam-ia, ora Taiataira-ia, ora Sadis-ia, ora Filadelfia-ia, ora Leodisia-ia.”*

12 ‡† Oire uva ora poreraerao rera kekesa ro ira ragai tavitaviparevorao. Uva ora pore ovoiraiva, erao vatara (7) aue vuravu kekeavorao oara puraiva aue iava gol. 13 ‡‡ Uva iravu kekeavorao osa vara vuruvuruaro-ia varao vuravuara touparevorao. Irapa oiso paerao Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto. Ira riro kaekaetoa-ia kuvupato kuvupaoro rera rutu tavuruparevorao kokotoarei rutu-ia rekasipaoro. Ora gol iro-ia takipa iro takiparoerao ora rera kopukopuaro rutu-ia vo iro tavurupaoro. 14 Uva rera kukuearo-ia orui popoteparoerao rutu oiso osa sipsip oruaro. Uva oiso tapo popoteparoerao osa popotepava rutu rukuta. Ora osireitoarei aiterea rera iava aroropavira roropasivorao oiso rutu osa tuituia vuvuaro. 15 Kokotoarei tapo rera iava sisikorevira rutu roropaivorao oiso osa bras kasi roropaiveira tuituia-ia, ra utupavira va tuiaive va rekorekooro. Ora rera tapo iava okoe uvuavorao iria rera iava rirovira pokoo viro oiso osa riroa uuko sirisiri oa pokopi. 16 Uva erao vatara-ia aaviiko pituparevorao oirapapa vavae iava, ora toorio ira-ia varei avuavuarei toupaiveira. Ira avuparevorao pitupa iava ora rera iava gisipo-ia. Ovusa rera iava tapo puaua roro iraopaivorao oiso osa ravireo goruvira roro iraopareveira.

17 ‡‡† Uva rera kekeoro koveraerao rera kokotoaro ruvara-ia. Uva ragaipa oiso paerao rutu kopiito. Oa iava ragai-ia ora rera iava oirapapa vavae tovooro oiso puraroerao, *“Opeita uriripau. Ragai-a irapatoa rutu. Ora ragai-a ovoikutoa rutu.*18 ‡‡‡ Ragai-a vao tootoovira toupaa ragoa tuariri kopiiraera. Ari ita, ragai kekerivoi ovusa vo tootoo-ia toupaavoi Opesi Asa Tootoo, ragoa gorua rutuva toupaavoi vao kopiia vo goruaro vituaro. Osa iava uvuiparai voea tore piepasa vova kopiia iava, ora oearovu tovopasa vo ovoiei kopii-ia. 19 Osa-a eisi osa iavirava vo reo rigatori vara rutu iava varao oara kekerivoi vo vokio iava vara, ora varao tapo oara karekepaperea voari utupaua. 20 Aue erao vatara aaviikoara kekerivo ovusa ragai iava oirapapa vavae-ia toupaivo, ora varao erao vatara aue vuravu golara. Oara evara oiso toupaivoi, Reo ruu. Oara porearo vituaro oiso toupaivoi. Vao-ia erao vatara aue aaviikoara oara oiso toupai, Evoea purapurapa irara ensel erao vatara Siosro voeaaro. Ora varao vuravuara erao vatara, oara oisi raga ita toupaivoi oiso, Erao vatara aue Siosara.

Jisas Jon Tavireva Efesas-pa Irara Iava

2 *“Reoara rigatori enseltoa iare, ro ira Efesas-ia lotupa irara tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Ragai erao (7) vatara-ia aaviiko pitupaaveira ora ragai iava oirapapa vavae iava. Ora erao vatara vuruvuruaroia aue vuravuara golara vokapaaveira viipa vo reo vao sipopasa.*

2 § *“Ragai vii-ia taraiparai vo vovouro rutu iavirava oara puraparіveira ora vii vaaro tapo kasivari kovo. Uva taraiparai oiso, Goruvira rutu torepauei raverave asavira vuri irarapa reasipaoro rutu. Voeao oea oiso vii tavipaivora, Igei tapo-a aposel irara. Vo osa viapau. Vo uvare voea vo reoroaro tapo rovirieirivora. Oa iava voea vo pitupituroaro iava taraia ourivora oiso, Voea-a riro kuuvu irara raga.*3 §† Uvare voea-a evoea oea vii kekeivora vo osa ragai vaisiaro-ia pituparivora. *Oa iava vii vuri pieivora. Ari goruvira rutu torepauveira vo sirao*

† *1:5 Re 3:14; Sam 89:27; Pro 14:5* †† *1:7 Sek 12:10* ‡ *1:8 Ais 9:6-7; Re 21:6* ‡† *1:12 Eks 25:27; Sek 4:2* ‡‡ *1:13 Esi 1:26; Dan 7:9-13, 10:5-6*

‡‡† *1:17 Esi 1:28; Dan 8:18, 10:10* ‡‡‡ *1:18 Lu 16:19-31* § *2:2 1 Jo 4:1-6; 2 Ko 11:13* §† *2:3 Hi 12:1-3; Ga 6:7-9*

*vavataaro kaepaoro. Uva viapau oiso reasiuera tuuvuvira rutu kovo arapa. Oiso osa vii-ia taraiparai.*4 Ari ita, oavivu oa iava vii tavipaavoi. Voari tuariri osa airepavira rutu oisoa oirao piepari, ovuuta-a eva oa-ia oisoa ragai kavikopari rutu. Ari vo vokio, viapau. 5 Voari tuariri uva oisoa vearo vovou rutu purapari. Uva ita, va arova koveuerao. Uva oisi-a eisi osa iava oiso vovouparai ra vorevira ora rugoo pieu vo vovoure eva oa oisoa pura rovopari voari tuariri. Oire uva uvuipauei ra sopaua poreri, ra vo vovou eva purari oa oisoa purapari voari rovovira rutu. Ari vosa viapau ora vii iava sopaua poreri, oire uva voa-a evoa uva urioravere vii arova vuravu verasa vova oira vo tavukiaro iava. 6 Ari ita, touvira vo vovou eva vii-ia toupaivoi, vo uvare keripauveira Nikolas-pa irara vo vovouarova. Uva ragai tapo ita voea vo vovouroaro-pa oisi reasi iraoparaveira.

7 † *"Ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi. Oiso-ia vosa ro ira upoava ora keevoisiro, eera-a irapa uvuiparai ra vagagaavora, aio ouro vo evaova iava Tootoo Vatepa Ova. Oeva eva Pauto vo kovoaro-ia toupaiveira.*

Jisas Jon Tavireva Smena-pa Irara Iava

8 †† *"Reoara vai rigatori enseltoa iare, ro ira Smena-ia lotupa irara tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Ragai-a Irapatoa rutu ora ragai-a Ovoiokuto rutu. Ragoa tuariri kopiiraepa. Uva vaviopavira tootoovira toupaavoi. Oa iava vo reo sipoavoi vii iare.*

9 ‡ *"Taraiparai vii vo siraoroaro-ia ora upiara varao oara vii-ia karekepapeira. Osa iava vii-ia taraiparai oiso, Apotavira rutu touparivoi varaopa vo rasio iava. Vo osa vo vuvuiua-ia uva vii varaaro rutuei oara toupaivoi. Ora vao-ia osa taraiparai vo reo-ia oa-ia oearovu vii tovipaoro oiso purapaaveira, Igei-a Jiu iava voea. Ari ita, osa viapau oiso Jiu iava voea-a. Viapau. Easi, Seten voeaaro evoea.*10 ‡‡ Utupauavi upiara ourivere. Uva *viapau oiso uvuipau ra uriripau vapa eva. Uvuri! Seten visii iava oearoi tuukerevere rara oeai-ia kokarapasa. Oire ra upia oupaive oearoi katai tau [10] rutu-ia aue vokiara. Uva uvui iraopau ra goruvira rutu oirao piea-ia pitupari vo vuutari rutu-ia tugurasa uva kopiiuverea. Osa iava vii vateaverea voria vao Tootoo Ovoi rutu.*

11 *"Ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi. Oiso-ia vosa ro ira upoava ora keevoisiro, osa iava eraopa kopii viapau uvuipai ra rera vuri pieve. Viapau rutu.*

Jisas Jon Tavireva Pegamam-pa Irara Iava

12 *"Reoara vai rigatori enseltoa iare, ro ira Pegamam-ia lotupa irara tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Riro kaekaetoa-ia toorio pitupaavoi riro avuavuto. Ira-ia varei avuavuarei toupai. Oa iava vii iare vo reo sipoavoi.*

13 *"Ragai taraiparai vii vo uruiaro-ia ouruia-ia Seten turarovira rutu touparevoi. Ari ita, vo osa goruvira rutu ragai vaisiaro-ia pitupariveira ora ragai oirao piepariveira tapo. Uva viapau vo oirao pie eva kavurivora. Ari ita, tuariri ro-ia Antipas eera ragai iava siposipopato visii tapo oisoa toupaoro vearovira rutu ragai gisipoaro oisoa sirova utuparo. Oa iava rera upoiva visii vuutaaro-ia vo urui-ia eva oa-ia Seten toupareveira. Uva vo vuuta-a eva oa-ia tapo viapau oisoa ragai vaisiaro vataupata.*14 ‡‡ Ari ita, ragai oreorovuva toupaa viire. Uvare oearovuei vii voeaaro vo Pegamam oea goruvira rutu Belam vo vovouaro-ia pitupaiveira. Vo vovouo-ia Belam vaaro oiso-ia, Voari tuariri uva Belak tarai piereva vo vovouo iava oirara keakeapa voea Isrel. Oa-ia voea kove piereva vuri vovou iare. Oire uva Belak vo siposipoaro iavirava Isrel-pa irara oisoa vuri vovouro purapaive vo osa tauopa varuerero aiopaive, varao oara oisoa tauopaive kuuvu irarapa pau irara. Ora vo osa vao tapo otopa pitupitu oisoa purapaive.

15 Eisi ita osa raga oearovu epao vii ruvara-ia voeao oea goruvira rutu *oearovu vo siposiporoaro varao vuri siposiporo sirova utupaaveira voearo Nikolas iavapa irara.*16 Osa-a eisi osa iavirava ora vii iava sopaua pore iraori. Ari vosa viapau oisi eisi pieri, uva tutuu piepai ra vii iare uriora voea tapo evoea ora uposa rera-ia ro toorio ira ragai gisipoaro-ia touparevoi.

17 ‡‡† *"Ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi. Oiso-ia vosa ro ira upoava ora keevoisiro, uva rera-a eera irapa aioara vai vateaverea vuvuiua iava varao oara vatauvira toupaivoi. Ora irapa tapo eera popotepava aveke vateaverea, iria-ia airepa vaisi rigatoavere. Vo vaisio oa-ia viapau irai uvuiparoi ra tarairo. Ari ro raga ira oira eira aveke oureve, ira raga taraiparoverea.*

Jisas Jon Tavireva Taiataira-pa Irara Iava

18 *"Reoara vai rigatori enseltoa iare ro ira Taiataira-ia lotupa irara tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Ragai-a Pauto Oviitoaaro ragoa iava osireito oiso toupareveira osa aroropa tuituia. Oa goruvira rutu roropaoro vuvupai. Ora ragoa iava kokotoa oiso rutu sisikorepaiveira osa bras. Ragoa vo reo sipoavoi vii iare.*

19 *"Ragai vii-ia taraiparaveira rutu vo vovouro rutu-ia oara purapariveira. Taraiparai vii-ia viigoa oirarapa siraopauveira ragai oirao piepaoro. Ora vo osa okovorovu rutu purapariveira oirara tauvapaoro. Taraiparai vo uvare goruvira rutu torepauveira otavakarovuva ora keevoisipaoro varao oara vii-ia karekepapeira. Ora oiso taraiparai ovovourovu rutu varari oara oisoa pura rovopari vearopara. Oire uva vo utupavira pute pievira rutu okovorovu ita aia vearo pievira puraparivorao.*20 ‡‡‡ Ari ita, ragai-a vao oreovuva

† *2:7 Mt 11:15; Re 3:6, 13; Jen 2:9, 3:22-24* †† *2:8 Re 1:11, 17-18* ‡ *2:9 Je 2:5; Re 3:9* ‡† *2:10 Dan 1:12, 12:3* ‡‡ *2:14 Nam 24:14-25* ‡‡† *2:17 Jo 6:49-50; Ais 62:2* ‡‡‡ *2:20 1 Kin 16:31-32, 21:25; 2 Kin 9:7*

viire, uvare o eaka ragapariveira riakova Jesebel iria vii tapo toupaeveira. Eira iria oiso purapaoveira, Ragai-a profetava, ovusa ragai voeaaro kovopa irara tarai piepaeveira otopa pitupituro sirova utupasa, ora tauopara varuara aiopasa varao oara tauopaiveira kuuvu irarapa pau irara. Uva vo vovouroa evara oara-ia voea *keakeapaeveira*.21 Oiso ruipaparai oirapa ra ora oira iava sopaua poreeve. Eisi osa iava oira aate piepaaveira, oisore ra ovuutaro-ia tou rovoeve. Ari ita, osa viapau ora oira iava sopaua porepaeveira, oisore ra oisi iavirava otopa pitupiturore oira varaaro eakaeve. 22 Oire uvuri! Ragai riroa siitoka ora upia vateavere oirapa eira. Ora evoea oea oirava vo pitupituro otopara purapaiveira, vosa oisi iavirava viapau ora voea iava sopaura oaive porepaive vo pitupiture eva isivapasa, osa iavirava riroa siitoka voeapa vatepaavere taru. 23 † Ora oira ovii iraraaro tapo kopii pie ovoiavere. Osa iava eisi lotupa gururo rutu uvuipaai ra taraiave oiso, Ragai vearovira rutu rugorugooara rovirieipaaveira ora oirara rutu iava sopaura. Osa iavirava vara voriaro visiipa katakataivira kare pieaverea visii vo vovouroarova uvuivira varao oara purapataveira.

24 †† *"Uva vaviopavira visii tavipaavoi, Oearovu visiigoa evoa Taiataira-ia toupataveira visiigoa viapau oiso vo siposipo sirova utupataveira vao vuria rutu. Ora viapau oiso vo vovou iava vao-ia taraia vai outava oa vaisipaiveira oiso, Seten vaaro vatau reo rutu vituaro. Uva ragai oiso visii tavipaavoi, Viapau oiso visiipa ovavatai vateaverea ita.*25 ‡ Ari ita, ovovourovu rutu vearopara oara purapataveira, evara oara goruvira rutu pura iraopatavere vo rekasisa ovuuta-ia voreraverea. 26 Ari ita, vosa ro ira upoava ora keevoisi iraoro, eera ita ira ragai vo vovouaro rutu sirova utuparoi vo rekasisa uva rera vo vuutaaro opesiperea. Osa iavirava eisi ragai rera rei vaisi pieaverea, ra oirara rutupa reiparo. 27 Uva aintoa-ia tooro pitureve oirara tokipasa rerava. Oiso rutu osa ro ira pitokava ragioro oira garepa visivi kakiakireve. Vo kovo rerapa vateavere oa vaeapai vo kovova Aite ragaipa oa vatereva oirara rutu tokipaoro voeapa reipasa. 28 Ora tapo vo osa rerapa aviva vateaverea aaviiko. 29 Ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi.

Jisas Jon Tavireva Sadis-pa Irara Iava

3 *"Reoara vai rigatori enseltoa iare ro ira Sadis-ia lotupa irara tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Ragai erao vatarava (7) toupaavoi tugoropa urauraro Pauto voeaaro. Ora varao-ia tapo erao vatara (7) aue aaviiko pitupaavoi. Ragoa ita vo reo sipoavoi vii iare.*

*"Uva taraiparai vo vovouro-ia oara purapariveira. Oiso purapaaveira oearovu viire, Vo guruo lotupa irara tootoovira toupaiveira. Vo osa viapau, uvare kopiiuepa.*2 Erao iraou uusia kavuoro. Vii vo vovouroaro rutu epao touvira raga oara kopiisa auepai. Evara oara vorevira goru pie iraori. Eake iava? Uvare vo vovouro rutu oara oisoa purapari, viapau oiso oai kekepaavoi torevokoa vai ragai reraaro Pauto osireiaro-ia. 3 ‡† Tuariri vao uvuoro Vearo Siposipo va ouriva. Oire vorevira vare rugoo iraou! Ra oisi iavirava va vearovira rutu tokiri ora vii iava sopaua poreoro. Vosa viapau uusia kavuoro toreu, oire uva oisi-a eisi osa iava vii iare karera virovere oiso rutu osa kavirupato. Ovusa viapau taraiu vo vuutao-ia oa-ia vii iare poura viro. 4 ‡‡ Ari oearovuei vii iava oea Sadis-ia touvira toupai. Oea viapau oiso ora voea varaaro varoara vuivuipaive vuri pitupituro vai-ia. Oea-a evoea oea popotepara-ia varoara tuuoro ragai tapo vokapaiverea oea vaova uvuipaai. 5 Ari ita, vosa ro ira upoava ora keevoisiro, uva rera-a eera ira tuuaverea rara popotepa-ia varoa. Ora ira tapo vaisiaro viapau oiso veraaverea vukua iava vari Tootoopa. Viapau. Ari ira vaisiaro kosi pieaverea Aite oaa puaaro-ia ora enselpa irara puaaroia voeari Pauto voeaaro.

6 *"Ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi.*

Jisas Jon Tavireva Filadelfia-pa Irara Iava

7 ‡‡† *"Reoara vai rigatori enseltoa iare ro ira Filadelfiaia lotupa irara tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Ragai-a Tugoropatoa Rutu ora ragai-a Oiraopa Vovou Rutu Vituaro. Ragoa kii-ia pitupaavoi Devit oiraaro ro ira oisoa turaroparo tuariri. Vosa rataoa karua, ra irai viapau uvuipa ra vorevira va tupareve. Ora vosa vo ratao tupaa, ra viapau oiso irai raga vo ratao ita karureve. Uva ragai raga ita vo reo vii iare sipopaavoi.*

8 ‡‡‡ *"Ovovourovu rutu-ia taraiparai oara purapariveira. Oire vurari! Ratao-a vao viipa karuavoi. Uva viapau irai uvuiparoi ita ra va tupareve. Taraiparai vii-ia gareaviei gorua touvira toupaivoi. Ari ita, ragai vo reoaro sirova utupauveira. Osa iavirava viapau oiso ragai vaisiaro taeapariveira.*9 § Taraipauveira voearo-ia voeao iava Seten voeaaro oea oiso purapaaveira, Igeia Jiu iava voea. Oea ita-a evoea riro kuuvu irara. Oire uvuri! Oea-a evoea oiso pieaverea, ra rekusa urioave vii kokotoaro ruvara-ia. Ra oisi iavirava taraiave oiso, Ragai vii kavikopaaveira rutu. 10 §† Vii ita viigoa ragai vo reoaro sirova utupauveira. Oa iava goruvira rutu torepauveira tavakaara rutu-ia varao oara vii-ia karekepapeira. Eisi osa iavirava uvuiparai ra vii virivaria vaopa kokara oa karekepe oirara rutu-ia kokarasa. Ra oisi iavirava viapau oiso vii-ia karekepe vii vuri piesa. 11 Ari ita, ragai vii iare ikauvira rutu poura virovere. Vao oa-ia pitupari oa-ia eva uvuipauei ra oriruvira va-ia pitu iraopari. Teapi irai vii vo voriaro veraverareve va kaviruoro. 12 §†† Ari vosa ro ira upoava ora keevoisiro, ira-a eera tore pieaverea oiso rutu osa tuuta vo kepa-ia toupasa Tugoropa Pauto vaaro ro ragai reraaro. Ra viapau oiso vorevira vo kepa kavureve Tugoropa Kepa. Viapau rutu. Ira-ia Pauto vaisiaro riga-

† *2:23 Jer 11:20, 17:9-10* †† *2:24 Ap 15:28* ‡ *2:25 Ap 1:11*

‡† *3:3 1 Te 5:2, 6; 2 Pi 3:10* ‡‡ *3:4 Ap 1:15; Ju 23; Re 6:11, 7:9, 13* ‡‡† *3:7 Ais 22:22* ‡‡‡ *3:8 Jen 3:1* § *3:9 Ais 49:23, 43:4* §† *3:10 1 Ko 10:12-13* §†† *3:12 Ga 2:9; Re 22:4, 21:2*

toaverea ora riro urui vaisiaro tapo vao ragai reraaro Pauto vo uruiaro. Vo uruio airepa urui riroa Jerusalem, ouruia vuvuiua iava varaperea Pauto ruvara iava. Ora ragai iava vaisia airepa oa tapo rigatoaverea rera-ia.
13 *“Oire vosa ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi.*

Jisas Jon Tavireva Leodisia-pa Irara Iava

14 *“Reoara vai rigatori enseltoa iare ro ira Leodisia-ia lotupa irara tokipareveira vo reo iavirava oiso-ia. Ragai-a Oiraopa Reo Rutu Vituaro. Ragoa torevokovira Pauto vo reoroaro rutu kosi piepaaveira. Vokiara rutu-ia oiraopa reo raga kosi piepaaveira, ragai orekerovu rutu vituaro Pauto oara purareva. Ragoa vo reo sipoavoi vii iare.*
15 *“Taraiparai ovovourovu rutu-ia oara puraparivеira. Taraiparai vii-ia viigoa viapau oiso toupariveira osa vukusi ovi ragaipa reasipaoro. Ora vo osa viapau oiso toupariveira osa kasirao ovi ragaipa ruipa iraopaoro. Uva oiso ruipaparai ra vukusivira touri, eke kasiraovira touri auepa, teapi avavaiapau vo rugoorei-ia.*16 Ari ita, vo osa viapau. Uva gare visivi raga kasirao visivi toupariveira. Viapau oiso ra kasiraopau rutu. Ora viapau oiso ra vukusipau rutu. Osa-a eisi osa iavirava ora ragai gisipoaro iava vii rui iraoavere vii kosi pieoro. 17 † Viigoa oiso purapauveira, Ragai-a riro monito, ragoava riroara rutu epao. Viapau oiso oavu avu vaipa apotaparaveira. Ari ita, osa viapau, uvare vurivira rutu toupari. Viigoapa uvuipaai oirara ra viipa siraopaave, uvare apotavira rutu toupariveira Pauto vo rugooaropa. Ora uvare voosi osireivira toupariveira. Ora gapuvira toupariveira ovusa vii raga viigoa vao-ia viapau taraipauveira. 18 †† Eisi osa iava vo rugorugoo vateaavoi viipa. Ragai vaaro gol roroio oa-ia uvuipauei ra va voriri eva gol ragai ruvara-ia, ra oisi iavirava riro moniu. Oa iava uvuipauei ra popotepara varoara voriri ora vii iava varaua rakurakupasa. Ra oisi iavirava viapau oiso oirara uvuipaave ra gapuvira vii kekepaive, ra oisi iava ariipau. Osa iava uvuipauei ra ruvarupara vai marasinara vai voriri ora vii osireiaro-ia oarai tovopasa, ra vuravurari ita. 19 ‡ Ari ita, kasivarivira ragai voeaaro *torevokopaaveira vo osa ora voea vaaro raga-ia vuria voea togapaa. Eake iava? Uvare voea kaviko iraopaaveira rutu. Eisi osa iava uvuipauei ra rugorugoo iraopau ora vii vo vovouroarore. Ra ora vii iava sopaua pore ovoiri.*20 Kekeri! Rataoa-ia toreparai va totopaoro. Vosa ro ira ragai gisipoaro eveireve ra vo ratao karureve, oire ra oisi iava koatara rera tapo aiosa. Ra rera ita ragai tapo aioreve. 21 Ari ita, vosa aa ro avu ro ira upoava ora keevoisiro, irapa eera vagagaavora, ragai tapo pauro paupa-ia ragai vaaro. Eisi osa ita ragai tuariri vo upova ora keevoisiraepa. Oa iava Aite tapo pauraepa rera vaaro-ia reia paupa.
22 *“Ro ira-ia kokito toupareve, ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu iraoreve Tugoropato Uraurato oreoa-ia lotupa gururore reoreoroi.”*

Vuvuiua-ia Tou Irara Pautoa-ia Vuurapa Vaisi Purapaiveira

4 ‡‡ Evo reo opesieiva, urusia-ia vuvuiua kekeavorao uva rataoa karuvira touvorao. Ora oreovu gurukoaro tuariri ogurukoa uvu rovoavorao oa ragai tavipaivorao oiso gurukopaoro osa utave. Uva vo vokio oiso purae, “Vore ipau, ra vii kareke piea orekerovu rutu iava varao oara utupaua kareke iraopaperea.” 2 ‡‡ Uva ikauvira raga Tugoropato Uraurato goruvira rutu ragai-ia kareke ovoiroi. Oa iava rera vo goruaro iavirava voa vuvuiua-ia paupa reito vaaro kekeavorao ovusa iravu va-ia pauparoerao. 3 Uva ro ira pauparoerao paupa-ia ira kekeavorao osa roroparevorao sisikorepaoro oiso rutu osa aveke o jaspa-va ora revasipava iriavu aveke konilian-va. Uva iravu govugovuto paupa reito vaaro kovokovoparevorao. Uva ragai rera kekeavorao kokovaravira vo osa oiso roroparevorao osa aveke emeral. 4 Uva erao tau vo resura rutu (24) paupara oara reito vaaro paupa kovokovopaivorao. Ora erao tau vo resura (24) turaro irara oea vara-ia paupaaerao. Uva voea evoea turaro irara oea popotepara-ia kuvupaaerao. Ora kukuvaiparava toupaivorao golara. 5 Uva reito vaaro iava paupa varakeoto parakauparevorao. Uva gurukoa karekeerao oa iava varakeoto pokoro virora. Uva paupa ruvara-ia erao vatara (7) ao touro roropaoro toupaivorao. Uva vo touro-a evara ao touro uraura irara Pauto voeaaro erao vatara. 6 ‡‡‡ Uva voa vo paupa ruvara-ia oavu avu epao oa oiso toupaivorao osa rirova avakava. Oa oiso rutu toupaivorao osa sisiro roroiova rutu.
Uva okarevu avu vo resura tootoopaoro paupa reito vaaro kovokovopaivorao uva torepaaerao. Uva vo resura eva okarea-ia riroara rutu osireiara toupaivorao kopukopuara rutu vo kare iava uvui piepaoro ora oisova vo kare isivaaro-ia. 7 ‡‡‡ Uva rovopatoa rutu-a ro ira tootoovira toupareveira oiso rera osa laion. Ari eraopatoa-a ro iravu oiso rera osa bulmakau kakae. Uva vo pevapato-a ro iravu oiso puavira touparevorao osa oiratoa iava puaua. Uva vo resurapato-a ro ira oisi touparevorao osa iravu riroto keravo. Ira viara-ia papapareveira. 8 Uva vo resura vao tootoovira toupaiveira, oresura rutu-ia katakataivira katai vatara aue putaera toupaivorao. Ora riroara osireiara oara voea rutu iava varaura rutu-ia uvui pievira toupaivorao ora putaeara reroaro tapo. Uva ravireoura rutu-ia ora vokiararo erapaaveira opesi asavira oiso purapaoro,
“Turaro Pauto ira-ia goruara rutu toupaiveira, eera Tugoropato, eera Tugoropato, eera Tugoropato. Ira tuariri rutu oisoa toupareve. Uva vo vokio tapo toupareveira. Uva uriosa aueparoi.”
9 § Uva vo kare eva Pauto vaaro iava keraria tavitavipaaveira ira pauparoveira reipa paupa-ia tootoovi-

† *3:17 Hos 12:8; Sek 11:5; 1 Ko 4:8* †† *3:18 Ais 55:1; Mt 13:44* ‡ *3:19 Pro 3:11; Hi 12:5-8*

‡† *4:1 Esi 1:1* ‡‡ *4:2 Esi 1:26-28; Dan 7:9* ‡‡† *4:6 Re 15:2; Esi 1:5* ‡‡‡ *4:7 Esi 1:10, 10:8-22* § *4:9 Sam 47:8*

ra raga toupaoro vokiara rutu-ia. Oa iava rera vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapaiveira. Ora rera-ia vearo vaisi purapaiveira. Uva vuutara rutu-ia vo resura eva tootoovira toupaoro oisi raga piepaiveira eisi. 10 Ovuutaroa-ia voea evoea erao tau vo resura (24) turaro irara rekupaiveira rera ruvara-ia ira paupa-ia pauparoi reito vaaro. Uva rerapa vuurapa vaisi purapaiveira ovusa tootoovira raga toupareve vokiara rutu-ia. Uva kukuvaipara golara ora voea varaaro vikipaiveira, ra vo kovepasa avapape paupa ruvara-ia rera vaaro. Uva oiso purapaaveira,

11 "Turaro. Vii-a igei reraaro Pauto. Viigoa uvuipauveira rutu ra oirara rutu vii vaaro iava keraria tavitavipaave vii vaisiaro kae piepaoro, ora vii vo goruaro tapo reroarovi toupaoro. Uvare vii raga orekerovu rutu purariva ora vii raga vo ruipaaro-ia. Uva vara purarivoiva, karekeepa. Uva vo vokio vara rutu varao toupaiveira."

Jon Oavu Vuku Viko Kekereva Oa Tuukeiva

5 † Uva Pauto rera vaaro-ia paupa paupaoro oirapapa vavae iava oavu-ia vuku viko pituparevorao oa kekeavorao. Oa-ia rigatoa toupaivorao sovara-ia ora vova va varaaro-ia. Uva vo viko tuuke-ia erao vatara-ia tep tuukero oara-ia reesiara toupaivorao. 2 †† Ora iravu purapurapato ensel gorutoa rutu kekeavorao ovusa paupaoro rirovira takatoparoerao oiso akepaoro, "Irouto-a vearoto ira-ia reesia toupaivoi oa iava uvuiparoi ra tep tuukero tokoreve, oiso ra vuku viko vao karureve?" 3 Ari ita, viapau oiso vuvuiua-ia irai epao, ora vo rasitoa-ia, ora vo rasito reroaro irai epao ira uvuiparoi ra vo viko vao vukua karureve va sovara-ia vuravurasa. 4 Ari ita, viapau oiso irai kekepaivorao ro ira uvuiparoi ra vao vukua karuoro va sovara-ia vuravurareve. Osa-a eisi osa iavirava gau iraopaavorao. 5 ‡ Uva iravu voea iava turaro irara ira ragai tavirevorao oiso, "Opeita gaupari. Kekeri! Laion-a ro-ia Juda sara iava rera oirato. Devit aao iraraaro iava rera. Ira viapau vuri vovou vai, uvare upoava ora keevoisiroepa rutu. Osa iavirava eisi uvuiparoi ra vo vukuo iava tep tuukero toko rovorevora, vo viko karureve."

Sipsip Kakae Kekereva Jon

6 ‡† Uva urusia-ia oavu Sipsip Kakae [aue Jisas] oa kekeavorao ovusa torepaerao oiso osa va upoivoiva, kopiiepa. Oa reito vaaro-ia paupa vuutaarovi-ia torepaerao ora vo resurao vuruvuruaro-ia, okarea tootoovira toupaiveira turaro irara tapo. Okakaea erao vatarava ketaara toupaivorao, ora erao vatara aue osireiara. Evoa ita-a erao vatara uraura irara Pauto voeaaro. Pauto oea arureva voraro ruture rasitoa rutuia. 7 Uva Sipsip Kakae avaerao vo vuku ousa ovusa Pautoa iava oirapapa vavae-ia toupaivorao. Vo osa reiia paupa pauparoerao rera vaaro. 8 Uva vo vuku ouvorao vo kakae ovusa vo resura eva, okarea tootoovira toupaiveira, ora erao tau vo resura turaro irara oea rutu rekuivorao vo Sipsip kakae ruvara-ia. Uva voea rutu turaro irara katakataivira orekerovu-ia pitupaivorao, oiso roroara osa gita, ora oaravu disara golara, ora akoroa riro geesia, oa kasipaiveira ra geesipape, oa iava disara agasipaerao. Oara-a evara variriara oirara rutu Pauto voeaaro reesipaivorao. 9 ⌗ Uva iriavu-ia erava airepava eraaerao. Iria oiso purapaoi,

"Vii-ia reesia toupaivoi. Uvui iraopauei ra vukua ouri, ra va iava tuukeara tokori. Uvare vii upoiva oa iava kopiiuepa. Oa iava ora vii iava revasiva-ia oirara rutu vorevira voririva Pautoa-pa voea vatesa. Iu. Oirara rutu osararovu rutu iava voririvora, ora oreovu rutu iava, ora ovararovu rutu, ora okantrirovu rutu iava. 10 Voea oiso pieriva, ra oiso toupaive king irara prispaoro Pautoa-pa kovopa irara ro vigei reraaro. Ra oisi iavirava oiso toupaive, Voea-a oirara rutupa reipa irara voeao oea vo rasio-ia toupaiveira."

Sipsip Kakae Vaisiaro Kae Pieiva

11 ⌗† ⌗⌗ Oire uva vorerivira ita oavu kekeavorao. Uva riro irara rutu enselpa irara gisipoaro uvuavorao oea uvuiaro rutu-a voeao oiso uvuipaaerao riroara rutu ipuipuara (handet milion) ora riroara rutu tukuara (tausen tausen). Oea rutu torepaaerao Pauto vaaro paupa kovokovopaoro, ora vo kareo tapo oea tootoovira toupaiveira, ora voeao tapo turaro irara. 12 § Oiso erapaoro rirovira rutu raga piepaivorao,

"Vo kakaeo-ia Sipsip Kakae tuariri oa upoivoiva, oa kopiiepa. Ira uvuiparoi rutu ra gorua oureve, ora orekerovu rutu vearopara, ora vearopa tarairo, ora riroa rutu varivaria. Ira uvuiparoi rutu ra oirara rutu rera vaisiaro kae pie iraopaive. Ora rera vaaro iava keraria tavitavi iraopaave rera-ia vearo vaisi purapaoro."

13 §† Oire uva orekerovu rutu reoreoaro uvuavorao Pauto oara purareva, varao oara vuvuiua-ia toupaiveira, ora varao oara rasito reroaro toupaiveira, ora varao oara avakava-ia toupaiveira. Iu. Evara rutu oara uvarovu rutu toupaiveira ragai oara rutu vo reoaro uvuavorao osa oiso puraaerao,

"Pauto rei-ia paupa rera vaaro pauparoveira ora Sipsip Kakae aiterea rutu uvuipasiei ra vuurapa vaisiro rutu ora rei vaisiro ousi, ora keraria, ora varivaria varao vokiara rutu iarepara!"

14 Oire uva evo reo isivaaro iava vo resurao okarea tootoovira toupaiveira okarea oiso puraaerao, "Ovoiei." Oa iava turaro irara vaiterei-ia vuurapa vaisi purapaoro rekupaivorao.

Sipsip Kakae Katai Vatara (6) Tep Iroro Vukua Iava Tokova

6 Oire uva Sipsip Kakae kekeavorao ovusa vo vukuia eva pitupaivorao oa-ia erao vatara tep tuukero toupaiveira. Uva rovo tuuke toko rovovorao. Oa iava ragai oavu uvuavorao vo kareo iava okarea tootoovira

† *5:1 Esi 2:9-10; Ais 29:11; Dan 12:4* †† *5:2 Ais 63:4-6; Re 10:1* ‡ *5:5 Jen 49:8-12; Ais 11:1, 10* ‡† *5:6 Re 4:6; Ais 53:7; Sek 3:8-10, 4:10* ‡‡ *5:9 Sam 40:3; 1 Ko 6:20* ‡‡† *5:11 Dan 7:10; Hi 12:22* ⌗⌗ *5:11 Dan 7:10* § *5:12 Fl 2:9-11* §† *5:13 1 Ti 6:16; Re 1:6, 6:16, 7:10*

toupaiveira. Oa reoreoaro gurukoaro oiso rutu poko virorao osa varakeoto. Oa oiso puraerao, “Uriou.”
2 Oire uva vorerivira ita vuraavorao. Oa iava iriavu
popotepava hos kekeavorao ora ro ira oira ivara-ia
paupaoro koetava-ia pituparevorao. Uva rerapa kuku-
vaipa vateivorao. Oa oiso rutu toupai osa vao oa
vatepaiveira ropa ira upoava ora keevoisiro. Oire ra va-
va avaroera upoara purapasa. Oiso ra voea-ia keripa
irara putereve upoa-ia.
3 Uva Sipsip Kakae eraopa tuukea vukua iava tokovo-
rao. Uva eraopa uvuavorao vo kareo iava okarea
tootoovira toupaiveira. Oa oiso puraerao, “Uriou.” 4 † Uva iriavu revasipava rutu hos kosi virooro karekeo-
rao. Uva ro oira-ia pauparoerao ira gorua oureva upoa
kareke piesa oirara-ia voeao vo rasio-ia tou irara. Ra
oisi iavirava ora upopaoro ora kopii piepaave oearovu
tapo. Osa-a eisi osa iava rera vateivorao iravu riroto
toorio vo kovo vao purasa.
5 †† Uva Sipsip Kakae vo pevapa tuuke vukua iava
tokovorao. Uva vo pevapa uvuavorao vo kareo iava
okarea tootoovira toupaiveira. Oa oiso puraerao, “Uri-
ou.” Oire uva iriavu rupava hos kekeavorao. Iria ivara-
ia iravu pauparoerao. Ira skel-ia pituparevorao
orekerovu atepato ora rera iava vavaea-ia. 6 Uva ogu-
rukovu uvuavorao oapa oiso paierao oavu reoreoa oa
uriopaerao vo resurao vuutaaro-ia okarea tootoovira
toupaiveira. Oire uva vo reo-a eva oiso puraerao, “Gare
pitokavi vai wit ateri aue uvuiaro-ia katai voki voriaro.
Ora opevavi rutu gare peva vai rais pitokaro vai ateri
katai voki voriaro, uvare viapau riroara aioara epao. Ari
opeita oliv ovi korovoaro vuri pieri ora aue tapo wain-
ia.”
7 Uva Sipsip Kakae vo resurapa tuuke vukua iava
tokovorao. Uva vo resurapa uvuavorao vo kareo iava
okarea tootoovira toupaiveira. Oa oiso puraerao, “Uri-
ou.” 8 Oire uva vorerivira ita vuraavorao. Oa iava iriavu
keseva hos kekeavorao ora ro ira oira ivara-ia pau-
paroerao. Rera vaisiaro ro-ia, Kopiia. Ora ro turaroto
kopii urui iava rera ira tapo urioroerao. Aiterea rutu-a
evaiterei oirara rutu voeao vo rasio-ia vo resura-ia sara
uvuiaro iare voea roo piesiva. Oa iava vo resura iava
osaravupa reipasiveira. Oire uva gorua ousiva evo sara
kopii piepasa aue-ia toorio upo purapato, ora ogoeto,
ora oaravu rutu upiara, ora vo kareo-ia vavarai kare vo
rasio iava voea.
9 ‡ Uva Sipsip Kakae vo vavaepa tuukea vukua iava
tokovorao. Oire uva oearovu kopii irara urauraaro
kekeavorao ovusa eravao alta reroaro toupaivorao. Tu-
ariri rutu oea Pauto vo reoaro-ia goruvira rutu pituiva.
Oa iava oisoa vo reo iava siposipopaive. Uva va-a eva
vituaro iava keripa irara voea kopii pieiva. 10 ‡‡ Uva
voea evoea uraura irara oea rirovira rutu keerapaoro
arepaaerao oiso purapaoro, “O Reito Turaro King.
Orekerovu rutupa tugorovira toupariveira. Ora vo osa
vii vovouaro-a oiraopa rutu. Ovirovu rutu vuuta pute
rovoverea, ra tavaa purari kort voeaova oirara oea ra-
sitoa-ia toupaiveira. Ra igei revasiaro kare pieri, raa?”
11 Oire uva voeapa popotepa kuvuro vateiva
katakataivira oiso voea tavioro, “Rearea rovota. Visii
tapo kovopa irara ora voeao araoko irara oavisii oea
upoiverea keripa irara oisi ita osa visii upo rovoiva.
Oire ra oisi iavirava visii rutu vieiaro uvuivira
karekeperea vo vieio oa reesi rovoreva Pauto.”
12 ‡‡ Oire uva Sipsip Kakae kekeavorao ovusa katai
vatarapa tuukea vukua iava tokovorao. Uva vuravuraa-
vorao ita. Oa iava riroto ravurike kekeavorao ira ra-
sitoa rutu-ia karekeroerao. Ovusa ravireo ora
poreroerao rupaoro oiso rorovira osa pupurua varoa.
Ovusa kekira rutu revasiro virorao rutu oiso rutu osa
revasiva. 13 Uva aaviikoara rutu vuvuiua iava
kovekoveerao rasitoa iare oiso rutu osa fik kue vao oa
viapau viorope. Ra kiuvu va kuki ragareve. Ra oisi iava
kovepe. 14 Ora vuvuiua tapo oua vera pirorao oiso ro-
rovira rutu osa urupava mat vikopaiveira. Ovusa
pukuiara ora tokotokoara ora vara vo tavukiroaro rutu
kavupaivorao ora virupaoro. 15 Oire uva king irara voea
vo rasio-ia, ora rei vaisi irara, ora viurupa irara voeaaro
kepten irara, ora voeao riro moni irara, ora riro varivari
irara, ora oirara rutu voeao oea akukupapavira kovo
ragapaiveira, ora voeao oea evoeapa reipaiveira.
Evoea rutu oearoa vataupaaerao aveke kakiro sovara-
ia vo rasitoa-ia ora oaravu riropara aveke tokutokuro
reroaro vagapara-ia. 16 Uva keerapaaerao pukuiara ru-
ture ora avekeara oiso purapaoro, “Igei ivara-ia
kovekoveta igei utopaoro Pauto osireiaro asavira ira
pauparoi rera vaaro-ia reipa paupa ora Sipsip Kakae
tapo vo kasipuaro asavira. 17 Uvare rei voki rutu-a
vaiterei vaaro oa-ia riroa kasipua toupaivoi vuri
vovouro voeapa voriaro tuusa. Ovokia-a vao pou piroi.
Uva iroutoa vaiei ira uvuiparoi ra vaitereire korusa
keevoisivira torepa, raa? Easi viapau iraiei.”

Uva Oiso Uvui Irara Isrel Pauto Vo Reesiaro Ouiva 144,000

7 ‡‡ Vara rutu-a varao oara opesieiva, vo resura pu-
rapurapa irara ensel kekeavorao ovusa
torepaaerao vo resura rutu roopavira vo rasito vatuaro
iava. Oea vo resurare kiuvu korupaaerao. Ra oisi iava
kiuvuara viapau oiso rasito pupive, ora avakava, ora
evaoara. 2 Oire uva iravu kekeavora enselto osa vova
kaero virorao uvava ravireo kaeparo viroveira. Ira Pau-
to vo reesiarova touparevorao, ro Pauto ira tootoovira
raga toupareveira. Ira rirovira rutu keeraparoerao evo
resurare enselpa irara, oea gorua ouiva Pauto ruvara-
ia rasito vuri piesa ora avakava. 3 Ira oiso puraroerao,
“Opeita vagevagepata rasito vuri piepaoro ora avakava
ora vegoara. Igei oiso vovoupaiei ra vo reesio tovo
rovoio Pauto vaaro rera voeaaro kagavearo-ia kovopa
irara. Osa iava taru utupaua orekerovu rutu vuri
pietaverea!” 4 ‡‡ Oire uva voea uvuiaro vaisipaivorao
voeao oea-ia vo reesi toupaive. Voea uvuiaro 144,000
voeao iava voea Isrel-pa irara. 5 Uva oisi-a eisi osa iava

† *6:4 Nea 2:1-3* †† *6:5 Sek 6:2* ‡ *6:9 Hi 11:32-40* ‡† *6:10 Sam 13:1-6*

‡‡ *6:12 Joe 2:10-11, 30-32* ‡‡† *7:1 Re 9:4* ‡‡‡ *7:4 Jen 49:1-28; Re 9:16, 14:1*

12,000 Juda sara iava vo reesi ouivorao. Ora voeao
Ruben sara iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Gat
sara iraraaro iava voea 12,000. 6 Ora voeao Asa sara
iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Naptalai sara
iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Manasa sara
iraraaro iava voea 12,000. 7 Ora voeao Simion sara
iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Livai sara
iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Isaka sara
iraraaro iava voea 12,000. 8 Ora voeao Sebyulan sara
iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Josep sara
iraraaro iava voea 12,000. Ora voeao Bensamin sara
iraraaro iava voea 12,000. Oea-a evoea vo reesi ouivo-
rao va vao Pauto vaaro.

Riro Irara Rutu Lotupaaveira Pautoa-pa

9 † Vara rutu opesieiva, urusia-ia vuravuraavorao ita.
Oa iava riro irara rutu kekeavorao ouvurua toupaivo-
rao. Uva viapau irai uvuiparoi ra voea uvuiaro vieireve.
Voea rutu-a evoea osararovu rutu iava vo uvuru, ora
okantrirovu rutu iava voea, ora ovararovu rutu iava
voea, ora oreorovu rutu iava voea, oea torepaaerao re-
ito vaaro paupa ruvara-ia ora Sipsip Kakae ruvara-ia.
Oea riro kaekaepa kuvuro-ia kuvupaaerao vao
popotepa varo. Ora sorapita raoro-ia pitupaivorao ora
voea iava vavaeara-ia. 10 Rirovira rutu raga piepaivorao
oiso purapaoro, “Vigei reraaro Pauto ira rera vaaro-ia
paupa pauparoi ora Sipsip Kakae tapo aiterea vigei
vorevira ousiva. Oa iava oriruvira toupai.”
11 Uva enselpa irara rutu paupaaro kovokovopaoro
torepaaerao turaro irara tapo ora vo resurao okarea
tootoovira toupaiveira. Uva voea rutu enselpa irara
rekupaivorao taku viropaoro Pauto vaisiaro-ia vuurapa
vaisi purapaoro. 12 †† Oiso purapaaerao,
“Oiraopavira rutu. Roru iraopai vigei reraaro-ia Pauto.
Ora tavitavipaviei rera vaaro iava keraria. Ira-ia
vearopara rutu rugorugooara toupaiveira. Osa iava
rera-ia vearo vaisi purapai rera vaisiaro kae piepaoro
ira riroava gorua touparevoi rutu. Iu. Ira-ia riroa rutu
varivaria toupaivoi. Ari ita, vara rutu-a evara rera raga
varaaro vokiara rutu iarepara.”

Siitoka Opesiepa Voeao Iava Vearo Vovou Irara

13 Uva iravu turaroto voea iava erao tau vo resura
(24) ira oiso ragai akerevorao, “Ovu iava evoea oea riro
kaekaepara-ia kuvuparo popotepara kuvupaai? Irou
irara-a, raa?”
14 ‡ Uva rera vo reoaro pukooro oiso puraraerao,
“Auoro, vii raga oisi voea-ia taraipauei evoea.” Uva ra-
gaire oiso puraroerao, “Oea-a voeao riroa rutu siitoka
ouiva ora upiara keripa irara vavaearo-ia vo vuutao-ia
vuri vuuta rutu. Oiso osa iava ora voea varaaro kuvu-
para sisuiva Sipsip Kakae revasiaro-ia. Oa iava kuvu-
para popotevira karekeepa. 15 ‡† Eva-a oa vituaro iava
torepaaveira paupa ruvara-ia Pauto vaaro. Uva voa-a
evoa uva ravireoura rutu-ia ora rupa vokiro rutu-ia
Pautoa-pa kovopaiveira rera vo kepaaro-ia Tugoropa
Kepa. Uva rera Pauto voa paupaoro uvuipa ra voea
tokipaoro voea virivaripareve. 16 Uva viapau uvuipaai
ra vorerivira ogoeave. Ora viapau uvuipaai ra vorerivi-
ra uuko regaave. Ora viapau uvuipai ra ravireo voea
kaukau piepaoro voea-ia roropareve. Ora viapau oavu
avu vai uvuipai voea iava varaura oaive kasikasi
piepaive. 17 ‡‡ Eake iava? Uvare Sipsip Kakae paupa vu-
utaarovi-ia toupaiveira. Eera ira voeapa oiso tou-
pareverea, Voea tokipato. Ira taru voea tuvetuve-
pareverea tuputupue rikuro iare uva Tootoopa
Uukoara kosipa piroveira. Ora vo osa Pauto voea
osireiaro iava gau oviro posiposi piereverea. Ra viapau
oiso vorerivira gaupaive ita.

Sipsip Kakae Erao Vatarapa Tuuke Tokova Vuku Viko Iava

8 Uva Sipsip Kakae erao vatarapa (7) tuuke vuku
tuukepa tokovorao. Oire uva viapau oavu avu vai
gurukoa vai purapaivorao. Ora viapau reoreoa vai voa
vuvuiua-ia katai vuutavi rutu uvuiaro-ia (hap aua). 2 ‡‡†
Uva eva isivaaro iava erao vatara enselpa irara kekeav-
orao oea Pauto ruvara-ia torepaaveira, vo uva rera ru-
vara iava erao vatara utaveara ouivorao.
3 Uva iravu enselto eravao ruvara-ia toresa uri-
oroerao plet-ia golava pitupaoro, iria-ia akoroa-ia riipu
kupare purapaiveira geesipa. Uva rera vateivorao
riroara rutu akoroara riipu kupare geesi purapa vaore,
oiso ra va tapo uverereve oirara rutu vo variriroarova
voeao Pauto voeaaro. Osa iava tauoa pararevere Pau-
toa-pa oira-ia eira eravao golava iria torepaoveira reito
paupaaro ruvara-ia Pauto vaaro. 4 ‡‡‡ Uva vo kupare-a
vao akoroa vaaro riipu geesi purapa ora variriara
oirara varaaro Pauto voeaaro ovatakoa rutu eva ensel-
to vavaearo iava ipaerao Pauto ruvara-ia pou virosa. 5 §
Oire uva enselto plet ourevorao riipu kupare geesi pu-
rapava, ora tuituia tapo ourevorao eravao iava. Oa ia-
va vara rutu-ia plet agasi pierevorao. Uva va tuitui kasi
vikirevorao rasitoa iare. Uva va vikirevoiva, varakeoto
pokoro virorao. Vo osa gurukoa karekeerao. Oa iava
rera varakeoto parakauoro rororevorao. Uva va-a eva
oa iava rasito ravurikeroerao.

Vo Resura Purapurapa Irara Ensel Utaveara Vuvurepai-va

6 Uva voea-a voeao erao vatara enselpa irara oea
erao vatara-ia pitupaivorao utaveara vatatopopaoro,
oiso ra vara-ia utaveave.
7 §† Uva rovoto enselto rera oiraaro utave vuvurerevo-
rao. Oa iava ais uvere ora tuituia ora revasiva kare-
keerao rasitoa iare kovesa. Oa-ia rasito reesiivorao
rera roo piesa vo peva uvuiaro iare. Oa iava tuitui kasi
oavu uvavuva aiovorao vo peva iava va rasia, ora ve-
goa, osa kokopa kouro rutu varao oara tootoopapeira
oara rovaerao.

† *7:9 Ais 60:1-5; Ro 11:25* †† *7:12 Re 5:12-14* ‡ *7:14 Mt 24:21-31; Sek 3:3-5; Hi 9:14* ‡† *7:15 Ais 4:5-6; Re 21:3*

‡‡ *7:17 Sam 23:1; Jo 10:11, 14; Esi 34:23-31* ‡‡† *8:2 1 Te 4:16; 1 Ko 15:52* ‡‡‡ *8:4 Eks 30:7-8; Sam 141:2* § *8:5 Sam 97:1-6; Lev 16:12* §† *8:7 Esi 38:22; Re 9:4*

8 † Uva eraopato enselto rera oiraaro utave vuvurerevorao. Oire uva orekevu vikiivorao oiso roroa osa pukuia riroa opukuia rovapaerao. Uva avakava-ia kovesa varaerao. Oa-ia eva avakava reesivorao ita oira roo pieoro vo peva uvuiaro rutu iare. Oa iava orovuvu vo peva iava revasivira pore pirorao. 9 Uva oisi-a oiso osa okarerovu rutu voeao okarea tootoopaaveira avakava-ia, oea reesireesiivorao vo kare rutu roo pieoro vo peva sara uvuiaro iare oiso, Osaravu kopiierao vo peva iava. Ora uvuoara tapo uvuiaro roo pieivorao vo peva sararo uvuiaro iare aue selpa uvuoro. Uva vo peva iava osaravu uvuo sip vurierao.

10 †† Uva vo pevapato enselto rera oiraaro utave vuvurerevorao. Ovusa iravu rirova aaviiko rovaorao rutu oiso osa aoa oa vuvuiua iava koveerao. Uva uukoara rutu roo pieivorao vo peva sararo uvuiaro iare aue uuko. Uva aaviiko koveorao osaravu-ia vo peva iava aue uuko ora vara rutu-ia tuputupue uukoro. 11 ‡ Uva oira vaisiaro-a o-ia aaviiko, Itakova iria itakopaoveira. Iria-ia uuko oviro vieiaro roo pieivorao vo peva rutu uuko sararo uvuiaro iare. Uva vo peva iava osaravu uuko itakovira ora pore ovoierao. Oa iava riro irara rutu vo oviro-ia ukaiopaaiva, itakopaoro kopii ovoipaaerao.

12 ‡‡ Uva vo resurapato enselto rera oiraaro utave vuvurerevorao. Oa iava ravireo, ora kekira, ora aaviikoara rutu roo pierevorao vo peva sara rutu uvuiaro iare. Oa iava vo peva iava ovarurovu vurierao oiso, ravireo varu, ora kekira varu, ora ovarurovu aaviikoara rutu iava. Osa-a eisi osa iava vara rutu rooaro iava varao aviavipara ovarurovu rupavira karekeerao. Eisi osa iava vo ravireopa vuuta-ia uva vo resura vuutaro rutu-ia rupaerao. Ora vokiaro tapo ita uva viapau aviavia vai vo kekira iava oai ora aaviikoara rutu iava oaviavi vo vo resura vuuta rutu sovara-ia.

13 Uva riroto keravo kekeavorao osa papapaoro vuvuiua-ia avaparoerao. Oire uva rera uvuavorao osa rirovira rutu gaupaoro oiso puraparoerao, “Siraovira! Siraovira! Siraovira rutu oiraravipa voeao oea touvira vo rasio-ia toupaiverea. Uvare vo peva enselpa irara oiso vovoupaai ra utaveara oaive vuvureive. Ra oisi iavirava riro tavaka rutu voea-ia oirara karekepe.”

Vo Vavaepato Purapurapato Ensel Utave Vuvurerevorao

9 Uva vo vavaepato enselto rera oiraaro utave vuvurerevorao. Oa iava iriavu aaviiko kekeavorao iria vuvuiua iava koveorao vore rasitoa-ia. Uva oira vateivorao kii vaore oira googagare riku oa vituaro-ia viapau rekasia vai. 2 ‡‡ Uva vo riku karuevoiva, kupareto voava vusivusiparevorao riro kasi iava tuituia. Okuparea eva ravireo tavurupaivorao ora vuvuiua. Oa iava ravireo vaio ora vuvuiua rupapasierao. 3 Uva riro kare rutu tutuvake kare vo kupare iava varapaaerao rasitoa iare. Okarea-ia toupaivoi riroa rutu avuavua oiso osa siikopi ro ira oirara upia piepareveira. 4 Oire uva oiso oavu vosi reo uvuavorao vo kareo iava tutuvake kare. Oa oiso puraerao, “Opeita isiso kouro vuri piepata eke orekerovu rutu kokopa kouro ora evaoara. Ari visii uvuipatai ra oirara avupata voeao oea kagavearo-ia Pauto vo reesiaro viapau toupaive. 5 Uvuipatai ra voeapa upia vatepata vo vavae rutu kekira uvuiaro-ia. Ari opeita voea kopii piepata rutu! Viapau.” Eisi osa iava vo kare eva tutuvake kare vuri upiaro vatepaivora oirarapa oiso rutu osa siikopi oirara avupaoro voea upia piepareveira. 6 ‡‡† Uva vo vuuta vao vo vavae iava vao kekira oa-ia oirara kopiipa raivare taraa ragapaiverea. Ari ita, ra viapau oiso va kekepaive. Iu. Ruipa irao ragapaaverea oiso ra kopiiave vo osa kopiia voea asavira toripaive.

7 ‡‡‡ Uva ragai vo kare eva tutuvake kare kekeavorao oiso osa hos kare upo purapasa auepaaveira. Uva vo kare kukuearo-ia kukuvaipara golara toupaivorao. Ovusa vo kare iava puaura oiso toupaivorao osa oirara puaaro. 8 Ora vo osa voea iava oruara oiso toupaivorao osa gegeru, oiso osa riakora oruaro. Ovusa voea iava reuriara oiso toupaivorao osa laion reuriaro. 9 Uva vo kare kopukopuaro-ia oaravu oiso rutu kekevira toupaivorao osa kaapara kuvupara voea utopasa. Ora vo kare putaearo putaputapaoro pokopa virorao oiso osa riroara rutu karis ururo hos kare ivupaoro ikaupaiveira upoa iare avapaoro, ovusa vara karisara ragaragavaopaive pokopoko uviropaoro. 10 Kookoopiara vo kare iava toupaivorao oiso osa siikopi, ora rokarokara varao oara-ia kuuva ovi roko piepaiveira avu vuuro iare vituara pukopaoro oirarapa upia vatepasa vo vavae rutu uvuiaro iare kekira. 11 Uva iravu voea reraaro king toupareveira ro-ia enselto, ira googagare rikui-ia tou irarapa reiparoerao o iria-ia viapau rekasia vai. Ira vaisipaiveira Hibru reo-ia oiso, Abadon. Ari Grik reo-ia oiso rera vaisipaiveira, Apolian. Oa porearo-a vao oiso, Orekerovu Rutu Vuri Piepato.

12 Ari ita, rovo tavaka rutu opesi rovoerao. Oire uvuta! Touvira otavakareivu epao oarea taru utupaua karekeperea.

Katai Vatarapato (6) Purapurapato Utave Vuvurerevorao

13 Oire uva katai vatarapato enselto rera oiraaro utave vuvurerevorao. Uva oreovu uvuavorao vatu resura vuruvuruaro-ia aue eravao golava vatuaro iria Pauto ruvara-ia toupaeveira. 14 § Oa-ia oiso puraerao katai vatarapatoare enselto ira utave-ia pitupare, “Vo resurao enselpa irara oea tuukepaaveira riro kara-ia uuko kara Yufretis. Voea iava vase iraori voea tuukearo karuoro, ra avaave.” 15 Oire uva vo resura evoea enselpa irara vatatopo ovoiaerao vo vuuta ragare tuepaoro, ora vo vokio raga, ora vo kekirao raga, ora vo ivao raga-ia vo kovo vao purasa. Oa iava vo kovo purasa voea karurevorao, oiso ra oirara rutu reereesiive voea roo pieoro vo peva uvuiaro rutu iare sara. Ra osaravu vo peva iava upoive. 16 Uva viurupa irara uvuiaro rutu-a

† *8:8 Jer 51:25* †† *8:10 Ais 14:12-17* ‡ *8:11 Jer 9:15, 23:15* ‡† *8:12 Re 6:12-13* ‡‡ *9:2 Jen 19:28; Eks 19:18; Joe 2:2, 10* ‡‡† *9:6 Jop 3:21; Jer 8:3* ‡‡‡ *9:7 Joe 2:4; Nea 3:17; Dan 7:8* § *9:14 Re 16:12*

voeao oea hos kare-ia paupaaerao oiso voea 200 million. Voea uvuiaro rutu reesiaro iava uvuavorao. 17 Uva areo uusi-ia vo kare kekeavorao hos kare ovusa vo kare-ia paupaaerao. Uva voea oirara kaapa kuvuparoia kuvupaaveira. Uva vara siroviearo revasipavira toupaiveira, ora kuuva siroviero, ora kese siroviero. Ovusa hos kare kukuearo oiso osa laion kukuearo. Oire uva tuituiara, ora kupareara, ora aveke viitavokoro solfaara oara rutu vo kare gisipoaro iava kosikosipa pirorao tuituivira pigigiopaoro. 18 Uva oirara roo pieivorao vo peva rutu uvuiaro iare sara. Oa iava vo peva iava osaravu kopiierao, vo uvare vao tuituiara, ora kupareara, ora aveke viitavokoro solfaara oara rutu vo kare gisipoaro iava hos kare pigigiovira kosikosi piroiva, kopii ovoiaerao. 19 Vo kare vo varivariaro hos kare oa gisipo-ia toupaiveira ora vo kookoopi-ia. Okarea iava kookoopi oiso toupaiveira osa rakoru, iria porikearo kukuearo-ia gisipo toupaeveira. Iria-ia oirara vuri piepaiveira.

20 † Oire uva oearovu rutu oirara viapau oiso kopiiaepa vo peva-ia eva vuri peva, oea viapau ora voea iava sopaura porepaiveira, ra varaore ovaupaave oara purapaiveira vuriara ora voea raga vavaearo iava. Iu ita, uvare viapau oiso vuri urauraro tugara vuura vaisi purapa vovouro viapau kavupaiveira, ora pau irara tokarasi irara voeao oea purapaiveira aue-ia gol, ora silva, ora bras, ora aveke, ora evaoara. Oara-a rutu evara viapau uvuipapeira ra vuravurapaive, ora viapau uvupaive, ora viapau vokapaive. 21 †† Oiso osa oearovu voea iava oira upopaiveira, ora kavokavopaaveira, ora otopa pitupituro purapaiveira, ora orekerovu kavirupaiveira. Ari ita, osa viapau oiso ora voea iava sopaura porepaiveira, ra vo vovourore evara ovaupaave.

Purapurapato Ensel Jon-pa Vukua Vaterevoiva, Va Aioreva

10 ‡ Vao opesierao, oa iava iravu riro varivarito purapurapato ensel kekeavorao ovusa vuvuiua iava vararoerao aue-ia rukuta kuvupaoro. Ovusa govugovuto rera kukuearo-ia touparevorao, vo osa rera iava puaua sisikorevira roropaivorao oiso osa ravireo. Vo osa rera iava kokotoa tuituivira toupaivorao vuvupaoro. 2 Uva oavivu-ia gare viko vukua pituparevorao ovusa karuvira toupaivorao vo vuku. Uva oirapapa kokoto iava avakava ivara-ia tasiparevorao ovusa koike kokoto iava rasitoa-ia tasiparevorao. 3 ‡† Oire uva rirovira rutu keeraparoerao, oiso rutu osa laion gaupareveira. Uva oisi-a eisi osa keeraparoerao uva erao vatara (7) varakeoara rera vo keeraaro pukovorao poko virooro oiso reoreooro. 4 ‡‡ Uva erao vatara varakeo poko virooro reoreoerao. Uva oiso ruipaparai ra vao rigatoa. Ari ita, ragai oreovu uvuavorao oa vuvuiua iava urioerao oiso puraoro, “Evo reo erao vatara varakeoara vaaro oa oriru iraori ora vii iava rugorugooa-ia. Viapau uvuipauei ra va rigatori.”

5 Uva ro enselto ira keke rovoavorao ovusa avakava ivara-ia tasipaoro ora rasito ora rera vaaro oirapapa vavae kae pierevorao vuvuiua iare. 6 Uva oiso puraroerao, “Oiraopavira rutu vavo oiso viara-ia Pauto vaisiaro-ia ro ira tootoovira toupareveira vokiara rutuia. Ro Pauto ira vuvuiua purareva ora orekerovu rutu varao oara voa toupaiveira. Ira raga rasito purareva ora orekerovu rutu varao voa toupaiveira. Ora avakava iria purareva, ora orekerovu rutu varao oara voa toupaiveira.” Oire uva enselto oiso puraroerao, “Vuuta opesisa tutuuvoi, ra Pauto viapau touvira aate piepareve. 7 Viapau. Ari utupa visivi erao vatarapato enselto utave vuvurerevere rara. Ra oira gurukoaro karekeo. Ovuuta raga-a eva oa-ia Pauto va vao purareverea oa iava tavitaviroepa vatauvira vo osa profet irara tavitavireva voeari rerapa kovopa irara.”

8 Uva vo reo-a vao voviri uvu rovoavora oa vuvuiua iava urioerao oa ragai tavivorao ita oiso puraoro, “Vuku viko ousa avau eva oa karuvira toupaivoi enselto vavaearo-ia, eera ira avakava ivara-ia tasipaoro toreparoi ora rasitoa-ia.” 9 ‡‡† Uva enseltoa iare avaraerao. Oa iava rerare oiso puraraerao. “Ragai vateri eva gareavi vuku viko.” Oire uva ragai tavioro oiso puraroerao, “Va ouri. Ra va aiori. Ra vii sarearo uureo pieve. Ari ita, vo osa vii iava gisipo-ia oiso rutu gavaurepavira vuta rovo pirovere oiso rutu osa koisiva.” 10 ‡‡‡ Uva oisi-a oiso osa puraroiva, va eva gare vukuvi ouavorao rera vavaearo iava va aiosa. Uva ragai iava gisipo-ia gavaurepavira rutu vutapa pirorao oiso osa koisiva. Uva va kopa ovoiavoiva, ragai sarearo uureo pievorao.

11 Oire uva ragai taviivorao oiso puraoro, “Siposipo iraorivere ita Pauto varaaro rutu iava, varao oara oirara rutu-ia karekeperea uvarovu rutu okantrirovuia, ora oreorovu-ia, ora oearovu-ia tapo riro irara king irara.”

Vo Toupai Oiratoarei Iava Siposipopatoarei

11 Uva ragai vateivorao oavu uvuia orekerovu uvuipasa oiso roroa rutu osa vokapato tooro. Uva ragai taviivorao oiso, “Toreu, ra Pauto vo kepaaro aue Tempel uvuiri ora eravao vao alta. Ra oirara vieiaro tapo vieiri voeao oea Pautoa-pa vuurapa vaisi purapaiveira Tugoropa Kepa-ia. 2 Ari opeita uru uvuiri eva ratao Tugoropa Kepa riaaro-ia. Oa-ia uvuipau ra va kavu iraori. Uvare vo uru-a eva sopaipa irara rupa vovou irara vaaro, oea uriopaavere Jerusalem urui vaoia Tugoropa Urui tasiasipaoro va vuri piepasa vo resura tau erao (42) kekiraro rutu uvuiaro-ia. 3 § Uva ragai vaitereipa vaitereo gorua vateavere aiterea ragai vo reoaro iava siposipopasivere bek karipareivi raga-ia tuupaoro varovira, oiso ra vaiterei vo siraoaro karekepasi. Osa eisi piesiverea oiso vo vokiro rutu uvuiaro-ia 1,260 vokiro.”

4 §† Aiterea oiso toupasiveira osa oliv ovarei, ora vuravurirei vaireo airea Turaro ruvara-ia toupaereveira ro

† *9:20 Diu 31:29; 1 Ko 10:20; Sam 115:4, 135:15* †† *9:21 Re 21:8* ‡ *10:1 Esi 1:26-28* ‡† *10:3 Sam 29:1-11; Ais 31:4* ‡‡ *10:4 Dan 8:26, 12:4, 9*

‡‡† *10:9 Esi 2:8-9; Sam 119:103* ‡‡‡ *10:10 Esi 3:3* § *11:3 Dan 7:24-28; Re 19:10* §† *11:4 Sek 4:1-14; Sam 52:8*

rasito rutupa reipato. Oara rutu iava rigatoreva Sekaraia. 5 † Uva vosa oearoi vaiterei vuri piesa auepaave, osa iava tuitui kasi vaiterei gisipoaro iava kosikosipa piroverea voea evoea vaitereiva keripa irara kasi ovoisa. Iu. Oiraopavira rutu, ro ira vaiterei vuri piesa aueparo, ovovoua raga-a eva oa sirova uvuiparoi ra kopii ovoiro. 6 †† Aiterea goruava toupasivoi vuvuiuare korupasa. Ra viapau rutu oiso aue kokeva vai vo vuutaro rutu-ia kovepao, varao oara-ia Pauto vo reoaro-ia siposipopaoro vokapasi. Ora goruava tapo toupasivoi oa iavarava uvuipasi ra uuko kararo tuputupueara revasivira poresi. Ora oirara rutu vuri piesi voeao vo rasio-ia orekerovu rutu iavirava vuriara. Ari ita, ovuutaro-a evara oara-ia oisi eisi piepasiveira ora vaiterei vo vovoureiaro raga sirova utupaoro.

7 Uva ora vaiterei vo kovoaro opesi pie rovosiverea vao Pauto vo reoaro iava siposipopa. Oire ro vavaraito googagare rikui iava kosiro viro vaiterei tapo ora uposa. Eera ira vaiterei-ia pute ovoireverea vaiterei kopii pie ovoioro. 8 ‡ Oa iava vo kopiirei riro raiva-ia toupaiverea vo raivao vore riro urui-ia Jerusalem vao ouruia-ia Turaro vaiterei reraaro kopiiroepa evao parikou-ia. Ouruia vaisiaro ovoovovira oiso vaisipaiveira, Sodom urui, eke vao Isip-ia. 9 Uva oearovu ovararovu rutu iava, ora okantrirovu rutu iava, ora oreorovu rutu iava, ora osararovu rutu iava voearo vo kopiirei keke ragapaiverea rutu varei vura ragapaoro vo peva rutu uvuiaro-ia voki ora ovokipavu. Uva ora voeareire korupaaverea vaiterei tova arapa. 10 Uva voeao oirara vo rasio iava rorupaiverea vo rara kopiisi. Uva pupipaiverea egaegapaoro, ora aiopaiverea oearovupa vate irara oaive orekerovu vatevateara vatepaoro. Eake iava? Uvare vaiterei-a evaiterei profetatoarei, aiterea upiara vuriara oisoa vatepasi oirarapa voeao vo rasio-ia. 11 Oire uva vo peva voki ora ovokipavu opesi rovoerao. Oa iava Pauto rera vaaro vovoua vovoureva tootoopa vaiterei sopaaro iare vaiterei tootoo piesa. Uva oisi iavirava toresierao. Oa iava voeao rutu vaiterei kekepaoro uriri iraopaaerao rutu. 12 Uva oreovu uvusivorao oa vuvuiua iava urioerao vaitereire rirovira rutu keerapaoro. Oiso puraerao “Vore ipasi!” Oire uva ipa ovoisierao vuvuiua iare rukuta sovara-ia ovusa keripa irara voeao vaitereiva vaiterei siituepaivorao. 13 Uva vo vuutavi raga-ia riroto ravurike vusi ovoirevorao. Oa iava uvavuva oavu riro urui iava urui varu vuri pierevorao ovusa vo resura vatara karutu raga kavu pirorao. Uva voea 7,000 rutu-a oirara oea voa kopiiaerao rera-ia eera ravurike. Uva oeavu kavua virorao oea rirovira rutu uriri iraopaaerao. Osa-a eisi osa iava Pauto vaisiaro kae pie iraopaivorao ro oisova vuvuiua-ia.

14 Oire uva va-a vao erao pie tavaka oa oiso opesierao. Uvu iraota! Gareavi raga, ra vo pevapa tavaka karekepe ita.

Erao Vatarapato Ensel Utave Vuvurerevorao

15 ‡‡ Uva erao vatarapato purapurapato ensel rera oiraaro utave vuvurerevorao, ovusa oreorovu vuvuiua iava rirovira rutu keerapaoro oiso purapaerao, “Turaro oavi vaiterei ora Krais rera reraaro ira oiso karekeroi, Rasitoa rutu reraaro King. Ira touvira rutu turarovira opesi asavira toupareverea!” 16 Oa iava voeao erao tau vo resura (24) turaro oea paupaaveira voea varaaro-ia paupara vo Pauto ruvara-ia oea takupaa virorao Pautoa-ia vuurapa vaisi purapaoro. 17 Uva oiso purapaaerao,

“O Turaro Pauto goruara rutuva toupariveira. Viigoa vo vokio toupari, ora tuariri rutu tapo oisoa toupari. Viigoa riroa rutu varivaria ouriva oa iava turarovira toupari

orekerovu rutupa reipaoro. Eisi osa iava vii-ia vearo vaisi purapaiovoi. 18 ‡‡ Rupa vovou irara kasipu iraopaai vo osa vii vo kasipuaro kareke ovoiei. Uva vo vuuta-a vao-ia oa-ia kopii irara rovirieia iare kort karekepaai ovuuta vao-ia vearoa voria vatesapa vii voeaaropa kovopa irara. Evoea ita profet irara, ora voea oirara vii voeaaro, ora voearo oearoa viipa avivikepaoro vii reroarovi toupaiveira, ora voeao oea rei vaisirova toupaiveira, ora voeao rei vaisi asa irara, oea rutu-a ovuuta vao-ia voeao vuri piesapa oea rasito oiso vuri piepaiveira.”

19 ‡‡† Oire uva oisi-a oiso osa reo rovoaiva, Tugoropa Kepa vao Tempel karuivorao Pauto vaaro oa vuvuiua-ia toupaiveira. Uva bokis o iria-ia Reo Ovoi purareva Pauto iria viaevira toupaevorao Tempel sovara-ia. Uva varakeoto parakauoro voare pigigiovira avaparoerao, ovusa gurukoto karekeparoerao ora varakeoto pokoparo virorao. Uva rasito ravurikeroerao ovusa riroara kokeara ora ais koveerao.

Riakova Vaio Iava Ora Dragon

12 ‡‡‡ Uva oavu riroa reesia karekeerao vuvuiua iava oiso rorovira osa riakova iria ravireo-ia ora tavurupaoro oiso osa varaoa toupaevorao. Ovusa kekira oira kokotoaro reroaro touparevorao. Uva oira iava kukue-ia katai tau erao (12) toupaivorao aaviiko oiso osa kukuvaipa. 2 § Iria kakae kovuva touevorao, ora upiaorao kakaeto kavausa. Uva vo upia eva vuria rutu oa iava rirovira rutu oivepaoro kakaeto kavausa auepaorao.

3 Oire uva oreesivu ita voava vuvuiua-ia karekeerao, oreesia oiso toupaivorao, Iravu riroto dragon. Ira touparevorao revasipato ira-ia erao vatara kukue toupaivorao ora katai tau keta. Ovusa erao vatara king varaaro kukuvaipara vo kukuero-ia toupaivorao. 4 §† Uva rera iava kookoopi osaravu rutu aaviiko guruevorao vara vikisa rasiuaarore, vo uva koveerao ovusa vo sararei raga kavu pirorao vuvuiua-ia. Uva rera-a eera dragon ira riakova ruvara-ia toreparoerao ovusa

† *11:5 2 Kin 1:9-12* †† *11:6 1 Kin 17:1-7* ‡ *11:8 Ais 1:9-10; Hi 13:12*

‡† *11:15 1 Ko 15:24-28; Dan 2:44, 7:14, 27* ‡‡ *11:18 Sam 2:1; Dan 7:9-10; 2 Ti 4:6-8* ‡‡† *11:19 Re 15:5, 8, 8:5* ‡‡‡ *12:1 Jen 37:8-9* § *12:2 Ais 66:7-14; Ga 4:19* §† *12:4 Dan 8:9-14*

kakaeto kavausa auepaorao. Ira oira aate pieparevorao, oiso ra rera aioreve oira reraaro kakaeto. 5 Uva o riakova oira kakae kavauevorao. Uva rera kakaeto ira utupaua ain tooro-ia pitureverea vava oirara rutu tokipasa osararovu rutu iava voea. Oire uva riakova kakaeto kavau ovoievorao. Oa iava ikauvira rera ouivorao viara iare Pauto-a iare rera siposa vo uva pauparoerao rera vaaro-ia paupa. 6 Uva eira riakova torioro avaorao uvavure kuvau tapi uva viapau oirara vai toupaive, vo uva Pauto ora rera vo uruiaro ravaareva oirapa. Oisore ra voa oira vearovira rutu tokipaive oirapa aio vatepaoro vo vokiro rutu uvuiaro-ia 1,260 vokiro.

7 † Uva vo vokio riroa upoa rovoei vuvuiua-ia. Oa-ia Maikel ora rera voeaaro enselpa irara dragonva riroto ora upopaai. Ovusa ro dragon ora rera voeaaro enselpa irara oea voeava ita ora upopaai. 8 Ari ita, osa viapau varivaria vaiei voeapa upoava ora poesisa. Osa-a eisi osa iava viapau uvuipaai ra touvira toupaive vuvuiua-ia evoea dragon vase. 9 Uva purapurapa irara ensel Pauto voeaaro rera-ia dragon vikiaerao rera kosi pieoro rutu. Eera dragon tuariripatoa rutu ira vaisipaiveira oiso, Seten. Ira oirara rutu iava gasipareveira, ora oirara rutu keakeapareveira voeao vo rasio-ia. Ira vikiivorao rasiuaarore rera voeaaro tapo purapurapa irara.

10 †† Uva oreovu uvuavorao vuvuiua iava oa rirovira rutu oiso puraerao, “Vo vokio-ia vigei reraaro Pauto vigei vorevira ou ovoirevoi. Ora vo osa rera vo varivariaro viaevira rutu ora karekei. Oa iava kingvira toure ora rera reraaro Krais, ira tapo ora rerapa riroa turaro vaisi ourevoi. Eake iava? Uvare ro Seten ira vigei araoko iraraaro iava gasi iraopareveira Pauto osireiaro-ia vo ravireoura rutu-ia ora voki ruparo rutu. Uva vo vokio enselpa irara rera kosi pieivoi vuvuiua iava. 11 Voeao araoko irara oavi oea varivaria ouiva ora gorua Sipsip Kakae revasiaro-ia, varei ora vao oiraopa vovou rutu oa iavirava rera vo reoaro iava oisoa siposipopaive. Oire uva vo pitupitu-a eva oa sirova upoava ora poesiai keripatoa-ia puteoro rutu. Uvare viapau oiso ora voea vo touroarore vearopara oisoa rugorugoopaave varao vo rasio-ia ora voea raga ora orirupasa. Viapau. Ari oisoa ora eaka ragapaave, ra kopiipaave. 12 Osa-a eisi osa iava vii vuvuiua ora visii rutu visiigoa voa toupataveira evoa vuvuiua-ia visiigoa roru iraopata. Ari ita, vo osa visii vao vo rasio-ia tou irara ora vii avakava visiigoa rutu eva vatatopo iraopata. Uva siraovira rutu visiivipa, uvare riro siitoka rutu visii-ia karekesa auepai. Aue iava uvare Seten epao ira visii iare vararoi. Ira riroava touparevoi kasipua, uvare taraiparoi oiso, Rera vaaro epao poteku vuutavi raga.”

13 Uva dragon ora rera-ia tarairoerao oiso, Eari, ragaia vikiaera vo rasitoa iare. Oire oa iava voa o riakova tarioparevorao iria kakaeto kavauevorao. 14 Ari ita, uva oirapa riakova vearouarei rutu putaeuarei vateivorao riroto keravo putaearo. Ourea iava uvuipaoi ra papapaoro avao oira voaarore vo rasitoa-ia kuvau tapi uva viapau oirara vai toupaive. Uva uvuipaoi ra toripaoro voa toupaeve riroto asavira dragon. Ra voa oira vearovira rutu tokipaive aioara vai-ia vo peva ivaro rutu uvuiaro iare ora okurovu. 15 Uva rera dragon uukoa oerevorao ora rera gisipoaro iava oiso rutu osa uukova iria pirutuvira paruevorao. Oa iava oira tariopaoro utuerao o riakova, uvare dragon oiso vovouparoerao ra oira turove vo pirutu. Ra opesi ovoio. 16 Ari ita, vo osa rasia riakova tauvavorao akaoro. Uva vo rasi eva vo pirutu kopavorao oa oe ragarevorao dragon ora rera gisipoaro iava. 17 ‡ Uva rera-a eera dragon riroto ira kasipu iraoparoerao oirare o riakova. Oa iava avaroerao, oiso ra okakaeroi oira ovii kakaero vaiaro uporeve ita voearo oearoa Pauto vo reoroaro varao reo goruro sirova utupaaveira, ora Jisas vo reoaro iava siposipopaoro rera tapo sirova utupaaveira. 18 Uva rera eera dragon rogaraua-ia avakava-ia toreparoerao.

Vaiterei Vavaraitoarei Aiterea Karekesierao

13 Uva iravu vavaraito varuereto kekeavorao, ovusa kosiro virorao avakava iava. Ira-ia katai tau keta toupaivorao, ora erao vatara aue kukue. Uva rera iava keta tau kukuearo-ia king vo kukuvairoaro toupaivorao voa. Uva rera iava erao vatara-ia kukue oaravu vaisiaro toupaivorao, vo vaisiro otakaurovu rutu vaisiaro varao oara-ia Pauto tovipaoro rera takaupaiveira. 2 ‡† Uva rera vavaraito ira kekeavorao ira oiso toupareveira osa lepat laion roroto. Uva rera iava kokotoara oiso toupaivorao osa bea kokotoaro. Ari rera iava gisipo oiso osa laion gisipoaro. Uva rera-a eera dragon ira ora rera vo varivariaro vaterevorao rerapa eera vavaraito. Oa iava oiso rera tovorevorao rera reraaro king oiso raga ita osa rera. Osa iavirava eisi rerapa riroa rutu gorua vaterevorao orekerovupa reipasa. 3 Uva iriavu kukue rera iava vavaraito oiso toupaevorao, Iria togaiva oira kopii pieoro. Ari ita, uva kapua viupa rera kukuearo-ia vasavava. Oa iava vorevira kukue vearoopa ita. Uva oisi-a eisi osa iava oirara rutu vo rasio iava oea rera-ia tavetave iraopaivorao eera vavaraito. Oa iava rera sirova utupaaerao. 4 Uva rera reito dragon ira rerapa ro vavaraito gorua vaterevoiva ora rera vaaro, oirara rera-ia dragon vuurapa vaisi purapaivorao. Uva rera tapo-ia eera vavaraito vuurapa vaisi purapaivorao oiso purapaoro, “Iroutoa vai rova vavaraito vaeapare? Iroutoa vai uvuiparoi ra rera tapo ora uporo? Easi viapau iraiei?”

5 Uva iravu rerapa eera vavaraito vaserevorao ovusa rirovira takatoparoerao Pauto takaupaoro. Ari ita, goruava touparevorao vo pitupitu eva purasa vo resura tau erao (42) rutu uvuiaro-ia kekira. 6 Uva ora rera iava gisipo aka pieoro rutu Pauto tovipaoro rera takauparevorao, ora rera vaisiaro Pauto, ora rera vo uruiaro Pauto, ora rera vo saraaro Pauto voeao oea vuvuiua-ia toupaiveira. Oara-a varao oara rutu tovipaoro vara takauparevorao vavaraito. 7 ‡‡ Uva iravu rerapa vaserevorao. Oa iava upoa kareke pierevorao

† *12:7 Dan 10:13* †† *12:10 Ais 14:12-17; Jop 1:9-11*

‡ *12:17 Ais 1:9-10* ‡† *13:2 Dan 7:4-6* ‡‡ *13:7 Dan 7:21; Re 11:7*

Pauto voeaarova. Uva upoava ora poesiroerao. Oa iava voea kove pierevorao, uvare gorua oureva vao oa iavirava uvuiparoi ra reiparo osararovu rutupa, ora okantrirovu rutupa, ora oreorovu rutupa, ora ovararovu rutupa. 8 † Oirara rutu voeao vo rasio-ia oea vaisiaro viapau toupaivorao Tootoopa Vuku-ia vo vuutao-ia oa-ia Pauto rasito purareva, oea rera-ia vuurapa vaisi purapaiverea eera vavaraito. Ari ita, vuku-a eva Sipsip Kakae vaaro vo kakaeo tuariri oa upoivoiva, kopiiepa.

9 Ro ira-ia kokito toupare ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reo uvu iraoreve. 10 Vosa Pauto vo ruipaaro sirova iravu ouive tuukea iare, oire avaro tuukesa. Ora vosa Pauto vo ruipaaro-ia irai upoive toorio vai-ia, oire ra oisi rera upo iraoive rera-ia toorio. Ari ita, vo osa vo pitupitu eva oisi eisi karekepe voea-ia osa iava Pauto voeaaro uvuipaai ra goruvira rutu ora voea vo oirao pie vovouroaro-ia uvisi iraoive.

11 Uva iravu eraopato vavaraito kekeavorao ovusa rasito sovara iava vusirevorao. Ira-ia vaiterei ketatoarei toupasivorao oiso osa sipsip kakae ketaaro. Ira reoaropa oiso paerao dragon reoaro. 12 Uva rera ro rovopato ira ruvara-ia oisi raga ita vo gorua oureva vavaraito ro eraopato. Oa iava rera vo goruaro iavirava okovorovu rutu purareva rovopato vavaraito sirovavi. Ira oirara rutu oiso piereva ora rasito, ra rera raga-ia eera vavaraito rovopato vuurapa vaisi purapaive. Ira-ia tuariri kapua viupa pura piroiva, vasavava. 13 Uva rera ro eraopato vavaraito oaravu rutu ravotoara puraparevorao oravotovu-a vao-ia oiso, vo uvare oirara rutu osireiaro-ia tuituia vara pierevorao vuvuiua iava vore rasitoa-ia. 14 †† Osa iravu rerapa vaserevorao vo osa vo ravotoro rutu evara puraparevorao rovopato vavaraito osireiaro-ia. Oire uva vo pitupitu eva oa-ia oirara rutu voeao vo rasio-ia keakearevorao eraopato vavaraito oiso voea tavioro, “Ro rovopato vavaraito ira urauraaro purata evaoa vai-ia tokarasivira. Ra rera vaisiaro kae piepata ro vavaraito tuariri toorio ira uporeva. Ari ita, uva tootoovira raga rera toupare.” 15 Uva iravu rerapa vaserevoiva, tokarasi-ia tootoo pierevorao eraopato vavaraito rera iare vavauoro. Oa iava rera eera tokarasi reoreoroerao. Oire vosa viapau oearoi ro-ia tokarasi vuurapa vaisi purapaive, ra rera raga ita voea uporeve.

16 Uva eera eraopato vavaraito oiso taviroerao. Oa iava oreesivu tovoivorao oirapapa vavae-ia, eke vo kagaveara-ia oirara rutu-ia voeao oira akukuro raga, ora voeao oea rei vaisivira toupaiveira, ora voeao monipa irara, ora apota irara, ora voeao oea akukupapavira kovo ragapaiveira, ora voeao oea evoeapa reipaaveira. 17 Osa-a eisi oiso vosa ro ira-ia viapau vo reesi eva viapau toupaive vavaraito vaisiaro iavirava vo reesi, ora rera vaaro iava vieia vo reesi tapo, ra viapau oaravu avu vai voripareve oearovu ruvara-ia. Ra ita oisi oearovu viapau oaravu avu vai ita voripaive rera ruvara-ia ita ro ira-ia viapau vo reesi toupaive. 18 ‡ Vigei uvui iraopaviei ra vaore vearovira rutu rugorugoo iraopavio, Ro ira vearovira rutu taraiparo ira uvuiparoi ra vearovira rutu vo reesi vituaro rutu-ia vao vavaraitoa iava roroiovira taraiparo. Uvare vo reesia vao-ia iravu oirato vaisiaro iavirava vo reesi vao, 666.

Voeao Uvuiaro Oiso-ia 144,000 Airepava-ia Eraaepa Erava

14 Uva vorerivira ita vuravuraavorao. Oa iava Sipsip Kakae kekeavorao Saion Pukui-ia, ovusa voeao 144,000 oirara rera tapo voa torepaaerao oea kagavearo-ia Sipsip Kakae vaisiaro toupaivorao ora Aiteto vaisiaro. Vo vaisio oa rigatoreva Pauto voea iava kagavearo-ia. 2 Uva oreovu uvuavorao vuvuiua iava oa oiso rutu gurukovorao osa uuko sirisiri gurukoaro. Ora oiso tapo osa riro guruko varakeo vo osa pokoro viro. Uva vo guruko eva uvuavorao oiso osa riro irara rerevae pievira gitara toipaivorao. 3 Uva iriavu-ia erava eraaerao airepava Pauto vaaro paupa ruvara-ia, ora vo resurao ruvara-ia okarea tootoovira toupaiveira, ora turaro irara ruvara-ia. Uva voea voeao 144,000 oirara Pauto oea vorireva oirara rutu iava voea vo rasio-ia. Ari ita, voea raga uvuipaai ra taraipaave oira-ia eira erava. Uva viapau oiso irai raga ita uvuiparoi ra oira-ia tarairo. 4 ‡‡ Voea-a evoea oirara oea viapau vuriara vai oisoa purapaive riakora tapo. Viapau. Ari sisigaruevira rutu oisoa toupaive. Ari ita, uvarovu ruture Sipsip Kakae oisoa avapape, uva voea evoea oisoa rera sirova utupaave Pauto oea vorevira ora rerapa vorireva oirara rutu iava voea vo rasio-ia. Oea oiso rutu toupaiveira, Rovopa sara rutu Pauto oea vorevira vorereva ora vaitereipa ora Sipsip Kakae. 5 ‡‡ Oea viapau oisoa kuuvu reoro vai purapaive. Ora viapau vuria vai oavu avu vai-ia voea oaiaro.

Vo Peva Purapurapa Irara Ensel Reoa Puraiva

6 ‡‡† Uva iravu raga kekeavorao enselto ovusa vuvuiua vuruvuruaro-ia papapaoro avaparoerao Vearo Siposipova vao oa-ia viapau opesia vaiei. Uvare vo kovova touparevorao vao va iava Vearo Siposipo siposipopa kovo oirara rutupa voea vo rasio-ia toupaiveira. Uva va iava siposipoparevorao osararovu rutupa voraro rutu okantrirovu rutu-ia, ora voraro oreorovu rutu-ia, ora voraro ovararovu rutu iava. 7 Uva rirovira rutu takatopaoro oiso puraparoerao, “Vuuta vao pou piroi oa-ia Pauto oirara rutu rovirieirevere kortua-ia. Eisi osa iavirava uvuipatai ra rerapa uriripaoro rera vaisiaro rei pie iraopata. Ra rera-ia Pauto vuurapa vaisi pura iraopata ira vuvuiua purareva, ora rasito, ora avakava, ora tuputupue rikuro rutu uukoara.”

8 Uva iravu raga purapurapato ensel rovoto purapurapato sirova utuoro urioroerao. Uva eera eraopato ira oiso puraroerao, “Rei urui rutu Babilon urui oa vuri ovoiooro koveei. Iu, vuri ovoiei. Uvare vo uruia vao Babilon-ia oa raga osararovu rutu oirara oiso pieva, ra va

† *13:8 Fl 4:3; Re 3:5, 20:12-15* †† *13:14 2 Te 2:9-12; Mt 24:23-25* ‡ *13:18 Sam 9:15-20*

‡† *14:4 2 Ko 11:2; Re 3:4, 5:9; Je 1:18* ‡‡ *14:5 Sam 32:2; Ef 5:27* ‡‡† *14:6 1 Ko 1:18-25; Ro 1:15-18*

raga vo vovouaro goruvira sirova utupaave vao otopa pitupitu vo urui vaaro. Oa-a eva oiso toupai, Riro goru ovi wain, oovi-ia oisoa voea ukaio piepaeve, oa iava oira vo pitupituaro otopa pitupitu puraiva. Uva Pauto vo kasipuaro voea-ia pou piropa."

9 † Uva iravu purapurapato ensel vaiterei sirova uturoerao uriooro. Uva rera eera vo pevapato rirovira rutu keerapaoro oiso puraparoerao, "Vosa oeai ro-ia vavaraito vuurapa vaisi purapaive ora rera tokarasiaroia tapo, ora reesia oureve vao kagave iare, eke vavaea iare tapo ora voea iava, oire ra voea evoea iriavu-ia ukaioave wain vo waino Pauto vo kasipuaro. O wain iria viapau uvere rovoreve Pauto uukoa vaiva tapo oira vo goruaro kopii pieoro. Viapau. Ari eera vo kasipu rutu petoreverea kap iare vuria vo voriaro kare piesa. Ra voea evoea oirara oira-ia ukaio iraoave. Ra oisi iavirava vurivira rutu upiaave riro kasirao kasi-ia tuitui kasi oa vuvupaiveira solfa viitavokoaro-ia vo enselpa irara osireiaro-ia voeao tugoropa irara ora vo Sipsip Kakae osireiaro-ia. 11 †† Uva kupareto kosiparoverea vo kasi-ia eva oa voea upia piepaiverea, eera ira kaeparo viro rutu vokiara rutu-ia. Ra voeao oea rera-ia vavaraito vuurapa vaisi purapaive ora rera iava tokarasi-ia ora vo rara rera vo reesiaro oupaive rera vaisiaro-ia, oea-a evoea viapau oiso reareaa vai oupaiverea vo ravireoura rutu-ia ora vokiaroro."

12 Vo osa vo pitupitu eva karekepaperea osa iavirava uvui iraopaai Pauto voeaaro ra goruvira rutu torepaaverea voeao oea Pauto vo reoroaro reo goruro sirova utupaaveira, ora Jisas oirao piea-ia tapo uvisivira rutu pitu iraopaiverea.

13 ‡ Uva oreovu uvuavora oa vuvuiua iava urioerao oiso puraoro, "Vo reoro rigatori, Oirara Turaro oirao piepaoro kopiipaaveira vo vokio ora ovuutarovu rutuia varari utupaua, oea evoea kopii irara uvuipaai ra roru iraoive." Uva Uraurato-a ro ira tapo oiso puraroerao, "Oiraopavira! Ra vao virikasi kovo kavuive oa oisoa purapaive, ra reareaave. Rara viapau oiso ava ragaave. Viapau. Ari vearo vovouro oisoa purapaive evara oara voriaro-a ovoriroa voea tapo avaperea."

Aio Oupa Vuuta Vo Rasito

14 ‡‡ Oire uva vorerivira ita vuravuraavorao. Oa iava iriavu raga popotepava rukuta kekeavorao osa toupaevorao. Uva iravu pauparoerao oira-ia rukuta oiso rera osa Oirato Oviitoaaro Ro Ropoto. Ira kukuvaipava gol touparevorao ora rera iava kukue-ia ora sigoa-ia porokoa pituparevorao riro avuavua rutu.
15 Uva iravu purapurapato ensel kosi virooro urioroerao Rovopa Kepa Tempel iava roarire rirovira rutu keerasa ira rukuta ivara-ia pauparoerao oiso puraoro, "Aio tokopauei vii vaaro-ia sigoa, uvare aioara rutu varao vo rasio-ia vioroerao. Uva oisi-a eisi osa iava vo voki-a vao vo aioro varao oupasa. 16 ‡‡ Oire uva ro ira rukuta ivara-ia pauparoerao ira ora rera vaaro-ia sigoa pitupaoro va-ia tosiparevorao rasitoa-ia aioara tosipaoro varao oara vioroerao.

17 Uva iravu ita enselto Rovopa Kepa Tempel iava kosi viroroerao vuvuiua-ia. Ira tapo ita eera oavu-ia sigo poroko riro avuavua pituparevorao. 18 ‡‡† Ari iravu raga purapurapato eravao arova urioroerao. Eera purapurapato ensel ira vo kovoaro-a, Pauto vo kasiaro eto kasi tokipato. Ira roarire enselto rirovira keeraparoerao ira sigo poroko-ia riro avuavua pituparevorao oiso purapaoro, "Sigoava uriou eva oa-ia pituparivoi vii vaaro riro avuavua. Ra va-ia aio kuero rutu roturoturi wain iro iava vo rasio-ia. Ra vara gururi, uvare evara aio kuero vioroerao." 19 Oire uva rera enselto ira sigoa-ia pitupaoro va-ia tosiparevorao vo rasio-ia aio kuero rutu rotupaoro wain iro kuearo. Oa iava vo kuero guru ovoirevorao. Vo kuero evara rokoroko pieparevorao riro rikui-ia avekea vao wain pigipigipa riku. Oa-a eva oiso toupai, Pauto vo kasipuaro voeare vuri irara. 20 ‡‡‡ Oire uva wain iro kuearo pigipigipaoro va-ia tasiasipaivorao riro rikui-ia avekea oa riro urui vatuarovi-ia toupaiveira. Oa iava vo tatu uukoaro revasiaro oiso rutu parupaivorao osa oiratoa iava revasiva. Uva aue rutu uvuiaro-ia parupaoro avapaerao 300 kilomita. Uva vorevira vo rovu oiso rutu uvuivira vo rovu torearo kaepa pirorao osa oirato torearo uvuiaro rutu.

Erao Vatara Purapurapa Irara Ensel Vuriara Rutu-ia Orekerovu Oisoa Pitupaive

15 Oire uva oavu kekeavorao reia rutu reesia pisa oa karekeerao vuvuiua-ia vao erao vatara (7) enselpa irara va eva reesia. Uva rirovira rutu vare rugorugoo iraoparaerao, uvare voeao enselpa irara kekeavorao ovusa voa toupaivorao erao vatara-ia orekerovu vuriara rutu pitupaoro oira vuri piepara. Uva vara-a evara ovoiokuara rutu. Ra viapau ita vara isivaaro iava oai ita karekepe. Uva vara-a evara vuriara oiso toupai, Pauto vo kasipuaro ovoiaro rutu.

2 Uva oavu kekeavorao oapa oiso paerao avakava. Oa oiso toupaivorao osa sisiro roroiova rutu. Iria uvereiva tuituia tapo vaore, oiso ra oisi iavirava sisikorepaeve. Oire uva voeao tapo voa kekeavorao oea vaitereiriva ora keevoisiaera upoa-ia vavaraito vaio ora rera tokarasiaro, ora vo osa rera vo reesiaro vo goruaro opesierao voea-ia. Uva voea evoea torepaaerao vo avakava vatuaro-ia oea vaitereiva ora keevoisiaera. Uva Pauto voa voeapa oaravu vate ovoirevorao oara oiso toupaiveira osa gitara. Oa iava voa vara-ia pitupaivorao. 3 § Uva iriavu-ia erava eraaerao Moses oiraaro ro Pautoa-pa kovopato, ora Sipsip Kakae oiraaro tapo iriavu erava o-ia oiso purapaoi,

"Turaro Pauto vii goruara rutuva toupariveira. Ora okovorovu rutu varao oara purariva reipara. Oa iava vara kekepaoro vara-ia rirovira rutu tavetave iraopaioveira. King Reitoa rutu vii osararovu rutu oirara reraaro. Vii vo vovouroaro torevokoara rutu ora oiraopara rutu. 4 Turaro vii-a kataitoa raga viigoa tu-

† *14:9-10 Re 13:14-16; Jer 25:15-17* †† *14:11 Ais 34:10* ‡ *14:13 1 Ko 15:51-58; Sam 116:15* ‡† *14:14 Dan 7:13; Re 1:13* ‡‡ *14:16 Mt 13:36-43*

‡‡† *14:18 Joe 3:13* ‡‡‡ *14:20 Ais 63:1-6; Hi 13:12; Re 11:8* § *15:3 Diu 32:3-4; Sam 111:2, 150:1-6; Hos 14:9*

goropavira toupariveira. Osa iava iroutoa vai uvuipa ra viapau viipa avivikeparo? Ora iroutoa vai viapau uvuipa ra vii vaisiaro kae piepareve? Viapau. Ari osararovu rutu uvui iraopaai ra vii-ia vuurapa vaisi purapasa uriopaave. Eake iava? Uvare torevoko vovoutoa rutu-a vii vo vovouo oa poeravira rutu ora karekeerao."

5 Uva eva isivaaro iava vuravuraavorao ita vorerivira vo uva Tugoropa Kepa Tempel sovara-ia toupaivorao vuvuiua-ia oa karu pirorao. Eva Lotupa Kepa sel-a Pauto vaaro. Oa-ia Oiraopa Reo rutu karekereva rera vaaro. 6 Uvava voeao erao vatara enselpa irara kosia viroiva, erao vatara-ia orekerovu vuriara rutu pitupaivorao varao oira vuri piepara rutu. Uva voea-a evoea oea vearopara rutu-ia varoara tuupaaerao sisigarueara rutu, ora sisikorepara, ora gol iroro-ia takipa iroro ora takipaoro ora voea iava kopukopuara-ia vo iroro tavurupaivorao. 7 † Oire uva iravu vo kareo iava rera oresura tootoovira toupaiveira erao vatara (7) dis golaro vaterevorao voeapa voeao erao vatara enselpa irara, ora Pauto vo kasipuaro ro ira tootoovira toupareveira vokiara rutu-ia, okasipu-a eva oa iava evara erao vatara dis agasi iraoerao. 8 Oire uva keraria iava ora Pauto vo goruaro oa iava kupareto kosiro virorao Tempel agasi piesa. Ra viapau oiso irai uvuiparo oiso ra voeare koataro Tugoropa Kepa-ia. Viapau. Ari uvui iraopaai ra evoeare erao vatara enselpa irara tue rovopaave ovusa vo kovo opesi pie rovoive evara-ia vuriara rutu.

Erao Vatara (7) Aue Dis Oara-ia Kasipu Koko Toupai Pauto Vaaro

16 Uva oreovu uvuavorao oa kosi pirorao Rovopa Kepa Tempel iava. Oa voeaore erao vatara keerapaoro goruvira rutu oiso puraerao, "Ava iraopatai eva erao vatara kasipu kokoro Pauto varaaro petosa. Ra varape rasitoa iare koveoro."

2 †† Oire uva rovoto purapurapato ensel ora rera vo kokoarova kasipua avaroerao dis-ia rasitoa iare va petopaoro. Oa iava osararovu rutu goru kapuaro karekeerao oirara-ia voeao oea vavaraito vo reesiarova toupaiveira, oea raga ita tokarasipa vuurapa vaisi purapaiveira.

3 ‡ Uva eraopato ita purapurapato ensel ora rera vo kokoaro kasipua petorevorao avakava-ia. Oa iava avakava revasivira ora poreorao oiso osa kopii irara revasiaro. Oa iava vo karero rutu eva avakava sovara-ia tootoopaaveira kopii ovoiaerao.

4 ‡† Uva ita vo pevapato purapurapato ensel ora rera vo kokoaro kasipua petorevorao riropa uukoro-ia ora tuputupue uukoro-ia tapo. Oa iava vara rutu revasivira ora pore ovoierao. 5 Uva ragai ro uvuavorao purapurapato uukoara reraaro ira oiso puraroerao,

"Toupari oiso osa oisoa toupari tuariri rutu. Tugoropatoa Rutu-a vii. Vo vii vaaro-ia tavaa kort oa-ia oirara rovirieirivere rutu torevokovira voeao vuri irara.

6 ⌗ Voeao oea vii voeaaro oisoa upopaive ora profet irara tapo. Oa iava voea iava revasiara oisoa petopa piro. Eisi osa iava revasiva vateparivoi voeapa evoea vuri irara, ra oisi iavirava oira-ia ukaioave. Ra torevokovira voea vaaro vuri vovou vo voriaro ouive."

7 Uva oreovu uvuavorao eravao iava oa oiso puraerao,

"Iu. Oiraopavira rutu, Turaro Pauto vii-ia goruara rutu toupaiveira. Vao oa iavirava oirara rovirieipariveira kortua-ia oiraopa vovou rutu sirova vao torevokoa rutu."

8 Oire uva vo resurapato purapurapato ensel ora rera vo kokoaro kasipua petorevorao ravireo-ia. Uva oisi-a eisi osa iava Pauto ravireo eakarevoiva, oirara rutu kasirevorao va-ia vao riroa tuitui kasi ravireo vaaro. Oa-ia vurivira rutu voea evoea kasirevorao. Osa iavirava eisi rera tovipaoro Pauto rera takaupaivorao ro ira-ia gorua toupaiveira vara rutu evara vuriara kareke piepasa. Uva viapau oiso ora voea iava sopaura oaive porepaivora rera vaisiaro kae piepasa.

10 Uva vo vavaepato ita purapurapato ensel ora rera vo kokoaro kasipua petorevorao rei-ia paupa vavaraito vaaro. Oa iava rupaerao vo sararore oirara oea vavaraito reroarovi toupaiveira. Uva rirovira rutu siitoka iraopaaerao upiapaoro. Uva oisi-a eisi osa iava ora voea iava arevuoara oaive kotukotupaivorao vara gatagatapaoro. 11 Uva ora voea vo upiaroarore rugorugoopaoro ora kapuara Pauto tovi iraopaivorao rera takaupaoro ro vuvuiua iava. Ari ita, vo osa viapau oiso ora voea iava sopaura oaive porepaivorao vo vovourore evara ovaupaoro oara oisoa purapaive.

12 Uva katai vatarapato purapurapato ensel ora rera vo kokoaro kasipua petorevorao riro kara-ia uuko kara vao-ia Yufretis. Oa iava voava vo kara raaka ovoierao raiva pura ovoioro turaro irarapa king irara, oisore ra voa urioave oisiriva uva ravireo kaeparo viroveira. 13 ⌗† Uva vo peva tugara peva kekeavorao oiso rorovira osa rokoroko kare. Oea dragon gisipoaro iava riroto kosia virorao ora vavaraito tapo gisipoaro iava, ora profetato gisipoaro iava tapo ro riro kuuvuto. 14 Opevaa eva uraura peva vuri irara rutu oea oaravu rutu ravotoara purapaiveira. Uva avapaaveira voea iare oirara rutu voeaaro king irara voeao vo rasitoa-ia, voea guru rovopaoro upoa kosi piepasa vo vokio-ia rei voki Pauto vaaro ro ira-ia ogorurovu rutu toupaiveira.

15 ⌗⌗ "Uvu iraopata! Ragai oiso visii iare sita pievira poura viroverea osa kavirupato! Ra roruparevе ro ira uutupaoro viapau uusiparo. Osa iava uvuipa ra vearovira ora rera vaaro-ia varoa tuuro, ra viapau gapuvira vokareve. Ra oisi iava oirara viapau rera iava ariipa tavuki kekeive. Osa iava uvuiparoi ra roru iraoreve."

16 Uva voea vuri irara tugara uraura irara king irara guruivorao voa evoa oea Hibru reo-ia vaisipaiveira oiso, Amagedon.

17 Uva erao vatarapato purapurapato ensel ora rera vo kokoaro kasipua petorevorao aue-ia kiuvu. Oa iava

† *15:7 Ais 6:1-8; 1 Kin 8:10* †† *16:2 Eks 9:8-12* ‡ *16:3 Eks 7:17-21* ‡† *16:4 Eks 7:17-21*

‡‡ *16:6 Ais 49:24-26* ‡‡† *16:13 Eks 8:1-6* ‡‡‡ *16:15 1 Te 5:1-11*

Rovopa Kepa Tempel sovara iava ora paupa iava Pauto vaaro oreovu rirovira rutu keeraoro oiso puraerao, “Ovoiei rutu.” 18 Uva varakeoto parakauoro roropaoro avaparoerao, ovusa rera vo gurukoaro karekepavorao, ovusa rera varakeoto pokoparo virorao. Oa iava riroto ravurike karekeroerao. Uva rera-a eera ravurike rirotoa rutu. Ira oravurikerovu rutu-ia puteparevoi varao oara ovuutarovu rutu-ia oisoa karekepape vo osa oirara vo rasio-ia toupaive. Viapau oiso oravurikei oisi roroa vai oisi eisi karekeepa tuariri osa ro-ia. 19 Uva va vao riro urui oa rera-ia vo peva puravorao kaku virooro, ovusa otaererovu rutu iava ouruirovu rutu varao riropa uruiro oara opesi ovoipaerao vuri ovoipaoro. Uva Pauto riroa uruire vao Babilon urui rugorugooroerao. Oa iava vo urui ukaio pierevorao o-ia kap iria-ia wain ovi toupaiveira. Wain eva-a riroa rutu kasipua Pauto vaaro. 20 Uva tokotokoara rutu rokovorao opesi ovoioro. Oa iava viapau oiso opukui touvorao vorerivira. 21 Uva rirova rutu kokeva ais koveorao. Uva ogagatarovu rutu aisiara riro vavatapara aue-ia uvuipai 50 kilos vara vavataaro katakataivira. Evaisiro aisiroa vuvuiua iava kovekovepaerao oirara-ia. Oa iava oira-ia ais vuri iraoaerao. Uva oisi-a eisi osa iavirava Pauto takau iraopaivorao oirava eira ais iria voea vuri pieevorao.

Reiva Turarova Riakova Otopava Iria Vuria Voria Oueva. Oira Vaisiaro, Babilon O Vaisia Porearo, Oloturovu Raga Purapa Irara

17 Uva iravu purapurapato ensel erao vatara iava oea erao vatara-ia aue dis pitupaivorao ira urioroerao ragai tavisa oiso, “Uriou o tuesa reiva riakova otopava iria uuko karaaro rutu sirova toupaevoi. Iria oira vaaro vuri vori oupae. Uva oiso vovouparai ra oira-ia vii kareke piea. 2 Turaro irara king irara voeao vo rasio-ia oea oisoa riro pitupituro rutu purapaive otopara oira tapo riakova. Ora oirara voeao vo rasio-ia oea oirava va vao otopa pitupitu purapaiveira. Oa iava kokoropaaveira oiso rutu osa ro ira spakpaoro kokoroparo.”

3 Oire uva Tugoropato Uraurato ragai-ia riro varivarivira rutu karekeroiva, eera enselto ragai kaerevorao orasivu iare vo uva viapau oiratoa vai toupareve kuvau tapi. Uva-a eva uva iriavu kekeavorao riakova iria revasipato vavaraito ivara-ia paupaorao. Uva rera-a eera vavaraito ira iava varaua agasi iraopaerao riro vaisiro iava Pauto tovipa vaisiro. Uva rera raga vavaraito ira erao vatarava kukue tourevorao, ora katai tau aue keta. 4 Uva oira-ia riakova aitereivu revasipatoarei kuvutoarei toupasivorao, ora ooritorovu rutu golara, ora oaravu oritopara oara oisoa purapaive vearopara iava avekeara, ora aasi iroro varao pute pie voriara rutu. Uva ora oira iava vavaea-ia kap-ia golava pitupaevorao o iria agasiorao aue-ia opitupiturovu rutu eruara Pauto osireiaro-ia, ora opitupiturovu rutu vuivuipara otopa pitupituro varao oara oisoa purapaeve. 5 † Uva rigatoa oira vaisiaro iava oira kagavearoia toupaivorao, vo vaisio oa porearo vituaro vatauvira toupai oiso, “Rei Urui Babilon-ia. Oriakorovu rutu otopa riako aakoaro-a vii ora opitupiturovu rutu vuriara varao vo rasio-ia.” 6 Iria eira riakova Pauto voeaaro oisoa upopaoro voea kopii piepaeve ora voeao oea oisoa Jisas oirao piepaive rera vaisiaro iava siposipopaoro. Uva ragai oira kekeavorao osa voea revasiaro-ia ukaioorao. Oa iava kokorovira karekeorao. Oire uva va eva kekeavoiva, rirovira rutu tavetave iraopaoro va-ia eva rirovira rugorugooraerao.

7 Uva purapurapato ensel ragaire oiso puraroerao, “Eakere rirovira rutu rugorugoo iraopau? Uvuiparai vii soporepaa vatau reo rutu vituaro iava o riakova vaaro ora ro vavaraito ira-ia erao vatara kukue toupaiveira ora katai tau keta, ira ivara-ia paupaoveira voraro avapaoro. 8 Rera kekerivorao ro-ia vavaraito tuariri ira oisoa tootoovira toupareve. Uva vo vokio viapau oiso rera epao. Ari ita, uva utupavira vo riku eva kavureverea oa viapau rekasia vai voava kae virooro. Ra oisi iavirava opesiko ovoiro. Ora oearoi oirara vai vo rasio iava voearo oearoa Pauto viapau vaisiaro rigatoreva Vukua-ia Tootoopa vo vuutari-ia oa-ia rasito purareva. Oea-a evoea oea rera vavaraito kekepaoro rirovira rutu tavetave iraopaiverea. Eake iava? Uvare tuariri oisoa tootoovira tou rovopareve. Uva vo vokio viapau rera epao ita. Ari vo utupavira ita karekeroverea.

9 “Ro ira vearo rugorugoo rutuva toupareve ira uvuiparoi ra vearovira rutu taraiparo va-ia vao oiso-ia, Varao-ia erao vatara kukuero oara oiso toupai erao vatara pukuiara, oara varaaro-ia riakova paupaoveira voa erao vatara pukuiara. 10 Uva vara-a varao erao vatara kukue oara erao vatara king irara reipa irara reesipaiveira, oiso vo vavae opesi ovoiaepa osa iravuei kataito ira vo vokio touparevoi ovusa iravu touvira reipaoro karekerovere. Oire ra utupavira karekero viro, ra oisi iavirava gare vuutavi raga-ia toureve. 11 Uva rera eera vavaraito tuariri rutu ira oisoa tootoovira toupareve. Uva vaviopavira viapau rera epao ira oiso toupare, Eera vo peva vatarapato reito. Ari ita, uva rera-a voeao saratoaaro erao vatara (7) reipa irara ira ita eera opesi ovoiroverea.

12 †† “Ari ita, katai tau kekerivorao keta oara katai tau reipa irara reesipaivoi oea touvira gorua oupaiverea ro ruvara-ia vavaraito. Oire ra reipaoro toupaive vavaraitoa tapo katai vuutavi raga uvuiaro-ia. 13 Uva voea-a evoea reipa irara oea katai rugorugoo ragava toupaiveira. Oa iava varivariara ora goruara varao oara voea-ia toupaiveira evara rutu oiso vateiverea rerapa ro vavaraito. 14 ‡ Uva Sipsip Kakaeva ora upoaverea. Ra oisi iavirava Sipsip kakae voeava ora keevoisioro voea-ia puteve rutu. Eake iava? Uvare rera ira turaroparoi rutu oearovu rutupa turaro irara, ora uvare rera-a king irara rutupa king. Ra oirara voeao oea rera tapo toupaiveira rera vo keeraaro sirova utupaave voea oea ora rerapa reesireva. Oa iava rera vo reoroaro vearovira rutu sirova oisoa utupaave oea-a evoea uvuipaai ra

† *17:5 Ais 13:1-18; 2 Te 2:7*

†† *17:12 Dan 2:41-42, 7:20, 24* ‡ *17:14 Re 19:16, 19-20; Mt 22:14*

vo upova ora keevoisiave rera tapo ro-ia Sipsip Kakae.”
15 Uva ragai tavirevorao oiso, “Vo kararo ita kekerivorao riropa kararo uukoara ooviroa sirova paupaoveira oira o otopava. Okararoa osasararoa rutu reesipaiveira ora aue oirara rutu vo okantrirovu rutu-ia, ora ovararovu rutu, ora oreorovu rutu. 16 Ora evara katai tau keta oara tapo ita keke ovoirivorao oara voeao reesipai king irara oea rutu evoea ora rera ro vavaraito oirava eira otopava ora keriaverea. Ra oira vuri pieive rutu oira iava varoara rutu veraoro. Vo osa oira iava tapo varaua iava sopeara aioive oira kasi ovoioro tuitui kasi-ia. 17 Iu, Pauto voea iava sopaura-ia rugorugooara tovo rovoreverea, ra oisi iavirava va vao puraoro oisi va karekeive. Ari ita, katai rugorugoo ragava toupaiverea ora vao gorua oara ouiverea, ra vara iavirava oiso touive osa king. Oara rutu evara vateiverea vavaraitoapa. Uva oisi-a eisi osa piepaiverea vo rutu rekasisa ovuuta-ia Pauto vo reoroaro oiraopavira rutu karekeperea varao iava oara iavirava oisi eisi puraroepa. 18 Uva eira riakova iria kekerivoi, o-ia vao-ia rei urui oa oiso toupai, Reipa irara rutu iava kukue voea vo rasio-ia.”

Babilon Urui Ovoiepa Vurioro

18 Uva vao isivaaro iava iravu raga purapurapato ensel kekeavorao urusia-ia ira vuvuiua iava vararoerao. Ira-ia riroa rutu gorua touvorao ora riroa keraria rera vaaro. Oa iavirava rasito aviavirevorao rirovira rutu. 2 † Ira rirovira rutu takatooro oiso puraroerao,
“Reiva Babilon urui iria opesi ovoioi. Iria opesi ovoioi vurioro. Iria oiso karekeoi vo vokio, Oira-a vuri tugaraaro vo uruiaro. Oa-ia toupaiveira vuri irara tugara ora vuri kare kokio kare. Oea rutu tapo oira-ia toupaiveira.
3 Eake iava? Uvare osararovu rutu oirara oisoa oirava opitupiturovu rutu otopara purapaive. Uvare oiso toupai, Oira ruvara-ia riro gorupa wainro-ia oisoa ukaiopaave. Osa raga ita reipa irara voeao vo rasio iava oirava otopa pitupituro purapaiveira. Ora voeao oirara oea vo rasio-ia sara kovoro purapaiveira riroara oara purapaoro vara-ia riroara rutu moniara oupaiveira ovovourovu rutu sirova riropara kaureo vovouro oira varaaro.”
4 †† Uva oreovu uvuavorao oreoa vuvuiua iava uriooro oiso puraerao,
“Oirara oaa evo urui iava kosita viro. Teapi oira tapo ora taveopata oira vovouaro-ia vuria. Teapi oira tapo ora taveopata vuri vovou vo voriaro oira vaaro ousa.
5 Oira vaaro vuria oa oiso rutu ora gurupapeira osa oavu torearo pukuia oa ipaepa rutu vuvuiua iare rekasisa. Uva Pauto vo vovouro ruture evara vuriara rugooparoveira vo urui eva varaaro.
6 Rugoo iraopata vo vovoure eva oira otopava oa purapaeveira. Ra oisi uvuivira rutu oira-ia oisi piepata oiso osa visii piepaeveira. Uvare ora oira vo vovouroaro vuriara tavosipaiveira, oa iava rirovira rutu karekepapeira. Eisi raga ita osa uvuipatai ra oira vo voriaro vuria vao eraopa vori tapokopata vo vorirei rutu purapaoro oira-ia. Iria eira riro gorupa uukoro porepaeveira kap-ia. Osa ita uvuipatai ra oira vo goruaro vao eraopa goru tapokopata oira vatepasa voreripavira ita. Ra vara-ia ukaiopao varao-ia vuriara.
7 Iria oisoa ora oira raga vaisiaro kae piepaeve opitupiturovu rutu purapaoro ora oira raga vo ruiparoaro uvui piepasa. Eisi osa iavirava uvui iraopatai ra oirapa riro upiaro vai rutu vatepata oira vo kaureoroarova uvuipaoro. Ora oira tapo rirovira rutu gau pie iraopata vova oira iava sopaua-ia uvava oiso purapaoveira, Ragai oiso toupaa Kwin. Ragoa pauparai Kwin vaaro-ia paupa. Viapau oiso ragai-a raroeva. Siraoa viapau uvuipai ra ragai-ia karekepe, ra oisi iava gaupaa. Viapau rutu.
8 Uva oisi-a eisi osa iava osasararovu rutu vuriara oira-ia karekeperea katai voki raga-ia. Riro irara upiapaoro kopiipaaverea. Uva riro irara rutu vurivira gaupaiverea ora riroto ogoeto ira tapo karekeroverea. Uva riroa tuitui kasi Babilon urui rutu kasi ovoiverea. Iu. Reito Pauto oira vo vovouroaro roviriieireverea rutu oira vaaro vuria vo voriaro kare pieoro oirapa, eera Turaro Pauto riro gorutoa rutu.”
Eisi osa puraepa vo reo vuvuiua iava va.
9 ‡ Uva voeao reipa irara vo rasio-ia oea oirava otopa pitupituro oisoa purapaive ora oaravu tapo riroara kaureo vovouro rutu oisoa purapaive oira tapo ora voea raga-ia rugorugoopaoro. Eisi osa iava voea reipa irara kupareto tueiverea ovusa kaero viro, vo rara tuitui kasi oira kasiive. Ra oisi iavirava rirovira rutu gaupaive siraopaoro. 10 Uva uririaverea rutu vaopa vuria rutu upia oa taru oira-ia karekeperea. Ra oisi iavirava oira asavira tauaivi toupaive oiso purapaoro, “Siraovira! Siraovira rutu vii-ia Babilon! Uvare vii-a rei urui rutu. Ora vo uvare riro varivari urui rutu-a vii. Vakoravira raga katai vuuta raga-ia vii vo vuriaro voriaro vii-ia kareke ovoiei.”
11 ‡† Ra voeao oea vo rasio-ia sara kovoro purapaiveira oea vo uruire vao rugorugoopaaverea. Ra oisi iavirava vo uruipa gaupaive rirovira rutu siraopaoro. Eake iava? Uvare viapau ita irai epao ira uvuiparoi ra voea ruvara-ia kotokoto voriparo vorerivira. 12 Vo kotokotoro-ia aue gol, ora silva, ora vearopara avekeara, ora aue aasi riro voriara rutu, ora vearopara rutu popotepa varoro, ora osasarovu rutu revasipa varoro, ora gausisi varoro, ora oaravu rutu evaoara vearopa geesiara. Ora orekerovu rutu oara purapaiveira elefant iava ketaara-ia. Ora orekerovu rutu oara purapaiveira oevaovu-ia evaova riro voria rutu, ora aue bras, ora ainara, ora aveke korikoripara. 13 Ora orekerovu rutu varao oiso, vasirere, ora tagotago o aiopava, ora akoroara geesipa kupare purapara, ora osararovu rutu tugara geesipara, ora vearopa sandaro, ora aue wain, ora korovo, ora vearopara aue plaua, ora aue wit, ora bulmakau, ora sipsip, ora hos, ora karis-ara, ora voeao

† *18:2 Ais 13:21-22; Jer 50:39* †† *18:4 Ais 48:20*

‡ *18:9 Jer 50:8-16, 46* ‡† *18:11 Esi 27:13, 27, 36*

akuku kovo irara, ora oirara tootooroaro tapo ita.
Evara rutu voea vo kotokotoroaro oara-ia sara kovoro
oisoa purapaive osa viapau oeai vo vara voripasa.
14 Oea-a voeao oea sara kovoro oisoa purapaive oea
oiso puraaerao oirare, “Varao rutu oarapa vii iava
sopaua riiriipapeira rutu vara oupasa oara rutu vii
kavuvorao. Oaravu rutu vearopara aioara, ora
orekerovu riropa voriara, ora orekerovu rutu vearopa
oritoro vii varaaro oara rutu evara vii kavu ovoivorao.
Oire uva oirara viapau oiso orekerovu avu vai
vearopara vai vii-ia vorerivira kekepaiverea.”
15 Uva voeao oea sara kovoro purapaiveira vara-ia
rirovira moni oupasa vo urui-ia eva, oea rirovira rutu
uriripaaverea vaopa vuri upia oa ouvoi vo urui eva.
Osa iavirava vo urui asavira tauaivi oga pievira
toupaiverea gaupaoro rirovira rutu siraopaoro. 16 Uva
oiso purapaaverea, “Siraovira! Siraovira rutu vo uruiv-
ipa vao riro urui! Ouruia oisoa tuariri vearopa varoro
popotepara-ia tuupape ora osararovu rutu revasipa
varoro. Ora oiso osa ora vo urui iava varaua oisoa ori-
topaive aue-ia gol, ora vearopa avekero, ora aasi iroro
riro voripara. 17 Ari ita, vakoravira raga oara rutu evara
moniara ora oritoara rutu opesi ovoiei.”
Oire uva kepten irara rutu selpa uvuoro-ia tou irara,
ora voea rutu voeao oearoa uvuoara-ia voripaoro
uvarovure avapaaveira, ora kovopa irara uvuoa-ia, ora
oearovu rutu voeao oea sara kovo purapaiveira avaka-
va-ia oea rutu Babilon urui siituepaoro tauai
torepaaverea. 18 Oea kupareto kekeivere ovusa tuitui
kasi vo urui kasive. Ra rirovira keerapaoro oiso pura-
paave, “Aa vo uruio vai epao oa vo uruiova vaeavira
toupai rei urui, raa?” 19 Uva ora voea kukuearo-ia rasito
poupouaro vikipaiverea gaupaoro siraopaoro rutu. Ra
oiso purapaoro rirovira rutu gaupaive, “Siraovira rutu!
Siraovira rutu rei uruipa, oa-ia moni oupaioveira igei
vao igoa torevokoaraaro-a uvuoara. Siraovira rutu!
Vakoravira raga opesi ovoiuei.” Eisi osa puraaepa selpa
uvuoara-ia kovopa irara.
20 “Vii vuvuiua, ora oirara rutu Pauto voeaaro, ora
visii aposel irara, ora profet irara visiigoa rutu
uvuipatai ra roru iraota va-ia vao oa vo vokio karekei
vo uruia vao riro urui. Ouruia rovirieirevoi Pauto vo
uruipa vuri vovou vo urui vaaro kare pieoro ovovoua
eva oisoa purapaive visii-ia.”
21 Oire uva vo reo opesieiva, iravu riro varivarito en-
selto iriavu aveke ourevorao rirova rutu wit tatupava.
Uva oira kae pieoro oira-ia vikiroerao avakava sovara
iare. Uva oiso puraroerao, “Osa oiso vo urui vao rei
urui kae pieiverea Babilon-ia va-ia riro varivarivira rutu
vikisa. Ra oisi iavirava oirara viapau vo urui vorerivira
kekepaive. 22 Osa-a eisi osa iavirava gita guruko ora os-
ararovu rutu pupipara, ora rivu, ora utave ogurukoa
rutu evara viapau uvuipai ra vorevira varao uvuive vii
iava riro urui. Ora voeao oearoa tarai oupaiveira
okovorovu rutu purapasa, oearoa-a evoea viapau
uvuipaai ra voea vorerivira kekepaive vii-ia. O wit tatu-
pava aveke iria gurukoaro-ia viapau uvuipai ra
vorerivira oira gurukoaro uvupaive ita vii-ia. 23 Ora vu-
ravu aviaviaro viapau uvuipaoi ra viire aviavieve
vorerivira. Ora ro vo reoaro ira airepavira riako oupa,
ora o rera oiraaro riakova. Oara rutu-ia evara viapau
uvuipai ra vara uvuive vorerivira vii sovara-ia. Voari tu-
ariri vii voeaaro oirara sara kovorova oisoa toupaive
oiso rutu varava toupaoro reipa irara rutu oirara vo ra-
sio iava voea. Ora oiso osa oisoa oirara rutu osararovu
rutu iava oisoa keakeapari oaravu rutu-ia ka-
vokavoara.”
24 † Uva Pauto vo urui eva kekerevorao ouruia vuriava
toupaiveira profet irara upopa, ora oirara rutu voeao
rera voeaaro oeava oisoa oirara rutu voeao vo rasio-ia
keripaave voea kopii pie ovoipasa. Ovuria tapo eva oa
voa raga toupaivoi vo-ia Babilon urui raga-ia.”

Oirara Rutu Rorupaiva Uvare Babilon Urui Vuriepa

19 †† Vao isivaaro iava ragai oavu riro takato gu-
rukoaro uvuavorao oiso rutu osa riro takato riro
irara rutu oirara vaaro voeao oea vuvuiua-ia
toupaiveira. Oea oiso puraaerao, “Pauto vaisiaro kae
piepe vigei reraaro Pauto. Eera-a kataitoa raga ira
vorevira vigei ourevoi, rei vaisitoa rutu, ora riro vari-
varito. 2 ‡ Ira kortua-ia oirara rovirieipareveira
oiraopavira rutu torevoko vovou sirova. Uva o otopava
riakova oira vaaro-ia otopa pitupitu oirara rutu vuri
pieeva voeao vo rasio-ia. Eisi osa iavirava Pauto oira vo
vuriaro voriaro vorevira kare pierevoi oirapa. Eira ri-
akova iria Pauto kovopa iraraaro upopaoro oisoa voea
kopii piepaeve.”
3 Oire uva vorerivira ita oiso keeraoro oiso pu-
raaerao, “Pauto vaisiaro kae piepe! Uvare tuitui kasi
kuparearo riro urui kasivoi vao oa vokiara rutu-ia ipa-
papeira!” 4 Oire uva oisi-a eisi osa iava erao tau vo
resura (24) turaro irara ora vo resurao vo kareo oea
tootoovira toupaiveira oea rutu takua virorao kokoto
rekuoro Pautoa-ia vuurapa vaisi puraoro, ira pau-
paroveira rera vaaro-ia paupa. Uva oiso puraaerao,
“Oiraopavira rutu Pauto vaisiaro kae pie iraope. Vigei
reraaro!” 5 ‡‡ Uva voava vo paupa Pauto vaaro oreovu
keeraoro oiso puraerao, “Visii Pautoa-pa kovopa irara,
visiigoa rerapa Pauto avivikepataveira visii oira
akukuro, ora visii visiigoa oearovu rei vaisirova
toupataveira. Visiigoa rutu Pauto vaisiaro kae pie irao-
ta.”

Riako Oupa Vurei Puraiva Sipsip Kakaepa

6 Oire uva oreovu uvuavorao oa karekeerao riro irara
rutu iava oirara oea ora guruaerao. Ogurukoa oiso ru-
tu poko pirorao osa riroa uuko sirisiri gurukoaro, ora
oiso osa riroto varakeoto poko piearo gurukoaro. Ogu-
rukoa eva oiso puraerao, “Pauto vaisiaro kae piepe.
Reitoa rutu Turaro eera vigei reraaro Pauto. Ira-ia
goruara rutu toupaiveira. Ira vo vokio kingvira rutu
touparevoi. 7 ‡‡ Uva uvuipaviei ra vo vokio-ia vearo
vovou iraovio rera vaisiaro kae pieoro. Eake iava?

† *18:24 Hi 11:32-40; Jer 51:49* †† *19:1 Sam 118:22-29* ‡ *19:2 Diu 32:43; Re 6:10* ‡† *19:5 Sam 134:1* ‡‡ *19:7 Mt 22:1-10; 2 Ko 11:2; Ef 5:32; Re 21:2, 9*

Uvare vuuta karekei Sipsip Kakae vaaro oa-ia riako oupai. Uvare riakova ora vatatopooro tuepaoi, voea raga ita Pauto voeaaro. 8 Uva Pauto oirapa popotea varoa vaterevoi vearoa rutu, ora riro aviavia rutu, ora sisigaruea rutu. Uva va-ia tuuoi va vao popotea varoa.” Oa-ia torevoko vovou rutu reesievoi vo vovouo oa purapaiveira Pauto voeaaro.

9 † Uva purapurapato ensel ragai tavirevorao oiso, “Vo reo rigatori oiso, Pauto oeavure keeraroi riroa iare ora oupa aio Sipsip Kakae vaaro. Oa-ia uvuipaai ra roru iraopaive.” Uva oiso ragai tavirevorao, “Oreoa vao-ia oiraopa reo rutu Pauto vaaro.” 10 Uva takura virorao enselto kokotoaro ruvara-ia rera-ia vuurapa vaisi purasa. Uva ragai tavioro oiso puraroerao, “Opeita eisi ragaire pieri. Uvare ragai-a vii tapo kovopato, ora araoko irara oara tapo. Visiigoa rutu Jisas oirao piepataveira rera vaisiaro iava siposipopaoro. Uvuipauei ra Pautoa-ia vuurapa vaisi pura iraori kataitoa raga. Ari ita, taraipaviei oiso, Tugoropato Uraurato profet irara vo rugorugooroaro oisoa toretore piepareve Pauto vaisiaro iava siposipopasa. Eera ira voeao oirara tauvapareveira oea Jisas vaisiaro iava siposipopaiveira.”

Oirato Popotepava Kaare Hos Ivara-ia Pauparoepa

11 †† Uva vuvuiua kekeavorao urusia-ia ovusa karu pirorao. Uva toupaevorao kaare hos iria-ia pauparoerao oirato. Ira vaisiaro oiso toupare, Eera oirato ira rera vo kovoaro vearovira rutu tokipareveira. Ora, Eera oirato ira ora rera vo pitupituaro oiraopa rutu purapareveira. Vosa oirara rovirieireve kortua-ia, ora vosa upoa tore piereve, oire uva oisi-a eisi osa torevoko vovou raga sirova utuparoi vara purapaoro. 12 Ira iava osireito oiso roroparevorao osa tuituia vuvuaro, ora riroara kukuvaipara reito varaaro rera kukuearo-ia toupaivorao. Osa oavu rigatoa rera iava varaua-ia toupaivorao eva rera vaisiaro. Eera kataitoa raga ira raga vo vaisi-ia taraiparoveira vo osa oearovu, viapau. 13 ‡ Uva revasiva varoa veuevorao vao oa-ia tuuparoveira. Oa iava oiso rera vaisiivorao, Pauto Vo Reoaro. 14 Uva viurupa irara voeao vuvuiua iava hos kare-ia paupaaerao kaare kare voea voeaaro. Uva popotepa varoro raga-ia tuuoro vearopara sisigarueara rutu rera sirova utuaerao. 15 ‡† Uva ro irapato voea reraaro toori-ova touparevorao riro avuavuto ira rera gisipoaro iava kosiparo virorao, oiso ra oearoi uporeve oirara vai rera ro-ia toorio. Ora kakuto ainto kaeparevorao rerava oirara rutupa reipasa eera kakuto. Ra wain pigireve aveke rikui-ia wain pigipa oa-a eva riroa kasipua Pauto vaaro ro ira ogorurovu rutuva toupareveira. 16 Ira-ia rigatoa toupaivorao rera vaisiaro iava oa varoa-ia toupaivorao ora rera kokotoaro-ia tapo. Vo vaisio oisoia, Kingpa irara rutu reraaro King, ora Turaro irara rutu reraaro Turaro.

17 ‡‡ Uva iravu ita purapurapato ensel kekeavorao ovusa ravireo osireiaro-ia toreparoerao kokio kare ruture rirovira keerapaoro ovusa vuvuiua vuutaaro-ia papaivorao. Uva oiso puraroerao, “Uriota vo ora gurusa riroa-ia aioa Pauto vaaro. 18 Visiigoa uvuipatai ra kingpa irara varuaro aiota, ora kepten irara tapo varuaro, ora voeao viurupa irara varuaro voeao riro varivaripa irara. Ora hos kare tapo varuaro, ora voea oea vo kare ivara-ia paupaaveira hos kare. Ora uvuipatai ra oirara rutu varuaro aiota voeao akuku kovo irara, ora voeao oea evoea tokipaiveira, ora voeao oea rei vaisirova toupaiveira, ora oira akukuro.”

19 Oire uva rera vavaraito kekeavorao, ora kingpa irara voeao vo rasio iava, ora voea voeaaro viurupa irara oea ora guru ovoiaerao, oiso ra rera tapo ora upoave ro ira hos ivara-ia pauparoerao. Ora vo osa rera voeaaro tapo viurupa irara ora uposa auepaaerao. 20 ‡‡† Ari ita, vo osa vavaraito piturevorao, ora profetato riro kuuvuto ira oisoa riroara rutu ravotoara puraparevе vavaraito osireiaro-ia. Opitupitu-a eva oa-ia oisoa oirara keakeapareve, oiso ra vo reesi ouive eva vavaraito vaaro. Ora oiso ra tokarasipa tapo vuurapa vaisi purapaive. Uva vavaraito vaiterei rutu ora riro kuuvuto profetato aiterea touvira tootoopasiveira aiterea vikiiva rirova-ia rikui, iria-ia riro kasirao kasi tuituia vuvupaiveira solfa-ia aveke viitavoko. 21 Uva rera roari ira hos ivara-ia pauparoerao oearovu uporevorao viurupa irara vaiterei voeaaro rera-ia toorio riro kaekaeto ro ira kosiparo virorao rera gisipoara iava. Oa iava vo kare rutu kokio kare urioaerao voea varuaro evoea oirara aiosa. Oa iava vo kare iava kovuara vukuerao rutu.

Seten Ira 1,000 Ivaro Rutu-ia Tuukeparoverea

20 Oire uva iravu raga purapurapato ensel kekeavorao urusia-ia ovusa vuvuiua iava vararoerao kiiia pitupaoro rikui karupava, o iria-ia viapau rekasia vai toupaiveira. Uva riroa-ia tapo sen iro pituparevorao. 2 ‡‡‡ Uva rera ro riroto dragon raurevorao eera dragon tuariripatoa rutu ira oirara rutu iava gasipareveira, roia Seten. Uva oisi-a eisi osa iava rera tuukerevorao sen iroro-ia, oiso ra vo tuukeva toupareve 1,000 ivara rutu uvuiaro-ia. 3 § Uva enselto rera vikioro rera roko pierevorao rikui-ia o iria-ia viapau rekasia vai. Oa iava voa rera ururao tupa ovoirevorao goruvira rutu. Osa iava viapau uvuipa ra rera Seten vorerivira oirara vai keakeapareve vo vuuta-ia vao. Uva evoa uvuiparoi ra 1,000 ivaro rerare pute rovove. Oire ra utupavira voava rerare karuive. Ra va iava uvarovu vokareve poteku vuutavi raga-ia oisivi raga.

Jisas Ira 1,000 Ivaro Rutu-ia Turaroparoverea

4 §† Uva oaravu kekeavorao reipa irara paupara oara-ia paupaaerao oearovu osa Pauto voeapa kovoara vateparevorao oirara vo vovouroaro rovirieipasa kortua-ia. Uva riro irara tapo urauraaro oirara kekeavorao voeao oea Jisas oisoa oirao piepaive rera vaisiaro iava

† *19:9 Lu 14:15-17* †† *19:11 Sam 9:1-8; Ais 11:4* ‡ *19:13 Jo 1:14; Ais 63:2-3* ‡† *19:15 Ais 11:1-5*

‡‡ *19:17 Jop 3:9-17; Sek 14:1-7* ‡‡† *19:20 Dan 7:24-26* ‡‡‡ *20:2 2 Pi 2:4; Ju 6* § *20:3 Re 12:9* §† *20:4 Dan 7:9, 22; Ais 11:1-10; Ais 65:17-25*

siposipopaoro. Ora oisoa goruvira rutu Pauto vo reoaro-ia tapo pitupaive. Oa raga-a eva oapa oisoa keripa irara voea okoearo tokopaive, ra oisi iavirava kopiipaave. Uva tapo voeao urauraaro kekeavorao oea viapau vavaraitoa-ia vuurapa vaisi viapau oisoa purapaive ora rera tapo iava tokarasi. Vo rara viapau rera vo reesiaro tapo oupaive ora voea kagavearo iare ora vavaeara. Oea-a evoea oea Tootoo Ovoi ouiva. Oa iava reipaoro Krais tapo toupaiveira 1,000 ivaro rutu uvuiaro iare. 5 † Eva-a rovopa vuuta rutu oa-ia oirara tova urui iava vorevira toreaverea. Uva oearovu kopii irara viapau oiso Tootoo Ovoi ouiva vo vuuta-ia eva. Oea vaore 1,000 ivaro tuepaaveira, oiso ra opesi rovope. 6 †† Uva voea-a voeari oea vorevira tore rovoaepa rovopa vuuta-ia, oea uvuipaai ra roru iraopaive ora airereipaoro. Osa iavirava eraopa kopii viapau uvuipai gorua vai-ia voea kove pieve. Viapau. Ari evoea taru pris kovo-ia pitupaiverea Pauto vaaro ora Krais, ora tapo reipaoro toupaive rera tapo vo ivaro rutu uvuiaro-ia 1,000 ivaro.

Seten Ira Vuri Iraoroepa Rutu

7 Utupaua varao 1,000 ivaro opesiperea taru. Ra vara isivaaro iava tuukepa kepa karuive. Ra va iava Seten rera vaaro iava kosiro viro tuukea. 8 ‡ Uva voava kosiro viroverea oirara rutu keakeapasa voeao oea vo resura rasito vatuaro-ia toupaiveira aue vo saraaro Gok vaiterei ora Megok. Voea rutu voraro rutuva gurureverea Seten upoa purasa. Oea vieiaro uvuiaro oiso toupai osa rogaraara vieiaro. 9 ‡‡ Uva ora sikasikapaaerao voraro uvarovu rasitoa-ia Pauto voeaaro vo uruiroaro kovokovopaoro ora vao rei urui Pauto oapa siraoparoveira rutu. Ari ita, tuituia vuvuiua iava varaperea voea evoea viurupa irara kasi iraosa. 10 Oisi-a eisi Seten voea kea rovorevoiva, Pauto rera vikirevorao rirova sovara-ia gogagare rikui, o iria-ia riro kasirao vuvu toupaiveira tuituia aue-ia avekea solfa viitavokoaro, vo uva toupasiveira vavaraito vaio ora profetato riro kuuvuto. Uva vo peva rutu evoea vuri upia rutu siitoka oupaiverea ravireoura rutu-ia ora vokiaroro rutu vo uva viapau opesia vai.

Riroa Tavaa Kort Oa Karekeperea

11 ‡‡ Oire uva oavu reia paupa popotea turaro vaaro kekeavorao urusia-ia osa voa toupaivorao oa-ia pauparoerao Pauto. Uva rasiarei ora vuvuiua rera asavira toripaivorao. Eisi osa iavirava viapau oarei varei iava vorevira kekeivorao. 12 ‡‡† Uva kopii irara kekeavorao osa voa toupaivorao voeao rei vaisi irara ora voeao akaipa irara oea Pauto vaaro paupa ruvara-ia torepaaerao. Ovusa roari ira va-ia paupa paupaoro vukuara karukaruparevorao. Uva ovukuvu tapo ita karurevorao eva Tootoopa Vuku. Oa iavirava kopii irara rovirieiparevorao, uvare rigatoara kekeparevorao oara vo vukuro-ia toupaivorao. Oa iava voea kopii irara rovirieiparevorao voea vo vovouroaro uvuiarova varari oara oisoa purapaive. 13 ‡‡‡ Uva avakava voea rutu vorevira kopii irara kosi pieevorao voeao oea oira-ia toupaiveira. Ovusa Kopiia ora vo uva kopii irara toupaiveira oa voare vorevira voea rutu kopii irara kosi pievorao. Osa-a oiso osa iava rovirieipato jas voa voea rutu katakataivira rovirieiparevorao voea vo pitupiturooarova uvuivira oiso osa vara oisoa purapaive. 14 § Uva Kopiia vikirevorao varei ora vo uva kopii irara toupaiveira, oarea rutu vikirevorao rirova-ia rikui iria-ia tuituia toupaiveira. Uva oira-a eira rikui iria-ia eraopa kopii toupaiveira. 15 Vosa oirara rovirieipato viapau irai vaisiaro oiratoa vai kekereve vukua-ia vao Tootoopa, oire ra rera vikireve oira-ia eira rirova rikui iria-ia tuitui kasi toupaiveira.

Vo Toupai Airepaua Iava Vuvuiua Ora Airepato Rasito

21 §† Oire uva airepaua vuvuiua kekeavorao urusia-ia ora airepato rasito. Uvare rovopaua vuvuiua ora rovopato rasito oarea opesi rovoepa. Uva avakava tapo viapau toupaevorao. 2 §†† Uva vao Tugoropa Urui airepa Jerusalem urui kekeavorao oa Pauto ruvara iava varapaerao vuvuiua iava. Ouruia vearo orito rutuva touvorao oiso rutu osa riakova vearopa orito vatatopovira oisoa purapaeve vatuato ousa, oira reraaro. 3 Uva oreovu uvuavorao reito vaaro iava oa paupa urioerao rirovira rutu oiso puraoro, “Kekeri! Vo vokio Pauto vo kepaaro toupai oirara tapo. Oa voea vuruvuruaro-ia toupaiverea, ra oisi iavirava oiso toupaive, Rera voeaaro oirara. Iu. Pautoa raga ita ira pere voea tapo, ra oiso toupareverea, Voea reraaro rutu. 4 §‡ Ira voea iava gau oviro rutu posiposi piereverea. Ora viapau oiso ra vorerivira ita kopiiave. Ora viapau oiso ita ra vorerivira tavaka vo siraoaro vai oupaive. Ora viapau oiso ra vorerivira gaupaive. Ora viapau vorerivira upiaave. Evara rutu tuariripara oara opesi ovoiei.”

5 Uva ro ira reito vaaro-ia paupa paupaoro oiso puraroerao, “Kekeri! Ragai orekerovu rutu airepavira kareke pieavoi.” Uva oiso ita puraroerao, “Vo reoa vao rigatori oiraopa reo rutu, oa-ia uvuipaai oirara rutu ra va oirao pie iraoive rutu.” 6 Uva ragai ita tavirevorao oiso puraoro vorerivira, “Orekerovu rutu varao kareke ovoiei! Uva ragai raga-a, Irapatoa rutu. Ora ragai raga-a, Ovoiokuto. Ragai-a orekerovu rutu vituaro, ora okovorovu rutu opesiaro. Vosa ro ira uuko regaparo, irapa eera ragai vagagaavere, ra ukaioro tuputupue ovi-ia uukoa Tootoopa. Oa eva vate ragaavere rerapa vatevateavira. 7 Vosa ro ira upoava ora keevoisiro, ira uvuiparoi ra evara rutu varao viraakoara oureve ragai varaaro. Ra oisi iavirava ragai oiso rerapa toupaa, Ragai-a rera reraaro Pauto. Vo osa rera oiso toupareve, Rera ita-a oviitoa oaa.

8 §†† “Ari ita, vosa voeao oea uriripaaveira vorevira ora ruvupaoro, ora voeao tapo oea viapau oirao

† *20:5 Lu 14:14; Fl 3:11; 1 Te 4:16* †† *20:6 1 Ko 15:51-57* ‡ *20:8 Esi 38:2, 39:1; Re 16:14; Hi 11:12* ‡† *20:9 Esi 38:9, 22, 39:6* ‡‡ *20:11 Dan 2:35; Re 12:8* ‡‡† *20:12 Lu 10:20*

‡‡‡ *20:13 Re 6:8; Ais 26:19; Re 2:23* § *20:14 1 Ko 15:26; Re 6:8* §† *21:1 Ais 65:17; 2 Pi 3:13* §†† *21:2 Hi 11:10-16* §‡ *21:4 1 Ko 15:26; Ais 35:10, 65:19* §‡† *21:8 Hi 12:14; Re 22:15*

piepaiveira, ora voeao oea kaakau kare vo pitupituaro rutu purapaiveira, ora voeao oira upopa irara, ora otopa pitupituro purapa irara, ora kavokavoara purapa irara, ora voeao oea kuuvu irara tokarasi irara-ia vuurapa vaisi purapaiveira, ora kuuvu reoro raga purapaiveira, oearoa rutu-a evoea oea ora voea vo uruiaro ouiverea vo rirova-ia rikui uva riro kasi vuvupaoro toupaiveira aue-ia solfa viitarokoaro-ia. Uva va vao-ia eraopa kopii voea vaaro."

Airepa Urui Iava Jerusalem Urui

9 Uva iravu raga ita purapurapato ensel ragai iare urioroerao. Eera-a iravu voeao iava erao vatara enselpa irara oea disara-ia pitupaivorao, varao oara-ia vuriara rutu ovoiopara toupaivorao oirara vuri piepasa. Uva rera enselto oiso ragai tavirevorao, "Uriou! Ra vii kareke piea riakova-ia o Sipsip Kakae oiraaro eira iria ourevo." 10 Oire uva Tugoropato Uraurato ragai-ia goruvira rutu ora karekeroerao. Oa iava enselto ragai kaeoro avaroerao oavu iare riro pukui riro torea rutu. Uva vo pukui kukuearo-ia toupaoro voava ragai kareke pieparevorao vare vao rei urui Tugoropa Jerusalem urui oa Pauto ruvara iava varapaerao vuvuiua iava. 11 Uva Pauto vaaro aua sisikorevira roropaivo rutu vo urui-ia eva rei urui. Ororoa aviaviaro pisavira rutu toupaivorao oiso rutu osa aveke o riro voriva rutu. Iu. Eisi osa aveke jaspa iria oiso rutu roropaeveira osa sisiro. 12 † Uva vo urui eva oa-ia rirova kasura toupaevorao riro toreva rutu, okasura-ia katai tau erao (12) rataoara toupaivorao. Uva katai tau erao (12) enselpa irara vara riaaro-ia rataoara rutu uutupaoro torepaaerao. Uva katai tau erao (12) sara Isrel-pa irara vaisiaro voa toupaivorao rataoaro rutu riaaro-ia. 13 Uva kasura iava oiso va uvava ravireo kaeparo viroveira uvava opevavu ratao toupaivorao. Osa opevavu ratao oisova oirapapa varata-ia, ari opevavu oisova koike varata-ia, ari opevavu oisova uva ravireo rokopareveira. 14 †† Uva vo kasura vao rei urui iava va oa-ia katai tau erao (12) toupaivorao avekeara vo kasura vituaro goru piepasa. Oavekeroa-ia vo vaisiro katai tau erao (12) aposel toupaivorao Sipsip Kakae voeaaro vaisiaro.

15 Uva rera raga ita eera purapurapato ensel ragai tapo ora reoparoerao ira uvuia-ia pituparevo gol vo urui vao rei urui uvuipasa, ora vo urui iava rataoara, ora vo urui kasuraaro. 16 Uva rera purapurapato vo urui uvuiparevorao rera vaaro-ia uvuia. Oa iava vo urui uvuiaro vao-ia uvuipai, 2,400 vuutaro (kilomita) va kaekaearo-ia, ora vo urui kasuraaro parakaaro-ia, ora vo urui torearo uvuiaro oara rutu vaeapaivorao katai uvui raga-ia. 17 Uva vo urui kasuraaro tapo uvuirevorao, uvare kasura tapo-a riro toreva. Iria aue uvuipaoi 60 mita. Oa-a vao-ia mita oa-ia oirara oiso orekerovu uvuipaive. Uva purapurapato ensel va-ia eva kasura uvuirevorao mita.

18 ‡ Uva vo kasura eva rei urui iava Pauto oa purareva avekeara-ia varao jaspa. Ora vo urui tapo purareva aue raga-ia gol. Oa iava oiso rutu aviavipaiveira roroiovira roropaoro oiso osa sisiro. 19 Uva vo urui kasuraaro vituaro oritoreva Pauto osararovu rutu-ia avekeara riro voripara. Uva rovova rutu vearova aveke vo kasura rutu vituaro-ia toupaeveira o-ia jaspa. Ari eraopava kuuvava iriavu aveke sapaia. Ari vo pevapava popoteva aget. Ari vo resurapava kokovarava emeral. 20 Ari vo vavaepava sadonikis eira revasiva ora popote vatakopava. Ari katai vatarapava revasipava konilian. Ari erao vatarapava keseva krisolait. Ari vo peva vatarapava iriavu kokovarava beril. Ari vo resura vatarapava iriavu keseva topas. Ari katai taupava krisopres iria kokovara vatakovira toupaeveira ora kesevira. Ari katai tau kataipava o-ia iriavu kuuvava haiasin. Ari katai tau eraopava o-ia iriavu revasipava ametis. 21 Varao-ia katai tau erao (12) rataoara evara aasiara popotepara riro voriara rutu. Orataovu purareva aisivu iava katai isi riro isi aasi isi. Ora gol raiva raga vo urui sovara-ia, oa oiso rutu roropaiveira osa sisiro roroiovira rutu.

22 Uva viapau oiso Tugoropa Kepa kekeavorao voa vo uruia oa tavariorevorao Turaro raga Pauto ira-ia goruara rutu toupaiveira ora Sipsip Kakae. Aue iava uvare vaiterei raga oiso toupasivorao Tugoropa Kepa ora vaiterei raga-ia. 23 ‡‡ Uva vo uruia-a eva oa-ia viapau ravireo roro vai ora kekira roro vai. Viapau. Ari Pauto raga vaaro-a aua, oa raga sisikorepaoro voare roropaiveira. Ora vo uvare Sipsip Kakae-a vuravu vo urui oiraaro. 24 Oirara rutu vokapaiverea vo urui raga aviaviaro-ia. Ora reipa irara voeao vo rasio iava oea ora voea varaarova oritoara uriopaave voare riro voripara rutu vo urui-ia. 25 ‡‡ Uva ravireo-ia viapau uvuipaai ra rataoara tupapaive varao vo urui kasuraaro-ia vo rataoro. Aue iava uvare viapau rutu rupaa vai karekepape vo urui-ia vao. 26 Orekerovu rutu riropa voriara okantrirovu rutu iava oarava koataaverea rera vaisiaro-ia vuurapa vaisi purapasa. 27 Ari varao vuivuipara, ora voearo oirara oearoa opitupiturovu rutu purapaiveira vuriara, ora voeao oea kuuvu reoro raga purapaiveira, oearo-a evoea viapau oiso koataaverea voare. Viapau rutu. Uvare Sipsip Kakae oearovu raga vaisiaro rigatova Tootoopa Vuku-ia. Oea raga-a evoea vo urui-ia koataaverea.

Tootoopa Uukoa Ora Tootoopa Ova Evaova

22 ‡‡‡ Uva rera ro purapurapato ensel ragai kareke pierevorao okaravure uuko kara eva Tootoopa Kara uukoa oa oiso rutu roropaiveira osa sisiro. Okara paupa iava Pauto vaaro parupaiveira vaiterei ora Sipsip Kakae raiva rutu vuutaaro-ia vao rei urui sovara-ia tou raiva. Uva uuko kara vatuaro-ia oisova ora oisiriva uvareava Tootoopa Ova toupaiveira. Oeva kuepapeira kekiraara rutu-ia katakataivira katai tau erao (12) vuutaro-ia katai iva rutu sovara-ia. Uva vo eva iava guruvara oirara vearo piepaoro voea ruvarupara. 3 ‡‡‡ Ari

† *21:12 Esi 48:30-35* †† *21:14 Lu 22:29-30; Ef 2:20*

‡ *21:18 2 Kro 3:3-10* ‡† *21:23 Ais 24:23, 60:19-20* ‡‡ *21:25 Ais 60:1-11* ‡‡† *22:1-2 Esi 47:1-12; Sek 14:8; Re 4:6* ‡‡‡ *22:3 Jen 3:17-19; Sek 14:11*

orekerovu rutu varao oarare oiso puraparoveira, “Vuriara” varapa reasipaoro, oara viapau uvuipai ra voa toupaive.

Ari paupa raga Pauto vaaro ora Sipsip Kakae oa uvuipai ra vo urui-ia toupaive. Uva Pauto voeaaro kovopa irara voa rera-ia vuurapa vaisi purapaiverea. 4 † Ora rera tapo puaaro vurapaiverea ira ora rera iava vaisia rigatoreverea voea iava kagaveara-ia. 5 †† Uva viapau oiso rupa vai karekepaperea. Osa iava viapau vuravu aviaviaropa ruipapaaverea ora ravireo vai aviaviaro tapopa. Viapau. Ari Turaro raga Pauto voeare aviaviparevereva. Ra turarovira rutu reipaoro toupaiverea opesi asavira.

Jisas Ikauvira Raga Urioroverea

6 Uva purapurapato ensel ragai tavirevorao oiso puraoro, “Oiraopa reo rutu-a vao-ia. Oreoa-ia uvuipaai oirara rutu ra va oirao pie iraoive. Turaro Pauto oisoa Tugoropato Uraurato topatopapareve profet irara sopaaro-ia. Oa iava oisoa rera vo reoaro iava siposipopaive. Ira purapurapato rera reraaro arureva rera voeaaro rutu kovopa irara roroio piepasa orekerovu rutu iava varao oara ikauvira rutu karekepasa auepaperea.” 7 ‡ *“Uvu iraori!”* Jisas oiso puraroerao. *“Urioparai ikauvira. Vosa irai Pauto vo reoaro sirova utuparo vo vuku vao iava oreoa karekepapere utupaua, oire uva oisi-a eisi osa iavirava eera oirato uvuiparoi ra rorureve.”*

8 Ragai-a vao-ia Jon ragoa vo reo uvuavoiva, vara rutu varao keke ovoiavorao. Oa iava purapurapato ensel kokotoaro ruvara-ia takura viro, ro ira ragai kareke pierevorao vara ruture evara. Osa iava rera-ia vuurapa vaisi purasa aueparaerao. 9 Ari ragaire oiso puraroerao, “Opeita eisi ragai piepari, uvare ragai-a vii tapo kovopato, ora araoko irara oaro tapo voeao profet irara. Ora ragai-a voeao tapo kovopato oea vo reo sirova utupaaveira oreoa vo vukuo-ia toupaiveira. Ari Pautoa raga-ia kataito vuurapa vaisi pura iraori.” 10 Uva ragai tavioro oiso puraroerao, “Vo reo-a vao-ia Pauto vo reoaro oreoa vo vukuo-ia toupaiveira, oreoa-ia viapau uvuipauei ra vo reo rukuri. Viapau rutu. Eake iava? Uvare Pauto vo vuutaaro-a vao vara rutu evara purapasa oa tutuuvoi. 11 Osa iava ro ira vuria purapare, osa raga ita vara purapareverea vuriara. Ari ro ira rupa vovou purapareve, ira ita vo vovou rupa vovou purapareverea. Ari ro ira torevoko vovou purapareve, ira oisi raga vo vovou purapareverea. Ora ro ira airerei vovouvira toupareve, eera ita oisi raga airerei vovouvira toupareverea.”

12 ‡† Jisas oiso puraroerao, *“Uvu iraori! Ikauvira poura virovere rara oirara rutu vo voriroaro vatesa katakataivira, vo vovouro voriaro uvuiaro oara oisoa purapaive.*13 Uvare ragai raga-a, Irapatoa rutu ora Ovoiokutoa rutu. Ora ragai raga-a, Avaioto ora Utupatoa rutu. Ora ragai raga-a, orekerovu rutu Vituaro ora Opesiaro.”

14 ⌗ Voeao oea varoara oaive sisupaive oea uvuipaai roru iraopaive. Vo uvare voea-a evoea oea uvuipaai ra aio oupaave vo evao iava Tootoopa Ova. Ora oea uvuipaai ra rei urui iava vo rataoro-ia koataave. 15 Ari voeao oea kaakau kare vo pitupituaro purapaiveira, ora voeao oea kavokavo purapaiveira, ora voeao oea otopa pitupituro purapaiveira, ora oirara upopaiveira, ora tokarasipa kuuvuto vuurapa vaisi purapaiveira, ora kuuvu vovoupa ruipapaaveira va sirova utupasa, oea rutu-a evoea oea rei uruipa ratau toupaiverea Pauto vo uruiaro.

16 *“Ragai-a Jisas ragoa purapurapato ensel aruavora visii iare. Oa iava visiipa vo reo vao siposiporevora visii lotupa uvururo. Ari ita, uvare ragai-a Ikoto Devit aaotoaaro. Ora vo osa ragai-a, o aaviiko aviva iria sisikorevira roropaeveira.”* Osa oiso puraroepa Jisas.

17 Tugoropato Uraurato vaiterei ora Sipsip Kakae vatuavaaro aiterea oiso purasiei, “Uriota!” Ra ro ira vo reo eva uvureve ira tapo ita uvui iraoparoi ra oisi raga ita puraro oiso, “Uriota!” Osa iava ro ira uuko regaparo, ira uvuipa ra urioro. Ora ro ira ita ukaio ruipaparo, ira uvuipa ra urioro uukoa Tootoopa ousa oa oiso toupai, Vate raga siraoa Pauto vaaro.

Ovoiopa Reo Vao-ia

18 ⌗† Ragai-a vao Jon goru reo rutu vate iraopaavoi oirara rutupa voeao oea Pauto vo reoaro uvupaiveira vo vukuo iava. Vosa irai oiratoa vai vo reo siguvareve oreoi raga tapo vo reova vao-ia, oire uva vara rutu-a evara vuriara oarare Pauto oiso reoroepa vo vukuo-ia, rera Pauto orekerovu takutakuvureverea rerapa eera oirato. Ra vara iavirava vurivira rutu siitoka iraoparo. 19 Ora vosa irai oreoroi verareve vo vuku iava vao, Pauto ira ita taru oisi verareve. Ra viapau oiso aio ouro vo evao iava Tootoopa Ova. Ora viapau oiso vao-ia rei urui tapo toupareverea ouruia iava vo vukuo oiso purapai.

20 ⌗⌗Oire uva Jisas oiso puraroi, *“Oiraopavira rutu, ikauvira urioravere taru.”* Ira-a ro ira varao rutu iava siposiporevora oara vo vukuo-ia toupai. Ari ita, Turaro Jisas uriou!

21 Vereopa vovou Turaro Jisas vaaro uvuipai ra visii rutu tapo toupaiverea visii tauvapasa vokiara rutu-ia. Ovoiei.

† *22:4 Mt 5:8* †† *22:5 Dan 7:27* ‡ *22:7 Hi 10:36-37; 1 Te 4:13-18* ‡† *22:12 Ais 40:10; Jer 17:10*

‡‡ *22:14 Pro 11:13-31* ‡‡† *22:18 Pro 30:5-6; Diu 4:2; Re 15:6* ‡‡‡ *22:20 Re 1:2; 2 Ti 4:8; Ro 16:20; 2 Te 3:18*